

Sven Winnell 20 mars 2013:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Några händelser och problem sommaren
2012 - mars 2013 i områdena 1-5.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
 2. Religiösa verksamheter.
 3. Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
 4. Sambansforskningsverksamheter
 5. Naturforskning. Matematikverksamheter.
- <http://winnell.com/omr36-39zt.pdf>

I denna version ingår aktiviteter under 2012.
Aktiviteter under 2013 införs senare.

Samtidigt utges följande sammanställningar som hör ihop och kompletterar varandra:

Sven Winnell 1 mars 2013: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett klassifikations-
system för verksamheter som förändrar världen.
<http://winnell.com/omr36-39zs.pdf>

Sven Winnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och
problem sommaren 2012 - mars 2013 i områdena 1-5.
1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter.
3. Politiska vetenskaper. Politiska verksamheter.
4. Sambansforskningsverksamheter
5. Naturforskning. Matematikverksamheter.
<http://winnell.com/omr36-39zt.pdf>

Sven Winnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och
problem sommaren 2012 - mars 2013 i område 6.
6. Teknologiska/ekonomiska verksamheter.
<http://winnell.com/omr36-39zu.pdf>

Sven Winnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och
problem sommaren 2012 - mars 2013 i områdena 7-9. Kulturella
verksamheter.
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
8. Språkliga verksamheter. Litteraturhistoria. Skönlitteratur.
9. Journalistik m m. Geografi. Biografi. Historia.
<http://winnell.com/omr36-39zv.pdf>

Sven Winnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och
problem i världen sommaren 2012 - mars 2013.
<http://winnell.com/omr36-39zx.pdf>

Sven Winnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och problem sommaren 2012 - mars 2013 i områdena 1-5.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.

2. Religiösa verksamheter.

3. Politiska vetenskaper. Politiska verksamheter.

4. Sambansforskningsverksamheter

5. Naturforskning. Matematikverksamheter.

<http://winnell.com/omr36-39zt.pdf>

Innehåll:

Sid

4	1	<u>Psykologiska och filosofiska verksamheter</u>
5	10	Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
6	101	Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
7	102	Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
8	103	Övergripande värderingar. Allmänna encyklopedier.
9	104	Övergripande filosofiska verksamheter om samband
10	105	Övergripande om forskning
11	106	Övergripande om ekonomiska verksamheter
12	107	Övergripande filosofier om utbildning o d.
13	108	Samhällskunskap. Samhällsguiden.
33	109	Ide- filosofi- och lärdomshistoria.
34	11/19	Individernas inre verkligheter.
35	11	Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
36	12	Individens visioner, framtidsvisioner o d.
37	13	Individens känslor, värderingar od. Estetik.

38	14	Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
46	15	Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
49	16	Individens logik. Vetenskapsteori o d.
50	17	Individens moral och uppfattningar om moral.
59	18/19	Filosofier, äldre och senare, i öst och väst.

71	2	<u>Religiösa verksamheter o d</u>
72	20	Övergripande religiösa verksamheter o d
83	21	Allmän religionsvetenskap
84	22/28	Kristna religioner
86	29	Icke kristna religioner o d

87	3	<u>Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.</u>
88	31	Statistik och demografi
89	32	Statsvetenskap
107	33	Nationalekonomi, internationell ekonomi
108	34	Lagar o förordningar, traktat, juridik

113	35	De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
114	351	Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
115	352	Kommun- och landstingsfullmäktige (och motsvarande utomlands)
116	353	Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
120	354	Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

122	36/39	Politiska krav och politiska planeringar:
	36...	om individernas kroppsliga förhållanden.
	37...	om utbildning o d.
	38...	om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
	39...	om sociala miljöer, nöjen, sport o d

178	4	<u>Sambandsforskningsverksamheter.</u>	359	Från socialdemokraternas hemsida på Internet
	40.	Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.		Budget 2013 - Fler jobb för Sverige
180	5	<u>Naturforskning. Matematikverksamheter.</u>		
181	50	Allmänt om naturforskning. Naturkunskap	361	2012-10-03, Budgetförslag. Miljöpartiet.
185	51	Matematik		NYA JOBB I ETT MODERNARE SVERIGE
186	52	Astronomi, rymdforskning		
188	53	Fysik o d		
190	54	Kemi o d	362	Partimotion. Motion till riksdagen
191	55	Geologi, meteorologi, hydrologi o d		2012/13:V400 jg av Jonas Sjösedt m.fl. (V) .
198	56	Paleontologi, arkeologi o d		För framtidens jobb.
200	57	Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet	365	Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:11
201	58	Botanik.		Onsdagen den 17 oktober 2012
203	59	Zoologi		Kl. 09:00 - 16:01. 1 § Partiledardebatt
		<u>Några viktiga debatter i riksdagen.</u>	434	Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:52
		Sida		Onsdagen den 16 januari 2013.
	204	Riksdagens snabbprotokoll 2011/12:129		Kl. 09:00 - 16:01 § Partiledardebatt
		Onsdagen den 13 juni		
		1 § Partiledardebatt	498	<u>Partier:</u>
	274	Riksdagens protokoll 2012/13:2 Tisdagen		Programkommitténs förslag till nytt
		den 18 september. 1 § Öppnande av riksmötet		partiprogram för folkpartiet
	283	Budgetpropositionen för 2013. Prop	565	Partistyrelsens förslag till idéprogram 18
		2012/13:1		februari 2013. Centerpartiet.
	291	Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:4	601	ANSVAR FÖR EKONOMIN OCH FULL
		Torsdagen den 20 september.Kl. 13:00 - 17:19		SYSSELSÄTTNING. Moderaterna
		1 § Debatt med anledning av	602	Nu skapas ny politik inför 2014.
		budgetpropositionen		KRISTDEMOKRATERNA

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

Innehåll och länkar till hemsidan:

[SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.](#)

[SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar](#)

[SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.](#)

[SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning](#)

[SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.](#)

[SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband](#)

[SW . 105 Övergripande om forskning](#)

[SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter](#)

[SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.](#)

[SW . 108 Samhällskunskap.](#)

[SW . 109 Ide- filosofi- och lärdoms historia.](#)

[SW 11/19 Individernas inre verkligheter.](#)

[SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.](#)

[SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.](#)

[SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.](#)

[SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.](#)

[SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.](#)

[SW 16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.](#)

[SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.](#)

[SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.](#)

10 Övergripande samhällskunskap.

Övergripande värderingar

Länk till hemsidan:

[SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar](#)

Särskilda områden:

- 10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar.**
- 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.**
- 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning**
- 103 Övergripande värderingar. Allmänna encyklopedier.**
- 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband**
- 105 Övergripande om forskning**
- 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter**
- 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.**
- 108 Samhällskunskap.**
- 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.**

I områdena 103-107 finns nästan inga etablerade organisationer som är specialiserade. I dessa områden får man från områdena 3-9 lyfta upp det man kan finna om övergripande åsikter.

101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

Länk till hemsidan:

[SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.](#)

Exempel på verksamheter:

Libris/SAB:

Aa Bibliografi (74 979 titlar)
Aa:b Bibliografisk forskning (1 051)
Aa:d Bibliografisk teori, filosofi och metodlära (1 121)
Aa:k Bibliografins historia (84)
Aa.0 Särskilda typer av bibliografier och förteckningar (7 753)
Aa- Särskilda länder och områden (14 378)
Aaa -Aay Bibliografier för områdena A-Y.
Ac Arkiv (8 690)
Ac:bf Arkivinstitutioner (12)
Ac:d Arkivteori, -filosofi, metodlära (7)
Ac:k Arkivhistoria (11)
Ac:oe Arkivlagstiftning (10)
Ac- Särskilda länder och områden (7 246)
Aca Arkivteknik och -organisation (837)
Acb Arkivens målsättning och uppgifter (10)
Acc Arkivens organisation, administration och ekonomi (55)
Acd Arkivbestånd (122)
Ace Specialsamlingar (80)
Acf Arkivens service (92)

(DC, DK 010-019) DC:

010 Bibliografier

010 [Bibliografi](#)
011 Bibliografier
012 Bibliografier av individer
013 [Ej tilldelad]
014 av anonyma & pseudonyma verk
015 Bibliografier av verk från vissa platser
016 Bibliografier av verk om särskilda ämnen
017 allmänna ämnesområden kataloger
018 Kataloger arrangerade efter författare, datum, etc.
019 [Ordbok kataloger](#)

Arkiv

Från:

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Dewey_Decimal_classes

102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning.

SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning

Exempel på verksamheter:

Libris/SAB:

- A Bok- och biblioteksväsen (120365) (Delar.Delar även på 101, 655, 75/77)
- Ab Bibliotek (30 232)
- Ab:bfBiblioteksinstitutioner (80)
- Ab:d Biblioteksteori, -filosofi, metodlära (84)
- Ab:k Bibliotekshistoria (189)
- Ab:oaBibliotekssociologi (78)
- Ab:oeBibliotekslagstiftning (60)
- Ab.0 Särskilda typer av bibliotek (838)
- Ab- Särskilda länder och områden (19 027)
- Aba Biblioteksteknik och -organisation (1 874)
- Abb Bibliotekens målsättning och uppgifter (440)
- Abc Bibliotekens organisation, administration och ekonomi (1 587)
- Abd Bokbestånd (3 979)
- Abe Specialsamlingar (968)
- Abf Bibliotekens service (4 582)
- Abg Bibliotekssamarbete (284)
- Abh Kontaktskapande arbete och PR (357)

(DC 020-029. DK 020-028, 002) DC:

020 Bibliotek & informationsvetenskap

020 Bibliotek & informationsvetenskap

021 Bibliotek förhållanden

022 Administration av fysiska anläggningar

023 Personalhantering

024 *inte längre används, som tidigare Regler för läsare*

025 Bibliotek verksamhet

026 Bibliotek för specifika ämnen

027 Allmänna bibliotek

028 Läsning & användning av andra informationsmedier

029 *inte längre används, före detta litterära metoder*

Från:

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Dewey_Decimal_classes

[Förteckning från Wikipedia över Deweys decimalklasser.](#)

[Sammanfattning 2003](#)

SAMMANFATTNING

[En lång redogörelse för klassifikationer finns i:](#)

<http://wimnell.com/omr025.pdf>

<http://wimnell.com/omr026.pdf>

[Gjorda 1996.](#)

103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar

[SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.](#)

Libris/SAB:

Ba Allmänna encyklopedier (3 049)
+ Värderingar

(DC 03. DK (03)) DC:

030 Uppslagsverk & böcker av fakta

030-Generella [encyklopediska](#) verk

031 Uppslagsverk på amerikansk engelska

032 Uppslagsverk på engelska

033 I andra germanska språk

034 Uppslagsverk på franska, occitanska & katalanska

035 På italienska, rumänska och besläktade språk

036 Uppslagsverk på spanska och portugisiska

037 Uppslagsverk på slaviska språk

038 Uppslagsverk på skandinaviska språk

039 Uppslagsverk på andra språk

Nationalencyklopedin. NE

FNs förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Rio-deklarationen om miljö och utveckling. Agenda 21.

FNs millenniedeklaration 2000.

Barnkonventionen.

Folkhälsomål. mm

104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband

Samband och samordning av verksamheter behandlas i område 4.
(Dessa verksamheter finns ej klart angivna i SAB, DC, DK.)

[SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband](#)

Mer omfattande än på område 104:

[SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.](#)

[SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.](#)

Med många länkar till SW-utredningar.

DC:

040 [alla lediga]

040 [Ej tilldelad]

041 [Ej tilldelad]

042 [Ej tilldelad]

043 [Ej tilldelad]

044 [Ej tilldelad]

045 [Ej tilldelad]

046 [Ej tilldelad]

047 [Ej tilldelad]

048 [Ej tilldelad]

049 [Ej tilldelad]

105 Övergripande om forskning

Forskningsverksamheter ingår i alla områden men gemensamt i 7957.

[SW . 105 Övergripande om forskning](#)

Libris/SAB: del Bf

(DC del 00.DK delar 00, 303

106 Övergripande om ekonomiska verksamheter

Ekonomiska verksamheter ingår i område 6.

[SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter](#)

Libris/SAB: delar Q, Bk
(DC, DK delar 00, 06)

107 Övergripande filosofier om utbildning o d.

Och kulturella verksamheter i 7, 8 och 9.

Utbildningsverksamheter kan ingå i alla områden men finns gemensamt i 7957.

[SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.](#)

Libris/SAB: del E

(DC, DK delar 37

108 Samhällskunskap.

[SW . 108 Samhällskunskap.](#)

Libris/SAB: del O

(DC, DK delar 00)

DN 13 nov 2012:

Svensk historia. En epok utan motstycke

”När fattiglandet Sverige blev ett sagorike”

”Sveriges historia 1920–1965” är den första stora sammanfattningen av folkhemmets lysande framgångssaga. Maja Hagerman imponeras och berörs men kan inte sluta tänka på allt som inte rymts mellan pärnarna.”

“För några månader sedan fick jag se Hjalmar Brantings skrivbord. En gammalmodig, myndig möbel i tung ek, som var välanvänd och nött av att den första socialdemokratiska statsministern präntat ner sina tankar och tal där, de som beredde väg för en ny tid.

Skrivbordet fanns i partiets äldsta lokaler vid Norra Bantorget, de rum där Arbetarrörelsens arkiv senare kom att ligga. Men i somras stuvades det undan i magasinet. För nu ska rörelsens äldsta adress bli nyrenoverat hotell i stället, och arkivet över arbetarnas historia har fått flytta till en mer undanskymd plats i förorten.

Varför finns det ingen självklar plats att ställa Brantings skrivbord på? Tanken slår mig när jag läser den första stora sammanfattningen av folkhemmets historia. En volym på sex hundra tättskrivna sidor som ingår i den stora serien ”Sveriges historia”, där detta är sjunde delen, om åren 1920–1965. Det är en exempellös tid sedd i världshistoriens väldiga perspektiv. En epok utan motstycke vad gäller utjämning mellan fattiga och rika. Världen blir elektrisk, man kan börja rösta och få sjukvård, fattigdomen nedkämpas. En människas levnad blir i snitt mer än tio år längre, reallönerna mer än tredubblas, arbetstiden kortas, semestrarna blir längre och skolsystemet alltmer öppet demokratiskt för flickor och pojkar.

Sverige ter sig som ett sagoland, och i grunden är det en berättelse om demokrati. Kan vi ens föreställa oss hur klassamhället såg ut i början av 1920-talet under Brantings första korta regeringsår? Hans finansminister Fredrik Thorsson hade blivit såld i nioårsåldern på barnauktion. Och Gustav Möller, socialminister, hade växt upp med ensamstående mamma övervakad av myndigheterna. Stanken på fattighusen kände han, liksom hur änkor med barn försörjde sig som skurgummor i ”bättre hus”. Monarken, kung Gustaf V, hade lite svårt att acceptera att socialdemokratin inte kunde hållas borta från regeringsmakten när den allmänna rösträtten väl blivit införd.

Medan jag läser om hungerkravaller under första världskriget och hur folk dog som flugor i influensan, spanska sjukan, ringer mina barns farmor, och jag blir påmind om att hon gjort hela resan från utedass och handpumpat kallvatten (nu för tiden vet ju ungdomar inte ens hur man tvättar sig i en balja!). Ett småbruk i Sörmland med två kor, potatisland, jordkällare, häst framför plog på egen åker med veteodling till husbehov. Det låter idylliskt. Men det var det inte. Tomrummet och sorgen lever ännu efter den innerligt älskade systemen som dog i tbc bara nitton år gammal. Året var 1948, vaccin fanns men alla hade ännu inte fått det.

Några kvällar senare, vid ett föredrag om svensk historia, möter jag personer som gråtande berättar om hur deras föräldrar bara var sju år gamla när staten tvingade dem att lämna hemmet för att fostras långt borta på främmande skolor där de förbjöds att tala sitt eget språk, samiska. Och hur rasbiologer nakenfotograferade dem och gjorde mätningar ända in på deras intimaste kroppsdelar.

1900-talet är nära, det är fantastiskt och skrämmande. Så den här delen i serien om ”Sveriges historia” har nog varit den svåraste men också viktigaste att skriva. Det har blivit den första moderna sammanfattningen av folkhemstiden, eftersom det är mer än femtio år sedan

historiker skrev ett liknande flerbandsverk förra gången, då var folkhemmet fortfarande samtid.

Huvudredaktör och den som skrivit volymens större, första del är Yvonne Hirdman, professor i historia, välkänd för böcker om folkhemsidéologerna Alva och Gunnar Myrdal och även om sin egen mamma ”Den röda grevinnan”. Hon skriver med ambition att berätta som om vi inte vet hur det ska gå. Varje dag ställer sin egen fråga, och när man är mitt i skeendet så finns det inget givet slut.

När Socialdemokraterna kommer till makten efter den stora valframgången 1932 så vet de inte att de har ett 44-årigt regeringsinnehav framför sig. Det finns ingen stor plan för hur ”den svenska modellen” ska byggas. Men Gustaf Möller har gjort en lång lista över små och stora förbättringar. Reformerna bereds i stora offentliga utredningar som tillsätts under 1930- och 1940-talen: Befolkningskommissionen, Bostadssociala utredningen, Befolkningsutredningen och den gigantiska Socialvårdskommittén som ser över hela trygghetssystemet.

Nu är det slut med att buga och bocka inför fattigvården. I den välfärdsstat arbetarrörelsen bygger ska man ha vissa sociala rättigheter som medborgare. Trettiofem socialpolitiska reformer görs bara under 1930-talet, de handlar om stort som smått: arbetstider, förlossningsvård, folktandvård och hjälp med brunnsgrävning på landet. Det är svårt att tro att det sker åren efter börskraschen och Kreugerkraschen, i skuggan av en världsomspännande depression. Men finansminister Ernst Wigforss tänker tankar om det möjliga. Man imponeras och berörs av Hirdmans skildring av Wigforss och hans budskap: det gäller att försöka se vägen framför sig, att tro att det ska gå, tro på sina egna krafter.

I långa stycken är det en berättelse om hur politik blir till, hur reformer förverkligas i demokratins ungdom. Procedurerna kring olika utredningar är inte alltid så lättläst läsning. Djupdykningen i det politiska

”pågåendet” breder ut sig på bekostnad av berättelsen om hur människor faktiskt hade det.

Men här och där får dock 1900-talets vardagsmänniskor också titta fram, mjölkerskorna som längtar till staden, bort från slaskandet i ladugården med sura mjölkkärl klockan fyra om morgnarna, sju på kvällarna, utan riktiga arbetstider. Och de unga flickorna som utan att fråga någon om råd plötsligt går till frisören på 1920-talet och klipper av sig sitt långa hår, till pojkvänernas stora förfäran.

Flera historiker medverkar, Jenny Björkman skriver intressant om socialpolitiska frågor. Och efter kriget tar Urban Lundberg över berättandet, och han har en sällsynt förmåga att i en enda formulering dra upp historiska jätteperspektiv och knyta samman snåriga förlopp.

Det svindlar att läsa om den dramatiska våren 1948 då alla väntar sig ett sovjetiskt maktövertagande i Finland. Statsminister Erlander och utrikesminister Undén befarar att hela Skandinavien ska hamna bakom järnridån. Så för att inte reta ryssarna med Natomedlemskap väljer Sverige neutraliteten – igen – och börjar bygga upp en enorm försvarsindustri, skapa världens fjärde största flygvapen, ge lejonparten av alla forskningsmedel till Foa och bygga en kärnreaktor under Tekniska högskolan mitt i Stockholm där det går att utvinna plutonium. Kanske, tänker man, kan det användas i en egen, avskräckande atom-bomb.

Sammantaget är det ändå som om berättelsen om de sensationellt händelserika åren 1920–1965 inte riktigt ryms mellan pärmar. Det går inte riktigt att berätta både om politikens snabba dramatik och om de djupgående omvälvningarna i människors vardag och tänkesätt. Genom hela volymen löper dessutom kvinnofrågan, och det förbryllande faktum att så lite händer för kvinnornas del före 1960-talet. Så kan intressant historia också skrivas. Om hur förbluffande långsamt allt går ibland, mitt i en svindlande snabb samhällsomvandling.

Men det är svårt att sluta tänka på allt som inte kommit med: att svenska myndigheter bidrog till att Nazityskland började sätta judestjärnor i passen eller att riksanstalten för sinneslöa kvinnor, Västra Mark i Örebro, inte omnämns.

Folkhemmets lysande framgångssaga har fått svärta på senare år i debatter om steriliseringar, rashygien och servil undfallenhet mot Nazityskland. Men Yvonne Hirdman verkar vilja tona ner kritiken. Nazist sympatierna var ett marginellt problem, skriver hon, för svenskar röstade inte på nazister. Steriliseringarna var aldrig ”någon förutsättning för den centralt utformade socialpolitiken”, kommenterar hon. Men det kan väl inte vara mycket till tröst för de tiotusentals som ändå med tvång eller utpressning blev utsatta för operationen och framtagna en framtid med barn och familj.

Jag hade också väntat mig ett tydligare sökarljus på föreställningen om ”folket” i folkhemmet. Idén om den kompakta homogeniteten, som gjorde ödet desto bittrare för dem som var annorlunda i lyckolandet. Men verksamheten på Rasbiologiska institutet beskrivs här bara flyktigt som ”forskning”, fastän den handlade väl så mycket om att handgripligen ”rädda svenska folket” från inavel med främlingar med hjälp av bred folkupplysning och information till myndighetspersoner. Institutet var det första statliga i sitt slag i världen (även om det fanns privata institut i andra länder). I äldre svenska standardverk har det omgärdats med tystnad, men nu trodde jag att det var dags.

Men i stället för att reta mig på allt som saknas börjar jag önska mig ett museum. En plats där Brantings skrivbord kunde få ett nytt hem, och där gamla eldröda affischer om strejker på liv och död kunde visas i stället för att stoppas undan i arkiv. Där även företagshistorien får plats, den om Electrolux, Separator och AGA, som knappt heller omnämns i boken. Ett museum i modern mening som via nya kanaler kan bjuda in många att bidra med minnen, granska och diskutera ett

kollektivt förflutet som är både fantastiskt och smärtsamt.

Judestjärnorna i passen, karet för tvångsbad på riksanstalten för sinneslöa kan få plats vid sidan om vattenrallarens berättelse om hur man byggde världens största kraftstation i Luleälven, Harsprånget, och med en starkströmsledning till Hallsberg försåg hela folkhemmet med el. I väntan på det är den här boken absolut att rekommendera.

Maja Hagerman litteratur@dn.se”

“Yvonne Hirdman, Jenny Björkman, Urban Lundberg, Dick Harrison: ”Sveriges historia 1920–1965” Norstedts”

Framtidens civilsamhälle

Underlagsrapport 3 till Framtidskommissionen. Statsrådsberedningen. [Underlagsrapport 3: Framtidens civilsamhälle](#)

Förord

Sverige är på många sätt ett bra land att leva och verka i men historisk framgång är ingen garanti inför framtiden. Både Sverige och världen står inför stora utmaningar på olika områden. För att Sverige ska kunna vara fortsatt framgångsrikt ställs det därför stora krav, inte minst på analysen av olika förändringsprocesser och vilka utmaningar de för med sig.

Mot den bakgrunden tillsatte regeringen i november 2011 Framtidskommissionen med syfte att identifiera de samhällsutmaningar som Sverige står inför på längre sikt. Den här rapporten är ett underlag till Framtidskommissionen.

Syftet med rapporten är att analysera och diskutera civilsamhället samt olika förändringsprocesser som direkt påverkar eller har relevans för civilsamhället och utifrån detta diskutera civilsamhällets framtida utmaningar och roll. Historiskt sett har civilsamhället spelat en stor roll för det svenska samhället och dess utveckling samt för formandet av ett sammanbindande socialt kapital, men som i andra delar av samhället pågår olika förändringar som redan har eller kan komma att få stor betydelse. Dessa förändringsprocesser och vad de kan komma att innebära analyseras i rapporten, liksom det civila samhällets nutida och framtida roll i förhållandet till staten och marknaden. En av de framtidsutmaningar som lyfts fram är behovet av ett nytt socialt kontrakt mellan staten och det civila samhället.

Rapporten har författats av Tobias Harding, filosofie doktor vid Tema Kultur och Samhälle vid Linköpings universitet. Kontaktperson vid Framtidskommissionens kansli har varit utredningssekreterare Charlotta Levay. Författaren svarar helt och hållet för innehållet i rapporten.

Stockholm i september 2012

Jesper Strömbäck

Huvudsekreterare och kanslichef för Framtidskommissionen.

Innehåll

Sammanfattning	11
-----------------------------	-----------

Del 1	15
--------------------	-----------

1 Civilsamhällets samhällsroll	17
---	-----------

Rapportens upplägg	20
--------------------------	----

Civilsamhället och dess betydelse i samhället i stort	21
---	----

Putnams teori om sammanbindande och överbyggande socialt kapital	27
--	----

Det spelar roll hur civilsamhället är organiserat	34
---	----

Del 2	39
--------------------	-----------

2 Folkrörelseorganisationerna lever vidare, men förändras	41
--	-----------

Folkrörelsen som organisation	42
-------------------------------------	----

Färre medlemmar, men fortfarande många	48
--	----

Många arbetar ideellt	53
-----------------------------	----

Från rörelse till professionell organisation?	58
---	----

Utmaningar för framtidens Folkrörelsesverige	62
--	----

Del 3	67
--------------------	-----------

3 Civilsamhällets organisationer tar nya roller i välfärden	69
--	-----------

Stora skillnader mellan olika länders system	71
--	----

En europeisk politik i vardande?	76
--	----

Serviceorganisationer växer i det svenska civilsamhället	79
--	----

Civilsamhällets servicefunktion på några olika områden	85
--	----

Utmaningar på väg framåt	91
--------------------------------	----

Framtida vägval	98
-----------------------	----

Del 4	101
--------------------	------------

4 Nätverket som organisationsform i dagens och framtidens civilsamhälle	103
--	------------

Ett särkopplat civilsamhälle?	109
-------------------------------------	-----

Det lokala civilsamhället	116
---------------------------------	-----

Gränssnittet mellan nytt och gammalt	120
--	-----

Nätverkandets konsekvenser i civilsamhället	126
---	-----

Del 5	131
--------------------	------------

5 Utmaningar på vägen mot framtidens civilsamhälle	133
---	------------

Ett nytt kontrakt?	133
--------------------------	-----

I mötet mellan stat och civilsamhälle	135
---	-----

Civilsamhällets samhällsroll	138
------------------------------------	-----

Framtidens utmaningar	140
-----------------------------	-----

Referenser	143
-------------------------	------------

Presentation av Framtidskommissionen	155
---	------------

Sammanfattning

Civilsamhället består av alla de verksamheter och organisationer vars drivande kraft är det ideella engagemanget hos medlemmar, volontärer och givare. Det handlar om allt från ideella föreningar och kooperativer till trossamfund, stiftelser och olika typer av ideella nätverk. Sverige har en med internationella mått mätt mycket hög aktivitet i civilsamhället. Nära 80 procent av den vuxna befolkningen är medlemmar i minst en förening och 2009 arbetade 48 procent ideellt i en minst en ideell organisation. De samlade intäkterna för organisationer i civilsamhället uppskattades samma år till 212 miljarder kronor och antalet heltidsanställda till 110 000.

I dag pågår omfattande förändringar i civilsamhället. Icke vinstdrivande organisationer tar större plats i välfärdsproduktionen. Gamla organisationer förlorar medlemmar medan nya organisationer och verksamhetsformer ger människor möjlighet att engagera sig på nya sätt. Också i framtiden kan vi vänta oss att civilsamhället och dess organisationer kommer att ha viktiga roller att fylla i demokratin, i det offentliga samtalet, på fritiden och i välfärdsproduktionen. Utvecklingen ställer dock såväl staten som organisationerna inför viktiga utmaningar. Det gäller att bibehålla och utveckla civilsamhällets beroende och innovativitet men också allas möjlighet att engagera sig, göra sin röst hörd och vinna inflytande. Samtidigt ställer finansierarna krav på uppföljningsmöjligheter och likvärdighet i offentlig service.

Civilsamhället definieras här som en sfär i samhället som kännetecknas av ideellt arbete och ideella gåvor, till skillnad från marknadens vinstdrivande aktörer, statens politisk-administrativa logik och familjelivets gemenskap som bygger på släktskap och nära relationer.

De samhällsroller eller huvudfunktioner som brukar tillskrivas civilsamhället kan sammanfattas i fem punkter:

- (1) Civilsamhället som röstbärare, det vill säga som lobby- eller intresseorganisationer, företrädare för medlemmarnas åsikter, deltagare i det demokratiska samtalet och samtalspartner till – eller i protest mot – politiken.
- (2) Civilsamhället som serviceproducent, det vill säga som alternativ eller komplement till offentligt ägda och vinstdrivande tjänsteproducenter och till hjälp inom den egna familjen.
- (3) Civilsamhället som gemenskap. Denna funktion uttrycks bland annat i begreppet socialt kapital, som i sin tur kan delas in i två former: sammanbindande socialt kapital – som håller samman enskilda grupper och gemenskaper – och överbryggande socialt kapital som överbryggar dessas gränser och binder samman samhället i stort.
- (4) Civilsamhället som demokratiskola, det vill säga en plats där människor tillägnar sig demokratiska färdigheter och värderingar som ingår i föreningslivets etos.
- (5) Civilsamhället som motvikt, vilket är en funktion som på många sätt följer av de övriga, antingen genom öppen opposition (röstbärfunktionen) eller som ett alternativ till offentliga, vinstdrivande och släktskapsbaserade aktörer och sammanhang.

Det svenska civilsamhället har under lång tid dominerats av en specifik organisationstyp – folkrörelseorganisationen – som bland annat karaktäriseras av en hierarkisk interndemokratisk organisation baserad på medlemsdemokrati och öppet medlemskap. Den har också haft en

tydlig tonvikt på funktionen som röstbärare och på organiserandet av fritidsaktiviteter, medan produktionen av välfärdstjänster i stor utsträckning har skötts av den offentliga sektorn.

Under de senaste tjugo åren har farhågor rests kring minskande medlemsantal i sådana organisationer. Internationella studier av värderingar beskriver en trend mot ökad individualism och ökad misstro mot traditionella auktoriteter. Denna trend tycks ha nått särskilt långt i Sverige. Detta skulle bland annat kunna innebära att det ideella engagemanget blir mindre inriktat mot specifika organisationer och möjligen också mer kortsiktigt. Samtidigt visar studier som fokuserar på ideellt arbete oavsett form – och inte bara på föreningsmedlemskap – att engagemanget i ideella organisationer i Sverige har förblivit starkt och stabilt under de senaste tjugo åren. Annan forskning beskriver hur anställda spelar allt större roll i ledningen av många ideella organisationer, något som kan sägas stå i konflikt med en tidigare tonvikt på aktiva medlemmar, förtroendevalda och interndemokrati.

I andra länder är det vanligt att civilsamhälleliga organisationer står för produktionen av en stor del av den välfärdsservice som direkt eller indirekt finansieras med skattemedel. Syftet från statens sida har där bland annat varit att möjliggöra en större mångfald i den service som erbjuds medborgarna. Också i Sverige börjar detta bli vanligare, även om de vinstdrivande aktörernas andel av denna produktion hittills tycks ha blivit mer omfattande än de icke vinstdrivandes. De ideella organisationernas småskalighet och brist på resurser till nyinvestering kan vara ett av skälen när de förlorar i konkurrensen. Samtidigt är småskaligheten en av de egenskaper som ofta ses som en fördel när välfärdsservice organiseras av icke vinstdrivande aktörer.

Både i och utanför de etablerade organisationerna och organisations-

modellerna växer nya organisationsformer fram i en tid präglad av globalisering och nya kommunikationsmöjligheter. Dessa nya former inkluderar mer eller mindre lösa nätverk och gemenskaper på internet, men också nya sätt att rekrytera och organisera volontärer och givare, det vill säga former för begränsat snarare än heltäckande engagemang. Samtidigt etablerar sig mer etablerade aktörer som starka noder i de nya nätverken, och många nya organisationer som bildas i nya sammanhang anammar etablerade organisationsmodeller. Nya typer av hybridorganisationer skapas.

Inte minst det offentliga stödet har styrande effekt på civilsamhällets organisationsformer. En stor utmaning för det offentliga stödet till civilsamhället kan därför bli att stödja nya och gamla organisationer och verksamheter utan att styra på sätt som skulle kunna påverka kreativiteten, innovationskraften, mångfalden eller åsiktsfriheten negativt. Detta handlar inte minst om att hitta nya former för relationen mellan offentlig sektor, marknad och civilsamhälle när civilsamhällets organisationer får nya roller i produktionen av välfärdstjänster. En annan viktig utmaning är att fortsätta stödja uppbyggnaden av överbryggande socialt kapital och organisatoriska kontaktytor för att bindasamman och öka förståelsen och kommunikationen mellan olika grupper i ett allt mer pluralistiskt och globaliserat samhälle.

För att civilsamhället ska kunna fylla sina funktioner som röstbärare och demokratiskola krävs dock inte bara mötesplatser utan också beslutsformer som fungerar när relationen mellan organisation och medlemmar finnar nya former i en tid präglad av ökad rörlighet. Detta är inte minst en utmaning för civilsamhällets organisationer.

1 Civilsamhällets samhällsroll

Nära 80 procent av Sveriges vuxna befolkning uppger att de är medlemmar i minst en förening och 48 procent att de arbetar ideellt i en ideell organisation. Det svenska civilsamhället utgör ett myller av stora och små organisationer: stora folkrörelseorganisationer, lokala föräldrakooperativ, kyrkor och samfund, politiska organisationer, hobbyföreningar, stiftelser, studieförbund, bostadsrättsföreningar, fackföreningar och så vidare. Störst är Svenska kyrkan med 6,7 miljoner medlemmar och runt 21 miljarder kronor i årsintäkter.

Trots att organisationerna i det svenska civilsamhället inte är vinstdrivande hade de enligt SCB:s uppskattningar intäkter på sammantaget 212 miljarder kronor 2009 och 110 000 anställda samma år. (Statistiska centralbyrån, 2011; Svedberg et al., 2010.) Internationellt sett är aktiviteten i det svenska civilsamhället räknad i medlemskap och ideellt arbete mycket hög. Antalet anställda är däremot jämförelsevis lågt.

Nu befinner sig detta organisationsliv i en tid av förändring. Organisationerna förändras. Deras relationer till staten förändras. Men också samhället i stort förändras. Sverige har en lång tradition av stora rikstäckande folkrörelser som en gång växte fram under industrialiseringen. Nu menar många att vi står inför en ny omvandling – från industrisamhälle till vad som omväxlande beskrivs som informations-samhälle, nätverkssamhälle eller flytande samhälle. Människors lojaliteter och intressen växlar allt fortare. De knyter kontakter och håller sig informerade med hjälp av internetkällor från hela världen, ibland snabbare än vad etablerade organisationer gör. De tycks minst lika engagerade som tidigare

generationer men det framstår inte som lika lätt att knyta deras engagemang till en specifik organisation. Nya organisationsformer växer fram i form av hastigt organiserade nätverk som ofta försvinner igen lika fort som de uppstod. I andra fall ger de upphov till organisationer som åtminstone på ytan påminner om traditionella ideella föreningar, men de kan också uppträda som sociala företag.

Folkrörelseorganisationerna kommer av allt att döma att fortsätta vara ett dominerande inslag i det svenska civilsamhället men sannolikt kommer de både att förändras och få sällskap av andra och nyare organisationsformer. Sverige har också många väl etablerade civilsamhälleliga organisationer som erbjuder olika typer av social service och hjälp. Organisationer som erbjuder social service finansierad med offentliga bidrag blir i dag ett allt större inslag i det svenska civilsamhället. Icke vinstdrivande organisationer som ideella föreningar, kooperativ, trossamfund och stiftelser driver allt från friskolor och daghem till sjukhus och äldreboenden. Föreningar och grupper av människor får nya möjligheter att utforma sina egna verksamheter och genomföra sina egna idéer. När detta sker med offentliga bidrag ställer det emellertid staten inför viktiga avvägningar: Hur garanterar man en rättvis tillgång till likvärdig service när denna produceras av oberoende organisationer? Hur mycket bör den offentliga sektorn styra för att inte hota organisationernas oberoende eller möjlighet att genomföra egna nya och innovativa lösningar? Ideella organisationer bildade av brukare, anställda eller allmänhet kan ofta vara bättre på att se nya behov i samhället än den offentliga sektorn. Riskerar det civila samhället att degraderas till en underleverantör åt staten, i marknadsmässig konkurrens med vinstdrivande aktörer?

Ser man till civilsamhällets roller som röstbärare i den offentliga debatten och som organiserad gemenskap för fritidsaktiviteter och

sociala sammanhang ser vi också andra nya sätt att organisera sig. Nya fritidsintressen organiseras inte nödvändigtvis i nationella organisationer utan också i nätverk och gemenskaper på internet och dessa nätverk är sällan begränsade till specifika orter eller ens till Sverige. Detta hindrar dock inte att nationella organisationer för till exempel datorspel redan har fötts ur de informella sammanhangen. Det finns också tendenser till att organisationerna blir mer specialiserade. Särskilda organisationer bildas för att organisera kulturfestivaler och politiska demonstrationer – eller för att agera som tankesmedjor åt organisationer som tidigare fyllt den funktionen som folkrörelser.

Skillnaden mellan ideellt och professionellt arbete blir på många områden allt mer diffus. Också detta ställer staten inför nya utmaningar: Hur ska man bäst stödja ett sådant civilsamhälle och dess aktiviteter? Behöver det alltid offentligt stöd? Hur kan åsikter och idéer som formuleras på nya sätt i stället för genom traditionella folkrörelser förmedlas in i politiken? Detta kan anses vara viktigt både ur demokratihänseende och för att den offentliga sektorn ska kunna se de behov och idéer om lösningar som finns runt om i samhället.

Det har sagts att framtiden redan finns men inte är jämnt fördelad. Det gäller också för civilsamhället och människors position i det. Vissa organisationer och organisationsformer har goda och nära relationer till politiker och makthavare. Andra är lika aktiva och har lika goda idéer men saknar dessa kontakter. Ytterligare andra är isolerade eller inaktiva. Känslan av gemenskap och viljan att engagera sig kan också vara stor inom en liten grupp utan att den har mycket att göra med det omgivande samhällets organisationer. Rikstäckande folkrörelseorganisationer har länge haft en viktig roll i att knyta samman grupper av människor i landets olika delar och på olika nivåer i samhället. Kan de, eller någon annan form av organisering, göra detta om samhället med

tiden blir allt mer nätverksbaserat och organisationerna sköts mer av professionella ledare än av aktiva medlemmar?

Rapportens upplägg

Rapportens övergripande syfte är att fånga de dominerande trenderna i civilsamhället och med utgångspunkt i dessa ge en bild av vilka utmaningar som civilsamhället, och staten i sin politik gentemot det, kan komma att möta under de närmaste decennierna. I de flesta fall handlar det om utmaningar som vi redan möter och att förutsäga framtiden är alltid svårt; oförutsägbara händelser kommer nästan säkert att äga rum. Detta hindrar dock inte att man kan uttala sig om vad som just nu håller på att hända, de trender som kan anas i samtiden, vilken riktning vi rör oss i, och vilka möjligheter som står till buds för att möta det oförutsägbara.

Genomgående gäller att rapporten består av författarens analys baserad på existerande forskning om pågående trender i civilsamhället i Sverige och världen. Beskrivningarna bygger antingen direkt på vetenskapliga publikationer eller på forskningsöversikter skrivna av forskare med stor erfarenhet på området. I materialet ingår också ståndpunkter presenterade av olika företrädare för civilsamhället samt offentliga utredningar och statistik. Beskrivningen gör inte anspråk på att ge någon heltäckande bild av den forskning som pågår när det gäller olika aspekter av det svenska eller internationella civilsamhället. (Vetenskapsrådet publicerade tidigare i år en översikt över forskning om civilsamhället (Vetenskapsrådet, 2012).) Inte heller handlar det om att beskriva alla delar av civilsamhället. I stället handlar det om att med hjälp av statistik, generella beskrivningar och exempel på organisationer och verksamheter beskriva vad som i dag framstår som viktiga utvecklingstrender.

I kapitel 1 presenteras dels olika begrepp som används i rapporten, dels en översiktlig diskussion om civilsamhällets roll i samhället som helhet. I kapitel 2 diskuteras folkrörelseorganisationen, vilket är den i Sverige mest etablerade formen av civilsamhällelig organisering, och de utmaningar som denna står inför. I detta sammanhang presenteras också statistik och forskning om medlemskap och ideellt arbete. I kapitel 3 behandlas ideella organisationers växande roll som serviceproducent, vad denna funktionsförändring betyder för civilsamhället och vilka utmaningar den ställer civilsamhället och den offentliga sektorn inför. I kapitel 4 behandlas nätverkssamhället som ny civilsamhällelig organisationsform och vad detta kan komma att innebära för civilsamhällets samhällsfunktioner på längre sikt. Här diskuteras också den utveckling mot ökad specialisering som nu tycks pågå i det civila samhället. I kapitel 5 diskuteras också i högre grad än i de föregående kapitlen de informellt organiserade delarna av civilsamhället. Till sist avslutas rapporten i kapitel 5 med en övergripande diskussion och slutsatser.

Civilsamhället och dess betydelse i samhället i stort

Med civilsamhället menas här den sfär i samhället som baserar sig på frivilligt obetalt arbete, frivilligt givande och ideella organisationer. Det skiljer sig alltså från näringslivets vinstdrivande organisationer och från den offentliga sektorns politiskt och juridiskt styrda verksamheter. Med den definition som används i denna rapport skiljer det sig också från den privata tillvaron i familjelivet. Civilsamhället rymmer en mångfald av nätverk och organisationer, från stora nationella och trans-nationella organisationer som fackföreningar, kyrkor och internationella non-governmental organizations (NGO) till lokala hobbyföreningar, idrottsföreningar, samfälligheter och kooperativ. Detta

civilsamhälle kan beskrivas som de organisationer och sociala sammanhang som gör det möjligt för dem som lever i ett samhälle att föra en öppen diskussion kring gemensamma angelägenheter, känna gemenskap och arbeta med att genomföra olika idéer utanför statens och marknadens kontroll, men också utanför den snäva familjesfären. Det kan också sägas kännetecknas av att det drivs av frivilligt och ideellt arbete samt frivilligt och ideellt givande, till skillnad från staten och marknaden.

Rapporten tar ett relativt brett grepp om civilsamhället och många av de verksamheter som behandlas har inte alla dessa kännetecken utan bara vissa. Det kan till exempel handla om icke vinstdrivande organisationer som drivs av anställda. Det innebär också att det finns stora områden som får uppfattas som gråzoner där de olika samhällssfärerna överlappar varandra och där organisationerna kan ses som hybrider. Samma organisationer kan alltså samtidigt ägna sig åt myndighetsutövning, inkludera ideellt arbete och ta emot gåvor. Många organisationer i det civila samhället driver också näringsverksamhet. När tyngdpunkten förskjuts kan det ses som att organisationen flyttar sig mellan sfärerna.

Organisationerna i civilsamhället har ofta setts som nödvändiga inslag i den moderna demokratin, både som samtalspartners till staten och som motvikt till den när staten anses hota medborgarnas intressen. Uppfattat på dessa sätt utgör det moderna civilsamhällets framväxt under 1700- och 1800-talen ett av de viktigaste stegen i övergången från släktskapsbaserade feodal och ståndssamhällen till moderna stater där politik och ekonomi åtminstone normativt sett bygger på möten mellan fria individer och organisationer i ett öppet samhälle. Denna förändring ägder rum under och strax innan övergången från agrart till

industriellt samhälle. Den här rapporten kommer i stor utsträckning att handla om civilsamhällets utveckling under en förändringsprocess som många uppfattar som en övergång från industrisamhället till en ny period.

I Sverige är begreppet civilsamhälle betydligt mindre etablerat än i exempelvis den engelskspråkiga världen (där motsvarande begrepp är civil society). I Sverige har man i stället ofta talat om folkrörelser. I den här rapporten behandlas folkrörelseorganisationen som en specifik typ av civilsamhällelig organisering. Under större delen av 1900-talet har just denna typ av organisation i stor utsträckning dominerat det svenska civilsamhället – och i ännu högre grad politiken gentemot det. Folkrörelsernas viktigaste funktion ansågs vara att organisera olika grupper i samhället och ge röst åt dem i debatten, det som ibland beskrivs som civilsamhällets funktion som röstbärare. I Sverige beskriver många politiska partier sig själva som folkrörelsepartier. Det är bland annat genom dessa, men också som intresseorganisationer, som folkrörelserna har fyllt sin funktion att företräda olika grupper gentemot välfärdsstaten. De har till exempel ofta varit representerade i utredningar och som remissinstanser och på så vis hjälpt till att utforma den statliga politiken. Att tillhandahålla välfärdstjänster har därmed uppfattats som statens uppgift, och i den mån som folkrörelserna tidigare hade byggt upp välfärdstjänster togs dessa i stor utsträckning över av stat och kommun under 1900-talets gång, i första hand under efterkrigstiden. Denna ansvarsfördelning kan beskrivas i termer av ett samhällskontrakt, där de centrala aktörerna i samhället delade upp centrala uppgifter mellan sig. (Wijkström & Lundström, 2002; Trägårdh & Berggren, 2006; Wijkström, 2012)

De senaste två decennierna har diskussionen om folkrörelserna i Sverige i stor utsträckning präglats av föreställningen

om deras tillbakagång i fråga om såväl medlemsantal som inflytande. På senare år har detta nyanserats något, inte minst genom nya empiriska underlag men också genom en allt mer spridd uppfattning att de etablerade folkrörelserna inte utgör hela civilsamhället.

Detta är någonting som i denna rapport kommer att behandlas mer ingående, i synnerhet i kapitel 2. Helt klart står vi inför en utveckling där folkrörelserna förändras både internt och i relation till det omgivande samhället. Hur genomgripande denna förändring blir återstår dock att se. Det är inte minst mot bakgrund av dessa förändringar som man kan tolka den ökande användningen av begreppet civilsamhälle i svensk debatt och inte minst tankesmedjan Timbro spelade en viktig roll när begreppet introducerades i Sverige i början av 1990-talet. Här var syftet tämligen tydligt att ifrågasätta den svenska modellen för samarbete mellan stat, folkrörelser och näringsliv där välfärden i stor utsträckning har ansetts vara den offentliga sektorns uppgift. Man kritiserade vad man framställde som en sammanblandning av stat och civilsamhälle och fokuserade i stället på civilsamhället som en samhällssfär som i möjligaste mån borde vara oberoende av staten och fungera som motvikt och alternativ till denna. Med tiden har begreppet civilsamhälle dock blivit allt mer ideologiskt neutralt även i Sverige, (Trägårdh, 2007; Zetterberg, 2011.) och i denna rapport används det som ett brett begrepp för att inkludera en mångfald av ideell organisering.

I många länder har man i stället för att lägga tonvikten på funktionen som intresseorganisationer och röstbärare ofta sett civilsamhället, och inte minst de lokala gemenskaperna, som ett viktigt alternativ till staten och marknaden, som en motvikt till beroendet av offentliga tjänster och inte bara som en väg till att påverka deras utformning.

Civilsamhällets förmåga att skapa och organisera sociala gemenskaper ses ofta som en av dess viktigaste funktioner, så även dess funktion som serviceproducent och som alternativ till staten och marknaden. Också i Sverige fyller civilsamhället viktiga gemenskapsfunktioner redan i dag, kanske i synnerhet genom sin organisering av fritidsaktiviteter. Vare sig det handlar om idrottsföreningar, kyrkokörer eller datorspelsföreningar erbjuder de en möjlighet att träffas och möta människor utanför den trängre familjefären och kollegorna på arbetet.

Här finns emellertid också en antydning till en baksida ur samhällsligt gemenskapsperspektiv, eftersom även gemenskaper formade på fritiden kan verka isolerande ifrån det övriga samhället, i synnerhet om de sammanfaller med andra avgränsande faktorer som utbildningsbakgrund, yrke, kön, hemort och kulturell bakgrund. Även de svenska folkrörelserna har ofta ansetts företräda olika delar av samhället, ofta uppdelat enligt ett klassperspektiv, och detta har ansetts viktigt inte minst för att ge olika grupper tillgång till samhällets offentlighet på sina egna villkor.

Ett väl fungerande samhälle kan antas rymma både stora och små organisationer och gemenskaper utan att dessa verkar alltför isolerande. Man kan här betona till exempel att de i möjligaste mån måste vara öppna, eller många och överlappande så att medborgarna får erfarenheter och kontakter från flera olika sammanhang och möter varandra även utanför den trängre kretsen av personer med samma bakgrund. Detta tycks vara en förutsättning för att civilsamhällets gemenskapsfunktion ska vara inkluderande för hela samhället men också för att alla ska ha möjlighet att representeras då det agerar som röstbärare. I dag tycks utvecklingen i västvärlden peka bort ifrån stora ideellt drivna medlemsorganisationer (dock knappast entydigt) men också fram mot ett allt mer omfattande nätverkande både inom och över

nationsgränserna. På vissa sätt knyter utvecklingen alltså samman människor i ökande grad. Andra har, som vi ska se, pekat på en tilltagande risk för att samhället fragmenteras.

Kraftigt förenklat kan man urskilja åtminstone fem roller eller funktioner som forskare, debattörer och företrädare har sett att civilsamhället fyller och kan fylla: 1) röstbärare, 2) serviceproducent, 3) gemenskap, 4) demokratiskola, 5) motvikt till staten och näringslivet. Dessa funktioner motsvarar inte en uppdelning efter organisationsformer. Den traditionella folkrörelseorganisationen har till exempel kunnat fylla alla dessa funktioner; deras fokus har visserligen varit den första men folkrörelseorganisationer har också ägnat sig åt serviceverksamheter, till exempel i Kooperationer, studieförbund och folkhögskolor. De har också fyllt en viktig funktion för att skapa gemenskap inom och mellan olika grupper i samhället, och deras tidiga historia kan på många sätt beskrivas som en uppbyggnad av ett slags alternativ offentlighet där nya grupper kunde skolas i demokratiska färdigheter så framgångsrikt att de i stor utsträckning kom att ta över ledningen i Sverige. Många organisationer har dock kommit att fokusera på en eller flera funktioner, vilket inte hindrar att de också, medvetet eller omedvetet, kan fylla andra.

Fem roller eller funktioner som civilsamhället kan fylla:

- 1. Röstbärare**, som lobby- eller intresseorganisation som bär en grups röst i det demokratiska samtalet som samtalspartner till, eller i protest mot, politiken.
- 2. Serviceproducent**, som alternativ eller komplement till offentliga och vinstdrivande serviceproducenter och till hjälp i den egna familjen.

3. Gemenskap, antingen som huvudfunktion, till exempel i hobbyföreningar, eller som sidofunktion i organisationer med andra syften. Detta bidrar dels individernas välbefinnande, dels till den samhälleliga sammanhållningen.

4. Demokratiskola, som en plats där människor tillägnar sig demokratiska färdigheter och värderingar som ingår i föreningslivets etos.

5. Motvikt till staten och näringslivet, vilket är en funktion som på många sätt följer av de övriga, antingen genom öppen opposition (röstbärfunktionen) eller som ett alternativ till offentliga och vinstdrivande aktörer och sammanhang.

De första två funktionerna handlar om verksamhetens innehåll. De övriga tre handlar i första hand om andra betydelser som organisationerna kan få i samhället och för enskilda individer. Gemenskapsfunktionen handlar om att hålla samman samhället och den funktionen kommer att utvecklas ytterligare i detta kapitel. Funktionen som demokratiskola handlar om de färdigheter och värderingar som de som aktiverar sig i civilsamhället kan skaffa genom sina erfarenheter av sådant arbete. Inte minst de båda första funktionerna kan formuleras i termer av rättvisa i fråga om politiskt inflytande och om tillgång till service. I det förstnämnda fallet har kravet på rättvisa spelat en central roll i de svenska folkrörelsernas syn på sin egen funktion i samhället. När det gäller servicefunktionen har rättviseargumentet oftare använts mot att ge ideella aktörer en större roll; att välfärdsservice levereras av stat, landsting och kommun har här setts som en garant för den fördelningspolitiska rättvisan.

Motviktsfunktionen kan på olika sätt ses som ett resultat av de fyra tidigare nämnda funktionerna. Som opinionsbildare agerar den civilsamhälleliga organisationen för att påverka makthavare i politik och

näringsliv. Som serviceproducent erbjuder den alternativ till offentligt driven och vinstdrivande service och kan därför ses som en motvikt som möjliggör valfrihet för den enskilde. Som organisatoriskt sammanhang fungerar den som en plats där det är möjligt att få erfarenheter av politiskt och demokratiskt arbete utanför den formella utbildningen och yrkeslivet. Som ett grundläggande sammanhang för gemenskap och lojalitet kan civilsamhället, inte minst i totalitära samhällen, bli en allvarlig utmanare till statens anspråk på fullständig lojalitet och kontroll över medborgarnas tankeliv.

Historiskt sett har liberala tänkare ofta fokuserat på civilsamhället som en uppvägande maktfaktor gentemot staten, såväl politiskt som i tjänsteproduktionen. Konservativa har ofta fokuserat på gemenskapen i lokalsamhälle, familj och lokalt föreningsliv. Vänstern ofta har fokuserat på politisk mobilisering och alternativ till marknaden.

Putnams teori om sammanbindande och överbryggande socialt kapital

De senaste decenniernas svenska diskussion om folkrörelser och civilsamhälle har delvis sin bakgrund i en internationell diskussion, framför allt i diskussionen i USA – ett land där det ideella arbetet, liksom i Sverige, har blivit en central del av den nationella självbilden. En av de forskare som oftast uppmärksammas är statsvetaren Robert D. Putnam som i boken *Den fungerande demokratin* (Putnam, 1996.) lanserade en analys byggd på begreppet socialt kapital. Med hjälp av detta begrepp försöker han fånga de mellanmänniskliga relationer som knyter samman samhället. I ett forskningsprojekt kring de demokratiska konsekvenserna av en regionaliseringsreform i Italien iakttog han hur de demokratiska institutionerna fungerade väsentligt bättre i

norraän i södra Italien. I sina försök att förklara detta fokuserade Putnam på de historiska skillnaderna. Norditalien hade ett starkt civilsamhälle som kunde spåras tillbaka till senmedeltidens nord-italienska stadsstater medan Syditaliens historia var utpräglad feodal. Invånarna i norra Italien läste fler tidningar, var mer aktiva i ideella organisationer, hade större förtroende för sina medmänniskor och visade en större tendens att engagera sig i politiska frågor än invånarna i södra Italien. Detta högre sociala kapital i de norra regionerna använde Putnam för att förklara både den mer effektiva demokratin och den högre ekonomiska tillväxten där.

Putnam förknippas också med tanken att ett minskande socialt kapital i dag håller på att skapa en demokratisk kris. Han utvecklar denna tankegång i boken *Den ensamme bowlaren* (Putnam, 2000.) där han med hjälp av statistiska undersökningar driver tesen att amerikanerna i allt större utsträckning bedriver fritidsaktiviteter ensamma i stället för i grupp. Den sociala samvaron, och därmed det sociala kapitalet, tycks ha minskat. En av de förklaringar som Putnam pekar ut är de förändrade medievanorna. Inte minst oroar han sig över tv-tittandets isolerade inverkan på medborgarna som riskerar att försvaga de sociala nätverk som håller samman samhället.

Att de nya medierna, de som är betydligt nyare än tv:n, inte bara kan ses som ett hot utan också kan bli en tillgång både för etablerade organisationer och för framväxande nya delar av civilsamhället är någonting som kommer att diskuteras ingående i kapitel 4. Putnam diskuterade själv detta bland annat i artikeln *Still bowling alone? The post-9/11 split*. (Santer & Putnam, 2010.) Där betraktar han frågan om de nya mediernas betydelse som för tidig att avgöra. Han tar sig också an det ökade politiska intresset bland ungdomar i USA under början av 2000-talet men drar slutsatsen att detta snarare kan kopplas

till attacken mot World Trade Center i New York den 11 september 2001 än till de nya medierna. Att det politiska engagemanget ofta är större i länder som upplever sig vara under attack är sedan länge en tämligen etablerad uppfattning. Putnam ställer sig dock tveksam till om dessa effekter kommer att visas sig bestående, i synnerhet när det gäller andra generationer än desom var i formbar ålder 2001. En hög andel av de unga som föddes under 1990-talet uppger sig inte ha starka personliga minnen av attacken mot World Trade Center och kan enligt Putnam alltså därför inte förväntas ha påverkats nämnvärt.

En viktig distinktion i sammanhanget är den mellan sammanbindande ("bonding") och överbryggande ("bridging") socialt kapital. Sammanbindande socialt kapital betecknar de starka band av lojalitet, förtroende och samhörighetskänsla som bildas mellan medlemmar i en specifik grupp, det vill säga i en del av samhället snarare än i samhället som helhet. (Putnam, 2000.) Överbryggande socialt kapital skapas i de sammanhang som överskrider sådana gränser, där människor får möjlighet och skapa band till personer utanför sin egen närmaste krets. Sådana band kan ofta vara ytligare än de som återfinns i miljöer präglade av starkt sammanbindande socialt kapital, men de är viktiga för att länka samman hela samhället och förhindra att det fragmenteras i små grupper av människor som i första hand hyser inbördes lojaliteter. Just betoningen av de ytliga kontakternas betydelse hör till Putnams viktigaste bidrag till forskningen om civilsamhället. Inte minst fritidsaktiviteter är viktiga i det sammanhanget, därav bokens titel *Den ensamme bowlaren*, efter en ofta informellt organiserad aktivitet där ytliga bekanta har kunnat träffas och bilda relationer utanför de som bildas i familjesfären och arbetslivet och som därför har bidragit bland annat till att knyta samman amerikanska lokalsamhällen. Det är i första hand när det gäller det överbryggande sociala kapitalet som Putnam ser oroväckande tendenser i de senaste trettio årens amerikanska ut-

veckling. Bland annat menar han att de skillnaderna i grad av politiskt engagemang tilltar mellan grupper med olika hudfärg, med och utan latinamerikansk bakgrund och över ”ras”- och klassgränser. Detta skulle kunna antyda att det amerikanska samhället är på väg att fragmenteras över sådana gränser. (Santer & Putnam, 2010.)

Vid sidan av demokratiska effekter anses socialt kapital också ha ekonomiskt positiva effekter, något som Putnam diskuterade redan i sin italienska studie på 1990-talet. Senare har också hälsoeffekter diskuterats. (Se Lundåsen, 2005, för en översikt över forskning om frivilliga insatser och hälsa) Socialt kapital innebär bland annat mellanmänniskliga kontakter och nätverk samt en hög grad av förtroende både mellan människor och mellan människorna och samhällets institutioner. Det är knappast överraskande att detta är gynnsamt också för ekonomiska relationer, eftersom kontakter knutna på fritiden också kan bilda grunden för affärsförbindelser. Detta är emellertid ett område där vissa civilsamhälleliga organisationer ofta har kritiserats för sin slutenhet, något som till exempel gäller sällskapsklubbar, ordenssällskap och exklusiva sportklubbar. Kritikerna menar att kontakter byggs och affärsöverenskommelser sluts inom en sluten krets, (Se t.ex. Hamrén, 2007.) som i Putnams terminologi kan sägas präglas av ett starkt sammanbindande socialt kapital.

Det är emellertid inte bara i dominerande grupper i samhället som starkt sammanbindande socialt kapital kan ha ekonomiskt gynnsamma effekter. Liknande effekter kan också ses till exempel i etniska och religiösa minoriteter där medlemmarna framgångsrikt samarbetar med varandra i olika typer av småföretagande, delvis som ett resultat av hög intern tillit, något som emellertid också kan bidra till isolering. Om också det överbryggande sociala kapitalet är starkt innebär detta en högre grad av tillit också i relationer med människor som man inte

har personliga kontakter med. När det gäller hälsoeffekter framstår det som rimligare att betrakta även det sammanbindande sociala kapitalet som mer renodlat positivt; tryggheten i en nära gemenskap förefaller bidra till livskvalitet och hälsa men detsamma gäller också det överbryggande sociala kapitalet som bidrar till en större trygghet även utanför den närmsta kretsen. Samtidigt kan det statistiska sambandet mellan god ekonomi respektive hälsa och föreningsaktivitet ifrågasättas ur perspektivet att det kan vara hälsa och god ekonomi som möjliggör föreningsaktiviteten snarare än tvärtom.

Som åtskillnaden mellan sammanbindande och överbryggande socialt kapital antyder är det inte självklart att alla former av civilsamhälleligt engagemang i alla sammanhang är lika bra. Den svenske företagsekonom Filip Wijkström (Wijkström, 1998.) har i ett försök att göra begreppet civilsamhälle mer värdemässigt neutralt tagit detta ett steg längre och diskuterat frågan huruvida hatgrupper som Ku Klux Klan och gäng som Hells Angels är att betrakta som delar av civilsamhället. Han utgår då (precis som den här rapporten) från en modell av samhället som indelat i flera sfärer kännetecknade av skilda logiker. Wijkström pekar bland annat på de stora mängder obetalt arbete som läggs ned i sådana organisationer och den gemenskap och identitetsstärkande verkan som många medlemmar säger sig uppleva. Ku Klux Klan lever dessutom upp till de gängse kriterierna för en politisk organisation. När det gäller Hells Angels är det lite mer tveksamt, eftersom den brottsliga verksamhet som associeras med organisationen kan antas syfta till vinst. Organisationen själv betonade dock att sådana aktiviteter inte bedrevs av Hells Angels som organisation utan var något som medlemmar ägnat sig åt privat. Organisationen som sådan var alltså inte vinstdrivande, och kan därmed ur det perspektivet jämföras med andra ideella organisationer där medlemmarna knyter kontakter med varandra som sedan kan bilda grunden för gemensam

vinstdrivande affärsverksamhet. Tillämpar man begreppet socialt kapital på Wijkströms exempel kan man anta att Hells Angels har en stärkande inverkan i fråga om sammanbindande socialt kapital medlemmarna emellan; de verkar i hög grad lita på varandra, åtminstone förutsätter deras mellanhavanden en viss nivå av förtroende dem emellan.

Såväl Hells Angels som Ku Klux Klan framstår däremot som extrema i sin frånvaro av överbyggande socialt kapital. Ku Klux Klan skapades till och med för att hålla isär olika grupper i samhället över rasgränser, det vill säga för att förhindra uppbyggnaden av överbyggande socialt kapital. Det förhindrar dock inte att det kan finnas en betydande gemenskapskänsla inom gruppen; tvärtom tycks detta vara en av de faktorer som lockar människor till hatgrupper, i synnerhet då det gäller människor med annars lågt socialt kapital.

Den stora utmaning som USA och jämförbara samhällen står inför i den närmaste framtiden är enligt bland annat Robert D. Putnam att upprätthålla det överbyggande sociala kapitalet, det vill säga förhindra att samhället faller sönder i mindre gemenskaper utan samhörighetskänsla med en större helhet eller tillit till personer utanför den egna smalt definierade gruppen. Gemenskaperna i ett sådant scenario behöver naturligtvis inte vara destruktiva, som hatgrupper eller gängbildningar, men ett sådant samhälle skulle präglas av lågt demokratiskt engagemang, i alla fall utanför de dominerande grupperna, korruption, sociala motsättningar och låg tillit till exempelvis offentliga företrädare. Det motmedel Putnam rekommenderar är de sociala band som han ser skapas i öppna sammanslutningar och verksamheter som idrottsklubbar, grannsamverkan, och för den delen i Sveriges studiecirklar. Huruvida de kontakter som skapas till exempel på Facebook också tillhör denna kategori, eller om de i första hand knyter samman

människor som på olika sätt hör till samma grupp, blir en avgörande fråga för framtiden. (Putnam, 2000; 2002; 2007; Santer & Putnam, 2010.)

Andra har i stället tolkat samhällsutvecklingen som en trend mot fler och ytligare relationer men på bekostnad av den närmare gemenskap som inte minst lokalsamhället kan erbjuda. Sociologen Zygmunt Bauman (Se t.ex. Bauman, 2007.) talar om ett flytande samhälle vars medlemmar saknar bestående hållpunkter och där alla relationer flyter. Denna utveckling drivs på av såväl globaliseringen som av en medieutveckling som bidrar till att dagens människor bygger allt fler ytliga relationer men saknar nära relationer. Detta leder i sin tur till en delvis välgrundad känsla av vilsenhet och osäkerhet, som bara kan förväntas tillta med den postmoderna utvecklingen. Därmed skapas ett samhälle som i stor utsträckning präglas av oförutsägbarhet, osäkerhet och ständig förändring. Därmed bygger Bauman vidare på en bild av moderniteten som har återkommit i sociologi och filosofi under över hundra år: moderniseringsprocessen som en väg bort från landsbygdens organiska gemenskaper till det borgerliga eller kapitalistiska samhällets redan från början öppnare och mer flytande gemenskaper. (Tönnies, 1955; Weber, 1968.)

Att ersätta de därmed förlorade organiska gemenskaperna kan också ses som ett av skälen till det moderna civilsamhällets uppkomst, och detta är i så fall fortfarande en av dess huvudfunktioner; gemenskapsfunktionen på lokal nivå blir en grundpelare i dess förmåga att bygga gemenskap också på ett mer övergripande plan, och inte minst föreningslivet har möjliggjort för människor under industrialiseringen att hitta nya gemenskaper i staden. Inte minst etniska föreningar fyller en liknande funktion för invandrare i dag, medan bland annat gemenskaper och nätverk på internet gör det möjligt för en allt rörligare be-

folkning över hela världen att upprätthålla både nära och ytligakontakter även över stora avstånd. Förenar man dessa båda perspektiv skulle man kunna säga att den politiska utmaningen är att samtidigt stödja och möjliggöra de små gemenskaperna och det överbyggande sociala kapital som kan knyta samman människor över gemenskapernas gränser och förhindra att de sluter sig eller blir intoleranta gentemot det främmande.

Det spelar roll hur civilsamhället är organiserat

Andra forskare har utforskat betydelsen av hur civilsamhället organiseras. Detta gäller inte minst statsvetaren Theda Skocpol (Skocpol, 2003) som har studerat det amerikanska organisationslivet och dess historiska utveckling. Till skillnad från Putnam menar hon på att det traditionellt starka amerikanska civilsamhället inte alls har varit så bundet till lokalsamhället som många forskare har föreställt sig. I stället pekar hon på de stora nationella organisationer som under lång tid har spelat en mycket stor roll. Här inkluderar hon allt från fackföreningar till ordenssällskap. Som alltid i amerikanska sammanhang spelar också religiösa samfund och organisationer en viktig roll; i det här sammanhanget handlar det om församlingarna sedda som medlemsbaserade organisationer. Poängen är inte bara att människor församman över klassgränserna i större utsträckning än vad som annars skulle ha skett – vilket hon menar är fallet – utan också att människor får erfarenhet av att arbeta med andra i en organisation. Detta gäller i synnerhet när det handlar om en nationell organisation därmedlemmar ges möjlighet till en intern karriär med förtroendeuppdrag och arbete över delstatsgränserna, som en parallell till politiken. Det ger både användbara erfarenheter och kontakter som kan leda fram till en senare politisk karriär. Sådana organisationer bidrar alltså till att öppna

det politiska systemet för bredare grupper i samhället. Detta är den funktion som i Sverige ofta har beskrivits som civilsamhällets roll som demokratiskola. (Harding, 2012d.) Skocpol pekar också på organisationernas roll att uppväga politisk makt, det vill säga att de parallellt med det politiska livet kan aggregera åsikter och skapa kompromisser utöver de etablerade politiska skiljelinjerna.

Liksom Putnam ser Skocpol ett antal hot mot civilsamhället. För henne, och för andra organisations- och institutionsorienterade forskare, handlar det främst om medlemskapets minskande betydelse – inte främst om de mellanmännsliga kontakterna i allmänhet. Det handlar alltså om ett hot mot den ideella sektorn, framför allt mot dess röst-, demokratiskole-, och motviktsfunktion, snarare än ett hot mot civilsamhället i vidare mening. De senaste decennierna har såväl fritidsaktiviteter som politisk organisering i USA skapat få till medlemsantalet stora organisationer. I stället byggs den politiska organisationen upp i informella rörelser och nätverk, en trend som av allt att döma har fortsatt de senaste tio åren. På nationell nivå företräds politiska rörelser av tämligen små organisationer med svagt medlemskap eller i form av stiftelser som nästan alltid är drivna av professionella anställda, snarare än av valda företrädare. Lobbygrupper, tanke-smedjor, insamlingsorganisationer och volontärbaserade organisationer, vars uppdragsgivare ofta är mer diffust definierade, ersätter nationella organisationer vars uppdragsgivare i första hand är de egna medlemmarna. Fortfarande engageras frivilligt arbete och gåvor i stor skala men det sker i form av mer eller mindre tillfälliga volontärinsatser som inte är kopplade till medlemskap och därmed inte till demokratiskt inflytande i form av organisatorisktågande.

Här tycks det alltså som att vad vi med Baumans ord kan beskriva som ett flytande samhälle lämnar plats för ideella insatser och altruism men

att människorna i minskande utsträckning intresserar sig för mer långsiktigt engagemang och förtroendeuppdrag. För dem blir makten över organisationerna en fråga om att "rösta med fötterna"; de arbetar för de organisationer de stöder men deltar inte i en intern demokratisk process som styr dem. Beslutsmakten har i stället hamnat hos bidragsgivare och andra finansiärer, i synnerhet de mer kapitalstarka. I USA innebär detta ofta privata donationsgivare och stiftelser, i Västeuropa är ofta även staten en viktig finansiär.

Dessa processer ser Skocpol i viss utsträckning som en negativ bieffekt av 1960- och 1970-talens radikalism och omfattande samhällsförändringar. Förtroendet för de gamla organisationerna minskade. Under efterkrigstiden skedde också kvinnornas inträde på arbetsmarknaden. Tidigare hade icke yrkesarbetande högutbildade kvinnor varit en stöttepelare i många ideella organisationer. Samtidigt hade kvinnornas obetalda arbete i hemmen möjliggjort mycket av det ideella arbete som lades ned i mer mansdominerade organisationer. Skocpol betonar dock att lösningen inte är att försöka gå tillbaka till tidigare förhållanden utan att hitta nya former. Hon var själv aktiv i den tidens radikala rörelser. Massengagemangets tid är heller inte förbi, menar Skocpol, tvärtom tycks amerikanerna lika villiga att ställa upp med ideellt arbete som någonsin. Santer och Putnam å sin sida tycker sig se en ökning i det politiska engagemanget under de senaste tio åren. I Sverige har det visat sig att det ideella engagemanget är tämligen konstant till sin storlek. (Skocpol, 2003; Santer & Putnam, 2010; Svedberg et al., 2010.)

En annan viktig slutsats som många forskare har dragit på senare år är att skillnaderna mellan olika länder ofta är betydande när det gäller civilsamhällets styrka, organisering och relation till staten. Förklaringarna till detta är många men bland annat tycks det handla om historisk-

institutionella förklaringar. Det handlar alltså om att statens relation till samhället och de förväntningar som knyts till olika institutioner har utvecklats på olika sätt i olika länder. Andra ser kulturella förklaringar till såväl politiken som till utvecklingen i civilsamhället, eller en kombination av dessa och andra förklaringar. USA, där mycket av den tidigare forskningen har ägt rum, kännetecknas av en tydlig åtskillnad mellan stat och civilsamhälle. Det amerikanska civilsamhället har i stor utsträckning finansierats med (avdragsgilla) donationer och många organisationer har fokuserat på att producera välfärdstjänster som skolor och sjukvård. I många europeiska länder finns också en betydande tonvikt på välfärdstjänster i civilsamhället, ofta finansierade av staten. I båda fallen spelar inte minst de religiösa samfundens en betydande roll som civilsamhälleliga organisationer. I Europa gäller detta inte minst den katolska kyrkan och organisationer med anknytning till denna.

I Sverige har stat och kommuner etablerat sig som de främsta producenterna av skattefinansierade välfärdstjänster medan den ideella sektorn i stället har roller som intresse- och fritidsorganisationer samt i vissa fall att producera tjänster som kompletterar välfärdsstatens. (Trägårdh & Vamstad, 2009; Zimmer & Evers, 2010.)

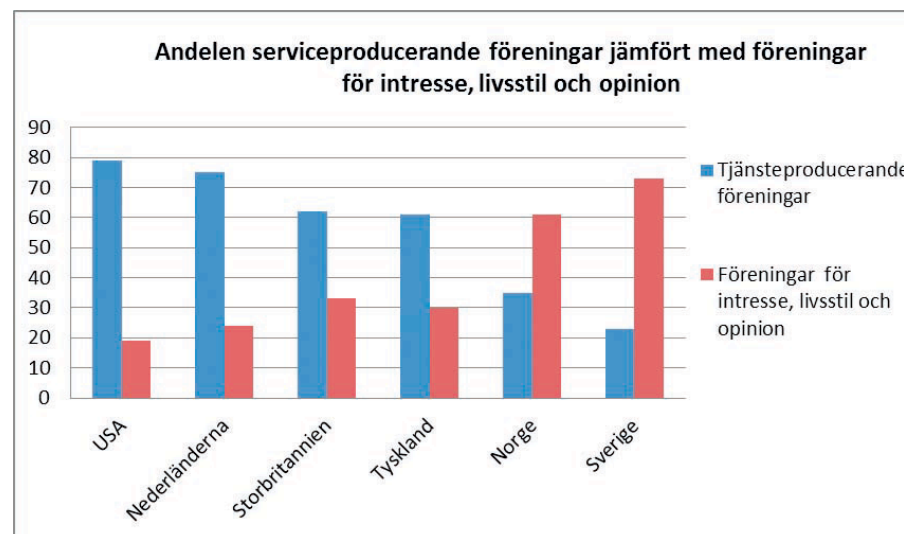
Sådana skillnader innebär att olika länder påverkas på olika sätt när de kommer i kontakt med samma internationella utvecklingstrender, något som är viktigt att ta med i beräkningen när man diskuterar vart samtida utvecklingsriktningar kan föra det svenska civilsamhället i framtiden. (Salomon et al., 2003, s. 26)

Skocpols beskrivning av förändringarna i det amerikanska civilsamhället betonar aspekter som åtminstone i viss utsträckning påminner om svenska förhållanden, framför allt vad gäller organisationsformer.

De nationella organisationer som åtminstone fram till 1970-talet dominerade det amerikanska organisationslivet baserade sig på stora mängder enskilda medlemmar. Dessa organiserades i lokala föreningar, som i sin tur slöt sig samman på delstatsnivå och på nationell (federal) nivå, ofta med ytterligare mellannivåer. Det handlade alltså om en hierarkiskt ordnad representativ demokrati. Organisatoriskt påminde de därmed mycket om de svenska organisationer som i denna rapport beskrivs som folkrörelseorganisationer. Det är i sammanhanget värt att notera att vissa av de äldsta svenska folkrörelseorganisationerna helt eller delvis är av amerikanskt ursprung, till exempel IOGT och Pingstkyrkan.

Vad är det då som har förändrats i civilsamhället och som har tvingat vissa av de traditionella organisationerna på tillbakagång? Putnam talar om det minskande "sociala kapitalet". Skocpol menar att det inte nödvändigtvis handlar om minskat engagemang, eller ens om minskade eller försvagade sociala nätverk. I stället betonar hon den organisatoriska förändringen. Medan det amerikanska civilsamhället under 1800-talet och första halvan av 1900-talet kännetecknades av sin mångfald av nationella organisationer har organisationslivet de senaste 40–50 åren i allt högre grad dominerats av professionella medlemslösa organisationer som stiftelser, tankesmedjor, lobbygrupper och liknande aktörer, i stället för av gamla tiders stora medlemsdemokratiska organisationer. För många ter sig denna beskrivning rimlig också som en beskrivning av utvecklingen i Sverige. Men detta är knappast hela sanningen.

Figur 1: Fördelning mellan serviceproducerande organisationer respektive organisationer som fokuserar på röstfunktion och på fritidsaktiviteter, procent av civilsamhällets totala antal organisationer i sex länder. (Salomon et al., 2003, s. 26.)

Av utrymmesskäl utelämnas:	Sida i rapporten
2 Folkrörelseorganisationerna lever vidare, men förändras	41
3 Civilsamhällets organisationer tar nya roller i välfärden	69
4 Nätverket som organisationsform i dagens och framtidens civilsamhälle	103
5 Utmaningar på vägen mot framtidens civilsamhälle	133
Referenser	143
Presentation av Framtidskommissionen	155-156
Se Underlagsrapport 3: Framtidens civilsamhälle	

109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

[SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.](#)

Libris/SAB:

Be Allmän idé- och lärdomshistoria (12 040)
Be- Särskilda länder och områden (5 143)
Db Filosofins historia (35 997)
Dbb Medeltidens och renässansens filosofi (1 382)
Dbc Nya tidens filosofi (fr o m Descartes) (9 148)
Dbd Icke-västerländsk filosofi (2 296)
D(x) Filosofiska lexikon (304)
D:d Filosofisk teori och metodlära (35)

(DC 109. DK 1(091)) DC:

100 Filosofi

100 Filosofi och psykologi
101 [Teori filosofi](#)
102 Miscellany i filosofi
103 ordböcker och uppslagsverk i filosofi
104 används inte längre, förr Essays
105 Seriella publikationer filosofi
106 [Organisationer](#) och hantering av filosofin
107 Utbildning, forskning och relaterade ämnen i filosofi
108 Typer av [personer som](#) behandlas i filosofi
109 [Historisk](#) och samlade personer som behandling av filosofin

11/19 Individernas inre verkligheter.

Innehåll och länkar till hemsidan:

[SW 11/19 Individernas inre verkligheter.](#)

[SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.](#)

[SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.](#)

[SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.](#)

[SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.](#)

[SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.](#)

[SW 16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.](#)

[SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.](#)

[SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.](#)

Libris/SAB:

D Filosofi och psykologi (Delar på 109 och 11-19)

11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.

[SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.](#)

Libris/SAB: Em:oi
(DK 371.27, 378.2)

12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.

[SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.](#)

Libris/SAB: del Op
(DK 1 "313")

13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.

[SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.](#)

Libris/SAB:

De Värdefilosofi: allmänt

Df Estetik

(DC del 701. DK del 7.01)

14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.

SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.

Libris/SAB:

Dj Verklighetsuppfattningar (metafysik, ontologi, kosmologi m m)
Dja Determinism
Djb Förändringsteorier
Djc Rummets och tidens filosofi
Dh Filosofisk antropologi

(DC, DK 11, 14) DC:

140 Filosofiska skolbildningar

140 Särskilda filosofiska skolor
141 Idealism och besläktade system
142 Kritisk filosofi
143 bergsonismen och intuitionismen
144 Humanism och besläktade system
145 sensationalism
146 Naturalismen och relaterade system
147 panteism och relaterade system
148 Liberalism , eklekticism och traditionalism
149 Övriga filosofiska system

110 Metaphysics

110 Metaphysics

111 Ontology

112 används inte längre, tidigare metodik

113 Kosmologi (naturfilosofi)

114 Space

115 Tid

116 Förändring

117 Struktur

118 kraft och energi

119 och antal

DN 13 juni 2012:

Livsåskådning.

”Se över lagen om statligt stöd till trossamfund”

“ Staten måste bli livsåskådningsneutral. Varför ska religiös verksamhet behandlas förmånligare än annan livsåskådningsverksamhet, undrar Christer Sturmark och andra företrädare för Humanisterna. “

“ Staten i Sverige stöder trossamfund. För att vara stödberättigat ska ett samfund ”bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg”. Vidare framhålls att ”statsbidrag får lämnas endast till ett trossamfund som bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på, och är stabilt och har egen livskraft”.

Reglerna för stödet finns i två lagar och en förordning - Lag om trossamfund (SFS 1998:1593), Lag om stöd till trossamfund (SFS 1999:932) samt Förordning om statsbidrag till trossamfund (SFS 1999:974).

Frågan är varför stödet bara utgår till ”religiös” verksamhet i traditionell mening och inte livsåskådningsverksamhet i vidare mening.

För att möjliggöra religionsfrihet måste staten vara sekulär, det vill säga inom vissa ramar neutral i livsåskådningsfrågor. Varför ska då religiös verksamhet behandlas förmånligare än annan livsåskådningsverksamhet? Borde inte i stället kvaliteten på verksamheten vara avgörande?

Kriterierna för vilka trossamfund som är stödberättigade har i praktiken redan luckrats upp. Buddhisterna får numera stöd trots att traditionell buddism inte förrättar gudstjänster. Gudstjänster är uppenbarligen inte längre ett krav.

Trots det har Humanisterna flera gånger fått avslag på sina bidragsansökningar. Samfundet har inte ansetts likvärdigt med trossamfund trots att det har omfattande social verksamhet och sammankomster där deltagarna ges möjlighet att reflektera över existentiella frågor. Detta är vad också buddisterna gör i sin verksamhet.

Själavård handlar om möten mellan enskilda människor i behov av existentiell reflektion och stöd, som grundar sig på en livsåskådning. I kristna samfund leds sådana samtal av till exempel en präst. Humanisterna erbjuder möjlighet till motsvarande samtal grundade i den sekulärhumanistiska livsåskådnings synsätt. Ur ett livsåskådningsneutralt perspektiv är dessa former av själavård likvärdiga och borde ha samma möjligheter till statsbidrag.

Undervisning är centralt i Humanisternas verksamhet, med ett stort utbud av seminarier, filosofiska studiecirkelar och andra former av personligt utvecklande sammankomster.

Omsorg kommer till uttryck i Humanisternas olika former av hjälpverksamhet, till exempel ett projekt med stöd till ensamstående mödrar i Marocko.

Förbundet Humanisterna bedriver således en omfattande verksamhet som i funktionellt hänseende är likvärdig med den som bedrivs av de organisationer som i lagtexten betecknas som ”trossamfund”.

Humanisterna erbjuder också allmänheten sekulära ceremonier såsom barnvälkomnanden, vigslar och begravningar.

Humanisterna organiserar sommarläger för ungdomar där de får diskutera etik, moral, mänskliga rättigheter och existentiella frågor med utgångspunkt i en humanistisk värdegrund. Dessa sommarläger fungerar som alternativ till de kyrkliga konfirmationslägren.

Liksom till exempel de kristna samfundet deltar Humanisterna i opinionsbildningen i etiska frågor och andra värdefrågor i samhället. Mänskliga rättigheter och sekulär etik är centralt i humanismens samhällsvision.

Den svenska ordningen när det gäller statsbidragsreglerna skiljer sig från vad som tillämpas i till exempel vårt grannland Norge. Där får det norska Humanistförbundet närmare 60 miljoner norska kronor om året i statligt stöd. Detta stöd har utgått sedan 80-talet (i proportion till medlemsantalet) och organisationen kan nu räkna över 70 000 medlemmar. Island ändrar nu sin lagstiftning i denna riktning. Det är hög tid att också Sverige gör det.

Det statliga stödet utgår rimligen därför att den verksamhet som trossamfunden bedriver anses värdefull och inte på grund av vilka drivkrafter de har. Dessa skiljer sig ju kraftigt mellan till exempel kristna och buddistiska samfund.

En livsåskådning kan sägas vara en deskriptivt och normativt sammanhängande verklighetsuppfattning och värdegrund. Den innebär således en specifik filosofisk uppfattning om verklighetens beskaffenhet och en specifik moralisk värdegrund. Dessa två kriterier definierar såväl kristna, muslimska och buddistiska som sekulärhumanistiska livsåskådningsorganisationer. Därmed skiljer sig dessa organisationer från andra typer av föreningar eller intresseorganisationer.

Om staten bedömer att det är rimligt att stödja verksamheten i livsåskådningsorganisationer bör stödet vara neutralt. Kriterierna bör endast baseras på den verksamhet som bedrivs, oavsett vilken livsåskådning som är drivkraften. Religionsfrihet innebär enligt de mänskliga rättigheterna också rätten att inte tro på en gud. Vi bör alltså i stället för nu gällande lagar få en ”lag om statligt stöd till livsåskådningsorganisationer”.

Mot denna bakgrund bör regeringen snarast tillsätta en utredning med uppdrag att se över lagen om statligt stöd för trossamfund och att lägga fram ett förslag om en livsåskådningsneutral lagstiftning.

Christer Sturmark, ordförande Humanisterna
Bengt Westerberg, ledamot Humanisterna, fd socialminister och partiledare (FP).

Levi Fragell, fd president i den internationella Humanistunionen
Désirée Liljevall, riksdagsledamot (S), ersättare i kulturutskottet “

DN 24 aug 2012:

Breivikrättegången.

“Breiviks dåd begripliga utifrån felaktig världsbild”

**“Extrem idealism. Det mesta som skrivits om Anders Behring Breivik utmynnar i slutsatsen att hans handlingar är obegripliga. Men visst går det att förstå varför Breivik gjorde det han gjorde. En startpunkt kan vara hans felaktiga föreställningar om hur världen är beskaffad, skriver professorn i filosofi Torbjörn Tänn-
sjö. “**

“I dag får vi veta om rätten anser Anders Behring Breivik psykiskt sjuk. Beslutet avgör om Breivik ska dömas till vård eller fängelse. Saken är emellertid tämligen ointressant, då det oavsett diagnos handlar om inlåsning på livstid. Nu ligger emellertid alla kort på bordet och det är dags att ställa frågan om vi alls kan förstå Breivik och hans gärning. Svaret på den frågan är av stor betydelse för vad vi eventuellt kan lära oss av det inträffade.

Granskar man vad som skrivits om Breivik är det en synpunkt som ständigt återkommer: det hela är obegripligt! Hur vi än anstränger oss kan vi omöjligt förstå hans gärning. Jag har inte sett någon kommentar som utmynnat i en annan slutsats. Jag tolkar detta som uttryck för en simpel flyktmekanism. Visst förstår vi. Men vi vill inte medge att vi förstår. Vi vill inte komma så nära denna gärningsman.

Vad innebär det att förstå en annan människas handlingar? Enkelt uttryckt: *att se dem som begripliga och förnuftiga i ljuset av hennes trosföreställningar och önskningar*. Att förstå handlingen är att se den som ett rationellt utflöde av vad den andra människan tror och önskar.

Hennes trosföreställningar, önskningar och handlingar bildar rätt slags enhet.

All förståelse av andra är behäftad med osäkerhet. Vi kan inte läsa andras tankar. Ändå är vi märkvärdigt duktiga på att förstå, förklara och förutsäga. Denna förmåga ligger bakom allt -socialt liv. Samma mekanism gör det också möjligt för oss att lura varandra. Bedrägeriet är dock parasitärt på den normala verksamheten, då vi brukar vår förståelse till samarbete.

Hur kan vi då förstå Breivik? Låt oss börja med hans föreställningar om hur världen är beskaffad. Han anser att ”vår” västerländska civilisation står inför ett allvarligt hot. Radikal islamism kommer på sikt att ta över, om inget görs åt saken. Vi är utsatta för vad han kallar demografisk aggression. Muslimer skaffar systematiskt många barn, för att gå från minoritet till majoritet.

Denna föreställning är felaktig. Men visst kan vi förstå en individ som ändå hyser den. Vi kan ta på allvar då hon deklarerar att detta är vad hon tror. I det enskilda fallet kan vi misstänka att någon sorts paranoid läggning hjälpt Breivik till hans världsbild. Vi kan ändå förstå den. Många människor hyser samma föreställning, utan att vi frestas ställa någon psykiatrisk diagnos. Den är förvisso befängd; det går att -effektivt motbevisa den. Men detta gäller många föreställningar, som många människor hyser. Vi tar dem ändå på allvar då de säger oss vad de tror. I många parlamentariska församlingar i Europa sitter ledamöter som delar världsbild med Breivik!

Hur är det då med värderingen att det vore allvarligt om en radikal islamism erövrade och underlade sig ”vår” civilisation? För att pröva om vi kan förstå den värderingen bör vi hypotetiskt tänka oss in i möjligheten att det faktiska antagandet är riktigt. Skulle vi i så fall finna saken bekymmersam?

Jag tror inte att islam kommer att ta över och jag är säker på att om detta skulle ske, så skulle det ske i en utspädd form, som det skulle gå bra att samexistera med. Men då jag uttrycker mig så smiter jag från min uppgift. Min uppgift är att ställa mig frågan om jag kan förstå en person som är bekymrad över möjligheten att en *-radikal* islamistisk politik skulle bli rådande i det land där jag lever. Jag har inte något problem med att leva mig in i detta slags bekymmer. Jag kan inte säga att jag direkt gillar denna utsikt.

Nästa utmaning vi ställs inför är hur vi ska förstå vad man kunde kalla Breiviks exempellösa "idealism". Jag brukar ordet i en neutral betydelse. Det står för en beredskap, att för de värden man omfattar, offra sitt eget liv och ta andras. Hur ska vi förstå att han, till skillnad från många andra som hyser liknande uppfattningar, gick vidare i våldsam handling?

Sådan idealism är ovanlig. Då den utmynnar i gärningar till stöd för en god sak (tänk på den norska motståndsrörelsen) beundrar vi den. Då den utmynnar i avskyvärda mord, som i Breiviks fall, ryggas vi inför den. Vi måste också medge att den är ett undantagsfenomen. Ändå är detta fenomen inte så ovanligt att vi har rätt att hävda att det undandrar sig rationell förståelse.

Jag gissar att det bäst kan förstås som resultatet av en process där tillfälligheter är viktiga, där ett första steg ger nästa, och där man till sist har manövrerat sig själv in i ett läge där det till synes inte finns någon återvändo. Skulle man skygga inför det ohyggliga sista steget måste man samtidigt ompröva alla de föregående. Då kan det vara enklare att löpa linan ut. Helt konkret. Det krävdes mindre av idealism för Breivik att spränga bomben i regeringskvarteren än att döda ungdomar på Utøya. Men då det första steget var taget upplevdes det andra som en nödvändig följd.

Men dödandet av oskyldiga människor för ett politiskt mål, hur kan

vi förstå det? Breivik har använt två strategier i sitt försvar. Den ena att de han dödade visserligen var unga, men inte oskyldiga. De hade genom sitt trevande första politiska ställningstagande gjort sig till lovliga offer, ungefär som soldater gör då de iklär sig sin uniform. För säkerhets skull har han också haft en andra försvarslinje: han har pekat på USA:s atombomber mot Japan. Föreställningen att man inte får döda civila för att främja ett politiskt och militärt mål är inte så grundmurad som vi ibland låtsas.

Men hur kunde han iskallt meja ned ung-domar som grät och bad för sitt liv? Sanningen är nog att de flesta av oss är kapabla att göra något sådant, om betingelserna är de "rätta". Särskilt militärer tränas ju för att kunna döda. Breivik är speciell i det att han var självlärd.

Så om vi kan förstå Breivik, vad kan vi då lära av det som inträffat? Det finns inget enkelt svar på den frågan. Men vi bör granska olika föreställningar som vi kanske alltför lättvindigt håller oss med. Kanske framför allt föreställningen att problem ofta bäst kan lösas med hjälp av militärt våld.

Torbjörn Tännsjö, professor i praktisk filosofi vid Stockholms universitet “

“I korthet. Tännsjös argument

Anders Behring Breiviks handlingar beskrivs ofta som obegripliga. Men det går att förstå varför han gjorde det han gjorde.

En utgångspunkt är hans felaktiga föreställningar om hur världen är beskaffad.

Breivik anser till exempel att radikal islamism är på väg att ta över "vår" västerländska civilisation. Och att vi måste göra något åt det.

Breivik präglas av en "exempellös idealism". Kanske har han manövrerat in sig själv i ett läge där det till synes inte finns någon återvändo. Skulle han skygga inför det ohyggliga sista steget måste han samtidigt ompröva alla de föregående.”

DN 13 nov 2012:

Stephen Law uppmanar till kritiskt tänkande

“Filosofen som vill få oss att avslöja bluffmakare”

“Flummigt och auktoritärt religiöst tänkande måste bevakas lika noga som en kärnkraftsreaktor. Det menar den kände engelske filosofen Stephen Law, på besök i Stockholm för att prata om sin senaste bok.”

“Det oredigerade informationsflödet på internet gör att det har blivit allt viktigare att unga människor tidigt tränas i att genomskåda absurda trossystem och ett flummigt tänkande i största allmänhet. Det menar filosofen Stephen Law som har skrivit såväl populärvetenskapliga som akademiska böcker.

Förra veckan var han i Stockholm för att föreläsa och presentera sin nya bok ”Bluff” (Fri Tanke förlag) som handlar om konsten att genomskåda guruer, kvacksalvare och andra som vill luras. Som filosof är Stephen Law särskilt intresserad av att reflektera kring vad som är ”bra” och ”dåligt” tänkande. Han tycker att det finns anledning att bli oroad av att det finns så många irrationella trossystem i omlopp.

– Nätet är en källa till häpnadsväckande mycket nonsens. Barn som gör sina läxor hittar snabbt information om att Adam och Eva var de första människorna på jorden. De behöver få verktyg och lära sig att känna igen signaler för när de riskerar att bli förda bakom ljuset, säger Stephen Law.

Men varför är det då så farligt om någon tror att det som står i Första moseboken är sant? Stephen Law menar inte att någon särskild tro är

farlig. Det är snarare sättet att tänka som han kritiserar.

– När du tidigt lär dig att tänka på det där sättet är det lätt att du blir utnyttjad i en rad andra olika sammanhang i livet: politiskt, religiöst, sexuellt, finansiellt.

Just den finansiella oron ökar risken för att människor ska söka sin tilltro till guruer och ledsagare som riskerar att föra dem bakom ljuset, menar han.

– Det är ett välkänt fenomen. Dåliga tider leder till att osäkerheten ökar och vi blir mer sårbara för oseriösa rådgivare, sierskor och medium som vill tjäna pengar på att lura oss.

Det är lätt att skaka av sig och tro att det bara är i USA som religionen och andligheten riskerar att gå över styr. Men även i de svenska tv-tablåerna förekommer det olika sorters ockulta program. Ett exempel är sjuans ”Livet på andra sidan” som handlar om tre mediers vardagsliv.

När serien lanserades påstods det att var femte svensk kunde tänka sig att besöka ett medium och att nästan var fjärde svensk ansåg att de någon gång hade varit i kontakt med andevärlden.

Stephen Law berättar om ett brittiskt tv-program som spelades in nattetid i ett hus som sades vara hemsökt av spöken. En man berättade mer eller mindre hysteriskt inför kamerorna att han hade hört en viskning från en avliden i sitt öra. När produktionsteamet återvände till huset dagen efter i fullt dagsljus visade det sig att ”viskningen” hade kommit från en luftrenare.

– Naturligtvis togs det inte upp i programmet eftersom det hade förstört dramaturgin. Det är typiskt för den här industrin. Ofta låter man någon skeptiker säga några ord på slutet, men inte mer än att tittarna

ska fortsätta att tycka att det som hänt är omöjligt att förklara rationellt.

Stephen Law tycker att det kan vara minst lika underhållande att betrakta spöklika händelser ur ett förnuftigt perspektiv och söka efter en rationell förklaring.

– Exempelvis finns det en evolutionär förklaring till att vi har så lätt för att höra ”viskningar”. Genom årtusenden har vi utvecklat förmågan att reagera på prassel eller närvaro av fiender genom att snabbt sno runt och fly eller att stanna och slåss.

Det är ett välkänt fenomen som inom psykologin kallas Hyperactive agent detection device (HADD).

Stephen Law säger att han trots sin kritik är öppen för den sortens andliga och religiösa tänkande som kan hjälpa folk genom kriser och göra att livet blir litet lättare att leva, till exempel vid begravningsceremonier. Det han vill varna för är när andligheten kombineras med ett religiöst okritiskt tänkande. För att ge ett exempel refererar han till Samuel P Oliners berömda bok ”Altruistic personality” som handlar om hur judar räddades från förintelselägren.

– Det har framförts att de som räddade judarna gjorde det för att de var religiösa. Men det som var avgörande var i stället att de hade blivit uppfostrade på ett icke-auktoritärt sätt.

Just därför är det så viktigt att barn tidigt uppmuntras att tänka självständigt, att de får tillgång till ett brett register av olika föreställningar och politiska ståndpunkter, menar Stephen Law. Han går så långt att han säger att det doktrinära religiösa tänkandet måste bevakas med lika stor noggrannhet som en kärnkraftsreaktor.

– Ett kärnkraftverk kan tuffa på i bakgrunden utan att vi ens tänker på att det finns. Det är först när något går fel som händelseförloppet riskerar att bli dramatiskt.

Hur då?

– Till exempel finns det människor som är latent homofobiska eller tycker att kvinnor är underlägsna. Om de plötsligt får lära sig att de här tankarna stämmer överens med ”Guds ord”, kan det användas som en ursäkt för att utföra riktigt hemska handlingar, allt från terrorattentat till statssanktionerade avrättningar.

Stephen Law berättar att han en gång blev inbjuden att föreläsa i en skola i södra London som hade ett nära samarbete med en intelligande kyrka. Av eleverna, som var upp till 18 år, visade det sig att 70 procent trodde att universum är mindre än tiotusen år och att universum och jorden och alla levande varelser skapades på sex dagar som det beskrivs i Första moseboken, i enlighet med den så kallade unjordskreationismen.

– Egentligen var det inte deras föreställningar om universums uppkomst som oroade mig. Mer alarmerande var att de var så starkt homofobiska. Det är nämligen föreställningar som tenderar att hänga ihop.

Peter Letmark

peter.letmark@dn.se “

“Stephen Law

Bor: Oxford.

Familj: Fru och två döttrar.

Yrke: Lektor i filosofi vid Heythrop College University of London. Rektor för Centre for Inquiry och redaktör för tidskriften Think: Philosophy for Everyone. Har skrivit flera böcker för både vuxna och barn. På svenska finns bland annat ”En tankfull jul” som ur ett filosofiskt perspektiv handlar om vårt förhållande till julen och ”Kort om humanism”.

Aktuell: Med boken ”Bluff” (Fri Tanke förlag).”

“Ur Stephen Laws nya bok – så avslöjar sig de som bluffar:

Genom att använda argument som ”det ligger bortom vad vetenskapen kan bevisa” och bemöta alla som har invändningar med att de är trångsynta, arroganta och har en besserwisser-attityd.

Genom att vara lagom luddig om när profetian kommer att infalla. Ett medium kanske säger att ”du kommer att möta en lång, mörk, stilig främling”. Sannolikheten att det kommer att inträffa är alltid hög. Avslöjas genom att inte kunna svara på specifika frågor som: ”Hur lång? Exakt vilken hårfärg, kolsvart eller brun?”

Genom att hävda att sanningen är en social konstruktion, att förnuftet är en lika stark dogm som vilken absurd tro som helst, exempelvis att kristaller är helande. Någon som säger att den har haft besök av änglar kan säga att ”det är sant för mig”.

Genom att ändra innebörden i det som sagts allt eftersom det bemöts med motargument. Först kan en person säga att ”Gud är god”. När det framkommer exempel på motsatsen, säger samma person plötsligt: ”Vi kan inte veta något om Gud”. På så vis flyttas

målstolparna fram och tillbaka för att passa i alla situationer.

Genom att hänvisa till magkänslan. Hit hör religiösa upplevelser som bygger på suggestion och förväntningar och som förändras beroende på var man bor eller vilken religion man har. Någon säger att ”Gud vill att USA ska gå i krig med Irak”. En annan säger att ”Gud vill ha fred”. Andra tror på en hel gudavärld där en del är grymma.

Genom att ge banala påståenden ett sken av djup, till exempel genom att uttala dem långsamt, eller bara genom att bära vissa förstärkande attribut som höftskynke när de uttalas. ”Vi har alla varit barn någon gång”, ”kärlek kan inte köpas för pengar”. En annan metod är att baka ihop motsägelser: ”Mental hälsa är bara en annan form av galenskap”, ”det vanliga är det ovanliga” eller ”Gud är allt och ingenting.” Pseudodjup kan också användas i akademiska sammanhang. Ett uppmärksammat exempel är när Alan Sokal, professor vid New York University, 1996 skickade in en uppsats full av pseudovetenskapliga banaliteter till den trendiga amerikanska postmoderna tidningen ”Social Text” – och fick den publicerad. Efteråt berättade han att det hela var en bluff.

Genom att säga att det har inträffat ett mirakel, när det i själva verket handlar om slumpmässig sannolikhet. Allt från åderlåtning och homeopati till förbön kan sägas bota människor från förkylning eller till och med cancer. Bluffaren avslöjar sig genom att bara räkna träffarna, men aldrig missarna. Det påstås aldrig något som inte kan inträffa, exempelvis att ett förkortat ben ska växa ut.

Genom att utsätta deltagarna för isolering och uttröttning, sortera bort alla andra tankar, skapa osäkerhet genom att bryta ned självförtroendet, utsätta deltagarna för känslomässig manipulation genom bilder och musik, exempelvis guru-ikoner med strålar från huvudet. “

15 Individens psykiska mekanismer **Psykologi o d.**

SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.

Libris/SAB:

Do Psykologi
Doa Psykologisk metodik
Dob Psykologins historia
Doc Särskilda riktningar och skolor
Dod Fysiologisk psykologi)
Doe Kognitiv psykologi
Dof Utvecklingspsykologi
Dog Differentiell psykologi
Dok Tillämpad psykologi
Don Grafologi
Dop Parapsykologi

(DC 15. DK 159.9) DC:

150 Psykologi

150 Psykologi
151 används inte längre, tidigare Intellect
152 [Perception](#) , [rörelse](#) , [känslor](#) och [enheter](#)
153 Mentala processer och [intelligens](#)
154 [undermedvetna](#) och [förändrade](#)
155 [Differential](#) -och [utvecklingspsykologi](#)
156 [Jämförande psykologi](#)
157 används inte längre, förr [Känslor](#)
158 [Tillämpad psykologi](#)
159 används inte längre, tidigare Will

DN 15 dec 2012: Något om psykologi?

“Dilemmat med det strukturella”

“Man behandlas inte som representant för en kategori för att man tror det. Eller så är det just tron som avgör.”

“Sjukgymnastens namn är svårplacerat på världskartan och detsamma gäller den lätta infärgningen från ett annat språk. Han bänder, töjer och masserar medan han ger distinkta direktiv genom fysiologiska facktermer. I vilan mellan två övningar går han fram till fönstret.

- Är det tö ute? frågar han.
 - Gränsfall, säger jag.
 - Det ska komma mer snö till helgen.
 - Härligt.
 - Du tycker om snö?
 - Mycket. Snö, vinter och kyla.
- Han står kvar vid fönstret.
- Inte du? säger jag för att täppa till tystnaden.

Ett dilemma är ett problem som till sin natur är olösligt. Det svar som nu kommer från honom gestaltar ett stort dilemma i liten skepnad: Att bemöta människor universellt och som fria individer spelar ingen roll om motparten tror att motsatsen sker. Inne i sjukgymnastens huvud händer något här. Han går ur sin individualitet och in i den kategori han tror att jag placerar honom i.

En milt förnärmad ton finns i hans röst när han svarar:

- Jodå, visst. I Turkiet finns det mycket snö. På vissa platser.

Och milt förnärmad blir jag där på britsen över att han gör mig enfaldig. Uppenbarligen tänker han att min fråga rörande vintern styrdes av en föreställning om hans härkomst från en sydligare plats (som aldrig har nämnts och som han lämnade för fyrtio år sedan). Att jag kämpat

mig igenom snömassorna i Orhan Pamuks roman ”Snö” kan han inte veta och det är irrelevant eftersom jag ju inte tror att förkärlek för vinter och kyla hänger samman med förekomsten av snö i ett land.

För sjukgymnasten tycks det självklart att min fråga inte kan röra hans personliga känsla för vintern, utan visar att jag uppfattar honom som tillhörig en annan gemenskap och därmed som bärare av andra preferenser. Jag undrade emellertid inte hur turkar ser på snö och vinter, då det vore en idioti. Jag undrade över honom.

Dilemmat i detta är att det inte räcker att ena parten i en kommunikation betraktar den andra som individ och inte som grupprepresentant. Det räcker inte att den ena ratar idén att människors sinnliga böjelser är generaliserbara utifrån landet de föddes i. Det krävs också att den andra parten inte tror att sådana föreställningar riktas mot honom. Så länge sjukgymnasten antar att jag betraktar honom kollektivt kommer han att avläsa det jag säger så att det stämmer med antagandet. Det går varken att belägga eller tillbakavisa. Det han tror är det som blir sant, även när det inte stämmer, för det han tror är det han agerar utifrån. Själva misstanken blir detsamma som upplevd sanning. Om den ena kollektiviserar (sig själv) men den andra inte gör det sitter ändå båda fast.

Vi kommer alltså inte loss ur kategoriernas grepp bara genom att sluta handla, tänka och tala utifrån givna kategorier och kollektiva egenskaper. Vi måste också pröva tanken att vi inte i varje situation behandlas utifrån kategori.

Det är en vanskelig uppgift då det i samtidens misstankelogik betraktas som progressivt att representera sin essentiella kategori och förutsätta att allt som sker är kopplat till den. Kategorikänslighet ses som patos och social medvetenhet, trots att den rasifierade och sexifierade tanke och blick som även ett rättighetsinriktat indelande förutsätter inte är oproblematisk. Vi har som sagt med ett dilemma att göra. Indelningar måste vi göra för att studera och belysa fenomen, men uppmärksamhet på gränser och grupper riskerar alltid att befästa dem i

våra huvuden och leda till idéer om kollektiva särdrag. Även välvilligt skillnadstänkande är skillnadstänkande.

Motståndet mot en universell människosyn leder knappast till emancipation, men kanske till stärkt inre gemenskap och mentala enklaver, för dem som önskar det.

Vidmakthåller min fråga till sjukgymnasten en struktur därför att han tror att den gör det? Eller är det hans förmodande om mig som reproducerar strukturen? Hans tolkning ligger inte inbyggd i min fråga. Men med hans antagande om mina antaganden iscensätter vår lilla scen genom en performativ talakt (skapandet av verklighet genom språkliga utsagor) idén om kollektiva preferenser och om oss två som tillhöriga två skilda kollektiv.

Strukturer utgörs, formas och upprätthålls av händelser, ögonblick och situationer där individuella människor interagerar. Det är följaktligen också där de kan förändras. Jag skulle ha ställt min vinterfråga till vem som än hade inlett ett sådant replikskifte, eftersom människors förtjusning i vintern varierar. Men för övertydlighetens skull kunde jag ha formulerat den öppnare: Vad tycker du om vintern? Och han kunde ha valt ett annat tankealternativ än att min fråga hade med härkomst att göra.

Sjukgymnasten berättar nu att han ska besöka Turkiet senare i december. Jag frågar om han ska stanna över helgerna men han tycker sig ha hört en annan fråga:

– Jag firar inte jul, svarar han. Jag kommer från en muslimsk familj. Men jag är ateist.

– Jag också.

Inget mindre än en världsbild gemensam. Samtalet avstannar inför samförståndet. Vi stretchar sätesmusklerna.

Lena Andersson. Författare, skribent och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.”

16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.

SW 16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.

Libris/SAB:

Dc Logik och språkligt orienterad filosofi
Dca Logik
Dcb Argumentationsanalys
Dcc Språkligt orienterad filosofi
Dd Kunskapsteori och vetenskapsteori
Ddb Kunskapsteori
Ddc Vetenskapsteori

(DC, DK 16)DC:

160 Logic

160 Logic

161 Induktion

162 Avdrag Härledning

163 *Ej tilldelad eller inte längre används*

164 *Ej tilldelad eller inte längre används*

165 Fallacies och felkällor

166 syllogismer

167 Hypotheses

168 Argument och övertalning

169 Analogi

120 Kunskapsteori

120 Kunskapsteori, orsakssamband och mänskligheten

121 Kunskapsteori

122 orsakssamband

123 Determinism och indeterminism

124 teleologi

125 *används inte längre, tidigare Infinity*

126 Jaget

127 det omedvetna och undermedvetna

128 Mänskligheten

129 ursprung och öde enskilda själar

17 Individens moral och uppfattningar om moral.

[SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.](#)

Libris/SAB:

Dg Etik

Dgb -Dgv Etik för områdena B-V

(DC, DK 17)DC:

170 [Etik](#) (moralfilosofi)

170 etik

171 Etiska system

172 [Politiska](#) etik

173 etik [familjeförhållanden](#)

174 Arbetsrelaterade etik

175 etik [rekreation](#) och [fritid](#)

176 etik [kön](#) och [reproduktion](#)

177 etik [sociala relationer](#)

178 etik [konsumtionen](#)

179 Övriga etiska normer

DN 26 okt 2012:

Moralfilosofi. Nya böcker om dygdena

“Vad utmärker en god människa i dag?”

“Från mitten av 1980-talet har moralfilosoferna åter börjat intressera sig för dygdena. I dag menar många att ansvaret för godheten ligger hos den enskilda människan, inte i några ideologier, skriver Ann Heberlein.”

“Alltsedan upplysningen har vi levt med föreställningen att den grundläggande moraliska frågan är vilken handling som är den rätta. Upplysnings-filosoferna – Voltaire, Rousseau, Hume, Locke, Smith med flera – strävade efter att, med hjälp av förnuftet och vetenskapen, skapa en rationalistisk världsbild. Resultatet blev en stark individualism, med fokus på individen, hennes val och hennes handlingar och en etik som resonerar i termer av rättigheter och skyldigheter, med individens oberoende och frihet som högsta värde; alltså det vi brukar kalla liberalism. Upplysningen innebar ett paradigmskifte i Västerlandets sätt att tänka kring moral. Resonemang kring dygder och laster, ont och gott, mening och mål övergavs till förmån för regler, principer och formler. Framför allt två etiska modeller har dominerat det västerländska tänkandet kring moral under moderniteten: pliktetik och nyttoetik.

I Immanuel Kants filosofiska system utgör begreppet plikt centrum. Att göra rätt är att handla i enlighet med plikterna, menar Kant och hävdar ett antal absoluta plikter, exempelvis plikten att tala sanning. Plikterna kan härledas ur det kategoriska imperativet – handla endast på ett sådant sätt att din handling skulle kunna upphöjas till allmän lag. Utilitaristiska tänkare, som Jeremy Bentham och John Stuart Mill, avfärdar idén om plikter och intresserar sig i stället för nytta. Enligt den utilitaristiska principen är rätt handling den handling som ger mest nytta för flest.

Kant, Bentham och Mill formulerade sina teorier i en annan tid, med andra villkor, hinder och problem. Mill skrev sina böcker när en stor del av mänskligheten var ofri, i en tid av slavhandel och kvinnlig underordning. Det är alltså inte svårt att förstå Mills betoning av frihet, individens frihet att själv välja hur hon vill leva. Kan Mill hjälpa oss att leva goda liv i dag? För oss som lever i ett västerländskt välstånd är inte slaveri och förtryck, ofriheten, det största problemet. För många tycks valfriheten, utbudet, mångfalden av möjliga sätt att leva, liv att konsumera, vara ett större problem. Allt fler väljer också bort valfriheten, låter Lina eller middagsfrid bestämma vad vi äter till middag och anlitar personal shoppers och stylister som väljer kläder och heminredning åt oss.

Människan i det västerländska samhället utnyttjar sin frihet illa. Det är ju dessvärre inte så att den tid hon vinner genom att slippa fundera ut vad hon ska laga till middag används för att rädda världen. Den tid som blir över används inte sällan till att arbeta mer eller till passivitet framför en eller annan skärm. I bästa fall utnyttjas tiden till någon sysselsättning som i alla fall skänker individen någon form av lusttillfredsställelse (läsa romaner, äta glass, dricka sprit, idrotta, ha sex). Bentham – som betraktas som utilitarismens fader – hade en tydlig hedonistisk inställning till handlingars värde och menade att en handling är rätt i den utsträckning den ökar njutning och reducerar smärta. Att överäta glass och berusa sig till glömska kan således i det korta perspektivet betraktas som en moraliskt överlägsen handling.

I en perverterad version kommer rätt handling att vara detsamma som den handling som skänker individen mest njutning och lycka, om vi förstår lycka som behovstillfredsställelse. Som om hon och hennes preferenser är alltings mått. Johan Wennström, skribent i Svenska Dagbladet, gör ett försök att kritisera en frihetsdyrkande, narcissistisk och egocentrisk samtid. I boken med det lovande namnet ”Dygdens

glädje” vill han visa på en väg bort från meningslöshet och depression, till glädje och mening. Han intresserar sig dock mer för positiv psykologi än för dygdetik och i slutändan tycks den enda dygd han intresserar sig för vara dygden att utveckla sin egen potential – eller, som Aristoteles skulle uttryckt det ”blomstra” (en filosof som, märkligt nog, inte återfinns i Wennströms litteraturlista).

”Samtidigt betonar både antikens och medeltidens dygdetik individers ansvar för andra människor och för det gemensamma goda; det är alltså ingen extrem individualism som predikas”, skriver historikerna Eva Österberg, Marie Lindstedt Cronberg och religions-filosofen Catharina Stenqvist i förordet till antologin ”Dygdernas renässans”. Det tål att påpekas. Dygdetiken är, trots sin utgångspunkt i människan och hennes karaktär, inte en individualistisk ideologi i nyliberal anda. Människan bör odla och dana sin karaktär, inte bara för att förverkliga sig själv och därigenom uppnå lycka, utan också – kanske framför allt – för att bidra till det gemensamma goda. Att vara en god människa tillsammans med andra. ”Kampen för det gemensamma goda förutsätter människor som bekänner sig till karaktärsdygder som kräver någonting av dem” som Österberg, Lindstedt Cronberg och Stenqvist skriver. De menar att den tid vi lever i – den post- eller senmoderna – gör det möjligt att sätta människan i centrum, hennes fostran och handlande i konkreta situationer.

Den analysen är de inte ensamma om. Ett antal filosofer, som exempelvis Martha Nussbaum och Alasdair Macintyre, menar att den moderna moralfilosofin inte hjälper oss att leva goda liv – för att rädda subjektet och människan bör vi återvända till Aristoteles. Elizabeth Anscombe är ytterligare en filosof som menar att det är hög tid att lämna diskussionen om rättigheter, plikter och skyldigheter bakom oss för att i stället koncentrera oss på en annan fråga, nämligen frågan vad som utmärker en god människa. Anscombe, liksom andra dygdetiker,

intresserar sig alltså för vad som utmärker en god människa – hur man blir en god människa – snarare än vilka handlingar som är rätta. En god människa, tänker sig dygdetikern, utför goda handlingar nästan av sig själv. Om vi är goda behöver vi inga regler, plikter eller kontrakt och behöver inte bekymra oss om rättigheter och skyldigheter.

En god människa är i sammanhanget synonym med en dygdig människa, det vill säga en människa som handlar i enlighet med dygdena. Vad är då en dygd? Moralfilosofen James Rachels definierar en dygd som ”ett mänskligt karaktärsdrag som manifesteras i vanemässigt handlande”. Rachels definition sätter fingret på några väsentligheter: En dygd är alltså något som präglar människan som helhet, en karaktäristisk egenskap som är utmärkande för henne som individ. Dygden är alltså en stabil tendens att vara på ett visst sätt, exempelvis generös. Dygden är en egenskap som disponerar människan att handla i en viss riktning, som mod eller måttfullhet. Dygden är vidare en egenskap som är önskvärd eftersom den hjälper människan att göra rätt.

Rachels skriver att dygden hjälper människan att hantera livet som helhet. Dygden är en egenskap som hjälper människan att förverkliga ett gott liv, menar han och föreslår fyra ”moderna” dygder, nämligen mod, generositet, ärlighet och lojalitet. Det är viktigt att vara modig eftersom livet är farofyllt, generositet är nödvändigt eftersom en del människor har det sämre än andra, ärlighet behövs för att mänskliga relationer ska fungera och lojalitet är avgörande för vänskap, och, skriver Rachels, alla människor behöver vänner: något som redan den aristoteliska dygdetiken betonade. God kan man nämligen inte vara ensam, och dygdena utvecklas i ett samspel med andra. Dygder är nämligen inte något medfött utan är förvärvade. Människan erövrar dygder genom att handla dygdigt. Man kan alltså öva sig i generositet, mod, ärlighet och lojalitet.

”Dygdernas renässans” erbjuder ett intressant knippe dygder. Av de dygder Rachels föreslår som väsentliga för en samtida moral återkommer här två. Eva Österberg skriver om mod och sociologen Eva Kärfve behandlar lojalitet. Vidare diskuterar Sven-Eric Liedman klokhet, Bo Lindberg mildhet, Peter Aronsson omdöme, Marie Lindstedt Cronberg kyskhets, Mohammad Fazlhashemi barmhärtighet, Catharina Stenqvist ödmjukhet, Kenneth Johansson tålamod och Gunnar Boberg nyfikenhet. Det är en tämligen brokig samling dygder som diskuteras, analyseras, vänds och vrids på, med ursprung i olika tider och traditioner.

Störst intryck gör KG Hammars bidrag med titeln ”Lydnad, lyhördhet och olydnad”. Hammar tar avstamp i den bibliska berättelsen om Abraham och Isak på Moria berg. Berättelsen om hur Gud kräver att Abraham offerar Isak tolkas oftast som en berättelse om lydnad inför Gud, och Abraham betraktas som en ”trons hjälte”. Abraham vågade lita till Gud och till en högre moral än den allmänmänniska. Hammar menar att berättelsen inte utan vidare kan tas som intäkt för att blind lydnad är centrum i den judisk-kristna traditionen.

Lydnad är något ytterst komplicerat, i synnerhet om man betraktar lydnad som dygd. Hur kan osjälvständighet och underkastelse vara en dygd? Hammar skriver att det inte ”handlar om en blind lydnad i ett kallt auktoritärt system, utan kulturen kring lydnaden är präglad av insikten om den enskildes delaktighet i det som lydnaden avser”. Med utgångspunkt i det resonemanget hamnar Hammar i civil olydnad, och dygden lydnad transformeras här, paradoxalt nog, till olydnad. Understundom är det en dygd att vara olydig – eller, snarare, man måste vara noga med att välja vad och vem man lyder. Det där att välja vem eller vad man litar till och därmed lyder kräver ett stort mått av självständighet, en tilltro till den egna förmågan och mycket reflektion. Det är en tanke att hålla fast i när många okritiskt väljer att lyda marknads-

krafterna och reklamens budskap snarare än att reflektera över vilket liv hon verkligen vill leva, vem hon vill vara. Om hon fick bestämma själv: och det får hon ju.

Ann Heberlein “

“ Källor

Elizabeth Anscombe ”Human life, action and ethics”

Jeremy Bentham ”An introduction to the principle of morals and legislation”

J S Mill ”On liberty”

Immanuel Kant ”Grundläggning av sedernas metafysik”

James & Stuart Rachels ”The elements of moral philosophy”

Johan Wennström ”Dygdens glädje”

Eva Österberg, Marie Lindstedt Cronberg & Catharina Stenqvist (red) ”Dygdernas renässans”

DN 11 dec 2012:

Engagerad. En serie om människor som vill göra det bättre för andra. Del 1: Ulla Mattsson

“Så sprider Ulla ljus hos sina medmänniskor”

“Snart är det jul – och då ökar bidragen till välgörenhetsorganisationerna. Ulla Mattsson, 88 år, har hela sitt liv försökt hjälpa och stötta sina medmänniskor. ”Det är nog det största ansvar vi har här på jorden”, säger hon. “

“När Ulla Mattsson var barn på 1930-talet gav hennes mamma ofta bröd och något att dricka till tiggarna som knackade på dörren. Då, under de ekonomiska kristiderna, for många illa och fick lita till medmänniskornas välvilja för att klara sig.

– Jag tyckte att tiggarna luktade illa och var kanske också lite rädd för dem. Men mammas omtanke om dem som hade det svårt präglade mig mycket. Under hela mitt liv har jag försökt tänka på dem som har det svårare än vad jag har det, berättar Ulla Mattsson.

Hon tycker att det svenska samhället har blivit alltmer egoistiskt under senare år. Folk tycks främst tänka på sig själva och kanske på sina allra närmaste. Pengar tycks vara den viktigaste drivkraften för många – omsorgen om andra blir mindre viktig, säger Ulla.

I Sverige skänkte privatpersoner och företag i fjol mer än fem miljarder kronor till organisationer med så kallat 90-konto. Till det kommer gåvor och bidrag till välgörenhet som inte syns i någon statistik.

Julen är den tid på året då gåvorna brukar bli som störst. En ny trend är att allt fler väljer att starta egna insamlingar till välgörande ändamål, och på bland annat sociala medier uppmuntras vänner och kolleger att

skänka pengar.

– För mig handlar det inte bara om att skänka pengar till en organisation. Jag vill också i praktisk handling stötta andra människor och bidra till ett bättre samhälle. Eftersom jag lever i Sverige har det varit naturligt för mig att göra något här i landet, säger Ulla Mattsson.

Hon är en av många som utan krav på ekonomisk ersättning hjälper vänner, anhöriga och grannar på olika sätt. Det kan handla om att tvätta, städa, köpa mat, gå ut med hunden och liknande.

Ulla fyller 89 år i februari nästa år och bor i Vällingby i västra Stockholm. Med ålderns rätt skulle hon kunna ta det lite lugnare, tänka på sig själv och kanske njuta mer av livet. Men i stället vill hon fortsätta att försöka hjälpa andra, kanske för att det också hjälper henne själv.

– Jag levde flera år i en destruktiv relation med en man som skadade mig psykiskt och fysiskt. Ärren finns kvar och att bry sig om andra är en sorts läkemedel för mig, säger Ulla Mattsson.

Under större delen av barndomen bodde hon på Söder i Stockholm. Hennes pappa var konstsmed och mamman arbetade hemma. Efter skolan hade Ulla i många år olika sekreterarjobb i reklambranschen, hon brukade stanna tio år på varje ställe. Sedan var hon alltför bekant med rutinerna och visste vad hon skulle göra när hon kom till jobbet.

Strax efter det att Ulla blivit pensionerad såg hon ett inslag i de regionala tv-nyheterna om att det fattades folk i hemtjänsten på det materiellt sett välbärgade Östermalm. Hon kände att hon hade krafter kvar, anmälde sig till socialtjänsten och arbetade med de gamla i flera år.

– Även sedan jag slutat ville pensionärerna att jag skulle fortsätta att komma hem till dem. De kunde ringa när som helst på dygnet. På helgerna fick ibland några av dem bo hemma hos mig, vi åkte på utflykter och besökte kyrkogårdar där deras anhöriga var begravda. Jag tog också hem kläder som jag lagade och tvättade.

Ulla Mattsson säger att de gamla män och kvinnor hon besökte mest av allt ville ha lite mänsklig kontakt, någon att prata med. Den fast anställda personalen från hemtjänsten hade bara tid med det allra nödvändigaste, som att värma mat och städa, som Ulla upplevde det.

– Jag såg mycket elände på det på ytan så rika Östermalm. Där fanns många gamla människor som nästan inte hade någon kontakt med sina anhöriga, barnen var upptagna med sitt och kom ytterst sällan på besök. Det är skamligt hur vi fortsätter att behandla ensamma och sjuka gamlingar – vad är det egentligen för samhälle vi skapat?

Så länge krafterna finns i behåll tänker Ulla fortsätta att försöka sprida ljus i medmänniskors liv, säger hon. Ungefär var tredje vecka sätter hon sig på bussen för att åka till Värmland där hon hjälper en gammal man med det mesta. Hon lagar mat, bakar, städar, sköter hans ekonomi och så vidare.

– Vi känner varandra sedan femtio år och han har mycket svårt att komma ut på egen hand. Jag brukar stanna en vecka hos honom. Jag betalar resan själv och står för hälften av matkostnaden när jag är där. Han har det nämligen inte så fett ställt som pensionär.

– Vi är båda mycket kulturellt intresserade och läser böcker tillsammans. Ofta försöker vi komma i väg på någon utställning när jag är hos honom.

När Ulla Mattsson flyttade till Vällingby för sextio år sedan kom hon till en nybyggd och genomplanerad mönsterstadsdel. Det var mitt under det svenska folkhemmets gyllene era; det svenska samhället präglades av optimism och en framtidstro som inte hade några begränsningar.

Tanken var att den nya stadsdelen inte skulle bli någon sovstad. Här skulle det finnas arbetsplatser, bostäder och centrum i samma område. Som Sveriges första så kallade ABC-stad fick Vällingby stor uppmärksamhet, även internationellt.

– I dag har det mesta av det positiva som präglade folkhemmet försvunnit. Det märks här i Vällingby, fler människor mår sämre och lever utanför gemenskapen. Det är också ganska skräpigt, jag ser det som ett tecken på att vi inte bryr oss om hur det ser ut omkring oss – och hur andra har det inom sig.

Ulla Mattsson fick aldrig några egna barn, något hon ibland tycker kan kännas tråkigt. Fast då brukar hon tänka att det i stället blev en del tid över för att ta hand om andras söner och döttrar.

– I ett grannhus bodde en familj där det var bråkigt ibland. När det var som värst fick mamman och barnen sova hos mig. Barn har det inte alltid så lätt, vi borde ta bättre hand om dem.

Till sist säger Ulla att hon absolut inte vill låta som en gnällig pensionär och hon påstår inte att allt var ”bättre förr”. Hon minns massarbetslösheten under 30-talet då många fick gå till sängs hungriga. Då tänker hon på sin mammas och andra personers generositet även mot människor som de inte kände.

– Jag ska försöka verka i en sådan anda – så länge jag nu får leva, säger hon.

Thomas Lerner thomas.lerner@dn.se “

“Fakta. Ulla Mattsson

Ålder: 88 år, fyller 89 i februari nästa år.

Bor: Vällingby i västra Stockholm.

Familj: Brorson med familj.

Bakgrund: Arbetade många år som sekreterare i reklambranschen. Medlem och aktiv i föreningen Hem och Samhälle, som bland annat arbetar för ökad jämställdhet.

Motto: ”Du ska bete dig mot andra som du vill att de ska bete sig mot dig.”

DN 12 dec 2012.

Engagerad. En serie om människor som vill göra det bättre för andra. Del 2: Pella Larsdotter Thiel

”Vi måste ändra på vårt sätt att leva”

“Pella Larsdotter Thiel tänker på kommande generationer. Hon är engagerad i rörelsen som vill få Sverige att ställa om för ett mer hållbart samhälle. ”Vi måste börja förstå att ekologi, energi och ekonomi hör ihop.” “

Det är första dagen med rejäl kyla i Stockholmsområdet och flingorna virvlar tätt, granarna är tyngda av snö. Långt ute på Ingarö i skärgården bor Pella Larsdotter Thiel med sin familj på en gård som har funnits i släkten i drygt femtio år. På gården, där flera av Pellas släktingar också bor i olika hus, finns får, hästar, ankor och höns. Sommartid och långt in på hösten är familjen självförsörjande när det gäller grönsaker. De odlar potatis, broccoli, morötter, rödbetor, jordärtskockor, sallad och mycket annat.

– Gården betyder jättemycket för mig. Här är jag nära naturen och kan följa årstidernas växlingar. Men den är också viktig på ett djupare plan. Här hoppas jag skapa ett tryggt sammanhang för mina barn, säger Pella Larsdotter Thiel.

Pella är ekolog i botten. Hon har arbetat som djurvårdare på Skansen, som lärare i djurvård och som projektledare för naturguider. Hon är också ordförande i Naturskyddsföreningens Värmdökrete. I dag driver hon en egen firma där hon föreläser och informerar om hållbara omställningsalternativ. Intresset för miljön har hon haft länge, men det var inte förrän hon fick en bok om den engelska omställningsrörelsen, Transition towns, som hon fick en aha-upplevelse.

– Jag tänkte ”ännu en bok ... jag har ju så många”. Men den här öpp-

nade ögonen på mig och fick mig att se sammanhang. Jag insåg att mycket av det som miljörörelsen för fram som lösningar på klimatkrisen bara är som plåster på sår.

Att använda styrmedel för att minska energianvändningen och koldioxidutsläppen till exempel, eller att kämpa för att grönområden ska bevaras – allt det är bra och nödvändigt, men kan aldrig leda till en tillräcklig omställning av vårt samhälle, säger Pella Larsdotter Thiel.

– Vi måste göra mycket mer om vi ska kunna få ett samhälle som håller långsiktigt. Vi måste fundera på hur vi tillsammans kan ta ansvar för våra behov – och fundera på vilka behoven verkligen är. Vi måste minska vår energiförbrukning, konsumera mindre och samverka mer lokalt.

Omställningsrörelsens utgångspunkt är att ekonomi, energi och ekologi hör ihop och är tätt sammanflätade – och att det är bråttom att ställa om från fossil energi till förnybar energi.

– Vi har en ekologisk och ekonomisk kris som vi inte kan hantera. Det räcker egentligen med att slå upp tidningarna för att man ska inse det. Senast rapporterade Världsbanken om att jordens temperatur kan öka med fyra grader till år 2060, samtidigt oroas vi över flygbranschens kris i och med SAS. Det går inte ihop, säger Pella Larsdotter Thiel.

En viktig tanke i omställningsrörelsen är att lokalsamhället bör bli mer självförsörjande. Mer småskaliga samhällen är mindre sårbara, menar man. Pella nämner rapporten ”Nio måltider från anarki”, skriven av engelsmannen Andrew Simms. Titeln bygger på den protest som brittiska lastbilschaufförer genomförde för tio år sedan mot höga bränslepriser genom att blockera oljedepåer. Eftersom ingen mat kom fram till butikerna blev hyllorna tomma på tre dagar och livsmedelsförsörjningen hotades för miljoner av människor. Man var nio måltider bort från en samhällskollaps.

Även i Sverige importeras en stor del av våra livsmedel från andra länder, det vill säga vår mat är beroende av transporter på vägarna. Det gör samhället känsligt, menar Pella Larsdotter Thiel.

Pella och hennes man Kalle, som är lärare på ett naturbruksgymnasium, drömmer om att kunna producera mer mat på gården. De har installerat solpaneler på taket, eldar med egen ved och ska bygga ut växthusen. De vill även hålla kurser i permakultur, ett odlingssystem med naturens flöden och mångfald som förebild.

– Nu bor vi så att vi kan odla, men det går att odla nästan var som helst. ”Urban gardening”, där man odlar på allmänna gröna ytor, är ju en växande rörelse till exempel. Om fler går ihop och tar ett större ansvar för sina behov av mat och energi så skulle vi nå ganska långt, säger Pella Larsdotter Thiel.

Det är snart jul och julklappsköpandet pågår för fullt. Sammanlagt handlar svenskarna för ungefär 65 miljarder kronor i december. Många är väldigt miljömedvetna i dag, men upplever ändå att det är svårt att ändra på sättet att leva.

Hur tänker du kring det?

Det är inte konstigt alls, tycker Pella.

– Vi lever i en berättelse som handlar om ständig tillväxt och framsteg. Det är klart att det är svårt att frigöra sig från den berättelsen och se världen på ett annat sätt. Det krävs en inre omställning för att man ska kunna ställa om sin livsstil.

Vår kultur bygger också i hög grad på separation, menar Pella.

– Vi lever väldigt individualistiskt och separerade från varandra. Dessutom separerar vi oss alltmer från naturen. Och det är ju egentligen ganska märkligt. För när man frågar människor vad de uppskattar mest i livet så är det oftast relationer till andra. Att vara tillsammans med familj och vänner.

”Tillväxtkulturen” får oss att kompromissa med våra verkliga behov, säger hon.

– Och det skapar väldigt mycket stress, tror jag.

Pella är rädd för att låta ”praktig” och vill inte komma med några pekpinnar, säger hon.

– Men jag kan inte låta bli att förundras över att världen pågår som vanligt. Det är ganska häpnadsväckande. Vi stirrar ju vår civilisations- undergång i vitögat snart.

För Pella Thiel Larsdotter betyder julen framför allt gemenskap. Att äta gott, spela spel och leka med barnen Joar och Juni, 4 och 7 år.

– Vi äter jullunch och tittar på Kalle Anka som alla andra. Vi ger varandra julklappar också, men kanske inte så många. Barnen får en julstrumpa med små saker på morgonen, sen får de julklappar av mor- och farföräldrarna. Det blir ganska fort tillräckligt, tycker jag.

Pella och Kalle köper ofta begagnade leksaker till barnen i julklapp. Till de vuxna ger Pella ofta fina saker som är ätbara, som hemmagjort godis, inlagd sill eller en flaska vin.

– Jag tycker också om fina saker, och jag tycker om att ge! Men jag försöker medvetet tänka när jag handlar ”är denna pryl viktig för mig i jämförelse med vad den kostar världen?”. ”Är den här leksaken värd den arbetsmiljö som jag vet råder i fabriken i Kina?” Tar man sig utrymme att vidga perspektiven en smula, så är det lättare att känna vad som är viktigt, egentligen.

Är du pessimistisk när du tänker på framtiden?

– För mig är pessimism och optimism åskådarsporter. Vi befinner oss i en enormt allvarlig situation som vi måste hantera. Jag vill göra allt jag kan, säger Pella Larsdotter Thiel.

Emma Lofors emma.lofors@dn.se “

“Fakta. Pella Larsdotter Thiel

Alder: 39 år.

Gör: Engagerad i Omställning Sverige, driver det egna företaget Brave New World där hon arbetar som föreläsare och opinionsspridare inom miljö- och omställningsarbete. Ordförande i Naturskyddsföreningens Värmdökrets.

Familj: Barnen Juni, 7 år, och Joar, 4 år, maken Kalle.

Bor: Skenora Gård på Ingarö, Stockholms skärgård.

Fakta. Att ”ställa om” för en bättre värld
Omställning Sverige är ett nätverk för lokala initiativ som verkar för att möta de utmaningar som oljetopp (peak oil) och klimatförändring ställer oss inför och skapa ett mer hållbart samhälle. Rörelsen är den svenska delen av den internationella Transition town-rörelsen som startade i Storbritannien 2006.

Omställning Sveriges viktigaste värderingar och mål:

Det räcker inte med att byta till förnyelsebara energikällor. Vi behöver samtidigt minska vår energiförbrukning.

En obegränsad tillväxt inom ett begränsat system (såsom jorden) fungerar inte. En ekonomisk och ekologisk kris som beror på sinande naturresurser går inte att konsumera sig ur.

Vi behöver bygga samhällen som är hållbara ur social, ekologisk och teknologisk synpunkt – och som förmår återhämta sig om det händer något – samt justera det ekonomiska systemet så att det stöder den omställningen.

Vi bör fokusera på hälsa, livskvalitet och livsinnehåll framför ökad materiell konsumtion.

Det lokala samhället har förmåga att kunna lösa de flesta av invånarnas grundläggande behov.

Källa: <http://www.transitionnetwork.org> “

18-19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

[SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.](#)

Libris/SAB:

Da Äldre västerländsk samt icke-västerländsk filosofisk litteratur
Daa Antika filosofers skrifter
Dab Medeltidsfilosofers och renässansfilosofers skrifter
Dad Icke-västerländska filosofers skrifter
Dbz Särskilda filosofer

DC 18. DK del 1(091))(DC 19. DK del 1(091)) DC:

180 [Ancient](#) , [medeltida](#) och [österländsk filosofi](#)

180 Ancient, medeltida och österländsk filosofi
181 österländsk filosofi
182 [Pre-Sokratiska grekiska filosofier](#)
183 [sokratiska](#) och besläktade filosofier
184 [platonska filosofin](#)
185 [aristoteliska filosofin](#)
186 [Skeptic](#) och [nyplatonska filosofi](#)
187 [Epicurean filosofi](#)
188 [Stoic filosofi](#)
189 medeltida västerländsk filosofi

190 Modern [västerländsk filosofi](#) ([19:e-talet](#) , [20th-talets](#))

190 Modern västerländsk filosofi
191 [Modern västerländsk filosofi i USA](#) och Kanada
192 [Modern västerländsk filosofi av de brittiska öarna](#)
193 [Modern västerländsk filosofi i Tyskland](#) och Österrike
194 [Modern västerländsk filosofi i Frankrike](#)
195 [Modern västerländsk filosofi från Italien](#)
196 Modern västerländsk filosofi för Spanien och Portugal
197 [Modern västerländsk filosofi i fd Sovjetunionen](#)
198 Modern västerländsk filosofi i Skandinavien
199 Modern västerländsk filosofi i andra geografiska områden

DN 20 okt 2012:

“Michel de Montaigne. Han ifrågasatte allt och vann hela världen”

“Ingen försöker bättre än Montaigne. Med glatt godmod och stor konkretion tar han sig an vilket ämne som helst. Författaren Martina Lowden läser en ovanligt levande klassiker i suverän översättning av Jan Stolpe.”

“ ”Om andra gjorde som jag och uppmärksamt betraktade sig själva skulle de precis som jag finna att de är fulla av tomhet och dumhet. Det kan jag inte göra mig av med utan att göra av med mig själv. Vi är alla genomsyrade av det, alla utan undantag. Men de som inser det är i ett lite bättre läge – fast jag vet inte riktigt.”

Michel de Montaignes vapensköld föreställde en gyllne lejonass. Klorna var röda, bakgrundsfältet blått och klöverbladsbestrött. En lämplig devis under tassens kunde lytt: ”Fast jag vet inte riktigt.” Den tanken går nämligen igen i hela hans författarskap – nästan. Kanske. Eller?

Nä. På ett par punkter är han säker: osäkerheten och obeständigheten. För honom är de inte bara mänsklighetens grundvalar, utan hela existensens: ”Världen är bara en evig gungbräda, allt i den gungar oupphörligt, jorden, Kaukasus klippor, Egyptens pyramider.” Annars vet han inte riktigt, men han försöker pröva sig fram.

Han söker. Han finner en sökväg: essän. Handlingarna i hans liv är inte mycket att komma med, tycker han, så han skriver om sina tankar. Men det är inte själva tankarna som är det viktiga, utan tänkandet. Ståndpunkterna kan komma på ett ut, eller skifta efter omständigheterna. Och det är inte världen han vill lära känna, det är sig själv.

Med glatt godmod och stor konkretion närmar han sig uppgiften, som när han i tredje bokens femte kapitel via resonemang om allt från könsorgansklottar i trapphus till apors härmningsdrift kommer fram till att kärlek, det handlar väl mest om sex. Läsaren har det lika roligt (tacka Jan Stolpes storverk till översättning för det!).

Kanske skulle jag avsluta varje mening i den här texten med ett ”Eller?”, för att få fram något av den ständiga tankeprövning som pågår i Montaignes verk. Ändå är hans metod egentligen inte radikal-skepticistens. Han är för praktiskt lagd för den sorts tvivel som leder till tystnad. Han petar på olika positioner, prövar deras hållbarhet. Tycker något, tycker sedan motsatsen, och ser inte någon motsättning i det, bara mänsklighet. Till slut ligger hela garderoben på golvet, som när någon provat kläder inför en fest.

Montaignes jag är ett modernt jag, brukar det heta, medvetet om sin rörliga karaktär. Det är vad det gör sig till. Han skriver att han talar sanning, men hör hur det låter och modifierar genast sin utsaga: ”inte hela sanningen, men så mycket jag vågar säga.” Han vidgår sin okunskap, sin föränderlighet, sin vana att apa efter andra, för att i nästa kapitel hävda att hans allmänna åsikter varit desamma sedan barn domen. Är han kategorisk, och det är han ofta, kontrar han snart sig själv: ”Och det som jag ena dagen säger på skoj och för att skämta säger jag nästa dag på allvar.”

Paradoxen är att hans jag bara blir starkare ju mer han ifrågasätter det. Man kan tala om rösten, stilen, rörelsemönstret, allt det där som stagar upp en personlighet. Visst, säger läsaren, tala om tvedräkt och dissonans bäst du vill, men jag känner nog igen dig. I ditt krånglande är du densamme. Visst rör du dig, men som en gunghäst rör sig. Och skrivandet befäster hans identitet ytterligare. ”Jag har inte skapat min bok mer än den har skapat mig. Boken är av samma substans som sin författare, sysslar bara med mitt eget jag och är en del av mitt liv”, konstaterar han.

För en jagsysslare är han världstillvänd. Han använder sig av stort och smått ur historien, samtiden och litteraturen för att bättre förstå sig själv. Allt från ett lokalt våldtäktsförsök till ett kolonialkrig långt borta blir bränsle i hans tankeverk. Vill man vara illvillig, kan man förstås se det som ett sätt att ta över världen så gott som något. Sträcka sig efter den med sina textarmar, gripa, smaka. Spotta ut eller svälja. Smälta. Göra text av mer än sig själv, göra text av allt.

Jagstyrkan går igen i självuppfattningen. Han kunde skrivit bättre, säger han, ”men då hade verket varit mindre mitt”. Och syftet är att det ska vara hans och ingen annans.

Man förlägger gärna den här sortens individualism till romantiken, modernismen eller när man nu tycker att allt började gå åt skogen, men som han själv skriver angående sin historiesyn: ”Vi går inte rakt fram, vi vandrar snarare runt och vänder oss än hit än dit: vi går i våra egna spår. Jag fruktar att vår kunskap är klen i alla riktningar, vi ser inte särskilt långt vare sig framåt eller bakåt.”

Om Montaigne bara anat vad framtiden skulle föra med sig! Inte nog med att han la grunden till hela essägenren, inte nog med att hans verk skulle läsas och ältas in i nästa millennium. Det skulle också, långt från att förbli det ”enda i världen i sitt slag” med ”en vild och vanvettig uppläggning”, få många uppföljare. De tog sig olika former – essäer, romaner, dagböcker, självbiografier, hybrider – men drevs på samma sätt av självhävdande och självvrannsakande första-personer.

Man kan nämna så många namn här. Jag tar några som satt spår i mig: Marcel Proust, Gertrude Stein, Witold Gombrowicz, Thomas Bernhard, Mircea Cartarescu ... Ibland tänker jag att mitt medvetande är den mjuka leran på en skogsstig, där superjagen dragit fram som traktorer och lämnat djupa hjulspår efter sig. Det finns inte så mycket motstånd i den här hjärnan, och det som finns är präglad av andras däckmönster.

”Stort ensamt författarego breder ut sig över tusentals sidor” har varit ett framgångsrikt koncept genom litteraturhistorien, men inte okritiserat. Olof Lagercrantz beklagar sig i ”Om kons-ten att läsa och skriva” över ”litterära superhjältar” som tar allt syre själva, kväver läsaren och dödar den traditionella berättarkonsten. Navelskådande världsfrånvändhet är en annan vanlig anklagelse mot mastodonerna.

Ett höstaktuellt exempel på jagkritik är metaromanen ”Tillhör Lyra Ekström Lindbäck” (författarens namn återfinns i titeln) som tematiserar maktobalansen mellan författare och läsare. Ett annat är det författardrivna förlaget Dockhaveri, som enligt sin hemsida ägnar sig åt ”flersamt skrivande” och ”kritik av genimyten”. Man kan retas med jättejagen, man kan leta efter andra sätt att vara författare. Kanske är den relationella estetiken långsamt på väg in i litteraturen? Enstöringen i läsfåtöljen bävar.

Inte för att det inom överskådlig framtid verkar bli någon brist på ego-monument, såna som får hyllplan att bågna. Karl Ove Knausgård och Lars Noréns verk hör till de mest sönderpratade, men det finns också mer lågmälda projekt, som Bodil Malmstens ständigt fler loggböcker. De är exempel på den personliga röstens lockelse och effektivitet; deras texter drar in läsaren snabbare än man hinner säga ”dekonstruktionen av föreställningen om ett autentiskt jag”.

Det vi är och gör är bara ett lappverk, skriver Montaigne. Kanske det. Kanske är vi fladdriga lapptäcken sydda av tygstycken från andras avlagda kläder, kanske är vi tomma, dumma, orubbliga sängstommar i järn. Kanske är vi varken eller, kanske är vi både och. Kanske vet vi inte riktigt vad vi är. ”Vi”, förresten! Om jaget är ett lappverk, är det väl inte bättre ställt med viet, duet eller tredjepersonerna. Låt oss tala vidare om saken. Och lappa. Och verka.

Martina Lowden litteratur@dn.se “

“**Michel de Montaigne ”Essayer 1-3” Övers. Jan Stolpe. Atlantis**”

“107 odödliga essäer. Den första utgåvan kom 1580

Den franske filosofen, juristen och författaren Michel de Montaigne (1533–1592) växte upp och levde i slottet Montaigne i Dordogne. Det ligger i sydvästra Frankrike inte långt från Bordeaux.

Efter en karriär som ämbetsman drog han sig tillbaka till sitt slott för att skriva. Han gjorde också långa resor i Schweiz, Bayern och Italien. Han satt fängslad i Bastiljen i Paris i samband med ett politiskt gräl.

Hans ”Essayer” (ordet betyder ”försök” eller ”prövning”) är 107 till antalet och fyller tre tjocka volymer. På en rak och vardaglig prosa behandlar han en uppsjö olika ämnen: barnuppfostran, kannibalism, kolonialism och ”Varför vi gråter och skrattar åt samma saker”.

Den första utgåvan kom 1580, den andra 1588, men han fortsatte att redigera sina texter fram till sin död.

Till svenska har de översatts av Jan Stolpe – två gånger. Den första översättningen kom 1986–1992. I höst ges de ut i tre nya band som även innehåller kommentarer av översättaren.”

DN 30 okt 2012:

Filosof i tiden. Ny antologi om Hegel

“Hegel fortfarande aktuell och kontroversiell”

“Antologin ”Att läsa Hegel” samlar en rad av de senaste decenniernas mest uppmärksammade utläggningar om den tyske filosofen. För den som redan har ett hum om Hegel har boken mycket att erbjuda, skriver Sven-Eric Liedman.”

“Arthur Schopenhauer, den store pessimisten, angrep ofta Hegel som var hans samtida. Inför eftervärlden bad han då om ursäkt för att han nämnde ett namn som för den sentida läsaren måste vara helt obekant.

Så fel han fick. Schopenhauer har sina hängivna läsare än i dag, men de utgör en liten spillra i jämförelse med alla dem som fortfarande doppar näsan djupt i Hegels skrifter.

Även i Sverige är Hegel nu ett namn på mångas läppar. För några år sedan kom det ut en fin översättning av hans första storverk, ”Andens fenomenologi”, och sedan en kort tid föreligger det ett urval artiklar där hans filosofi står i centrum: ”Att läsa Hegel” (red. Anders Burman och Anders Bartonek, Tankekraft förlag).

Det vore fel att säga att detta skulle vara en lättläst volym. Men den som är villig att ägna den någon möda – och det vill alla som närmar sig Hegel – får god utdelning.

Här finns nämligen samlade en rad av de senaste decenniernas mest uppmärksammade utläggningar om Hegel (1770–1831). Det vore fel att säga ”tolkningar” – det mesta är snarare skrivet med inspiration i något textställe eller någon tankegång hos Hegel. Från denna utgångs-

punkt gör sedan författarna lika djärva som vida cirklar ut i sin egen tankevärld.

I flera av bidragen står ”Andens fenomenologi” i centrum, ja i själva verket ligger fokus i många av dem på några få sidor i det stora verket, nämligen de som handlar om förhållandet mellan vad Hegel kallar ”Herr und Knecht”. Den närmaste svenska översättningen av avsnittet skulle vara ”Herre och dräng”, men här liksom i Manning Delaneys och Sven-Olov Wallensteins översättning av ”Andens fenomenologi” översätts ordet ”Knecht” med ”slav”. Det är intressant att det blivit så.

En av anledningarna är säkert Alexandre Kojèves berömda föreläsningar i Paris på 1930-talet som samlade många av Frankrikes då unga och strax ledande intellektuella som Jean-Paul Sartre, Jacques Lacan och Raymond Aron. På sätt och vis inledde föreläsningarna en ny intellektuell era i landet. Kojève, född i Ryssland och naturaliserad fransman, talade om ”maître et esclave”, herre och slav, och i detta begreppsspar såg han nyckeln till Hegels historie- och samhällsfilosofi med dess konfliktperspektiv. Ett sammanfattande kapitel i den bok som han gav ut 1947 på grundval av föreläsningarna återges i ”Att läsa Hegel”. Mer därom strax.

Även i engelska översättningar av Hegel blir ”Knecht” ”slave”, och det har nog sin betydelse för översättningens internationella segertåg. Men en av artiklarna i den svenska antologin ger också ett mer handfast stöd för att tala om slavar i den hegelska fenomenologin. Det är den amerikanska filosofen Susan Buck-Morss som försöker leda i bevis att det skulle vara revolutionen på Haiti som inspirerade Hegel till det berömda begreppsparet. Där var det verkligen fråga om ett slavarnas uppror.

Buck-Morss för ett spännande resonemang och lyckas visa att Hegel rimligen var väl underrättad om de dramatiska händelserna i Karibien genom sitt hus- och livorgan, tidningen Minerva. Hon har säkerligen

rätt. I den historieskrivning som länge varit dominerande i Europa har afroamerikanernas för en kort tid framgångsrika resning ignorerats. Det var i Frankrike som de stora omvälvningarna skedde – vad var Haiti i jämförelse med det? Negligerbart i europeiska ögon.

Men Hegel och hans samtida kunde följa det sensationella skeendet genom pressen. För dem var det något stort som skedde.

Ändå ger dessa intressanta omständigheter inte förklaringen till varför Hegel valde ordet ”Knecht” i stället för det för haitiska förhållanden självklara ”Sklave”. Ordet ”Knecht” har en långt vidare innebörd än ”Sklave”, och paret ”Herr und Knecht” var på Hegels tid lika självklart som det motsvarande ”herre och dräng” på svenska.

Men för de flesta unga svenskar av i dag skulle översättningen ”dräng” inte vara fullt begriplig. Den enda dräng som de kommit i kontakt med är sannolikt den trivsamma Alfred i ”Emil i Lönneberga”, och Alfred leder inte tankarna till smärtsam underordning, som Hegel avsåg. Den mest träffande försvenskningen i dag skulle sannolikt vara ”subaltern”, som genom Gayatri Chakravorty Spivak och andra kommit att få just denna vida innebörd. Men det är ett ovanligt ord, och Hegel själv eftersträvade att så långt möjligt använda vardagliga tyska ord. ”Subaltern” är inte ett vardagsord på svenska.

När Kojève talar om ”slav” är han högst medveten om kraften i det ordet. Han vill väcka och chockera sina åhörare och sina läsare. Han talar om slaveri i vid och fri mening. Kapitalismens borgare är slavar under kapitalet. Det pågår alltså inte en klasskamp i egentlig mening i samtiden, hävdar han. Borgaren måste först och främst frigöra sig från sig själv. I Kojèves tolkning ser den unge Hegel i Napoleons välde vägen till en sådan befrielse. Det borgerliga samhällets ohjälpliga motsättningar har där fått sitt utlopp i Napoleons gestalt. Men Napoleon själv är inte fullt medveten om sin historiska roll. Det är först den tyska filosofin som klargör denna, närmare bestämt i den utformning

som Hegel gett den.

Så långt Kojève. Omedelbart efter hans utläggning får en av hans åhörare i Paris, Georges Bataille, ordet. Bataille, denna märkliga och motsägelsefulla figur som spelat så stor roll i franskt intellektuellt liv, tar i sin artikel utgångspunkt i Kojèves föreläsningar men inte i den sociala och politiska dimensionen utan i de teser om döden och offret som Kojève också renodlade. Det var teman i centrum för Batailles egna mångskiftande intressen där erotik och filosofi, offerkult och ateism ingick i en märklig förening. Kojève hade tagit fasta på att herrens och drängens (slavens) kamp är en kamp på liv och död och att döden därmed utgör dramats själva centrum. Hegel är dödens filosof men därmed också ateismens, inflikar den tidigare prästkandidaten Bataille. Människan har där tagit Guds plats. Den kraftlösa skönheten, som enligt Hegel är typisk för de samtida romantikerna, försöker undfly döden; men, säger Hegel bistert, det hör till den mänskliga anden att uthärda döden. Sådant är manna för Bataille, som förtjust talar om ”den glada ångesten, den ångestfyllda glädjen”.

Jacques Derrida, som påverkades djupt av Bataille, fortsätter på samma tråd i sin artikel, som fogats in omedelbart efter Batailles. Vi får på det sättet en märklig stafett: Kojève tolkar Hegel, Bataille tolkar Kojève, Derrida tolkar Bataille. Derrida tar fasta på skrattets betydelse hos Bataille och dess frånvaro hos Hegel. Han citerar några rader hos Bataille: ”I ’systemet’ [alltså Hegels system] är poesi, skratt och extas intet. Hegel har bråttom att göra sig av med dem: han känner till slut inget annat än vetandet.” Både Bataille och Derrida ser däri en brist.

Judit Butler, den amerikanska retorikprofessorn, ser ”Andens fenomenologi” med friska ögon. Den är en bildningsroman i dåtidens stil, en optimistisk berättelse om männi-skoandens pilgrimsfärd. Den ständiga rörelsen framåt är viktig. I sitt liv kan självmedvetandet, alltså det

som gör människan till människa, övervinna sin första natur, det rena levandet, för att nå fram till en andra natur, något som i sig utgör en skapelseprocess.

Tre tyskar finns också med i Burmans och Bartoneks urval. Habermas bidrar med en för honom typisk text där han kritiserar Hegels syn på staten som den allt förenande kraften i samhället. I stället föreslår han sin egen kommunikativa interaktion som en bättre lösning.

Gadamer utvecklar på sätt och vis samma tanke som Butler när han talar om självmedvetandet som ett ”andra liv”. Han vänder sig mot Marx sätt att läsa Hegel så att även motsättningen mellan kapitalist och lönearbetare omfattas av den hegelska samhällsdialektiken. Nej, säger Gadamer, Hegel slutar med de livegna bönderna och hantverkarna. I viss mening har Gadamer förstås rätt; men den fråga som Marx och många andra ställer är om inte den hegelska dialektiken med sitt konfliktperspektiv kan utsträckas till den framtid som Hegel inte kunde uttala sig om.

Gadamers stora motpol i modern tysk idéhistoria, Theodor W Adorno, tvekar aldrig om dialektikens tillämplighet på nutiden. Här återges en av hans klassiska ”tre studier” om Hegel. Jag måste säga att det känns tryggt att läsa hans text. Här finns en gedigen känne-dom om Hegels tänkande i alla dess aspekter. Adorno glömmer inte Hegels andra stora arbete, ”Logiken”, som på sätt och vis utgör kulmen i hans filosofi. Han betonar både det manuella och det intellektuella arbetets centrala roll och ser däri en naturlig övergång för Marx, som dock själv gjorde Hegel alltför idealistisk.

Boken avslutas med en tämligen nyskriven artikel av Slavoj Žižek, den slovenske filosofen som i all sin vilda originalitet blivit en av nutidens intellektuella fixstjärnor. Han frågar sig om det fortfarande är möjligt att vara hegelian i dag och kommer fram till ett jakande svar; han talar till och med om ”oss hegelianer”. Texten är som allt av Žižek yvig och

roande och förhåller sig mycket fritt till den gamle tyske filosofen. Gamla stridsfrågor som förhållandet mellan metod och system viftas bort med en otålig handrörelse. Uppenbarligen är detta en förstudie till det väldiga verket ”Less than nothing: Hegel and the shadow of dialectical -materialism” som nyligen också gavs ut. Det blir spännande att se hur mycket Hegel det innehåller och hur mycket Žižek.

Burmans och Bartoneks urval är inte någon introduktionsbok till studiet av Hegel, men för dem som redan har mer än ett hum om den ständigt lika kontroversielle filosofen har den mycket att erbjuda.

Lite överraskande är det kanske Georges Bataille som här i ett nötskal fångar särpräglern i Hegels verk genom att framhäva ”sambandet mellan den avgrundsdjupa och den kärva, jordnära sidan av denna filosofi”. Bättre kan det inte sägas.

Sven-Eric Liedman “

**“Red. Anders Burman och Anders Bartonek:
”Att läsa Hegel” (Tankekraft förlag)”**

DN 11 dec 2012:

Den första moderna människan.

“Rädslan för skammen drev Rousseau att bekänna”

“Jean-Jacques Rousseau skrev sina ”Bekännelser” för att förstå Människan genom att noggrant studera sig själv. Ann Heberlein har läst verket som återutges i sin helhet på svenska lagom till 300-årsjubileet av den franske tänkarens födelse.”

“Jag begynner ett företag som aldrig ägt någon motsvarighet och som fullbordat aldrig ska finna någon efterföljare.” Så storvulet inleder Jean-Jacques Rousseau sina ”Bekännelser”, de självbiografiska anteckningar som publicerades först efter hans död 1778.

Trots denna utsaga var Rousseau långt ifrån den förste att försöka förstå och förklara sitt liv – sig själv, sitt jag – genom att skriva. Catullus skrev sina tämligen ocensurerade självbiografiska dikter ett halvt sekel innan vår tideräkning, Augustinus skrev sina ”Bekännelser” 397 och Montaigne skrev sin historia i ”Essayer” 1580, bara för att nämna några.

Naturligtvis kände Rousseau till både Augustinus (att hans självbiografi bär samma titel som Augustinus är knappast en slump) och Montaigne, ändå menar han att hans företag var unikt: ”Jag vill för mina likar framställa en människa i naturens fulla sanning; och denna människa skall vara jag.”

Augustinus ville förstå Gud, Montaigne ville förklara sig själv för omvärlden och Rousseau ville alltså förstå människan – med sig själv som exempel. Han vill studera människan, med utgångspunkt i sitt eget liv, och går till väga genom introspektion. Genom att noggrant iaktta sina

egna känslor, erfarenheter, reaktioner och upplevelser ville Rousseau nå kännedom om Människan. Metoden är *se connaître* (självkännedom) och platsen är Jaget: den plats där inre erfarenhet möter erfarenheter av den yttre världen och de båda träder i dialog med varandra. Rousseau ställer alltså sitt eget jag i centrum, han önskar, paradoxalt nog, förstå människan, mänskligheten, genom att förstå sig själv, individen.

Att ta sig själv på så stort allvar att man brer ut sig på nästan tusen sidor eller skriver ”Min Kamp” i sex band kan ju naturligtvis provocera. ”Självbiografier skrivs av självupptagna neurotiker, för evigt trollbundna av sitt eget jag”, fnös Friedrich Schlegel i ”Kritische Schriften” och nog har han en poäng. Det krävs ett rätt rejält mått av självupptagenhet för att ge sig i kast med att skriva sig själv, det egna jagets historia.

Likaså tycks en neurotisk läggning vara ett nödvändigt kriterium – jag tänker mig att bara en neurotiker minns så detaljerat att han decennier efter själva händelsen kan återge den exakt, färgerna, lukten, de exakta orden, interiören. Bara en neurotiker lägger så stort vikt vid till synes triviala händelser, analyserar tonfall och blickar och minns minsta kränkning, varje oförsämndhet, varje oförrätt.

Å andra sidan måste läsaren alltid påminna sig om att sanningen – verkligheten – kan beskrivas på otaliga sätt. Självbiografier, också sådana som gör anspråk på att framställa sanningen fullt ut och intet förtiga, varken det låga, lumpna eller fula, det pinsamma, det misslyckade, det motbjudande, är tillrättalagda, medvetet eller omedvetet censurerade.

Ibland kan också avslöjanden av mer intim karaktär göras för att dölja andra, än mer intima eller skamliga, hemligheter. Ingrid Elam skriver i en kommentar till Rousseaus talrika bekännelser av erotisk art att de kan ha tjänat som försvar mot rykten angående impotens och

homosexualitet. Rousseaus vällustiga beskrivningar av njutningen i att få smisk kan förstås ses som ett förnekande av båda. Hans masochism, viljan att sexuellt underkasta sig kvinnor rentvår honom: Han är varken impotent eller homosexuell.

Hur det verkligen var får vi naturligtvis inte veta. Vi får välja att lita på författaren, på hans sanning. Ändå är ju inte sanning nödvändigtvis detsamma som att berätta allt. Kanske är det inte ens möjligt, att berätta allt. Det finns sådant som inte går att berätta, beskriva, förstå. Sådant som inte går att skriva. ”Vad man icke kan tala om, därom måste man tiga”, skriver Wittgenstein i sin ”Tractatus” och jag tänker mig att det yttrandet kan förstås som ett försvar för det som inte går att fånga i ord, som inte är möjligt att nagla fast och definiera, en ordlös dimension av mänsklig erfarenhet.

Minnet är ju inte heller ett pålitligt sanningsvittne: Vi minns det vi minns för att det berättar något om oss själva för oss själva. Vi kan välja hur och vad vi minns – och hur våra minnen finns i vår framtid. När Rousseau påbörjar sitt unika företag är han en medelålders man, en etablerad filosof som betraktar sitt yngre jag och beskriver honom utifrån den äldre mannens position. ”Bekännelser” har formen av en resa, från barndom till mognad, mot en allt större självinsikt. Rousseau blir sig själv lite mer för varje sida: han både upptäcker och uppfinner sig själv, människan. Att minnas är en form av historieskrivande, en ständigt pågående process som ofta förändras under berättandets gång.

”Det finns för många motstridiga känslomässiga intressen inblandade för att livet ska kännas alltigenom acceptabelt, och kanske är det historieberättarens uppgift att arbeta om saker och ting för detta ändamål”, skriver William Maxwell och så förstår jag Rousseaus ”Bekännelser”, hans brottning med sina minnen, andras och egna svek, det som gjort ont, det fula.

Nietzsche beskriver Rousseau som ”den första moderna människan”: Rousseau är inte intresserad av att beskriva människans villkor, han vill beskriva världen såsom den ensamma, unika individen uppfattar den, subjektivt och i någon mening godtyckligt. Han smälter liksom

ner sina minnen och omskapar dem, i sig disparata händelser, till en berättelse med en inre logik. Det är människan som skapar världen och samtidigt världen som skapar henne, det inre och det yttre, den fria viljan och omständigheter i en ohelig allians som gör henne, människan, till den hon är. Hon blir till i ett samspel mellan aktivitet och passivitet, tanke, tolkning och handling. Själva tänkandet, reflekterandet, skrivandet måste förstås som aktiv handling i processen att bli till. Samtidigt med förklarandet – detta är jag – sker en förändring. Det är inte möjligt att förklara varken sig själv eller världen utan att samtidigt förändra.

Denna den första moderna människan, Rousseau, är ensam och naken i världen. Han ber inte, som Augustinus, om Guds nåd, nej han utlämnar sig åt människorna att döma eller benåda. Hans enda syfte är alltså inte att undersöka människan – han ville också försvara sig själv. Han ville rättfärdiga sig själv, han önskade erkännande. Rousseau var förföljd av både kyrkan och myndigheter och han upplevde att han blivit tilldelad en roll som inte var hans – ”min plats var icke den som människor anvisade mig”.

Han upplevde sig vara missförstådd och motarbetad, förrådd och föraktad. Genom att skriva sitt liv försökte han återta makten över vem han var, sin identitet. Han godtog inte andras sanning om vem han var. Han vill berätta sanningen själv, och, som Gianni Vattimo skriver: ”När någon vill säga dig sanningen vill han ta makt över dig.” Alltså är ”Bekännelser” också ett apologetiskt projekt. Han ville visa sitt sanna jag, allt det som han var, och bli om inte förstådd så i alla fall accepterad.

Den första moderna människan sökte alltså bekräftelse och erkännande. Rousseau pendlar ständigt mellan ytterligheter – mellan ödmjukhet och hybris, mellan påståenden om sin egen unika varelse och sökandet efter det universellt mänskliga, mellan självförakt och självförhärligande. Han avfärdar det sociala livet som förljuget och förställt samtidigt som han tycks längta efter gemenskapen, eller i alla fall erkännandet. Varför skulle han annars läsa långa stycken högt ur sina, då

opublicerade, ”Bekännelser”? Han beskriver ett sådant tillfälle på följande vis: ”Jag slutade sålunda min uppläsning, och alla tego.” Erkännandet, berömmet, uppskattningen uteblev.

Ingrid Elam skriver om receptionen av ”Bekännelser” att kritikerna mottog den med tveksamhet. Rousseau uppfattades som pueril, fåfäng, vulgär och omoralisk. Inte förrän långt in på 1800-talet rönt ”Bekännelser” uppskattning och senare författarkolleger, som Stendhal, uttryckte så småningom beundran och glädje inför möjligheten att lära känna en like.

Den första moderna människan är också en människa som skäms. Nietzsche beskriver Rousseau som ”sjuk av fåfänga och själväckel”. Skam är utan tvekan en dominerande känsla i ”Bekännelser”. ”Straffet fruktade jag föga, jag fruktade endast skammen, men den fruktade jag också mer än döden, mer än brottet, mer än allt i världen”, skriver han i anslutning till en episod där han blev anklagad för stöld.

Rousseau var ett tjuvaktigt barn och beskriver hur ångesten över avslöjandet växte. ”Numera såg jag allenast för mig det förfärliga i att överbevisas, offentligt förklaras, i min egen närvaro, vara en tjuv, en lögnare, en äreskändare.” Rädslan för skammen tycks ha varit den starkaste drivkraften i Rousseaus projekt att berätta sanningen om sitt liv och om sig själv. Det är ett grandios försvar för människans rätt att vara sig själv och skriva sin egen sanning. ”Denna människa skall vara jag”, inleder Rousseau, och avslutar med att slå fast: ”Jag har sagt sanningen.” Och, skulle man kanske kunna tillägga, jag skäms inte.

Ann Heberlein . Lektor i etik vid Lunds universitet.”

“Jean-Jacques Rousseau ”Bekännelser, del 1 och 2”

Övers. David Sprengel. Atlantis”

DN 15 dec 2012:

Biografi. Tegelsten om legenden Ludwig Wittgenstein

“Pratigt om filosofen som ville tiga”

“Svenska jätteverk om banbrytande filosofer hör inte till vanligheterna. Nina Björk läser Sten Anderssons medryckande men osorterade porträtt av den fascinerande Ludwig Wittgenstein.”

“Författaren och översättaren Sten Anderssons bok om filosofen Ludwig Wittgenstein är över 700 sidor tjock. Man skulle kunna tro att det beror på ett stort intresse från Anderssons sida för Wittgensteins filosofi. Så är inte fallet. Man skulle kunna tro att det beror på ett stort intresse för Wittgensteins liv. Så är fallet bara delvis.

Att den här boken är så tjock beror framför allt på att det finns ett stort intresse från Anderssons sida att säga *allting*, att han gärna säger allting två gånger och att han även säger det som inte har hänt, men som skulle kunna ha hänt.

Andersson har alltså inte lärt sig så mycket av ”filosofen som inte ville tala”, som bokens titel lyder, och vars filosofi sägs ”gå ut på att skilja nonsens från allvar. Att skilja mellan vad som är meningsfullt att grubbla över och vad man kan lämna därhän”.

Men så hävdar Sten Andersson också inledningsvis att det över huvud taget inte finns så mycket att lära av Wittgensteins tankar: ”Det är egentligen inte hans filosofi som är mest intressant. Det är han själv som är mest intressant.” Denna utgångspunkt får man helt enkelt acceptera om man ska ha någon behållning av Anderssons porträtt.

Och det är onekligen ett fascinerande liv, Wittgensteins. Han föds i Wien år 1889, rakt in i en av Europas rikaste familjer, som yngsta barnet i en familj där tre av fem söner skulle komma att begå själv-

mord. Han ärver en förmögenhet, som han dock skänker bort. Han läser filosofi i Cambridge, deltar i första världskriget, tar arbete som folkskollärare på den österrikiska landsbygden, där han misshandlar sina elever så hårt att han tvingas fly. Senare återvänder han för att på ort och ställe be sina elever om förlåtelse.

Han bygger sig en stuga i Norge, dit han tar sin tillflykt för att få vara i fred – lika ofta som han återvänder till filosofins heta strider i Cambridge. Han skriver ett filosofiskt verk som betraktas som ett av 1900-talets viktigaste, ”Tractatus logico-philosophicus”. Det är femtio sidor långt och slutar med att författaren konstaterar att han nu har löst alla filosofiska problem – och att den enda poängen med det är att han har visat hur meningslöst det var att lösa dem.

”Tractatus” var det enda verk som Wittgenstein publicerade under sin livstid. Jag har aldrig förstått den boken, men efter vad jag har lärt mig av andra är den ett försök att formalisera alla språks logiska struktur så att man ska kunna avgöra vad som är vetenskapligt meningsfullt att tala om och om vad vi i stället måste tiga. Wittgensteins andra stora verk var en uppgörelse med, eller en uppgörande fortsättning på ”Tractatus”. Det gavs ut postumt 1953 under namnet ”Philosophische Untersuchungen” (Filosofiska undersökningar) och lade grunden för vardagsspråkfilosofin, uppfattningen att språket bara kan förstås av hur det används i olika situationer.

När Wittgenstein först kom till Cambridge som yngling på 1910-talet förklarade den tidens båda största logiker, Bertrand Russell och G E Moore, att de hade mött sin överman. I sin självbiografi skriver Moore att han snabbt insåg att Wittgenstein var en mycket skickligare filosof än vad han själv var, att han också hade ”mycket större djup och en betydligt större insikt” i de logiska problem som de båda var i färd med att undersöka. Russell skriver i ett brev att Wittgensteins kritik mot hans teorier ”blev något av en milstolpe i mitt liv och har påverkat

allt jag har gjort sedan dess. Jag insåg att han hade rätt och insåg att jag inte kunde hoppas på att någonsin mer kunna uträtta något grundläggande inom filosofin.”

Man skulle lätt kunna tro att denne man var tämligen genialisk, verkligen begåvad. Men nej, det är inte så säkert, förklarar Sten Andersson. Att Wittgenstein fick rykte om sig som geni berodde enligt honom på en kombination av hans personlighet, hans aristokratiska ursprung, hans sociala kontaktnät, hans levnadsöde och filosofins situation vid denna period.

Låt mig säga: efter detta litar jag inte riktigt på Andersson. Om Russell och Moore och nästan hela Cambridges samlade intelligentia misstog sig så, skulle jag åtminstone vilja veta vad det var de fann så övertygande i Wittgensteins filosofi och varför Andersson menar att detta var fel. Men nej, själva Wittgensteins lära blir aldrig utredd i denna bok. Bara förklarad som icke-källa till hans påstådda genialitet.

Det hindrar inte att Andersson kan skriva medryckande och intressant om Wittgensteins liv och hans, som det verkar, komplicerade och tämligen jobbiga karaktär. Han gör det helt i sin egen ton och utan någon underdanighet. Jag önskar bara att han inte hade skrivit om allt som Wittgenstein snuddar vid; om vilket porslin han föredrar, om hur hans egen konstruerade tryckkokare fungerade när den tillagade havregrynsgröt, om sättet han diskade på.

Och det stannar inte vid detaljer i Wittgensteins eget liv. Hur filosofen ville ha sin mat serverad som gäst i någon annans hem leder till en utvikning om att Franz Kafka också ibland ville äta sin mat i enskildhet, och det leder i sin tur till citat ur ett brev från Kafka till sin älskade i januari 1913. En författare som tycks vara ute efter att negera Wittgensteins tes om att allt inte är meningsfullt att prata om i alla sammanhang borde ha haft en sträng redaktör vid sin sida, men någon sådan tycks inte ha varit närvarande på Norstedts denna gång.

Andersson är också förgrymmad på vad han kallar de ”grindvaktare” som efter Wittgensteins död noga har bevakat vilka av hans efterlämnade anteckningar som ska få publiceras och vad man offentligt får och inte får säga om honom. Till exempel har hans homosexualitet varit ett tabubelagt ämne. Och här övertygar Andersson mig faktiskt om att det har pågått något skumt i Wittgensteinkretsarna.

Jo, jag tror jag känner Ludvig Wittgenstein lite bättre nu. Men det gör mig å andra sidan bara mer sugen på att återvända till ”Filosofiska undersökningar”. Filosofer gör sig nog ändå oftast bäst i sina tankar.

Nina Björk litteratur@dn.se “

“Sten Andersson: ”Filosofen som inte ville tala. Ett personligt porträtt av Ludwig Wittgenstein” Norstedts “

“Ludwig Wittgenstein (1889-1951) föddes i en av Europas rikaste familjer i Wien men valde att leva enkelt på landet och byggde en stuga i Norge.”

2 Religiösa verksamheter o d.

Innehåll och länkar till hemsidan:

[SW 2 Religiösa verksamheter o d.](#)

[SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.](#)

[SW 21 Allmän religionsvetenskap.](#)

[SW 22/28 Kristna religioner.](#)

[SW 29 Icke kristna religioner o d.](#)

Libris/SAB:

C Religion

(DC, DK 2)

20 Övergripande religiösa verksamheter o d

SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.

Libris/SAB:

C Religion

(DC 20.) DC:

200 Religion

200 Religion

201 Religiös [mytologi](#) , allmänna klasser av religion, interreligiösa relationer och attityder, sociala teologi

202 [läror](#)

203 Offentlig [gudstjänst](#) och andra metoder

204 Religiös erfarenhet, livet, praxis

205 Religiösa etik

206 ledare och organisation

207 Tjänsteresor och [religionsundervisning](#)

208 Källor

209 [Sekter](#) och reformrörelser

DN 10 nov 2012:

“När dogmerna dör lever traditionerna vidare”

“Helsidan. Många västerlänningar bejakar sekulariseringen men håller samtidigt fast vid vissa religiösa traditioner. Hur kan det komma sig? Jackie Jakubowski diskuterar människans behov av tröst och viljan att förstå meningen med existensen.”

“I Nicole Krauss fina debutroman ”Man utan minne” besöker berättelsens unge huvudrollsinnehavare Samson en synagoga tillsammans med sin äldre släkting Max, som, inte bara därför att han är judisk flykting från Tyskland, skulle kunna vara Einstein. När de ber tillsammans med gamla män som luktar mentol och ylle berättar Max för honom att det inte finns något sådant som Gud. ”Så varför kommer de då hit?” undrar Samson. ”För att minnas”, svarar Max.

Skulle man fråga den majoritet av svenskar som sällan – oftast bara i samband med de stora helgerna – anser sig ha anledning att delta i en gudstjänst skulle nog deras svar ha samma innebörd som den förklaring Max ger. Ytterst få skulle åberopa Gud som anledning till kyrko- eller synagogbesök. Många skulle förmodligen definiera sin egen hållning på samma sätt som den franske filosofen André Comte-Sponville: ”Jag är trogen ateist – ateist, eftersom jag inte tror på någon Gud; trogen, därför att jag erkänner min tillhörighet till en viss tradition, en viss historia och till vissa värden som vi ärvt från våra förfäder.”

Någon enstaka gång – som vid jul eller bröllop – söker trogna ateister, vacklande agnostiker och övertygade troende upp ”andliga rum” för att bli påmind om vilka de är och vilka de vill vara, och om en livets dimension som annars svårligen får utrymme i deras rationella vardag.

Att vara ”religiös” är för de flesta i vår sekulariserade del av världen inte nödvändigtvis en fråga om fasthållande vid religiösa dogmer och traditioner; inte heller om att uppfatta så kallade heliga skrifter som gudomliga budskap. I sin nyutkomna bok ”Religion för ateister. En icke-troendes handbok i religionens användningsområden”, skriver Alain de Botton: ”Det måste vara möjligt att förbli en övertygad ateist och ändå finna att religionen kan vara nyttig, intressant och trösterik – så pass mycket att man kan tillåta sig att leka med tanken att använda vissa av dess idéer och praktiker i den sekulära världen.”

Alain de Botton, själv uttalad ateist, menar att vårt sekulariserade samhälle i onödan utarmas om vi förkastar traditioner och uttryck som förknippas med, för att använda Nietzsches ord, ”*the bad odours of religion*”.

”Först när vi slutar att beskriva religioner som enbart tokigheter”, skriver Alain de Botton, ”kan vi erkänna att människan uppfann religioner för att fylla ett centralt behov, ett behov som sekulariseringen inte alltid varit så framgångsrikt att fylla: att skapa förutsättningar för att kunna leva tillsammans med andra människor, trots våra djupt rotade själviska och våldsbenägna impulser”.

Det är därför som religionen i stora delar av världen alltjämt är en kraft som styr samhällsutvecklingen. I sin bok ”The persistence of faith. Religion, morality and society in a secular age” diskuterar Storbritanniens förre ortodoxe överrabbin, tillika professor vid University of Essex, Jonathan Sacks, religionens roll i den moderna människans liv. Han pekar på förhållningssätt som är nödvändiga för samhällets välbefinnande och som inte kan skapas och upprätthållas med politiska medel. Denna, med Sacks ord, ”moraliska ekologi” kan bäst vårdas av religionen. ”Varken individen eller staten, två nyckelbegrepp i den sekulariserade världen, har visat sig vara lämpliga grundvalar och garantier för ett moraliskt samhälle. /.../ Bara en etisk hållning som

inbegriper Det absoluta – av många kallat Gud – kommer alltid att placera människan i centrum och ge henne en unik värdighet och upphöjelse. /.../ Ett sådant förhållningssätt ger oss möjligheten att bygga en värld som är mer mänsklig än den i vilken människan, nationerna eller de ekonomiska systemen har blivit gudar.”

Det är tveksamt om Albert Einstein hade hållit med rabbin Sacks om religionens roll och om Gud som garant för samhällets moraliska ekologi. Ett år före sin bortgång skrev Einstein att ”’Guds ord’ är inget annat än ett uttryck för och produkt av mänsklig svaghet och Bibeln är att betrakta som en samling hedervärda men primitiva legender”.

Men samtidigt bejakade den store vetenskapsmannen en andlig dimension i sitt eget liv. Han betecknade sig själv till och med som ”religiös” : ”Kunskapen om existensen av något vi inte kan begripa, om uppenbarelsen av den utomordentliga skönhet som är åtkomlig för oss enbart i dess mest elementära form. Det är denna kunskap och denna sinnesrörelse som utgör den sanna religiösa hållningen. I denna betydelse, och enbart denna betydelse, uppfattar jag mig som en djupt religiös människa.”

Sett utifrån Einsteins resonemang är fasthållande vid den religiösa traditionen ett uttryck för en aldrig upphörande vilja och behov att förstå meningen med ens existens. Religionen, som erbjuder tröst och trygghet, var ju människans första försök att begripa verkligheten – i begynnelsen skapade hon därför ”Gud”.

I dag är Gud (åtminstone för många i vår del av världen) kanske död, som Nietzsche proklamerade, eller ”osynlig”, som Stefan Einhorn hävdade i sin uppmärksammade bok om guds närvaro och ickenärvaro (”En dold gud”, 2003). Men de erfarenheter som gjort att människan varit tvungen att hitta på ”Honom”, är alltså aktuella. Det är därför som de flesta västerlänningar både bejaktar sekulariseringen och samtidigt håller fast vid vissa religiösa traditioner. Denna paradoxala

men ändå fungerande balansgång kompliceras dock av den pågående debatten om religionens roll i samhället. Det är en debatt som kan vara svår att nyansera när vår tid domineras av religionernas mest extrema uttryck. Så mycket drunknar i nyhetsrapporteringen från delar av världen där självmordsbombare spränger sina laddningar på marknader och i moskéer, där kvinnor diskrimineras, homosexuella avrättas och författare torteras för sina ord – och allt i namn av en eller annan gud.

I en tid som denna finns uppenbarligen en grogrund för Guds oförsonliga krigare.

Men, som tur är – inte minst för balansens skull – finns det också utrymme för kompromisslösa gudsförnekare som slår vakt om det sekulära samhället, där religionen är varje medborgares privatsak och inte tillåts påverka samhällsordningen och politiska beslut. En sådan var den nyligen bortgångne brittisk-amerikanske samhällsdebattören Christopher Hitchens, författare till bland annat den omtalade debattboken ”Du store Gud?” (2008). Han var ateismens främste och mest elokvente förkämpe. Det är ingen tillfällighet att Hitchens nämns i introduktionen till Gavin Hymans uppmärksammade ”A short history of atheism” (2010), ett gediget verk som belyser skilda aspekter av ateismens historia, från bibelkritik och vetenskapens utmaningar till modernitetens genombrott.

Ateismen är alltså en minoritetstro i världen, men det finns ett stort intresse för ateismen, vilket förklarar de höga försäljningssiffrorna av Hitchens och Richard Dawkins religionskritiska evangelium. När den sistnämnde nyligen höll en föreläsning i Stockholm, arrangerad av Humanisternas Fri Tanke-förlag och Vetenskapsakademien, togs han av den stora och entusiastiska publiken emot som en idol.

Hyman, som är professor i religionsfilosofi vid Syracuse University, förklarar denna hänförelse med att ateism kan ses som en spegelbild av det religiösa uppvaknandet i många sekulariserade samhällen.

Ateismen har radikaliserats, menar han, inte minst till följd av – och som en reaktion på – den våldsbenägna religiösa fundamentalismen vars uppsving vi sett de senaste åren, med sina oblyga ambitioner att påverka samhällets värderingar – från uppfattningen om vad som skall vara tillåtet att skämta och skriva om – till synpunkter på vilken plats, ställning och klädsel en kvinna skall tillåtas ha (om deras gudfruktiga män skall få bestämma).

Hyman är samtidigt kritisk till inslag i debatten som han menar saknar nyanser och som inte så sällan polemiserar mot illvilliga karikatyrer av den religion som Hitchens och Dawkins lärjungar gjort till sin livsuppgift att bekämpa.

Ett av de centrala argumenten i Hymans bok är att moderniteten förde med sig en form av teism som gjorde det möjligt att se Gud som skapad till människans avbild – och inte tvärt om. Det är en sådan guds-syn som i dag, enligt Hyman, är den enda möjliga formen av modern teism. Både den och ateismen delar den fundamentala övertygelsen om att ”sanningen” om vår existens och vår värld är tillgänglig för mänskligheten; vi kan tillgodogöra oss kunskapen genom rationella argument eller empiriska bevis.

Oenigheten mellan ateister och de gudstroende kan i dag knappast handla om huruvida en personlig gud existerar eller inte. Det har de båda vetat sedan Nietzsches deklaration. Därför, menar Hyman, är ateisternas ihärdiga förnekande av en personlig gud som att slå in öppna dörrar.

Detsamma gäller när dagens ateister fortsätter att avfärda Gud med argumentet att vetenskapen på ett övertygande sätt en gång för alla visat att ateismen står för sanningen. ”Just detta, att hävda ateismen vara ’sann’, avslöjar att ateismen alltjämt står i skuggan av den Gud de förnekar.”

Tron på en guds existens är till slut mer än någonting annat en fråga om bejakande av en andlig dimension i var och ens eget liv. Det finns, med Sartres överraskande sorgmodiga ord, ”ett tomrum reserverat för Gud i människans inre” som måste fyllas med innehåll för att hon skall kunna finna en mening med livet. I denna filosofiska abstraktion – snarare än i en personlig relation till en gudom som i praktiken har förvandlats till en avgudadyrkan – kan en modern och sekulariserad människa känna sig hemm”a.

Jackie Jakubowski

“Jackie Jakubowski

är chefredaktör för tidskriften Judisk Krönika, hans senaste bok, ”Spår av lamed”, kom ut på Atlantis 2010.”

“Källor

Alain de Botton, ”Religion för ateister. En icke-troendes handbok i religionens användningsområden” (Brombergs 2012)

Stefan Einhorn, ”En dold gud” (Forum 2003)

Gavin Hyman, ”A short history of atheism” (I B Tauris 2010)

Jonathan Sacks, ”The persistence of faith. Religion, morality and society in a secular age”(Continuum 2005) “

DN 22 nov 2012:

Det sekulariserade samhällets paradox.

“Ultramodernt Europa öppnar för religiös makt”

“I det sekulariserade samhället har politiken på allt fler områden kapat banden till religionen. Den paradoxala konsekvensen har blivit att religionens ställning och uttryck har stärkts, skriver professorn i stats-vetenskap Marie Demker. “

“Europas moderna politiska historia så som den brukar skrivas är en historia om sekularisering. Moderniteten tänktes innebära att religiösa uppfattningar får allt mindre relevans inom allt fler sfärer i samhället. Men sedan ett par decennier har allt fler ifrågasatt sekulariseringens självklara del i moderniteten. Moderniteten ser ut att må alldeles utmärkt samtidigt som vi ser återerövrad politisk plats för religionen och en förnyad politisering av religiösa motsättningar.

Var Europa över huvud taget sekulärt, undrar många i dag. Var det inte bara en modernitetens omgestaltning av religionen som nu visar sina verkliga former?

Den frågan är utgångspunkten för den nyutkomna antologin ”Politics and religion in western Europe. Modernities in conflict?” De sjutton författarna menar att Europa nu är på väg in i en era av ”ultramoder-nitet”. En utveckling som är karaktäristisk för just Europa och som ger plats åt inte bara sekularism utan också åt en modern reaktion på sekularismen: en ny plats för religionen.

Vi står således inför en paradox. En minskad roll för religionen i olika samhällssfärer (sekularisering) ger större utrymme för en sekulär ideologi (sekularism). Sekularismen som sådan blir dock allt mindre

konsistent och homogen eftersom motståndet mot den mattas.

Samtidigt driver sekularismens underliggande princip om det kritisk-rationella förnuftet sekularismens idé till sin spets och kommer därmed att relativisera också sekularismen till en av många möjliga hållningar i ett ultramodernt samhälle. Därigenom släpps en religiös diskurs åter in i den offentliga debatten och religiösa aktörer kan politisera såväl sina egna domäner som traditionellt ekonomiska och sociala domäner. Simsalabim – sekularismen avskaffar sig själv i namn av sitt eget förnuft!

Tesen om den ödesbestämda och likformiga sekulariseringen har i praktiken underminerats av empirisk forskning. Religionen har aldrig försvunnit, bara varit mindre synlig i den europeiska politiken. Med ökad invandring, ökad postmaterialism, gröna idéer, new age och individualisering har religionen åter blivit synlig.

Det klassiska exemplet är att i dagens kändisintervjuer är frågan om vederbörande tror på Gud nästan alltid med – en fråga som var otänkbar att ställa för 30 år sedan.

I Googles sökmotor för böcker på franska har ”Gud” en lätt stigande trend efter 1970 och bland sökningarna via just Google har termen ”Gud” blivit alltmer vanligt förekommande under de senaste fem åren.

Över hälften av svenskarna tänder ljus på kyrkogården under allhelgonahelgen, de regelbundna kyrkobesökarna fortsätter att utgöra runt tio procent av befolkningen och de yngre generationerna visar ökat intresse för frälsning.

Den europeiska sekularismen skapar inte bara hinder för religiösa aktörer utan ger också ny handlingsfrihet. Sekularismen kräver till exempel åtskillnad mellan religiös fostran och skolgång – därmed blir den förstås ett hinder för religiösa grupper att nå barn och unga.

Skolavslutningar skall inte hållas i kyrkan och psalmsång får inte sjungas vid luciafirandet, tycker en del föräldrar. Men religiösa grupper ges också motiv att organisera egen skolgång, utan inflytande från samhällets sida. I Sverige har djupt religiösa familjer fått möjlighet att låta barnen gå i skolan i hemmet och ett flertal friskolor med religiös grund har bildats under senare år.

I sekulär anda utbildar inte universiteten präster, diakoner eller imamer och avhänder sig därmed inflytande över denna sfär. Kyrkorna – fria från det politiska inflytandet – bildar då opinion kring flyktingpolitik, missbruksfrågor och familjepolitik. Svenska kyrkans så kallade Påsk-upprop till förmån för en generös flyktingpolitik för några år sedan bär syn för sägen.

Politikens inflytande över religionens plats i samhället minskar alltså. Samtidigt försöker politiker kontrollera religiös praxis genom att lagstifta om klädsel, jämställdhet eller föräldraskap. I Frankrike lagstiftas om förbud för heltäckande religiös klädsel för kvinnor och i Sverige har förslag om att unga kvinnor skall genomgå gynekologtest för att undersöka om de är könsstympade framförts.

Genom den europeiska integrationen finns i dag en ännu större medborgerlig offentlighet som ger mer manöverutrymme åt religiösa aktörer i politiska frågor som familjepolitik eller välfärdsfrågor. Den allt skarpare åtskillnaden mellan religion och politik gör helt enkelt en politisk motsättning möjlig i Europa, i motsats till tidigare då religiösa tolkningsramar underordnades eller införlivades med politiken och därför inte blev föremål för öppen politisk strid.

Separationen mellan religion och stat har särskilt starkt påverkat integrationspolitiken i Europa. Politiseringen av religiösa frågor har ökat genom till exempel politiska förbud mot klädsel och religiösa sedvänjor, något som anses legitimt då religionen inte längre ses som en integrerad del av samhället.

Till följd av sekularismens dominans utses ofta talespersoner för invandrargrupper från den religiösa sfären. Politikerna uppfattar nämligen i sekulär anda just den religiösa komponenten som särskiljande,

och därmed också identifierande, för invandrare. Men europeiska religiösa institutioner som kyrkor och solidaritetsorganisationer agerar också ofta teologiskt utifrån solidaritetsperspektivet och försätter sig då vanligen i direkt opposition till staternas migrationspolitik. På detta sätt omvandlas sociala och ekonomiska frågor till religiösa frågor och religiösa aktörer kan stärka sin politiska position både gentemot staten och emot den egna gruppen.

Den nordiska kristdemokratins roll i Europas uppfattas ofta som antimodern, trots att den existerar i vad en av antologiförfattarna – John Madeley – menar är ”verkligt moderna samhällen”.

Visserligen är de nordiska kristdemokraterna mer religiösa, mer protestantiska och mer nationella än kristdemokraterna på kontinenten, men som protestanter är de också mer heterogena i sina politiska uppfattningar än sina katolska systrar och bröder. Nordiska kristdemokrater är inte per definition motståndare till europeisk modernitet. Såsom varande skeptiska mot statsmakten och mot kyrkliga ledare som sysslar mer med det timliga än med det andliga förespråkar de i stället skydd för den egna religiösa kulturen och idkar motstånd mot en europeisk homogenisering. En, enligt Madeley, snarast postmodern hållning!

I Europa fanns i modern tid två grundmodeller för relationen mellan religion och politik: dels en majoritetskyrka som impregnerade statliga institutioner, vanlig i protestantiska länder, och dels en absolut separation mellan en transnationell kyrka och den nationella staten, vanlig i katolska länder.

Men en ny form av reglering börjar växa fram i Europa, en flexibel relation mellan religion och stat. De underliggande principerna för denna nya relation är tre. För det första ett jämlikt erkännande av alla förekommande religioner, för det andra ett stöd från myndigheter och offentliga institutioner för utövandet av religion samt slutligen ett underkastande av de erkända religionerna under normen om de mänskliga rättigheterna. Dessa tre grundprinciper ramas in av en idé om att religion och politik bör leva i en ömsesidig tolerans som ger handlingsutrymme åt båda.

Vad vi ser i Europa är alltså hur en maximal modernitet genom inre utveckling övergår i en ultramodernitet där religion och stat skulle kunna återvinna en förnuftsbaserad maktrelation. I ett ultramodernt Europa vinner visserligen religiösa aktörer makt, men politiska aktörer i ett integrerat Europa stödjer numera en religiös mångfald i stället för majoritetsreligiösa dogmer. Genom den europeiska integrationsprocessen blir normen om upprätthållandet av de mänskliga rättigheterna en gemensam utgångspunkt för hur regleringen av relationen mellan religion och stat utformas.

Hoten mot en sådan positiv utveckling är två: dels att politiska ledare inte inser att sekularismen är en väg till ökat religiöst inflytande, dels att religiösa ledare och institutioner tillåts omvandla sociala och ekonomiska konflikter till religiösa motsättningar.

För många politiska ledare i Europa är idén om en separation mellan religion (kyrka) och stat ett axiom. Uppfattningen är, i resonans med sekulariseringstesens, att om bara kyrkan skiljs från staten så kommer religionen att förtvina. Så är dock icke fallet. Tvärtom ger separationen, alltså ofta ekonomiskt starka, religiösa aktörer mycket friare tyglar att agera politiskt.

När religiösa ledare gör anspråk på att politiskt tala för en hel grupp människor (till exempel kristna, muslimer, invandrare eller metodister) så kommer relevanta ekonomiska och sociala konflikter att omvandlas till frågor om rätten att fira helgdagar, bära hijab eller ha julkrubba på jul. De för Europa avgörande skiljelinjerna om att fördela ekonomiska resurser, välfärd och att ges samma möjligheter att leva ett gott liv reduceras till en fråga om kulturella traditioner. Det tjänar ingen annan än de främlingsfientliga på.

Marie Demker “

“Marie Demker är professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet. Källa: ”Politics and religion in western Europe. Modernities in conflict?” Red. François Foret och Xabier Itcaina. Routledge/ECPR.
“

DN 8 dec 2012:

Det nya Sverige. Hur mycket plats ska religionerna få ta?

”Vi måste ta pluralismen på allvar”

“Vi lever i ett multi-religiöst samhälle och måste börja ta diskussionen om adventsfirande i kyrkan och muslimska helgdagar på allvar. Det menar professor Hans Ingvar Roth som med en ny bok problematiserar religionsfrihetens gränser.”

“Religionen har åter börjat ta stor plats på den världspolitiska arenan. I Mellanöstern förföljs kristna kopter och i västra Burma driver antimuslimska buddistmunkar politiska kampanjer mot en muslimsk folkgrupp. Bara för att ta två exempel. På närmare håll har Europadomstolen i Strasbourg på senare år hanterat en strid ström av rättsfall med religiös grund. Slöjfrågan i Frankrike är ett exempel, minaretförbudet i Schweiz ett annat.

Religiösa inslag dyker också upp i den politiska diskussionen, senast när den maltesiske kristdemokraten Tonio Borg röstades in som EU-kommissionär för hälsofrågor trots sin konservativa hållning gällande aborter och hbt-äktenskap.

– Som politisk kraft har religionen blivit mer iögonfallande. Det har också skett en polarisering mellan grupper och individer, säger Hans Ingvar Roth.

Han har varit regeringens ämnessakkunnige i frågor som rör mänskliga rättigheter och är författare till flera böcker om det mångkulturella samhället. Frågan är hur man hanterar värdegrunden i sådana samhällen?

– Man hamnar alltid i frågor om religiös identitet och religionsfrihetens gränsdragningar. Religionen är en central identitetsskapande

grund som ofta utlöser värdekonflikter, säger Roth, som har växt upp i en kristen och kyrklig familj och beskriver sig själv som liberal kristen humanist.

Under hela sitt vuxna liv, både privat och som akademiker, har han intresserat sig för etiska och moraliska gränsdragningar i det mångkulturella och religiöst pluralistiska samhället.

Från ett svenskt perspektiv kan vi få intrycket att vi fortfarande lever i ett monokulturellt samhälle, trots att vi har en rad nya sedvänjor och helgdagar att ta ställning till, menar han.

– Det går inte att blunda för att även Sverige har blivit ett religiöst pluralistiskt samhälle.

Det är dags att vi på allvar börjar förhålla oss mycket mer aktivt till trosfrågor och religiösa sedvänjor, menar Hans Ingvar Roth. Ett exempel är debatten om huruvida landets skolelever ska fira advent i kyrkan. Diskussionen visar att vi inte har reflekterat färdigt i de här frågorna, menar han.

– Syftet med den svenska skolan ska vara att förmedla kunskap och social fostran. Inte att användas som en filial för något särskilt religiöst särintresse. Skolan ska heller inte vara någon utställningslokal för många olika religiösa särintressen.

– Där-emot ska eleverna undervisas om de olika religionerna utan att behöva praktisera dem. Social fostran inbegriper också hur man ska förhålla sig tolerant och öppet i förhållande till olika religioner.

En annan fråga är om inte den stora muslimska gruppen i Sverige ska ha rätt till betald ledighet på sina helgdagar på samma sätt som kristna har enligt den nuvarande kalendern.

– Jag tycker att det skulle vara rimligt. Carin Jämtin (S) föreslog detta för ett tag sedan men drog tillbaka förslaget eftersom det fick kritik,

säger Hans Ingvar Roth.

En annan fråga som nyligen diskuterats är huruvida en moské i Botkyrka ska få ha böneutrop.

– I vårt mångkulturella samhälle måste vi ge mycket större utrymme för flera sätt att uttrycka sin religion på. De aktuella böneutropen ska pågå under en så kort tid (några minuter en gång i veckan), att de definitivt inte kan anses som mer störande än många andra ljud, - exempelvis från kyrkklockor, hemglassbilar eller byggarbetsplatser.

Motståndet, menar han, är en kvarleva från när vi levde i en religiös enhetskultur. Men eftersom vi har ratificerat Europakonventionen och FN:s deklaration från 1948 om att religionsfrihet ska ingå bland de mänskliga rättigheterna borde vi acceptera sådana här konsekvenser, menar Roth. Han tycker inte att religionsfriheten helt täcks av de andra mänskliga rättigheterna eftersom livsåskådningsfrågor är mer komplicerade.

– Felet som en del gör är att de intellektualiserar frågor om religion och livsåskådning allt för mycket.

Hur då?

– Vissa intellektuella har en tendens att se all religion som ”trosövertygelse”. Då tycker man att religionsfriheten täcks in av de andra mänskliga rättigheterna som tankefrihet, yttrandefrihet och föreningsfrihet.

Men religion består också av ritualer som man tar med sig i det dagliga livet. Det kan inte jämföras med att man till exempel går till en föreningslokal en gång i veckan och spelar schack, menar Hans Ingvar Roth.

– Det religiösa livet kan inte bara jämföras med att man gör ett påstående eller att man för ett visst samtal. Bärandet av olika plagg till exempel, är det ett yttrande? Det är också en religiös handling, en

praxis som inte kan förklaras intellektuellt.

Hans Ingvar Roth understryker dock att vi hela tiden måste vara vaksamma så att inte religionsfriheten tränger ut eller används på bekostnad av någon annan grundläggande rättighet. Som exempel tar han upp Jehovas vittnens vägran att ta emot blodtransfusioner. När det rör sig om barn är det fullkomligt glasklart att sjukvården ska strunta i föräldrarnas åsikter i det fallet, menar han, eftersom religionsfriheten riskerar att gå ut över ett barns hälsa.

Omskärkelse av pojkar anser han däremot vara svårare att ta ställning till eftersom det inte är klarlagt om det skulle skada barnet.

Peter Letmark peter.letmark@dn.se “

“Fakta. Hans Ingvar Roth

Ålder: 53.

Yrke: Teologie doktor, professor i pedagogik vid Stockholms universitet och docent i etik vid Lunds universitet. Har arbetat med mänskliga rättighetsfrågor, bland annat som ämnessakkunnig vid justitiedepartementet (2004–2005). Författare till böcker som ”Vad är mänskliga rättigheter?”, ”Mångkulturalismens utmaningar” och ”Särbehandlingens dimensioner”. **Bor:** Stockholm.

Aktuell: Med boken ”Är religion en mänsklig rättighet?” (Norstedts förlag).

Ska skolelever fira advent i kyrkan? Debatten drogs i gång på DN Debatt i oktober. Två företrädare för Skolverket menade att det går bra så länge det inte finns några religiösa inslag i ceremonin. En annan pågående diskussion är om andra religiösa grupper ska få betald ledighet och sina högtider inskrivna i kalendern, till exempel judarnas chanukka eller muslimernas eid al-fitr. “

DN 14 dec 2012:

“Ritualer, religion och vetenskap”

”Religion för ateister” av Alain de Botton.

”Verklighetens magi” av Richard Dawkins.

”Är religionen en mänsklig rättighet?” av Hans Ingvar Roth.

“Det går att vara ateist men ändå tycka att olika religiösa inslag i vårt sekulära men religiöst pluralistiska samhälle är berikande. Det tycker i alla fall **den kände författaren Alain de Botton** som skrivit ”Religion för ateister”, där han går igenom de oändliga mängder kreativa och konstruktiva ritualer som vi människor har uppfunnit för att mildra det sekulära livets olika jobbigheter.

Den som föredrar ett mer renlärt ateistiskt perspektiv kan vända sig till **den världsberömda biologen Richard Dawkins** som, tillsammans med **illustratören Dave McKean**, skapat den färgsprakande boken ”Verklighetens magi”. Den passar vetgiriga tonåringar, men även deras föräldrar och lärare. Boken går igenom en rad fantasifulla myter och förklarar hur det egentligen gick till, exempelvis hur den första människan uppkom och varför det finns så många konstiga djur. Som titeln antyder tycker de att de vetenskapliga förklaringarna bakom evolutionen är långt mer underbara, eller magiska, än de övernaturliga och religiösa.

För den som letar efter en striktare bok i ämnet religion och samtidigt är intresserad av mänskliga rättigheter, finns **Hans Ingvar Roths** ”Är religionen en mänsklig rättighet?”. Hans bok handlar om religionens roll i det sekulära demokratiska samhället ur ett mer analytiskt perspektiv. Frågan är hur mycket plats religionen får ta i förhållande till exempelvis yttrandefriheten.

Peter Letmark peter.letmark@dn.se “

DN 20 dec 2012:

“Dags att avkristna almanackan”

“Sverige borde ta den religiösa pluralismen på allvar och till exempel införa andra religioners helgdagar i almanackan utöver de kristna, skrev Hans-Ingvar Roth på Insidan i DN den 7/12.

Staten borde göra precis tvärtom. De röda, av kristendomen motive-
rade extra röda dagarna borde bli svarta dagar i almanackan, alltså
trettondagen, långfredagen, annandag påsk, Kristi himmelfärds dag,
alla helgons dag, juldagen och annandag jul. De borde ersättas av pro-
fana röda dagar som då kan förläggas till rationellt välmotiverade tider
under året, till exempel i anslutning till helgerna närmast efter vinter-
solståndet, sommarsolståndet, höstdagjämningen och vårdagjäm-
ningen. Sjudagarsveckan med avslutande röd helgdag bör behållas.
För de flesta av Sveriges befolkning har de kristna, extra röda dagarna
ingen personligt religiös betydelse. Då bör vi inte införa nya, hämtade
från andra religioner. Ska staten vara religiöst neutral i det här avseen-
det, så bör den snarast ”avkristna” almanackan. De religiösa får fira
sina högtider på fritiden. Det står de säkert ut med.

David “

21 Allmän religionsvetenskap

[SW 21 Allmän religionsvetenskap.](#)

Libris/SAB:

C(x) Religionslexikon

C:d Religionsfilosofi och -psykologi

C:oa Religionssociologi

(DC, DK 21) DC:

210 Naturlig teologi

211 [Begrepp Guds](#)

212 [Existens](#) , Guds egenskaper

213 [Creation](#)

214 [Theodicy](#)

215 [Vetenskap & Religion](#)

216 *används inte längre, tidigare Evil*

217 *används inte längre, tidigare Bön*

218 Mänskligheten

22/28 Kristna religioner

SW 22/28 Kristna religioner.

Libris/SAB:

- Ca Kristendomen: allmänt (
- Cb Bibelutgåvor
- Cc Exegetik och litteratur om Bibeln
- Cd Äldre teologisk litteratur
- Ce Dogmatik och symbolik
- Cf Teologisk etik
- Cg Praktisk teologi
- Ch Gudstjänsten (5 676)
- Ci Uppbyggelselitteratur
- Cj Kyrkohistoria
- Ck Kristna samfund
- Cl Kristen mission

(DC, DK 22-28) DC:

220 Bibeln

- 221 Gamla Testamentet
- 222 historiska böcker i Gamla testamentet
- 223 Poetiska böcker i Gamla testamentet
- 224 profetiska böcker i Gamla testamentet
- 225 Nya Testamentet
- 226 evangelierna och Apostlagärningarna
- 227 brev
- 228 Uppenbarelseboken (Apocalypse)
- 229 Apokryferna & pseudepigrapha

230 kristen teologi

- 231 Gud
- 232 Jesus Kristus och hans familj
- 233 Mänskligheten
- 234 Salvation (soteriologi) & Grace
- 235 andliga varelser
- 236 Eskatologi
- 237 *används inte längre, tidigare framtida tillstånd*
- 238 trossatser och katekeser
- 239 Apologetik och polemik

240 Christian moralisk & hängiven teologi

- 241 Moral teologi
- 242 devotional litteraturen
- 243 evangeliska skrifter för privatpersoner
- 244 *används inte längre, tidigare religiösa fiction*
- 245 *används inte längre, tidigare Hymnology*
- 246 Användning av konst i kristendomen
- 247 Church inredning och artiklar
- 248 kristna erfarenheten, praxis, liv
- 249 kristna ceremonier i familjelivet

250 kristna order och lokala kyrkan

- 251 predika (Homiletics)
- 252 texter av predikningar
- 253 Pastoral kontor (Pastoral teologi)
- 254 Parish Myndighet & administration
- 255 Religiösa församlingar och beställning
- 256 *inte längre används, före detta religiösa samhällen*
- 257 *används inte längre, förr socken skolor, bibliotek etc.*
- 258 *används inte längre, tidigare församlingsarbete medicin*
- 259 verksamhet den lokala kyrkan

260 Christian sociala teologi

261 Social teologi

262 [Ecklesiologi](#)

263 gånger och platser [religion](#)

264 offentlig gudstjänst

265 [sakrament](#) , andra riter och handlingar

266 [uppdrag](#)

267 Föreningar för religiöst arbete

268 [Religionsundervisningen](#)

269 andlig förnyelse

270 Christian kyrkohistoria

271 Religiösa order i kyrkohistoria

272 [Förföljelser](#) i kyrkohistoria

273 [Heresies](#) i kyrkohistoria

274 [kristna kyrkan i Europa](#)

275 [kristna kyrkan i Asien](#)

276 [kristen kyrka i Afrika](#)

277 [kristen kyrka i Nordamerika](#)

278 [kristna kyrkan i Sydamerika](#)

279 kristna kyrkan i andra områden

280 [kristna samfund](#) och sekter

281 [tidiga kyrkan](#) och [österländska kyrkor](#)

282 [romersk-katolska](#) kyrkan

283 [anglikanska](#) kyrkorna

284 [protestanter](#) i kontinentalt ursprung

285 [Presbyterian](#) , [reformerta](#) , [Congregational](#)

286 [Baptist](#) , [Kristi lärjungar](#) , [Adventist](#)

287 [Methodist](#) & relaterade kyrkor

288 *används inte längre, tidigare* [unitarisk](#)

289 andra samfund och sekter

29 Icke kristna religioner o d

SW 29 Icke kristna religioner o d.

Libris/SAB:

Cm Religionshistoria

Cn Moderna religionsbildningar

(DC, DK 29) DC:

290 Andra & jämförande religioner

291 religionsvetenskap

292 Klassisk (grekisk och romersk) religion

293 germanska religionen

294 Religioner av indiskt ursprung

295 Zoroastrianism (Mazdaism, Parseeism)

296 judendomen

297 Islam , Bábism & Bahá'í Faith

298 *används inte längre, tidigare* Mormonism

299 Andra religioner

3 Politikvetenskaper.

Politiska verksamheter.

Innehåll och länkar till hemsidan:

[SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.](#)

[SW 31 Statistik och demografi.](#)

[SW 32 Statsvetenskap.](#)

[SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.](#)

[SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.](#)

[SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.](#)

[SW . 351 Sveriges riksdag \(och motsvarande utomlands\)](#)

[SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige \(och mots.\)](#)

[SW . 353 Sveriges regering \(och motsvarande utomlands\)](#)

[SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ \(FN, EU o d\).](#)

[SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:](#)

[SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.](#)

[SW 37 ...om utbildning o d.](#)

[SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.](#)

[SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.](#)

31 Statistik och demografi

[SW 31 Statistik och demografi.](#)

Libris/SAB:

Oi Statistik
Oi(x) Statistiklexikon
Oi:d Statistisk teori och undersökningsmetodik
Oi:k Statistikens historia
Oj Demografi (befolkningsvetenskap)
Oj:bf Demografiska institutioner
Oj:d Demografisk teori, filosofi och metodlära
Oj:k Demografisk forskningshistoria
Oj:oi Statistiska demografiska tabeller
Oj- Allmänt: särskilda länder och områden
Oja Nativitet och mortalitet
Ojc Flyttningar och befolkningsändringar
Ojd Befolkningssammansättning och -fördelning
Ojf Folkbokföring
Ojp Befolkningspolitik

(DC, DK 31) DC:

310 Allmän statistik

311 används inte längre, tidigare Teori och metoder

312 används inte längre, tidigare Population

313 inte längre används, före detta Special ämnen

314 Allmän statistik Of Europe

315 Allmän statistik i Asien

316 Allmän statistik Of Africa

317 Allmän statistik Of North America

318 Allmän statistik för Sydamerika

319 Allmän statistik i andra delar av världen

För det senaste se scb.se

32 Statsvetenskap

SW 32 Statsvetenskap.

Libris/SAB:

- O Samhälls- och rättsvetenskap (Del. Delar på 31-39, 652, 657, 658, 71, 79, 7951-7956)
- Ob Internationella relationer
- Ob(x)Allmänt: lexikon
- Ob:bfAllmänt: institutioner
- Ob:k Allmänt: historia
- Obb Freds- och nedrustningsfrågor
- Obd Internationellt samarbete: allmänt
- Obe Nationernas förbund (NF)
- Obf Förenta nationerna (FN) (FNs egna dokument till 354)
- Obk Regionalt mellanfolkligt samarbete
- Obl Försvarspakter
- Obn Nordiskt samarbete
- Obq Utvecklingsbistånd och internationell hjälpverksamhet (även 7951)
- Obr Röda korset (och likvärdiga organisationer)(även 7951)
- Oc Statskunskap och politik
- Oc(x)Allmänt: lexikon
- Oc:bfOrganisationer och institutioner
- Oc:d Politisk teori, politisk psykologi och metodlära
- Oc:k Statskunskapens vetenskapshistoria
- Oc:oaPolitisk sociologi
- Oc.0 Särskilda statsvetenskapliga och politiska delområden, politiska skrifter
- Occ Sveriges statskunskap och politik
- Ocf Främmande länders statskunskap och politik
- Ocg Politiska begrepp och politiska åskådningar (Även till 6-39)
- Ocl Utomparlamentariska metoder, konspirativ verksamhet, terrorism m m

(DC, DK 32) DC:

320 Statsvetenskap

- 321 System för regeringar och stater
- 322 Förhållandet mellan staten till organiserade grupper
- 323 civila och politiska rättigheter
- 324 Den politiska processen
- 325 Internationell migration & kolonisering
- 326 slaveri & frigörelse
- 327 Internationella relationer
- 328 Den rättsliga processen
- 329 *Ej tilldelad eller inte längre används*

Från regeringens hemsida på Internet:

Statens regionala förvaltning, förslag till en angelägen reform

SOU 2012:81. 17 december 2012. Socialdepartementet.

[Statens regionala förvaltning, förslag till en angelägen reform, SOU 2012:81 \(pdf 4,1 MB\)](#)

Sammanfattning

I detta slutbetänkande redovisas huvuduppdraget som avser den statliga regionala förvaltningen. Slutbetänkandet redogör inledningsvis för de problem som noterats på den regionala nivån och en bedömning av behovet av en reform. Därefter beskrivs förslag till lösningar inom följande tre områden; den samlade regionala förvaltningen och dess geografi, det regionala utvecklingsansvaret samt länsstyrelsernas verksamhet.

Utvecklingen av den statliga förvaltningen har haft olika utgångspunkter och olika synsätt har fått råda inom olika politikområden. Detta har lett till en ökad sektorisering där varje myndighet i stor utsträckning har optimerats utifrån de förutsättningar som råder inom den egna verksamheten.

Detta har lett till en statlig regional förvaltning som är spretig och där myndigheterna är organiserade på olika sätt och med en regional indelning som varierar kraftigt. Genom inrättandet av en myndigheter har centraliseringen ökat vilket har bidragit till en svagare ställning för den samlade staten på regional nivå.

Detta innebär i sin tur att möjligheten för staten att på den regionala nivån uppträda tydligt och enhetligt gentemot medborgare, företag och kommuner har försämrats. Vad gäller det regionala utvecklingsansvaret har dagens modell med tre olika sätt att fördela detta ytterligare ökat otydligheten på den regionala nivån.

Till statsrådet Stefan Attefall

Regeringen bemyndigade den 16 juni 2009 statsrådet Mats Odell att tillkalla en särskild utredare med uppgift att dels se över den statliga regionala förvaltningen, dels föreslå de lagändringar som behövs för att nya landsting ska kunna bildas (dir. 2009:62). Med stöd av bemyndigandet förordnades den 28 september 2009 generaldirektören Mats Sjöstrand som särskild utredare.

Regeringen beslutade den 11 februari 2010 om tilläggsdirektiv (dir. 2010:12) till utredningen med uppdrag att pröva om det är möjligt att finna en gränsdragning som uppfyller indelningslagens krav för de landsting som ansökt om att få ändra befintlig landstingsindelning.

Den 8 juli 2010 beslutade regeringen (dir. 2010:72) att utredningen även ska belysa och klarlägga de rättsliga förutsättningarna för att Gotlands kommun ska ges möjlighet att använda sig av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse.

Som sakkunniga i utredningen förordnades den 6 oktober 2009 landshövdingen Chris Heister, justitierådet Helena Jäderblom, verkställande direktören Håkan Sörman och före detta generaldirektören Peder Törnvall.

Som experter förordnades den 14 december 2009 departementssekreteraren Andreas Giaever, kanslirådet Karin Hååg, departementssekreteraren Sara Jendi Linder, ämnesrådet Daniel Karlsson, kanslirådet Henrik Källsbo, departementssekreteraren Fredrik Linder, departementsrådet Ragnvald Paulsson, kanslirådet Linda Persson och departementsrådet Johan Gistorp. Som experter förordnades vidare den 26 januari 2010 departementssekreteraren Helena Mähler Lejon, ämnesrådet Ulrika Odén och kanslirådet Marianne Wigselius samt den 20 april 2010 biträdande sektionschefen Bo Per Larsson.

Den 15 november 2010 entledigades Andreas Giaever och samma dag förordnades ämnesrådet Kjell Ellström som expert i utredningen.

Den 15 augusti 2011 entledigades Karin Hååg och samma dag förordnades som expert departementssekreteraren Hugo Lindgren.

Ragnvald Paulsson entledigades som expert den 3 februari 2011 och kanslirådet Enar Lundgren förordnades som expert samma dag.

Den 3 oktober 2011 entledigades Helena Mähler Lejon och Linda Persson från uppdraget som experter i utredningen. Samma dag förordnades departementssekreteraren Anna Humble och kanslirådet Ylva Tilander som experter.

Den 11 maj 2010 anställdes Nina Andersson som huvudsekreterare i utredningen. Som sekreterare anställdes den 23 november 2009 Clas Heinegård, den 1 december 2009 Petter Classon och den 20 augusti 2010 Ann-Cathrine Nilsson. Med start den 19 mars 2012 har utredaren vid Statskontoret Jonas Widell deltagit i utredningens arbete som så kallat stabsbiträde. Petter Classon entledigades den 30 augusti 2010.

Den 4 november 2010 överlämnade vi delbetänkandet Sammanläggningar av landsting – övergångsstyre och utjämning (SOU 2010:77) med förslag till lagändringar för att nya landsting ska kunna bildas.

I december 2010 överlämnade vi delbetänkandet Gotland – användningen av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse (SOU 2010:94) som belyser de rättsliga förutsättningarna för att Gotlands kommun ska ges möjligheten att använda sig av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse.

Härmed överlämnar vi vårt slutbetänkande Statens regionala förvaltning – förslag till en angelägen reform (SOU 2012:81). Till slutbetänkandet har fogats tre särskilda yttranden.

Stockholm i december 2012

Mats Sjöstrand

/Nina Andersson, Clas Heinegård, Ann-Cathrine Nilsson, Jonas Widell

Innehåll

Sammanfattning	13
-----------------------------	-----------

Summary	23
----------------------	-----------

Författningsförslag	33
----------------------------------	-----------

1 Uppdrag och arbetssätt	91
---------------------------------------	-----------

1.1 Direktiven	91
----------------------	----

1.2 Vårt arbetssätt	92
---------------------------	----

1.2.1 Sakkunnig- och expertgrupp	92
--	----

1.2.2 Besök och möten	92
-----------------------------	----

1.2.3 Samråd med statliga utredningar	93
---	----

1.2.4 Genomförda kartläggningar och utredningar	94
---	----

1.3 Betänkandets disposition	94
------------------------------------	----

2 Utgångspunkter för våra förslag	95
--	-----------

2.1 Utvecklingstendenser	95
--------------------------------	----

2.1.1 Samhället i stort	95
-------------------------------	----

2.1.2 Statsförvaltningen	99
--------------------------------	----

2.2 Aktuella förändringar i närliggande länder	101
--	-----

2.2.1 Danmark	101
---------------------	-----

2.2.2 Finland	102
---------------------	-----

2.2.3 Nederländerna.....	104
--------------------------	-----

2.2.4 Norge	105
-------------------	-----

2.2.5 Sammanfattning av och iakttagelser om den regionala förvaltningen i de studerade länderna	106
---	-----

2.3 Våra iakttagelser	107
-----------------------------	-----

2.3.1 Den statliga regionala förvaltningen och regional samverkan.	108
---	-----

2.3.2 Befintlig länsstyrelseorganisation	113
2.3.3 Sammanfattning av reformbehovet och utgångspunkter för våra förslag	120

3 Statlig regional förvaltning och geografi 123

3.1 Dagens statliga förvaltning	123
3.1.1 Förvaltningspolitiken	123
3.1.2 Omfattning av den statliga förvaltningen	124
3.1.3 Statens nuvarande regionala organisation	126

3.2 En samlad statlig regional geografi	128
3.2.1 Utgångspunkter	129
3.2.2 Avgränsning	130
3.2.3 Förslag till statlig regional indelning	133
3.2.4 Myndigheter som ska ha gemensam regional indelning	135
3.2.5 Vissa övriga statliga myndigheters indelning	145
3.2.6 Arbetsförmedlingen	148

3.3 Alternativ statlig regional geografi	152
--	-----

4 Det regionala utvecklingsansvaret 155

4.1 Kommunala samverkansorgan	156
4.1.1 Ansvarskommitténs synpunkter på det regionala utvecklingsansvaret	157
4.1.2 Utredningens analys	158

4.2 Kommunala samverkansorgan bör avskaffas	159
4.2.1 Det regionala utvecklingsansvaret – en uppgift för landstingen	161
4.2.2 Medel kopplade till det regionala utvecklingsansvaret	163
4.2.3 Länsstyrelsen kan ha det regionala utvecklingsansvaret i vissa län	165

4.3 Genomförandet i länen	166
---------------------------------	-----

5 De nya länsstyrelserna 169

5.1 Dagens länsstyrelser	169
--------------------------------	-----

5.2 Behövs statliga regionala myndigheter?	171
--	-----

5.3 Principer för att fastställa länsstyrelsernas framtida uppgifter ..	173
---	-----

5.3.1 Verksamhet som kräver god kunskap om lokala och regionala förhållanden samt geografisk närhet	174
--	-----

5.3.2 Statlig regional verksamhet som omfattar flera samhällsområden.....	175
--	-----

5.3.3 Regionala frågor som kräver samordning	175
--	-----

5.3.4 Verksamhet som kräver kontakter mellan staten och den kommunala sektorn	176
--	-----

5.4 Prövning mot principer	177
----------------------------------	-----

5.5 Grunduppdraget	177
--------------------------	-----

5.6 Verksamhetsområden	179
------------------------------	-----

5.6.1 Samhällsplanering och kulturmiljö	180
---	-----

5.6.2 Samhällsskydd och krisberedskap	181
---	-----

5.6.3 Naturvård och miljöskydd	182
--------------------------------------	-----

5.6.4 Lantbruk, skogsbruk och landsbygd	183
---	-----

5.6.5 Övrig verksamhet	184
------------------------------	-----

5.6.6 Regional uppföljning och utvärdering	185
--	-----

5.7 Uppgifter gällande vissa nationella mål	187
---	-----

5.8 Länsstyrelsens roll inom den regionala tillväxtpolitiken	189
--	-----

5.8.1 Den regionala tillväxtpolitiken	189
---	-----

5.8.2 Länsstyrelsernas nuvarande roll och uppgifter	190
---	-----

5.8.3 Synpunkter på länsstyrelsens roll	193
---	-----

5.8.4 Utredningens analys	195
---------------------------------	-----

5.8.5 De nya länsstyrelsernas uppgifter inom den regionala tillväxtpolitiken	195
---	-----

5.9 Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet	198
5.10 Länsstyrelsens samordnande roll	204
5.11 Sektorsövergripande frågor inom länsstyrelsens egna verksamhetsområden	206
5.12 Benämningen vattenmyndighet	208
5.13 Skillnader mellan dagens länsstyrelser och de nya länsstyrelserna	209
6 De nya länsstyrelsernas geografi	211
6.1 Oförändrade länsgränser	212
6.2 Den nya statliga regionala geografin och länsstyrelsernas geografi.....	213
6.3 En ny geografisk indelning för länsstyrelserna	214
6.3.1 Initiativ till indelningsändringar	214
6.3.2 Utgångspunkter för sammanläggningar	216
6.3.3 Förslag till sammanläggning av länsstyrelser	225
6.4 Sätesorter	235
7 Organisation och inrättande av de nya länsstyrelserna	239
7.1 Organisation	239
7.1.1 Likartad organisationsstruktur	239
7.1.2 Råd för samverkan	240
7.1.3 Administration, uppföljning och verksamhetsutveckling	242
7.1.4 Internrevision	245
7.2 Ledning	246
7.3 Upphandling av tjänster	249

7.4 Inrättande	250
7.4.1 Vissa genomförandefrågor	251
7.4.2 Tidsplan	253
7.4.3 Alternativ tidsplan.....	253
8 Dimensionering och finansiering	255
8.1 Dimensionering	255
8.1.1 Myndighetsövergripande verksamhet	257
8.1.2 Samhällsplanering	260
8.1.3 Samhällsskydd och krisberedskap	263
8.1.4 Naturvård och miljöskydd	266
8.1.5 Lantbruk	270
8.1.6 Folkhälsa	271
8.1.7 Förvaltning	273
8.1.8 Sammanfattning av dimensionering	275
8.2 Finansiering	278
8.2.1 Finansiering av statliga verksamheter	278
8.2.2 Länsstyrelsernas finansieringsformer	280
8.2.3 Problem med nuvarande finansieringsmodell	282
8.2.4 Prövning av nationella myndigheters bidragsfinansiering	284
8.2.5 Utgångspunkter för en ökad anslagsfinansiering	289
9 Flytt av verksamhet samt ordning för överklaganden	291
9.1 Skogsstyrelsen	292
9.1.1 Skogsstyrelsen och de skogspolitiska målen	293
9.1.2 Kartläggningar	294
9.1.3 Samband mellan Skogsstyrelsen och länsstyrelsernas verksamheter	297
9.1.4 Ändrad ansvarsfördelning	300
9.1.5 Fördelning av uppgifter mellan Skogsstyrelsen och länsstyrelsen	306
9.2 Länsstyrelseuppgifter utan regional dimension	310

9.3 Överföring av uppgifter till nationella myndigheter	311
9.3.1 Utbetalning av statlig lönegaranti	311
9.3.2 Tillstånd och tillsyn rörande lotterier	313
9.3.3 Tillstånd och tillsyn rörande kampsportsmatcher	315
9.3.4 Svenskt medborgarskap för nordiska medborgare	317
9.3.5 Allmänna arvsfonden, deponerade medel och notarius publicus	318
9.3.6 Konkurrensfrämjande	320
9.4 Övriga uppgifter som bör flyttas till nationella myndigheter	322
9.5 Statliga myndigheters möjlighet att överklaga länsstyrelse- beslut	324
10 Förslagens konsekvenser	333
10.1 Ekonomiska konsekvenser	333
10.1.1 Effekter på statsbudgeten	333
10.1.2 Effekter för kommuner och landsting	334
10.1.3 Samhällsekonomiska effekter	335
10.2 Personalkonsekvenser	336
10.2.1 Gällande regler	336
10.2.2 Länsstyrelserna	336
10.2.3 Skogsstyrelsen	337
10.3 Författningsmässiga konsekvenser	337
10.4 Övriga konsekvenser	339
11 Författningskommentar	343
11.1 Förslaget till lag om avveckling av samverkansorganen i länen	343
11.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län	345

11.3 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken	347
11.4 Förslaget till lag om ändring i lönegarantilagen (1992:497)	347
11.5 Förslaget till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)	347
11.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap	348
11.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet	348
11.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden	348
11.9 Förslaget till förordning med länsstyrelseinstruktion	349
11.9.1 En ny länsstyrelseinstruktion	349
11.9.2 Kommentar till bestämmelserna	350
11.10 Förslaget till förordning om regionalt utvecklingsansvar i vissa län	357
11.11 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete	358
11.12 Följdändringar	359
Särskilda yttranden	361
Bilagor	
Bilaga 1–3 Kommittédirektiv	375
Bilaga 4 Följdändringar i författningar	391
Bilaga 5 Vissa nationella myndigheters bidragsfinansiering av länsstyrelser	405

Sammanfattning

I detta slutbetänkande redovisas vårt huvuduppdrag som avser den statliga regionala förvaltningen. Vi redogör inledningsvis för de problem som vi noterat på den regionala nivån och vår bedömning av behovet av en reform. Därefter beskriver vi våra förslag till lösningar inom följande tre områden; den samlade regionala förvaltningen och dess geografi, det regionala utvecklingsansvaret samt länsstyrelsernas verksamhet.

Vilka problem har staten i dag på den regionala nivån?

Brister i helhetssyn och samordning

Utvecklingen av den statliga förvaltningen har haft olika utgångspunkter och olika synsätt har fått råda inom olika politikområden. Detta har lett till en ökad sektorisering där varje myndighet i stor utsträckning har optimerats utifrån de förutsättningar som råder inom den egna verksamheten. Detta har lett till en statlig regional förvaltning som är spretig och där myndigheterna är organiserade på olika sätt och med en regional indelning som varierar kraftigt. Genom inrättandet av en myndigheter har centraliseringen ökat vilket har bidragit till en svagare ställning för den samlade staten på regional nivå. Detta innebär i sin tur att möjligheten för staten att på den regionala nivån uppträda tydligt och enhetligt gentemot medborgare, företag och kommuner har försämrats. Vad gäller det regionala utvecklingsansvaret har dagens modell med tre olika sätt att fördela detta ytterligare ökat otydligheten på den regionala nivån.

Brister vad gäller en samlad verksamhetsidé och förtroendet för länsstyrelserna

Länsstyrelsernas uppdrag är och ska vara brett. Det problem som vi sett är att den samlade verksamhetsidéen med länsstyrelserna inte uttalats tillräckligt tydligt. Detta har lett till att många förändringar av verksamhetens innehåll har gjorts på marginalen utan att någon ställt frågan om vad som bör vara utgångspunkten för länsstyrelsens verksamhet. Varför har vi dessa myndigheter? Bristen på en samlad verksamhetsidé har lett till ett splittrat uppdrag som myndigheterna i dag har svårt att fullgöra.

Vid sidan av att regeringen inte formulerat någon bärande verksamhetsidé har vi också funnit tecken i dagens reglering och styrning av länsstyrelsernas verksamhet som kan tydas som att regeringen inte har fullt förtroende för sina egna myndigheter. Exempel på detta är dagens modell för finansiering, där en stor andel av länsstyrelsens medel kommer via nationella myndigheter, samt möjligheten för nationella myndigheter att överklaga länsstyrelsernas beslut. Detta kan ses som ett uttryck för att regeringen har större förtroende för de nationella myndigheterna än för länsstyrelserna. Finansieringsmodellen gör det svårt för länsstyrelserna att på ett effektivt sätt planera och utföra sin verksamhet. Nationella myndigheters rätt att överklaga försvårar länsstyrelsens möjligheter att arbeta sektorsövergripande och att utifrån ett statligt helhetsperspektiv samordna olika samhällsintressen.

För liten verksamhetsvolym på för många länsstyrelser

Det mycket breda uppdraget leder till att många av dagens länsstyrelser har för liten verksamhetsvolym inom ett stort antal områden. Flera verksamhetsområden är så små att de sysselsätter betydligt färre än en årsarbetskraft på enskilda länsstyrelser. Få ärenden motverkar en

effektiv och rättssäker prövning. Liten omfattning innebär också svårigheter med att upprätthålla kompetens. Det faktum att antalet länsstyrelser i dag är 21 innebär svårigheter att uppnå enhetlighet bland annat inom ärendehantering och tillsyn. Vi har under utredningsarbetet kunnat se att variationerna i vissa fall är stora emellan länsstyrelserna vilket påverkar förutsebarhet och likabehandling inom rättstillämpningen negativt. Även möjligheterna till effektivisering påverkas negativt av dagens struktur där möjligheterna att omfördela uppgifter och samordna övergripande verksamhet mellan länsstyrelserna är begränsade.

Nödvändigt med en strukturell reform – nu

Staten måste enligt vår mening i grunden reformera sin verksamhet på den regionala nivån även om inga landstingssammanläggningar i dag är aktuella. För länsstyrelserna, som utgör basen i den statliga regionala förvaltningen, är en reform absolut nödvändig. Fler och fler aktörer ifrågasätter länsstyrelsernas kvalitet och effektivitet i den nuvarande verksamheten. Görs inget för att bryta denna utveckling kommer länsstyrelserna inte att kunna bestå.

För den samlade förvaltningen handlar det om att upprätthålla förtroendet för staten på den regionala nivån. Här krävs att den statliga regionala förvaltningen är samordnad, har hög kompetens och utför sitt uppdrag på ett effektivt sätt.

Sju statliga regionala områden

Vi anser att vissa statliga myndigheters verksamhet har sådant samband att en ökad effektivitet i den samlade statliga förvaltningen kan uppnås om de följer samma geografiska indelning. Vi har provat

frågan för samtliga statliga myndigheter med en regional organisation och vår bedömning är att följande myndigheter ska ha en gemensam regional indelning; Trafikverket, Lantmäteriet, Polisen, Säkerhetspolisen, Arbetsmiljöverket, Skolinspektionen samt Inspektionen för vård och omsorg.

Även den geografiska indelningen för strukturfondsprogrammen ska följa indelningen som framgår av nedanstående karta. Vad gäller Försvarsmakten och Elsäkerhetsverket bör den regionala organisationen utformas så att de föreslagna gränserna inte bryts.

Vår bedömning är att vinsterna med en gemensam geografi för den statliga regionala förvaltningen är betydande. De justeringar i organisationen som vårt förslag innebär är för de flesta av de berörda myndigheterna små.

Det regionala utvecklingsansvaret – en uppgift för landstingen

Dagens modell med tre olika organisationer som utövar det regionala utvecklingsansvaret leder till otydligheter. Vårt förslag är därför att möjligheten att bilda kommunala samverkansorgan ska upphöra den 31 december 2013. Samtliga samverkansorgan ska vara avvecklade den 31 december 2018.

Vi föreslår att landstingen i samtliga aktuella län genom ett ansökningsförfarande ska ges möjlighet att ta över det regionala utvecklingsansvaret om det finns ett stöd för detta bland länets kommuner. Det är enligt vår uppfattning en fördel om förändringen i ansvarsfördelningen görs i samband med ett val. Detta innebär att det regionala utvecklingsansvaret bör övergå till landstingen tidigast den 1 januari 2015.

I de län där det eventuellt saknas politiskt stöd för att landstinget tar över ansvaret för regionala utvecklingsfrågor ska staten genom länsstyrelsen ansvara för frågorna från och med den 1 januari 2019.

Nya robusta länsstyrelser

Uppgifter för en statlig helhetssyn

Det som främst skiljer länsstyrelsen från andra myndigheter är att de är den statliga myndighet som på regional nivå gör avvägningar som omfattar flera samhällsområden. Detta gör länsstyrelserna unika och bidrar till att staten på regional nivå uppträder mer enhetligt samt att det sektorsinriktade perspektivet kan överbryggas. För att stärka länsstyrelsen i denna roll föreslår vi att möjligheten för Naturvårdsverket och andra statliga myndigheter att överklaga vissa av länsstyrelsens beslut tas bort. Vi har prövat länsstyrelsens nuvarande och tänkbara uppgifter mot ett antal principer och kommit fram till att myndigheterna bör ha uppgifter inom följande verksamhetsområden:

- * Samhällsplanering och kulturmiljö
- * Samhällsskydd och krisberedskap
- * Naturvård och miljöskydd
- * Lantbruk, skogsbruk och landsbygd
- * Övrig verksamhet
- * Regional uppföljning och utvärdering

Vid vår prövning har vi funnit att det inom flera områden finns samband mellan Skogsstyrelsens och länsstyrelsernas verksamheter. De båda myndigheterna har vidare skogsägarna som gemensam målgrupp. För att uppnå en större tydlighet och effektivitet föreslår vi att den regionala verksamheten vid Skogsstyrelsen ska flyttas till länsstyrelserna.

Vidare föreslår vi att ett antal verksamheter som länsstyrelsen ansvarar för i dag men som enligt vår bedömning saknar regional dimension flyttas till nationella myndigheter. Exempel på sådana verksamheter är

utbetalning av statlig lönegaranti, vissa medborgarskapsfrågor och lotterifrågor.

Länsstyrelsernas framtida uppgifter innebär inte någon genomgripande förändring jämfört med dagens uppgifter. Däremot har en analys gjorts av vilka uppgifter som ska vara tongivande inom länsstyrelsen nämligen samhällsplaneringsfrågor, samhällsskydd och krisberedskap samt regional uppföljning och utvärdering. Uppgifterna inom dessa verksamhetsområden är, enligt vår bedömning, inte möjliga för någon annan statlig myndighet att utföra. Detta eftersom de, förutom behov av geografisk närhet, sträcker sig över flera samhällssektorer och behöver hanteras utifrån ett statligt helhetsperspektiv. Detta grunduppdrag utgör verksamhetsidén för länsstyrelserna och innebär att dessa får en specialistfunktion vad gäller samlade statliga bedömningar och samordning mellan olika sektorer och olika aktörer på den regionala nivån.

Länsstyrelse	Sätesort
Norrbottnens län	Luleå
Västerbottens län	Umeå
Jämtlands och Västernorrlands län	Östersund
Dalarnas och Gävleborgs län	Falun
Värmlands och Örebro län	Örebro
Uppsala, Södermanlands och Västmanlands län	Uppsala
Stockholms och Gotlands län	Stockholm
Västra Götalands och Hallands län	Göteborg
Jönköpings och Östergötlands län	Linköping
Kalmar och Kronobergs län	Växjö
Skåne och Blekinge län	Malmö

En ny och ändamålsenligare geografi med elva länsstyrelser

Vi föreslår att de nya länsstyrelserna blir större och väsentligt färre till antalet. Detta förändrar på ett genomgripande sätt länsstyrelsernas möjligheter att bedriva en effektiv verksamhet med hög rättssäkerhet och god kompetens. Samtidigt förbättras statens möjlighet att styra verksamheten. Vårt förslag till indelning av de elva framtida länsstyrelserna och dess sätesorter framgår av ovanstående tabell.

Effektivare verksamhet genom förändringar i styrning samt av dimensionering och finansiering

Vi ser det som angeläget att länsstyrelserna i relevanta avseenden blir mer likartade. Detta för att realisera den potential för effektivisering och utveckling av verksamheten som vi noterat. Vi bedömer också att möjligheten att följa upp och styra verksamheten förbättras genom en större jämförbarhet. Vi föreslår därför att ansvaret för att leda och samordna länsstyrelsernas administration samt för att samordna uppföljning och verksamhetsutveckling ska fördelas mellan de tre största länsstyrelserna.

Vad gäller dimensioneringen av länsstyrelsens verksamhet kan vi konstatera att denna på samma sätt som gäller för uppgifterna endast har prövats på marginalen. Någon samlad bedömning av de befintliga resurserna i förhållande till uppgifterna har inte gjorts. Vår genomgång visar att ett mindre antal länsstyrelser innebär möjligheter till effektiviseringar. Dessa uppgår enligt vår bedömning till knappt 400 miljoner kronor. Samtidigt har vår genomgång av respektive verksamhetsområde visat på brister som vi i vissa fall anser härrör från bristande resurser. Detta gäller främst inom samhällsplanering, samhällsskydd och krisberedskap samt naturvård och miljöskydd.

Vi föreslår att merparten av de medel som frigörs genom sammanläggningarna av länsstyrelserna återförs till verksamheten. Detta för att åtgärda de brister vi noterat och för att uppgifterna inom aktuella verksamhetsområden ska kunna utföras på ett rättssäkert och effektivt sätt. Medlen ska även möjliggöra för länsstyrelsen att spela en aktivare roll inom samhällsplaneringsområdet.

Dagens ordning där länsstyrelserna får en stor andel av sina medel via nationella myndigheter innebär stora problem för såväl regeringens styrning och uppföljning av länsstyrelserna som för länsstyrelsernas interna planering och resursanvändning. Vi föreslår därför att vissa av dessa medel går direkt till länsstyrelserna och disponeras av dessa.

Våra förslag i korthet

Den statliga förvaltningen och dess geografi

- * Statliga regionala myndigheter med behov av samverkan ska ha samma geografiska indelning.
- * Trafikverket, Lantmäteriet, Polisen, Säkerhetspolisen, Arbetsmiljöverket, Skolinspektionen samt Inspektionen för vård och omsorg ska följa förslaget till statlig regional geografi.
- * Strukturfondsområdenas geografiska indelning ska överensstämma med indelningen. Myndighetsstrukturen inom området ska prövas på nytt.
- * Mindre justeringar ska göras vad gäller Försvarmaktens och Elsäkerhetsverkets regionala indelning.

* Den nya statliga regionala indelningen ska gälla från och med den 1 januari 2015.

* Arbetsförmedlingen ska inom sin organisation ha tydliga funktioner för regional samverkan och en regional verksamhetsindelning som i huvudsak överensstämmer med länsstyrelsernas framtida geografiska ansvarsområden.

* Den regionala verksamhet som Skogsstyrelsen i dag bedriver ska flyttas till länsstyrelserna.

* Möjligheten för Naturvårdsverket och andra statliga myndigheter att överklaga länsstyrelsens beslut enligt miljöbalken och tillhörande förordningar ska tas bort.

Det regionala utvecklingsansvaret

- * Det regionala utvecklingsansvaret ska som huvudregel vara landstingens uppgift.
- * De kommunala samverkansorganen ska avvecklas. I de fall landstingen inte tar över ansvaret ska länsstyrelsen ansvara för frågorna.
- * De landsting som tar över ansvaret ska erhålla cirka 95 procent av aktuella statliga medel. Resterande andel disponeras av länsstyrelsen i respektive län.

De nya länsstyrelserna

* Grunduppdraget för länsstyrelserna ska vara verksamheter som förutom behov av geografisk närhet, sträcker sig över flera samhällssektorer och behöver hanteras utifrån ett statligt helhetsperspektiv.

* För att tydliggöra och renodla länsstyrelsernas uppgifter föreslås ett antal mindre verksamhetsområden flyttas till nationella myndigheter.

* Benämningen vattenmyndighet bör tas bort.

* Länsstyrelsernas uppgifter gällande samordning av andra statliga myndigheters insatser för regional tillväxt ska upphöra.

* Antalet länsstyrelser ska vara elva stycken och omfatta ett eller flera län. Förslag till länsstyrelsernas geografi och sätesorter lämnas.

* Länsstyrelserna ska ha en likartad övergripande organisationsstruktur. Ett näringslivsråd och ett råd för frågor som berör kommuner ska finnas vid samtliga länsstyrelser.

* Samtliga länsstyrelser bör ansluta sig till Statens servicecenter. Ansvaret för att leda och samordna administration samt för att samordna uppföljning och verksamhetsutveckling ska fördelas mellan de tre största länsstyrelserna.

* Vid rekrytering av landshövding och länsöverdirektör ska den samlade ledningskompetensen beaktas och tiderna för förordnanden samordnas.

* Länsstyrelserna ska på ett enhetligt sätt pröva om utförandet av praktiska uppgifter blir mer effektivt genom att upphandla tjänster av externa aktörer.

* Merparten av de medel som frigörs genom att antalet länsstyrelser minskar ska användas för att finansiera det samlade behovet att ytterligare resurser i de operativa verksamheterna.

* En ny finansieringsmodell för länsstyrelsen införs.

* En organisationskommitté ska tillsättas för inrättandet av de nya länsstyrelserna.

* Den nya strukturen vad gäller både geografi och länsstyrelseorganisation ska träda i kraft den 1 januari 2015

DN 2 okt 2012:

Politikens villkor.

”Politikens dubbelagenter hot mot demokratins kärna”

“Strukturproblem. Svensk demokrati bygger traditionellt på intressegrupper som står mot varandra. I dag smälter eliterna alltmer samman och tidigare toppolitiker fungerar ofta som dörröppnare åt näringslivet. Just nu är den stora uppgiften att hindra S-kongressen att säga nej till vinster i välfärden, skriver Daniel Suhonen och Felix Antman Debels. “

“Det finns en klassisk bild av svensk demokrati och den togs den 20 december 1938 på Grand Hôtel i Saltsjöbaden. August Lindberg från LO och Sigfrid Edström från SAF undertecknar Saltsjöbadsavtalet om fred mellan två stridande intressegrupper med skilda agendor, värderingar och social bakgrund.

Men vad händer med demokratin om eliterna i allt större grad smälter samman till en elit?

I statliga Maktutredningen (1990) slogs fast att Sverige präglades av två eliter – en demokratisk och en ekonomisk. Den ena präglad av Socialdemokraterna och LO och den andra av de stora industriföretagen och SAF – i dag Svenskt Näringsliv. Dessa eliter utgjorde ideologiska antagonister som möttes vid förhandlingsbordet.

Men när den borgerliga alliansen vann valet 2006 togs många av medarbetarna från olika pr-byråer och de lediga platserna fylldes av de socialdemokrater som förlorade jobbet. Av statsråden i Göran Perssons regeringar 1995-2006 har 13 av 44 tagit plats i bolagsstyrelser eller driver egna företag. Bara tio finns kvar i politiken.

Göran Persson blev konsult åt JKL, Pär Nuder hos Wallenbergsfärens EQT. Björn Rosengren blev Stenbecksdirektör. Erik Åsbrink är rådgivare åt Goldman Sachs. Mona Sahlins stabschef Stefan Stern gick

till Magnoras äldreomsorgsbolag Silver Life. Thomas Östros blev nyligen vd för bankföreningen. Listan kan göras längre.

Internationellt har storviltjakten på toppolitiker varit lösningen när företagen vill öppna nya marknader. Detta har också väckt debatt som när Der Spiegels chefredaktör Georg Mascolo den 9 september i år frågar sig om någon kunnat tänka sig Willy Brandt som lobbyist för en gasledning?

Brandts efterträdare som kansler och S-ledare, Gerhard Schröder sålde sig däremot till ryska Gazprom, Carl Bildt satt i Lundin Oil och Labourledaren Tony Blair blev expert på rådgivning om Irak.

Den brittiske sociologen Colin Crouch har satt fingret på det hot som dagens politiska ”dubbelagenter” utgör. I boken ”Postdemokrati” visar han hur dagens ideologiska ”möte i mitten” med S-affärsplaner och M-arbetspartier tagit död på det som är kärnan i en verkligt livaktig demokrati – som arenan för politiska intressekonflikter. Postdemokratien behåller demokratins yttre drag men demokratins kärna förtvinar när de stora partierna är överens om allt utom vem som ska utföra själva ledarskapet.

Paul Krugman diskuterar samma problematik i den amerikanska politiken där kandidaterna sitter i knät på de stora företagen för möjligheten att alls kunna bedriva sina kostsamma kampanjer.

Varför har det blivit så här? En orsak är att dagens höga politikerlöner hänvisar toppolitiker att gå till näringslivet. Bara där finns liknande lönenivåer.

Trots det får frågan om politisk lobbyism inte förenklas till en diskussion om privatmoral och girighet.

För grundproblemet är strukturellt och har drivits fram av näringslivets intresse av att tränga in och göra marknad av offentlig sektor. Stora värden står på spel. Bara 2011 tog man ut nio miljarder i vinst ur välfärdsverksamheterna.

Tidigare toppolitiker blir dörröppnare för företagen att lyckas med upphandlingar eller att driva på avregleringar. Nätverk och sitt förtroendekapital är den ”vara” politikern säljer.

Systemet att leja politiker visar en ny aggressiv strategi från näringslivet. Det handlar inte längre bara om påverkan genom opinionsbildning utan om företagslobbyism inuti partierna.

Bror Perjus kunde 1998 på DN Debatt avslöja att Timbropersonal som var medlemmar i Centern försökt kuppa bort partiledaren Olof Johansson för att öka chanserna för en borgerlig fyrpartiregering.

2010 avslöjade Aftonbladet att fem S-konsulter på pr-byrån Prime med Niklas Nordström i spetsen på uppdrag av Svenskt näringsliv verkat i Socialdemokraterna för att vrida partiet i näringslivsvänlig riktning.

2011 avslöjade Tvärdrag att Borgkommissionen om framtidens välfärd mellan Timbro och Arena betalats av Magnora och att slutsatserna var hämtade från affärsplanen för äldreomsorgsbolaget Silver Life.

Hösten 2012 agerar Stefan Stern (Silver Life) och Vidar Andersson (Akademedia) som socialdemokratiska debattörer med miljonarvoden för att påverka S att säga ja till vinst.

Näringslivet blandar sig i de politiska partiernas inre liv. När det handlar om stora ekonomiska värden är de numera beredda att gå in i partierna med ombud för att skydda sina ekonomiska intressen.

För socialdemokratin som är en reformistisk folkrörelse förutsätts att partidebatten förs mellan jämlika medlemmar, inte av buktalare för ekonomiska maktgrupper utanför partiet. Förtroendet för en bland-ekonomi med fria företag kräver att den demokratiska sfären är fri från företagsmakt. Annars återinförs en slag viktad rösträtt vi känner igen från fördemokratisk tid.

Samtidigt är denna typ av intrång inte helt nya. På 1980-talet infiltrerades SSU av trotskistiska Offensiv men de avslöjades och kastades ut. Rågängen åt vänster upprätthölls.

I dag handlar det stora påverkansarbetet om att hindra S-kongressen att säga nej till vinst i välfärden.

Oron hos vård- och omsorgsföretagen och deras pr-bolag driver dem att försöka påverka S-politiker och opinionsbildare med seminarier och luncher också kallat ”mjuk” påverkan.

Vilken beredskap har den socialdemokratiska partiledningen med Stefan Löfven och Carin Jämtin i spetsen för att hantera ett läge där S-motioner om vinst i välfärden kan ha skrivits av vårdbolagen? Utser bolagen rent av egna kongressombud?

Den ekonomiska maktens ökande inflytande i politiken måste nu upp till debatt.

Tycker partiledningen att det är ett problem eller är det ett vitaliserande inslag?

S-medlemmarna och väljarna är nog intresserade av att höra svaret på den frågan.

Daniel Suhonen, chefredaktör och ansvarig utgivare för den socialdemokratiska tidskriften Tiden, skribent och författare.

Felix Antman Debels, redaktionssekreterare på tidskriften Tiden. “

“ I korthet. Mer i ämnet

Nästa nummer av tidskriften Tiden utkommer 5 okt och heter ”När kapitalet fick partibok”.

Där diskuteras det demokratiska problemet med övergångar mellan politik, pr och näringsliv - och vad den brittiske sociologen Colin Crouch kallat vår tids politiska ”dubbelagenter” som en konsekvens av storföretagens vilja att ta sig in i den offentliga sektorn.

Ekonomipristagaren Paul Krugman visar på hur samma utveckling totalt korrumpat demokratin i USA, men också hur dagens höga lönenivåer inom politiken skapat en rationell grund för demokratiska beslutsfattare att söka jobb i näringslivet när deras politiska karriär är slut.”

DN 25 okt 2012:

Lobbyverksamhet.

”Lättsinnig syn på mutor i Sverige”

“ Snusaffären en påminnelse. Att försöka påverka politiken med pengar ses inte som något större problem i Sverige. Till skillnad från EU saknar vi regler för lobbyisternas verksamhet och både politiker och medier har en minst sagt fördomsfri syn på pengar som påverkansmedel, skriver Claes Sandgren, ordförande för Institutet mot mutor (IMM). “

“EU:s ”snusaffär” är en påminnelse om hur lättsinnigt vi i Sverige – till skillnad från EU – ser på pengar som medel att påverka politiken. Den belyser också det allt vidare svängrum som vi ger den växande skaran av lobbyister och andra pr-konsulter.

Snusaffären handlar om en affärsman - bekant med EU-kommissionären John Dalli - som mot en rundlig summa lovat Swedish Match att söka påverka Dalli att verka för en uppmjukning av snusförbudet i EU-kommissionens förslag till tobakslag. EU-kommissionen, som har en strikt uppförandekod för kommissionärerna (C(2011) 2904), påstår inte att Dalli skulle få någon personlig vinning av arrangemanget men väl att han känt till detta utan att ingripa (16/10 2012).

Av det skälet tvingades han lämna sitt uppdrag och mellanhanden är anmäld till åklagare. Om det inträffade skulle bedömas enligt svensk rätt skulle varken affärsmannen eller Dalli kunna lagföras.

Vi fick i somras en straffbestämmelse om så kallad ”handel med inflytande efter ihärdig kritik från Europarådet. Bestämmelsen gavs en snäv inriktning; mellanhanden kan aldrig ställas till ansvar om han söker påverka en politikers beslut angående lagförslag eller liknande. Ett huvudskäl är att varje enskild politiker anses ha begränsat inflytan-

de över sådana beslut. Det må vara riktigt. Men skapar det förtroende för politiken?

Till skillnad från EU saknar vi också regler om lobbyisters verksamhet och det finns inget register över lobbyister. En särskild aspekt på detta är att ledande politiker i stigande grad har värvats av pr-firmorna, till exempel Göran Persson och Jan Nygren, som alltså kan utnyttja sina kontakter och sin prestige för att påverka det politiska beslutsfattandet. Ett statsråd kan bli lobbyist från en dag till en annan till skillnad från en EU-kommissionär, som har 18 månaders ”karantän”.

De svenska lobbyisterna behöver inte uppge att de är lobbyister utan kan verka under täckmantel. Pr-konsulternas etiska regler är påfallande lealösa. I en så kallad aktiv kontakt med till exempel en politiker är det bara på begäran som lobbyisten ”bör” redovisa vem som är uppdragsgivare. EU:s uppförandekod däremot kräver att lobbyister ska verka öppet och upplysa om vem som är uppdragsgivare.

Bidrag till politiska partier är inte lagreglerade i Sverige (jfr SOU 2004:22) trots att Europarådet upprepade gånger påpekat att Sverige inte uppfyller rådets rekommendation i ämnet (REC. (2003)4). Bidrag till partierna behöver inte redovisas offentligt och sådana bidrag kan lämnas utan att straffansvar för mutbrott inträder. Ett exempel är att ett företag lämnar ett bidrag i syfte att påverka ett parti att ändra sin politik i för företaget förmånlig riktning.

Också medievärlden har en minst sagt fördomsfri syn på pengar som påverkansmedel. Organisationen Utgivarna, som organiserar bland annat SR och SVT, meddelade häromdagen att organisationen bejakar mutbrott som journalistisk arbetsmetod (ja, ni läste rätt; journalisten.se, 20.10.2012).

Man frågar sig hur trovärdiga dessa medier därmed är som granskare av till exempel kommissionären Dallis förehanden.

Claes Sandgren, professor, ordförande för Institutet mot mutor (IMM)”

26 nov 2012:

Sekretesslagen. KU larmar om hemlighetsmakeriet

”Ett sluttande plan för svensk öppenhet”

“Svenska myndigheter blir mer och mer hemliga. Bara sedan 2009 har regeringen drivit igenom 69 ändringar av sekretesslagen – och nu slår konstitutionsutskottet larm.

– Det är ett sluttande plan för hela den svenska öppenheten, säger Peter Eriksson (MP), ordförande i KU. “

“Offentlighetsprincipen är en av de viktigaste grundstenarna i den svenska demokratin. Rätten för varje medborgare att få tillgång till information om myndigheters arbete och beslut har länge varit självklar. Huvudregeln är att allt är offentligt, endast i undantagsfall får uppgifter sekretessbeläggas. Men något är på väg att hända, de senaste åren har offentliga förvaltningar blivit allt mer hemliga.

Regeringskansliet är en av flera myndigheter som det ofta klagas på, bland annat till justitieombudsmannen. Utlämnande av handlingar tar lång tid och i vissa fall har politiker getts möjlighet att rätta till misstag innan handlingar lämnats ut.

De många klagomålen har nu lett till att JO har inlett en omfattande utredning av regeringskansliets rutiner.

Samtidigt kommer konstitutions-utskottet att inleda en granskning av regeringskansliets hemlighetsmakeri.

– Det finns en politisering av den här hanteringen som jag tycker man måste vara väldigt kritisk till. I regeringskansliet tycks det vara så att man inrättat ett system där utlämnande av handlingar ska gå till en central nivå i statsrådsberedningen där det behandlas politiskt innan man lämnar ut handlingen, säger Peter Eriksson.

KU har tre granskningsärenden som berör regeringens hantering av sekretess. Det senaste fallet ingår i härvan kring Saudiaffären.

En tjänsteman på försvarsdepartementet gallrade bort ett viktigt e-postmeddelande som innehöll för försvarsministern känsliga uppgifter.

Innehållet i meddelandet fördes i stället över i ett annat dokument som klassades som internt arbetsmaterial. På så vis hindrades allmänhetens insyn. Inte ens KU fick i första skedet tillgång till e-postmeddelandet.

Bakom en låst och larmad dörr på KU:s kansli i riksdagen förvaras just nu hundratals hemliga handlingar kring Saudiaffären.

– Vi kommer nu att ställa ytterligare frågor, varför man har gjort det, vem som har gjort det och på vems order, säger Peter Eriksson.

Samtidigt har öppenheten begränsats också i lagen. Sedan den nya offentlighets- och sekretess-lagen infördes 2009 har hela 69 ändringar införts. Varje ändring har i någon mån försämrat allmänhetens möjlighet till insyn.

– Varje liten ändring är så liten att ingen reagerar på det men när man ser ändringarna sammantaget så kan man få en helt annan bild, säger Peter Eriksson.

De flesta ändringar initieras från regeringen eller olika EU-direktiv. Det är riksdagen som beslutar om nya lagar men små ändringar av en lag går ofta igenom beslutsmaskineriet av ren rutin. Därför vill Peter Eriksson nu införa ett nytt system som övervakar alla ändringar.

– Man måste vara vaksam och ha någon form av tydligare portvaktsystem. Kanske ett system där KU får se alla förslag så att det finns någonstans i riksdagen där man har den här överblicken.

När Sverige gick med i EU skulle Sverige arbeta för att föra ut den svenska synen på öppenhet till Europa men nu är trenden den motsatta, varnar Peter Eriksson.

Just nu ligger ett förslag från regeringen om ytterligare en ändring till sekretesslagen. I samband med ett nytt avtal om utbyte av skatteinformation mellan EU-länder vill regeringen införa absolut sekretess på vissa skatteuppgifter.

– I allt väsentligt handlar det om väldigt triviala statistikuppgifter, vilka regler som gäller och hur det fungerar i olika länder, säger Peter Eriksson.

Men regeringen vill att sekretessen ska vara så stark att den dessutom ska bryta den grundlagsskyddade meddelarfriheten.

– Det är värsta utrikes- eller försvarssekretessen som det här bedöms som. Det är den starkaste sekretess som finns över huvud taget. Det tycker jag man måste reagera på. För då överför vi ett system som är till för att skydda våra viktigaste säkerhetsintressen till en helt annan nivå som över huvud taget aldrig varit aktuellt i Sverige, säger Peter Eriksson.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

“Saudiaffären

1 Säkerhetspolisens bokföring

Efter DN:s avslöjande om slöseriet med skattepengar på Tillväxtverket gav Annie Lööf generaldirektören Christina Lugnet sparken. Samtidigt inledde Aftonbladet en granskning av Annie Lööfs egna festnotor. Men innan handlingarna lämnades ut till Aftonbladet fick näringsministern möjlighet att rätta till flera räkningar som felaktigt betalats med skattepengar.

2 Annie Lööfs julfest

Efter Dagens Nyheters avslöjande om Säpos mångmiljonfest med

James Bond- tema begärde DN att få ta del av hela resultaträkningen för myndigheten. Regeringen beslutade att inget fick lämnas ut, allt skulle skyddas med hänsyn till rikets säkerhet. Innebörden av beslutet blev att till och med kontot för kaffekassan förblev hemligt. Regeringsbeslut går inte att överklaga.

Tre fall som ska granskas av KU

En tjänsteman på försvarsdepartementet gallrade bort ett e-post-meddelande som innehöll känsliga uppgifter för försvarsministern. Innehållet i meddelandet fördes i stället över till ett annat dokument som klassades som arbetsmaterial. Inte ens KU fick ut handlingen i första skedet.

Utdrag ur tryckfrihetsförordningen

2 kapitlet 12 §

”Allmän handling som får lämnas ut skall på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den, som önskar taga del därav, så att handlingen kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas.”

1 kapitlet 1 § (Meddelarfriheten)

”Det skall ock stå envar fritt att, i alla de fall då ej annat är i denna förordning föreskrivet, meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst för offentliggörande i tryckt skrift till författare eller annan som är att anse som upphovsman till framställning i skriften, till skriftens utgivare eller, om för skriften finnes särskild redaktion, till denna eller till företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.” “

DN 11 dec 2012:

Otrygga politiker.

“Det är demokratin som hotas”

25 folkvalda misshandlades förra året. 2 226 mottog hot. 417 fick egendom förstörd. 5 110 utsattes för trakasserier – sådant som obehagliga sms och e-post, kapade konton på sociala medier och ovälkomna närmanden.

Siffrorna kommer från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) som i går presenterade en rapport, den första i sitt slag, där alla folkvalda politiker tillfrågats om perioden 2011. Drygt en av tre ordförande i kommunstyrelser och socialnämnder liksom riksdagsledamöter utsattes för hot, våld, skadegörelse eller trakasserier under förra året. Totalt 16 procent av alla folkvalda uppger att de har utsatts. Av materialet framgår även att sverigedemokrater drabbas betydligt oftare än representanter för övriga partier.

Några procent av politikerna säger att de på grund av rädsla eller oro för brott har tvekat inför att fatta vissa beslut, några att de låtit bli att debattera eller ta ställning i enskilda frågor. Ett litet antal har lämnat sina uppdrag av rädsla för att råka illa ut. Den som ägnar sig åt att hota, trakassera, skada en politiker eller dennes egendom skadar inte bara en enskild person, utan angriper den representativa demokratis grundvalar.

Än så länge går det inte säkert att säga i vilken utsträckning politiker är mer utsatta i dag än tidigare – detta är som sagt den första heltäckande, årsbaserade undersökning som gjorts. Intrycket är dock att hotbilden mot politiker skärps.

Även andra grupper drabbas. I en undersökning som Tidningsutgivarna gjorde förra året framkom att 70 procent av medlemmarna har fått hot riktade mot sina medarbetare. En majoritet uppfattar att hoten ökat eller tror att de kommer att öka. Enligt Journalistförbundet har en av tio av de fackanslutna journalisterna mottagit hot. Säkerheten vid landets medieredaktioner är i dag en helt annan än för några år sedan.

Och många åklagare, försvarare, domare och poliser har egna upplevelser eller ser kolleger utsättas för hot och trakasserier. Ofta anonyma.

Den förslagne kunde förstås även före internettiden gömma sig bakom anonymiteten. Ett sätt var att med handskbeklädda händer klippa och klistra ihop brev med otrevligheter och skicka iväg till misshagliga personer. Eller att i en telefonautomat, med förvrängd röst, framföra hot. Men det är så mycket lättare i dag att få utlopp för frustration, hat, vrede och aggressioner utan att riskera upptäckt.

BRÅ:s undersökning visar att bara en av fem händelser polisanmäls. Ju allvarligare brott, desto fler anmälningar. Det framgår dels att utsatta politiker inte tror att polisen kommer att klara upp de mildare brotten, dels att inte alla trakasserier av sådan art att de självklart är brott. Men det vore bra om politiker som hotas eller trakasseras anmälde oftare för att markera allvaret. Och angreppen mot vårt demokratiska system måste givetvis vara en prioriterad fråga för polisen.

Dessutom framkommer att många av politikerna inte vet om det finns något internt stöd att tillgå. Här måste partiorganisationerna bli bättre på att upprätta och informera om handlingsplaner för att ge stöd efter att folkvalda utsatts för incidenter. En del av obehaget efter att ha utsatts för trakasserier är känslan av ensam utsatthet.

Presentationen av BRÅ-rapporten sammanföll med att avpixlat.se, en invandringsfientlig blogg som administreras med hjälp av sverigedemokraten Kent Ekeröth, publicerade en artikel med uppmaning till läsarna att söka upp folkvalda och journalister och provocera fram klandervärt beteende. I artikeln gavs anvisningar om hur man letar upp människors hemadress och tipset att smyga efter politiska motståndare med inspelningsutrustning och sedan skicka in materialet till Avpixlat.

De flesta oroas av en situation där de personer som utövar, granskar och upprätthåller den folkvalda makten riskerar hot och trakasserier. Andra gör sitt bästa för att förvärra situationen.

DN 11/12 2012 “

33 Nationalekonomi, internationell ekonomi

[SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.](#)

Libris/SAB:

- Q Ekonomi och näringsväsen (Del. Delar på 33, 63, 64-649, 651-659)
- Qa Nationalekonomi och finansväsen
- Qa(x)Nationalekonomiska etc lexikon
- Qa:k Nationalekonomins historia
- Qa:oe Lagstiftning
- Qaa Ekonomisk teori
- Qab Ekonometri
- Qac Konjunkturteori och konjunkturlära
- Qad Ekonomiska förhållanden
- Qae Penning- och bankväsen Till 657
- Qaf Finansväsen med finansrätt (Delar till 657)

(DC, DK 33) DC:
[Nationalekonomi](#)

34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

Libris/SAB:

O(x) Samhälls- och rättsvetenskapliga lexikon
O:bf Samhälls- och rättsvetenskapliga institutioner
O:d Samhälls- och rättsvetenskapens filosofi och metodlära
O:k Samhälls- och rättsvetenskapens historia
O- Allmänt: särskilda länder och områden
O-a Europa: allmänt
O-b Norden: allmänt
O-c Sverige
O-d Övriga Norden
O-e Brittiska öarna (Storbritannien)
O-f Mellaneuropa
O-g Nederländerna, Belgien och Luxemburg
O-h Schweiz
O-i Italien (inkl Vatikanstaten, San Marino och Malta)
O-j Frankrike och Monaco
O-k Spanien (inkl Andorra och Gibraltar)
O-l Portugal
O-m Östeuropa
O-n Balkanländerna
O-o Asien
O-p Afrika
O-q Amerika
O-r Oceanien (Australien, Nya Zeeland, Melanesien, Polynesien, Mikronesien)
O-s Polarländerna

Oba Folkrätt
Ocb Statsrätt
Oe Rättsvetenskap
Oe(x)Juridiska lexikon
Oe(u)Lagar och lagförslag: allmänt
Oe:d Rättsfilosofi och rättsvetenskaplig metodlära
Oe:oaRättssociologi
Oe- Juridik: särskilda länder och områden
Oea Civilrätt
Oeb Straffrätt
Oek Processrätt
Oel Tryckfrihetsrätt
Oep Kriminologi och polisväsen
Oeq Kriminalvård
Oer Rättsfall
Oes Försvars- och krigslagstiftning
Oet Rättshistoria
Oeö Särskilda verksamheters juridik
Kriminologi, polisväsen och kriminalvård ingår i 7952-7956

(DC, DK 34) DC:

340 lag

341 Internationell rätt
342 konstitutionella & förvaltningsrätt
343 Militär , skatter , handel , arbetsrätt
344 Social , arbetskraft , välfärd , & juridik
345 Straffrätt
346 privaträtt
347 civilprocesslagen & domstolarna
348 Lag (stadgarna), regler , mål
349 lag sådana jurisdiktioner och områden

DN 21 aug 2012:

Exportaffärer.

”Hopplöst för svenska företag i amerikanska domstolar”

“Miljarder i rättegångskostnader. Kostnaderna för svenska företag som tvingas hantera tvister i amerikanska domstolar är nu på nivåer som sedan länge passerat rimlighetens gräns. Svenska företag som planerar att bedriva verksamhet där bör därför noga fundera på om det är värt kostnaderna och riskerna, skriver Morten Thorsrud, If. “

“I västvärlden anser vi oss kunna lita på domstolarna och rättsystemen. Detta till skillnad från diktaturer eller länder med utbredd korruption, där rättsväsendet ofta påverkas av lokala makthavare eller av mutor. Den generella bilden är då att företagen är utsatta för mindre risker i en utvecklad demokrati än i ett land där rättsväsendet inte fungerar.

Därför är det ett märkligt faktum att det land som svenska företag bör vara allra mest försiktiga med i rättsliga sammanhang är USA.

På senare tid har vi sett flera exempel på att det amerikanska rättsystemet försätter svenska företag i en hopplös situation. Kostnaderna har blivit skyhöga och domstolsutslagen, i den mån ärendena ens går till domstol, har gett resultat som närmar sig det absurda.

Orsaken är i grunden ett rättsväsende som skiljer sig från det svenska och europeiska. Det amerikanska systemets annorlunda principer och regler får till följd att kostnaderna för svenska företag att hantera tvister nu är på nivåer som sedan länge passerat rimlighetens gräns.

För att skydda sig vid rättsliga tvister betalar företagen en försäkringspremie. Kostnaden för denna beror på vilken risk företaget har att

hamna i processer, betala skadestånd och liknande. I dag är premien för dessa försäkringar över tio gånger dyrare i USA än i Europa.

Konkret handlar det om ett antal -företeelser i det amerikanska legala systemet. För att lyfta fram några som direkt påverkar svenska företag:

1. Det är lätt att starta process i USA. En amerikansk domstol accepterar att ta upp de flesta ärenden, bara det finns minsta lilla anknytning till landet. Domstolarna tillämpar då vanligtvis amerikansk rätt fastän ärendet ursprungligen handlar om helt andra länder. För 30 år sedan exporterade ett svenskt företag en hiss till Korea. Hissen såldes senare vidare till USA. Det svenska företaget är nu föremål för stämning i USA, enligt amerikansk rätt. Exempelen är många där internationella principer om vilket land som ska hantera en tvist, så kallade lagvals- och forumregler, inte följs. Stämningar tas upp i USA fastän de utifrån sett inte har där att göra.

2. Advokatkostnader är oundvikliga. Den stora risken för företag är oftast inte skadestånden, även om de i sig kan vara extremt höga, utan de enorma advokatkostnaderna. Dessa kostnader är i praktiken omöjliga att slippa. I Sverige är den grundläggande principen att den som förlorar betalar motpartens advokatkostnader, vilket förhindrar okynnestvistande. Så är det inte i USA. I kombination med att advokaten får betalt i procent på vad han eller hon lyckas utverka – i regel tar advokaten runt 30 procent av ett skadestånd eller en uppgörelse – så blir det rent processdrivande. Den klagande och dennes advokat har aldrig något att förlora på att dra i gång en tvist. Påstådda konsument-skador blir på det sättet en mycket lönsam affär för advokater i USA. Många företag väljer i dessa fall hellre att göra upp än hamna i segdragna tvister, även i de fall där klaganden troligen inte skulle tilldömas någon rätt till ersättning.

3. Juryledamöterna saknar kunskap. Det amerikanska jurysystemet är kringgärdat av regler och procedurer som tyvärr utnyttjas av parter-

na. De som sitter i juryn ska vara den amerikanska allmänheten. Förutom den brist på juridisk kompetens som de i utgångsläget har, så kan klagandeparten alltid välja bort jurykandidater. Resultatet blir att kritiskt tänkande ledamöter sorteras bort, kvar blir de påverkbara och lättleda.

De som sitter i juryn kan även tycka att det är ganska underhållande att bestämma att ett utländskt företag ska betala miljontals dollar till en ”vanlig hederlig” amerikan, något vi har sett exempel på. Nationalismen har ingen naturlig spärr i jurysystemet och summorna som döms ut är extremt höga.

Den amerikanska rättvisan har utvecklats till ett allvarligt problem för företagen. Sedan 2007 har nordiska företag som är försäkrade hos If betalat nära 800 miljoner kronor i rättegångskostnader i USA. För hela branschen handlar det om miljarder som företagen tvingas betala.

USA är en stor och lukrativ marknad, men den undergrävs av ett rättsligt system som gått över styr. Svenska företag som planerar att bedriva verksamhet där bör därför noga fundera på om det är värt kostnaderna och riskerna. På politisk nivå behöver regeringen ta upp frågan med sina amerikanska kolleger. Inter-nationella rättsprinciper måste få genomslag även i USA. Handel och verksamhet i en internationell miljö kräver att alla följer samma spelregler. Det är en förutsättning för såväl våra som deras företag.

Morten Thorsrud, Nordisk chef Industriförsäkring, If “

DN 16 nov 2012:

“Gränslöst ansvar för folkmord”

“För första gången har åtal väckts i Sverige för folkmord. En 54-åring misstänks för att 1994 ha deltagit i massakrer i Rwanda. Inför rättegången, som inleds i dag, har åklagaren hävdat att det är viktigt att signalera att Sverige inte är en fristad för misstänkta krigsförbrytare och folkmördare.

Ett annat sätt att beskriva varför anklagelser om folkmord provas 18 år efteråt och långt från brottsplatsen är att Sverige bekänner sig till en universalistisk princip: Det finns brott som inte bara kränker individer och bryter en viss nations lagar. Vissa handlingar slår mot värden som det är varje nations plikt att försvara var brotten än har begåtts.

Det tydligaste och oftast använda exemplet på ett folkmord är Förintelsen, nazisternas ideologiskt motiverade och med industriell effektivitet genomförd utrotning av judar. Historiskt sett är det också i spåren av andra världskriget som folkmord gjordes till en gemensam internationell angelägenhet.

Men vilka andra förbrytelser ska räknas som folkmord? Vid sidan av judarna mördades även homosexuella i nazisternas läger. Kan de ses som en folkgrupp?

Och hur ska man betrakta massmorden som begicks i Stalins Sovjetunionen, Maos Kina och Pol Pots Kambodja? De var omfattande och systematiska men främst riktade mot människor som uppfattades som olikänkande, inte specifika folkgrupper.

Att avgränsningen är svår och politiskt laddad innebär dock inte att folkmordsbegreppet är godtyckligt eller oanvändbart. Dess kärna är idéerna om allas lika värde och en gemensam skyldighet att försvara

detta. Brott som avhumaniserar offren och begås i syfte att utplåna gruppen som de tillhör hamnar därför i en särskild kategori av gränsoverskridande förbrytelser.

Rättegången som inleds i dag handlar alltså inte främst om en mans gärningar. Den gäller det systematiska dödandet av över 800 000 tutsier i Rwanda 1994 och hela världens plikt att bidra till att de skyldiga ställs till svars.

Johannes Åman johannes.aman@dn.se “

DN 16 nov 2012:

“Start för rättegång om folkmord”

“I dag börjar den första rättegången i Sverige om folkmord. En 54-årig svensk medborgare med rwandiskt ursprung är åtalad för att ha lett massakrer mot tusentals civila under april–juni 1994. Totalt beräknas cirka 800 000 civila ha dödats i landet.

Mannen greps i Sverige strax före jul i fjol. Först hade Rwanda begärt honom utlämnad, men eftersom han är svensk medborgare var inte det möjligt. I stället inledde svensk polis en egen brottsutredning.

Rättegången väntas pågå i närmare 80 dagar och en stor del av vittnesförhören kommer att ske på plats i Rwandas huvudstad Kigali.

TT”

DN 5 dec 2012:

“Något är fel i lagens syn på integritet”

“Ärekränkningsansvaret har varit juridiken på allas läppar under hösten. Debatter om hur regelverket kan användas när kungen förtalas har följts av debatter en barnsexxköpande Olof Palme-liknande statsminister i filmen ”Call Girl”. Lagstiftningens gränser har belysts av lagstiftarna själva. En riksdagsledamot anklagades för att ha ärekränkt ordningsvakter och tvingades lämna sin plats. Han efterträddes av en ersättare som fällts till ansvar för ärekränkning i inte bara ett, utan flera, mål.

Det är ironiskt att en för ett ringa ärekränkningsbrott, förolämpning, misstänkt lagstiftare fick lämna plats åt en person som inte bara misstänks utan dessutom dömts till ansvar, för ett allvarligare ärekränkingsbrott, förtal. Inte bara en, utan flera gånger.

Det är ironiskt också eftersom lagstiftaren kapitulerat när det gäller ansvaret för förtal. I praktiken är det svårt, inte sällan oerhört svårt, för den förtalade att få upprättelse.

Det svaga skyddet mot förtal framgår inte direkt av lagtexten. Enligt lagen är förtal när någon utpekas ”såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller eljest lämnar uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning”.

Orden ser ut att fånga in åtskilliga kränkningar. I realiteten fungerar det däremot inte så. Endast i undantagsfall kan ett offer få stöd av åklagare och polis. En förtalad person måste därför driva sitt mål själv. Det innebär ekonomiska risker. Även om man vinner målet blir den eventuella ekonomiska ersättningen låg.

Reglerna om förtal är ofta det enda försvar rättsordningen tillhanda håller för den som utsatts för integritetskränkningar. När någon kryper

alltför långt in i våra privatliv – kameror på toaletten, bilder från duschen, filmer från sängkammaren – är förtalsreglerna inte sällan det enda som kan ge skydd. Integritetsskyddet står och faller med ärekränkningsregleringen. Men regleringen är otillräcklig.

Ett exempel. I skuggan av de nyss nämnda förtalsdebatterna dök en annan integritetsaspekt upp. Våldtäktsfilmen. Efter att en sajt lade ut en film där ynglingar under förnedrande former har sex med en ung kvinna ställdes frågan: Är det verkligen tillåtet att producera och sprida filmer som återspeglar brott som våldtäkt? Svaret är att ja, i allmänhet är det tillåtet.

I vissa sammanhang kan det utgöra förtal att sprida bilder/filmer på en person som har sex. Men det är ett undantag. Undantaget gäller inte i situationer av uppenbara övergrepp. Det är inte, för att använda lagens språkbruk, ägnat att utsätta någon för andras missaktning att visa upp henne som brottsoffer.

När rättsordningen överlåtit integritetsskyddet till de svaga reglerna som egentligen syftar till att skydda äran blev även integritetsskyddet svagt. Därför kan våldtäktsfilmen (ofta) inte angripas.

Är inte något i grunden felskruvat med en rättsordnings integritetssyn om våldtäktsfilmen är tillåten – och dess offer lämnas utan möjlighet till upprättelse?

Mårten Schultz är professor i civilrätt vid Stockholms universitet och initiativtagare till juridikbloggen.com

Mårten Schultz “

35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

[SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.](#)

[SW . 351 Sveriges riksdag \(och motsvarande utomlands\)](#)

[SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige \(och mots.\)](#)

[SW . 353 Sveriges regering \(och motsvarande utomlands\)](#)

[SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ \(FN, EU o d\).](#)

355-359 används ej tills vidare.

Libris/SAB:

O Samhälls- och rättsvetenskap. Del. Bara egna dokument.
(DC, DK politiska delar av 35)

351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)

SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)

Libris/SAB:

O Samhälls- och rättsvetenskap. Del. Bara egna dokument.
(DC, DK politiska delar av 35)

För det senaste se www.riksdagen.se

Några viktiga debatter i riksdagen. **Placeras sist, efter område 59.**

Sida

204	Riksdagens snabbprotokoll 2011/12:129 Onsdagen den 13 juni 1 § Partiledardebatt
274	Riksdagens protokoll 2012/13:2 Tisdagen den 18 september. 1 § Öppnande av riksmötet
283	Budgetpropositionen för 2013. Prop.2012/13:1
291	Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:4 Torsdagen den 20 september. Kl. 13:00 - 17:19 1 § Debatt med anledning av budgetpropositionen

359	Från socialdemokraternas hemsida på Internet Budget 2013 - Fler jobb för Sverige
361	2012-10-03, Budgetförslag. Miljöpartiet. NYA JOBB I ETT MODERNARE SVERIGE
362	Partimotion. Motion till riksdagen 2012/13:V400 jg av Jonas Sjösedt m.fl. (V) . För framtidens jobb.
365	Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:11 Onsdagen den 17 oktober 2012 Kl. 09:00 - 16:01 1 § Partiledardebatt
434	Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:52 Onsdagen den 16 januari 2013. Kl. 09:00 - 16:01 1 § Partiledardebatt
498	<u>Partier:</u> Programkommitténs förslag till nytt partiprogram för folkpartiet
565	Partistyrelsens förslag till idéprogram 18 februari 2013. Centerpartiet.
601	ANSVAR FÖR EKONOMIN OCH FULL SYSSELSÄTTNING. Moderaterna
602	Nu skapas ny politik inför 2014. KRISTDEMOKRATERNA

352 Kommun- och landstingsfullmäktige **(Och motsvarande utomlands)**

SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)

Om kommuner och landsting o d se 6520-6524. <http://www.skl.se/>

Libris/SAB:

O Samhälls- och rättsvetenskap. Del. Bara egna dokument.
(DC, DK politiska delar av 35)

353 Sveriges regering. **(Och motsvarande utomlands)**

[SW . 353 Sveriges regering \(och motsvarande utomlands\)](#)

Libris/SAB:

O Samhälls- och rättsvetenskap. Del. Bara egna dokument.
(DC, DK politiska delar av 35)

För det senaste se regeringen.se

Från regeringen.se 26 dec 2012:

Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2012/2013

Utgiven: 13 december 2012

Typ: Informationsmaterial

Avsändare: Statsrådsberedningen

Ladda ner [Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2012/2013](#)
(pdf 3.0 MB)

Sammanfattning

Skriften innehåller en kort sammanfattning av de viktigare lagar och förordningar som träder i kraft kring årsskiftet 2012/2013.

Innehållsförteckning

Information om svensk lagstiftning.....	6
Inledning.....	7
 Statsrådsberedningen.....	 8
 Arbetsmarknadsdepartementet.....	 9
Uthyrning av arbetstagare	9
Behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	11
Könsneutrala försäkringar.....	11
Skyddet mot åldersdiskriminering utvidgas.....	12
Fler anhöriga ska omfattas av etableringslagen.....	12
Avskaffande av 30-dagarsfördröjningen vid utskrivning ur jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar.....	13
Utvidgad målgrupp för instegs- och nystartsjobb.....	13
 Finansdepartementet.....	 14
Ökade möjligheter för kommuner och landsting att möta svängningar i konjunkturen.....	14
Ett nytt in house-undantag införs.....	14
Nya bestämmelser för de kommunala företagen.....	15
Extern delegation av kommunala upphandlingsbeslut.....	15
Bättre tillgång till kommunala föreskrifter.....	16
Effektivare ränteavdragsbegränsningar.....	16
Höjd värdegräns för skattefrihet för minnesgåvor.....	17
Sänkt bolagsskatt och sänkt expansionsfondsskatt.....	17

Höjt schablonavdrag vid uthyrning av bostäder.....	18
Sänkt fastighetsavgift för hyreshusenheter.....	18
Förenklade regler vid nedsättning av egenavgifter.....	19
Skattereduktion för läxhjälp.....	19
Sänkt skatt för pensionärer.....	20
Nya regler om omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt vid handel med avfall och skrot av vissa metaller.....	20
Nya faktureringsregler för mervärdesskatt.....	20
Nya mervärdesskatteregler för långtidsuthyrning av transportmedel..	21
Ändrade krav för befrielse från fordonsskatt för bilar med bättre miljöegenskaper.....	21
Utökade möjligheter till transportkontroll av alkohol, tobak och energiprodukter.....	21
Framtida hantering av ekonomiska styrmedel för biodrivmedel.....	22
Sanktioner för otillåten blankning.....	22
Utökad nedsättning av fastighetsavgiften vid nybyggnation.....	23
Försvarsdepartementet.....	24
Justitiedepartementet.....	25
Ökad rättssäkerhet i samband med resning i brottmål.....	25
Stärkt skydd för barn i internationella situationer.....	26
Utvidgad krets av personer som är obehöriga att vara testamentsvittnen.....	26
Utbyte av uppgifter ur kriminalregister inom EU.....	28
Samverkan för att förebygga ungdomsbrottslighet	28
Slutande av avtal vid internationella köp av varor.....	29

Kulturdepartementet.....	30
Ändringar i radio- och tv-lagen.....	30
Nya förordningar om statsbidrag till det fria kulturlivet inom teater-, dans- och musikområdet samt till kulturella ändamål.....	30
Satsningen Skapande skola utvidgas ytterligare.....	31
Talboks- och punktskriftsbiblioteket blir Myndigheten för tillgängliga medier.....	31
Landsbygdsdepartementet.....	32
Nya regler om djurförsök	32
Miljödepartementet.....	33
Ändring av förordningen om handel med utsläppsrätter inför handelsperioden 2013–2020	33
Sekretessen för djur- och växtarter.....	33
Utsläppsrätter och geologisk lagring av koldioxid.....	35
Nya regler för industriutsläpp.....	35
Näringsdepartementet.....	37
NÄRINGSPOLITIK	
Ny lag om beredskapslagring av olja	37
TRANSPORTPOLITIK	
Effektivare planering av vägar och järnvägar.....	38
Genomförandet av det tredje körkortsdirektivet.....	39
Socialdepartementet.....	40
Socialförsäkringsförmåner för försäkrade vars rätt till aktivitetsersättning upphör på grund av att de fyller 30 år.....	40

Särskilt bidrag för tandvård till personer med vissa sjukdomar eller funktionsnedsättningar.....	42
Ändring i lagar om könstillhörighet, sterilisering och kastrering.....	42
Rätt för äldre att få bo tillsammans.....	42
Förenklade regler för bostadstillägg och efterlevandepension.....	43
Ny ordning för nationella vaccinationsprogram.....	43
Höjning av riksnormen för beräkning av försörjningsstöd.....	44
Ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga	44
Stärkt stöd och skydd för barn och unga.....	45
Förlängd övergångsperiod för krav på kontrollansvariga enligt plan- och bygglagen.....	45
Avbetalning på skuld för lämnat underhållsstöd.....	46
Indexering av högkostnadsskydd på hälso- och sjukvårdsområdet.....	46
Möjlighet för egenföretagare att välja en karenstid på 1 dag i sjukförsäkringen.....	46
Rätt till vilandeförklaring av aktivitetsersättning m.m.....	47
Förstärkt bostadstillägg till ensamstående pensionärer.....	47
Höjd grundnivå inom föräldrapenning.....	48
Slopat krav på att lämna frånvarointyg för att få tillfällig föräldrapenning.....	48
Utbildningsdepartementet.....	49
Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet ersätter tre myndigheter	49
Utrikesdepartementet.....	50
Invest Sweden och Sveriges Exportråd slås ihop.....	50

Information om svensk lagstiftning

Lagrummet är den offentliga förvaltningens gemensamma webbplats för Svensk rättsinformation. Den innehåller länkar till de rättskällor som finns tillgängliga på Internet. Lagrummet länkar till rättsinformation hos regering, riksdag, domstolar samt statliga myndigheter. Webbplats: www.lagrummet.se

Lagstiftningsprocessen finns beskriven i avsnittet Så styrs Sverige på Regeringskansliets webbplats: www.regeringen.se
Regeringskansliets rättsdatabaser: www.regeringen.se/rattsdatabaser
Sveriges riksdags webbplats: www.riksdagen.se

Inledning

Denna skrift innehåller ett urval av de viktigaste lagar och förordningar som trätt i kraft under andra halvåret 2012 eller en tid därefter.

Lagar och förordningar innehåller rättsregler som är bindande för enskilda. Lagar beslutas av riksdagen och förordningar beslutas av regeringen. Det handlar både om helt nya lagar och förordningar (grundförfattningar) och om ändringar i befintliga lagar och förordningar (ändringsförfattningar).

Oftast är det regeringen som föreslår en ny lag i en proposition till riksdagen. Efter förberedande arbete i något av riksdagens utskott fattar riksdagen beslut om den nya lagen. Därefter utfärdar regeringen lagen, vilket innebär att den publiceras och blir känd. Förordningar innehåller regler som regeringen får besluta om enligt grundlagen. Både lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling (SFS). Varje lag och förordning ges ett unikt nummer i SFS.

Den som vill veta mer om propositioner, lagar och förordningar hittar informationen på www.lagrummet.se som är en webbplats för rättsinformation. Där går det att hitta en lag genom att till exempel skriva in lagens SFS-nummer. Exempelvis kommer man till den nya lagen om 1996 års Haagkonvention om man fyller 2012:318 i rutan för SFS-nr

354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

Libris/SAB:

Obf Förenta nationerna (FN) (FNs egna dokument till 354)
(DC, DK politiska delar av 35)

36 Politiska krav och politiska planeringar om individernas kroppsliga förhållanden.

[SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.](#)

Libris/SAB: 360-368 politiska delar av Oh, Ok. 369 politiska delar av A-Ö

(360-368: DC, DK politiska delar av 36)

(369: DC, DK delar av politiska delar av 001-999)

37 Politiska krav och politiska planeringar om utbildning o d.

[SW 37 ...om utbildning o d.](#)

Libris/SAB: 370-378 politiska delar av E. 379 politiska delar av A-Ö

(370-378: DC, DK politiska delar av 37)

(379: DC, DK delar av politiska delar av 001-999)

38 Politiska krav och politiska planeringar om fysiska miljöer o ekonomiska verks.

[SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.](#)

Libris/SAB: 380-389 delar av politiska delar av A-Ö.

(380-389:DC, DK politiska delar av 38, delar av politiska delar av 001-999)

39 Politiska krav och politiska planeringar om sociala miljöer, nöjen, sport o d

[SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.](#)

Libris/SAB: 390-399 politiska delar av M, dela av poltiska delar av A-Ö

(390-399: DC, DK politiska delar av 39, delar av politiska delar av 001-9 99)

36/39 Politiska krav och politiska planeringar.

[SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:](#)

[SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.](#)

[SW 37 ...om utbildning o d.](#)

[SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.](#)

[SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.](#)

36/39 Politiska krav och politisk planering:

O Om politisk planering. O Planeringens mål och medel. O Velfärd, levnadsnivå, livs-kvalitet. O Velfärdsfördening, jämlikhet. O Politiska krav om alla 36-39. O De politiska partiernas program.

Här ingår politiska krav rörande alla slags verksamheter. Här ingår isynnerhet de politiska partiernas krav och här ingår bl a Statens offentliga utredningar, SOU. Exempelvis ingår politiska krav om vanlig socialvård i 36, politiska krav om undervisning i 37, politiska krav om fysisk miljö och näringspolitik i 38 och politiska krav om sociala miljöer, nöjen, teater, spel och sport o d i 39. En sammansatt avdelning 36/39 gäller politiska krav och politisk planering som gäller flera av avdelningarna 36-39 då det är svårt att placera problemen på någon av dem.

Det uppstår ideligen behov av att ändra lagar och förordningar. Folkets önskemål kanaliseras genom de politiska partierna. De borde hålla igång planeringar som underlag för krav i riksdagen och i de demokratiskt valda kommunala församlingarna, men partiernas planeringar är mycket outvecklade och har stora brister. Partiernas verksamheter hör hemma i 36-39, som gäller politiska planeringar, dvs gäller utredningar om vad man bör vilja, och det med hänsyn till individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och individernas fysiska och sociala miljöer.

Statens offentliga utredningar görs vanligen med syfte att ge underlag för politiska beslut och kan då räknas hit. Utredningarna redovisar dock sällan på lämpligaste sätt konsekvenserna av de förslag till åtgärder utredningarna kommer fram till. Konsekvenserna för individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, sedda i jämlikhetsperspektiv borde redovisas.

DN 15 mars 2012:

Vart ska vänstern ta vägen? Sven-Eric Liedman pekar ut en färdriktning

“Dags för vänstern att ansa i rabatten”

“Vänstern i Sverige framstår snarast som formlös. Det har blivit tydligt i debatten i DN Kultur. Sven-Eric Liedman försöker reda ut hur dagens vänster ser ut och hur den kan utvecklas. “

“Vad är vänster och vem är vänster?

Det är två frågor som ropar efter svar.

Alla vet att de politiska begreppen höger och vänster härstammar från franska revolutionen. De som satt till vänster i nationalförsamlingen ville ha större samhällsförändringar än de som satt till höger. Den avgörande frågan gällde fördelningen i samhället. De radikalaste ville ha samma rösträtt för alla, män och kvinnor, svarta och vita, rika och fattiga. De strävade också efter ekonomisk och social jämlikhet.

Nog har sådana mål förblivit levande för vänstern. Men idealen, som ibland kan krympa till tom retorik, är en sak, förverkligandet en annan. Det sovjetiska kommunistpartiet räknades till yttersta vänstern men byggde upp ett samhälle som var extremt ojämnt.

Ofta har olika riktningar konkurrerat om att stå längst åt vänster. En gång fanns det en stark liberal vänster. Det fanns socialdemokrater och kommunister. Anarkisterna ansågs stå allra längst till vänster.

Efter 1968 utkämpades många dråpliga tävlingar om vem som var ”mest vänster”.

Så är det inte längre. Vänstern framstår som ganska homogen eller snarare formlös. I debatten här i DN har detta blivit tydligt. Dilsa Demirbag-Sten nämner (DN 17/2) inte ett enda exempel på någon nutida vänstermänniska utan alla klumpas samman under ett anonymt ”man”. Man tror inte på framsteg. Man är relativist. Man står svarslös

inför nynazister och islamister.

I Bengt Ohlssons artiklar nämns inte heller några namn. Till och med en utpekad kulturchef förblir namnlös.

Bo Rothstein är också (DN 14/2) återhållsam med exempel. Han blir detaljerad enbart på det område där han själv gjort betydande forskningsinsatser: 30-talets lyckade socialdemokratiska politik. Vänstern uppmanas utföra en liknande prestation i dag. Rothstein tycks inte ha någon idé om hur detta ska gå till. Han konstaterar bara att för en sådan insats får feminister och antirasister inte urskulda hedersvåld och peka på rasism varje gång ”invandrare kommer sämre ut än etniska svenskar”.

Det är tydligt att dagens vänster enligt sina kritiker fallit offer för en gemensam villfarelse: relativismen. Enligt relativister kan man laborera med flera oförenliga sanningar. Det finns inte heller något som är entydigt gott eller ont.

Vem är det då som drabbas av denna kritik?

Relativismen har förvisso florerat under de senaste årtiondena. Nybakade studenter som kommit till universiteten har ofta varit fullfjädrade relativister. Deras klenro har inte minst gällt politiken.

Men relativismen har också inneburit en frestelse för den diffusa men ändå inflytelserika tanke- och smakriktning som kallas postmodernismen. Den förhöll sig kritisk till det moderna framstegsprojektet som ser de senaste århundradenas förändringar som en svit absoluta vinster för mänskligheten och som hävdar att denna svit måste få fortsätta in i framtiden. Det var nog ingen tillfällighet att kärnkraftsomröstningen 1980 sammanföll med postmodernismens genombrott i Sverige. En ny teknik som nyss betraktats som ännu en välsignelse sattes i fråga. Postmodernisterna blev skeptiker och inga förkunnare av ett nytt glädjebudskap. Horace Engdahl, den mest namnkunnige företrädaren, var

nog vänster men en kritiker av den vänster som ville ha monopol på begreppet.

Postkolonialismen kan på sätt och vis betraktas som en utlöpare av postmodernismen men politiskt mer profilerad. Dess viktigaste studieobjekt har varit Västerlandets fortsatta framfart i andra delar av världen. Postkolonialisterna har velat framkalla en synvända; vi ska få möjlighet att se världen och oss själva från motsatt håll än det invanda. På så sätt påminner riktningen om feminismen. De ingrodda (van) föreställningarna ska ifrågasättas.

En stor del av den svenska postkolonialismens framväxt har jag själv haft glädjen att kunna följa på nära håll. Amanda Peralta var pionjären, och projektet har sedan på olika sätt utvecklats av Edda Manga, Michael Azar, Patricia Lorenzoni och andra. Relativismen har förvisso varit på tapeten för dessa männi-skor, men ingen har hamnat i den. Tvärtom har deras kritik av det bestående utvecklats utifrån en bestämd föreställning om mänskliga värden, och deras arbete har präglats av stor sanningslidelse. Det som på avstånd kan te sig som relativism är i själva verket ett restlöst ifrågasättande.

Men dagens vänster i Sverige är betydligt mer mångfacetterad – eller, om man så vill, splittrad – än beteckningar som feminism och postkolonialism låter ana. Nog är Torbjörn Tännsjö, den benhårde utilitaristen, vänster, och ankaret i varje nutida vänsterdebatt, Göran Greider, är inte hämmad av några postmodernistiska skrupler när han går till attack mot den borgerliga självgodheten.

Det går inte heller att tala om begreppet vänster i dagens Sverige utan att ta hänsyn till det partipolitiska landskapet. Vänsterpartiet har genom sitt namn deklarerat sig som vänster. Men var står Socialdemokraterna? I medierna har det talats mycket om kampen mellan partiets höger och vänster. Vinsten i vård och skola tycks vara en avgörande stridsfråga. Men är det en felsyn att partiet tagit

åtminstone ett litet steg åt vänster på sistone?

När Miljöpartiet grundades deklarerade Per Gahrton att miljöfrågorna varken var höger eller vänster utan representerade en ny dimension i politiken. Det har i stort förblivit partiets linje. Men genom sin syn på fördelningen i samhället har miljöpartisterna ändå av de flesta betraktats som en försiktig vänster.

Miljön kan ju också noga sett betraktas som en fördelningsfråga. Världens resurser delas ojämlikt mellan länder och världsdelar. Genom sin livsstil tär vi – de välmående – också på den natur som kommande generationer måste kunna leva av. Tidigare vänsterriktningar har ofta varit förblindade här – lika förblindade som de var i synen på världen utanför Europa. ”Kvinnofrågan” väcktes från vänsterhåll – liberaler och socialister – men slog inte igenom förrän sent, om ens då. En fungerande vänster av år 2012 måste inse sambandet mellan alla dessa ojämlikheter.

Den måste också inse att det hat som nu sprider sig i Sverige och som främst utvecklas av en nationell höger men också inom militanta islamistiska grupper är ett uttryck för en frustration eller kanske snarare förtvivlan över en samhällsutveckling som styrs av börsen snarare än regeringen. Det finns inte bara problem i städernas utsatta förorter utan också på en alltmer utarmad landsbygd, där Sverigedemokraterna har sin säkraste bas.

En vänster värd namnet måste inte bara ”ta debatten” med dessa olika extremister utan också arbeta för att röja undan grunden för deras vrede. Problemet är ytterst en tilltagande segregation i samhället som slår hårt ekonomiskt, socialt och kulturellt och som syns allra tydligast i skola och vård. Klassklyftorna fördjupas åter. Att arbeta för att de åter ska minska är åtminstone ett första steg.

Sven-Eric Liedman “

DN 14 aug 2012:

Norden.

”Högern vill riva sönder den nordiska modellen”

“Systemskifte. Högerpolitiker tar allt oftare chansen att hylla den nordiska välfärdsmodellen. I verkligheten har de kidnappat begreppet samtidigt som de gör allt för att riva isär det som gjort den så framgångsrik: individens oberoende och människors tillit till varandra, skriver fem representanter för socialdemokratiska ungdomsförbund i Norden. “

“Intresset för Norden och den nordiska modellen har fått något av en renässans de senaste åren. Vad som framför allt har väckt omvärldens intresse är det faktum att de nordiska länderna tycks ha klarat den ekonomiska krisen så pass mycket bättre än många andra. I bakgrunden finns naturligtvis också de aspekter som man traditionellt har förknippat med den nordiska modellen. Kombinationen av ekonomisk tillväxt och en omfattande välfärdsstat finansierad med höga skatter tycks aldrig sluta fascinera omvärlden.

För oss är det inte förvånande att den nordiska modellen väcker nyfikenhet och beundran. Modellen är på många sätt en fantastisk socialdemokratisk framgångssaga som genom åren har lyckats skapa några av världens mest välmående, jämlika och stabila demokratier. Vad som däremot är mer förvånande är den politiska högerens nyvakna intresse. I allt fler sammanhang tar högerpolitiker chansen att hylla modellen och dennas förtjänster.

Egentligen är det i grunden positivt att högern i Norden tycks ha övergett sitt motstånd mot den nordiska modellen, det borde öppna upp för ett mer konstruktivt politiskt samtal om modellens framtid och utveckling. Problemet är bara att högerens hyllningar mest tycks vara läpparnas bekännelser, ett sätt att vinna lätta politiska poänger. Den politik som Nordens högerpolitiker förespråkar är nämligen ett slag mot just

de faktorer som gjort den nordiska modellen så framgångsrik.

Dessa faktorer kan, som de svenska historikerna Henrik Berggren och Lars Trägårdh visar i skriften *The Nordic Way*, sammanfattas i två ord: individualism och förtroende. Graden av individualism är exceptionellt stark i Norden. I få andra länder är individens oberoende större. Detta hänger nära samman med det starka välfärdssamhället. Genom ett väl utbyggt socialt skyddsnät och en politik som gått ut på att skapa trygghet för den enskilde, från vaggan till graven, har människor tillåtit bli mer självständiga från exempelvis familj och arbetsgivare. Den ökade tryggheten och oberoendet har medfört att människor i de nordiska samhällena exempelvis kan vara mer flexibla på arbetsmarknaden och är mer positiva till förändringar.

På samma sätt har ett välfungerande samhällsmaskineri, som genererat ett högt förtroende hos medborgarna, bidragit till att också stärka förtroendet människor emellan. Människor i de nordiska länderna tenderar att lita mer på andra. Detta är viktigt eftersom en hög grad av förtroende gör det lättare och billigare att sluta avtal och överenskommer. Något som har varit avgörande för exempelvis den nordiska arbetsmarknadsmodellen, där kollektivavtal och förhandlingar varit regel och lagstiftning undantag, till gagn för ökad flexibilitet.

Utmaningen för politiken i de nordiska länderna borde därför vara att bevara och helst stärka graden av individualism och förtroende människor emellan. Men i stället för att bidra till en diskussion om just detta använder sig högern av dimridåer när man samtidigt som man påstår sig hylla modellen, bedriver en politik som utmanar och angriper dess själva grundfundament, välfärdsstaten och känslan av att vi alla är del av samma samhälle.

Ett gemensamt drag för högerpartierna i de nordiska länderna har också varit deras taktik att ställa grupper mot varandra och underblåsa misstro och misstänksamhet människor emellan. Sjuka har pekats ut som fuskare och unga arbetslösa som lata. Allt i syfte att ställa dem

utanför samhällsgemenskapen och legitimera stora skattesänkningar genom nedskärningar av ersättningar och stödinsatser.

I Sverige håller högerregeringen på att i det tysta genomföra ett systemskifte, från ett generellt, inkomstbaserat trygghetssystem till ett behovsprövat system som bara garanterar en bastrygghet. Ett tydligt exempel är arbetslöshetsförsäkringen där numera bara var tionde heltidsarbetande får ut 80 procent av lönen vid arbetslöshet och många istället hänvisas till de behovsprövade kommunala socialbidragen.

I Norge och Danmark har de etablerade högerpartiernas samarbete och undfallenhet gentemot de högerpopulistiska och främlingsfientliga Fremskrittspartiet och Dansk folkeparti, legitimerat en mer invandrarfientlig retorik och politik som ökat spänningarna och minskad tilliten mellan människor.

Högern hävdar att man anammat den nordiska modellen. I verkligheten har de kidnappat begreppet samtidigt som de gör allt för riva isär modellen. Vi måste bort från högerens misstänksamhet och bort från en politik som bygger murar, både i samhället och mellan människor. Den nordiska modellens viktigaste resultat har varit ökat välbästand, mer individuell frihet och förbättrad välfärd. Om de nordiska länderna ska fortsätta att utvecklas måste politiken syfta till att på allvar främja människors frihet och tillit för varandra. För den uppgiften står den nordiska socialdemokratien väl rustad.

Gabriel Wikström, förbundsordförande, Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund (SSU). Eskil Pedersen, förbundsordförande, Arbeidernes ungdomsfylking (AUF). Camilla Schwalbe, förbundsordförande, Danmarks socialdemokratiske ungdom (DSU). Guðrún Jóna Jónsdóttir, förbundsordförande, Ungir jafnaðarmenn (UJ). Joonas Räsänen, förbundsordförande, Socialdemokratisk ungdom (Demarinuoret). “

DN 21 sep 2012:

Slaget om vår ekonomi.

”Behåll rutavdrag och sänkta skatter”

“ Socialdemokraterna bör acceptera rutavdraget och genomföra stora skattesänkningar för sjuka, arbetslösa och pensionärer. Det skriver Leif Pagrotsky (S) i en intern skatteutredning som DN tagit del av.

– Min huvudvärk är inte vilka skatter vi ska höja, säger han. “

“ I mer än ett år har Leif Pagrotsky utrett Socialdemokraternas framtida skattepolitik. DN kan i dag avslöja huvuddelarna i den interna rapport han inom kort överlämnar till Socialdemokraternas ledning.

Leif Pagrotsky är kritisk till många av de avsteg som gjorts från den stora skattereformen för 21 år sedan, men anser samtidigt att det saknas parlamentariska förutsättningar för en ny översyn av skattesystemet.

Därför förordar han inga radikala förändringar av skattesystemet.

– Vi respekterar den realitet som råder här och nu, något annat vore inte ansvarsfullt. Vänder man upp och ner på de regler som människor ställt in sig på, så får det effekter som är svåra att överblicka, både för den enskilda människan och för samhällsekonomin, säger Leif Pagrotsky.

Det innebär att Socialdemokraterna accepterar flera av de förändringar som alliansregeringen genomfört de senaste sex åren.

För två år sedan gick partiet till val på att avskaffa rutavdraget.

Nu uppmanar Leif Pagrotsky partiet att acceptera reformen.

”Rut underlättar vardagen för många människor och har också visat vissa positiva effekter för sysselsättning och minskat svartarbete”, skriver han i rapporten.

– Nu finns rut, många människor har vant sig vid det. När vi går till val nästa gång har det funnits i åtta år. Och det är inte så dyrt som jag hade

trott, säger Leif Pagrotsky.

Någon återställare när det gäller fastighetsskatten eller förmögenhetsskatten är inte heller aktuell. I rapporten påpekas att människor baserar sina boendekalkyler på dagens system och att den gamla fastighetsskatten hade mycket lågt folkligt stöd.

Jobbskatteavdraget, med breda skattesänkningar för förvärvsarbetande, är den kanske enskilt största förändring som regeringen genomfört. Leif Pagrotsky är kritisk till upplägget som enligt honom inte skapar några jobb.

Men han förordar inte att jobbskatteavdragen ska rullas tillbaka. I stället vill han på sikt se stora skattesänkningar även för pensionärer, sjukskrivna och arbetslösa.

– Jag har en ambition att utjämna orättvisorna i skattesystemet, inte genom att höja utan genom att sänka skatten. Det är dyrt och det kostar mycket pengar, men det ligger inom räckhåll.

En sänkning av skatterna för de grupper som i dag inte omfattas av jobbskatteavdragen kan få positiva effekter för ekonomin i stort, menar Pagrotsky

– Att sänka skatten för arbetslösa, sjuka och pensionärer ger mer omedelbara effekter på efterfrågan och därmed sysselsättningen än vad exempelvis sänkt bolagsskatt har, menar Leif Pagrotsky.

De senaste årens förändringar av inkomstskatterna gör att det finns ännu fler skäl att behålla värnskatten, skriver han i rapporten.

– Vi har väldigt få inslag i skattesystemet i dag som är efter bärkraft, som är progressiva. De få som finns tycker jag att vi ska slå vakt om, säger han.

Skattefrågorna är mycket kontroversiella i delar av det socialdemokratiska partiet. Många blev upprörda när Leif Pagrotsky i en DN-intervju i november förra året aviserade att han inte tänkte föreslå några stora återställare av alliansregeringens skattepolitik.

Leif Pagrotsky menar att partiet måste lyfta blicken från procentsatser i skattesystemet, att det intressanta för Socialdemokraterna snarare är hur pengarna sedan används.

Grunden i Leif Pagrotskys tankar är att tillväxt snarare än högre skatter ska finansiera satsningar på välfärden.

– Skattesystemets viktigaste uppgift är att dra in pengar till de offentliga utgifterna. Det är där vi har våra viktigaste välfärdsområden, det är där vi har insatserna som jämnar ut levnadsvillkoren i Sverige.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“ **Pagrotskys förslag till ny S-skattepolitik**

Jobbskatteavdraget

"Det är självklart att Socialdemokraterna inte vill avskaffa de redan genomförda stegen i jobbskatteavdraget."

"De kommande årens utrymme för sänkt inkomstskatt bör styras i första hand till pensionärer, långtidssjuka och arbetslösa." Därmed åstadkoms såväl lika skatt på lika inkomst som utjämning", skriver Leif Pagrotsky.

I rapporten förordas också en modell med en avtrappning av jobbskatteavdraget för inkomster över 50 000 kronor i månaden, och att det avskaffas helt för inkomster över en miljon kronor.

Rut

"Rut underlättar vardagen för många människor och har också visat vissa positiva effekter för sysselsättning och minskat svartarbete. De statsfinansiella effekterna har hittills varit mindre än befarat. Därför bör rutavdraget behållas", skriver Leif Pagrotsky i skatteutredningen. Om rut blir dyrare kan han tänka sig att göra subventionen mindre generös.

Värnskatten

"Jag anser att värnskatten på månadsinkomster över 50 000 kronor ska behållas. Dels inbringar den fem miljarder kronor till finansieringen av statens utgifter, dels gör dess progressivitet att det skänker legitimitet

åt skattesystemet", skriver Leif Pagrotsky.

Han ger inte mycket för argumentet att värnskatten gör att folk inte tycker att det är lönt att plugga eller arbeta mer.

– Att 16–17-åringar mitt i tonåren låter bli att plugga för att de får 200 kronor mer i skatt när de fyller 40 år, det stämmer inte överens med min bild av svenska ungdomar, säger Leif Pagrotsky till DN.

Fastighetsskatten

Leif Pagrotsky vill inte återinföra fastighetsskatten. Alla eventuella förändringar ska göras i en blocköverskridande överenskommelse.

"Socialdemokraterna bör inte förorda höjningar av boendebeskattningen som allvarligt skulle förändra hushållens boendekalkyler. Dessutom har fastighetsskatten mycket lågt folkligt stöd", skriver han.

Företagen

I Leif Pagrotskys uppdrag ingick att titta på hur skattesystemet kan påverka tillväxten positivt. Han kom fram till att skatteförändringar är en mycket ineffektiv metod. Som exempel nämner han de sänkta arbetsgivaravgifterna för unga.

I stället förordar han ett skattesystem med få undantag.

– Vi måste försöka hålla skattesystemet så rent som möjligt.

– Jag tycker inte att Skattemyndigheten ska administrera rekryteringen till specifika branscher. Det är en onödig omväg, säger Pagrotsky till DN.

Fakta. Leif Pagrotsky

Leif Pagrotsky, 60, är riksdagsledamot och suppleant i Socialdemokraternas verkställande utskott (VU). Förra våren fick han uppdraget att göra en översyn av Socialdemokraternas skattepolitik. Inom kort lämnar Pagrotsky riksdagen men tänker stanna kvar i S-ledningen. **Mellan 1996 och 2006** var Leif Pagrotsky handels-, närings- och kulturminister. Dessförinnan var han statssekreterare och planeringschef på finansdepartementet.

Inför folkomröstningen om ett svenskt eurointräde var Leif Pagrotsky en ledande företrädare för nejsidan. “

DN 24 sep 2012:

Höstbudgeten.

”Vi presenterar en ny affärsplan för Sverige”

“Fempunktsplan. Under de senaste tjugo åren har Sverige lyckats sämre än jämförbara länder med att skapa nya jobb. Vårt land behöver därför en ny färdriktning. I vår höstbudgetmotion presenterar vi en affärsplan i fem punkter, skriver den socialdemokratiska partiledningen. “

“Sverige är ett unikt land. Svenskarna är kunniga, kreativa och öppna för omvärlden. Under de senaste 20 årens globala konkurrens har det i kombination med den svenska modellen och ett konkurrenskraftigt näringsliv gjort att vi kunnat tredubbla vår export. Nu har vi chansen att, under de kommande 20 åren, ta nästa steg och bygga ett framgångsrikt, jämlikt och hållbart samhälle.

Men för att nå dit behöver Sverige bli mycket bättre på en central punkt: jobbskapandet.

Under de senaste åren har Sverige lyckats sämre än jämförbara länder. Regeringen har betonat att alla ska söka jobb – men inte alls fokuserat på att det ska skapas tillräckligt med jobb att söka. Arbetslösheten ligger i dag på sju procent, Fas3 är Sveriges största arbetsgivare och ungdomsarbetslösheten oroar oss alla.

Tillväxtländer som Kina, Indien och Brasilien svarar i dag för knappt fyra femtedelar av den globala tillväxten. Av de tio snabbast växande ekonomierna ligger sex i Afrika. Samtidigt går nästan 60 procent av vår export till andra EU-länder. En nyckel till framgång är att öka handeln med tillväxtländerna. Då är det olyckligt att ha en regering

som vill stänga ambassader och kallar strategisk samverkan med näringslivet för att ”fika”.

Sverige behöver en ny färdriktning. Vi kommer i vår höstbudgetmotion att presentera en ny affärsplan för Sverige. Den bygger på fem punkter:

1 Höj Sveriges kompetens till världsledande nivå. Sverige har nu den första regeringen i sin historia – och förmodligen den enda i världen – som sänker utbildningsambitionerna. Regeringen skär ned på gymnasieskolan, minskar antalet högskoleplatser och inför en ettårig gymnasieskola som sannolikt utbildar 16-åringar rakt ut i arbetslöshet. Det är kravlöst och obegåvat.

Vi har höga ambitioner. Sverige ska ha en världsledande utbildningsnivå i hela befolkningen. I skolan ska eleverna få det stöd de behöver, men också möta höga krav. Vi vill investera så att samtliga elever möter skickliga lärare som kan inspirera och stödja när skolarbetet känns tufft och inför obligatorisk undervisning på sommaren för elever som riskerar att halka efter.

Ungdomsarbetslösheten är högst bland dem som saknar gymnasiekompetens. Därför föreslår vi att alla arbetssökande ungdomar ska erbjudas ett utbildningskontrakt där man kan kombinera jobb eller praktik med gymnasiestudier. För att få behålla till exempel a-kassa ställer vi krav på att man genomgår utbildningen.

2 Skapa jobb i växande och kunskapsintensiva företag. På kort tid har flera tunga besked lämnats om forsknings- och utvecklingsjobb som lämnar Sverige. Samtidigt har vi en regering som lagt ned samarbetsprogram, skjutit upp eventuella insatser för jobb till valåret och inte verkar förstå vilka fördelar den svenska modellen har gett Sverige. Vår affärsplan bygger på vetskapen om att fler jobb skapas i växande och kunskapsintensiva företag i både tjänstesektor och industri. Och

att Sverige som litet land i en stor global ekonomi behöver mer samarbete.

Vi föreslår reformer så att det blir mer lönsamt för företag att bedriva forskning och utveckling i Sverige. Vi gör investeringar i företagsnära forskning, infrastruktur och strategisk samverkan med framtidsbranscher. För att fler små företag ska kunna expandera och anställa vill vi stärka och förenkla tillgången på riskkapital, öka exportstödet och låta staten ta över ansvaret för den andra sjuklöneveckan.

3 Stäng rekryteringsgapet på arbetsmarknaden. Många företag har i dag svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. Undersökningar visar att vart femte rekryteringsförsök misslyckas. Företag tvingas tacka nej till order eller skjuta på planerad expansion. Samtidigt är arbetslösheten i Sverige rekordhög och en hel generation ungdomar vill inget hellre än att jobba.

Rekryteringsgapet måste stängas. Men regeringens ineffektiva nedläggningar av arbetsgivaravgifterna för alla arbetsgivare eller subventioner till enskilda branscher biter inte. Det behövs investeringar i mer och bättre utbildning – på alla nivåer, och genom hela yrkeslivet. Nya utbildningar behöver utformas i nära samarbete med företag och andra arbetsgivare så att de kan finna den kompetens de efterfrågar. Männskor som är mellan jobb behöver stärkas – inte gömmas undan i passiva åtgärder.

4 Sätt innovation i centrum. När kunskap blir till nya produkter, processer och tjänster skapas värde och sysselsättning. Det kan ske både inom ramen för den privata sektorn och i vår gemensamma sektor. Framför allt behöver utvecklingen av innovationer i högre grad ske i samverkan.

Ett flertal länder har under de senaste åren skapat olika former av forsknings- och innovationsråd för att driva på utvecklingen. Tyvärr

har den svenska regeringen varit märkligt ointresserad. Det här är en avgörande fråga. Socialdemokraternas besked är glasklart. Det svenska innovationsarbetet ska koordineras på högsta politiska nivå och kommer, om vi vinner valet, att ledas av statsministern.

5 Inse att allas framgång är Sveriges framgång. Ska vi göra de kommande 20 åren till de främsta i Sveriges historia krävs att vi arbetar tillsammans. Sverige behöver en regering som står upp för arbetande människors hopp, värderingar och intressen. En regering som ger alla kvinnor och män möjligheter att arbeta hårt och leva upp till sin fulla potential.

En fungerande välfärd och bra omställningsförsäkringar är avgörande för Sveriges framtid. Ingen tjänar på ökade orättvisor. Därför vill vi överbrygga inkomstklyftor, minska skillnader mellan kvinnor och män, och i stället för ett segregerat bygga ett sammanhållet samhälle.

Det här är vår affärsplan för Sverige. Vi prioriterar jobb, kunskap och stärkt konkurrenskraft. Så skapas förutsättningar för framgång, välbefinnande och en hållbar frihet för var och en av oss.

Stefan Löfven, partiordförande

Carin Jämtin, partisekreterare

Mikael Damberg, gruppledare i riksdagen

Magdalena Andersson, ekonomiskpolitisk talesman “

DN 3 okt 2012:

S budgetmotion.

”Regeringen lovar reformer för miljarder som inte finns”

“Skuggbudgeten presenteras. Reformutrymmet i svensk ekonomi är lägre än de 23 miljarder som regeringen har föreslagit. I stället för att låna till en vidlyftig bolagsskattesänkning vill vi stärka hushållens ekonomi. Det är viktigt i en tid med stigande arbetslöshet, skriver socialdemokraterna Magdalena Andersson och Fredrik Olovsson. “

“Sverige behöver en mer kraftfull politik för full sysselsättning. I dag presenterar Socialdemokraterna sitt alternativ till regeringens budgetproposition. Där beskrivs hur vi skulle ha agerat om vi hade haft regeringsmakten nästa år.

Våra förslag innebär betydande efterfrågestimulanser till hushållen. Det är viktigt i en tid med stigande arbetslöshet. Regeringen väljer i stället att låna till en vidlyftig bolagsskattesänkning. Det bryter mot budgetreglerna och stimulerar inte efterfrågan.

Vi bedömer att reformutrymmet är lägre än de 23 miljarder som regeringen föreslagit. Därmed föreslår vi ett högre finansiellt sparande än regeringen. Det skulle – om vårt budgetförslag förverkligades – ge Sverige en konjunkturbuffert som skulle kunna användas om krisen i Europa förvärrades.

Arbetslösheten i Sverige är 7,5 procent, och på uppåtgående. Det är en mycket hög nivå. Jämförbara europeiska länder, som Tyskland, Norge, Österrike och Nederländerna har i dag en lägre arbetslöshet än Sverige. Sveriges arbetsmarknad underpresterar.

Utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden har varit dystert under de senaste fem åren. Arbetslösheten har ökat. Sysselsättningsgraden har minskat. Antalet långtidsarbetslösa har mer än fördubblats. Trots hög arbetslöshet så möter företag som söker arbetskraft problem med att hitta rätt kompetens. Svensk arbetsmarknad präglas av ett rekryteringsgap. Vi föreslår kraftfulla insatser för att sluta rekryteringsgapet. Unga människor ska jobba eller studera – inte vara långtidsarbetslösa.

Den otillräckligt fungerande svenska arbetsmarknaden utgör en hämsko för vårt lands utveckling och välbefinnande. Utrymmet för nya ekonomiska reformer begränsas.

Konjunkturinstitutet gör bedömningen att reformutrymmet för hela perioden 2013 till 2016 är sammanlagt 21 miljarder kronor. Konjunkturinstitutet tar i denna bedömning hänsyn till Sveriges budgetregler och överskottsmålet.

Det finanspolitiska ramverket har tjänat Sverige väl. Socialdemokraterna byggde upp det i sviterna av nittiotalskrisen. Sedermera anslöt sig Moderaterna. Men nu viker regeringen av från denna ordning. Det är oansvarigt. Budgetreglerna medger inte kraftiga ofinansierade insatser i närtid. Regeringen har emellertid valt att gå fram med sänkt bolagsskatt om 16 miljarder kronor. Ungefär hälften av sänkningen är lånefinansierad.

Vår syn är att Sverige ska ha en konkurrenskraftig bolagsskatt. Men vi bedömer inte att ekonomin tillåter en så stor skattesänkning som regeringen föreslår i innevarande läge. Vi säger därför nej till att sänka bolagsskatten på lånade pengar. Vi föreslår i stället att bolagsskattesatsen nästa år ska uppgå till 24 procent. Denna sänkning är fullt finansierad.

Regeringen har vid flera tillfällen haft en alltför optimistisk syn på framtiden. Därmed har man regelmässigt överskattat de fria resurserna

i svensk ekonomi. Därför ligger det offentliga finansiella sparandet i nuläget på en alltför låg bana, som inte är förenlig med överskottsmålet. Av denna anledning föreslår vi lägre ofinansierade insatser än regeringen. Vår bedömning av reformutrymmet är lägre än regeringens. Samtidigt har vi en konjunkturbuffert.

När man fastställer konjunkturstimulansen hos en budget måste de olika konkreta förslagen beaktas. Det är viktigt att finanspolitiken bidrar till att stärka vanliga hushålls ekonomi – och att därmed stärka efterfrågan. Det gör vårt budgetalternativ. I regeringens alternativ lyser bättre ekonomi för vanliga hushåll nästan helt med sin frånvaro.

Vi säger inte nej till någon av regeringens investeringar, men att sänka bolagsskatten är ett ineffektivt sätt att stimulera efterfrågan. Vägen är lång från de stora vinstrika bolagen till enskilda hushålls fickor, och vidare ut i svensk ekonomi. Vi föreslår breda reformer som direkt stärker hushållens disponibla inkomster.

Utöver våra effektiva efterfrågestimulanser tillkommer satsningar på skolan samt omfattande insatser för att knäcka ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten. Allt detta bidrar till att höja efterfrågan i ekonomin – betydligt mer än vad som är fallet i regeringens budgetproposition.

Regeringen väljer att bryta mot budgetreglerna och sänka bolagsskatten på lånade pengar. Våra frågor till finansministern är:

När kommer jobben? Regeringen har vid flera tillfällen tecknat en alltför positiv bild av framtiden på arbetsmarknaden. Men arbetslösheten är högre än när regeringen tillträdde – och sysselsättningen har inte vuxit. När förverkligas de optimistiska prognoserna?

Varför bryter regeringen mot budgetreglerna? Den föreslagna politiken är inte förenlig med överskottsmålet. Det är regeringens egen bedömning. ”Sammantaget visar indikatorerna som används för att följa upp

överskottsmålet på ett finansiellt sparande som ligger något under målet 2012–2014”, konstateras i budgetpropositionen. Är inte regler till för att följas? Det duger inte att smyga bort från reglerna med undanflykter och bortförklaringar.

Varför stärker regeringen inte hushållens ekonomi? Nu krävs insatser för att stimulera efterfrågan – att stärka hushållens ekonomi. Det skulle vara bra för Sverige och för svenska folket. Regeringen väljer en helt annan inriktning.

Sverige behöver en mer kraftfull politik för full sysselsättning. I en tid med ökande arbetslöshet föreslår vi en ansvarsfull och efterfrågestimulerande politik som stärker hushållens ekonomi. Sverige behöver en politik som gör tillvaron bättre för vanliga hushåll.

Magdalena Andersson (S) ekonomisk-politisk talesman

Fredrik Olovsson (S) vice ordförande i finansutskottet “

23 nov 2012:

Socialdemokraterna.

”Största förnyelsearbetet på 20 år ska modernisera S”

“ Ny strategi för partiet. Fler unga på valbar plats, en bättre mix av olika kompetenser och ny strategi för samarbeten med näringsliv och den akademiska världen. Det är tre konkreta åtaganden vi nu presenterar för att föra Socialdemokraterna in i framtiden, skriver partiets ledande företrädare. “

“ Socialdemokraterna har en framtidsinriktad politik med tydligt fokus på jobb, kunskap och konkurrenskraft. Men för att bättre kunna bära fram våra idéer och för att stärka vår politikutveckling genomför vi just nu det största förnyelsearbetet av Socialdemokraterna på 20 år. Våra medlemmar har gjort det tydligt att de vill modernisera partiet. Vi har därför involverat samtliga partidistrikt i workshops och tusentals medlemmar har deltagit i förnyelseprojektet. I dag kan vi avslöja tre konkreta åtaganden:

För det första: Vi inför principen ”var fjärde ung”. Under nittioalet gick Socialdemokraterna före med att införa varannan kvinna på listorna. Det hånades då – men i dag vet vi hur det stärkt jämställdheten i svensk politik. Nu går vi vidare med att minst 25 procent av kandidaterna på valbar plats ska vara under 35 år.

För det andra: Vi moderniserar våra rekryteringsprocesser och öppnar upp vårt parti. För att få en bättre mix av olika kompetenser inför vi kompetensprofiler för våra kandidater.

För det tredje: Vi ska placera oss mitt i samhället genom en ny strategi för fler samarbeten med näringsliv, akademi och engagerade aktörer

i det civila samhället.

”Gör din plikt – kräv din rätt” är grunden för våra politiska lösningar. Det bygger på att var och en gör rätt för sig, arbetar eller utbildar sig. Och att både samhället och näringslivet tar sitt ansvar för välfärden och skapar förutsättningar för utveckling och ekonomisk tillväxt.

Efter sex år med borgerlig regering blir de politiska alternativen i Sverige allt tydligare. På ena sidan en borgerlighet som förlorat sitt nytänkande och fastnat i egna gamla hjulspår. På andra sidan en socialdemokrati som tror på utveckling, människors kraft och ser med tillförsikt på Sveriges möjligheter att bli ett ännu bättre land i framtiden.

Under den borgerliga regeringen riskerar svenskarna att vänja sig vid ett nytt normalläge, ett annat Sverige än det vi alla är stolta över. Vem har inte sträckt på ryggen när vi på utlandsresan fått beröm för vårt moderna och progressiva land som kombinerar en stark ekonomi och låg arbetslöshet med omtanke om varandra? Ett land som visar vägen i jämställdhet, välfärd och miljöfrågor.

I bjärt kontrast är i Sverige 2012 det nya normalläget att en stor del av våra unga inte har ett jobb att gå till, och 70 000 personer har varit utan jobb i minst två år. Där många elever lämnar skolan utan fullständiga betyg och där det i välfärden är fritt fram att sätta kortsiktighet och spekulation framför kvalitet och valfrihet. Ett läge där jämställdhetsarbetet har reducerats till symbolpolitik och omställningen för att möta klimathotet har satts på paus.

Den här är en olycklig utveckling. Sverige kan bättre.

Vi har en ny strategi för Sverige. Vi vill skapa jobb i ett framtida näringsliv med växande företag som lätt får tillgång till ny kunskap,

mer kapital och välmående och välutbildade anställda. Där du som har en dröm om att skapa ditt eget arbete har en möjlighet att förverkliga den – även om du inte från början har mycket pengar eller de rätta kontakterna. Där har du också alltid möjligheten att komma igen.

Det är därför vill vi prioritera investeringar i strategisk samverkan och exportstöd. Vi vill se fler och växande småföretag genom att satsa på regionala inkubatorer, införa en nyföretagargaranti och låta staten ta över ansvaret för andra sjuklöneveckan. Därför inför vi utbildningskontrakt för unga utan gymnasieexamen och satsar på yrkesutbildningar och högre utbildning.

Vi vill bygga framtidens skola, med mindre klasser så att lärare får mer tid för varje barn och hjälpa både de som hamnat efter – och de som kan springa före och inte vill vänta på alla andra. Där lärarna har ett prestigeyrke där de ständigt kan fortbilda sig och inte bara ett skolverk som säger till om de gör fel – utan också en pedagogisk forskning som visar hur de kan göra rätt.

Därför investerar vi i ett nationellt forskningsinstitut för lärande, och satsar på betydligt mindre klasser i unga åldrar och läxhjälp – för alla som behöver.

Vi vill skapa framtidens välfärd med ordning och reda så att du både får den kvalitet och valfrihet som du kan förvänta dig i ett av världens rikaste samhällen. Där din rätt till en hållbar ekonomi om du blir sjuk eller förlorar jobbet är lika självklar som din skyldighet att arbeta när du får möjligheten igen.

Samtidigt ska vi påbörja arbetet för jämställdhet på nytt så att fler kvinnor kan lyckas i näringslivet och genom att stärka rätten till heltid som ett led i att skapa lika lön för lika arbete.

Vi behöver bygga ett sammanhållet samhälle, inte genom symbolhandlingar eller speciella klädförbud, utan genom att skapa möjligheter för

svenskar födda utomlands till utbildning, välfärd och jobb som alla andra. Den borgerliga regeringens politik klyftorna, segregationen och oron i samhället – men investerar vi i arbete, kunskap och trygghet så ökar sammanhållningen och främlingsfientligheten motas tillbaka.

Skillnaden är också tydlig när det kommer till klimatomställningen. Vi vill påbörja arbetet för framtidens hållbara bostäder, resor och arbeten – och investerar därför i klimatreivering av lägenheter, planerar för tåg med moderna hastigheter och satsar stort på klimatinnovationer i företag och kommuner. Regeringen väljer i stället att motarbeta detta och avfärdar de tåghastigheter som börjar bli standard i Europa som ”science fiction”. Framtidsoviljan lyser igenom.

Samtidigt som den borgerliga regeringen blickar bakåt och med näbbar, klor och ett trixande med statistiken försvarar det nya normalläget har vi en politik för framtiden och bygger nya arbetsmetoder för att bära fram förslag som visar på vad som verkligen kan föra Sverige framåt.

Det visar att det i dagsläget bara är den moderna socialdemokratin som gör det möjligt för alla att leva ett bättre liv, och som kan få människor att känna frihet och framtidstro. Det är därför som Socialdemokraterna är framtidspartiet i svensk politik.

Stefan Löfven (S) partiledare

Carin Jämtin (S) partisekreterare

Magdalena Andersson (S) ekonomisk-politisk talesperson

Mikael Damberg (S) gruppleadare i riksdagen “

24 nov 2012:

Förtroenderådet.

“S nya plan för riksdagen: Vara som befolkningen”

“Socialdemokraterna vill att var fjärde förtroendevald ska vara under 35 år efter valen 2014. I dag är bara sju av 112 socialdemokratiska riksdagsledamöter så unga. Partisekreterare Carin Jämtin vill dessutom fokusera på att föra fram kandidater med utomeuropeisk bakgrund: – Vi vill vara som befolkningen. “

“Målsättningen om var fjärde plats till en yngre person beslutades redan av 2009 års S-kongress, men den ledde inte till någon förnyring i riksdagsgruppen. Nu vill den nya S-ledningen driva den inför 2014 års val. Partiet är nu mitt inne i att välja ombud till partikongressen nästa år, den som ska forma den Socialdemokratiska politiken inför det kommande riksdagsvalet. Ombudsvalen i partidistriktet i Göteborg och Stockholms stad är redan klara. Att döma av namnen har inte ett enda ombud utomeuropeisk bakgrund.

– Det var många föreslagna i Stockholm som hade utländskt klingande namn. Det är dock ett valsystem som är lite fyrkantigt. Vi ser över det i vår organisationsutredning nu, säger Carin Jämtin, som själv tillhör Stockholmsdistriktet.

Maryam Yazdanfar är 32 år och en av de sju yngsta ledamöterna i riksdagen.

– Så här tydlig ambition att lyfta upp unga har det aldrig varit tidigare i partiet, säger hon belåtet.

– De som är medelålders i dag har varit jätteduktiga på att skapa system som gör att de har haft skyddsnät hela tiden när deras liv har

förändrats. Det har inte yngre människor i dag. Jag tror inte att man förstår allvaret innan man själv eller någon närstående drabbas, säger hon.

I går höll Socialdemokraterna förtroenderåd i Stockholm och valde en ny valberedning, där de flesta var utbytta från partiets förra beredning, den som nominerade Håkan Juholt till partiledare. Hans efterträdare Stefan Löfven talade till förtroenderådet och manade alla att skapa en motvåg mot rasismen.

– I Sverige ska det inte finnas ett ”vi” och ”dom”, det ska bara finnas ett ”vi”, sade han och fick starka applåder.

Han sade att det viktigaste för att dämpa främlingsfientlighet var att få fler i arbete och att förbättra skolan, men nämnde till skillnad från sin företrädare Mona Sahlin inget om den etniska diskrimineringen på arbetsmarknaden. Det senare tyckte Maryam Yazdanfar var synd.

– Makteliten i medier och politik tycker inte om att tala om etnisk diskriminering, för det betyder att det finns människor som agerar rasistiskt. Jag tror att en del av SD:s framgång handlar om att det etablerade Sverige inte har vågat definiera rasismen, säger hon.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 11 nov 2012:

“Magdalena Andersson.” Intervju.

“Bergsklättraren och före detta elitsimmaren Magdalena Andersson (S) utmanar Anders Borg om jobbet som finansminister. Hon drömmer -också om delad föräldraförsäkring, trots partiets motstånd. ”Det är en reform som skulle förändra maktförhållandena både i familjen och i samhället.” “

Fantastiska Fyran ska ha morgonmöte.

Så kallas internt den inre krets som förväntas föra Socialdemokraterna till valseger 2014. Kvartetten Stefan Löfven, Magdalena Andersson, Carin Jämtin och Mikael Damberg. Efter svackan under Håkan Juholt gjorde de snabbt positiva avtryck i opinionssiffrorna.

Strax efter åtta kommer Carin Jämtin, partisekreteraren, sedan den ekonomisk-politiska talespersonen Magdalena Andersson. Hon som i februari klev ut ur skuggorna på Skatteverket till den väl upplysta positionen som skuggfinansminister.

Hon är ett oskrivet blad. Blank för allmänheten och okänd för partiapparaten utanför kretsen kring riksdagen och regeringskansliets tjänstemän. Nu ska den politiska praktiken och medierna fylla det tomma arket. Vad vill hon berätta?

Frukosten är uppdukad. Mikael Damberg, gruppleddare i riksdagen, kommer med andan i halsen. Han dricker Coca-Cola med några fnissiga förbehåll om socker. Magdalena Andersson bär en rosa kavaj och har redan ätit frukost. Stefan Löfven kommer sist och tar en macka och juice.

Sammanträdesbordet är stort och runt. Rummet har en viss tyngd och

betydelse får jag veta. ”Det är inte många som har fått fotografera här inne”, säger en S-tjänsteman avmätt. Vi befinner oss i kvarteret Cephalus i Gamla stan, färdigbyggt 1950, med rester av medeltida byggnader bevarade i den cirkelrunda huskroppen. Här satt Gunnar Sträng under sina 21 år som finansminister. Nu är huset kansli för de 112 socialdemokratiska riksdagsledamöterna.

Vi småpratar om Palmefilmen som alla sett utom Magdalena Andersson som haft fullt upp med skuggbudgeten. Stefan Löfven berättar om ett besök i Umeå dagen innan. Om hur man gör alger av avloppsvatten, typ. Han säger en mening som redan klingar bekant efter hans nio månader som partiordförande.

”Samverkan”, säger han. ”Samverkan, det är det vi vill ha mellan näringen, forskningen och politiken.”

Dagen därpå ska han göra ett utspel om vins-ter i välfärden. Och innan veckan är slut är den nya politiken väl förankrad i partistyrelsen.

Så klart det finns hemligheter. Men vi ska få vara med på några mötespunkter.

– Då får ni gå ut, säger en tjänsteman.

– Nej, vi är lovade att få vara med, protesterar jag.

Någonstans har det gått en maska. Någon har bestämt att det alls inte är lämpligt att vi är med. Vi lommar ut.

Magdalena Andersson har haft sitt nya jobb i drygt åtta månader. Hon har tagit rygg på Anders Borg och inte utan tyngd och viss framgång ifrågasatt hans auktoritet.

Får man skriva att hon tagit ett bestämt grepp om hans hästsvans? I så fall har hon haft en hemma att öva på. Maken Richard Friberg har hästsvans. Det kommer hon att få läsa fler gånger nu när hon blivit en offentlig person. Mannen som hon träffade redan på Handelshögskolan har en längre hästsvans än Anders Borg, säger hon. En snygg och

stilig. Maken Richard Friberg har gjort en akademisk karriär och är professor. Något som både Magdalena Andersson och Anders Borg möjligen kunde ha blivit om de fullföljt de forskarutbildningar de påbörjade.

– I klättrarkretsar där min man och jag rör oss är långt hår närmast norm av någon okänd anledning. Och av praktiska skäl är det bra med hästsvans. Då får du inte hår i ögonen när du hänger på en klippkant.

Hade Magdalena Andersson fortsatt att vara överdirektör på Skatteverket hade hon inte behövt prata om makens hästsvans offentligt.

Hon minns när Stefan Löfven ringde.

– Det var i februari och jag stod på Skatteverkets huvudkontor med mobilen i handen och tittade ut över snögloppet på Solna Strandväg. Långsamt gick det upp för mig att det var ett ögonblick som höll på att ge mitt liv en helt ny vändning. Jag skulle ut i strålkastarljuset efter att alltid ha gått ett steg bakom. Först blev jag förskräckt, det är ett stort ansvar, sedan taggad.

Hon gick hem till familjen och rådgjorde. Jublet var måttligt.

Vi sneddar över Norrmalmstorg. Det är lite ”Vita huset”-känsla över situationen. Lite som tv-serien från maktens boningar i Washington. Fast sjavigare kläder. En reporter och en pressekreterare som småspringer under ett intensivt samtalande med en betydelsefull politiker. Allt för att utnyttja de små tidsgliporna mellan programpunkterna.

– Det blir fragmentariskt, säger Magdalena Andersson. Ungefär som kommunikationen i ett äktenskap under småbarnsåren.

Sätter man en gps på Magdalena Andersson så ser man en rörelse. Hon skyndar mellan de femtio arbetarna (och ombudsmännen) i LO:s representantskap som har möte i ABF-huset på Sveavägen, studenterna i S-klubben på universitetet i Frescati. Och så Finansanalytikernas

förening vid Stureplan.

Bredden är tricket: Arbetare, studenter och finansanalytiker förena eder (för en ny finansminister)!

Hon håller i stort sett samma anförande på alla tre ställena. Seriöst. Mycket diagram. Fakta.

Lite mera varsel och arbetsmarknad hos LO. Lite mera studentbostäder och utbildning hos studenterna. Lite mera eurokris och bankunion hos finansanalytikerna.

Hon visar pedagogiskt, med kraftfull och raspig röst, att det inte finns någon enkel lösning på Europas ekonomiska kris. Lösningen kan inte vara expansion, konsumtion och stimulans när alla stora ekonomier har en statsskuld långt över de sextio procent av bruttonationalprodukten som är den överenskomna gränsen. Det har liten effekt om de få som följer regeln skulle blåsa på. En expansion av ekonomin i Sverige eller Luxemburg eller andra små solventa länder skulle inte ha effekt. Länderna med sund ekonomi utgör en för liten del av det europeiska moraset.

Magdalena Andersson hackar förstås på Borg. Hans budget gör av med fem miljarder mer än hennes. Jag säger att det inte är mycket i ett sammanhang om uppåt tusen miljarder, närmare bestämt 831 miljarder. Hon svarar att Borg satsar på fel saker. Som en sänkt bolagsskatt som kostar alldeles för många miljarder.

När han vill sänka till 22 procent nöjer hon sig med att sänka till 24. Miljarderna som inte går åt vill hon lägga i ladorna.

Vid varje möte räcker pressekreteraren över påsen med pumpsen. Magdalena Andersson byter om från stövlar till högklackat innan hon antrar talarstolen. Stövlar ute, pumps inne. Av inga andra skäl än praktiska.

Du växte upp i Uppsala. Var det där ditt starka självförtroende formades?

– Jag är inte född med det. Mina föräldrar var stöttande, men det är förvärvat, bit för bit.

Magdalenas mamma var lärare i samhällskunskap, på gymnasiet. Magdalena minns kvällarna i tv-soffan framför Rapport, ”först somnade jag väl mest, sedan tittade jag mer och mer”. Hon var sex år 1973 när militärkuppen i Chile gjorde starka intryck. Senare minns hon tv-bilder från kampen mot apartheid i Sydafrika. Samhällsintresset blev en självklarhet. Hon gick med i SSU när hon var 16 år.

Pappan var lärare i statistik på universitetet. Han missionerade om vikten av korrekta diagram och om hur man kan genomskåda ljug med statistik. Men han var ingen torrboll.

– Jag tror hans intresse för tips och poker kom först, och sedan statistikstudierna.

Pappan insjuknade i alzheimers på 1990-talet och efter en många gånger plågsam nedbrytningsprocess avled han 2002. ”Det var under valrörelsen. Det var odramatiskt. Vi hade haft en fin relation, en nära kontakt och pratat om allt.”

Magdalena Andersson inspirerades av sin pappas stora intresse för idrott. Mellan åtta och femton års ålder tränade hon bröstsimmning upp till nio gånger i veckan. Hon vann Junior-SM två gånger.

– Speciellt i början vann jag mycket. Jag var relativt stor i kroppen. Det blev svårare när de andra växte i kapp.

Hon tvärtröttnade vid femton och snart var politiken viktigast. När hon gått ut gymnasiet med toppbetyg ville hon bort från Uppsala. Hon hade gått i Katedralskolan där hennes mamma var lärare och stod inför att börja ekonomistudier i byggnaden mitt emot där hennes pappa var

lärare. Så ville hon inte ha det.

I stället sökte hon till Handelshögskolan i Stockholm. ”Jag sökte den utbildning som var svårast att komma in på”, förklarar hon. Hon blev antagen och fortsatte sedan med kurser på prestigeuniversitetet Harvard i USA. Självförtroendet växte. Om hennes ingång till politiken varit emotionell blev den nu mer rationell.

– Jag gick från barnets upprördhet över missförhållanden till att se att rättvisa inte bara är rätt utan också smart. Vetenskapen visar att ett sammanhållet samhälle är smartare.

Hon låter lite som Fredrik Reinfeldt i regeringsförklaringen. Han nämner ordet sammanhållning ett tiotal gånger.

Blir ni mer och mer lika? Är ni de Nya Socialdemokraterna? Eller är det Moderaterna som är det?

– Nej, säger Magdalena Andersson en smula trött, vi är ett parti som förändras i takt med att samhället förändras.

Vissa ord är så slitna att de inte tar trycksvärta. Som ordet ”affärsplan”.

Men när Magdalena Andersson och de tre andra i Fantastiska Fyran skrev en artikel på DN Debatt och kallade S-programmet för ”affärsplan” hettade det till om bokstäverna. I ett ovanligt socialdemokratiskt partisammanhang blev det menlösa ordet kontroversiellt. Några tyckte det var att kliva över en förbjuden gräns att använda ett näringslivsord. Andra att det var ett genialiskt pr-trick för att få uppmärksamhet.

Magdalena Andersson läste utkastet som bollades mellan de fyra politikerna och en rad tjänstemän. Men vem som beslutade sig för att använda ordet ”affärsplan” tycks inte gå att utreda.

– Jag reagerade inte. Jag har inga problem med näringslivets uttryck.

Under fjorton år har Magdalena Andersson rört sig i maktens korridorer, i finansdepartementet och i statsministerns kansli. Och hon har varit nöjd med det, säger hon. Först nu kommer hon ut som politiker.

Gjorde Löfven en modig rekrytering?

– Ja, det kan man säga. En slipad politiker ska klara två saker. Det ena är att fila på förslag, kompromissa och få igenom dem. Det är inget problem för mig. Det gäller fortfarande att ha bra argument och bra underlag så det inte blir fel och kostar en miljard i onödan. Det andra är jag ovan vid, att entusiasmera, att få med mig människor. Sådant som att hålla tal på första maj, som jag gjorde i våras i Malmö och Landskrona. Och att hantera medier, som du. Men jag lär mig.

Vilka är de socialdemokratiska värderingarna?

– Frihet, jämlikhet och solidaritet, svarar Magdalena Andersson blyt-snabbt. Och ler lite åt sin egen uppdatering av franska revolutionens slagord. Broderskapet har blivit en henaktig, könsneutral solidaritet.

Anders Borg blev feminist när hans tvillingdöttrar föddes. När han upptäckte att de behandlades annorlunda än pojkar. Är du feminist?

– Absolut! Någon har kallat mig tokfeminist och det är okej. Jag var väl åtta år första gången jag blev riktigt arg. En tjejkompis hade lika låg veckopeng som sin yngre bror. Fel tyckte jag.

Borde inte föräldraförsäkringen delas rakt av, bli en individuell rättighet, med lika mycket tid för män och kvinnor?

Jag hinner bara börja formulera frågan innan Magdalena Andersson klipper:

– Det där kommer jag inte att svara på.

Varför då?

– Det är en mycket svår fråga för vårt parti. Jag vill ju dit men det är

långt till ”the tipping point”, ögonblicket då det blir möjligt. Det är en reform som skulle förändra maktförhållandena både i familjen och i samhället.

I samhället?

– Ja, den skulle ge samma förutsättningar för båda könen till karriär och löneutveckling. Det skulle få stora följder. Förhoppningsvis skulle män börja gå ner på deltid i samma utsträckning som kvinnor gjort när barnen kommit.

Magdalena Andersson har stått länge och hamrat i politikens verkstad. Konstruerat förslag och modeller. Att tala för varan har fallit på ministrar och andra politiker.

Hon skulle nog vilja uppfinna något som får manliga socialdemokratiska väljare att köpa lika delad föräldraledighet. Någon slags win-win, borde det vara. Två flugor i en smäll på något sätt.

En innovation i slutet av 90-talet var max-taxan. Den föddes i hennes laboratorium då hon var politiskt sakkunnig. Hon beskriver det som ett grupparbete.

– Ordet maxtaxa låter som nunderska, en språklig uppfinning av Pär Nuder, säger Magdalena Andersson.

Reformen marknadsfördes plötsligt av Göran Persson strax före valet 1998. Allt micklande med inkomstgränser och olika avgiftsnivåer skulle bort från förskolan.

Utspelet hindrade inte att S minskade med 8,9 procent till det som i dag skulle betraktas som en hög siffra, 36,4 procent. Men så småningom kom maxtaxan att omfamnas av väljarna och bli en självklarhet i välfärden.

Vem väljer du? Palme eller Persson?

– Persson, absolut. Vi jobbade ihop i nio och ett halvt år. 1990-talets

budgetsanering var en stor sak men det fanns fler ben i hans politik. Till exempel kunskapslyftet och begreppet ”det gröna folkhemmet” som han var tidig med.

– Palme? Jag var nitton år när han dog 1986. Men jag hann faktiskt höra honom en gång i universitetsaulan i Uppsala och jag förstod att han var en stor politiker.

Vi ser oss om i hennes ämbetsrum i riksdagskansliet. Det är avskalat, med få personliga markörer. En tavla från Sydafrika, en liten skulptur som föreställer Gunnar Sträng. Inga bilder på barnen. Det ska det inte bli heller. Hon är mån om att hålla dem utanför offentligheten.

”Givet att”, säger Magdalena Andersson till studenterna. Och ”givet att” säger hon till finansanalytikerna. Uttrycket är ett av Fredrik Reinfeldts käraste. Ett akademiskt sätt att nita fast en faktor och se vad som händer med de andra variablerna.

**Blir ni politiker mer och mer lika, samma språk, samma tankar?
Ni är ekonomer alla tre: Du, Reinfeldt och Borg.**

– Det är bra om politiker är faktainriktade och reformerna forskningsbaserade. Men våra olikheter är stora. Jag tror att konfliktytorna kommer att öka.

I förlängningen kan Magdalena Andersson bli finansminister. Hon blev lite tagen av tanken där i februari.

– Gamla vänner blir ännu viktigare än tidigare. De man känt i 40 år. De som inte bryr sig om positionen utan om personen.

Om politik talar Magdalena Andersson stillsamt och förnuftigt. Utanför den finns passionerna. Till exempel för berg och bergsklättring. Bäst är det i Alperna. Leder som är förpreparerade med krokar och öglor. Som man kan turas om att gå själv medan den andra tar hand om barnen.

– I Alperna finns riktiga stigningar som saknas i Sverige. Tusen meter att klara av på tre timmar.

Det är tidig morgon på partihögkvarteret på Sveavägen 68. Det är partistyrelsemöte och strategiska frågor i luften. Partikongressen i april 2013 finns vid planeringshorisonten.

Magdalena Andersson är lite tillbakalutad, ”skönt med fokus på någon annan än mig, jag känner mig som killarna längst bak i klassrummet i dag”.

Hon har inte någon förtroendepost för partiet på någon nivå. Uppdraget som vice ordförande i Skuru S-förening avsåg hon sig i februari. Men hon får vara med som adjungerad till partistyrelsen.

Hon låter avslappnad men innan dagen är över har partiet haft presskonferens och satt ner foten i frågan om ”vinster i välfärden”. Magdalena Andersson har suttit i referensgruppen som manglat förslaget. Det blev ett slags linje 2, som i kärnkraftsomröstningen 1980. Något som alla, både till höger och vänster, kan svälja. Så här långt går det bra. Partistyrelsen är enig och sätter kurs mot partikongressen i april.

Magdalena Andersson gör fredagskväll. Jo, efter lite tjat, får vi en glimt av privatlivet: Det blir softande i tv-soffan med make och 11- och 13-åringen framför TV4:s ”X factor”.

Nästa dag tar Magdalena Andersson tåget till Herrljunga 08.10. Hon ska träffa ett antal kommun- och regionråd som inte känner henne. Köra diagrammen. Lite mer varsel och statsbidrag, lite mindre euro och bankkras. Klockan 15.50 är hon tillbaka i Stockholm. Som ett lite mindre oskrivet blad för partifolket.

Lasse Granestrand lasse.granestrand@dn.se “

“Magdalena Andersson

Ålder: 45.

Familj: Maken Richard Friberg, professor vid Handelshögskolan i Stockholm, en son och en dotter, 13 och 11 år.

Bor: Villa i Nacka.

Aktuell: Är sedan i februari Socialdemokraternas ekonomisk-politiska talesperson. Det vill säga finansminister efter valet 2014 om Socialdemokraterna är framgångsrika.

Mitt liv i årtal

1967 Föds i Uppsala. Pappa lärare i statistik på universitetet, mamma lärare i samhällskunskap på gymnasiet.

1973 Ser tv-bilder från Chile och den blodiga militärkuppen. Tar starkt intryck.

1980 Vinner ungdoms-SM i bröstsim första gången.

1983 Går med i SSU. Engagerar sig för ett Ungdomens hus.

1987 Börjar på Handelshögskolan i Stockholm. Träffar blivande maken Richard Friberg på en av skolans fester.

1992 Tar civilekonomexamen. Studerar en termin vid prestigeuniversitetet Harvard i USA. Maken går på MIT, Massachusetts institute of technology. Också beläget i Bostonförorten Cambridge.

1996 Börjar som politiskt sakkunnig i statsrådsberedningen hos statsminister Göran Persson.

1998 Blir planeringschef i Statsrådsberedningen.

1999 Sonen föds.

2001 Dottern föds.

2004 Statssekreterare i finansdepartementet.

2007 Rådgivare åt Mona Sahlin.

2009 Överdirektör vid Skatteverket.

2012 Ekonomisk-politisk talesperson för Socialdemokraterna.

“Röster om Magdalena Andersson”

Ingemar Hansson, generaldirektör på Skatteverket, före detta chef:

”Magdalena är en driftig och klok person som arbetar väldigt effektivt. Hon ledde arbetet med att skapa ett mer sammanhållet Skatteverk, vilket visat sig vara framgångsrikt. Hon är en kompetent nationalekonom som förmår att genomskåda olika särintressen.”

Anna Ekström, generaldirektör på Skolverket, vän:

”Magda är en slitvarg. När hon jobbar så gör hon det intensivt, från tidig morgon till sen kväll. När hon har semester så klättrar hon uppför höga berg eller åker längdskidor. Jag har sett henne riktigt arg en enda gång, och det var samma intensitet i det.”

Jan Larsson, kommunikationsdirektör på Nordea, vän och tidigare arbetskamrat i Statsrådsberedningen :

”Magda har en lite dubbel personlighet. Hon är en omtänksam och varm människa med en stark känsla för rättvisa. Samtidigt är hon analytisk och väldigt faktabaserad i sättet hon närmar sig utmaningar, och tvekar inte att ta konflikter för att kunna göra det som hon upplever är rätt. Hade hon valt ett annat yrke hade hon blivit en perfekt lärare: Snäll, men samtidigt sträng.”

26 nov 2012:

Moderata ungdomsförbundet.

”Dags för nya moderaterna att släppa borgarstämpeln”

“Fortsatt förnyelse. I dag diskuteras politik kring köksborden, på jobbet och på fotbolls-träningen, och inte under kristallkronorna eller i Riddarhuset. Identiteten och epitetet borgerlig har för länge sedan spelat ut sin roll, skriver Erik Bengtzboe, förbundsordförande i Muf. Vi ska aldrig ställa föreställningar och traditioner före våra idéer.”

•

När Nya moderaterna lanserades av Fredrik Reinfeldt 2005 förändrades det svenska politiska landskapet för alltid. År 2007 var budskapet att vi skulle förändra oss eller dö, han berättade även att om vi möter någon som inte känner igen sitt gamla parti skulle vi tacka honom.

Förnyelsen som har skett inom Nya moderaterna är på riktigt och många fler människor känner nu igen sig i vår politik. Vi har blivit mer verklighetsnära, välkomnande och öppna inom partiet och vi måste fortsätta på den vägen. Om vi verkligen ska kalla oss för Nya moderaterna får vi aldrig sluta ompröva oss och koncentrera oss på framtiden.

Om Nya moderaterna vill undvika att bli makthungliga måste idéerna få ställas i cent-rum och identitetsmarkörerna ställas åt sidan.

I dag diskuteras politik kring köksborden, på jobbet och på fotbolls-träningen, och inte under kristallkronorna eller i Riddarhuset. Identiteten och epitetet borgerlig har för länge sedan spelat ut sin roll.

Den klassiska borgerligheten försvann för många år sedan, numera är det drömmande och tillbakablickande ledarskribenter, tankesmedjor och före detta liberala magasin som kallar sig borgerliga. Begreppet

borgerlig är inte längre främst något som samlar företrädare för alliansens partier och våra idéer, utan utgör i stället en mur mot dem utanför.

Att vara borgerlig eller borgerlighet som koncept handlar om en identitet och har nödvändigtvis inte en politisk koppling. Vi ska ta vår utgångspunkt i liberala och konservativa tankar, idéer och influenser. Det som binder borgerligheten samman är förlegade strider som man drömmer sig tillbaka till och som fungerar som identitetsmarkörer i stället för politiska idéer.

Att vilja stanna genom att fördröja samhällsutvecklingen och drömma tillbaka om ett gyllene 1900-tal är en konserverande tanke som bäst och mest bärs upp av Socialdemokraterna.

Vi ska aldrig ställa föreställningar och traditioner före våra idéer. De gamla orden för att beskriva verkligheten går inte alla att använda i dagens samhälle – orden borgerlig och arbetare har spelat ut sin roll. I dag är kanske alla som jobbar arbetare och borgerligheten finns knappt kvar; kristallkronorna, pärlhalsbanden och sjurättersmiddagarna har aldrig varit en verklighet som jag känner igen mig i.

Jag är lika lite borgare som Socialdemokraterna är arbetare.

Att stanna upp, känna efter var vinden blåser och sedan följa med strömmen och bli populister är aldrig något som Moderata ungdomsförbundet kan tillåta eller acceptera. När en regering börjar blicka bakåt i stället för framåt får regeringen maktångest och ser genomförda reformer som det uppnådda målet och inte de kommande.

Nya moderaterna får aldrig fastna i den socialdemokratiska makt-hungerfällan, den som stannar upp alla idéer och trycker ned nytänkande. Att som regering ha som främsta mål att behålla makten är aldrig acceptabelt och leder sakta men säkert till sin egen död.

Gamla moderaternas valnederlag 2002 är inte så långt borta att det är bortglömt, inte heller Socialdemokraternas höga opinionssiffror. 2000-talets första årtionde vittnar om vad som händer med partier som stannar upp i utvecklingen och slutar anpassa sig efter verkligheten – som inte fortsätter sätta sina idéer i centrum och drömma om ett bättre framtida Sverige.

Politik får aldrig hindras av identitet och attribut får aldrig vara viktigare än idéer. När ledarskribenter tillsammans med politiker skriver efter borgerlig idédebatt binder de sig fast vid en identitetsmarkering som förhindrar våra politiska idéer att utvecklas.

Ungas längtan efter ett liberalare samhälle är starkt. Vi drömmer om självbestämmande och frihet, men hindrena ser på sätt och vis annorlunda ut än vad de gjorde förr. Vägen till makten över en själv går för många genom en bra utbildning, ett jobb och en inkomst.

I dag handlar frågan om hur länge vi får vänta utanför arbetsmarknaden innan vi får ta vår plats. Vi som är unga i dagens samhälle känner inte igenom oss i dagens borgerliga verklighet som vissa desperat försöker beskriva.

Samhällsproblem som vi unga möter i vår vardag är stora och många. Ungdomsarbetslösheten är det absolut största. Därtill är det näst intill omöjligt att finna en bostad för jobb eller studier. Skolor som inte levererar den kunskap som vi borde kunna förvänta oss och att vi ständigt känner oss mer övervakade för varje proposition som kommer från justitie-departementet.

Utsläppen ökar, övergödningen ökar och fiskantalet minskar. Vi mår allt sämre i en värld där vi har det allt bättre. Det är väldigt stora utmaningar vi står inför som Nya moderaterna måste adressera.

Ingen livsstil, ingen bakgrund och ingen yta får stå i vägen för ett friare, öppnare och tolerantare Sverige. Alla människor ska kunna

känna att de är välkomna, kan påverka och blir lyssnade på när man tar steget att intressera sig för Moderata ungdomsförbundet och Nya moderaterna.

Våra lösningar på samhällsproblemen ska hämtas ur de liberala och konservativa idétraditionerna. Även om dessa idéer grundlades för väldigt länge sedan har de fortfarande svar på dagens samhällsutmaningar. Friheten att själv fatta sina egna beslut bland en mångfald av valmöjligheter är något vi ska fortsätta kämpa för, oavsett regering, på grund av att vi tror att personerna är bättre och mer lämpade att fatta beslut än politiker i ett mötesrum långt bort från människors verklighet.

De liberala och konservativa idéerna som vår ideologiska grund vilar på är för oss en tradition och ett arv vi ska vårda.

Att beteckna sig som borgerlig har blivit en identitetsmarkör som hindrar utvecklingen av våra liberala och konservativa idéer. Ordet borgerlighet har tappat sin ursprungliga innebörd och har fått en ny.

Jag är inte del av den borgerliga kvarlevan från mitten av förra århundradet, utan jag är en del av Nya moderaterna som ständigt förnyar sig för att göra våra idéer rättvisa och se dagens och morgondagens samhällsutmaningar och lösningar på dessa.

Jag känner mig mer hemma vid köksbordet än under den borgerliga kristallkronan. Därför vägrar jag att kalla mig borgerlig.

Erik Bengtzboe, förbundsordförande Muf “

DN 30 nov 2012:

Sverigedemokraterna.

“Partiledaren sitter säkert trots den interna kritiken”

“Analys. Sverigedemokraternas opinionssiffror ligger kvar på toppnivå trots den senaste tidens skandaler. Så länge inte väljarstödet sjunker sitter partiledaren Jimmie Åkesson säkert. Trots att det börjat mullra i de egna leden.”

“Tre fjärdedelar av DN/Ipsos undersökning gjordes efter att Expressen publicerat filmen där framträdande företrädare för SD uttalar sig sexistiskt och rasistiskt och beväpnar sig med järnrör. Men det finns inga tecken på att det påverkat väljarna negativt.

Det är också för tidigt att avgöra om den senaste skandalen som fick riksdagsledamoten Lars Isovaara att lämna riksdagen kommer att påverka SD:s sympatisörer.

Varför skandalerna inte ger några avtryck i opinionssiffrorna går inte att säga säkert. Det finns sannolikt inte heller en förklaring utan flera.

Att synas i medierna brukar höja partiernas opinionssiffror. Oftast märks det i samband med kongresserna där uppmärksamheten ökar. Även om Jimmie Åkesson säkert hellre velat att partiet uppmärksammas av andra orsaker har det mediala genomslaget varit stort den senaste tiden.

Både partiet och partiledaren har blivit mer kända för väljarna. Jimmie Åkesson blev partiledare 2005, men det är först under de senaste tre fyra åren han nått ut på riksplanet. När SD valdes in i riksdagen för två år sedan ökade exponeringen för att kulminera under skandalerna.

SD upplevs som det enda alternativet till de etablerade partierna som rört sig mot mitten och upplevs alltmer lika. Det är samma fenomen som när Ny demokrati utmanade ”etablissemangen” på 90-talet.

Oron för jobben på både kort och lång sikt spelar sannolikt stor roll. Många av SD:s väljare är lågutbildade och har svårt att få jobb och risken är stor att de blir arbetslösa i lågkonjunkturer.

Att fackförbunden Byggnads och Transport har förhållandevis många medlemmar som sympatiserar med Sverigedemokraterna är ingen tillfällighet. Låglönekonkurrensen från utländska företag och arbetare har länge varit märkbar i bygg- och transportbranscherna. SD är det parti som profilerat sig starkast mot konkurrens från utländsk arbetskraft i Sverige.

Väljarstödet gör att Jimmie Åkesson sitter säkert trots skandalerna och att han petat tre framträdande företrädare från deras uppdrag. Ungdomsförbundets ordförande, som kritiserade petningen av riksdagsledamoten Erik Almqvist, fick också sparken.

Det finns en falang inom SD som tycker att Åkesson gått för hårt fram. Men kritiken kommer inte att få något fäste så länge opinionssiffrorna ligger kvar på den höga nivån.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

“ Faktagranskaren. DN granskar uttalanden från SD-politiker

Falskt.

"Jag inte är en sån människa som säger såna saker."

Erik Almqvist, SD:s dåvarande ekonomisk-politiska talesman, kommenterar anklagelser om att han skulle ha sagt ”babbe”, ”blatteälskare” och ”hora”.

En film visar att han använde samtliga dessa uttryck i ett bråk på Kungsgatan år 2010.

Falskt.

"Isovaara utsattes för en grov stöld av två okända personer med invandrarbakgrund."

Pressmeddelande från SD i onsdags.

Den ”stulna” ryggsäcken är återfunnen. De utpekade brottslingarna verkar ha hjälpt den berusade riksdagsledamoten.

Oklart.

"Jag fick hakkors inristat i pannan av två män med arabisk klingande språk."

SD-politiker i Malmö i september 2010.

En rättsläkare bedömde att skadan var självförvållad. Utredningen är nedlagd.

Oklart.

"Jag utsattes för mordbrand i min lägenhet."

Kvinnlig SD-politiker i Gnesta hösten 2011.

En polisutredning pågår för att ta reda på om det är kvinnan själv som har anlagt branden.

Falskt.

"Mitt hem hade blivit sönderslaget."

Erik Almqvist, SD:s sparkade ekonomisk-politiska talesman, på en presskonferens den 13 november.

Skadegörelsen ägde rum i trapphuset, inte i hans lägenhet. “

DN 30 nov 2012:

DN/Ipsos. Opinionsmätning

“Partiet står starkt i krisen”

“Sverigedemokraterna får rekordsiffror – skandalerna till trots. Samtidigt minskar Vänsterpartiet kraftigt och KD och C balanserar vidare omkring riksdagssparren. Det visar DN/Ipsos novembermätning. “

“ Den största dramatiken i väljaropinionen är det som inte hände. Filmerna där ledande företrädare för SD använder rasistiska uttryck, kallar en ung kvinna för hora och beväpnar sig med järnrör har hittills inte påverkat partiets opinionssiffror, trots all uppmärksamhet i medierna. Partiet får nya väljare, främst från FP och M och når en ny toppnotering på 8,8 procent – även om ökningen sedan oktober ligger inom felmarginalen.

– Jag tror att deras sympatisörer upplever att partiledaren Jimmie Åkesson har hanterat krisen bra. SD är dessutom ett antietablissemangsparti, och medierna upplevs som en del av etablissemanget. När tidningarna skriver kritiskt så sluter sympatisörerna upp ändå starkare kring partiet, säger Johanna Laurin Gulled, opinionsanalytiker på Ipsos.

SD-ledaren har deklarerat nolltolerans med rasism, extremism och privata utsvävningar.

– Det har gjort att partiet uppfattas som mer rumsrent. Skandalen innebär ett avbrott i det arbetet, men inget totalt bakslag, säger Johanna Laurin Gulled.

Professorn i statsvetenskap Peter Esaiasson hade trott att partiet skulle förlora sympatier efter skandalen men hade fel.

– De som sympatiserar med SD bryr sig uppenbarligen inte om det här. Men jag tror att de som skulle kunna tänka sig att rösta på SD men ännu inte tagit steget, har tappat lusten, säger Peter Esaiasson.

Annika Hamrud är författare och har varit med och skrivit en bok, ”Svensk, svenskare...” om Sverigedemokraterna. Hon tror detsamma.

– Problemet för Jimmie Åkesson är inte att behålla de väljare som han har lyckats få utan att vinna nya. Sverigedemokraternas nolltoleranslinje syftar ju till att SD ska växa. Men skandalerna grusar möjligheterna att bli riktigt stora. Ska SD nå över 15 procent så tolereras inte den här typen av beteende, säger hon.

I DN/Ipsos mätning minskar Vänsterpartiet kraftigt. Förhoppningarna om att Jonas Sjöstedt skulle dra partiet åter mot de höjder där det var under Gudrun Schyman har grusats. Likaså föll Vänsterpartiets förhoppning om att debatten om vinster i välfärden skulle ge nya sympatisörer. Nu är det framför allt kvinnor och personer över 60 år som blivit osäkra och lämnat V.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 30 nov 2012:

DN/Ipsos. Opinionsmätning

“Sympatierna för SD ökar i takt med varslen”

“Här är kurvan som är en av förklaringarna till Sverigedemokraternas stora framgångar. Arbetsförmedlingens statistik över lagda varsel och SD:s opinionssiffror går hand i hand. “

“Opinionsinstitutet Ipsos hade precis inlett arbetet med novembers väljarbarometer när Expressen började publicera sina avslöjanden om Sverigedemokraterna. Men trots skandalerna med järnrör och främlingsfientliga uttalanden har SD inte tappat några som helst väljare.

Tvärtom får partiet sitt bästa resultat någonsin, 8,8 procent i DN/Ipsos. Undersökningen avslutades innan den senaste SD-skandalen briserade som fick riksdagsledamoten Lars Isovaara att avgå. (Läs mer på nästa uppslag.)

Huvuddelen av sympatisörerna är män, arbetare och lågutbildade. I de senaste mätningarna har andelen kvinnor ökat.

Sympatierna för Sverigedemokraterna går också hand i hand med de ökade varslen runt om i Sverige.

Om man lägger Arbetsförmedlingens statistik över lagda varsel bredvid Sverigedemokraternas framgångar i opinionsundersökningar går de två kurvorna nästan parallellt. I januari var 6 644 människor varslade om uppsägning, i oktober hade det stigit till drygt 10 000 personer.

Under samma tid har SD ökat från 5,5 procent till 8,8.

Enligt statsvetaren Andreas Johansson Heinö vid Göteborgs universitet är det helt klart att det finns en koppling mellan varslen och framgångarna för SD.

– Vi vet att det som utmärker deras väljare är att de är mer oroliga för framtiden, att de är ekonomiskt svagare och har en svagare ställning på arbetsmarknaden och är mer känsliga. Det är rimligt att det är i den typen av faktorer man letar förklaringen till den här uppgången, säger Andreas Johansson Heinö.

Även Johanna Laurin Gulled, opinionsanalytiker på Ipsos, tror att varselvågen gynnar SD.

– Människor är oroliga för sina jobb och sin ekonomi och ser om sina hus. Det gynnar ett parti som SD som har väldigt enkla svar på svåra frågor. De kopplar arbetslösheten till invandringspolitiken och säger att jobben ska ges åt födda svenskar. För dem hänger arbetslösheten ihop med deras kärnfråga invandringspolitik, säger hon.

Bland fackförbunden är det LO-anslutna som har starkast sympatier för SD. I DN/Ipsos röstar 13,7 procent av dem på SD.

De höga sympatierna för SD är man väl medveten om inom LO. Fackförbundet Byggnads genomförde redan vid valet 2010 en egen valundersökning som visade att drygt tio procent av dess medlemmar stöttade partiet.

Men enligt Johan Lindholm, ordförande för Byggnads, har det inte med rasism eller främlingsfientlighet att göra.

– Jag träffar väldigt sällan folk i bodarna som utåt pratar om SD eller främlingsfientlighet, utan det är andra saker som folk är irriterade på. Det är avsaknaden av en bra arbetsmarknadspolitik och att svenska kollektivavtal inte gäller alla på den svenska arbetsmarknaden. Det gör att man känner sig otrygg och det skapar ett missnöje med politikerna. Det är en bidragande orsak till de här siffrorna, säger Johan Lindholm.

Även Socialdemokraternas partisekreterare är inne på oron för jobben som den stora anledningen och skyller SD:s framgångar på regeringens arbetsmarknadspolitik.

– Det är tider då många männi-skor känner oro inför framtiden och då finns risken att just den här typen av partier ökar. Svenskarna ser att

regeringen inte har en strategi för framtiden. De lösningar som de haft har faktiskt inte minskat arbetslösheten. I stället så ökar den hela tiden, det är det som är grunden till den här utvecklingen, säger Carin Jämtin.

Moderaternas partisekreterare Kent Persson vill inte analysera SD:s resultat men säger att han inte tycker det är regeringens fel. I stället vill han lägga skulden på den internationella krisen.

– Vi ser ekonomiska bekymmer i Europa och USA och det påverkar Sverige. Vi ser varsel som beror just på detta, länder som har kris, det är klart att människor blir oroliga och den signalen ska vi ta på allvar.

Hur ska ni behålla de här väljarna?

– Det finns strömningar till missnöjespartiet och det som då blir vårt huvuduppdrag är att möta den oron. Jag tror att det så att det bästa sättet att möta missnöje är att bekämpa samhällsproblem, i grund och botten handlar det om att se till att fler människor får ett jobb, säger Kent Persson.

Det finns även de som tror att varselvågen inte kan förklara SD:s historiska resultat.

Peter Esaiasson, professor i statsvetenskap i Göteborg, anser att den viktigaste faktorn bakom uppgången är mediebevakningen av invandringspolitik och integration.

– Ju mer vi diskuterar invandringsfrågor, desto bättre går det för Sverigedemokraterna. Det är väldigt enkelt, säger han.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

“Fakta. Höstens varselvåg

Enligt lag är arbetsgivare skyldiga att anmäla planerade nedbemanningar om fler än fem personer till Arbetsförmedlingen.

Efter sommaren har antalet varsel ökat markant enligt Arbetsförmedlingens statistik. Under juli varslades 3 692 personer om uppsägning, i augusti ökade det till 4 227 och i oktober hade varslen mer än fördubblats till 10 260 personer. “

DN 30 nov2012:

SD-skandaler.

“Politisk ryggäck svar att glömma”

“Järnrörsskandalen fick inte SD att backa. Hur Lars Isovaaras rasistiska utfall påverkar väljarna återstår att se – och reaktionen kan bli viktig för partiets framtid.”

“Sverigedemokraterna genomlever sin värsta kris någonsin och alla avskyr partiet. Alla utom väljarna. I DN/Ipsos som publiceras i dag ökar SD med 0,3 procentenheter till 8,8 procent. Det är visserligen inom felmarginalen men visar ändå, tillsammans med andra mätningar, att babbe- och järnrörsskandalen inte gav partiet det ras som etablissemanget hoppats på.

Etablissemanget? Det är medierna och ”Sjuklövern”, som sverigedemokrater föraktfullt benämner de övriga sju partier som envist vägrar att begränsa invandringen och se hotet från islamiseringen. SD:s självbild är att vara ständigt motarbetade, ständigt påhoppade, ständigt i underläge mot journalister, politiska motståndare och pk-människor som direkt rasiststämplar den som är det minsta kritisk mot den förda invandringspolitiken.

Det är därför partiet utvecklat en nätbaserad motkultur, där sajter som Avpixlat och delar av Flashback är epicentrum för en hätsk argumentation, ofta rent näthat, mot dem som uppfattas som fiender. De etablerade vägarna uppfattas som stängda, så man öppnar de dörrar som finns: på debattforum, i kommentarsfält och med mejl.

Men stämmer detta? Är Sverigedemokraterna och deras hjärtefrågor, eller snarare fråga, exceptionellt utfrysade i debatten?

Tja, om man jämför med till exempel kommunister är svaret nej. De svenskar som i dag vill förstatta banker, bryta banden med USA och införa femårsplaner kan räkna med föga medhåll hos ”etablissemanget”.

Lika bekymmersam torde situationen vara för nyliberaler. Jo, ni hörde rätt. Många gillar att peka ut Sverige som ett nyliberalismens experimentella paradiset. Men för de extremliberaler som vill ha en skattesats på 10 procent i stället för 50, avskaffa allt kulturstöd, minska antalet myndigheter till en handfull och släppa alla droger fria är gensvaret i medier och riksdag lika med exakt noll.

Jag skulle tro att både kommunisterna och nyliberalerna vore djupt tacksamma om deras älsklingsämnen fick samma genomslag i medierna som debatten om invandring har i dag.

Den sverigedemokrat som fortfarande ser sig som utfrysad av etablissemanget, och anser mig vara ett mindre trovärdigt vittne om motsatsen, kan i stället vända sig till SD:s beryktade kommunikationsplan från oktober i år. Där slår Jimmie Åkesson redan i förordet fast: ”Medieuppmärksamheten och den ton med vilken man talar om vårt parti har också förändrats de senaste åren.”

Ett nyckelavsnitt i planen lyder: ”Den utveckling som både Sverigedemokraterna och medieklimatet i Sverige har genomgått de senaste åren har inneburit en betydande förändring rörande dels våra möjligheter att få komma till tals, dels rörande hur medierapporteringen som rör vårt parti ser ut (...) Vi är inte längre ett litet marginaliserat parti som aldrig får komma till tals. Vi är makthavare med reellt inflytande över människors vardag.”

Det var här Jimmie Åkessons nolltolerans kom in. Kravet på att partiföreträdarna skulle bete sig som folk kom just för att SD etablerat ett brohuvud i etablissemanget och nu skulle avancera ytterligare. Men

denna analys är kontroversiell inom partiet, en hel del medlemmar anser att partiledaren gått för hårt fram i sin saneringsiver.

Att SD nu behåller, till och med något ökar, sitt väljarstöd under den period som medierna slår hårdast mot partiet är ett tecken på att många svenskar tycker sämre om etablissemangen än om Sverigedemokraterna. Det är ett stort problem för landets samlade journalist- och tyckarkår – men också för partiet självt.

Om det visar sig att kriser som Expressenfilmen och Lars Isovaaras rasistutfall faktiskt får SD att växa ännu mer innebär det nya problem för Jimmie Åkesson. Då minskar hans incitament att fortsätta sin nolltoleranslinje och rensa ut dårfinkarna på alla nivåer för att nå mer sansade väljare.

Nästa varv av opinionsundersökningar, de som även omfattar Isovaara-skandalen, blir intressant. Vi har alltså ett parti där en riksdagsman glömmer sin ryggsäck, ramlar omkull, blir hjälpt av två mörkhåriga män, utgår från att de stulit ryggsäcken och därför tar ut sin ilska på en helt annan mörkhårig man. För detta får partiet löpa gatlopp i medierna. Vad händer om resultatet bara blir att det växer ännu mer?

Sverigedemokraterna måste helt enkelt välja. Fortsätta rensa och ta risken att tappa antietablissemangsväljarna. Eller släppa nolltoleransen och överge drömmen om att framöver ses som ett något så när normalt parti och kanske till och med nå en form av parlamentariskt samarbete.

Partiet har i sitt nazistiska förflutna en ryggsäck som är betydligt knepigare att glömma än Lars Isovaaras. Att sanera framtiden blir om möjligt ännu svårare.

Erik Helmersen erik.helmerson@dn.se “

DN 1 dec 2012 Ledare:

Regeringsfrågan.

“Politiken är större än SD”

“Det finns många spekulationer om hur Sverigedemokraterna kommer att påverkas på längre sikt av de senaste veckornas turbulens. En förhoppning är att väljare som hade kunnat tänka sig att rösta på dem stöts bort av inblickarna i partiets inre liv. En annan är att partiledningens princip om nolltolerans ska skapa allt svårare inre slitningar.

Men de flesta länder i Europa har åtminstone något parti vars affärsidé är att spela på främlingsfientlighet och misstro mot etablissemangen. Egentligen är det en större gåta att vi så länge har varit förskonade från fenomenet än att Sverigedemokraterna till sist tog sig in i riksdagen.

Intressantare än SD är hur de andra partierna ska rusta sig för ett liv i det nya politiska landskapet. Den aspekt som hittills dominerat är hur Sverigedemokraterna ska bemötas i debatten. Men den får inte skymma den större frågan: Hur ska vårt demokratiska system kunna fungera när ett främlingsfientligt enfrågeparti i praktiken blockerar de regeringsalternativ som vi betraktat som de naturliga?

Den borgerliga alliansen var svaret på en lång socialdemokratisk dominans över svensk politik. Genom att före valet 2006 förhandla fram gemensamma förslag i centrala politiska frågor vann de fyra partierna trovärdighet som regeringsalternativ.

År 2010 lyckades alliansen vinna större stöd än vänsteralternativet under Mona Sahlin's ledning. De borgerliga belönades för regeringsduglighet och sammanhållning. Men samtidigt var segern en halv förlust. För genom SD:s intåg i riksdagen förvandlades majoritetsregeringen till en minoritetsministär.

Reinfeldt återkom som en försvagad statsminister. Under de två år som gått har det sedan blivit allt tydligare att regeringen hämmas av rädslan att förlora omröstningar i riksdagen.

Alliansen var en innovation som förändrade svensk politik. Den gjorde det möjligt för fyra partier att uppträda som en slagkraftig enhet utan att ge upp sin självständighet. Samarbetsformen accentuerade det gemensamma, både viljan att regera tillsammans och det sakpolitiska innehåll som de alla kunde ställa upp på.

Men samarbetets pris blev utslätning. I stället för att låta sina olika traditioner och skilda värderingar bli synliga har regeringspartierna tonat ner dem.

Det finns ingen anledning att avveckla eller dödförklara alliansen. Med den mandatfördelning som finns i riksdagen är den nuvarande regeringen i realiteten den starkast möjliga. Inför nästa val är det också naturligt att de borgerliga partierna visar att de är beredda att regera tillsammans ännu en gång.

Vad som behövs är däremot en större öppenhet och tolerans mot inbördes meningsmotsättningar. Dels för att den politiska debatten ska få nytt syre. Dels för att förutsättningarna för alliansen att regera i minoritet troligen kommer att vara ännu sämre efter nästa val.

En fast sammansvetsad allians blir i det läget snarare en del av problemet än av lösningen. Då krävs mod att pröva helt nya koalitioner och samarbetsformer med partier från båda sidor om blockgränsen.

I dag framstår inte ett regeringssamarbete mellan de borgerliga och Miljöpartiet som realistiskt. Att ett eller ett par borgerliga partier bildar regering tillsammans med S och MP är också svårt att tänka sig. Än mindre sannolik ter sig en stor koalition mellan Moderaterna och Socialdemokraterna.

Men landet måste ha en regering. Det behöver också en offentlig debatt som visar väljarna att det finns fler val än för eller emot alliansregeringen – och för eller emot SD.

I en dimension går verkligen skiljelinjen i svensk politik mellan Sverigedemokraterna och de övriga. SD skiljer ut sig genom sin aggressiva uppdelning av människor i svenskar och främlingar. När det gäller regeringsfrågan utgör SD inget alternativ och är i praktiken irrelevant.

I det parlamentariska läge som råder är övriga sju riksdagspartier därför skyldiga väljarna en bredare och livfullare skildring av vad de själva står för och vad som skiljer dem åt. Att slå in på en sådan väg är inte riskfritt. Fler och hårdare konflikter mellan partierna kan skapa sår som försvårar framtida samarbete.

Men alternativet, att den politiska debatten töms på innehåll och alla andra känslor än dem som gäller SD, är mycket sämre.

DN 1/12 2012 “

DN 2 dec 2012:

Sverigedemokraternas kris.

”Politiska skandaler drabbar alla svenska riksdagspartier”

“Nolltolerans råder. Alla sverigedemokrater som uppträder olämpligt och skadar partiets anseende får ta konsekvenserna av detta. Men vilka konsekvenserna blir är olika från fall till fall. Annat vore orimligt. Och det är vi i SD och inte medier eller politiska motståndare som avgör detta, skriver Jimmie Åkesson (SD).”

Den 12 oktober skickade jag ett brev med rubriken ”Dags för ansvar” till partiföreträdare över hela landet. Bakgrunden var att partiet upplevt vissa problem, i synnerhet på lokal nivå, med företrädare som på olika sätt agerar i strid med partiets politik och ideologiska utgångspunkter. Glädjande nog fick detta brev stort genomslag, såväl internt som medialt. Responsen från medlemmar och väljare var överväldigande positiv. I synnerhet är det följande formulering som fått extra uppmärksamhet i medier: ”Från och med nu råder nolltolerans och arbetet med att städa upp i leden ges högsta prioritet.”

Under den senaste tidens turbulens har många menat att detta ställts på sin spets eftersom det nu handlar om personer i partiets riksdagsgrupp som är föremål för granskning. Formuleringar som ”Åkesson har målat in sig i ett hörn” och ”ett stort strategiskt misstag” har flitigt förekommit i debatten. När jag nyligen medverkade i TV 4:s Nyhetsmorgon menade programledaren att ”man kan inte backa från ett begrepp som nolltolerans” och ”det kan vara knepigt för dig att behålla trovärdigheten efter att ha sagt så”. Med hänvisning till detta jagas nu sverigedemokrater över hela landet. Varje misstag, oavsett omfattning, slås upp stort och det ropas på uteslutningar.

Min uppfattning är att detta är ännu ett exempel på intellektuellt haveri.

Begreppet nolltolerans innebär att man inte visar någon som helst tolerans mot vissa fenomen och uppföranden. Det har sitt ursprung i den amerikanska kriminalpolitiska debatten då New York-polisen under 1990-talet började tillämpa nolltolerans mot brott. Tesen går ut på att tolerans mot ringa brott leder till ökande, grövre kriminalitet. Om man således stoppar mindre förseelser leder det till lägre brottslighet generellt. Det handlar alltså i grunden om en kriminologisk metod, som även tillämpats i andra sammanhang.

Nolltolerans betyder således att man inte accepterar brottslighet i någon form. Däremot betyder det inte att alla brott ger lagens strängaste straff. En sådan ordning vore naturligtvis helt orimligt.

På samma sätt fungerar den nolltolerans som jag för några veckor sedan proklamerade i mitt brev. Denna linje ligger naturligtvis fast och jag menar att det är väldigt tydligt att den också har praktiserats konsekvent den senaste tiden. De personer som uppträtt olämpligt och skadat partiets anseende har fått ta konsekvenserna av detta. Att konsekvenserna inte är likartade är inte det minsta konstigt eftersom förseelserna heller inte är likartade. Varje enskilt fall måste givetvis bedömas just enskilt.

Jag är lika övertygad nu som tidigare om att vi måste vara konsekventa i vår hantering av alla händelser som skadar partiets trovärdighet. Uttalar man åsikter som inte överensstämmer med Sverigedemokraternas grundläggande värderingar så spelar det ingen roll vilken position man har i partiet. Jag tror att många av dem som tillhör det politiska och mediala etablissemangen innerst inne är förvånade över att vi agerat så kraftfullt och konsekvent som vi ändå gjort. Detta är också vad vi hört, bland annat vid informella kontakter med företrädare för presskåren.

Tre riksdagsledamöter har fått lämna sina utskottsuppdrag. En av dessa har lämnat politiken helt samtidigt som Erik Almqvist fått det mycket skarpa beskedet att han allvarligt måste fundera över sin framtid som riksdagsledamot. Hur detta slutar är inte upp till oss då en riksdags-ledamot själv äger sitt riksdagsmandat och således är den som ytterst bestämmer över platsen. Det faktum att vi som politiskt parti inte kan frånta personer deras uppdrag som folkvalda representanter är något som tyvärr sällan framkommer särskilt tydligt i den mediala debatten. Däremot styr partiet över partiinterna uppdrag, och i alla de fall som uppmärksammas den senaste tiden har de inblandade fråntagits sådana uppdrag.

Politiken är en trovärdighetsbransch och ett partis förmåga att vinna väljarnas förtroende är avgörande för möjligheten till politiskt inflytande. Väljarna röstar inte på ett parti som saknar trovärdighet. Trovärdigheten påverkas dock inte långsiktigt främst av enskilda händelser eller enskilda politikernas uppträdande, utan i första hand av hur partiet väljer att hantera dessa enskilda händelser och politiker. Politiska skandaler är inget nytt. De drabbar alla partier och vi kommer att få se fler skandaler i svensk politik framöver. Behovet av sverigedemokratisk politik minskar inte för att enskilda sverigedemokrater begår misstag.

Sverigedemokraterna kommer inte att acceptera övertramp. Politiska avvikelser eller allmänt olämpligt uppträdande kommer att få konsekvenser och leda till disciplinära åtgärder. Så har skett och så kommer att ske även i framtiden. Vi kommer inte att vika en tum och vi känner ett mycket starkt stöd såväl internt i partiet som bland våra väljare och sympatisörer. Däremot förbehåller vi oss rätten att själva avgöra vilka konsekvenser och disciplinära åtgärder som ska bli aktuella i varje enskilt fall. Vi kommer inte att låta mediernas eller politiska motståndares pretentioner åsidosätta vare sig intellektuell hederlighet, sunt förnuft eller allmänt accepterade demokratiska principer.

Jimmie Åkesson, partiledare Sverigedemokraterna “

DN 3 dec 2012:

Opinionsundersökningar.

“Mätmetod avgör resultatet”

“I en mätning får SD 6,4 procent. I en annan 8,2 och i ytterligare en 12,3 procent. Opinionsinstitutens olika mätmetoder skapar oklarhet om partiets egentliga storlek.”

“Instituten blir fler och fler: Ipsos, Sentio, Yougov, Novus, Demoskop, Skop, United Minds, Sifo. Vilka kan man egentligen lita på? Hur kan ett parti få dubbelt så mycket i en mätning som i en annan?

Det blir allt vanligare med webbaserade mätningar med självvalda paneler. Sentio, United Minds och Yougov arbetar med den metoden. Då rusar också SD i väg uppåt.

Men den springande punkten är inte webbpanelerna i sig, utan hur de väljs ut.

– Skiljelinjen går mellan undersökningar som bygger på sannolikhetsurval och undersökningar som inte gör det, säger professor Henrik Oscarsson.

Betyder det att de ”modernare” mätningarna är opålitliga?

– Jag är alltid mer tveksam till webbaserade mätningar än till dem med slumpmässigt urval, säger professorn i statsvetenskap Jonas Hinnfors.

Vid Göteborgs universitet pågår en undersökning av de webbaserade mätningarna.

– Den indikerar att skillnaderna mot traditionella undersökningar är ganska små, säger statsvetaren Johan Martinsson som gör undersökningen.

Instituten med självvalda paneler försöker med olika metoder kompensera bristen på slumpmässigt urval.

– Man försöker imitera vanliga undersökningar, men slumpmässigt urval är den enda som det finns en vetenskaplig teori kring, säger Martinsson.

Den största slumpmässiga undersökningen svarar Statistiska centralbyrån (SCB) för.

Men det finns också fördelar med de webbaserade.

– Folk anpassar inte sina svar till det socialt önskvärda när de kan vara anonyma, säger Martinsson.

TT “

“Opinionsinstitutet

Instituten som arbetar med självvalda webbpaneler är:

Sentio.

United Minds.

You gov.

Instituten som arbetar med slumpmässigt urval är:

Sifo.

Ipsos/Synovate.

Novus.

Demoskop.

Skop.

SCB.

De flesta traditionella mätningarna med slumpmässigt urval har mellan 1 000 och 2 000 personer. SCB har 9 000. “

DN 9 dec 2012:

Söndagskrönikan.

“Peter Wolodarski: Facit efter tio turbulenta år i svensk politik.”

“Väljaropinionen har svängt kraftigt de senaste tio åren. Ett annorlunda politiskt landskap har växt fram, vilket ställer krav på nya samarbeten. “

“I veckan presenterade Statistiska centralbyrån sin stora undersökning av partisympatierna. Det är intressant att jämföra den med motsvarande mätning för tio år sedan. Förändringarna är betydande.

Miljöpartiet

2000-talets första decennium var lyckosamt för MP. Under denna period leddes partiet av språkrören Maria Wetterstrand och Peter Eriksson och stödet fördubblades.

Realisterna tog över på bekostnad av utopisterna. En rad verklighetsfrånvända förslag ströks ur programmet och de gröna samarbetade med Socialdemokraterna, vilket skänkte dem legitimitet. Samtidigt klättrade klimatförändringen – MP:s stora profilfråga – på agendan.

Moderaterna

Valet 2002 var det sämsta för Moderaterna på över 20 år. Fredrik Reinfeldt efterträdde Bo Lundgren och lanserade de nya moderaterna. Reinfeldt tog avstånd från ofinansierade skattesänkningar. Han omfamnade ”den svenska modellen” och var med om att ta initiativ till den borgerliga alliansen.

Strategiomläggningen bar frukt. Från att ha varit drygt 1 procentenhet större än Folkpartiet hösten 2002 är försprånget till liberalerna i dag

nästan 23 procentenheter.

Moderaterna är allianssamarbetets självlysande vinnare. I regeringsställning har M dessutom kunnat genomföra en historisk sänkning av skattetrycket, trots den nya mjukare retoriken.

Kristdemokraterna

Under 1990-talskrisens sista år gick KD kraftigt framåt. Många väljare lockades av partiets värdebaserade framtoning i kölvattnet av allt tal om ekonomi och budgetsanering. Ordföranden Alf Svensson utlovade ”närvarme” i stället för ”fjärrvarme” och gjorde succé.

Men Kristdemokraterna lyckades aldrig förädla framgången. Partiet bytte ledare, blev mer och mer otydligt och klämdes av sina högröstade borgerliga bröder. Under regeringsåren har KD smalnats och för nu en tynande tillvaro.

Folkpartiet

Efter att KD misslyckades med att bli borgerlighetens nummer ett hade FP känning på pokalen. Liberalerna gjorde tydlighet och tuffhet till sitt motto. Förslaget om språktest för invandrare blev en raket i valet 2002 och lockade en del av den opinion som nu attraheras av Sverigedemokraterna.

Partiets framgångar spolierades emellertid av Moderaternas vandring mot mitten och i viss mån av data-intrångsskandalen i valet 2006. Efter hand har också väljarnas entusiasm för Jan Björklunds tämligen själlösa enfrågestrategi avtagit.

Vänsterpartiet

Precis som KD gynnades V av de svåra åren på 90-talet. Partiledaren Gudrun Schyman stod i opposition till Göran Persson och sade vad många socialdemokrater tänkte för sig själva.

I takt med att Sveriges ekonomi gick bättre började vänsterns siffror att gå ned. Den negativa utvecklingen förstärktes när Schyman avgick som partiledare.

De senaste tio åren har Miljöpartiet varit skickligare på att fånga upp nya vänsterväljare, särskilt i storstäderna. V uppfattas inte som framtidsinriktat och har fortfarande problem med sin politiska trovärdighet.

Socialdemokraterna

Göran Persson hade som statsminister en topp i samband med valet 2002. Svensk ekonomi tuffade på och hans regering hade ett framgångsrikt ordförandeskap i EU bakom sig. Men när den effekten började klinga av återgick S till att förlora väljarstöd. Partiet etablerade sig någonstans mellan 30 och 40 procent från att tidigare ha legat på över 40.

Socialdemokraterna kan inte som förr lita på trogna väljare, något som blev tydligt under såväl Mona Sahlins som Håkan Juholts ordförandetid. Numera uppfattas dessutom Moderaterna som mer trovärdiga i ekonomiska frågor, vilket är en historisk scenförändring.

Sverigedemokraterna

Svenskarnas kritik mot flyktinginvandring har successivt avtagit de senaste 20 åren, enligt SOM-institutets stora mätningar.

Det senaste decenniet har emellertid Sverigedemokraterna – som livnär sig på motståndet mot invandring – kraftigt ökat sitt väljarstöd. Hur går dessa utvecklingstendenser ihop?

Svaret är att ungefär 40 procent av svenskarna fortfarande vill ta emot färre flyktingar. I början av 90-talet exploaterade Ny demokrati denna opinion. Men när partiet åkte ur riksdagen 1994 efter stor intern kalabalik förstördes marknaden för liknande politiska rörelser under ganska lång tid.

Men minnet bleknar och de unga SD-männen har skaffat sig kavajer. Precis som i många andra europeiska länder finns en resonansbotten för deras budskap, särskilt i tider av ekonomisk kris.

Centern

Ända sedan 1970-talet har C:s väljarstöd sviktat. Under de senaste tio åren har partiet pendlat mellan 4 och 8 procent, med en topp under Maud Olofssons första tid som ledare. Efter sex år i regeringen har Centern åter problem med sin profil. Vem är man till för? Och vad har man egentligen utträttat annat än att stödja Moderaterna?

C försökte lämna glesbygden och erövra Stureplan, men lyckades mest skapa förvirring. Dessutom är det floskelvarning på den nya partiledaren.

Att partisympatierna kan förändras så snabbt bekräftar en övergripande samhällstrend. Svenskarna är alltmer politiskt otrogna och identifierar sig ogärna med enskilda partier. Det är svårare att vinna val på gamla meriter. En skicklig ledare som förstår tidens stora frågor kan snabbt locka till sig nya väljare. Personens betydelse växer, ideologins minskar. Storstädernas vikt ökar med den tilltagande urbaniseringen.

Styrkeförhållandena mellan alliansen och de rödgröna är visserligen ungefär desamma som för tio år sedan. Men den gamla blockpolitiken börjar framstå som otidsenlig i ett läge då Sverigedemokraterna lockar uppåt 10 procent.

Ett annorlunda politiskt landskap ställer krav på nya typer av samarbeten.

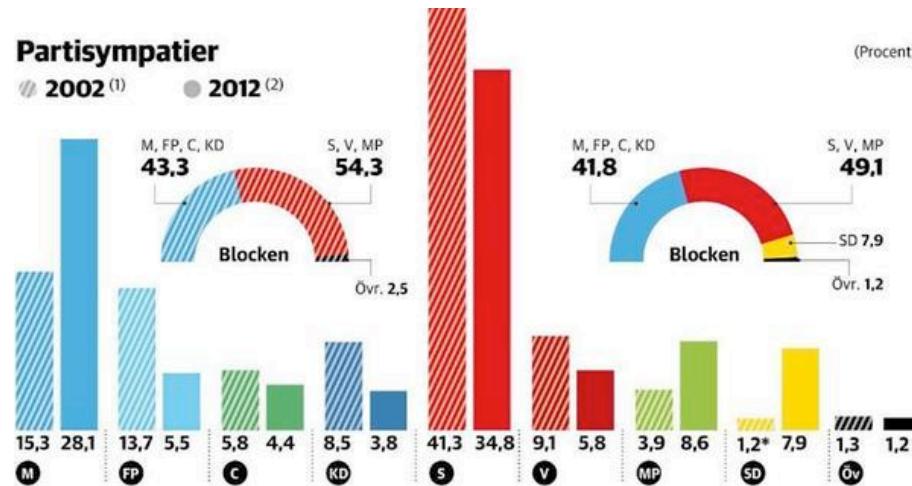
Peter Wolodarski peter.wolodarski@dn.se “

Partisympatier

2002 (1)

2012 (2)

(Procent)

Fråga som ställts i telefonintervjuer: Vilket parti skulle du rösta på om det vore riksdagsval någon av de närmaste dagarna?

(1) 6 914 st, 4–27 november (2) 5 479 st, 1–25 november, *SD fick cirka hälften av "Övriga" 2002, Källa SCB, Grafik: Johan Andersson

DN 18 dec 2012:

Statsministertal.

“Allt juleljus på skolan”

“Fredrik Reinfeldts traditionella jultal på Skansen i Stockholm tenderar att luta åt det högräddande. Det har inte varit vid dessa årliga begivenheter som statsministern allra bäst lyckats dölja sina landsfaderambitioner.

Frågan var i vilken roll han denna gång skulle beträda scenen i glöggdoften invid den stora granen: som statsminister, alliansföreträdare eller Moderatledare? Svaret blev, något överraskande: oppositionspolitiker. Eller för att vara mer specifik: som Jan Björklund cirka 2005.

Reinfeldt inledde sitt tal med att måla upp en välkänd bild av en svensk skola i förfall. Resultaten sjunker, en av fyra elever går ut grundskolan utan fullvärdiga betyg, pojkarna halkar efter och flickorna mår dåligt för att de förväntas vara duktiga och må bra.

Detta, förklarade statsministern, är Socialdemokraternas fel. Sedan läste han upp en lista, lång som ett julbord, över reformer som kommit till stånd sedan alliansen kom till makten, bland annat ny läroplan, tidigare betyg, mer matte, meritpoäng och spetsutbildningar. Problemet med uppräkningslistan var att ju längre den blev, desto starkare växte åhörarens undran över varför elevernas resultat blir sämre.

Ändå har Reinfeldt förstås en poäng. Det tar tid att vända oljetankern Skolan. Till alliansens stora förtjänster hör att den stoppat en flera decennier lång pedagogisk tomteverkstad där betyg och kunskaper blivit fula ord. Och att en följd därav har blivit att även Socialdemokraterna nu talar om tydliga krav på elever och vikten av kunskapsämnen.

Att den svenska utbildningen måste bli bättre är en truism som ingen skulle säga emot. Därför är skolan fortfarande en lockande valfråga, vilket Reinfeldt också utnämnde den till i jultalet. Förmodligen åtnjuter alliansen ännu ett större förtroende än oppositionen på området –

inte minst om Socialdemokraterna måste samordna sin politik med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Men frågan är hur mycket larm och hur många nya reformer lärare, rektorer och annan skolpersonal orkar med. Samtidigt som statsministern talar om reformtrötthet och vikten av att de nya idéerna måste sätta sig öppnar han för att skolan lagom till valet 2014 måste ta ”ytterligare ett steg”. Det skulle bland annat innebära ännu lägre betygsålder, större decentralisering och mer makt åt rektorerna. Skolans ”arbetsro” skulle alltså bara vara i knappt två år till.

Mer pengar till skolan är en rimlig ambition, förutsatt att de används effektivt. Att det skulle vara en prioriterad fråga att sänka betygsåldern ytterligare är däremot inte lätt att begripa. Åtminstone inte just nu, efter den senaste uppsplitande betygsdebatten och mitt i reformtröttheten.

Minst lika intressant som det Fredrik Reinfeldt sade i sitt jultal är vad han undvek att nämna. Inte ett ord hördes om den avstannande privatiseringen, som var kontentan av söndagens Moderatutspel på DN Debatt. Han talade inte om hårda tvistefrågor som alternativ i välfärden, sysselsättningen och Europa. Inte heller nämnde han det bekymmersamma opinionsläget för Centern och Kristdemokraterna eller Sverigedemokraternas opinionstillväxt – faktorer som direkt kan påverka regeringsbildningen efter nästa val.

I stället höll han sig alltså på skolgården och illustrerade rikligt med exempel från sina resor till olika klassrum runt om i landet. Just berättelser ur ”verkligheten” har ju länge varit Fredrik Reinfeldts paradnummer. Vilken som är hans egen berättelse om det framtida Sverige är desto mer dunkelt. Men det är två år kvar till valet och kanske behöver statsministern lite jullov.

DN 18/12 2012 “

DN 19 dec 2012:

Centerpartiet.

“Staten är den stora fienden”

“Efter en titt på Centerpartiets förra idéprogram kan man konstatera att det är hög tid för ett nytt. Programmet från 2001 är en pratig sak med evinnerliga upprepningar och så mycket kärlek, längtan, omtanke, gemenskap, solidaritet, mening, trygghet, stöd, ekohumanism och socialt ansvarstagande att man blir alldeles kollrig. Förslaget till nytt program som presenterades i går är en rejäl uppstramning. Det löper i tre spår: liberalism, decentralisering och hållbarhet.

Demokratiska länders demokratiska partiers programskrifter är sällan särskilt uppseendeväckande. De fastslår vanligtvis en lång rad ganska självklara saker om ansvar, frihet och alla människors lika värde samt rymmer en del partispecifika käpphästar. Men dokumenten kan ändå tjäna som en spegling av förändring över tid.

I utkastet till nytt Centerprogram har det mesta som påminner om klassanalys skalats bort. Till exempel stod det tidigare att politiken måste ”försvara den enskilda människans rätt gentemot stora kapitalintressen”. Själviskhet och egoism beskrevs som fiender till solidaritet och gemenskap.

För mycket stat, politik, myndigheter och regleringar utpekas nu som det allt överskuggande problemet. Om förslaget röstas igenom i mars nästa år konsolideras Centerpartiets nya, mer marknadsinriktade och borgerliga identitet.

Partier som slåss för sin överlevnad lockas förstås av tomrummet på högerkanten. Men de som på senare år sökt sig ditåt har inte belönats med några nya väljare.

Det konkreta förslag som rönt mest uppmärksamhet gäller fri invandring. Argumenten är dels att det är enda sättet att i nuläget garantera

människors rätt att leva i frihet, dels att inflyttning på det stora hela främjar utveckling. Med nya människor kommer nya idéer.

Politiskt är det för närvarande ogenomförbart. Ändå är det bra att ett svenskt parti påminner om den liberala principen att människor ska ha rätt att bosätta sig var de vill. Vare sig det handlar om att undslippa krig, terror och fattigdom, eller om att söka sig till bästa tänkbara miljö för att förverkliga sina drömmar.

Susanna Birgersson susanna.birgersson@dn.se “

DN 22 dec 2012:

DN/Ipsos.

“Centern i kris – kärnväljare överger partiet”

“Efter en tung höst kommer ännu en kалldusch för Annie Lööf. Centerpartiet noterar sin sämsta siffra hos DN/Ipsos på tolv år. En orsak är att kärnväljarna flyr partiet. Vore det val i dag skulle bara två av allianspartierna komma in i riksdagen.”

“Lennart Daléus tid som parti-ledare är en epok i Centerpartiets historia som även de mest lojala sympatisörerna talar tyst om.

Affischkampanjen ”Det här är Lennart”, som inför valet 1998 skulle göra den okände Daléus känd, är en politisk klassiker. Under Lennart Daléus tid noterade det gamla Bondeförbundet dessutom sina sämsta opinionssiffror någonsin.

Bottennoteringen inträffade i oktober 2000, då partiet enligt DN/Ipsos mätning stöddes av 3,2 procent av väljarna. Tre månader senare, i januari 2001, avgick Lennart Daléus.

I årets decembermätning får Centerpartiet sitt sämsta stöd sedan Daléus bottennotering. Månadens notering, 3,4 procent, är partiets näst lägsta siffra sedan Ipsos -inledde sina mätningar i Sverige 1979.

– Centerpartiet ligger riktigt risigt till, säger Johanna Laurin Gulled, opinionsanalytiker på Ipsos.

Det är inte första gången i år som Centern hamnar under fyraprocentsspärren. Mer allvarligt för Centerpartiets del är att kärnväljarna tycks överge partiet.

– Tittar man på den grupp som kan definieras som kärnväljare, så ligger den siffran nu på 44,7 procent. Det innebär att av dem som

röstade på partiet 2010 är det bara 44,7 procent som säger att de skulle göra det om det vore val i dag, säger Johanna Laurin Gulled.

Motsvarande notering för Moderaterna är 83,3 procent och Socialdemokraterna är 87,9 procent.

– Så det är en väldigt låg siffra Centerpartiet har, säger Johanna Laurin Gulled.

Eftersom Centern är ett litet parti är de statistiska baserna små, men enligt Ipsos är partiets ras bland sina kärnväljare statistiskt signifikant. Under Annie Lööfs första år som partiledare pendlade andelen tidigare centerväljare som uppgav att de skulle rösta på partiet om det vore val i dag mellan 60,8 och 78,6 procent.

– Man kan se att det hoppar lite månad för månad, men minskningen är säkerställd, säger Johanna Laurin Gulled.

Även alliansens andra krisparti, Kristdemokraterna, har förhållandevis låg andel kärnväljare. Av deras väljare 2010 uppger 56,4 procent att de skulle rösta på Kristdemokraterna om det vore val i dag.

– Det kan vara en indikation på stödröstningens omfattning, säger Johanna Laurin Gulled.

Sett till de enskilda partiernas förändringar har inte mycket hänt i opinionen den senaste månaden. Sverigedemokraterna ligger kvar på en hög nivå och är till synes tämligen opåverkade av den omtalade järnrörsfilmen som tvingade flera ledande SD-politiker att lämna sina uppdrag.

Precis som tidigare under hösten lockar Sverigedemokraterna flest väljare bland de yngsta och äldsta.

Skillnaden mellan blocken, en rödgrön ledning på 1,5 procentenheter, är den minsta sedan feb-ruari. Men räknas Centerpartiet och Kristdemokraterna bort har alliansen ett underläge på 8,4 procentenheter.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se”

DN 22 dec 2012:

DN/Ipsos.

“Nya idéer möter motstånd”

“Annie Lööf har varit partiledare i lite mer än ett år. Men hon har redan hunnit gå igenom flera kriser. “

“När Maud Olofsson annonserade sin avgång på försommaren 2011 pekades Annie Lööf omedelbart ut som favorit. Det politiska underbarnet från Maramö utanför Värnamo hade blivit rikskänd tre år tidigare under den så kallade FRA-striden.

I kamp mot Anna-Karin Hatt och Anders W Jonsson vann Annie Lööf sedan partiledarposten med en överväldigande majoritet av Centerdistrikten bakom sig.

Men tiden som partiledare och näringsminister har varit allt annat än ett triumftåg för Sveriges yngsta partiledare. Opinionssiffrorna har vägrat att lyfta och Lööf har fått kritik för att sprida floskler omkring sig.

I höstas sparkade hon först Tillväxtverkets generaldirektör Christina Lugnet på grund av vidlyftig representation, för att bara några dagar senare själv ertappas med ett antal krognotor som skattebetalarna fått betala.

I veckan presenterades utkastet till nytt idéprogram som – om det klubbas – omvandlar det gamla Bondeförbundet till Sveriges mest liberala parti.

Tankarna på platt skatt och fri invandring fick snabbt intern kritik och det lär bli stormigt i Centerrörelsen fram till den extra stämman i mars.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

DN 22 dec 2012:

DN/Ipsos.

“Tuff match för Lööf att stoppa raset”

“Kommentar. Centern fortsätter att ligga illa till i opinionsmätningarna. Det nya idéprogrammet med förslag om fri invandring och månggifte kommer knappast att bli ett lyft. Frågan är snarare hur partiledaren Annie Lööf ska rädda situationen.”

“DN/Ipsos gjordes innan Centerns nya idéprogram presenterades i tisdags. De som svarat på frågan om vilket parti de skulle rösta på om det var val i dag har alltså inte kunnat väga in Centerns senaste idéer. Hur väljarnas mottagande ser ut lär visa sig i opinionsundersökningarna först nästa år.

Men det är helt klart att vid sidan av KD har Centern etablerat sig som ett av alliansens krispartier. Partiet har haft uppenbara svårigheter att hålla sig ovanför riksdagens fyraprocentsspärr och DN/Ipsos visar också att varannan väljare som röstade på Centerpartiet 2010 inte vill göra om det i nästa val.

Centern är alltså i stort behov av att hitta en politik som kan locka nya väljare. Därför var förväntningarna höga hos centerpartisterna när det nya idéprogrammet presenterades i tisdags. Men hittills har det mötts av mer kritik än jubel. Ledande centerpartister har redan sågat delar av programmet som, enligt partiledaren Annie Lööf, skulle göra Centern till alliansens idémotor.

Hur mycket i programmet som är visioner och hur stor del som är tänkt att genomföras som praktisk politik är inte helt klarlagt. Att C ska bli ett liberalt decentralistiskt parti är sannolikt information på en nivå som få väljare kan ta in.

Men inget av detta spelar egentligen någon roll. Det är få väljare som fördjupar sig i ideologiska visioner och röstar utifrån dem. Väljarna kommer att ta till sig de konkreta förslagen och värdera dem och då är det svårt att se det nya programmet som en röstmagnet. Att släppa invandringen helt fri är ett kontroversiellt förslag som många ogillar. Att det kombineras med en avreglering av arbetsmarknaden gör sannolikt inte att fler tycker att det är en bra idé.

Plattare skatt är ett annat förslag som många väljare troligen kommer att lägga på minnet. Platt skatt innebär att inkomstskatten tas ut med samma procentsats oavsett inkomst. Det är en stor förändring jämfört med i dag där inkomstskatten stiger procentuellt i takt med inkomsten. Centern vill också att Sverige ska delas upp i delvis självstyrande regioner. Regionerna ska kunna stifta egna lagar och ta ut skatter.

Ett annat förslag är att skolplikten ska avskaffas och ersättas med ett föräldraansvar. Till det kommer möjlighet till månggifte och avskaffande av laglotterna vid arv.

Programmet har tagits fram av en grupp ledd av Per Ankersjö, miljöborgarråd i Stockholm, och lämnats över till partistyrelsen. Där hamnar det rakt i knät på Centerledaren Annie Lööf som måste ena partistyrelsen om ett idéprogram som kan röstas igenom på extra-stämman i mars.

Distrikten ute i landet har möjlighet att höra av sig med synpunkter både till partistyrelsen och inför stämman. Många kommer säkert att ta den chansen.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

DN 23 dec 2012:

Politik.

”Centerns problem är kroniskt”

“Centerns problem är inte akut – det är kroniskt. Det säger partiets förste vice ordförande och gruppleddare i riksdagen Anders W Jonsson efter DN:s artikel om rekordtappet av kärnväljare i går. Han tror dock inte att partiet riskerar åka ur riksdagen.”

“C går ner i en mätning, upp i en annan, men klart är att partiets framtid i riksdagen är i fara om opinionssiffrorna ligger kvar på de här nivåerna. För det finns ingen risk även om problemen är stora, enligt Anders W Jonsson.

– Man tittar inte på enstaka undersökningar utan på hur trenden ser ut och där finns mycket information. Vi har legat på en alldeles för låg nivå sedan vi dunsade i golvet 1997, säger han.

Anders W Jonsson säger vidare att han och hans kolleger känner sig trygga i valanalysen de gjorde efter 2010. Under nuvarande ledaren Annie Lööfs ledning identifierades tio ”våldigt tydliga brister” som ska åtgärdas successivt.

– Vi har ställt diagnosen, känner oss säkra på att den stämmer, och nu genomför vi behandlingen. Men det finns ingen ”quick fix”, sådana här förändringar tar tid.

En av bristerna var en ideologisk diskussion som partiet skulle åtgärda med ett nytt idéprogram. Det presenterades i tisdags och väckte kraftiga reaktioner, inte minst förslaget om fri invandring.

– Mottagandet har väl varit både och. I början var det mycket upprört som att det skulle införas omgående, men vartefter har det sjunkit in

att det inte är frågan om ett sakpolitiskt program. När diskussionen spretar så tycker jag snarare att det är ett tecken på att vi borde göra det här mer, diskutera mer för att hitta gemensamma idéer och visioner.

Anders W Jonsson säger att and-ra brister var en alldeles för svag organisation och kommunikation, varför riksorganisationen har fått genomgå en decentralisering och den utåtriktade verksamheten har förstärkts. Det kommer att ge effekt i nästa val, hävdar han.

Kommer ni liksom KD att behöva stödröster?

– Under valrörelser sker alltid stora väljarförskjutningar och så blir det säkert nu också. Men vi ska inte behöva andras stödröster, vi ska ha väljare beroende på bra politik, säger Anders W Jonsson.

Annie Lööf brukar utifrån beskrivas som en annan svaghet.

– Hon är snarare en av våra styrkor. Annie hade centermedlemmarnas stöd i 250 av 290 kommuner och därför står hon oerhört stabilt även om det stormar. Trots våra låga siffror är det ingen som är ute och kräver hennes avgång.

Ossi Carp ossi.carp@dn.se “

“Fakta. Kärnväljarna flyr Centern

I DN/Ipsos decembermätning hamnar Centern under riksdagsspärren. Noteringen, 3,4 procent, är partiets näst sämsta siffra sedan Ipsos inledde sina mätningar i Sverige 1979.

Samtidigt är det bara 44,7 procent av dem som röstade på partiet 2010 som säger att de skulle göra det om det vore val i dag. “

DN 23 dec 2012:

S-ledaren vill ha långtidsarbetslöshetsstopp.

”Ökade klyftor grund för SD-framgång”

“Regeringen bär skulden till Sverigedemokraternas uppgång. Det säger S-ledaren Stefan Löfven i en DN-intervju. Samtidigt avslöjar han partiets nya förslag mot arbetslösheten och instämmer i företrädaren Håkan Juholts krav på högre pensioner.”

“ I gårdagens DN/Ipsos fick Socialdemokraterna 33,1 procent, en nivå som Stefan Löfven inte är nöjd med.

– Det är klart att vi ska högre än så. Och Sverigedemokraterna är för stora. Vi har ett hårt arbete framför oss, säger han efter snart ett år som partiledare.

Löfven, 55, är bekymrad över SD:s framgångar i opinionsmätningarna. Enligt SCB:s väljarbarometer tar partiet väljare främst från Socialdemokraterna och Moderaterna. Till skillnad från statsminister Fredrik Reinfeldt har han sett filmerna som Expressen publicerat och han skrader inte orden:

– Prata om ”babbe”, kalla kvinnor för ”hora” och ”det här är inte ditt land”. Vad fan är det frågan om? Jag blir väldigt illa berörd och rädd. Det är inte Sverige. Det riktiga Sverige är inte enfald, utan mångfald.

Löfven förklarar SD:s marsch till positionen som Sveriges tredje största parti med regeringens ekonomiska politik.

– Jag vill vara väldigt tydlig med det. Om man skapar ett samhälle med ökade klyftor och större social otrygghet, då lägger man grunden för den här typen av partier. De allra flesta människor som säger sig sympatisera med SD är inte främlingsfientliga i grunden, men många

av dem är rädda och oroliga när det gäller jobben.

Han anser också att Miljöpartiet bidragit till situationen genom att skapa en migrationspolitisk uppgörelse med regeringen som ökat arbetskraftsinvandringen från länder utanför EU med cirka 10 000 personer per år.

– Det underlättar inte problemet.

Men hur ska du stoppa väljar-flykten från S till SD?

– Det är att fokusera på jobb. Vi måste vara mycket tydligare med att det ska finnas möjligheter för jobb, utbildning och en social trygghet för alla människor.

Men du har inte talat så mycket om integrationsfrågor som partiledare?

– Om jag kommer från Kabul eller Ö-vik är inte det viktiga. Integrationspolitik är inte ett politiskt område på sidan om, det har med tillgången på bostäder och arbete att göra.

Inför S-kongressen i april kommer nu nästa S-förslag för att få ner arbetslösheten: långtidsarbetslöshetsstopp. S vill att fem miljarder kronor per år läggs på att unga under 25 år inte ska kunna vara arbetslösa mer än högst sex månader. Därefter ska jobb, praktik eller utbildning sättas in.

– Det är vårt nyårslofte till ungdomarna.

Löfven instämmer för första gången i företrädaren Håkan Juholts kritik att de allmänna pensionerna är för låga i det nya pensionssystemet. Han vill nu att pensionsgruppen med S och de fyra borgerliga partierna diskuterar om det är rimligt att man bara får ut ungefär hälften av sin slutlön i allmän pension.

– Pensionerna är för dåliga. Nu har systemet varit i kraft en tid. Bara

för att vi var med och gjorde det så kan det inte betyda att vi aldrig kan göra om det.

Tidigare har Socialdemokraternas representant i pensionsgruppen Tomas Eneroth riktat hård kritik mot PPM-systemet som var ett av de borgerliga partiernas skötebarn när pensionssystemet förhandlades fram under 90-talskrisen. Men det räcker inte att ändra PPM, tycker Löfven.

– Jag vill att vi funderar på hur vi faktiskt ska kunna åstadkomma högre pensioner.

Löfven vill inte kommentera om han vill ha ett regeringssamarbete med Miljöpartiet efter valet men lovar besked om vilket eller vilka partier han vill samarbeta med ”i god tid” före valet i september 2014. Han är optimistisk om möjligheterna att bli statsminister om knappt två år.

– Det känns bra, men man ska aldrig vara säker. Man måste jobba hårt och vara ödmjuk.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN 29 dec 2012:

Kolumnen. Lena Andersson

“Palmes demokratiska gärning”

“Den universella människosynen har varit socialdemokratins främsta tillgång och förutsättningen för framsteget.”

“I Maud Nycanders och Kristina Lindströms film ”Palme”, vars första avsnitt visades på SVT i tisdags, dyker det gamla resonemanget om klassförräderi upp redan i filmens början. Begreppet verkar bara användas för Olof Palme men då desto flitigare. Det är som ett homeriskt epitet: Palme, klassförrädaren. I en scen intervjuas Olof Palme på franska i ett omklädningsrum efter tennisträningen och får frågan om sin högborgerliga bakgrund. Han svarar att detta bekymrar bara borgerligheten, inte arbetarrörelsen; där har man ofta hämtat folk även från andra skikt, Monsieur Branting till exempel.

Första gången jag mötte begreppet klassförrädare var i ett minnesprogram om Olof Palme för rätt länge sedan. Jag tror det var förre moderatledaren Gösta Bohman som då satte ord på företeelsen och jag minns min absoluta förundran över själva idén: att en moralisk prestation kunde beskrivas som förräderi.

Att det tänktes på motsvarande sätt i andra riktningen, gentemot klassresenären, hade jag uppfattat. Men det lät mer som buttert mummel om att man gått och blivit fin, börjat dricka te och att det gamla väl inte dög längre. Det var mindervärdeskomplex, insikt och intuitiv samhällsanalys i oklar blandning. Beklagligt men psykologiskt begripligt.

Motsatsen begrep jag däremot inte. Hur kunde det vara ett svek att bekämpa en otillbörlig samhällsordning där människor satt fast i medfödda positioner? Svek mot vad? Den egna kategorins överhöghet? En

föreställning så förfärlig att ingen borde vilja lufta den högt. Men det ville de och fann den alltså försvarbar. Hur skulle jag förstå det? Ansåg de sig på riktigt stå över andra människor, verkligen vara av bättre sort och att deras sort skulle bevaras och kvarstå i överläge? Eller var det något här som gick mig förbi?

Hur jag än vred på det fann jag det absurt att klandra en människa för att denne vill verka för jämlikhet i stället för bördsprivilegier. Eftersom klasser var något dåligt var det givetvis rätt att förråda sin klass. Rättare sagt, det var omöjligt eftersom man inte kan sägas förråda en ordning som är förkastlig.

Så vad var det för konstigt tänkande?

Det var kollektivt särartstänkande; den egna gruppens utvaldhed, sammanhållning och särskildhet gentemot de andra grupperna, det som vår värld är full av och när det gäller förtryckta grupper betraktas som gott och framstegsvänligt. En viss sorts socialister har på ett olyckligt sätt glidit in i samma särartstänkande som den högre borgerligheten uppvisade i sin syn på Palme, men de har vänt på hierarkin. Folket, arbetarklassen, de förtryckta, de utstötta, kvinnorna, de fattiga, görs till bärare av något ädlare, sannare och riktigare. De är i besittning av en metafysisk pärla som inte får förstöras.

Det är detta adelskap som särartstänkandet alltid hamnar i till slut och som gör att konservatism och en viss typ av socialism ofrivilligt möts. De förenas i synen på att världen består av fasta grupper och att somliga grupper utgör ett frälse – i det ena fallet av finhet, i det andra av utsatthet.

Det man ska vara solidarisk med, anser jag, är inte sin klass eller sin kategori, utan sökandet efter de bästa idéerna och de rimligaste svaren på de svåra frågorna, det moraliskt mest försvarbara, mest anständiga samhället där fysiskt och psykiskt lidande minimeras, där det inte

spelar någon roll vem man är och där individer inte fjättras vid tillhörighet. Det tycks ha varit vad Palme sökte och fann. Den som kan tänka sig att beteckna en sådan hållning som svek mot gruppen, oavsett vilken grupp det rör sig om, delar konservatismens världsbild även om vederbörande är socialist.

Det gäller att hålla reda på varför man stöder någon i en viss belägenhet. Att stödja någon för att denna är arbetare – och arbetare automatiskt är bärare av ädla och utsatta egenskaper – är utslag av samma tänkande som borgarklassen har när den ser på Palme som klassförrädare, en idé om lämplighet betingad av kollektiv tillhörighet, i grunden ett apartheidsystem i huvudet. (Arbetare kan här bytas ut mot valfri kategori).

Om man däremot stöder arbetaren i konflikter därför att man gör bedömningen att arbetaren kommer till korta, är det ett annat idésystem än att mekaniskt stödja en kategori. Socialdemokratins främsta tillgång har varit att den förmått vara observant på denna subtila men avgörande skillnad. Man har i stort sett stått fast vid den universella människosynen och inte hamnat i essentialism, i föreställningen att vissa är speciella och heliga. Man har avstått från att göra arbetare och andra grupper till ett svaghetsfrälse. Man har ägnat sin möda åt att upphäva skillnader hellre än att klä ut ojämlikhet till pittoresk olikhet som ska bevaras, putsas och vårdas.

Så när Olof Palme utnämns till avfälling är det en utmärkelse. Ett unket system ska förrådas. Idén om att somliga är finare än andra ska svikas, oavsett om det är utsatta eller utbildade som bär särskildheten. Palmes klassförräderi var en demokratisk gärning.

Lena Andersson. Författare, skribent och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

DN 30 dec 2012:

Skarp kritik från MP:s föräldralediga språkrör.

”Regeringen krattar manegen för Sverigedemokraterna”

“Statsminister Fredrik Reinfeldt och vice statsminister Jan Björklund sprider felaktiga påståenden om invandrare och deras uttalanden förstärker en bild som Sverigedemokraterna målar upp. Den anklagelsen för Miljöpartiets språkrör Åsa Romson och Gustav Fridolin fram i en DN-intervju.”

– Genom att skylla arbetslöshet och sjunkande skolresultat på invandring, helt utan stöd i statistiken, så krattar man manegen för partier som vill sätta människa mot människa. Det är ansvarslöst, säger Gustav Fridolin.

Den hårda kritiken är känslig -eftersom regeringen sedan valet 2010 är beroende av Miljöpartiets stöd i migrationspolitiken. Syftet med uppgörelsen har varit att stänga ute Sverigedemokraterna från inflytande.

Nu anser regeringens samarbetsparti att statsminister Fredrik Reinfeldt (M) och vice statsminister Jan Björklund (FP) smygande anpassat sig till SD:s retorik.

– Under hösten har vi sett en glidning från alliansen. Det är viktigt för oss att kämpa mot det, säger Åsa Romson.

Men samtidigt är ni ju en del av regeringen migrationspolitik?

– Ja, men däremot finns inga frågor, och det kan jag beklaga, där människa kan möta människa och där vi kan överbrygga klyftor. Där står vi på vitt skilda linjer, svarar Gustav Fridolin.

Han betonar att regeringen i förhandlingarna efter valet bara ville samarbeta om flyktingfrågor, inte integration och medborgerliga rättigheter. Någon risk för att den uppgörelse som finns om anhöriginvandring och vård för papperslösa skulle äventyras finns dock inte.

– Det migrationspolitiska samarbetet äventyras bara om alliansen inte är beredd att genomföra det som vi kommit överens om, säger Fridolin.

Båda språkrören har varit föräldralediga sedan slutet av november. Från årsskiftet är Fridolin, 29, tillbaka i tjänst. Då ska han profilera MP som motpolen till Sverigedemokraterna i kampen om positionen som Sveriges tredje största parti.

– Vilket parti som blir tredje störst i nästa val blir avgörande för hur debatten förs i Sverige, säger han.

MP oroas över att regeringen framöver ska inleda ett samarbete med SD om partiets opinionssiffror fortsätter att stiga.

– Det är klart att man är orolig för det när SD börjar bli behandlat som ett vanligt parti. Det är en minoritetsregering och de är beroende av stöd, säger Åsa Romson.

Hon reagerar också på S-ledaren Stefan Löfvens uttalande i DN förra söndagen. Han kritiserade Miljöpartiet för uppgörelsen med regeringen som ökat arbetskraftsinvandringen från länder utanför EU med omkring 10 000 personer per år – samtidigt som högutbildade personer med utländsk bakgrund har svårt att få arbeten de är kvalificerade för.

– Jag är lite förvånad. Att skylla lite av arbetslösheten på invandring tycker jag både är osakligt och osmakligt, säger Åsa Romson.

Hon tillbakavisar Löfvens påståenden om att ”det var fel att öppna upp” gränserna för fler arbetskraftsinvandrare från länder utanför EU.

– Utmaningen för högutbildade handlar om att ha en öppen och rättvis svensk arbetsmarknad. Det är snarare ett symptom på att vi fortfarande har diskrimineringsproblem på svensk arbetsmarknad, säger Romson.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN 30 dec 2012:

“M-ministrar dominerar”

“De tre ministrar som förekommit oftast i nyhetsrapporteringen under året är alla Moderater.

Statsminister Fredrik Reinfeldt har förekommit oftast, i drygt 40 000 artiklar, följd av finansminister Anders Borg med 24 739 artiklar. Därefter kommer utrikesminister Carl Bildt med 18 333 artiklar, enligt en mätning som TT låtit Retriever göra.

Minst ofta har EU-minister Birgitta Ohlsson (FP) varit synlig, 2 175 artiklar. Efter M-ministrarna kommer Jan Björklund, Annie Lööf och Göran Hägglund.

TT “

DN 31 dec 2012:

“Lämnar riksdagen och SD”

“Erik Almqvist, Sverigedemokraternas förre ekonomisk-politiska talesman som avgick från sin post i november, lämnar också riksdagen. Almqvist uppger att det har varit ”ett oerhört svårt och tungt beslut för mig”. Han avsäger sig även sitt medlemskap i partiet.

Almqvist använde rasistiska tillmälen under en bråkig utekväll 2010, vilket fångades på film. Partiledningen har manat honom att tänka över sin riksdagsplats. Anna Hagwall från Rättvik, som petades som andre vice ordförande 2009, står nu på tur att ta över riksdagsplatsen.

TT “

DN 31 dec 2012:

Det händer 2013.

“Partierna laddar för att kunna locka väljare”

“Det kommande politikåret domineras av kongresser där partierna formar den politik de ska gå till val på. Det blir också intressant att se vilka budgetsatsningar regeringen gör inför valåret 2014.”

“De politiska partierna brukar samla sina högsta beslutande organ året före riksdagsvalet. Då drar de upp de stora riktlinjerna som så småningom resulterar i mer detaljerade förslag i valmanifesten som är en vägledning för väljarna om vilken politik partierna vill driva.

Politikåret 2013 är inget undantag. Sju av de åtta riksdagspartierna samlas för att diskutera och fatta beslut om politiken. Undantaget är Vänsterpartiet som har sin kongress i början av 2014.

Man brukar säga att kärt barn har många namn och det gäller även de här sammankomsterna. S, V och MP har kongresser medan C och M håller stämmor. Folkpartiets landsmöte ska inte sammanblandas med Sverigedemokraternas landsdagar. Kristdemokraterna är ensamma om att samlas till ett riksting.

Den politiska inriktningen är självklart viktig för alla partier eftersom den i slutänden avgör vilket stöd de får i valet. M och S brukar dra till sig mest uppmärksamhet eftersom de är de ledande partierna i de två blocken.

Men nästa år kommer det att bli mer spännande än vanligt att se hur de mindre partierna klarar sig i opinionsundersökningarna och där har det stor betydelse vilka politiska inriktningar de väljer.

KD har under 2012 allt som oftast legat under riksdagens fyraprocentsspärr, Centerns opinionssiffror slingrar kring fyra procent och även FP tappar. Vänsterpartiet har inte fått det lyft partiet hoppades på med den nye partiledaren Jonas Sjöstedt.

Om motgångarna fortsätter för KD och C kommer det att ställa till med problem för regeringspartierna. Alliansen profilerar sig som det kompletta regeringsalternativet och angriper framför allt S för att det är oklart vilket eller vilka partiet vill regera tillsammans med om de vinner valet.

Regeringens största nummer nästa år blir höstbudgeten med satsningarna för valåret 2014. De beslut som fattas i samband med höstbudgeten brukar bli verklighet så att väljarna har dem i gott minne när det är dags att rösta.

Det är ingen särskilt kvalificerad gissning att KD kommer att få igenom löftet om att skattesänkningen för pensionärer ska fullföljas. Då blir det betydligt intressantare att se hur regeringen väljer att hantera det femte jobbskatteavdraget.

Regeringen ville fortsätta att bygga ut jobbskatteavdraget redan hösten 2011 inför budgeten för 2012. Men förslaget lades aldrig fram eftersom det var uppenbart att det skulle röstas ner i riksdagen. I stället fick Centern igenom sitt förslag om sänkt restaurangmoms eftersom MP inte röstade emot det.

Alliansregeringen, och då framför allt Moderaterna, ser jobbskatteavdraget som en av de främsta jobbskapande åtgärderna. De får dessutom visst medhåll från bedömare utanför politiken.

Med tanke på att arbetslösheten väntas stiga ännu mer är det inte svårt att tänka sig att regeringen gärna vill göra ett nytt försök med jobbskatteavdraget. Särskilt som förutsättningarna ändrades i somras när Sverigedemokraterna svängde och ställde sig bakom förslaget.

S-ledaren Stefan Löfven har hittills lovat att låta jobbskatte-avdraget vara kvar för dem som har inkomster under 60 000 kronor i månaden. Införs ett femte jobbskatteavdrag blir det intressant att se om S vill behålla det också.

Löfven utsågs av partistyrelsen och i april kommer han för första gången att väljas av en samlad kongress. Då visar det sig också om han får med sig kongressen på sin linje i flera viktiga frågor. Som exempelvis samarbetet med andra partier, vinster i välfärden, inkomstskatten samt fastighets- och förmögenhetsskatterna. Frågorna som fällde Mona Sahlin i valet 2010.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se Maria Crofts är politisk kommentator“

DN 31 dec 2012:

Året som gick.

”Det nya Sverige måste köras in”

“Rasism, sexuella övergrepp och miljöfrågor har varit heta debattämnen under året som gått, ämnen som vi också skrivit om på Insidan. I dag kommenterar tre personer som deltagit i diskussionen, och de berättar även vad de tror om framtiden. Insidan önskar alla läsare ett gott nytt år! “

Maria Andersson: ”Abortediskussionen har blivit tydligare”

Året som gått har varit innehållsrikt. Vi har pratat om övergrepp, gråzoner och ömsesidighet och vad som är skillnaden mellan dessa, säger Maria Andersson. Hon är nytillträdd generalsekreterare för RFSU. Tidigare har hon arbetat som verksamhetschef inom förbundet.

Maria nämner flera saker som har varit viktiga under 2012 ur RFSU:s perspektiv (sexualupplysning, sexuell hälsa och rättigheter). Twitterinitiativet #prataomdet fick stor spridning under året. Den ideella föreningen med samma namn turnerade runt i gymnasieskolor och högskolor och hade uppläsningar av de texter som skrivits. RFSU har hållit i diskussionerna som kommit upp efteråt.

– Vi märker att det finns ett uppdämt behov hos unga av att också prata om upplevelser och erfarenheter som inte alltid har varit så positiva. Och vi hoppas så klart att man fortsätter prata om de här frågorna nästa år, det stärker i längden individer.

Även det senaste debattinlägget #våga anmäl som initierades av fyra kvinnor gällande sexövergrepp och våldtäkt har varit viktigt, tycker Maria Andersson.

– Jag tycker att det var ett modigt initiativ. Det kan vara väldigt jobbigt att anmäla och man ska absolut inte lägga någon skuld på dem som inte orkar, men det kan vara viktigt att anmäla för ens egen del, för att synliggöra frågorna och för att förändra.

I Europa har abortfrågan aktualiserats i flera länder, särskilt med tanke på den tragedi som drabbade en kvinna i Irland i år, säger Maria Andersson. Kvinnan dog efter att ha nekats abort.

– Det är uppenbart hur illa abortförbud drabbar kvinnor i länder som Irland, Malta och Polen. Antiabortrörelserna blir allt skarpare och smartare. De har ett intresse av att kontrollera och begränsa kvinnors liv och det är viktigt att de rörelser som önskar fri abort ser det och säger ifrån. Diskussionen om aborträtten har blivit tydligare och jag hoppas att det fortsätter.

En annan utveckling som Maria Andersson tycker är otäck är det mycket hårdnade klimat som drabbat homo-, bi- och transexuella i Ryssland och andra forna sovjetstater.

– Antipropagandalagar som gör att man inte får prata om hbt-frågor finns redan i till exempel Sankt Petersburg, nu diskuterar man att införa dessa lagar i hela Ryssland. Det är skrämmande och jag önskar naturligtvis att de inte går igenom utan att det tvärtom blir ökade rättigheter för den här gruppen.

Anders Lange: ”Integration kan ta generationer”

Under året har vi sett en starkt uppblossande rasismdebatt som startade i september när den konstnärliga ledaren på Kulturhuset i Stockholm beslutade att gallra ut samtliga Tintinalbum från sektionen TioTretton eftersom de ansågs innehålla rasistiska stereotyper. Därefter följde en debatt om Stina Wirséns barnboksfigur ”Lilla Hjärtat” som också påstods vara en rasistisk stereotyp. Även Disney beslutade att ta bort

några figurer från Tomtefabriken i Kalle Ankas Julafton för att de sågs som rasistiska.

Anders Lange, professor emeritus i etniska relationer – varifrån kom alla plötsliga känslor?

– Det är svårt att identifiera vad som utlöser sådana här reaktioner vid ett visst tillfälle. Men en förklaring är att den svenska befolkningens sammansättning är väldigt annorlunda i dag än för bara 25–30 år sedan. Många har inte riktigt fattat viken stor förändring det innebär. Det har gjorts politiska åtgärder och deklARATIONER på kort sikt. Men integration är inget som händer på några år. Inlemmandet av nya befolkningsgrupper tar generationer.

– Det är när andra och tredje generationens invandrare, som egentligen inte borde kallas invandrare eftersom de är födda här, märker att de fortfarande blir ifrågasatta, som reaktionerna kommer. Själv kom jag hit från Polen som 16-åring. På ytan passerar jag som svensk. Men så fort någon hör min brytning väcks en speciell sorts nyfikenhet: ”Varifrån kommer du (egentligen)?”

Även en liten avvikelse från en svensk norm räcker för att väcka den här mer eller mindre välvilliga nyfikenheten som ofta kan tolkas som: ”Är det så att du inte är riktigt svensk?”, säger Lange. Det är inte alltid fråga om rasism, men det finns i Sverige fortfarande en ovana, rädsla, som gör att man är så väldigt intresserad av att ta reda på var en person är född.

Vad hoppas du att vi har lärt oss av debatten?

– Att detta är känsligt och jag tror att det kommer att vara kärt ett bra tag till. Den här förändringen, hur svenskarna ser på ”det nya Sverige”, måste köras in, som en motor. Hur lång tid det tar vet jag inte.

Anders Lange är professor emeritus vid Stockholms universitet i

ämnet internationell migration och etniska relationer. Han har forskat i 35 år på området och skrivit flera böcker, bland annat ”Reflektioner kring rasism” (1997, Ceifo förlag) och ”Diskriminering, integration och etniska relationer” (2000, Statens integrationsverk).

Alva Snis Sigtryggsson: ”Miljöfrågorna blir viktigare”

I oktober år blev Alva Snis Sigtryggsson, 19 år, uppmärksammas för att kungen vägrade att dela ut priset ”Årets miljöhjälte” till henne på Världsnaturfondens traditionella höstmöte.

Alva är en av många unga och äldre som vill stoppa planerna på att bryta kalk i Ojnarekogen på norra Gotland.

– Kungens agerande var en märklig markering, men jag tänker inte längre på det som hände då. Fast jag tror att han om ett par år kommer att ångra sig. Miljöfrågorna har framtiden för sig och allt fler inser vad som krävs för att bevara jorden för kommande generationer, säger Alva Snis Sigtryggsson.

Hon säger att kampen för att bevara Ojnarekogen, ett område känt för sina omistliga naturvärden, fick ännu större betydelse än vad hon kunde ana när hon i somras bestämde sig för att demonstrera mot planerna på att bryta kalk där.

– Ojnarekogen blev en väckarklocka för politikerna, men är framför allt ett bevis för att folkrörelser faktiskt kan åstadkomma något. Människor i lokalsamhället har verkligen makt om de går samman och kämpar mot ett gemensamt mål.

– När det gäller Ojnarekogen är det en skandal att någon över huvud taget kommer på tanken att bryta kalk i ett sådant känsligt område, och att området inte redan blivit ett naturreservat.

Alva Snis Sigtryggsson tror att miljöfrågorna kommer att växa i betydelse, både i Sverige och globalt.

– Om vi agerar nu finns chansen att bevara livsviktiga naturvärden för våra barn och barnbarn, annars tvingas vi i en snar framtid rädda spillrorna av det som finns kvar.

Högsta domstolen (HD) har beslutat att företaget Nordkalk tills vidare inte får fortsätta avverkningen i Ojnareskogen där bolaget vill bryta kalk. Men naturskyddet väger tyngre än Nordkalks ekonomiska intressen, anser HD. Slutlig dom i målet väntas nästa år.

Alva Snis Sigtryggsson studerar biologi vid högskolan på Gotland och bor i Fårösund på norra delen av ön. Hon är aktiv i Fältbiologerna, och engagerad i protesterna mot en ökad gruvbrytning i Sverige. Särskilt dagbrott är en stor risk för miljön, menar hon.

Nyårsönskan: Jag skulle jag vilja se att Ojnareskogen och Bästeträsk blir nationalpark, och att folkrörelser runt om i landet sätter så pass stor press på regeringen att liknande projekt inte blir möjliga.

Peter Letmark peter.letmark@dn.se

Thomas Lerner thomas.lerner@dn.se

Emma Lofors emma.lofors@dn.se “

“**Maria Andersson**

Ålder: 50 år. **Bor:** Stockholm. **Gör:** Ny generalsekreterare för RFSU.

Anders Lange

Ålder: 74 år **Bor:** Stockholm **Gör:** Professor emeritus i internationell migration och etniska relationer.

Alva Snis Sigtryggsson

Ålder: 19 år **Bor:** Fårösund på norra Gotland. **Gör:** Studerar biologi på högskolan på Gotland. Aktiv i Fältbiologerna. “

DN 31 dec 2012:

“Det händer 2013”

Januari: Folk och försvarskonferens i Sälen och partiledardebatt i riksdagen

Riksdagen återsamlas. Riksdagsledamöterna samlas igen den 15 januari efter juluppehållet.

Partiledardebatt. Årets första partiledardebatt sker den 16 januari. Arbetslösheten, skolfrågorna och snökaoset är givna diskussionspunkter.

Folk- och försvar. Rikskonferensen äger rum den 13–15 januari och hålls som vanligt i Sälen. Årets huvudtema är ”Världen och Europa i förändring”.

KD kommun dagar. Helsingborg står som värd när Kristdemokraternas kommun- och landstingspolitiker möts den 25–26 januari.

C kommun dagar. Centerpartiet samlar sina kommun- och landstingspolitiker i Örebro den 31 januari–2 februari.

Februari: Vinterlov

Utrikespolitisk debatt. Hålls i riksdagen den 13 februari.

Riksdagsuppehåll. Under perioderna den 4–10 februari och den 25–28 februari är det ingen aktivitet i riksdagen.

Mars: C-stämman

Liberalt riksmöte. Den 9–10 mars träffas Folkpartiets kommun- och landstingspolitiker i Västerås.

M Sverigemötet. Karlstad får besök av de Moderata kommun- och landstingspolitikerna den 14–16 mars.

C extrastämman. Centerpartiet har extrastämman i Upplands Väsby om sitt nya idéprogram den 22–24 mars.

April: Tilläggsbudget

Regeringens tilläggsbudget. Regeringen presenterar tilläggsbudgeten den 15 april. Då visar det sig bland annat om det blir fler satsningar för att möta lågkonjunkturen.

S-kongress. Socialdemokraterna håller kongress i Göteborg den 3–7 april. Jobben, skolan, utbildning och vinster i välfärden är några av de stora frågorna.

Maj: MP-kongress

MP-kongress. Den 24–26 maj har miljöpartisterna kongress i Västerås och ska bland annat besluta om ett nytt parti-program.

Juni: Riksdagen tar lov och Almedagsveckan inleds

Partiledardebatt. Den 12 juni är det dags för riksdagsårets sista partiledardebatt.

Riksdagsuppehåll. Riksdagen gör uppehåll över sommaren från den 26 juni.

SCB partisynpatiuundersökning. I början av juni kommer den första av Statistiska centralbyråns två årliga undersökningar om svenskarnas partisynpatier.

Almedalsveckan inleds. Kristdemokraterna är först ut när årets Almedalsvecka startar söndagen den 30 juni.

Juli: Almedalsveckan fortsätter

Almedalen. Almedalsveckan fortsätter och partiernas dagar är fördelade så här: Måndag den 1 juli Sverige-demokraterna, tisdag den 2 juli Miljöpartiet, onsdag den 3 juli Moderaterna, torsdag den 4 juli Vänsterpartiet, fredag den 5 juli Folkpartiet, lördag den 6 juli Centerpartiet, söndag den 7 juli Socialdemokraterna.

Augusti: Kräftskiva

Riksdagen i gång igen. Arbetet återupptas den 14 augusti efter sommaruppehållet.

Budgetförhandlingar. Förhandlingarna mellan de fyra allianspartier-na om utrymmet i budgeten för 2014 går in i en intensiv fas. Överläggningarna är huvudpunkten när regeringen håller sin traditionsenliga kräftskiva i statsministerns hedersbostad på Harpsund i slutet av augusti.

September: Riksdagen håller sitt högtidliga öppnande och regeringen lägger fram sin budgetproposition

Riksdagen öppnar. Den 17 september är det dags för riksdagens högtidliga öppnande med sedvanlig pompa och ståt.

Centerstämma. I år samlas centerpartisterna i Karlstad den 19 - 22 september för att lägga upp riktlinjerna för partiets politik.

KD Riksting. Även Kristdemokraterna åker till Karlstad. Den 26 - 29 september är det dags för dem att diskutera politiken inför valåret 2014.

Budgeten för 2014. Fredagen den 20 september lägger regeringen fram statsbudgeten för riksdagen som debatterar innehållet.

Budgetmotioner. Senast måndagen den 7 oktober är sista dagen för oppositionspartierna att presentera budgetmotionerna som visar hur de skulle ha använt pengarna om de var i regeringsställning.

Oktober: M möts

M partistämma. Moderaterna har valt att hålla sin stämma i Linköping den 18–20 oktober. Då har de bland annat möjlighet att göra ändringar i idéprogrammet som kritiserades av motståndarna för historieförfälskning när det lanserades 2011.

V kommun dagar. Vänsterpartiets kommun- och landstingspolitiker möts i Malmö den 12–13 oktober.

November: SD, FP

SD Landsdagar. Den 22–24 november möts Sverige-demokraterna i Västerås. Målet är att bredda partiets politik som hittills varit fokuserad på invandringen och i viss mån lag och rätt.

FP Landsmöte. Även folkpartisterna har valt Västerås som mötesplats. Den 14–17 november diskuterar de partiets framtida politik.

December: Jullov

SCB partisympatier. I början av december kommer den andra av Statistiska centralbyråns två årliga undersökningar av svenskarnas partisympatier.

Riksdagsuppehåll. Den 19 december gör riksdagen uppehåll för julhelgerna för att återsamlas i början av januari.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se

4 Sambandsforsknings- verksamheter.

(Finns ej i SAB, DC, DK.)

[SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.](#)

[SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.](#)

[SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.](#)

Område 4 innehåller en kort översikt om samband.

40 innehåller hela historien om utvecklingen av klassifikations-systemet.

Områdena 41-49 är inte utvecklade. Problem om samband antyds vanligen i pdf-bilagorna.

[Sven Winnell 080203+081231+100211: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. \(http://winnell.com/omr40zf.pdf\)](#)

Innehåller förteckningar över utredningar de senaste åren, till en del med innehållsförteckningar till utredningarna.

40. 41- 49. Systemvetenskap. Infostruktur.

Systemvetenskapen vid högskolor och universitet sysslar mycket med datorer som hjälpmedel, men det viktiga är vad man använder datorerna till.

Från Sunet:

Systemvetenskap :

[Datalogi](#) - Institutionen för informationsteknologi, Uppsala Universitet.

[Department of Informatics](#) - Systemutveckling inom ramen för den samhällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet.

[DSV - inst. för data- och systemvetenskap vid SU/KTH](#) - En gemensam institution för data- och systemvetenskap vid Stockholms universitet och Kungl Tekniska Högskolan (KTH) i Stockholm. DSV finns vid campus IT-universitet i Kista

[Institutionen för Datavetenskap, GU/CTH](#) - Avdelning vid Göteborgs Universitet och Chalmers Tekniska Högskola.

[Institutionen för datorteknik, Uppsala Universitet](#) - Forskning och undervisning om metoder för konstruktion av nya datorsystem och datorprogram.

[Institutionen för Systemteknik,LUTH](#)

[NADA - Institutionen för numerisk analys och datalogi](#) - Institutionen för numerisk analys och datalogi, NADA, ansvarar för forskning och undervisning vid KTH och Stockholms universitet (SU) i de akademiska ämnena datalogi och numerisk analys.

[SICS](#) - SICS, Swedish Institute of Computer Science.

En film om samband. På kunskapskanalen.

Söndagen den 28 oktober 2012 kl 20-21.

[Connected - en självbiografi om kärlek, död och teknologi](#)

Livsåskådning/filosofi. Världen är full av twitter, memos, microchips och håller på att brytas ner till bytes. Har vi slutat se skogen för alla träd? När den amerikanska filmregissören Tiffany Shlain ger sig ut på upptäcktsresa för att leta efter alltings samband tvingas hon ompröva allt hon trodde sig veta - om livet, relationer och samhörighet.

Om programmet [Skapa klipp](#)

Twitter, pm, mikrochips - håller världen på att brytas ner i smådelar? Vad innebär vår ständiga uppkoppling och obalans i naturen, som honungsbinas minskande i antal, för planetens framtid? När den amerikanska filmregissören Tiffany Shlain ger sig ut på en resa för att leta efter vad som förbinder planeten och människorna upptäcker hon att allt i världen hänger ihop. Genom att gå tillbaka i historien och söka efter ömsesidiga beroenden upptäcker hon sambanden - hur hjärnhalvorna samverkar, sambandet mellan hormoner och lycka, mellan framsteg och konsekvenser, mellan teknik och natur och inte minst mellan föräldrar och barn. Mitt under resans gång insjuknar plötsligt hennes far och hon tvingas ompröva allt hon trodde sig veta - om livet, relationer och samhörighet. I århundranden har vi deklarerat vår egen självständighet. Shlain undrar nu om det inte är dags att istället deklarera alltings ömsesidiga beroende.

5 Naturforskning.

Matematikverksamheter.

Innehåll och länkar till hemsidan:

[SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.](#)

[SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.](#)

[SW 51 Matematik.](#)

[SW 52 Astronomi, rymdforskning.](#)

[SW 53 Fysik o d.](#)

[SW 54 Kemi o d.](#)

[SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.](#)

[SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.](#)

[SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet](#)

[SW 58 Botanik.](#)

[SW 59 Zoologi.](#)

Libris/SAB

T Matematik (På område 51)

U Naturvetenskap (På område 52-59)

Uh Miljöfrågor och naturskydd (Till område 71)

J Arkeologi (På område 56)

(DC och DK område 5)

DC (Dewey) (Mars 2012)

500 Sciences

510 Matematik

520 Astronomi & allierade Sciences

530 Fysik

540 Kemi & allierade Sciences

550 Geovetenskap

560 Paleontologi ; Paleozoology

930.1 Arkeologi

570 Life Sciences

580 Växter

589 Skogsbruk (Till Område 63)

590 zoologiska Sciences / Djur

50 Allmänt om naturforskning.

Naturkunskap

[SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.](#)

Libris/SAB:

U Naturvetenskap
U(x) Naturvetenskapliga lexikon
U:b Naturvetenskaplig forskning och naturvetenskapliga institutioner
U:d Naturvetenskaplig teori, filosofi och metodlära
U:k Naturvetenskapens historia
U:oa Naturvetenskapens sociologi
U.02 Allmän instrumentlära

(DC och DK område 5)

DC (Dewey) (Mars 2012)

500 [Sciences](#)

500 Naturvetenskap & matematik
501 Filosofi & teori
502 Miscellany
503 Ordböcker och uppslagsverk
504 *Ej tilldelad eller inte längre används*
505 Seriella publikationer
506 Organisationer och förvaltning
507 Utbildning, forskning, ämnen
508 [Naturhistoriska](#)
509 Historia, geografiska och personer som behandlas

DN 30 dec 2012:

Viktigaste vetenskapliga händelserna.

“Karin Bojs: Anonym forskarhjärte på min egen topplista”

Årets svenska vetenskapshjärte: Utan tvivel biokemisten Richard Neutze på Göteborgs universitet. Kände ni till honom? Skulle inte tro det. Vårt lands främsta forskare är oftast sorgligt anonyma. Neutze och hans medarbetare har alltså tagit sig upp på Science årslista för att de har lyckats kartlägga ett protein med en upplösning som aldrig tidigare har skådats. Det handlar om att utnyttja laser med ultrakorta röntgenstrålar – en idé som Richard Neutze själv var med och föreslog för tolv år sedan. Nu har hans idé blivit verklighet. Förhoppningsvis kan rönen användas praktiskt i framtiden för att utveckla läkemedel mot sömn-sjuka och många andra svåra sjukdomar.

Två bubblare är barnläkarna Ola Andersson och Magnus Domellöf och deras viktiga arbeten om järnbrist hos små barn. Och så Svante Pääbo förstås, han är en ständigt återkommande vetenskapshjärte av internationell toppklass, men tyvärr verkar han inte i Sverige längre.

Årets roligaste artikel att göra: Texten om sommartid i våras. Ursprungstanken var att väga fördelarna, i form av energibesparing, mot nackdelarna i form av stress och obehag för massor av människor och även ett mindre antal dödsfall. Jag fick hjälp av Lina Bertling Tjernberg som är professor i uthålliga elkraftssystem på Chalmers. Hon hade aldrig reflekterat över hur mycket energi vi sparar på grund av sommartiden, men hon lade ned en hel del möda på att utforska saken. Svaret blev att det inte finns några som helst belägg för att sommartid sparar energi. Snarare tvärtom. Det går åt mer energi. Några av de största entusiasterna för sommartidens bevarande visade sig vara aktörer inom golfbanebranschen som gärna vill att deras kunder ska kunna spela längre på kvällarna.

Årets näst roligaste artikel att göra: Texten om hur människor sva-

rar mer eller mindre bra – och ibland inte alls – på träning. Där arbetade jag bokstavligen i mitt anletes svett och gjorde själv ett test av min maximala puls och syreupptagning.

Många blir provocerade av tanken att hård motion inte nödvändigtvis är nyttigt för alla. Jag är verkligen en varm förespråkare för att människor ska röra sig mer i vardagen. Men det gäller också att vara saklig, att se fakta som de är och att inte bunta ihop människor och behandla alla likadant.

Årets intressantaste utflykt: Reportageresan till Gotland i maj där jag besökte området Ojnare och även förhandlingarna i Miljööverdomstolen där striden rasade.

Ska det bli Nationalpark, som bland annat Naturvårdsverket vill? Eller ett gigantiskt kalkbrott, som företaget Nordkalk vill, understödda av politiska och fackliga aktörer på Gotland? Samtliga experter inom miljö och natur som jag har varit i kontakt med betonar områdets stora naturvärden. Enligt dem är Ojnare den största och viktigaste miljöstrid vi har haft i Sverige på många år.

Frågan tog större fart senare på sommaren, till stor del på grund av Fältbiologernas aktioner. Högsta domstolen beslutade i höstas att alla förberedelser till kalkbrottet måste läggas på is. Skogen i Ojnare får inte huggas ned. Inte än i alla fall. Många turer lär återstå innan frågan är definitivt avgjord.

Årets hårdaste motvind: Reaktionerna efter min artikel om att rött kött och charkprodukter har samband med tarmcancer och flera andra sjukdomar. Jag är luttrad efter många års rapportering om bland annat klimat och tobak. När stora ekonomiska intressen hotas börjar drevet gå. Personangrepp blandas med förment vetenskapliga argument.

Årets bästa läsare: Tonen därute på sociala medier kan vara ruskigt otrevlig ibland. Men minst 95 procent av de mejl, pappersbrev och Twittermeddelande som når mig är vänliga, uppmuntrande och rentav entusiastiska. Gott nytt år på er, alla mina kära läsare!

Karin Bojs karin.bojs@dn.se “

DN 30 dec 2012:

Viktigaste vetenskapliga händelserna.

“Upptäckt av Higgs partikel toppar årslistan”

“Upptäckten av Higgs partikel toppar listan över årets viktigaste vetenskapliga händelser. Svenska forskare finns också med tack vare Denisovamänniskans dna och proteinet bakom sömnsjukan “

“Varje år gör den vetenskapliga tidskriften Science en lista på de tio viktigaste upptäckterna. Konkurrenten Nature väljer i stället ut tio personer som har gjort särskilt stort avtryck i vetenskapens värld.

1 I år toppas båda listorna av en upptäckt som meddelades i juli vid ett seminarium på Cern – det europeiska partikelfysiklaboratoriet som ligger utanför Genève. Två konkurrerande forskargrupper hade sett spår av en speciell partikel, och allt pekade mot att det faktiskt handlade om Higgspartikeln, som förutsågs av teoretiker för nästan femtio år sedan. Den mest kände av dessa teoretiker är Peter Higgs, som partikeln har blivit uppkallad efter. Han sågs fälla tårar av rörelse vid seminariet där upptäckten publicerades.

Higgs partikel är fundamental i den rådande modellen för hur universum är uppbyggt. Den kan bland annat förklara varför många partiklar har massa och hur världen kan hålla ihop.

Direkt efter presentationen började därför spekulationerna om vem som ska belönas med Nobelpriset. Det är en mycket grannlaga uppgift att välja bland alla männi-skor som har varit inblandade. Peter Higgs är visserligen mest känd, men åtminstone en annan nu levande teoretiker – Francois Englert – var faktiskt lite snabbare med att publicera.

I experimenten på Cern har tusentals personer varit inblandade. Själva presentationerna vid seminariet i juli gjordes av cheferna för de två konkurrerande forskargrupperna. Särskilt chefen för gruppen Atlas, Fabiola Gianotta, väckte mycket uppmärksamhet när hon valde att

presentera det historiska genombrottet med det lättsamma typsnittet Comic Sans, som annars mest används i serietidningar.

Nature har dock valt den högste chefen för Cern, Rolf-Dieter Heuer, som årets viktigaste person inom forskningens värld. Han får äran att representera alla de andra inblandade – däribland en hel del svenska fysiker.

2 Molekylärbiologen Svante Pääbo är uppvuxen i Sverige men sedan många år verksam i Tyskland. Han närmast abonnerar på en plats på Science tio-i-topplista. Tidigare har han kvalificerat sig med studier om neandertalmänniskans dna. I år handlar det om extremt högupplösta dna-analyser av den så kallade Denisovamänniskan. Det var en sorts kusin till neandertalarna, som bodde längre österut.

De nya rönen från Svante Pääbos grupp visar bland annat att moderna människor än i dag bär på lite dna från både neandertalarna och Denisovamänniskor. Det beror på sexuella förbindelser mellan grupperna för tiotusentals år sedan.

3 En japansk forskargrupp har lyckats få stamceller att utvecklas till äggceller. Samma grupp lyckades förra året tillverka spermier direkt från stamceller.

Än så länge handlar det bara om försök på möss, men förhoppningen är att rönen på sikt ska kunna hjälpa människor med fertilitetsproblem.

4 Nasa lyckades landa farkosten ”Curiosity” välbehållen på Mars. Visserligen har sex Marsfarkoster tidigare landats på Mars. Men ”Curiosity” är mycket tyngre än föregångarna med sina 3,3 ton och därför en mycket större utmaning.

”Curiosity” och landningen kommer på fjärde plats på Science lista. Ingenjören Adam Steltzner ledde arbetet och kvalificerar sig därmed på Natures personlista.

5 På femte plats på Science lista kommer två forskare som är verksam i Sverige. Biokemisterna Richard Neutze och Gergely Katona vid Göteborgs universitet har med röntgenlaserns hjälp kunnat kart-

lägga ett protein ända ned till atomnivå. Det handlar om ett protein som är inblandat när tsetseflugor överför afrikansk sömnsjuka. Förhoppningsvis kan kartläggningen leda till nya läkemedel mot sjukdomen som drabbar 60 miljoner människor om året och dödar 30 000.

6 På plats sex återfinns en ny metod för att slå ut eller ändra enstaka gener. Den kallas för TALEN och är både billigare och effektivare än tidigare metoder.

7 Sjua är en sorts partiklar som kallas för Majoranafermioner och som kan förinta sig själva. De existerar faktiskt i verkligheten, har en holländsk grupp visat. Kanske kan de i framtiden användas i kvantdatorer.

8 På åttonde plats kommer ett gigantiskt forskningsprojekt kallat ENCODE som handlar om att lista ut vad merparten av vårt dna har för funktion. De okända delarna har ibland kallats för ”skräp-dna” och ibland för ”mörk materia”. Det står nu klart att merparten – säkert åttio procent – av vårt dna har någon form av funktion, främst att fungera som kontrollpanel och reglera upp eller reglera ned andra gener.

9 Flera forskargrupper har presenterat uppfinningar som gör att helt förlamade personer kan styra en robotarm eller en dator.

Mycket utveckling återstår dock innan dessa anordningar kan nå marknaden och hjälpa större grupper av handikappade människor.

10 På tionde plats kommer nya rön av kinesiska fysiker. De har lyckats hitta de sista pusselbitarna som förklarar varför den lilla partikeln neutrino kan ändra skepnad på ett så gäckande sätt.

Karin Bojs karin.bojs@dn.se “

51 Matematik

[SW 51 Matematik.](#)

Libris/SAB:

T Matematik
Ta Matematik: allmänt)
Tb Aritmetik
Tc Algebra
Td Analys
Te Geometri
Tf Mått, mål och vikt
Th Sannolikhetskalkyl och matematisk statistik

(DC, DK 51) DC:

510 Matematik

511 Allmänna principer
512 [Algebra](#) & [talteori](#)
513 [Aritmetiskt](#)
514 [Topologi](#)
515 [Analys](#)
516 [geometri](#)
517 *Ej tilldelad eller inte längre används*
518 [Numerisk analys](#)
519 [Sannolikheter](#) och [tillämpad matematik](#)

52 Astronomi, rymdforskning

I grundskolan ingår astronomi i ämnet fysik.

[SW 52 Astronomi, rymdforskning.](#)

Libris/SAB:

Ua Astronomi

[Ua\(y\) Astronomiska kartor, stjärnkataloger och bilderböcker](#)

[Ua:bf Astronomiska institutioner](#)

[Ua:k Astronomins historia](#)

[Ua.02 Instrumentlära](#)

[Uaa Universum](#)

[Uab Solsystemet](#)

[Uac Stjärnor](#)

[Uae Praktisk astronomi](#)

[Uaf Tidmätning](#)

[Uag Celest mekanik](#)

[Uah Sfärisk astronomi och positionsastronomi](#)

[UaiAstrofysik](#)

(DC, DK 52) DC:

520 [Astronomi](#) & allierade Sciences

521 [celest mekanik](#)

522 tekniker, utrustning, material

523 Särskilda himlakroppar och fenomen

524 *Ej tilldelad eller inte längre används*

525 [Jord](#) (astronomiska geografi)

526 Matematiskt geografi

527 [Celestial navigation](#)

528 [efemerider](#)

529 [Kronologi](#)

DN 20 dec 2012:

“Förutsättningar för liv 12 ljusår bort”

Beboeliga planeter kan finnas betydligt närmare än vad man hittills trott: ”bara” tolv ljusår bort. Astronomer har upptäckt fem planeter som roterar runt Tau Ceti, den närmaste stjärnan utanför vårt eget solsystem som inte är en dubbelstjärna. En av planeterna tycks ligga på lagom avstånd från stjärnan för att den, åtminstone rent teoretiskt, skulle kunna härbärgera flytande vatten och liv. Fyndet, som publiceras i *Astronomy & Astrophysics*, beskrivs som preliminärt och behöver bekräftas.

TT

53 Fysik o d

[SW 53 Fysik o d.](#)

Libris/SAB:

[Uc Fysik och kemi \(del om fysik\)](#)

[Uc Fysik och kemi](#)

[Uc.bf Institutioner](#)

[Uc:k Fysikens och kemins historia](#)

[Ucb Mekanik](#)

[Ucc Fysik](#)

[Ucd Molekyl-, atom-, kärn- och partikelfysik](#)

[Uce Kemi](#)

(DC, DK 53) DC:

530 Fysik

531 Klassisk [mekanik](#) ; [hållfasthetslära](#)

532 [Strömningsmekanik](#) , [Flytande mekanik](#)

533 Gas mekanik

534 [Ljud](#) & liknande [vibrationer](#)

535 [Ljus](#) & parafotoc fenomen

536 [Värme](#)

537 [El](#) & [elektronik](#)

538 [Magnetism](#)

539 Modern fysik

DN 16 dec 2012:

“Rysk mogul belönar kvinnlig fysiker”

“Den ryske entreprenören Yuri Milner instiftade tidigare i år ett pris för fundamental fysik som i pengar räknat är världens största pris inom naturvetenskapen. Varje pris ger mer än dubbelt så mycket som Nobelpriset.

I måndags, bara en dag efter Nobeldagen, meddelades två specialpriser à tre miljoner dollar.

Det ena går till den brittiske teoretikern Stephen Hawking, bland annat för hans forskning om strålning från svarta hål.

Det andra delas av sju chefer på Cern för att de under året har lyckats hitta Higgs partikel. En av dessa chefer är italienskan Fabiola Gianotti.

Yuri Milners priskommitté lyckas alltså hitta en kvinnlig pristagare redan under sitt första år, medan Nobelkommittén i fysik inte har belönat någon kvinna sedan 1963.”

54 Kemi o d

[SW 54 Kemi o d.](#)

Libris/SAB:

[Uc Fysik och kemi \(del om kemi\)](#)

[Uc Fysik och kemi](#)

[Uc.bf Institutioner](#)

[Uc:k Fysikens och kemins historia](#)

[Ucb Mekanik](#)

[Ucc Fysik](#)

[Ucd Molekyl-, atom-, kärn- och partikelfysik](#)

[Uce Kemi](#)

(DC, DK 54) DC:

540 Kemi & allierade Sciences

541 [Fysisk](#) och [teoretisk kemi](#)

542 tekniker, utrustning, material

543 [Analytisk kemi](#)

544 [Kvalitativ analys](#)

545 [Kvantitativ analys](#)

546 [Oorganisk kemi](#)

547 [Organisk kemi](#)

548 [Crystallography](#)

549 [Mineralogi](#)

55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d

I grundskolan ingår geologi etc i ämnena fysik, kemi och geografi

[SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.](#)

Libris/SAB:

[Ub Geofysik](#)

[Ub.02 Instrumentlära: allmänt](#)

[Uba Meteorologi](#)

[Ubb Oceanografi och hydrologi](#)

[Ubc Geodesi](#)

[Ubd Jordmagnetism](#)

[Ube Vulkaner och jordbävningar](#)

[Ud Geologi och paleontologi \(paleontologi till 56\)](#)

[Ud:bf Geologiska och paleontologiska institutioner](#)

[Ud:k Geologins och paleontologins historia](#)

[Ud.02 Instrumentlära](#)

[Ud- Särskilda länder och områden](#)

[Uda Allmän och historisk geologi](#)

[Udb Paleontologi \(Till område 56\)](#)

[Udt Geokemi](#)

[Udu Mineralogi](#)

[Udv Petrologi](#)

[Udx Ekonomisk geologi](#)

(DC, DK 55) DC:

550 [Geovetenskap](#)

551 [Geologi](#) , [hydrologi](#) , [meteorologi](#)

552 [petrologi](#)

553 [Ekonomisk geologi](#)

554 Geovetenskap Europa

555 Geovetenskap Asien

556 Geovetenskap av Afrika

557 Geovetenskap of North America

558 Geovetenskap av South America

559 Geovetenskap i andra områden

DN 2 dec 2012:

Vetenskap

“Forskare varnar för smältande permafrost”

“Om permafrosten smälter kan stora mängder kol läcka ut och förstärka den globala uppvärmningen. FN:s klimatpanel IPCC borde ta större hänsyn till denna faktor.

Det är slutsatsen i en ny rapport från FN-organet UNEP med bidrag av polarforskare i flera länder.

Forskarna betonar att 3 graders uppvärmning genomsnittligt i världen innebär dubbelt så mycket vid polerna. Sex graders uppvärmning där kan medföra att mellan 30 och 85 procent av det frusna kolet nära ytan tinar upp. Då slipper mellan 43 och 135 miljarder ton koldioxid ut i atmosfären, och dessa utsläpp kan så småningom utgöra omkring 40 procent av de totala utsläppen av växthusgaser i världen, enligt rapporten.

I dag finns utsläpp av koldioxid och metan från tinande permafrost inte med i de flesta klimatmodeller och det anser rapportens författare är en brist. De varnar också för stora lokala kostnader redan inom en tjugoårsperiod, när marken tinar så att byggnader och oljeledningar skadas.

Källa: UNEP report 27/11

Karin Bojs karin.bojs@dn.se “

DN 2 dec 2012:

Vetenskap.

“Vår bild av klimatet blir allt klarare”

“Politikerna på klimatmötet i Doha verkar inte lyckas så bra. Men forskarna levererar. De har publicerat massor av ny kunskap om den globala uppvärmningen den senaste veckan. “

“Om fyra veckor går Kyotoavtalet ut. En andra omgång verkar i skrivande stund inte särskilt sannolik. Det finns delade meningar om man ska sörja eller inte.

Å ena sidan är detta protokoll, som formulerades 1997 i Kyoto i Japan, den hittills största framgången för de internationella klimatförhandlingarna. Många ser det som åtminstone en början på nya och bättre avtal.

Å andra sidan är effekterna närmast försumbara. De syns över huvud taget inte när man studerar en kurva över världens totala utsläpp av växthusgaser. Finanskriser och lågkonjunkturer syns, men inte Kyotoavtalet. Trots alla varningar och förhandlingar ligger världens nuvarande utsläpp av koldioxid i närheten av forskarnas allra värsta scenario, det som kallas A1FI.

På flera punkter har klimatforskarna visat sig vara lite väl optimistiska. Nästan alla deras datamodeller har missat att sommarisen i Norra ishavet skulle minska så snabbt som den faktiskt har gjort. I somras nådde isens utsträckning ett nytt minimirekord.

Och den nya studien om isarna på Grönland och Antarktis, som jag refererar i artikeln här intill, väcker frågan om hur snabbt havsytan egentligen kommer att stiga. Det kanske känns som om Grönland och Antarktis ligger långt bort. Men om isarna där smälter påverkas även vi. När politiker planerar hur Slussen i Stockholm ska byggas om och hur stadskärnan i Göteborg ska skyddas mot översvämningar, måste de ta hänsyn till havsytans kommande höjning.

För några dagar sedan kom en studie av forskaren Stefan Rahmstorf vid Potsdaminstitutet i Tyskland. Han jämför vad som faktiskt händer i verkligheten och vad FN:s klimatpanel IPCC har beräknat i sina två senaste stora sammanställningar.

När det gäller själva uppvärmningen klarar sig IPCC finfint. Temperaturen ökar med ungefär 0,16 grader per årtionde, vilket ligger väl i linje med vad klimatpanelen förutsåg både i sin tredje rapport år 2001 och i fyran som kom år 2007.

För havsytans höjning blir det lite mer komplicerat. Den tredje rapporten som kom 2001 har definitivt underskattat problemet. Där uppskattas höjningen till 1–2 millimeter per år. Men satelliterna visar att havsytan i själva verket höjs med ungefär 3,2 millimeter per år.

IPCC:s senaste sammanställning, fyran från år 2007, konstaterar visserligen att satelliterna visar en höjning på drygt 3 millimeter. Men trovärdiga satellitdata finns bara från år 1993 och forskarna bakom den fjärde IPCC-rapporten vågar inte dra för stora växlar på en så kort mätserie. De räknar mycket försiktigt och använder sig av breda felmarginaler. Då innebär det värsta scenariet A1FI – där vi alltså befinner oss nu – att havsytan höjs med mellan 26 och 59 centimeter från år 1990 till år 2090.

Den undre gränsen är inte realistisk längre. Bara den nuvarande ökningen på 3,2 millimeter om året innebär 32 centimeter på hundra år. Och då har vi inte räknat med accelererande avsmältning från Grönland och Antarktis. Tack vare veckans stora studie vet vi att sådan avsmältning redan är ett faktum.

Om mindre än ett år kommer IPCC:s nästa stora sammanställning, den femte i ordningen. Första avdelningen presenteras i Stockholm i september. Räkna med att veckans studie om Grönland och Antarktis kommer med. Liksom nya data om sommarisen i Norra ishavet. En redan allvarlig hotbild kommer att skärpas.

Karin Bojs karin.bojs@dn.se “

DN 2 dec 2012:

Vetenskap

“Surt hav löser redan upp snäckskal”

“När koldioxid från människors utsläpp hamnar i havet bildas kolsyra. Då blir havet surare. Det kan få svåra konsekvenser för många havslevande organismer med kalkhaltigt skal.

Laboratoriestudier har tidigare visat hur skalen löses upp i takt med att pH-värdet i vattnet sjunker. Nu finns för första gången belägg för att samma sak händer ute i verkliga hav.

Forskare från bland annat British Antarctic Survey och amerikanska NOAA har undersökt en sorts små snäckor som lever utanför Antarktis. På vissa platser där har vattnet redan ovanligt lågt pH-värde och det har sjunkit på senare år i takt med utsläppen av koldioxid.

Snäckorna visar tydliga tecken på uppfrätt skal. Det är oroande eftersom de utgör en viktig del av basfödan för havets ekosystem. En liknande utveckling kan väntas i mycket större skala redan till år 2050 om inte utsläppen minskar, enligt forskarna.

Källa: Nature Geoscience 25/11

Karin Bojs karin.bojs@dn.se “

DN 2 dec 2012:

Vetenskap

“Halten av växthusgaser ökar”

“Halten av växthusgaser stiger mot nya rekordnivåer, visar ny statistik från Världsmeteorologiska organisationen, WMO. Mellan åren 1990 och 2011 beräknas värmeinstrålningen från solen ha ökat med 30 procent till följd av den ökade mängden växthusgaser.

Halten av koldioxid i luften låg under 2011 på 390,9 miljondelar, att jämföra med 280 miljondelar före industrialismen. Metan ökar också, till stor del på grund av boskapsskötsel och risodling.

År 2011 från januari till och med oktober är det nionde varmaste sedan mätningarna inleddes i mitten av 1800-talet.

Källa: WMO

DN 2 dec 2012:

Vetenskap. Klimatkrisen

“Isen smälter vid polerna – havsytan höjs”

“Både Grönland och Antarktis förlorar is och höjer därmed ytan på världens hav. På Grönland har avsmältningen accelererat och går nu fem gånger fortare än för tjugo år sedan. “

“I många år har forskare varit oense. Resultaten har pekat åt olika håll. Visst minskar glaciärer på Grönland och delar av Antarktis. Men det finns också glaciärer som växer, eftersom ett varmare klimat medför mer snö på vissa ställen.

När FN:s klimatpanel IPCC gjorde sin fjärde stora sammanfattning av forskningsläget för fem år sedan vågade forskarna inte räkna med att is försvinner från Antarktis. Osäkerheten var alltför stor.

Men i veckans nummer av Science presenterar en stor internationell forskargrupp de bästa och mest fullständiga analyser som hittills har gjorts av satellitdata.

Över femtio forskare från en rad olika länder har tittat på mätningar från tio olika satelliter. Både Europeiska rymdstyrelsen, ESA, och amerikanska rymdstyrelsen Nasa har medverkat.

Satellitinstrumenten är av olika slag – de har mätt isens höjd, dess tyngd och dess rörelser. Forskarna har pusslat ihop jämförbara serier från 1992 och fram till förra året.

– Nu är det slut på tjugo år av oenighet, säger Andrew Shepherd, professor i jordobservation vid universitetet i Leeds och studiens huvudförfattare.

Resultaten visar att Grönland, västra Antarktis och antarktiska halvön förlorar ismassa, totalt 237 miljarder ton om året. Isen på östra Antarktis ökar något, men bara omkring 14 miljarder ton, vilket inte

alls kan kompensera all den is som försvinner på andra ställen.

– På Grönland har förlusterna ökat dramatiskt. De går fem gånger fortare nu än i början av 1990-talet, säger Ian Joghin som är professor i jord- och rymdvetenskap vid Washingtonuniversitet i Seattle och medförfattare till studien.

Sammanlagt bidrar is från Grönland och Antarktis för närvarande till att världshavens yta stiger med nästan en millimeter om året, och det bidraget har ökat sedan början av nittio-talet.

Totalt höjs havsytan drygt tre millimeter om året. Det beror också på att vattnet blir varmare och att smältvatten från bergsglaciärer rinner ner i havet.

I IPCC:s fem år gamla rapport räknar forskarna med en förhållandevis lugn och måttlig ökning under det kommande århundradet. I slutet av seklet skulle då havsytan kunna bli 50, 60 centimeter högre än nu.

Det kan vara illa nog för många låglänta städer och platser, särskilt om havsytehöjningen slår olika på olika platser och blir mest påtaglig under stormar och häftiga skyfall.

Men det finns också en möjlighet att isen på Grönland och Antarktis börjar vandra ut i havet i allt högre hastighet. Då skulle havsytan kunna höjas betydligt mer. Hittills har FN:s klimatpanel inte vågat räkna med dessa så kallade dynamiska effekter, eftersom det råder så mycket osäkerhet.

Den nya studien kan inte heller ge säkra svar på frågan om hur isarna kommer att bete sig i en allt varmare framtid. Men för första gången kan forskarna åtminstone enas om hur mycket is som håller på att smälta just nu.

Karin Bojs karin.bojs@dn.se”

DN 4 dec 2012:

Himlafenomen.

“Vertikalpelare lyste upp”

“Efter söndagens lysande pelare över Stockholm och Solna fortsatte himlen att visa upp sig från sin bästa sida också på måndagen. Flera gånger under dagen kunde vackra halofenomen ses från olika platser i Stockholmstrakten. “

De som vågade trotsa kylan på söndagskvällen kunde få vara med om ett vackert naturfenomen över Stockholm och Solna.

Långa pelare av olikfärgat ljus trevade sig uppåt mot den mörka himlen. Det kallas vertikalpelare och uppstår när tre olika faktorer sammanfaller: Det ska vara ordentligt kallt, vindstilla och iskristaller i luften.

I går fortsatte skådespelare med ”halofenomen”. Den som ser dessa ringar runt solen blir lätt stående med mobilkameran höjd mot skyn. Ibland bjuder solen, och de små iskristallerna i atmosfären som står för själva skådespelet, också på några extra ”solar” som kan radas upp efter varandra lågt över horisonten.

Gemensamt för bisolar och halon är att de alla bildas när solen eller månen lyser på kristaller av is som i oräkneligt antal svävar i luften mellan oss som gapande beundrar den och ljuskällan.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

56 Paleontologi, arkeologi o d

I grundskolan ingår dessa ämnen i någon mån i ämnena biologi och historia och kanske geografi.

SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.

Libris/SAB:

J Arkeologi
J(x) Arkeologiska lexikon
J:bf Arkeologiska institutioner
J:dd Arkeologisk metodlära
J:k Arkeologins historia
J:oe Allmän arkeologisk lagstiftning och allmän
forminneslagstiftning
J.O Allmän arkeologi: särskilda aspekter
J. Allmän arkeologi: särskilda perioder
Ja Europa (allmän och klassisk arkeologi)
Jb Norden: allmänt
Jc Sverige
Jd Övriga Norden
Je Brittiska öarna (Storbritannien)
Jf Mellaneuropa
Jg Nederländerna, Belgien och Luxemburg
Jh Schweiz
Ji Italien (exkl klassisk arkeologi)
Jj Frankrike
Jk Spanien (inkl Andorra och Gibraltar)
Jl Portugal
Jm Östeuropa
Jn Balkanhalvön
Jo Asien

Jp Afrika
Jq Amerika
Jr Australien och Oceanien
Js Polarländerna

Udb Paleontologi

Udb.0 Särskilda paleontologiska aspekter och delområden

Udba Paleobotanik (växter)

Udbb Paleozoologi (djur)

(DC 56 mm, DK56, 902-904) DC:

560 Paleontologi ; Paleozoology

561 Paleobotany

562 Fossila ryggradslösa djur

563 Fossil primitiv phyla

564 Fossil Mollusca och Molluscoidea

565 andra fossila ryggradslösa djur

566 Fossila Vertebrata (fossila Craniata)

567 Fossila kallblodiga ryggradsdjur

568 Fossil Aves (fossila fåglar)

569 Fossil Mammalia

930.1 Arkeologi.

DN 11 nov 2012:

“Karin Bojs: De första människorna var också smarta”

“Att konstruera vapen med ugnsbakade pilspetsar är minsann inte så enkelt. Nya fynd i Sydafrika visar att människan hade högt utvecklad förmåga till planering och samarbete redan för över 70 000 år sedan. Det är dags att skriva om vår tidiga historia.”

“

I tio, femton år gamla böcker om människans tidiga historia – både läroböcker och populärvetenskapliga – påstås nästan alltid att vi genomgick någon sorts mystiskt mentalt språng för ungefär 40 000 år sedan. Enligt denna historieskrivning skulle den moderna människan Homo sapiens rent anatomiskt ha sett ungefär likadan ut i ungefär 200 000 år. Det är ju svårt att förneka, för det finns flera fynd av fossila skelett från Afrika som stöder den saken.

Men många har tidigare hävdat att det liksom klickade till i våra huvuden ungefär samtidigt som den moderna människan nådde Europa. Det var först då – har det påståtts – som vi fick ett utvecklat språk och utvecklat abstrakt tänkande och kunde börja måla avancerade grottmålningar, som dem i Cro-Magnon i Frankrike. Det har talats om genetiska mutationer, fördelaktiga korsningar med neandertalare, den evolutionära nyttan av ett kallare klimat och andra mer eller mindre vilda teorier.

Nu är det så med arkeologiska fynd att det ska mycket till för att hitta dem. Först och främst måste benrester och föremål ha bevarats under årtusenden. Sedan måste personer med rätt kunskaper och rätt teknik leta på rätt ställe. Och det är inte så många som har letat i Afrika, där människan huvudsakligen har utvecklats.

Men den amerikanske paleoantropologen Curtis Marean har gått systematiskt tillväga innan han startade sina utgrävningar. Han analyserade bland annat geologi och klimathistoria innan han

bestämde sig för några platser. En av dem är Pinnacle Point vid Sydafrikas södra kust. Där har Curtis Marean och hans sydafrikanska medarbetare nu grävt i tolv säsonger. I veckans nummer av Nature redovisar gruppen nya rön som borde få tyst på alla som tror att människan fick ett avancerat tänkande först för 40 000 år sedan.

Marean och hans medarbetare har hittat bearbetade stenskrivor, mycket lika dem svenska arkeologer har hittat i Rönneholm utanför Eslöv, på ett mycket välbevarat pilskäft av trä. De svenska fynden är ungefär 9 000 år, de sydafrikanska mellan 71 000 och 60 000 år. Vid Pinnacle Point har det alltså funnits en kultur som kunde göra dessa stenpilar under åtminstone 11 000 år i obruten följd.

De sydafrikanska pilarna är gjorda av ett stenmaterial, silcret, som måste upphettas i ugn innan det går att bearbeta. Det är därför svårare att hantera än flinta. Det är ett projekt som kräver många steg: att hitta och samla ihop silcreten, att samla ihop bränsle till ugnen, att elda och hålla värmen i ugnen på rätt nivå, att hugga ut lagom stora skivor av stenen, att dela dessa skivor till spetsar, att slipa spetsarna, att tillverka pilskäft av ben eller trä och att montera spetsen på skaftet. Ett sådant projekt skulle ta dagar och vara en utmaning även för människor i vår tid.

Flera andra fynd från Pinnacle Point och närbelägna Blombos visar hur avancerade invånarna var redan för 70 000–80 000 år sedan. Det finns bland annat fiskekrokar, snäckhalsband och stenar med geometriska mönster i ockra. Nya dna-analyser och lingvistiska analyser pekar också mot att den moderna människan härstammar just från södra Afrika.

Det är förstås tänkbart – som några har hävdat i veckan – att människor på vandring norrut glömde bort tekniken som fanns på Sydafrikas kust, och att den sedan återuppfanns av nya generationer. Men mera troligt är att det går en obruten linje av avancerad vapenproduktion från Pinnacle Point till Rönneholm i Eslöv och ända fram till vår tid. **Karin Bojs** karin.bojs@dn.se “

57 Biologi, ekologi. Naturgeografi.

Utvecklingslära, ärftlighet

SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet.

Libris/SAB:

Ue Biologi

Ue:bf [Biologisinstitutioner](#)

Ue:k [Biologins historia](#)

Ue.0 [Särskilda biologiska aspekter och delområden](#)

Uea [Utvecklingslära och genetik](#)

Uh Miljöfrågor och naturskydd (vetenskap till 57, för övrigt till 71 och praktiska skyddsarbeten o d till 63)

(DC, DK 57) DC:

570 Life Sciences

571 [Fysiologi](#)

572 [Biochemistry](#)

573 Fysiologiska system för [djur](#)

574 *Ej tilldelad eller inte längre används*

575 [fysiologiska system av växter](#)

576 [Genetik](#) och [evolution](#)

577 [Ekologi](#)

578 [Naturhistoriska](#) av [organismer](#)

579 [Mikroorganismer](#) och [svampar](#) och [alger](#)

58 Botanik.

[SW 58 Botanik.](#)

Libris/SAB:

Uf Botanik

Uf:bf [Botanikinstitutioner](#)

Uf:k [Botanikens historia](#)

Uf.0 [Särskilda botaniska aspekter och delområden](#)

Ufa [Särskilda grupper av växter](#)

Ufe [Fröväxter \(Fanerogamer\): allmänt](#)

Uff [Fanerogamer: gömfröiga \(Magnoliophytina\)](#)

Ufg [Fanerogamer: nakenfröiga \(Pinophytina\)](#)

Ufh [Kryptogamer](#)

(DC, DK 58) DC:

580 Växter

581 [Botanik](#)

582 [Växter](#) noterade för specifika vegetativa egenskaper och [blommor](#)

583 [Dicotyledones](#)

584 [Monocotyledones](#)

585 [Gymnospermae](#) ([Pinophyta](#))

586 [Cryptogamia](#) (kärnfria växter)

587 [Pteridophyta](#) (Vascular kryptogamer)

588 [Bryophyta](#)

589 *Skogsbruk (Till Område 63)*

DN 20 dec 2012:

“Fler träd än väntat på jorden”

“Det finns fler träd på jorden än vad forskare tidigare trott, rapporterar radions ”Klotet”. Tidigare har man bara räknat träd i skogar, nu har forskare även uppskattat bestånden på åkermark. Träd på åkrar är vanligast i Sydamerika, Afrika söder om Sahara och i Sydostasien. **TT** “

59 Zoologi

[SW 59 Zoologi.](#)

Libris/SAB:

Ug Zoologi

Ug:bf [Zoologiinstitutioner](#)

Ug:k [Zoologins historia](#)

Ug.0 [Särskilda zoologiska aspekter och delområden](#)

Uge [Ryggradsdjur \(Vertebrata\)](#)

Ugf [Däggdjur \(Mammalia\)](#)

Ugg [Fåglar \(Aves\)](#)

Ugh [Kräldjur \(Reptilia\) och groddjur \(Amphibia\)](#)

Ugi [Fiskar \(Pisces\) och rundmunnar \(Cyclostomi\)](#)

Ugj [Ryggradslösa djur \(Evertebrata\)](#)

(DC, DK 59) DC:

590 zoologiska Sciences / Djur

591 [Zoologi](#)

592 [Ryggradslösa djur](#)

593 [Protozoa](#) , [ECHINODERMATA](#) , tillhörande phyla

594 [Mollusca](#) och Molluscoidea

595 Övriga [ryggradslösa djur](#)

596 Vertebrata ([Craniata](#) , [Ryggradsdjur](#))

597 Kallblodiga ryggradsdjur, [fiskar](#)

598 [Aves](#) (fåglar)

599 [Mammalia](#) (däggdjur)

Några viktiga debatter i riksdagen sommaren och hösten 2012.

Några viktiga debatter i riksdagen.

Sida

204	Riksdagens snabbprotokoll 2011/12:129 Onsdagen den 13 juni 1 § Partiledardebatt
274	Riksdagens protokoll 2012/13:2 Tisdagen den 18 september. 1 § Öppnande av riksmötet
283	Budgetpropositionen för 2013. Prop.2012/13:1
291	Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:4 Torsdagen den 20 september. Kl. 13:00 - 17:19 1 § Debatt med anledning av budgetpropositionen

359	Från socialdemokraternas hemsida på Internet Budget 2013 - Fler jobb för Sverige
361	2012-10-03, Budgetförslag. Miljöpartiet. NYA JOBB I ETT MODERNARE SVERIGE
362	Partimotion. Motion till riksdagen 2012/13:V400 jg av Jonas Sjösedt m.fl. (V) . För framtidens jobb.
365	Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:11 Onsdagen den 17 oktober 2012 Kl. 09:00 - 16:01 1 § Partiledardebatt
434	Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:52 Onsdagen den 16 januari 2013. Kl. 09:00 - 16:01 1 § Partiledardebatt
498	<u>Partier:</u> Programkommitténs förslag till nytt partiprogram för folkpartiet
565	Partistyrelsens förslag till idéprogram 18 februari 2013. Centerpartiet.
601	ANSVAR FÖR EKONOMIN OCH FULL SYSSELSÄTTNING. Moderaterna
602	Nu skapas ny politik inför 2014. KRISTDEMOKRATERNA

Riksdagens snabbprotokoll 2011/12:129

Onsdagen den 13 juni

1 § Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Världens blickar vilar nu på Europa. Förr talade vi i Europa om kriser i världen som vi borde hjälpa till att lindra. Nu diskuterar världen hur man ska hjälpa till att lindra krisen i Europa. Frågor ställs kring Europas egen förmåga att hantera sina problem. I helgen erbjöd eurozonen Spanien upp till 100 miljarder euro i lån för att stödja landets banksektor. Det är ungefär 900 miljarder svenska kronor och mer än hela vår statsbudget. Irland, Portugal och Grekland har redan fått stödlån motsvarande 400 miljarder euro, och det är ungefär lika mycket som hela Sveriges bnp. Vi väntar på söndag ett nyval i Grekland med osäker utgång.

I denna miljö förs nu många förslag på fördjupningar och förändringar av det europeiska samarbetet fram. Kommissionspresidenten Barroso beskrev mycket riktigt att det europeiska samarbetet ofta har utvecklats i många små steg, men, sade han, nu är det dags för ett stort steg. Ett stort steg som pekar på fördjupning och överföring av suveränitet från nationalstaterna till den europeiska nivån. Det talas om en bankunion. Det talas om att förflytta nationell översyn och kontroll av banker till europeisk nivå. Det talas om gemensamma insättningsgarantier och möjligen utfärdande av gemensamma euroobligationer. Det finns ganska omfattande förslag på olika typer av teman för att helt eller delvis begränsa den nationella budgetsuveräniteten.

Med kort varsel kommer det nu att avkrävas svar av Sverige som nation och av riksdagens partier om hur vi ska förhålla oss till mycket av det här.

En viktig utgångspunkt är att påpeka att det inte finns *en* europeisk ekonomi. Det ser högst väsentligt olika ut med ett hårt drabbat södra Europa som står i skarp kontrast till den välskötta tillväxtkorridoren i norra Europa, med Sverige och Tyskland som sitt centrum, med god ordning i offentliga finanser och högre tillväxt. Det finns på det sättet inte *ett* Europa.

Man brukar tala om att Europasamarbetet syftar till att minska klyftor. Det är säkert många som håller med om det i denna kammare. Frågan är bara vilken metod man ska använda. Ska det vara via kraftiga transfereringar från rik till fattig, eller ska det vara via att stödja reformer som förändrar konkurrenskraften och förmågan att växa av egen kraft i länder som ligger efter? Eller ska det vara en kombination av båda?

Vi bör notera att många av de förslag som nu kommer fram mer verkar ta sin utgångspunkt i att åter tänka tanken om mer av transfereringar, mer överföring från rik till fattig. Det bör naturligtvis också Sverige reflektera över. Den svenska EU-avgiften är 30 miljarder. Det kommer nära de 35 miljarder vi har i utvecklings- och biståndsinsatser till de allra fattigaste delarna av världen.

Vill svenska folket betala ännu mer i överföring till andra i Europa? Och hur är det egentligen med träffsäkerheten i en del av överföringen? Går det alltid från rik till fattig, eller går det inte påfallande ofta till andra som redan har eller som borde klara av att i större utsträckning täcka sina egna utgifter?

Man kan vända på det också: Hur intresserade är alla de som nu får signaler om att vi måste jobba mer i Sverige av att frukten av det arbetet ska finansiera att man tänker sänka pensionsåldern i Frankrike? Det är den typen av frågor som vi nu måste svara på.

Svarar åtgärderna verkligen mot det som är krisens kärna? Det är en annan viktig fråga. Det synes ibland finnas någon sorts uppfattning om att det är euron som projekt i sig som ska försvaras och att det är omfattande stimulansåtgärder som är den enda lösningen på alla problem och omfattande transfereringar som ska ske i Europa. Jag tror att det delvis är att utgå från en felaktig bild av vad som är krisen i Europa.

Den kan sägas utvecklas utifrån fyra olika linjer. För det första är det en finanskris. Låt oss inte glömma bort det. Det är det som det handlar om i Spanien. Det handlar fortsatt om att öka transparensen och synliggöra de problem man har och att ha metoder för att rekapitalisera banker, och här gäller det att vara noggrann med hur man gör.

Vi tycker att kräver man statligt stöd eller stöd av offentliga resurser ska vi också gå in och ta över ägandet eller ta resursstarka aktier som en sorts pant för de resurser vi sätter in. Vi accepterar inte ett synsätt att vinster ska privatiseras men förluster socialiseras. Här går många snett.

För det andra har vi fått en skuldcris ovanpå finanskrisen med en snabbt ökad skuldsättning i stora delar av Europa med uppemot 100 procent av bnp och till och med däröver. I länder som Irland och Spanien är själva förklaringen hur man har hanterat sina banker, men det är många länder som varaktigt och länge har levt över sina tillgångar.

Vi beskrivs som rikast i världen, men vi lever ändå över våra tillgångar. Är svaret då att ännu mer leva över våra tillgångar, eller är det inte helt enkelt så att vi måste anpassa vårt sätt att leva till det som vi faktiskt får in i skatteinkomster och att det måste gälla alla länder i Europa?

EU:s stabilitets- och tillväxtpakt kan sägas ha misslyckats. Nu kommer krav på en ännu hårdare regim i den finanspakt som är på väg att införas. Viktigt att påpeka är att ingenting av detta fungerar om inte finans- och budgetkontroll fungerar i de respektive medlemsländerna. Det behövs ramverk för detta. En del säger att ramverk är bra. Men det räcker inte att ha ramverk, utan de måste också efterlevas. Man måste vara beredd att säga nej. Man kan inte säga ja till alla om allt och verka stå för en kraftig offentlig utgiftsexpansion utan att i så fall matcha det med skatteökningar. Det är så man hamnar i den skuldcris där andra redan befinner sig.

För det tredje, och det är kanske det viktigaste, befinner sig Europa faktiskt i en konkurrenskraftskris som Europa. Vi har svårt att konkurrera. Det beror på att vi har haft en löneutveckling som inte är kopplad till produktiviteten. Vi har världens kanske högsta välfärdsambitioner i Europa, och det är bra, men det finansieras med beskattning av produktion och arbete som gör att priserna på det vi vill sälja går upp.

Nu finns en konkurrens som vi aldrig har sett förut. Vi talar om Asien, men det är inte bara Asien, utan det är också Latinamerika och Afrika. Alla övriga delar av världsekonomin växer nu bättre än Europa. Väldigt mycket handlar om att konkurrera med det vi traditionellt har gjort i form av produkter och tjänster. Om vi inte tar den konkurrenskraftsutmaningen på allvar kommer den här kontinenten

inte att klara sig på det sätt vi hittills har sett. Det kommer att kräva reformer. Det kan inte lösas med transfereringar. Det kräver att vi ökar vår förmåga att tillföra värde till vår produktion, till varor och till tjänster.

För det fjärde kan man notera en sorts politisk kris som detta kommer ned till, dels i former av diskussion om hur EU:s institutioner egentligen ska se ut för att hantera den här situationen, dels det faktum att oro sprider sig i Europa. Extremister till vänster och till höger vinner stöd för kortsiktiga lösningar där man ställer grupper mot varandra. Sverige står inte fritt från detta. Det här är en orolig tid för vår kontinent. Här måste nu fattas rätt beslut. Risken är att vi fattar för snabba beslut som är illa genomtänkta och som dessutom inte svarar mot det som är problemet.

Låt oss vara tydliga med en sak: Detta handlar också om Sverige. De beslut som nu fattas kommer att påverka Sverige. Det som sker i övriga Europa kommer att påverka vår ekonomi, vår välfärd och förutsättningarna att behålla jobb i Sverige.

Vi har faktiskt en annan verklighet än vad många andra nu upplever. Vi har sett växande sysselsättning de senaste åren där andra inte har sett det. Vi har sett ett utanförskap som har gått ned. Vi har växande sysselsättningsandelar i alla delar av arbetsmarknaden om vi så tittar på gruppen 15–24 år som på dem som är mitt i livet eller dem som är allra äldst.

Vi har dessutom sett en arbetslöshet som ligger kvar på för höga nivåer men som relativt andra ändå rör sig bättre. När vi tillträdde som regering 2006 låg vi på 14:e plats när vi jämförde arbetslöshet i Europa. Förra året talade man om att vi låg på 9:e plats. I

den senaste statistiken är Sverige nere på 7:e plats. Det spelar roll vilken politik som förs för sysselsättning.

En sak slår mig när jag reser genom Sverige och lyssnar, och det är den skillnad som fortfarande finns i förväntan hos det svenska folket och det som vi nu ser runt om i Europa. Här finns fortfarande en förväntan på att politiken kan göra positiv skillnad, att vi kan ha rätt att hoppas på nya reformer, att det ska löna sig bättre att arbeta och att det finns resurser till skolan. Det är kanske det viktigaste som vi ska ta med oss till framtiden att vara aktsamma om.

Den typen av hopp släcks nu runt om i Europa. Det är priset för att man inte sköter sina offentliga finanser och att man inte löser finanskris och problem med konkurrenskraften. Det är kärnan i det uppdrag som regeringen har sett framför sig att upprätthålla i Sverige, och det kommer att vara kärnan i de frågor som nu reses till de politiska ledarna och politiska partierna runt om i Europa. För detta måste också Sverige rusta sig till svar. (Applåder)

Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Statsministern analyserade det svåra ekonomiska läget i Europa. Jag ska också kommentera det i min inledning senare. I en ekonomisk kris är det helt avgörande att vi i Sverige prioriterar rätt saker. Ska vi i Sverige stå starkt rustade i den internationella konkurrensen kan vi inte ha sämre kunskapsresultat än våra konkurrentländer.

Vi vet att resultaten i svensk skola sjunker och att de har gjort det under en längre tid under både socialdemokratiska och borgerliga regeringar. Men efter snart sex år vid makten och med sjunkande skolresultat, en ökad ojämlikhet i skolan och en hög

ungdomsarbetslöshet valde du och regeringen att prioritera sänkt krogmoms i stället för investeringar i utbildningssystemen.

Över 12 000 elever kommer nu att gå ut nian utan behörighet till ett nationellt program på gymnasiet. I det läget valde du att helt stoppa pengarna till de frivilliga sommarskolor som har betytt mycket för de ungdomar som behöver läsa upp betygen.

I stället för att dra ned på sommarskolor borde Sverige, såsom vi socialdemokrater föreslår i dag, garantera alla elever som inte når målen mer undervisning ledd av professionella lärare.

Dessutom drev du igenom en besparing på gymnasieskolan på 675 miljoner kronor för i år, samtidigt som avhoppet i gymnasieskolan är jättestora och ungdomsarbetslösheten är hög.

Fredrik Reinfeldt, min fråga är därför väldigt enkel: När du satt där med regeringen och valde vad som var viktigast att satsa på i budgeten, hur kom du då fram till att du skulle prioritera ned skolan och göra det billigare för dig och mig att äta på krogen? (Applåder)

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Under alla de år som Alliansen har haft makten har vi skjutit till resurser till utbildningsväsendet. Vi gör dessutom de största förändringarna av svensk skola sedan vi fick folkskolan på 1840-talet.

Det är ett svar på de problem som Mikael Damberg mycket riktigt noterar har funnits sedan lång tid tillbaka med sjunkande skolresultat och en ofullständig fokusering på kunskaper, framför allt när det gäller tidiga insatser.

Det är därför vi har återinfört speciallärarutbildning. Det är därför vi för ned nationella prov till lägre årskurser. Det är inte för att vi får beröm hemma av våra 10- och 12-åringar, utan det är för att vi är oroad över den utveckling som vi ser. Åtgärder måste komma som förändrar detta. Problemet, kan jag öppet erkänna, är att det tar lång tid innan de får genomslag. Att förändra svensk skola tar tid, och det tar ännu längre tid innan det verkligen påverkar resultaten.

Vi har gjort satsningar på många miljarder de här åren till grundläggande utbildning, gymnasieskola och högre utbildning. Dock ska jag påpeka en sak, att den svenska skolan är kommunal. Det kanske är bra om vi för diskussionen och erkänner att vi inte är huvudfinansiärer av svensk skola. Det är den kommunala ekonomin som huvudsakligen är avgörande.

Jag läser om att i Europas kris kan vi notera att också nivån under staterna är i kris. Så går det när man inte har skött sysselsättning, när man inte har ordning också i offentliga finanser lokalt. Men så ser inte Sverige ut. Vår kommunsektor är i balans.

Det helt avgörande för detta är att satsa på sysselsättning. Det är jobb som är motorn för att finansiera den svenska skolan. Det är jobb som är motorn i de kommunala ekonomierna. När fler får jobb får vi mer resurser till svensk skola. Det är så vi har utformat politiken.

En liten del av detta handlar om fler jobb i restaurangnäringen. Mikael Damberg raljerar över detta. Det tycker jag är synd. Jag tycker att det är en fantastisk sektor och att det är fantastiskt att möta de unga människor, de utrikesfödda, som får jobb i restaurang- och cateringverksamheten. De jobben behövs. Ni ska veta att ni har vårt stöd. (Applåder)

Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Politik är också att välja, att prioritera. Ni valde krogmomsen före skolan, och jag kan förstå hur statsministern har lite svårt att förklara hur den ekvationen gick ihop och vad som låg bakom den prioriteringen. Inte ens regeringen själv vet om krogmomssänkningen skapar några nya jobb. Inte ens i riksdagsrestaurangen ser vi några prissänkningar. Resultatet av krogmomsen kommer att utvärderas. Men en sak vet vi, att 12 000 elever lämnar grundskolan varje år utan behörighet till ett nationellt program på gymnasiet. Andelen behöriga elever har minskat de senaste fem åren, när du har varit statsminister. Då gäller det att göra investeringar här och nu för att hjälpa de elever som inte får tillräckligt mycket stöd i skolan. Med de avhopp vi ser i gymnasieskolan gäller det att våga investera. Ni väljer att dra in 675 miljoner kronor. Statsministern säger här att han har gjort stora satsningar på gymnasieskolan. Fråga kommunerna hur de ska hantera de besparingar som motsvarar 1 400 lärartjänster!

Vi behöver en regering som gör något här och nu åt problemen i skolan. Obligatorisk sommarskola är ett konkret förslag som borde genomföras så fort som möjligt. Statsministern förklarar inte heller varför man drog in stödet till sommarskola inför årets sommarlov. (Applåder)

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att sommarskola är ett intressant sätt att möta en del av de problem vi talar om. Jag har själv besökt en del av de elever som sitter i sommarskolor. De är inte alltid så glada, ska jag berätta, för de har många gånger sett fram emot att få ledigt men sitter i stället vid skolbänken. Jag tror i alla fall att det är nödvändigt att det görs. Även detta är ett kommunalt ansvar. Vi bejakar att många

kommuner sedan länge har gjort detta, och vi bejakar gärna att titta på hur vi ska kunna använda detta i större utsträckning.

Vi har satsat mångdubbelt mer på skolan, på grundskola och gymnasieskola, för att stödja de reformer som vi genomför. Vi tror att detta är nyckeln till väldigt många av de konkurrenskraftsproblem och andra problem som vi har på den svenska arbetsmarknaden.

Om jag ska nämna en enda enskild faktor som förklaring till att vi har så många unga som inte får jobb är det just brister i skolan men också de problem som många unga människor upplever när de går i svensk skola.

Vi gör nu förändringarna. Vi gör stora satsningar. Vi följer upp deras kunskaper. Men vi medger att det tar lång tid innan det får genomslag, och vi kommer att behöva fortsätta arbeta med detta framöver. (Applåder)

Anf. 6 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Statsministern valde det europeiska perspektivet och blickade ut lite över det som händer just nu i vår omgivning. Jag välkomnar det och tror att det är oerhört viktigt. Jag tror inte att vi ännu ser slutet på den kris som Europa, det europeiska samarbetet och de europeiska folken går igenom, för det är inte längre bara en finans- och skuldkris. Det är i stora delar en politisk kris. Den upptornar alltmer till att vara en social kris och en kris för demokratin.

Fredrik Reinfeldt betonade vikten av att i dessa tider ha ordning och reda i finanserna. Det är något som vi har hört många gånger i denna kammare och som vi faktiskt är helt eniga om i den här salen. Det är

viktigt med budgetregler och ordning och reda i de finanser man ska lägga fram.

Det som vi inte är ense om är vilket mål och syfte denna ordning och reda har. Det speglas också i den europeiska debatten som pågår just nu. Ska man stimulera en ekonomi som har det trögt och svårt att göda ett hopp hos människor, som de unga i Spanien, Grekland och Italien, som inte ser en möjlighet att få ett jobb i morgon, nästa halvår eller ens året därpå? Ska man göra satsningar på en omställning i framtiden och investera både för konkurrenskraften och för att bygga om det samhälle som i grunden är ohållbart också i andra delar?

De gröna över hela Europa föreslår att man ska göra en satsning på en grön omställning för att få både jobb och framtidshopp.

Jag vill fråga statsministern varför regeringen i denna diskussion så envetet vägrar göra upp regleringen mellan Sverige och EMU-länderna när det gäller Sveriges förhållande till EMU? Svenska folket sade nämligen nej till euron, och det är en av grunderna till att vi har ordning och reda och kan ha ordning och reda i våra egna finanser. Varför vill ni då inte begära ett formellt undantag för Sverige när det gäller EMU? (Applåder)

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Skälet till det är att vårt ställningstagande respekteras. Svenska folket har sagt att vi inte ska gå med i den tredje fasen som är övergången till den gemensamma valutan euron. Det beslutet gäller till den dag då svenska folket möjligen väljer att ändra sig. Annars förblir Sverige utanför. Jag tycker därför inte att det är en komplicerad fråga när det gäller respekten för vårt ställningstagande.

Jag vill dock påpeka att många av de förslag som jag nämnde i mitt inledningsanförande väcker frågan om det ska gälla för de 17 eurozonsländerna eller om det ska gälla också för de länder som inte har euron som valuta. Vi hade en lång diskussion när det gällde finanspakten där Sverige till slut biträdde att den kom i funktion men med kravet att den inte skulle ha rättslig verkan för oss.

Vi kommer att få motsvarande diskussioner när det gäller många av de förslag som jag nämnde, för man kommer säkert att framföra att de bör vara gränsöverskridande och täcka alla medlemsländer. Här blir det viktigt var Sverige ställer sig. Ska vi vara med om man går i en fördjupande riktning eller inte?

Jag vill understryka att vi ibland har för bråttom att ta fram snabba svar på frågor som är rätt komplicerade och som behöver analyseras. Det gäller många av de förslag jag nu ser. Det bekymrar mig ånyo att de utgår mycket från att man i brist på egna resurser hoppas på andras resurser.

Det är möjligen också en kommentar till Åsa Romsons ”satsning”. Satsning med vems pengar, är frågan. Det flesta förslag jag ser handlar om att länder som sitter hårt trängda ska få utökade resurser från något annat håll. Här bör vi vara vaksamma, för ”annat håll” betyder Sverige. Det är inte bara Tyskland som är en stor finansiär av många av de satsningar man hoppas på. Där bakom finns också Sverige, Finland och Nederländerna. Vi kommer att bli varse detta när vi tar del av de kommande veckornas förslag och den kommande diskussionen om flerårsbudgeten som är på gång i EU. (Applåder)

Anf. 8 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet värnar om att vi i kammaren har en diskussion där vi i så stor utsträckning som möjligt försöker enas när det gäller sådana viktiga ramverk som till exempel de ekonomiska budgetreglerna. Också när det gäller de relationer till hur vi ser på EU-budgeten i stort är det av stor vikt att vi har en gemensam diskussion, och hittills har vi varit ganska ense om ramarna för vad vi ska driva i EU:s budget.

Statsministern har vid upprepade tillfällen sagt, också när vi diskuterade finanspakten tidigare, att det blir ett stort krav på en ökad integration. Jag har förståelse och respekt för det, och jag hör av mina gröna kolleger att de ser den utvägen som rimlig och nödvändig. Man behöver också en ökad integration för att kunna möta den sociala krisen.

Men ska vi låta dessa länder integreras när det gäller ekonomin måste vi bli tydliga med vårt ställningstagande gentemot den organisationen. Det är inte tydligt, herr talman, att Sverige inte har ett formellt undantag från EMU, och det kommer inte att vara tydligt så länge regeringen vägrar att begära ett sådant.

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det är fortsatt viktigt att det svenska beslutet respekteras, inte minst för att av de tio länder som inte har euron är det två som har formella undantag medan flera av de andra, som inte är i Sveriges position, har för avsikt att snabbare komma in i euron. Sveriges position kommer därför givetvis att bli omdiskuterad.

Jag vill åter påpeka att vems resurser man använder i denna typ av satsningar är betydelsefullt. Kommissionens förslag till flerårsbudget

bedömer vi med preliminära analyser skulle öka belastningen på svenska offentliga finanser med ytterligare bidrag om 10 miljarder om vi genomför det. 10 miljarder i ökning är förmodligen större delen av reformutrymmet för nästa mandatperiod. Ska det gå till EU? Till slut måste vi vara tydliga när det gäller alla rop på satsningar på sociala problem runt om i Europa. Grundfrågan är vem som ska ta notan. Är det inte andra typer av svar som Europa behöver? Vi behöver en ökad konkurrenskraft och en annan inriktning på politiken, helt enkelt. (Applåder)

Anf. 10 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det blev lite debatt för någon månad sedan när Fredrik Reinfeldt talade om massarbetslöshet och påpekade något som är helt riktigt, nämligen att massarbetslöshet är ett begrepp som kan diskuteras beroende på vad man avser. Fredrik Reinfeldt talade om att massarbetslöshet inte finns för så kallade etniska svenskar mitt i livet. Det kan tolkas på olika sätt, men jag tolkade det som att det handlade om att arbetslösheten är väldigt hög framför allt inom vissa grupper. Det gäller utlandsfödda, ungdomar och människor med funktionsnedsättning.

Det är riktigt att vi ser en väsentligt högre arbetslöshet bland utlandsfödda, framför allt gäller det bland dem som är födda utanför Europa. Långtidsarbetslösheten har ökat kraftigt de senaste åren för framför allt gruppen utomeuropeiska invandrare.

Har jag förstått statsministern rätt är han ganska uppgiven när det gäller att göra något åt dessa saker. Så här sade Fredrik Reinfeldt i Dagens Nyheter den 4 april: Eftersom jag tror på att vi behöver vara fortsatt öppna, eftersom jag tror på att om vi får fler jobb så säkrar det också vår egen välfärd, så kommer vi också att behöva jobb som är lite

mindre kvalificerade för grupper som inte levt de perfekta livet, inte pratar den perfekta svenskan och så vidare.

Herr talman! Detta gör mig lite orolig. Det bekräftar det som jag och många andra kritiker till den ansvarslösa invandringspolitiken och den extrema utbudspolitiken som regeringen har ägnat sig åt under hela sin regeringsperiod, nämligen att det vi ser är ett tyst systemskifte, en framväxande låglönemarknad och att invandringen är en del av systemskiftet i den extrema utbudspolitiken.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det är en viktig princip i politiken att man försöker beskriva samhällsproblem som de ser ut. Det tänker jag fortsätta att göra även om jag riskerar att få påpekanden som låter som att Jimmie Åkesson håller med. Jag kan ju ligga sömnlös om nätterna och fundera över sådant. Det är dock viktigt att påpeka att det i alla fall är rätt att beskriva samhällsproblem, för vi drar så olika slutsatser.

Om det är ett samhällsproblem att få utrikes födda att komma in i arbetsmarknaden drar säkert Sverigedemokraterna slutsatsen att de inte bör få komma hit. Min sökprocess handlar mer om hur vi ska sänka trösklar och hjälpa dem snabbare in i arbetsmarknaden. Det är alltså två helt skilda synsätt, och det är avgörande.

Varför är detta viktigt? Jo, för att det skapar en anständigare värld när människor har möjlighet att fly från förtryck. Det blir tryckkokare runt om i världen om denna möjlighet inte finns. Det kommer att leda till ökat våld och lidande, och vi bidrar till att lätta på en del av detta.

Det är också bra för Sverige, för det bygger oss starkare för framtiden. Ju fler vi kan få in i arbetsmarknaden, desto fler kan vara sysselsatta i

de satsningar på skolan som en tidigare debattör efterfrågade. Och sysselsättningen växer bland dem som är utrikes födda.

För att möjliggöra detta är jag övertygad om att vi behöver alla typer av jobb, och jag ogillar indelningen i så kallade låglönejobb. Det är som att de som har jobb som ger lite lägre lön alltid ska försvinna. Det kommer alltid att finnas de som har lägre lön, om inte alla ska ha samma jobb.

Min utgångspunkt är snarare att det ska vara sjysta och bra villkor och en lön som man kan leva på. Då behövs också enklare jobb. Det behövs för dem som inte har levt det perfekta livet, det behövs för dem som inte har klarat gymnasieskolan och det behövs ibland för dem som är utrikes födda, åtminstone för att komma in i arbetsmarknaden. Jag bejakar detta, för jag vet vad alternativet är. Alternativet är utanförskap, förtidspensioneringar och att aldrig få komma in i jobb eller få jobba i en svart sektor. Det är ingen framtidslösning. Låt oss hålla våra dörrar öppna och göra ytterligare ansträngningar för jobb. Stäng inte dörren! Här skiljer vi oss åt. (Applåder)

Anf. 12 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Problemet är inte att det finns människor som arbetar inom yrken där det kanske krävs lite lägre kvalifikationer. Problemet är att arbetslösheten redan är väldigt hög. Tillgången på de jobben är inte obegränsad.

Varför man ska ta hit ytterligare människor för att konkurrera om de jobben dels genom en ansvarslös invandringspolitik, dels genom en generell arbetskraftsinvandring övergår mitt förstånd.

Jag kan bara se en enda anledning till det, och jag tycker att det bekräftas i citatet från statsministern. Det handlar om att öka arbetsutbudet och hålla nere lönerna. Det är vad det handlar om och ingenting annat.

Vad är det för jobb som avses med detta? Vilka är de? Är det några nya jobb som inte finns i dag som dessa människor ska utföra? Vad är det för typ av jobb, och vad är det som avses?

Herr talman! Jag menar att detta är direkt ansvarslost. Det är ansvarslost att se konsekvenserna av den förda politiken men inte vilja göra någonting åt dem.

Jag menar att vi behöver en mer ansvarsfull invandringspolitik snarare än den invandringspolitik som statsministern menar ska stärka Sverige men som egentligen handlar om att importera arbetslöshet.

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Låt oss vara tydliga med att det Jimmie Åkesson kallar ansvarsfull invandringspolitik betyder en slängd dörr i ansiktet, bara så att vi inte får fel användning av ord här.

Jag vill återigen inskräpa att det är väldigt stora prövningar när grupper kommer från Afghanistan och Somalia, som de nu gör till exempel, med ofta unga killar.

Vi ska snarast ställa oss frågan: Vad måste vi ändra för att de ska kunna ta igen kunskapsluckor? De kanske har kort egen skolunderbyggnad. Hur ska vi förstärka möjligheterna att de ska kunna lära sig det svenska språket?

Jag är övertygad om att det finns en lång rad jobb som behöver utföras om vi bara utformar villkoren för arbete och företagande på rätt sätt. Jag tycker mig notera en annan sak. De tar väldigt ofta jobb som inte verkar passa för dem som är födda här i Sverige eller som vi inte själva vill utföra.

På det sättet gör de en mycket stor samhällsnytta genom att ta på sig jobb som oftast är krävande och ger låg lön men som är jätteviktiga för att få Sverige att fungera.

Det viktiga är att de får ett jobb som kan få dem att komma vidare i arbetsmarknaden med de erfarenheterna. Så vill jag fortsätta att utveckla Sverige. (Applåder)

Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! I Norrköping styr en rödgrön majoritet i kommunen. Vänsterpartiet har inom ramen för det samarbetet ett särskilt ansvar för äldreomsorgen. Man gör betydande satsningar för att öka kvaliteten för de äldre på äldreboendena.

En del av det är att man tar tillbaka tidigare privatiserad vård till gemensam omsorg. Ett av de företag som har tappat sitt kontrakt är Attendo. Det är ett företag som misskötte sig och har fått betala skadestånd därför att det hade färre anställda än vad det hade lovat. Det är så riskkapitalbolagen tjänar sina pengar i äldreomsorgen. Det gör de genom att ha färre anställda, personal som får slita hårdare för att ge en bra omsorg och vård och genom att ha fler otrygga anställningar. Det vill vi göra någonting åt.

Ni vill göra tvärtom. Ni vill påtvinga alla Sveriges kommuner riskkapitalbolagen i äldreomsorgen genom tvångs-LOV. Man ska inte kunna få välja demokratiskt att göra detta gemensamt.

Varför har inte Norrköpingsborna rätten att säga: Vi väljer att göra det tillsammans? Varför ska de privata alltid ha rätten att göra vinst på deras skattepengar? Varför värnar ni mer om riskkapitalbolagens vinster än om en bra äldreomsorg? (Applåder)

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att påpeka att när Jonas Sjöstedt nu använder ordet valfrihet menar han valfrihet för kommunpolitiker och kommunalråd. Vi brukar mena medborgare. Människor ska få fatta egna beslut, och ska besluten bli bättre måste man ibland ha något att välja mellan.

Vi vet att Jonas Sjöstedts drömsamhälle är att de valen redan är gjorda av de politiska ledarna. Sedan får befolkningen tacka och rätta sig efter de beslut som redan är fattade.

Vi tror på en annan samhällsmodell. Vi tror att det är bra när människor känner att de kan få välja och välja bort. De kan också gå ifrån något som inte fungerar.

I Jonas Sjöstedts värld är det också så att varje äldreomsorgsinsats som utförs av personer som är anställda i kommunen alltid är bättre än de som utförs av andra.

Jag tror inte att det är lika enkelt. Jag tror att det är högst blandat. Det är min erfarenhet när jag har besökt svensk äldreomsorg.

Det kopplar enligt min erfarenhet mindre till huvudmän och mer till hur engagerad personalen är, hur man har fått vara med och utforma

lokalt, hur man har jobbat med färgsättning och metoder att jobba med de gamla.

Där det är mer av makten som sitter hos chefer som sitter högre upp och inte är närvarande blir äldreomsorgen sämre. Där man haft större möjlighet för personalen själv att utforma verksamheten är förnöjsamheten större.

Jag har gått in i äldreomsorg där jag har varit enormt stolt över att vara svensk när jag har kommit dit. Jag har känt: Här fungerar det väldigt bra. Det finns såväl i offentligt utförd omsorg som där det är privata utförare.

Jag tycker att vi ska fortsätta så. Låt oss fokusera kvaliteten och se till att det finns valfrihet. Låt oss se till att personalen, de som är närmast de äldre, får större möjligheter att utforma verksamheten.

Jag inser att när jag säger detta är det i skarp konflikt med hur Vänsterpartiet vill se på världen. Där kommer makten uppifrån styrd av politiker, och medborgare får mindre att säga till om. (Applåder)

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Statsministern väljer att inte svara på frågan varför man vill påtvinga kommuner privatiseringar.

Vad är valfrihet? Vi har ingenting emot att man får välja mellan olika äldreboenden. Man kan ha stiftelser och kooperativ. Men vi är emot att man plockar privata vinstpengar direkt ur verksamheten till bolag som smiter från skatt.

Vad gör man i Norrköping? Jo, man satsar på att ha mer personal så att de äldre ska kunna styra mer av sin egen tid. Det är verklig valfrihet för de boende och inte valfrihet för riskkapitalbolagen.

Vi vill satsa på äldreomsorgen. Vi vill att de anställda ska få fler arbetskamrater som gör det viktiga och tunga arbetet. Vi vill satsa på utbildning. Vi vill att man ska kunna ha heltid när man arbetar i äldreomsorgen.

Ni vill släppa loss riskkapitalbolagen. Om deras vinstpengar som de gör i välfärden hade använts till arbete som de var avsedda för motsvarar det 20 000 arbetstillfällen.

Det är lika många nya jobb som Arbetsförmedlingen räknar med kommer de kommande två åren som nu inte används till det de var avsedda för.

Är det inte dags att försvara rätt användning av skattebetalarnas pengar? (Applåder)

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det kan absolut vara en poäng att vi ser till att skattebetalarnas pengar används på bästa möjliga sätt. Vi har också reagerat på de mycket aggressiva skatteupplägg som en del har använt sig av, och vi täpper till de möjligheterna.

Men vi drar inte den långtgående slutsats som trots allt Vänsterpartiet gör att det inte ska få finnas några alternativa privata utförare. Vi tror helt enkelt att det kommer att inskränka utvecklingsmöjligheterna för svensk äldreomsorg.

På sina håll talar man om fler i personalen. Men väldigt ofta får man höra att det är svårt med vikariesystemen och att inte minst om sommaren hitta bra vikarier med rätt utbildning. Utbildningskvaliteten spelar väldigt stor roll.

Jag har lärt mig att det spelar väldigt stor roll vilken egen möjlighet man får att utforma verksamheterna när man kommer ned lokalt närmast de äldre.

Det spelar väldigt stor roll. Det är en del av den stora svenska ensamheten. Mitt ibland alla oss som lever rika liv och träffar många människor finns mycket ensamhet.

Äldre stoppar mig på äldreboendena och säger att det handlar mycket om personalen. Jag är helt överens om detta. Men för mig får de gärna ha olika arbetsgivare och kunna byta arbetsgivare om de inte behandlas väl. (Applåder)

Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! I ett junigrönt Sverige kan inbördeskrigets Syrien kännas avlägset, men vi nås av allt värre rapporter. FN:s särskilda sändebud för barn i väpnade konflikter rapporterade i går att hon sällan skådat en sådan brutalitet mot barn som den i Syrien. Grymheten är förfärande. Ansvar vilar tungt på regimen i Damaskus att avstå från ytterligare våld. Det internationella samfundets tryck på regimen måste vara mycket hårt. Detta måste sägas en dag som denna.

Herr talman! Jag går över till problemen i den europeiska ekonomin. Det har nått en punkt där ingen längre kan säga hur det ska sluta. På söndag hålls val i Grekland. Det är ett val som med all rätt kallas ett

ödesval. Oavsett hur det slutar kan vi dra lärdomar av det som händer i Europa.

Den första är vikten av ordning och reda i offentliga finanser. Det statsfinansiella kaos som regeringen Bildt lämnade efter sig känns avlägset. Att Moderaterna trots sitt tidigare motstånd numera accepterar och följer det finanspolitiska ramverket är något att vara tacksam för och något som jag gärna ger regeringen beröm för.

En annan lärdom vi kan dra från krisen i Europa och euron är vikten av tillväxt i ekonomin. Trots åtstramningar och kraftiga sparåtgärder fortsätter statsskulden att växa i många länder. Det är en direkt följd av utebliven tillväxt i ekonomin. Då går utvecklingen obönhörligen åt fel håll. Då ökar skulderna. Då ökar arbetslösheten. Och då ökar spänningarna. När arbetslösheten breder ut sig ser vi hur populism, främlingsfientlighet och extremism frodas och växer.

Herr talman! Oron på vår kontinent ställer höga krav på att vi i Sverige gör rätt val inför framtiden, använder reformutrymmet på ett effektivt sätt och fokuserar på att skapa förutsättningar för tillväxt och nya jobb. Det handlar om konkurrenskraft, som statsministern talade om i Europa men som han nästan helt hoppade över i Sverige. Trots att det råder massarbetslöshet, trots att tillväxten i år förväntas bli nära noll och trots att företagskonkurserna i dag ökar lade regeringen fram en ekonomisk vårmotion helt utan förslag för jobb, företagande och tillväxt.

I stället fortsätter regeringen att slösa bort miljard efter miljard på massåtgärder som experter är eniga om är så gott som verkningslösa. Miljardrullningen fortsätter samtidigt som arbetslösheten biter sig fast.

Regeringen, som tidigare drev igenom reformer innan de ens var färdiga, lägger nu fram så få propositioner att riksdagsutskott får ställa in möten på grund av brist på arbetsuppgifter. Regeringen verkar redan ha genomfört allt den vill göra och sitter nu förvånat och tittar på när dess politik inte verkar fungera.

Herr talman! Även om Europa har ekonomiska problem finns det för ett litet, exportberoende land som Sverige stora möjligheter i den globala ekonomin. Utanför Europa växer världsekonomin, och vi måste bli ännu bättre på att nå ut på nya marknader, stärka våra relationer med fler länder och stödja utvecklingen av nya produkter och nya tjänster. Att passivt sitta still i båten och vara glad över att vi klarar oss bättre än Europas krisländer räcker inte om vi ska kunna ta vara på de möjligheter som globaliseringen, kunskapssamhället, den ekologiska omställningen och ny teknik öppnar upp.

Sverige förtjänar en regering som för en modern och framtidsinriktad politik – en politik som tar jämställdhet mellan kvinnor och män på allvar, som ger kvinnor lika möjlighet till riktiga jobb, lika lön för lika arbete och makt i samhället. Socialdemokraternas jobbpolitik för full sysselsättning bygger på en tillit till människors förmåga och företagens konkurrenskraft.

Den vilar på tre fundament. Det första och grundläggande är sunda offentliga finanser. Men lika grundläggande är insikten att starka finanser inte är tillräckligt för att skapa framtidens tillväxt och nya jobb. Vi behöver en aktiv näringspolitik för att stärka konkurrenskraften och öka efterfrågan på arbetskraft – en näringspolitik som gör att människor kan starta nya företag, att befintliga företag kan växa och ta nya marknadsandelar.

Svenska företag konkurrerar sedan länge med kvalitet, kunskap och förnyelse. Den som tror att vägen fram är lägre löner, mindre kunskap och sämre arbetsmiljö är fel ute. Någon annan kommer alltid att bjuda under. Därför måste Sverige ständigt utvecklas och ligga längst fram i utvecklingen av nya affärsidéer, produkter och tjänster. Regeringen har försummat samverkan med näringslivet och kallar företagen för ett särintresse.

Vi socialdemokrater vill i stället ha ett konstruktivt samarbete kring forskning och innovation. Vi vill också förbättra tillgången till riskkapital och satsa på att stärka hela innovationskedjan. Vi vill förbättra villkoren för forskningsintensiva företag.

Herr talman! Vårt budskap är glasklart: Sverige kan aldrig bli störst och kan aldrig bli billigast. Men om vi är lyhörda och öppna för förnyelse och satsar på kunskap och samarbete kan vi bli bäst. Det tredje fundamentet för en politik för fler jobb är kunskap och kreativitet. För både små och stora företag är det viktigt att kunna rekrytera rätt personal. Det kan låta självklart, men regeringen har skurit ned på vuxenutbildning, arbetsmarknadsutbildningar och kompetensutveckling. I dag ser vi tyvärr resultatet. Företag har trots hög arbetslöshet svårt att hitta rätt personal. Svenskt Näringsliv rapporterade nyligen att vart femte rekryteringsförsök misslyckas när företagen inte hittar den kompetens som de efterfrågar – och detta i ett läge med nästan 8 procents arbetslöshet. Då tvingas företagen tacka nej till affärer. Detta håller inte.

Vi socialdemokrater ser högskolor och universitet som tillväxtmotorer i hela landet. Också yrkeshögskolan borde expandera för att kunna skapa fler jobb. Den utarmning av vissa universitet och högskolor som drivs på av regeringen menar vi är ett hot mot industrin, jobben och

tillväxten.

Herr talman! Det finns dock en fråga som oroar mig mer än någonting annat inför framtiden. Det är de sjunkande resultaten i den svenska skolan. Sverige kommer aldrig att kunna vara ett framstående kunskapsland om inte fler begåvade och engagerade människor vill bli lärare. Vi kommer aldrig att lyckas pressa tillbaka ungdomsarbetslösheten om vi inte investerar i en skola där alla elever når målen. Politik handlar om prioriteringar. Jag hade detta uppe i replikskiftet med statsministern tidigare.

Vi socialdemokrater är beredda att investera mer i skolan. I stället för att sänka krogmomsen satsar vi 5 miljarder kronor på utbildningssystemet. Forskningen är entydig: Det enskilt viktigaste för elevernas resultat är att de möter en riktigt bra lärare. Därför investerar vi just i kompetensutveckling för lärare. Vi investerar i bättre karriärvägar, och vi öronmärker pengar för rektorernas pedagogiska uppdrag.

Herr talman! I dagarna – i morgon firar jag skolavslutning med mina barn – firas det runt om i landet. Förväntansfulla ungdomar ser fram emot sommaren. Men fler än 12 000 elever går ut nian utan tillräckliga betyg för att komma in på något av gymnasieskolans nationella program. Det är 12 000 unga människor som riskerar att få det tufft på gymnasiet och på den framtida arbetsmarknaden.

Därför har vi presenterat ett helt nytt förslag i dag: obligatorisk sommarskola för de elever som inte når målen. Vi vill garantera alla ungdomar som inte når målen i grundskolan mer undervisningstid under ledning av professionella lärare under några sommarveckor för

att komma i kapp. Tidigare i vår föreslog vi att man skulle införa ett utbildningskontrakt för alla unga arbetslösa under 25 år som saknar en gymnasieutbildning. Vi vet att utan en gymnasieutbildning får man nästan inga jobb i Sverige. Arbetslösa ungdomar kommer att erbjudas arbete och praktik och att kombinera det med att de läser in sin gymnasieexamen. Vi har konkreta och nya förslag som kommer att göra skillnad. Här går en tydlig skiljelinje mellan Socialdemokraterna och regeringen. Skolpolitiken måste utgå från forskning snarare än symbolpolitik. Sverige behöver inte en utbildningspolitik från 50-talet. Sverige behöver en närings- och kunskapspolitik för 2010-talet. (Applåder)

Nu har den borgerliga regeringen regerat Sverige i snart sex år. Deras politik har prövats både i hög- och i lågkonjunktur. Det är uppenbart att den inte leder till fler jobb. Tvärtom är arbetslösheten högre i dag än när Fredrik Reinfeldt efter valet 2006 utropade: Massarbetslöshet! Samtidigt har klyftorna ökat mellan sjuka och friska, mellan anställda och pensionärer och mellan kvinnor och män.

Herr talman! När man står inför ett samhällsproblem kan man välja att antingen bekämpa eller bortförklara problemet. Regeringen väljer gång på gång att göra det senare. När kunskapsresultaten sjunker i skolan väljer regeringen att skylla på tidigare regeringar. När arbetslösheten ökar hittar regeringen på nya statistiska definitioner och tricksar med siffrorna. När sedan klyftorna ökar som ett resultat av sämre utbildning och högre arbetslöshet väljer regeringen att ifrågasätta Rädda Barnen. Det är inte seriöst. Samhällsproblemen försvinner inte bara för att man blundar eller håller för öronen.

Herr talman! Statsministern upprepade ordet ansvar 26 gånger i den senaste regeringsförklaringen. Men uppenbarligen vill regeringen för

allt i världen inte ta ansvar för fallande skolresultat, för arbetslösheten eller för ett mer delat Sverige. Det duger inte. Det är tydligt att regeringen nu väntar på bättre tider medan Sverige väntar på en bättre regering. (Applåder)

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Kan inte Mikael Damberg då börja med att berätta vilka som ska sitta i den regeringen?

Det finns en teknik som ofta återkommer med att tala länge om sådant som man knappt har i sina förslag, alltså att tala om små miljonsatsningar men dölja sin politik och sin egentliga inriktning – miljarderna och jättesatsningarna på det Sverige som inte arbetar, för att minska drivkrafterna för arbete och för att plocka ned vår arbetslinje. Jag tror inte att den är långsiktigt hållbar. Jag tror inte att Socialdemokraterna kommer att bli oprövade och ogranskade fram till nästa val. Då kommer det att visa sig att det inte ser ut på det sätt Socialdemokraterna beskriver.

En teknik den här våren har varit att Socialdemokraterna försöker beskriva sig som i samklang med samtliga oberoende experter – de tycker alltså precis som Socialdemokraterna. Även Mikael Damberg gjorde i sin inledning här en referens av det slaget.

Stefan Löfven sade i partiledardebatten i *Agenda*: Er politik döms ut av alla, inklusive Finanspolitiska rådet.

Vi har tittat lite på detta. Vi har tittat på vad Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet och OECD säger om regeringens reformer för sysselsättningen. De säger att dessa samlat har ökat sysselsättningen och minskat arbetslösheten på lång sikt. Konjunkturinstitutet beräknar

exempelvis att reformerna samlat har lett till att 160 000 fler personer är sysselsatta på lång sikt och att jämviktsarbetslösheten blivit ungefär 1 procentenhet lägre.

Det finanspolitiska råd som verkar vara er nya bibel skriver i rapporten 2012: Finanspolitiken framstår generellt som framgångsrik och i huvudsak väl avvägd. Svensk ekonomi har klarat sig väl under den internationella kris som började 2008. Denna slutsats får stöd vid en jämförelse med andra länders ekonomisk-politiska erfarenheter och utveckling sedan krisens början. Finanspolitiken under 2011 och 2012 har följt ramverket. Risken för att utgifterna ska överskrida utgiftstaken under de närmaste åren är begränsad. Vi bedömer att finanspolitiken är förenlig med långsiktigt hållbara offentliga finanser. Ska man, Mikael Damberg, använda experter ska man, tror jag, återge hela berättelsen. Annars kan vi få sken av att ni försöker skarva med sanningen. Det vore ju synd. (Applåder)

Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Verkligheten måste vara statsministerns värsta fiende. Man talade om massarbetslöshet 2006. I dag är arbetslösheten högre. I dag är nästan 400 000 människor arbetslösa.

Men statsministern säger: Allt vi gjort har gett väldiga resultat. Allt vi gjort har fungerat bra.

Han lägger fram en vårproposition där det mest skarpa förslaget han kom fram till – med nästan 8 procents arbetslöshet var att göra det lättare för andrahandsuthyrning av lägenheter.

Det är möjligt att det biter. Men jag tror att människor förväntar sig mer av Sveriges regering. Det jag i mitt anförande försökte säga är att

det finns mycket att göra.

Vi har lagt fram förslag om utbildningskontrakt så att fler ungdomar som saknar gymnasieutbildning får den chansen, kombinerat med arbete eller praktik.

Vi har lagt fram förslag om traineeplatser så att högskolestudenter kan få in en fot på arbetsmarknaden och få ett jobb.

Vi har lagt fram förslag om utbildningsvikariat för att vården ska kunna få in en ny generation anställda.

Vi har lagt fram förslag om riskkapitalavdrag så att man kan starta nya företag i Sverige och kan få riskvilligt kapital i uppstartsfasen.

Vi har lagt fram förslag om sommarjobb.

Vi har utvidgat avdragsrätten för forskning och utveckling för att stödja forskningsintensiva företag.

Vi har också den nyhet vi i dag presenterat om obligatorisk sommarskola.

Menar statsministern verkligen att alla hans åtgärder har lett till önskvärt resultat? Är han nöjd med nästan 8 procents arbetslöshet? Det bästa han kunde komma på i vårpropositionen var att underlätta andrahandsuthyrning av bostäder. (Applåder)

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Mikael Damberg försöker ge sken av att Sverige har två budgetar per år, att vi har en på våren och en på hösten. Jag vill berätta för svenska folket att vi har *en* budget per år. Den tas av höstrikdagen. Det här sättet att försöka beskriva det som att vi en gång i halvåret ska lägga fram en budget driver på ansvarslösheten. Det driver på meningar av det slag Mikael Damberg nu har använt. Vi behöver jättemånga nya förslag.

Det är inte jag som säger att vi är framgångsrika, utan jag hänvisar till de biblar ni själva verkar ha under huvudkudden på nätterna. Men jag har läst *hela* boken och har noterat också det ni inte berättar för svenska folket. Det talar om framgångar med den reformpolitik vi har fört. Men jag vet att utrymmet är begränsat. Mitt besked till svenska folket är: Allt får inte plats.

Socialdemokraterna pratar inte om sina förslag. De pratar inte om det de skriver i sin budget. De berättar inte om de gigantiska bidragsökningarna – det vägval de vill göra för Sverige till priset av att sysselsättningen kommer att gå ned. En dag kommer detta att avslöjas, Mikael Damberg! (Applåder)

Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att jag både i mitt anförande och i min första replik här ägnade mig åt att redogöra för de förslag vi lagt fram. Problemet är att regeringen blir arg på mig för att vi har fler förslag, för att vi har konkreta förslag för att bekämpa arbetslösheten och vända resultaten i svensk skola.

Det är klart att statsministern känner sig pressad när experter i dag säger att krogmomssänkningen inte var särskilt effektiv. Den kommer

inte att leda till några nya jobb – eller leder till väldigt få. Den kommer inte att leda till stora prissänkningar på krogen.

Då måste man ställa sig frågan: *Om* reformutrymmet är begränsat vad är då det viktigaste Sverige kan göra för att stärka konkurrenskraften – som statsministern talade om – i Europa? Men det är ju inte det. Vi väljer att använda utrymmet till att i stället satsa på utbildningssystemet, för det investerar i ungdomarna och skapar fler jobb.

Arbetsgivaravgiftssänkningen, som statsministern så ofta talar om, döms ut av experter också därför att den ger väldigt liten effekt. Låt oss rikta in insatserna på det som ger jobb, på att det ges utbildning! Jag förstår att statsministern är pressad. Men fler förslag måste komma om vi ska bekämpa arbetslösheten och få fart på svensk skola. (Applåder)

Anf. 23 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag vill välkomna Mikael Damberg, gruppledare för socialdemokratiska riksdagsgruppen, till partiledardebatten.

Mikael Damberg, du pratade om Syrien och den svåra situationen med övergreppen mot civila, mot barn och kvinnor, och om den misär som den arabiska våren i det landet gått in i med al-Assads diktatorsregim. Vi har sett hur den arabiska våren ställt tidigare annars stabila länder i Nordafrika och Mellanöstern på kant. Och vi har sett vilket hopp och vilket ljus som tänts i många demokratirörelsers ögon när de sett att möjligheten finns för dem att kämpa sig till ett anständigt samhälle där de själva kan få bestämma över sin framtid. Vi har velat stödja dessa demokratirörelser.

Herr talman! Samtidigt ökar den svenska vapenexporten till diktaturer, även till diktatorer som står på förtryckarnas sida i den arabiska våren. Det är inget annat än en skam!

Vapenhandeln gör oss i Sverige till handelspartner till förtryckarna. Det skadar de goda handelsrelationer som vi skulle vilja ha med demokratiörelsens kommande maktapparat. Sverige måste välja sida som vapenleverantör!

Mikael Damberg har från Socialdemokraterna – som stöder Moderaterna och alliansregeringens vapenexportpolitik – försökt förklara den socialdemokratiska linjen. Jag har ändå inte förstått att Socialdemokraterna kan tycka att det är fel att införa ett tydligt demokratikriterium för svensk vapenexport så att icke-demokratier inte blir den köpare av vapen som förtrycker demokratiörelserna i Nordafrika.

Anf. 24 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Precis som Åsa Romson upplever också jag en väldigt stark känsla av befrielse över den arabiska våren. Det var nog många av oss som inte riktigt trodde att det kunde gå så fort, många som inte vågade hoppas på att flera länder skulle kunna ta så avgörande steg mot demokrati och mänskliga rättigheter – något som vi under väldigt lång tid hoppats på.

Det är en väldigt positiv utveckling i Nordafrika, något som sänt signaler till resten av världen om att folkets krav på demokrati och mänskliga rättigheter i längden inte kan hållas tillbaka av diktatorer. Det är en hoppfull vår vi sett.

Sedan måste den våren fullföljas. Det handlar om demokrati och mänskliga rättigheter, inte minst om kvinnors rättigheter i de här

länderna framöver, som man måste slåss för.

Frågan om vapenexport är alltid komplicerad. Sverige som ett litet land som vill hålla sig utanför militärallianser behöver ett eget försvar och därmed viss vapenproduktion och viss vapenexport. Men att beskriva det som att vi bara stöder regeringen i synen på vapenexport är inte sant. I flera års tid har vi motionerat och till slut fått en majoritet här i kammaren med krav på regeringen att återkomma med en tuffare vapenlagstiftning som just gör det svårare att exportera vapen till diktaturer.

Anf. 25 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Att det ska bli svårare att exportera vapen till diktaturer kan ju låta hoppfullt. Men det är svårt att tänka sig att det ska bli lättare än vad det är i dag med tanke på det militära samarbetsavtal som den socialdemokratiska regeringen inledde med Saudiarabien. Jag vill veta hur mycket svårare det ska bli. Mikael Damberg talade om att folkets krav på demokrati är ett krav som vi stöder, en längtan som vi skulle vilja hjälpa till med. Det kravet på demokrati borde vi rimligen kunna ställa på våra egna regler, åtminstone för en sådan produkt som vapen. Vi är medskyldiga om vi exporterar vapen som sedan används i de förtryckande diktatorernas händer.

Socialdemokraterna är fortfarande skyldiga den här riksdagen svaret på om ett tydligt demokratikriterium säkerställer att vi får en vapenexport från Sverige som åtminstone kan sätta en tydlig gräns mellan vad som är diktaturer och demokratier i världen. Applåder)

Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det är oerhört viktigt att alla partier i Sveriges riksdag funderar över vad som krävs för att Sverige ska kunna ha ett försvar och stå utanför militärallianser. Det kräver en viss förmåga att ha en egen vapenproduktion och även att exportera vapen. Vi måste vara ärliga och säga det i kammaren. Vi har drivit på regeringen och väntar nu på direktiv och lagförslag som ska göra det svårare att exportera vapen till länder som inte är demokratier. Jag tror att det är viktigt att ha perspektivet att förändra lagstiftningen. I efterhand måste vi vara kritiska till det MOU som tecknades och som gick för långt. Vi måste kunna vara kritiska till att en del vapensystem faktiskt har exporterats till Saudiarabien. Det har vi varit tydliga med, och det är just därför som vi vill ha en tydligare vapenexportlagstiftning i Sveriges parlament.

Jag hoppas att regeringen återkommer. Jag hoppas att vi snabbt kan få en ny lagstiftning på plats. Jag hoppas att Miljöpartiet är med och genomför en sådan förändring. Applåder)

Anf. 27 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Mikael Damberg ägnar sig mycket åt utbildningspolitik. Jag återkommer till det i mitt anförande. Vi vill ge 1 200 unga chansen till ett jobb, så skrev Volvos vd Olof Persson på Dagens Nyheters debattsida i början av april. Bakom rubriken döljer sig att man tänker betala ungdomslöner. Man ska ge 75 procent av lägsta ingångslönen i avtalet till de här ungdomarna. På så sätt skapar man 1 200 nya jobb.

Den frågan anknyter till en mycket het politisk debatt under våren, nämligen ingångslönerna för de allra yngsta. Från Folkpartiets sida har vi hävdat att de höga ingångslönerna för 19–20-åringar är ett problem i

Sverige. Det säger forskarna också. Det är en av orsakerna till att Sverige har högre ungdomsarbetslöshet än många andra länder. Socialdemokraterna har svarat att det inte är något problem, att lägre ingångslöner inte skulle ge fler jobb och att det är fel tänkt. Mikael Damberg säger här att det är oseriöst och ogenomtänkt. Det är ändå något som nu provas. Det ger 1 200 nya jobb för ungdomar i Göteborgsregionen – ungdomar som annars sannolikt inte skulle ha fått jobb. Idén är att man när man är 19–20 år ännu inte kan utföra det jobb som en erfaren person kan. Man har arbetslivserfarenhet och yrkeserfarenhet när man är lite äldre. Det har man inte när man är 19 år. Det här är ett sätt för att fler ungdomar ska komma in på arbetsmarknaden.

Ogenomtänkt och oseriöst, säger Mikael Damberg. Sanningen är att det här bevisligen ger fler jobb. Förklara för de 1 200 ungdomarna i Göteborg varför deras nya jobb är ogenomtänkta och oseriösa.

Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det var då en skarvning. Att lyfta upp ett förslag som vi inte har diskuterat här tidigare och påstå att jag har sagt att just det förslaget är oseriöst och ogenomtänkt är en skarvning i den högre skolan.

Jag har sagt att jag inte tror att Sverige kan konkurrera på världsmarknaden med lägre löner och lägre kunskaper. Det är inte så det fungerar. Sverige kan inte konkurrera med Indien och Kina och de nya utvecklingsländerna som nu reser sig, med lönekostnader. Det kommer vi aldrig att klara eftersom de alltid kommer att bjuda under. Det vi har sagt är att unga människor måste få bättre utbildning och en bättre möjlighet att ta steget in på arbetsmarknaden. Det här förslaget liknar väldigt mycket ett förslag som Stefan Löfven lanserade i Metall

och som innebär att en del av arbetstiden inte är arbete utan utbildning för att ungdomarna ska kunna lära sig jobbet. Det är inte en sänkning av lönen. Man jobbar 75 procent och utbildas 25 procent. Det är en sådan modell som gör att arbetslivet och näringslivet kan ta ansvar för att förbereda de unga för hur arbetsmarknaden ser ut och vad som krävs på en arbetsplats. Det är ett bra förslag. Jag skulle aldrig kalla Volvos förslag för ogenomtänkt eller oseriöst. Jag tycker att det är ett bra förslag som liknar de förslag som vi har lagt fram om traineeanställningar. Det liknar de förslag som får unga människor in på arbetsmarknaden.

Folkpartiet har en annan agenda. Det handlar om att pressa ned ingångslönerna och pressa ned lönenivåerna. Lura ingen, Jan Björklund. Om ni lyckas med ert förslag att alla ungdomar ska ha sänkta ingångslöner kommer lönerna inte att öka för de andra anställda. Det blir en press nedåt på arbetsmarknaden. Om ni fortsätter att driva kravet på lägre löner för ungdomar och om Centerpartiet driver kravet om lägre löner för alla kommer nästa valrörelse att handla om ett val mellan lägre löner och bättre utbildning. (Applåder)

Anf. 29 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Sverige har, jämfört med många andra länder, väldigt höga ingångslöner för 19-åringar. Det försöker man nu lösa. Det är just det problemet som attackeras, det som ni har förnekat hela tiden. Om Mikael Damberg nu säger att det är bra med lägre ingångslöner är ingen en större välkomnare än jag. Det är utmärkt. Det är 75 procents ingångslön för att man ännu inte kan jobbet. Man är 100 procent på arbetsplatsen och har 75 procents lön för att man ska lära sig jobbet. Han får kalla det för utbildning. Det är klart att det är. Man lär sig jobbet när man är på arbetsplatsen. Det är hela idén.

Det är ett utmärkt förslag. Det är inte bara Volvo som gör så här. Som Mikael Damberg säger var det ju Stefan Löfven som, innan han blev partiledare, lade upp avtalet för IF Metall. Kommunal har nu också anslutit sig till detta, och Handels har gjort det. Det handlar om 75 procents ingångslön för 19-åringar. Man ska tjäna mer när man blir äldre; det är hela idén. Detta är en viktig del av lösningen på den svenska ungdomsarbetslösheten.

Sverige har väldigt höga ingångslöner för ungdomar. Det här ger mer jobb. Det är väl dags att erkänna att ni har haft fel, Mikael Damberg? Det är dags att erkänna att det är bättre att en 19-åring har jobb, även om lönen är lite lägre, än att 19-åringen är arbetslös med socialbidrag. (Applåder)

Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte vem som ska erkänna vad. Är det att Stefan Löfven hade rätt och att det fungerade och att företag nu tar sitt ansvar och utbildar ungdomar en del av arbetstiden för att inte sänka lönenivåerna? Det är ett helt annat koncept än det som Folkpartiet har förespråkats och argumenterar för.

Vi kan fortsätta den här debatten. Jag tar den gärna fortsättningsvis också i valrörelsen. Jag tror att vice statsministern också får ta den debatten med statsministern eftersom statsministern har sagt att lägre löner inte är en väg framåt för Sverige. Han har avfärdat exakt de argument som du har framfört här i talarstolen, Jan Björklund. Ta den debatten med statsministern först. (Applåder)

Anf. 31 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att välkomna Mikael Damberg i debatten.

Långsiktigt hållbar näringspolitik bygger på samverkan och gynnsamma villkor men också på en stadig återväxt. Den bygger inte på socialdemokratiskt prat utan snarare på konkreta åtgärder och lösningar.

I dag finns det 13 900 aktiva egenföretagare som är unga människor. Det är unga entreprenörer, kreatörer och innovatörer som genom regeringens politik har en halverad egenavgift. Dessa unga företagare med mycket små marginaler betalar i dag bara halva egenavgiften. I Socialdemokraternas värld vill man fördubbla egenavgiften för dessa unga företagare. Andelen unga företagare har ökat med 16 procent mellan 2010 och 2011; de stod för en tredjedel av alla enskilda firmor som startades förra året. Vi kan se en väldigt positiv effekt där.

De unga företagarna är inte bara viktiga för den unga människa som får chansen att förverkliga sin dröm att starta ett företag, anställa andra och skapa jobb åt sig själv. De är också viktiga för att förnya det svenska näringslivet, och de är viktiga för de byar och samhällen där företagen skapas.

Ni vill nu fördubbla arbetsgivaravgifterna för dessa företagare med små marginaler och för dessa unga personer som har startat och förverkligat sin dröm. Ni kommer att lägga en våt filt som kommer att kväva innovationskraft, kreativitet och entreprenörskap bland unga människor.

Mikael Damberg, hur blir det fler unga kreatörer, innovatörer och företagare med en fördubblad egenavgift, och hur uppmuntrar man innovationskraft genom att skicka dem en fördubblad skatteräkning som ska betalas in till staten? (Applåder)

Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är mycket glädjande att näringsministern säger att näringspolitik måste handla mer om verklighet än om prat. Det är en bra inriktning. Jag tror att det är en ambition för regeringen att kanske börja leverera lite mer än man har gjort tidigare.

Det är också mycket bra att näringsministern nämner ordet samverkan. Vi har nämligen en regering som just nu kallar näringslivet och företagen för särintressen. Vi har haft en forsknings- och innovationspolitik som har stängt ute näringslivet från viktiga samverkansformer för att utveckla nya företag med ny utveckling av kunskap och forskning i Sverige.

Jag hoppas på en förändring i forsknings- och innovationspropositionen. Jag hoppas att ni i regeringen säger att ni hade fel och att ni ska starta strategiska samverkansprogram igen med näringslivet för att utveckla nya produkter och tjänster i Sverige. Det är det som forskningen och innovatörerna säger skulle behövas.

När jag är ute och besöker företag säger de ofta att de har två saker som de har stora problem med just nu. Det första som innovatörerna har problem med är riskkapital. De har svårt att få pengar till uppstartsfasen, den skakiga fasen i början. Här har vi lagt fram förslag om riskkapitalavdrag – riskkapitalfonder. När jag har haft debatter med statsministern tidigare har han sagt att man har sänkt förmögenhetsskatten. Men det var för flera år sedan. Det är nu som de behöver hjälp med riskkapital, särskilt i den oroliga tid som råder i banksektorn i Europa.

Det andra som de säger är att de har svårt att rekrytera. Även små företag har svårt att hitta rätt kompetens för att kunna utveckla verksamheten och komma vidare. Då vill jag fråga näringsministern: Hur ser näringsministern på den utarmningspolitik som regeringen just nu bedriver mot universitet och högskolor runt om i Sverige?

Jag läste ett brev från företrädare för Dalarna, Gävle, Blekinge och ditt eget hemlän, Annie Lööf. De säger att den politik som regeringen just nu bedriver och som innebär att 186 miljoner kronor flyttas från dessa högskolor till de stora universitetsorterna i de större städerna är ett hot mot tillväxten och regionalpolitiken i Sverige. Varför medverkar du till detta, Annie Lööf? (Applåder)

Anf. 33 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Socialdemokraternas recept imponerar inte. Låt oss ta död på myten om att regeringen ser näringslivet som ett särintresse. Det är grundbulten för att fler jobb ska växa fram och för att vi ska kunna ha pengar att fördela till gemensamt välstånd och gemensam välfärd.

Det recept som Mikael Damberg trummar in är det som regeringen har aviserat eller redan har genomfört. Vi har gjort stora satsningar på ett förnyat näringsliv och kommer att fortsätta att göra det med bland annat en forsknings- och innovationsproposition som kommer till hösten.

Jag har några frågor till Mikael Damberg som säger sig värna företagen. Varför skulle lastbilsskatten som slår mot industrin och landsbygden vara en framgångsfaktor? Varför skulle minskade RUT- och ROT-avdrag vara en framgångsfaktor för det svenska näringslivet? Hur skulle högre inkomstskatter som försvårar

kompetensförsörjningen för våra högutbildade vara bra för någon? Receptet med fördubblade egenavgifter för unga entreprenörer, fördubblad restaurangmoms, höjning av inkomstskatt och införande av lastbilsskatt är en omvänd Robin Hood-strategi, där man ger kronor men tar miljarder från det svenska näringslivet. (Applåder)

Anf. 34 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag vill ändå berömma näringsministern för att vi har haft en näringspolitisk diskussion nu och inte en diskussion om sänkta löner. Jag tror nämligen att vi behöver en näringsminister i Sverige som ägnar sig mer åt näringspolitik och mindre åt att försöka pressa tillbaka lönerna i Sverige.

När vi talar om särintressen tror jag att näringsministern har ett arbete att göra gentemot utbildningsministern när det gäller högskole- och forskningspolitiken. Jag tror att det finns ett arbete att göra också gentemot statsministern som gång på gång säger att det handlar om ett särintresse men att det också handlar om fika- och kafferep när man sitter i ett innovationspolitiskt råd på högsta politiska nivå som andra länder har gjort och som har utvecklat deras innovationspolitik. Jag hoppas att dessa förslag kommer till hösten. Ett innovationspolitiskt råd som leds av statsministern i Sverige tror jag vore en viktig signal till Sveriges innovatörer och företagare att detta är viktigt för hela Sverige och att man är beredd att prioritera detta.

Men Annie Lööf svarade inte på frågan om utbildningssystemet och inte på frågan om universiteten och högskolorna. Det är talande att en centerpartistisk ledare inte talar om regionalpolitik och om vad som skapar utvecklingskraft i hela Sverige. (Applåder)

Anf. 35 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tänkte fortsätta lite på spåret med massarbetslöshet och svenskar mitt i livet. Vi har konstaterat, åtminstone några av oss, att det förhåller sig på det sättet att massarbetslöshet är ett fenomen som framför allt drabbar vissa grupper i det svenska samhället, inte minst människor som är födda i en annan del av världen, framför allt utanför Europa. Det hade vi precis ett replikskifte om med statsministern. Statsministern var tydlig i detta replikskifte med att han inte har för avsikt att göra någonting åt detta. Det får vi acceptera. Man vill sänka trösklar, det vill säga avskaffa arbetsrätt och så vidare. Men det som man har gjort hittills har inte hjälpt särskilt mycket. Det finns inte särskilt mycket att göra åt detta. Det är ett fenomen som vi får acceptera.

Som jag sade i det tidigare replikskiftet är problemet egentligen inte att det kommer hit människor från ett annat land. Problemet är att vi får en situation där det blir en stor konkurrens om de lägst avlönade jobben. Det kommer människor i tiotusental utan särskilda kvalifikationer till vårt land och konkurrerar om städjobb, restaurangjobb och så vidare. Apropos det som Mikael Damberg var inne på i sitt anförande här tidigare om vikten av sjysta villkor och bra villkor för löntagare på den svenska arbetsmarknaden kan det inte vara bra att vi fortsätter att utsätta dessa människor för denna konkurrens.

Jag har inga förhoppningar om att Socialdemokraterna har för avsikt att förändra svensk invandringspolitik i någon större utsträckning. Men det skulle ändå vara mycket intressant att höra vad Mikael Damberg har att säga om framför allt två frågor.

För det första: Ser man denna strukturella förändring av det svenska samhället, detta tysta systemskifte, som faktiskt pågår och som denna

regerings utbudspolitik syftar till? Ser man detta skifte? Ser man kopplingen till invandringpolitiken?

För det andra: Är Socialdemokraterna beredda att göra någonting åt denna situation?

Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att arbetslösheten för mig i första hand inte är ett problem för olika grupper. För mig är frågan om arbetslöshet en personlig tragedi för alla de människor som är arbetslösa. Nästan 400 000 individer, människor, är arbetslösa. Det drabbar dem hårt ekonomiskt, och det drabbar deras frihet och möjligheter att utveckla sig själva och sina familjer. För mig handlar full sysselsättning om ett frihetsprojekt som ger alla människor, oavsett vilka de är, möjlighet att forma sitt eget liv, skaffa sig en egen inkomst och skapa bra förutsättningar för sina barn. Därför är vår kamp för full sysselsättning en fråga om rättvisa i samhället, att alla människor ska ha samma chans att förverkliga sina drömmar.

När man talar om de arbetslösa ser man att de har olika problem för att nå ett jobb. Det största problemet, det överskuggande problemet, för många unga människor som är arbetslösa är att de saknar en bra utbildning, en utbildning som gör att företagen vill anställa dem. Vi har lagt fram många förslag för att göra det möjligt för dem att få det. Då spelar det ingen roll om de är invandrare eller svenskar. Det handlar om att de ska få en utbildning så att företagen kan anställa dem.

Sedan finns det en diskriminering av människor med utländsk bakgrund. Det talar Sverigedemokraterna mycket sällan om. Det låter

som om de har lättare att få jobb än andra. Så är det inte. De har svårare att få jobb än de som är födda i vårt land.

Det är problematiskt att vi har ett politiskt parti som oavsett vilken fråga som vi diskuterar i denna kammare har ett och samma svar på vad problemet är, och det är invandrarna. Jag tycker att det är tråkigt. Vi skulle behöva ha en bättre politisk diskussion om vad vi kan göra för att bekämpa arbetslösheten.

Jag tror att Sverigedemokraterna ändå sätter punkten på en fråga som handlar om de sänkta trösklarna. Vad betyder det egentligen när regeringen talar om sänkta trösklar? Än så länge har det handlat om försämrade a-kassa, försämrade sjukförsäkring och också drömmar om försämrade arbetsrätt för att lösa Sveriges problem. Jag tror inte att det är lösningen på Sveriges utmaningar inför framtiden. (Applåder)

Anf. 37 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det var inte mycket till svar på de frågor som jag ställde, förutom det sista. Där är Mikael Damberg inne på någonting väsentligt när det gäller den utbudspolitik och de strukturella förändringar som håller på att ske i det svenska samhället.

Jag tycker att det är tråkigt att vi inte kan ha en seriös debatt om invandringens konsekvenser. Även Mikael Damberg, som den socialdemokrat han är, förstår naturligtvis – det förstår vi alla i den här församlingen – att det får effekt på arbetsutbudet om vi har en så stor invandring som vi har och om vi har en generell arbetskraftsinvandring till exempel. Det är klart att det får effekter på arbetsutbudet, och det är också själva syftet.

Låt mig avsluta med en mer konkret fråga. Är Socialdemokraterna, oavsett om ni inte tycker att det är någon skillnad och om det inte spelar någon roll om man är invandrare eller inte – nu är förutsättningarna väsentligt annorlunda – beredda att se över reglerna för arbetskraftsinvandring om den möjligheten uppstår? Det skulle vara mycket intressant att få ett svar på detta.

Anf. 38 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag ska vara mycket tydlig. Vi socialdemokrater står upp för en generös och human flyktingpolitik. Människor som flyr från sina länder på grund av förtryck eller politisk förföljelse ska känna att Sverige kan vara en fristad. Det är viktigt. Det har tjänat Sverige bra historiskt. Det är en modern och human inriktning för ett litet land som Sverige som ska vara öppet mot omvärlden.

Vi står också upp för arbetskraftsinvandring. Vi tror att det är viktigt att vi har arbetskraftsinvandring till Sverige. Det är en del av det öppna, moderna samhället som kommer att vara viktigt för oss också framöver när vi tittar på den arbetskraftsbrist vi står inför. Men då måste spelreglerna på arbetsmarknaden försvaras. Då kan man inte undergräva de anställdas rättigheter på svensk arbetsmarknad. De rättigheterna måste stärkas och försvaras, annars kommer vi att få en reaktion mot det öppna Sverige som vi har haft tidigare. (Applåder)

Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag vill hälsa dig välkommen till debatten, Mikael Damberg. Jag lyssnade med stort intresse på din inledning, och jag kan hålla med dig om mycket, inte minst när det gäller behovet av investeringar för att skapa arbete och behovet av att satsa på ett bättre utbildningssystem.

Den fråga som jag skulle vilja diskutera med dig har ni delvis berört i tidigare replikskiftet. Den gäller lönedumpning och social dumpning. Det är faktiskt ett mycket påtagligt problem i flera branscher i Sverige i dag. Vi ser hur lastbilschaufförer, arbetare i byggsektorn eller i restaurangsektorn behandlas riktigt dåligt i Sverige. De har låga löner och dåliga arbetsvillkor hos oseriösa arbetsgivare. Det beror delvis på regeringens politik där man inte gör någonting åt det här. Det beror också på den europeiska unionens politik. Genom domar som Lavaldomen och Vikingdomen har man gjort det mycket svårt, straffbart, för fackföreningar i Sverige att hävda att människor som kommer från andra länder ska ha samma rättigheter. Det måste vi göra någonting åt. Det behövs en rad åtgärder.

En av de mest effektiva åtgärderna vi skulle kunna vidta vore att ha ett socialt protokoll i EU:s fördrag där man på högsta möjliga rättsliga nivå i EU slår fast att kollektivavtal gäller för alla i Sverige oavsett var man kommer ifrån. Först då kan man upphäva den sociala dumpningen som EU har sanktionerat.

Jag har med intresse noterat att både LO och Socialdemokraterna har uttalat sig för ett sådant socialt protokoll. Det kan bara genomföras när man ändrar EU:s fördrag, och det sker väldigt sällan. Häromveckan ändrade vi EU:s fördrag. Vi röstade om ESM, den europeiska stabilitetsmekanismen. Men till min besvikelse röstade Socialdemokraterna emot att kräva ett socialt protokoll som villkor för en fördragsändring. Då är min fråga till Mikael Damberg: Om inte nu, så när?

Anf. 40 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jonas Sjöstedt tar upp en mycket viktig fråga på svensk arbetsmarknad. Vi ser att det, inte minst inom vissa sektorer, finns en

osund lönekonkurrens som naturligtvis drabbar de anställda och deras villkor och trygghet. Det är också en osund konkurrens som slår mot seriösa företagare som följer reglerna och försöker uppträda sjyst. Alla har att vinna på att Sverige upprätthåller bra och stabila regler på arbetsmarknaden som garanterar de anställda bra rättigheter. Där är vi överens. Vi är också överens om att det framför allt krävs insatser i Sverige men även insatser på europeisk nivå för att förändra detta. Vi är mycket noga med att slå vakt om vår svenska modell i Sverige. Vi tycker att den har tjänat Sverige mycket bra. Vi tycker att arbetsmarknadens parter har ett mycket viktigt ansvar för att upprätthålla den svenska modellen, och kollektivavtalen är grunden för detta.

Vi är också överens om att vi vill ha ett socialt protokoll i Europa. Den här fördragsändringen genomfördes just nu i den europeiska kris som vi har diskuterat så mycket tidigare i debatten. Att försvåra för EMU-länderna, där Sverige inte ingår, att hantera denna kris som skulle kunna skapa enorma följder för europeisk ekonomi genom att villkora en fördragsändring är faktiskt inte riktigt ansvarsfullt. Det är inte rätt läge. Ingen, inte löntagarna i Europa och inte löntagarna i Sverige, skulle tjäna på att EMU-länderna inte kan hantera den akuta krisen. Då skulle det kunna skapas ett Europa som är långt ifrån den sysselsättningsunion som jag tror att både Jonas Sjöstedt och Socialdemokraterna drömmer om att kunna skapa. (Applåder)

Anf. 41 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Man ska veta att det inte är särskilt komplicerat att införa ett socialt protokoll. Det handlar om några rader i EU:s fördrag som ska förhandlas fram. Det skulle nog låta sig göras om man ville. När är då rätt tillfälle? När vi antog Lissabonfördraget var det fel tillfälle. När vi antog ESM-förändringen var det fel tillfälle. Risken är

att det blir fel tillfälle nästa gång också. Men ska man ta strid för arbetsrätten måste man våga göra det när man faktiskt kan påverka, och det är när EU:s fördrag ändras. Jag hoppas verkligen att det inte är fel tillfälle nästa gång också. Risken är att vi under tiden har slagit sönder mycket av det bästa på den svenska arbetsmarknaden och tryggheten för alla som arbetar här.

Jag ser ändå fram emot att göra någonting åt det här med en ny majoritet i riksdagen 2014. Jag ser fram emot att se över systemet med F-skattsedlar, att införa solidaransvar och att följa upp hur de som kommer hit från länder utanför EU behandlas beroende på vilka kontrakt de har fått med sina arbetsgivare. Det är hög tid att göra någonting åt det här.

Anf. 42 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag håller med om avslutningen. Jag tror att vi kommer att behöva en ny regering för att riktigt ta detta på allvar. Men vi kommer också att använda de nästan två och ett halvt år som återstår till att lägga fram konkreta förslag om förbättringar på arbetsmarknaden. Det blir också lite grann av ett test för regeringen som säger sig vilja stå upp för den svenska modellen både i Sverige och i Europa. Om vi lägger fram konkreta förslag som är väl genomarbetade och som skulle stärka löntagarnas ställning får vi också se hur regeringen hanterar de frågorna. Vi ska inte bara vänta på nästa val, utan vi kan agera här och nu för att sätta press på den svenska regeringen att ta de här frågorna på allvar.

Vi jobbar tillsammans med svensk fackföreningsrörelse just nu för att se hur vi ska kunna driva frågan om ett socialt protokoll vidare. Hur ska vi kunna skapa ett tryck i den här frågan? Det finns också öppningar i Europa. Det är inte bara kris, utan Holland i Frankrike

har skapat ett momentum i den europeiska debatten som faktiskt sätter de här frågorna lite mer på kartan. Jag är mer hoppfull i dag än jag var för något år sedan om att vi ska kunna nå framgång, men det kräver nog hårt arbete. (Applåder)

Anf. 43 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Också jag vill välkomna Mikael Damberg i den nya rollen. Jag noterade att människan, företagaren, inte förekom en enda gång i Mikael Dambergs anförande som handlade om näringspolitik. Det handlade väldigt mycket om strukturer, men vi får inte glömma bort att det som leder till nya jobb och nya företag är enskilda människors motivation och enskilda människors idé om att starta och driva en verksamhet. Det är detta det handlar om. Men Socialdemokraternas svar, och det glömde tyvärr Mikael Damberg i det här inlägget, är att höja skatterna med 20–25 miljarder kronor. Läger man till de tänkta regeringspartnerna handlar det om 60–80 miljarder kronor. Är det någon som tror att det blir roligare och bättre att driva företag i Sverige på det viset?

Vi i vårt land har genomgått en valfrihetsvåg i många olika avseenden. Jag har noterat att Mikael Damberg många gånger har varit en frihetsförkämpe inom sitt parti, men allt är ju relativt som vi vet. Jag konstaterar att den nya ordföranden Stefan Löfven nyligen sade att Socialdemokraterna är beredda att gå vidare när det gäller kvotering av föräldraförsäkringen. Här går utvecklingen åt fel håll. Frågar vi svenska folket är det åtta av tio som betackar sig. Frågar vi Mikael Dambergs väljare är det åtta av tio som säger att politiker inte har med detta att göra och att man vill bestämma det själva. Med vilken rätt och varför vill ni inskränka människors frihet och ta mer till den politiska arenan, Mikael Damberg? (Applåder)

Anf. 44 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag ska fatta mig kort: Jag är feminist. Jag tror att det är viktigt med jämställdhet. Jag tog upp det i mitt anförande. Jag tror att jämställdhetspolitiken i Sverige har gått i stå. Tyvärr är jag lite rädd att Kristdemokraterna kan vara en av anledningarna till det och till att det inte har kommit fler förslag från regeringen i denna fråga.

Jag tror att detta är ett modernt sätt att bygga ett samhälle där kvinnor och män får delat ansvar men också delad makt i samhället. Därför måste jag säga att jag blir lite förvånad över att man i riksdagens talarstol 2 012 år efter Kristi födelse får diskutera med Kristdemokraternas ledare om att barn har rätt till båda sina föräldrar. Jag tycker att det är en naturlig utgångspunkt för en modern familjepolitik och en jämställd utveckling av Sverige. (Applåder)

Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! I det senare kan jag förstås inte annat än instämma – barn har rätt till sina föräldrar. Men frågan är: Vilken rätt har vi som politiker att avgöra hur föräldraförsäkringen ska fördelas mellan föräldrarna?

Det som kom till som en frihetsreform som skulle underlätta för människor att uppfostra sina barn har i stället blivit ett instrument för Mikael Damberg och andra att uppfostra vuxna människor. Människor avstår avgifter som levereras till politiker. De bestämmer att fördela dem på ett helt annat sätt än de har levererats in på. På vems sida står man? Åtta av tio av dina väljare, Mikael Damberg, säger att du inte har med detta att göra. Du säger ändå: Vi tar ledningen. Vi kör över er. Vi vill som politiker bestämma. Detta ska ni inte befatta er med.

Det är beslut vid sammanträdesbord i stället för köksbord. Jag tycker att det är en riktigt dålig politik. (Applåder)

Anf. 46 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Om jag var Sveriges statsminister och ledare för regeringen skulle jag vara lite orolig för det höga tonläge Kristdemokraterna har i denna fråga. Det är inte modernt, det är inte framåtsyftande och det går helt på tvärs med vad vice statsministern nyligen har sagt: Jämställdhetsbonusen verkar inte ha fungerat, så nu funderar till och med Jan Björklund på ytterligare pappamånader.

Det är detta Kristdemokraterna gör allt för att bekämpa, att kvinnor och män ska ta ansvar för barnen när de är små. Vi vet att det leder till bättre relationer inom familjen, och vi vet att det leder till bättre löneutveckling för kvinnorna på arbetsmarknaden. Det leder till en bättre karriär och bättre pension för kvinnor. Att kvinnor och män i ett modernt och jämställt land faktiskt delar ansvaret för barnen när de är små tycker jag är en bra politik för framtiden.

Jag hoppas att Sverige kan ta steg framåt i jämställdheten, men jag är ganska övertygad om att Kristdemokraterna kommer att motarbeta det varje gång framöver – precis som de har gjort hittills. (Applåder)

Anf. 47 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Den senaste replikväxlingen visade på att vi har fått ett frispråkigt politiskt klimat i Sverige. Det tycker jag är roligt. Jag tror att också herr talmannen tycker att det blir en något roligare riksdag på det sättet.

Det som inte har varit så roligt de senaste åren är att vi har sett en minskad ström av riktiga reformförslag från den enhet i svensk

förvaltning som är viktigast när det gäller att genomföra och driva reformer, det vill säga regeringen. Vi har under våren också hört Fredrik Reinfeldt varna för visioner i politiken. Jag skulle här i stället vilja varna för politisk passivitet.

Inställningen att Sverige är ett så litet land att vi inte kan påverka vare sig vår egen ekonomi genom stimulanser eller påverka omvärlden genom att vi exporterar vapen eller våra klimatutsläpp är en inställning som är farlig i dagens läge, med de kriser vi har att hantera. Jag vill då inte bara nämna den kris statsministern var inne på i sitt inledningsanförande, alltså den europeiska finans- och skuldcrisen, utan också den alltmer uppenbara globala klimatkrisen och den helt fundamentala krisen på den svenska arbetsmarknaden.

Herr talman! Inför dessa kriser kan vi inte stå passiva, utan vi behöver ett nytänk. Vi behöver visioner i svensk politik. Då krävs det också att vi vill vara långsiktiga, och det är ett perspektiv Miljöpartiet de gröna har försökt att få in i svensk politik, liksom våra kolleger i andra länder världen över. Långsiktighet kräver att man tar de erfarenheter och kunskaper som föds i ett modernt, kunskapsbaserat samhälle på allvar.

Herr talman! Det är över hundra år sedan Svante Arrhenius, svensk fysikprofessor, för första gången beskrev växthuseffekten vetenskapligt. När Sverige stod värd för det första FN-mötet för miljöfrågor 1972 enades man om bland annat en viktig princip, och det var att det som långsiktigt förstör miljön också måste börja kosta. Det måste börja synas i de samhällsekonomiska kalkylerna. Detta var 40 år sedan. 20 år senare, 1992, kallade FN till ytterligare ett möte om hållbar utveckling i Rio de Janeiro i Brasilien. Då skrev man under klimatkonventionen. Man sade också att alla samhällsbeslut måste

inhålla en analys av miljökonsekvenser. Annars visste man inte om de var långsiktigt hållbara.

Herr talman! Nu står vi här ytterligare 20 år senare, 2012. Om en vecka kommer regeringschefer återigen att träffas i Rio, och man kommer att diskutera grön ekonomi. Det behövs. Den ekonomi världen har i dag tär nämligen på kapitalet. Alla parametrar som visar på hållbar utveckling visar röda siffror. Det är jordens budget som går back.

Jag undrar vad du, Fredrik Reinfeldt, kommer att ha med dig för budskap till Rio de Janeiro detta år. Säg nu inte: Sverige är ett så litet land; vår andel av utsläppen är så små att de är betydelselösa. Säg i stället: Låt oss här och nu i Sveriges riksdag ta ansvar för vad vi kan göra, och låt oss gentemot omvärlden vara tydliga med att vi genomför det vi kan göra och har ett klimatarbete som är värt namnet, med långsiktig planering, uppföljning och uppföljbara mål.

Miljöpartiet menar att klimatkrisen förtjänar samma reformer och beslutsamhet som finanskrisen på 90-talet, som gjorde att Sverige beslutade sig för nya budgetregler. Miljöpartiet föreslår därför en klimatbudgetlag, just för att vi ska göra verklighet av våra klimatlöften.

Herr talman! Det har aviserats att det kommer en ny infrastrukturproposition i höst. Den behöver bli bra, och den behöver bli kraftfull. Vi har ett järnvägssystem i Sverige som är som ett överlastat höllass. Varje liten tuva som kommer i dess väg gör att hela lasset riskerar att åka omkull. Det är en överfull järnväg. Sverige måste ta avstamp i ett järnvägsnät vars linjer drogs ut för hundra år sedan, men vi måste bygga ett nytt och modernt järnvägssystem utifrån detta för de

kommande hundra eller tvåhundra åren. Vi föreslår en kraftfull modernisering av tåg- och kollektivtrafik i hela Sverige. Sveriges energisystem behöver också moderniseras. Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet här i riksdagen föreslagit att en plan ska tas fram för att Sverige ska bygga ett energisystem som baserar sig på 100 procent förnybar energi. Detta förslag avvisas av Alliansen, som med sin energiuppgörelse hellre vill trampa på i gamla hjulspår och inte ta hänsyn till nya förutsättningar. Det är en energiuppgörelse som minsann inte ger folkomröstningar rätt att besluta om energival. I stället är det en energimarknad med sina invanda subventioner och feltänk som ska styra det svenska energivalet.

Det gör, herr talman, att energibolagen i dag pratar om 60 år gamla kärnkraftverk för Sverige. Det gör att de företag som jobbar med förnybar energi i bästa fall skjuter sina satsningar på framtiden och i sämsta fall flyttar utomlands. Detta lämnar en tung börda för kommande generationer. Vi föreslår en tydlig inriktning av en energipolitik med 100 procent förnybar energi till 2030. Satsningar på tåg, kollektivtrafik och förnybar energi ger en viktig injektion i svensk ekonomi och förvisso även i politiken. De danska och tyska exemplen med stora satsningar på förnybar energi visar tydligt att det ger mycket jobb. Det är en sektor som faktiskt ger mycket mer jobb än dagens energipolitik. Den svenska järnvägsindustrin sysselsätter i dag 10 000 människor och ger 7 miljarder i exportintäkter varje år. Detta är ett frö som har alla möjligheter att växa. Miljöteknik kommer att vara den enda teknik som går att sälja internationellt. Vi håller på att gå från den billiga oljans århundrade till den dyra oljans århundrade.

Herr talman! Det är många hundraårsminnen den här våren, inte bara födelsen av humanisten och diplomaten Raoul Wallenberg, som talmannen själv har pratat mycket om, utan även bildandet av Svenska olympiska kommittén, bildningsförbundet ABF med flera. Runt om uppmärksammas också, vilket är extra roligt, att det är 100 år sedan August Strindbergs penna slocknade, han vars eld var störst i Sverige – det var hans egna ord i alla fall.

Jag funderar ibland på hur dagens samhälle hade tagit emot en sådan eldsprutande själ som Strindberg. Hade vi tidigt sagt i skolan att han måste välja inriktning och bestämma sig? Ska du skriva, måla, bli naturvetenskaplig forskare eller bli religionshistoriker? Så gör vi i dag med tolvåringar som ska göra val som får effekter långt senare i livet. Vi hindrar folk som börjar på en praktisk bana att senare byta.

Miljöpartiet tror att det är viktigt att det när jobb i Trollhättan försvinner ska gå enkelt att vidareutveckla sig för andra jobb. När man känner att timvikariatet i detaljhandeln är för tuffa är det väsentligt att dörren står öppen för utbildning, kanske för vård och omsorg, där heltidstjänster kommer att vara obesatta. Vi vill både värna den svenska fungerande arbetsmarknaden och ge alla individer en chans att hitta rätt.

Herr talman! Strindberg speglade förvisso i sina verk ofta en ganska gammal kvinnosyn. Något har vi faktiskt lärt oss på 100 år, till exempel att vi kvinnor kan bestämma både över oss själva och över samhället. Men det är uppenbart att kunskapen om hur det lönar sig med ökad jämställdhet i samhället inte alltid omsätts i praktik av vare sig oss politiker eller arbetsgivare. Fortfarande diskrimineras kvinnor i Sverige, och vi har ojämställda strukturer som tvingar tjejer, killar, kvinnor och män att inte kunna utforma sina liv på bästa sätt. Vi

behöver en politik som aktivt ser till att jämställdheten ökar, som inte tystar myndigheter som främjar jämställdhet och som helhjärtat står bakom att det kvinnliga könet år 2012 inte ska få lägre lön.

Sverige har en stark grund att stå på. Vi hörde det i replikväxlingen med statsministern tidigare. En budget i ordning och balans är viktig som grund. Men poängen är att den verkliga styrkan för ett land inte mäts i hur mycket pengar vi har i statskassan, utan i vilka möjligheter vi har att ge utveckling framåt.

Herr talman! Den expeditonsministär som alliansregeringen har utvecklats till saknar i dag ritningar för framtidsbygget. Jag menar att detta hotar Sveriges förmåga att hantera de utmaningar vi står inför: att klara klimatutmaningen och rusta energisystem, bostäder och järnväg till de krav som det oljefria samhället ställer. Vi vill förbättra utbildningssystemet med lärare och elever i fokus och hejda att samhället dras isär med barnfattigdom som följd. Vi föreslår därför en ny politisk inriktning som bygger Sverige hållbart för framtiden. (Applåder)

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag vill tacka för hälsningen inför resan till Rio och den stora hållbarhetskonferensen. Syftet är att försöka definiera globala hållbarhetsmål fram till 2015. Fördelen är att tanken är att det ska omfatta alla FN:s nationer och täcka såväl sociala och ekonomiska som miljömässiga utmaningar.

Ett möjligt problem är att det delvis diskuteras att FN:s millenniemål ska inarbetas i detta. Man kan diskutera om det är så klokt, eftersom millenniemålen har varit ganska operativa. Där har jag inte alla färdiga svar.

Jag är ganska övertygad om att jag än en gång kommer att påminnas om att det problemtyngda Europa, som jag nämnde i min inledning, står för väldigt mycket av världens klimatambitioner i dag, samtidigt som vi har små marginaler. Det tycker jag är bekymmersamt.

Åsa Romson varnade för politisk passivitet. Det är klokt. Men vad är då Miljöpartiets aktivitet, som hon vill ersätta den påstådda passiviteten med? Det är en sorts växling, kan man säga. Ökad beskattning på jobb, företag och miljö växlas mot kraftigt ökade resurser för dem som inte jobbar, vilket underlättar för vägar ut ur arbetsmarknaden.

Man föreslår höjda inkomstskatter på alla inkomster över 40 000 kronor. Man vill kraftigt begränsa RUT och ROT, införa en lastbilsskatt på 4 miljarder och genomföra en flyg- och bensinskattehöjning med 12 miljarder. Det kommer i realiteten bara att vara riktigt rika människor som kan semestra utanför Sveriges gränser med det förslaget. Man vill fördubbla arbetsgivaravgiften för unga under 26 som försöker komma i arbete. Samtidigt vill man helt ta bort den borte gränsen i sjukförsäkringen, höja ersättningsnivån i sjukförsäkringen och höja ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen. Den fråga vi ska ställa oss är vad denna aktivitet leder till. Vad händer med Sverige när färre jobbar? (Applåder)

Anf. 49 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag är glad att statsministern väljer att åka till mötet i Rio. Det är oerhört viktigt att Sveriges fana fortfarande hålls högt, även om ambitionsnivån på detta möte inte alls står i proportion till det som de tidigare mötena i Stockholm och Rio levererat. Jag får ändå önska lycka till på den sammankomsten.

Det är bra att statsministern läser Miljöpartiets budget och uppmärksammar att det finns en hel del förslag där på vilken Sveriges inriktning skulle kunna vara om man vill ta sig an framtidsutmaningarna, som hur vi går ur oljesamhället och hur vi bygger en arbetsmarknad för framtiden där personer inte hamnar mellan stolarna i de system som finns för omställning. Många som i dag går till Arbetsförmedlingen och är arbetssökande har inte möjlighet att få a-kassa under sin omställningsperiod utan får i stället leva på släkt, vänner, familj, sambo eller försörjningsstöd.

Som jag påpekade i anförandet ska arbetsmarknaden vara anpassad på ett sådant sätt att vi hela livet har möjlighet till omställning, att vi hela livet har möjlighet att gå från ett yrke och en inriktning till att bli någonting annat. Bara för att man har börjat på en viss bana, kanske på ett lättare jobb, som statsministern pratade om tidigare, ska man inte vara förutbestämd att alltid fortsätta där. Miljöpartiet tror att det är viktigt för den svenska ekonomin och för de individer som bor här och vill utvecklas att alla också får möjlighet att utvecklas.

Jag nämnde i mitt anförande ett antal förslag på aktiviteter för Sverige, förslag på reformer som vi stått och väntat på i riksdagen under ganska lång tid. Vad gäller infrastrukturen har en proposition aviserats som vi ser fram emot. Men framför allt saknar vi reformer för hur vi ska ta oss an den större strukturomvandlingen. Svensk ekonomi kan inte baseras på en fossil ekonomi utan ska hitta ett nytt spår. Där är fortfarande regeringen svaret skyldig.

Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag tror också att det är viktigt att vi trycker på för minskad fossilbränsleanvändning. Jag berättar stolt runt om i världen att Sverige har världens högsta CO2-skatt. Jag tycker att det är ett

aktivt sätt att bidra till den omvandling som vi behöver.

Jag har också lärt mig en annan sak i politiken. De förslag man har måste åstadkomma de värden man talar om. Då förstår jag inte Miljöpartiets politik. Jag förstår inte växlingen. Den kraftigt ökade beskattningen på arbete, företag och miljö växlas mot att man finansierar kraftigt ökade vägar ut ur arbetslivet. Hur ska vi bli rikare när färre jobbar? Hur får vi minskat oljeberoende av att vi fördubblar arbetsgivaravgiften och höjer skatten för dem som är under 26? Hur minskar klimatpåverkan av att ni skär ned RUT-avdragen? Hur hänger er politik ihop med det ni påstår?

Miljöpartiet har under ny ledning återgått till att vara Vänsterpartiets siamesiska tvillningar i svensk politik. Jag kan bara beklaga den utvecklingen. (Applåder)

Anf. 51 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Det verkar inte som att statsministern har läst rätt budget. Vi minskar inte RUT-avdragen. Vi gör en växling med sänkta skatter på arbete i företagen. Vi använder samma arbetsgivaravgiftssänkningar som regeringen, men vi fördelar dem på ett bättre sätt som skapar fler nya jobb i stället för att bara omfördela och rabattera en del av ungdomsjobben. Vi satsar därför på att minska arbetsgivaravgifterna för små företag och lyfta sjuklöneansvaret, vilket företagen själva pekar på som en av de viktigaste faktorerna för att de ska börja anställa fler. Det är en inriktning på skattepolitiken som aktivt skulle kunna skapa fler jobb.

Statsministern blandar schablonmässigt ihop oppositionspartiernas olika budgetar. Jag tycker att statsministern ska läsa på innan han beskyller olika partier för att ha förslag som de faktiskt inte har.

Anf. 52 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Centerpartiet och Miljöpartiet är två gröna partier som har ambitioner. För Centerpartiet är det genom jobb, småföretagande och fungerande kommunikationer runt om i landet som vi framtidsäkrar svensk utveckling och som vi skapar och bygger attraktionskraft, för att säkra arbetspendling, godstransporter och hållbara kommunikationsstråk.

Men för en fortsatt upprustning av och investering i infrastruktur fungerar inte enbart plakatpolitik, utan det krävs också en plånbok när räkningen kommer. Det finns olika modeller och förslag för finansiering. Att bara lova mer och mer utan att prata om finansiering är inte långsiktigt hållbart.

Miljöpartiet har föreslagit lånefinansiering för att ha råd med infrastruktur, vilket indirekt innebär att man lånar inför kommande generationer. Är man fortfarande övertygad, som man tidigare har varit i talarstolen när man har pratat om just den modellen, om att vi ska skuldsätta kommande generationer? Är detta det enda sättet, eller har man andra förslag som man vill pröva sina vingar med för mer infrastruktur?

För mig som centerpartist är det generationsprincipen som är grundläggande, vare sig man pratar om kronor och ören eller om miljöskuld, att vi inte ska skicka notan till kommande generationer när vi vill bygga och rusta Sverige starkt. Delar inte Miljöpartiet den uppfattningen?

Anf. 53 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Det är märkligt hur man ena sekunden kan bli beskylld för att ta ut för mycket skatter på ett område och andra sekunden blir beskylld för att prata för lite om finansiering. Det är just de skatteintäkterna man använder för att kunna finansiera, till exempel för att finansiera den viktiga framtidsuppgift vi har att få godset att gå på det sätt som är det enda miljökloka, det vill säga på järnväg eller med sjöfart.

Annie Löf pratar sig här varm för att ta sig an godsuppgiften och i hela landet säkerställa att också företagen kan transportera sina produkter på ett vettigt sätt. Hon kan då försöka förklara hur de höjda banavgifterna ska underlätta just detta skifte. Hon kan förklara hur allt fler lastbilar, som går med allt mindre innehåll per lastbil, är framtidsvägen om de ska slita ut de vägar som Sverige har byggt, lastbilar som ofta går med utländska transportörer.

Transportarbetareförbundet säger själva att det vore bra att få en finansiering, som vi har sett andra länder införa, med en lastbilsskatt, slitageavgift eller vad man nu vill kalla det, som är individuellt anpassad och är högst på de områden där lastbilstransporterna borde föras över till järnvägen.

Vad är Annie Lööfs förslag på hur godstransporterna i hela landet ska lösas?

Jag har träffat massor av företag under våren i de järnvägssamtal som jag, Gustav Fridolin och flera av våra riksdagsledamöter har haft. De talar om att det kan vara små sträckor som man inte har brytt sig om att elektrifiera vilket gör att diesellok går över halva Sverige. Det kan vara terminaler som inte fungerar därför att regeringen inte lyckas

anpassa politiken så att folk tror på gods på järnväg. Vi ser att godsbolagen som kör snarare lägger ned och vi får fler och fler lastbilar.

Kom inte och prata om att vi skulle lånefinansiera till någon infrastruktur! Vi har den finansiering som behövs, bland annat genom lastbilsskatt. Det är det du själv först står och kritiserar mig för, Annie Lööf, och nu säger att vi inte har någon politik för. Du får faktiskt reda ut den där argumentationen lite bättre.

Anf. 54 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Även om jag inte är en påhejare av just lastbilsskatter kan jag konstatera att man inte bygger jättemånga mil järnväg i Sverige med de 4 miljarderna. Det är viktigt att diskutera finansiering när man pratar om att rusta upp och satsa på nya investeringar i infrastruktur.

Centerpartiet har lagt fram ett förslag, och det är att se över det statliga ägandet i Sverige. Här har Miljöpartiet under tidigare riksdagsbehandling sagt nej till att sälja bolag. Hur kommer det sig att Miljöpartiet hellre vill att staten håller på med bolån, flyger flygplan och säljer mobiltelefoner än att hitta finansieringskällor till ny och grön infrastruktur över hela landet?

Anf. 55 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Det är intressant att också i denna replikväxling få just de förslag som poppar upp från olika partier i alliansregeringen utan att få dem från själva regeringen. Vi har vid upprepade tillfällen sagt att vi är beredda att sälja till exempel flygbolaget SAS. Det har inte kommit något sådant förslag från regeringen, vad vi har sett, men om Centerpartiet bidrar till det är det en utmärkt reform framåt.

Om man sedan ska knyta den typen av reformer just till infrastruktur kan det bli väl kortsiktigt. Det är dumt att binda upp framtida järnvägsutbyggnader vid att man får en god försäljning av ett statligt bolag. Jag skulle nog säga att det är en ganska riskfylld finansiering som Annie Lööf och Centerpartiet är inne på där. Den finansiering via budget och via budgetplaner som Miljöpartiet föreslår är inte någon lånefinansiering utan en mer stabil plan för infrastrukturen.

Jag tror, som Annie Lööf ändå var inne på, att samsynen i fråga om att vi behöver en fungerande järnvägstransport i Sverige, både regionalt med kollektivtrafik och nationellt, borde göra att vi kan enas mer än att stå här och tjafsa i talarstolen. (Applåder)

Anf. 56 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag skulle först vilja säga att det fanns mycket som jag höll med om i Åsa Romsons anförande. När Miljöpartiet talar om behovet av stora investeringar i Sveriges järnvägar och satsningar på förnybar energi kan jag bara nicka instämmande. Det är sådant som verkligen behöver göras och som också är en väg ut ur både den ekologiska och den ekonomiska krisen.

Däremot skulle jag inte vilja gå så långt som Fredrik Reinfeldt gjorde och säga att vi är siamesiska tvillingar i politiken, för det finns också sådant som skiljer oss åt på flera områden. En av de sakerna tänkte jag ta upp.

Ni var tillsammans med regeringspartierna med och beslutade om nya regler för arbetskraftsinvandring till Sverige. Det gäller då arbetskraft från icke-EU-länder. Jag menar att vi i dag kan se att dessa regler inte fungerar. Många människor råkar väldigt illa ut.

När Hotell- och Restaurangfacket går runt och inspekterar restauranger i Stockholm hittar de personal som arbetar för 30 kronor i timmen 70 timmar i veckan och bor på madrasser på arbetsplatsen, därför att det inte sker ordentliga kontroller. Det sker ingen efterkontroll. Man provar inte om det finns ett verkligt behov av anställda, utan arbetsgivaren kan bara intyga att han tänker ge ett arbete. Man följer inte upp att de får riktiga kontrakt och så vidare.

När man har gjort någonting som man kanske hade goda avsikter med men som inte blev bra är det dags att titta över det. Min fråga till dig, Åsa Romson, är därför: När kommer ni att ompröva den här, i praktiken, överenskommelsen med regeringen som har gett så förödande effekter för många av dem som kommer hit och arbetar, som inte får riktiga löner och inte får riktiga arbetsvillkor?

Anf. 57 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Ditt eget parti Vänsterpartiet, Jonas Sjöstedt, har ju hela tiden motverkat att vi över huvud taget skulle tillåta människor att komma till Sverige i arbetskraftsinvandring och varit mot den uppgörelse på migrationsområdet som Miljöpartiet har slutit med Alliansen därför att vi har sett ett stort behov att ta några steg för reformer som går åt rätt håll, inte minst i ljuset av den politiska debatt som ibland blommar upp i riksdagen.

Jag har full förståelse för att Vänsterpartiet, som vurmar mycket för individuella rättigheter och flyktingars rättigheter, är engagerat i den här debatten och att vi inte alltid kommer till samma slutsats om hur vi ska ta reformerna framåt. Vi är glada och är engagerade i att ta ett steg på vägen, medan Vänsterpartiet helst vill stå på barrikaderna och kritisera även de små stegen därför att man vill ha mycket mer. Jag har respekt för att man kan ha en arbetsuppdelning där.

Men jag tycker att det är lite svårt när det gäller arbetskraftsinvandringen, som man över huvud taget inte vill ha, när man sedan säger att det här är den viktigaste reformen. Det är glädjande att man har bytt ståndpunkt.

Jag kan inte annat än försäkra Jonas Sjöstedt om att vi är högst involverade och aktiva för att få ett regelverk till stånd och att man tar vara på de erfarenheter som har gjorts. Jag har också läst Hotell- och Restaurangfackets rapporter, och jag tycker att det är uppenbart att vi behöver nya regleringar. Vi har haft samtal med regeringen om detta, och vi har, som jag uppfattar det, en stor samsyn i den frågan. Vi inväntar helt enkelt att de reglerna ska komma på plats.

Här tror jag inte att det finns några stora konfliktlinjer i svensk politik. Den stora konfliktlinjen har ju varit mellan våra två partier om man över huvud taget ska tillåta en arbetskraftsinvandring till Sverige, om man ska välkomna människor till Sverige också när de har ett jobb och får fortsatt arbete här.

Anf. 58 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Här menar jag att Åsa Romson inte ger en korrekt verklighetsbeskrivning. Det är riktigt att vi inte är speciellt imponerade av er överenskommelse med regeringen om migrationspolitiken. Det finns goda grunder för det. Men nu handlar det om arbetskraftsinvandring, som är något annat.

Vi är inte emot arbetskraftsinvandring. Vi har ett stort behov av till exempel dataingenjörer. Mycket av detta fungerar bra också. Men det finns också en betydande arbetskraftsinvandring i branscher där det är uppenbart att arbetsgivarnas enda syfte är att utnyttja dessa människor på oskäliga villkor. Det är därför de kommer hit. Det råder stor

arbetslöshet i Sverige i just de här branscherna, och då är det ju något som har gått fel.

Vi har föreslagit konkreta åtgärder för att göra något åt detta, till exempel att man ska undersöka om det verkligen behövs arbetskraft från andra länder i den aktuella branschen, att man ska ge respit att stanna i Sverige tillståndstiden för den som anger missförhållanden, att man ska göra efterkontroller och att man ska bifoga anställningsavtal. Det är ganska grundläggande. Ni har ju inte röstat för detta. När kommer det att ske en uppstramning? Ni ansvarar för att situationen i dag är så dålig på det här området.

Anf. 59 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Jag är glad över att Jonas Sjöstedt tar upp den här frågan, för den är viktig för de enskilda individer som kommer hit för att få jobb och som inte behandlas sjyst på den svenska arbetsmarknaden. Det har vi naturligtvis ett ansvar för. Det handlar om att säkerställa regelverket med förkontroller och efterkontroller och att man gör en tydlig koppling till det arbetsavtal som föreligger för den anställde och ser till att den svenska arbetsmarknadens gällande regler upprätthålls. Det är en viktig kontroll att göra.

Det jag och Jonas Sjöstedt inte är överens om är bedömningen av i vilka yrken man ska tillåta arbetskraft att komma hit och hur många personer det ska vara. Det var den politik vi lämnade. Den politiken tar upp kvoter för vissa yrkesgrupper, och är man i fel kvot har man ingen möjlighet att komma till Sverige trots att man har fått ett anställningserbjudande från en svensk arbetsgivare och kanske kan vara den mest lämpade personen i den situationen. Det är en modernare politik som Sverige har slagit in på med arbetskraftsinvandring. Det har vi gjort för att Miljöpartiet gick med på

en uppgörelse med alliansregeringen.

Anf. 60 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Sverige är ett land med långa avstånd och är väldigt glest befolkat. Det gör att många människor i vårt land är beroende av bilen för att kunna ta sig till och från jobb för att kunna hämta ungar på dagis, förskola eller skola och för att kunna köra dem till träningar och allt vad det nu kan vara. Detta innebär för många människor runt om i vårt land ganska höga kostnader.

För att underlätta för människor att köra till och från arbetsplatser har vi i Sverige reseavdrag sedan många år tillbaka. Det är utformat på ett sådant sätt att man får dra av extra kostnader efter vissa regler.

Jag har läst en artikel av Karin Svensson Smith, som är klimat- och transportansvarig i Miljöpartiets styrelse. Den kan inte tolkas på annat sätt än som att Miljöpartiet planerar, förutom höjda bensinskatter och införande av lastbilsskatt, att också ta bort avdragsrätten för resor till och från arbetet.

Sverige är ett land som är stort. Hur överraskande det än kan låta är det många människor som bor utanför Södermalm. Väldigt många har inte tillgång till tunnelbana, pendeltåg eller frekventa busstransporter utan är faktiskt beroende av bilen. Dramatiska kostnadsökningar i deras livssituation blir väldigt besvärande. Varför ska de få svårare att bo kvar där de vill bo?

Anf. 61 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Jag är tacksam för att Hägglund ger mig möjligheten att dementera de rykten som har funnits och som naturligtvis sprids för att

man vill få sin bild bekräftad av att Miljöpartiet skulle vilja göra det svårare för människor på landsbygden att transportera sig genom att ta bort reseavdragen. Det är inte sant.

Vi har inga planer på att ta bort reseavdragen. Därmed är detta sagt. Något som det däremot finns en stor diskussion om och som jag gärna skulle vilja resonera med Göran Hägglund om är hur vi gör i en ekonomi med ständigt ökande oljepriser. Det finns vad jag vet ingen energiekonom som har beräknat att de kommer att minska i framtiden. Vid ett så starkt oljeberoende som vi har i transportsektorn – det är 93–95 procent av transportsektorn, och på bilsidan är det oerhört starkt – vad finns det för utväg för den svenska landsbygden och glesbygden när det gäller transporter? Där kan vi inte ens med de stora satsningar som Miljöpartiet föreslår bygga ut en kollektivtrafik. Där måste vi rimligen se ett skifte i bilparken. Där måste vi ge människor möjlighet att se att man i framtiden ska kunna transportera sig till rimliga kostnader.

Om man räknar Realt, transportmässigt, är det i och för sig billigare i dag att åka ett antal mil med bil än vad det var för 10–20 år sedan. Det betyder dock inte att vi inte kommer att behöva fortsätta ha ett system som möjliggör för arbetspendling från landsbygd och glesbygd. Jag noterar dock att just reseavdragen i dag i huvudsak går till städernas kranskommuner. De största utbetalningarna i systemet görs till ställen där det redan i dag finns en möjlighet att resa på annat sätt med kollektivtrafik. Om vi satsar på den kollektivtrafiken kan vi få ned reseavdragen från storstäderna och i stället lägga dem just där de behövs, på landsbygden och glesbygden. Det är Miljöpartiets politik. (Applåder)

Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Karin Svensson Smiths artikel kan inte läsas på annat sätt. Jag tror att den person som är klimat- och transportansvarig i Miljöpartiets styrelse inte har skrivit detta oöverlagt.

Jag har också sett på Miljöpartiets hemsida att man lägger ut ett förtydligande, som man säger, där det också finns formuleringar som, även om de är lite snårigare skrivna, ändå måste tolkas som att denna typ av subventioner, om man kan kalla det så, genom skatteavdrag för människor som bor på landsbygd ska bort. Det är mycket svårt att tolka det på något annat sätt.

I så fall kvarstår frågan. Utöver höjd bensinskatt och införande av lastbilsskatt, som kommer att göra det dyrare med transporter till och från de små butikerna, vill man ha en förändring av avdragsreglerna för resande. Jag tror att detta skulle oroa väldigt många människor om den information som du och jag nu har delat oss emellan skulle få fötter.

Anf. 63 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Den information som delas oss emellan är glasklar, och den blir ännu tydligare i den budget som Miljöpartiet har lagt fram här i riksdagen och som du rimligen har läst. Där ingår ingen ändring av reseavdragen. Där ingår definitivt inte att ta bort reseavdragen för landsbygd och glesbygd.

Det är försåtligt att sprida den typen av information, om man skulle vilja ställa sig på den linjen.

Jag skulle vilja att Göran Hägglund ändå hade gett ett svar på hur människor i landsbygd och glesbygd ska transportera sig i framtiden.

Jag tycker att det är ett stort problem med de ständigt ökande oljepriserna och den i framtiden ännu dyrare energihållningen. Ni ger människor ingen annan chans när ni motarbetar alla reformförslag – en kraftigt utbyggd järnväg, en bättre kollektivtrafik och en starkare närservice i gles- och landsbygd. Inte minst måste vi möjliggöra detta för det regionala näringslivet i glesbygd och landsbygd, som skulle vinna så mycket på att man ställer om den svenska energiförsörjningen med biogas till 100 procent förnybart. Precis sådana förslag avvisar ni i alliansregeringen. (Applåder)

Anf. 64 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! ”Sällan har jag sett en sådan brutalitet mot barn som i Syrien, där flickor och pojkar grips, torteras, avrättas och används som mänskliga sköldar.” Så uttryckte sig i går ett av FN:s sändebud om situationen i Syrien. Rapporterna om den humanitära situationen i detta land är nu så fruktansvärda att de är svåra att ta till sig. Diktatorn i Damaskus måste nu sättas under starkast möjliga internationella press. Även Ryssland måste nu tvingas ta sitt ansvar i en sådan process. Assaddiktaturen måste avlägsnas.

Fru talman! Spara eller slösa? På en del låter det nu som om Europa skulle spendera sig ut ur skuldkrisen. Frankrikes nya regering argumenterar för detta och tänker själv föregå med gott exempel genom att nu sänka pensionsåldern och kraftigt expandera den offentliga sektorn.

Det är dock inte traditionell vänsterpolitik som är lösningen, tvärtom. Sanningen är att det är den politiken som har skapat mycket av problemen.

Vi måste däremot nu vara beredda till mycket positiva tillväxtreformer, avreglering av marknader, till exempel jordbrukssubventionerna i Europa, en mer liberal arbetsrätt, ökad rörlighet, mer frihandel och strategiska investeringar i till exempel forskning och i skattesänkningar för det som skapar tillväxt och jobb. Debatten om att spara eller spendera blir alldeles för förenklad. Europa måste i själva verket just nu både investera och spara men på olika saker.

Vi liberaler är starka anhängare av ett europeiskt samarbete. Det är i dag uppenbart att eurons konstruktion har varit för bräcklig. Det krävs ett starkare finanspolitiskt ramverk och en starkare finanspolitisk samordning. Från liberal sida har vi inga problem med att erkänna detta. Vi har aldrig tvekat inför sådana lösningar. Vi vill gå längre i europeisk integration.

Det är bra att den europeiska finanspakten nu har bildats och att denna riksdag i ganska bred enighet har beslutat om att också Sverige ska delta i den europeiska finanspakten. I diskussionen finns, precis som statsministern påpekade, en lång rad förslag i luften om ytterligare finanspolitisk samordning.

Varje sådant förslag måste provas på egna meriter. Det går inte att säga vare sig ja eller nej in blanko till några förslag. Men jag vill understryka att för Folkpartiets del tycker vi att Sverige ska ha en öppen attityd och en positiv attityd till dessa förslag till ökad europeisk finanspolitisk samordning, till exempel förslag om en gemensam europeisk finansinspektion.

Det är uppenbart att det nu i debatten i Europa finns två spår. Det är ett borgerligt liberalt spår om starkare ramverk och starkare kontroller och

annat av budgetbalanser och av att staterna sköter sina ekonomier. Sedan finns det ett vänsterspår om att Nordeuropa ska betala för Sydeuropa. Men oavsett vilket av dessa spår man är inne på inser man att lösningen är mer samarbete. Europa behöver mer samarbete, inte mindre. Det måste vara slutsatsen av den kris som vi nu upplever. Vi i Sverige kan inte luta oss tillbaka. Det går bra för Sverige när vi jämför oss med det skuldyngda Sydeuropa, men i längden är det inte dem vi vill jämföra oss med. Vi måste lyfta blicken. Det är Kina och Asien och tillväxtekonomierna, globalt, som vi ska konkurrera med. Det räcker inte att vi är bättre än Spanien och Portugal.

Ska Sverige bli mer konkurrenskraftigt i framtiden måste vi långsiktigt erkänna att det krävs en ännu större dynamik i den svenska ekonomin. Arbetsmarknaden behöver liberaliseras. Marginalskatterna – vi har de högsta i världen – måste sänkas. Företagsklimatet måste stärkas. Investeringar i forskning behöver öka. Men forskningspolitiken ska inriktas – det är inte bara mer pengar – på de allra mest framgångsrika och duktigaste forskarna.

Åldrande kärnkraftsreaktorer måste ersättas med nya. Det var väl det Romson menade när hon sade att energiförsörjningen måste moderniseras.

Globaliseringen – den nya hårda konkurrensen, som vi utsätts för, måste mötas med ökad konkurrenskraft och mer liberala lösningar. Så kan Sverige gå en framgångsrik framtid till mötes.

Fru talman! Skolreformerna är en nyckel om Sverige ska vara framgångsrikt också i kommande generation. Under denna mandatperiod genomförs de mest omfattande utbildningsreformerna på generationer. Vi överger den gamla socialdemokratiska

skolpolitiken, där jämlikhet handlade om att ställa samma låga krav på alla.

Jag läser nu intervjuer i tidningar med elever som är lite missnöjda. De tycker att det är jobbigare i den nya skolan. Det är mer krävande. Jag är ledsen att säga det, men det har varit avsikten. Ska Sverige lyfta kunskapsresultaten kommer också eleverna att behöva plugga mer och anstränga sig mer. Det måste vi våga säga. Kunskap är inte gratis.

Men mer reformer kommer att behövas. Det vi hittills har gjort är bara början. Kunskapsresultaten ska höjas. Det kommer att ta tid innan det får genomslag i resultatmätningar och sådant där. När man inför nya läroplaner tar det ett tag. Men resultaten måste höjas.

Läraryrkets attraktionskraft måste öka. Studiedisciplinen kommer att behöva öka. Avhoppen från gymnasiet och inte minst yrkesutbildningarna måste minska. Det kommer att ta tid, men steg för steg ska det svenska utbildningsväsendet föras tillbaka till toppen.

En avgörande fråga för att bygga ett starkt och konkurrenskraftigt Sverige är att vi står upp för att vara ett öppet och tolerant land. I ett Europa där allt fler tycker att vi ska sluta oss och där länder vill sluta sig måste vi stå upp för att vi välkomnar människor med internationell bakgrund och att vi bejaktar globalisering och internationalisering. Sverige kommer att behöva fler arbetskraftsinvandrare än i dag. Med sin kompetens bidrar de till att utveckla våra företag och vårt välstånd. Men Sverige har också ett medmänskligt ansvar, tillsammans med andra länder, att ge människor som flyr undan förföljelse en fristad. Många av de utrikesfödda i Sverige har jobb. Det är över 700 000 människor som är utrikesfödda som har jobb i Sverige i dag. 70 000 av

dem är egna företagare, och i sina företag sysselsätter de mer än 200 000 personer. Men samtidigt ska vi inte ducka för utmaningarna. Det är alltför många utrikesfödda som inte har ett jobb att gå till, och det är alldeles för många som fastnar i ett utanförskap alldeles för länge innan de får det första jobbet när de har kommit hit.

I dag är det bara 50 procent av dem som kommer hit som flyktingar och skyddsbehövande och deras anhöriga som har ett arbete efter sju år. Det tar alldeles för lång tid att komma i arbete. Integrationen är därför fortsatt en av våra stora samhällsutmaningar. I synnerhet gäller det att få invandrare att komma i arbete.

Låt oss öppet och ärligt erkänna att varken tidigare regeringar eller vår regering än så länge har gjort tillräckligt för att lösa dessa problem! Utmaningarna är stora. Vi ska vara ödmjuka. Det behövs mer åtgärder.

Fru talman! Mot alliansregeringen står i dag tre rödgröna partier, mer splittrade än någonsin. Hur ska de göra med skatterna? Det är helt olika besked. Hur ska de göra med privata alternativ i välfärden? Det är helt olika besked. Vad ska hända med betygen i skolan? Det är helt olika besked. Vad händer med kärnkraften? Det är helt olika och delvis extremt oklara besked. När det gäller det finanspolitiska ramverket, som har varit så framgångsrikt, är det helt olika besked.

I opinionsmätningarna just nu har de rödgröna medvind, som oppositionen ofta har mitt i en mandatperiod. Men ingen har egentligen en aning om vilken gemensam politik ni skulle föra. Det kan ni kanske komma undan med i dag och ett tag till men inte när valet närmar sig. Då kommer ni att tvingas att redovisa en gemensam hållning i viktiga samhällsfrågor. Då räcker det inte med att det enda ni är överens om är att ni är emot alliansregeringen. Då måste ni berätta

vad ni gemensamt är för. Utan ett program är ni inte regeringsdugliga. Fru talman! Det finns bara ett enda regeringsdugligt alternativ i denna kammare, och det är alliansregeringen. (Applåder)

Anf. 65 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det är lite frestande att begära replik om just skolan. Men vi har haft våra debatter om det och kommer säkert att ha det igen. Jag skulle vilja fråga någonting annat.

Folkpartiledaren talade i sin inledning om en del olika saker, men det var inte ett ord om jämställdhet. Det tänkte jag ägna någon minut åt, för jag tycker att det är någonting som har hänt med Folkpartiet. När jag blev aktiv politiskt var det ofta våra två partier och en del andra som drev på för ökade kvinnliga rättigheter i Sverige. Nu är det ganska tyst från Folkpartiet. Det talas oftare om språktester och annat än om just jämställdhet. Det beklagar jag, för jämställdheten har inte blivit bättre på senare år. Det står och stampar.

Löneskillnaderna mellan män och kvinnor består. Trots det har regeringen försämrat lönekartläggningen. Vi har sett att 100 000 kvinnor har gått ned i arbetstid för att ta hand om och vårda äldre, för att de inte tycker att äldreomsorgen fungerar på det sätt de tycker att den ska göra.

Rätten till heltid gäller fortfarande inte stora kvinnogrupper. Dubbelt så många kvinnor som män drabbas av belastningsskador på jobbet. Och för första gången, tror jag, minskar andelen kvinnor i börsbolagens styrelser. En del påstår att det kan vara någon Sabunieffekt, för att jämställdhetsministern faktiskt inte driver den här frågan tydligt längre.

Det krävs en ny politik för att driva jämställdheten. Vi har många förslag på hur man skulle kunna föra det. Min fråga till folkpartiledaren är: Varför sitter Folkpartiet still i båten? Varför talar ni inte mer om jämställdhet? Är det Folkpartiet som har tappat engagemanget, eller är det för att Kristdemokraterna har ett veto mot jämställdhetspolitiken i regeringen?

Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är bra att Mikael Damberg tar upp jämställdhetsfrågan. Jag tror att det är första gången som en socialdemokratisk partiledare, eller ersättare för en partiledare, gör det på mycket lång tid i denna talarstol. Håkan Juholt gjorde det aldrig. Däremot tycker jag att det är en felaktig beskrivning att säga att ingenting händer. Men vi är inte nöjda.

Jag får peka på några saker. Det är sant att till exempel i bolagsstyrelserna har utvecklingen med mer kvinnor avstannat. Det är dock mer kvinnor i bolagsstyrelserna än när ni satt i regering, bara för att ta det exempel som du tog upp.

Den stora jämställdhetsutmaningen är att vi har en arbetsmarknad som är väldigt tudelad. Den är tudelad på det sättet att på den delen där kvinnor dominerar är det lägre lönelägen, ofta sämre karriärmöjligheter och sämre möjligheter att avancera och utvecklas. Det sammanhänger rätt mycket med att det är den offentliga sektorn, Mikael Damberg. Det är när vi får in privata alternativ i denna sektor som man plötsligt får en konkurrens.

På den manligt dominerade arbetsmarknaden är det högre löner och karriärmöjligheter. Man kan starta företag och driva företag utan att hela tiden bli misstänkliggjord av politiker på vänstersidan.

Det går inte på den kvinnligt dominerade arbetsmarknaden. Då blir man utskälld och misstänkliggjord hela tiden. Här har vi den riktigt stora utmaningen för framtiden.

Låt oss gemensamt se vad vi kan göra. Jag lovar att de lösningar som dina rödgröna allianskompisar föreslår, nämligen att förbjuda kvinnligt företagande på den arbetsmarknaden kommer att flytta jämställdheten tillbaka flera årtionden.

Anf. 67 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det är viktigt att man talar om jämställdhet. Men det är också viktigt att man utvärderas på de resultat som man åstadkommer. Nu har ni snart suttit vid makten i sex år. Oavsett vilken regering vi har är det viktigt att det finns ett genuint engagemang för ökad jämställdhet i Sverige.

Folkpartiet har ett särskilt ansvar i regeringen för att åstadkomma resultat, eftersom ni har en historia att falla tillbaka på. Men då måste Folkpartiet vara tydligare i debatten, måste våga utmana Kristdemokraterna och måste våga visa resultat i det ni gör. När vi talar om löner är lönekartläggning ett av de konkreta exempel som har drivit fram ökad jämställdhet i lönesättning. Det har regeringen försämrat.

Vi talade om bolagsstyrelserna här. En del tycker att det är lite löjligt. Veckans Affärer har ett Andersindex. Det visar att det finns fler Anders som börsbolags-vd:ar än det finns kvinnor i börsbolagens styrelser. Vi är beredda att ta steg framåt när det inte händer någonting på detta område. Är Folkpartiet berett att göra någonting för att öka jämställdheten i Sverige?

Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är bra att vi är inne på arbetsmarknaden, Mikael Damberg, när vi diskuterar detta. Det är där den stora utmaningen finns.

För att förstå jämställdhetsproblemen är det centralt att förstå hur arbetsmarknaden är uppdelad i dag i en offentlig sektor där kvinnor dominerar och i en privat sektor där män dominerar.

Det är inte bara detta att det inte går att göra karriär. Lönelägena hålls nere. Du kan väl tala med dina partikompisar i Kommunförbundet. När det handlar om att uppvärdera akademiska kvinnoyrken, lärare, sjuksköterskor eller någonting annat, är det njet, njet och njet varje gång.

Man måste också, Mikael Damberg, släppa in privata alternativ för att skapa en konkurrens om arbetskraften så att löner utvecklas och det skapas karriärmöjligheter för kvinnor.

Det måste löna sig att utbilda sig också för kvinnor. Det gör det för män. För män som blir ingenjörer och ekonomer är lönelägena höga. I de kvinnliga akademikeryrkena hålls lönerna nere.

Det är möjligt att ni kallar det för solidarisk lönepolitik, eller vad ni kallar det för. Men sanningen är att det motverkar jämställdhet på arbetsmarknaden.

Anf. 69 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Det är trevligt att Jan Björklund också vill diskutera Europapolitik. Mycket riktigt talar han om två spår i den debatten.

Det är inte bara på Europaanivå det i dag kan urskiljas två spår. Huruvida det spår som Sveriges regering mest hurrar för är det mest liberala kommer framtiden att utvisa.

Även i den svenska debatten har vi tydligt två spår där Folkpartiet är det enda parti som med sin ökade integration talar om att underställa den svenska ekonomin europoprojektet. Jag vill bara bekräfta att det är vice statsministerns hållning i den frågan.

Fru talman! Jag är nödgad att ta upp en fråga som utbildningsministern diskuterar alltför lite men där det händer ganska mycket på departementet. Tyvärr är det ganska oroväckande saker på högskolenivån.

Den högre utbildningen och universiteten genomgår i dag reformer som inte debatteras särskilt ofta här i riksdagen. Senast har vi förslaget om att ändra utvärderingssystemet för de högre utbildningarna. Där ville fackmyndigheten Högskoleverket inte föreslå det systemet. Högskolorna har kritiserat förslaget utifrån både vetenskap och praktisk erfarenhet. Sveriges förenade studentkårer förkastade det. Den enda som egentligen vill ha det system som utbildningsministern har infört är Jan Björklunds närmaste medarbetare som själv tog fram systemet. Min fråga är: Varför är det nya utvärderingssystemet för de svenska högre lärosätena värt att sätta i sjön när det har så stora brister?

När grunden i systemet är att kvaliteten ska utvärderas utifrån studenters självständiga arbeten får det uppenbara konsekvenser. Det finns flera utbildningar där man inte skriver uppsatser särskilt ofta. Men de är kanske mindre värda i Jan Björklunds ögon. Utbildningar där skolor har tagit på sig ett stort ansvar för elever från studieovana

hem kommer att hamna på efterkälken. Är det meningen, Jan Björklund?

Anf. 70 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är många som när man ska börja utvärdera deras verksamhet inte vill bli utvärderade. Jag har varit med om det i skolsystemet i 20 år. När vi ska ha mer betyg, nationella prov och Statens skolinspektion vill man inte ha det, eftersom man inser att man blir granskad. Det är inget konstigt.

Nu gör vi samma sak i högskoleväsendet. Man vill inte bli granskad. Det gäller inte alla, men många har den attityden. Att det blir en debatt när man ska införa en utvärdering av kvaliteten i verksamheter är inget konstigt.

Jag tycker att det nya system vi nu har infört är mycket bättre än det som fanns förut på den rödgröna tiden. Vi utvärderar nu resultaten. Vad lär sig studenterna? Vad kan studenterna när de går ut den högre utbildningen?

Tidigare utvärderade man input. Vad är det för litteratur som används i utbildningen? Vilka pedagogiska metoder används? Hur är lärarkåren sammansatt? Det var sådant man utvärderade tidigare.

Uppriktigt sagt, Åsa Romson, tycker jag inte att denna kammare och inte heller central myndigheter ska lägga sig i exakt vilka böcker lärare använder i sin undervisning på akademisk nivå. Det får professorer och doktorer avgöra själva.

Det är resultaten vi ska utvärdera. Det är det vi har lagt om. Detta väcker naturligtvis kritik. Alltid när man ska genomföra utvärderingar

av resultat är det inte alla som gillar det. Men det är den omläggningen vi nu gör.

Vi är pionjärer i Europa. Det finns nu ett ganska stort intresse från många europeiska länder att genomgå samma process som Sverige har gjort. EU-kommissionen talar hela tiden om att vi borde utvärdera resultaten mer. Det är vad som räknas och inte exakt hur man når dit. Det är två olika synsätt. Ni vill styra med metoder och pedagogik. Vi vill utvärdera resultat. Det är två olika synsätt på hur man ska utvärdera högre utbildning.

Anf. 71 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Det är inte den bild jag har fått från rektorer och andra skolledare på de universitet och högskolor som jag besökt under den senaste tiden. De är ganska tydliga med att ett utvärderingssystem behövs. Det jobbades också fram ett sådant förslag från Högskoleverket.

Det var dessutom ett system som var mer anpassat till det europeiska systemet. Det bygger på att utvärdera de utbildningsmål som Bolognaprocessen har satt upp och som universiteten har lagt ned enormt mycket energi på att utforma.

Nu vill man utvärdera utifrån studenternas självständiga arbete. Det säger sig självt att ett universitet där merparten av studenterna är från studieovana hem kommer att få ett lägre resultat på de självständiga arbetena. Det är de arbetena där studenterna inte får lika mycket hjälp i de studieovana hemmen som de får på andra ställen.

Det går igen. Jan Björklund har hela tiden i sin politik från sitt departement styrt mot att det bara är de stora universiteten och

traditionella lärosätena som ska gynnas i systemet. Det blir ytterligare en pålaga för att plocka ned vårt regionala högskolesystem.

Anf. 72 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Vad är det Åsa Romson står och säger? Ska vi ha olika krav på olika studenter beroende på social bakgrund? Är det vad Åsa Romson står och säger?

Här är det några barn som växer upp i ett arbetarhem. De ska vi ställa lite lägre krav på. De kan bli sjuksköterskor fastän de inte når målen. Det är följden av detta.

Åsa Romson kritiserar vårt system. Det är klart att vi ska ha samma krav på en liten högskola som på ett stort universitet när det gäller kvalitet i utbildningen. Examensmålen måste vara desamma på alla lärosäten.

Om det är några som inte når upp till det ska vi väl inte ha sådana utbildningar där. Eller ska vi fortsätta att ha det av sociala skäl fastän de inte når målen och utbildningen har låg kvalitet?

Utvärderingen är knivskarp. Den kommer att vara stentuff. Mängder av utbildningar kommer, enligt min bedömning, att underkännas i det svenska högskoleväsendet. Det beror på att högskoleväsendet under 20 års tid har expanderat alldeles för snabbt. Kvaliteten har inte alls hängt med. Det är den regering ni har stött som har varit ansvarig för det. Nu bygger vi inte ut högskolan mer. Vi drar inte heller ned på den, utan den är i stort sett så stor som den är. I fjol fanns fler studenter än Sverige någonsin har haft, men vi ser till att kvaliteten lyfts på högskolan. Det är den centrala utmaningen för framtiden. (Applåder)

Anf. 73 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jan Björklund lyfter upp integrationsproblemen. Vi kunde notera ett utspel från bland andra Jan Björklund i går vad gäller integrationsproblemen. Man nylanserar det gamla förslaget om språktestet för jag vet inte vilken gång i ordningen – tredje, fjärde, möjligen femte gången som Folkpartiet för fram förslaget. Sedan var det en del andra floskler om hur viktigt det är att invandrare får jobb. Det var utspelet.

Nu har vi i det här landet haft en integrationsminister i femton sexton år. Under de femton sexton åren har integrationsministern varit folkpartist i nästan sex år. Ändå ser det ut som det gör.

Vi har sett mycket politik från de olika integrationsministrarna, alltifrån Mona Sahlin's Mohammed-ska-ha-jobbet-före-Kalle till mer folkpartistiska förslag om subventionerade invandrarjobb. Nu senast uttryckte den nuvarande integrationsministern att den så kallade etableringsreformen är den största integrationspolitiska reformen på 25 år. Trots det säger Jan Björklund att det behövs ännu fler åtgärder för att komma åt integrationsproblemen.

Fru talman! Vad menar Jan Björklund har fungerat av all denna politik som har kommit från olika integrationsministrar genom åren? Vad har fungerat i all denna integrationspolitik, alla dessa integrationsåtgärder, som har producerats från olika integrationsministrar i det här landet under de senaste 15–20 åren? Vad har fått avsedd effekt? Kan Jan Björklund ge mig tre exempel på integrationsåtgärder som har gett avsedd effekt?

Anf. 74 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Till exempel går 700 000 utrikes födda till jobbet varje dag. 70 000 av dem är företagare. De sysselsätter 200 000 personer i sina företag. Trots problem finns mängder av skolor med invandrarelever som når alla mål och går ut med godkända resultat. Det är tack vare att vi har gjort särskilda insatser.

Den som kommer hit och inte kan svenska har en större utmaning att hantera än den som är född här och kan svenska. Det är självklart. Jag noterade ordvalet i Jimmie Åkessons inlägg, nämligen att vi skulle säga en massa floskler om hur viktigt det är att invandrare kommer i arbete. Det var fråga om floskler om att invandrare kommer i arbete. Det är väl ingen floskel? Det är väl det helt centrala – om man inte har Jimmie Åkessons syn att invandrarna inte alls borde vara här? Men om man har synen att Sverige ska vara ett öppet land där människor ska få komma hit, är detta ingen floskel. Det är helt avgörande för sammanhållningen i vårt samhälle att de som kommer hit får ett jobb, kan försörja sig själva, står på egna ben och att barnen lär sig svenska och blir integrerade i det svenska samhället med hjälp av insatser i skolan. Det är helt avgörande.

Vad var det Göran Persson sade? Jo, man kan vara stolt men inte nöjd. Vi har åstadkommit mycket, men när jag säger att det behöver göras mer beror det på att vi inte är färdiga. Det behövs ännu mer. Det är som med skolreformer, företagspolitik eller klimatpolitik; man kan göra en hel del, men man behöver göra ännu mer. Det är väl inte konstigare på det området.

Den lösning som Jimmie Åkesson har på alla problem, nämligen att kasta ut invandrare, eller åtminstone stänga Sverige så att ingen ska få komma hit, är en totalt felaktig lösning som vi aldrig kommer att ställa upp på. (Applåder)

Anf. 75 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Låt mig förtydliga: Vi vill inte vare sig kasta ut invandrare eller stänga dörren för nya invandrare. Det är inte det vi diskuterar. Vi diskuterar problem med integration. Där finns stora problem, och där är Jan Björklund och jag förhållandevis överens. Men medan Jan Björklund beskyller allt annat än den förda politiken för problemen gör jag lite tvärtom, nämligen att jag beskyller den ansvarslösa invandringsspolitiken för att ha orsakat problemen.

Jan Björklund säger att man har åstadkommit mycket och att man vill åstadkomma mer. Jag skulle vilja påstå, fru talman, att det enda som Jan Björklund, Folkpartiet och den här regeringen har åstadkommit i det avseendet är mer problem. Det beror på en ansvarslös invandringsspolitik. De integrationspolitiska åtgärderna som har genomförts nu har inte gett någon avsedd effekt över huvud taget. Det svar som Jan Björklund ger mig visar det tydligt. Han kan inte tala om vilka av de integrationspolitiska åtgärderna som har gett alla effekterna, att det finns en del invandrare som jobbar etcetera. Kan Jan Björklund ge ett exempel på en integrationspolitisk åtgärd som har gett avsedd effekt?

Anf. 76 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag gav just exempel, Jimmie Åkesson. Till exempel jobbar 700 000 utrikes födda människor. Det finns en lång rad exempel på saker som lyckas, men vi är inte tillräckligt nöjda.

Jag tror inte att du och jag någonsin kommer att komma överens om hur problemen ska lösas. Vi kan säkert på vissa punkter vara överens i beskrivningen av problemen. Det finns problem med integration. Det är klart att Jimmie Åkesson då kan säga att migrationspolitiken orsakar problemen. Jag kan förstå det resonemanget. Om inga invandrare

kommer hit finns inga integrationsproblem. Det förstår jag också. Men det är ingen lösning vi vill se.

Sverige ska vara ett öppet land. Sverige ska vara ett land som välkomnar människor som vill komma hit, för att vi behöver arbetskraft och för att Sverige ska vara ett land där människor kan söka fristad.

Sverige ska vara ett öppet land. Med öppenhet i invandring kommer integrationsutmaningar. De ska vi hantera.

Jimmie Åkesson utnyttjar problemen som skapas i segregation och integration. Du utnyttjar dem för att späda på fördomar. Du utnyttjar dem för att skilja mellan vi och dem. Du utnyttjar dem för att underblåsa främlingsrädsla. Jag tycker att det är avskyvärt. (Applåder)

. 77 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag vill ta upp samma ämne som Mikael Damberg gjorde i sitt replikskifte med Jan Björklund. Det gäller Folkpartiet och jämställdheten. Ni har tillsammans med arbetarrörelsen en del traditioner på området, nämligen att hävda jämställdhet mellan kvinnor och män. Det är viktigt att det även finns borgerliga partier som tar frågan på stort allvar.

Jag tycker att ni har försvunnit ur debatten. Ni tar nästan aldrig upp dessa frågor.

Det är viktigt att analysera vilken effekt politiken faktiskt har. Mellan 2006 och 2011 har inkomstskillnaderna ökat med 40 procent till 62 000 kronor årligen mellan kvinnor och män i Sverige. Det är ett oerhört underkännande för varje ambition inom jämställdhetsområdet

att det har gått så snett under er regeringsperiod. Det beror bland annat på att skatterna har blivit mer orättvisa och har gynnat välavlönade män. Vi kan se att neddragningarna i sjukersättningarna har missgynnat kvinnor till övervägande del. Kvinnors förvärvsfrekvens minskar, och många kvinnor arbetar deltid, inte heltid, vare sig de vill eller inte.

Det går att göra något åt dessa problem med hjälp av ett rättvisare skattesystem, renoverade socialförsäkringar och genom att uppvärdera lönemässigt arbeten där kvinnor dominerar bland de anställda. Detta föreslår vi, men vad föreslår ni?

Anf. 78 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är bra att Jonas Sjöstedt tar upp frågan. Det är precis här den stora skillnaden finns.

Jonas Sjöstedt tar upp arbetsmarknadsproblem relaterade till jämställdhetsutmaningarna. Arbetsmarknadens uppdelning i privat sektor där män dominerar och offentlig sektor där kvinnor dominerar skapar många av dessa problem. I den offentliga sektorn är lönerna lägre, finns färre karriärmöjligheter, och det lönar sig inte att utbilda sig. De kvinnor som utbildar sig finner att det slår hårt på löner och skatter. Se på läraryrket och sjuksköterskeyrket. Vi kan hela tiden se hur undersköterskor som vill bli sjuksköterskor räknar ut att de inte tjänar på att utbilda sig.

Det här beror på att den offentliga sektorn i stort sett har varit ett monopol. Det luckras upp nu i och med att det finns möjlighet för denna kvinnliga del av arbetsmarknaden att starta företag, att göra karriär, att tjäna mer pengar och att välja mellan olika arbetsgivare.

Detta är en helt central strukturförändring för att åstadkomma ökad jämställdhet på arbetsmarknaden. Vad säger Vänsterpartiet? Ni är säkert emot alla vinster. Ni är bara för företag när de går med förlust. När de går med vinst är ni alltid emot dem. Men ni kan acceptera att företag som finns på den manliga delen av arbetsmarknaden, ingenjörsföretag och teknikföretag, går med vinst. Men så fort kvinnor tjänar pengar är det något fult och ska förbjudas, Jonas Sjöstedt. Det är grundproblemet i er politik.

Ni gör en korrekt analys att vi har för lite jämställdhet, men er politik på detta område skulle föra jämställdheten flera årtionden bakåt i tiden. (Applåder)

Anf. 79 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jan Björklunds resonemang bygger på förutsättningen att undersköterskan i det privata äldreboendet är bättre betald än undersköterskan i det offentliga äldreboendet. Jag menar att det är fel och att statistiken visar det. Därmed faller Jan Björklunds resonemang. Däremot är det helt riktigt att till exempel sjuksköterskor förtjänar bättre lön. Jag önskar dem lycka till i arbetet för högre och mer rättvisa löner. Det är inte heller så att det ökar utrymmet för goda löner och god bemanning för de kvinnor som utför det praktiska arbetet när man tar undan gigantiska summor ur välfärden till privata vinster för riskkapitalister. Det är faktiskt tvärtom.

Jag skulle vilja höra efter med Jan Björklund om en central reform, och det är att dela föräldraförsäkringen mer lika. Vi vet att det har effekt. Kvinnor får en högre förvärvsfrekvens, bättre löner och bättre pensioner. Vad som förväntas av kvinnor och män på arbetsmarknaden hänger ihop med hur vi tar ansvar för hem och barn. Kan vi räkna med Folkpartiet? Kommer ni att stödja en utveckling där vi mer och mer

delar ansvaret för föräldraledigheten? Jag tycker att jag hör lite olika bud från er.

Anf. 80 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag svarar gärna på den frågan. Det är centralt för löneutveckling och karriärutveckling på arbetsmarknaden också för kvinnor att föräldraledigheten fördelas mer lika.

Det skede av livet – 25-, 30-, 35-årsåldern – då man ska börja göra karriär, satsa, vara ambitiös och allt vad som krävs för att positionera sig på arbetsmarknaden är också det skede då man bildar familj. Det är utan tvekan så att det faktum att föräldraledigheten är så skevt fördelad påverkar kvinnors möjligheter att göra karriär och utvecklas på arbetsmarknaden.

Det är därför som alliansregeringen i full enighet har infört en jämställdhetsbonus. Först utformades den alldeles för krångligt, så den har inte gett någon effekt. Nu har vi förenklat den kraftigt från årsskiftet, och jag föredrar att använda den här typen av frivilliga metoder. Jag har för min del sagt att om det visar sig att det inte räcker är jag beredd att gå vidare, men i första hand tycker jag att vi ska använda oss av jämställdhetsbonusen och se om den ger de resultat som är avsikten.

Anf. 81 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! I dagarna springer tusentals unga människor ut ur skolorna. Med förväntan i ögonen och med en och annan blombukett runt halsen skrålar de: Den ljusnande framtid är vår!

Vi kan nog alla minnas den där stunden då inga sorger fanns, när framtiden var utstakad och det enda som låg mellan nuet och resten av

livet var en rejäl studentfest och ett sista sommarlov. I själva verket blir det inte alltid så. Av dem som i dagarna tar studenten går alldeles för många ut i arbetslöshet. Det är inte hållbart. Ska vi stå oss i den globala konkurrensen måste Sverige klara av att erbjuda en utbildning som förbereder fler för arbetslivet. För alla dem som har avslutat sin utbildning måste det finnas en ljusnande framtid som företagare eller som anställd.

Många viktiga och tunga instanser pekar på Sveriges utmaningar. OECD, Långtidsutredningen och nu senast EU-kommissionen har på olika sätt bidragit till att ge en bild av svensk politik och Sveriges utmaningar. Sammanfattningsvis kan man säga att Sverige står sig starkt, Sverige är bra, men en del kan bli bättre. Inte minst gäller det för alla våra unga som vill ta det första klivet ut i vuxenvärlden. De pekar på olika delar av behovet av fortsatt stabila statsfinanser men också på behovet av en starkare koppling mellan näringsliv och skola, att svensk forskningspolitik måste fokusera mer på innovationer och tillväxt, på utmaningen med en stel arbetsmarknad och brist på introduktionslöner och en chans för unga att få in en fot.

På dessa områden behöver Sverige verkliga och fortsatta reformer, inte för att glädja OECD eller EU-kommissionen utan för alla de ungdomar som inte har fått något jobb eller som i dag åker som flipperkolor mellan olika åtgärder.

I den politiska debatten fokuseras det ständigt på politiska åtgärder dikterade uppifrån. Glöm inte att det är människor som skapar och gör skillnad! Det är människor som steg för steg bygger långsiktighet och skapar hållbarhet.

Bevisen på kreativitet och drivkraft syns överallt i vårt samhälle. Det var ingen politiker som hittade ett sätt att kondensera luft till dricksvatten. Det var två unga innovatörer som heter Fredrik och Johan. Det var inga byråkrater som startade Integration in Sweden som handgripligt hjälper människor med invandrabakgrund in på arbetsmarknaden, utan det var Gabriella i Växjö. Det finns heller inget system som har skapat tiotusentals jobb, men det har elever som har drivit UF-företag på gymnasiet gjort.

Initiativkraften finns hos många unga människor. Men initiativkraften riskerar att försvinna om politiker kväver frihet och eget ansvar. Den kan försvinna på grund av politikers vilja att styra exakt var man ska gå i skolan. Kreativiteten kan förstöras på grund av höjda skatter som minskar egenmakten eller regleringar som försvårar för unga människor att hitta sitt första jobb eller starta sitt företag.

Det är inte politiker eller system som bygger eller har byggt Sverige starkt. Det är vanliga människor. Därför måste politiken ha just det perspektivet, det frihetliga perspektivet. Det perspektivet utgår från att människor kan och vill. Självbestämmandet börjar i det mest grundläggande, nämligen i att kunna starta sitt liv med en lön att leva på. Ändå väljer oppositionen att dra undan mattan för branscher där väldigt många får sin första anställning. De fortsätter att kräva en fördubblad arbetsgivaravgift för att ha unga anställda och en fördubblad egenavgift för alla unga entreprenörer.

Trots att jag har hunnit med många resor i landet har jag ännu inte hört en enda ung människa säga: Toppen, det är precis de här förslagen som jag har väntat på!

Samtidigt måste Alliansen vara ödmjuk. Ungdomsarbetslösheten är för hög. Det är vår skyldighet att nu också ta steget mot och kampen för att minska utanförskapet än mer. Det är ohållbart med en arbetsmarknad som dag efter dag, vecka efter vecka och månad efter månad stänger ute ungdomar, utlandsfödda och människor med funktionsnedsättning. Det finns reformer som skulle underlätta för dessa människor och som vi behöver ta tag i i syfte att skapa breda majoriteter i riksdagen. Grunden för fler jobb och minskat utanförskap är ju utbildningen.

I Hylte fick jag se ett riktigt traineeegymnasium där nästan alla elever hade jobb direkt efter examen. Där varvades teori på skolan med praktik på en och samma arbetsplats under tre år. Några företagare sade att de helst inte hade velat vänta till efter studenten med att anställa eleverna. Det är en ganska härlig kontrast till den problemtyngda diskussion om ungdomsarbetslösheten som förs i andra rum.

Svensk skola måste bli bättre på att ge unga människor den kompetens som de behöver. Därför görs och har vi gjort reformer. Det handlar om att fler måste göra som man gjort i Hylte med ett enormt tätt samarbete mellan näringsliv och skola. Vi behöver en högre utbildning med kvalitet i hela landet. Vi behöver fortsätta att bygga på den yrkeshögskola som Alliansen var med och införde. Vi behöver ha än mer entreprenörskap i utbildningen. Vi behöver en utbildning där unga människor tillåts att tänka själva – entreprenöriellt och kreativt.

Jag och Centerpartiet formar en politik som inte grundar sig i 70-talets idé om att människor lagom till 50-årsdagen inväntar en guldlocka för sina första 25 år på samma arbetsplats. Det är ett imponerande livsverk, men människor, arbetsmarknaden och världen ser annorlunda

ut i dag och i framtiden. Därför måste vi bygga en mer rörlig arbetsmarknad där kompetensen hos varje medarbetare värderas högre än just antalet anställningsår. På så sätt får fler unga chansen på samma villkor, fler vågar byta jobb och rörligheten och dynamiken ökar.

Ska vi få en ännu bättre rörlighet på arbetsmarknaden behöver vi också en arbetslöshetsförsäkring med starkare omställningsfokus där taket kanske är högre inledningsvis men trappas av snabbare. Då skapar vi en trygghet i omställning och därmed en större rörlighet på arbetsmarknaden. Den kombinationen av frihet och trygghet är det som har skapat framgång i vårt grannland Danmark.

Samtidigt måste vi ha en bättre matchning. En bättre matchning kommer genom en riktig jobbpeng som följer den arbetslöse. Och ett första steg mot att införa en jobbpeng är att konkurrensutsätta den enda arbetsförmedling vi har i dag, som uppenbart inte förmedlar alls så många jobb som vi skulle vilja. Med en jobbpeng får var och en större möjlighet att själv välja förmedling utifrån sina egna önskemål och utmaningar, likt den modell man har i Australien.

Framtidens arbetslinje måste vara hållbar. Den innehåller – förutom utbildning, rörlighet på arbetsmarknaden, matchning och trygghet i omställningen – ett starkt näringslivsklimat med sänkta kostnader, bättre kapitaltillgång och ett starkt innovationsklimat.

Fru talman! Det är vanliga människor, inte byråkrater och politiker, som åstadkommer det som gör skillnad i Sverige och världen. Det är vanliga människor som har skapat cykeln, solcellerna och vaccin mot världens sjukdomar. Det är vanliga människor som har startat företagen som anställer tusentals andra, inte politiker, och det är för dem politiken ska finnas.

Vi behöver fortsatta reformer. Regler och skatter behöver reformeras för att låta människor och företag utvecklas. Murar runt arbetsmarknaden behöver brytas ned för att låta unga vara med och forma framtidens Sverige. Vi behöver en offensiv politik för en fortsatt jämställdhet och lika villkor oavsett om man är kille och tjej.

Jag har en bestämd övertygelse om vad Sverige behöver. Det är ett fortsatt arbete för att få fram fler företag – fler företag som ges möjligheten att anställa fler unga så att dessa initiativrika unga människor får börja sitt vuxenliv med en lön att leva på, arbetskamrater att fika med och en erfarenhet att bära med sig.

Även om studentsången fortsätter och hoppet är vår vän behöver också vi politiker vara modiga och fortsätta genomföra reformer som skapar just en ljusnande framtid. (Applåder)

Anf. 82 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Tack för ett inspirerande tal om ungdomar och innovation, Annie Lööf! Du talar mycket om nyföretagande på ett sätt som jag tror väcker hopp hos många vilket man behöver i dessa tider av viss förtvivlan, inte minst hos den unga generationen, när det gäller möjligheterna till jobb.

Du nämnde också att det inte är byråkrater utan vanliga människor som uppfinnar innovationer, till exempel solcellerna. Det är ju svenska patent som har utvecklat solcellerna, men jag antar att du är medveten om att dessa inte längre utvecklas i Sverige utan har sålts vidare till Tyskland och att det troligen blir ny försäljning till Kina.

Du har som centerpartist vurmat för innovation i energipolitiken med ny förnybar energi som ett tredje ben i den svenska elmixen, och ni

fick betala ett ganska högt pris med kärnkraftsöverenskommelsen. Men ni gjorde ett smart drag där och sade att ett tydligt villkor var att direkta och indirekta subventioner inte skulle vara med i den nya kärnkraftscykeln som dina allianskolleger planerar för. Men hur ser det egentligen ut med det här? Den situation vi har just nu är att energibolagen planerar för 60 år gamla kärnkraftverk. Och det vi ser när det gäller förnybar energi är att företagen, som jag tidigare sade, i bästa fall skjuter på investeringarna och i sämsta fall flyttar utomlands, som vi såg med solföretagen.

Det här händer därför att vi har ett energipolitiskt vakuum i Sverige och en regering som inte har någon inriktning på energipolitiken utan låter det här ha sin gilla gång. Då fungerar det inte för den nya tekniken att slå sig in på marknaden.

Är du trygg, Annie Lööf, med att vi ska ha 60 år gamla kärnkraftverk 30 år till utan en rejäl satsning på ny förnybar energi? Och hur kommer det sig att Centerpartiet inte längre tycker att kärnkraftens subventioner ska tas bort?

Anf. 83 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! För bara någon vecka sedan besökte jag Kina och Sydkorea i min egenskap av näringsminister. Där inledde vi också samtal om miljöteknik, därför att många länder utanför och i Europa ser med spänning på Sveriges utveckling av grön ekonomi och grön tillväxt och framför allt den expansiva bransch som miljötekniken står för.

Den svenska regeringen håller nu på att utforma en miljöteknikstrategi för att fortsätta flytta fram positionerna. Vi inleder samarbetsavtal med

allt fler länder för ett utökat utbyte länderna emellan. Jag tror att det gagnar svenska företag och svenska jobb.

Vid sidan om detta har Sverige en oerhört välrenommerad energiforskning. Den internationella energibyrån har kommenterat Sverige som oerhört framgångsrikt vad gäller energiforskning. Genom demonstrationsanläggningar har vi fått fram såväl ny forskning som utveckling av sol, vind, vatten och bioenergi – alla de delar som är en viktig mix i vårt energisystem.

Vad gäller kärnkraften är det ingen hemlighet att Centerpartiet på lång sikt vill minska beroendet av kärnkraften. Det är därför som vi har ingått Alliansens överenskommelse som innebär att vi lägger statliga pengar för satsningar på det gröna och förnybara och att kärnkraften ska stå på egna ben.

Vad gäller subventionerna är den enda subvention som vi kan se kärnkraftsbolagens dispens och möjlighet att skjuta upp skatt. Den möjligheten kommer vi inte att tillåta i framtiden, och det har vi redovisat i den skrivelse som har landat i riksdagen.

Tycker Åsa Romson att det är fel med den utveckling som vi nu kan se på det förnybara området, där vindkraften har gått från 1 till 6 terawattimmar och andelen förnybar energi är 47 procent?

Anf. 84 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Svaret blir något märkligt när det gäller kärnkraftens subventioner. Det har debatterats och kommer att fortsätta debatteras i den här kammaren. Det är uppenbart att när det gäller försäkringspremierna är det svenska folket som ska agera försäkringsbolag åt kärnkraftsbolagen. Strålsäkerhetsmyndigheten

säger nu att det saknas 30–40 miljoner i kärnavfallsfonden och föreslår därför att kärnavfallsavgiften höjs, eftersom kärnkraftsbolagen naturligtvis måste stå för sina egna avfallshanteringskostnader. Annars är det ju någon annan som får betala för kärnkraftsbolagens avfallshantering.

Tycker Annie Lööf att det är svenska folket och kommande generationer, som det blir i det här fallet, som ska stå för kärnkraftsbolagens avfallshantering? Det är din egen regering och ditt eget parti som har sett till att utredningen om att höja kärnkraftsavfallsavgifterna från 2 till 6 öre per kilowattimme nu är försenad och inte kommer upp på bordet. Det här är ju en tydlig subvention. Att säga att man först såg möjligheter till en massa subventioner och två år senare ha förhandlat bort dem och inte ser möjligheten till några subventioner alls är inte ett särskilt bra regeringssamarbete.

Anf. 85 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Alliansens energiöverenskommelse har borgat för att vindkraften på bara några år har byggts ut från 1 till 6 terawattimmar. År 2006 var andelen förnybar energi 42 procent. I dag är den 47 procent. Det finns också en stor tilltro till att bygga ut andra förnybara energikällor i Sverige, och det är något som jag och Centerpartiet välkomnar.

Vad gäller försäkringsansvaret för kärnkraftsbolag ställer Sverige högre krav än något annat land i Europa. Det är också något som den här regeringen har skärpt.

Vi kommer att fortsätta fullfölja Alliansens energiöverenskommelse. Den bygger på det som många miljövänner under flera år har kämpat

för, nämligen en tydlig utbyggnad av den förnybara energin. Det är bara på det sättet som vi långsiktigt kan minska beroendet av kärnkraften. (Applåder)

Anf. 86 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp en fråga som Annie Lööf inte berörde i sitt anförande, och den gäller villkoren för Landsbygdssverige.

I dag tappar många mindre kommuner invånare i snabb takt. Vi kan se hur landsbygden och mindre orter utarmas runt om i Sverige medan storstäderna växer, kanske alltför snabbt. För att vända den här utvecklingen behöver vi en väldigt konkret politik, inte allmänna paroller eller målsättningar.

Jag menar att i denna fråga är regeringen alltför trött och passiv. Det finns egentligen inte en tanke om hur man ska utveckla den svenska landsbygden.

Vi har en rad mycket konkreta förslag på detta område som vi tror skulle bidra till att vända denna utveckling. Vi vill satsa på de gröna näringarna, ha en långsiktig biogasstrategi, gynna kooperativ vindkraft ekonomiskt och införa nettoinmatning, vilket gynnar små kraftproducenter.

Vi vill gynna småföretag genom att ta bort ansvaret för sjuklöneperioden, satsa på turism och ökad tillgång till riskkapital. Vi vill att man ska bygga ut kommunikationerna även på landsbygden, till exempel det lågtrafikerade järnvägsnätet.

Det är ett stort problem att banksektorn drar sig undan från landsbygden. Vi vill gynna framväxten och utbredningen av lokala

sparbanker som är förankrade i bygden och investerar sitt kapital där.

Vi vill att man gör verklighet av förslagen i utredningen om servicekontor och servicepunkter så att man garanterar en miniminivå på servicen. Vi inser att privatiseringen av till exempel apotek och hälsocentraler gynnar storstäder relativt landsbygd där få nya investeringar sker.

Vi vill att vinster från kraftindustri och gruvnäring ska kunna gå tillbaka till landsbygden i form av investeringspengar.

Vi vill att högskolan ska kunna finnas även på mindre orter.

Vi tror att det är denna typ av konkreta åtgärder som ger den svenska landsbygden och de mindre orterna en chans att utvecklas.

Ni talar om detta ibland, men ni gör nästan ingenting. Varför då?

Anf. 87 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Emellanåt lät Jonas Sjöstedt som en riktig centerpartist. Det var härligt att höra om både riskkapitalavdrag och att småföretagande är det som bygger landsbygden stark. Det är en paroll som vi har hävdat och fortfarande hävdar med emfas.

Det är jobb, tillväxt och utveckling som skapar goda och gynnsamma villkor i hela landet. Är det något vi behöver forma vår politik på så är det frihet. Det ger trygghet och hållbarhet oavsett om man bor i Valdemarsvik, Vasastan eller Vimmerby. Alla ska ha rätt att bo och verka, starta företag och anställa och bo i attraktiva boendemiljöer oavsett om det är i Botkyrka eller Burträsk. Då behöver vi forma en agenda som inte dikteras uppifrån utan som växer underifrån.

Därför har vi under min tid som näringsminister, och även under min företrädares tid, arbetat med kompetensplattformar som regionerna själva tar fram för att stärka kompetensförsörjningen och se hur man kan lyfta fram varje regions specifika behov.

Jag har precis lanserat konceptet Attraktionskraft Sverige, för vi ser att förutom jobb och företagande är det kultur, boendemöjligheter och tillgänglighet i form av kommunikationer som är centrala för att bygga attraktionskraft runt om i Sverige.

Vi har också gjort konkreta saker. Bland annat har vi sänkt arbetsgivaravgifter och egenavgifter – något som Jonas Sjöstedts parti vill fördubbla. Vi har sagt tvärnej till en lastbilsskatt som skulle döma ut stora delar av Norrlands inland. Vi har satsat stora pengar på besöksnäringen, senast 60 miljoner för bara någon månad sedan. Fem destinationer har valts ut för att bli exportmogna, internationella besöksdestinationer.

Vi har vidare lagt stora pengar på Matlandet Sverige och Skogsriket. Det är två delar i de gröna näringarna som är helt centrala för primärproduktion, jobb och tillväxt på landsbygden. Lägg därtill våra stora satsningar på infrastruktur, bland annat en halv miljard till bredband som aviserades i förra höstens budget. Vi har en offensiv politik för lika villkor oavsett om man bor i stad eller på landsbygd. (Applåder)

Anf. 88 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det låter inte helt illa när man lyssnar på Annie Lööf, men när man läser statistiken över hur snabbt det går med avfolkningen runt om i Sverige ser det riktigt illa ut. Och regeringen gör alltför lite för att motverka detta. Man pratar mycket men gör lite, och sänkta

arbetsgivaravgifter är alla ganska överens om i dag ger väldigt liten regionalpolitisk effekt.

Centerns grundproblem är att ni lyssnar alltför mycket på Timbro och alltför lite på människor som bor på landsbygden i Sverige och på deras verkliga livsvillkor. Hur kom ni annars på den märkliga idén att skattebefria rika gruvbolag som kommer hit för att exploatera våra naturrikedomar och att de som arbetar där som är vävlönade, och där det inte är brist på arbetskraft, inte ska betala inkomstskatt i de kommuner som nu akut behöver bygga bostäder och bygga ut skolor och infrastruktur? Det utarmar landsbygden och gynnar stora multinationella företag som finns där bara ett kort tag. (Applåder)

Anf. 89 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Nu börjar man känna igen Jonas Sjöstedt när han talar om offentliga insatser i stället för att bygga attraktionskraft underifrån. Är det en fördubblad arbetsgivaravgift för unga som gynnar företag och kommuner i landets mindre kommuner? Jag talar om till exempel Icehotel i Jukkasjärvi och Astrid Lindgrens Värld i Vimmerby. Är det en fördubblad moms på en blomstrande personalintensiv restaurangbransch som har satt till exempel Fäviken utanför Åre på den gastronomiska kartan?

Jag inte bara tror utan vet att fördubblade skattesatser inte kommer att gynna landsbygden. Jag är själv uppvuxen där. Jag omges dagligen av vänner och familj som talar om för mig att det är förutsättningar för jobb, goda kommunikationer, företagande och egen initiativkraft som alltid kommer att vara basen för att ha en landsbygd att lita på. (Applåder)

Anf. 90 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Halva mandatperioden har snart gått, och den parlamentariska situationen är alltså osäker. Det påverkar givetvis den förda politiken. I partiledardebatten för ganska precis ett år sedan påtalade jag vikten av att en minoritetsregering söker stöd för sin politik och förankrar sin politik hos riksdagens majoritet. Jag tog också upp en lång rad frågor där regeringen har förlorat eller vunnit omröstningar i riksdagen på grund av att det finns ett vågmästarparti.

Regeringen verkar ha lärt sig sin läxa. Man förlorar inte längre lika många omröstningar. Det beror kanske främst på att man har förändrat sin taktik. Antingen lyfter man över huvud taget inte upp frågor som man vet att man inte har majoritet för eller så undviker man nederlag genom att vika ned sig i de frågor som man vet att man inte har majoritet för.

I praktiken har vi fortfarande en minoritetsregering som trots att man försöker dölja det genom att inte begära votering i riksdagen gång på gång får bakläxa av just riksdagen. Läger man samman förlusterna i kammaren med vad som har skett i EU-nämnden handlar det om ungefär 25 frågor under detta riksdagsår.

Frågor där vi sverigedemokrater har varit med och fällt avgörandet handlar till exempel om ett mer samordnat och effektivare järnvägsunderhåll, att Sverige ska verka för en märkning av kött från djur som slaktats utan bedövning, att OS ska fortsätta sändas i kanaler som är tillgängliga för alla, att vi vill se åtgärder för att förbättra möjligheten för överskuldssatta människor att beviljas skuldsanering, en förändring av sjukskrivnas prövning av arbetsförmåga på arbetsmarknaden, förbättrade möjligheter för barnomsorg under helger och nätter, hårdare tag mot fusk i inom taxibranschen med mera. Jag

är säker på, fru talman, att vi får anledning att återkomma till dessa frågor så småningom.

Ett område där regeringen skulle kunna få stöd från åtminstone oss och därmed kanske få majoritet i kammaren är kriminalpolitiken.

Häromdagen kunde vi ta del av interna uppgifter från Rikspolisstyrelsen som visade att polisens uppklärningsprocent inte på åtta år har varit så låg som den är i dag.

Under samma period har regeringen kraftigt ökat anslagen till rättsväsendet generellt; vi har fått ungefär 3 000 nya poliser. Detta är något som regeringen och Fredrik Reinfeldt ofta framhåller, inte minst nu senast i *Ekots* lördagsintervju i helgen.

Det blir uppenbart, fru talman, att det inte i första hand är större resurser eller fler poliser som behövs för att öka effektiviteten inom rättsväsendet. Det stora problemet för polisen är att man har ett alldeles för brett samhällsuppdrag. För många utbildade poliser ägnar sig åt byråkrati och rent skrivbordsarbete eftersom antalet civilanställda inte har ökat i takt med antalet poliser.

För bara ett par månader sedan gick rikspolischefen ut i medierna och talade om att han vill se ett mer renodlat polisuppdrag så att polisen kan ägna sig åt kärnverksamheter som att bekämpa brott och skapa trygghet för människor på gator och torg i stället för att ägna sig åt utfärda pass, bevilja tillstånd av olika slag, inspektera farliga istappar eller vad det nu kan vara – sådant som civil personal eller andra myndigheter skulle kunna göra minst lika bra eller till och med bättre.

Nu kommer vi att få se en omorganisation av polisen. Det finns en bred enighet kring det här i riksdagen, men det är en förändring som

tyvärr ändå får begränsad effekt på den byråkratiska bördan för polisen. Det som behövs, fru talman, är framför allt en renodling av polisens uppdrag och mer civil personal.

För precis en vecka sedan var det Sveriges nationaldag. Det kan man tycka är en dag att fira, en dag att visa stolthet över vår nation och allt som vår nation bygger på och som håller oss samman som svenskar. En dag att reflektera och minnas tidigare generationers svenskar som med flit, slit och strävsamhet har skapat möjligheter och förutsättningar för oss som lever i dag att åtnjuta frihet och välfärd och en rad andra saker som vi i dag tar för givna men kanske inte alltid uppskattar till den grad som vore rimligt.

Tyvärr är vi ganska dåliga på att bejaka och fira sådant här i Sverige. Här är ängsligheten total. Här blir det storm åtminstone i det mediala vattenglasat när vår statsminister i en av sina bättre stunder, måste jag säga, ändå råkar påstå att vi svenskar faktiskt existerar. Här i Sverige påstår vi annars inte att vi svenskar existerar eller att vi är bra på någonting, utan här ber vi om ursäkt för att vi finns och för att vi ibland kanske råkar vara bra på någonting.

Det här är tyvärr någonting som numera också är genomgående i firandet av Sveriges nationaldag. Till och med när det gäller det ursprungliga firandet på Skansen, där man har högtidlighållit den 6 juni under lite olika former och beteckningar sedan någon gång på 1800-talet, har vi kunnat se en politisering på det här subtila viset, där huvudinriktningen är ett okritiskt hyllande av det moderna Sverige – det vill säga det splittrade, segregerade, sammanfallande svenska samhälle som är resultatet av ett samhällsexperiment som övriga partier i den här församlingen har ägnat de senaste decennierna åt.

Det kanske inte är så märkligt att det tycks vara ganska svårt att uppbåda något slags engagemang eller någon större entusiasm hos människor i allmänhet för att fira nationaldagen. Det är naturligtvis väldigt trevligt med en ledig dag i början av sommaren, men för de flesta tror jag att den 6 juni betyder framför allt detta – en ledig dag, detta eftersom man inte tillåts fira någonting som faktiskt betyder någonting som man kan relatera till eller skapa något slags nationalkänsla kring.

Samtidigt är det kanske just av de här anledningarna som vi är i stort behov av en nationaldag. Vårt land är i dag splittrat och segregerat. Vi har återigen överlåtit makten över vårt land till främmande länders politiker. Gustavsdagen, Svenska flaggans dag, nationaldagen, eller vad man nu väljer att kalla den 6 juni, är en viktig symbol för ett enat Sverige, för svensk självständighet och för svensk demokrati. Jag kan tycka att vi åtminstone den dagen borde få lov att bejaka och fira dessa värden, så kan övriga som absolut vill ägna sig åt ängslighet och självförakt hylla det splittrade Sverige under årets övriga 364 dagar.

Fru talman! Inte minst blir det här fenomenet påtagligt när man diskuterar de här sakerna med människor som har sitt ursprung i ett annat land. Inte sällan kommer de från en kultur där det är självklarheter att man är stolt över det egna ursprunget och att man firar den egna kulturen. Många undrar naturligtvis över vad vi håller på med här i Sverige. Samtidigt och paradoxalt nog tror de som svarar för detta självförakt och denna ängslighet sig hjälpa dessa, som man tror, stackars hjälplösa invandrare och skydda dem från något slags svensk nationell stolthet.

Jag tror, fru talman, att det är precis tvärtom. Väldigt många människor som kommer hit från andra länder förväntar sig att vi,

precis som de i deras hemländer och nationer, har en stark nationell identitet som vi är stolta över och som vi bejakar. Hur ska någon kunna bli en del av ett majoritetssamhälle när de som utgör detta majoritetssamhälle själva inte vågar stå för det och bejaka det? Det går naturligtvis inte. Jag tror inte att vi löser problem med segregation och utanförskap genom att vi förnekar vår egen identitet.

Fru talman! Det splittrade samhället är vår största utmaning. Vi kan ägna oss åt att diskutera skattesatser, vi kan kasta olika typer av arbetslöshetssiffror i huvudet på varandra, vi kan käbbla om det politiska spelet fram och tillbaka, men när vi pratar om framtidsutmaningar för Sverige ser man problemen väldigt tydligt när man kokar ner det: Väldigt mycket av de problem som vi har att hantera i dag hänger ihop med splittringspolitik, den ansvarslösa invandringspolitiken.

Vi ser det i skolan där segregationen får tydligare genomslag. Vi ser det på arbetsmarknaden där massarbetslösheten tydligt hänger ihop med det här, och som en naturlig följd av det ser vi det i socialbidragsstatistiken. Vi ser det på bostadsmarknaden, och vi ser det i kriminalstatistiken. Det handlar inte om diskriminerande strukturer, eller främlingsfientliga svenskar, brist på resurser eller brist på finurliga idéer om hur vi gömmer undan de här problemen bakom statistik. Det handlar om ansvarslös politik, och den kan vi förändra politiskt. Det tänker vi göra. (Applåder)

I detta anförande instämde Erik Almqvist och Tony Wiklander (båda SD).

Anf. 91 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag älskar Sverige. Jag älskar den mångfald Sverige står för. Jag älskar den tolerans som många med mig visar för den

mångfald och demokrati som Sverige står för. Men det är inte Jimmie Åkessons Sverige. Mitt Sverige står för öppenhet, mångfald och tolerans.

Sverigedemokraterna säger sig ofta vara bekymrade över brottslighet och otrygghet i samhället. Frågan är bara vad som händer när Sverigedemokraternas lösningar kommer på den upplevda rättsotryggheten och kriminaliteten eller på att få fram resurser till vård och omsorg för våra äldre och sjuka.

Om vi ska genomföra Sverigedemokraternas alla förslag som de förespråkar skulle nämligen dessa bekymmer snarare både förvärras och fördjupas. Var fjärde läkare och tandläkare i Sverige i dag är född utomlands. Var femte personlig assistent eller vårdbiträde är född i ett annat land. 234 av landets 290 kommuner skulle minska i befolkning om vi inte hade haft invandring till Sverige. Man skulle minska i skattekraft, och man skulle därmed minska resurserna till välfärdens kärna, det vill säga skola, vård och omsorg.

Det är då vi kommer till pudelns kärna: Behöver Sverige fler eller färre skattebetalare? I Jimmie Åkessons värld blir ju resultatet betydligt färre skattebetalare i det här landet. Kan vi anställa fler eller färre poliser på gatan om vi har färre som betalar skatt? Blir vårddköerna kortare om vi har färre läkare och tandläkare? Blir det fler händer i vården i Landskrona eller Sölvesborg om vi har färre vårdbiträden eller personliga assistenter?

Det är Jimmie Åkessons slutna antijobbpolitik som kommer att leda till färre skattebetalare och till större utanförskap. Behöver Sverige fler eller färre skattebetalare, Jimmie Åkesson? (Applåder)

Anf. 92 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tror på att vi behöver en balans. Det är klart att vi vill ha så många skattebetalare som möjligt, men jag tror inte att massinvandring är en lösning på det. Det har ju visat sig att det är precis tvärtom så här långt.

Det har nämnts i den här debatten och i många tidigare debatter att det är väldigt många människor som är födda i ett annat land som nu bor i Sverige och arbetar och går till jobbet. Jag hörde tidigare siffran 600 000–700 000 personer eller någonting sådant.

Det är jättebra att det är så. Det är fantastiskt bra. Problemet är att det är ungefär lika många som inte gör det, och då ökar de offentliga utgifterna i stället, för de ska ju ändå ha del av välfärden. Det är inte bara så att om vi har stor invandring så får vi in en massa nya skattepengar. Det kostar också väldigt mycket skattepengar och är bevisligen en nettokostnad.

Således tycker jag att det är jättebra om vi kan få fler skattebetalare, men det får vi inte genom den politik som ni bedriver, den ansvarslösa splittringspolitik som den här regeringen och tidigare regeringar under de senaste decennierna har bedrivit. Det är tvärtom en politik som kostar pengar, som kostar socialt kapital, som kostar på en rad olika områden och som har splittrat och segregerat det svenska samhället.

Annie Lööf säger att mitt Sverige inte är hennes Sverige. Det håller jag med om. Jag har förvisso ingenting emot mångfald. Jag har ingenting emot att det lever människor i det här landet som kommer från något annat land, så länge de vill ta del av vårt land och bli en del av vårt svenska samhälle.

Jag har inget emot att vi tar till oss lite olika kulturer eller influenser från olika kulturer runt om i världen. Däremot är jag stark motståndare till det splittrade land som Annie Lööf och hennes kumpaner i regeringen och bland de övriga sju riksdagspartierna här har skapat. Det samhället är jag emot, och det kommer jag att bekämpa. (Applåder) I detta anförande instämde Erik Almqvist (SD).

Anf. 93 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det är just det splittrade och otrygga Sverige som Sverigedemokraterna snickrar på. Det är det som blir resultatet med färre händer i vården. Det är det som blir resultatet med färre pengar till färre poliser. Det är det som blir resultatet av Sverigedemokraternas politik med färre skattebetalare.

Om man isolerar Sverige exempelvis genom att försvåra för tjänstehandel, gå ut ur EU eller effektivt begränsa arbetskraftsinvandringen lägger man en blöt filt över tillväxt och jobbskapande i Sverige.

Din politik, Jimmie Åkesson, göder utanförskap, gängbildning och kriminalitet. Vill man komma åt brottsligheten är det precis tvärtom man ska jobba, alltså genom att ha en politik som skapar fler jobb och som skapar en högre tillväxt.

Vill man komma åt otryggheten, få kortare vårdköer och fler händer i vården behövs fler skattebetalare. Då kan vi inte skicka hem var femte personlig assistent eller var fjärde tandläkare i det här landet. Mitt Sverige bygger på mångfald och på en respekt för den mångfalden. (Applåder)

Anf. 94 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har inte för avsikt att skicka hem vare sig personliga assistenter eller några andra – därmed fick jag det sagt igen.

Vem är det som haft makten de senaste decennierna? Ja, inte jag. Det är inte jag som har skapat det splittrade samhälle som vi i dag har. På Annie Lööf låter det som att vi inte har några problem men att vi, om jag skulle få någonting att säga till om, skulle få en massa problem.

Faktum är att vi redan i dag har problem. Vi har en extrem segregation. Vi har ett väldigt splittrat samhälle. Annie Lööf talar om gängbildningar. Ja, åk ut till vilken förort som helst eller till vilken stor eller medelstor stad som helst i Sverige i dag! De här gängen finns. De slåss. Det finns redan enorma motsättningar och enorma spänningar inbyggda i det svenska samhället.

Det är inte min politik som skapat det, utan det är den politik som Annie Lööf och den här regeringen står för och den politik som övriga sju riksdagspartier står för, inte min politik, som skapat det. Jag vill motverka nämnda utveckling. Det är vad min politik går ut på. (Applåder)

Anf. 95 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson beskrev i inledningen av sitt anförande sitt partis roll som vågmästare i Sveriges riksdag. Statsministern ligger nog inte sömnlös och oroar sig över er roll som vågmästare. Ungefär nio gånger av tio då det verkligen gäller här i kammaren röstar ni lojalt med den borgerliga regeringen och dess förslag.

Tidigare i den här debatten diskuterade jag en central del i den borgerliga politiken med statsministern: om vi ska tvinga kommuner att privatisera äldreomsorgen genom tvångs-LOV. Det är en av de

delar av den borgerliga politiken som ni stöder.

Det handlar om att kommunerna inte längre ska ha rätt att välja att ha det här som gemensam välfärd, utan riskkapitalbolagen ska ha rätt att göra vinst på våra skattepengar. Men vi vet att det ger färre anställda och fler otrygga jobb och att det i dag handlar om att vi går miste om 20 000 arbetstillfällen på grund av vinsterna i riskkapitalbolagen.

I *Dagens Eko* i december förra året sade er representant i socialförsäkringsutskottet att ni stöder förslaget om tvångsprivatiseringar. Varför gör ni det, Jimmie Åkesson?

Anf. 96 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag känner inte till att vi stöder något förslag om tvångsprivatiseringar. Vad det handlar om, fru talman, är att vi ska ha likvärdig välfärd i hela landet. Någonstans inbillade jag mig att också Jonas Sjöstedt vill ha det.

Det blir problem när det är olika regler. Om vissa regler gäller i en kommun och helt andra regler gäller i en annan kommun får vi inte likvärdig vård och omsorg. Jag menar att välfärden ska vara likvärdig. Oavsett vilken kommun vi bor i ska vi ha rätt till samma välfärd. Det är liksom utgångspunkten för det svenska välfärdssamhället.

Också jag ser de problem som Jonas Sjöstedt ser med stora privata bolag som går in och tjänar pengar på välfärden, flyttar de pengarna utomlands och så vidare. Men att samtidigt så kategoriskt vara emot all form av privat driven välfärd, att så kategoriskt säga att den är dålig och att det offentliga är bra, är inte seriöst. Det är inte heller sjyst gentemot alla inom äldreomsorg eller assistans eller för den delen inom skolan som gjort aktiva val utifrån sina förutsättningar och de

villkor de har, utifrån vad som passar för deras situation och utifrån vilka intressen och behov de har. Man kan ha hittat en utförare som man tycker passar.

Jonas Sjöstedt vill då säga: Nej, tyvärr, du måste gå till kommunen för att få din omsorg, din skola eller vad det nu kan vara. Men det är inte ett alternativ här. Vad det handlar om är att hitta en balans. Den balansen har jag inga förhoppningar om att hitta tillsammans med Jonas Sjöstedt, för han är alldeles för kategorisk i de här frågorna. Det är tråkigt.

Jag tycker att Jonas Sjöstedt lite grann ska försöka balansera sin retorik när det gäller privata alternativ i välfärden.

Anf. 97 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att när Jimmie Åkesson talar om likhet i välfärden handlar det om riskkapitalbolagens lika rätt att tjäna pengar på våra skattepengar i Sveriges alla kommuner. Det är högerpolitik. Du bedriver högerpolitik, Jimmie Åkesson!

Du ägnade en betydande del av ditt anförande åt att tala om svenskhet och om nationaldagen. Jag kan förstå att man är stolt över att vara svensk. Jag är till och med stolt över Loreen när hon i Baku vann schlagerfestivalen för Sverige.

Men en sak funderar jag på när det gäller er svenskhet och det är hur ni ser på partier i andra länder. Själv var du väldigt tidigt ute och gratulerade Sannfinländarna när de gjorde stora valframgångar i Finland. Mig veterligt är Sannfinländarna det enda partiet i världen som går till val på att vara emot just svenskhet. Hur hänger det här ihop?

Anf. 98 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Möjligtvis finns det då sju partier i denna församling som går till val på att vara emot svenskhet.

För att avsluta diskussionen om privata utförare i välfärden: Det jag försökt belysa i det Jonas Sjöstedt sagt är att så fort det handlar om privata utförare i välfärden är det stora riskkapitalbolag som skor sig på stackars arbetare och på sjuka och gamla. Men det är inte bara så. De utförarna finns, men det finns också väldigt många seriösa utförare. Jag har besökt en rad äldreboenden runt om i landet där de boende är oerhört glada över och oerhört nöjda med det de får. De är mycket nöjdare än de skulle ha varit om de hade haft kommunal omsorg, helt enkelt därför att det de valt mycket bättre passar för deras situation.

Vad ska vi säga till alla dessa om vi ska förbjuda privata alternativ i vården? Det är inte seriöst. Låt oss hitta en balans. Jag diskuterar gärna med Jonas Sjöstedt om hur vi ska kunna hitta denna balans och komma bort från riskkapitalbolagen och ändå kunna behålla det som är bra. Jag diskuterar alltså gärna de frågorna. (Applåder)

Anf. 99 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt begära replik, men när jag hörde Jimmie Åkessons inlägg kunde jag inte låta bli att göra det. Jag är svensk, och jag är stolt över vårt land. Jag är stolt över det som byggt Sverige. Vi har skäl att vara oerhört tacksamma för att få bo i det här fantastiska landet – ett land som byggt av initiativkraft, öppenhet, tolerans, nyfikenhet, tillit, flit och väldigt många andra viktiga egenskaper. Vi har också haft en del tur när det gäller naturresurser och annat.

Vi har väldigt mycket att vara stolta över när det gäller den människosyn som präglat vårt land – det solidariska sätt på vilket vi tar hand om varandra. Vi har många viktiga värderingar tillsammans. Här står Jimmie Åkesson och i ett näst intill obegripligt inlägg talar om att vi inte tillåts fira Sverige, om att det finns en ängslighet och ett självförakt och om att en splittringspolitik bedrivs.

Detta sker en vecka efter det att Sverige firat nationaldagen. Det har tv-sänts så att alla svenskar kunnat se det. Hundratusentals svenskar har i hembygdsföreningar och i andra sammanhang viftat med svenska flaggor och varit stolta över det som Sverige står för. Då talar Jimmie Åkesson om ängslighet och självförakt och om att man inte tillåts firande! Jag undrar vad Jimmie Åkesson vill ha sagt med det inlägget. Vad är meningen med den typen av resonemang?

Anf. 100 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag håller med om den första delen av det som Göran Hågglund sade. Det finns mycket som är bra med vårt land, och vi har mycket att vara stolta över. Det finns många goda värden som har byggt det här landet och det samhälle som vi lever i i dag. Som jag försökte säga i mitt anförande glömmer vi ofta bort det som tidigare generationers svenskar har uträttat för att vi ska kunna leva i det samhälle som vi lever i i dag. Det lyfts inte fram på nationaldagen.

Den 6 juni, vad är det för datum egentligen? Varför firar vi den 6 juni? Det gör vi för att Gustav Vasa valdes till kung. Varför var det bra? Han var en riksbyggare, hävdar många. Kalmarunionen – det fogdevälde som den svenska nationen stod under – fick sitt definitiva slut. Vi firar svensk självständighet, svenskt självbestämmande och svensk frihet. Det är bortglömt i dag. Det är inte det man hyllar på nationaldagen. Av dem som officiellt hyllar och firar den svenska nationaldagen låter som

om Sverige och det svenska samhället uppstod för 20, 30, 35 år sedan. Det är det moderna Sverige som framhålls. Det får man gärna göra, men inte bara det. Varför kan vi inte också framhålla tidigare generationers svenskar som har uträttat något gott för vårt land? Det finns många sådana, men det hör man aldrig i diskussionen.

Det är det jag menar. Varför är vi så ängsliga? Varför kan vi inte lyfta fram något som har varit bra innan splittringspolitiken tog sin början? Det är det jag gärna skulle se, men jag upplever att det finns en ängslan för det. Det är inte bara jag som gör det. Efter det tv-sända nationaldagsfirande som både jag och Göran Hågglund besökte på Skansen fick jag mycket respons från många människor – svenskfödda och invandrare – som uttryckte att de upplevde det som märkligt att vi bara firar det moderna nya Sverige.

Anf. 101 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Man kan säkert ha synpunkter på vad som lyfts fram i olika sammanhang, men jag är säker på att det vid många firanden runt om i Sverige har lyfts fram viktiga personer och viktiga sammanhang i föreningar och civilsamhället som har betytt mycket när Sverige som vi känner det i dag har vuxit fram.

Väldigt många av de saker som har betytt mycket för det Sverige vi har i dag handlar om öppenhet, tolerans, nyfikenhet på andra och en önskan att lära av andra. Det är det som har gjort Sverige till ett framgångsrikt samhälle. Det handlar också om respekt för varandra och om alla människors lika värde.

Jimmie Åkesson talar om splittringspolitik. Det är precis det som hans parti står för. Vi och de, ni och vi – det är det som är grunden. Man vill

hitta någon annan som står för problemen så att man själv kan framstå som lite bättre. (Applåder)

Anf. 102 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag hittar gärna någon annan – sju partier i riksdagen till exempel – som har skapat de här problemen. Det är i alla fall inte jag. Jag har ingen makt över huvud taget, så jag har inte skapat några problem, ändå finns det problem. Dem har Göran Hägglund och hans kolleger skapat.

Det är det som är utgångspunkten. Göran Hägglund beskriver ett öppet, fantastiskt samhälle där vi bejakar mänskliga rättigheter. Det låter ju väldigt bra. Men det finns en baksida av det moderna Sverige, nämligen det splittrade samhället, det samhälle som har gigantiska problem med segregation och utanförskap. Om vi nu är så öppna och fantastiska som vi tror att vi är, så vidsynta och duktiga på att integrera människor från en annan del av världen, varför är arbetslösheten då så hög bland dessa människor? Varför är arbetslösheten bland utomeuropeiska invandrare över 20 procent? Jo, därför att vi har misslyckats. Det fantastiska lyckorike som Göran Hägglund beskriver och hyllar är ett fantasisamhälle som inte finns på riktigt. (Applåder)

Anf. 103 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Åhörare! Bästa regering! Den ekonomiska krisen håller stora delar av Europa i ett järngrepp. Miljoner unga som hoppades på en bra framtid blir arbetslösa och fattiga. Lönerna sänks för dem som redan tjänade dåligt. Den lilla välfärd som byggdes upp på många håll monteras nu ned snabbt. På diktat av Europeiska unionen angrips fackliga rättigheter och kollektivavtal.

Samtidigt som det sker rycker Europeiska unionen ut med enorma summor i nya nödlån – senast till Spanien. Men vem är det som får

hjälp, och vem är det som betalar?

Solidariteten i dagens EU har blivit omdefinierad till att skattebetalarna får betala bankernas förluster. När bankerna går med vinst får ägarna den. När det är förlust skickas den till skattebetalarna. Så ser finanskrisens logik ut, enligt Europeiska unionen. Det är bankernas förluster som driver krisen framåt. Det är en avreglerad, spekulativ finansmarknad som är krisens grund.

Runt om i Europa påstår högern att det är för stora offentliga utgifter som är krisens orsak. Det förenklade budskapet hör vi även här i Sverige. I de flesta fall, det spanska till exempel, är det fel.

Underskotten beror på krisen, inte tvärtom.

EU:s politik för att mota krisen har inte bara skapat en social katastrof, den är även ett ekonomiskt misslyckande där man skjuter problemen framför sig och flera länder nu befinner sig i djup recession. Som svar på krisen måste vi reglera en finanssektor som har gått över styr. Bankernas ägare och även fordringsägare måste ta förlusterna, de kan inte bara skickas vidare. Bankerna kan inte vara undantagna från principen att investeringar även innebär risk.

När samhället tvingas rädda delar av den finansiella sektorn ska staten få ägande över bankerna i utbyte. Finanssektorn måste regleras med hårdare krav på kapitaltäckning, förbud mot vissa former av spekulation och en internationell skatt på finansiella transaktioner. Bankerna måste skilja mellan bankverksamhet och finansiell handel. Samhällets garantier och därmed indirekta stöd ska inte gälla finansiell spekulation.

Fru talman! Denna kris är också eurons kris. I dag tror fler svenskar på ufon än på euron – kanske något för Jan Björklund att fundera vidare över. Den gemensamma valutan förvärrar krisen. Den låser länder med usel konkurrenskraft och fel penningpolitik. Den gör det dyrare för euroländerna att låna. Det är dags för EU och eurons anhängare att svälja prestige och de europeiska stormaktsdrömmarna och inse att euron var ett misstag. Krisländer som Grekland bör erbjudas en ordnad väg ut ur valutaunionen. Alternativet kan vara den kaotiska vägen. Sverige har klarat krisen bättre än många andra länder. Det beror inte minst på att vi står fria från euron och på att vi har en låg statsskuld.

Detta ska vi slå vakt om. Folkets nej till euron ska respekteras och statsskulden ska inte öka. Låg skuldsättning och låga räntor på skulden ger oss större möjligheter att bekämpa arbetslösheten och utveckla välfärden. Men arbetslösheten stiger även i Sverige, och investeringarna för framtiden är för små. Inkomstklyftorna ökar såväl mellan rika och fattiga som mellan kvinnor och män. A-kassa och sjukförsäkring måste renoveras och ge de utsatta det stöd som de behöver.

Det är nu vi behöver en politik som ökar investeringarna och sysselsättningen. Ställda inför klimatkrisen måste denna politik också vara en grön investeringspolitik. Vi vill investera det enorma ekonomiska utrymme som regeringen använder till sänkt skatt för höginkomsttagare, sänkta arbetsgivaravgifter och sänkt restaurangmoms.

Med vänsterpolitik skulle Sveriges järnvägar renoveras och byggas ut, inte privatiseras. Det är bra för miljön, och det är bra för Sveriges konkurrenskraft. Med vänsterpolitik skulle nya miljövänliga bostäder byggas där det är bostadsbrist, och gamla slitna fastigheter och skolor

skulle renoveras.

I Vänsterns Sverige får de arbetslösa goda yrkesutbildningar som ger dem arbete och en ny chans. Vi vill satsa på högskola och på forskning.

Med rätt politik skulle vi kunna ta täten på områden där de nya arbetena och de nya branscherna växer fram, som biogas, solenergi och vindkraft.

Vi vill att fler ska få arbeta med att ta hand om våra barn och äldre för en bra kvalitet och en arbetsmiljö där man orkar arbeta fram till pensionen. I stället för att sänka skatter, vilket inte ger fler jobb, vill vi investera oss ur krisen. Det är arbetarrörelsens klassiska politik för att få fart på hjulen och samtidigt bygga ett mer jämlikt och ett mer modernt samhälle. Det är en kontrast mot denna regerings trötthet och visionslöshet inför utmaningarna.

Fru talman! I krisens spår tvingas människor runt om i Europa att lämna sina hem och sina familjer för att söka försörjning. Allt fler kommer till Sverige för att söka arbete och framtid.

Vi välkomnar att människor kan flytta mellan länder och söka arbete på annat håll. Men vi vill att alla ska behandlas lika, och så är det inte i dag. I dagens Sverige utnyttjas många som kommer hit av skrupelfria arbetsgivare. Lastbilschaufförer får några tusenlappar i månaden som betalning och bor i sina lastbilshytter veckor i sträck. Många av dem som städar i rika människors hem är underbetalda och har dåliga villkor. I köken i restauranger i Stockholm kan man hitta människor

som arbetar för 30 kronor i timmen och som arbetar alldeles för många timmar. De vågar inte säga ifrån av rädsla för att få sparken.

Så ser det ut i dagens Sverige. Lönedumpning och diskriminering åter sig in i allt fler branscher. Detta verkar vår regering knappt tycka är ett problem. Detta vill vi i Vänsterpartiet göra någonting åt, och vi har de konkreta förslagen. Vi vill se över hur F-skattsedlar används, vi vill införa ett solidaransvar för huvudentreprenören och vi vill ha ett socialt protokoll i EU:s fördrag. Det skulle garantera att kollektivavtalen följs i Sverige för alla.

En sådan politik vinner alla som arbetar på. De som kommer hit utnyttjas inte, och våra villkor på arbetsmarknaden pressas inte tillbaka. Det gynnar seriösa företag som behandlar sina anställda väl, och det minskar skattefusket.

På allt fler arbetsplatser breder de otrygga anställningarna ut sig. Merparten av de unga som har ett jobb i dag i Sverige har en otrygg anställning. Bemanningsföretag ersätter ordinarie personal. Visstidsanställningar och timanställningar staplas på varandra.

Arbetstagaren ska alltid vara utbytbar och alltid vara flexibel. Det ger ett otryggt och dåligt arbetsliv. Vi vill att en fast anställning med ett bra kollektivavtal ska vara det normala på svensk arbetsmarknad. Det ger den som arbetar möjlighet till delaktighet, till ansvar, till inflytande och till att vara någonting mer än en utbytbar kugge.

Fru talman! Vi ser fram emot valet 2014. Då kan vi få en ny regering och en ny politik. Då kan vi bekämpa arbetslösheten, öka jämlikheten mellan kvinnor och män och börja minska utsläppen av växthusgaser. En huvudfråga för oss i Vänstern blir att sätta stopp för de

ogenomtänkta privatiseringar som har präglat denna regerings politik. Allt fler inser att det privata vinstintresset inte passar överallt. Vi behöver apotek i hela Sverige och inte bara där de går med vinst. Vi behöver en järnväg som ger en pålitlig service, inte som är sönderstyckad av några kortsiktiga privata aktörer. Allra tydligast är detta inom välfärden på områden som skola, äldreomsorg och sjukvård. Här passar inte det privata vinstintresset. Välfärden ska fördelas efter behov. Den ska styras demokratiskt, och den ska vara lika för alla.

Men nu tas den bit för bit över av riskkapitalbolag som alltid sätter sina egna vinster främst. Vi vet att det innebär lägre bemanning, vi vet att det innebär fler otrygga anställningar, och vi vet att meddelarfriheten inte gäller där.

Riskkapitalbolagen sätter skatteflykt i system med räntesnurror och moderbolag i skatteparadis. Om deras vinster användes för det som de var avsedda för – vård och utbildning – hade det gett 20 000 fler som arbetar i välfärden, 20 000 lärare, undersköterskor, kuratorer och sjuksköterskor som vi verkligen behöver.

Lösningen på de utmaningar som vi står inför i äldreomsorgen är inte kortsiktiga vinstintressen. Det är inflytande för boende och personal, det är tillräckligt många anställda, det är en god utbildning och det är rätten till heltid. Därför tackar vi nej till privata vinster i välfärden. (Applåder) I detta anförande instämde Bengt Berg, Marianne Berg, Rossana Dinamarca, Jens Holm, Siv Holma, Wiwi-Anne Johansson, Jacob Johnson, Lars Ohly, Eva Olofsson och Lena Olsson (alla V).

Anf. 104 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! I riksdagsvalet 2010 fick Sveriges riksdag åtta partier. Det är åtta partier som naturligtvis inte tycker samma sak, och det ska man

ha stor respekt för. Fyra av dessa partier har valt att dela regeringsmakten och att pragmatiskt söka lösningar trots att vi inte tycker samma sak, och vi har i dag gemensamt ställts till ansvar för den politik som förs i Sverige.

De övriga fyra partierna befinner sig i opposition. De delar alla uppfattningen att de vill ha makt, men de vill inte dela den med någon annan. Därför har vi i dag fått höra fyra exempel på revolutioner och kraftiga förändringar av Sverige som ska ske i fyra helt olika riktningar, där utgångspunkten är att i princip allt lovas till alla och allt är fel i Sverige. Då blir onekligen frågan: Vilka revolutioner erbjuder dessa fyra partier i var sin riktning, och vad gäller i så fall i Vänsterpartiets fall?

Låt oss titta på de drygt 20 år av reformerfarenheter som Sverige har haft och som jag menar har lagt grunden för en stark ekonomi och möjligheter till jobb, och vi har kunnat fortsätta vara ett inkluderande samhälle, förvisso med brister. Det är en lång reformlista där alla punkter har det gemensamt att Vänsterpartiet har varit emot allting. De har varit mot inflationsmål, mot en oberoende riksbank, mot utgiftstak, mot inträde i EU och den gemensamma marknaden, mot pensionsöverenskommelsen, mot avregleringar och mot arbetslinjen.

Under en kort tid när det rödgröna samarbetet fanns, det som ni nu inte vill tala om eller låtsas som att det existerade, ändrade sig Vänsterpartiet något. Men i egen full frihet och revolutionsromantik har ni i Vänsterpartiet nu återgått till gamla uppfattningar: nej till överskottsmål, nej till utgiftstak, nej till dagens inflationsmål och nej till Riksbankens oberoende.

Då blir min fråga: Vad händer med Sverige när grunden för vår ekonomi och grunden för vår konkurrenskraft dras undan på det sätt

som Vänsterpartiet föreslår?

Anf. 105 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det som skulle hända med Vänsterpartiets politik, Fredrik Reinfeldt, är att vi skulle få en högre sysselsättningsnivå och större investeringar i samhället. Det är i grunden bra för den makroekonomiska utvecklingen. Det bygger på en politik där man inte kortsiktigt konsumerar sig ur kriserna utan där man faktiskt långsiktigt investerar också för en hållbar utveckling.

Att räkna reformer kan vara farligt. Det kan lätt falla tillbaka på en själv. Ser vi på alla avgörande reformer som har skapat det goda svenska samhället i form av välfärdsreformer och sociala rättigheter har vi röstat för i stort sett alla. Ni har röstat emot i stort sett alla, även om ni sällan vill tala om det nu för tiden.

Sedan framställer statsministern det som att det här finns en enig regering och en oenig opposition. Det är naturligt att partier har olika åsikter. Men hur enig är statsministerns regering om euron, om kärnkraften, om ingångslönerna och om föräldraförsäkringen? Denna debatt har varit en uppvisning i oenighet från alliansregeringen där alla gör olika utspel hela tiden. Så ser det ut när man öppnar tidningen varje dag nu. Man ska ha den ena myndigheten efter den andra som kontrollerar till exempel Socialstyrelsen när det gäller äldreomsorgen. Det är svårt att hålla koll på allt som nu händer i svensk politik. Men ni ska faktiskt regera tillsammans. Det enda som man vet är att det är ni moderater som i slutändan bestämmer oavsett vad de andra småpartierna faktiskt säger.

Det verkar som om statsministern nu helst talar om vad som händer om två och ett halvt år, när ni har förlorat makten. Jag kan förstå det eftersom ni verkar ha brist på idéer i dagens svenska politik. Men ni är faktiskt skyldiga att säga vad ni ska göra i dag för att få fler i arbete, för att öka investeringarna och för att åtgärda klimatproblemen. Vi samarbetar gärna med andra partier. Vi kompromissar gärna med andra partier. Men då ska det vara en annan inriktning på politiken. (Applåder)

Anf. 106 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Vänsterpartiledaren har nu lovat att ni ska vinna valet. Två och ett halvt år före valet är det klart. Vänsterpartiet meddelar nu att det blir valseger.

Jag har sett denna typ av försök att ta ut segern i förskott förut i mitt eget parti. Jag har sett hur vi har gått från höga opinionssiffror till att få ett annat valresultat. Jag har lärt mig vikten av ödmjukhet, Jonas Sjöstedt. Det saknas i dag i den svenska Vänstern.

Vi får väl se på valdagen 2014 vad som blir det faktiska valresultatet. En ny regering, sade Jonas Sjöstedt. Tror han att han får vara med i den regeringen? Tror han att det finns någon förberedelse för att Vänsterpartiet ska ha något inflytande, att den revolution som har rullats ut här på tio minuter från vänsterpartiledarens anförande på något sätt ska göra några märken i denna politik? Hur vet vi det? Vi får inga svar.

Det är fyra partier i opposition som vill ha makt men som inte vill dela den med någon annan. Då föredrar jag vår pragmatism, till och med när vi ibland är lite oense. Men det är ett bättre svar.

Anf. 107 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Självklart är det väljarna som avgör vem som får makten i Sverige 2014. Men vi är beredda att ta fullt regeringsansvar för en politik som ökar sysselsättning, gör någonting åt klimatproblemen och stoppar de ideologiskt motiverade privatiseringarna. Vi kommer att ge besked både om politik och om regeringsalternativ i god tid.

Problemet nu är att vi har en regering som går på tomgång och som hellre talar om vad som händer om den förlorar ett val om två och ett halvt år än talar om vad den ska göra under dessa två och ett halvt år fram till valet. Det är det stora problemet i svensk politik i dag. Ni är slut. Ni har slut på idéer, ni är tomma och ni är trötta. Ni har ingenting att säga när arbetslösheten stiger, när utsläppen av växthusgaser ökar och när otryggheten griper omkring sig på arbetsmarknaden. Det är vårt verkliga problem just nu. (Applåder)

Anf. 108 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det finns två halvt charmiga perspektiv på Vänsterpartiet. Det första är att de som politiker alltid vet bättre än någon annan vad som är bäst. Det andra är att det bästa för mormor, för eleven och för patienten aldrig kan vara någonting annat än den offentliga inrättningen. Och visar det sig att det finns något som är bättre än det offentliga ska det förbjudas. Detta kan inte sammanfattas som någonting annat än en effektiv jantepolitik. Ingen får spurras och ingen får vara draglok, utan alla ska vara av samma undermåliga kvalitet.

Vänsterpartiet är emot all form av valfrihet inom välfärden. För mig är det inte vem som äger väggarna som är det viktigaste, utan det viktigaste är att tjänsterna levereras med värme och kvalitet och att den enskilde får bestämma, välja och välja bort. Det fria skolvalet har till exempel öppnat dörrar som tidigare var stängda för ambitiösa flickor

med invandrarbakgrund och för drivna pojkar från hem utan studietraditioner.

Jag skulle vilja fråga Jonas Sjöstedt om er ideologi och er övertro på att det är ni vänsterpolitiker som vet vad som är bäst för enskilda människor är viktigare än den miljon svenskar som har valt privata vårdcentraler, de 25 procent av eleverna som har valt friskolor eller de elever som väljer en ambitiös kommunal skola utanför sitt bostadsområde. Hur kan Vänsterpartiet sätta sig över dessa människors val och valmöjligheter och säga att det är fel, fult och förbjud?

Anf. 109 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja tacka Annie Lööf för den frågan. Den ger mig möjlighet att förklara vår politik. Vi är inte emot att man får välja vilken vårdcentral man går till. Vi är inte emot privata aktörer i äldreomsorgen. Vi är inte emot att man kan ha stiftelser, kooperativ och olika inriktningar på verksamheten. Vi tror att det också är bra för utvecklingen av den offentliga verksamheten, som minsann ofta har sina brister och behov av att utvecklas. Det vi vänder oss emot är att man ska plocka ut privata vinstpengar ur den här verksamheten till miljardvinster i riskkapitalbolagen. Det är det vi är emot.

Det vi hävdar i den svenska debatten är normalt i vår omvärld. Åk till Norge och se hur skolan fungerar där! Åk till Danmark och Finland! Man kan till och med åka till USA och se ett mer restriktivt system när det gäller att plocka ut vinstpengar ur skolan. Det är Sverige som är extremt när det gäller privatiseringar.

Vi menar att det går upp för allt fler människor att detta fungerar dåligt. Det ger en ojämn service. Det missgynnar landsbygd och glesbygd och gynnar storstäderna. Det undandrar avgörande resurser

som hårt arbetande människor har betalat in i skatt. Dessa resurser skulle gå till de äldre, till skolan och till grundläggande service, men i stället försvinner de till riskkapitalbolag som tackar för det genom att skära ned på bemanningen och genom att ha otrygga anställningar.

Vill man ha en politik som tar ansvar för att skattepengarna ska användas på rätt sätt och för att valfrihet handlar om innehåll och inte om valfrihet för profitörerna är det Vänsterpartiet man kan rösta på i svensk politik, och det är jag stolt över. (Applåder)

Anf. 110 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det är varken seriöst eller konstruktivt att som Jonas Sjöstedt skylla de utmaningar som svensk välfärd står inför på mångfald och valfrihet. Jonas Sjöstedts definition av valfrihet är inte någon annans definition av valfrihet. Valfrihet handlar inte om att utgå från kommunala politikernas möjligheter att driva offentliga inrättningar utan om möjligheten för den enskilde, för min mormor, för min syster som är elev eller för patienten som besöker vårdcentralen, att välja det alternativ som fungerar bäst för dem. I de kvalitetsmätningar som har gjorts i de sektorer inom välfärden där vi har fritt val visar det sig att såväl brukare och föräldrar som medarbetare och lärare är nöjda.

Jag blir beklämd när jag ser Vänsterpartiets historia. De har röstat nej till valfrihet inom skolan och välfärden och nej till fler apotek. Kontentan av att öppna marknader är att vi till exempel får fler apotek än vad vi hade för ett antal år sedan.

Anf. 111 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Den aktuella forskningen om det fria skolvalet visar att det har stärkt segregeringen och bidragit till dåliga resultat i den svenska skolan.

När det gäller apoteken är det ett faktum att ni inte vet vad ni ska göra i mars nästa år när en rad apotek runt om i Sveriges glesbygd och landsbygd riskerar att läggas ned så att man blir helt utan apoteksservice. Det är privatiseringens baksida.

Det som förvånar mig med den här tilltron till privatiseringarna som verktyg är att man inte ser de långsiktiga konsekvenserna. Jag kan ta mitt eget hemlän Västerbotten som exempel. Där har det etablerats tre privata hälsocentraler. Alla ligger i centrala Umeå. Där finns länets rikaste, yngsta och friskaste befolkning. Där finns redan god tillgång till vård. Det undandrar resurser från landstinget, som måste betala, och nu läggs viktiga delar av akutsjukvården ned i inlandskommunerna i stället. Det är baksidan av er politik. Det är den landsbygd som ni inte bryr er så mycket om längre som betalar privatiseringens pris i Sverige i dag. (Applåder)

Anf. 112 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Samtidigt som vi för vår debatt här i Sveriges riksdag utspelas händelser ute i världen som är långt mer dramatiska än de problem som vi diskuterar i vårt eget land. När det gäller Syrien talas det nu om inbördeskrig, och rapporterna därifrån hemsöker rimligen varje anständig människa som tar del av rapporterna i vår del av världen.

Det här påminner oss om hur lyckligt lottade vi är som får bo i Sverige, men också om att vi är en del av en större gemenskap. Det som händer i Syrien påverkar också Sverige. Det är en fruktansvärd form av förtryck som förekommer i Syrien. Civila formligen slaktas löpande runt om i landet. Det får aldrig någonsin råda någon tvekan om att vi står upp mot förtryckare oavsett vilken ideologisk flagg de vill vifta med.

Fru talman! Vi har lugnare förhållanden i Sverige. Vi kan diskutera politiska skillnader med hetta och ska så göra. Mycket av diskussionen i dag har handlat om den ekonomiska politiken. Att lyssna på debatten handlar mycket om att höra långa önskelistor läsas upp av oppositionen. Där berättar de om vilka fantastiska förhållanden som skulle råda i vårt land om de bara fick tillfälle att styra. Samtidigt berättar regeringssidan att nyckeln till att införa nya, viktiga reformer som förbättrar tillvaron för människor, ökar utrymmet i den egna ekonomin och ger mer eget ansvarstagande är vilket ansvar vi tar för våra finanser.

Regeringen har ständigt fått goda råd och uppslag till nya reformer från partier och olika intressen som har goda idéer. Hade vi tagit alla dem till oss hade det orsakat en enorm utgiftskaskad som i sin tur hade lett till ökad sårbarhet för vårt land. Men vi har stått fast vid att vi inte kan spendera mer pengar än vad vi faktiskt har. Det är en mycket viktig grund för att kunna fortsätta ett viktigt utvecklingsarbete.

Genom hushållning och genom långsiktighet säkrar vi välfärden. När andra nu tvingas dra ned planerar vi nya, viktiga reformer som stärker och utvecklar den svenska skolan för våra barn, som förbättrar sjukvården för patienter som behöver den och som underlättar den omsorg så många så väl behöver när de blir gamla.

Alltsedan regeringen tillträdde och jag blev socialminister har vi bjudit in fler aktörer att bidra till att utveckla sjukvården och äldreomsorgen. En del av debatten här i dag har handlat om just dessa frågor. Vi behövde göra stora förändringar efter en tolv år lång tupplur från den tidigare socialdemokratiska regeringen. Svensk hälso- och sjukvård med jättelånga köer och kvalitetsbrister, och omsorgen på samma sätt, behövde förändringar och vitamininjektioner.

Tidigare hade Sverige monopol som välfärdspolitisk princip. Man kunde kalla det mycket, men det var inte ansvarstagande. Det var inte att sätta den enskilda patienten i centrum. Det var inte att använda offentliga medel för att åstadkomma bästa möjliga vård. Våra förändringar har gett kortare köer, fler alternativ och bättre vård. Vi vet i dag situationen och kan fortsätta förbättringsarbetet.

Om man tänker efter, också Jonas Sjöstedt: Är det inte genom en mångfald av aktörer som utvecklingen över huvud taget går framåt? Det sker när man kan jämföra med andra och se de egna resultaten, när man kan lära av dem som gör på något annorlunda sätt och lyckas bättre genom att olikheter får prövas mot varandra. Genom detta kan vi se att det har dykt upp väldigt många skolor människor kan välja att gå till – eller välja bort om de inte passar. Vi har kunnat se 300 nya apotek skjuta upp runt om i Sverige.

Hur många tycker egentligen att det var bättre med offentligt monopol för den som behöver vård? Förutom det faktum att vi i dag har 200 fler vårdcentraler än vi hade för några år sedan har vi nu vårdcentraler med lite olika profil och lite olika inriktning. Jag tror att det är bra. Jag tror att det är sättet att fortsätta att utveckla vården.

Jag menar att det inte bara är arrogant och förmädet av politiker att tro att monopol är så bra att medborgarna inte ens ska få chansen att välja någonting annat. Det är också dålig hushållning att försöka sig på något sådant. I arbetet med svensk hälso- och sjukvård har vi förstås inte bara haft effektiviteten för ögonen. Vi har haft som ideologiskt mål att det är systemen som ska anpassa sig till människan. Det är byråkratin som ska underordna sig. Det är politiken som ska vara förändringsbenägen. Den ska finnas till för den enskilda människan.

När sådana idéer luftas blir Vänstern ofta nervös, inte främst för att det kommer till nya skolor eller apotek utan för att det är nya idéer som vinner spridning. Tidigare betalade många världens högsta skatter men fick ändå inte påverka sin egen välfärd. Det var politiker som bestämde. Man fick stå med mössan i hand och acceptera långa avstånd, stela strukturer och frånvaro av valfrihet. Man var nästan omyndigförklarad när man fick veta att systemet kom i första hand och man själv i andra. Den tiden är nu förbi, och den kommer inte tillbaka.

Den viktiga grunden är att vi finansierar välfärdssystemen gemensamt, och vård och omsorg ges efter behov. Det är så det ska vara, men vi inbjuder fler aktörer att vara aktiva. Då säger Vänsterpartiet och andra – jag ska utmana också Socialdemokraterna – att det är alldeles fel.

Kan man ta ut vinster sker nämligen någonting förfärligt. Är det nu så att någon levererar en bra vård, en vård som människor väljer och en bra omsorg som människor väljer, och ändå lyckas tjäna pengar på detta – ska den verksamheten då stängas ned, Jonas Sjöstedt? Ska en sådan verksamhet tvingas avsluta sin verksamhet, Mikael Damberg?

Jag tycker inte det. Jag tycker att det är viktigt att vi ställer tydliga krav, övervakar genom tillsyn och följer upp men att det är möjligt med flera aktörer. Det är nämligen så, vilket har antytts tidigare i debatten, att det när man har jämfört inom äldreomsorgen har visat sig att det inte finns några strukturella skillnader när det gäller kvaliteten mellan offentligt och privat. Varför ska man då stänga det ena? Jonas Sjöstedt tycker uppenbarligen att det är okej med kommunala verksamheter som inte levererar men att det är fel om det är en privat verksamhet som faktiskt lever upp till det människor förväntar sig. Det tycker jag är ett konstigt synsätt.

Jag vill också säga något om familjepolitiken, vilket jag har tangerat tidigare i dag. Vi har ökad valfrihet på många olika områden, men just när det gäller familjepolitiken blir Vänstern oerhört ängslig. När vi talar om vardagsmakt och möjlighet för föräldrar att själva bestämma säger man att vi som politiker vet bättre. Vi ska avgöra hur människor ska organisera sin barnomsorg. Det finns en form som duger och ska subventioneras, annars ska det inte vara någonting. När det gäller föräldraförsäkringen vill man från vänsterpartierna gå vidare och kvotera ytterligare.

Jag tycker att det är ett synsätt som har helt fel perspektiv. Våra system och reformer ska rimligen finnas till för att fungera i människors vardag. I stället använder vi som politiker dem – eller man vill använda dem – för att styra människors vilja. Det tycker jag är helt fel utgångspunkt. Då har man glömt bort vad som är politikens uppgift. Någon kanske säger att familjepolitiken är något vi kristdemokrater talar väldigt mycket om. Ja, det gör vi. Det gör vi för att vi tycker att den är oerhört viktig. Vi tror att uppväxten spelar en jättestor roll, och vi tror – hör och häpna – att föräldrar känner sina barn bättre än vad kommunalrådet och till och med socialministern gör. Därför ska makten i större utsträckning ligga hos föräldrarna, inte hos politikerna. (Applåder) I detta anförande instämde Yvonne Andersson, Annika Eclund, Lars Gustafsson, Lars-Axel Nordell, Anders Sellström och Roland Utbult (alla KD) samt utbildningsminister Jan Björklund (FP).

Anf. 113 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ta upp en fråga Göran Hägglund inte berörde i sitt anförande och som jag faktiskt inte har hört någon kristdemokrat tala om sedan Anders Wijkman var i slag för partiet. Det handlar om klimatet.

Vi står inför en avgörande uppgift: att minska utsläppen av växthusgaser. Vi vet att de ökar globalt, och vi vet att utsläppen ökade med 11 procent i Sverige under det senaste året vi har statistik från, 2010. Det är mycket, och det är en bekymmersam siffra.

Det finns mycket att göra. Det handlar om att bygga ut järnväg för att få bort tung lastbilstrafik. Det handlar om att satsa mer på solenergi, vindkraft och biogas. Det handlar om att utveckla klimatinvesteringsprogrammen i stället för att avveckla dem, som regeringen vill. Det handlar om att renovera gamla, slitna fastigheter så att de släpper ut mindre energi. Vi vet hur man gör för att minska utsläppen av växthusgaser; problemet är att vi inte gör det i Sverige i dag.

Vi har ett helt program, och vi vill att man ska höja ambitionsnivån till att minska utsläppen med 45 procent till år 2020. Vi vill att man ska göra det i Sverige, inte i andra länder.

Regeringens klimatpolitik har vilat väldigt tungt på det som sker inom den europeiska unionen. Där är det enskilt viktigaste inslaget handeln med utsläppsrätter. Man har satt en väldig tilltro till att denna handel ska få ned utsläppen. Det vi nu ser är att handeln med utsläppsrätter i det närmaste har kollapsat. Priserna är enormt låga – de är nere på 58 kronor per ton. Vi ser att det är ett stort överskott på utsläppsrätter och att detta överskott ser ut att öka.

Vi har förslag på åtgärder för hur man kan få tillbaka utsläppshandeln till ett fungerande system igen. Hur ser Kristdemokraterna på detta? Hur vill ni få ordning på utsläppshandeln i klimatpolitiken?

Anf. 114 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Det Jonas Sjöstedt tar upp är förstås en ödesfråga för mänskligheten där vi behöver gemensamma tag. Det fråntar dock inte varje enskilt land och varje person skyldigheten att fundera över vilka åtgärder som krävs för att möta denna enorma utmaning.

Jag tror att Jonas Sjöstedt är väl bekant med att regeringens satsningar på infrastrukturuområdet är historiskt höga. I höst kommer en ny infrastrukturproposition. Sverige har en i många avseenden god infrastruktur, men vi är som bekant ett glest befolkat land och kan inte genom tågtrafik ersätta all biltrafik.

Jonas Sjöstedt vänder sig mot att vi använder resurserna på ett sådant sätt att vi också kan genomföra klimatåtgärder i andra länder. Jag tycker tvärtom att det är en mycket god idé. Vi använder pengarna på det mest effektiva sättet. Vi får de största klimateffekterna per krona genom att använda dem i det som kallas flexibla mekanismer. Det är av jättestor betydelse.

När det gäller handel med utsläppsrätter får man säga att det är ett första försök att ta sig an problemet. Vi kommer säkert att behöva genomföra förändringar över tid. Men det är också ett system som är starkt beroende av hur konjunkturutvecklingen ser ut. I dag finns det naturligtvis många industrier som till följd av den ekonomiska situationen går på sparlåga eller helt och hållet vilar. Det är klart att detta spelar spratt i de här sammanhangen.

Jag skulle vilja komma tillbaka till något jag talade om i mitt anförande. Hur kan det komma sig, Jonas Sjöstedt, att det är klokt att stänga en väl fungerande omsorg som drivs privat medan man ska fortsätta med en kommunal omsorg som inte fungerar väl? Hur kan det

hänga ihop?

Anf. 115 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Om den privata aktören också satsade sina vinstpengar på verksamheten, vilket vi vill, skulle verksamheten bli ännu bättre. När det gäller klimatfrågan kan jag konstatera att Göran Hägglund inte har förslag på en enda ny åtgärd som skulle minska utsläppen i Sverige, trots att vi har ett akut läge med ett kollapsat system för handel med utsläppsrätter och ökande utsläpp i Sverige och globalt. Det bekymrar mig.

Självklart ska vi ge klimatbistånd, men det är inte lika självklart att vi ska räkna in utsläppsminskningar som skett i andra länder i vår egen minskning. Vi släpper ut kanske fem gånger så mycket per person som den här planeten tål. Ni har helt enkelt inte tillräckligt hög ambitionsnivå i klimatpolitiken.

Det går att åtgärda bristerna i handeln med utsläppsrätter genom att ha ett golvpris, genom att begränsa tilldelningen av utsläppsrätter och genom att auktionera ut dem och inte tilldela dem gratis. Det förvånar mig att Kristdemokraterna, som borde vara partiet som värnar Skapelsen, inte har en mer aktiv politik på det här området.

Anf. 116 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Jag talade inte om bistånd utan om de flexibla mekanismerna. Enligt min uppfattning är det absolut klokare att använda pengar där vi får största möjliga klimateffekt. Jonas Sjöstedt står för någonting annat, som gör att vi får mindre begränsningar av klimatutsläppen än vad världen behöver. Det tycker jag är en oerhört olycklig strategi.

Regeringen har en väldigt tydlig politik. Sverige går i spetsen, men mer behöver göras. Vi behöver hela tiden utveckla nya metoder och se till att vi gör det i ett internationellt sammanhang. Sverige står för en liten del. Vi ska ta vårt ansvar. Men vi behöver också se till att vi får andra med. Därför är den internationella arenan viktig.
(Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

Riksdagens protokoll 2012/13:2 Tisdagen

den 18 september

Kl. 14:05 - 15:05

1 § Öppnande av riksmötet

Program för öppnandet har fogats som bilaga till detta protokoll.

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag hemställer att Ers Majestät förklarar riksmötet öppnat.

Anf. 2 HANS MAJESTÄT KONUNGEN:

Herr talman! Ärade ledamöter av Sveriges riksdag! Att bygga för framtiden, att forma morgondagen, att göra vardagen lite bättre och lite ljusare för kommande generationer är en central utmaning för varje samhälle. Och i detta framtidsbygge är det viktigt att ge våra barn och unga en god start i livet.

Det handlar om att som ung få känna trygghet, men också stimuleras till nyfikenhet och upptäckarlusta. Det handlar om att som ung få möjlighet att rusta sig med kunskaper och färdigheter för morgondagen. Det handlar också om att som ung få känna att det i både världen, Sverige och samhället finns en plats att fylla, att man är efterfrågad och behövs.

Sverige är i många av dessa hänseenden ett mycket bra land att växa upp i. Här ges vi möjlighet att leva i ett fredligt land. Vi har förskonats från krig i snart tvåhundra år.

Sverige är också en rättsstat som betonar alla människors lika

rättigheter, en demokrati med yttrandefrihet och tryckfrihet, ett land där vi vill att alla ska ha möjlighet till bra utbildning och sysselsättning och få den sjukvård och omsorg vi behöver. I Sverige har vi också länge visat omtanke om vår natur och miljö.

Att få leva i ett land som bärs av allt detta är få förunnat i vår värld. Allt detta har vi skäl att värna, vårda och utveckla för framtiden. Samtidigt saknas inte utmaningar. En sådan utmaning är den internationella ekonomiska krisen, en kris som påverkar även Sverige. Särskilt ungdomsarbetslösheten i vissa länder inger oro för framtiden. Risken finns att en hel generation i Europa växer upp utan meningsfull sysselsättning, utan framtidstro, utan att känna sig efterfrågade och behövda.

Denna och andra utmaningar kopplade till sysselsättningen finns även i Sverige. De kräver att vi långsiktigt rustar oss för morgondagen, att grund läggs för en stark ekonomisk utveckling med kunskap, innovationer och en växande arbetsmarknad. Era diskussioner vid årets riksmöte om infrastruktur och forskning är därför viktiga för Sveriges framtid.

En annan viktig utmaning rör den otrygghet som våra ungdomar och många äldre kan känna i vardagen till följd av våld och brott. Att bekämpa denna otrygghet är ingen enkel uppgift. Den kräver både insatser från rättsväsendet och framgångsrikt förebyggande arbete. Likväl är den viktig, och även inom denna utmaning kan era diskussioner och era beslut göra stor skillnad.

Jag vill också säga något om en annan viktig del i bygget av framtidens Sverige. Den handlar om de värderingar som ska bära Sverige.

Den 4 augusti i år skulle Raoul Wallenberg ha fyllt 100 år. Han var den unge svensk som i Budapest räddade tiotusentals judar undan Förintelsen i andra världskrigets slutskede.

Raoul Wallenberg uppmärksammas i år världen över. Det sker med aktiviteter där värden som tolerans, kampen för de mänskliga rättigheterna, individuellt ansvar, personligt mod och styrkan att våga stå upp för andra är genomgående teman.

Glädjande är också att en stor del av de olika evenemang som tillägnas Raoul Wallenberg inriktats mot barn och ungdomar. Bättre kan nog inte några av de värderingar som vi vill ska bära och känneteckna Sverige högtidlighållas.

Till sist vill jag också säga att vi känner lättnad med Johan Persson, Martin Schibbye och deras familjer, då de nu blivit frisläppta och kommit hem till Sverige igen.

Jag vill önska er alla, valda ombud för Sveriges folk, kraft och visdom, så att dessa värden kan lysa upp även er väg när ni nu ska fortsätta ert viktiga arbete med att bygga för framtiden och forma morgondagen så att vardagen blir lite bättre och lite ljusare för kommande generationer. Jag förklarar härmed 2012/13 års riksmöte öppnat.

2 § Regeringsförklaring

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, herr talman och ledamöter av Sveriges riksdag! Vår värld förändras. Vår karta förvandlas – politiskt, ekonomiskt, socialt, teknologiskt och ekologiskt. Nya stormakter, nya företag och ny teknik träder fram. De ekonomiska strukturerna ritas om igen och igen, nu senast efter finanskrisen 2008.

Vår tids teknologiska och naturvetenskapliga – men också demokratiska och ekonomiska – landvinningar saknar historiskt motstycke. Datorkraft som tidigare krävde hela rum bär vi nu runt i fickan. Information som tidigare krävde tillgång till universitetens bibliotek och föreläsningssalar finns i dag tillgänglig för alla med internetuppkoppling.

I denna nya värld, med ökande konkurrens och förändringstryck, har delar av Europa svårigheter att hävda sig. Den ekonomiska krisen går nu in på sitt femte år. Det har varit fem år av nedskärningar och skattehöjningar som plågat folken i många europeiska länder, fem år av hög arbetslöshet, dålig tillväxt, växande skulder och stigande utanförskap, fem år som utmanat själva tanken på öppenhet, gemenskap och solidaritet.

I länder nära oss vaknar människor med en malande oro varje morgon. Det är en oro för framtiden – för om jobbet blir kvar eller om barnen kan få arbete när de växer upp. Där finns en oro för att lönen ska sänkas igen och skatterna höjas igen. Där finns en oro över om nya avgifter för sjukvård och skola ska införas.

Trots alla krismöten och alla gemensamma ansträngningar ser vi ännu inte slutet på krisen. Det enda som är säkert är att det kommer att

krävas ytterligare år av ansträngningar för att ta Europa ur dagens svåra situation.

Herr talman! Sverige är ingen ö. Vi är en del av Europa. Vi påverkas också av krisen. När konjunkturavmattningen slår mot våra grannar drabbas vi av svallvågorna. Samtidigt är verkligheten för många länder i Europa inte vår verklighet i Sverige. En ansvarsfull och reforminriktad ekonomisk politik, av såväl föregående som nuvarande regering, har gjort att Sverige klarat sig igenom krisåren relativt väl. Tack vare en arbetslinje som stärkt drivkrafterna till arbete och en ansvarsfull politik som värnat de offentliga finanserna kan Sverige stå på fast mark och hantera finanskrisen. Vi har kunnat satsa på jobb och välfärd. Vi har kunnat tillföra resurser till kommunerna. Vi har värnat den finansiella stabiliteten utan att skattebetalarna drabbats.

Sverige har redan genomfört många av de reformer som Europas länder nu behöver, reformer som finanspolitiska ramverk med utgiftstak och överskottsmål för ordning och reda i våra offentliga finanser, ett hållbart pensionssystem, strukturreformer som ökar vår konkurrenskraft och en jobbpolitik som gör att arbete lönar sig bättre. Tillväxt och sysselsättning har utvecklats bättre i Sverige än i de flesta andra EU-länder. De offentliga finanserna är bland de starkaste i hela EU. Medan Europas skulder vuxit har Sveriges minskat.

Vår ekonomi har visat god motståndskraft. I en orolig tid kan Sverige därför välja en annan väg än många andra europeiska länder. Vi kan investera i Sverige – i kunskap och utveckling. Vi kan investera i sammanhållning – i välfärd och full sysselsättning. Vi kan investera i framtidstro – i hopp och engagemang. Vi kan investera i människor. Så bygger vi Sverige starkare. (Applåder)

I valet 2010 vann Alliansen – Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna – på nytt svenska folkets förtroende att bära regeringsansvaret. Det är ett förtroende för en politik som tar sin utgångspunkt i människans förmåga att utvecklas och växa, samtidigt som vi är medvetna om människors bräcklighet och behov av stöd i olika skeden av livet. Människan behöver frihet såväl som trygghet. Vi tror på ett samhälle med arbete, god välfärd och sammanhållning, ett jämställt samhälle som inte begränsar människors frihet, ett samhälle där demokratins institutioner – yttrandefriheten, den fria pressen, oberoende myndigheter och domstolar, det lokala självstyret, familjer och det civila samhället – är starka.

I regeringsförklaringen 2010 presenterade regeringen inriktningen för politiken och samarbetsformerna i riksdagen för den här mandatperioden. Den gäller fortsatt.

Herr talman! Vår värld förändras. Sverige integreras alltmer med omvärlden. Det skapar möjligheter till ökad handel, produktivitet och tillväxt. Samtidigt tilltar den internationella konkurrensen ständigt. Det ställer krav på vår förmåga till omställning. Många människor måste byta jobb, bransch, karriär, ibland inte bara en gång utan flera.

Nya konkurrenter i länder som Kina, Indien och Brasilien och delar av Afrika ställer krav på ett dynamiskt svenskt näringsliv med god anpassningsförmåga. Vårt välstånd bygger på att vår exportindustri hänger med i den globala konkurrenskraftskampen. Svenska företag ska konkurrera på världsmarknaden med kunskap och kvalitet, inte med låga löner och dåliga villkor.

I en orolig tid kan Sverige i motsats till många andra länder satsa på framtiden. Vi har resurser som andra länder saknar. Vi har möjligheter

att göra det som andra länder vill men inte kan. Vi kan se vardagsproblemen. Vi kan lyfta blicken. Vi kan investera i infrastruktur, forskning och innovation, företagande, utbildning och bostäder. Vi kan rusta Sverige för att möta tuff konkurrens. Vi kan rusta Sverige inte bara för att slå vakt om de jobb vi har utan också för att skapa framtidens jobb.

Sverige ska ha ett starkt och hållbart transportsystem. Vi ska ha ett transportsystem som gör det lättare att resa mellan hem och arbete eller skola och lättare för företagen att leverera sina produkter, ett transportsystem som gör det enklare att leva, ett transportsystem som binder samman hela landet. Därför höjer alliansregeringen de ekonomiska anslagen för infrastrukturåtgärder kraftigt. Byggandet av en ny stambana för snabbtåg inleds med sträckan Stockholm–Linköping och första etappen av Göteborg–Borås.

Detta är en historisk satsning. Den existerande stambanan påbörjades under andra halvan av 1800-talet. Vi tillför också 36 miljarder kronor till drift och underhåll av vägar och järnvägar, detta för att öka kapaciteten och minska störningarna i våra väg- och järnvägsnät. Sammantaget satsar vi ytterligare över 100 miljarder kronor på infrastrukturåtgärder i den kommande planeringsperioden. Därtill tillför vi ytterligare medel till stöd för bredbandsutbyggnad också på den svenska landsbygden. Det är så vi investerar i Sverige.

Forskning och innovationer lägger grunden för ett kunskapsintensivt samhälle, där människor och företagande kan utvecklas och skapa en hög tillväxt. Sverige ska fortsatt vara en ledande forskningsnation. Vi ska värna de starka forskningsmiljöer som vuxit fram i samverkan mellan högskolorna och näringslivet.

För att Sverige i framtiden ska kunna behålla sin position som

framgångsrik forskningsnation föreslår regeringen en kraftfull satsning på forskning och innovation inom ramen för den kommande forsknings- och innovationspropositionen. Vi gör stora satsningar på universitet och högskolor, och vi gör riktade satsningar på forskning inom exempelvis livsvetenskap och hållbart samhällsbyggande. Det är så vi investerar i Sverige.

Sverige ska ha ett företagsklimat och ett entreprenörskap i världsklass. För att göra det mer attraktivt att investera i Sverige avser regeringen att föreslå sänkt bolagsskatt. Det ger starka incitament att öka näringslivets investeringar, vilket leder till ökad produktivitet, högre reallöner och en högre sysselsättning.

Arbetet med att se över beskattningen av företag fortsätter. Det ska vara enkelt och lönsamt att driva företag i Sverige. För att stimulera tillgången på kapital i nystartade och växande mindre företag vill vi införa ett investeraravdrag. Så stöder vi entreprenörer. Det är så vi investerar i Sverige.

Sverige ska ha ett utbildningssystem av högsta klass. Vi ska ha en kunskapsskola som rustar varje elev, oavsett bakgrund, för livet såväl som för arbetsmarknaden. Vi ska ha en skola som ger ungdomar verktygen att forma sin egen framtid.

Regeringen har genomfört en lång rad reformer för att stärka skolan. Ett nytt betygssystem, en ny gymnasieskola, en ny skollag, nya kurs- och läroplaner och en ny lärarutbildning har införts. Viktiga steg har tagits, men vi ska vara medvetna om att det tar tid innan reformerna får fullt genomslag och att mycket arbete återstår. Nu ska vi stärka arbetslösa ungdomars möjligheter att fullfölja sina gymnasiestudier. Vi vill också förbättra yrkesprogrammen i gymnasiet. Vi tillför 18 000

platser inom utbildningssystemen det kommande året. Det är så vi investerar i Sverige.

Sverige ska ha en väl fungerande bostadsmarknad. Det ökar människors valfrihet i livet och möjligheterna att flytta för studier eller arbete. Därför vill vi öka tillgången på bostäder. Det ska bli enklare att hyra ut i andra hand. Det ökar rörligheten och ger bland annat ungdomar fler chanser att hitta en bostad. Fastighetsavgiften för hyres- och bostadsrätter ska sänkas. Planeringsprocesserna ska effektiviseras.

För att få fler studentbostäder vill vi på kort sikt stimulera byggandet av tillfälliga studentbostäder, samtidigt som vi för ett långsiktigt ökat byggande ser över nuvarande byggregler och stöder nya innovativa lösningar. Det är så vi investerar i Sverige.

Herr talman! Arbete är grunden till vår välfärd och för vår sammanhållning. Vårt välstånd beror på alla människors insatser. Alla människor behövs. Därför behövs alla jobb, i hela landet. Med arbete kommer gemenskap och trygghet, självkänsla och stärkt identitet. Målet för regeringens politik är full sysselsättning. Arbetslinjen innebär att det ska löna sig att arbeta, studera och ta ansvar.

Trygghetssystemen ska vara utformade så att de främjar återgång till arbete. Vi ska ha en aktiv och effektiv arbetsmarknadspolitik. Alliansregeringen har gjort det mer lönsamt att arbeta, bland annat genom sänkta inkomstskatter för låg- och medelinkomsttagare och förändringar i ersättningssystemen. Vi har även reformerat svensk arbetsmarknadspolitik för att skapa bättre och tydligare vägar in på arbetsmarknaden.

Jobbpolitiken har fått effekt i form av ökad sysselsättning och minskat

utanförskap trots en utdragen ekonomisk kris som påverkat arbetslösheten. Men viktiga utmaningar kvarstår. Arbetslinjen måste fortsatt stärkas och trösklar sänkas, bland annat genom riktade åtgärder för arbetslösa med ekonomiskt bistånd.

Ungdomars inträde på arbetsmarknaden måste underlättas. Unga utan fullständiga gymnasiebetyg och ungdomar med utländsk bakgrund behöver särskilt stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden. Vi måste skapa en smidigare övergång från skola till arbetsliv, öka efterfrågan på och stärka arbetsutbudet av unga samt förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Lärlingsutbildningarna ska stärkas, nystartsjobben ska förstärkas och studiemotiverande insatser ska främjas. Det är så vi investerar i Sverige.

Regeringen arbetar även för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden i samverkan med fack och arbetsgivare inom ramen för en jobbakt. I en sådan jobbakt skulle parterna ansvara för att betydligt fler unga anställs via yrkesintroduktionsavtal, medan staten skulle kunna bidra till att stödja anställningar inom ramen för dessa avtal.

För att skapa en mer inkluderande arbetsmarknad görs flera satsningar för att öka möjligheterna till arbete för dem som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Sverige ska bättre ta till vara allas förmåga. Alla ska, efter egen förmåga, genom egen försörjning bidra till tillväxt och välfärd. Vi inför nu ett praktiskt basår för nyanlända invandrare med kortare utbildning. Vi skapar 6 000 praktikplatser för att bredda vägarna in på arbetsmarknaden.

Föräldrapenningen ska justeras för att förbättra möjligheterna för nyanlända utrikes födda kvinnor att få ett jobb. Vi satsar på utökad undervisningstid för nyanlända elever i grundskolan. Vi ställer krav på

nyanlända att ta jobberbjudanden. Kvaliteten inom svenska för invandrare ska höjas. De attityder – rasism, intolerans och diskriminering – som hindrar invandrare från att nå sin fulla potential ska motverkas med full kraft.

Herr talman! I vår omvärld drabbas de svaga och de utsatta av nedskärningar och besparingar. Det är inte vår väg. Det är inte Sveriges väg. Sverige kan och ska investera i sammanhållning och välfärd, i sjukvård och omsorg, i minskat utanförskap, i tillskott till utsatta grupper, i jämställdhet, i ett fungerande rättssystem, i kulturen, i miljön och klimatet och i framtidstro.

Sverige hör till de länder som har minst inkomstklyftor i världen. Vi ska fortsatt ha en ambitiös fördelningspolitik. Alla svenskar ska få del av den tillväxt och välfärd som skapas. En politik för full sysselsättning och minskat utanförskap är det bästa sättet att minska klyftorna. När fler arbetar och färre försörjs av sociala ersättningar minskar inkomstskillnaderna i samhället.

Gemensamt finansierad vård, omsorg och skola bidrar också till att utjämna människors livsvillkor och välfärd. Regeringen har tillfört centrala välfärdsområden runt 25 miljarder kronor sedan 2006, och vi gör ytterligare förstärkningar i den kommande budgeten. Så investerar vi i sammanhållning.

Sjukvården och omsorgen ska präglas av hög kvalitet och god tillgänglighet. Patientens behov ska vara styrande, rättigheterna tydliga och valfriheten god. Vi förstärker nu tillsynen av sjukvården och äldreomsorgen. Personer som vistas i landet utan tillstånd kommer att ges utökad tillgång till sjukvård.

Sammanhållningen värnas också genom den omfördelning av ekonomiska resurser som sker via skatter och bidrag.

Alliansregeringen har sedan 2006 genomfört angelägna reformer för att stärka sammanhållningen i samhället. Det handlar bland annat om höjda bostadsbidrag, höjda studiemedel, höjda flerbarnstillägg och höjda grundavdrag för pensionärer. Vi avser att göra mer. I fokus står sänkta skatter för pensionärer, höjt bostadstillägg för ensamstående pensionärer, höjd grundnivå i föräldrapenningen och höjt barntillägg för studerande med barn. Så tar vi ansvar för ett samhälle som håller ihop i dag och i morgon.

I ett samhälle som håller ihop ska alla känna sig trygga i sin vardag. Kriminalitet och våld skapar otrygghet och mänskligt lidande. Otrygga människor kan inte delta fullt ut i samhället. Den alltmer välorganiserade, gränsöverskridande och grova brottsligheten hotar alltför många svenskars frihet, inte minst de ekonomiskt utsatta och dem med utrikes bakgrund. Det kan aldrig accepteras. Samhället ska reagera med tydliga och effektiva åtgärder mot brottslighet och dess orsaker. Det ska finnas en tillgänglig och synlig polis i hela landet.

Regeringen har sedan 2006 genomfört den största satsningen på rättssystemet i modern tid i syfte att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Med 2 500 fler poliser, skärpta straff och ett stärkt brottsofferperspektiv har vi satt människors trygghet i centrum. Men mer behöver göras. Otryggheten är fortfarande för stor, och det är alltför få brott som klaras upp.

Därför satsar regeringen nästa år ytterligare 1,5 miljarder kronor på rättssystemet. Därmed blir rättssystemets anslag drygt 10 miljarder kronor högre än det var 2006. Det är en mycket stor ökning av

rättsväsendets kapacitet, och vi förväntar oss väsentligt förbättrade resultat.

Vi vill också gå vidare och skärpa straffen för upprepad misshandel, hot mot närstående och sexualbrott. Vi ser även över behov och möjligheter att skärpa straffen för bostadsinbrott och organiserad brottslighet.

Insatser mot unga som begår brott ska vara tidiga och tydliga. Missbruk och andra riskfaktorer ska förebyggas. Rättsväsendet måste bli mer effektivt i alla sina delar.

Ett sammanhållet samhälle är också ett jämställt samhälle – ett samhälle där män och kvinnor har samma förutsättningar att utvecklas och växa som individer. Det är ett samhälle där kvinnor, systrar, döttrar och mödrar har samma makt att forma samhället och sina egna liv som män, bröder, söner och fäder.

Det samhället har vi dess värre en bit kvar till. Världens mest jämställda land är fortfarande ojämställt. Kvinnor diskrimineras, utsätts för våld, har lägre lön, gör mer obetalt hemarbete och har sämre karriärmöjligheter. Det kan vi inte acceptera. Därför måste arbetet för ökad jämställdhet oförtrutet gå vidare. Insatser för en jämnare fördelning av makt och inflytande, för större ekonomisk jämställdhet och för att förebygga mäns våld mot kvinnor är fortsatt prioriterade. (Applåder)

Ett rikt och varierat kulturutbud är viktigt för att Sverige ska vara ett gott land att leva i. Barn och unga ska ha rätt att tidigt i livet ta del av kulturupplevelser. Regeringens viktigaste kulturpolitiska reform, Skapande skola, syftar till att ge alla barn möjligheter att uppleva

kultur och att utveckla sin egen kreativitet.

Vårt klimat förändras. Det medför stora utmaningar och kräver att vi agerar inom olika områden. Sverige är och ska fortsätta att vara ett föregångsland i energi-, klimat- och miljöfrågor. En ansvarsfull politik innebär fokus på en hållbar utveckling. Regeringen verkar för en framsynt, långsiktigt hållbar och kostnadseffektiv energi-, klimat- och miljöpolitik som minskar skadliga utsläpp och påverkan på miljön i Sverige och i omvärlden.

Vi vill tillföra resurser för minskade klimatutsläpp och för att skydda värdefull natur. Vi ökar resurserna till energiforskning. Därtill satsar vi på energieffektivisering och förlängt stöd till förnybara energikällor. Herr talman! Vår värld förändras. I globaliseringens tidevarv förskjuts ekonomisk och politisk makt snabbt. Nya aktörer träder fram. En uthållig globalisering som öppnar dörren till både ekonomisk och politisk frihet för fler människor i världen ligger i allas vårt intresse.

Utgångspunkterna för svensk utrikespolitik består. Vi tror på internationellt samarbete och fredlig samverkan med andra länder. Så säkrar vi vårt lands framtida trygghet. Så tar vi vårt moraliska ansvar för att bidra till en bättre värld. Vi strävar efter att individens rättigheter ska respekteras i alla länder på alla kontinenter. Med demokratiska institutioner, en fri press, fri handel och respekt för folkrätten och de mänskliga rättigheterna skapas förutsättningar för fredliga internationella relationer. Det nordiska samarbetet liksom samarbetet inom EU och FN utgör viktiga arenor för vår utrikespolitiska samverkan.

Sverige är ordförande i Nordiska ministerrådet 2013. Vi kommer att prioritera arbetet kring ungas utanförskap men även utmaningar

kopplade till konkurrenskraft, demografi och miljö.

Vår säkerhetspolitik ska fortsatt utformas i brett nationellt samförstånd. Den säkerhetspolitiska linjen ligger fast. Det står klart att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland i Europeiska unionen eller ett annat nordiskt land. I detta ligger också en förväntan om att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.

Det är lätt att i tider av ekonomisk kris glömma bort de fördelar som vårt EU-medlemskap innebär. Vi har tillgång till världens största enhetliga marknad som konsument eller producent och möjligheten att studera, resa eller arbeta i något av EU:s 27 medlemsländer. Det är mycket som vi i dag tar för givet.

Samtidigt måste kraftfulla åtgärder vidtas i Europa för att motverka den ekonomiska krisen. Struktureller reformer är nödvändiga för att skapa ett mer konkurrenskraftigt och framtidsinriktat Europa. De offentliga finanserna måste saneras och regler införas som motverkar ansvarslost risktagande inom den finansiella sektorn. Allt detta kommer regeringen att framföra i diskussionerna om en framtida bankunion samt en fördjupad ekonomisk och finanspolitisk union.

Det ligger i såväl Sveriges som Europas intresse att klyftan mellan euroländer och övriga EU-länder inte ökar. Regeringens grundläggande inställning är att Sverige ska medverka i och påverka de processer som sätts i gång för att gå vidare i det europeiska samarbetet. En central utgångspunkt är att Sveriges offentliga finanser, sysselsättning och tillväxt värnas.

Vi vill också stärka den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken

inom EU. Det är bara tillsammans vi kan klara många av de avgörande globala utmaningarna.

Respekten för de mänskliga rättigheterna måste upprätthållas i alla EU:s medlems- och kandidatländer.

Vårt Europa är ett öppet Europa, också för nya medlemmar. Vi stöder bland annat Island och Turkiet i deras förhandlingar om medlemskap. EU:s östra partnerskap är viktigt för att hjälpa reformprocessen i länderna i öst. Den negativa utvecklingen i vissa länder, med inskränkt frihet för den politiska oppositionen, är oroväckande. Sverige fortsätter tillsammans med EU att verka för demokrati och respekt för mänskliga rättigheter i dessa länder.

Utvecklingen i Nordafrika och Mellanöstern har fört frihetens vindar till många miljoner människor för första gången. Resan mot fungerande demokratiska samhällen är fortsatt lång och svår, men det står klart att människorna i Egypten, Tunisien och Libyen inte tänker vända tillbaka. Sverige ska tillsammans med Europeiska unionen fortsatt bistå på färden och bidra till denna historiska övergång till demokrati.

Utvecklingen i Syrien, med tilltagande inbördeskrig och flera tusentals civila offer, är helt oacceptabel. Assadregimen måste lämna över makten och bana väg för en fredlig övergång. Sverige ska göra sitt för att med humanitärt bistånd stödja en hårt prövad befolkning. Vårt engagemang för att Israel och ett Palestina ska kunna leva i fred och försoning sida vid sida fortsätter.

I Afghanistan har Sverige ett brett och långsiktigt engagemang för fred och utveckling baserat på en bred uppgörelse i riksdagen.

Sverige ska ha en effektiv och generös utvecklingspolitik. Biståndet ska stärka fattiga människors förutsättningar att förbättra sina levnadsvillkor och stödja deras kamp för demokrati och mänskliga rättigheter. Sverige kommer att ha en framträdande roll i arbetet med FN:s så kallade millenniemål.

Herr talman! En ny värld växer fram, en värld med ökad konkurrens som ställer högre krav på svensk omställningsförmåga. Därför tar vi nu viktiga steg för att bygga Sverige starkare inför framtidens utmaningar. Vi investerar i tillväxtens förutsättningar, i infrastruktur, forskning och innovation, företagande, utbildning och bostäder. Samtidigt investerar vi i sammanhållning och välfärd, i sjukvård och omsorg, i tillskott till dem med små ekonomiska marginaler, i integration och jämställdhet och i trygghet mot brott.

Vi tar också fortsatt ansvar för Sveriges offentliga finanser. Vi ser ett sargat Europa, som kämpar med stora underskott och svåra skulder, med arbetslöshet och svag tillväxt. Det är inte – och ska inte bli – Sveriges verklighet.

I en orolig värld har vi i Sverige framtidstro. Vi kan göra viktiga investeringar för Sverige och för sammanhållningen. En ansvarsfull ekonomisk politik för full sysselsättning ger oss möjligheter. Vi kan ta oss an framtidens utmaningar med engagemang, energi och en tydlig politik för framtidens jobb. I en föränderlig värld förblir alliansregeringen garanten för en trygg utveckling, en utveckling som ger hopp om en bättre framtid för alla människor i alla delar av vårt land. Tillsammans ska vi göra ett bra Sverige bättre. (Applåder)

3 § Ceremonin avslutades kl. 15.05.

Bilaga

Program för öppnandet av riksmötet 2012/13 tisdagen den 18 september 2012 kl. 14.00

Brasskvintetten spelar musik under samlingen

Lord Willobies Welcome Home William Byrd Arr: Anders Högstedt .

Kungssången

Blowin' in the wind Bob Dylan

Talmannen

Hans Majestät Konungen öppnar riksmötet

Fanfar No:3 ur Three Fanfares Erich Wolfgang Korngold

De sista entusiasterna Povel Ramel

Statsministern avger regeringsförklaring

Vi Charles Aznavour/Herbert Kretzmer Svensk text: Ulla-Carin Nyqvist

Nationalsången

Grande Marche Charles Voss

Medverkande

Rikspan: Arméns musikkår

Trapphallen: Friedmans Apostlar, Stockholms handelshögskolas studentkårs kör, under ledning av Karin Bergström Hyldahl

Plenisalen: Lise & Gertrud Brasskvintetten under ledning av Per Sjöberg. Fanfarblåsare

Från regeringens hemsida:

Budgetpropositionen för 2013. Prop. 2012/13:1

Utgiven: 20 september 2012 Avsändare: Finansdepartementet

Ladda ner

- [Förslag till statens budget för 2013, finansplan och skattefrågor, kapitel 1-12 \(pdf 5,2 MB\)](#)
- [Bilaga 1 Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2013 \(pdf 584 kB\)](#)
- [Bilaga 2 Effekterna på de offentliga finanserna av regeringens politik - så redovisas de i budgetpropositionen \(pdf 217 kB\)](#)
- [Bilaga 3 Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser \(pdf 505 kB\)](#)
- [Bilaga 4 Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män \(pdf 703 kB\)](#)
- [Bilaga 5 Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2013 \(pdf 466 kB\)](#)
- [Bilaga 6 Effektivare ränteavdragsbegränsningar \(pdf 206 kB\)](#)
- [Bilaga 7 Omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt vid handel med avfall och skrot av vissa metaller \(pdf 188 kB\)](#)
- [Bilaga 8 Sänkt skatt för pensionärer \(pdf 131 kB\)](#)
- [Bilaga 9 Minnesgåvor \(pdf 88 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 1: Rikets styrelse \(pdf 1,5 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 2: Samhällsekonomi och finansförvaltning \(pdf 1,6 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 3: Skatt, tull och exekution \(pdf 237 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 4: Rättsväsendet \(pdf 933 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 5: Internationell samverkan \(pdf 656 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 6: Försvar och samhällets krisberedskap \(pdf 1,5 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 7: Internationellt bistånd \(pdf 497 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 8: Migration \(pdf 806 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 9: Hälsovård, sjukvård och social omsorg \(pdf 2,0 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 10: Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning \(pdf 542 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 11: Ekonomisk trygghet vid ålderdom \(pdf 364 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 12: Ekonomisk trygghet för familjer och barn \(pdf 423 kB\)](#)
- [Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget \(pdf 305 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 13: Integration och jämställdhet \(pdf 928 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv \(pdf 1,2 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 15: Studiestöd \(pdf 404 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 16: Utbildning och universitetsforskning \(pdf 1,9 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 17: Kultur, medier, trossamfund och fritid \(pdf 3,1 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 18: Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik \(pdf 748 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 19: Regional tillväxt \(pdf 1,0 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 20: Allmän miljö- och naturvård \(pdf 1,2 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 21: Energi \(pdf 1,1 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 22: Kommunikationer \(pdf 1,8 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 23: Areella näringar, landsbygd och livsmedel \(pdf 1,3 MB\)](#)

- [Utgiftsområde 24: Näringsliv \(pdf 1,5 MB\)](#)
- [Utgiftsområde 25: Allmänna bidrag till kommuner \(pdf 300 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 26: Statsskuldsräntor m.m. \(pdf 240 kB\)](#)
- [Utgiftsområde 27: Avgiften till Europeiska unionen \(pdf 186 kB\)](#)

Sammanfattning

Den 20 september 2012 lämnade regeringen budgetpropositionen för år 2013 (prop. 2012/13:1) till riksdagen. Budgetpropositionen innehåller regeringens förslag till statsbudget för 2013, finansplan och skattefrågor m.m.

För beställning av budgetpropositionen för 2013 kontakta:
 Riksdagens tryckeriexpedition,
 100 12 Stockholm
 Tel: 08-786 58 10
 E-post: ordermottagningen@riksdagen.se

Sammanfattning: Budgeten för 2013 på fem minuter. Av finansminister Anders Borg.

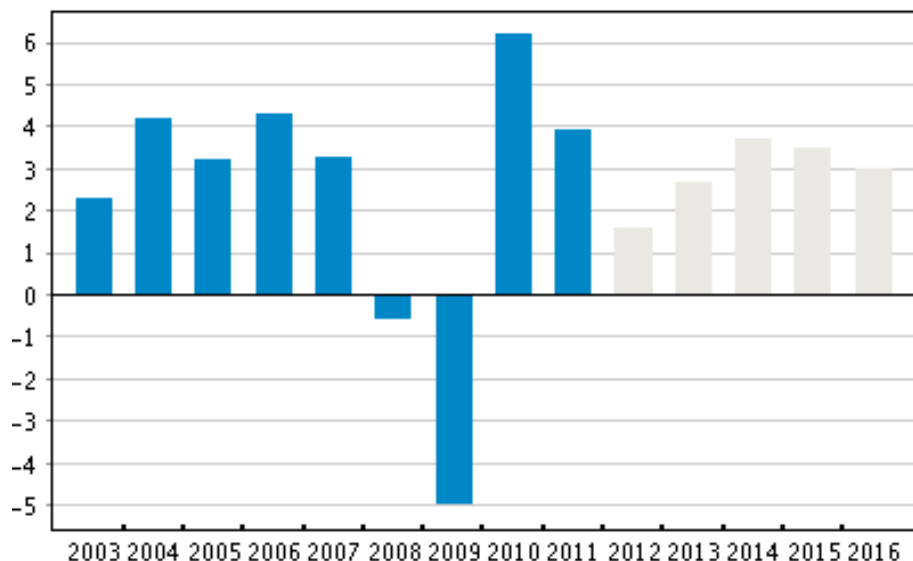
Den 20 september lämnade regeringen sitt budgetförslag för 2013 till riksdagen. Regeringen bedömer att det finns ett utrymme för reformer på cirka 23 miljarder kronor under nästa år och föreslår satsningar inom framför allt fem olika områden: tillväxt och konkurrens, fler i arbete, stabilt finansiellt system, välfärd för alla och en jämn fördelning samt en effektivare energi-, klimat- och miljöpolitik.

Så utvecklas Sveriges ekonomi

Skuldkrisen i euroområdet dämpar tillväxten i Sverige

Förra året var BNP-tillväxten 3,9 procent och i år väntas den bli 1,6 procent. Huvudorsaken till att ekonomin bromsar in i år är osäkerheten kring världsekonomin och att det saknas långsiktigt hållbara lösningar på skuldkrisen i euroområdet. Denna osäkerhet minskar hushållens och företagens vilja att konsumera och investera samtidigt som efterfrågan på svenska exportprodukter minskar. Nästa år väntas ekonomin vända upp igen och BNP-tillväxten öka med 2,7 procent, en något högre tillväxt än vad regeringen trodde i den förra prognosen (som presenterades i den ekonomiska vårpropositionen). De följande åren väntas ekonomin växa i god takt och tillväxten öka med i genomsnitt 3,4 procent per år 2014-2016. I jämförelse med många andra EU-länder har Sverige dock haft god motståndskraft mot krisen.

BNP-tillväxt 2003-2016

Prognos

■ Utfall

Källor: SCB och Finansdepartementet

Svag utveckling på arbetsmarknaden

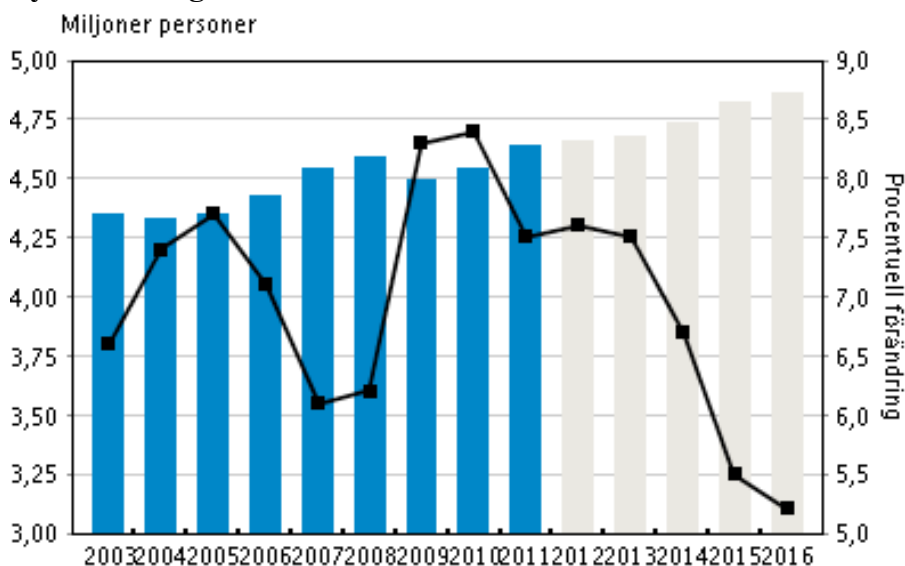
Efter den finansiella krisen 2008-2009 återhämtade sig den svenska arbetsmarknaden snabbt under 2010-2011. Men inbromsningen i ekonomin under 2012 medför att företagens behov av att anställa minskar, vilket påverkar arbetsmarknaden negativt. Arbetsmarknaden i Sverige har dock stått emot lågkonjunkturen relativt väl och utvecklats bättre än i många andra EU-länder.

Förra året var arbetslösheten i Sverige 7,5 procent och i år väntas den stiga till 7,6 procent. Men i takt med att ekonomin återhämtar sig väntas sysselsättningen öka kraftigt och arbetslösheten sjunka. Under nästa år väntas arbetslösheten minska till 7,5 procent och därefter

sjunka ytterligare till 6,7 procent 2014 och ner till 5,2 procent 2016.

Samtidigt som något fler väntas bli arbetslösa i år väntas antalet sysselsatta öka. Det beror på att utbudet av arbetskraft ökar - det vill säga att fler personer står till arbetsmarknadens förfogande i år än förra året. Det beror dels på att ålderssammansättningen i befolkningen förändras år från år men också på att fler väljer att söka jobb.

Sysselsättning och arbetslöshet 2003-2016

Linjen visar arbetslösheten, staplarna sysselsättningen.

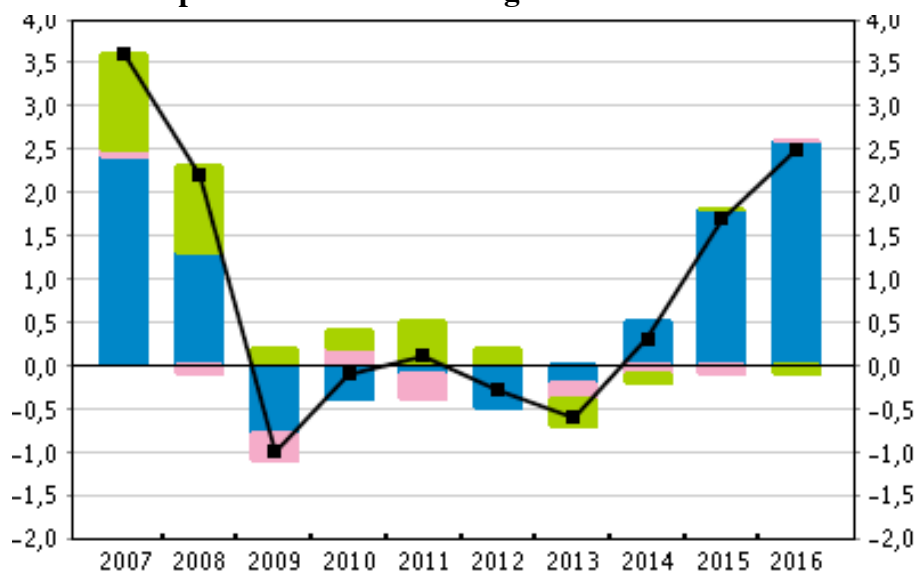
Utfall 2003-2011, prognos 2012-2016

Källa: SCB och Finansdepartementet

Reformutrymme på cirka 23 miljarder kronor 2013

Regeringen bedömer att det nu finns ett utrymme på cirka 23 miljarder kronor till reformer. Detta utrymme är förenligt med utgiftstaken och att det finansiella sparandet ska återvända till överskott på omkring 1 procent av BNP när konjunkturen går från lågkonjunktur till ett mer normalt läge de kommande åren. Med detta utrymme finns även tillräckliga säkerhetsmarginaler för att kunna hantera en mer besvärlig ekonomisk utveckling än den som antas i huvudscenariot.

Finansiellt sparande för den offentliga sektorn 2007-2016

Vänster axel

■ Staten ■ Kommunsektorn ■ Ålderspensionssystemet

Höger axel

■ Finansiellt sparande totalt samtliga sektorer

Källa: SCB, Medlingsinstitutet och Finansdepartementet

Inför regeringens arbete med att sammanställa och föreslå en budget för staten arbetar Finansdepartementet fram prognoser för hur Sveriges och den offentliga sektorns ekonomi utvecklas. Bland annat görs beräkningar av hur tillväxt, sysselsättning och arbetslöshet utvecklas och hur stora statens inkomster och utgifter förväntas bli. Prognoserna ligger sedan till grund för regeringens bedömning av om det finns ett ekonomiskt utrymme för reformer, eller om regeringen måste föreslå besparingar.

Sammanfattning av satsningar i budgeten för 2013

Regeringen presenterar i budgetpropositionen för 2013 förslag till åtgärder som förbättrar tillväxtförutsättningarna och motverkar att människor fastnar i arbetslöshet. Totalt satsar regeringen 22,7 miljarder kronor 2013.

Åtgärder för bättre förutsättningar för tillväxt och konkurrenskraft

- Investera i infrastruktur för att knyta ihop landet, underlätta resor mellan hem och arbete samt transport av varor
- Satsa på forskning och innovation för att skapa förutsättningar för nya produkter och bättre metoder som kan ge tillväxt
- Förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap för att den svenska ekonomin ska förbli konkurrenskraftig
- Öka tillgången på bostäder för att öka valfriheten och förbättra möjligheten att flytta till studier eller arbete

Fler i arbete

- Förbättra möjligheterna för unga att få arbete genom satsningar på utbildning och förstärkta arbetsmarknadspolitiska insatser
- Förbättra integrationen genom att bland annat satsa på bättre mottagande och utbildning för dem som är födda utanför Sverige
- Förhindra och bryta långtidsarbetslöshet genom fler tidiga programinsatser och subventionerade anställningar
- Förbättra förutsättningar för funktionsnedsatta att få arbete bl. a. genom bättre möjligheter att få individuellt stöd på en ny arbetsplats
- Stärka arbetslinjen med tydligare krav samt stöd och drivkrafter för att öka övergången från arbetslöshet till sysselsättning

Ett stabilt finansiellt system och stärkt konsumentskydd

- Fortsätta arbetet med förebyggande åtgärder för finansiell stabilitet som minskar risken för att skattebetalarna ska behöva betala om bankerna tar onödiga risker
- Stärka konsumentskyddet eftersom en väl fungerande finansmarknad förutsätter kunniga och välinformerade konsumenter

Välfärd för alla och jämnare fördelning

- Värna kvalitet och tillgänglighet inom sjukvården och omsorgen
- Stärka rättsväsendet för att skapa en tryggare vardag
- Öka stödet till ekonomiskt utsatta för att hålla samman samhället och säkerställa att alla får del av tillväxten
- Sänka skatten för pensionärer för att förbättra deras ekonomiska villkor

Effektivare energi-, klimat- och miljöpolitik

- Agera inom energi-, klimat och miljöpolitiken för att minska skadliga utsläpp och miljöpåverkan, i Sverige och i omvärlden
- Förändra ett antal skatter för att göra energi- och klimatpolitiken mer kostnadseffektiv

Effekter av regeringens politik på tillväxt, sysselsättning och arbetslöshet

Effekter av de reformer som föreslås i budgeten för 2013

Sammantaget bedömer regeringen att åtgärderna i budgeten för 2013 leder till att BNP-tillväxten blir cirka 0,4 procent högre och att antalet sysselsatta blir cirka 17 000 personer fler år 2014 än om satsningarna inte genomförs.

Effekter av genomförda reformer

Regeringen har sedan 2006 genomfört en rad reformer inom arbetsmarknadspolitiken, bland annat jobbskatteavdraget som gjort det mer lönsamt att arbeta. Regeringen bedömer att dessa reformer på lång sikt varaktigt ökar sysselsättningen med cirka 223 000 personer, att arbetslösheten minskar med cirka 1,6 procent och att BNP-tillväxten ökar med cirka 4,5 procent.

Effekter av regeringens politik på lång sikt

Förändring i procent om annat ej anges

	Årsarbetskrafter*	Sysselsatta**	Arbetslöshet***	BNP
Jobbskatteavdrag	120 000	106 000	-0,6	2,2
Arbetslöshetsförsäkring	39 000	45 000	-0,7	0,7
Arbetsmarknadspolitik	11 000	13 000	-0,2	0,2
Sjukförsäkring	19 000	16 000	0,4	0,4
HUS	26 000	25 000	-0,2	0,4
Sänkta socialavgifter	14 000	16 000	-0,2	0,3
Skiktgräns	15 000	0	0,0	0,3
Sänkt tjänstemoms	6 000	4 000	-0,1	0,1
Höjt bostadsbidrag	-2 000	-2 000	0,0	0,0
Summa strukturreformer	250 000	223 000	-1,6	4,5

* Antal arbetade timmar omräknat till årsarbetskrafter. En årsarbetskraft motsvarar 1 800 timmar.

** Antal personer i åldersgruppen 15-74 år.

*** Förändring i procentenheter.

Källa: Egna beräkningar.

Effekter av regeringens politik på disponibel inkomst för olika inkomstgrupper

Effekter av de reformer som föreslås i budgeten för 2013

I denna proposition föreslår och aviserar regeringen flera åtgärder som riktar sig till grupper med svag ekonomi eller större försörjningsbörda. De direkta effekterna av dessa förslag förväntas gynna personer i den nedre delen av inkomstfördelningen.

De förslagna och aviserade reformerna är:

- Höjt tilläggsbidrag för barn inom studiestödet
- Höjning av bostadstillägget till ogifta ålderspensionärer
- Ändring av beräkningen av försörjningsstöd så att endast en del av arbetsinkomsten påverkar bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd
- Sänkt skatt för pensionärer
- Höjning av grundnivån i föräldrapenningen

Effekter av tidigare och nya reformer

De direkta fördelningseffekterna av den samlade politiken 2006-2013 bedöms öka hushållens justerade disponibla inkomst med i genomsnitt 7,2 procent. På längre sikt förväntas de största effekterna uppkomma bland dem med lägst inkomster. Det beror på att det framför allt är i

denna grupp som fler väntas komma in på arbetsmarknaden och därmed kan försörja sig med arbetsinkomster istället för med bidrag och transfereringar.

Effekter av regeringens politik för den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män

Sammantaget bedöms regeringens reformer 2006-2012 och förslagen i denna proposition bidra till en viss minskning av inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män. Den direkta effekten av reformerna på den disponibla inkomsten bedöms vara ungefär lika stor för män och kvinnor. I ett längre perspektiv, när hänsyn även tas till förväntade arbetsutbudseffekter, bedöms dock kvinnors inkomster öka något mer än männens. Den huvudsakliga orsaken till detta är jobbskatteavdraget som på sikt väntas öka arbetsutbudet, och därmed arbetsinkomsterna, mer för kvinnor än för män. Förslagen i denna proposition gynnar företrädesvis kvinnor. Sänkt skatt och höjt bostadstillägg för pensionärer gynnar kvinnor mer än män då fler kvinnor är pensionärer. En höjd grundnivå i föräldra-försäkringen är också en reform som främst gynnar kvinnor, eftersom kvinnor tar ut fler dagar på grundnivå.

- [Läs Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män, utdrag ur budgetpropositionen](#)

Kortsiktiga effekter är de direkta effekter som uppkommer på inkomsterna när till exempel skatte- och bidragsregler ändras.

Långsiktiga effekter är de effekter som uppstår när människor ändrar sitt beteende och får högre inkomst för att de börjar arbeta eller arbetar mer till följd av de ändrade reglerna.

Statens budget i siffror

- [Statens budget 2013: Inkomster och utgifter](#)

Gå till källan!

Budgetpropositionen är ett omfattande dokument som det kan vara svårt att hitta i.

- Den första delen av budgetpropositionen innehåller bland annat finansplanen, prognoserna för Sveriges ekonomi och de offentliga finanserna, genomgång av olika aktuella skattefrågor och det sammanställda förslaget till inkomster och utgifter för budgetåret.
- I de andra delarna av budgetpropositionen redovisas detaljerna för de 27 olika utgiftsområdena.
- [Ladda ner budgetpropositionen för 2013](#)

Två gånger per år lämnar regeringen förslag till riksdagen som handlar om finanspolitik och statens budget. På våren lämnar regeringen sin ekonomiska vårproposition som bland annat innehåller regeringens förslag till inriktning för finanspolitiken. På hösten lämnar regeringen sin budgetproposition som innehåller en finansplan samt föreslag till hur statens pengar ska användas i detalj. När regeringen har lämnat sitt budgetförslag till riksdagen ska den ta ställning till och fatta beslut om budgetpropositionens innehåll. Det görs i två olika steg:

- Först beslutar riksdagen om riktlinjerna för den ekonomiska politiken samt de ekonomiska ramarna för statens budget. Beslutet om de ekonomiska ramarna - de så kallade utgiftsramarna - är sedan styrande för den fortsatta riksdagsbehandlingen på så sätt att utgiftsramarna inte

får överskridas.

- I det andra steget tar riksdagen ställning till hur utgifterna ska fördelas inom varje enskilt utgiftsområde, det vill säga hur mycket pengar olika verksamheter ska få. Budgetpropositionen är slutbehandlad när riksdagen har tagit ställning till förslagen för samtliga 27 utgiftsområden. Då fastställer riksdagen slutligt statens budget.

Ändringar i statens budget under pågående budgetår:

Två gånger per år lämnar regeringen också en så kallad ändringsbudget (tidigare tilläggsbudget) som innehåller förslag till förändringar i statens budget för innevarande år.

Höständringsbudgeten lämnas till riksdagen samtidigt som budgetpropositionen och vårandringsbudgeten lämnas till riksdagen samtidigt som den ekonomiska vårpropositionen.

Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:4

Torsdagen den 20 september.

Kl. 13:00 - 17:19

1 § Debatt med anledning av budgetpropositionen

Finansministern överlämnade regeringens proposition 2012/13:1 med förslag till statsbudget för 2013, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m.

Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! I dag överlämnar vi budgetpropositionen för 2013. Det sker i en mycket besvärlig tid i världsekonomin. Krisen i Europa har stabiliserats, men det finns betydande risker för nya orosvågor. Vi vet inte om Grekland kommer att genomföra de åtgärder som krävs. Det verkar som om hålen bara blir större och större. Spanien tyngs av både banker och regioner. Italien har tappat konkurrenskraft i decennier. Det hänger ett kvarnhjul runt Europas ekonomi i termer av att återhämtningen dämpas av illa skötta offentliga finanser och långsiktiga strukturproblem.

Man kunde kanske tro att USA och Asien skulle kunna lätta upp detta. Tyvärr är det inte så. Skulder och överinvesteringar gör att varken Kina eller USA kan utgöra draglok för Europa. Vi är i ett osäkert läge. Vi har fem eller sex år av kris och möjligen ett sjunde år innan vi kan se en tydlig återhämtning i världsekonomin.

Sverige har varit mer stryktåligt än de allra flesta länder. Vi har haft en tillväxt som har varit dubbelt så hög som i OECD-området. Vi har haft en tillväxt som har varit tre gånger så hög som i EU. Vi har en

sysselsättning som, om den hade utvecklats på samma sätt som inom EU-området, hade varit 150 000 personer lägre. Vi har en arbetslöshet som hade varit 75 000 personer högre, om vi hade utvecklats som andra europeiska länder.

Det faktum att Sverige har varit motståndskraftigt och stryktåligt betyder inte att det inte finns stora utmaningar. Den första utmaningen för Sverige är att vår viktigaste ekonomiska partner, Europa, kommer att stå och stampa inte bara i år utan under många framåt. De flesta bedömare tror att Europa knappast kan växa med mer än någon procent utan att man för den skull går in i kapacitetsrestriktioner.

Vi har en utmaning i att konkurrensen i världsekonomin hårdnar. Asien och Kina går på bred front ut och blir allt viktigare inom de områden, verkstadsindustri och högteknologi, där Sverige tidigare varit starkt. Vi måste skapa förutsättningar för fler jobb i växande företag i Sverige. Det är bara genom att företagen vill anställa och skapa nya jobb som vi kan nå full sysselsättning. De jobben måste komma ungdomar och invandrare till del om vi ska slå vakt om full sysselsättning.

Sverige står starkt. Både 2012 och 2013 kommer vi att ha bland de starkaste offentliga finanserna i Europa. Vi kommer att ha bland de starkaste budgetsaldona, bland de lägsta skuldsättningarna och vara bland dem som har den allra högsta graden av långsiktig uthållighet.

Inte minst från socialdemokratiska partier i Europa, men också från internationella organisationer, talar man om att fler borde göra något för att säkra återhämtningen och göra något åt lågkonjunkturen. Om vi jämför oss med Tyskland ser vi att vi har 35 procents skuld och Tyskland 80. Om vi jämför oss med Finland ser vi att de har höjt momsens med 2 procent, att de har höjt skatten för pensionärer och höjt

energiskatter och att de har 50 procents skuld. Om vi jämför oss med Holland, som är ett land som annars påminner mycket om Sverige, ser vi att de har en skuld som överstiger 3 procent och att de genomför kraftiga åtstramningar och en momshöjning med 2 procent.

Sverige har en unik styrka i att vi har starkast offentliga finanser, bland de lägsta skuldsättningarna och bland de bästa långsiktiga uthålligheterna. Uppgiften för oss är tydlig. Europa kommer att stå och stampa under många år och konkurrensen hårdnar. I det läget är det ansvarsfullt att prioritera det som är viktigast för att klara långsiktig tillväxt. I det läget är det ansvarsfullt att lägga en budget som skyddar Sverige från den oro och de bekymmer som kommer att plåga omvärlden. Detta ändrar naturligtvis inte på inställningen att vi ska agera med försiktighet. Vi ska inte drivas ned i stora underskott som många, till och med här i Sveriges riksdag, har krävt under krisåren. Vi ska ha säkerhetsmarginaler så att vi kan möta en mer besvärlig utveckling. Vi ska ha en uthållighet som gör att vi inte behöver lägga om kursen utan kan fortsätta att ta ansvar för att föra Sverige ur krisen.

Sverige kan inte lita på att det räcker med ett Europa som inte har någon tillväxt under de kommande åren. Vi måste själva stärka vår konkurrenskraft om vi ska klara utvecklingen. Vår utmaning är att år efter år ha företag som producerar nya produkter, som skapar förutsättningar för att konkurrera på nya marknader, som förändrar sina organisationer och öppnar sig mot världen på nya områden. Det kan inte politik garantera, och det kan inte politik kommendera fram men det kan politik skapa förutsättningar för. Det skapar man förutsättningar för genom skatter som gör att det lönar sig att arbeta, som gör att det lönar sig att investera och som gör att det lönar sig att äga och driva företag. Det gör man genom att ha en budget där man prioriterar tillväxtutgifterna, infrastruktur och forskning. Det är så vi

har prioriterat i den här budgeten. Det är en ansvarsfull budget eftersom vi investerar för framtiden. Vi gör det genom att lägga mer energi i svensk ekonomi när vi har ett bekymmersamt läge internationellt. Det handlar om infrastruktur, forskning och bättre bolagsskatter. Det är så man skapar förutsättningar för bättre tillväxt.

I den här budgetpropositionen lägger vi förslag som motsvarar ca 23 miljarder för 2013 och ca 27 miljarder för 2014. Sverige är praktiskt taget det enda land i Europa som kan göra det. Vi presenterar åtgärder för att stärka långsiktig tillväxt och Europas starkaste offentliga finanser. (Applåder)

Hade andra länder vidtagit liknande åtgärder hade räntorna skjutit i taket, trovärdigheten brustit och osäkerheten kommit tillbaka. Vi har de starkaste offentliga finanserna. Därför kan vi också ha den starkaste politiken för att säkra och skydda Sverige.

Vi lägger i storleksordningen 7 miljarder på att förbättra infrastrukturen under 2013 och 2014. Under hela planeringsperioden ökar vi anslagen från i storleksordningen 40 till 55 miljarder kronor. Över perioden tillförs sammantaget 100 miljarder till infrastruktur. Det betyder att vi kan göra en drift- och underhållssatsning på ungefär 20 miljarder. Det betyder att vi klarar av att sätta i gång bygget av Ostlänken. För första gången, kanske sedan 1800-talet, sätter vi nu i gång bygget av en ny stambana. För Norrköping och Linköping handlar det om att vi reducerar restiderna med 20 och 30 minuter. Vi kan nu också sätta i gång byggnationen av en ny stambana mellan Göteborg och Västerås. Sammantaget rör det sig om 35 miljarder kronor. Det är en styrka för svensk ekonomi att vi kan lägga till kraft i ett läge när andra ska backa hem.

I budgetpropositionen presenterar vi en bred satsning på forskning och infrastruktur. Sverige går nu över 1 procent av bnp i offentliga satsningar på forskning och infrastruktur. Därmed kan vi klara av en bred satsning på livsvetenskaperna genom Science for Life Lab. Det innebär att vi kan lägga en bred och offensiv innovationsstrategi. Det innebär att Sverige är i täten som kunskapsnation.

Vi ligger redan långt framme när det gäller satsningarna på forskning. Vi kan förstärka den positionen när andra länder kommer att tvingas backa hem.

Vi föreslår också tuffa åtgärder för att förbättra och säkra våra bolagsskatteintäkter. Vi föreslår begränsningar i fråga om möjligheterna att använda räntesnurror, och vi sänker samtidigt bolagsskatten. Låt oss vara tydliga med vad det innebär. Vi genomför den största sänkningen av bolagsskatten sedan skattereformen. Det innebär att vi gör det kraftigt mer lönsamt att investera i Sverige. Det betyder att vi får en större kapitalstock, bättre produktivitet, bättre reallöner och bättre förutsättningar för jobb i Sverige. Detta betyder att vi sänker den skadligaste skatten för tillväxten. I det läge som vi nu är tror jag också att det betyder att företag som annars skulle bli stressade av sina ägare och säga upp människor kanske kan ha ett läge där lägre bolagsskatt gör att färre människor förlorar sitt arbete.

Det centrala här är att vi tätar hinken från två håll. Det läcker ur den svenska bolagsskatten. Skatteundandragandet har ökat explosionsartat under senare år. Vi tätar det genom att begränsa möjligheterna till ränteavdrag. Men vi tätar det också genom att sänka skatten så att det blir mer attraktivt att vara i Sverige och driva företag i Sverige.

Låt oss vara tydliga. Detta är breda satsningar. Det är breda satsningar

på forskning, infrastruktur och bolagsskatt. Men det är också en försiktig strategi. Vi kommer när vi har lagt fram detta program att ha tillräckliga säkerhetsmarginaler för att kunna möta en svårare utveckling. Vi kommer att kunna klara att hantera detta om krisen i Europa förvärras. Vi är försiktiga, vi är ansvarsfulla, och vi har säkerhetsmarginaler som gör att vi kan ta ansvar för att trygga och skydda Sverige i ett besvärligt läge.

Det är viktigt att komma ihåg var vi står. Sedan jag blev finansminister har vi reducerat skuldsättningen i Sverige från ungefär 45 procent av bnp till ned mot 37 procent i dag. Det betyder att vi har tagit ned skulden med i storleksordningen strax under 10 procent under dessa år. G7-länderna, de stora ekonomierna i världen, har ökat sina skulder med 40 procent under samma tidsperiod. EU-länderna har ökat sina skulder med 25 procent under denna tidsperiod. Det är tack vare denna försiktighet, och det är tack vare att vi inte vred om ratten och körde ned i skuldtrasket när det krävdes, som vi nu kan skydda Sverige och ha en stabilitet kring offentliga finanser, ha en stabilitet kring Sverige, som gör att det är tryggt att bo, leva och investera i vårt land. (Applåder)

Fru talman! Regeringen försöker skydda och ta ansvar för Sverige i besvärliga tider. Det gör vi genom att skydda offentliga finanser så att det inte finns osäkerhet om Sverige. Det gör vi genom att skydda jobb och tillväxt i Sverige genom att göra framtidsinvesteringar. Det gör vi genom att skydda vår långsiktiga konkurrenskraft, det som är allra viktigast för att det ska finnas jobb i vårt land också i framtiden. Men vi försöker också skydda sammanhållningen. När man hanterar en ekonomisk kris är det viktigt att landet håller ihop. Där gör vi nu viktiga satsningar mot ungdomsarbetslösheten och för att förbättra integrationen.

Tittar vi på regeringens åtgärder kanske det allra viktigaste är att vi nu får en förstärkning av lärlingssatsningarna och yrkesutbildningarna på plats. Vi kommer att få en mer tysk arbetsmarknad i Sverige där det blir öppnare vägar in i jobb för unga människor. En förstärkning av lärlingssystemet är ett första steg i denna riktning som är mycket välkommet.

Vi förstärker de praktiska yrkesutbildningarna, vi förstärker arbetsmarknadsutbildningarna, vi förstärker nystartsjobben, och vi vidgar möjligheterna till etableringsersättning. Det är en lång rad åtgärder som gör att vi har lite bättre förutsättningar att möta ungdomsarbetslösheten. Det gör vi för att vi vill hålla ihop Sverige i tider av kris och oro. Men det är inte bara på detta område som vi gör det. Det är viktigt med åtgärder som hindrar krisen från att slita isär vårt land. Därför höjer vi bostadstillägget för pensionärer. Därför sänker vi skatten för pensionärer. Därför höjer vi barntillägget i studiemedlen. Därför höjer vi grundnivån i föräldraförsäkringen.

Därför reformerar vi försörjningsstödet så att det lönar sig bättre att arbeta. Detta är breda åtgärder som riktar sig till dem i Sverige som har de lägsta inkomsterna. Det sägs att budgeten inte har några stora effekter på människors ekonomi. Det är sant om man inte råkar vara en äldre kvinna med låg eller begränsad inkomstpension. Men då är det en påtaglig förstärkning som vi gör, och det gör vi därför att vi prioriterar att hålla ihop i Sverige också i tider av kris.

Fru talman! Budgetpropositionen lägger en stark grund för en ansvarsfull ekonomisk politik i Sverige. Vi skyddar Sverige i en hård tid mot en bekymmersam omvärld. Vi säkrar ett manöverutrymme, vi säkrar säkerhetsmarginaler, och vi säkrar att vi kan vidta åtgärder om krisen förvärras. Vi skyddar Sverige, och vi tar ansvar för Sverige

genom att göra viktiga framtidsinvesteringar. Det är så vi kan säkra att det finns jobb, produktion, välfärd och skatteintäkter också i framtiden. Men vi värnar också sammanhållning, vi värnar välfärd, och vi värnar ett samhälle som också i kristider orkar göra någonting för dem som har de lägsta inkomsterna. Och vi investerar Sverige starkare. Det är därför som vi har lagt fram en budgetproposition som investerar för framtiden. (Applåder)

Anf. 2 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Jag ska börja med det mest grundläggande. Socialdemokraterna lade fast det finanspolitiska ramverket efter krisen på 90-talet. Tio år senare valde Moderaterna att ansluta sig. Det är någonting som jag har berömt finansministern för vid ett flertal tillfällen. Den breda uppslutningen bakom ramverket har varit en styrka för Sverige under de senaste oroliga åren. Det har varit en konkurrensfördel för vårt land att vi har haft en bred uppslutning i det politiska systemet.

Nu varnar regeringens egna expertmyndigheter för att regeringens politik inte möter en del av ramverket, nämligen överskottsmålet. Ekonomistyrningsverket konstaterade för två veckor sedan att det inte finns utrymme för regeringens reformer. Konjunkturinstitutet pekar på att pengarna är slut i och med detta och att besparingar väntar framöver. Finansdepartementets tjänstemän skriver också i din egen finansplan, Anders Borg, att ni inte klarar målet.

Överskottsmålet brukar utvärderas med tre olika indikatorer. Det är det konjunkturjusterade sparandet, det är sjuårsindikatorn, och det är det tillbakablickande tioårsgenomsnittet. Alla visar att du inte når ditt mål. Även det finanspolitiska rådets tioårsindikator visar samma sak, och det i ett läge när du har skruvat upp dina prognoser för åren framöver som ligger långt över vad andra seriösa bedömare anser.

Anders Borg, med den information som nu finns tillgänglig, med reservation för att vi har haft din budget en ganska kort tid, förefaller det inte som att budgeten är förenlig med överskottsmålet. Ändå lånar du till en mycket stor sänkning av bolagsskatten. Kan du förklara det? (Applåder)

Anf. 3 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Ärade ledamöter! Nu talade Fredrik Olovsson, som representerar Socialdemokraterna. Han kommenterar en budget som har Europas starkaste offentliga finanser, starkare än Tysklands, starkare än Finlands, starkare än Hollands, starkare än Österrikes och starkare än de offentliga finanserna i något annat europeiskt land som är jämförbart med Sverige. I detta läge, när vi tar ansvar för att skydda Sverige och göra framtidsinvesteringar och där vi väljer infrastruktur, forskning och bolagsskatt, säger Fredrik Olovsson att detta är för mycket därför att man är mer pessimistiskt och redan har föreslagit alltihop. En mer osammanhängande ekonomisk politik tror jag knappt att vi har sett i denna kammare. Hur kan det vara för mycket om man tror att bedömningen är för optimistisk? Hur kan det vara så att vi i Sverige med de starkaste offentliga finanserna i Europa inte har råd att skydda jobben och att skydda vår konkurrenskraft och ta ansvar för att människor kommer i sysselsättning?

Socialdemokraterna står för en osammanhängande ekonomisk politik. Det enda ord som faller mig på läppen är politisk opportunist. Politisk opportunist är när man intar en position som man själv inte tror på och som man vet är sakligt fel därför att man vill vinna mediepoänger. Det går inte att beskriva Socialdemokraternas position som något annat än opportunist.

Vi har starkast offentliga finanser. Vi kan investera i framtiden, säkra

jobben och bygga under efterfrågan i Sverige. Socialdemokraterna, som prompt skulle köra ned bilen i skuldtrasket när det var som mest osäkert, som siktade ned i den värsta leran av skuld och underskott, säger då att Sverige – som har starkast offentliga finanser av alla – inte ska ta ansvar för framtiden. Vem ska då ta det ansvaret, Fredrik Olovsson? (Applåder)

Anf. 4 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tror att alla hörde att Anders Borg inte svarade på min väldigt enkla fråga. I stället fick vi detta rasande utbrott. Fantastiskt! Du använder tre indikatorer, Anders Borg – tre stycken. Du har dessutom hittat på några av dem själv. Nu vill du inte mätas mot dem. Det är mycket förvånande.

I vårpropositionen för 2010 – jag har ett utdrag här – såg dessutom indikatorerna ungefär likadana ut som i dag. Det skiljer lite grann, men i stort sett ingenting. Då konstaterade du att det utifrån indikatorerna inte är uppenbart att det finns något utrymme för ytterligare ofinansierade reformer. Du fortsatte: Nu är det osäkert att inteckna utrymmet för permanenta reformer som bedöms uppstå först i slutet av kommande mandatperiod. Det är samma siffror men ett helt annat utfall i reformutrymme. Du framstår nu faktiskt mer som en moderat partistrateg än en seriös finansminister.

Jag tycker att du ska svara på frågorna. Varför följer du inte dina indikatorer? (Applåder)

Anf. 5 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Opportunism i politiska sammanhang är när man intar en position man själv inte tror på och som man vill vinna mediepoänger på. Det är vad Socialdemokraternas ekonomiska politik nu präglas av

– opportunism.

Låt oss ta dessa frågor ordentligt. När man har lågkonjunktur – när arbetslösheten är hög och vi har lediga resurser – ska man stimulera. Då sänker Riksbanken räntan, och då ligger vi lite under 1 procent i överskott. Sedan får vi en högkonjunktur. Då börjar priserna stiga, Riksbanken höjer räntan och vi ska ha ett överskott på över 1 procent. Vi har alltså den mest besvärliga ekonomiska situation vi har haft sedan depressionen, och vi har de starkaste offentliga finanserna i Europa. De är starkare än i Tyskland, Holland, Österrike och Finland, trots att de får höja skatter och strama åt.

Socialdemokraterna är i otakt med tiden. Nu är det tydligen idén att man i en besvärlig tid ska strama åt ekonomin. Det kommer naturligtvis att leda till färre jobb, högre arbetslöshet och i slutändan också sämre offentliga finanser. Det är opportunism, Fredrik Olovsson. (Applåder)

Anf. 6 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det är en finansminister som närmast befinner sig i affekt vi ser i talarstolen i dag. Rösten bär inte, och han ger över huvud taget ett intryck av att vara ganska pressad.

Det kan man kanske förstå, för tittar man på de prognoser som regeringen och finansministern använder som underlag för sina väldigt stora reformer ser man att de skiljer sig väldigt mycket ifrån i princip alla andra bedömares. För 2014 ligger ni mer än 1 procent högre i bnp-prognos än övriga bedömare – 1 ½ procent högre än regeringens egen bank, Nordea. Tittar man däremot på arbetslösheten är situationen den rakt motsatta; där ligger regeringen 1 procent under alla andra bedömare, även Konjunkturinstitutet och de stora bankerna. Frågan är

varför finansministern gör en helt annan bedömning av ekonomin framöver än de myndigheter han själv har tillsatt för att följa ekonomisk utveckling gör.

Om regeringens budget baseras på glädjekalkyler kommer det att skapa ekonomisk instabilitet och osäkerhet i vårt land. Det tror vi är en väldigt olycklig utveckling när vi fortfarande ser att det finns en stor osäkerhet i vår omvärld. Nu ser vi på DN Debatt hur finansministern redan i dag, samma dag som budgeten läggs fram, tycks ta avstånd från sina egna prognoser och prata just om osäkerheten i sin omvärld. Frågan är om det inte är rekord i halveringstid för hur länge ekonomiska prognoser håller: samma dag som budgeten läggs fram.

Konjunkturinstitutet säger att det med regeringens reformutrymme inte finns något utrymme för nya reformer under kommande år. Det borde mana finansministern och andra till oro. Frågan som uppstår för mig när jag läser budgeten är vilken kristallkula Anders Borg har tittat in i som ingen annan av de ekonomiska bedömare i samhället tycks ha tillgång till. Vad är det för beräkningar och bakgrundsinformation som Anders Borg känner till men som inga andra av de tongivande ekonomerna i vår omvärld har tillgång till? (Applåder)

Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Vi lägger alltså fram en budget som har ett starkare saldo än något annat jämförbart europeiskt land. Den har en lägre skuldnivå och en bättre långsiktig uthållighet. Det kan vi göra eftersom vi inte följde råden att köra ned ekonomin under de osäkra krisåren. Nu gör vi en bedömning som naturligtvis baserar sig på en prognos men också på vilka risker vi ser i ekonomin. Då är vår oro att det finns bekymmer här. Det finns andra länder som tog dessa stora underskott, om det var Spanien, Grekland eller vad det nu rör för länder som kan

komma. Vad gör man då? Enligt vår uppfattning är det med den styrka vi har ansvarsfullt att försöka skydda Sverige. Då ska man inte strama åt. Hade vi inte gjort investeringar i infrastruktur, drift och underhåll, järnväg och det andra som krävs i forskning och bolagsskatt hade vi strypt svensk ekonomi trots att vi har de starkaste offentliga finanserna. Det är en väldigt ologisk ekonomisk politik.

När ekonomin är svag ska man ha ett sparande som ligger lite under 1 procent. När ekonomin är stark ska det ligga lite över 1 procent. I genomsnitt ska det landa på 1 procent. Nu har vi tre år bakom oss av väldigt svag efterfrågan i världsekonomin, och vi har tre år framför oss som präglas av en svaghet. Då kan vi tack vare försiktigheten ta långsiktigt ansvar. Vad är det vi gör? Jo, vi prioriterar forskning, infrastruktur och bolagsskatt. Det är knappast väljaropportunist. Väljaropportunist är det Per Bolund och Socialdemokraterna representerar, där man har en osammanhängande ekonomisk politik där vi å ena sidan är för optimistiska i bedömningen och å andra sidan gör för mycket. Det går ju inte ihop.

Om ni menar allvar med att det kan bli värre än vad vi är oroliga för ska ni naturligtvis föreslå åtgärder mot det, men det vill ni ju inte. Ni vill i stället strypa svensk ekonomi. Det går inte ihop.

Anf. 8 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Apropå att gå ihop säger nu finansministern att vi ser en mer osäker ekonomisk utveckling, men tittar man på regeringens prognos ska ekonomin, tror regeringen, stiga med 2,7 procent nästa år, 3,7 procent 2014 och 3,5 procent 2015. Det är betydligt mer än någon annan bedömare. Hur var det med den där osäkra ekonomiska utvecklingen? Det verkar inte vara regeringens siffror i alla fall.

När vi pratar om logik är en viktig fråga tillbaka till finansministern vad logiken är i att driva statens finanser med underskott för att finansiera stora skattesänkningar. Framför allt är det bolagsskatten som man nu tänker sänka med 16 miljarder. Vi ser inte detta som en logisk ekonomisk utveckling – speciellt inte om man därmed gör det omöjligt att göra viktiga och stora reformer under kommande år om det visar sig att ekonomin vänder nedåt, vilket bedömare utanför Finansdepartementet varnar för.

Dessutom talar regeringen i budgeten om att man ska börja luckra upp det finanspolitiska ramverket, vilket vi ser med väldigt stor oro på. Det kommer att skicka dåliga signaler om instabilitet till resten av marknaden. Frågan är om Anders Borg tittar mer på valcykeln än på konjunkturcykeln när han utformar sin ekonomiska politik. (Applåder)

Anf. 9 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Ekonomistyrningsverket, OECD, Europeiska kommissionen, Internationella valutafonden – alla dessa organisationer är överens om en sak i sina bedömningar. Finansdepartementet delar denna bedömning, och det är att Sverige har de starkaste offentliga finanserna av alla jämförbara länder. Det är starkast långsiktig uthållighet enligt IMF:s, kommissionens och OECD:s bedömningar. Det är det starkaste budgetsaldot för 2013 i alla dessa olika bedömningar.

Vi har alltså en trygghet kring Sverige. Sedan vi presenterade dessa reformer har ränteskillnaden till Tyskland minskat. Det är en styrka vi har tack vare regeringens ansvarstagande. Det är en styrka vi har tack vare de säkerhetsmarginaler vi har byggt upp.

Det som Per Bolund här säger är komplett osammanhängande. Han

säger att han är orolig för prognosen. Jag säger att jag har ägnat hela mitt yrkesliv åt prognoser, så jag är tacksam för Per Bolunds lektioner här på området. Jag har lärt mig under de åren att prognoser är osäkra. Men om ni nu tror det, varför ska ni då samtidigt strypa ekonomin? (Applåder)

Anf. 10 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Fru talman! Förra gången finansministern och jag möttes i ett replikskifte här var i våras med anledning av vårpropositionen, där riktlinjerna för dagens budget lades fast eller deklarerades från finansministerns sida.

Finansministern anklagade å sin sida oss sverigedemokrater för att vilja ge mycket åt många – hur nu det ska kunna vara något dåligt. Själv fick han mycket kritik, både från mig och från den övriga oppositionen och från den svenska ekonomiska expertisen, för att ha lagt fram ett förslag till riktlinjer som var ganska skralt på förslag. Men sedan dess har det runnit lite vatten under broarna.

Det vi ser i dag är ett dokument som närmast kan betraktas som ett hopkok av idéer från oppositionen som regeringen har plockat under sommaren. Men det är ett hopkok som inte så mycket präglas av mycket åt många utan snarare lite åt många. Jag tror inte direkt att Sveriges pensionärer i dag skålar i champagne över 50 kronor mer i plånboken.

Det saknas kraftfulla åtgärder för att stimulera sysselsättningen och tillväxten. De flesta av satsningarna är endast att betraktas som symboliska summor, smulor från ett middagsbord där invandringen är hedersgäst, för det är så att regeringen siktar på och prognostiserar återigen nya invandringsrekord under budgetperioden. Det här vill jag

mena är politisk opportunist. Man står i riksdagen och målar upp en saga om den lyckade invandringspolitiken, hur den hjälper och räddar våra äldre och räddar ekonomin på sikt, samtidigt som vi ser i verkligheten hur Sverige ligger sämst till i OECD när det till exempel gäller sysselsättningsgapet mellan utrikes- och inrikesfödda. Över 100 miljarder kommer regeringen att få betala under den kommande mandatperioden för den här politiken. Det är opportunist, det är opportunt och det är ohederligt.

Min fråga till finansministern är: Tror finansministern att de egna väljarna föredrar en fortsatt ökande invandring finansierad med ett högre skattetryck och en sämre välfärd före ett lägre skattetryck och en stärkt välfärd finansierad med en mer ansvarsfull invandringspolitik? (Applåder)

Anf. 11 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Erik Almqvist har rätt i att det har varit en förskjutning från budgetpropositionen för 2012 till budgetpropositionen för 2013. När vi kom till riksdagen med budgetpropositionen för 2012 hade vi tappat i runda slängar 60 miljarder. Vi stod i en situation där Grekland befann sig närmast på randen till sammanbrott i ett banksystem som inte var förberett på detta. Sedan dess har det hänt en hel del. Centralbankerna Bank of Japan, Federal Reserve och ECB har alla gjort breda insatser för att stabilisera situationen.

Vi är nu på väg till en budget där vi vet att det kommer en infrastrukturproposition och en forskningsproposition. Då är det väldigt naturligt att vi gör en del insatser på de områdena. Det var också akut att stänga bolagsskattesnurrorna. Det var akut att få stopp på den växande skatteplaneringen på det här området.

När vi känner den här tryggheten och kan säga att vi har bland de starkaste offentliga finanserna i Europa är det naturligt att vi gör en del viktiga och ansvarsfulla framtidssatsningar så att Sverige bättre kan klara konkurrens och jobb.

Jag tycker att det är en lite besvärlig tajmning att diskutera stigande kostnader för invandringen. Det som gör att vi nu räknar med en stigande kostnad för flyktingar i Sverige är framför allt att det är en inbördeskrigsliknande situation i Syrien. Vi ser att det redan nu kommer människor därifrån, och vi räknar med att det kommer ett växande antal under de kommande åren. Det kommer att tillta månad för månad, tyvärr, och det kommer att fortsätta med anhöriginvandring.

Man använder alltså haubitsar och skjuter i tätbebyggda områden. Man använder stridsflygplan över civilbefolkningen. Inte ens Erik Almqvist kan på allvar mena att vi i det läget skulle säga att nu tar vi och stramar åt det här, utan när vi ser de här tv-bilderna är det ett ansvar som vi har att hjälpa människor i nöd. Då tycker jag att det är en självklarhet att vi får bibehålla en generös och öppen syn på flyktingar i ett så akut läge. (Applåder)

Anf. 12 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Fru talman! Finansministern gör två misstag här.

Först bemöter han en kritik som jag tror att han snarare fick höra från de rödgröna i replikskiftena. Jag har inte kritiserat sänkningen av bolagsskatten. Jag har inte kritiserat satsningarna på infrastruktur. Det är dessutom satsningar som vi har aviserat långt tidigare.

Det andra misstaget gör han när han talar om flyktingar som flyr från krig. Om finansministern kände till Sverigedemokraternas

invandringspolitik skulle han veta att vi vill dubbla, eller kanske till och med tredubbla, anslagen som går till att hjälpa flyktingar runt om i världen där de kan göra som störst skillnad. Vi vill dessutom fortsatt hedra de åtaganden som vi har gjort med UNHCR om flyktinginvandring. Men det handlar om den stora breda massinvandringen, alla de anhöriga och övriga invandrargrupper som kommer till Sverige, som inte andra länder tar emot, för Sverige är bäst inom OECD, bäst i Europa på att ha en stor invandring.

Jag fick inte svar på min fråga: Tror finansministern på fullt allvar att de borgerliga väljarna föredrar att vi fortsätter att ha den mest omfattande och dyra invandringen per capita i Europa finansierad med ett högre skattetryck och en sämre välfärd? Eller kan det kanske vara så att man vill det motsatta? (Applåder)

Anf. 13 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag vill ändå ge en bakgrund till varför det finns en tydlighet i att när vi gör budgeten 2012 måste vi visa en större försiktighet när det gäller osäkerheten. Kommer vi till riksdagen och säger att vi har tappat 60 miljarder är vi i en annan situation än om vi kommer till riksdagen och säger att offentliga finanser har utvecklats som vi trodde. Vi kan känna oss relativt trygga med att vi har säkerhetsmarginaler. I ett läge där vi vet att vi har en infrastrukturproposition och en forskningsproposition och måste göra något åt bolagsskatten väljer vi att göra det.

Jag delar inte Erik Almqvists syn på invandringspolitiken. Såvitt jag förstår har vi en flyktinginvandring, nu i akut belysning från inbördeskriget i Syrien med allt vad det innebär. Vid sidan av det har vi en viss anhöriginvandring. Sedan har vi 30 000–40 000 personer som kommer hit därför att de vill arbeta i Sverige eller därför att de

vill bli studenter i Sverige. Jag är helt övertygad om att de som kommer hit och arbetar eller som är här som studenter innebär ett stort tillskott för svensk ekonomi och därigenom bidrar till att svensk arbetsmarknad fungerar bättre. (Applåder)

Anf. 14 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Vi är många som vägrar att se våra föräldrar som varor och våra barn som checkar i en marknadsstyrd kommersialiserad välfärd. Vi tycker helt enkelt att de är värda mer respekt än så och en bättre framtid.

Vi menar att det behövs en demokratiskt styrd välfärd, styrd efter behov, för att vi ska få en rättvis fördelning av den välfärd som vi faktiskt har resurser till. I stället har vi fått ett system som ser människor som lönsamma eller icke lönsamma, ett system där vinstdrivna företag agerar för att maximera vinsten, pressa kostnader och fokusera på de lönsamma. Det offentliga får ta hand om dem som blir över, dem med störst behov. Men kommersialiseringen pressar också de offentliga att agera som vinstsyftande i tävlan om lägsta pris. Det blir helt enkelt en nedåtgående spiral. Behovsstyrningen har kommit på skam.

I dag går varannan skattekrona som går till privata företag till 16 riskkapitalägda koncerner. Den mångfald som övriga partier talar om blir alltmer ett riskkapitalistiskt monopol. Små bolag köps upp och ideella aktörer slås ut eftersom stordriftsfördelar behövs för att kunna pressa kostnaderna och maximera vinsten. Det har helt enkelt blivit fri dragningsrätt på våra skattepengar – en tombola med vinst varje gång. Vinsten var 8 miljarder kronor år 2009.

De argument som har förts fram för privatiseringarna har varit ökad

mångfald. Vi har fått ett riskkapitalistiskt monopol. Ökad effektivitet och kvalitet var ett annat argument. Det har blivit såväl lägre personaltäthet som lägre utbildningsnivå bland de anställda, och de osäkra visstidsanställningarna har blivit fler och de fasta heltidstjänsterna färre. Det vill säga att allt det som kännetecknar en god kvalitet har blivit sämre på grund av vinstjakten. Din regering har släppt de här vinstintressena fria. Nu tänker ni tvångsprivatisera äldreomsorgen.

Våra föräldrar har blivit varor, våra barn har blivit checkar, och vi har fått en äldreomsorg och en välfärd som kännetecknas av en guldrusch. Är du nöjd nu? (Applåder)

Anf. 15 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis bra att föräldrar, elever, lärare, vårdpersonal och patienter har ett större inflytande, att vi har brutit upp den enhetliga strukturen som vi hade i Sverige. Det mesta av vården, skolan och barnsomsorgen är offentlig. 80–90 procent är fortfarande bedriven i offentlig regi. Det är rätt bra att vi har bra offentliga skolor, och det är bra att vi har alternativ till dem.

Vi vill skapa ordning och reda för ägandet. Vi vill att det ska vara samma kontroll och tuffa villkor oavsett om man vill starta en bank eller driva en vårdcentral. Vi ska ha långsiktighet, vi ska ha kompetens och vi ska kunna ställa krav på att man vet vad man håller på.

Det är inte samma hållning som Ulla Andersson har. Hon vill att man ska säga upp alla de människor som jobbar i dessa verksamheter. Hon vill stänga ned dem och spika upp skyltar där det står: Stängt! Här har Ulla Andersson varit, och nu ska vi bara ha landstingsverksamhet.

Jag har en annan fråga jag gärna diskuterar med Ulla Andersson. Det är den socialdemokratiska opportunisten och idén att man går emot bättre vetande och trots att vi har starkast offentliga finanser vill vinna billiga mediepoäng som ingen människa kan övertyga mig om att Socialdemokraterna i regeringsställning skulle ha stått för och som ingen människa kan övertyga mig om att det finns brett stöd för bland socialdemokratiska ekonomer.

Delar Vänsterpartiet Socialdemokraternas syn i denna fråga, nämligen att det viktigaste är att låta pressekreterarna få pressmeddelanden? Eller ska vi ta ansvar för Sverige och föra en ekonomisk politik där vi kan skydda Sverige? Vad är Vänsterpartiets syn på Socialdemokraterna?

Anf. 16 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Att jämföra en bank med vår gemensamma välfärd, en behovsstyrd och demokratisk välfärd, säger det mesta om Moderaternas syn på den gemensamma välfärden. (Applåder)

Anders Borg tycker alltså att det är rimligt att det går 8 miljarder av våra gemensamma skattepengar till vinster. Det är 8 miljarder som var avsedda att gå till omsorgen om de äldre och till våra barns utbildning. Vänsterpartiet har presenterat ett alternativ som visar att man kan behålla en mångfald. Alla de aktörer som tycker att de har något att bidra med när det gäller kvalitet eller pedagogik får möjlighet att vara kvar om de ombildar sig till ett vinstbegränsande bolag där alla pengar stannar kvar i välfärden.

Vi vill utveckla välfärden med bättre kvalitet, bättre arbetsvillkor och med fler anställda. Vi har helt enkelt inte råd att slänga 8 miljarder efter riskkapitalisterna.

Men Anders Borg tycker tydligen att han har det och jämför banker och välfärd. Det säger ganska mycket om er människosyn. (Applåder)

Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag har varit med och tagit över, förstatligt och socialiserat fler banker än någon vänsterpartist. (Applåder)

Det har vi gjort eftersom ägarna inte har skött sina banker; det har blivit förluster. Då har vi fått ta över dem. Det gäller Kaupthing, Carnegie och andra banker där staten fått städa upp. Man ska inte lägga fingrarna emellan med vanskötta banker.

Det vi gör för att förhindra att sådana situationer uppkommer är att vi ställer massor av krav på bankerna. Vi har statstjänstemän som tittar i deras böcker. Vi går igenom deras siffror, och de får komma och förklara sig för statliga myndigheter.

Då är det rimligt att om vi ska ha välfärd, sjukvård, äldreomsorg och barnomsorg att vi också hittar vägar för att ställa lite krav på ägarna i detta.

Men jag delar Ulla Anderssons syn att det går en stor skiljelinje mellan oss. Jag anser att det är bra att föräldrar får bestämma. Jag anser att det är bra att vi har bra företag som driver barnomsorg, sjukvård och äldreomsorg. Jag vill inte stänga dem. Jag delar inte Ulla Anderssons syn att vi ska lägga ned privat barnomsorg och privat skola i Sverige. (Applåder)

Anf. 18 FREDRIK OLOVSSON (S):

Fru talman! Sverige har kunnat stå starkt i en tid av skuldskris och finanskris. Det har vi gjort för att vi efter 90-talskrisen skapade vårt

finanspolitiska ramverk med fleråriga utgiftstak, en stram budgetprocess, krav på kommunsektorn att ha en god ekonomisk hushållning och överskottsmålet. Allt detta har tjänat Sverige väl. Vi har stått starka för att uppslutningen kring ramverket har varit bred och stabil i det politiska systemet. Därför har vi berömt Anders Borg för att han valde att Moderaterna också skulle ställa upp på det för sex sju år sedan. Men framför allt har vi stått starka för att vi har levt upp till ramverket, inte bara haft det.

Därför är det inte märkligt att vi socialdemokrater lyssnar noggrant när regeringens expertmyndigheter Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket lägger fram sina analyser som säger att det ekonomiska utrymmet för ofinansierade reformer är mycket begränsat. Vi ser därför med förvåning på hur regeringen som gärna talar om vikten av ramverket och om vikten av ansvar, ansvar och ansvar – vilket är ansvarsfullt och viktigt – nu ur hatten plockar fram ett reformutrymme som är väsentligt mycket större än vad de egna bedömarna och experterna menar faktiskt finns och är förenligt med överskottsmålet.

Innan vi om två veckor lägger fram vårt budgetalternativ kommer vi att göra en noggrann analys av utrymmet för ofinansierade reformer. Önskvärda reformer ska förstås genomföras, men de ska ske i den takt som ekonomin tillåter.

Fru talman! Regeringens stora misslyckande är jobben. Trots att vi har sett att arbetslösheten har gått ned i många andra länder i Europa har den stigit i Sverige. När vi jämför oss med Tyskland, Österrike, Norge, Holland och några av dem som finansministern nämnde förut är arbetslösheten väsentligt högre här. Nära 400 000 personer är öppet arbetslösa eller i program. Ungdomsarbetslösheten hör till de högsta i Europa.

Genom att dra ned på olika former av utbildningsinsatser och försvaga omställningsarbetet från arbetslöshet och sjukdom till jobb har regeringen förstärkt denna utveckling. Det har skapat en stark fastlåsnings i arbetslöshet. Det märks inte minst på att långtidsarbetslösheten mer än fördubblats, nästan tredubblats, under Anders Borgs tid som finansminister. Över 70 000 personer har varit arbetslösa i mer än två år. Över 30 000 har Anders Borg placerat i fas 3 – den kanske tydligaste fastlåsnings av alla.

Samtidigt som människor låses fast i arbetslöshet växer ett rekryteringsgap på den svenska arbetsmarknaden mellan företagens efterfrågan på personal och människors kompetens. Samtidigt som hundratusentals människor går utan arbete vet vi att många arbetsgivare inte hittar den personal och kompetens de efterfrågar. Den bristande matchningen manifesteras av att vart femte rekryteringsförsök som företagen gör misslyckas.

Företagens svårigheter får dessutom stora konsekvenser för deras möjligheter att växa. Bland framför allt de mindre företagen uppger nästan hälften att de har tvingats tacka nej till en order eller ett uppdrag på grund av detta. Nära fyra av tio företag tvingas skjuta på en planerad expansion med hänsyn till att det är för svårt att hitta medarbetare.

Att vi i Sverige har hög arbetslöshet samtidigt som vi inte klarar näringslivets kompetensförsörjning är ett kraftigt underbetyg åt regeringens politik. När man läser regeringens budget står det klart att en och annan insats kommer man att göra på detta område, vilket är alldeles utmärkt, men ni kommer inte på något sätt i närheten av att sluta rekryteringsgapet.

Inte ser det bättre ut på lite längre sikt. Det finns inget i regeringens budget som på något genomgripande sätt kommer att förbättra kunskapsnivån och måluppfyllelsen i skolan. Samtidigt som människor och länder världen över rustar sig och sina befolkningar med mer kunskap, mer kompetens och bättre utbildning ska regeringen införa någon form av ettårig gymnasieutbildning.

Vi socialdemokrater tror inte att en sjuttonåring med ett år i gymnasieskolan kommer att få så många jobb, och vi undrar vilken arbetsmarknad finansministern tror att dessa personer ska kunna få. Det undrar tydligen också Svenskt Näringsliv, Företagarna, Sveriges Åkeriföretag, Golvbranschen, Frisörföretagarna, Entreprenörföretagen, Butikerna, Sveriges Tapetserarmästare, Sveriges bagare & konditorer, Däckspecialisternas Riksförbund, Trädgårdsanläggarna och en rad andra organisationer som också sågar regeringens förslag.

Fru talman! Jag kan heller inte låta bli att fråga om bästföredatumet på de besked regeringen ger.

Ostlänken är robust, olönsam och ska aldrig byggas, sade Anders Borg för något år sedan. Men det var då. Jag är glad att han har ändrat sig. (Applåder)

Vad fick dig att byta fot?
Fredrik Reinfeldt som precis gick ut läxade i en partiledardebatt nyligen upp Socialdemokraterna för att vi förde fram den mycket suspekta idén att man kunde bygga tunnelbana i Stockholm. Nu retirerar ni – ja, åtminstone till Nacka.

Att satsa på nattis var ett slöseri med skattebetalarnas pengar före sommaren. Nu är det en viktig del av arbetslinjen. Helt rätt! Men vad

fick er att ändra er över sommaren? Det var uppenbarligen en fantastisk sommar, inte vädermässigt men på andra sätt.

Det är logiskt att den regering som kanske börjar få slut på idéer letar inspiration hos andra. Vi är förstås nöjda med att ni har behövt anpassa er till en del av våra förslag. Det finns en hel del som är bra. Vi är inte minst glada åt den stora satsningen på forskning. Det är viktigt att Sverige kan enas om en sådan betydelsefull framtidsinvestering.

Annat är mindre imponerande, kanske för att det görs motvilligt och lite halvhjärtat. De satsningar på infrastruktur som aviseras är i och för sig bra. Men att inte investera i banor för hastigheter över 250 kilometer i timmen verkar inte jättebegåvat nu, och tänk er in i hur det kommer att framstå när de ska stå färdiga framåt 2030!

Det är också uppenbart att finansministern är förtjust i modellen att först skära ned – skapa ett problem – och sedan lägga tillbaka pengar och säga att man har satsat och inhösta beröm för det.

Först skapar regeringen skattekllyftan mellan pensionärer och löntagare och kallar det för arbetslinjen, och det är oerhört viktigt. Sedan blir kritiken för stor och pensionärerna blir arga, och då tvingas ni att sänka skatten lite grann. Då säger ni att nu är arbetslinjen inte så viktig, i alla fall inte på det här området, och så vill ni ha beröm för det. (Applåder)

Regeringen aviserade neddragningar i utbildningsplatser förra året. Nu försvinner inte alla, men antalet utbildningsplatser i högskolan kommer ändå att skäras ned jämfört med tidigare. Då är det rätt magstarkt att kalla det för en satsning.

Ytterligare ett exempel är besparingarna i gymnasieskolan som ni har drivit fram. Efter kritik backar ni och skjuter lite på besparingarna. Frågan är varför man över huvud taget ska spara på gymnasieskolan. Fru talman! Om två veckor presenterar vi socialdemokrater hur vi hade format en budget om vi hade haft regeringsmakten. Det kommer att vara en budget som är robust finansierad. Önskvärda reformer ska genomföras i den takt som ekonomin tillåter. Det kommer att vara en budget som sätter fokus på jobben med satsningar på en aktiv näringspolitik, med minskat sjuklöneansvar för företagen så att fler vågar anställa, med incitament för klimatinnovationer så att vi både kan klara klimatomställningen och skapa nya jobb och med investeringar i ett starkare exportfrämjande så att Sverige kan dra större nytta av globaliseringen. Det är en budget med ett ungdomskontrakt som ställer krav både på samhället och på de enskilda unga personer som är arbetslösa och utan gymnasieexamen att ordna en sådan. Det är en budget med investeringar i bostadsbyggandet både för tillväxten och för att öka människors frihet att utbilda sig och arbeta där man vill.

I vårt budgetalternativ kommer vi förstås även med ytterligare förslag utöver dem som vi har presenterat. De sätter människor i jobb, stärker välfärden, förbättrar Sveriges omställningsförmåga, sluter rekryteringsgapet, minskar klyftorna och ökar sammanhållningen i samhället. Det är en budget med fokus på jobben. Det är en budget som Sverige skulle behöva. (Applåder)

Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Det är synd att Fredrik Olovsson inte hade mer talartid! Ju längre tiden gick, desto mer osammanhängande blev den socialdemokratiska politiken. Här fick vi veta att i omvärlden rustar man ungdomar mot arbetslöshet. I omvärlden! Jag trodde att

omvärlden ägnade sig åt att höja skatter, skära ned offentliga utgifter och avrusta utbildningssystem för att man hade kört ned i ett skulddike! Jag trodde att det var i Sverige vi hade styrka och resurser att göra någonting åt ungdomsarbetslösheten!

Sedan får vi veta att regeringens budget innehåller en och annan åtgärd. Det antyder att det är för lite, att det kanske är dåliga tider och man borde göra någonting. Det är för lite med en och annan åtgärd. Men sedan visar det sig att det är för mycket! Och sedan visar det sig också att Socialdemokraterna redan har föreslagit allt som sedan läses upp, och dessutom har man en lång lista till. Alltså borde det göras mer.

Det här måste med förlov sagt vara en av de mest osammanhängande positionerna som svensk socialdemokrati har intagit. I Europas starkaste ekonomi med de starkaste offentliga finanserna och i en bekymmersam tid ska Socialdemokraterna strama åt! Det är inte en politik som jag tror på.

Men låt oss tala om det som *finns* hos Socialdemokraterna! Ungdomsarbetsgivaravgifterna ska höjas, RUT och ROT ska försämras, momsens ska höjas, jobbskatteavdraget ska trappas av, kilometerskatt ska införas och nu också bolagsskatten försämras. På vilket sätt ger den här skattechocken som är genomgående hos er bättre förutsättningar för jobb för unga människor? Det hjälper väl inte om vi kompenserar det med en och annan Ams-åtgärd, visserligen vinstdrivande numera, som ni tror på! Hur kan det kompensera för denna långa och digra lista av jobbförstörande skattehöjningar? (Applåder)

Anf. 20 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Det här är din dag, Anders Borg! Här lägger du fram *din* budget, men du vill bara prata om den socialdemokratiska budget som ska komma om två veckor. Du vet mycket väl sedan din tid i Moderaternas riksdagskansli att så ser det ut här i riksdagen.

Vi vill naturligtvis inte ha en budget som är kraftigt åtstramande. Det är ingen socialdemokrat som har föreslagit det, tvärtom! Det finns naturligtvis många saker som behöver göras, och en del av dem föreslår också Anders Borg i sin budget – om man nu vill vara lite mindre konfrontativ och inse att vi har en del gemensamt också.

Däremot har Anders Borg genomfört en miljardrullning av skattebetalarnas pengar på väldigt många ineffektiva massåtgärder som en enig expertkår också där har dömt ut som verkningslösa. Det finns alltså marginaler och möjligheter att effektivisera och göra bättre saker än vad Anders Borg har lyckats prestera än så länge.

Sedan är frågan: Klarar Anders Borg överskottsmålet? Mycket talar för att han inte gör det. Det vill han inte gärna prata om, och om man nämner det blir han väldigt arg och upprörd. Det är inte så att vi socialdemokrater tycker att man i det här läget i år ska ha ett sparande som är 1, självklart inte! Det ska naturligtvis vara över en konjunkturcykel som man ska få ihop det. Det är just det som dina indikatorer pekar på. De tar hänsyn till just det, även om du nu inte vill låtsas om det. Det är när man tittar på dem som är över tid som du inte lyckas nå överskottsmålet.

Lyckas du då med arbetslösheten? Det var regeringens uppdrag när ni vann. Nej, det gör du inte. Det finns fler än 400 000 arbetslösa.

Sysselsättningen står och stampar eller är snarare något lägre. Det är inte särskilt framgångsrikt. Vi ska glädja oss åt starka offentliga finanser, men du har mycket kvar att bevisa. (Applåder)

Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Det här är alltså Socialdemokraternas representant. Han menar att Sverige har mycket att bevisa när det gäller offentliga finanser. Sverige har mycket att bevisa när det gäller offentliga finanser jämfört med till exempel Tyskland som har en dubbelt så hög skuld och kanske jämfört med Holland som har tre gånger så stort underskott.

Jämfört med vem är det vi har mycket att bevisa, Fredrik Olovsson? Varför har marknadsrätorna i Sverige sjunkit sedan vi presenterade våra förslag? Är det därför att vi har mycket att bevisa, eller är det därför att vi har de starkaste offentliga finanserna och kan ta ansvar för framtiden?

Inte med ett ord berör Fredrik Olovsson sina egna skattehöjningar. Ungdomar, RUT, ROT, moms och bolagsskatt – allt ska skatterna höjas på. Det märkliga är att alla de skatter som Socialdemokraterna ska höja är kopplade till jobben. Socialdemokraternas ekonomiska politik har sällan befunnit sig i en sådan otaktisk spagat som i detta läge. Det är för mycket, det är för lite, det är för optimistiskt, det är för lite och det är för mycket! Men kan ni inte hålla med om att Sverige har Europas starkaste offentliga finanser och att vi kan ta ansvar för framtiden? Det är väl bra, Fredrik Olovsson? (Applåder)

Anf. 22 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Anders Borg ger här prov på sin demagogiska ådra. Jag sade inte att vi hade svaga statsfinanser. Tvärtom har jag sagt att vi har

starka statsfinanser eftersom vi har ett ramverk och år efter år har lyckats hålla ihop budgetprocessen. Vi har i förhandlingarna inte bara adderat alla partiets önskemål och drömmar och lagt på hög för att sedan, när alltihop summerar till för mycket jämfört med det vi har, struntat i ramverk och överskottsmål. Om man betar sig på det sättet grundlägger det på sikt att man får problem.

Det du, Anders Borg, verkligen har att bevisa, är att du klarar överskottsmålet. Det gör du nog inte nu, som det ser ut. Och du har mycket att bevisa när det gäller arbetslösheten, som ju var det som jag senast sköt in mig på. Vi har 400 000 arbetslösa, 70 000 långtidsarbetslösa, drygt 30 000 har du låst in i fas 3. Det är ditt facit så här långt. (Applåder)

Anf. 23 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Det har varit en intressant diskussion. Jag tycker att två saker har kommit fram som inte riktigt hänger ihop. Oppositionen säger att regeringen är alldeles för optimistisk, att prognoserna är för positiva. Därmed kan man utgå från att oppositionen tycker att den ekonomiska utvecklingen kommer att bli sämre. Det är samma sak men uttryckt med andra ord.

Som gammal konjunkturökonom tänker man att ja, om tiderna blir sämre ska staten, regeringen, naturligtvis motverka detta genom ökade offentliga utgifter eller genom sänkta skatter så att man får en keynesiansk expansion. Men så är det inte med Socialdemokraterna i form av Fredrik Olovsson. Tvärtom rider Fredrik här på indikatorerna och säger att nej, överskottsmålet kommer inte att uppfyllas. Det innebär att ni, Fredrik Olovsson, kommer att lägga fram förslag som gör att de uppfylls, eller kommer närmare uppfyllelse, det vill säga föreslår en mer åtstramande politik. Det är helt fel politik i detta läge.

Om man som ni tror att utvecklingen blir sämre, hur kan ni då föreslå en mer åtstramande politik?

Hela diskussionen om indikatorerna innebär ju att du tycker att indikatorerna är för låga och ska höjas, vilket man gör genom en mer åtstramande politik. Det är en sjuk konjunkturpolitik. Det kommer att leda till högre arbetslöshet och lägre sysselsättning. Varför skulle det vara en politik i detta läge?

Det är inte fel bara för Sverige utan också för Europa. Sydeuropa ropar efter expansion, efter möjligheter att exportera till Nordeuropa, medan Fredrik Olovsson driver precis motsatt politik. Vi ska ha en politik både för Sverige och för Europa, Fredrik Olovsson, men i båda fallen är en åtstramningspolitik helt fel om man tror att den ekonomiska utvecklingen blir sämre än den som regeringen har prognostiserat.

Anf. 24 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Det här är lite grann även Carl B Hamiltons dag. Man kunde tro att han vore mer intresserad av att tala om de egna politiska förslagen än om de socialdemokratiska, som ska komma om två veckor, såsom riksdagsordningen ser ut.

Konjunkturpolitik bör man naturligtvis driva om läget ser ut på det sättet. Hur stämmer det överens med de förslag som regeringen lägger fram? Är bolagsskatt bra konjunkturpolitik? Jag tror att Carl B Hamilton får ganska svårt att hävda att det skulle vara en särskilt framgångsrik väg att stimulera ekonomin på kortare sikt. Det känns som ett rätt skakigt antagande. Vi tycker att det är viktigt att ha en bolagsskatt som är konkurrenskraftig, men att det skulle vara bra konjunkturpolitik får Carl B Hamilton nog argumentera ganska hårt för om han ska övertyga mig och många andra.

Det andra som Carl B Hamilton tar upp är att den konjunkturpolitik som vi skulle bedriva i Sverige genom att sänka bolagsskatten vore bra för länderna i södra Europa, som har kris. Hur reder du ut det, Carl B Hamilton? Det skulle jag vilja höra. Nu sänker vi bolagsskatten i Sverige enligt ert förslag till en nivå som innebär att bara Grekland och Irland, av de gamla medlemsstaterna, ligger under.

Jag undrar om finansministrarna i Europa är så jättelyckliga över det. Med tanke på den diskussion vi har om till exempel den irländska sänkningen av bolagsskatten skulle jag tro att de inte är överlyckliga över att Sverige driver ett race to the bottom när det handlar om beskattning av företag. Jag tror faktiskt inte att de hade förväntat sig det av oss, inte ens med Anders Borg som finansminister. Men där hade de fel. (Applåder)

Anf. 25 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Jag har två synpunkter. Det första är att en sänkning av bolagsskatten väl inte i första hand är en konjunkturpolitisk åtgärd. Det är en politisk åtgärd för att företag, jobb, vinster och skatteintäkter ska stanna i Sverige, att den skattebasen inte ska flytta utomlands. Därför blir också beräkningarna, hur många miljarder det kostar, lite fiktiva, för om man inte gör någonting kommer skattebaserna att minska, och då minskar intäkterna på det sättet. Det där har du, Fredrik Olovsson, fått lite om bakfoten, alltså att vi driver det primärt som konjunkturpolitik.

Det andra är att när jag lyssnar på Magdalena Andersson och på dig, Fredrik Olovsson, är det tydligt att ni inte, som ni säger, kommer att låna till den skattesänkningen. Däremot lånar ni till alla bidrag. Det innebär att den skattesänkning för aktiebolag som ligger i regeringens förslag kommer ni att halvera. Så lite blir det alltså kvar av Löfvens,

din partiledares, näringslivsvänlighet. Den försvann till hälften. Han vill bara ha en hälften så stor sänkning av bolagsskatten.

Anf. 26 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tror att Carl B Hamilton har fått något om bakfoten, att det enda sättet att stimulera näringslivet eller vara näringslivsinriktad skulle vara att sänka skatter, att ju mer man sänker skatter, desto bättre är det. Så är det naturligtvis inte. Det är mycket bredare än så.

Sedan backar Carl B Hamilton. Alldeles nyss var hela den politik som regeringen lagt fram en kraftfull konjunkturstimulans och oerhört viktig, och vi som tyckte att man kanske inte ska låna till skattesänkningar var jättekonstiga. Nu visar det sig att det inte var konjunkturpolitik. Hur Carl B Hamilton får ihop det resonemanget återstår väl att se, möjligen tills han håller sitt anförande om en liten stund. (Applåder)

Anf. 27 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Det finns många frågor att ställa till Fredrik Olovsson och Socialdemokraterna. Vi har hittills fått veta väldigt lite om hur den nya socialdemokratiska ledningen vill att Sverige ska rustas inför morgondagen. Det vi vet är att Socialdemokraterna vill höja restaurangmomsen och fördubbla arbetsgivaravgiften för ungdomar. De vill stoppa en framgångsrik reform som skapat tusentals nya arbetstillfällen och göra det dyrare för Sveriges företag och offentlighet att anställa ungdomar. Det är en märklig väg att gå när alltför många ungdomar i dag står utanför arbetsmarknaden.

När det gäller restaurangmomsen visar färsk statistik från Statistiska centralbyrån att 9 500 fler jobbade i restaurangbranschen första

kvartalet i år i förhållande till första kvartalet föregående år. Likaså är det 10 700 fler som hade en tillsvidareanställning under samma period. Restaurangrelaterade arbetsplatsannonser har ökat med ungefär 20 procent första halvåret i år, och också Riksbanken konstaterar att sysselsättningen har ökat inom den branschen. Branschen har haft en tillväxt på 4,4 procent första halvåret, vilket är riktigt högt.

Min fråga, Fredrik Olovsson, är hur du och Socialdemokraterna har tänkt minska ungdomsarbetslösheten genom att göra tusentals unga arbetslösa och samtidigt göra det dyrare att anställa dem.

Anf. 28 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Innan jag gick hit tittade jag på SCB:s statistik i Restaurangindex. Mycket riktigt ökade omsättningen med ungefär 4 procent första halvåret i år, men ökningen var mycket kraftigare första halvåret förra året, när momsens inte hade sänkts. Jag har även tittat på korttidsstatistiken hos SCB och konstaterar att första halvåret har det blivit färre anställda i den sektorn. Det är naturligtvis lite skakiga siffror, men detta är ändå anmärkningsvärt med tanke på att vi tidigare haft ökande sysselsättning i den här branschen under en mycket lång period. Jag tror att Per Åsling får gå och gräva i statistiken en vända till för att få ihop detta. (Applåder)

Centerpartiet har varit en stabil partner för oss socialdemokrater och för alla andra som vill ha stabila statsfinanser. Men hur har ni resonerat nu? När ni med tanke på indikatorerna möjligen inte riktigt klarar överskottsmålet går ni fram med en stor bolagsskattesänkning. Annie Lööf har hela tiden varit emot detta, men nu måste hon, antagligen försvagad av festaffärer och annat, ändå gå med på det och låta Anders Borg få sin stora skattesänkning. Ni har varit emot det. Hur kan ni både riskera att släppa överskottsmålet och välja att låna till en

bolagsskattesänkning som ni inte ens vill ha? Förklara gärna det! (Applåder)

Anf. 29 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Jag vill uppmana Fredrik Olovsson att gå tillbaka och titta på SCB:s statistik. Din matematik känner jag inte igen. Låt mig fortsätta att tala om ungdomsarbetslösheten, som du inte kommenterade alls. Svenskt Näringsliv har i en undersökning visat att fyra av tio företag har fler anställda i dag tack vare sänkta arbetsgivaravgifter. Kostnaderna för att ha unga anställda beräknas ha minskat med 16 miljarder med den reform som alliansregeringen genomfört. Alltså skulle er politik innebära att de kostnaderna lades på. Det blir 16 miljarder dyrare att anställa ungdomar. Likaså skulle det för den offentliga sektorn, för landsting och kommuner, innebära ökade arbetskraftskostnader – med 2,8 miljarder.

Fredrik Olovsson! Du är skyldig svenska ungdomar ett svar. Hur kan ni föreslå reformer som gör att jobb försvinner och det blir dyrare att anställa? (Applåder)

Anf. 30 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Vårt budgetförslag kommer vi att lämna om två veckor, ska åter sägas. Däremot är det ingen hemlighet att vi har varit kritiska till ett par av de mycket breda och ineffektiva åtgärder som regeringen vidtagit på skattesidan. De har kostat väldigt mycket pengar för skattebetalarna, och i princip alla säger att de har väldigt små effekter. Det finns helt enkelt bättre sätt att använda pengarna på. Vi kan skapa fler jobb av dem på andra sätt. Det finns inte bara en väg.

Jag konstaterar att jag inte får något svar av Per Åsling när det handlar om hur ni både kan börja slarva med att klara överskottsmålet och

samtidigt gå med på en stor ofinansierad sänkning av bolagsskatten, en skatt som ni inte ens vill sänka.

Anf. 31 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Under åren 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004 och 2005 lade Fredrik Olovssons parti fram tolv socialdemokratiska budgetpropositioner till riksdagen. Jag har en enkel fråga till Fredrik Olovsson. Hur många gånger, och med hur mycket, sänkte ni pensionärsskatten i de tolv budgetpropositionerna? (Applåder) I detta anförande instämde Erik Almqvist (SD).

Anf. 32 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Det där var faktiskt riktigt roligt! Som att just sänkt skatt skulle vara det enda sättet att göra det bättre för pensionärerna! Är detta det enda sätt som duger om man är borgerlig politiker? Det är en mycket märklig syn.

Det är klart att det är konstigt att ni har infört det system som vi har i dag, där det är högre skatt på pensioner än på inkomst av lönearbete. De flesta pensionärer tycker att det är väldigt konstigt. Jag tror att Anders Sellström har det jobbigt med den frågan när han är runt på pensionärsmöten och träffar de människor som får betala mer och tycker att det är väldigt orättvist. Det är väl också därför ni har lagt fram förslaget om en femtiolapp. Det är naturligtvis pengar det också, och klyftan blir lite mindre, så det går åt rätt håll. Men det är inte ett svar på de frågor som många äldre ställer sig: Är det inte dags att få ihop det här på sikt? Varför ser ni det som så viktigt att behålla en skillnad?

Jag har tittat i budgeten. Kristdemokraterna har ansvar för viktiga frågor i regeringen, inte minst bostadsbyggandet. Ni har i budgeten

avsatt 10 miljoner kronor för något slags projekt för nya studentlägenheter. Det är inte någon massiv satsning, med tanke på det enorma problem vi har. Döm om min förvåning när jag ser att samma statsråd slår sig för bröstet därför att han lägger lika mycket, 10 miljoner, på trossamfundens lokaler! Det är säkert jätteviktigt att satsa på det. Trossamfunden gör säkert stora insatser; jag säger ingenting annat, och du vet nog det mycket bättre än jag. Men det är ändå märkligt att ni hamnar på samma summa för trossamfundens lokaler och studentlägenheter. Storleken på problemet måste rimligen vara mycket större på studentsidan. Håller du inte med om det? (Applåder)

Anf. 33 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Under åren 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 och 2012 har alliansregeringen, där Kristdemokraterna ingår, i och med denna budgetproposition sänkt skatten för pensionärer fyra gånger med totalt sett 14 miljarder kronor. Det har gett en extra "månadslön" till garantipensionären, en 13:e månadslön. Det är svaret från en regering som underlättar och ger mer möjligheter för pensionärerna att själva ta ansvar och hantera sina pengar, en regering som ger till dem som många gånger kanske är de mest ekonomiskt utsatta i vårt land. Det är vårt svar. Tolv budgetpropositioner från Socialdemokraterna gav 0 kronor i skattesänkningar till pensionärerna. Vi har lagt fram sju budgetpropositioner och har i och med denna lyckats med fyra sänkningar på totalt 14 miljarder, Fredrik Olovsson. (Applåder)

Anf. 34 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Som sagt: Bara sänkta skatter verkar duga. Inga andra åtgärder för att få pensionärernas ekonomi att bli bättre är lika fina, om man får tro Anders Sellström.

Det är bra om Anders Sellström så småningom läser vår budgetmotion

och ser vad vi vill göra på detta område och vilka förslag vi lägger fram. Jag har varit noga med att detta är er stora dag. Vi kommer med våra förslag senare. Men det är inte osannolikt att också vi tycker att det är viktigt att sluta detta gap.

Anf. 35 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Detta års budget från regeringen har överraskat många. Förra året var det strama tyglar som gällde. I år har däremot regeringen rest land och rike kring och spridit reformer i en sådan takt att Konjunkturinstitutet höjer ett varningens finger.

Regeringens prognoser för bnp ligger skyhögt över alla andra bedömares. Regeringens prognos för arbetslösheten ligger däremot betydligt lägre. Frågan är vilken kristallkula Anders Borg har tittat in i som gör att han ser en helt annan utveckling än de myndigheter som har ansvar för att följa ekonomin.

Om regeringen baserar sin politik på glädjekalkyler kan det stå Sverige dyrt de kommande åren. Den ekonomiska osäkerheten är fortsatt stor i vår omvärld. Den europeiska krisen kan enligt många bedömare förvärras under de kommande åren och drabba Sverige än mer. Vi i Miljöpartiet är bekymrade över regeringens tvära kast i finanspolitiken. Det är lätt att få känslan att Anders Borg anpassar budgeten mer efter valcykeln än efter konjunkturcykeln.

För Miljöpartiet är det viktigt att hantera statsfinanserna med stor försiktighet. Vi planerar därför att ha ett mindre ofinansierat reformutrymme än regeringen i vårt budgetförslag och ett större finansiellt sparande. Det skapar manöverutrymme om konjunkturen skulle förvärras i framtiden.

Att regeringen nu i finansplanen dessutom öppnar för att luckra upp de budgetregler som har byggt upp Sveriges stabila ekonomi är både överraskande och oroande. Det är en riktning som Miljöpartiet inte ställer upp på. Det avviker helt från den breda enighet som vi haft här i riksdagen om att värna stabiliteten i statens finanser. Det finanspolitiska ramverket har tjänat Sverige väl. Att regeringen nu tvekar om det är ytterligare ett tvärt kast som vittnar om att Anders Borg har tappat styråran.

Det är tydligt att det är en splittrad minoritetsregering som i dag presenterar sin ekonomiska politik. Oenigheten syns till exempel i frågan om arbetslöshetsförsäkringen, där två av regeringens partier vill att taket i a-kassan ska höjas medan de två andra håller emot. Det syns i fråga om höjningen av koldioxidskatten, som regeringen inte genomför, trots att miljöministern alldeles nyss var ute och efterlyste det. Folkpartiet och Centerpartiet påstår att det skulle vara en bra idé att sänka ungdomars löner, medan Moderaterna håller emot.

En svag och kluven regering är inte vad Sverige behöver i dessa oroliga tider. För att fatta kloka och långsiktiga beslut krävs en tydlig kartbild över den ekonomiska utvecklingen i vårt land. För Miljöpartiet står det klart att det inte räcker med att enbart studera hur mycket varor och tjänster som produceras. Vi behöver ett mer heltäckande sätt att mäta välfärden.

I land efter land i EU liksom i FN pågår diskussioner om att gå bortom bnp och utveckla bredare mått som ger oss en bättre karta över den ekonomiska utvecklingen. I Sverige är det tyst. Det är dags att även vi vågar ta den diskussionen.

Vi behöver en karta som inte bara visar ekonomins berg och dalar utan också berättar om hur människor i vårt land mår, hur jämställdheten utvecklas och hur det står till med klimatet, skogen och haven. I vår budgetmotion kommer vi för första gången att presentera ett förslag på en bredare samling mått som ger oss vägledning i vårt fortsatta politiska arbete.

Fru talman! Riksmötet har öppnat efter en sommar som många minns med rysning. SMHI har kallat den för sommaren då varmluften undvek Sverige med kuslig precision. I Stockholm föll det mer regn i juni än någon tidigare junimånad sedan mätningarna började. Många platser i vårt land har drabbats av översvämningar.

Skyfallen har också ökat i Sverige de senaste 40 åren. Klimatforskningen är mycket tydlig. Den visar att vi kan vänta oss betydligt mer av alla sorters extrema väder i framtiden. Det är inte så konstigt att många svenskar vill resa utomlands för att få uppleva sol och värme.

Vi kan inte, fru talman, resa bort från klimatproblemen. Ändå verkar det som att regeringen försöker att göra just det och ta semester från klimatpolitiken. De senaste åren har finansministern inte över huvud taget nämnt åtgärder mot klimatförändringarna när han presenterat regeringens budget och inte heller i år.

Med den nuvarande takten i regeringens klimatpolitik kommer Sverige att nå EU:s klimatmål. Det är bara att det sker hundra år för sent. Riksrevisionen har i åtta olika rapporter kritiserat regeringens klimatpolitik sönder och samman. Den har bland annat påpekat att den inte är långsiktig och att den inte leder fram till regeringens egna mål.

Miljöpartiet kräver nu en omstart av den svenska klimatpolitiken. I vårt gröna budgetalternativ kommer vi att presentera vad som behövs om man vill ta ansvar för att motverka klimatförändringarna i stället för att försöka resa bort från dem.

På tv går just nu serien *Fridlyst*, där Mattias Klum med gäster följer utrotningshotade djur runt om i världen. Det är väldigt bra att hoten mot vår biologiska mångfald, som är allvarliga, lyfts fram. Men det som inte lyfts fram i tv är att utrotningen av arter går lika snabbt i Sverige som i andra delar av världen.

Detta är en fråga där regeringen fullständigt har kapitulerat. Under lång tid har man skurit ned pengarna för att skydda värdefull mark och värdefulla skogar. När till exempel den värdefulla Ojnareskogen på Gotland och Gotlands vatten nu hotas står regeringen passiv och tittar på.

Det är en ansvarslös politik som måste vändas. Miljöpartiet föreslår kraftigt ökade resurser för att skydda värdefulla områden i vårt land. Det gör att Sverige kan uppfylla det vi har åtagit oss i internationella avtal.

Fru talman! Miljöpartiet tar långsiktigt ansvar för jobben och ekonomin. Regeringens absolut största satsning i budgeten är en stor sänkning av bolagsskatten. Det anser vi vara fel prioritering. Vi satsar hellre på framtidens företag, på de växande och de som anställer. Under våren och sommaren har Miljöpartiet fört dialog med 50 av Sveriges största industri- och börsföretag, med facket, Svenskt Näringsliv och företagargorganisationer. Deras svar är tydligt. Sänkt bolagsskatt är ingen mirakelmedicin. Man efterfrågar i stället en rad olika åtgärder och en aktiv näringspolitik som ger nya jobb.

Miljöpartiet har lyssnat. Vi satsar bland annat på sänkta arbetsgivaravgifter för forskningsintensiva företag och stimulanser till demonstrations- och pilotanläggningar. Vi kombinerar en mindre sänkning av bolagsskatten med en omfattande sänkning av arbetsgivaravgiften och kraftiga satsningar på småföretagen, bland annat genom att slopa sjuklöneansvaret. Det är ett betydligt klokare sätt att använda skattebetalarnas pengar på och ett sätt som leder till fler nya jobb.

En vanlig vardagsmorgon i Sverige är det över 120 000 ungdomar som inte har någon särskild anledning att stiga upp ur sängen och ge sig i väg för att hinna med bussen. Det är unga som varken går i skolan eller har något arbete. Sedan regeringen tillträdde har antalet unga utan arbete ökat med nästan 50 procent. Det är siffror som borde väcka oro hos regeringen och som står i bjärt kontrast till Anders Borgs nöjdhet i sin presentation här nyss i talarstolen.

Vi välkomnar regeringens satsning på jobbutbildningar. Det är något som vi länge har efterlyst från Miljöpartiets sida. Men det krävs också mer aktiva insatser. Vi föreslår bland annat en storsatsning på traineeplatser i välfärden och i näringslivet för arbetslösa unga och också möjlighet till sommarjobb åt alla 16- och 17-åringar i vårt land. Framför allt behövs det åtgärder för att Sveriges unga ska ha den utbildning som i dag krävs på arbetsmarknaden. När det blir allt tydligare att skolan behöver mer resurser så att eleverna kan gå ut med fullständiga betyg drar regeringen i stället ned på ambitionerna för till exempel gymnasieskolan. Utbildningsministern hävdar att man inför ett ettårigt gymnasium, vilket i och för sig andra partier i regeringen verkar vara tveksamma till om man gör eller inte. Tror finansministern själv att en ettårig gymnasieutbildning ger den kunskapsnivå som framtidens arbeten kräver?

Det skolan verkligen behöver är riktiga satsningar. Vi vill satsa på lärarnas möjligheter att utveckla sig i sitt yrke och därigenom också höja deras löner. Mer resurser till lärarna ökar förutsättningarna för alla elever att nå kunskapsmålen.

Fru talman! Den budget som regeringen presenterar i dag inger inte förtroende. Det saknas verksamma förslag för att komma till rätta med det stora hot som arbetslösheten bland ungdomar och vuxna utgör, de växande klyftorna i vårt samhälle, skolans problem, den dåliga kvaliteten i äldreomsorgen, villkoren för landets småföretagare och såklart den hotande klimatförändringen.

Vi har en regering som aldrig har tagit sitt ansvar för klimatet. Nu tycks man släppa ansvaret också för jobben och ekonomin. Det tror jag väcker stor oro i vårt land. Det är som att regeringen har varit bortrest. Som vi alla vet löser det inga problem att resa bort. När man kommer hem igen brukar problemen finnas kvar.

I stället för sina korta shoppingresor tror jag att regeringen behöver en rejäl semester. Jag tycker att vi ska ge dem fyra år till att börja med. (Applåder)

Anf. 36 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Per Bolund anser att regeringen har varit bortrest. Det är helt riktigt. Jag var på det informella Ekofinmötet i helgen och lyssnade på mina kolleger. Det gav en del intressanta insikter. Det är därför som vi är bekymrade över läget. Det är därför jag känner att det är viktigt att vi tar ansvar för en ekonomisk politik som ger stabilitet och trygghet för landet och tar ansvar för långsiktighet i ekonomiska satsningar.

När jag nu kommer hem får jag säga att jag aldrig har sett oppositionen så osammanhängande och så opportunistisk som den är i dag. Jag kan förstå att man tycker att man ska höja skatten på lastbilar och investera det i miljöåtgärder. Jag kan förstå om man vill höja skatten och höja bidragen därför att man inte bryr sig så mycket om jobben och arbetslösheten utan vill prioritera tryggheten. Men det man nu säger är med förlov sagt väldigt osammanhängande.

Å ena sidan har vi en situation som är mycket värre än vad regeringen tror. Det finns en risk för att det bromsar upp mycket tidigare. Och i denna sämre utveckling ska man alltså å andra sidan strama åt! Om vi inte skulle ha vidtagit dessa åtgärder skulle vi ha haft en kraftig åtstramning i ekonomisk politik i Sverige. Sverige har minskat skulden när den har ökat med 40 procent i de stora länderna och med 25 procent i EU-länderna. Detta är en osammanhängande linje som inte fungerar.

Per Bolund borde inse att i tider när det blir bekymmer och när man har starka finanser, låg skuld och stor uthållighet ska man skapa förutsättningar med infrastrukturinvesteringar, satsningar på tåg, satsningar på underhåll, satsningar på forskning och utveckling och satsningar på bolagsskatt så att man får ett bättre företagsklimat. Då blir det fler jobb i framtiden.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet väljer att gå ned i en osammanhängande opportunistisk spagat. Det är opportunistiskt, för jag förstår att det är pressekreterarna på Socialdemokraternas riksdagskansli som har hittat på denna idé. Man ska ta lite mediepoäng genom att låtsas att man är ansvarsfull. Men man är inte ansvarsfull för att man förordar en osammanhängande ekonomisk politik, Per Bolund!

Anf. 37 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! I min ordbok står det att osammanhängande betyder att man säger olika saker vid olika tillfällen. Det är precis det som jag tycker att Anders Borg och regeringen gör. Det som förra året var skäl till att ta det försiktigt med ekonomin, att hålla tillbaka och att inte riskera statens finanser är nu helt plötsligt i Anders Borgs retorik skäl för att stimulera och satsa och att driva statens finanser med underskott. Om det är någon som är osammanhängande så är det regeringen och regeringens politik, som svackar och går fram och tillbaka kanske inte beroende på det ekonomiska utan snarare på det politiska läget, skulle jag vilja säga.

Det finns annat som är bekymmersamt. Anders Borg säger att ekonomin kan gå nedåt. Det är också det som är temat i den debattartikel som Anders Borg har i DN i dag. Men regeringens prognoser bygger under det reformutrymme som du själv använder och som ni sprider ut på diverse olika insatser, och dessa prognoser är betydligt mer optimistiska än dem som så gott som alla andra bedömare gör. Hur kan du stå och säga att det är ett bekymmersamt läge och att ekonomin är riskabel samtidigt som era prognoser pekar i en helt annan riktning? Vad är det som är osammanhängande, Anders Borg? Kan du svara på den frågan?

Du säger att vi inte ska strama åt. Det handlar inte om några åtstramningar. Vi vill göra stora stimulanser, och det har vi också föreslagit i de budgetar vi har kommit fram med under de senaste åren. Vi satsar betydligt mer än vad regeringen gör, till exempel på järnvägsinvesteringar. Vi vill också satsa mer på att ställa om vårt energisystem och stimulera framväxten och framtidens energi. Det ger många företagsmöjligheter och arbetsmöjligheter och fler jobb.

Det som är bekymret är att Anders Borg gör detta genom att driva statens budget med underskott. Man gör det i ett läge där vi och många andra bedömare tror att de konjunkturer vi ser framför oss kommer att vara mer bekymmersamma än vad regeringens prognoser säger. Vi tror inte att vi kommer att ha något reformutrymme för nästa år om det skulle visa sig vara nödvändigt då.

Kan du inte erkänna, Anders Borg, att det snarare är politiska skäl än några ekonomiska bedömningar som gör att du nu lägger fram en budget med stora reformutrymmen och stora satsningar som kanske framför allt de små partierna kan ägna sig åt att höja sina opinionssiffror med?

Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Opportunism är när man mot bättre vetande och mot sin egen övertygelse intar en position för att få mediepoäng. Det är vad Per Bolund och Miljöpartiet ägnar sig åt.

När man talar mot bättre vetande hänger inte argumenten riktigt ihop när man snabbt ska ställa om och inta en position. Nu säger Per Bolund: Vi ska ha ett starkare saldo och vi ska ha bättre sparande, men vi ska inte strama åt! Vi får en sämre utveckling och vi ska ha bättre saldo, men vi ska inte strama åt!

Per Bolund borde själv inse att dessa utsagor inte fungerar samtidigt. Ni kan inte få bättre saldo om ni inte stramar åt, om ni inte höjer skatter och skär ned på utgiftssidan och om ni inte satsar mindre på järnvägen, mindre på drift och underhåll eller mindre på forskning. Den politik ni nu står för är opportunistisk. Den är i otakt med tiden, och den är osammanhängande. Jag har stor respekt för Miljöpartiet i andra sammanhang, men det är djupt förvånande att ni har hamnat i

denna spagat.

Anf. 39 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det är underligt att Anders Borg är förvånad. Miljöpartiet har under lång tid verkligen understrukit värdet av stabila statsfinanser och under lång tid verkligen sett till att ta ansvar för statens ekonomi. Det är också det som har gjort att vi har ställt oss bakom utgiftstaket och de budgetregler som vi nu har en bred enighet om här i Sveriges riksdag.

Därför är det bekymmersamt att Anders Borg nu inte bara väljer att ha ett underskott i statens finanser och därmed ett reformutrymme som gör att det kanske kommer att vara svårt att göra någon stimulans i nästa budget om ekonomin skulle bli ännu sämre då – han signalerar dessutom i budgeten att man ska se över de ramverk som har gjort att Sveriges finanser är stabila och stadiga. Det tror jag är en signal som inga andra ekonomiska bedömare välkomnar. Det skapar oro och osäkerhet, och vi kommer inte att få den stabilitet i statens ekonomi som vi alla har värnat så starkt. Att skapa denna typ av splittring och inte försöka ha en diskussion i Sveriges riksdag om de finanspolitiska ramverken utan ensidigt deklarerat detta från regeringens sida – det är en opportunistisk politik om något.

Anf. 40 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Det finns något gemensamt mellan Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Låt mig peka på det än en gång. Per Bolund talar om skyhöga prognoser. Han tror mer på andra bedömare, det vill säga att han tror på sämre tider än vad regeringen gör. Samtidigt säger Per Bolund att det ska vara ett mindre reformutrymme i Miljöpartiets budget. Detta betyder att Miljöpartiet liksom Socialdemokraterna kommer att driva en mer åtstramande politik, och det i ett läge då de

själva menar att ekonomins utveckling blir sämre än vad regeringen tror.

Det är en tragisk konjunkturpolitik att i ett läge när man tror att ekonomin går dåligt göra så att ekonomin går ännu sämre genom att strama åt. Det är helt onödigt att skapa arbetslöshet på detta sätt. Det är helt onödigt att minska sysselsättningen på detta sätt.

Keynes skulle vrida sig i sin grav om han kunde höra Per Bolund och Fredrik Olovsson. Det är fullständigt emot vad han har sagt. Vi kan gå tillbaka till Ernst Wigforss; han skulle också vrida sig i sin grav. Detta är helt snurrigt. Jag undrar vad de tänker på LO, där man alltid talar om lägre ränta, större offentliga utgifter och mer expansion. Jag ser fram mot det nummer av tidningen Arbetet där man ska recensera denna debatt och denna ålderdomliga politik. Herbert Hoover drev 1929 ungefär den politik som ni två driver här i dag.

Det är helt onödigt! Det är fullständigt bortkastat att skapa arbetslöshet och minska sysselsättning på detta sätt. Varför gör ni det? Har ni inte läst en bok sedan 1929 om hur man bedriver konjunkturpolitik?

Anf. 41 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det är otroligt intressant att höra de repliker vi får i denna debatt och jämföra med de repliker vi fick i den förra debatten, när vi diskuterade förra årets budget. Då var det precis tvärtom; då var Carl B Hamilton bekymrad över att det var för stora stimulanser som kom från oppositionens sida. Han sade att det var oseriöst, och han talade om att det var för stora stimulanser som kom från oppositionens sida och att vi skulle riskera statens stabila ekonomi.

Nu har han vänt 180 grader, precis som finansministern och resten av regeringen. Vi tror att det går att använda de satsningar som görs i budgeten, som vi också vill göra, mer effektivt. Vi tror på effektiva stimulansåtgärder för att skapa en omställning av Sverige bort från beroende av fossila bränslen, som kommer att stå oss dyrt, mot minskade utsläpp och ett ökat klimatansvar.

Vi tror till exempel att bolagsskatten på den nivå som Carl B Hamilton och regeringen föreslår är en dålig stimulans. Vi tror inte att det kommer att få de positiva budgetkonsekvenser som Carl B Hamilton står här och utmålar. Vi tror att man kan använda resurserna mycket mer träffsäkert. Vi vill satsa dem på att stimulera en omställning av forskning och utveckling inom svensk industri och svenskt näringsliv. Vi vill satsa dem på att sänka arbetsgivaravgiften, som vi tror är ett betydligt bättre sätt att få folk i arbete. Vi vill göra det speciellt riktat mot små och medelstora företag, där många bedömare säger att framtidens arbeten kommer att finnas i stor utsträckning.

Vi säger också att vi tror att det kan vara klokt att inte göra alla investeringar i denna budget. Konjunkturinstitutet säger att om man har så stora reformer som regeringen nu lägger fram kommer det inte att finnas utrymme för någonting under kommande budgetar. Vi tror att det är en dålig politik. Vi tror att det är bra att kunna spara en del resurser i ladorna för att kunna göra stimulanser långsiktigt även i kommande budgetar.

Carl B Hamilton hävdar att vi inte har läst en bok sedan 1929. Jag skulle snarare vilja hävda att det är Carl B Hamilton som bara har tittat på regeringens prognoser och inte verkar bry sig om att det finns många andra som gör prognoser över att utvecklingen kommer att bli sämre. Det kan vara en god idé att ha ett utrymme kvar som man kan

lägga på reformer även under kommande år. De signaler som man får från Konjunkturinstitutet och från andra myndigheter som följer den ekonomiska utvecklingen borde bekymra Carl B Hamilton ganska mycket.

Anf. 42 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Låt oss anta att Konjunkturinstitutet har rätt, att den ekonomiska utvecklingen blir sämre och att regeringen har gjort en felbedömning. Om Per Bolund och Socialdemokraterna ansluter sig till den mer dystra prognosen återstår ändå den fråga som ni inte kan svara på: Varför ska man då driva en mer åtstramande politik? I en situation där arbetslösheten ändå kommer att öka kommer ni att föreslå en politik som driver på den ökade arbetslösheten ännu mer och minskar sysselsättningen ännu mer. Ni får ju välja.

Jag talar inte om effektiva miljöåtgärder. Jag tycker att det är jättebra med miljöåtgärder, men jag talar om arbetslöshet, sysselsättning, inkomster och människor som kommer att råka mycket illa ut om er ekonomiska politik skulle genomföras i ett läge som ni själva beskriver så mycket mer pessimistiskt än vad regeringen gör.

Anf. 43 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag hoppas att Carl B Hamilton lyssnar bättre i nästa debatt än vad han har gjort i den här debatten. Vi har varit mycket tydliga med att vi vill möta arbetslösheten med fler aktiva åtgärder än vad regeringen gör. Det handlar till exempel om ett system med traineeplatser som verkligen ger stora stimulanser till arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa ungdomar som står långt från arbetsmarknaden.

I stället för att göra en, som vi tror, ineffektiv bolagsskattesänkning handlar det om att göra en betydligt mer träffsäker sänkning av de skatter som slår direkt mot arbetsmarknaden, till exempel arbetsgivaravgifterna. Det tror vi skulle vara ett bättre sätt att stimulera framväxten av nya jobb.

Vi tror också att en satsning på att minska Sveriges fossilberoende, öka produktionen av förnybar energi och energieffektivisering är ett sätt att stimulera framväxten av en ny ekonomi som också ger många nya arbetstillfällen, Carl B Hamilton. Tyvärr delar inte regeringen vår uppfattning, men det är någonting som vi kommer att driva även fortsättningsvis. Vi är övertygade om att det är det som kommer ge klart bäst ekonomisk och miljömässig utveckling i Sverige.

Anf. 44 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Det är viktigt att hålla ihop landet, Per Bolund, och satsa på landsbygd såväl som på tätort. Det är en grundpelare i Centerpartiets politik, och det framgår med all önskvärd tydlighet i dagens budget. Låt mig nämna exemplet infrastruktur, där Centerpartiet och regeringen kan lägga fram en ordentlig satsning på bredband, järnväg och landsväg. Vidare driver vi en skattepolitik som bidrar till utveckling och tillväxt i hela landet. Vi vill inte skapa några regionala klyftor. Vi vill driva en politik som innebär att vi minskar avstånden i landet.

Här finns det en stor skillnad mellan våra partier. Det är helt uppenbart att Miljöpartiets politik är den omvända i mångt och mycket. Ni har lagt fram skattehöjningar i BP 12 som innebär att kostnaden för hushåll och företag, i väldigt stor utsträckning på landsbygden, kommer att öka med 12 miljarder. Förslaget innehåller också en kilometerskatt och andra transportskatter som straffar landsbygden och

den som bor på avstånd från tätorter. Det blir dyrare att bo och driva företag på landsbygden och i Småortssverige.

Jag vill därför fråga dig, Per Bolund: Varför vill ni straffbeskatta orter som Sälen, Sorsele och Stora Blåsjön? Varför vill ni inte att hela landet ska samma möjligheter till utveckling? Bidrar de här skattehöjningarna, skattechockerna, till att skapa ett hållbart Sverige? Bidrar de till att stärka den svenska ekonomin?

Anf. 45 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det är intressant att Per Åsling ägnar sig åt att diskutera förra årets budgetproposition, vår motion och den debatten som vi hade då i stället för att diskutera den proposition som föreligger nu. Per Åsling är ett år för sent ute. Han får ge sig till tåls i två veckor. Då kommer vi att presentera vårt budgetförslag för i år. Sedan kommer vi att kunna ha en debatt, och det kommer vi också att ha senare under året.

Miljöpartiet har också föreslagit stora stimulanser som kommer att gynna landsbygden, till exempel betydligt större järnvägssatsningar än regeringen, om vi nu ska gå tillbaka till förra årets budget. Vi föreslår också att man ska använda skatteintäkter för att stimulera en omställning bort från fossila bränslen och stimulanser till bensinmackar så att man har möjlighet att tanka bilen även utanför storstäderna. Vi föreslår också att man ska ha få bidrag för att ställa om sin bil från fossilberoende till förnybara bränslen. Jag vill hävda att med vår politik har människor på Sveriges landsbygd möjlighet att köra bil även i framtiden. Jag är däremot orolig för att med regeringens politik kommer den möjligheten att stängas mycket snabbt.

Det är intressant att Per Åsling nu kritiserar oss för miljöskattehöjningar. Senast jag tittade i tidningen Sveriges Natur läste jag att miljöminister Lena Ek från hans eget parti sade att man vill höja koldioxidskatten och att man tycker att det är bra. Men ni har uppenbarligen misslyckats i era förhandlingar, eftersom det inte finns någon sådan miljöskatt med.

Frågan går tillbaka till Per Åsling: Varför säger miljöministern att det är bra att höja koldioxidskatten om det skulle vara ett dräpslag mot resten av landet och framför allt mot landsbygden?

Anf. 46 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är relevant att ta upp de här frågorna eftersom Miljöpartiet har drivit en politisk debatt med Centerpartiet under sommaren med utgångspunkt i utvecklingen av hela landet. Vår politik är tydlig. Vi jobbar för tillväxt och utveckling för alla på alla orter i hela Sverige.

Jag vill också passa på att lyfta upp en principiell fråga som kan bidra till att testa Miljöpartiets syn på företagandet. Ni har föreslagit att det transportstöd som finns ska tas bort. Det är riktat till industriföretag, företrädesvis på landsbygden, för att på så sätt skapa bättre möjligheter att bo, leva och driva företag på landsbygden. Min fråga är: Varför vill ni ta bort det här transportstödet? På vilket sätt gagnar det ekonomisk tillväxt i landet?

Anf. 47 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Vi hävdar att breda satsningar på en omställning av vår ekonomi bort från fossilberoende och en satsning på till exempel gröna näringar där vi får fram miljövänlig energi från hela Sveriges land kommer att vara en mycket bra stimulans, inte minst för vår

landsbygd. Det är precis den politik som Miljöpartiet står för genom att ge kraftiga stimulanser till en ombyggnad av energisystemet mot till exempel biobränslen i fordonstrafiken och mot bioenergi i värme- och energiproduktion. Det kommer att ge en stor stimulans till landsbygden och innebära en utveckling där jag antar att många fler kommer att kunna livnära sig på vår landsbygd.

Det är tyvärr en politik som den här regeringen inte driver, och som man säger nej till när Miljöpartiet motionerar om den. Det tror vi är någonting som kommer att skapa större problem. Per Åsling blundar för att med regeringens politik har vi en urbanisering som är större än någonsin och där Sverige urbaniseras snabbare än nästan något annat land i vår omvärld. Uppenbarligen har Per Åslings politik på det här området inte fungerat, utan den leder snarare i motsatt riktning mot det han själv hävdar.

Anf. 48 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Fru talman! Det verkar finnas en enighet här inne om åtminstone en fråga, och det är att det ekonomiska läget i omvärlden ser ganska dystert ut och att det riskerar att drabba Sverige med en sjunkande sysselsättning som följd.

Detta var en utgångspunkt som vi var ganska överens om även i våras. Då var egentligen den huvudsakliga kritiken mot regeringens vårproposition att man inte bedrev en tillräckligt expansiv finanspolitik. Detta var en kritik som vi framförde, det var en kritik som den ekonomiska expertisen i Sverige framförde och det var också en kritik som de rödgröna framförde. Jag får inte riktigt ihop vad det är som har hänt under sommaren som har gjort att man har förkastat den här idén, att man har förkastat keynesianismen. Vad är det som har hänt under sommaren?

Jag tycker att Per Bolund själv illustrerar det ganska bra när han beskriver hur det var omvända roller i samband med den förra höstbudgeten. Då var det de rödgröna som ville vara mer expansiva med hänsyn till konjunkturen och Alliansen som ville hålla emot. Det har hänt något slags skifte här. Ni har bytt plats med varandra. För mig illustrerar det ganska bra den samstämmighet som ändå finns bland de sju övriga riksdagspartierna, den så kallade sjuklövern.

Vi är egentligen det enda parti här inne som tvärtom efterfrågar en mer expansiv politik nu. Vi efterfrågar större stimulanser till löntagare och mindre företag. Vi har också en finansiering av det genom att vi har en annan syn på invandringspolitiken, som jag var inne på tidigare i debatten med finansministern, än vad Per Bolund, de andra rödgröna partierna och de borgerliga partierna har tillsammans. Det gör att vi får ett betydligt större reformutrymme. Där har ni en samsyn, som sagt. Det finns en fråga där jag ändå måste berömma Miljöpartiet till viss del, nämligen när det gäller småföretagen. Där har vi en liknande syn, nämligen att vi bör göra det billigare för framför allt de mindre företagen att anställa. Det är där vi kan skapa sysselsättning. Vi bör också avlasta dem sjuklöneansvaret.

Varifrån kommer pengarna för Per Bolund? Han vill dels göra dessa satsningar, dels göra ett bättre resultat än regeringen. Hur går det ihop?

Anf. 49 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiet har under lång tid ansträngt sig för att få en stabilitet i statens finanser och inte äventyra statens ekonomi. Vi anser därför att det är viktigt att ha en lagom takt i stimulanserna som gör att det blir en positiv utveckling som är långsiktig och hållbar. Vi ser med oro hur regeringen först håller emot och inte ger några stimulanser år efter år i budget efter budget, för att nu, helt plötsligt, utan några

hämningar, spendera mycket pengar på många. Lite grann av allt till alla. Det är inte en seriös politik.

Vi hade gärna sett, precis som vi sade vid den förra budgeten, fler stimulanser jämfört med vad regeringen gjorde vid förra tillfället. Vi hade i vår budget större investeringar i järnvägssystemet, i energiomställningen med mera.

Vi har sagt att i det läge som råder nu med ekonomisk oro i vår omvärld tar regeringen i för mycket. Man driver statens budget med underskott genom att till exempel använda de pengarna för att sänka bolagsskatten. Vi tror inte att det är en träffsäker åtgärd. Från att ha investerat alldeles för lite investerar man nu för mycket. Vi tycker att det är bättre att vara lite mer återhållsam i den här budgeten.

Att sedan Erik Almqvist och Sverigedemokraterna har en oseriös invandringspolitik som gör att man i sin egen budget hävdar att man har stort reformutrymme får stå för Sverigedemokraterna. Vi delar inte den bedömningen. Vi tror snarare att den politik som Sverigedemokraterna och Erik Almqvist för kommer att skapa stora ekonomiska problem för Sverige i framtiden.

Vi anser att ett öppet land med en välkomnande flyktingpolitik gör att vi får in stimulanser och inslag från andra länder som gör att vi får möjlighet till handel och bättre ekonomi på längre sikt. Där kan jag bara beklaga att Erik Almqvist och Sverigedemokraterna inte alls står för den linjen.

Anf. 50 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Fru talman! Nu blir det intressant eftersom vi nu kommer in på något jag länge har efterfrågat, nämligen siffror svart på vitt på att

invandringen faktiskt är gynnsam för Sverige. Hittills, såvitt jag vet, har det skjutits till mer och mer medel från statens sida till kommunerna för att de tycker att det är för dyrt med invandringen. Vi kan se hur kostnaderna för Migrationsverket ökar. Vi kan se hur arbetslösheten biter sig fast år efter år hos invandrare. Vi ser hur Sverige är sämst i OECD om vi ser till sysselsättningen bland dem som har invandrat till Sverige kontra övriga befolkningen. Ingen skulle bli gladare än jag om Per Bolund och Miljöpartiet kan motbevisa våra siffror. Vi kommer att presentera en ny invandringsberäkning baserad på uppgifter från riksdagens utredningstjänst, SCB med flera. Den kommer att visa på en kostnad på långt över 100 miljarder under kommande mandatperiod. Jag ser verkligen fram emot att Miljöpartiet kan presentera siffror som visar på motsatsen.

Anf. 51 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Nu återgår Sverigedemokraterna och Erik Almqvist till sin standardpolitik. Allt dåligt beror på invandringen. Alla problem som finns i samhället, oavsett om det är dålig äldreomsorg eller arbetslöshet, beror på att vi tar in för många människor från andra länder. Det är en tråkig och bekymmersam inställning till andra människor.

Jag är stolt över att vi har en solidarisk migrationspolitik i Sverige. Miljöpartiet har varit pådrivande för den. Miljöpartiet har ett samarbete med regeringen när det gäller migrationspolitiken. Mycket handlar om att Sverigedemokraterna inte ska få inflytande, just för att man kommer att skapa en omänsklig flyktingpolitik. Vi tror att få svenskar delar den uppfattningen.

Vi tror också att invandringen kommer att stärka vårt land på sikt. Vi ser hur vårt grannland Danmark har haft en återhållan

migrationspolitik. Det har gjort att danska företag har kritiserat regeringen. De har svårt att rekrytera, och de får inte in den arbetskraft de behöver. Det är precis den typen av problem som Sverige också skulle få om Erik Almqvist och Sverigedemokraterna fick bestämma.

Anf. 52 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra hur debatten svänger. För bara ett år sedan bråkade man om vem som satsade för lite, och nu är det bråk om att det satsas för mycket. Det är intressant. Jag ska inte ge mig in i den debatten med dig, Per Bolund, utan jag tänkte ta upp en annan fundering som jag har.

Ni i Miljöpartiet och vi i Alliansen har samma mål om att få fram en så småningom fossilfri fordonsflotta i vårt land. Sedan har vi lite olika sätt att ta oss till målet. Energiproduktionen i vårt land är i stort sett koldioxidfri. Det är bra. Ibland är det lite kallt i den landsända jag bor i. Då får man ladda med lite olja i söder för att klara den delen, men i stort sett håller målen bra.

Vid en jämförelse av detta långa fantastiska land, storstadsområden som Stockholm i söder och ställen i norr, framgår det att de som är tvungna att pendla ett par mil varje dag hela året för att komma till jobbet släpper ut en viss mängd koldioxid. Samtidigt bor någon på Söder utan bil och släpper inte ut någon koldioxid alls. Den personen åker till Thailand. Helt plötsligt släpper den personen ut mer koldioxid. Hur hanterar vi de skillnader som finns? Vi kan inte förbjuda personen att åka till Thailand, och vi kan inte heller förbjuda arbetspendlingen i norr. Hur hanterar vi detta så att inte benen slås undan på en gång utan att vi kan få detta att fungera på sikt? Det är en sådan politik vi i alliansregeringen vill föra, det vill säga inte en kapitalförstörande politik utan en politik som är hållbar på sikt. Hur

resonerar ni i Miljöpartiet?

Anf. 53 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Skillnaden mellan oss och regeringens politik är att vi föreslår verksamma åtgärder som verkligen kan få en effekt på lång sikt. Vi anser att de åtgärder som regeringen föreslår för att försöka nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta inte fungerar. Ett exempel på det är supermiljöbilspremien som regeringen har infört, som inte har fungerat över huvud taget. Det är snarare så att det har sålts färre bilar med låga utsläpp sedan man införde premien än innan.

Skillnaden ligger framför allt i att använda effektiva och verksamma åtgärder jämfört med att regeringen mest pratar och inte gör särskilt mycket verkstad.

Det är intressant att Anders Sellström frågar om olika typer av utsläpp och hur de beskattas. Miljöpartiet har föreslagit samma beskattning på utsläpp oberoende av i vilket sammanhang de används, om det är i flyget eller i bilflottan. Vi har föreslagit en flygskatt därför att det är rimligt att betala samma koldioxidavgift om bränslet används i ett flygplan som i en bil. Det har Anders Sellström och Kristdemokraterna kämpat emot. Vi vill använda flygskatten för att stimulera utbyggnad av järnväg så att man kan resa kollektivt till jobbet runt om i vårt land, även till att ställa om vår fordonsflotta och vårt system med tankstationer så att det också finns förnybara bränslen där. Även det har Anders Sellström och Kristdemokraterna tillsammans med resten av regeringen varit emot.

Om det är några som står för att personen på Söder ska kunna resa till Thailand utan att betala någon koldioxidavgift är det Anders Sellström och regeringen. Frågan går tillbaka till dig, Anders Sellström. Tycker

du att det är rimligt att man inte ska betala någonting för att man släpper ut koldioxid genom att man flyger till Thailand men däremot ska göra det om man reser med bil i Sverige?

Anf. 54 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Det var inte så länge sedan som Miljöpartiet drev en politik där vi skulle höja skatterna så långt att bensinpriset skulle hamna runt 15 kronor. Nu slår priset i taket för 16 kronor. Inte kör folk mindre för det, speciellt inte i norr där de är tvungna att använda bilen. Varför, Per Bolund? Jo, de är tvungna. De satsar mer och mer pengar för att ta sig till arbetet. Det är så de måste göra.

Att höja skatterna hela tiden innebär bara att urholka ekonomin för de människor som är beroende av bilen. De som bor på Söder i Stockholm har tillgång till ett helt annat system, en infrastruktur som inte finns i norr. De får en ekonomi som gynnas av den typen av politik. Det här är bekymmersamt.

Det är klart att vi ska jobba med skatterna, men det måste finnas sans och en rimlig bedömning av hur skatten slår ekonomiskt för dem som är beroende av vissa typer av transportslag. Där skiljer vi oss från varandra.

Anf. 55 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det är intressant att se hur Anders Sellström helt plötsligt byter fot, från att det ska vara samma beskattning på olika transportslag släpper han sedan snabbt frågan när han inser att det var fel spår att köra. Anders Sellström vill inte själv stå för en sådan politik. I den andra repliken handlar det i stället om helt andra frågor. Svaret är att Miljöpartiet vill använda miljöskatter strategiskt för att minska utsläppen. Det finns forskningslitteratur och tydliga studier

som visar att det är effektivt. Samtidigt vill vi använda intäkterna för att stimulera användningen av förnybara bränslen, stimulera en effektivare bilpark, bygga ut järnvägstrafiken så att det finns möjlighet att resa även i andra delar av vårt land och bygga ut kollektivtrafiken. Vårt mål är tvärtemot det Anders Sellström säger, att vi ska ha en levande landsbygd och kunna just leva runt om i vårt land. Men vi hävdar att regeringens politik tyvärr leder åt motsatt håll. Det är någonting som vi är bekymrade över.

Anf. 56 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Nu blir det budget i raketfart.

Ett av de tre viktiga inslagen är infrastruktur. Det är till att börja med, på kort sikt, ett eftersatt underhåll, som har varit eftersatt i årtionden, som vi nu ska försöka komma till rätta med. Drift och underhåll ges en hög prioritet.

Flaskhalsar, framför allt i storstadsregionerna, ska försvinna. Järnvägarna tar ungefär två tredjedelar av satsningarna. En tredjedel läggs på vägsatsningarna. Det är främst trimningsåtgärder. På spårsidan: eluppvärmda växlar, nya signalsystem och mötesspår. På vägsidan: mitträcken, breddning och planskilda korsningar. Det är väldigt konkret.

Det blir nya investeringar i snabbtåg som går i 250 kilometer i timmen mot dagens max 200 kilometer i timmen. Ostlänken, som alltså är början på en utbyggnad av Södra stambanan, börjar med Stockholm–Linköping. I Västsverige följer Göteborg–Borås via Landvetter. Det blir spår för råvaruindustrin i Bergslagen och Norrbotten. Vi har E20, som blir bättre, E22, Österleden och tunnelbana till Nacka. Under denna period blir det drygt 100 miljarder kronor.

För det andra kommer en forskningsproposition i höst. Den innehåller att man höjer satsningarna, utgifterna, för forskning år 2016 med 4 miljarder kronor per år. När den här regeringen tillträdde lade man också på 4 miljarder. Sammanlagt – fyra plus fyra gör åtta – är det alltså en massiv ökning av utgifterna för forskning. Förhoppningsvis blir det också en väldigt bra universitetsutbildning på kuppen. Det gäller framför allt insatser på medicinsk forskning i vid bemärkelse. Om jag sedan går över till utbildning och arbetsmarknad kan jag konstatera att arbetslösheten tyvärr är för hög, ungdomsarbetslösheten i synnerhet. Nu satsar regeringen mycket kraftfullt på fler platser under en treårsperiod. Det gäller dessutom komvux, yrkesvux, yrkeshögskola, folkhögskola, en särskild satsning på fler läkare och sjuksköterskor samt ingenjörssatsning och lärlingsprogram.

Det som är centralt att lyckas med här är att få en bättre övergång från livet i den övre skoloraldern, gymnasietiden, till arbetslivet. Det är också det fenomenet som förklarar en del av diskussionerna här, som annars förefaller lite konstiga, nämligen att ungdomskullarna minskar mycket kraftigt i storlek under de närmaste åren. År 2020 är antalet 20-åringar 20 procent lägre än i dag. Denna 20-20-20-regel kan man möjligen hålla i huvudet. Det gör också att det inte är konstigt om antalet platser minskar, för vi kan inte ha platser för personer som inte finns.

På gymnasiesidan är det nästan 900 miljoner kronor för gymnasiereformen som syftar till att personer inte bara ska börja i gymnasiet utan de ska också komma ut ur gymnasiet efter ett, två eller tre år med en fullgod utbildning. Det är ingen god politik att ta in mängder med ungdomar som sedan inte kommer ut. Den här politiken vill att ungdomar ska börja gymnasiet, men de ska också sluta gymnasiet.

Vi vill också ha vuxenutbildning. Vi har ökat anslagen för vuxenutbildning från 5,8 miljarder när vi tillträdde till 7,6 miljarder år 2013.

Bostäder – ska man få upp antalet bostäder och minska den akuta bostadsbrist som växer fram i storstadsområdena, inte minst i Mälardalen, gäller det att först försöka få en effektivare användning av det existerande bostadsbeståndet. Därför vill vi underlätta andrahandsuthyrning av bostadsrätter. Men vi vill också ha en sänkt fastighetsskatt för hyreshus och därmed göra det mer lönsamt att bygga hyreshus och hyresrätter.

Företagsklimatet har vi varit inne på. Vi vill sänka bolagsskatten från i dag 26,3 procent till 22 procent. Det kostar 16 miljarder, varav hälften finansieras med att man skärper de så kallade räntesnurrorna, det vill säga minskar möjligheterna till skatteplanering.

Sist, men inte minst, får pensionärerna nästa år en höjning av pensionerna med drygt 4 procent. Det är den stora förändringen, men de får också en skattesänkning, som min vän från Kristdemokraterna varit uppe och talat om, med drygt 1 miljard kronor.

Detta, herr talman, var budgeten på 4 minuter och 59 sekunder. (Applåder) I detta anförande instämde finansminister Anders Borg(M).

Anf. 57 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Det var faktiskt föredömligt, Carl B Hamilton, att hinna igenom så mycket på så kort tid.

Jag tänkte bryta ut bara en del av det som du talade om. Det handlar just om gymnasieskolan. Det har vi pratat om förut. Då hade ni sparat kraftigt på gymnasieskolan. Det ville du inte riktigt kännas vid. Nu är

det så bra att ni faktiskt lägger tillbaka pengarna i år. Då vill du ha beröm för det. Det är i sig fantastiskt, men det är ändå väldigt bra att pengarna kommer tillbaka.

Problemet är bara att sedan ska de bort igen. Vilka planeringsföresättningar ger det för landets kommuner och andra som driver gymnasieverksamhet? Pengarna ska i alla fall bort igen, senare. Ni har dessutom någon form av vilda västern i gymnasieskolan med alla dessa nyheter som ständigt dyker upp. Nu vill ni dessutom lägga till något så innovativt som ett ettårigt gymnasium.

Jag frågade finansministern tidigare hur han såg på vilken arbetsmarknad som de ettåriga gymnasieutbildningarna skulle motsvara. Var ska de här människorna jobba någonstans? Jag tycker att det är en relevant fråga också för Carl B Hamilton att svara på. Jag fick ju inget svar från finansministern. Vilka företag ska ta emot de personer som går den ettåriga utbildningen? De säger ju själva att de inte tycker att det här är någon särskilt bra idé. Vore det inte bättre att göra den här typen av förändringar i samverkan med näringslivet och de fackliga organisationerna, som nu säger förslaget?

Anf. 58 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Vi satsar mer pengar nu därför att vi vill ha en bättre gymnasieskola, lite vagt uttryckt, men det är fråga om en lång rad insatser. Fredrik Olovsson nämnde bland annat det ettåriga gymnasiet. Jag återkommer till det.

Att det sedan blir mindre pengar beror ju på att ungdomskullarna minskar i så stor utsträckning. Vi kan inte år 2020 ha lika många platser som i dag eftersom vi då har bara 80 procent av antalet personer i den aktuella åldersgruppen. Det är liksom demografiska,

befolkningsmässiga förändringar som i stor utsträckning förklarar detta.

Sedan frågan om en ettårig gymnasieutbildning – ingen skulle vara gladare än jag om alla de som jag nu hoppas går en ettårig utbildning hade gått en treårig utbildning. Men alternativet är inte att de går en treårig utbildning, utan det är att de hoppar av.

Vi försöker alltså att anpassa skolan till dem som ska gå i skolan och inte anpassa dem som ska gå i skolan till skolan. Vi kan liksom inte pressa igenom de här personerna. Problemet är att det är en sådan stor mängd ungdomar som hoppar av gymnasiet. Det är det som är grunden till att vi måste tänka om och inte bara ha treårig utan också tvåårig och ettårig gymnasieutbildning.

Då frågar Fredrik Olovsson vad det är för arbetsmarknad. Jag hoppas och tror att de här ungdomarna när de har gått igenom en ettårig utbildning kommer att upptäcka att det inte var riktigt bra. Men då kanske de har hunnit bli 20 eller 22 år, och förhoppningsvis tar inte livet slut utan man kanske med den insikten och den arbetslivserfarenhet som man har vid den åldern går och sätter sig på skolbänken igen.

Det är så att säga ett strukturellt problem i alla industriländer att de riktigt okvalificerade jobben har flyttat till Kina och att det är mycket svårt att ha en väldigt dålig utbildningsbakgrund i ett land som Sverige, i Västeuropa eller i Nordamerika.

Anf. 59 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Förra gången som jag tog upp besparingarna i gymnasieskolan med Carl B Hamilton skyllde han på att de var

tvungna att genomföra dem därför att demografin såg ut på det sättet. Men nu lägger man tillbaka pengar, så det var tydligen inte demografin i alla fall. Det var någonting annat. Och det var det ju. Ni har gjort om gymnasieskolan och trodde att ni skulle spara pengar på det, men kommunerna har upptäckt att så inte är fallet. Det går inte att genomdriva de besparingarna med mindre än att man försämrar undervisningen.

Ni satsar alltså inga pengar. Ni lägger tillbaka det ni har tagit bort tidigare, och så ligger det ändå en besparing senare. Det är snarare en fråga om dimridåer än om reella satsningar på utbildning.

Vad är då alternativet för dem som går en ettårig gymnasieutbildning? Enligt Carl B Hamilton är det svårt för dem att få jobb, och det är den bild som alla ger som har talat om det här. Näringslivet tror inte att man har avsättning och användning för dem som har en så kort utbildning.

Anf. 60 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Repliken, Fredrik Olovsson, på det sista är att man kan tycka att det blir svårt för dessa personer, dessa ungdomar att få jobb med en så kort utbildning som ett år, men alternativet är att de kanske inte har någon utbildning över huvud taget. Det är det som är det dystra alternativet, och detta är ett sätt att försöka få in dem i gymnasieskolan. Har de gått där ett år kommer de förhoppningsvis tillbaka till utbildningssystemet i en eller annan form senare och vidareutbildar sig, eller så vidareutbildar de sig på sina arbetsplatser. I många företag finns det möjlighet till det.

Fredrik Olovsson antyder att regeringen skulle tricksa med pengar. Men Jan Björklunds folkpartistiska utbildningspolitik och regeringens

utbildningspolitik är tillsammans med forsknings- och högskolepolitiken en massiv satsning på ökad utbildning i Sverige. De 900 miljonerna för gymnasiereformen nu är en bekräftelse på detta.

Anf. 61 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Folkpartiet har under en lång tid försökt utmåla sig som skolpartiet framför andra och som en garant för en fungerande skola och bra skolresultat i Sverige. Tyvärr visar inte utvecklingen i vårt land riktigt det mönster som Folkpartiet har utmålat när de talar om att deras reformer ska få sådana positiva effekter.

Det är också ganska uppenbart när regeringen nu i sin budget drar ned på gymnasieskolan. Ser man på de kommande fyra åren försvinner ju över 3 miljarder från gymnasieskolorna med regeringens budget. Med sådana neddragningar är det inte så konstigt att resultaten kommer att försämrast.

Vi tror inte att det är rätt väg att gå, utan vi vill i stället göra en stor satsning på att förbättra möjligheterna för lärare att utbilda sig och därmed också kunna få högre lön. Det tror vi är rätt väg att gå. Vi ser i forskningen att en bättre och mer motiverad lärarkår som också har en aktuell utbildning är ett väldigt effektivt sätt att få elever med högre kunskapsnivåer och kunskapsresultat.

Jag vill fråga Carl B Hamilton om den ettåriga gymnasieutbildning som diskuterats här tidigare och som också har varit en av skolminister Jan Björklunds stora frågor. Det är extremt oklart i budgeten vad detta egentligen går ut på. Finns det över huvud taget ett ettårigt gymnasium i regeringens budget? Frågar man Folkpartiet och Jan Björklund verkar det som att ja, man har en satsning på en ettårig gymnasieskola. Frågar man däremot Moderaternas skolansvarige eller Kristdemokraternas

säger de att nej, så är det inte alls. Det är inte alls någon ny gymnasiereform, utan det är bara en förstärkning av redan befintliga satsningar.

Kan Carl B Hamilton försöka hjälpa oss att lösa det här? Vad är det egentligen regeringen föreslår? Kommer det att bli en ettårig gymnasieutbildning, eller är det här bara en förstärkning av redan befintliga program?

Anf. 62 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! För det första vill jag bestrida det som Per Bolund sade. I budgeten finns det nämligen nästan 900 miljoner kronor till denna gymnasiereform, så det här med neddragningar är inte riktigt korrekt. Sedan finns det befolkningsmässigt ett neddragningsbehov allteftersom årskullarna med elever minskar i omfattning.

Eftersom Per Bolund tog upp lärarnas situation vill jag också nämna att det står i budgeten att det kommer att tillsättas en utredning som ska minska byråkratin för lärare i skolorna. De ska i större utsträckning kunna ägna sig åt att lära och lära ut och i mindre utsträckning fylla i blanketter och rapporter och så vidare. Jag vill inte alls förneka att det delvis är den här regeringen och Jan Björklund som har orsakat en ökad administration, men nu vidtar vi i alla fall åtgärder för att göra den mer rimlig och ge lärarna bättre fokus på deras huvuduppgift.

När det gäller resultaten tror jag att man ska vara realistisk. Att ändra utbildningssystemet och få bättre resultat är som att vända en oceanångare. Det kommer att ta lång tid, och det är många kohorter av ungdomar som ska gå igenom systemet innan man egentligen ser några bestående resultat.

Beträffande den ettåriga utbildningen fattas det beslut om den nu, och det är klart att den inte finns dagen efter eller samma dag som budgeten läggs fram. Själva tanken är dock precis den som jag talade med Fredrik Olovsson om. Man kan tycka att det är dystert att man ska behöva ha ettåriga utbildningar, det vore bättre med treåriga, men alternativet är att ett antal ungdomar inte kommer igenom utbildningen över huvud taget. Det är också så att vi har en situation där arbetslösheten i stor utsträckning är fokuserad till unga människor och människor med invandrarbakgrund.

Anf. 63 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton är tydligare än man kan begära. Där Miljöpartiet satsar och föreslår att man ska skapa utrymme för att faktiskt höja lärarnas kompetens och se till att de får en bättre löneutveckling, där tillsätter Folkpartiet utredningar.

Det är också tydligt att när Folkpartiet har genomfört sin stora omläggning av skolpolitiken har man varken lyssnat på ansvariga myndigheter, elever eller lärare, och det är också det som gör att man gång på gång tvingas backa, göra om och reformera ytterligare. Man får skjuta upp de reformer man har. Detta är någonting som absolut inte ger den arbetsro som skapar en miljö i skolan som uppmuntrar till inlärninng och ger den stabilitet som både elever och lärare behöver.

För att återvända till ett ettårigt gymnasium: Kristdemokraterna kommenterar Jan Björklunds utspel med att det som Björklund har gjort utspel om inte finns. Det som finns är en kvalitetssatsning på yrkesintroduktionen. Frågan är alltså om det är en gymnasieutbildning eller en satsning på yrkesintroduktion som regeringen föreslår. Det verkar som om bilden är väldigt splittrad.

Anf. 64 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! I och för sig gör regeringen även satsningar på yrkesvux och yrkeshögskola, men det är också den här ettåriga gymnasieutbildningen.

Jag tycker att Per Bolund är orättvis. Regeringen har infört en ny lärarutbildning. Ärligt talat, hade regeringen under årens lopp lyssnat på myndigheterna på skolområdet – vi har ju ändrat rätt mycket på dem också – hade ingenting hänt. Det hade varit väldigt mycket arbetsro i skolan – ja. Men det hade varit fel skola. Det hade varit en flumskola. Jag tar hellre en något orolig tid i skolan när man omvandlar skolan från en flumskola till en kunskapsskola. Man kan inte ha arbetsro i skolan som ändamålet för skolpolitiken.

Det är mitt svar, och jag tycker, precis som jag tror att Per Bolund också gör, att det är otroligt viktigt att inte bara fokusera på eleverna utan även på lärarna, och det är därför vi har infört en ny lärarutbildning.

Anf. 65 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag blir lite besviken på Carl B Hamilton. Jag har alltid tyckt att även om Carl B Hamilton har knäppa åsikter så är han intellektuellt hederlig.

Vi står alltså här i dag med anledning av en diskussion kring en budget för åren 2013 till 2016. I den debatten drar regeringen och Carl B Hamilton fram ett kort i form av satsningar på infrastruktur och järnväg. Carl B Hamilton talar sig varm för att det nu ska byggas järnväg, med två nya sträckningar och att det ska fram medel till Trafikverket så att man klarar av nuvarande infrastrukturunderhåll, trimning och reparationer.

Hur mycket satsas det då? Jo, i budgeten år 1, alltså det aktuella budgetåret 2013, satsar man 0 kronor. År 2 i budgeten satsar man 1,7 miljarder, och där stannar man sedan kvar resterande tre år i perioden. Trafikverket har sagt att man behöver 4 miljarder för att klara av en rimlig ambitionsnivå för den nuvarande infrastrukturen – 4 miljarder per år från 2012. För det får man 1,7 miljarder per år från 2014 av regeringen. Till det kommer två nya dragningar, enligt regeringen till en kostnad av 35 miljarder kronor.

Sammanlagt under den budgetperiod vi står här och diskuterar i dag lägger regeringen totalt 5,1 miljarder kronor extra till infrastruktur och järnväg. 5,1 miljarder kronor – bara reparationerna för den nuvarande infrastrukturen skulle kosta 20 miljarder, alltså fyra gånger så mycket under samma budgetperiod. Den sammanlagda prislappen för det regeringen aviserar är 55 miljarder.

Det är alltså samma regering som återigen gång på gång står och pratar om opportunistik här i talarstolen. Vore det inte bättre att vi förhöll oss till den budgetperiod som vi är här för att diskutera?

Anf. 66 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att vi på infrastrukturområdet, liksom på till exempel försvarspolitikens eller energipolitikens område, måste ha ett mycket längre perspektiv. Vi ska diskutera både det kortare perspektivet och det längre perspektivet. Men infrastrukturprojekt gäller så otroligt långsiktiga investeringar.

Det som man kan göra i närtid är att följa Trafikverkets förslag till att börja med. Om man föreslår saker och ting på kort sikt kan de inte genomföra det, för de behöver också planeringstid. Men på kort sikt är det framför allt eftersatt underhåll i årtionden som ska repareras – drift

och underhåll, nya vagnar, nya eluppvärmda växlar och så vidare, sådana saker som kan genomföras med relativt kort varsel eller kort planeringstid.

Det längre perspektivet är att bygga snabbtåg till Linköping, mellan Göteborg och Borås och så vidare. Det är långa processer där man ska expropriera mark, ha miljötillstånd och så vidare. Ja, gärna för mig att det går så fort som möjligt, självklart, men det finns också en del andra överväganden som man måste göra i sammanhanget.

Vi är överens om infrastruktur, tror jag. Jag vill gärna att det går fortare än vad Trafikverket kan se i sin planering, men jag är inte säker på att det går. Det finns både miljööverväganden och rättsliga överväganden i sammanhanget.

Anf. 67 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Jag är inte säker på att vi är så överens när det kommer till infrastrukturen.

Jag tycker inte att det är realistiskt att stå och tala om satsningar och projekt i storleksordningen 55 miljarder kronor och samtidigt skjuta till 5,1 miljarder. Jag tycker inte att det är rimligt.

Vad gäller tidsperspektiv är det självklart viktigt att man har ett långt tidsperspektiv när det kommer till stora infrastrukturella satsningar. Men frågan är då: Varför drar man in det i en budget som avser budgetperioden 2013–2016? Varför smäller man in 35 miljarder där som det inte finns en krona avsatt för och som ligger långt fram i tiden, en tid som är utanför både denna budgetperiod och innevarande mandatperiod, under en annan regering och en helt annan tid i riksdagen? Jag förstår inte riktigt. För mig är det detta som sätter

pricken över i för vad opportunism är.

Anf. 68 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Även om man inte kan spendera pengarna förrän låt oss säga 2017 eller 2020 kan man redan i dag planera för att man ska spendera pengarna då. Genom att man börjar med den planeringen redan i dag har man reserverat pengar för de investeringar som ska genomföras 2017 eller 2020. Om man inte har ett längre perspektiv riskerar man att de pengarna inte finns tillgängliga vid den framtida tidpunkten.

Det är verkligen inte opportunism utan snarare långsiktig planering av intäkter.

Underskatta inte heller att Trafikverket och de som ska bygga de här infrastrukturerna också behöver ganska lång planeringstid för att få fram tillstånd, arbetskraft, maskiner och så vidare. Det är inte snutet ur näsan.

Anf. 69 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! ”Att avstå från skatteintäkter på mer än 16 miljarder, som till övervägande del kommer från storföretag med rejäla vinster i sin verksamhet, ger troligen inte någon positiv effekt på Sveriges ekonomi eller påverkar sysselsättningen i nämnvärd omfattning.” Det säger Företagarna i en kommentar till regeringens största reform sänkt bolagsskatt.

Enligt OECD:s utvärdering av tillväxtfrämjande skattereformer ger en sänkning av bolagsskatten mycket små effekter på kort sikt, och efter fem till tio år är de fortfarande mycket begränsade. Mindre än hälften

av sänkningen går tillbaka i någon form av investering. Resten går till vinster.

Det regeringen gör är att öka storbolagens och framför allt bankernas vinster – banker som spekulerat och orsakat den finanskris vi nu lever med.

Sverige har redan i dag en internationellt konkurrenskraftig bolagsskatt. Vi ligger 3 procent under genomsnittet för våra tio viktigaste handelspartner. I genomsnitt ligger industriländernas bolagsskatt på 29 procent bnp-vägt. Nu gäller det här den lagstadgade skattesatsen, och den ska man ju inte jämföra, enligt vad Borg tidigare har sagt.

Vänsterpartiet har låtit riksdagens utredningstjänst undersöka den effektiva bolagsskatten i olika länder. Med det menas den faktiska skatt som betalas in. Undersökningen visar att Sverige ligger i den nedre delen bland de jämförda länderna inom OECD. Ser man till hela decenniet 2000–2009 var den inbetalade skatten i förhållande till företagets resultat efter finansnetto i genomsnitt endast ca 15 procent enligt Skatteverket. Det är alltså den verkliga nivån på bolagsskatten i Sverige: 15 procent. Att säga att den inte är internationellt konkurrenskraftig är mycket märkligt.

Det är inte så att vi har problem med vinstnivåer i de svenska storbolagen, utan det är efterfrågan som är det stora problemet. Men varför ska ni, Carl B Hamilton, öka bankernas vinster, de som har orsakat denna kris, samtidigt som ni väljer att bestraffa dem som har förlorat jobbet på grund av krisen?

Anf. 70 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att man ska tänka igenom den här situationen med utgångspunkt i alternativet, som egentligen inte står i budgeten, nämligen anta att vi inte sänker bolagsskatten. Ja, men då kommer ett antal företag att flytta, ett antal jobb kommer att flytta och vinster kommer att flytta. Det betyder att skattebasen flyttar. Då blir det inte de 16 miljarder som Ulla Andersson nämner, för de beskattas någon annanstans om de beskattas över huvud taget.

Jag menar att det är en fiktiv beräkning detta med förlusten, kostnaden för att sänka bolagsskatten. Den blir inte alls så stor, för alternativet är att skattebasen flyttas.

Sedan var det Företagarna. Ja, men de organiserar ju företagare, fysiska personer. De är inte aktiebolag. Det är klart att de hellre vill ha förändring av 3:12-reglerna eller andra skatter. Det är en intressegrupp för en helt annan typ av företag. Jag hoppas verkligen att de kan få sitt nästa gång vi gör företagsskattesänkningar, men denna gång är det aktiebolagen.

Bankerna – ja, men de kvider ju för att de får känna på det som vi i finansutskottet också håller på med, högre kapitaltäckningskrav. Att de skulle vara några stora vinstmaskiner – i och för sig är det riktigt att de har stora vinster, men det är inte så som de själva uppfattar situationen. Vi har ju en speciell situation. Det är skillnad på beskattningens möjligheter i Centraleuropa och i Europas periferi. Vi ligger lite vid sidan av, vilket sätter ett extra tryck på våra företagsskatter. Vi ligger långt ifrån marknaden. Många företag behöver ligga nära marknaden, och då ligger man inte i Sverige. Vi har en nackdel där.

Anf. 71 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Varken Svenskt Näringsliv eller Företagarna efterfrågar den här reformen. Och som jag sade är den effektiva bolagsskatten i Sverige 15 procent. Man kan inte säga att den inte är konkurrenskraftig.

Egentligen är det så att ni betalar storbolagen för att de har utnyttjat hål i skattelagstiftningen. De får betalt för att de har utnyttjat hål i skattelagstiftningen. Men ni tycker inte att det räcker att de ska få betalt med den summa som motsvarar det de har utnyttjat, utan de ska få lite extra pengar.

Bankernas vinster, som Carl B Hamilton undrade om de var så höga, var 60 miljarder efter finansnetto i fjol, och nu vill ni öka dem ytterligare.

Samtidigt för ni en politik som straffar dem som har förlorat jobbet i krisen väldigt hårt. I dag är det tre av tio inskrivna på Arbetsförmedlingen som får ersättning från a-kassan. När ni tillträdde var det åtta av tio. I dag får en av tio ut 80 procent i ersättning i förhållande till sin tidigare lön.

Ni för alltså en politik där ni gynnar storkapitalet och straffar dem som drabbas av krisen.

Anf. 72 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Det var många saker på en gång, men låt mig fokusera på detta med bolagsskatten och arbetslösheten.

Om man inte sänker bolagsskatten, om man inte har konkurrenskraftiga företagsskatter, blir ett antal människor i de

företagen arbetslösa därför att produktionen och lokaliseringen flyttar någon annanstans. Sedan kan Ulla Andersson tycka att 15 procent effektiv bolagsskatt är alldeles för låg. Men det är ju sanningen. Vi räddar inte folk från arbetslöshet genom att ha hög bolagsskatt. Jag förstår inte resonemanget. Vi är en liten, öppen ekonomi. Vi måste anpassa våra villkor så att vårt land är attraktivt som en plats för att lokalisera företagsamhet.

Anf. 73 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Lärdomarna från den svenska finanskrisen i början av 1990-talet var dyrbara men värdefulla. I en turbulent värld har den politiska uppslutningen bakom överskottsmål och utgiftstak, som Centerpartiet var med och skapade, inneburit att vårt land har klarat en svår global finansiell kris bättre än de flesta länder. Vi har nu råd att satsa inför framtiden för att motverka följderna av krisen också i Sverige.

De viktigaste satsningarna i årets budgetproposition har det gemensamt att de är investeringar i framtida tillväxt, jobbskapande och skatteintäkter. Genom framsynta satsningar på det svenska näringslivet och på tillväxt i hela landet lägger vi grunden för många års fortsatt ekonomisk utveckling och fler jobb.

De ägarledda och entreprenörsdrivna företagen är i dag själva basen för jobbskapande. De senaste 20 åren har fyra av fem nya jobb skapats i mindre och medelstora företag. Inget talar för att den andelen kommer att bli mindre i en globaliserad och konkurrensutsatt värld. Det är därför en huvuduppgift att fortsätta att förbättra villkoren för dessa företag och företagare. Genom investeraravdraget gör vi det lättare att såväl starta företag som finansiera en expansion, genom att göra det billigare att investera i mindre företag. Reformen minskar

investeringskostnaderna med 15 procent. Det är ett svar till de många företagare som har talat om svårigheten att få ihop finansieringen. Genom att göra det lättare att bygga ett eget kapital underlättar vi också för dem som har behov av lånefinansiering. Det är speciellt viktigt för landsbygdsföretagare och utlandsfödda företagare, som ofta har svårt att hitta finansiering.

Till detta kommer en omfattande satsning på hela det svenska näringslivet genom en kraftigt sänkt bolagsskatt, som ger oss en synnerligen konkurrenskraftig nivå. Den underlättar investeringar i Sverige, och den förbättrar lönsamheten i många bolag. Självfallet kan man alltid diskutera olika prioriteringar. Bolagsskattesänkningen tillsammans med investeraravdraget skapar en helhet som är bra för små och växande företag, liksom för stora företag. Det är viktigt att reformerna inte stannar under budgettaket. Det finns ett stort reformbehov som inte handlar om ekonomiska reformer, som minskar krånglet och som underlättar för företagen att anställa fler. Den bästa arbetsmarknadspolitiken är en framsynt och småföretagarorienterad näringspolitik.

Vi gör också en översyn av fordonsbeskattningen för att premiera nyförsäljning av fordon med låg klimatpåverkan. Till det kommer ett historiskt omfattande paket med satsningar på infrastruktur för att hålla samman vårt land. Tillgången till fungerande transporter är avgörande för företagande och boende i hela landet. Att investera i infrastruktur är att investera i ett sammanhållet land.

Investeringar i nya järnvägsförbindelser förstörar arbetsmarknadsregioner och underlättar för fler att få jobb. Stora investeringar i gruvnäringens infrastruktur borgar för fortsatta

framgångar för att våra viktigaste basnäringar, i det här fallet gruvnäringen, ska få en fortsatt bra utbyggnad.

Men vi satsar också på offentligt engagemang för utbyggnad av snabbt bredband på landsbygden. Det förbättrar förutsättningarna för företagande, utbildning och boende.

För Centerpartiet har prioriteringarna inför årets budgetarbete varit tydliga. Vi vill ta vara på den möjlighet som Sverige kan ha i en turbulent omvärld.

Anf. 74 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna på Per Åsling, framför allt i delen som gällde bolagsskatten. Det var ju en helt annan uppfattning än den som Centern har drivit under mycket lång tid. Det är precis nu på slutet, när ni har blivit överkörda, som Per Åsling tycker att det är en bra idé.

Dessutom lånar ni till denna mycket stora skattesänkning för bolagen. Då kommer vi tillbaka till den fråga som jag ställde tidigare. Våra två partier har ju liksom varit garanten för ordning och reda i statsfinanserna. Det var vi som skapade ramverket och sanerade statens finanser, och ni har fortsatt att ta ansvar för ordning och reda. Nu vill jag höra vad Per Åsling har att säga om alla dem som säger att vi åtminstone närmar oss gränsen för att man når överskottsmålet, de tre indikatorer som jag tog upp med Anders Borg tidigare. Hur ser Centerpartiet på det? Klarar vi överskottsmålet?

Anf. 75 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Ni säger, Fredrik Olovsson, att ekonomin kommer att gå sämre framöver, att vi är för optimistiska och satsar för mycket. Det

hänger inte ihop. Vad menar ni egentligen?

Vanlig traditionell konjunkturpolitik innebär att om ekonomin går lite sämre, då ska man stimulera. Ni tror att ekonomin kommer att gå ännu sämre. Vad är då slutsatsen av det resonemanget för Fredrik Olovsson? Om ekonomin går ännu sämre borde ni vilja satsa ännu mer. Men här står du och kritiserar oss för att vi gör det.

Det finanspolitiska ramverket har vi försvarat under alla år. Vi var med och initierade det. Vi gjorde det tillsammans med er – det är riktigt. Under inga omständigheter är vi beredda att släppa det. Vi är en garant för att det finanspolitiska ramverket ska fortsätta att gälla och verka. Det har haft en bra funktion under många år. Det är tack vare det och den breda politiska uppslutning som nu finns som vi har ordning i statsfinanserna och starka statsfinanser.

Jag vill också kommentera frågan om bolagsskatt. Ja, vi vill sänka bolagsskatten. Vi vill genomföra reformer som gör det lättare att driva företag i Sverige. Där är investeraravdraget en viktig ny ingrediens beträffande finansieringsmöjligheterna för företag. Vi vill fortsätta med att ta ansvar för att skapa jobb och välbefinnande, och då måste de ekonomiska förutsättningarna att finansiera företag förbättras.

Anf. 76 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Ni når inte överskottsmålet enligt de tre indikatorer som Anders Borg har tagit fram och som man mäter mot. Ni når det inte! Men ändå ska ni genomföra en stor bolagsskattesänkning med lånade pengar.

Nu får jag höra att man då slår mot konjunkturen och efterfrågan. Men vilken konjunktur- och efterfrågeeffekt får sänkt bolagsskatt? Har ni

räknat på det? Jag skulle tro att ytterst få ekonomer tycker att det är lösningen, om man ser en vikande konjunktur. Men Per Åsling får gärna utveckla den delen.

Investeraravdraget är en alldeles utmärkt idé. Vi hade ett liknande förslag i vår arsenal tidigare. Om ni också ansluter er till det är det utmärkt. Vi har alltså fortfarande en del gemensamt.

Anf. 77 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! För de satsningar som nu görs på svenskt företagande är både investeraravdraget och bolagsskatten viktiga framtidsatsningar. En sänkt bolagsskatt innebär att tillgången på kapital för den totala företagssektorn förbättras. Som vd:n för Företagarna uttryckte det skapar bolagsskattesänkningen tillsammans med investeraravdraget en helhet som är bra för både små, växande företag och stora företag i Sverige. Går det bra för Saab, Volvo och Scania skapas också utrymme för underleverantörer inom industrisektorn och för tjänsteföretag. Det skapar fler företag, växande företag och fler jobb.

Anf. 78 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Så sent som i förra veckan hävdade miljöminister Lena Ek att Centerpartiet gärna ville höja koldioxidskatten. Till Naturskyddsföreningens tidning Sveriges natur sade Lena Ek så här: ”Koldioxidskatten är ju jättebra och Centerpartiet vill att den skärps.” Det håller Miljöpartiet med om. Vi har sedan länge insett att koldioxidskatt är en väldigt effektiv metod att minska Sveriges miljöpåverkan och vårt fossilberoende, som ju skapar osäkerheter för framtiden.

Trots att miljöminister Lena Ek och Centern så sent som i förra veckan flaggade för höjd koldioxidskatt finns den reformen inte med i

budgeten över huvud taget. Detta är väl ytterligare ett exempel på hur Centerpartiet gärna pratar om miljö- och klimatåtgärder, men när det väl kommer till konkreta förhandlingar i budgeten eller i andra sammanhang viker Centerpartiet ned sig. Då står man inte längre för de vackra orden, och de åtgärder som man diskuterar är inte så viktiga längre.

Min fråga till Per Åsling är: Vad var det för något annat som ni fick igenom i budgeten och som gjorde att ni än en gång sålde ut klimatfrågorna?

Anf. 79 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Vi har inte sålt ut några klimatfrågor. Vi satsar i den här budgeten mer på miljön än det gjordes någon enda gång under de år då ni, Per Bolund, var med och bildade majoritet i Sveriges riksdag. Mellan 1998 och 2006 lyckades ni toppa med 3,1 miljarder. Den budget vi lägger fram i dag innebär en satsning på miljön med 5,3 miljarder, och det lägger vi fast fram till 2016.

Det här är en offensiv miljöbudget. Vi satsar 120 miljoner kronor under tre år för att energieffektivisera byggnader. Vi satsar nära 14 miljarder de kommande tre åren på energiforskning för ny miljövänlig teknik. Vi satsar 238 miljoner kronor fram till 2016 på naturreservat och nya naturvårdsavtal. Vi satsar 500 miljoner för att kunna bidra i internationella klimatfonder. Vi satsar 210 miljoner kronor på investeringsstöd för solceller. Vi skjuter dessutom till extra pengar ända fram till 2016 på motsvarande nivå.

Fram till 2016 kommer alliansregeringen också att satsa 280 miljoner kronor på att öka produktionen av, förbättra distributionen av och öka användningen av biogas. Det är en satsning som sker utöver de 60

miljoner som redan har aviserats för 2013.

Den här budgeten är offensiv. Det är en miljöstatsning – annat är inte sant, Per Bolund.

Anf. 80 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att det som centerpartister talar om i medier inte är sådant som man sedan lyckas driva igenom i budgeten. Posten Reservat är ju en post som Centerpartiet har medverkat till att regeringen har dragit ned år efter år. Det lilla tillskott som kommer nu gör inte något för att man ska komma i närheten av var man har varit tidigare och var man borde vara.

När det gäller solceller, som Per Åsling lyfte fram, gör man ju en neddragning jämfört med de stöd som finns i dag. Det är egentligen bara en fortsättning men på en lägre nivå än de stöd man redan har haft. Att kalla en tidigare neddragning som man återställer för en statsning tycker jag är ganska magstarkt.

När det gäller energieffektivisering är det en neddragning med 1 miljard man gör i den här budgeten, trots att Sverige har dubbelt så hög elanvändning som Danmark. För första gången på länge går miljöbudgeten ned under 5-miljarderstrecket. Den är på 4,9 miljarder, finner vi när vi tittar i budgeten.

En tredjedel av anslagen till havsmiljön försvinner med den här budgeten. Det är dubbelt så mycket statsningar på motorväg som på järnväg. Bland annat vill Centerpartiet bygga två stora motorvägar runt Stockholm, trots att det är där det finns kollektivtrafik. Alliansens gröna röst har fått knutar på stämbanden.

Anf. 81 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Detta med grön skatteväxling och därmed en höjning av CO2-skatten, som Per Bolund tar upp, är något som miljöministern har lyft fram och sagt kommer att vara motiverat på några års sikt. Hon pratar om en reform på nästa sida av denna mandatperiod.

Jag tycker det är riktigt att ta upp detta som hon gör. Den gröna skatteväxlingen är värdefull. Den borgerliga regering som satt under den första delen av 1990-talet var den första regering som genomförde en grön skatteväxling – med en centerpartistisk miljöminister.

Anf. 82 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är många siffror som bollas i luften under en budgetdebatt, men hittills har ingen av regeringens företrädare stått upp och sagt att man väntar sig 0 kronor i löneyft för statens anställda. Det kan vara värt lite uppmärksamhet i sig.

Det jag tänkte tala om är hur det ser ut i Sverige i dag. Många ensamstående föräldrar med barn lever under mycket knappa ekonomiska förhållanden. Det syns inte minst i den ökade barnfattigdomen. Närmare en kvarts miljon barn lever i dag i fattigdom. Andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard ökar i alla hushåll enligt Försäkringskassan, men mest för ensamstående med barn. Under 2011 beräknades totalt ca 15 procent av samtliga individer i barnhushåll leva under knappa förhållanden. Plånboken var helt enkelt tunnare än vad som krävdes för de grundläggande behoven. Bland ensamstående föräldrar – kvinnor med barn – var siffran 41 procent.

Ni har beskurit många människors trygghet och frihet. Genom era försämringar i a-kassan och sjukförsäkringen har många drabbats

väldigt hårt ekonomiskt, men också genom er fördelningspolitik. De 10 procenten rikaste har fått ungefär 56 000 kronor mer i plånboken, medan de 10 procenten fattigaste har fått några tusenlappar mindre att röra sig med. Andelen personer som lever i långvarig fattigdom har ökat med hela 67 procent sedan 2006. Det är många som drabbas av er fördelningspolitik – ”incitament”, som ni väljer att kalla det.

Den ekonomiska ojämlikheten breder ut sig. Landet dras isär. Bakom denna statistik finns det människor som kämpar varje dag för att få pengar till det mest nödvändiga. Det är föräldrar som avstår från sina egna behov för att deras barn ska kunna få mat och hela kläder. De funderar över hur de ska få ihop pengar till den där matsäcken eller till nya stövlar åt barnen när de gamla har blivit urvuxna. Det är människor som ligger vakna på nätterna och är oroliga och får ont i magen och huvudet av den otrygghet och maktlöshet som de lever i. Vad säger du till dem?

Anf. 83 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Den budget som läggs på riksdagens bord i dag har en fördelningsprofil som är bra. Den innebär att det är de med lägst inkomster som kommer att tjäna mest. Det är tydliga satsningar på pensionärer med låga pensioner, på ökat bostadstillägg och på en höjning av föräldrapenningen. Det är riktade åtgärder för ensamstående och en reform som innebär att familjer som har försörjningsstöd får behålla det även om man jobbar och tjänar upp till ett basbelopp.

Jag tycker att det är bra att vi har kunnat genomföra de förändringarna. Det visar på att alliansregeringen vill hjälpa dem som har de lägsta inkomsterna och den besvärligaste situationen.

Anf. 84 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Men, Per Åsling, om du ska vara riktigt ärlig: Den största reformen ni gör är på 16 miljarder kronor. Halva det reformutrymme ni har använder ni till sänkt bolagsskatt, det vill säga till storbolagens ägare. Det är de som kommer att få mer pengar i plånboken. Pensionärerna kanske kan gå en runda till korvkiosken. Det kanske er skattesänkning räcker till.

Föräldrapenningen höjer ni, vilket vi tycker är bra och har efterfrågat. Men er höjning räcker inte ens för att man ska komma upp till socialbidragsnivån. Vad säger du till de här människorna? Det fattas några tusenlappar för att man ska komma upp till socialbidragsnivån, till socialbidragsnormen.

De här föräldrarna kommer fortfarande att ligga med ont i magen på nätterna och undra hur det ska gå. Ni har ökat den långvariga fattigdomen i Sverige med 67 procent på sex år. Är ni nöjda med det, eller ska ni upp i 75 procent innan det är klart?

Tittar vi på den här budgetpropositionen ser vi att ni kommer att dra isär landet ännu mer än vad ni hittills har lyckats göra. Jag tycker helt enkelt att det är skamligt hur ni behandlar människor. (Applåder)

Anf. 85 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Jag känner inte igen Ulla Anderssons beskrivning utifrån vad budgetpropositionen innehåller. Men det är klart att du, Ulla Andersson, inte har hunnit läsa alla de förslag som är framlagda här. I övrigt tycker jag att jag redan har svarat på de frågor som du har ställt.

Anf. 86 ERIK ALMQVIST (SD):

Herr talman! Under vårens budgetdebatt kritiserade jag regeringen för de riktlinjer som man då stakade ut inför dagens budget. Det var riktlinjer som innehöll ganska få konkreta förslag. För mig vittnar det om en regering som är trött och börjar bli idélös.

Även ifall dagens budgetdokument innehåller en hel del fler satsningar än vad man stakade ut före sommaren förändrar det inte min bild av regeringen i grunden. Man har plockat lite förslag från höger och vänster från oppositionspartierna, egentligen utan meningsfulla anslag över lag. Och merparten av de pengar som man nu lovar ut till sina satsningar kommer efter nästa val. Mer än en tredjedel kommer till och med efter budgetperioden.

Finansministern ifrågasatte i våras vår budget. Han ansåg att vi ville ge för mycket till för många. Samtidigt noterar jag att han i dag försöker kopiera vårt koncept, i alla fall till stora delar. Man vill satsa mer på gruvnäring, järnvägar, pensioner, föräldrapenning, komvux, yrkesvux och så vidare.

Det gläder mig såklart att Sverigedemokraterna kan inspirera regeringen. Jag är också väldigt glad över att vi även verkar inspirera när det kommer till kriminalpolitiken, där regeringen nu till viss del aviserar hårdare straff och ökade anslag.

Jag tror att vi skulle behöva tala mer om just det här området, för det krävs betydligt fler åtgärder än dem regeringen nu har aviserat, som man kanske kan se som ett första steg. Det krävs fler åtgärder, fler lagändringar och mer medel.

Vi kan se till de gemensamma nämnare som trots allt nu finns mellan våra två budgetar, eller den kommande budgeten från Sverigedemokraterna och regeringens nuvarande, som har tillkommit nu när regeringen har närmat sig oss. Vi kan se till de gemensamma nämnare som finns. Den stora skillnaden är att vi har resurser och ett reformutrymme för att genomföra de här förändringarna. Det har inte regeringen.

Regeringen saknar muskler bakom sin budget. Det ser man väldigt tydligt när man studerar budgeten mer i detalj och tittar på siffrorna. Jag tror, som jag sade tidigare i dag, inte att Sveriges pensionärer blir jätteimponerade och kommer att skåla i champagne i dag över att de får 50 kronor mer i plånboken. Jag tror heller inte att de på Trafikverket blir speciellt imponerade över att de från och med valåret ska få medel som motsvarar mindre än hälften av vad de behöver i dag för att klara nuvarande ambitionsnivåer. Med det extrastödet kommer dessutom något slags önskan om satsningar i 55-miljarderklassen, pengar som man bara till 9 procent kan skjuta till under den här budgetperioden.

Jag tror också att många löntagare undrar vad som hänt med arbetslinjen nu när Sverigedemokraterna är det enda parti här inne som prioriterar en sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare i form av ett femte jobbskatteavdrag men också satsningar på att sänka skatten och sjuklönekostnaden för småföretag.

Regeringen lägger, som sagt, i dag fram en budget som är ett sammelsurium av oppositionsförslag men utan riktig finansiering trots att man kan tyckas göra en viss glädjeprognos över konjunkturen. Jag tror att Sverige hade tjänat på att man i stället hade valt att samtala med oppositionen. Vi har trots allt en regering som sitter i minoritet.

Tillsammans hade vi kanske kunnat hitta en tydlig linje med konkreta satsningar och jobb och tillväxt i fokus.

Än mer hade Sverige självklart tjänat om man också hade kunnat erkänna de misstag som såväl sittande regering som föregående regeringar har begått när det kommer till invandringsspolitiken. Över 100 miljarder kronor under den här budgetperioden väljer regeringen, med stöd från de rödgröna, ska tilläggas, att lägga på ytterligare invandring till Sverige.

Med de proportionerna blir kanske en extra miljard till pensionärerna ganska betydelselös i sammanhanget.

Om några veckor eller ett par veckor kommer vi att presentera en uppdaterad beräkning av invandringens kostnader. Jag vet av erfarenhet från tidigare år att övriga partier här kommer att ifrågasätta våra siffror – Per Bolund från Miljöpartiet har redan gjort det. Därför ber jag er: Snälla, kan ni för en gångs skull komma med egna siffror som bevisar att vi har fel? Hittills har det aldrig hänt.

Jag tycker inte längre att det här argumentet håller: Vi underkänner era siffror som är framräknade av riksdagens utredningstjänst, med underlag från Statistiska centralbyrån, för att vi har en annan syn på människor.

Men, herregud, det är inte en syn på saker och ting som avgör siffrorna. Siffror är svart på vitt. Det här går att beräkna. Det har beräknats. Vi har beräknat det. Tidigare regeringar har försökt beräkna det. Då har man landat i att det är omfattande kostnader förknippade med invandringsspolitiken.

Vi har beräknat vad nyinvandringen kostar. Det är, som sagt, över 100 miljarder under budgetperioden. Jag ber er: Försök att motbevisa det om ni menar att vi har fel!

Jag säger lite som matadoren i *Tjuren Ferdinand*: Stånga mig! Hade jag haft håret kvar hade jag nästan slitit av det i frustration här inne. Låt oss se till att vi får en saklig debatt när vi presenterar vår budget och när vi presenterar invandringskostnaderna! När ni ska bemöta dem, kom då svart på vitt med siffror, för en enda gångs skull! För det har aldrig hänt här inne förut.

Herr talman! Jag ska inte prata så mycket om Sverigedemokraternas budget i dag, men jag vill ta upp några satsningar bara för att belysa vilken skillnad det är mot regeringens budget när vi nu prioriterar annorlunda kring invandringspolitiken. Men det gäller också synen på stöd till banker och synen på biståndet och den renodling som vi vill göra. För sammantaget skapar vi genom de här tre omprioriteringarna ett budgetutrymme på ytterligare över 150 miljarder kronor under perioden.

Det är medel som vi bland annat kan använda till att stärka pensionerna med över 30 miljarder mer än vad regeringen gör. Vi kan införa ett femte jobbskatteavdrag och avdrag på arbetsgivaravgifter för mindre företag och minskat sjuklöneansvar. Vi kan satsa på infrastruktur och järnväg, och vi kan tillgodose den förfrågan som finns från Trafikverket.

Vi kommer upp i ambitionsnivån om 4 miljarder per år redan år tre eller fyra. Vi kommer till och med att komma över den. Därför kan vi faktiskt skapa ett utrymme för att göra de här satsningarna, som regeringen fantiserar om.

Vi skapar också ett utrymme för att stärka vården, stärka äldreomsorgen, stärka försvaret, höja a-kassan med mera.

Herr talman! Politik handlar till syvende och sist om prioriteringar. Regeringen prioriterar en ökad invandring. Man öronmärker nya anslag för att göra det möjligt att ytterligare – hur det nu kan vara möjligt – öppna dörren. Under den senaste tiden har det framför allt kanske varit mot Somalia och Syrien. Arbetslinjen har alltså kommit att bli en invandringslinje.

Jag ställer samma retoriska fråga till väljarna som jag tidigare i dag ställde till finansministern: Vad prioriterar ni, en ökande invandring finansierad med ett högre skattetryck och en sämre välfärd eller ett lägre skattetryck och en starkare välfärd finansierad med en mer ansvarsfull invandring?

Det finns i dag i Sveriges riksdag faktiskt ett parti som gör det senare valet. (Applåder)

Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna argumenterar här för att vi har stora kostnader för invandringen. Under de närmaste åren ser vi stigande kostnader för invandringen i Sverige. Det är primärt kopplat till att vi räknar med att inbördeskriget i Syrien leder till att fler människor kommer till Sverige. Det beror på att man skjuter med kalasjnikov mot barnfamiljer, med haubitsar i bostadsområden och flyger bombplan över städer. Det här leder naturligtvis till att människor flyr från Syrien. Det är ett pågående inbördeskrigsliknande förlopp. Då måste vi naturligtvis räkna med att kostnaderna stiger.

Menar Erik Almqvist att vi i det läget skulle stänga gränserna och

förhindra människor från Syrien att fly till Sverige? För mig är det obegripligt.

Det som är än mer svårbegripligt för mig är Erik Almqvists argumentation kring kostnaderna för invandring. Alla ekonomer som tittar på det här säger att man i länder som Kanada och USA har stora vinster och att man i en del länder som lyckas sämre med integrationen och arbetsmarknaden har en del kostnader. Sverige har tyvärr inte lyckats så väl som USA eller Kanada med integrationen.

Problemet med Sverigedemokraternas argumentation är att de vill backa undan från det som fungerar. Man vill ta bort instegsjobb, man vill minska sfi och man vill nedmontera arbetslinjen och gå tillbaka till höjd a-kassa, höjda bidrag och stramare arbetsrätt tillsammans med Socialdemokraterna. Då skulle man landa i en sits där färre invandrare som är i Sverige kan arbeta, och då sjunker arbetskraftsdeltagandet. Sverigedemokraternas politik skulle i sådana fall leda till att kostnaderna för invandringen ökar. Är inte det en väldigt ologisk politik som Sverigedemokraterna står för?

Anf. 88 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Jag noterar återigen hur finansministern tycks ha vissa luckor i sin kunskap om Sverigedemokraternas politik. Jag vet inte vad finansministern avser när han talar om stramare arbetsrätt. Är det att vi vill öka antalet undantag från turordningsreglerna? Jag tänker inte uppehålla mig så mycket vid det utan går tillbaka till huvudfrågan.

Om vi börjar med att jämföra med USA och Kanada, som finansministern menar är bra exempel på hur en öppen invandringspolitik skulle gynna landet, kan vi konstatera att USA och Kanada har en betydligt mer reglerad invandring än vad Sverige har,

vilket är någonting som Sverigedemokraterna efterfrågar. Till exempel ska du för att komma och arbeta i USA och få ett green card bevisa att du har en kompetens som saknas inom landet. Det är precis den politik som Sverigedemokraterna förespråkar och som Sverige har haft fram till att alliansregeringen tog över.

Vad gäller flyktingar i Syrien vill jag återigen säga – vi har haft den här diskussionen tidigare i dag – att Sverigedemokraterna är det parti som skjuter till mest medel till FN:s flyktingorgan, som är ute runt om i världen, jobbar nära krishärdar och gör mest skillnad per krona. Vi kan hjälpa betydligt fler människor som är på flykt där behoven finns, på bortaplan, än vad vi kan göra genom att bara hjälpa det fåtal som genom flyktingsmuggling och på andra sätt lyckas ta sig just till Sverige.

Det är en väldigt ineffektiv flyktingpolitik som regeringen bedriver om syftet är att hjälpa så många flyktingar som möjligt. Jag misstänker att syftet egentligen är något helt annorlunda. Om utgångspunkten är att vi ska hjälpa människor skulle vi, som sagt, till att börja med investera mycket mer medel i de områden där det råder kris och krig. En betydligt högre andel av invandringen till Sverige skulle dessutom bestå av just flyktingar. I dag är de en ganska liten andel, även om den har gått upp lite just de senaste två åren.

Anf. 89 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Jag får inte riktigt ihop det när det gäller Erik Almqvists position. Vi har alltså ett pågående inbördeskrig i Syrien, där armén vänt sig mot den egna befolkningen och vi följaktligen får flyktingströmmar. Ska jag tolka det som att Erik Almqvist menar att vi i det läget ska stänga gränsen? Då ska vi alltså inte hjälpa människor att komma till Sverige och få en chans till en fristad här? Eller menar

Erik Almqvist att vi i det läget ändå bara ska prioritera att hantera situationen i regionen? I den regionen finns det inte möjlighet att göra det. Det kan inte vara rimligt att vi stänger gränserna för ett land i inbördeskrig. Det måste rimligen vara så att Sverige i en sådan situation solidariskt ställer upp.

Sedan förstår jag mig ännu en gång inte på Sverigedemokraternas integrationspolitik. Vi satsar på sfi, utbildning och på arbetslinjen så att människor kommer i arbete. Då blir det lönsammare för Sverige att de här människorna finns här, och de integreras bättre.

Sverigedemokraterna säger nej till den typen av satsningar.

Anf. 90 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! När det gäller Alliansens arbetslinje för invandrare är det ganska intressant, för det är den socialdemokratiska trollerilådan man använder sig av. Förut var det Amsåtgärder, och nu är det instegsjobb. Man säger att 50 procent av dem som har gått genom instegsjobb hamnar i arbetslivet, och det stämmer väl om man räknar in nystartsjobb i arbetslivet. Merparten går från ett skattesubventionerat arbete till nästa. Det är ingen lyckad väg in i arbetslivet.

Vad gäller Syrien har jag inte sagt att vi ska stänga gränsen för riktiga flyktingar, men de har varit en liten andel av dem som har invandrat till Sverige under Alliansens tid vid makten. Däremot tycker vi att vi ska ge tillfälliga uppehållstillstånd till flyktingar, så att de har en fristad så länge det råder krig hemma. Så gör man i alla andra länder i Västeuropa. Vi är det enda landet som ger permanent uppehållstillstånd. Vi har till och med fått kritik av FN för det, eftersom vi på så sätt binder upp våra resurser när flyktingskäl inte längre föreligger, vilket gör att vi inte kan ta emot kommande flyktingar med samma kapacitet.

Anf. 91 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! I dag har vi 390 000 arbetslösa. Vi har färre sysselsatta och fler arbetslösa sedan den här regeringen tillträdde. På mindre än tre år har långtidsarbetslösheten ökat explosionsartat med hela 99 procent. Det är facit av en politik som är övertygad om att alla de som förlorat jobbet i krisen kommer att hitta ett nytt jobb om vi bara pressar dem tillräckligt hårt. Det är en politik som vägrar att ta ansvar för sina egna misslyckanden och lägger skulden på andra, framför allt på dem som drabbas av politiken. Regeringen kallar det för incitament. I Gävleborg där jag bor har vi drygt 15 000 arbetslösa och knappt 700 jobb hos Arbetsförmedlingen. När Borg säger att a-kassan inte kan höjas för då har de arbetslösa inga incitament säger han egentligen att Gävleborg har drygt 14 000 lata arbetslösa som behöver bli lite hungrigare för att de ska ta sig i kragen och skaffa ett jobb. Det visar tydligt på den människosyn som styr den ekonomiska politiken. Det slår hårt mot den enskilde individen, men det slår också mot sammanhållningen i samhället och samhällsekonomin i stort, eftersom a-kassan är viktig för att upprätthålla efterfrågan i ekonomin. Vilka regeringen ställer till svars för krisen blir än tydligare när vi tar del av regeringens budgetförslag. Den avsevärt största reformen är sänkt bolagsskatt, som kostar 16 miljarder brutto, att jämföra med den mycket senkomna utbildningssatsningen på någon miljard för alla unga.

Medan Borg håller pengar över storkapitalet, framför allt bankägarna som rikligen belönas för den spekulationskris de har orsakat, straffas de som förlorat jobbet i krisen. De unga får nöja sig med att vara fortsatt nedprioriterade, och 600 000 småbarnsföräldrar som arbetar på obekvämt arbetstid får fortsätta att lita till att släkt och vänner tar hand om deras barn när de jobbar. Det syns tydligt vilken sida regeringen har valt att ställa sig på.

Herr talman! Att ta ansvar för Sveriges ekonomi innebär emellanåt att man får avstå från en del av det man vill genomföra. Men det innebär också att använda de pengar som finns på klokast möjliga sätt. Sveriges investeringsnivå är låg såväl historiskt sett som i en internationell jämförelse. Regeringens budget gör ingen större skillnad, eftersom den största reformen är sänkt bolagsskatt och huvuddelen av förslagen ligger långt fram i tiden. Det är helt enkelt dåligt att avstå från nödvändiga investeringar som ger oss bättre förutsättningar att möta framtiden samtidigt som man väljer att gynna storkapitalet.

Vänsterpartiets utgångspunkt är att människor vill kunna försörja sig själva och vill arbeta och bidra till samhällsbygget. Det stora problemet är att vi har en ekonomisk politik som bygger på att vi ska ha en stor reservarbetskraft som beräknas till drygt 6 procent, det som kallas jämviktsarbetslöshet på ekonomspråk. Dess funktion är att hålla nere lönekraven och därmed också inflationen. Låglönelinjen, den ensidiga inflationsbekämpningen och överskottsmålet har lett till att vi har många fler arbetslösa än vad vi faktiskt skulle behöva ha.

Vi har fått konstant massarbetslöshet. Enligt Arbetsförmedlingens prognoser kommer de att ha ungefär 405 000 personer inskrivna nästa år och 20 000 nya jobb förväntas skapas. Men regeringen vägrar att ta ansvar. Det märks tydligt i arbetsmarknadspolitiken, där passivitet är ledordet. 87 procent av de inskrivna i de olika programmen har ingen aktiv insats. Bara 4 procent får utbildning. Den summa som regeringen har lagt på arbetsmarknadspolitiken under krisen är endast en tredjedel av det som lades under krisen på 90-talet. Det är till och med mindre än vad staten lade när vi hade full sysselsättning. I ett läge när arbetslösheten är skyhögt och ökar väljer regeringen att dra ned på de arbetsmarknadspolitiska insatserna med 3 miljarder kronor. Ja, ni

hörde rätt – med 3 miljarder kronor.

Vänsterpartiet har valt att lyfta fram full sysselsättning som överordnat ekonomiskt mål. Därför har vi även föreslagit att Riksbanken ska ha ett sysselsättningsmål. En sådan förändring förespråkar också såväl LO som TCO.

Vi har vidare föreslagit att staten ska använda systemet med investeringsbudget, precis som företag, kommuner och landsting. Det gör inte staten i dag. Det vill vi ändra på. Sverige behöver en grön investeringsbudget för grön omställning. För att statsfinanserna ska vara rigida över tid och hållas under god kontroll föreslår vi ett tak för investeringsbudgeten, att den enbart ska omfatta fysiska investeringar och att de offentliga finanserna som minst ska vara i balans över en konjunkturcykel. Vi vill helt enkelt ha ordning och reda i ekonomin. Det skulle leda till minskad arbetslöshet, samtidigt som omställningen till ett grönare Sverige tar fart på allvar.

Genom offentliga samhällsnyttiga investeringar skapas goda möjligheter för hållbar tillväxt i framtiden, samtidigt som vi stärker den privata och offentliga sysselsättningen. Det finns helt enkelt stora behov av samhällsnyttiga investeringar för att ställa om Sverige i en mer hållbar riktning.

Det behöver byggas bostäder. Bostadsbyggandet i Sverige är ungefär hälften av den genomsnittliga nivån i OECD-länderna. Det är färre unga i dag som har tillgång till en egen bostad än det var för 15 år sedan. En kvarts miljon unga väntar på ett eget hem. I 242 av landets kommuner är det brist på hyresrätter. Regeringen väljer att ändra på administrativa regler och inför ockerhyror på andrahandsmarknaden. Det är väl bara att konstatera att alla de unga som fortfarande bor

hemma, har andra- och tredjehandskontrakt eller bor på soffor och i källare kommer att få ha det så så länge vi har en borgerlig regering. Jag väntar bara på ett förslag om skatteavdrag för inköp av tält.

Herr talman! Vi behöver investera i en skola som ger alla reella möjligheter att komma ut med fullständiga betyg och gedigna kunskaper – en kompensatorisk skola. Regeringen väljer i stället att införa ettåriga utbildningar på gymnasiet, detta för att slussa ut ungdomar till en stor pool av billigast möjliga arbetskraft. Deras svar på svårigheterna att lära sig saker i en skola med kronisk personalbrist är att börja skattesubventionera läxhjälp för barn till högavlönade föräldrar.

Elefanten i rummet är att det behövs fler anställda i välfärden och att det är en investering som behöver få kosta. Skärskådar vi siffrorna ser vi att gymnasieskolan inte ens får tillbaka de pengar regeringen drog ned förra året. Högskolorna får färre platser nästa år, trots att arbetslösheten är högre. Pengarna för barnomsorg på obekväma arbetstid räcker möjligen till en enstaka månadslön i de små kommunerna. Äldreomsorgen får inte en krona, trots att de äldre blir fler och antalet anställda redan är för få. Och landsting efter landsting säger upp anställda i sjukvården, inte för att de inte behövs längre utan för att de inte har pengar till deras löner. Så blir det när skattesänkningar styr den ekonomiska politiken.

Som väntat, det var ingen högoddsare, är den största reformen en enorm skattesänkning till storbolagen. Den här gången ska de i princip få betalt för att de smitit från att betala skatt genom hål i lagstiftningen. Bankerna är de stora vinnarna. De hade ju ”bara” 60 miljarder i vinst efter skatt förra året. Det var inte tillräckligt mycket, tycks regeringen anse och ger dem gärna lite mer. Det är helt enkelt

inte rimligt. Vi är internationellt konkurrenskraftiga redan i dag. Våra tio viktigaste handelspartner har nästan 3 procent högre bolagsskatt i genomsnitt. Sverige ligger i den nedre delen i en internationell jämförelse över den effektiva bolagsskatten. Den faktiska bolagsskatten i Sverige är enligt Skatteverket 15 procent.

Det märks vilken sida regeringen valt att stå på. Det syns i det Sverige som växt fram. Reinfeldt talar om att hålla ihop landet men drar i praktiken isär det. Massarbetslösheten har bitit sig fast. Andelen personer som lever i långvarig fattigdom har ökat med hela två tredjedelar sedan 2006, och ökningen är störst bland ensamstående kvinnor med barn. När regeringen tillträdde hade åtta av tio inskrivna på Arbetsförmedlingen ersättning från a-kassan. Nu är det tre av tio. I dag får de arbetslösa i stället söka socialbidrag. Medan de 10 procent rikaste har fått 56 000 kronor mer i plånboken har de 10 procent fattigaste fått några tusenlappar mindre under samma tid, och inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män har ökat med 17 000 kronor per år.

Regeringen är noga med att ge tydliga incitament: Försök gärna födas till frisk vit man med goda förutsättningar och bli bankägare, gärna en girig en.

Det går att göra annorlunda. Det går att föra en politik som utjämnar ekonomiska skillnader i stället för ökar dem. Vi vägrar att acceptera massarbetslöshet och ökad ojämlikhet. Vi vårdar varje skattekrona ömt, ger dem till välbehövlig verksamhet och ser till att de är finansierade. Vi investerar klokt, för den uppgift vi vill ta oss an är att sätta folk i arbete med att bygga landet för framtiden. Ska vi göra det krävs det en helt annan riktning än den vi ser i den här budgetpropositionen. Det krävs jämlikhet och respekt för människor,

en politik för att sätta folk i arbete och för hållbar utveckling, en rödgrön jobb- och välfärdspolitik. (Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg, Siv Holma och Jacob Johnson (alla V).

Anf. 92 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Ulla Andersson varnar för regeringens neddragningar, men då får hon väl först ta en diskussion i den rödgröna kretsen, där åtstramningsbudgetar ska läggas från Socialdemokraternas sida för att pressa upp arbetslösheten. Det måste väl vara det första steget i det rödgröna samarbetet, att man enas om ifall man ska strama åt eller inte strama åt, ifall fler ska bli arbetslösa eller om full sysselsättning ska prioriteras.

Jag skulle lite grann vilja diskutera rättvisan med Ulla Andersson. Jag tittar på hur statistiken har utvecklats. När man ser på Sverige visar det sig att vi under 2007–2010 varit ett av de EU-länder där Gini-koefficienten knappt ökat. Tittar man på andelen som har en svår och låg materiell standard ser man att den i många länder är försämrad. Så har det inte varit i Sverige. Det beror på att vi prioriterat arbetslinjen, prioriterat sammanhållningen och prioriterat att hålla ordning på välfärdssatsningen.

Åren 1998–2006 var bilden en annan. Då exploderade Sverige uppåt i Gini-koefficienterna. OECD har framhållit att Sverige var ett av de länder som ökade snabbast under den perioden. Det berodde på att man nedmonterade arbetslinjen, vilket naturligtvis ställde till det också på rättvisesidan. Om man skulle se en ökning av Gini-koefficienten i samma takt som när Vänsterpartiet styrde Sverige skulle Sverige få en Gini-koefficient som passerade inte bara Finland, Holland, Österrike,

Belgien och Danmark utan också Tyskland. Då skulle vi alltså komma upp till att vara ett genomsnittligt land när det gäller ekonomiska skillnader.

Är det inte bekymmersamt för Ulla Andersson att erfarenheten av vänsterstyre är att Sverige då tar ledningen i klyftracet medan vi med en alliansregering håller ordning på materiell standard och inte behöver se en ökning av Gini-koefficienten? Är det inte bekymmersamt att med den ökningstakt ni organiserade i inkomstskillnaderna skulle Sverige helt plötsligt vara ett av de länder som låg bland genomsnittsländerna vad gäller ekonomiska skillnader i stället för att vara ett land som vårdar sammanhållningen?

Anf. 93 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Eftersom jag nästan förstod att Anders Borg skulle ta upp de siffrorna har jag andra siffror med mig. Det visar sig att efter att ni, Anders Borg, lagt er första budget steg Gini-koefficienten fyra gånger mer än under den tid du tar upp, då vi var i regeringsställning.

Jag är inte nöjd med det som vi åstadkom under den tiden utifrån ett jämlikhetsperspektiv, men nu är vi här för att diskutera er politik. Det är väldigt tydligt att vårt land dras isär. OECD säger att Sverige är ett av de länder där inkomstskillnaderna ökar mest. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män har ökat med 17 000 kronor per år sedan du tillträdde, Anders Borg. Det är en ökning med 44 procent. Den långvariga fattigdomen i Sverige, andelen människor som lever i långvarig fattigdom – att leva under sådana förhållanden är tärande både för hälsan och för möjligheterna i livet – har ökat med hela 67 procent.

Det är resultatet av din politik. Så blir det när de 10 procent rikaste får

56 000 kronor mer i plånboken och de 10 procent fattigaste till och med har mindre i plånboken efter sex år med borgerlig politik än vad de hade när du tillträdde. Detta är resultatet av er politik. Bland ensamstående kvinnor med barn lever fyra av tio i fattigdom.

Då väljer du att lägga halva reformutrymmet på en sänkning av bolagsskatten, en sänkning som inte ens kommer att skapa några nya jobb. Du har till råga på allt mage att säga att de arbetslösa inte har tillräckligt starka incitament om de får en högre a-kasseersättning. Hos oss har vi 15 000 arbetslösa och 700 lediga jobb. Hur hungriga ska de bli för att du ska känna dig nöjd? Var går gränsen? Ska de ha 0 kronor? Då måste de vara himla hungriga. Men jag förstår inte hur jobben ska kunna komma av det. (Applåder)

Anf. 94 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Ulla Andersson kommer inte ifrån att Sverige ”exploderade uppåt” när Vänsterpartiet hade inflytande, enligt OECD och andra som utvärderar ojämlikheten. Det var under den perioden Gini-koefficienterna ökade. Nu har de stått still. Då hade ni högkonjunktur. Nu har vi haft den värsta krisen sedan depressionen. Kan det inte vara en händelse som ser ut som en tanke att ojämlikheten stiger och inkomstskillnaderna ökar när man tillämpar Ulla Anderssons ideal?

Ta detta med bolagsskatten! I går skrev Laura Tyson, Clintons chefsekonom, i Financial Times och argumenterade för en bolagsskattesänkning för USA:s del, av det mycket enkla skälet att om man sänker bolagsskatten stiger kapitalstocken, och då stiger reallönerna. Det är inte så att det är kapitalägarna som får ta del av detta, utan all forskning visar att en sänkning av bolagsskatten så småningom slår över i stigande reallöner, vilket gjorde att Laura Tyson

argumenterade för sänkt bolagsskatt för USA:s del. Detta bortser Vänsterpartiet helt ifrån. Ni låtsas att man inte betalar kapitalinkomstskatt om man tar ut vinster ur bolagen.

Men det mest grundläggande: Hur mycket ska skillnaderna och orättvisorna öka med om olyckan sker att vi får en vänsterregering igen? Räcker det med 20 procent, eller ska skillnaderna öka mer?

Anf. 95 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det kan vara intressant för åhörarna att veta att USA har 39 procent i bolagsskatt, medan Sverige just nu ligger på 26 procent. Det finns alltså en viss skillnad. Dessutom visar OECD:s utvärderingar att en sänkning av bolagsskatten knappast ger något utfall i nya jobb. Inte ens hälften går till investeringar efter en väldigt lång tid. Att detta skulle vara en konjunkturåtgärd som skapar jobb kan du se i himlen efter.

Vi går tillbaka till hur det ser ut i Sverige! 1,1 miljoner människor lever på mindre än 10 682 kronor i månaden i ditt Sverige. Det betyder att de får vända på varenda krona – varenda dag, varenda vecka, varenda månad. Vet du hur det är? Det gör himla ont i magen. Det påverkar ens hälsa. Det påverkar ens barns levnadsvillkor. Man mår helt enkelt väldigt dåligt.

Då har du mage att påstå att man behöver starka incitament för att få ett jobb om man är arbetslös. Det saknas jobb i Sverige i dag. Man räknar med 405 000 arbetslösa nästa år. De behöver jobb, inte lite pengar och stora hål i plånboken. (Applåder)

Anf. 96 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag delar mycket av den kritik som Ulla Andersson riktar

mot regeringen i sitt anförande. Men jag vill ställa en fråga om något som jag tycker är ett stort steg framåt i budgeten. Det handlar om rätt till vård och skola för papperslösa.

Efter valet för två år sedan, när Sverigedemokraterna kom in i riksdagen, fanns det en stor oro hos Miljöpartiet och många andra över att de skulle få inverkan på migrationspolitiken i Sverige. Det är en utveckling som vi har sett i många andra länder – partier på högerkanten kommer in och kan få en väldigt stor påverkan i form av en mer inhuman flykting- och migrationspolitik. Därför slöt Miljöpartiet en överenskommelse med regeringspartierna för att försöka motverka en sådan effekt och få till stånd en mer human flykting- och migrationspolitik.

Nu har vi genom hårda förhandlingar fått igenom en reform som från och med den 1 juli nästa år kommer att ge papperslösa och gömda rätt till vård. Barn upp till 18 år får rätt till fullständig vård, och vuxna får subventionerad vård för akuta tillstånd. Det är en reform som gör mig väldigt glad och som visar på värdet av att Miljöpartiet efter valet tog ansvar i migrationspolitiken och ingick en överenskommelse med regeringspartierna.

Från Vänsterpartiet har det tid efter annan kommit kritik mot denna överenskommelse. Man har kritiserat det faktum att Miljöpartiet tyckt att migrationsfrågan varit för viktig för att slumpas bort i det politiska spelet. Nu undrar jag om Ulla Andersson känner glädje över att vi har visat att samarbetet levererar och att vi nu får rätt till vård och skolgång till de papperslösa, som ofta är de som har det allra sämst ställt i vårt land. Kommer Vänsterpartiet att ställa sig bakom reformen?

Anf. 97 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Europa genomlider en kris med starka sociala klyftor och stora ekonomiska skillnader. Det är framför allt de som inte har orsakat krisen som drabbas hårt av den, genom sänkta ersättningar i arbetslöshetsförsäkringar, sänkta pensioner, sänkta löner och Gud vet allt. Det är tydligt att detta leder till att starka rasistiska krafter kliver fram, vilket är väldigt oroväckande.

Det vi har kritiserat Miljöpartiet för är att ni inte vågar inse att ni också står bakom hela den flyktingpolitik som regeringen för på EU-nivå. Vi menar att ni måste ta ansvar för även den. Tittar vi på vad som händer på EU-nivå i dag kan vi säga att det är mycket tydligt att stora murar byggs upp runt Europa. Frontex avvisar asylsökande vid de yttre gränserna och bryter mot väldigt många FN-konventioner. Där är Miljöpartiet väldigt tyst. Ni måste också ta ansvar för alla dem som avvisas från Sverige på många gånger oklara grunder. Det gör ni inte heller.

Vi är väldigt glada över att de papperslösa barnen ska få rätt till skolgång. Det är en fråga vi har drivit länge, och vi välkomnar detta. Men jag tycker att ni måste ta ansvar för den inhumana flyktingpolitiken både på EU-nivå och många gånger här i Sverige. Vi menar även att Sverigedemokraterna inte hade fått genomslag för sin flyktingpolitik i Sveriges riksdag.

Anf. 98 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! För oss är det tydligt att vi utan denna överenskommelse inte hade fått någon politisk utveckling. Vi hade inte fått de reformer som vi nu ser i budgeten och som vi tycker är väldigt viktiga. I stället hade vi fått se hur Sverigedemokraterna fått ett ökat inflytande över den fråga som de prioriterar allra högst. Det skulle ha gjort Sverige till

ett mer inhumant land och skulle ha gjort det svårare för papperslösa i vårt samhälle, liksom för flyktingar som kommer hit och vill ha asyl.

Allt inom den överenskommelse som vi har ingått med regeringen gör migrationspolitiken mer human. Vi föredrar från Miljöpartiets sida att vara en progressiv kraft som kan genomföra verkliga förändringar där besluten fattas framför att stå vid sidan av och skrika och under tiden se hur migrationspolitiken blir alltmer inhuman i Sverige. Den utveckling som vi har sett i land efter land runt om i Europa vill vi inte se i Sverige. Vi tycker att det är väldigt viktigt att ta steg för att göra asylpolitiken mer human.

Vi ser också stora möjligheter att få igenom fler förändringar för att göra flyktingpolitiken ännu mer human i framtiden, som att fler sjuka ska kunna få stanna i Sverige. Det är ett arbete som vi kommer att fortsätta.

Anf. 99 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Vi menar också att Miljöpartiet har förflyttat sina positioner för att kunna möta Moderaterna. Det tycker vi är mycket allvarsamt. Det vi menar är den stora risken med att få in ett främlingsfientligt parti i ett parlament är att övriga partier flyttar efter. Det menar vi att ni i Miljöpartiet har gjort. Att ni skulle möta Moderaterna i flyktingfrågan hade vi inte förväntat oss. Vi vet att det här i riksdagen i många partier finns krafter som står upp för en human flyktingpolitik. Miljöpartiet har varit en sådan kraft, och jag menar att ni fortfarande är det. Men ni har genom detta samarbete flyttat er i en riktning ni inte borde gå i.

Du svarar fortfarande inte på min fråga. Ni måste i så fall också stå upp och försvara den flyktingpolitik som regeringen bedriver på EU-

nivå, med stängda gränser och flyktingar som avvisas vid gränserna trots att de har rätt att komma in och söka asyl, men också den inhumana flyktingpolitik som vi ser i Sverige i dag. Även den måste ni ta ansvar för, men det gör ni inte riktigt i det här läget. Slår ni er för bröstet när ni har fått igenom en viktig fråga får ni faktiskt stå upp och försvara det regeringen och Billström gör även i andra frågor.

Anf. 100 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Ulla Andersson tog tidigare i dag i debatten upp frågan om vinst i välfärden. Vänsterpartiet är för ett vinstförbud. Det medför rimligen att vårdhem, skolor och förskolor stängs. Ingen kan vilja driva verksamhet som får gå med förlust men som inte får gå med vinst.

I dag går 92 000 barn i 2 700 privata förskolor. Ca 206 000 elever går i friskolor. Drygt 28 000 personer arbetar i skolor som är aktiebolag. Vad har Ulla Andersson att säga till dessa 92 000 förskolebarn om deras framtid om Vänsterpartiet och ett LO-stött Socialdemokraterna skulle vinna valet 2014? Vad säger Ulla Andersson till de 206 000 skolbarn vars skolor rimligen läggs ned om ni vinner valet 2014? Vad säger Ulla Andersson till de 28 000 personer som jobbar i friskolor som får gå med förlust men inte får gå med vinst och därför rimligen läggs ned?

Gamla och unga lever nu i fullkomlig oklarhet och osäkerhet om vad som kommer att ske med dem, deras platser och deras anställningar om Vänsterpartiet och LO skulle vinna. De vet inte om de måste byta skola eller söka nytt jobb efter en sådan valseger för Vänstern och en nedläggning.

Vad säger Ulla Andersson till dessa barn och vuxna som i dag är i

dessas skolor?

Anf. 101 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag säger, Carl B Hamilton, att gamla, unga och anställda kan vara säkra på att de skattepengar som är avsedda att gå till välfärden också kommer att gå dit. Jag säger till alla anställda i välfärden: Ni kommer att få 20 000 fler kamrater i välfärden. Jag säger till alla unga: Ni kommer att kunna få fler lärare.

Jag säger till alla de seriösa människor som finns och driver privat omsorg, skola eller vad det nu är för område: Vill ni vara kvar så finns den möjligheten. Men då får ni ombilda er till ett bolag med särskild vinstbegränsning. Det betyder att man får tillbaka sitt insatta kapital plus 1 procents ränta. Det är inget vinstförbud. Övriga vinster ska stanna kvar i bolaget för att gå tillbaka till de unga, de gamla och de sjuka.

Vi menar att det är att ta ansvar för skattebetalarnas pengar. Vi menar att det är att ta ansvar för en behovsstyrd välfärd. Vi menar att det är mer humant och ansvarstagande att fatta demokratiska beslut om var skolor, sjukhus och äldreboende ska etablera sig än att företag ska ha fri dragningsrätt på skattepengar.

Vi tycker att det är förkastligt att 8 miljarder går till vinster. Det är pengar som är avsatta till välfärd. Vi tycker att det är förkastligt att varannan skattekrona som går till privata bolag går till riskkapitalbolag. Vi har fått ett riskkapitalistiskt monopol i välfärden, Carl B Hamilton. Har inte du upptäckt det?

Är det vad du står här och försvarar? Är det vad som är så viktigt för er att ha kvar, riskkapitalisterna i välfärden? Du är nog ganska ensam

om det bland det svenska folket. Här i riksdagen har du i och för sig tyvärr stöd av ganska många partier. (Applåder)

Anf. 102 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag frågade Ulla Andersson om människor. Det är människor som går i dessa skolor och är elever. Det är människor som är anställda i dessa skolor som lärare. Ulla Andersson har inget svar på dessa frågor om människorna. Det är till exempel inte odemokratiskt såsom vi har det i dag.

Vad kommer att ske med dessa 92 000 barn som går i 2 700 privata förskolor? Det har Ulla Andersson ingenting att säga om. Hon ger inte en garanti, har ingen övergångslösning, har ingenting. Ulla Andersson kan inte leverera det.

Det är 206 000 elever som går i friskolor. Det är 28 000 personer som jobbar i dessa skolor som i dag är aktiebolag. Vad ska ske med dessa människor, Ulla Andersson? Vad ska ske med de gamla människor som nu bor på privata äldreboenden som rimligen kommer att stängas eller de som arbetar på dessa äldreboenden som ska läggas ned eller kommunaliseras?

Vad händer med människorna, Ulla Andersson? Inte med systemet, det är inte vad jag är intresserad av. Jag är intresserad av människor.

Anf. 103 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Tack, Carl B Hamilton! Jag trodde att barn och äldre var människor. Men i Carl B Hamiltons värld kanske de inte är det. Det kommer ungefär att vara precis som det är i dag. Kommunerna får helt enkelt ta över när en skola går omkull. Det är så det är i dag i ert system.

Det vi säger är att om man är en aktör som har en god pedagogisk tanke och vill någonting med sin verksamhet har man möjlighet att vara kvar. Man kan ombilda sig till ett bolag med särskild vinstbegränsning. Då kommer pengarna dessa barn till godo. Då kommer pengarna de äldre till godo. Då kommer pengarna de anställda till godo.

Det som har hänt i den kommersialiserade välfärden är att det har blivit färre anställda. Vi har fått fler visstidsanställningar och lägre utbildningsnivå. Vi har helt enkelt fått en kvalitet som är nedåtgående. Det är just de parametrarna – antalet anställda, utbildningsnivå och fasta anställningar – som är helt avgörande för kvaliteten. Med er politik går 8 miljarder i stället till vinster. Vore det inte bättre att de gick tillbaka till de äldre, barnen och de sjuka? (Applåder)

Anf. 104 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är alltid intressant att debattera med Ulla Andersson. Jag ska försöka att vara lite ödmjuk och samtidigt ställa lite frågor. Vi hamnar ibland i samma sakpolitiska förslag. Vi höjer nu garantinivån från 180 kronor till 225 kronor. Det är någonting som också ni har strävat efter i er budget. Det vet jag. Sedan har vi säkert diametralt olika utgångsläge och skillnader i hur vi vill se framtiden an och i synen på hur vi skapar välbefinnande i Sverige och i världen. Så måste det få vara ibland.

Ert parti hamnar nu lite märkligt till, Ulla Andersson. Ni går från att ha velat spendera betydligt mer där ni kunnat ligga tillsammans med övriga rödgröna partier i fällan och kunnat hacka på regeringen. Nu måste ni göra en fullständig positionsförflyttning och hamna på andra sidan, där ni måste gå till attack mot Miljöpartiet och Socialdemokraterna i det här fallet. De vill nu dra igen och hålla nere

på utrymmet lite grann. Den positionsförflyttning som ni måste göra är ganska intressant. Det ska bli kul att läsa er motion.

Jag ska läsa upp vad din partiledare talade om i Almedalen. Han sade så här: Vi vet att där vinstintresset styr är de osäkra anställningarna fler. Vi vet också att kvalitet kan utvecklas bättre om personalen inte byts ut för ofta och om den har rätt utbildning.

Jag har en liten fundering. Jag tror att du kanske delar hans syn på detta. Vinstdrivna företag är det som skapar skatteintäkterna i Sverige. Det är vad som driver på vår möjlighet att ha någonting att fördela över huvud taget.

Har gör Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet ett kraftigt angrepp på de vinstdrivna företagen. Men det är grunden för att jag och du kan stå här och ha en lön i dag och samtidigt ha någonting att fördela till dem som har det sämst ställt i vårt land.

Hur kan du stå bakom den här typen av attack på vinstdrivna företag?

Anf. 105 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är riktigt att Vänsterpartiet har efterfrågat en höjning av lägsta ersättningsnivån i föräldraförsäkringen. Vi är glada att ni har fått med er de övriga partierna i ett litet steg.

Däremot är det oroväckande att ert förslag fortfarande ligger under normen för socialbidrag. Det betyder att alla dessa människor, unga föräldrar, fortfarande kommer att ha en svår ekonomisk situation. Ni har prioriterat andra reformer i stället, till exempel sänkt bolagsskatt som gynnar aktieägare.

Vi ska gå in på det Jonas Sjöstedt talade om. Han talade om vinstsyftet i välfärden och vart det leder. Man delar in människor i lönsamma och icke lönsamma. Man får betalt efter läkarbesök. Vi får fler hälsocentraler, apotek och liknande i områden där det oftast finns friska människor och i rika områden.

Det är inte bara Vänsterpartiet som ifrågasätter vad vinstintresset leder till i välfärden. Det gör väldigt många andra. De flesta i Sverige gör det, åtta av tio, och också väldigt många av era egna väljare.

Institutet för Näringslivsforskning säger i en rapport som det har släppts: Välfärden har blivit en kvasimarknad där tredje part, skattebetalarna, finansierar en service som de själva inte kan vara med och fatta beslut om. Det är en väldigt stor risk att pengarna går dit de inte ska. Tittar vi på utvecklingen är det färre anställda i de vinstdrivande bolagen, en lägre utbildningsnivå och mer ovissa anställningar. Det får påverkan på kvaliteten.

Jag tror att också du har läst den rapport som Studieförbundet Näringsliv och Samhälle har släppts. Där har man från rapportförfattarnas sida kommit fram till att privatiseringarna av välfärden handlar om ingenting annat än ideologi. Det har inte lett till bättre kvalitet och bättre effektivitet, utan de multisjuka äldre har betalat väldigt högt pris. (Applåder)

Anf. 106 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Ulla Andersson för den repliken. Jag har bara en fråga till, och det är en ganska enkel fråga. Jag tänkte att du kanske kan svara på den tydligt och klart. Är vi inne i en högkonjunktur eller i en lågkonjunktur nu?

Anf. 107 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Vi har massarbetslöshet. Vårt fokus i vår budgetmotion kommer att vara att skapa jobb. Det kommer att vara den högsta prioriteten i privat och i offentlig sektor. Därför värnar vi varje skattekrona och vårdar dem ömt. Vi kommer inte att slänga 16 miljarder till storbolagen och bankerna, och vi kommer inte heller att slänga 8 miljarder för att riskkapitalisterna ska få ta ut vinster ur välfärden.

Vi kommer alltså att vårda varje skattekrona ömt. Vi kommer att lägga dem till verksamheter som behövs, till exempel till fler anställda i äldreomsorgen och till en ökad bostadsproduktion så att en kvarts miljon unga kan få möjlighet att få ett eget hem. Vi kommer att satsa på att öka såväl investeringar i järnväg som i energiomställning. Det är direkta samhällsnyttiga investeringar som skapar jobb. Och det är det Sverige behöver – inte massarbetslöshet och ökade klyftor. (Applåder)

Anf. 108 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Herr talman! Vi har hört mina allianskollegor synliggöra lite olika delar ur statsbudgeten för 2013. Jag kommer att på mina fem minuter ge några kristdemokratiska perspektiv från den helhet som budgeten utgör, men jag ska även lyfta fram några litterära verk.

Att Kristdemokraterna är en part i en fyrpartiregering som levererar gör en inte bara stolt utan även ödmjuk. Det är en regering som gemensamt, trots olika politiska åsikter, envetet och oförtrutet arbetar vidare för att steg för steg bygga ett Sverige som står starkt internationellt sett. Vi har ett land med starka offentliga finanser och en regering som ger mer och mer utrymme för människor att själva fatta beslut. Det är ett Sverige som fördelningspolitiskt lyfter dem med lägst ekonomiskt utrymme och som steg för steg stärker välfärdssektorn.

Pensionärernas skatt har sammanlagt sänkts med 14 miljarder kronor när tolvslaget har klingat ut vid årsskiftet. Det innebär att en garantipensionär har fått vad man kan kalla för en trettonde månadslön. De fyra skattesänkningar som regeringen har gjort har inneburit att alla pensionärer har fått behålla mellan 6 800 kronor och 10 200 kronor mer än vad som var fallet 2006. Som kristdemokrater arbetar vi oförtrutet vidare med att skillnaden i beskattning mellan löntagare och pensionärer så småningom ska utraderas.

Vi förbättrar ytterligare ekonomin för de pensionärer som är ensamstående och som har snäva ekonomiska ramar. Ökningen av bostadstillägget är på 170 kronor. Garantinivån i föräldraförsäkringen höjs från 180 kronor per dag till 225 kronor per dag. Det innebär att dagens nivå på 5 400 kronor per månad nu stiger till 6 750 kronor. Det är en höjning med 25 procent. Fördelningspolitiskt är detta mitt i prick. Enligt Rädda Barnen är detta en av de viktigaste åtgärderna för att minska barns ekonomiska utsatthet. Hälften av de dagar som tas ut på garantinivån gäller föräldrar mellan 20–24 år. De och andra får nu ett starkt ekonomiskt lyft.

En mycket kär politisk reform som vi kristdemokrater har haft på agendan sedan 1997 får nu se dagens ljus. Vem har sagt att politik är de snabba beslutens forum? Det är ett investeraravdrag som kommer att främja kapitaltillgången för mindre och nystartade företag.

Avdraget kommer att fas på belopp upp till 650 000 per person och år. Det är en riktig kapitalinjektion för att ytterligare se fler mindre företag startas upp i vårt land. Kombinationen med sänkt bolagsskatt ned till 22 procent får alla företag i vårt land att stärka investeringsviljan i Sverige. Det i sin tur borde resultera i fler sysselsatta och färre

arbetslösa.

Herr talman! I ett försök att forma en ny politik har Socialdemokraterna startat en bokklubb. Här testats och provas olika politiska förslag och idéer.

Alla har vi väl hört talas om partiledaren Stefan Löfvens bok *Tystnaden*. LO har köpt hela upplagan för att dela ut den till sina medlemmar. Dock kan den inte fås som ljudbok – av förståeliga skäl. Den ekonomisk-politiska talespersonen Magdalena Anderssons trilogi *Jag vet* baserar sig på Carin Jämtins bestseller *Hur man triangulerar*. Magdalena Anderssons första bok lanserades i mars och har titeln *För lite*. Andersson ger där sin syn på regeringens satsningar, och budskapet är solklart: Regeringen satsar för lite.

Nummer två i trilogin kom strax därefter. I slutet av april kunde Andersson presentera boken med titeln *För sent*. Det som var för lite i mars var för sent i april. Det senaste alstret från Andersson har titeln *För mycket*. Här får vi läsa om försiktighetsprincipen och det kloka i att hålla igen.

Fredrik Olovssons bok *Att tolka sin samtid* är ett försök att hänga med i partiets politiska utveckling. Det som gällde i mars gällde inte i april och har absolut inget att göra med vad som gäller i september. Dock är partiledare Löfvens bok lika aktuell som tidigare.

I ett försök att påverka debatten i någon riktning har dock Ylva Johansson snabbskrivit boken *Arbetsförmedlingen och riskkapitalet – tillsammans hittar vi jobben*. Johansson öppnar därmed dörren på vid front för privata utförare i skattefinansierad verksamhet. Men boken

hann inte ens lämna tryckpressarna förrän arbetarkommunen i Malmö kallade till ett nytt stormöte.

Herr talman! Budgetproposition 2013 har nu presenterats. Som kristdemokrat ser jag fram emot den politik som oppositionen ska presentera om ett par veckor. Då får väljarna en möjlighet att syna, vrida, vända, bända och jämföra. Samtidigt är det helheter som till slut är avgörande. Detaljer ska synas och detaljer kan förbättras. Till slut är det dock helheten som är avgörande för ett lands väl och ve. Frågan som jag tycker att alla borde ställa sig är: Vilka levererar en hållbar politik för Sverige på sikt? (Applåder)

I detta anförande instämde finansminister Anders Borg (M).

Anf. 109 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att diskutera budget. Därför tar jag tillfället i akt och försöker ta repliker på så många som möjligt på regeringssidan som ska stå till svars för budgeten. Sedan kan man fundera på om det egentligen är en budgetdebatt eller en utspelsdebatt. Det är inte så lätt att sätta sig in i budget på fem timmar när den är så här tjock och när man har fått den samma dag som den ska debatteras.

Jag tänkte diskutera äldreomsorg med dig. Vi har under ett års tid besökt, pryat och varit på studiebesök på olika sätt runt om i landet i äldreomsorgen. Vi tycker att det har varit intressant. Det har varit lärorikt och givande, men också frustrerande. Vi har mött äldre, personal, fackföreningar och brukarorganisationer. Den bild som framkommer är att personalen gör ett himla bra jobb. Man gör allt man kan, och man är stolt över sitt arbete. Men man räcker inte riktigt till, för resurserna är för knappa. Många gånger handlar det helt enkelt om en anorektisk organisation där personaltätheten är för låg utifrån det

behov som finns. Det finns äldre som behöver läggas redan vid kl. 18 för att personalen ska hinna. Den individuella omsorgen och stödet får komma i andra hand. Personal får gå ensamma på en hel avdelning. Två- och tredelade turer är vardag.

Vänsterpartiet har öronmärkt pengar för att kunna anställa fler i äldreomsorgen. Vi har också föreslagit att de äldre ska ha rätt till fri tid någon timme i veckan som de själva får bestämma över. Vi har satsat pengar på matlyft, och vi har gjort en ordentlig satsning på utbildning för de redan anställda och för att möjliggöra att de som redan har gått en omvårdnadsutbildning ska kunna komma in och få ett arbete.

För oss är äldreomsorgen en central och prioriterad fråga, inte minst för att det är vi kvinnor som annars blir hårt drabbade. Det är vi som förväntas gå ned i arbetstid eller sluta arbeta helt. Redan i dag är det 100 000 personer som inte arbetar på grund av att vi inte har en fungerande omsorg.

Ni konstaterar att behoven ökar inom äldreomsorgen, men ni lägger inte en enda krona mer till kommunerna och till den äldreomsorg ni säger er värna. Varför då?

Anf. 110 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Äldreomsorgen är ett kärt ämne också för mig. Vi jobbar med dessa frågor i regeringen. Vårdighetsgaranti är ett exempel på att kommunerna kan gå in och bestämma vilken nivå man ska ha på äldreomsorgen, hur den ska bedrivas och vad det är som är viktigt för den enskilde. Detta är något som ligger oss varmt om hjärtat.

Nu skapas en tillsynsmyndighet för att ha bättre koll på bitarna inom äldreomsorgen. Men vi får aldrig glömma att det är kommunerna som

har ansvaret för detta, precis som du säger. I år bedömer man att kommunerna och landstingen kommer att få ganska rejäla överskott. Man kan alltså redan i dag använda en hel del av de pengar som du efterlyser med det budgetutrymme man har för att kunna satsa mer på sin äldreomsorg. Men det är kommunala beslut. Det är i kommunerna man fattar dem.

Jag tar gärna Umeå kommun som ett exempel. Där har vi haft stora överskott på flera hundra miljoner under lång tid. Där har Vänsterpartiet, som styr tillsammans med Socialdemokraterna, inte satsat lika mycket på äldreomsorgen som vi tycker att de borde göra. Där har de i stället satsat på ett kvinnohistoriskt museum och lite andra saker. Det är ganska intressant hur man använder pengarna. Det handlar ändå om det kommunala självstyret, som jag vurmar mycket för. Det är jätteviktigt att de jobbar med detta.

Regeringen måste se till att det finns utbildad personal. Därför satsar vi också på det. Vi satsar på mer utbildad personal och försöker stärka ledarskapet inom äldreomsorgen. Här finns många av nycklarna till hur vi ska få en bra fungerande äldreomsorg i vårt land. Det är regeringens uppdrag att stötta, hjälpa och underlätta för kommunerna, men sedan är det kommunerna som måste se till att det finns pengar och prioritera i sina lokala budgetar så att vi får en bra förstärkning på det här området.

Anf. 111 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! En majoritet av dem som söker socialbidrag i Umeå skulle egentligen ha ersättning från a-kassan och sjukförsäkringen. De får lägga pengar på sådant som staten egentligen skulle ta ansvar för. Du svarar inte riktigt ordentligt på min fråga, Anders Sellström. Ni skriver i er egen budgetproposition att behoven ökar, att antalet äldre

ökar och att kommunernas pengar inte räcker till. Era prognoser visar också att konsumtionen i kommunerna ligger mycket lågt. Man klarar inte av den ökade efterfrågan på äldreomsorg. Redan i dag är äldreomsorgen den verksamhet i kommunerna som har fått minst pengar under mycket lång tid. Det betyder att vi har fått en anorektisk organisation.

Vill man skapa jobb och vara säker på att pengarna faktiskt går till jobb är äldreomsorgen en kassaskåpssäker investering. Det ger väldigt många kvinnor möjlighet att själva gå ut på arbetsmarknaden när de slipper ta ansvar för sina äldre anhöriga.

Anf. 112 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är riktigt, Ulla Andersson, men alliansregeringen har sett till att kommunerna har fått mer pengar än vad du såg till att de fick under din period. Vi har höjt anslagen ganska rejält och lyft nivåerna. Men sedan måste det också göras en prioritering i kommunerna. Hur använder de sina pengar? Vi ser till att det finns stimulansmedel för att utveckla omsorgen, värdighetsgarantier etcetera, och vi specialdestinerar en del bidrag till just detta inom kommunerna. Det gör vi för att stärka dessa saker.

LOV är ett annat exempel där vi sätter in stora resurser för att människor själva ska få välja vem som ska utföra den äldreomsorg de har rätt till. Det är ett jättebra exempel på hur man flyttar makt till den enskilda för att man ska kunna avgöra var den bästa kvaliteten finns och vart man kan gå för att få sina behov tillgodosedda.

Jag tycker att vi väl fyller den funktion vi ska fylla. Kom ihåg att kommunsektorn visar på ganska stora överskott i år! Dem kan man använda i äldreomsorgen. Jag tror att man har ett bra spelrum i

kommunsektorn, åtminstone på kort sikt.

Anf. 113 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det är sent i budgetdebatten, men låt mig ändå lägga några grundlinjer på plats. Det är ett mycket besvärligt läge i världen. Det är en skuldkris som har pågått under en lång tid. Den riskerar att komma tillbaka i nya vågor från Grekland och Spanien. USA tyngs av skulder, och Kina orkar inte dra. Samtidigt finns det ett Europa som förmodligen stampar i något decennium framåt.

I den här miljön står Sverige starkt. Vi har starka offentliga finanser, lägre skuld, bättre budgetsaldon, bättre långsiktig uthållighet och också bättre tillväxt. Till och med de nedreviderade tillväxtsiffrorna för andra kvartalet är mångdubbelt högre än vad man har i Europa som genomsnitt. Vi har en arbetsmarknad som har klarat krisen bättre än vad de flesta andra upplevt. Det här bygger naturligtvis på att vi har haft en mycket försiktig strategi. Vi vet att det kan bli värre. Vi måste ha säkerhetsmarginaler, och vi måste ha tryggheten i att vi tar ansvar för svensk ekonomi.

Då gör vi det som är nödvändigt. Vi använder vår styrka för att investera Sverige ur krisen. Det handlar om infrastruktur, forskning, bolagsskatt och ungdomssatsningar. Mot detta står oppositionen på en kanske märkligare position än vad vi har upplevt under den tid jag har varit finansminister.

I det här läget, när Europa kämpar för att få i gång tillväxten och hålla tillbaka arbetslösheten, är det många som säger, inte minst IMF, USA och akademiska ekonomer, att här borde man göra mer för att få upp efterfrågan i Europa. Någon borde ta ansvar för att det börjar röra på sig.

ECB, Riksbanken, Federal Reserve och andra har sänkt räntorna för att stimulera. Då säger oppositionen att de känner en oro för att vi gör en för optimistisk bedömning. De känner en oro för att tillväxten kan bli lägre och arbetslösheten högre. Den oron känner vi också. Det är därför vi har lagt fram ett program som ska skydda Sverige. Det är därför vi har lagt pengar på infrastruktur, forskning, bolagsskatt och annat.

Sedan kommer oppositionens andra poäng. Det kan bli svårare. Man kan förstå att det finns en sådan oro, men då ska vi göra mindre. Då ska Sverige, som nästan ensamt i Europa har starka offentliga finanser, göra mindre.

Vi kan ta Finland som exempel. Finland ligger rätt nära Sverige. De har väsentligt högre skuld, sämre långsiktig uthållighet men ungefär samma underskott. De har i dag fått en varning från S&P att de riskerar att bli nedgraderade om de avbryter åtstramningarna, höjer momsen, höjer skatterna på pensioner och fryser offentliga utgifter. Det finns liknande situationer. Skulle Tyskland lägga fram ett stimulanspaket på 1 procent av bnp skulle det säkert bli diskussioner om vad detta betyder.

Men enligt Socialdemokraterna och Miljöpartiet kan inte ens Sverige, med starkast budget, bland de lägsta skulderna och den bästa långsiktiga uthålligheten, göra någonting. Det är inte konstigt att man ser reaktioner på detta. Jag skulle gärna vilja se en direktsänd debatt från verkställande utskottet. I dag har Karl-Petter Thorwaldsson, som är ordförande i LO, sagt att regeringen är för passiv och att den gör för lite eftersom arbetslösheten är för hög. Nu ska vi se vad Karl-Petter Thorwaldsson säger på verkställande utskottet. Kommer han att hålla

fast vid den här linjen eller kommer han att stödja Socialdemokraternas åtstramningspolitik?

Vi kan i dag läsa TCO:s kommentar. De säger att förr var det självklart med en expansiv politik i lågkonjunktur. Nu tävlar Socialdemokraterna om att strama åt politiken. Det är ett politiskt misslyckande av stora mått. TCO:s representant säger: Det är när partitaktik går före vad som är bra för Sverige.

Man förstår att det är pressekreterarna som har skrivit de socialdemokratiska inläggen. De försöker ta billiga mediepoäng genom att framställa det så att Sverige inte har stabilitet, att Sverige inte är tryggt och att man i en period av orostider skulle strama åt. Det är en mycket märklig utveckling av svensk ekonomisk-politisk debatt som vi har fått här.

Låt oss konstatera att om det är ologiskt står ändå Socialdemokraterna fast vid kärnan i sin politik. Det ska vi vara medvetna om, och den är och förblir skattehöjningar. Listan på de socialdemokratiska skattehöjningarna börjar nu bli så lång att man knappt hinner dra igenom den i en kort riksdagsdebatt. Det är ungdomsarbetsgivaravgift på kanske 15 miljarder, det är höjd moms i en lågkonjunktur på kanske 5 miljarder och det är kilometerskatt för att göra det dyrare att transportera. Och tillsammans med de rödgröna blir det sedan säkert flygskatt, en avveckling av kärnkraften och annat för att höja kostnaderna för företagen. Till det kommer sedan, när Vänsterpartiet får vara med och förhandla, förmögenhetsskatt och höjda marginalsatser, försämrade 3:12-regler och alla de andra sakerna som ska driva ut företagsamhet från Sverige.

Detta är en politik som skulle leda till färre jobb. Vi har stora

utmaningar i Sverige. Vi ska möta en allt tuffare internationell konkurrens. Då ska vi höja bolagsskatten om jag förstår Socialdemokraterna och Miljöpartiet rätt. Vi har en för svag investeringsvilja. Då är det inte viktigt att säkra att man investerar i Sverige. Vi har en tilltagande internationell konkurrens. Då är det inte viktigt att vi ser till att jobben grundar sig i Sverige.

Vi vet vad som händer med det här barraget av skattehöjningar som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet står för. Det blir färre som anställer, det blir färre som får jobb och det blir fler som blir arbetslösa. Det är en mycket skadlig politik för Sverige att i det läge vi nu befinner oss börja tala om omfattande och stora skattehöjningar. Men jag måste återigen säga att det som förvånar mig mest under den här dagen är att Socialdemokraterna och Miljöpartiet säger att de är oroliga för att utvecklingen ska bli svagare och sedan förordar en åtstramning. Mer i spagat har svensk socialdemokrati inte stått på decennier. (Applåder)

Anf. 114 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har under den här debatten vid ett flertal tillfällen efterfrågat finansministerns syn på överskottsmålet och om han når det. Om detta vill han inte tala. Om detta har han gärna talat väldigt många gånger tidigare, men inte den här gången, för nu visar de indikatorer som han normalt sett hänvisar till att det är samma läge som då, nämligen att vi inte klarar överskottsmålet med den typ av reformutrymme som han nu ordinerar.

Jag skulle tycka att det vore bra om Anders Borg ändå till slut kunde kommentera mina frågor, sina egna indikatorer, sina egna experter och sin egen finansplan.

Det är det ena. Det andra är vilken konjunkturreffekt, vilken efterfrågestimulans en bolagsskattesänkning ger och på vilket sätt den är bra för Grekland och Spanien, vilket tydligen ska vara det nya argumentet för varför stora skattesänkningar ska göras i Sverige. Det är bra för dem i södra Europa. Förklara de sambanden! Jag tror att Anders Borg får ganska svårt med det.

Att det nu bara är Grekland och Irland som har en lägre bolagsskatt av de gamla EU-länderna gör det ganska tydligt: Det är ett race to the bottom som gäller för Anders Borg på det här området. Jag tror att det är djupt olyckligt, och med tanke på läget i Europa vore det nog bra om Anders Borg i stället tog en diskussion med sina kolleger om att det kanske inte är så lyckat med aggressiv skattekonkurrens. Det var inte så bra för Irland till exempel.

Här finns en del som Anders Borg kan ta med sig i den fortsatta diskussionen. Inte minst vill jag dock att han svarar på frågan om överskottsmålet! När vi det? I sin finansplan säger Anders Borg själv att vi inte gör det.

Anf. 115 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag vill tacka Fredrik Olovsson, för sällan har jag sett någon som står på hal is ta så kraftiga skrinnarskär längre ut på tunnare is. Han vill fortsätta diskussionen om överskottsmål – låt oss göra det!

Fredrik Olovsson nämner sjuårsindikatorn och tioårsgenomsnittet. I den här sjuårsindikatorn vi har så har vi tre år med öppet output gap bakom oss, öppet output gap i år och tre år av öppet output gap framför oss. Då är det alltså logiskt, i den här tolkningen av överskottsmålet, att nu jäklar ska det stramas åt, för då ska Fredrik

Olovsson uppfylla enprocentsmålet i en period av sju år av sammanhängande lågt resursutnyttjande.

Låt oss se när Fredrik Olovsson blir finansminister och ska göra sina budgetar! Han tittar på 2015 – då har sex av de senaste tio åren varit lågkonjunktur, så då har snittet gått ned. Då jäklar ska Fredrik Olovsson strama åt!

Men det blir ännu värre, för 2016 när han ska göra budgeten är genomsnittet ännu lägre, så då måste han i det sjunde året av lågkonjunktur dra till med en riktig attans åtstramning. Det är den tolkning av överskottsmålet som Fredrik Olovsson står här och lanserar.

Överskottsmålet ska naturligtvis tolkas som att om det är lågkonjunktur, aktiviteten är låg och arbetslösheten riskerar att stiga, ja, då ska man ligga under målet. Sedan ska man ligga kvar under målet tills vi är på väg till nästa högkonjunktur för att se till att man kan rädda en del jobb i Sverige. Sedan är det högkonjunktur, och då ska man strama åt. Då ska vi inte ha obalanser. Då ska man strama åt. Men den tolkning Fredrik Olovsson gör här är att varje år längre in i lågkonjunkturen ska åtstramningen bli större. Det är så bakvänt att till och med Socialdemokraterna borde inse att nu får de nog ta och skruva ned pressekreterarnas lust att vinna mediepoäng och kanske göra det som TCO sade: att tänka på vad som är bra för Sverige i stället för att fokusera på partitaktiken.

Anf. 116 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Risken är väl rätt avsevärd att just partitaktiker är det som Anders Borg har blivit snarare än finansminister, därför att han har ett behov av att rädda några småpartier som håller på att ramla ur

riksdagen. Då vill det till att alla får sitt, och eftersom Anders Borg inte vill avstå från en rejäl bolagsskattesänkning blir det som det blir. Jag tycker att det är jättebra att Anders Borg till slut kommenterar sina egna indikatorer. Han säger att det inte är någon fara, uppenbarligen. Det här ser bra ut. Vi når målet. Är det så jag ska tolka Anders Borg när han nu återigen kör en vända om detta?

Jag vill också lägga till att Anders Borg själv har konstruerat dessa indikatorer. De har varit otroligt viktiga för er tidigare. När de tidigare har visat samma sak som nu har finansministern haft en helt annan syn på överskottsmålet. Så här kommer det tillbaka: Kanske är det en pressekreterare eller en partisekreterare i ett parti på väg ut som har tyckt att nu jäklar ska vi nog dra på här. Och då kör Borg.

Anf. 117 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Vi har haft en konsistent syn på överskottsmålet: När det är lågkonjunktur ligger man något under, och när det är högkonjunktur ligger man något över. Det har vi varit väldigt tydliga med. Det är så vi hittills i Sverige har tolkat överskottsmålet. Det har gett oss en god grund för att föra en stabil politik.

Nu gör Socialdemokraterna tolkningen att när vi har många år av låg aktivitet och vi når balans 2014, över 1 procents överskott 2015 och över 2 procent 2016, då ska det stramas åt. Låt oss konstatera att Fredrik Olovssons tolkning av överskottsmålet implicerar att ju längre in man kommer i lågkonjunkturen desto mer ska det stramas åt. Kan inte Fredrik Olovsson erkänna att han har snurrat till det nu och att man måste få lite ordning på det? Socialdemokraternas ekonomiska politik befinner sig i en fullständig, tankemässig spagat. Det är bara att beklaga.

Anf. 118 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Finansminister Anders Borg tar i sina anföranden i så att han håller på att spricka, och det är väl ett kännetecken så gott som något på en finansminister som är pressad och som kanske inte ens tror på sina egna åtgärder och sin egen politik.

En finansminister behöver hålla ett respektfullt tonläge i debatten, och jag tycker att Anders Borg nu använder sig av en retorik som är bekymmersam. Jag tycker inte riktigt att det är värdigt av finansministern att från talarstolen till exempel beskylla oppositionen för att inte göra någonting ekonomiskt. Det stämmer inte över huvud taget. Det är inte det den här debatten handlar om. Det är långt ifrån verkligheten.

Anders Borg talar om att vi vill ha en åtstramning. Det är väldigt långt från en verklig beskrivning. Det vi säger är att vi vill ha ett något mindre reformutrymme, en något lägre nivå än regeringen, men jämfört med i dag är det en stor stimulans. Det innebär stora investeringar och stora reformer från Miljöpartiets sida. Anders Borgs retorik är densamma som många debattörer har använt förut: Om argumenten tryter, höj rösten!

Jag vill ställa en fråga till Anders Borg om en sak som inte har varit uppe i den här debatten, och det handlar om jämställdhetspolitiken och jämställda löner. Det är ett av de jämställdhetsmål som riksdagen har antagit i bred enighet. Fredrik Reinfeldt tog upp just den frågan i regeringsförklaringen och talade om att ett sammanhållet samhälle också är ett jämlikt samhälle, ett samhälle där män och kvinnor har samma förutsättningar att utvecklas och växa som individer.

Tittar man på hur det ser ut i statistiken ser man dock att löneskillnaderna mellan kvinnor och män ligger på 14 procent. Med nuvarande takt i minskningen av löneskillnaderna uppnår vi jämställda löner först om 70 år. Det är för oss en helt orimlig takt. Vi vet att jämställda löner är oerhört viktigt för att vi ska få ett jämställt samhälle i framtiden. Men där gör regeringen ingenting. När nu statsministern lyfte upp den här frågan i regeringsförklaringen och sade att den var väldigt viktig, vad beror det då på att det inte kommer några åtgärder i budgeten som gör att vi faktiskt kan röra oss i en snabbare takt mot jämställda löner, Anders Borg?

Anf. 119 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Låt oss nu ta den här diskussionen om åtstramning. Den är faktiskt rätt viktig. Vi talar om svensk ekonomi och hur det ska gå med jobb, sysselsättning och välfärd i Sverige. Då säger Per Bolund och Socialdemokraterna att vi gör för mycket. För mycket betyder att man själv avser att göra mindre. Man tänker göra färre reformer och ha ett större sparande. Låt oss nu titta på utgångspunkten och ta det här lite noggrant!

Vi har ett strukturellt saldo som går från 0,2 i år till 0,3 i överskott nästa år. Det betyder att vår politik, när man tittar på förändringar i strukturellt saldo som är det vanliga måttet, är på gränsen till neutral. Jag skulle kunna förstå om man sade att vi borde göra mer. Anta att vi inte gjort de 0,6 vi nu gör. Då hade vi haft ett överskott i det strukturella saldot på 0,9. Då hade vi alltså haft en åtstramningseffekt på budgeten som är relativt kraftig, på 0,7.

Nu säger Per Bolund att han ska göra mindre än regeringen, och den enda tänkbara tolkningen av det är att Per Bolund tänker strama åt budgeten. Det är den enda tänkbara tolkningen av det budskap som

han nu har, för det kan väl inte vara så att vi sedan kommer att se budgetar som innehåller åtgärder så att hela den här debatten har varit ett hyckleri, att man först kritiserar regeringen och sedan använder lika mycket resurser?

Nej, nu ska det vara budgetar som är stramare, och då får ni stå för det. Då får ni säga att det som Europa och Sverige behöver är en rejäl åtstramning så att vi kan få lite stålbad för de arbetslösa och dem som inte har jobb. Varför står ni inte för er politik? Ni kritiserar oss för att göra för mycket. Då får ni väl stå för att ni gör mindre. Då får ni väl stå för att det är åtstramning ni predikar.

Anf. 120 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! I Anders Borgs värld finns det bara två nivåer. Det är antingen regeringens eller ingenting. Det tror jag inte att de flesta åhörare eller de flesta som kan någonting om ekonomi håller med om. Det finns faktiskt många olika varianter vi kan använda för att utforma våra budgetar. Jag kan lova Anders Borg att vi kommer att ha budgetar som innehåller åtgärder, tvärt emot vad Anders Borg säger.

Sedan tycker vi att det är rimligt att man i ett osäkert läge sparar en del resurser så att man faktiskt kan göra satsningar nästa år. Konjunkturinstitutet säger att med den reformiver som Anders Borg nu visar kommer det inte att finnas något reformutrymme för de kommande åren. Det borde vålla många åhörare här i dag bekymmer. Anders Borg svarade inte över huvud taget på frågan om jämställdheten. Det visar också på hur tom Anders Borgs budget är när det gäller det området.

Från Miljöpartiets sida tänker vi avsätta 150 miljoner årligen i en pott för att se till att vi kan minska klyftan i löner mellan män och kvinnor

åtminstone i statlig sektor och sedan se till att vi uppmuntrar även andra sektorer att följa efter. Vi föreslår en mängd åtgärder för att faktiskt på allvar komma åt den orimliga löneskillnaden mellan kvinnor och män. Regeringens budget är helt tom. Det är retorik, men det finns ingenting som följer upp de orden.

Anf. 121 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Låt oss ta diskussionen om åtstramningen på riktigt allvar. Per Bolund säger att han tänker göra mindre. Jag förklarar att det betyder att det strukturella saldot då blir ännu starkare. Då säger Per Bolund att jag är för optimistisk och att man borde vara mer orolig. Då ökar ju de lediga resurserna i ekonomin. Då förstärks det strukturella saldot ännu mer. Varje krona du gör mindre för är en åtstramning. Det går inte att komma ifrån det.

Du kan säga att det är lite mindre än regeringen, men då börjar vi närma oss hycklerispåret. Om ni gör för tre fyra miljarder mindre undrar jag varför ni har stått på presskonferenser och i talarstolen i dag och talat om att regeringen tappar greppet. Då är det bara hyckleri. Det ska väl vara en rejäl skillnad om ni menar det, ett 15–20 miljarder starkare saldo, så att man kan ta det på allvar. Det är det vi vill se från Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Då kan man ta det på allvar. Sedan tar ni ett ytterkantsspår i den europeiska debatten och säger att inte ens Sverige kan hjälpa till utan Sverige ska tvärtom skruva åt korkarna i systemet så att det verkligen blir lite arbetslöshet här.

Anf. 122 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tänkte prata om massarbetslösheten. Arbetslösheten har ju stigit under de år du har suttit som finansminister och sysselsättningen har sjunkit. Arbetsförmedlingen räknar med 405 000 arbetslösa nästa år och 20 000 nya jobb, samtidigt som vi har haft en

explosionsartad ökning av långtidsarbetslösheten, en ökning med hela 99 procent de senaste tre åren.

Då lägger ni fram en budget där ni drar in på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Ni har haft en budget under krisen som är en tredjedel av den summa som man lade på arbetsmarknadspolitiska åtgärder under 90-talet. Den är hälften av vad man lade på arbetsmarknadspolitiska åtgärder i förhållande till bnp när vi hade full sysselsättning.

Endast 13 procent av de arbetslösa inskrivna i programmen har någon form av aktiv insats. 4 procent har tillgång till en utbildning. Ni drar ju ned från en väldigt låg nivå. Ska man skapa möjligheter för människor som i dag är arbetslösa att få ett nytt jobb är utbildning en väldigt bra investering.

En annan investering är faktiskt att skapa riktiga jobb.

Det andra jag skulle vilja ta upp är att du, Anders Borg, står för en politik som faktiskt straffar människor för att de förlorar jobbet, förlorar det i krisen. Du pratar om att de måste ha incitament för att de ska kunna ta sig i kragen och ta ett jobb.

Jag kommer från Gävleborg. Vi har 15 000 arbetslösa och 700 lediga jobb. Betyder det helt enkelt att du inte tror att de här 15 000 gävleborgarna skulle ta ett jobb om det fanns ett jobb, att de faktiskt hellre sitter hemma och inte kan försörja sig själva? Är det vad du tror?

Anf. 123 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Vänsterpartiets politik skulle oomkullrunkeligt höja ungdomsarbetslösheten och arbetslösheten i landet. Man säger nej till den satsning på lärlingssystem och yrkesutbildning som vi vill göra i

den här budgeten. Man vill kraftigt höja a-kassan. Jag behöver inte läsa upp den långa lista av skattehöjningar som Vänsterpartiet står för. Man vill skärpa arbetsrätten.

Det här är exakt den typ av åtgärder som gör att fler unga människor och fler arbetslösa ställs utanför arbetsmarknaden. Man gör det mindre lönsamt att arbeta. Man gör det mer kostsamt att anställa. Man undergräver lönsamheten i företagen. Det är klart att arbetslösheten då stiger. Det är naturligtvis så att den politiken skulle ha förödande sociala konsekvenser, precis som det hade när Ulla Andersson och Socialdemokraterna drev upp Gini-koefficienten och de ekonomiska skillnaderna under det regeringsinnehav man hade.

Nu får jag skäll av Ulla Andersson för att jag vill skära ned i tider av arbetslöshet. Ni kanske skulle ta ett varv i den rödgröna kretsen. Jag gör ju för mycket. Jag skapar ju osäkerhet om Sverige. Nedskärlarna här i Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill ju göra mindre. Hur ska ni egentligen ha det? Vad är hotet? Är det att vi gör för mycket eller att vi ska göra mindre?

Jag skulle vilja se lite rödgrönt samarbete här, att ni diskuterar ihop er om den åtstramningsbudget som Miljöpartiet och Socialdemokraterna vill ha och det som Ulla Andersson säger att vi gör för lite.

Anf. 124 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är ganska fantastiskt att Anders Borg är så självsäker. Vi har massarbetslöshet, 405 000 arbetslösa nästa år. Vi har en ungdomsarbetslöshet som är väldigt hög. Vi har en långtidsarbetslöshet som har ökat med nästan hundra procent de senaste tre åren. Vi har stora problem.

Då måste ändå fokus vara på att skapa möjligheter för de arbetslösa att kunna utbilda sig och ha en insats. Ni satsar på passivitet. 87 procent har inte en aktiv insats. 4 procent har rätt till en utbildning. Och då straffar ni dem ekonomiskt när de blir arbetslösa. Det finns ingen färsk forskning som visar att nivån på arbetslöshetsersättningen har någon betydelse för vilken arbetslöshet ett land har. Det tycker jag är väldigt viktigt.

Framför allt är det viktigt att det handlar om människosyn. Ska människor straffas för att de har otur att förlora jobbet? Mitt svar är nej. Man ska skapa möjligheter för omställning, se till att upprätthålla efterfrågan i ekonomin och se till att skapa jobb. Det är vårt fokus i den budget vi kommer att lägga fram. Vi kommer att satsa på sysselsättning och jobbskapande insatser.

Anf. 125 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Ulla Andersson menar nu att arbetslösheten är för hög i Sverige. Jag förstod på Karl-Petter Thorwaldsson att LO gör bedömningen att arbetslösheten i Sverige är för hög. Då blir det lite märkligt när det rödgröna alternativet från Ulla Anderssons sida säger att man måste göra mer och man från det socialdemokratiska alternativet säger att man måste göra mindre. Det ska som sagt bli mycket spännande att höra Karl-Petter Thorwaldsson när han kommer ut från verkställande utskottet och förklarar att det visserligen är hög arbetslöshet, men nu behövs en rejäl åtstramning.

Den motsättning som det rödgröna alternativet nu bär inom sig är ologisk. Därtill, bara för att kommentera det som sagts om a-kassan, gör KI, Riksbanken och Finansdepartementet snarlika bedömningar på det här området när vi har tittat på vad a-kassan har för effekter. Det är ett av de mest robusta resultaten i samhällsvetenskaplig forskning som

vi har, att höjer man a-kassan och gör det mindre lönsamt att arbeta relativt att inte arbeta förlänger man arbetslöshetstiderna.

Sedan kan man säga att man är beredd att göra det. Lars Calmfors till exempel säger att han är beredd att höja arbetslösheten därför att han vill ha mer trygghet. Men då får man stå för den avvägningen, inte låtsas att man kan höja a-kassan utan att det har effekter.

Överläggningen var härmed avslutad.

Budgetpropositionen bordlades.

Från socialdemokraternas hemsida på Internet

Budget 2013 - Fler jobb för Sverige

I vårt budgetalternativ presenterar vi breda insatser för att bryta arbetslösheten, att stärka hushållens efterfrågan och att ta Sverige mot full sysselsättning.

Arbetslösheten är idag 7,5 procent. Det är högre än flertalet jämförbara europeiska länder. Ungdomsarbetslösheten har bitit sig fast på en mycket hög nivå. Antalet långtidsarbetslösa har mer än fördubblats på fem år. Den ekonomiska utvecklingen i Sverige hålls tillbaka av den otillräckligt fungerande arbetsmarknaden. Utrymmet för nya ekonomiska reformer begränsas.

[Ta del av hela budgetmotionen 2013 - Fler jobb för Sverige \(pdf\)>>](#)

[Ta del av pressmeddelandet - Fler jobb för Sverige \(pdf\)>>](#)

Fem miljarder i lägre reformutrymme ger en konjunkturbuffert

Vår bedömning är att reformutrymmet år 2013 uppgår till 18 miljarder kronor. Det ska jämföras med regeringens åsikt om 23 miljarder kronor. Därmed föreslår vi ett finansiellt sparande som är fem miljarder kronor bättre än regeringens.

Regeringen har valt att sänka bolagsskatten med 16 miljarder kronor. Hälften av den sänkningen är lånefinansierad, trots att budgetreglerna inte medger kraftiga ofinansierade insatser i närtid.

Sverige ska ha en konkurrenskraftig bolagsskatt. Men vi bedömer inte att ekonomin i innevarande läge tillåter en så stor skattesänkning som regeringen föreslår. Vi föreslår i stället att bolagsskattesatsen nästa år

ska uppgå till 24 procent. Det är ett fullt finansierat förslag.

10 miljarder i ekonomiska stimulanser till vanliga hushåll

Vi föreslår betydande efterfrågestimulanser till hushållen. Regeringens budget saknar nästan helt sådana insatser. Det är viktigt att öka hushållens inkomster i tider av stigande arbetslöshet. Totalt tillförs vanliga hushåll, i vårt budgetalternativ, närmare 10 miljarder kronor i ökad disponibel inkomst.

Efterfrågestimulerande förslag som föreslås införas 1 januari, 2013:

- * Barnbidraget och studiebidraget för gymnasieungdomar höjs med 100 kronor per månad och barn. (2 400 miljoner kronor)
- * Ökat underhållsstöd med 50 kronor per barn och månad. (100 miljoner kronor)
- * Avgiften till arbetslöshetsförsäkringen sänks. Arbetslöshetsavgiften avskaffas. (2 500 miljoner kronor)
- * Skatten för pensionärer sänks med ungefär 100 kronor i månaden. (1 250 miljoner kronor)
- * Bättre arbetslöshetsförsäkring. Taket höjs från dagens alltför låga nivå 18 700 kronor i månaden till en mer rimlig nivå, ungefär 25 000 kronor. (3 400 miljoner kronor)

Höj Sveriges kompetens till en världsledande nivå

Vårt mål är att Sverige ska ha en världsledande utbildningsnivå. Sverige har nu en regering som sänker utbildningsambitionerna. Resultaten i skolan sjunker. Antalet högskoleplatser minskar. En ny ettårig gymnasieskola planeras.

- * Vi investerar i mindre klasser. Det ger förutsättningar för bättre resultat i skolan. (2 000 miljoner kronor)
- * Trenden med sjunkande resultat i den svenska skolan måste brytas. Vi vill bland annat stärka lärarnas kompetens, satsa på läxhjälp och införa skolplikt på sommaren. (1055 miljoner kronor)
- * Vi föreslår insatser för ökad kvalitet i högskolan. (200 miljoner)
- * Vi föreslår närmare 30 000 utbildningsplatser inom Yrkesvux, Komvux, Yrkehögskola samt Högskola och Universitet.

Skapa jobb i växande och kunskapsintensiva företag

Sverige är ett av världens mest öppna, innovativa och konkurrenskraftiga länder. Vi vill stärka Sveriges innovationsklimat och därmed skapa förutsättningar för nya jobb att växa fram. Det svenska innovationsarbetet behöver lyftas upp till högsta politiska nivå.

- * För att fler företag ska kunna expandera och anställa vill vi [låta staten ta över ansvaret för den andra sjuklöneveckan](#). (1 500 miljoner kronor)
- * Breda insatser för företagande ska göras. Vi vill bland annat etablera ett nytt klimatinnovationsprogram, stärka kapitalförsörjningen till regionala inkubatorer, etablera ett nationellt kompetenscentrum för upphandling och öka resurserna till exportfrämjande. (575 miljoner kronor)
- * Sveriges konkurrenskraft ska stärkas med satsningar på strategisk samverkan mellan staten och Sveriges framtidsbranscher. (500 miljoner kronor)

Stäng rekryteringsgapet på arbetsmarknaden

Sveriges arbetslöshet är mycket hög. Samtidigt har många företag svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. Vi föreslår

investeringar i mer och bättre utbildning – på alla nivåer, och genom hela yrkeslivet. Rekryteringsgapet måste stängas.

Ett brett paket för jobb för unga genomförs.

- * Ingen ung person ska vara arbetslös mer än 6 månader. (4,8 miljarder kronor)
- * Alla arbetssökande ungdomar utan fullgjord gymnasieutbildning ska erbjudas ett [Utbildningskontrakt](#) där man tar gymnasieexamen. För att få behålla ersättningen från samhället ställer vi krav på att man genomgår utbildningen.
- * Vi vill satsa brett på Yrkesintroduktionsjobb. Inom dessa ges unga nyanställda ges möjlighet att kombinera jobb med utbildning inom yrket.
- * En satsning på bristyrken ska utformas i nära samverkan med det privata näringslivet och andra arbetsgivare.
- * [Fas 3 ska avvecklas](#). Den artificiella sysselsättningen ska ersättas med riktiga jobb till avtalsenliga villkor samt reguljär utbildning. (2,0 miljarder kronor)

Exempel på andra reformer i vårt budgetalternativ

- * Ett mer aktivt klimat- och miljöarbete; med ökat stöd till solenergi, främjande av den biologiska mångfalden, insatser för minskad övergödning och satsning på lokala klimatinvesteringar m.m. (450 miljoner kronor)
- * Sjukförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring. Vi höjer därför taket ersättningen. (1150 miljoner kronor)
- * En byggbonus införs för studentlägenheter och lägenheter för unga. (1 000 miljoner kronor)
- * Tågen ska gå i tid. Ökade insatser i drift och underhåll. (400 miljoner kronor)

- * Alla har rätt till ett rikt kulturliv. Vi vill att fler ska få del av det svenska kulturarvet. Vi vill införa fri entré på statens muséer. (270 miljoner kronor)
- * Fler kommuner ska uppmuntras att tillhandahålla barnomsorg på kvällar, nätter och helger. (100 miljoner kronor)
- * Alla människor har rätt till trygghet. Vi satsar särskilt mot den organiserade brottsligheten. (100 miljoner kronor)
- * Insatser för en bättre arbetsmiljö ska genomföras. Resurser tillförs Arbetsmiljöverket. (100 miljoner kronor)

Finansiering, större skatteförändringar

- * Avskaffad nedsättning av socialavgifter för unga som redan har ett jobb. (14,2 miljarder kronor)
- * Avskaffad nedsatt krogmoms. (5,4 miljarder kronor)
- * Höjd skatt på alkohol. (1,5 miljarder kronor)
- * Jobbskatteavdraget blir kvar, men inte på miljoninkomster.
- * (1,3 miljarder kronor) Skatt på handelsgödsel. (0,3 miljarder kronor)
- * Avskaffat avdrag för gåvor. (0,3 miljarder kronor)
- * RUT-avdraget blir kvar, men taket halveras. (0,1 miljarder)

Presskontakter:

Odd Guteland, presschef, 070-236 63 36

Fredrik Kornebäck, pressekreterare åt Magdalena Andersson, 070-246 65 03

Sidan uppdaterades senast: 2012-10-03 14:01

Från Miljöpartiets hemsida på Internet:

2012-10-03, Budgetförslag. Miljöpartiet. **NYA JOBB I ETT MODERNARE** **SVERIGE**

I budgeten för 2013 satsar Miljöpartiet på att skapa nya jobb. Det stärker ekonomin och minskar klimathoten.

Människan måste ta ansvar för klimatet. Men det står inte i motsats till en stabil ekonomi; tvärt om. I vår budget föreslår vi smarta investeringar, effektiva miljöskatter och stöd till modernisering som skapar nya jobb och samtidigt möter klimathoten.

INDUSTRI

Tre fjärdedelar av Sveriges exportintäkter kommer från industrin. För att säkra industrijobben gör vi en väl avvägd sänkning av bolagsskatten och kombinerar det med sänkt arbetsgivaravgift. Vi stimulerar forskning och utveckling av miljöanpassade produkter genom en grön innovationsfond.

[Mer om vår industripolitik](#)

Video: [TV4 om industrisatsningen](#)

SMÅFÖRETAG

De små och medelstora företagen skapar fler jobb än storföretagen. De behöver bättre villkor för att utvecklas. Vi avskaffar sjuklöneansvaret helt och gör en särskild sänkning av arbetsgivaravgiften för små företag. SvD: [Grönt fokus på små företag](#)

KLIMATPAKET

Det krävs krafttag för att få igång landets klimatpolitik. Vi gör offensiva satsningar på tåg och kollektivtrafik, ett nytt klimat-ROT och stöd till kommuner som vill satsa klimatsmart.

[Mer om klimatpaketet](#)

Miljöpartiet gör också en stor satsning på utbildning. Vi bekämpar ungdomsarbetslöshet, höjer taket i a-kassan och ökar bemanningen i äldreomsorgen.

[Budgetmotion 2013: Nya jobb i ett modernare Sverige \(PDF, 7MB\)](#)

Från vänsterpartiet:

Partimotion. Motion till riksdagen **2012/13:V400 jg av Jonas Sjösedt m.fl. (V) .** **För framtidens jobb.**

1 Sammanfattning

För Vänsterpartiet är full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Vi presenterar i denna motion breda samhällsinvesteringar för att skapa fler jobb. Vi lägger förslag för att utjämna inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och som ökar den ekonomiska jämlikheten. Rättvisa är produktivt och ekonomisk jämlikhet är en framgångsfaktor för ett lands hela utveckling.

Vänsterpartiets prioritering är att investera i fler jobb i både offentlig och privat sektor. Vi skapar nya jobb genom kraftfulla satsningar på energiomställning, bostadsbyggande och infrastruktur för att Sverige ska gå före i klimatarbetet samtidigt som viktiga arbetstillfällen skapas i hela landet. Vi satsar på fler anställda i välfärden för att stärka kvaliteten i stället för att låta pengarna gå till vinster. Vi gör omfattande satsningar på utbildningsplatser och arbetsmarknadsåtgärder för att rusta människor till ett hållbart arbetsliv med plats för fler. Vi gör bl.a. en kraftig satsning på fler lärare i skolan och på att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

Investeringar för framtidens jobb:

Vi vill genomföra en kraftfull satsning på gröna jobb för miljön och klimatet. Ska Sverige på allvar ta sig an klimatomställningen är detta framtidens arbetsmarknad. Vi gör en storsatsning på solenergi, vindkraft och energiomställning. Vi investerar i ett nytt klimatprogram med stöd till kommuner, landsting och företag för att bygga ut sol- och vindkraft.

Vi vill göra en genomgripande satsning på byggande. För att bygga bort bostadsbristen behöver vi nå målet om 20 000 hyresrätter om året. Därför vill vi införa ett långsiktigt investeringsstöd för byggande av hyresrätter till rimliga hyror och som bidrar till energiomställningen. Det är dags att rusta upp miljonprogrammen, skolor, äldreboenden och sjukhus. Vi föreslår därför en omfattande upprustningssatsning. Tillgängligheten förbättras genom ett särskilt investeringsstöd.

Genom våra satsningar på kraftigt ökad kapacitet och underhåll på järnvägen kan förseningar på allvar minskas för både människor och gods. Vi presenterar också en rad förslag för att öka resandet med kollektivtrafik. Genom dessa satsningar skapar vi många nya jobb.

Vi storsatsar på bättre kvalitet i vård, skola och omsorg. Totalt ger våra satsningar drygt 53 000 fler anställda. Framför allt satsar vi på mer personal och utbildning inom äldreomsorgen.

Vi vill genomföra omfattande satsningar för att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Vi föreslår en engångsskatt för de fyra storbankerna. Vi menar att det finns goda skäl att ta in en del av de övervinster de gör och i stället sätta dem i produktiv användning. Engångsskatten

finansierar en bred satsning för att minska ungdomsarbetslösheten.

Vi inför en gymnasiegaranti som innebär att alla ska ha rätt till gymnasieutbildning innan de fyller 25 år och ett Generationsväxlingsprogram på arbetsmarknaden. 25 000 jobb till unga skapas genom satsningar på lärlingsanställningar i bristyrken, trainee-program i offentlig sektor och utbildningsvikariat i omsorgen.

Vi inför ett särskilt statsbidrag för att öka lärartätheten i grundskolan och en extra förstärkning av resurser till skolor med särskilt stora behov.

Vi höjer studiemedlen eftersom vi menar att det är rimligt att studerande får goda ekonomiska villkor och därmed kan koncentrera sig på sina studier. Det är ekonomiskt lönsamt både för individen och för samhället.

Vi vill förbättra vardagen för alla dem som arbetar kvällar, nätter och helger genom att lägga pengarna på 15 000 platser inom barnomsorg på obekväm arbetstid och till att stimulera kommunerna så att barn till arbetslösa och föräldralediga ges rätt till 30 timmars förskola. På så sätt stärks småbarnsföräldrars möjligheter att arbeta och få ett arbete. Detta finansieras genom att vi slopar RUT-bidraget.

Vi vill skapa ett tillgängligt arbetsliv där fler får plats. Vi avskaffar programmet Fas 3 och ersätter det med subventionerade jobb med avtalsenlig lön och utbildningsplatser. Vi satsar på förbättrad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och ett förstärkt arbetsmiljöarbete.

Vi vill öka den ekonomiska jämlikheten och efterfrågan i ekonomin. Därför lägger vi bl.a. förslag om stärkt arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring samt en rad förslag för att förbättra ekonomin för ensamstående föräldrar och för ekonomiskt utsatta barn.

Vi vill öka jämställdheten och den ekonomiska jämlikheten mellan kvinnor och män. Vi lägger därför förslag om individualiserad föräldraförsäkring, rätt till heltid och förbättrad barnomsorg. Vi ökar anslagen till kvinnojourer och Diskrimineringsombudsmannens förebyggande arbete.

I motsättning till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik. Med regeringens politik har den privata konsumtionen tillåtit att öka på bekostnad av investeringar i skola, sjukvård och äldreomsorg. I och med detta minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av ekonomiska resurser. Ojämlikheten breder ut sig, inkomstskillnaderna ökar och samhället dras isär samtidigt som arbetslösheten ökar. Framförallt har långtidsarbetslösheten ökat kraftigt. Antalet personer som varit utan arbete mer än 2 år uppgår för närvarande till över 70 000, vilket är en ökning med hela 188 procent sedan regeringen tillträdde i oktober 2006. Samtidigt uteblir samhällsnyttiga investeringar och nödvändiga arbetsuppgifter blir inte utförda. Det är, inte minst ur ett samhälls-ekonomiskt perspektiv, en oansvarig politik.

Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än idag och vi vet att viljan att betala skatt är god om det finns en tydlig koppling till satsningar på exempelvis sjukvård, skola och äldreomsorg.

Vi tar därför steg mot ett skattesystem byggt på principen skatt efter bärkraft och likformighet. Med vår politik får alla löntagare upp till medelinkomst oförändrad inkomstskatt i förhållande till dagens regler. Vi föreslår att jobbskatteavdraget trappas av från en månadsinkomst på 30 000 kronor. För inkomster som är högre än så görs en avtrappning av jobbskatteavdraget, alltså en skattehöjning. Om man tjänar mer än 50 000 kronor i månaden får man inget jobbskatteavdrag.

Det är dags nu att öka investeringarna, jämlikheten och möjliggöra satsningar på jobben för att höja kvaliteten i välfärden och genomföra klimatomställningen. Det ger en bättre samhällsekonomiskt hållbar utveckling. Vänsterpartiet vill ha ordning och reda i ekonomin.

Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:11

Onsdagen den 17 oktober 2012

Kl. 09:00 - 16:01

1 § Partiledardebatt

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag vill fästa kammarens uppmärksamhet på att vi bland åhörarna vid partiledardebatten har ordföranden för den ryska dumans utrikesutskott Aleksej Pusjkov samt representanter från den diplomatiska kåren närvarande. Varmt välkomna!

Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det handlar om 650 anställda på Sony Mobile i Lund, 230 på Holmens i Hallstavik, 330 på Volvo Bussar i Säfle, 450 medarbetare på SSAB i Borlänge, Oxelösund och Luleå och i morse anställda på Telia Sonera. Nu slår varselvågen mot Sverige med stor kraft. Det är 45 000 anställda som hittills i år fått besked om att just deras jobb är hotat.

Runt köksborden sprider sig nu en oro inför framtiden. Frågorna är många. Kommer jag att få behålla mitt jobb nästa månad? Kommer familjen att klara av att betala lånen på huset? Kommer ungarna att kunna vara kvar i skolan, eller tvingas familjen flytta?

Det är om detta dagens partiledardebatt borde handla, om varslen, vardagen och verkligheten. Det handlar om de vägval som Sverige måste göra i dag för att klara jobben och välfärden i framtiden. Socialdemokraternas budgetalternativ handlar om exakt detta: Fler jobb för Sverige.

Herr talman! Världen förändras, och Sverige måste hänga med. Framtidens arbetsmarknad kräver mer av kunskap, inte mindre. Just nu pågår ett globalt kunskapsrace om den mest kompetenta arbetskraften och de bäst utbildade och kreativa människorna.

Allt fler länder vill vara med. Kina och Indien storsatsar på utbildning, innovation och forskning. Också Sverige måste rustas för framtiden. Det krävs en modern affärsplan för Sverige. Det behövs en samlad strategi för hur vi kan skapa jobb i växande och kunskapsintensiva företag, stänga det stora rekryteringsgapet på svensk arbetsmarknad och sätta innovation i centrum för politiken.

För att klara jobben måste mindre och medelstora företag kunna expandera och anställa. Därför vill vi låta staten ta över ansvaret för den andra sjuklöneveckan.

För att klara framtidsjobben föreslår vi ett nytt klimatinnovationsprogram, förstärkt kapitalförsörjning till regionala inkubatorer, ett nationellt kompetenscentrum för upphandling och ett ökat exportstöd för svenska företag.

Därför är det så viktigt med strategisk samverkan med svenskt näringsliv och stora framtidsbranscher. Därför vill vi lyfta upp innovationsarbetet på högsta politiska nivå under ledning av statsministern. Allt detta väljer regeringen bort.

Här går fortsatt en av de främsta skiljelinjerna i svensk politik: kunskap, eller en väg mot låga löner. Sverige kan aldrig bli billigast. Men om vi arbetar tillsammans kan vi bli bäst.

Herr talman! För bara några veckor sedan presenterade regeringen sin budget, fylld med optimistiska prognoser om ekonomin och jobben. Borgs glädjekalkyler kändes förlegade nästan samma dag som de hade presenterats.

I stället för att prioritera investeringar i det som vi vet bygger Sverige starkt valde regeringen återigen att låna till stora skattesänkningar. Men det fanns inget nytänk kring jobben.

Herr statsminister! Jag har förstått att ni inte lyssnar på oss i oppositionen. Jag har förstått att ni inte längre lyssnar till era egna experter och forskare. Men ni borde lyssna till de 400 000 människor som går arbetslösa runt om i Sverige. De kan berätta för er att regeringens prioriteringar inte fungerar. Ni borde lyssna till de nästan 100 000 unga människor som i dag går arbetslösa. De kan berätta för er att det behövs en ny jobbpolitik i Sverige. (Applåder)

Herr talman! Arbetslöshet är alltid ett stort slöseri. Det är dyrt för den enskilde, kostsamt för nära och kära men också en förlust för oss alla och samhället. Det som står oss dyrast är egentligen den förlorade potentialen, att vi inte tar tillvara alla människors vilja och förmåga till arbete.

Jesper är 27 år och bor i Sigtuna. Tidigare var han långtidsarbetslös och levde på försörjningsstöd. Dagarna och veckorna gled ihop, och till slut kände han sig helt värdelös. Ett politiskt beslut förändrade Jespers liv. Han fick ett resursjobb och anställdes i kommunen.

Nu får han användning för sina talanger i köket. Han jobbar och stormtrivs på Nyborgens förskola i Sigtuna. Både han och hans chefer är helt övertygade om att han kommer att få ett nytt jobb efter detta

jobb. Det har betytt oerhört mycket för honom att få det arbetet. Han har fått tillbaka det allra viktigaste, sitt självförtroende.

Ett beslut kan förändra en människas liv. Tänk på hur mycket det skulle betyda för de 30 000 människor som regeringen har gömt undan i fas 3 där de förbjuds att göra riktiga arbetsuppgifter och inte får ett riktigt arbete. Tänk om vi skulle kunna ge dem riktiga arbetsuppgifter, riktiga jobb och en riktig lön.

Vi socialdemokrater står upp för våra värderingar. Alla kan växa genom utbildning och arbete. Alla jobb behövs. Alla människor räknas. Därför är vårt besked tydligt. Vi kommer att avskaffa fas 3 och ge de 30 000 människor som finns där i dag riktig utbildning eller arbete. (Applåder)

Herr talman! Framtiden vinnns eller förloras i skolan. Jag tror att det finns ganska många föräldrar och lärare som hade förhoppningar på regeringen. När ni tillträdde trodde de att man nu skulle styra upp skolan, skapa lite ordning och reda, och nu skulle ungarna lära sig mer i klassrummet.

Efter sex år med Jan Björklunds skola är det inte bara elevernas betyg som faller utan också utbildningsministerns. I Lärarnas tidning får utbildningsministern betyget 1,5 av 5 möjliga av Sveriges lärare: icke godkänt, det duger inte.

Vi måste ställa högre krav än så på svensk utbildningspolitik. Vi socialdemokrater har med kritiska ögon granskat vår egen politik. Vi har gjort ett rejält omtag och kommit fram till att Sverige måste investera kraftfullt och klokt i en bättre skola.

Det vi vet av forskningen är att det finns ingenting som betyder så mycket för elevernas resultat i skolan som att de möter en riktigt bra och engagerad lärare. Därför investerar vi stort i lärarnas fortbildning. Vi investerar i det pedagogiska ledarskapet för Sveriges rektorer.

Men vi vet också av forskningen att det betyder något hur stora klasserna är och att det betyder mest för de minsta barnen hur stora klasserna är. Därför investerar vi 2 miljarder kronor i mindre klasser i lågstadiet och förskoleklassen så att barnen får mer tid med sin lärare och kan lära sig mer så att vi får ett bättre skola. (Applåder)

Vi tar det också ett steg längre. Vi säger att förskoleklassen borde bli obligatorisk. Alla barn borde gå i förskoleklassen så att vi får en tioårig skolplikt. Vi vet av forskningen att tidiga insatser för barns lärande innebär att fler barn lär sig och klarar sitt liv ännu bättre. Det är ett bra beslut som Sveriges riksdag skulle kunna fatta.

Om man menar allvar med att förbättra svensk skola måste man satsa på de små barnen och stimulera dem under hela deras skolgång. Detta är en möjlighet att få skolan att förbättras.

Vi har i vårt budgetalternativ finansierat ett miljardprogram för en världsledande skola. Vi har gjort vår hemläxa. Socialdemokratin väljer framtiden. (Applåder)

Herr talman! Man kan inte beskylla regeringens utbildningspolitik för att vara särskilt framtidsinriktad. I stället för att höja kunskapskraven presenterar regeringen nu det ena förslaget mer bakåtsträvande än det andra. Först kom subventionerad läxhjälp, men bara till de föräldrar som har råd att göra ett skatteavdrag. Här går en tydlig skiljelinje mellan oss och regeringen. Vi socialdemokrater garanterar läxhjälp till

alla elever. (Applåder)

Sedan kom Björklunds ettåriga gymnasieskola. Skoltrötta elever ska i framtiden inte mötas med höga förväntningar och stöd utan med lägre kunskapskrav. Problemet för regeringen är att arbetsgivarna sågar förslaget.

Herr talman! Listan på arbetsgivarorganisationer som dömer ut en ettårig gymnasieutbildning är så lång att jag inte skulle hinna läsa upp alla namn. Det är frisörföretagen, butikerna, åkeriföretagen, tapetserarmästarna, golvbranschen och entreprenörsföretagen – ingen tror på detta! Vi socialdemokrater håller med företagarna. Vi tycker inte heller att man ska utbilda ungdomar rakt ut i arbetslöshet. (Applåder)

Herr talman! Nu har det gått sex år med den här regeringen, och verkligheten har blivit deras värsta fiende. Jag misstänker att de borgerliga partiledarna i debatten kommer att försöka flytta fokus bort från att arbetslösheten ökar, bort från att skolresultaten sjunker och bort från att klyftorna ökar. Regeringspartierna vill i stället tala om oppositionen och vad som kanske kan hända om två år. Men jag tror att de flesta som lyssnar på debatten är mer intresserade av att höra svaren på vad ni vill göra för att vända utvecklingen i Sverige.

Jag vill avsluta med två frågor till statsministern. Förra gången vi debatterade i denna kammare valde ni bort skolan för krogmomsen. Den här gången väljer ni bort skolan för bolagsskattesänkningen. Varför väljer statsministern gång på gång bort skolan? Den andra frågan gäller arbetslösheten, som nu är högre än när ni tillträdde.

Långtidsarbetslösheten har ökat med 30 procent. När ska er politik ge resultat, statsministern? När kommer jobben, Fredrik Reinfeldt? (Applåder)

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Vi har i varje budget satsat mer på skolan. Varje elev i grundskola och gymnasieskola har fått ökade resurser över alliansregeringens tid vid makten. Utanförskapet har minskat med över 200 000 sedan alliansregeringen tillträdde. Ni osynliggjorde människor genom stora förtidspensioneringar. Vi har brutit denna utveckling.

Den teknik som Mikael Damberg använder – att inte tala om det som står i Socialdemokraternas motion – är lite vanskelig. Han berättar inte om den politik som Socialdemokraterna står för: att profilera miljonerna men skippa miljarderna. Jag tror inte på den ingången till att debattera, Mikael Damberg. Det är bättre att stå upp för det som står att läsa i era dokument.

Ni har 30 miljarder i höjda skatter och avgifter på produktion, arbete och företagande, framför allt för unga. Bara en tiondel av detta förs tillbaka till företagande för att underlätta förutsättningarna för arbete. Det är en gigantisk utbyggnad av bidragssystemen. Stå upp för er politik! Berätta om den! Profilera inte miljonerna, utan tala om miljarderna! Berätta för svenska folket vad ni föreslår!

Detta är inte det enda problemet med er budgetmotion. Den är också svår att räkna på. Det kan synas tekniskt, men ni redovisar bara inkomster och utgifter för ett år. Det har ni inte gjort tidigare. Miljöpartiet och Vänsterpartiet gör det för tre och fyra år. Budgetmotionen är faktiskt på fyra år. Ni bryter inte ned era

utgiftsförslag inom varje utgiftsområde. Det har ni gjort tidigare, och det gör era samverkanspartier. Ni anger inga beräkningar för den offentliga sektorns finanser, ingenting för kommunsektorns finanser och inget om statsbudgetens saldo eller statsbudgetens utveckling. Det har ni gjort tidigare, men det har ni slutat med. Det gör Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Ni anger inte om era efterfrågestimulanser, som är rätt omfattande – a-kassa, sjukförsäkring, sänkt avgift för medlemskap i a-kassa och så vidare – är tillfälliga eller permanenta. Man brukar ange om det är tillfälligt.

För vem är detta ett problem? Det är ett problem för svenska folket, för det är på denna budget Socialdemokraterna gör anspråk på att regera Sverige. Den är helt ofärdig, och den är i det närmaste ogenomtränglig.

Jag har en fråga: Har ni kompenserat kommuner och landsting och stat för att ni höjer arbetsgivaravgiften för unga i år? Det hade ni inte gjort förra året. (Applåder)

Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Svaret på frågan är ja.

Jag måste bara säga en sak först, herr talman: Jag var lite avundsjuk på statsministern i går. Tänk att få vara på plats på Olympiastadion, se fotbollen och se att man ligger under med 4–0 och vänder det på en halvtimme! Alla vi som älskar fotboll skulle ha velat vara på plats, vill jag säga. Men det finns också en lärdom att dra av detta, tror jag. Om man ligger under med 4–0 i halvtid kan man inte fortsätta att spela i andra halvlek som man spelade i första halvlek. Då måste man tänka nytt. (Applåder)

Efter sex år är arbetslösheten högre än när du tillträdde, Fredrik Reinfeldt. Långtidsarbetslösheten har ökat med nästan 300 procent. Långtidsarbetslösheten för unga människor har stigit med 700 procent. Sysselsättningsgraden har sjunkit. Men regeringen låtsas som om ingenting har hänt. Nu slår varselvågen in mot Sverige, och statsministern säger: Jag ska fortsätta på precis samma sätt som förut! Det är någonting märkligt med det. Jag tror att det behövs ett nytänk. Det verkar som att statsministern inte är förmögen att tänka nytt kring de åtgärder som både verkligheten och forskarna säger inte fungerar. Låt oss göra någonting annat! I mitt anförande föreslog jag en lång rad åtgärder som skulle få fart på jobben och som skulle stärka Sveriges konkurrenskraft men också bekämpa arbetslösheten här och nu. När kommer jobben, statsministern? (Applåder)

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag ska återkomma i mitt anförande till att också jag ser behov av att ta in hur varsel påverkar Sverige. Det måste man alltid vara beredd att göra.

Min kritik mot Mikael Damberg är att han står och talar om annat än det som står i Socialdemokraternas motion. Det är att vilseföra svenska folket. Berätta om det som står där! Vi förstår behovet av att profilera det som sägs i miljoner medan ni döljer miljarderna. Det är inte hållbart. Socialdemokratin måste börja tala om det som står i era motioner.

Mikael Damberg säger: Svaret är ja. Vi har kompenserat! Det går inte siffermässigt att följa detta, men det står i texten. Då kommer det intressanta. Ni har alltså kompenserat fördubblad arbetsgivaravgift för unga för kommun, landsting och stat, men inte för den privata sektorn – för det kan de gott ha! Där sysselsättningsökningen har kommit

sedan 2006 – med över 200 000 fler sysselsatta – ser socialdemokratin inga som helst problem att isolerat öka kostnaderna för att anställa unga. Varför har ni kompenserat landsting, kommuner och stat? Vad är skillnaden mot den privata sektorn? (Applåder)

Anf. 6 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att statsministern och regeringspartierna ägnar enorm kraft åt att tricksa med siffror. De omvandlar en sänkning på 8 miljarder kronor av bolagsskatten till en skattehöjning. Så kan vi inte föra en politisk debatt i Sverige. Jag tror att det är viktigt att se att statsministern försvarar skatteundantag som verkligheten har visat inte fungerar.

Då måste man, om man lever i verkligheten, fundera över detta: Om det här inte har fungerat, och om den politik vi nu har fört inte har gett de jobb vi trodde att den skulle göra och hoppades på kanske man ska ompröva den och göra någonting annat. Rikta insatserna till de ungdomar som behöver det! Inrätta inte ett förbud för ungdomar att få insatser från Arbetsförmedlingen de första tre månaderna, utan garantera i stället unga människor jobb eller utbildning inom sex månader, som vi föreslår! Vänd på perspektivet! Gör nya insatser för de unga människor och de arbetslösa som skulle behöva det!

Det är en smartare politik. Inför mer av näringspolitik i Sverige! När vi ser att varselvågen slår mot landet måste Sverige ta nya initiativ. Vi vill bjuda in regeringen: Lägg fram förslaget om korttidsarbete och introduktionsjobb nu! Vänta inte i två år på det! Så kan vi möta krisen starkare tillsammans. (Applåder)

Anf. 7 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag får gratulera Mikael Damberg till ett passionerat tal om innovation, utbildning och vikten av att bygga Sverige starkt genom att satsa på de unga och på innovationskraften.

Jag skulle också vilja ta upp ett annat tema som knyter an till det du talade om – att alla behövs. För ett par veckor sedan såg vi bilden av Ali som sydde ihop sin mun i protest mot att han höll på att bli utvisad från Sverige till Italien, där det hade begåtts övergrepp mot honom som flykting.

Socialdemokraterna har lagt grunden för mycket av den migrationspolitik och den lagstiftning som vi fortfarande hanterar i dag. Jag tycker därför att det är relevant att ställa två frågor till Mikael Damberg. Anser Socialdemokraterna, som Miljöpartiet, att Sverige ska använda de möjligheter som finns i EU-regelverket att sluta avvisa unga, barn och människor som befinner sig i samma situation som Ali till Italien när de inte ska få uppehållstillstånd här?

Nästa fråga handlar om att Socialdemokraterna tidigare har vägrat att ge papperslösa rätt till vård. Nu när ni befinner er i opposition har vi hört lite andra tongångar. Det framgår av era motioner att ni står bakom reformen när det gäller barn. Men var står egentligen Socialdemokraterna i frågan när det gäller vuxna papperslösas och gömdas rätt till vård på åtminstone lika villkor som de asylsökandes?

Jag skulle vilja säga att det är en angelägen fråga. Tack vare den migrationspolitiska överenskommelse som Miljöpartiet har träffat med regeringen kommer vi här i kammaren att under året få ta ställning till ett regelverk där vi ger papperslösa och gömda människor i Sverige rätt till en grundläggande vård i vårt moderna välfärdsland.

Anf. 8 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Flyktingpolitiken engagerar och berör, inte minst nu när vi ser hur fruktansvärt många människor tvingas fly undan krig i Syrien och på andra ställen runt om i världen. Dessa människor söker också sin fristad i Sverige och har rätt att få den. Det är en fråga som handlar om människovärde och respekt för andra människor. Det är viktigt att man ser över de regelverk som finns för att se att de följs, men jag är lite förvånad över att Miljöpartiet ställer frågan om migrationspolitiken till mig.

Det är Miljöpartiet som nu har ingått ett samarbete med regeringen. Det är väl ni som ska reda ut hur de här reglerna ska se ut. Ställ gärna den frågan till de borgerliga! Eller ni kanske har interna diskussioner om detta. Du vet likaväl som jag, Åsa Romson, att vi vill förändra regelverket eftersom vi tycker att det har blivit för strikt när det gäller vilka som har rätt att stanna i Sverige. Vi vill inte minst se över de ömmande skälen som ska kunna vara en väg in i Sverige när ingenting annat hjälper.

Det här är viktiga frågor för oss, men jag tror att du ska ställa dem till regeringen. Jag har inte sett det förslag om de papperslösa som du ställer frågan om. Vi har, precis som du säger, förflyttat vår position. Vi har tänkt till om de papperslösa eftersom vi ser att de lever i en mycket utsatt situation, men vi har fortfarande inte sett det förslag som regeringen och Miljöpartiet ska presentera. Vi vet inte om det är tillräckligt långtgående. Vi vet inte om det är tillräckligt genomtänkt. Vi kommer att titta på det förslaget med stort intresse, men vi har fortfarande inte sett det. (Applåder)

Anf. 9 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Det finns ingenting som gläder oss i Miljöpartiet så

mycket som när vi kan få partier att förändra sig i en mer humanitär och mänsklig riktning. Därför välkomnar vi naturligtvis att Socialdemokraterna i opposition har lyckats förflytta flera av sina positioner på det migrationspolitiska området. Men vi är lite oroliga för att just ni slipper den debatt som ofta förs mellan andra partier här i kammaren om hur vi i realiteten ska göra det mänskligt och människovärdigt att komma till Sverige, söka skydd, söka en återförening med sin familj och skapa ett liv där man ser en framtid. Många av de regler som vi har att hantera kommer från en regering som ditt parti har ingått i och som vi har fört många diskussioner med, Mikael Damberg. Det är inte irrelevant vilka förslag som kommer hit och på vilket sätt den här kammaren kan enas brett och över partigränserna. Alliansregeringen och Miljöpartiet har ganska ingående beskrivit förslaget när det gäller rätten till vård för papperslösa i budgeten. Vi skulle välkomna om Socialdemokraterna helhjärtat omslöt det förslaget och inte bara var lite luddiga i sin motion med att barnen räknas men inte de vuxna. (Applåder)

Anf. 10 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Vi har läst budgeten med intresse, men vi väntar på det konkreta förslaget. Vi vill gärna se det innan vi säger ja eller nej till ert förslag. Det blir intressant att läsa det när ni väl lägger fram det. Nu får jag inte ställa frågor, men man kan ju undra hur Miljöpartiet känner för den ordning vi har i Sverige i dag och som ni är ansvariga för. Miljöpartiet kan inte helt frigöra sig från ansvaret för den politik som man nu säger sig vilja understödja. Det blir lite grann att både ha kakan och äta den.

Anf. 11 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag är ledsen, men Mikael Damberg får nog finna sig i att vi i replikskiftena på Dambergs anförande också ställer frågor om

Socialdemokraternas alternativ. Jag tycker att Mikael Dambergs inledning var en bra beskrivning av några av de utmaningar som Sverige står inför. Det kommer varsel nu på löpande band. Den europeiska skuldkrisen får följd effekter i Sverige som vi knappt kan värja oss emot men som vi måste hantera. Så långt är vi helt överens. Det är dock inte den som beskriver problemen mest högljutt som vinner, utan det gör den som redovisar de bästa åtgärderna, Mikael Damberg. Det är därför man måste granska de åtgärder ni föreslår.

Det är ovedersägligen så att i den budgetmotion ni lägger fram föreslår ni skattehöjningar för företag i Sverige med tiotals miljarder. Den enskilt största åtgärden ni föreslår, och statsministern nämnde den också, är en höjning av arbetsgivaravgifterna för ungdomar med 16 miljarder brutto. 16 miljarder ska läggas på arbetsgivare som anställer ungdomar.

Vi säger att om man gör det kommer det att drabba människor. Fler människor kommer att stå utan jobb, och ungdomar kommer att få sparken. Då säger ni att så är det inte alls, det är ineffektivt och det får inga effekter. Jag häpnade när jag hörde Mikael Dambergs svar på Fredrik Reinfeldts fråga om ni ska kompensera kommunerna. Låt mig i all ödmjukhet ställa denna fråga, Mikael Damberg: Om höjda arbetsgivaravgifter på 16 miljarder inte får några som helst effekter, varför kompenserar ni då kommunerna? (Applåder)

Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att se att med den kris som nu slår mot Sverige kommer kommunerna att vara i ett mycket bekymmersamt läge. Det här är ett sätt för oss att kompensera kommunerna och ge dem mer pengar än vad regeringen gör. Vi gör det på flera olika sätt genom stora skolsatsningar, genom stora satsningar

på förskolan och genom satsningar på äldreomsorgen. Det är viktiga satsningar som kommunerna behöver för att klara den här krisen. Det här är ett sätt att göra det på.

Jag vill fundera lite grann på verkligheten. Det blir ju väldigt teoretiskt. Jan Björklund säger att man ska utvärderas efter de åtgärder man beskriver. Ja, så är det, men man ska också utvärderas efter de resultat man levererar. Är Jan Björklund nöjd med sysselsättningsutvecklingen för unga människor i Sverige? Arbetslösheten har ökat det senaste året. Kan det inte finnas andra insatser än de som ni föreslår som behöver göras för att unga människor ska få jobb? De unga människor som saknar gymnasieutbildning i Sverige i dag får inga jobb. Det spelar ingen roll hur arbetsgivaren ser ut om man inte har gymnasieutbildningen på plats.

Därför vill vi införa ett utbildningskontrakt som gör att alla unga människor garanteras en gymnasieutbildning. Det är mycket svårt för unga människor att få jobb om de inte har erfarenhet. Därför vill vi införa möjligheter till praktik, traineeplatser och arbete för unga människor så att ingen ung människa ska behöva gå arbetslös i mer än sex månader. Det handlar om en garanti som innebär att unga människor ska få utbildning eller arbete inom sex månader när de går arbetslösa. Det är ett sätt att ge de här unga människorna en möjlighet att komma tillbaka.

Så kan man också jobba. Det ser inte ni. Ni lämnar unga människor med svaret att ni en gång i tiden har genomfört ett skatteundantag. Det har inte fungerat, men ni gör ingenting annat för att komma till rätta med den ungdomsarbetslöshet som nu ökar. Långtidsarbetslösheten för unga människor har ökat med 700 procent under den tid som ni har haft makten. Är det inte så, Jan Björklund, att om man har gjort

någonting som inte fungerar kanske man ska stanna upp och tänka till en gång till? (Applåder)

Anf. 13 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att alla åhörare noterade att Mikael Damberg lyckades dra över sina 120 sekunder utan att tillnärmelsevis försöka svara på min fråga. Han återupprepade sitt inledningsanförande i miniatyrformat i stället.

Jag tar frågan en gång till för säkerhets skull. Jag kan lämna över den skriftligt om det behövs. Ni säger att höjda arbetsgivaravgifter inte spelar någon roll för Sveriges arbetsgivare. Det är därför ni kan göra detta. Vi säger att det kommer att spela roll. Arbetsgivarna får mindre pengar att anställa människor för. Ni säger att det inte spelar någon roll och att det inte kommer att påverka sysselsättningen ett dugg, men ändå finner ni anledning att kompensera kommunerna för detta.

Mikael Damberg började tala om andra statsbidrag till kommunerna, men det var inte det jag frågade om. Ni vill uttryckligen kompensera kommunerna för de höjda arbetsgivaravgifterna. Det var det Damberg sade. Det står i er budgetmotion. Det är korrekt. Ni vill göra det. Kommunerna skulle bli jätteglada för det eftersom de annars skulle få mycket höga utgifter och få sparka folk. Höjda arbetsgivaravgifter innebär att färre kan anställas. Om det gäller i kommunal sektor gäller det även i privat sektor, Mikael Damberg. Du får en chans till. Varför kompenserar ni kommunerna när det inte behövs eftersom det ni föreslår inte ger några effekter? (Applåder)

Anf. 14 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att alla som lyssnar notar att regeringspartierna nu argumenterar hejdlöst för en politik som inte har fungerat. Det

skulle de kunna göra om den politiken hade gett resultat, att jobben hade kommit och att unga människor hade fått de jobb som Jan Björklund tror att de har fått genom det här skatteundantaget. Nu har det inte kommit några jobb, och då måste man fundera över om detta kanske inte var lösningen.

Många unga människor saknar en gymnasieutbildning, och vi garanterar en gymnasieutbildning. Det väljer du bort i ditt budgetalternativ, därför att du väljer att satsa på bolagsskatten. Vi säger att unga människor ska garanteras jobb eller utbildning inom sex månader, men det väljer du bort. I stället har regeringen valt att införa ett aktivitetsförbud på arbetsförmedlingarna de första tre månaderna för unga människor.

Vi säger att sju av tio företag runt om i Sverige i dag har svårt att rekrytera arbetskraft därför att de inte hittar rätt kompetens. Då väljer regeringen att dra ned på högskoleplatserna de kommande åren med 20 000 platser i stället för att bygga ut utbildningssystemet så att unga människor kan få en adekvat utbildning, en bristutbildning eller en yrkesutbildning, för att kunna ta de jobb som trots allt finns i Sverige. Här går en skiljelinje i synen på vad som skapar jobb i Sverige. (Applåder)

Anf. 15 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Precis som Mikael Damberg sade i sitt inledningsanförande förekommer det varsel. Människor känner oro, och företagen skär ned runt om i landet. Under de senaste veckorna har vi hört att detta sker överallt, från Säfle och Glasriket till Luleå och Oxelösund. Därför är det så häpnadsväckande att Mikael Damberg i sitt inledningsanförande inte nämner de största kostnadsposterna i Socialdemokraternas budget!

Den här regeringen har lagt fast en offensiv investeringsbudget på grund av den oro som finns, på grund av de nedskärningar som nu görs och på grund av den lågkonjunktur som Sverige faktiskt befinner sig i. Vi har lagt fast en investeringsbudget för jobb, skola, infrastruktur och forskning – satsningar som Socialdemokraterna faktiskt tycker är för mycket. Det är satsningar som man tycker är oansvariga och vidlyftiga.

Det är lite märkligt med Socialdemokraternas politik, tycker jag. Man snackar om de små miljonerna men glömmer bort de stora miljarderna som man håvar tillbaka i höjd skatt.

I ett halvår har nu Socialdemokraterna pratat lite grann om näringslivet och innovationer, men när man läser budgeten ekar den här berömda affärsplanen väldigt tomt. I svenskt mästerskap i skattehöjning mot det svenska näringslivet vinner nu Stefan Löfven. Förra årets sossebudget innehöll 22 miljarder i skattehöjningar för det svenska näringslivet. Löfven slår till hårt, lägger till ytterligare miljarder och är nu uppe i 30 miljarder.

Jag vill därför fråga Mikael Damberg: Är det rimligt i tider av oro, lågkonjunktur och varsel att lägga på en kostnadsmäll på 30 miljarder för dem som skapar jobben i Sverige? Det är de facto vad det innebär med Socialdemokraternas budget. Varför ger ni miljoner till det svenska näringslivet men tar tillbaka miljarder från de företag och de arbetare som berörs? (Applåder)

Anf. 16 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att regeringspartierna ska vara försiktiga med att tricksa alltför mycket med siffrorna. Om en skattesänkning på 8 miljarder på bolagsskatten ska beskrivas som en skattehöjning i

Sverige försvinner alla valörer för politikens besked. Jag tror att man ska vara försiktig när man räknar. Jag tycker att man ska vara tydlig när man räknar. Den enda förnyelse som jag ser i regeringens politik är väl att man har återgått till att göra som på Bo Lundgrens tid och lånar till skattesänkningar. Det är det som vi har kritiserat. Man ska göra *större* investeringar, och därför finansierar vi våra investeringar. Vi gör enorma investeringar i skola, utbildning och jobb men också i riktig näringspolitik.

Jag hade förväntat mig att Annie Lööf skulle tala om näringspolitik och prata mer om vad man egentligen borde göra. Jag hoppas att det kommer i ditt anförande senare.

Vi har, i mitt anförande, presenterat frågan om forskning och innovationer, inkubatorer, riskkapital, kapitalförsörjning, marknadskompletterande investeringsfonder och initiativ för offentlig upphandling – allt det som vi vet faktiskt ger resultat för företag som vill växa och anställa. Framför allt är den andra sjuklöneveckan viktig, då den betyder mycket för små och medelstora företag.

Annie Lööf, det ligger en bevisbörda på regeringen att faktiskt leverera resultat och inte bara en massa ord!

Jag vill ställa en fråga om varslen, för det kommer många sådana nu. Du är näringsminister, och det känns som att det är en viktig fråga att hantera för dig. När de här varslen slår mot Sverige blir många människor oroliga. Många riskerar att bli arbetslösa, och då vill de ha stöd, kanske i form av hjälp med en utbildning eller någonting annat. Kan du förklara, Annie Lööf, hur det kan komma sig att regeringen har sett till att Arbetsförmedlingen har betalat tillbaka 18 miljarder kronor de senaste åren trots att vi har 8 procents arbetslöshet?

Din egen arbetsförmedling i Jönköpings län kommer antagligen att betala tillbaka pengar i år, trots att arbetslösheten växer. Kan du förklara det kloka i att arbetsförmedlingarna betalar tillbaka pengar till regeringen trots att arbetslösheten ligger på 8 procent i Sverige? (Applåder)

Anf. 17 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Den här regeringen gör stora insatser både vad gäller arbetsmarknadsutbildning och utbildningsinsatser i det reguljära utbildningssystemet såväl som genom Arbetsförmedlingens försorg. Det gör vi för att möta människors oro och möjlighet att utvecklas.

Faktum kvarstår, Mikael Damberg, att ni lägger satsningar på det svenska näringslivet och innovationsklimatet. Jag vet det. Det är drygt 2 miljarder i satsningar som regeringen redan gör vad gäller inkubatorer, strategiska innovationsområden och liknande. Men problemet är att ni lägger ungefär 2,6 miljarder på svenskt näringslivsklimat men tar tillbaka 30 miljarder. Det är 14 miljarder på arbetsgivaravgifter för unga, ungefär 6 miljarder på restaurangmomsen och 8 miljarder på bolagsskatten.

Frågan som blir kvar är: Om Socialdemokraterna vill höja skatterna med 30 miljarder på ett år, vad har man då för ambition att höja skatten för det svenska näringslivet på en mandatperiod? (Applåder)

Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det är en talande tystnad från näringsministern om varför arbetsförmedlingarna ska betala tillbaka pengar till staten när 8 procent går arbetslösa i Sverige. I ett läge då varslen haglar mot Sverige ska arbetsförmedlingarna, i stället för att kunna använda insatserna aktivt för de unga människor som går arbetslösa och i stället för att ge de

människor som nu kommer att drabbas av arbetslöshet rejäla utbildningar och omställningsmöjligheter, betala tillbaka pengarna till Rosenbad. Det är ett märkligt besked från näringsministern att man inte tar det här frågorna på större allvar.

När det gäller näringspolitiken måste jag säga att det handlar om att göra saker och inte bara prata. Det handlar om att ta de här frågorna på stort allvar och faktiskt säga att regeringen som helhet tycker att innovation, forskningspolitik och strategisk samverkan med näringslivet är viktigt. Tyvärr har vi en regering som har kallat svenskt näringsliv för ett särintresse, som inte tycker att statsministern ska leda ett innovationsråd och som inte tycker att man ska jobba med strategisk samverkan mellan viktiga branscher och näringar i Sverige för att utveckla dem. Jag tycker att det är ett svaghetstecken för Sverige att vi har en så svag näringspolitik. (Applåder)

Anf. 19 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Mikael Damberg gör stort nummer av de socialdemokratiska satsningarna på utbildning och skola. Han nämner läxhjälpen och säger: Vi garanterar läxhjälp till alla!

Jag har tittat lite på vad de där 115 miljonerna ger, och det blir 22 öre per elev och dag. Jag vet inte om det förändrar särskilt mycket egentligen. Det är ett lovvärt initiativ, men tomma tunnor skramlar mest, brukar man ju säga.

Det var inte det som jag egentligen hade tänkt prata om, utan jag tänkte prata om en annan sak. Mikael Damberg säger att nu har man tänkt till om migrationspolitiken, och det är givetvis positivt att man tänker till. Vi har den senaste tiden bevittnat en debatt om just migrationspolitiken och särskilt Migrationsverkets stora problem med

att hantera den situation som vi har just nu som är akut.

Det kommer många människor till Sverige, nämligen ungefär 1 200 asylsökande varje vecka. Det är väldigt många människor. Prognosen för nästa år har skrivits upp till 50 000 asylsökande, och det kan komma ännu fler.

Det här innebär stora kostnader. Bland annat måste regeringen nu ta pengar från biståndsbudgeten för att lägga på bidrag och bostäder till nya invandrare som kommer och som dessutom många gånger saknar skyddsbehov.

Det saknas bostäder, vilket Migrationsverket slår larm om. Det finns inte plats i kommunerna. Det är redan mycket hög arbetslöshet bland utlandsfödda, i synnerhet bland utomeuropeiska invandrare. Vi har under året sett hur utbetalningarna av socialbidrag ökat ännu mer.

När jag, herr talman, läser Socialdemokraternas budgetmotion kan jag konstatera att man inte med ett enda ord belyser den akuta situationen. Ordet invandring finns över huvud taget inte med i den socialdemokratiska budgetmotionen trots att man nu, som Mikael Damberg säger, har tänkt till om migrationspolitiken.

Jag vill fråga Mikael Damberg hur Socialdemokraterna egentligen ser på den akuta situation som råder. Vad har Socialdemokraterna för lösningar på den akuta situation som vi just nu ser?

Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna har ett standardsvar på alla samhällets problem, och det är att det är

invandrarnas fel. Jag delar inte den analysen. Det är en magisk formel som ska lösa allt – arbetslösheten, skolan, statsskulden och världsfreden. Jag tror inte att det ligger till på det sättet.

Problemet för Jimmie Åkesson är att det inte fungerar så. Verkligheten är att de människor som kommit till Sverige, som fått jobb, bildat familj, skapat sig en framtid, betalar skatt och bidrar till det svenska samhället. Det är en helt annan bild än den som Jimmie Åkesson ofta målar upp.

Jimmie Åkesson säger att situationen är akut. Ja, situationen är verkligen akut – i Syrien. Där bombar regimen sin egen befolkning, sätter in attackflyg mot sin egen befolkning. Det är en akut situation, och då måste man som medmänniska, oavsett vilket parti man tillhör, ställa sig frågan: Vad är Sveriges svar, Europas svar, världens svar till de människor som drabbas av krig i Syrien? Är det att vi låter dem vara kvar där, att vi inte har någonting att säga dem, att vi vänder bort ansiktet och låtsas som ingenting? Så kan man inte agera om man känner någon form av medmänsklighet.

Sedan finns det mycket att göra i Sverige, inte minst med tanke på hur jobbpolitiken fungerar här. Jag hade en sådan diskussion med regeringspartierna nyligen och tycker att regeringen gör alldeles för lite för att bekämpa arbetslösheten när vi vet att det är en fråga som betyder oerhört mycket för de människor som kommer till Sverige.

Vi gör mycket stora investeringar i skolan. Jimmie Åkesson beskriver det med ett exempel på läxhjälp. Vi har förslag om mindre klasser. Vi har förslag om investeringar i lärare. Vi har förslag om investeringar i de skolor som har störst utmaningar. Vi föreslår investeringar i sommarskolor för de elever som halkar efter. Vi har ett stort program

för investeringar i skolan, och det handlar inte bara om läxhjälp. Läxhjälp är dock ett viktigt förslag för att vända svensk skola. Jimmie Åkesson gör även detta till någon form av invandrarfråga. Jag begriper det inte. (Applåder)

Anf. 21 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Att jag lyfter upp exemplet läxhjälp beror på att det handlar om så oerhört lite pengar trots att man talar så mycket om det. Om de övriga satsningar på skolan som Mikael Damberg talar om är i samma omfattning ger jag inte mycket för den socialdemokratiska skolpolitiken.

När Mikael Damberg får en konkret fråga om hur Socialdemokraterna ser på migrationspolitiken, som han egentligen inte berör med ett enda ord i sin budgetmotion, kommer de vanliga flosklerna. Han tar upp situationen i Syrien, den mänskliga katastrofen i Syrien. Jag instämmer naturligtvis i beskrivningen av att situationen där är akut och att de problem vi har i Sverige kan verka ganska små i förhållande till de problem som finns i Syrien.

Mikael Damberg efterlyser svar. Vilket är världens svar? Vilket är Sveriges svar? Sveriges svar på detta är just nu att regeringen tar pengar från biståndsbudgeten och lägger på mer invandring. Hur ser Mikael Damberg och Socialdemokraterna på den svenska migrationspolitiken i dag? Det är bland annat svaret på den frågan jag skulle vilja ha. Det svaret har jag inte fått, tyvärr.

Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Om Sverigedemokraterna inte kan läsa budgeten och se att vi har 3 miljarder i satsningar på svensk skola och gör miljardinvesteringar i utbildningssystemet i övrigt då ger jag inte

mycket för hur ni läser budgetmotioner. Jag förutsätter att ni kommer att läsa våra kommittémotioner om migrations- och flyktingfrågor som vi också väckt. Där redogör vi exakt för hur vi ser på de frågor som Jimmie Åkesson tar upp i debatten.

Här finns en fundamental skillnad som handlar om att Jimmie Åkesson helst inte vill tala om det som faktiskt skulle betyda något – jobbpolitiken, skolpolitiken, hur vi ska hantera mottagandet i kommunerna, hur vi löser det, hur man jobbar med modersmålsstöd i skolan för de grupper som kommer till Sverige. Du har, Jimmie Åkesson, gång på gång röstad nej till de förslag som skulle underlätta integrationen i samhället. Du har valt bort investeringar i sådant som skapar jobb och en bättre skola för alla de barn som bor i Sverige.

Det är ett vägval man gör. Det beror på att man inte ser de människor som kommer till Sverige som en möjlighet, som en resurs, som någonting värt att satsa på, utan man ser människor som kommer från ett annat land bara som problem. Jag tror att man där väljer fel väg. Man måste se att de är människor som du och jag, och de förtjänar att ha samma rättigheter och skyldigheter i vårt land. (Applåder)

Anf. 23 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag kan dela mycket av det som Mikael Damberg sade i sitt anförande. Vi står inför en akut kris i Sverige med ökande arbetslöshet. Det är dags att göra någonting åt det och inte skylla ifrån sig.

Även om vi kan vara överens om mycket finns det också sådant som vi inte är överens om. Dit hör frågan om privata vinster i välfärden. Vi kan i dag se att Sverige blivit en experimentverkstad för privatiseringar där miljarder som skulle ha gått till skolan,

äldreomsorgen och sjukvården i stället går till vinster i riskkapitalbolag. Det sker på bekostnad av bemanningen; personalen får arbeta hårdare när man är färre. Det sker på bekostnad av trygga jobb när de otrygga jobben blir fler. Och det sker på bekostnad av att det är vinstintresset, inte behoven, som får styra.

Vi har tagit fram en modell för hur vi skulle kunna befria välfärden från vinstintresset, hur endast de verksamheter som återinvesterar sina överskott ska få verka på dessa områden och hur demokratiska beslut ska avgöra vart skattepengarna går. Liknande modeller har på skolområdet genomförts i Norge av våra systerpartier Arbeiderpartiet och Sosialistisk Venstre och fungerar såvitt vi kan se alldeles utmärkt. När vi presenterade förslaget i samband med årets Almedalsvecka sade du, Mikael Damberg, att förslaget inte går att genomföra. Det lät som en omöjlighet. Jag vet inte om det berodde på EU eller grundlagen eller Gud eller vad det var, men det gick inte att göra det. Min fråga är: Varför?

Anf. 24 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att både Jonas Sjöstedt och jag är överens om att vi har en regering som inte tagit frågan på allvar, precis som vi haft en arbetslöshetskris som bara verkar bli värre, som går åt fel håll.

Jag kan säga att jag engagerat mig hårt i frågan, till exempel när det gällde Tibble gymnasium. Kommer ni ihåg den historien? Den moderata kommunledningen i Täby valde att sälja Tibble gymnasium till värdet av stolarna och borden, och sedan såldes det vidare med miljonvärde i företaget. Det var en gigantisk överföring av värdet.

Vi kunde se hur Stockholms läns landsting sålde Serafen för ungefär 700 000 kronor. Det såldes sedan vidare för miljonbelopp. Det är en

provocerande bild av hur svensk välfärdspolitik har utvecklats när man kan sko sig på det sättet och göra enorma vinster. Många människor har också upprörts över berättelserna om att man väger blöjor i äldreboendet och drar ned på personalen i skolan och i äldreomsorgen för att kunna göra stora vinster. Det är klart att vi ska göra någonting åt det.

Jonas Sjöstedts fråga handlar om ifall Socialdemokraterna ställer upp på Vänsterpartiets modell. Nej, jag tror inte det, utan vi kommer att göra våra egna val i den frågan för att se till att skattepengarna används för det som de är till för, att de i huvudsak går till skolan, vården och omsorgen där de hör hemma, att vi höjer kvalitetskraven så att de i skolan och i äldreomsorgen ska känna sig trygga med att de får en bra skola och en bra äldreomsorg oavsett vem som driver skolan och äldreboendet.

För oss socialdemokrater är valfriheten viktig, att det finns någonting att välja mellan, att det även kan finnas privata alternativ i välfärden. Vi tycker att det är viktigt att slå vakt om det. Därför kommer vi kanske inte fram till exakt samma modell som Vänsterpartiet, och det får ni nog stå ut med. (Applåder)

Anf. 25 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Första delen av Mikael Dambergs svar var en lysande plädering för att inte tillåta privata vinster i välfärden. Så långt var jag med.

Sedan försöker Mikael Damberg göra det till en fråga om valfrihet. Det är det inte. Vi är för valfrihet. Vi är för att andra aktörer ska kunna ha verksamhet på dessa områden. Det där är ett sidospår. Det är inte där diskussionen står. Det handlar om privata vinster på våra

skattepengar, som skulle gå till skolan, äldreomsorgen, förskolan och sjukvården.

Min fråga var inte heller om Socialdemokraterna kommer att ta exakt vårt förslag. Jag skulle bli glad men förvånad om ni gjorde det, om jag ska vara ärlig.

Mikael Damberg påstod att detta inte är möjligt, att det inte går att befria välfärden från det privata vinstintresset, som om det fanns ett hinder, ett förbud, en regel någonstans som sade att detta inte låter sig göras. Men är det inte så, Mikael Damberg, att vi kan göra det här om vi vill? Vi är i vår fulla rätt att se till att varje skattekrona går dit den är avsedd. (Applåder)

Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! I Vänsterpartiets värld är allting svart eller vitt, ja eller nej, stopp eller framåt. Men i verkligheten är det lite besvärligare. Där måste man ta ställning till hur det ser ut egentligen. Det finns fristående skolor som är riktigt bra, och det finns fristående skolor med privata huvudmän som är riktigt dåliga. Det finns kommunal verksamhet som är riktigt bra, och det finns en och annan kommunal verksamhet som inte håller måttet.

I denna verklighet måste en seriös politiker navigera. Om man är seriös med att skattebetalarnas pengar ska användas så effektivt som möjligt och tar barnens och de äldres kvalitet i verksamheten på allvar måste man utarbeta ett förslag som håller. Det var detta mitt svar gällde.

Jag har förstått att Vänsterpartiet helst skulle vilja förbjuda det mesta av privat verksamhet i offentlig verksamhet. Vi är inte där, för vi ser

att privata alternativ också kan bidra. Där går en skiljelinje mellan våra partier. Ni säger att allting är svart eller vitt, medan vi vill åstadkomma resultat. Det är en stor skillnad mellan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. (Applåder)

Anf. 27 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Det är första gången vi får tillfälle att diskutera regeringens och riksdagens olika partiers förslag samlat sedan Socialdemokraterna fick en ny ledning, och det är intressant att studera resultatet.

Den som har lyssnat på den nya ledningen har inte blivit överansträngd. Men den som har lyssnat på beskedet från Socialdemokraterna, som har kommit fram till den här budgeten, kanske ändå blir lite överraskad. Man har talat om betydelsen av goda villkor för näringslivet och om en affärsplan för Sverige. Kanske en och annan av oss hade förväntat sig att det skulle komma en del spännande idéer och förslag som skulle leda till de där jobben som vi alla gärna vill se växa fram.

Det fanns en gammal fin slogan inför en folkomröstning: Gärna medalj, men först rejäl pension. Nu tycks Socialdemokraternas slogan vara: Gärna jobb, men först en rejäl kostnadsökning. Det är precis vad Socialdemokraternas budgetförslag innebär den här gången. Man halverar RUT, ökar kostnaderna för att anställa människor i restaurangnäringen, fördubblar ungdomsarbetsgivaravgifterna och står för en höjd bolagsskatt. Hur kan detta komma att leda till fler jobb, Mikael Damberg? (Applåder)

Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det är märkligt att regeringspartierna måste glida på

sanningen i nästan varje inlägg. Nu sade Göran Hägglund att vi ”halverar RUT”. Vi halverar *taket* i RUT. De som har städning ett par tre gånger i månaden berörs inte alls av detta, medan de som har en husa anställd hos sig på heltid får en mindre skatterabatt med vårt förslag. Det tycker vi är rimligt. Vi tycker att man ska använda skattepengarna på rätt sätt. (Applåder)

Göran Hägglund målar upp detta som någon sorts vänstersväng. Det är modigt, eftersom Göran Hägglund då får lite problem när han ska förklara att vår fördubblade skattesänkning för pensionärer är en stor högersväng. Jag tycker för min del att det är vänsterpolitik att förbättra för pensionärerna och göra något åt efterfrågan i Sverige i ett läge där vi ser att konjunkturen viker nedåt. Det är bra och smart att passa på att ge pensionärerna, barnfamiljerna och löntagarna lite mer i köpkraft om vi ser att konjunkturen viker nedåt på det sätt den gör.

Ni väljer en helt annan strategi. Ni väljer en åtstramande budget i stället för att investera. Det är ert val.

Jag vill ställa en fråga som har att göra med pensionärsskatten. Hur tänkte ni, och hur kände du, när ni kom fram till att köra över Anders Borg om budgetutrymmet? Ni är fyra partier och alla måste få någonting, så Borg får släppa på sina regelverk. Sedan får man 23 miljarder i reformutrymme, och så får pensionärerna en femtiolapp i månaden. Hur kom ni fram till det? (Applåder)

Anf. 29 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Jag ska komma tillbaka till den frågan i mitt anförande och förklara hur vi har kunnat sänka skatten för pensionärerna i fyra olika steg. I förhållande till hur det var när vi tog över kommer pensionärerna räknat från den 1 januari 2013 att ha fått skattesänk-

ningar på 6 800 till 10 200 kronor.

Mikael Damberg har lite problem med resonemanget när han å ena sidan säger att vi har en åtstramande budget, å andra sidan säger att vi är för expansiva och kör över Anders Borg. Det där hänger inte riktigt ihop, Mikael Damberg.

Min fråga kvarstår: Hur kan man lägga 30 miljarder kronor i skattehöjningar och tro att inte detta leder till att jobb går förlorade? Den tidigare replikväxlingen här avslöjade tydligt att Socialdemokraterna fann skäl att kompensera kommunsektorn, landstingssektorn och den statliga sektorn – annars skulle det gå illa. Men man lägger kostnaderna på näringslivet. Detta kommer att leda till färre arbetstillfällen än annars. Sloganen tycks vara: Gärna jobb, men först en rejäl skattehöjning! Men det kommer att leda till färre jobb, Mikael Damberg. (Applåder)

Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag noterar att man håller fast vid de 30 miljarderna. Det är ett begrepp man tror sig kunna slira på. Folk får väl fundera på om 8 miljarder i bolagsskattesänkning, som vi i Socialdemokraterna föreslår i vårt budgetalternativ, är en skattehöjning för svenskt näringsliv. Jag har lite svårt att få det att gå ihop, men det är möjligt att Göran Hägglund kan reda ut det vid något annat tillfälle. Man ska beskriva saker och ting för vad de är.

Nästan 70 procent eller något sådant av ert budgetutrymme satsar ni på en bolagsskattesänkning. Jag kommer inte ihåg siffrorna riktigt, men det är en väldigt stor del av reformutrymmet i alla fall. Då måste man fundera på om ni gör rätt saker med pengarna.

Ni väljer bort saker och ting. Ni väljer bort skolan, insatser mot ungdomsarbetslösheten, utbildningspaketet och näringspolitiken för att ha råd att sänka skatten för bolagen. De största av bolagen som betalar bolagsskatt får en rejäl stimulans. Det är inte alla bolag som betalar bolagsskatt, kan jag säga, men bankerna gör det. Men ni väljer bort stimulansen till barnfamiljerna, pensionärerna och löntagarna, som skulle behövas i det här konjunkturläget. (Applåder)

Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Ärade ledamöter! Varsel och oro präglar Sverige hösten 2012. Förändringen knackar på vår dörr. Vi ska vara helt ärliga och säga att förändring är någonting vi inte alltid trivs med, åtminstone inte tills vi vet vart den leder. Därför är många nu oroade för ett Sverige som förändras och jobb som hotas.

Det är viktigt att förstå var de varsel som nu har kommit uppstår. Sverige är en exportberoende nation, brukar vi säga i våra tal. Halva vår ekonomi är kopplad till export. Låt oss stanna vid det ordet! Export betyder att vi gör saker, varor och tjänster, som andra köper av oss. När man i utlandet vill ha mindre av i Sverige producerade bussar, lastbilar och andra varor sjunker efterfrågan – inte därför att människor i Sverige skulle ha fått mindre pengar i plånboken, för det är tvärtom, utan därför att resurserna tryter i vår omvärld. Det är varslen i exportindustrin som är den stora utmaningen gentemot Sverige. Det är bra om man har det som utgångspunkt när man lyssnar på dagens debatt. Hur ska man utforma de förslag som ska möta det faktum att efterfrågan inte faller i Sverige utan i andra länder?

Låt mig påpeka att vi har sett detta förut. Vi har lärt oss att varsel inte behöver betyda arbetslöshet. Vi har också lärt oss att det inte går att frysa utvecklingen, hur gärna vi än skulle vilja det. Vi kan inte säga

”Frys nu!”, och så tinar vi upp Sverige om sex månader, och det är precis som det alltid har varit. Nej, förändring betyder just förändring. Det kommer att förändra Sverige. Frågan är hur vi ska hantera det. För mig är det nu den svenska modellen provas. Det är vår förmåga att möta och hantera förändring som nu utmanas. Det är nu vi ska visa att vi har förstått vad Sverige har präglats av de senaste 20 åren: inte stillastående utan reformer.

Det är reformer som nu nämns i nära nog hela vår omvärld som ett exempel på hur man möter nedgång och problem som oftast uppstår i vår omvärld. Det är reformer för att öka vår konkurrenskraft, reformer för att sänka kostnadstrycket, reformer för att göra oss attraktiva i den omvärld som vi handlar med och som har lagt grund för vårt välstånd och vår rikedom.

Det är nu den svenska modellen ska riktas in på att satsa på människorna. Det är nu vi ska visa att vi kan hjälpa människor att komma vidare. Även om det som var gårdagens lösningar inte fungerar fullt ut finns det alltid en väg framåt. I den mörkaste av konjunkturer och varselvågor uppstår alltid nya jobb och nya möjligheter i delar av vår ekonomi. Det gäller att jobba med omställning. Det gäller att satsa på människor.

Jag följde mycket varselvågen och arbetslösheten i finanskrisens spår 2008 och 2009. Jag såg hur företag använde resurser som de hade kunnat lägga undan därför att de var kapitalstarka och hade haft goda resultat under bättre år till att utbilda och öka produktiviteten. En stor del av svensk exportnäring kom ut starkare efter den krisen än de gick in i den.

Det är nu detta avgörs. Nu är inte tid att prata om att frysa eller satsa

på fel del av den svenska ekonomin. Vi måste ta utmaningen från det håll den kommer från.

Låt mig då säga: Vi måste sluta att framträda med anförandena som verkar ge sken av att vi inte vet hur Sverige ser ut. Det är inte så att vi saknar resurser för att stödja omställning. Arbetare i det här landet har avstått löneutrymme för att i kollektivavtal utforma stora insatser som finns redo för att stödja i omställning. Det är bra om vi visar att vi vet att det ser ut så, att vi kan Sverige och vår svenska modell.

Jag är stolt över att Arbetsförmedlingen har omfattande resurser och dessutom större frihetsgrader än vad som gällde förut. De har en full verktygslåda och inte alls några förbud att hjälpa unga människor. Man kan få hjälp direkt. Arbetsförmedlingen har jobbat med särskilda profileringsinsatser just riktade mot unga.

Det är bra om man följer Arbetsförmedlingens verksamhet på plats. Jag har gjort det. Jag har suttit ned med dem som jobbar just med unga för att kunna hjälpa dem in i arbete. De har en verktygslåda. Det är bra att det finns gott om resurser. (Applåder)

Vi har utformat vår budget för att möta den här situationen under stor kritik från Socialdemokraterna, som sade: Det här är för mycket – det här har inte Sverige råd med! Att satsa som vi nu har gjort på att rusta Sveriges motståndskraft mot dessa varsel var de ointresserade av för 14 dagar sedan. För 14 dagar sedan var det fel politik, alldeles för stora insatser. Nu får vi höra en helt annan visa. Så kan man inte ta ansvar för Sverige.

Vi har rustat vår motståndskraft genom att ge resurser till det som gör att vi klarar konkurrensen, världsledande i forsknings- och

innovationspolitik. Där ska vi vara. Där måste våra företag vara om vi ska klara jobbmatchen med andra.

Vi har föreslagit sänkning av våra bolagsskatter från årsskiftet, av det enkla skälet att vi ser enorma försök att undkomma dessa bolagsskatter. De ger 110 miljarder i inkomster till statens finanser. Det är finansieringen av hela den svenska grundskolan och gymnasieskolan. Om vi inte gör någonting kommer ni gradvis att se dessa skatteinkomster lämna oss för skatteparadis ute i världen. Vi måste vara konkurrenskraftiga. Det är här investeringarna ska vara! Det är här resurserna ska stanna! (Applåder)

Vi satsar på utbildningsplatser. Vi förstår detta. Det är 18 000 utbildningsplatser nästa år på olika sätt: folkhögskolor, högskolor och universitetet, mer av yrkesförberedande, olika former av möjligheter till utbildning. Detta efterfrågas. Vi fortsätter de stora reformerna – de största sedan 1800-talets mitt – för att mer få fram kunskaper, se varje ung människa i Sverige utifrån den egna begåvningen, se till att de rustas för den moderna arbetsmarknaden.

Allt detta finns det resurser till i vår budget. Jag är stolt över att vi på det sättet använder våra starka offentliga finanser. Runt om i vår omvärld skär man ned. Vi är nästan ensamma i Europa om att kunna satsa på detta sätt eftersom vi har skött våra offentliga finanser. (Applåder)

Jag inser att det är långt till nästa val. Jag inser att de rödgröna är glada att slippa samarbeta med varandra. De försöker inte ens framställa det så att de gör det.

Jag inser också att socialdemokratin lever i tron att all offentlig

granskning av Socialdemokraterna har upphört. Men det är en stor chansning ni gör. Det är en stor chansning att aldrig prata om vad som står i den egna partimotionen, att inte berätta om politiken utan berätta om det man vill profilera, att visa sina miljoner och dölja sina miljarder. Mina vänner! Det kommer inte att hålla till valdagen. Låt oss också konstatera att det ute i Europa nu sker mycket som påverkar Sverige. Det är där efterfrågan faller. Låt oss då vara med och ställa frågan: Vad gör de?

Från årsskiftet vill de ha en banktillsyn på europeisk nivå över 6 000 banker. Jag träffade i går Angela Merkel och sade: Det är en ofärdig konstruktion, och den kommer att påverka också förutsättningarna för finansindustrin här i Sverige. Vi har en avvikande större finanssektor än många andra länder. Här måste vi vara med och påverka.

Samtidigt ska vi vara klara över att om banktillsynen blir bra blir den ett led i att få stopp på den finanskris som gör att många av Europas länder har problem och vill ha färre lastbilar och bussar från Sverige. Det hänger alltså ihop.

Det finns också förslag om en särskild fördjupning av samarbetet. Här pratas om en stor suveränitetsöverföring och inrättande av nya finansdepartement. Det är fel tidpunkt och fel inriktning, men det är väl så viktigt att Sverige använder sitt inflytande för att snarare prata om att förstärka konkurrenskraft och få länder att genomföra sina reformer. Vi kan ödmjukt berätta om de problem som vi har haft och de lösningar som vi har sett på detta, för det handlar också om våra jobb och vår välfärd.

Sedan finns det en flerårsbudget där man föreslår en mycket kraftig ökning av de svenska medlemsavgifterna på nära 10 miljarder. Det har

vi sagt är oacceptabelt. Vi måste se en mer modern användning av EU:s budget och lägga grund för gränsöverskridande forskning och innovation, för att på det sättet stödja vår vilja till mer av tillväxt, men det är inte inriktningen.

Vi vill använda våra resurser till de reformer som rustar Sverige starkt och kommer därför att försvara våra intressen i Europa. Det är så vi tar ansvar för Sverige i ett oroligt Europa. Vi tror på den svenska modellen. Vi rustar vår motståndskraft. Vi utnyttjar vårt inflytande i Europa. Och vi säger nej till kraftiga skatteökningar som bara gör det dyrare och kommer att leda till att jobben försvinner. (Applåder)

Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det är viktigt att tala om det som sker i Europa, Europas kris som påverkar oss i Sverige i så stor utsträckning. Det är också viktigt att se bankunionen och de delar som kan behöva finnas på plats för att Europa ska kunna hantera situationen.

Det som är lite förvånande är att statsministern, trots att han gör den analysen, inte kommer med några nya förslag om hur Sverige ska hantera den situation som vi är i. Statsministern verkar så oerhört nöjd, nöjd med hur allt i Sverige fungerar – men mer om det någon annan gång.

Jag vill ställa en annan fråga till statsministern. Du har nu varit statsminister i sex år. Jag tror inte att vi klarar framtidens jobb om vi inte klarar skolan i Sverige – det sade jag i mitt anförande.

Jag har några frågor om skolan, för skolresultaten fortsätter att sjunka. Varje år som ni har haft regeringsmakten har de sjunkit. De sjönk även tidigare. 13 000 elever lämnade grundskolan utan behörighet till

gymnasiet. Och skolsegregationen växer.

I det här läget tycker jag att det är obegripligt hur regeringen kan välja bort skolan i budgeten.

Vi socialdemokrater prioriterar framtiden. Vi tror att grunden för vårt framtida välstånd är att vi får en skola som är riktigt bra och som gör att vi kan klara framtidens jobb.

Vi investerar i lärarna och skolledarna. Vi satsar på mindre klasser i lågstadiet. Vi satsar på sommarskola, läxhjälp och tioårig grundskola. Det här är viktiga reformer som skulle kunna utveckla svensk skola. Men då krävs det också politiska och ekonomiska prioriteringar.

Varför, herr statsminister, väljer ni bort mindre klasser? Varför väljer ni bort investeringarna i lärarna? Varför väljer ni bort sommarskolan? Varför väljer ni bort en tioårig grundskola? Varför väljer ni gång på gång bort skolan, herr statsminister? (Applåder)

Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Får jag säga att Mikael Damberg under hela denna debatt har haft en teknik där han säger att alla andra måste skärpa sig, läsa på lite, använda siffror rätt och så vidare – han är lite magister, så att säga. Det är då synd att han inte själv riktigt fyller ut den kavajen.

Vi har resurser i den här budgeten, liksom tidigare. Vi har till exempel en lärarsatsning som är en förlängning av vår lärarmiljard, vår fortbildningssatsning för lärare, som inte fanns innan vi tillträdde. Vi talar om att med lektorstjänster och förstelärare föra in resurser för att kunna ge särskild lönestimulans till lärare som är forskarutbildade eller som är särskilt uppskattade.

Vi har i princip i varje budget som jag har haft ansvar för, inte minst efter stora diskussioner med Jan Björklund, som har velat se detta på plats, fört in stora resurser till svensk utbildning. Och resurserna har vuxit per elev i både grund- och gymnasieskola.

Varför kommer då inte förändringar i resultaten? Jo, därför att det tar tid att förändra den svenska skolan. Jag är ödmjuk inför det. Många av de reformer vi gör möter eleverna först nu. Det är först nu som våra tolvåringar kommer hem och berättar: Vet ni, de har infört betyg i sjätte klass, och jag ska få det alldeles strax.

Det har skett nu. De betygen tror vi leder till att vi bättre fokuserar kunskaper, att vi bättre följer upp.

Det var vi som återinrättade speciallärarutbildningarna. Det är vi som för ned de nationella proven, så att de kommer tidigare. Det är vi som inser att barns begåvning är olika och därför satsar på mer yrkesförberedande program och yrkesvux. Det finns efterfrågan på detta på arbetsmarknaden.

Varför? Jo, därför att detta är den bästa investering Sverige kan göra. Men det förtar inte behovet av att göra det andra också. Det finns *ett* svar som landets unga inte behöver. Det är den skattesmäll när det gäller att anställa unga som Socialdemokraterna inte vill tala om. Men, mina vänner, läs deras motion! Ja, det går knappt att hitta det där heller, för de försöker att undvika att beskriva det också i sina motioner, men det är kärnan i deras politik. (Applåder)

Anf. 34 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jo, kostnaderna för grundskoleeleverna har ökat med någonstans runt 20 procent under den här tiden. Det hänger mest ihop

med att antalet elever har minskat i grundskolan. Men det är bra. Ni har genomfört några satsningar på skolan, och vi har stött dem.

Vi tycker att en del av de här investeringarna är bra, inte minst karriärtjänster för lärarna, även om vi toppar dem för att också se till att de duktigaste lärarna ska vilja jobba på de tuffaste skolorna. Det tror jag är en helt nödvändig del av en politik för en likvärdig skola. Det är inte det vi talar om nu. Nu talar vi om vad vi ska göra mer för att vända utvecklingen i skolan. Nu är statsministern nöjd igen. Vi har gjort allting. Vi har infört fler nationella prov. Vi har infört betygssystem. Vi har infört förändringar av läroplaner och kursplaner. Ja, men resultaten fortsätter nedåt. Så har det varit sex år i rad. Då är det dags att fundera.

Förra gången valde ni krogmomssänkningen före skolan. Den här gången är det bolagsskatten som går före skolan. När, herr statsminister, är det skolans tur att vara prioriterad i det borgerliga Sverige? (Applåder)

Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag inser att Mikael Damberg tycker att den budget som vi har lagt på riksdagens bord redan är genomförd. Men den införs vid årsskiftet. Därför är det så att saker som jag pratar om kommer. De har ännu inte upplevts av svenska folket. Men de är svar på Mikael Dambergs frågor. Jo, vi har satsningar riktade till den svenska skolan, och vi har det varje år. Vi ser utmaningen när det gäller just att höja unga människors kunskaper.

Får jag i den delen säga att det här är den intressanta delen av socialdemokratins förnyelse, att man i grunden ansluter sig till vår kunskapssyn i fråga om den svenska skolan. Frågan är om det finns en

rödgrön samsyn kring den förändring vi nu gör med tidigare betyg, tidigare kunskapsuppföljningar och mer individuellt utformade planer för barn och unga i svensk skola. Är vi brett överens är det jättebra. Men vi måste också visa respekt för att förändring av skolan tar tid. Det var under alldeles för många år inriktat på annat än att se till att unga människor fick de kunskaper de behövde för att möta det svenska arbetslivet och det komplicerade samhälle som finns. Vi har tagit ansvar och genomför nu de förändringar som behövs. (Applåder)

Anf. 36 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Vi fick höra statsministern prata om varslen. Det tror jag är på sin plats. De har ju duggat tätt de senaste dagarna.

För ett tag sedan hörde vi om fabriken i Säfle som lägger ned – Volvos busstillverkning. Man koncentrerar produktionen till Polen, och ca 350 anställda i Säfle blir utan jobb.

Statsministern och hans allianspartier pekar gärna på de exemplen för att motivera den stora bolagsskattesänkningen, som ni föreslår i er budget. Men när det gäller resonemanget i Säfle blir det lite skevt, för Volvo betalar ingen bolagsskatt i Sverige, som SVT visade för ett tag sedan.

Miljöpartiet kan också se att det finns en poäng i att Sverige inte kan ha hur hög bolagsskatt som helst. Ett genomsnitt i OECD är nog mer realistiskt för ett land som Sverige. Men varför ska vi konkurrera med skatteparadisen? Varför ska vi ta de otroligt stora stegen ned till 4 procent och urgröpa de svenska statsfinanserna med 16 miljarder i en enda smäll?

Det är jobbkris i Sverige. Då borde vi kanske prioritera de mer direkta åtgärderna – utbildning, som vi har pratat mycket om här, hur unga får arbetslivserfarenhet och hur vi får företag att växla och utveckla hållbara jobb, de nya jobben. Därför föreslår Miljöpartiet att vi i stället för den här stora bolagsskattesänkningen sänker arbetsgivaravgifterna. Vi gör det lättare och billigare för företag att anställa, att växa i Sverige och ha fler anställda.

Totalt stimulerar vi företagen med 18 miljarder i sänkta arbetsgivaravgifter. Det ska vara en särskild sänkning för de små företagen, där vi vet att det lätt kan komma nya jobb. Och det ska vara ett lyft sjuklöneansvar för att man ska kunna anställa brett på den svenska arbetsmarknaden.

Vi vill dessutom, statsministern, fördubbla kollektivtrafikresandet i Sverige. En sådan order på bussar från Säfle skulle kanske göra mer nytta. Hjälper verkligen statsministerns och alliansregeringens bolagsskattesänkning de anställda i Säfle? (Applåder)

Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Vår budget är utformad med en lång rad förslag som vi menar stärker vår konkurrenskraft. Det är stora utbildningsinsatser. Det är fler utbildningsplatser. Det handlar om omfattande resurser till svensk infrastruktur. Det är förmodligen de historiskt största järnvägsinvesteringar som vi har sett sedan den grundläggande stambanan byggdes. Och, ja, det finns ett förslag om att sänka bolagsskatterna från 26,3 ned till 22 procent.

Hälften av det, bör vi påpeka, är finansierat genom att vi täpper till stora bolags möjligheter att jobba med mycket aggressiv skatteplanering.

Tänk lite på hur de här företagen ser ut! De finns inte bara i Sverige. De finns runt om i världen. De kan alltså, via interna överföringar, flytta runt sina egna vinster och lägga dem där man tar ut minst i skatt. Man behöver inte ens fysiskt flytta jobb. Man flyttar bara kapital.

Jag nämnde i min inledning att denna skatt ger 110 miljarder i inkomster. Jag håller med om det Åsa Romson säger. Vi har vinstrika företag som år ut och år in går med vinst men inte betalar någon bolagsskatt. Vi har en del andra som år ut och år in går med vinst men som betalar bolagsskatt, och det går upp till 110 miljarder. Tror ni att de sitter stilla och tänker: Vad roligt det är att vi betalar bolagsskatt när de andra inte gör det? Tror ni att det bara är att ta in de här 110 miljarderna och att det inte händer någonting?

Man kan bli väldigt rik på att vara konsult och att jobba med att undanröja möjligheten att betala skatt i Sverige. Kapital är rörligt. Våra svenska företag är stora. Vi gör detta för att vi förutser vad som väntar under morgondagen.

Vi kommer inte ned i nivå med skatteparadisen som ligger på 0 eller 10 procent, som vi har i delar av Europa. Vi kommer ned till 22 procent. Vi tror att detta tillsammans med annat, våra forskningsresurser, välutbildad arbetskraft och det faktum att vi har en effektiv industriproduktion i Sverige, kommer att göra att den svenska flaggan ramlar ur när de sitter och diskuterar investeringar.

Ja, det är rätt politik för att säkra jobb i Sverige, även om vi inte kan garantera exakt vartenda jobb som det har sett ut förut. (Applåder)

Anf. 38 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag håller med statsministern om att det är viktigt att

täppa till hålen, för jag tror att det är många företag – det har vi hört i debatten – som är ganska förbannade på att det är så orättvist fördelat när det gäller hur bolagsskatten faller ut. Jag tror att vi är väldigt överens i den här kammaren när det gäller att täppa till hålen.

Men hur ska de här medlen återföras till näringen på bästa och mest effektiva sätt och också rättvist för att skapa de nya, hållbara jobben? Låt mig ta ett exempel: Vi i Miljöpartiet blir ibland anklagade för att ha en skattechock bara för att vi också vill ta in saker på miljöskatternas område. Men i ett företag med fem anställda där en är ung, man har en vinst på 8 procent, man flyger någon gång och det finns en tjänstebil så får detta ganska normala bolag med Miljöpartiets förslag 40 000 kronor mer om året.

Är man däremot forskningsinriktad och har en produktion mot miljötekniksektorn, ja, då får man ännu mer att anställa för i framtiden om man jämför med regeringens budgetförslag som enbart går på bolagsskatten. Är det inte en ensidig politik, statsministern? (Applåder)

Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Alliansregeringen har under flera år lagt fram skatteförändringsförslag. Vi har bland annat sänkt den generella arbetsgivaravgiften. Vi har också omfattande, riktade arbetsgivaravgiftslättnader gentemot unga och mot grupper som har stått länge utanför arbetsmarknaden. Vi är inte obekanta med den metoden.

Miljöpartiet höjer arbetsgivaravgiften för att anställa unga med någonstans runt 16 miljarder och lägger tillbaka 17 miljarder i en generell arbetsgivaravgiftslättnad. Jag är inte alltid säker på att

arbetsgivarna tycker att dessa operationer är så imponerande. Det är ganska mycket samma pengar, så att säga. Det är också alltid bra att ta med det man finansierar sina förslag med. Då blir samhällsdebatten seriösare.

Jag välkomnar att Miljöpartiet är beredda att gå en liten bit. Vi tror att detta med bolagsskattesänkning avgör väldigt mycket var man lägger sina investeringar och sina framtida produktionssatsningar. Detta får framtiden utvisa, men låt oss konstatera att det är en otroligt tuff konkurrens i vår omvärld. Det gäller inte bara i Europa, utan dessa förutsättningar måste också vägas in globalt.

Det här är vårt sätt att säkra morgondagens jobb och att investeringarna stannar i eller kommer till Sverige. (Applåder)

Anf. 40 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte hur många det var som hade hunnit stänga av eller möjligen slänga ut tv:n i går, men vi var i alla fall några stycken obotliga optimister som satt kvar och kunde bevittna statsministerns glädjedans vid 4–4 mellan Tyskland och Sverige. Det är skoj att man kan glädjas, och vi var nog flera som gladdes – i alla fall vi som satt kvar.

Alla kan dock inte glädjas alltid. Det har pratats ganska mycket om det i dag. En varselvåg sveper över landet, och många människor har stor anledning att känna oro inför detta.

Jag hörde nyss statsministern säga att det är nu vi ska hjälpa människor att komma vidare. Sedan Fredrik Reinfeldt tillträdde som regeringschef har nära en halv miljon människor lämnat a-kassan. Några har kommit tillbaka, men flera hundratusen har lämnat den. En

tredjedel av arbetskraften står i dag utanför arbetslöshetsförsäkringen, och det kanske inte är så konstigt med tanke på de försämringar som regeringen har genomfört. Man har förvandlat a-kassan till en av Europas sämsta.

Det är många som under den närmaste tiden riskerar att förlora sina jobb och som samtidigt står utan försäkring mot arbetslöshet. Det kan naturligtvis bli ett hårt slag mot den enskilde, men ytterst är det här någonting som slår mot välfärden när kommunerna förlorar skatteintäkter och samtidigt måste lägga en massa pengar på olika arbetsmarknadsprojekt, utbetalning av försörjningsstöd och liknande.

När vi möttes i en tv-sänd partiledardebatt här i våras bemötte Fredrik Reinfeldt detta med att hänvisa till att allt fler nu söker så kallade privata försäkringslösningar. Jag tycker att det är ett uttalande som väcker både oro och en hel del frågor. Är det så här Fredrik Reinfeldt tänker sig framtiden? Ska vi slå sönder de gemensamma systemen och minska det gemensamma åtagandet till förmån för dessa privata försäkringslösningar?

Det är i så fall ett nytt system, och var i så fall tydlig med det, Fredrik Reinfeldt! Stå då inte här och prata om en svensk modell som du inte vill ha! (Applåder)

Anf. 41 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det är väldigt intressant att i debatter där Socialdemokraterna inte företräder sin partimotion så ska Jimmie Åkesson tydligen vara dagens sosse.

Får jag bara påpeka att vår omställningsförmåga utgörs av flera olika delar. Det handlar om a-kassan, det handlar om de ersättningar man

kan få när man är föremål för olika insatser i Arbetsförmedlingens regi, det handlar om de omställningsdelar som finns i kollektivavtalen, det handlar om de stora resurser vi satsar på Arbetsförmedlingen. Det handlar framför allt om att folk ska komma till nya jobb och att vi har en rörlighet på den svenska arbetsmarknaden.

Jag har inte hänvisat till privata försäkringar. Jag konstaterar att den ersättning som man får ut väldigt mycket är beroende också av de tilläggförsäkringar som inte är privata utan som ligger i kollektivavtalen och som täcker stora delar av den svenska arbetsmarknaden. Jag tror att det vi nu gör måste rikta in sig på att vara ett stöd för människor att kunna komma vidare och att vi lär oss att det alltid kommer fram nya jobb, vilket jag också sade i mitt inledningsanförande.

Jag håller med om att detta blir en prövningens stund, men jag har väldigt svårt att se vad Jimmie Åkessons svar på detta egentligen är. Det blir ju att bygga ut bidragssystem som har de problemen att de ofta låser fast människor i längre ersättningsförsörjning än vad som är tänkt. Gör man dessutom samtidiga förändringar av sjukförsäkringen och a-kassan riskerar vi att komma tillbaka till den utgångspunkt vi hade: Vi visade inte upp hela vår arbetslöshet, men stora grupper människor kom aldrig in på svensk arbetsmarknad.

Vi har gått från att lämna den passiviteten till att mer anstränga oss och att använda vår svenska modell och vår omställningsförmåga för att folk ska komma i arbete. Det är synd att Sverigedemokraterna inte delar uppfattningen att detta är rätt inriktning på politiken.

Anf. 42 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Man försämrar arbetslöshetsförsäkringen så mycket att

inte ens en av tio får ut 80 procent av sin tidigare lön, och sedan hänvisar statsministern till att man kan skaffa en privat försäkring som kompletterar det här – det är en positiv utveckling. Men det tycker inte jag.

När det gäller att bygga ut bidragssystemen är ju a-kassan en försäkring. Tvärtemot statsministern är jag övertygad om att det vi behöver i tider som dessa är en trygg omställningsförsäkring för att vi ska kunna möta strukturförändringar på arbetsmarknaden, kunna möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden och komma åt de brister med matchning som vi har pratat väldigt mycket om.

I Fredrik Reinfeldts Sverige ska vi jobba tills vi är 75 år, men vi får ingen möjlighet att ställa om. Det håller inte ihop. Det verkar också vara så att fler och fler även i Fredrik Reinfeldts regering ser de här problemen och nu kämpar för att vi ska få förbättrade villkor i a-kassan.

Jag ser snarare, herr talman, ett behov av att gå i motsatt riktning, mot en solidariskt finansierad, skattefinansierad a-kassa som gäller för alla. Det pratades om det i valkampanjen även från regeringspartierna. När, Fredrik Reinfeldt, får vi se skarpa förslag från regeringen om en allmän a-kassa?

Anf. 43 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Vi har gjort den typen av skrivningar och bett en utredning att titta på om det går att utforma på ett sätt som inte stör lönebildning eller vår ansträngning när det gäller arbetslinjen. Det är svåra avvägningar att göra. Finns det större möjligheter att under längre tid leva på olika former av ersättningar utanför arbetsmarknaden anpassar sig samhället till detta. Det är vår

erfarenhet. Om man till det lägger att man tar bort tidsgränser och de ansträngningar vi numera har med rehabiliteringsinsatser och att försöka stödja människor som har varit länge i sjukskrivning, ja, då återfaller vi i gamla synder. Då för vi bort stora delar av arbetskraften ut ur arbetsmarknaden.

Vi har brutit med den utvecklingen. Vi har i stället ersatt det med en ansträngning att komma vidare till arbete. Det är det folk vill ha. De vill ha jobb. De vill inte vara utanför arbetsmarknaden, försörjda i olika skattefinansierade ersättnings- och bidragssystem. (Applåder)

Anf. 44 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Statsministern nämnde i sitt anförande den djupa ekonomiska krisen i euroområdet. Det hade varit klädsamt att i det sammanhanget säga att det är en fördel att vi står fria från euron, att det är delvis tack vare det som vi har en bättre situation. Möjligen kan det bero på att statsministern själv förordade ett svenskt euromedlemskap att han gled förbi den detaljen.

Det är uppenbart att EU:s krispolitik fungerar väldigt dåligt och att en viktig orsak till det är euron i sig. Därför tycker jag att det var välgörande när Anders Borg sade att det vore både lämpligt och sannolikt att Grekland lämnar den europeiska valutaunionen för att landet ska återfå konkurrenskraft och möjlighet att få större intäkter från turism och export.

Är det inte dags att följa upp det här? Är det inte dags att lägga fram förslag i Europeiska unionen om att man ska skapa en ordnad väg ut ur euron i stället för det sammanbrott som tyvärr kan bli fallet i stället, följa upp det som Anders Borg påbörjade med att säga att det nog vore bra om åtminstone Grekland lämnade valutaunionen?

En annan fråga till statsministern gäller det som kanske är den andra huvudorsaken till krisen, nämligen de enorma förlusterna i den europeiska bank- och finanssektorn som nu konsekvent vältras över på skattebetalarna. När bankerna har gjort bort sig får spanska, irländska och andra skattebetalare gå in och betala med arbetslöshet och välfärd.

Det har glädjande nog lagts fram en del förslag om hur man skulle kunna undvika det här i framtiden, högre kapitaltäckningskrav till exempel. Häromveckan kom ett förslag från det som kallas Liikanengruppen i EU – tyvärr väldigt lite omskrivet i Sverige – om att införa en bankdelningslag, att tvinga bankerna att skilja spekulation och finansiell handel från reell bankverksamhet. Samhället ska garantera att bankverksamheten fungerar men aldrig som i dag subventionera spekulationer genom garantier för inlåningen, subventioner som bara i Sverige är värda 30 miljarder kronor, enligt Riksbanken. Är det inte dags att i Sverige införa en bankdelningslag och ställa sig positiv till de här förslagen för att inte göra om det vi ser i Europa i dag, att skattebetalarna får stå för bankernas förluster? (Applåder)

Anf. 45 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det efterlystes stor ärlighet från alla debattörer. Då är det viktigt att man står för det själv också. Det är inte en enhetlig erfarenhet att det är skattebetalarna som har burit finanskrisens kostnader. Det vore klädsamt om Vänsterpartiet någon gång påpekade att Sveriges erfarenhet är annorlunda än andras. Det beror på att vi har haft en hantering både i början av 1990-talet och kring bank- och finanskrisen 2008 där vi har ställt tuffa och hårda krav på ägaransvar.

Dessutom har vi en modell för övertagande av hela banker till marknadsmässig värdering när de är i kris, vilket ofta ligger nära noll.

Den metoden att göra det, som ofta väcker protester av ägare och de som är i bankvärlden, är ett sätt att säkerställa att när bättre tider återkommer eller man uppfattar att det finns en statlig garanti i ryggen blir också marknadsvärdet på den banken eller finansiella institutionen högre. Det gör att vi inte har skickat någon nota till svenska skattebetalare. Om detta berättade jag för Angela Merkel i går. Det går att göra olika. Det går också att ha liknande system i övriga Europa.

Det är rätt att det fanns en påverkan av det faktum att vi inte hade euron, framför allt 2008 och 2009, därför att ett mönster som vi har sett förut upprepade sig. Den svenska kronan sjönk mycket kraftigt när finanskrisen slog till. Så har vi många gånger mött konkurrenskraftsproblem i det här landet, via devalveringar. Det är ibland ett sätt att skicka över problemen på grannarna. Vi tar alltså över en del av produktionskapaciteten och konkurrenskraften genom att se till att vår valuta sjunker i värde.

Får jag bara påpeka att det inte är ett faktum nu. Nu stärks den svenska kronan parallellt med varselvågen. Vi har helt plötsligt att hantera en helt ny konkurrenssituation. Nu ska vi konkurrera med en stark krona. Det är därför vi har inriktat vår budget på att bygga motståndskraft och konkurrenskraft. Det är så vi säkrar morgondagens jobb. (Applåder)

Anf. 46 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Det är en fördel att kunna ha både en egen växelkurs och en egen ränta. Det finns en dubbel fördel med att ha en nationell penningpolitik, som statsministern faktiskt ville avskaffa för inte så länge sedan.

Det är riktigt att vi i Sverige inte har fått betala för bankernas förluster den här gången. Men det var nära att det gick snett i Baltikumkrisen.

Det vet vi bägge två.

Frågan är: Ska vi inte se om vårt hus så att vi slipper göra det även i framtiden? Här undvek Fredrik Reinfeldt att svara på det som var min huvudfråga, den om bankdelning. Är det inte dags att skattebetalarna slutar garantera finansiell spekulation samtidigt som vi står för ett sunt banksystem som måste fungera? Riskerna ökar ju flerfaldigt om man så att säga står för hela risktagandet för banksektorn medan den alltmer ägnar sig åt finansiell handel och mindre åt traditionell bankverksamhet. Är det inte vanlig marknadsekonomi på ett sätt att bankerna får stå för sina egna förluster och inte bara kan skicka notan till skattebetalarna om krisen kommer hit också?

Anf. 47 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag försökte just förorda ett sådant system, där vi tydliggör ägaransvaret. Vårt svar på förslaget till banktillsyn, som delar av Europa tror går att genomföra vid årsskiftet, är att vi tycker att konstruktionen är ofärdig. Den som har tillsyn måste också svara på hur man hanterar situationen när man hittar en bank som behöver rekapitaliseras.

Vi menar att detta måste göras i en ordning som ser till att ägaransvaret säkras och att inte problem skickas vidare till andra länders skattebetalare. Det är mitt krav för att över huvud taget vara med i de här diskussionerna. Svenska skattebetalare och svenska banker ska inte täcka problem med underskott i andra länders banker.

Jag tycker att det är bättre att utforma finanstillsynen på det sättet än att börja dela banker på ett sätt som politiker tycker att de ska se ut av det enkla skälet att jag ju har tilltro till den marknadsekonomi som Jonas Sjöstedt vill bekämpa, och jag vet att jag dessutom behöver de

här finansiella institutionerna för att företag och samhällsekonomi ska kunna fungera. De måste hanteras på precis det sätt som vi nu har diskuterat. Det ska säkerställas att notan inte hamnar hos skattebetalarna. Men vi behöver dem för att också få våra företag, våra jobb och vår välfärd att hålla ihop. (Applåder)

Anf. 48 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag har läst och förstått att finansministern ibland ägnar sig åt jakt och orientering. Det senare förvånar mig lite med tanke på att den budget som alliansregeringen lade fram här i riksdagen för en månad sedan saknar varje tendens till att ha en gemensam kartbild för hur alliansregeringen vill att Sverige ska möta framtiden.

När Alliansen nyvaket tog över oppositionspartiernas mantra om framtidsinvesteringar för regeringsutformningen fick vi också se och beskåda en kavalkad av snabba utspel och miljardlöften till höger och till vänster. Borta var den regering som politiskt präglades av ordning och reda samt skyddsvallar. In kom en regering som lovade allt till alla. Snart var det kanske bara de drastiska skattesänkningarna som var den gemensamma kartbilden för allianspartierna.

Men, herr talman, Sverige behöver en tydligare och mer hållbar framtidsvision. Vi behöver göra vägval genom myrmarken till den fasta marken där vi ser att potentialen hos varje individ i vårt samhälle bättre kan tas till vara, att vi får växande företag som kan ge hållbara jobb och att vi får ett samhälle som hänger ihop.

I dagens samhälle är det svårt att bli vuxen. Arbetsmarknaden, bostadsmarknaden – allt jobbar emot de unga. Vi har kanske en framtidsgeneration som blir satt på undantag. Då hjälper det inte att gå i gamla hjulspår i politiken utan vi behöver ett nytänk kring hur nya

jobb skapas, kring hur våra miljonprogram kan rustas, kring hur vård och skola kan utvecklas. Miljöpartiet vill bidra med förslag här i riksdagen till ett sådant nytänk.

Vi har hört statsministern motivera kompasskursändringen på 180 grader, från budgetdisciplin till spenderarpolitik, utifrån Europas ekonomiska kris. Men jag är lite rädd att de miljardsatsningar som det pratas om i regeringens budget präglas mindre av Europas krisländer, Grekland och Portugal, och mer av Alliansens krispartier Centerpartiet och Kristdemokraterna.

Att investera i riktiga framtidsinvesteringar är inte fel. Det är någonting som många här i kammaren har efterfrågat, men att bygga budgetens ramar på glädjekalkyler tycker vi i Miljöpartiet är riskabelt. Att krympa bufferten och låna för att finansiera dramatiska skattesänkningar i storbolagen är knappast något som man i den här kammaren har menat med en framtidsinvestering. I realiteten går mindre än en fjärdedel av det reformutrymme på 23 miljarder som Anders Borg pratade om i budgetdebatten till investeringar i infrastruktur, forskning och utbildning. De stora posterna är i stället just skattesänkningar.

Herr talman! Sedan när blev omotiverat generösa skattesänkningar framtidsinvesteringar för statsbudgeten?

Miljöpartiet vill ha en bättre finansiell buffert, mer av framtidsinvesteringar i järnväg, forskning, miljöanpassning och utbildning. Därför fortsätter vi att föreslå satsningar på områdena utan att ifrågasätta det finanspolitiska ramverket. Vi finansierar kraftfulla satsningar genom skatteväxling och rättvisare omfördelning. Så bygger vi stabila finanser för riktiga framtidsinvesteringar. I stället för

förtida vallöften vill vi inte bygga en budget på glädjekalkyler.

Herr talman! Det finns grupper i vårt samhälle som har fått betala ett högt pris för de senaste sex årens allianspolitik. En av dem är barnen i fattiga familjer, särskilt de med ensamstående föräldrar. Enligt Rädda Barnen finns i dag 248 000 barn i fattiga familjer. Risken för att vara i den situationen är störst bland just barn till ensamstående föräldrar. Vi ser allt fler reportage om hur dessa barn ställs utanför fritidsaktiviteter och ordinära skolaktiviteter.

Att klyftorna på det sättet ökar i vårt land, i det moderna Sverige, är oacceptabelt. Vi kan inte ha barn som ställs i utanförskap redan när de är små. Därför har Miljöpartiet lyft fram som ett förslag att gå vidare med att förbättra för dessa barn genom att ge möjlighet för ensamstående att få skatteavdrag på 5 000 kronor per år och barn. Tillsammans med en höjning av underhållsstödet ger det här väsentliga skillnader för fattiga familjer med över 600 kronor i månaden.

Att regeringsföreträdare har kritiserat förslaget med att det skulle göra att föräldrar skiljer sig och flyttar isär ger en bild av att alliansregeringen inte riktigt har sett verkligheten och vilka orättvisor som den politik de har fört faktiskt har lett till.

Herr talman! På alliansregeringens framtidskarta flyger våta drömmar med nya JAS-plan för Sverige. Men jag skulle vilja peka på att det finns ett högst påtagligt framtidshot som inga JAS-plan i världen biter på, nämligen hotet mot vår miljö och vår utarmning av jordens resurser. Om vi inte ställer om till ett mer hållbart samhälle kommer våra barn, barnbarn och barnbarnsbarn att få en tuff tid – trots stora och i det här sammanhanget relativt goda kunskaper om den allvarliga miljösituationen. Jag skulle vilja säga att forskningsunderlaget är

betydligt gedignare än det underlag som alliansregeringen bygger sina beslut om 90 miljarder för nya JAS-plan på. Trots ett sådant gediget underlag görs det fantastiskt lite för att förbättra situationen.

I går kom de officiella siffrorna över Sveriges klimatutsläpp för 2011. Trenden fortsätter att vara tydlig: Det går långsamt. Det går alldeles för långsamt. Om Sverige ska uppnå EU:s mål för 2050 kommer det inte att ske 2050. Nej, statsministern, det kommer att ske 150 år senare. Det går för långsamt, och vi kommer inte i mål.

Av det budgetutrymme som finns, den reformbudget, de stora satsningar statsministern har pratat om, läggs i princip ingenting på nya klimatsatsningar för att minska utsläppen i Sverige. Däremot vill han ha ett högt tonläge gentemot Miljöpartiet och kritisera det paket med klimatinsatser som Miljöpartiet har lagt fram förslag om och finansierar i vår budget. Det är inte att visa politisk vilja att lindra klimathotet eller att ta ansvar för Sverige – som var det gamla mantrat i regeringsförklaringen.

Herr talman! Jag vill avsluta med att påminna om den allvarliga situationen för svenskar med utländsk bakgrund och nyanlända. Tillsammans besitter dessa en enorm kompetens i vårt samhälle som inte alltid tas till vara på bästa sätt. Ändå används ibland fortfarande begrepp som ”etnisk svensk” för att definiera något som är svenskare än svensk.

Jag undrar om inte alla med våra brister och förtjänster, drömmar och framtidsförhoppningar, är lika som svenskar. I ett öppet och modernt Sverige finns det inte olika grader av svensk. När människor flyr från stridigheterna i Syrien, Somalia eller Afghanistan har vi alla ett ansvar. Barn som har förlorat sin familj och flytt till Sverige behöver ett tryggt

hem. Vi i Miljöpartiet tycker att hela samhället ska välkomna de ensamkommande flyktingbarnen och familjerna som söker skydd. Vi ska göra det med respekt och humanitet.

I ett mänskligt Sverige utvisas inga apatiska flyktingbarn. I ett öppet Sverige jobbar läkare som läkare, inte som taxichaufförer. I ett Sverige där alla ges lika rättigheter och möjligheter kallas Fatima till lika många arbetsintervjuer, får lika många erbjudanden om nya hyreskontrakt, som Fredrik. Det är det samhället vi vill bygga. (Applåder)

Anf. 49 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Åsa Romson har en återkommande tendens att hävda att det aldrig finns några miljöinsatser i någon budget eller någon politik. Detta sägs när vi har lagt fram en budget med stora järnvägssatsningar, bland annat att bygga dubbelspår mellan Järna och Linköping samt mellan Göteborg och Borås. Är inte det miljö- och klimatsatsningar? Det är viktigt att vi följer upp att vi når våra mål om att minska våra klimatutsläpp med 40 procent till 2020. De nya siffrorna indikerar att vi är på väg. Det ska vara en särskild kontrollstation 2015.

Åsa Romson talar om en gemensam kartbild. Sedan uppfattar jag att Åsa Romson raljerade med att små partier i Alliansen har fått inflytande. Det är kanske en farlig strategi för Miljöpartiet att hävda den ingången lite för ofta.

Miljöpartiet har tänkt sig att regera tillsammans med Socialdemokraterna, och de tycker inte särskilt lika. Jag har tittat lite på era budgetar som påstås vara så lika. Socialdemokraterna föreslår å ena sidan att restaurangmomsen ska fördubblas. Det tycker inte ni. Å andra sidan vill ni sänka arbetsgivaravgifterna med 17 miljarder, men det tycker inte Socialdemokraterna. Sedan vill ni höja inkomstskatterna,

fast från olika nivåer. Ni vill starta från 40 000. Sedan vill Socialdemokraterna höja taken i sjukförsäkringen, men det vill inte ni. Men sedan vill ni höja miljöskatterna mycket, men det vill inte Socialdemokraterna. De vill ta bort sjuklöneansvaret för andra veckan, men det vill inte ni göra. Sedan vill Socialdemokraterna avskaffa fas 3, men det föreslår inte ni. De vill höja barnbidraget, men det föreslår ni inte heller. Miljöpartiet vill kraftigt öka biståndet, men det vill inte Socialdemokraterna. Sedan vill ni kraftigt skära ned på försvaret, men det vill inte Socialdemokraterna.

Jag, och rätt många i landet, undrar vad det är för regeringspolitik ni ska föra. Ska det bli Förbifart Stockholm-lösningen, det vill säga socialdemokratins ledare meddelar er i Dagens Nyheter vad ni ska anpassa er till? Är det så ni ska styra Sverige? (Applåder)

Anf. 50 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag noterar att statsministern i alla fall kan lägga fram förslag på en konkret klimatsatsning, nämligen dubbelspår mellan Linköping och Stockholm samt mellan Göteborg och Borås. Det är bra. Det nämndes inte någon klimatsatsning i vare sig regeringsförklaringen eller vid själva utnämningen. Vi ser i infrastrukturpropositionen att det inte är för klimatet som infrastruktursatsningarna görs. Det är tydligt. Det scenario som Trafikverket tog fram i sina gedigna underlag visar på att hela infrastrukturpolitiken måste läggas om i en annan riktning om det ska bli en klimatsatsning.

Vad gör ni? Jag får gå tillbaka till frågan om Förbifart Stockholm. Ni finansierar inte bara Förbifart Stockholm med pengar som tas från kollektivtrafiken för att satsa på massbilismen i Sveriges största stad, utan ni tvingar dessutom staden att bygga Österleden, som om något

kommer att bidra till ökade klimatutsläpp. Det gör ni i en proposition där ni försöker säga att ni tar ett klimatansvar för Sverige. Det är inte seriöst, Fredrik Reinfeldt. (Applåder)

Anf. 51 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det finns möjligen de i Sverige som funderar på att rösta på Miljöpartiet eftersom de vill ha vad Åsa Romson har tagit upp här och de är mot Förbifart Stockholm. Problemet är att Socialdemokraterna, som Miljöpartiet ska regera med, i Dagens Nyheter har sagt att här måste Miljöpartiet lägga sig platt.

Det blir Förbifart Stockholm. Det är lika bra att ni inser det. Det är så socialdemokrater samarbetar med andra. Åsa Romson raljerar över att små partier får igenom olika saker i budgetförhandlingar. Det är en livsfarlig strategi för Miljöpartiet.

Jag tycker att man ska regera Sverige tillsammans med andra. Jag tycker att man ska visa att man är stolt över att man samarbetar med andra partier. Jag tycker att man ska visa att andra partier får genomslag när vi lägger fram gemensamma budgetar. Här skiljer jag mig från Socialdemokraterna. Ni har valt fel lag. Ni kommer att bli lurade, och era väljare kommer att få se en helt annan politik än det som står i era motioner. (Applåder)

Anf. 52 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag är väldigt glad att Fredrik Reinfeldt här i kammaren i alla fall är tydlig med att han vill regera tillsammans med andra partier. Han har ju under de senaste två åren när Alliansen har suttit i minoritetsställning och tidigare åtminstone framhåvt i regeringsförklaringen att man vill söka breda överenskommelser. Det här har tagits bort – det var lite luddigare i årets framställning – för det har ju inte

lyckats.

Du har i väldigt få fall, Fredrik Reinfeldt, lyckats med en bredare överenskommelse som samlar en riktig majoritet i riksdagen. Det är minoritetsregeringens dilemma. När man är så osams som ni har varit inom regeringen har det varit väldigt svårt att enas i någon fråga. Ta till exempel infrastrukturfrågorna. Det var en uppenbar fråga där i stort sett hela politiken, alla operatörer och inte minst alla resenärer var tydliga med att det behöver satsas på järnvägen. Men tog ni den utsträckta handen, Fredrik Reinfeldt? Nej, för du ville inte regera med andra än det allianslag som du redan hade byggt, med de stridigheter som finns.

Vi är öppna för att regera tillsammans. Vi är öppna för att söka breda samförstånd, men det är ni som har gett kalla handen. (Applåder)

Anf. 53 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Klimatet tog Åsa Romson upp i sitt inledningsanförande. Den största enskilda fråga som vi har att ta ställning till i vårt land under överskådlig tid som påverkar klimatet är hur vi löser vår energiförsörjning långsiktigt. Besluten kanske ligger nu, men de avgörande skeendena ligger bortom 2020, mellan 2020 och 2030, när våra nuvarande tio reaktorer går ur tiden.

Tyskland är ett land som Åsa Romson brukar framhålla som ett föredöme, senast i en debatt vi hade i tv, därför att Tyskland har tagit ett beslut om att de ska avskaffa sin kärnkraft – de ska snabbavveckla. Då ska man veta att kärnkraften står för ungefär 20 procent av elförsörjningen i Tyskland. I Sverige är det mer än det dubbla, mer än 40 procent.

De har bestämt att de ska avveckla kärnkraften och har gått ut med stort buller och bång: Nu ska vi bygga vindkraft. Och alla är jätteglada. Åsa Romson är glad. Jag tycker också att det låter bra. Det är bara det att efter något år kommer nu facit på bordet.

Bundesnetzagentur – lägg ordet på minnet – är den tyska energimarknadsinspektionen. Chefen där heter Matthias Kurth, och han uttalade sig i Sveriges Radio häromdagen. Han sade: Vi är redan på gång att ersätta de stängda kärnkraftverken, i första hand med kolkraft. Han säger sanningen. Han skulle ha kunnat lägga till den ryska gasledningen i Östersjön.

Sanningen är, Åsa Romson, att man i Tyskland har jättehöga ambitioner i fråga om förnybart och framför allt vindkraft, och man öser nu in subventioner i detta för att det ska kunna ersätta kärnkraften. Men när det kommer till kritan räcker det inte till. Det är enighet om de satsningarna i Tyskland, och vi är också eniga om de satsningar vi gör här. Men problemet är att det inte räcker till. Vi har dubbelt så mycket kärnkraft att ersätta som tyskarna. Vi skulle hamna i exakt samma situation.

Kolkraft ersätter nu kärnkraften i Tyskland, Åsa Romson. Var det detta du berömde Tyskland för? Var det så här det skulle bli? (Applåder)

Anf. 54 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Det är intressant. Ju fler gånger man upprepar någonting blir det inte mer sant. Tittar vi på de officiella siffrorna och den utvärdering av den tyska energipolitiken som nu sker ser vi att kolkraften inte ökar utan minskar. Man investerar i och för sig i en del nya kolkraftverk men lägger ned betydligt fler. Man investerar i 11 gigawatt men lägger ned 18 gigawatt de kommande åren.

Man stängde åtta kärnkraftverk 2010, och samma år minskade man klimatutsläppen med 2 ½ procent. Det var det år som Sverige ökade klimatutsläppen med 11 procent.

Det som händer i Tyskland – jag vet att du gärna vill visa upp en annan bild – är att man tror brett på den förändring som allt fler ser i energipolitiken, det vill säga att det är förnybart. Och det är inte bara vindkraft.

Nu pratar man om solkraft – det som din regering inte alls vill prata om. Fredrik Reinfeldt har stått här i talarstolen och sagt till mig att det lyser för lite sol i Sverige för att det ska vara värdefullt att satsa på. I Tyskland är solkraften en solig dag halva deras energianvändningsområde. Det är inte längre någon liten energikälla.

De har också biogas i Tyskland som utformas på ett betydligt smartare sätt än i Sverige. Man ger till exempel stöd i ett garantiprissystem som gör att det också småskaligt lönar sig för de enskilda på landsbygden att vara med och producera. Det är samma lösning som ni säger nej till.

Det står i dagsläget 4–0 till Tyskland efter första halvlek när det gäller förnybar energi gentemot Sverige. Inför ett garantipris för solcellsstödet! Gör så att nettodebiteringarna fungerar! I dag är det bolagen som går före, och ministrarna ligger på efterkälken och tillsätter den tredje utredningen för nettodebitering.

Detta händer redan i Tyskland, där man har tagit över de svenska patenten på solkraft, där man producerar mer förnybart än vad vi har gjort i Sverige på väldigt många år och där man tror på energieffektivisering, som du och din regering inte tror på. Ni släpar

kommissionen efter er när ni säger att vi inte ska ha någon effektiv energieffektivisering, att vi alltid ska räkna allting i bnp, vilket är nys. Det står 4–0 efter första halvlek, men vi har en halvlek till att spela på. (Applåder)

Anf. 55 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag hade väl inte trott att Åsa Romson skulle tilltro den tyska energimarknadsmyndigheten någon auktoritet i den här frågan, för i så fall hade grunden för Miljöpartiets hela klimatpolitik ryckts undan. Det går ju inte. Vi kommer väl att få se om några år, för nu är det prognoser från den tyska energimarknadsmyndigheten vi talar om.

Jag sade i mitt inlägg att de satsar jättemycket på vindkraft och alla möjliga förnybara energikällor. De tror på det. Det är bara det att när det kommer till kritan räcker det inte. Det är det man säger från de tyska myndigheterna nu. Det är kolkraft som byggs ut. Jag är också medveten om att man stänger gamla kolkraftverk. Det är jättebra. Jag har inte pratat om det. Jag säger bara att energibalansen nu går mot ökad användning av kolkraft och ökad användning av gas i Tyskland när man stänger ned den tyska kärnkraften. De kommer att öka koldioxidutsläppen.

Problemen, Åsa Romson, är att vi i Sverige är dubbelt så mycket beroende av kärnkraft. Även om vi inte stänger våra reaktorer i förväg, vilket ni vill, går de ur tiden om 10, 15 eller 20 år och måste då ersättas. Vi kommer att hamna precis i den tyska situationen med ökade koldioxidutsläpp.

Sanningen är att ni är engagerade i klimatfrågan men är ännu mer mot kärnkraft, och därför accepterar ni till sist när det kommer till kritan ökade koldioxidutsläpp även om ni inte erkänner det. (Applåder)

Anf. 56 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Det är spännande. De flesta som diskuterar klimatfrågan vet att det är väldigt svårt när man är inne på energiområdet, för vårt koldioxidutsläpp från energisektorn är väldigt litet med tanke på att vi har så mycket vattenkraft och att kärnkraften inte ger de största koldioxidutsläppen. Men du vill ändå ta upp det som den stora klimatfrågan här.

Om det finns något parti i denna riksdag som värnar om och kramar kärnkraften är det Folkpartiet. Oavsett vilka prognoser man ser för framtiden när det gäller energiutbyggnaden hamnar ni alltid i att Sveriges bästa investering för 2030–2040 är att skapa ett helt nytt koncept för ny kärnkraft, oavsett om det är billigare att investera i vindkraft på land, om det är billigare per kilowatt att investera i förnybar kraft, som majoriteten av länderna i världen gör. Japan drar slutsatsen att det kostade ganska mycket med haveriet i Fukushima, så vad satsar de på? Jo, de satsar på förnybart.

Trots alla dessa prognoser hänger Folkpartiet, av alla partier i Sveriges riksdag, kvar vid att vi ska satsa på ny kärnkraft i Sverige. Det är sorgligt att se. Det kommer att vara sorgligt inte bara för klimatet utan också för energidebatten och de svenska hushållen som ska betala kalaset. (Applåder)

Anf. 57 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Ett långsiktigt hållbart energisystem bygger på det gröna och det förnybara. Det är en viktig tillväxtmotor och en viktig jobbmotor, men det är också viktigt för att klara klimatutmaningen. Därför är jag glad över den utveckling som har skett i Sverige under alliansregeringens och Centerpartiets tid, för sedan 2006 har det hänt mycket.

Bioenergin har gått om oljan som största energikälla. Vindkraften har sexdubblats från en ynka terawattimme när Miljöpartiet var stödparti till Socialdemokraterna till sex terawattimmar i dag. Vi kan också se att vi i dag har 50 procent mer elproduktion som kommer från biobränsle än vi hade 2006. Nästan hälften av vårt energisystem består nu av förnybart. Den siffran är bäst i EU.

Det har naturligtvis inte kommit till av sig självt. Det har krävts politiska beslut och politiska förändringar. I årets budget har vi gjort tydliga avtryck för det gröna och det förnybara. Vi satsar på järnvägen – en stor satsning som vi inte kan skåda i tidigare budgetmotioner från andra partier. Vi förlänger satsningen på solceller. Vi höjer och permanentar stödet till näringslivsdriven energiforskning.

Vi behöver fortsätta att satsa och rikta satsningarna för att få fram mer grönt och förnybart. Därför har jag en fråga till Åsa Romson: Varför vill Miljöpartiet och Åsa Romson höja skatten på den gröna, förnybara vattenkraften med 1 miljard nästa år och sammanlagt 4 miljarder de kommande fyra åren? (Applåder)

Anf. 58 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Tack för en bra fråga kring förnybar energi, Annie Lööf! Den diskuterar jag gärna med dig. Jag tycker nämligen att det har varit ganska tyst från dig och ditt parti när det gäller hur vi får fram förnybar energi och vad det betyder för hur vi kan göra oss oberoende av bland annat kärnkraft – det som så vackert står i Alliansens energiuppgörelse.

Vi får en del förnybart i systemet nu, bland annat tack vare att vi har börjat med reformer. Det är reformer som delvis började under förra alliansregeringen men som ger utslag nu. Delar har också fortsatt, och

vi har varit ense om dem här i riksdagen. När den förnybara energin nu ökar, Annie Lööf, är det då inte rimligt att börja stänga en del av de äldsta kärnkraftsreaktorerna, som faktiskt inte alltid är med och producerar särskilt säker och miljövänlig energi alla dagar? Ibland står de stilla. Det kanske i och för sig är det mest miljövänliga när det gäller kärnkraften, men det är inte särskilt bra för de svenska elkonsumenterna.

Är det inte dags att göra sig mindre beroende av kärnkraft när vi nu har ett energiöverskott som motsvarar en till två kärnkraftsreaktorer i Sverige? Detta gäller också sett till att det blir ganska dyrt för den svenska kärnkraftssektorn att betala för den säkerhetskultur man onekligen måste gaska upp sig en del ifrån utifrån de senaste årens incidenter, får vi väl kalla det.

Jag tycker att det ser lite skakigt ut med Alliansens energiuppgörelse när man pratar om att göra sig mindre beroende av kärnkraft. Vad är egentligen Centerpartiets del i detta? Hur kan vi få mindre kärnkraft och snarare mer förnybart när vi får det hållbara energisystemet? Varför blockerar ni att vi också får ett uppdrag till Energimyndigheten på just ett 100 procent förnybart energisystem i Sverige? Det är en utredning som ganska svart på vitt skulle visa för partierna hur man kan genomföra stegvisa reformer för att hitta den hållbara lösningen. (Applåder)

Anf. 59 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag hörde egentligen inget som helst svar från Åsa Romson på min fråga varför Miljöpartiet väljer att lägga en extra miljard i straffskatt på den gröna, förnybara vattenkraften.

Alliansens energiöverenskommelse ligger fast och innebär just de framgångar jag lyfte fram i mitt tidigare replikskifte, nämligen att det förnybara har gått om oljan som största energikälla. Vi kan se att vi har en 50-procentig ökning av elproduktionen som kommer från biobränsle, och vindkraften har sexdubblats – exempelvis. Vi ser en stor omsvängning till det gröna och förnybara, vilket gynnar jobben och ser till att vi tar upp kampen om klimatutmaningen. Här har vi gjort mycket.

Jag frågar Åsa Romson igen: Ser man vattenkraften som en förnybar energikälla? Om Åsa Romson gör det, varför väljer hon att lägga 1 miljard extra i straffskatt för den svenska vattenkraften? (Applåder)

Anf. 60 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Jag ska naturligtvis svara på frågan. När det gäller vattenkraft är det vår mest lönsamma energiform. Det är också det som i huvuddelen gör att vi har så stor andel förnybart i Sverige; det har vi haft sedan vi byggde ut vattenkraften en lång tid tillbaka. Det är alltså ingenting någon av de regeringar vi har haft att göra med kan ta åt sig äran för.

Är det den mest lönsamma energiformen är det dock också rimligt, precis som med andra former, att det när det finns övervinster – och det finns det när det gäller vattenkraft – ha en ökad skatt på att ta hem dem. Det är i stället för det ni gör: Ni gör så att elcertifikatssystemet gynnar redan befintlig vattenkraft i stället för att se till att subventionerna i detta system går till den nya tekniken – till de nya förnybara saker Sverige behöver för att klara energiförsörjningen i framtiden. Ta solenergi, till exempel – varför satsar ni så lite på solenergi? Det hade kunnat vara en fråga om jag hade fått ställa en sådan i min sista replik, vilket jag inte får. (Applåder)

Anf. 61 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Att Miljöpartiet är ett extremistparti i flera avseenden visste vi, och det bekräftar man också. Framför allt bekräftar man sin extrema hållning när det gäller migrationspolitiken.

Att man är ett etnocentriskt parti har jag däremot inte riktigt tänkt mig tidigare, men det är också någonting man bekräftar. Åsa Romson säger att alla är lika svenska och har samma drömmar. Så är det givetvis inte. Det finns i världen olika kulturer med olika värderingar. I Sverige har vi lagar om jämställdhet. I andra kulturer spränger man flickor som vill gå till skolan, tvingar flickor att gifta sig med främmande män de aldrig har träffat samt tvingar flickor och kvinnor att skyla sig med heltäckande kläder. De är naturligtvis inte lika svenska som jag. Åtminstone tycker inte jag det. Det där är ett snurrigt resonemang.

Däremot finns det givetvis ett stort värde i att det finns olika kulturer och att det finns en kulturell mångfald i världen. Det tycker jag att vi ska slå vakt om, och samtidigt bekämpa avarter som till exempel det jag nämnde nyss.

Det var inte detta jag hade tänkt hålla mig till egentligen. Jag tänkte att jag skulle diskutera småföretagarpolitik med Åsa Romson, men jag blev så provocerad av detta inlägg.

Man har gjort ett stort nummer, vill jag ändå påstå, både i dag och tidigare av att man vill sluta vara det utpräglade storstadspartiet som straffbeskattar människor som lever utanför Stockholms tullar, på landsbygden, och som har en bit att köra bil och liknande till jobb och skola. Man gör kanske inte den distanseringen i alla fall, men man gör ett litet försök att profilera sig när det gäller små och medelstora företag. Till exempel vill man minska sjuklöneansvaret.

Problemet med den modell Åsa Romson och Miljöpartiet företräder är att man bygger in en gigantisk tröskeleffekt som innebär att de företag som går från tio anställda till elva anställda får tillbaka hela sjuklöneansvaret. Då undrar jag, Åsa Romson: Hur tänkte ni här? Tänk ni alls när ni föreslog detta system?

Anf. 62 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att kanske bli provocerad tillbaka: Att säga att man inte kan vara svensk för att man har en annan kultur än det vi skulle kalla den historiskt svenska i Sverige provocerar mig ganska mycket. När jag går omkring i Stockholm till vardags och möter de invånare som bor och lever här tycker jag nämligen att alla som åker på tunnelbanan är svenskar.

Sedan är vi olika, och det är jag väldigt glad för. Vi har olika kulturell bakgrund, vi har olika kön och vi har olika preferenser. Vi är dock alla svenskar när vi sitter där i tunnelbanan. Man kan vara invandrare och svensk; man kan vara svenskamerikan eller svensksomalier. Det tycker inte jag är provocerande, utan det tycker jag är ett framtidshopp. Det skapar en modern stat där vi kan umgås civiliserat som människor och där vi givetvis beivrar varje brott mot de mänskliga rättigheterna – när kvinnors rätt till frihet kväses eller något annat. Om du blir provocerad av vad jag sade kan det kanske alltså återgäldas, Jimmie Åkesson. Till din fråga om småföretagande på landsbygden: När det gäller landsbygdspolitik är det helt riktigt att vi i Miljöpartiet tror att det är väldigt viktigt att se till helheten. Vi ska se att framför allt växtkraften i små företag är väldigt viktig. Det är en differentierad hållning. När man kommer ut i glesbygden hör man ofta om folk som har ett företag registrerat hos Bolagsverket, och det är inte bara en verksamhet utan kan vara lite av varje. Jag träffade på en kvinna som drev turistverksamhet med cowboyridning, och hon lagade båtmotorer och

drev en glasservering. Det var ett och samma företag.

Så ser det ut på landsbygden; man behöver ha en differentierad form, och småföretagen är väldigt viktiga. Då tycker vi att det är viktigt att lyfta de kraftigaste skatterna från småföretagen så att de kan växa. Det är bra för landsbygden, och det är bra för Sverige.

Anf. 63 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Om jag åker tunnelbana i Tokyo, är jag då japan? Jag drar den slutsatsen av Åsa Romsons svar. (Applåder)

Om vi ändå håller oss till de små och medelstora företagen: Jag fick inte svar på min fråga. Hur tänkte Miljöpartiet när ni föreslog att företag med tio eller färre anställda ska få minskat sjuklöneansvar – eller ett helt slopat sjuklöneansvar, om jag har förstått det rätt – men sedan få tillbaka kostnaden för hela sjuklöneansvaret för samtliga anställda om man anställer en elfte? Hur många företag med tio anställda tror Åsa Romson kommer att anställa en elfte med detta system? Ser inte Åsa Romson den tröskel man bygger in i systemet? Hur tänkte ni, Åsa Romson, när ni kom med detta förslag?

Anf. 64 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Tröskeleffekter får man i en massa olika reformer. Detta är ett förslag som har kommit från företagarna själva. De vill att sjuklöneansvaret lyfts – det är det som hade lyfts in till företagen, och det vill de ha lyft. Det är nämligen det som är det stora problemet just i småföretagen.

När man ska anställa en ny betyder det väldigt mycket. Det är en rimlig avvägning att ett företag med tio anställda är ett riktigt litet företag. Med en ny som ska anställas finns det en risk att man ser till

en sjukhistoria hos denna. Den risken innebär att det blir en svårighet att anställa. Hela vårt förslag till reform handlar om att det ska bli enklare för små företag att anställa. Vi menar att det är utformat på det sättet, delvis därför att det är förslag som kommer från företagarna själva. Vi lyssnar gärna på de förslag som kommer.

Om man skulle se att det absolut största problemet är tröskeeffekten och därför inte gör någonting betyder det att alla företag har sjuklöneansvar som i dag. Det är en större tröskeeffekt att anställa människor som kanske kommer med en sjukdomshistoria i de små företagen, också på landsbygden som du, Jimmie Åkesson, värnar så mycket om. (Applåder)

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Miljöpartiet har en stor tilltro till ekonomiska styrmedel, och det tycker jag är bra. Ekonomiska styrmedel är effektiva om man vet vad man vill åstadkomma och man riktar dem på ett förnuftigt sätt. Det här är någonting som präglar svensk politik i stor utsträckning. Vi har höga skatter på sprit för att det ska supas mindre. Vi har höga skatter på tobak för att det inte ska rökas så mycket. Vi har hög skatt på bränsle när det gäller bilar för att det ska åkas mindre. Miljöpartiet har en del förslag här som jag tycker inte riktigt möter den verklighet som människor lever i, men man sätter en tilltro till ekonomiska styrmedel.

Jag skulle vilja be Åsa Romson redogöra för de sannolika effekterna av det som hon själv framhöll i talarstolen, nämligen 10 000 kronor i årlig skatterabatt till paret som skiljer sig och att det par som flyttar ihop förlorar 10 000 kronor varje år.

Anf. 66 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Jag kunde förstå att den frågan skulle komma från dig, Göran Hägglund. Jag tror däremot att i verkligheten i de familjer som lever här runt omkring oss är det väldigt sällan den typen av avvägningar som bestämmer om man lever tillsammans som föräldrar eller väljer att bo på olika ställen. Jag tror att de allra flesta vet hur mycket ekonomiska incitament det finns att leva tillsammans. Det blir otroligt mycket billigare. Man kan dela på allt från telefonabonnemang till tidningsabonnemang, till att ta hand om hushållet och mycket av det oavlönade arbetet. Det är otroligt starka incitament i dag för att leva tillsammans. Trots det väljer många att inte bo tillsammans. Det kan man kritisera och tycka att det är en mänsklig brist och en felaktighet, eller så konstaterar vi att det är så det ser ut. Ibland är det faktiskt lättare i vardagen att inte leva med en person som man tidigare har lärt känna kanske alltför väl, och då väljer man att gå skilda vägar. Men allt fler väljer – och det ska vi vara glada för – att dela på ansvaret för barnen.

Om vi ska ha barnen i fokus, Göran Hägglund, vad är bäst för de barn som i dag får en svårare situation, som blir utstötta från fritidsaktiviteter, som känner att de inte kan tillgodogöra sig skolan på riktigt samma sätt som andra, för de märker skillnaden? Vad gör du och alliansregeringen för att de barnen ska känna att de får en tillit till samhället och att de inte är utsatta från början? Det är där vi försöker hitta förslag, och ett förslag är ett skatteavdrag. Vi anser att det är positivt, bättre än att få ytterligare bidrag och känna sig som en utstuderad art. Ett skatteavdrag skulle göra att dessa familjer får lättnader med vissa av de faktiska kostnader som det handlar om, men en väldigt liten del.

Jag tror inte att det är någon som av ekonomiska skäl väljer vare sig att flytta ihop eller att separera. Det är en alldeles för allvarlig akt för det. (Applåder)

Anf. 67 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Regeringen har gjort många olika saker som riktar sig till de barnfamiljer som lever med små ekonomiska marginaler. Vi höjer i budgeten stödet till de barnfamiljer som inte har någon eller en väldigt låg upparbetad SGI. Föräldraförsäkringen ger dessa familjer nu en 25-procentig förbättring av ersättningen.

Det kommer självklart situationer där vuxna personer väljer att gå skilda vägar. Det är inte ett dugg konstigt, det inträffar hela tiden. Men frågan är vad politiken ska stötta. Genom den föreslagna åtgärden gör ni det dyrare för ett par som vill flytta ihop, för de går miste om ett avdrag som de haft innan. Jag menar att det är en bakvänd politik. I stället är det bättre att titta på det förslag som regeringen håller på att utarbeta utifrån en utredning som handlar om hur föräldrar bättre ska kunna ta ett ekonomiskt ansvar tillsammans för barn de har satt i världen. De är ju föräldrar även om de har gått skilda vägar. Här finns det mycket även för Miljöpartiet att titta på utifrån den utredningen.

Anf. 68 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Vi tittar gärna på kommande utredningar, Göran Hägglund, vi kommer att få all anledning att göra det. Vi har redan i vår budgetmotion konstaterat att vi behöver ett höjt underhållsstöd. Vi tror att det är viktigt i sådana här relationer, inte minst för de ensamstående mammor som det oftast, för att vara ärlig, handlar om. Jag gör inte samma bedömning som du, att 10 000 om året på något sätt skulle kunna påverka ett beslut huruvida jag blir sambo med en ny partner eller väljer att bo kvar med en förälder till våra gemensamma barn. Jag tror att de flesta som gör en vardagskalkyl ser att det inte går ihop.

Det jag blir mest upprörd över i ditt inlägg är bilden av att allting går så bra, att ni gör väldigt stora insatser. Nu ökar barnfattigdomen i Sverige. Det är fler barn som bor i fattiga familjer, inte bara i relativa tal utan också i absoluta tal. Rädda Barnens rapport visar det tydligt. Att här kritisera ett förslag där man försöker göra någonting åt den situationen tycker jag är lite bakvänt, om vi har barnens bästa för ögonen. (Applåder)

Anf. 69 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! I en europeisk jämförelse står Sverige starkt. När jag de senaste veckorna har mött mina europeiska kolleger i ministerråden för utbildning och forskning har de varit väldigt bekymrade kolleger jag mött. Många av dem, nästan huvuddelen, står inför stora nedskärningar och besparingar inom skolväsen, forskning och utbildning, sådant som de vet egentligen är avgörande för tillväxt och utveckling på längre sikt. Men man måste göra det därför att man har misskött sina ekonomier. Vårt land är närmast ett undantag i Europa. I Sverige har vi nu utrymme att göra stora och viktiga framtidsinvesteringar. Forskningsanslagen ökar i en historiskt snabb takt för Sverige, internationellt sett i en takt utan motstycke, med 30 procent under alliansregeringens två första perioder hittills.

Vi har tillfört ytterligare 7 miljarder från staten till skolväsendet. Trots att skolan är kommunal har vi mer än 7 miljarder i ökade anslag till skolan i dag än vad fallet var 2006.

Vi påbörjar byggandet av ett nytt stambanenät för snabba tåg. Sådant har inte skett sedan 1800-talet. Vi förbättrar konkurrenskraften för vårt näringsliv med viktiga skattesänkningar. Vi ser givetvis varningstecknen – det är det som diskussionen delvis har handlat om. Vi ser varslen, och därför möter vi detta med olika åtgärder. Vi bygger

ut utbildningsplatser och gör arbetsmarknadsinsatser. Men vi måste också ha perspektiv på detta.

Sverige går in i 2013 med en arbetslöshet som är lägre än genomsnittet i Europa, med en statsskuld som är mindre än de flesta och med EU:s starkaste statsfinanser. Det beror på den ansvarsfulla politik som har förts under de här sex åren och att vi har avvisat alla de vilda idéer som många gånger har framförts från oppositionen.

Fru talman! Snart måste man vara medelålders för att ha egna minnen från Berlinmurens tid. För dagens ungdomar är det delade Europa något man läser om i historieböckerna. Ännu färre lever i dag som själva har minnen från andra världskriget.

När vi håller på med att lösa problem i det europeiska samarbetet, till exempel den sydeuropeiska skuldkrisen, känns det ofta arbetsamt och krävande. 27 länder, snart 28, med egna synsätt, egna lösningar, egna värderingar, egna historiska och kulturella normer ska tala sig samman. Det går ofta långsamt och trögt, man får ha tålamod. Det är då, eller rättare sagt i den situationen som vi är inne i nu, som vi måste påminna oss om varför det europeiska samarbetet har skapats. Och ännu viktigare: Vi måste berätta för de unga.

Det är i dag uppenbart att eurons konstruktion inte är tillräckligt robust. Eurosamarbetet behöver kompletteras med mer finanspolitiskt samarbete, både med en finanspakt och med det som kallas för bankunion.

Det första steget i en bankunion är att inrätta en gemensam bankinspektion. Det är en god idé. Det andra är att enas om regler för hur det ska gå till om stora, viktiga banker i Europa skulle vara på väg

att gå under, och kom ihåg att det inte var så länge sedan som också Sverige befann sig i en sådan situation! Det är också en god idé. Det är naturligtvis dock detaljerna i utformningen av detta som till sist avgör hur bra det här blir. Det är de man måste avvakta innan man slutligt kan ta ställning till detta, självklart. Men Sverige behöver vara med i förhandlingarna, och vi är med i förhandlingarna.

Frågan om det svenska medlemskapet i bankunionen måste naturligtvis avgöras den dag som utformningen står helt klar. Men utgångspunkten för Sverige bör vara att detta samarbete är bra för Europa, att det är bra för Sverige och att Sverige bör ha målsättningen att vara medlem. (Applåder)

En applåd från Damberg – jag tackar för den. Du kan väl tala ihop dig med de andra där på den rödgröna kanten.

Fru talman! Många ungdomar går utan arbete. Det beror inte på att svenska ungdomar har lägre arbetsvilja. Låt oss erkänna att det beror på strukturfel som vi själva har skapat i Sverige.

För det första är för många 19-åringar ingångslönerna i dag för höga för dem som saknar arbetslivserfarenhet. Folkpartiet har föreslagit att ingångslönerna för riktigt unga skulle kunna vara 75 procent av lägstalönerna i ingångna avtal under den tid man lär sig jobbet. För detta har vi kritiserats hårt från många olika håll. Nu ser jag att idén dyker upp både här och där under någon ny benämning, yrkesintroduktionsavtal. Låt oss gärna kalla det för det. För mig spelar namnet absolut ingen roll, bara det genomförs.

För det andra behöver den svenska arbetsrätten moderniseras och liberaliseras. Principen sist in, först ut drabbar naturligtvis oftast de

som har kortast anställningstid – ja, det är ju själva idén med den principen. Och kortast anställningstid har inte sällan de allra yngsta, även utrikes födda.

För det tredje måste vi ha en ärlig och transparent diskussion i Sverige om alla de ungdomar som misslyckas i skolan. Vi gör stora insatser för att skolan ska lyckas bättre med dem. Men jag tror att vi gör oss själva och inte minst dessa ungdomar en otjänst om vi tror att om vi bara genomför ett antal reformer kommer ingen någonsin i framtiden att misslyckas.

Det är i denna grupp som ungdomsarbetslösheten skördar sina största offer. Vi måste våga se dessa ungdomar, ungdomar som kan ha årtal av skolmisslyckanden bakom sig. 7 000 ungdomar varje år hoppar av gymnasiet redan i ettan.

Det rödgröna kravet att det enda sättet att räknas som godkänd i det svenska utbildningsväsendet är att man klarar av att läsa in universitetskompetens har skapat en väldigt stor utslagning år efter år och är en av orsakerna till den höga svenska ungdomsarbetslösheten.

Bland de ungdomar som inte är behöriga till gymnasiet, som går in på introduktionsprogrammet, finns det en grupp ungdomar varje år som med alla rimliga bedömningar saknar förutsättningar att bli högskolebehöriga. Vi måste hitta nya lösningar för dessa. Vi har föreslagit några saker från regeringen och tycker till exempel att det är bättre med en kortare yrkesinriktad utbildning än ingen alls. Det är sönderkritiserat från oppositionen. Jag ser i dag fram emot att höra vad Socialdemokraterna och andra tycker ska vara alternativet för dessa ungdomar, för jag utgår från att ni inte bara tänker lämna dem i sticket som ni gjorde förra gången ni styrde.

Fru talman! Den här mandatperioden genomförs de största skolreformerna på generationer: ny läroplan, ny lärarutbildning, lärarlegitimation, nytt betygssystem, ny skollag, ny gymnasieskola, för att nämna några. Vi genomför dessa förändringar därför att den tidigare utbildningspolitiken hade nått vägs ände. Några resultat går redan att se.

Eleverna pluggar mer, och det har varit avsikten. Meritpoäng för svåra kurser i gymnasieskolan innebär nu ett uppsving för de svårare ämnena i skolan, matematik och främmande språk. Uppsvinget för matte leder i sin tur till att äntligen vill många fler ungdomar gå in på ingenjörsutbildningar. Det har vi väntat på i 20 år. Söktrycket är större än på mycket länge.

Andelen behöriga lärare har också ökat i skolan sedan 2006. Men jag ska vara ärlig med att det kommer att dröja innan de stora resultatförbättringarna i form av studentbetyg, slutbetyg och internationella undersökningar kommer att synas. Bara för att vi inför betyg från årskurs 6 eller en ny läroplan, som trädde i kraft förra året och i år, är det inte så att alla barn kan mycket mer från den ena dagen till nästa. Det är naturligtvis processer som tar tid.

Min utgångspunkt när det gäller de internationella undersökningar som kommer både i år och nästa år är att vi ska vara beredda på att den 20-åriga resultatförsämringen kommer att fortsätta ett tag till. Jag hoppas att det inte blir så, men jag tror att vi ska vara beredda på att det blir så innan det vänder uppåt.

Mer behöver göras. De viktigaste reformerna som nu står för dörren menar jag är att lyfta läraryrkets attraktionskraft. Den karriärreform som regeringen har aviserat med märkbart högre löner för

yrkesskickliga lärare är en strategisk satsning för Sverige för att fler ambitiösa ungdomar ska söka sig till yrket och för att många duktiga lärare ska vilja vara kvar i skolan. Läraryrket är landets viktigaste profession.

Fru talman! Vi ser en rödgrön opposition som är mer splittrad än någonsin i modern tid med tre partier som tågar i varsin riktning. Det är ett vänsterparti med en så kallad förnyare i spetsen som stundtals låter mer som Lars Ohly än vad Lars Ohly någonsin gjorde, ett miljöparti som går mer och mer åt vänster och en socialdemokrati som har döpt om massiva skattehöjningar till affärsplan. Vad har ni egentligen gemensamt? Jo, en enda sak, att ni är emot alliansregeringen. Men vad vill ni med Sverige?

Det finns bara, fru talman, ett enda regeringsdugligt alternativ i denna kammare, och det är alliansregeringen. (Applåder)

Anf. 70 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! När man hör vice statsministern låter han ännu mer nöjd än statsministern och konstaterar att resultaten i skolan antagligen kommer att fortsätta falla. Ofta brukar han säga att det kommer att ta 10–15 år att vända skolresultaten i Sverige, när vi vet av internationella undersökningar att det tar kanske fem sex år att vända ett skolsystem om man gör rätt saker. Men nog om detta, du har egna perspektiv på detta.

Arbetslösheten är trots allt den överskuggande frågan för Sverige som vi har diskuterat mycket här i dag, och du tog också upp den i ditt anförande. När alliansregeringen vann valet för sex år sedan sade man att det var den viktigaste uppgiften att bekämpa arbetslösheten och utanförskapet i Sverige.

I dag är det 400 000 människor som är arbetslösa. 70 000 har gått långtidsarbetslösa i mer än två år. Och vi har rekordmånga unga människor som sitter hemma vid köksbordet när föräldrarna går till jobbet eller när syskonen går till skolan. Det är verkligheten i dag. Vid sidan av detta har vi någonting som jag talade om i mitt anförande, fas 3 där regeringen har gömt undan 30 000 arbetslösa människor. Det specifika med fas 3 är att de inte får riktiga löner och inte ens får ha riktiga arbetsuppgifter, och de förbjuds att ta utbildningar som kan leda till jobb längre fram. Vi har säkert alla läst om exemplen på fas 3:are, som de ibland kallas, som får måla om stolar som redan är nymålade därför att det inte ska vara riktiga arbetsuppgifter.

Min fråga till vice statsministern är: Är det inte bättre att dessa 30 000 människor faktiskt erbjuds jobb med riktiga arbetsuppgifter i stället för att gömmas undan och tilldelas konstgjorda arbetsuppgifter? Är det inte dags att avskaffa fas 3?

Anf. 71 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag tror att vi ska närma oss de här frågorna med en mycket stor ödmjukhet. Vi ska komma ihåg var vi stod 2006. Er lösning på fas 3 var att förtidspensionera människor. Det var ju det som var er fas 3, en livslång fas.

Vi gör nu försök att stegvis föra dessa människor som har stått mycket långt utanför arbetsmarknaden tillbaka till arbetsmarknaden. Det är oerhört lätt, tror jag, både för oppositionen och för medierna att hitta misslyckanden i detta. Jag hittar dem själv hela tiden, därför att uppgiften är jättesvår. Och låt oss erkänna att alla regeringar under mycket lång tid har kämpat med detta.

Hos människor som är sjukskrivna ett tag och kommer tillbaka och hos människor som är sjukskrivna väldigt länge infinner sig till slut en lång rad mekanismer som bara förstärker utanförskapet. Man tappar självförtroendet och har svårt att ta sig tillbaka.

När det gäller de insatser och reformer vi har gjort: Jag är ödmjuk, och det är regeringen också. Vi kommer alltid att behöva skruva, titta, hitta och fundera på vad som funkar och vad som inte funkar och hur vi ska förbättra det.

Visst kan ni tala om att avskaffa fas 3, men det stora förslaget ni har i ert budgetförslag är att avskaffa den bortre parentesen i sjukförsäkringen. Följden av det blir att fas 3 återgår till att bli livslång förtidspensionering. Det är precis det som blir följden av era förslag när man lägger ihop dem, Mikael Damberg. Det är därför vi inte vill välja er väg.

Vi är alltid beredda att pröva nya vägar, för det är en svår uppgift att lotsa många av dessa personer tillbaka. Problembilden är ofta komplex, men lösningen är inte att åter öppna dammluckorna till förtidspensionering.

Anf. 72 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Så fort man diskuterar denna fråga kommer regeringen tillbaka till Göran Persson. Men det är inte Göran Persson som har hittat på fas 3. Det är ni som har skapat detta system. Det är ni som har sagt att de människor som hamnar i fas 3 inte får gå en utbildning, inte får gå en bristyrkesutbildning, inte får gå en yrkesutbildning och inte får ta del av arbetsmarknadsåtgärder som Arbetsförmedlingen skulle kunna sätta in för att de ska kunna få ett jobb. De får inte ens göra riktiga arbetsuppgifter. Vi har läst om exempel där de har fått måla om

nymålade stolar en gång till för att det inte får vara riktiga arbetsuppgifter.

Jag berättade förut om Jesper i Sigtuna som hade fått ett riktigt jobb och som tack vare det jobbet har fått tillbaka självförtroendet. Han har också fått yrkeserfarenhet som gör att han och hans arbetsgivare i dag är säkra på att han kommer att kunna få ett nytt jobb. Är det inte smartare, Jan Björklund, att införa riktiga arbetsuppgifter och riktiga utbildningar för de människor som är i stort behov av att komma närmare arbetsmarknaden?

Anf. 73 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det går att invända kraftigt mot Mikael Dambergs beskrivning av riktiga jobb. Det är klart att det inte är det; det är jobb som ni konstruerar. Dessutom finns det stor risk för undanträngningseffekter ifall företagen tar in dessa personer och sparkar ut andra. Detta är hela tiden balansgången i arbetsmarknadspolitiken.

Jag säger inte att vi har hittat den perfekta lösningen. Vi har gjort många förändringar sedan vi tillträdde i de första reformerna för att skruva till det, och vi har nog inte gjort de sista förändringarna än. Det kommer att behövas ytterligare förändringar.

Jag tycker att ni ska vara ödmjuka och säga att ni inte heller har hela sanningen, för många av problembilderna kring dessa personer är komplexa och omfattande.

Jag vet bara en sak. Tar vi bort den bortre parentesen är vi snart tillbaka. Jag talar inte om Göran Persson. Ni föreslår ju samma regelverk som fanns då, och det är det vi diskuterar. Ni vill ha tillbaka

Göran Perssons politik efter 2014 om ni vinner valet. Ni vill åter öppna dammluckorna till omfattande förtidspensioneringar, till en livslång fas 3, och det vore det allra mest olyckliga. (Applåder)

Anf. 74 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Det är roligt med Jan Björklund som står i talarstolen och talar om att Sverige borde vara med i euron. Det är ju inte så många som talar högt om det – inte heller vår finansminister som hellre ser att det finns en möjlighet för länder att lämna euron. Det hade kanske varit lämpligt att man hade tänkt på det från början när man startade det projektet.

Det var dock inte detta jag tänkte ta upp med Jan Björklund utan hur han kombinerar hattarna som forskningsminister och utbildningsminister. Det finns nämligen stråk i utbildningspolitiken, fru talman, som gör att jag har svårt att få alliansregeringens politik att hänga ihop.

Å ena sidan har vi i Jan Björklund en forskningsminister som i många sammanhang talar om sin vision att Sverige inte bara ska dela ut Nobelpris utan också få Nobelpris. Det är viktigt med forskning och kunskapsutveckling, och högskolekompetensen blir allt viktigare för att Sverige ska stärka sin konkurrenskraft. Det håller jag helt med om, och det är bra att vi har en forskningsminister med höga ambitioner. Jag får dock inte ihop det med när samme Jan Björklund som utbildningsminister säger att de ungdomar som inte har rätt behörighet från grundskolan ska få en yrkesintroduktion som är en utbildning fri från teoretiska kunskaper och ettårig.

Nu anklagar han oppositionen för att kritisera förslaget, men det är inte oppositionen som har varit de främsta kritikerna av detta förslag, fru

talman, utan i stort sett alla andra aktörer. Näringslivet vill inte ha denna utbildning. Lärarorganisationerna vill inte ha den. Kommunerna vill inte ha den. Arbetsgivarna vill inte ha den.

Jan Björklund är nog därför skyldig att som forskningsminister se om man inte borde motarbeta det förslag som utbildningsminister Björklund lägger fram om att satsa på en arbetsmarknad för unga där man inte har möjlighet att senare i livet gå vidare till andra studier och andra krav.

I grund och botten handlar det om vilken kompetens vi ger unga från början, och då kan man inte skära ned i utbildningssystemet som ni har gjort genom att ta bort platser i gymnasieskolan. Man måste satsa på varje individ och ge dem möjlighet att också få teoretiska kunskaper så att de kan vidareutveckla sig senare.

Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag förstod inte riktigt hela inlägget, men det är bra att Åsa Romson stöder oss i att många duktiga människor ska bli forskare. Det betyder dock inte att vi ska kräva att varenda kotte ska bli forskare. Ungdomar är olika. Ni måste förstå och ta in att ungdomar precis som vuxna är olika. En del vill bli forskare, inte alla. Jag säger grattis till Åsa Romson som nyligen disputerade, men det är inte en väg för alla. Många vill läsa på universitet, men alla vill inte.

Jag tycker att det är bra om så många som möjligt läser in en gymnasieutbildning där man blir högskolebehörig, men vi har lärt oss efter 20 års experiment att alla inte grejar det. Vi har enorma avhopp, 7 000 bara i årskurs 1 på gymnasiet. Läger man ihop alla dem som aldrig når målet högskolebehörighet talar vi om tiotusentals varje år.

Det enda ni säger är att alla ska bli högskolebehöriga. Men i 20 år har detta misslyckats varje år. Ni har offrat tiotusentals ungdomar i varje årskull. Det ser ni inte; ni struntar i dem, för alla ska bli högskolebehöriga.

Jag är medveten om att företagarnas organisationer säger nej till detta. Varje gång jag möter representanter för en branschorganisation säger de: Vi vill ha de högpresterande i vår bransch. Vår bransch är så viktig att vi måste ha de högpresterande.

Så säger alla. Men betyder det att vi bara kan lyssna på det? Branschorganisationerna har ju inget ansvar för de andra människorna, men det har vi. Kan vi säga att vi ska ha ett samhälle och utbildningsväsen bara för de högpresterande?

Ni skapar ett utanförskap om ni blundar för detta. Alla jobb i Sverige kräver inte högskolebehörighet, även om Svenskt Näringsliv säger att man bara vill satsa på de högpresterande. Det är faktiskt inte så. Vi måste ha ett samhälle där det också finns plats för dem som inte klarar av att få universitetskompetens, Åsa Romson. (Applåder)

Anf. 76 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Skillnaden mellan mig och Jan Björklund är att vi i Miljöpartiet ser att människor förändras. Man står till arbetsmarknadens förfogande under lång tid, nästan hela livet, och den moderna arbetsmarknaden kräver en kontinuerlig kompetensutveckling.

Jag gick en gymnasielinje som inte gav högskolebehörighet och läste därför in de sista ämnena på komvux. Jag gick parallellt med oerhört motiverade 10–15 år äldre studenter som hade jobbat under ett antal år

och nu ville läsa vidare på högskola. De behövde komplettera i ett par ämnen, och det kunde de göra för att komvux var väl utbyggt under denna tid. Dit behöver vi komma igen.

Vi kan inte som Jan Björklund kategoriskt hävda att vissa individer under sitt liv aldrig kommer att vilja kompetensutveckla sig, till exempel med en högskoleexamen eller med en annan kurs. Vi kan inte lämna dem i sticket redan från början, utan vi måste ge dem vissa saker att ta med sig till en föränderlig arbetsmarknad som inte står stilla, Jan Björklund. Det kommer att ställas högre och högre utbildningskrav, och då ska vi inte lämna dem i sticket genom att dra ned på satsningarna i skolan och ge dem en utväg utan teoretiska kunskaper.

Anf. 77 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Staten satsar mer på vuxenutbildning i dag än vad staten gjorde 2006. Låt mig bara slå fast det. Vi satsar mer, inte mindre. Vi har inte skurit ned. Vi satsar mer på vuxenutbildning i dag än vad som gjordes när Åsa Romsons parti satt vid maktens köttgrytor. Jag delar uppfattningen att man ska ha nya chanser. Man ska kunna läsa upp. Det är hela idén. Grejar man det inte i unga år och måste hoppa av ska man ha en chans att komma igen.

Åsa Romson beskriver lyriskt elever som återfick motivationen i 30-årsåldern och läste in kurserna. Men är det nödvändigt att de ska behöva känna sig misslyckade i 17-, 18-, 19-årsåldern? Är det ett nödvändigt pris på vägen? Kan man tänka sig att de går ut en utbildning som de grejar och sedan har rätt att komplettera? Är det inte ett mycket mänskligare system? Jag är för att man ska kunna komplettera och kunna läsa upp till högskolebehörighet senare i livet.

Men till dem som hoppar av gymnasiet redan i årskurs 1 är Åsa Romsons enda svar: Sorry, det är kört. Ni blir underkända och går rakt ut i en hög ungdomsarbetslöshet.

Det blir Åsa Romsons svar för att hon har en bild av att det är jämlikt att alla ska bli högskolebehöriga redan i 19-årsåldern.

Vi har olika syn på detta. Ni lämnar väldigt många ungdomar utanför, och det är sorgligt att se. (Applåder)

Anf. 78 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det är alltid lika uppfriskande att ta del av Jan Björklunds försök att pussla ihop sina resonemang om det hopplösa EU-projektet. Ibland lyckas han, ibland lyckas han inte. Han pratar om att det är 27 länder, att det är långsamt och trögt och att man måste ha tålamod.

Han talar sig varm för att vi måste samarbeta, och sedan talar han om hur svårt det är att samarbeta men att det ändå är bra. Och så pratar han om att EU måste reformeras. Vi kanske inte ska fördjupa oss i det. Den ekonomiska utvecklingen, det som vi oftast benämner krisen, innebär den kanske största prövningen hittills för det hopplösa EU-projektet – det överstatliga EU. Jag vågar påstå, och det bekräftas också av det som Jan Björklund säger, att den enda möjligheten att långsiktigt hålla ihop projektet är att löpa linan ut mot en fullskalig politisk union. Det är Jan Björklund inte främmande för. Det vet vi sedan tidigare. Det innebär också att man slår den sista spiken i kistan för de fria självständiga staternas Europa.

Alternativet är att ta några steg tillbaka och återgå till ett mellanstatligt samarbete ungefär som det var förut. Det är den utveckling som jag hellre ser. Tyvärr, och föga förvånande, hörde vi för inte så länge sedan EU-kommissionens ordförande deklarerat just detta, att EU måste

utvecklas till ett federalt statsbygge där de europeiska länderna i praktiken reduceras till federala stater. När Jan Björklunds partikamrat och tillika EU-minister Birgitta Ohlsson kommenterade detta i SVT:s *Agenda* sade hon att hon egentligen inte har något principiellt eller ideologiskt emot en sådan utveckling men att det inte är rätt tid just nu. Då är min fråga till Jan Björklund: När tycker Folkpartiet att det är rätt tid för det federala monsterbygget? När är tidpunkten den rätta för att Sverige ska reduceras till en federal delstat i ett Monstereuropa?

Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag tror inte på den beskrivningen av en federal utveckling av Europa som Jimmie Åkesson ger. Jag tror däremot på att steg för steg jobba mer nära varandra. Det finns många skäl. Jag angav de historiska skälen. Jag tycker att vi måste påminna oss dem. Jimmie Åkesson och Jonas Sjöstedt som representerar de två ytterkantpartierna i Sverige anser gemensamt att Sverige borde lämna detta samarbete, och de säger det ganska ofta. Det är två partier som inte har sin bakgrund i demokratiska svenska rörelser. EU-samarbetet handlar ytterst om att demokratiska liberala stater som tror på frihet, öppenhet och tolerans har bestämt sig för att samarbeta eftersom man historiskt har misslyckats så många gånger. Det är grunden.

Det är inte bara historiska skäl. Att 40 stater i Europa var och en drar åt varsitt håll, när man sköter sig själv och struntar i andra, är något som Europa kommer att förlora på. Vi möter en allt tuffare konkurrens från Kina, Asien och Indien. Vi har mött det från Nordamerika under lång tid. Om man sätter åtta hundar framför en släde och de drar åt var sitt håll kommer man ingenstans. Om man gemensamt bestämmer sig för en färdriktning kommer det att gå mycket bättre. Så är det med det europeiska samarbetet också.

Vi är fria och självständiga stater. Man bestämmer själv om man vill gå in i detta. Om Grekland vill gå ur eurosamarbetet räcker det med att de skickar ett papper till Bryssel om det så kommer de att få gå ur omedelbart. Men de vill vara kvar; sedan får vi se om de klarar det. Jag tror på det europeiska samarbetet. Att Jimmie Åkesson inte gör det är väl känt. Vi har helt olika uppfattning om detta.

Det europeiska samarbetet är ju ingen garanti för att det inte uppstår problem. Det europeiska samarbetet är en metod att lösa de problem som uppstår längs vägen. Det är en sådan fas vi är inne i just nu. Det skulle inte gå bättre för Europa om vi slog sönder samarbetet och var och en drog åt sitt håll. (Applåder)

Anf. 80 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag ställde en konkret fråga med anledning av vad ett folkpartistiskt statsråd har sagt. Jag kan upprepa frågan: När är tidpunkten den rätta för Sverige att reduceras till en delstat i en federal europeisk monsterunion? Den frågan skulle jag gärna vilja ha svar på från Jan Björklund. Om det inte är Folkpartiets uppfattning att man ska gå i den riktningen är det bra om Jan Björklund kan klargöra det. Eftersom han inte svarade på frågan tolkar jag det som att det är tvärtom, tyvärr.

EU fick ju fredspriset häromdagen. Det hyllar säkert Jan Björklund. Jag tycker att det är ett skämt – en Norgehistoria. Jag delar inte Jan Björklunds analys. Att 27 länder med många gånger olika kultur, olika politisk kultur och olika beslutskultur ska enas bygger in konflikter långsiktigt; det löser inte konflikter. Tycker Jan Björklund att det fungerar bra? Tycker Jan Björklund att det överstatliga EU vi ser i dag är till gagn för konflikthantering och att det löser konflikter? I så fall undrar jag vilken verklighet Jan Björklund lever i. (Applåder)

Anf. 81 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag tycker att Jimmie Åkesson ska titta på hur det såg ut i Europa före det europeiska samarbetet. Det är den jämförelsen som måste göras. Det var 50 miljoner människor som dog i andra världskriget, 6 miljoner i Förintelsen. Det var därför man byggde upp detta samarbete. Det var inte i första hand för att man tänkte sig att skapa en bankinspektion. Det är inte det som är målet med det europeiska samarbetet. Men när vi nu har ett samarbete är det en bra åtgärd för att förhindra att länder missköter sig som några har gjort. Vi är beroende av varandra i dag.

Jimmie Åkesson frågar mig om europeiskt samarbete har betytt mycket för freden i Europa. Ja, allt annat är historielöst. Européer har i tusen år ägnat sig åt att slå ihjäl varandra i generation efter generation. Under de senaste 50 åren har vi undvikit detta. Det beror på att vi har integrerats.

Först bildade Västeuropa ett mindre samarbete, sedan anslöt sig diktaturerna i Sydeuropa när de blev demokratier. Nu har hela Östeuropa gått in och hela Balkan, som slogs sönder av inbördeskrig under 90-talet, är nu på väg in. Det skapar fred, frihet och demokrati. Jag vet inte vilka av dessa mål som Jimmie Åkesson är emot, möjligen är det öppenhet och tolerans för det är också viktiga värderingar i det europeiska samarbetet. (Applåder)

Anf. 82 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Vi möttes i en annan debatt häromveckan i SVT:s *Agenda*. Där lyfte Jan Björklund fram kaffefirman Espresso House som en god ungdomsarbetsgivare. Några dagar före debatten hade de fyra allianspartierna haft en gemensam presskonferens på den kaffefirman; logotypen var väl synlig. Marknadsdirektören på Espresso House var

så glad att han tackade i tidningen för den reklam som allianspartierna hade gett hans kaffefirma.

Vad är det då för typ av företag som Jan Björklund väljer att lyfta fram som gott exempel?

Några dagar senare började det droppa in vittnesmål från de anställda om hur det var att jobba på Espresso House. Unga tjejer och killar berättade att de pressades väldigt hårt och att de inte kunde ta rast. En tjej skrev i tidningen om hur hon jobbade sju timmar i sträck utan att få gå på badrummet. Andra vittnade om hur de ifrågasatte detta och bestraffades med sämre arbetsuppgifter eller rent av med sparken, som en tjej skrev om. Det var den sortens arbetsgivare som Alliansen valde att lyfta fram.

Det är bara ett exempel på hur otryggheten breder ut sig på svensk arbetsmarknad. Majoriteten av de unga kvinnor som har ett arbete i Sverige har ett otryggt jobb. De har en visstidsanställning, en timanställning eller något annat. Då är det svårt att våga säga ifrån till chefen, att säga att det ska vara på ett annat sätt.

Min fråga till Jan Björklund är: Är det rimligt att det är på det här viset? Är det rimligt att majoriteten av de unga kvinnor som arbetar i Sverige har en otrygg anställning, att visstidsanställningarna breder ut sig, att bemanningsföretagen får ersätta fast anställd personal som sägs upp? Är det inte dags att göra något åt otryggheten på jobbet?

Anf. 83 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är ingen trygghet att vara arbetslös. De flesta önskar sig naturligtvis en fast, trygg och livslång anställning i stället för en visstidsanställning. Om alternativet är att inte ha något jobb alls är

visstidsanställning bättre.

Arbetsmarknadspolitik och utformning av arbetsmarknadsregler är en avvägning mellan att skapa trygghet och att skapa dynamik och jobb. Jag har också sett kritiken mot Espresso House. Det tänker inte jag kommentera; det får företaget ta ansvar för. Espresso House har 1 300 ungdomar under 26 år anställda av totalt 1 500.

De skulle få sparka 130 personer bara på grund av de höjda ungdomsarbetsgivaravgifter som Jonas Sjöstedt föreslår. 130 personer på ett enda företag skulle få gå om allt annat är lika om man genomför dessa skattehöjningar. Den enda punkt som ni tre är överens om i hela budgeten är att ni kraftigt ska klämma åt ungdomsjobben genom höjda skatter. 130 ungdomar skulle få gå. Då säger jag att det är bättre med en visstidsanställning än att vara arbetslös.

Anf. 84 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Om otrygghet hade gett arbete skulle arbetslösheten ha varit uttraderad i dagens Sverige. De som arbetar är otrygga, de sjuka är otrygga, och de arbetslösa har knappt någon a-kassa kvar. Ni har gjort livet otryggt för en hel generation, men bland dessa människor råder massarbetslöshet. Er politik har misslyckats gruvligt.

Jan Björklund, du talade förut om att fackföreningar och företag ska sköta denna typ av saker. Vad har du gjort för de anställda som jobbar i restaurangbranschen? Du har gjort det mycket dyrt att organisera sig fackligt och vara med i a-kassan. Om de skulle få samma avdragsrätt för sin avgift som ni har kvar för arbetsgivarna, och om de skulle ha en rimlig a-kasseavgift skulle de tjäna över 400 kronor i månaden. Men många har inte ens råd att gå med i fackföreningen på grund av er politik. Ni skapar en stor otrygghet, och ni främjar en utveckling som

gör att unga människor utnyttjas på arbetsmarknaden och inte kan få till exempel ett hyreskontrakt för att de inte får en fast anställning.

Anf. 85 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! I dag är 200 000 fler människor sysselsatta i riktiga jobb, inte i konstruerade jobb som ni kallar för riktiga jobb, än 2006. I dag finns 200 000 färre människor i utanförskap än 2006, trots att vi har gått igenom den djupaste finanskrisen sedan början av 1930-talet. Det beror naturligtvis på den politik som regeringen för och som Jonas Sjöstedt nu fullständigt dömer ut.

Det finns ett antal länder i Europa som har provat Jonas Sjöstedts recept att släppa alla utgiftsbegränsningar och bara brassa på och köra på med alla utgifter och strunta i om det går ihop. De länder som har gjort det finns i Sydeuropa, och deras arbetslöshetstal är mycket högre än Sveriges. Där kan du tala om otrygghet, Jonas Sjöstedt. Där har människor inga jobb att gå till över huvud taget eftersom dessa länder har provat ditt recept. Tack och lov har vi inte gjort det. (Applåder)

Anf. 86 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! År 2009 var Alexandra 20 år. Hon var arbetslös, och hon sade att hon var villig att ta vilket jobb som helst. Tillsammans med en kompis dekorerade hon ett helt parkeringshus med en jättelik kontaktannons.

Häromåret ställde sig Linus på Lunds centralstation med ett stort plakat med en jobbsökarannons. Han ville ha jobb, en lön, arbetskompisar och entrébiljett in till vuxenvärlden.

Sedan dess har jag sett många fantasirika jobbsökarannonser. Köp Googleannonser med din drömköket som sökord! Skriv ut ditt cv på

färggrant papper! Tipsen och initiativen visar att det finns en framtidstro och att det finns en vilja att få jobb.

Men Alexandra, Linus och många andra arbetslösa får fler tips på *hur* man söker jobb än tips på jobb att söka. Då är det någonting som är lite fel.

Centerpartiet har under de senaste veckorna intervjuat ungefär 2 000 ungdomar om deras syn på jobb och framtidstro. Det visar sig bland annat att var femte arbetssökande studerar just för att de inte hittar ett jobb. Varannan ansökan från unga arbetssökande besvaras inte ens – inte ens ett nej tack. Därför kanske det inte är så konstigt, som denna undersökning visar, att var tredje känner någon som helt har gett upp hoppet om att hitta ett jobb fastän de skulle vilja ha ett.

Centerpartiet och regeringen har utträttat mycket som vi är genuint stolta över: minskat utanförskap trots global finanskris, bättre villkor för svenska företag, snabb utbyggnad av den gröna energin, sänkta kostnader, en reformerad skola för ungas framtidstro och nu en riktigt hållbar investeringsbudget. Det behövs eftersom det finns problem som fortfarande är stora och svåra. Ungdomsarbetslösheten är ett av dem. I 20 år har arbetslösheten bland unga varit mycket hög i Sverige. För många ungdomar är tröskeln så hög att den är svår att ta sig över för att hitta just ett jobb. Det är lätt att hamna i en ond cirkel: inget jobb, ingen lön att betala sin etta med. Framför allt: inget första jobb, ingen trygghet.

Tyvärr börjar en del vänja sig vid en hög ungdomsarbetslöshet. Till och med oppositionen har vant sig. Man ser inte problemen utan lägger fram förslag om skattechocker och andra förslag som försvårar för unga att få jobb. För varje skattekrona som Socialdemokraterna

lägger på ungas jobb tar de tillbaka fyra. De ger en men tar tillbaka fyra. Det skapar inte hållbara och långsiktigt sjysta villkor för unga. Fru talman! Jag och Centerpartiet vägrar vänja oss vid att så många unga är arbetslösa. Av de arbetslösa ungdomar som vi har intervjuat tycker varannan att politiker genom tiden har gjort alldeles för lite. Handen på hjärtat: Det är svårt att hävda att de har fel.

Men det finns hållbara lösningar. Ungdomsarbetslösheten beror inte på att unga inte behövs eller att unga inte duger. Ungdomsarbetslösheten beror på den politik som under decennier har skapat höga trösklar in på arbetsmarknaden för unga människor. Men det går att rätta till. Det går att skapa en arbetsmarknad där det är lättare att hitta ett jobb om man skulle förlora det som man har. Det är fullt möjligt att få in en fot på arbetsmarknaden under tiden man pluggar. Det går också att göra mycket som ökar företagens förmåga att växa och anställa. Jag säger bara: reformerad skola, lärlingsutbildning, gedigen yrkesutbildning, yrkesintroduktionsavtal, halverade arbetsgivaravgifter, halverad restaurangmoms, studentmedarbetare, turordningsregler och mer praktik.

Det kommer emellertid att krävas fortsatt politiskt mod för att fortsätta. Därför tror jag att det absolut viktigaste är att inte vänja sig vid en hög ungdomsarbetslöshet. Det som unga allra mest behöver är någon som vill och kan anställa dem.

Det är, som tidigare har påtalats i partiledardebatten här, bistra tider just nu. Det är bistert, inte minst för de människor och de orter som drabbas när varslen nu duggar tätt. SCA varslar i Oskarshamn, SSAB varslar i Borlänge, Oxelösund och Luleå, och Volvo varslar i Säffle. I Glasriket i Småland har varslen också blivit en tydlig väckarklocka.

Svensk industri har det tufft. Varslen är nästan dubbelt så många som förra året vid denna tid. Om svenska företag ska bli starkare och än mer konkurrenskraftiga måste vi faktiskt se till att de kan bibehålla konkurrenskraften. Det är bara genom att bibehålla svensk konkurrenskraft och ett gott näringslivsklimat som vi kan skapa jobben till de unga som så gärna vill ha ett.

I detta läge är det helt ofattbart för mig att oppositionen väljer att föreslå en skattechock mot det svenska näringslivet, en skattechock som dessutom med obehaglig precision riktar sig mot dem som har unga anställda. Av Stefan Löfvens prat om näringslivet och innovationer, som ändå har varit det fina temat de senaste sex månaderna, blev det en tom affärsplan med småduttar för miljoner men med skattesmällor för miljarder. Socialdemokraterna ger just miljoner till innovationer och näringsliv, men de tar miljarder från innovationer och näringsliv. Företagen är redan satta under mycket hård press, och nu ska de in i skruvstället om Socialdemokraterna och Stefan Löfven får bestämma, och det ska dras åt. Så bygger man varken konkurrenskraft eller framtidstro.

Sverige behöver i stället en regering som vågar satsa på företagen och jobben och som inte lägger en blöt filt med höga lastbilsskatter över det familjedrivna åkeriföretaget i Småland, som inte helt vill stänga möjligheterna för undersköterskor, sjuksköterskor och duktiga förskollärare som gör ett enastående jobb inom välfärdsföretagen och som inte vill fördubbla momsens på våffelkaféet med bryggan ut mot Frykensäjlarna i de värmländska skogarna. Vi vill tvärtom skapa företag, och vi vill skapa jobb i hela landet.

Därför investerar vi för framtiden. Vi binder ihop Sverige med nya och mer robusta vägar och järnvägar. Bredband gör att människor kan

driva företag i hela landet.

Vi skapar en bro mellan skola och arbetsliv med såväl lärlingsprogram som utbyggd yrkeshögskola. Vi skapar gröna jobb genom en satsning på det förnybara, och vi gör en kraftsamling för innovationer.

Samtidigt, fru talman, stärker vi svensk konkurrenskraft. Vi sänker kostnaderna för företagen. Vi stärker tryggheten för företagarna genom *en* karensgång. Vi stärker rättssäkerheten för företagarna. Genom ett investeraravdrag får små och snabbväxande företag tillgång till mer kapital. När oppositionen sätter företagen i ett skruvstäd och drar åt sänker vi kostnaderna och skatterna för dem som skapar jobben.

I årets budget gör vi också mycket för att sänka trösklarna för ungas jobb, men vi är inte färdiga.

Vi måste skapa ett ännu bättre företagsklimat och en skola som rustar eleverna för arbetslivet. Vi måste ha en bättre matchning. Vi behöver fler specialiserade arbetsförmedlingar. Vi har gjort mycket, men vi är inte klara.

Det är varken lättare eller svårare, fru talman!

Tänk på Alexandra när hon för tre år sedan med andan i halsen och med en skinksmörgås i handen stressade ut i hallen och tog på sig höstjackan redo att kliva ut, över tröskeln, och möta vuxenvärlden i full färd med att möta framtiden och jobben! Den tröskeln skulle med oppositionens politik ha rest sig ända upp över dörrkarmen.

Jag tänker inte nöja mig förrän vi har hyvlat ned trösklarna för Alexandra, för Linus och för alla andra arbetslösa ungdomar som inte vill något annat än att ha ett jobb att gå till. Jag vägrar att vänja mig

vid något annat! (Applåder)

Anf. 87 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tänkte att jag skulle ge Annie Lööf möjligheten att tala om en fråga som hon inte tog upp i sitt anförande men som många, inte minst i hennes partirörelse, väldigt mycket värnar, nämligen klimatfrågan.

Är du, Annie Lööf, nöjd med att Sverige med den takt vi har i klimatarbetet kommer att uppfylla EU:s klimatmål först 150 år för sent?

Jag skulle kunna fullfölja frågan med att fråga varför ni säger nej till att ge ett stöd till de bönder som vill producera biogas av gödsel – ett metanreduceringsstöd – något som många i branschen förordar och som också ger ökade möjligheter till jobb och utveckling på landsbygden.

Varför går ni vidare med en infrastrukturproposition där ni *inte* tar ett rejält klimatansvar och lyfter över och sätter ett mål för transportsektorn på klimatområdet som säkerställer att vi får färre lastbilar och mer gods på järnvägen och där ni inte satsar alla sekiner på motorvägar kring Stockholm utan lägger sekinerna på järnvägar så att alla i hela Sverige kan komma fram och kan pendla oavsett var man bor?

Och varför – min sista fråga – tvekar regeringen i EU-samarbetet när det gäller att säkerställa utsläppshandeln i EU med utsläppsätter, något som jag tror är väldigt viktigt inte minst för de sektorer som börjat använda sig av systemet och då inte minst industrin och de stora punktutsläpparna? Där har utsläppshandelssystemet havererat.

Varför vill man inte stödja de konstruktiva förslagen om att dammsuga den marknaden så att man får ett rejält pris på utsläppshandel? Utan pris fungerar inte den handeln. Det vet ekonomiska politiker som du, Annie Lööf. Varför tvekar regeringen i den viktiga frågan?

Anf. 88 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Alla de frågorna under två minuter visar att Åsa Romson och Miljöpartiet är ganska stressade över Centerpartiets påverkan och framfart i regeringen.

I vårt tidigare replikskifte berättade jag om den fantastiska utveckling som har skett under de senaste sex åren när det gäller både biobränslen och vindkraft – en fantastisk och historisk utbyggnad.

För att svara på frågan om infrastrukturen kan jag säga att två tredjedelar av nyinvesteringarna i infrastrukturplanen går till järnväg. Varför väljer vi att lägga två tredjedelar på just järnväg? Jo, vi ser att järnvägen är framtidens infrastruktur. Vi ser att det är detta som sänker utsläppen.

Vi gör också stora, robusta, drifts- och underhållsarbeten i det svenska järnvägsnätet därför att vi tror att järnvägen är både ett viktigt transportsätt och ett effektivt verktyg för att minska utsläppen.

Det är klart att jag inte är nöjd med att det tar 150 år att nå målen. Men det vi gör kan jag se gör skillnad. I år sänks utsläppen med 6 procent. Det är för lite, men samtidigt vet jag att det går åt rätt håll. Vi kommer att fortsätta att göra satsningar på det gröna och förnybara.

Vad gäller utsläppshandeln i EU tycker vi i Centerpartiet att det är viktigt att det är just det verktyg som det ska vara att se till att pressa

utsläppen nedåt och att industrin tar sitt ansvar i detta. Därför stöder vi delar av det som nu finns från Storbritanniens sida i EU. Men det här är en fråga som precis har landat i regeringen och där vi nu diskuterar en gemensam väg framåt.

Eftersom man som miljöpartist ofta slår sig för bröstet skulle jag vilja fråga Åsa Romson: Vilka märkbara satsningar på klimatet och järnvägen gjorde ni när Miljöpartiet för sex år sedan var stödparti till Socialdemokraterna?

Anf. 89 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Det är en påfallande nöjd centerpartistisk ledare för klimatpolitiken i Alliansen. Jag känner inte hälften så mycket stress som jag tror att många centerpartister känner när det gäller den påverkan som Centerpartiet har på klimatområdet, inte minst de många som faktiskt hade en tilltro till att klimatarbetet också skulle få en del på alliansregeringens agenda.

I stället har vi sett en oroväckande snabb halveringstakt i hur klimatinsatser verkligen genomförs i alliansregeringen sett till regeringsförklaringen och sett till helhetspaketet. Man återlanserar ett energiforskningsstöd som man tog bort i förra budgeten som en satsning i den här budgeten och så vidare.

Jag är naturligtvis glad om det är så att man tänker ta strid för att åtminstone utsläppshandeln som är så pass viktig ändå blir en fråga där regeringen inte ska inta den motvallshållning som läckt ut i medierna under den senaste tiden eftersom det är ett alldeles för viktigt område där vi gemensamt måste ta ansvar.

Miljöpartiet har stött klimatsatsningar genom att pusha Socialdemo-

kraterna, men framför allt lägger vi fram många förslag här som ni kan rösta för.

Anf. 90 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Vi har gjort fantastiska insatser för att stärka det gröna och förnybara. Det är jag stolt över. Men jag är inte nöjd med det, utan vi måste fortsätta. Det är därför vi efter årsskiftet höjer och permanentar stödet till energiforskningen till exempel. Det är därför vi satsar på nollenergihus, solceller och biogas – för att ta några exempel.

En del i varför framgången varit så viktig och betydelsefull för det gröna och förnybara handlar om de gröna elcertifikaten. Där har Miljöpartiet argumenterat emot. Men det är de gröna elcertifikaten som banat väg också för att öka och stimulera efterfrågan på det gröna och förnybara. Vi kommer att fortsätta på vår inslagna väg – med att gå hand i hand med just jobb och företagande i att klara av klimatutmaningen. Givetvis hoppas vi att även Miljöpartiet kan stödja det arbetet. (Applåder)

Anf. 91 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Även jag ska diskutera lite klimatpolitik. I går fick vi ny statistik över utsläppen från Sverige som visar att utsläppen ligger på en nivå som egentligen är helt ohållbar sett till vad som är globalt möjligt och hållbart på längre sikt. Lägger man dessutom på effekten av de utsläpp som vår import orsakar är det nog så att vi ökar snarare än minskar utsläppen av växthusgaser i Sverige sett över tiden.

Det finns två sektorer som sticker ut och där man kan säga att vi till skillnad från hur det är i andra sektorer har ett speciellt bekymmer. Dels gäller det de tunga transporterna, lastbilstrafiken. Utsläppen där har ökat med 44 procent sedan 1990. Dels gäller det utrikes

transporter, däribland flyget. Där är ökningen hela 129 procent. Det är uppenbart att om vi ska klara att komma ned på en hållbar nivå för utsläppen måste utsläppen från både lastbilstransporter och flyget minska. Det finns nog ingen genväg där.

Tyvärr har regeringens politik delvis motsatt innebörd. Man höjer banavgifterna på järnvägen, vilket innebär att gods styrs från järnväg till lastbilstrafik. Jag menar att man för en populistisk politik när det gäller kilometerskatten. Det som hotar svenska åkerier är inte kilometerskatten utan en fullständigt vettlös social lönedumpning.

Chaufförer från låglöneländer utnyttjas helt hänsynslöst på den svenska arbetsmarknaden, vilket gör att seriösa åkerier slås ut. Faktum är att en kilometerskatt skulle vara lika för alla åkerier och innebära en större konkurrensneutralitet. Men det behövs göras mycket mer på det området.

Min fråga gäller flyget. Vi berörde också den frågan nyligen i *Agenda*-debatten. På Centerns hemsida står att flyget ska betala sina egna miljökostnader. Min fråga till Annie Lööf är: Anser du att flyget gör det i dag? Är det rimligt att flygets bränsle har samma beskattning per energiinnehåll som bilens bränsle har?

Anf. 92 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag är teknikoptimist. Jag tror på utvecklingen av gröna förnybara drivmedel, andra generationens drivmedel. Det är också därför som jag så tydligt vill se en energiforskning. Jag vill se forskning och innovation på området för att kunna köra än mer klimatsmart såväl på väg som i luftrummet. Det är av den anledningen som jag inte vill straffskatta människor utan snarare stimulera genom morötter att andra alternativ kan växa fram på marknaden.

Vad gäller kilometerskatten, som oppositionspartierna unisont vill införa, innebär det inte en straffskatt på utsläppen utan på avståndet. Det är lastbilar oavsett om man kör klimatsmart eller kör med bensin eller diesel som får betala kilometerskatten.

Precis som jag sade i *Agenda*-debatten innebär det för ett familjedrivet åkeriföretag i Småland som har tre fyra lastbilar en kostnadsmäll på en halv miljon. Säg inte att det inte påverkar det företaget. Oavsett om det har investerat i en klimatsmart lastbil eller inte får det ändå betala den halva miljonen. Det är inte klimatstyrande. Det är bara avståndsstyrande, Jonas Sjöstedt.

Centerpartiet vill skapa en långsiktigt hållbar såväl klimat- som energipolitik. Det gör vi genom ekonomiska styrmedel och genom att satsa på forskning för att få fram nya smarta produkter. Jag är övertygad om att i framtiden kommer säkert flygplanen att flyga med just det klimatsmarta. Men vi måste börja någonstans. Vi måste börja med att forska fram det.

Anf. 93 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Att vara optimist är inte fel, men att vara realist är nog ännu bättre när man sysslar med klimatfrågan. Man kan hoppas att det kommer nya bränslen både för lastbilar och flygplan framöver. Men vi ser att ökningen finns i dag. Det är akut, och något måste göras. När jag lyssnar på Annie Lööf, som ändå ska föreställa det grönaste som finns i Alliansen, hör jag inte ett enda konkret förslag som minskar utsläppen vare sig från den tunga lastbilssektorn, där ökningen är markant, eller från flyget. Det är inte att ta klimatansvar, Annie Lööf.

Det är lätt att hålla högtidstal och tala om sig själv som det gröna

alternativet. Men om man kommer till de hårda besluten, att man faktiskt måste skapa alternativ och styra över till det miljövänliga, måste man också våga fatta dem.

Här menar jag att ni har fastnat i populismens fälla. Det gör att ni inte har någon verklig trovärdighet när det gäller att bekämpa utsläppen av växthusgaser vare sig från transportsektorn eller från flyget.

Anf. 94 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det stämmer att det finns en oerhört stor skillnad mellan Centerpartiet och Vänsterpartiet. Vänsterpartiet säger nej till rörlighet, tillväxt och jobb. Vi tror att om vi antar klimatutmaningen på ett smart sätt kan det bidra till både tillväxt, jobb och en fri rörlighet.

Fru talman! Det är den stora skillnaden mellan Centerpartiet och Vänsterpartiet. Vi tror inte på kraftiga ekonomiska sanktioner, utan vi tror på ekonomiska morötter.

Vi förstår inte varför man på ett bräde under ett år ska straffskatta människor som bor på landsbygden genom en kraftigt höjd bensinskatt och en kraftigt höjd så kallad flygskatt och dessutom införa en lastbilsskatt som kommer att försämra möjligheterna för små företag på landsbygden.

Det är skillnaden mellan Centerpartiet och Vänsterpartiet, och det står jag för. (Applåder)

Anf. 95 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Häromdagen nåddes vi av ny statistik från Arbetsförmedlingen som visade på en dramatisk ökning av antalet varsel. I september varslades 7 329 personer om uppsägning, vilket är

en ökning med 60 procent jämfört med samma månad förra året.

Att Volvo i Torslanda sänker produktionstakten och kommer att stå helt still under höstlovet är ett illavarslande tecken. Det sker i en tid när arbetslösheten redan är hög och över 100 000 unga är utan jobb. Det ser med andra ord ganska dystert ut för den svenska arbetsmarknaden framöver.

Skuldskris i Europa och en stark svensk krona slår mot svenska exportföretag som får allt svårare att hävda sig i en global konkurrenssituation. Det behövs lättnader. Vi har därför ställt oss bakom regeringens förslag om sänkt bolagsskatt.

Vi ser dessutom behov av att stimulera framför allt små och medelstora företag där det finns en stor sysselsättningspotential. Det gör vi genom sänkta arbetsgivaravgifter och ett minskat sjuklöneansvar. Det gör vi genom att vi styr om regeringens ineffektiva reformer. Det handlar om sänkt krogmoms och tidigare sänkningar av arbetsgivaravgiften som inte har gett någon eller åtminstone inte önskvärd effekt.

Vi stimulerar också hushållen genom framför allt sänkta inkomstskatter både på lön och på pension. Vi inför ett femte jobbskatteavdrag. Vi sänker pensionärsskatten, och vi höjer garantipensionen.

En annan viktig åtgärd i dessa tider av varsel och lågkonjunktur är att återupprätta en trygg arbetslöshetsförsäkring. Det är den arbetslöshetsförsäkring som Fredrik Reinfeldts regering har förvandlat till en av Europas sämsta.

Vi har närmare en halv miljon människor som har lämnat a-kassan. Det är inte det minsta konstigt när det bara är knappt en av tio som får ut 80 procent av sin tidigare lön. Särskilt oroväckande är det, och vi har redan varit inne på det, att vi har en statsminister som bemöter det med att människor kan väl hitta privata försäkringslösningar som komplement.

Jag menar att det är viktigt för försäkringsmässigheten i a-kassan att villkoren förbättras, framför allt att taket höjs så att fler får ut en större del av sin tidigare lön. Annars finns det risk för att a-kassan bara kommer att ses som ett alternativ till försörjningsstöd och inte som den för samhället viktiga omställningsförsäkring som den är tänkt att vara. Därför föreslår vi att taket i a-kassan höjs. Vi vill också se en långsiktig reform där arbetslöshetsförsäkringen blir allmän och solidariskt finansierad.

Fru talman! Något som ytterligare förvärrar den ekonomiska situationen och det dystra sysselsättningsläget är fortsatt stor invandring. För någon vecka sedan nåddes vi av nya prognoser från Migrationsverket som spår att antalet asylsökande nästa år kommer att öka dramatiskt. Det talas om så många som 50 000 och kanske ännu fler.

Givetvis handlar det om oroshärder i vår omvärld. Det är inte minst Syrien som ligger bakom den uppskrivna prognosen. Kopplat till detta flaggar man för ett antal problem. Det gäller inte minst en akut brist på bostäder åt alla dessa människor som redan är här och som förväntas komma.

Vi ser tilltagande arbetslöshet bland utrikes födda och då inte minst utomeuropeiska invandrare. Vi ser höga kostnader för försörjningsstöd

kopplat till detta. Vi ser problem i skolan med segregation och sjunkande resultat.

Fru talman! Jag vill mena att vi är på väg att göra samma misstag igen. Det är nya oroshärdar, nya flyktingströmmar och nya problem. Det handlar om Afghanistan, Irak, Somalia och nu Syrien.

Människor som söker sig hit och får möjlighet att stanna här hamnar i permanent utanförskap. Deras anhöriga kommer hit och hamnar också i ett permanent utanförskap.

Sedan kommer det en ny våg av människor till följd av nya oroshärdar, och det är samma procedur. Människor hamnar i permanent utanförskap. Deras anhöriga kommer hit och hamnar också i ett permanent utanförskap.

Så rullar det på, och så har det nu rullat på i tiotals år. Vi kan inte fortsätta på det viset. Det är alldeles uppenbart.

Det finns runt om i världen 40 miljoner flyktingar som är på flykt antingen i sitt hemland eller i det omedelbara närområdet. Enbart kopplat till situationen i Syrien handlar det om två tre miljoner människor.

Det är människor som egentligen helt saknar alla möjligheter att ta sig till Sverige eller till någon annan del av Europa. De kommer att vara kvar där, i bästa fall i tältläger. Men vi här i Sverige prioriterar bort dem till förmån för dem som har resurser och möjligheter att ta sig hit genom flyktingsmugglare, eller hur det nu kan tänkas gå till.

Vi hörde så sent som för någon vecka sedan i tv-debatten att

regeringen vill göra både och. Vi ska både hjälpa flyktingar på plats och ta emot dem som knackar på vår dörr. Men, fru talman, sanningen är den att precis som tidigare regeringar oavsett färg prioriterar regeringen massinvandring framför flyktinghjälp. Och nu gör man det igen, till synes helt ogenerat, genom att man tar pengar från biståndet – sådant som ska gå till flyktinghjälp – och lägger pengarna på bidrag och bostäder till invandrare som kommer till Sverige. Det är invandrare som dessutom många gånger saknar skyddsbehov. Fru talman! Vi borde göra tvärtom. Vi behöver rikta om den svenska flyktingpolitiken så att den fokuseras på att hjälpa så många människor som möjligt. (Applåder)

Jag är hemskt ledsen om jag raserar någons världsbild totalt här, men medmänsklighet mäts inte i hur många asyl- och anhöriginvandrare som kommer till Sverige. Man kan inte mäta på det sättet. Jag menar att det är dags att vi en gång för alla gör upp med denna vanföreställning.

Till följd av denna ansvarslösa migrationspolitik har Migrationsverket fått stora problem. Det har vi kunnat bevittna i tv, tidningar och andra sammanhang den senaste tiden. Det handlar om 1 200–1 300 personer i veckan som nu vill komma till Sverige och bo här. Polisen har riktat kritik mot Migrationsverket för att verket brister i fastställande av människors identiteter. Granskningar har visat att Migrationsverket tenderar att bevilja uppehållstillstånd i princip på löpande band för att minska kötider och liknande. Vi ser någonting som närmast påminner om en total kollaps i mottagandesystemet och i hur vi hanterar asylprocessen. Det finns i princip inget förtroende kvar i dag för Migrationsverkets förmåga att hantera situationen.

I slutet på 90-talet startade man på Migrationsverket ett projekt som

man kallade för Projekt Argus. Syftet var att kartlägga, uppdaga, beivra och inte minst eliminera förekomsten av fusk och missbruk. När den första rapporten kom år 2000 kunde man också redovisa sådant som skenanknytningar, svartjobb, bidragsbedrägeri och liknande som vanligt förekommande. Detta var någonting som man sopade under mattan, och några år senare lade man ned Projekt Argus.

Jag menar, fru talman, att om förtroendet för migrationspolitiken och för Migrationsverkets förmåga att hantera den problematik som vi står inför i dag ska upprättas måste lagstiftningen följas. Tillsyn måste införas. Projekt Argus bör omedelbart återinrättas, och regeringen måste skyndsamt utreda de konsekvenser som olika reformer har fått. Det gäller inte minst målsättningen att alla ansökningar ska vara färdigbehandlade inom 90 dagar. Det får konsekvenser. Det måste också bli tydligt att det får konsekvenser att bryta mot svensk lag. I dag polisanmäls fusk som förekommer så gott som aldrig. Det sänder helt fel signaler.

Med detta sagt, fru talman, är det också viktigt att framhålla det faktum att grunden till Migrationsverkets nära förestående kollaps främst är att uppdraget måste ses som ganska otacksamt för att inte säga helt omöjligt. Den politik Migrationsverket har att implementera är extrem och ansvarslös. Regeringen har under flera år agerat genom att försöka lappa och laga detta havererade system på olika sätt. Socialdemokraterna har stoppat huvudet i sanden. Inte med en enda stavelse berör Socialdemokraterna invandringshaveriet i sin budgetmotion. Det tycker jag vittnar om en anmärkningsvärd undfallenhet.

Fru talman! Den lågkonjunktur som vi befinner oss i kommer sannolikt att fördjupas. Det blir en prövning för välfärden. Det sätt på

vilket vi lyckas hantera situationen handlar om hur vi är beredda att ta ansvar för offentliga finanser och vilka prioriteringar vi väljer att göra. Vi sverigedemokrater prioriterar inte minst satsningar på små och medelstora företag, skattesänkningar för vanligt folk och en ansvarsfull invandringspolitik. (Applåder)

Anf. 96 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det som är mest märkligt med Sverigedemokraternas retorik är att de riktar skarp kritik mot invandrare så snart de får chansen oavsett om det gäller arbetslösheten, dåliga resultat i skolan eller när de ska få plus och minus att gå ihop i budgeten. Men Sverigedemokraterna erbjuder inga lösningar på det enda problem som de talar om – segregationen.

Jag vill därför fråga Jimmie Åkesson: Vilka konkreta förslag har Sverigedemokraterna för att underlätta för utrikes födda att få jobb? Vilka konkreta förslag har Sverigedemokraterna för att förbättra skolresultaten i utanförskapsområden? Eller är Sverigedemokraternas enda recept att slänga ut alla invandrare som redan är i Sverige?

Anf. 97 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag kallades för dagens sosse här tidigare. Jag vet inte om det var någon som noterade det, men jag kan förvisso köpa det i viss mån om det nu handlar om att förstärka a-kassan.

Men det Annie Löf och regeringen representerar här är klassisk socialdemokratisk bidragspolitik, som ni själva slår emot i alla andra sammanhang men inte när det handlar om invandrings- och integrationspolitiken. Då ska vi subventionera jobb, vi ska ha olika Amslösningar och vi ska ha bidragsjobb. Vi hittar på jobb, och sedan betalar vi lön och lönekostnader för att invandrare ska få jobb.

Samtidigt diskriminerar vi genom olika särlösningar den svenskfödda delen av befolkningen, som plockas bort från vissa delar av arbetsmarknaden därför att det är mer förmånligt att anställa människor med utländsk bakgrund.

Detta är en starkt diskriminerande politik och en starkt tillväxthämmande politik. Jag vet att jag vid något tillfälle under debatten i *Agenda* jämförde svensk integrationspolitik med en läkare som slår en fullt frisk människa i huvudet med en hammare. Sedan lappar han ihop människan så att han inte ska blöda lika mycket som han skulle ha gjort om han inte hade blivit hoplappad.

Det är precis så ni agerar. Man har först en invandring och lägger åtskilliga miljarder på invandringsmottagningen. Det skapar segregation och utanförskap. Det skapar stora kostnader, och det skapar stor otrygghet i samhället. Detta måste man lösa genom att lägga ännu fler miljarder på integrationspolitik. Jag förstår inte varför man inte bara från början kan föra en ansvarsfull invandringspolitik. Då slipper man alla dessa kostnader för integrationspolitiken. (Applåder)

Anf. 98 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson är en sann populist. Sverigedemokraterna talar ensidigt om invandrare som problem. Ändå ekar verktygslådan helt tom när det kommer till förslag om fler jobb, bättre skola och bättre integration.

Jimmie Åkesson tjarar om sjukdomsbilden. Trots den sjukdomsbild som han talar om har han inte någon medicin för att lindra symtomen. Därför frågar jag Jimmie Åkesson igen: Vilka konkreta förslag har Sverigedemokraterna för att underlätta för utrikes födda att få jobb?

Anf. 99 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Mycket kort: Jag behöver ingen verktygslåda, för jag har inte tagit sönder någonting.

Anf. 100 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Som bekant har vi en minoritetsregering i Sverige. Sverigedemokraterna har därmed en sorts vågmästarposition i riksdagen, kan man säga. När det väl gäller röstar Sverigedemokraterna för det mesta till stöd för den borgerliga politiken. Även om regeringen naturligtvis inte önskar det är den indirekt beroende av hur Sverigedemokraterna agerar. I och med detta får man med Sverigedemokraterna inte bara en främlingsfientlig politik; man får också en högerpolitik.

Ett tydligt exempel på det är den lagstiftning som regeringen har annonserat om att införa tvångs-LOV – att kommuner måste finansiera verksamhet från till exempel Carema eller Attendo. Det handlar om verksamhet som bedrivs av riskkapitalbolag som har gett sig in i äldreomsorgen med ett enda syfte: att tjäna maximalt med pengar. Det är ett typexempel på en fråga där Sverigedemokraterna har avgörandet och där man tycker att det är viktigare att gynna riskkapitalisterna och deras skattesmiteri än att garantera alla en bra äldreomsorg i Sverige. (Applåder)

Anf. 101 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Precis som Jonas Sjöstedt påpekar är den här lagstiftningen inte införd, och därför är det svårt att anklaga mig för den. Vi hade den här diskussionen i våras när vi stod här förra gången. Då pekade jag på behovet av en likvärdig välfärd i Sverige. Jag tror nämligen på det. Jag tror inte att det är rimligt att den möjlighet till valfrihet i välfärden som man har ska vara beroende av om den

kommun som man råkar bo i styrs av ett blått parti eller av ett rött parti. Det är inte rimligt. Jag tycker inte att det är värdigt den svenska välfärdsmodellen.

Jag är medveten om att det finns problem, inte minst med privata intressen, i välfärden. Den diskussionen har jag haft många gånger med Jonas Sjöstedt, och Jonas Sjöstedt lyfter gärna den diskussionen. Jag brukar kalla det för plakatpolitik eftersom Jonas Sjöstedt är så ofantligt populistisk i den här frågan. Han saknar fullständigt nyanser.

Det är självfallet problematiskt när riskkapitalbolag gör mycket stora vinster, flyttar pengar utomlands och skatteplanerar på det sättet. Men det finns väldigt många människor som har gjort aktiva val. Det kan handla om privata aktiebolag, kooperativ och små, närmast idealistiska företag som driver välfärd som någon med funktionsnedsättning, en äldre eller någon som är beroende av en välfärdstjänst aktivt har valt därför att det passar just den människans situation, behov och intressen.

Problemet med Jonas Sjöstedts politik är att han vill förvägra de här människorna att göra de här valen. Jonas Sjöstedt vill i sann vänsterpartistisk anda styra varje detalj i människors liv, var de ska bo, vad de ska äta och vilka fritidsaktiviteter de ska ägna sig åt. Så gör man i vänsterpartistiska samhällen över hela världen.

Jag tycker inte att det är någon bra lösning. Jag tycker att vi ska ha en likvärdig välfärd med möjlighet till valfrihet utifrån de personliga behoven, men det ska naturligtvis vara ett stopp för flytt av skattepengar till skatteparadis. Där tror jag att vi kan enas, jag och Jonas Sjöstedt.

Anf. 102 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Ja, du vill stoppa flytten av skattepengar till skatteparadis, Jimmie Åkesson, och det vill du göra genom att ge fritt fram för de företag som ägnar sig åt just detta. Det är tydligen din metod. Det är tvättäkta högerpolitik, Jimmie Åkesson. Du argumenterar precis som de borgerliga gör. Du säger att det här är fråga om valfrihet. Nej, det är det inte. Det är en fråga om privata vinster. Man kan ha valfrihet utan att ta ut stora vinster ur de offentliga välfärdssystemen.

Det är inte plakatpolitik att säga att skattebetalarnas pengar ska gå dit de var avsedda att gå, det vill säga till skolan, förskolan, äldreomsorgen och sjukvården. Det är väldigt normal politik att vara rädd om skattebetalarnas pengar och inte acceptera att de dras undan från välfärden. Det här handlar om miljarder. Det handlar om tusentals arbetstillfällen. Det handlar om dem som jobbar på de äldreboenden som drivs med vinstintresse och som har lägre bemanning. Du vill inte att de ska få en bättre bemanning genom att alla pengar ska gå dit de ska. Jag menar att det är en ren borgerlig politik. Det är inte någon plakatpolitik. Du kan åka till Norge och se hur den norska skolan fungerar. Där får man inte ta ut privata vinster ur verksamheten på det sättet. Jag menar att vi ska ha det så i Sverige också.

Jag hoppas att lyssnarna lyssnar och inser att om man röstar på Jimmie Åkesson får man inte bara främlingsfientlighet, utan man får högerpolitik också på kuppen. (Applåder)

Anf. 103 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Där ser man. Jag har talat mig varm för en stark omställningsförsäkring och en stärkt a-kassa i dag, och det är därför man får en klassisk högerpolitik om man röstar på Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna.

Jonas Sjöstedts definition av valfrihet är att alla har rätt att välja vad de vill så länge de väljer det Jonas Sjöstedt serverar dem. Det är inte valfrihet.

Jonas Sjöstedt svarar inte heller på frågan om den problematik som han själv skapar med sin politik när det gäller likvärdighet. Jag är medveten om att jag inte ska ställa någon fråga till Jonas Sjöstedt eftersom han inte har möjlighet att svara, men låt mig ställa en retorisk fråga. Det får man tydligen göra. Man kan fråga sig om Jonas Sjöstedt tycker att det är rimligt att vi ska ha en så bristande likvärdighet att om man bor i kommun A som är styrd av Vänsterpartiet och sossarna får man välja det som Jonas Sjöstedt bestämmer men om man bor i grannkommunen får man välja lite vad man vill utifrån sina egna behov. Är det rimligt att vi ska ha ett sådant välfärdssystem i Sverige? Jag tycker inte det. Jag tycker att vi ska ha en likvärdig välfärd. Det ska finnas möjligheter för människor att välja utifrån sina behov och sina intressen. Det är min utgångspunkt.

Anf. 104 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Hur många varsel tål den svenska arbetsmarknaden? Det är en relevant fråga att ställa i politiken i dag i en situation då arbetslösheten har stigit sedan sex år tillbaka. När vi har en högre långtidsarbetslöshet och en lägre andel av befolkningen i arbete ser vi hur en våg av varsel drar igenom Sverige. Mot detta måste politiken svara. Den måste svara med långsiktiga investeringar, och den måste också svara med åtgärder för att lindra den akuta krisen.

Därför välkomnar vi i Vänsterpartiet den diskussion som Socialdemokraterna dragit i gång om att ge stöd till företag som behöver utbilda sin personal eller korta ned arbetstiden för att klara konjunktursvackan och sedan komma tillbaka med de anställda kvar.

Vi skulle gärna se att regeringen tog den typen av initiativ och pratade med oppositionen om det.

Regeringens politik för att öka sysselsättningen och för att fler ska kunna få ett arbete har centrerats runt otrygghet. Otryggheten ska skapa jobben. Så har vi fått fler otrygga anställningar, inte minst för ungdomar. Så har vi fått en a-kassa som knappt fungerar. Vi ser hur de som nu varslas möts inte bara av osäkerheten av att inte ha en försörjning utan också av en mycket svår privatekonomisk situation. Vi ser hur de sjuka har fått en större otrygghet. Om otryggheten hade hjälpt, om otryggheten hade gett arbete hade arbetslösheten varit uttraderad i Sverige. Nu är den i stället högre än när regeringen tillträdde. Problemet är inte att människor har varit för trygga. Problemet är att det går åtta arbetslösa på varje ledigt arbete. Det är problemet. Vi måste investera för att få fler arbeten.

Vad är då regeringens recept? Jo, det är att sänka bolagsskatten. Även om man gärna talar om andra delar av budgetförslagen är det dit lejonparten av pengarna går. Några av de stora vinnarna på en sänkt bolagsskatt är de stora affärsbankerna. Hur många jobb ger det att Nordea, SEB och Handelsbanken får några miljarder till? Jag gissar att det inte ger några jobb, i alla fall mycket få om man ska vara försiktig.

Sanningen är att vår bolagsskatt är konkurrenskraftig redan från början. Jämför vi med våra största handelspartners ligger vi under genomsnittet för dem. Den reala, effektiva bolagsbeskattningen är 15 procent i Sverige när man tittar på hur mycket man betalar i genomsnitt. Vi får jämföra med länder som Bulgarien för att tycka att Sverige har en väldigt hög bolagsskatt.

Det här är ytterligare ett steg i en politik där man med ineffektiva och

mycket kostbara skattesänkningar hoppas på effekter på sysselsättningen, men man får framför allt en effekt genom en allt skevare inkomstfördelning i det svenska samhället.

Vi har en annan väg. Vi har en annan politik som faktiskt skulle påverka möjligheten att få arbete och försörjning. I stället för att lägga dessa enorma summor på skattesänkningar åt företag och höginkomsttagare och en sänkning av bolagsbeskattningen väljer vi att investera. Det är arbetarrörelsens klassiska svar på lågkonjunkturen.

Vi gör det genom gröna investeringar där vi samtidigt minskar utsläppen av växthusgaser. Det handlar om att renovera slitna bostäder, satsa ännu mer på järnväg och kollektivtrafik och, med Tyskland som ett gott exempel, satsa på den gröna förnybara energin som ska ersätta kärnkraften. Det här skapar tusentals arbetstillfällen, framför allt i privat sektor.

Sverige har också en akut bostadsbrist. Uppemot $\frac{1}{4}$ miljon människor söker bostad i Sverige, och samtidigt byggs det rekordlite. Det är ett gyllene tillfälle att bygga fler hyresrätter. När bostadsbristen är stor och när arbetslösheten stiger bland byggnadsarbetarna är det dags att sätta spaden i marken, och vi behöver hyresrätter med ett kostnadstak för hur mycket man får ta ut i hyra för att få subventionen. Det skapar arbete, och när människor får en bostad kan de också ta de arbeten som erbjuds. (Applåder)

Vi behöver också de viktiga arbeten som utförs i den gemensamma välfärden. Vi behöver fler lärare i skolan och fler undersköterskor i äldreomsorgen. Vi måste sluta att svälta ut kommunerna genom att inte räkna upp statsbidragen. (Applåder)

Vi räknar med att detta sammantaget skapar 100 000 arbetstillfällen. Vi kan räkna på detta eftersom det ger verklig effekt, vilket är något man bara kan hoppas på när man sänker arbetsgivaravgifter eller bolagsskatt.

Vi anser dessutom att full sysselsättning ska vara målet för den ekonomiska politiken. Vi ser till exempel att en alltför restriktiv penningpolitik med en riksbank som har hållit räntan uppe har gjort att vi har gått miste om tiotusentals arbetstillfällen. Det *går* att både ha en låg inflation under kontroll och en politik som främjar sysselsättningen.

Vi vill satsa mer på utbildning. Det går inte bara åtta arbetslösa på varje ledigt arbete, utan ofta kan de inte ta jobbet för att de inte har rätt kompetens eller utbildning. I det läget behöver vi fler satsningar på arbetsmarknadsutbildning, på högskolor och på yrkesutbildning. I stället för passiva och förnedrande åtgärder som fas 3 ska vi erbjuda dem som är arbetslösa utbildning eller meningsfulla arbetsuppgifter. Vi ska också renovera a-kassan och sjukförsäkringen. Det är en cynisk och hård politik att utsätta människor som redan är sjuka eller arbetslösa för fattigdom. Det löser inte problemen med arbetslösheten.

Fru talman! Hur många elever som inte klarar sin utbildning klarar Sverige av? Vi har inte bara ett problem med bristande yrkesutbildning, utan precis som har påtalats i den här debatten är det alltför många elever som lämnar skolan med ofullständiga resultat. Jag medger gärna att det kommer att ta tid att ändra det här. Det är en mödosam uppgift, och det kräver att man anstränger sig. Vi måste börja nu, och det måste börja tidigt, redan i skolans första år. Det är därför som vi vill förstärka både personaltätheten och kvaliteten redan i grundskolan. Det är därför som vi sätter av pengar för fler vuxna i

skolan, för att det ska finnas tid för de elever som behöver extra uppmuntran och hjälp i skolan att faktiskt få det. Det finns inga genvägar när det handlar om det.

Vi vill ha en likvärdig skola. I dag har det blivit så i Sverige att det handlar om i vilken skola du går om du får en bra utbildning eller inte, och det är inte rimligt. Vi vill att alla barn tryggt ska kunna börja i den närmaste skolan och veta: Jag får en lika bra utbildning som de andra får.

Vi ser hur den svenska skolan segregeras i dag. Följaktligen har vi stora satsningar. Vi vill satsa på fler lärare. Vi vill satsa på skolor som har särskilda problem att uppnå resultaten. Vi har insett att det nog är nödvändigt att åter förstatliga skolan för att garantera likvärdighet.

Vi tycker också att det är rimligt att ta bort vinstintresset ur skolan. Vi kan exempelvis se hur skolor som drivs med vinstintresse har en lärartäthet som är 20 procent under den som kommunala skolor har på gymnasienivå. Det var ju elevernas pengar! Det var ju till dem som de här resurserna skulle gå! Skolorna måste kunna styras av demokratin. Det ska vara kommunens uppgift att bestämma vart skattepengarna ska gå. Målet är att alla skolor ska vara bra, att segregeringen ska minska och att man ska kunna sätta sitt barn i den närmaste skolan.

Vinstintresset leder fel. Vi ser det på område efter område. Vi kan se hur skolor som drivs med vinstintresse ger högre betyg, men vi kan inte se att de får bättre resultat. Det finns en märklig logik i detta. För en elev är det naturligt att söka sig till en skola där man får högre betyg än vad de som har samma resultat i en annan skola får. För privatskolan som vill göra en vinst är det självklart så att ju högre betygen är, desto fler sökande får man. Så drivs den här

betygsinflationen på, och själva trovärdigheten i utbildnings- och betygssystemet krackelerar.

Vinstintresset leder fel. Det ska vara intresset av att utbilda alla för att ge en bra grund i livet som ska vara vägledande för skolan. Skolan är ett exempel, men frågan om vinster i välfärden är och kommer att vara en huvudfråga för oss inför valet 2014. Vi menar att det är ett slöseri med skattebetalarnas pengar att ge dem till riskkapitalbolag som sätter skatteflykt i system när behoven är så stora för våra äldre på äldreboendena, för barnen i förskolan, för eleverna i skolan och för sjukvården.

Vi vill inte ha en utveckling där man pressar personalen hårdare med lägre personaltäthet och fler otrygga jobb, för det är faktiskt det vi ser hos de vinstdrivna alternativen.

Att ta bort vinstintresset ur välfärden är inte bara att ta ansvar för skattebetalarnas pengar. Det är också att låta demokratin och behoven styra i stället för det kortsiktiga vinsttänkandet. Vi tycker att det är rimligt när det handlar om våra föräldrar som behöver omsorg eller våra barn som ska få en bra utbildning. (Applåder)

I detta anförande instämde Siv Holma, Jacob Johnson, Hans Linde, Eva Olofsson och Lena Olsson (alla V).

Anf. 105 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Lika väntat som att Jimmie Åkesson skuldbelägger invandrare för fel i samhället, lika väntat är Jonas Sjöstedts enorma angrepp på allt som är privat företagsamhet. När Vänsterpartiet är färdigt med allt det här, när kapitalismen och marknadsekonomin är sönderslagen, vinsterna borta och den privata företagsamheten

nedkämpad, ja, då väntar det som mänskligheten redan har erfarit och som är bland det värsta som vi har sett i vår egen historia – den totalt partiuppbyggda staten som har fått slut på allt det här ondskefulla som Jonas Sjöstedt har pratat om hela dagen. Det man då har kreerat är lite av helvetet på jorden.

Ni har ingenting lärt! Ni har ingenting förstått av 1900-talets historia och var vi kommer ifrån. Det är lite märkligt att höra detta av en vänsterledare 2012.

Jag får inte ihop era skatter heller. Inkomstskatterna är den enskilt viktigaste skattebasen vi använder oss av. Vi skulle få 30/50, lärde vi oss för 20 år sedan, alltså 30 procents skatt för de flesta normalinkomsttagare och 50 procent för dem med lite högre inkomst. Där är vi inte längre, utan det är 55 eller uppåt 60 procent för dem som tjänar allra mest, och det är tack vare jobbskatteavdragen och Alliansens politik ned mot 20 procent för dem med låga och normala inkomstlägen. Det tycker jag är väsentligt. Det är viktigt, det som vi har gjort. Busschaufförer, metallarbetare och vårdbiträden har fått motsvarande en månadslön mer att röra sig med tack vare alliansregeringen.

Ni vill inte göra de kraftiga, stora skattehöjningarna på dem som tjänar allra mest, utan redan vid inkomster på runt 30 000 kronor. Och det är inga små ändringar vi talar om! Från lägen på väsentligt lägre marginalsatser ska ni upp och snurra på 65 procent, visar nu uträkningar, för människor som tjänar strax över 30 000 kronor. Hur kan Jonas Sjöstedt försvara den typen av politik? Det handlar om grupper som inte lever i överflöd men på det här sättet helt ska se sina incitament för arbete kraftigt försämrade.

Anf. 106 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag är lite förvånad över Fredrik Reinfeldts sätt att argumentera. Enligt honom finns det i stort sett ingen nyansskillnad mellan Carema och Gulagarkipelagen! Jag tror att det är viktigt att slå fast att det finns det, som tur är. (Applåder)

Olika sorters logik passar olika bra i olika delar av samhällslivet. Det är naturligt att försäljning av mobiltelefoner eller byggande av skolor sker av företag som strävar efter vinst, men det är en annan logik när man bedriver till exempel undervisning. Varför är det så? Jo, därför att där är syftet ett annat. Det är inte bara vinsten som är syftet, utan det är att ge en så god utbildning som möjligt. Är skolan ett fuskbygge kan man gå till domstol och klaga, få rätt och därefter rätta till felen. Men hur rättar man till det för eleven som inte fick den utbildning som var avsedd? Eller för den äldre som inte fick den omsorg som han eller hon var värd? Kapitalismens logik passar inte i alla delar av våra liv. (Applåder)

Det är riktigt att vi höjer en del skatter. Det har vi aldrig gjort någon hemlighet av. De flesta svenskar får ingen skattehöjning alls med Vänsterpartiets inkomstskattepolitik. De får en sänkning, därför att de får en avdragsrätt på fackförbundsavgiften och en lägre a-kasseavgift. De flesta vinner på vänsterpolitik, även när det gäller pengar i plånboken. Den som tjänar 30 000 kronor får ingen skattehöjning. Den som tjänar 35 000 kronor får någon hundralapp i höjning. Vi tycker att det är rimligt, för att vi finansierar våra reformer, och vi gör också en mer rimlig bedömning av reformutrymmet än vad regeringen gör. Det är viktigt att finansiera sina förslag.

Sverige har blivit ett alltmer ojämlikt land. Vi tycker att det är dåligt. Vi tycker att er politik förstärker den utvecklingen, och vi vill gå en

annan väg. Ja, vi är så konstiga! Vi tror att jämlika samhällen är bättre samhällen och att miljonärer inte blir så mycket gladare över lite mer pengar men att de betyder väldigt mycket för den ensamma mamman som kämpar med sin hushållsbudget. (Applåder)

Anf. 107 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Jag har lyssnat på Jonas Sjöstedt genom hela denna debatt. Det har inte förekommit endast *ett* angrepp på privat företagsamhet, utan konsekvent genom hela debatten har det varit bilden av ondskan för Jonas Sjöstedt. I alla dess former är det den privata företagsamheten som står för rovdrift på människor, och det ska bekämpas om det så är vinster eller vad det nu kan heta.

Vi känner igen den bilden. Vi vet vart det leder. Vi vet vad som händer när marknadsekonomin slås sönder, när kapitalismen bekämpas och när ni, Jonas Sjöstedt, tar steg ut i det samhälle som ni vill se. Ni vill inte längre tala om era slutmål. Vi vet vilka katastrofer och vilket mänskligt lidande det leder till, men ni vill fortfarande förespråka samma metoder. Det är det som är problemet.

Min fråga var varför man ska få marginals katt på upp till 65 procent när man inte tjänar miljoner utan över 30 000 kronor i månaden. Hur kan Jonas Sjöstedt förklara det? Människors incitament, möjligheten att påverka sin egen ekonomi, blir kraftigt försämrade med era förslag. Det var det som var min fråga.

Anf. 108 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det är först i de riktigt höga inkomstskikten som våra skattehöjningar så att säga kickar in fullt ut.

Jag menar att Fredrik Reinfeldt gör det enkelt för sig i argumentationen. Om Fredrik Reinfeldt hade rätt, att den som inte har vinstintresse i välfärden, i skolan och i äldreomsorgen, hamnade i ett mycket obehagligt samhällssystem skulle statsministern inte vilja åka till Norge. I Norge finns nämligen inte vinstintresset i skolan såsom det finns i Sverige. Det är fullständigt normalt att göra så.

Det som är onormalt är den svenska modellen där man har fri dragningsrätt på skattepengar, där miljarder av våra gemensamma pengar rinner ut till dem som sysslar med avancerad skatteplanering, där pengarna går till någonting helt annat än det som de var avsedda för. Att ta ansvar för Sverige, för skattebetalarnas pengar, för en god personaltäthet, för god bemanning, för trygga anställningar, för det gemensamma bästa är att inte hävda att man ska ta vinstpengar ur den gemensamma välfärden.

Anf. 109 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! År 1958 göt Rune Elmqvist in två transistorer och ett batteri i epoxiplast. Det var starten för det som vi i dag kallar pacemaker och som gör att många människor inte bara kan klara livet utan också kan leva ett gott liv. Pacemakern har inbringat överskott som gjort att man kunnat utveckla uppfinningen och innovationen under åren därefter. Överskottet har kommit eftersom vi haft landsting som köpt pacemakrarna – således överskott för skattebetalarnas pengar.

Pacemakern, precis som mängder av andra innovationer, effektiviseringar och förbättringar, har drivits fram av kreativa människor, människor som kunnat vara kreativa just på grund av sina företag och som genom sina uppfinningar räddat och förlängt livet på många. De har levererat dessa fantastiska innovationer till den svenska

sjukvården som köpt dem för skattepengar. Det har räddat livet på många människor.

Tycker Jonas Sjöstedt att det var fel att Rune Elmqvist med sin världsledande pacemaker kunde tjäna pengar på att rädda liv?

Anf. 110 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Nej, Vänsterpartiet är inte motståndare till pacemaker. Det är inte vår partihållning. Tvärtom vill vi gynna småföretagande genom att ta bort ansvaret för sjuklöneperioden, en mycket angelägen reform, inte minst för Landsbygdssverige. Vi vill satsa mer på innovation och på att koppla ihop innovation och mindre företag. Vi vill rensa upp i floran av statliga myndigheter för att få dem mer effektiva i stödet för innovationer och småföretag. Vi tycker att det är viktigt att i samband med upphandlingar vara öppna för nya innovationer och använda dem. Vi tycker att det också är viktigt att ha en offentlig sektor som genom sina uppköp faktiskt drar in ny teknik och svensk industri, vilket historiskt också skett på många av våra mest framgångsrika företag. Så nej, vi ser inget som helst problem med det. Vi ser heller ingen likhet mellan det och att Carema tar vinster ur äldreomsorgen. (Applåder)

Anf. 111 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det är uppenbarligen helt okej att gå med överskott om man räddar liv genom innovationer som pacemaker och andra hjälpmedel, men det är inte okej att ta hand om och ha omsorg om de äldre exempelvis i äldreboenden.

Jonas Sjöstedt lever inte i verkligheten. 90 procent av vårdföretagen är småföretag. Hälften av dem som är vd:ar i vård- och omsorgsföretag är kvinnor. Han slirar inte bara på verkligheten utan också på

jämställdheten. Vänsterpartiet talar gärna om jämställdhet, men när de får chansen gör de sitt bästa för att försämma den. Stoppa Siv på Förenade Care, skrota RUT och annat. Den feminism som Jonas Sjöstedt står för förbjuder frihet och framgång. Den bygger på frustration och fördomar.

Det är enkelt att kalla sig feminist, Jonas Sjöstedt, men det är mycket svårare att förklara hur man kan vara feminist och samtidigt vara vänsterpartist. (Applåder)

Anf. 112 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Nej, det är inte särskilt svårt, Annie Lööf.

Vilka är det som vinner på den här marknaden? Jo, det är de stora riskkapitalbolagen, med män i styrelserna, som slår ut de små idéburna verksamheterna där kvinnorna oftare får plats i företagsledningarna. Har de anställda, som till övervägande del är lågavlönade hårt arbetande kvinnor, det bättre hos de privata arbetsgivarna? Har de högre lön till exempel? Nej, det finns ingenting som tyder på att det är så. Däremot skulle vår politik göra det bättre för dem eftersom vi sätter av mer pengar till bemanningen i exempelvis äldreomsorgen och mer pengar till att alla som arbetar med våra äldre ska ha en grundläggande yrkesutbildning. Är man tillräckligt många i bemanningen slipper man delade turer.

Vi satsar på kvaliteten och arbetsmiljön för många av de hårt arbetande lågavlönade kvinnorna som ofta inte orkar arbeta fram till pensionen. Det är att lyfta kvinnors arbetsmarknad, att förbättra deras arbetsvillkor. Det är framför allt kvinnor som vinner på en väl fungerande äldreomsorg, liksom en väl fungerande barnomsorg, eftersom de annars får göra arbetet obetalt. Så ser en feministisk politik ut. (Applåder)

Anf. 113 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Ingen behöver sväva i okunnighet om att Jonas Sjöstedt och hans parti tycker sig veta bättre än enskilda människor vilken skola man ska skicka sina barn till, vilken hemtjänst jag som äldre ska ha eller vilken vårdcentral man ska tilldelas. Frågan till Jonas Sjöstedt måste därför bli: På vilket sätt skulle hemtjänsten bli bättre för den äldre damen som påtvingas en utförare som hon inte vill ha?

Jag har tidigare nämnt exemplet Boden där man haft flera utförare. Nu har Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna drivit fram en ordning som innebär att möjligheten att välja hotas. Den kvinna som hade valt en privat utförare för att kommunens verksamhet inte fungerade tillräckligt bra hade haft så många olika personal som kom hem till henne att hon känt sig förvirrad. När hon så fick välja någonting annat valde hon ett företag som kunde ha kontinuitet i bemanningen, och hon bemöttes på ett mycket bra sätt.

I de utvärderingar som gjorts i Bodens kommun får de privata företagen de goda resultaten medan kommunen får sämre resultat. Ändå säger Jonas Sjöstedt och hans parti: Vi vet bättre. Kommunen ska driva allt. Är det inte så, Jonas Sjöstedt, att det egentligen handlar om er illvilja mot människors rätt att själva välja och mot möjligheten att driva privat verksamhet?

Anf. 114 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag ber Göran Hägglund att lyssna noga nu så att vi slipper ta det en fjärde gång. Vi är inte emot valfrihet. Man ska få gå till vilken vårdcentral man vill. Man ska få välja vilket äldreboende man vill. Problemet i dag är att det ofta saknas plats på äldreboendena. Äldreboendena kan vara kooperativa. De kan vara stiftelser. De kan vara företag utan vinsttänkande. De kan ha ett stort brukarinflytande;

det vill vi gärna se. De kan ha ett större personalinflytande med intraprenader. Allt detta är vi för, men vi är emot att man plockar ut de pengar som var avsedda att gå till äldre och till elever och låter dem gå till privata vinster. Det är vi emot. Det är det som debatten i dag handlar om.

Frågan om valfrihet kan inte reduceras till att bara handla om att välja utförare. Kanske kan det vara ännu viktigare för den äldre dementa personen att det finns gott om personal som är väl utbildad och väl motiverad och att de är tillräckligt många för att kunna ta hänsyn till individen. Sådant som utbildning och personaltäthet spelar roll. Därför satsar vi mer på den gemensamma välfärden. Vi inser att det är fråga om mer än ett val mellan Attendo och Carema.

Den här frågan har också en regionalpolitisk dimension. Det offentliga får ju betala även för det privata. Det gör att det offentliga inte längre kan styra. I mitt hemlän Västerbotten har vi sedan de nya reglerna kom fått tre nya vårdcentraler i centrala Umeå. Där finns länets yngsta, rikaste och friskaste befolkning. Där fanns en hygglig tillgång till sjukvård. Samtidigt kämpar landstinget med jätteproblem ekonomiskt, för landstinget måste betala för de privata utförarna. Och vad händer? Man föreslår att ambulansen dras in i två kommuner, Malå och Åsele, och att akutplatserna på sjukstugan försvinner i två andra kommuner. Någon betalar för friheten att etablera sig var man vill och att vinstintresset ska styra. (Applåder)

Anf. 115 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Henry Ford, som tillverkade T-Fordar, sade ”Man får välja vilken färg man vill så länge man väljer svart”, för det var färgen på de bilar som tillverkades. Jonas Sjöstedt är inne lite på det resonemanget: Det får gärna finnas många aktörer, bara de inte tjänar

några pengar. Jag tror att det är mycket olyckligt.

Återigen: Kvinnan i Boden får välja något som hon inte tycker om, något som inte fungerade för henne. Hon måste gå till det, i Jonas Sjöstedts Sverige. Det tycker jag är en dålig politik.

Sanningen ligger väl i det som Jonas Sjöstedt sade på slutet: Problemet är att det offentliga inte kan styra. Nej, vår modell leder till att makten läggs hos enskilda människor. Inget företag kommer att existera om inte människor väljer det av fri vilja. I Jonas Sjöstedts Sverige har man inte den möjligheten att välja, utan Jonas Sjöstedt vet bättre. Hans parti avgör hur jag ska ha min tillvaro. (Applåder)

Anf. 116 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Göran Hägglund gör det enkelt för sig. Det som alltmer styr i dag är själva vinstintresset. Det är ju inte några välgörenhetsföretag som är inne i dessa branscher därför att de vill hjälpa människor i största allmänhet, utan det handlar om att göra maximal vinst på kortaste tid. Det är den logiken som råder. Att tro att det alltid är samma sak som att tillgodose människors behov på bästa vis menar jag är mer än lovligt naivt.

Det går alldeles utmärkt att vara rädd om skattebetalarnas pengar, värna en god kvalitet och ha en både utvecklad och bevarad valfrihet utan att låta privata vinstintressen och deras tänkande ta över kärnområdena i den svenska välfärdsstaten.

Den här frågan handlar inte om valfrihet, utan den handlar om att vi ska använda de pengar som vi har betalat på rätt sätt. Vi betalade för förskollärare. Vi betalade för undersköterskor. Vi betalade för lärare. Precis det ska vi få, eftersom vi är rädda om våra äldre och vill att våra

barn ska ha bästa möjliga start i livet. (Applåder)

Anf. 117 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Sverige är i dag ett av de få länder i vår del av världen som har en relativ stabilitet i en omgivning drabbad av statsfinansiella konvulsioner. När andra i ljuset av skenande utgifter och minskande inkomster tvingas skära ned kan vi gå till offensiv med en framtidsinriktad budget.

Ett ansvarsfullt förvaltande av skattebetalarnas pengar och intressen är förstås en huvudfråga för politiken. Ekonomi är viktigt, men det kan inte vara bara det som är politiskt intressant. Vi måste också kunna diskutera andra värden som är nödvändiga för det goda samhället. Vi kristdemokrater lägger vår tonvikt vid barns och ungas uppväxtvillkor. Vi tror inte att det bara handlar om hur vi har det materiellt. Den psykiska ohälsan bland unga accelererar, och den har inte främst ekonomiska orsaker. Benägenheten hos framför allt unga killar att sluta sig till kriminella gäng motverkas knappast i första hand genom ytterligare tillväxt. Mobbning i skolan löses inte genom tjockare plånböcker.

Människan lever inte enbart av bröd. Många viktiga samhällsfrågor söker sina svar, och de svaren återfinns inte alltid i rutiga Excelark. Sammanhållning i ett land skapas av gemensamma värderingar. Det handlar om begrepp som hederlighet, ansvar och medmänsklighet.

Moral är förstås sådant som vi som politiker inte kan kommendera fram. Det skapas i ett friskt och välmående civilsamhälle. Men vi kan ge förutsättningar för ett sådant Sverige. De förutsättningarna skapar vi bland annat genom en värdebaserad politik men också genom att dra tydliga gränser för politikens inflytande. Det är en vision av Sverige

som jag och mitt parti slåss för. Det är vår idé om det goda samhället. Herr talman! Under de senaste åren har vi gjort mycket för att förbättra vården och omsorgen i Sverige. Vi har kortat köer. Vi har ökat valfriheten. Vi har höjt kvaliteten. Vi har stärkt säkerheten. Vi har möjliggjort öppna jämförelser mellan vårdgivarna.

Jag deltar i och följer debatten om välfärden mycket noga. Vi har fört en hel del av den debatten i dag, och jag är mycket bekymrad över vänstersidans fixering vid ägandefrågor. När vi ägnar möda åt det viktiga – hur vi ska förstärka kvaliteten – ältar vänstern ägandet. Jag har nämnt kvinnan i Boden, som förekom i ett inslag i *Aktuellt* häromveckan. Det är en äldre kvinna som beskrev hur det tidigare hade fungerat illa i hemtjänsten för hennes del. Hon hade haft mycket personal som kom och gick i hemmet. Eftersom man har haft fritt val i Boden kunde hon byta till något annat. Nu var hon väldigt nöjd och belåten med tillvaron: ”Ta inte ifrån mig rätten att välja själv!”

I Boden finns det 618 invånare som använder sig av hemtjänsten. Eftersom kommunen har tillämpat LOV har de äldre möjlighet att välja. Mer än var tredje har valt privata alternativ. Vänstermajoriteten hotar nu med att den rätten att välja ska upphöra – trots att det i de kvalitetsredovisningar där de äldre själva får berätta hur de upplever tillvaron är mycket bättre resultat för de privata företagen. Det är kvaliteten som är det viktiga. I vissa sammanhang är kommuner bättre, i andra sammanhang privata företag. Rätten att välja ska människor ha.

Jag tycker att det är självklart att äldre ska få välja – välja bort det som inte fungerar och välja det som passar dem själva. Föräldrar och ungdomar ska ha rätt att välja skola, och medborgare ska ha rätt att välja vårdcentral.

Rätten att välja förutsätter förstås mångfald. Mångfald ökar tillgängligheten och förbättrar kvaliteten, och mångfald förutsätter möjligheten att göra överskott. Jonas Sjöstedt och många andra har missförstått det mesta när de tror att om kommunerna bara tar tillbaka utförandet till sig själva skulle det spara pengar. Det är förstås ett tankefel. Förklaringen är att den ersättning som andra utförare får motsvarar den självkostnad som kommunen har.

Låt mig få påminna er som ogillar valfrihet och mångfald av utförare, alla ni som målar upp bilden av stora vinster på bekostnad av hög kvalitet, om något. Om vi tittar på friskoleområdet och åren 2006–2010, fem år, ser vi att de tio största friskolorna delade ut 30 miljoner kronor, samtidigt som de investerade 2 400 miljoner kronor i att ge våra barn bättre utbildning. Bland vårdbolagen delades det i fjol ut 1,9 procent av omsättningen. Hur kan detta av någon anses vara skolans, vårdens och omsorgens stora problem?

Om man tittar bland de fackliga organisationerna ser man att Saco och TCO säger att det är rimligt att man får driva verksamhet med överskott. Bland LO-förbunden är det blandade röster. Exempelvis är Målarna och Elektrikerna väldigt kritiska. Men det mest intressanta är att Kommunal – det fack som organiserar huvuddelen av dem som jobbar inom den här sektorn, oftast kvinnor – inte vill förbjuda. Och Vårdförbundet, som organiserar väldigt mycket vårdpersonal, vill heller inte förbjuda.

Återigen: De frågor som vi ska koncentrera oss på är hur vi garanterar hög kvalitet. Ägandet är underordnat. Det kan finnas brister i verksamhet som drivs av kommuner eller landsting. Då ska det slås ned på det och korrigeras. Men det kan också finnas brister i privat verksamhet, och då ska det naturligtvis vara hårda tag och tydliga

besked i de sammanhangen. Men att dra slutsatsen att man i ljuset av bristande kvalitet – som finns i både kommunal och privat verksamhet – ska förbjuda just privat verksamhet är mer än lovligt dumt.

I dag skriver jag på Svenska Dagbladets debattsida att regeringen vill ta ytterligare ett viktigt steg på det här området. Jag bjuder in till samtal för att skapa en bred flerpartsöverenskommelse där jag vill se en etisk plattform för vård- och omsorgsgivare som får del av offentliga medel.

Där vill jag ha med kommuner och landsting, branschorganisationer som organiserar privata vårdgivare och fackliga organisationer. Patienter och skattebetalare ska på ett enkelt sätt kunna jämföra och värdera kvaliteten hos olika utförare, privata som offentliga. Patienten ska veta att alla vårdgivare ingår i ett system med öppna jämförelser av kvaliteten som vi enkelt kan beskåda.

Redovisningen av utförarnas ekonomi och de anställdas villkor ska kännetecknas av öppenhet, och det alldeles oavsett om man gör ett aktivt och informerat val eller om man bara går till den vårdgivare som råkar finnas närmast till hands.

Min ambition är att en överenskommelse ska finnas på plats under nästa år.

Herr talman! Jag vill säga några få ord om den skattesänkning för pensionärer som levereras. Det är den fjärde i raden som regeringen kan presentera i den budget som vi nu har lagt fram.

Jag ska påminna om att pensionärerna tidigare inte har fått några skattesänkningar. Vi har genomfört fyra stycken, med den som ligger i den här budgeten. Det innebär för pensionären en skattesänkning på 6

800 kronor till 10 200 kronor från och med nästa år, i jämförelse med tiden när vi tillträdde.

För garantipensionärer, de som har de allra lägsta inkomsterna, innebär det motsvarande en extra pensionsutbetalning per år. Det är en rejäl förbättring.

Vi har också förstärkt nästa år för dem som är ensamstående äldre, som många gånger har en väldigt knapp ekonomi. Det är många gånger kvinnor som har kommit högt upp i åren. Det är en förbättring av bostadstillägget som innebär att de får ungefär 200 kronor per månad ytterligare tillsammans med den förbättring som vi gör genom skattesänkningen.

Jag tror att det här är ett viktigt steg för att hålla samman Sverige och för att ge alla ett utrymme så att de får den frihet som alla människor är värda. (Applåder)

Anf. 118 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! I den här debatten har det använts en del fotbollsmetaforer. Man skulle väl kunna säga att en partiledardebatt är lite grann som en större fotbollsturnering. Och det här är finalen. Av någon anledning är vi alltid där, Göran.

Det jag hade tänkt tala med dig om är vad som har hänt i det svenska samhället med jämlikheten, med inkomstfördelningen. Vi kan se hur den har påverkats under de här åren av borgerligt styre.

Vi kan se att de stora vinnarna är den rikaste tiondelen av befolkningen. De har fått en mycket kraftig inkomstökning. Vi kan se att den tiondel som har lägst inkomster, som ofta är beroende av

socialförsäkringar också, har fått en försämring av sina levnadsvillkor. Många grupper däremellan har fått en mindre förbättring och fått lite mer att röra sig med.

Effekten av det här är att delar av det svenska samhället har så låga inkomster att inkomstklyftorna ökar. Vi kan till exempel se att den relativa barnfattigdomen ökar och att barnfattigdomen är ett stort problem mitt i välståndet i Sverige.

Vi kan se att inkomstklyftorna mellan kvinnor och män faktiskt har ökat. Löneskillnaderna har inte ökat speciellt mycket, men inkomstklyftorna har gjort det, mycket beroende på regeringens skattepolitik. De har ökat med ungefär 40 procent.

Vi kan se hur svårt det är för till exempel funktionshindrade att komma ut på arbetsmarknaden och hur ojämlikheten för dem också har ökat. Då undrar jag: Anser du, Göran Hägglund, att det är ett mål att uppnå större jämlikhet i samhället? Eller är det ointressant för att bedöma om politiken har lyckats? Är det ett mål för politiken att det ska bli ett mer jämlikt samhälle?

Anf. 119 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Det är ett mycket intressant resonemang. Jag tycker självklart att politikens roll är att skapa så jämlika förutsättningar för människor som möjligt. Sedan gör människor olika livsval. Någon kanske bestämmer sig för att jobba extra som bara den för att det är extra viktigt för den personen. Någon annan säger: För mig är fri tid, möjlighet att disponera tid och att utveckla mig på något område viktigare. Men vi ska skapa så likartade förutsättningar som vi någonsin kan.

Häromdagen råkade jag faktiskt titta på en fördelningspolitisk analys som hade gjorts av tiden 1995–2010. Där visade det sig att vi har haft, precis som man har haft i omvärlden, en isärdragning, om jag kan använda det uttrycket, av samhället – jag tror att Jonas förstår vad jag menar.

I den här analysen kunde man se att under de år när Socialdemokraterna styrde utföll, så att säga, 87 procent av den ökade ojämlikheten. Det var 13 procent under de år som vi styrde. Jag tror inte att detta beror på att Socialdemokraterna under sin tid var särskilt angelägna om att öka spänningarna i samhället, tvärtom. Jag tror att mycket av det här ligger i till exempel att den som har sparat har nytta av det. När det går bra för svenska företag är det den som har kapitalinkomster som får en ökning. De som inte har haft möjlighet till kapitalinkomster blir i sådana sammanhang relativa förlorare.

Vi har gjort många saker för att förstärka bland annat för de barn som Jonas på goda grunder bekymrar sig för. Det handlar om flerbarnstillägg och förstärkning av bostadsbidraget. Och vi höjer nu grundnivån i föräldraförsäkringen. Det är klockrent ur fördelningspolitisk synpunkt, och det är väldigt viktigt för många barnfamiljer som brottas med en liten ekonomi. (Applåder)

Anf. 120 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Göran Hägglund för svaret. Men du svarade inte riktigt på om det faktiskt är ett mål att få större jämlikhet i samhället.

Jag menar att det i ett samhälle där inkomstklyftorna är så stora, både mellan män och kvinnor och mellan rika och fattiga, rimligen borde vara ett mål att vi ska få en jämnare inkomstfördelning.

Vi har lite olika förutsättningar i livet när vi föds och när vi växer upp. Det finns en omfattande forskning som visar att samhällen som präglas av större jämlikhet blir tryggare samhällen. Det blir en bättre folkhälsa. Man har större tillit. Det blir lägre kriminalitet och annat. Jag säger inte att det var bra förut. Det är inte min poäng, för det var det inte. Det fanns problem även då. Men problemet nu är att de här inkomstklyftorna faktiskt ökar.

Jag skulle vilja höra Göran Hägglund säga: Jo, vi har som mål att jämlikheten i Sverige ska öka och att inkomstklyftorna ska minska. Med de orden, herr talman, vill jag tacka mina meddebattörer för debatten.

Anf. 121 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Det är möjligt att vi har lite olika utgångspunkter här. Det som jag vill säga är att vi ska ha ett större mått av jämlikhet i utgångsläget. Därför är det väldigt viktigt med de reformer som vi gör på skolans område, för det är framför allt de barn som har en tuffare hemmiljö som blir förlorare när skolan inte fungerar.

Att vi stöttar med olika åtgärder, som jag har beskrivit tidigare, som vi har gjort i de senaste budgetarna, handlar om att ge barn bästa möjliga förutsättningar.

Utgångspunkten – det vet vi ju – är att de största problemen, de största fördelningspolitiska bekymren, uppkommer mellan dem som har arbete och dem som inte har arbete. Därför är jobben nyckeln, och det gäller att distribuera vinster av detta på ett klokt sätt och att stötta dem som har det svårast.

Jag vill ha ett samhälle där vi inte håller tillbaka någon och där vi inte heller lämnar någon efter. (Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

Riksdagens snabbprotokoll 2012/13:52

Onsdagen den 16 januari 2013

Kl. 09:00 - 16:01

1 § Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vi lever i ett Europa som sedan 2008 är präglad av kris och de problem som finns kring konkurrenskraft och offentliga finanser. De nedåtrisker som regeringen talade om i höstbudgeten har nu delvis förverkligats. När den omvärld vi handlar med drabbas av sämre konjunktur påverkas också vi. Efterfrågan på svenska produkter och tjänster minskar, till exempel svenska lastbilar och insatsvaror, och varslen ökar. Detta har vi sett under hösten.

Det som nu är viktigt är att värna vår konkurrenskraft och att säkra vår beredskap för att kunna möta en ännu allvarligare nedgång.

Låt mig påminna om att Sverige som ju hör till Europa samtidigt har en helt annorlunda situation än många andra länder. Sveriges ekonomi har genom åren visat god motståndskraft, till stor del tack vare den reforminriktade ekonomiska politiken.

Våra offentliga finanser är bland Europas starkaste med låg skuldsättning och låga underskott. Vi har värnat den finansiella stabiliteten utan att skicka notan till skattebetalarna. Vi har sparat i goda tider för att kunna stimulera ekonomin i svårare stunder. Vi har kunnat satsa på jobb och välfärd. Vi har kunnat tillföra resurser till Sveriges kommu-

ner. Vanligt folk har fått mer i plånboken. Sysselsättningen har ökat, och utanförskapet har minskat. Statsskulden har sjunkit. Utgiftskvoten och skuldkvoten har gått ned samtidigt som den har gått upp i andra länder. Sverige som förut var världsmästare i skatteuttag är faktiskt inte ens längre kvar på prispallen. Detta är närmast unikt i ett Europa som levt i krisens skugga under så lång tid.

Vi har haft högre tillväxt än andra länder. Hade Sverige haft lika låg tillväxt som övriga EU sedan 2006 skulle vi ha haft ca 100 miljarder mindre till välfärd och jobsatsningar i år, 2013. Hade vår arbetsmarknad utvecklats som övriga EU hade vi haft 180 000 färre sysselsatta.

I de flesta europeiska länder genomförs stora nedskärningar och skattehöjningar för att få bukt med allvarliga underskott. Finland sparar, Danmark sparar, Storbritannien sparar, Tyskland sparar, Holland sparar och Österrike sparar. I Frankrike, som jag besökte i oktober, presenterades ett sparpaket på drygt 250 miljarder kronor – och detta bara för att klara taknivån på att inte ha större budgetunderskott än 3 procent.

Detta slår mot välfärd och jobb runt om i Europa. Det drabbar människor, oftast allra hårdast dem som är svagast och fattigast i samhällena. Europa sparar men inte Sverige. Sverige satsar.

Vi kan inte förhindra förändringar i efterfrågan i vår omvärld, men vi kan göra vårt bästa för att skydda hushåll och företag. Det är det vi gör med vår budget. Vi har presenterat en offensiv budget för innevarande år som stärker Sveriges tillväxtförutsättningar och motverkar att arbetslösheten biter sig fast. Det handlar om viktiga investeringar i Sveriges infrastruktur, forskning, innovation, företagande och unga människors jobbchanser för att kunna möta utmaningen från de snabbt växande länderna i Asien, Latinamerika och delar av Afrika.

I en orolig tid har vi kunnat sänka bolagsskatten för att attrahera investeringar och få jobb att stanna i Sverige. En skatt som ger ungefär 100 miljarder i intäkt till offentliga finanser kan därmed också förstärka så att det blir så också i framtiden.

När arbetsmarknaden försämras kan våra satsningar på att stärka ungas vägar in via lärlingsutbildningar och fler platser i utbildningssystemet hjälpa unga människor att etablera sig.

När konkurrensen från Kina och övriga Asien ökar kan våra investeringar i forskning, utveckling och innovation främja svenska företags chanser att mäta sig med dessa länder och därmed växa och skapa jobb.

Budgeten har varit i kraft i 15 dagar. Det handlar om 23 miljarder i offensiva åtgärder som ska verka mot nedgången i vår omvärld och göra oss långsiktigt starkare. Vi följer noga utvecklingen, men det är viktigt att låta dessa åtgärder verka innan vi börjar tala om ytterligare nya satsningar.

I närtid väntar också omfattande diskussioner inom EU om den flerårsbudget som vi ska anta. Här ser vi betydande utgiftsrisker för Sverige. Vi har tillsammans med likasinnade medlemsstater varit pådrivande för en minskad utgiftsnivå, stabilisering av medlemsstaternas avgifter och en modernisering genom ökade satsningar på tillväxtskapande åtgärder, forskning och innovation. Det är dock många som vill se en annan och mer expansiv inriktning.

Från svensk sida vill vi också fullfölja förhandlingarna om bankunionen. Vi har ställt tre krav. För det första ska svenska skattebetalare och banker inte stå för förluster i andra länders banker. För det andra måste

vi ha möjlighet att ställa högre kapitaltäckningskrav på nationell nivå. För det tredje måste icke-euroländer få ett inflytande i linje med det inflytande som eurozonens länder får.

Den diskussion vi hade i december visade ett genombrott för den tredje punkten på ett sätt som gjorde att vi kunde låta processen fortsätta. Vi har också fått gehör för vårt krav på kapitaltäckning. När det gäller den viktigaste punkten, den första, kommer vi dock inte att ha svaren förrän senare i vår.

Från svensk sida tycker vi att tillväxtfrågorna ska stå i centrum. Det gäller strukturreformer, fullföljandet av den inre marknaden och frihandelsavtal med växande delar av världsekonomin. Det är särskilt viktigt då en stor del av Sveriges exportvaror sätts samman av importerade varor. Det betyder att högre tullar i realiteten straffar vår egen export.

Europa har som sagt ekonomiska problem. Det är dock inte bara ekonomiska problem som världen brottas med. I Syrien, i Europas absoluta närhet, är situationen ytterst allvarlig. I närmare två år har vi sett hur människor protesterat mot Assadregimen, och protesterna har vuxit. Stridigheterna har trappats upp till ett fullskaligt inbördeskrig. Enligt FN har hittills över 60 000 människor mist livet, och dödssiffrorna stiger för varje dag som går.

Även den humanitära situationen försämras kontinuerligt. Antalet människor som tvingas fly undan stridigheterna till andra delar av landet uppgår till cirka två miljoner. Omkring fyra miljoner människor är i behov av humanitärt stöd för sin överlevnad. Risken finns dessutom att konflikten får spridning till övriga länder i regionen.

Det är stor risk att konflikten blir utdragen och att det till slut inte blir någon militär segrare utan snarare en sönderfallande stat som kan leda till sekterism, bristande kontroll över kemiska vapen och en fortsatt och fördjupad humanitär katastrof.

FN och framför allt FN:s säkerhetsråd har i första hand ansvar för att hantera situationen. Det är därför beklagligt att Ryssland och Kina vid tre tillfällen har lagt veto i säkerhetsrådet vad gäller resolutioner mot Syrien.

Oroligheterna i Syrien får direkta konsekvenser också för Sverige. Enligt FN:s uppskattningar har drygt 600 000 människor lämnat landet. Många av dem befinner sig i grannländerna Turkiet och Jordanien, men andra har sökt sig längre bort, också till Sverige. Vi mottog ungefär 7 800 asylsökande förra året. Det är en kraftig ökning från de drygt 600 året före. På kort tid har Syrien gått upp till land nummer ett när det gäller antal asylsökande, före Somalia och Afghanistan. Det är en påminnelse om att en trasig värld också har en direkt påverkan på Sverige.

I Sverige är en av de kvarvarande viktiga frihetsfrågorna kopplad till hur vi hanterar våld i samhället och brottslighetens utbredning. Därför kommer jag under de kommande veckorna och månaderna att noga följa rättsväsendets arbete med att bekämpa brottsligheten i Sverige. Det betyder så mycket för många människor. Jag kommer framför allt att titta på mängdbrott och ungdomsbrottslighet.

Alliansregeringen har sedan 2006 tillfört historiskt ökade resurser till det svenska rättsväsendet. Vi talar om ca 10 miljarder i ökning. Sverige har aldrig haft så många poliser, så många åklagare och så många domare som nu. Ingången för att diskutera brottslighet brukar

vara att brottsligheten växer och att vi därför ska prata om den. Nu ska jag säga tvärtom: Brottsligheten minskar i Sverige. De nationella trygghetsundersökningar som genomförts sedan mitten av 2000-talet visar att mellan 2005 och 2011 har den andel av befolkningen som anser sig drabbad av brottslighet minskat från 26 procent till 23 procent. I ett läge när brottsligheten sjunker ska jag inskräpa det allvarliga att det för den enskilde inte spelar någon roll hur kurvan lutar. Kränkningen är precis lika allvarlig för mig som individ oavsett hur den allmänna utvecklingen ser ut.

Känslan i Sverige är att alldeles för många brott leder till för liten reaktion. Känslan är att man inte använder de bevis och det material som finns att gå på. Dessutom har vi en tendens att i samhällsdebatten svänga oss med ord som uppkläring när vi egentligen menar att vi har lagt ned i brist på bevis eller att vi har fått ett meddelande om att en åklagare har gjort en så kallad åtalsunderlåtelse. Jag kan lova att det inte finns en enda medborgare i Sverige som tycker att det är att klara upp ett brott. Det är en andra kränkning ovanpå det brott som begåtts att man inte väljer att utreda och tala om vem som är skyldig.

Om detta handlar vår ambition att tryggheten ska växa och att friheten ska bli tydligare också för de stora grupper som blir drabbade av brottslighet. Här måste de resurser vi har satt in ge bättre resultat. Jag tänker följa upp att det också kommer på plats. (Applåder)

Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Statsministern började sitt anförande med att tala om krisen i Europa, men sade inte ett ord om regeringens ansvar för den höga arbetslösheten i Sverige – detta samtidigt som regeringen har gjort den kanske största felprognosen i modern tid.

För bara fyra månader sedan spådde regeringen Reinfeldt att den ekonomiska tillväxten i år skulle bli hela 2,7 procent och att arbetslösheten skulle minska både i år och nästa år. I dag vet vi hur det blev. Tillväxten minskar och arbetslösheten ökar. Skillnaden mellan prognos och verklighet har sällan varit större. Regeringen har alltså planerat och budgeterat för en helt annan utveckling än den som sker i Sverige i dag.

Herr talman! Tänk om Fredrik Reinfeldt hade varit chef för det svenska skidlandslagets vallteam; det hade inte gått bra. Statsministern har nämligen vallat svensk ekonomi för enbart goda tider med snabbt glid, god tillväxt och sjunkande arbetslöshet. Det är därför Sverige inte får fäste i uppförsbacken nu när ekonomin har bromsat in. I stället för att snabbt ta sig över motlutet halkar vi bakåt. Enligt Finansdepartementet motsvarar regeringens felvallning 35 000 fler arbetslösa i år. Tyvärr är det de 414 000 arbetslösa och de över 70 000 varslade som får vara med och betala priset för regeringens felaktiga politik.

Nu när till och med finansministern har kommit fram till att arbetslösheten kommer att öka, inte minska, är det då inte på sin plats att regeringen tänker till och vallar om?

Herr talman! Min fråga till statsministern är rak och enkel. Ni har nu ändrat era prognoser, men ni har inte ändrat er politik. Vad konkret gör regeringen för att förhindra att dessa 35 000 människor går rakt ut i arbetslöshet? (Applåder)

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Mikael Damberg har haft en hel lång julleldighet på sig för att förbereda den här partiledardebatten. Den allvarligaste kritik som Socialdemokraterna kan rikta mot regeringen är att våra progno-

ser inte är perfekta. Jag ska framföra till mina kolleger runt om i Europa att det är den allvarligaste kritik vi möter i riksdagens talarstol. Jag vill påminna om att vi har haft större prognosfel än detta. När finanskrisen bröt ut trodde vi att den skulle leda till ännu högre arbetslöshetstal; vi talade om 12 procent. Det visar att prognoser är just prognoser. De är värda något just där och då, men de måste ständigt förändras och uppdateras.

Vi talade om nedåtrisker; det gjorde jag också i mitt inledande tal. Efterfrågan faller. Det är djupt frustrerande att se varslen i en industri som är beroende av export och där det vi måste påverka inte är den svenska efterfrågan. Det gör så lite om vi får lite mer kvar i plånboken för vi köper inte lastbilar och bussar för det. Det handlar om efterfrågan från vår omvärld – från Norge, Tyskland och det krisande Europa. Därför är ansträngningar för att få Europas ekonomi att bli mer konkurrenskraftig och för att få bättre ordning i offentliga finanser i vår omvärld det bästa vi kan göra.

Sverige är nu den enskilt största ekonomin i Europa som bidrar till att öka efterfrågan totalt sett. De övriga stora ekonomierna måste spara eftersom de har satsat på ett sådant sätt att underskotten har vuxit och blivit så stora att de inte längre kan göra större satsningar med mindre än att det leder till kraftiga marknadsreaktioner. Sverige sköter sig, men vi har begränsad räckvidd för vår påverkan. Vi har historiskt omfattande resurser till stöd för omställning. Vi är duktiga på det. Det är kärnan i den svenska modellen. När vissa jobb försvinner ska vi hjälpa människor att komma vidare till andra. Att bygga ut utbildningssystem och alltid ge möjlighet till en andra chans är för mig den svenska modellen. Det är det vi har byggt ut resurserna för. Det är så vi rustar Sverige. Jag är ödmjuk inför att vi bara begränsat kan påverka när efterfrågan faller i vår svenska exportindustri. Hur har Mikael Damberg tänkt sig att klara det? (Applåder)

Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Sällan har jag hört en mer belåten statsminister när arbetslösheten ökar i stället för att minska, som han hade förutspått i sin budget. 35 000 fler arbetslösa är riktiga människor. Det är vanliga familjer som drabbas av arbetslöshet. 35 000 människor – det är lika många som bor i Annie Lööfs Värnamo. Det är lika många som bor i Hudiksvall eller Västervik. Det är på riktigt, statsministern. Då kan man inte vara så belåten när man gör en prognosmiss som innebär att regeringens politik är felriktad.

Färska statistik från Eurostat visar att arbetslösheten i Sverige nu är högre än i de flesta jämförbara länder. Den är högre än i våra grannländer. Den är högre än i Tyskland, Österrike, Holland och Belgien. När ni tog över makten var arbetslösheten högre i Finland än i Sverige; nu är det tvärtom. Regeringen måste ta ansvar för den situation vi har.

Låt oss vara ärliga och konstatera att regeringens jobbpolitik är ett misslyckande. Statsministern är ändå fortsatt oerhört nöjd. (Applåder)

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag är övertygad om att de åtgärder som vi har vidtagit ger ökad sysselsättning. Det säger också Riksbanken, Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet. Jobbskatteavdraget har ökat sysselsättningen. Våra förändringar av sjukförsäkringarna har också bidragit till ökad sysselsättning. Halverad restaurangmoms och RUT- och ROT-avdrag har gjort svarta delar av arbetsmarknaden vita. Det har lett till fler nya jobb. Det har framför allt givit jobb till grupper som har stått långt från arbetsmarknaden. Vår politik ger ökad sysselsättning. I andra änden pågår en omfattande strukturell förändring av den svenska arbetsmarknaden. Enklare jobb försvinner. Produktion lämnar Sverige och dyker upp i låglöneländer. Det är en utveckling som vi har

sett över längre tid. Det är väldigt lite förknippat med vilken regering man har. Det är en global utveckling. I frånvaron av enkla jobb får växande grupper i det svenska samhället svårt att komma in i arbetslivet. Det ska vi rusta genom utbildningsinsatser och andra åtgärder. Det vore lögn att påstå att detta är enkelt eller att någon av oss har svarat.

Om vi inte får fram en bred flora av enklare jobb kommer vi i realiteten att ha svårt att få åtgärder som biter mot arbetslösheten. Det är den bistra sanningen. Då får man åtminstone inte bekämpa de förslag som vi har för att få fram fler enkla jobb. (Applåder)

Anf. 6 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Minns ni när Moderaterna ville kalla sig ett nytt miljöparti? Det var inte så länge sedan, men det är lätt att glömma. När man lyssnar till statsministern kan man lätt få för sig att vi som sitter här bara har att följa utvecklingen, som om det inte finns något att göra åt växande arbetslöshet, sjunkande studieresultat eller miljöförstöring. Så är det inte. Vi sitter här för att vi ska vara med och forma framtiden och ta till vara de möjligheter som finns. Det mesta är ännu ogjort.

Vi står inför stora förändringar. Vi måste ställa om våra samhällen för en helt ny tid. Vi måste bryta oljeberoendet och möta klimathotet. I det finns det möjligheter. Jag är rädd att regeringen missar dem när man betraktar klimatansvar som en börda som man helst skjuter över på någon annan. Det är ingen börda att binda ihop Sverige med snabba tåg och bättre kollektivtrafik. Det ger jobb och det ger mänskligare städer. Det är ingen börda att odla maten till våra skolor och äldreboenden på svenska gårdar. Det ger jobb framför allt på landsbygden.

Det är inte heller någon börda att påbörja den nödvändiga klimatrust-

ningen av miljonprogrammet. Det ger jobb där arbetslösheten är som störst. Det ger energieffektivisering och mer förnybart över till annat, och det ger framtidstro i områden där uppgivenheten breder ut sig. Som exempel kan jag ta det som Södertälje gör i Hovsjö, där arbetslösa får vara med. Unga arbetslösa får den självkänsla som bara kan växa över ett jobb att gå till och möjligheten att bidra till sitt eget område.

Därför vill jag använda denna replikväxling till att tala om möjligheter. Jag har en fråga till statsministern som jag önskar ett konkret svar på. Vad vill Alliansen göra för att på fler ställen få i gång den nödvändiga klimatröstningen av miljonprogrammets bostäder? (Applåder)

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det konkreta svaret är att fastighetsägare har det första och tydligaste ansvaret för detta. Om vi övertar detta ansvar har vi gjort det mycket lätt för fastighetsägare att fly sitt ansvar. Det är de som ska se till att det är goda levnadsförhållanden och levnadsvillkor i de bostäder som de hyr ut till människor.

Det är säkert mycket avgörande att vi under kort tid i Sverige byggde väldigt många bostäder med, som det visat sig, för låg kvalitet. När många vill lösa dagens bostadsbrist genom att bygga bostäder lite snabbare med dålig kvalitet eller lite enklare ska man minnas att det inte alltid visar sig vara en så god investering.

Jag ska samtidigt säga att vi visst ska tala om möjligheter. Vi ska vara hoppfulla, som svenska folket är, kring vad man kan göra med politik. Men jag tillhör inte dem som lovar mer än vad jag tror är möjligt. I en öppen värld med ett omvärldsberoende är jag öppen med att Sverige inte är ensamt. När det gäller jobb kan vi inte styra precis hur vi vill att

det ska bli. Vi är en öppen, exportberoende och liten nation, och då måste vi anpassa oss efter detta. Vi ska göra oss konkurrenskraftiga, men vi ska vara ärliga gentemot svenska folket i fråga om vad vi kan göra och vad vi inte kan göra.

Jag vill påpeka att jag med stolthet noterar att Sverige behåller sin tätposition när det gäller klimatomställningen i världen. Uppdaterade siffror visar att sedan Kyotoprotokollets basår 1990 har Sverige redovisat 16 procents minskning av klimatgasutsläpp. Det är många delar av den utvecklade världen som har fortsatt växande utsläpp eller som inte kan redovisa denna typ av minskningar. Det följer på den politik som alliansregeringen har genomfört men som också Miljöpartiet tidigare har varit med och påverkat, bland annat att vi satsar på järnvägsinvesteringar – mycket omfattande sådana. Allt snabbare tåg ingår också i den budget som riksdagen precis har antagit.

Jag tror alltså på denna omställning. Men jag läser också dokumenten, och jag ser att vi gör mycket av det som Gustav Fridolin frågar efter. Det ska man också, Gustav Fridolin, vara ärlig med att redovisa. (Applåder)

Anf. 8 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar statsministern för detta. Jag läser också dokumenten och blir lite mer orolig när jag ser rapporterna som pekar på en stegrande klimatförändring i världen, som pekar på att Sverige faller när det gäller ansvar och som, enligt Naturvårdsverket, pekar på att vi är på väg att missa 14 av våra 16 miljömål. Upprustningen av miljonprogrammet är en av de stora klimatinvesteringarna. Jag tycker inte att det är vare sig rimligt eller rättvist att hela kostnaden för den ska bäras genom hyreshöjningar i de områden där medelinkomsterna är som lägst. När vi annars talar om renovering är

Fredrik Reinfeldt positiv. ROT-avdraget beskrivs som en succé, och är det. Det har blivit en folkrörelse, precis som Reinfeldt har sagt. Men tyvärr är det en folkrörelse som sorterar efter adress där alla inte får vara med. ROT-avdraget är så bra att det bör utvidgas till att också gälla miljonprogrammets bostadsområden där renoveringsbehovet är som störst. Tycker inte statsministern det? Varför ska jag som bor i radhus ha möjlighet till ROT-avdrag men inte familjen som bor i ett hyreshus på andra sidan gatan? (Applåder)

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag redovisade hur jag har resonerat kring fastighetsägarnas ansvar. Jag tycker att det är lite viktigt att säga att alla vi som vill att vi ska ha en mer klimatriktig politik erkänner att vi inte har oändligt med resurser. Det kommer aldrig vara så att alla riksdagar över hela världen kommer fram till att det enda som vi ska göra är att sätta in klimatsatser. Folk vill ha bra skolor, de vill ha pensioner på ålderns höst, de vill ha satsningar på sjukvården, och de vill att vi ska göra mer för jobben.

Vi måste helt enkelt erkänna att vi har begränsade resurser. Då är det mycket viktigt att alltid mäta insatt krona mot vad vi får tillbaka i form av klimatförbättringar. Då lär vi oss mycket snabbt läxan att det som vi har gjort i Sverige har nu kommit så långt att det som vi ytterligare kan göra är mycket dyrt. Ofta handlar det om att det krävs 50 gånger mer i insats i Sverige jämfört med i andra länder. Det är det som Gustav Fridolin lite förtäckt säger handlar om att skjuta över på andra. Det är för att vi har sagt att vi är beredda att vara med och finansiera det som stärker klimatet i fattiga delar av världen. Men har ni hört att Miljöpartiet alltså är emot det? Miljöpartiet tror att det finns oändligt med resurser för att fixa klimatet på ett sätt som inte är resurseffektivt. Det är inte smart. (Applåder)

Anf. 10 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag hade egentligen tänkt tala om det viktiga jobbskatte-avdraget med statsministern. Men sedan kunde jag inte låta bli att gå i gång lite grann på den entusiasm som Fredrik Reinfeldt visar i talarstolen när det gäller nya utlovade satsningar och nya krafttag mot brottslighet och kriminalitet som breder ut sig. Därför tänkte jag att vi kan tala om det i stället.

Det är givetvis glädjande att statsministern visar denna entusiasm och denna vilja att göra någonting efter juluppehållet. Det har vi väntat på ganska länge. Denna retorik är dock någonting som jag känner igen. Jag har sett den förr från statsministern under de sex år som han har suttit vid makten. Trots detta har det inte hänt så mycket konkret. Vi har aldrig haft så många poliser som i dag, säger Fredrik Reinfeldt. Det är alldeles riktigt. Så är det. Det har blivit ungefär 4 000 fler poliser, och det är förvisso ganska bra. Rättsväsendet har fått stora resurser. Det stämmer också. Jag tror att det är 1 ½ miljard mer bara i år. Det är såklart också mycket bra. Men trots det händer det inte särskilt mycket.

Vi såg nya siffror från Rikspolisstyrelsen häromdagen som visade att man nu när det gäller uppkläring, som Fredrik Reinfeldt själv var inne på här, är nere på 2005 års nivå. Bara i 15 procent av brotten lyckas man hitta en gärningsman. Det är egentligen katastrofala siffror. Jag undrar naturligtvis om Fredrik Reinfeldt verkligen är beredd att göra någonting. Är Fredrik Reinfeldt verkligen beredd att nu, efter sex år, ta tag i brottsligheten och skärpa straffen och ta krafttag mot organiserad brottslighet, att stärka brottsoffers rättigheter och att reformera polisen så att polisen får möjlighet att syssla med det som polisen ska syssla med? I så fall: Varför ska vi tro Fredrik Reinfeldt nu när det har gått sex år och ingenting har hänt?

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag försöker vinnlägga mig om en politik där jag är lite noggrann med orden. Jimmie Åkesson har just nämnt att det händer en del, och avslutar med att säga att ingenting har hänt. Jag tror att denna typ av retorik inte imponerar på någon. Det är rätt uppenbart att väldigt mycket har hänt. Vi har byggt ut insatserna med över 10 miljarder sedan vi tillträdde som regering 2006. Vi har nu ungefär 2 500 fler poliser. De är strax över 20 000. Vi har en utbyggd åklagar- och domarverksamhet runt om i Sverige.

Vi har genomfört en del straffskärpningar, även om jag ska säga att en del av dessa straffskärpningar inte blir praxis i domstolar. Det fungerar så att lagstiftaren, riksdagen, berättar hur straffpåföljder ska se ut. Men det är praxis i domstolar som sedan blir en tolkning av vad som blir det egentliga utfallet, och vi ser faktiskt snarare en tendens till straffökningar för en hel del brott, framför allt när det gäller narkotikapåföljder. Detta bekymrar regeringen, och det är någonting som vi tänker titta närmare på och återkomma till.

Låt mig också säga att jag började med att konstatera att brottsligheten i Sverige minskar och faktiskt har gjort det under ett par år. Det gör inte att regeringen är nöjd. Det är precis när det gäller den typ av mängdbrottslighet som jag vet irriterar stora delar av befolkningen som jag tycker att det är viktigast att ta ytterligare steg. Det gäller skadegörelse och enklare misshandel som för den enskilde betyder mycket.

Bedrägerierna runt om i Sverige växer, och vi ser hot av olika slag växa fram inte minst i internetmiljön. Jag är frustrerad över att möta inte minst unga människor som upplever att de är utlämnade till en vuxenvärld som inte ser dem. De får ta emot hot av olika slag utan att

vuxenvärlden reagerar.

Vi har gjort mycket, men vi har inte gjort allt vi borde göra. Jag tycker också att polisen ska använda sina ökade resurser till att hålla de tidsgränser som finns för att utreda olika typer av brott och sluta att bortse från stora delar av mängdbrottsligheten på ett sätt som är provocerande. Vi tänker alltså följa detta. Men jag köper inte bilden att vi ingenting har gjort, för det har vi. Vi har gjort betydande förändringar och förbättringar, och vi ska ta ytterligare steg i denna riktning. (Applåder)

Anf. 12 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag inledde också med att säga att det är alldeles riktigt att polisen har fått större resurser. Rättsväsendet i allmänhet har fått större resurser, vi har fått fler poliser och så vidare. Vad jag menar med att inte särskilt mycket har hänt är att resultaten inte återspeglar de förstärkta resurserna, utan det är tvärtom – vi är nere på de nivåer vi var på för kanske tio år sedan när det gäller till exempel uppkläringen. Det är givetvis inte bra. Det måste vi göra någonting åt.

Jag tog upp straffskärpningen som ett exempel på någonting jag menar är viktigt och där Fredrik Reinfeldt säger att man egentligen inte kan göra så mycket från regeringens sida, utan det är domstolarna som bestämmer och så vidare. Den inställningen kan man givetvis ha, men jag tycker att den är felaktig. Vi har till exempel sett ett antal rån den sista tiden. När det gäller denna typ av brottslighet – vi kan kalla det mängdbrottslighet eller återfallsbrottslighet – med grova rån, där gärningsmännen utför många rån, är det väldigt viktigt att man håller gärningsmännen inlåsta så att de helt enkelt kan begå färre rån. Det är min utgångspunkt för detta, och jag hoppas att statsministern är beredd att nu, efter sex år, äntligen ta tag i dessa frågor.

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! När man diskuterar brottslighet är det komplicerat med statistiken. Det är därför jag hänvisar till nationella trygghetsundersökningar. Då undersöker man hur stor andel av befolkningen som säger att de har blivit utsatta för brott.

Statistiken som kommer från polis och rättsväsen är lömsk, för det är till exempel så att antalet anmälda brott växer rätt kraftigt i Sverige. Det finns en diskussion om vad detta beror på, och det är från den vi sedan tar uppklaringsprocenten. Notera dock att det i uppklaringsprocenten ingår brott som medborgarna inte upplever *är* uppklarade, till exempel där man lägger ned i brist på bevis eller där åklagare meddelar åtalsunderlåtelse. Detta är väldigt ofta statistik som leder diskussionerna fel. Brottsligheten minskar men är ändå allvarlig.

Jag vill påpeka att vi har ändrat så att upprepad brottslighet ska få skärpta påföljder, och vi är beredda att titta på ytterligare skärpningar. Jag har också signalerat att mitt parti, om än inte hela min allians, tittar på möjligheten att ta bort en del av de rabatter kopplade till yngre åldersgrupper som också finns. Det viktigaste är dock att polisen använder sina resurser till att utreda brott. Det spelar nämligen väldigt stor roll för om det blir någon påföljd i andra änden. (Applåder)

Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och statsministern! Varje år misshandlas 75 000 kvinnor av sin partner i Sverige. Varje år dödas i genomsnitt 17 kvinnor av en man i deras närhet. Statsministern talade om vikten av att bekämpa brottslighet, och här finns verkligen mycket att göra för att skydda de kvinnor och barn som drabbas och för att bekämpa denna mycket grova, allvarliga och kränkande brottsligheten.

I detta arbete spelar kvinnojourer och brottsofferjourer en stor roll runt om i Sverige. De jobbar direkt med att hjälpa dem som utsätts. Den senaste statistiken är dock oroande. Den visar att allt fler kvinnor och barn som söker hjälp avvisas. Det finns inte plats. Det är rädda, utsatta och kränkta människor som inte får hjälp. Här kan vi göra mycket mer. Det är till och med så att en del kvinnojourer har lagts ned, trots att behoven finns.

I ditt jultal för drygt ett år sedan, Fredrik Reinfeldt, utlovade du en satsning på dessa kvinnojourer. Jag tyckte att det var bra. Jag blev glad när jag hörde det. Det ligger väl i linje med det vi föreslår om 200 miljoner kronor per år för att ge dem en stabil, grundligt finansierad verksamhet som inte är beroende av projektstöd. Men vart tog satsningen vägen? Här finns ju möjlighet att verkligen hjälpa dem som är utsatta för brott och på det sättet också bekämpa brottsligheten. När kommer den utlovade satsningen på Sveriges kvinnojourer?

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det är viktigt att påpeka att våld mot kvinnor oftast utförs i hemmet av en person man känner. Väldigt ofta är det den person man lever tillsammans med. Det kan ses i kontrast mot bilden att våld oftast skulle förekomma utomhus av någon okänd. Det gäller alltså inte våldet mot kvinnor.

Låt mig säga att regeringen har satsat stora resurser på bland annat ett särskilt uppföljningsprogram för att se varför vi inte är bättre på att synliggöra och åtgärda brott som begås mot kvinnor. Det har bland annat lett till slutsatsen att polisen måste jobba med mer specialinriktade enheter. Jag har själv varit och besökt flera av dem som nu har vuxit fram.

Det handlar helt enkelt om att lära sig att se dessa brott, ställa rätt typ av frågor och hjälpa kvinnor som väldigt ofta är rädda för att anmäla – av det enkla skälet att den man anmäler så att säga är kvar när man kommer hem på kvällen och tenderar att inte tycka att det är så bra att personen har anmält honom. Det är alltså en väldigt tuff resa att göra att anmäla den person man lever tillsammans med för att ha slagit en sönder och samman.

Detta är alltså väldigt svår brottslighet och kriminalitet att komma åt. Det handlar mycket om droger, och det handlar väldigt mycket om synen på kvinnor. Vi har dock uppmärksammat detta, och jag menar att vi har bättre insatser än vad vi hade 10–15 år tillbaka. Det är också min uppfattning när jag talar med de olika specialister som arbetar med dessa frågor. Vi har tillsatt en nationell samordnare, Carin Götblad – en uppmärksam, duktig polis som har fått i uppdrag att samordna dessa insatser.

Jag har också sagt att vi vill se ytterligare satsningar. Problemet när det gäller kvinnojourernas finansiering – det var jag också tydlig med – är att det ofta är kommunerna som är ansvariga för denna finansiering. Därför uppmuntrar jag naturligtvis kommuner till att se till att säkra att det finns en sådan finansiering. Det ser väldigt olika ut i olika delar av landet, skulle jag säga.

Jag delar dock uppfattningen att detta är prioriterad och viktig verksamhet. De satsningar jag utlovade har vi satt på plats, och vi bygger ut resurserna till det svenska rättsväsendet. Det måste dock naturligtvis följas av satsningar i kommunerna. (Applåder)

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag delar mycket av det statsministern säger om vikten av

att bekämpa dessa brott, men jag delar inte uppfattningen att satsningarna har skett. Hur kan det i så fall komma sig att fler kvinnor som faktiskt behöver hjälp och stöd avvisas från kvinnojourerna? Var det inte så att den utlovade satsningen inte blev någonting, att den inte har skett än och att detta fortfarande återstår att göra? Är det inte helt enkelt så att pengarna går någon annanstans?

Statsministern talade i sitt anförande om de stora satsningar som görs. Den största satsningen är den enorma sänkningen av bolagsskatten i Sverige. Vem får del av den? Svenska Dagbladet redovisade hur många miljoner och miljarder som går till SEB, Handelsbanken och Nordea. Det är där regeringen satsar, inte på vare sig utsatta brottsoffer eller nya arbeten. Min fråga till statsministern är: Hur många arbetstillfällen tror statsministern att dessa nya miljarder, i vinst direkt ned i fickorna på storbankerna, kommer att ge? Hur många jobb räknar ni hem på de nya miljarderna i vinst till SEB, Handelsbanken och Nordea?

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det är lite råhuggen populism att försöka beskriva detta på det sättet. Jag nämnde i inledningen av mitt anförande att bolagsskatten ger ungefär 100, ibland 110, miljarder i inkomster till offentliga finanser. Ibland låter det på en del i Sverige som att det bara är att hämta in dessa pengar – de sitter alltid där på kontot, det blir alltid 100 miljarder och det kan vi sedan använda för att finansiera rättsväsendet. Märk väl: Det vi får in bara med bolagsskatten är ungefär två gånger vad det svenska rättsväsendet faktiskt kostar totalt sett. Men, vet ni, bolagen använder allt större resurser för att försöka undkomma denna skatt – för att flytta ut beskattningen och betala skatt i andra länder med lägre skattesats. Det var ett inslag på *Rapport* bara för några dagar sedan om bland annat det stora företaget Facebook. Tro inte att de inte har resurser att undkomma beskattningen!

Om vi inte gör denna förändring menar vi att vi med hög skattesats kommer att se intäkterna sjunka, och Jonas Sjöstedt kommer att se mindre och mindre pengar till att bekämpa brott och finansiera poliser eller den typ av kvinnojourer du tycker är viktig. Det är sanningen. Det är så vår ekonomi hänger ihop, och det är så det fungerar när man är ett litet, exportberoende och öppet land som Sverige. (Applåder)

Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Sverige är världens friaste land. Internationell forskning visar att vi är landet Annorlunda, där individuell frihet bygger på samarbete och gemensamma lösningar. När vi åker utomlands är det ofta med lite pinsam stolthet vi berättar om Sverige – om ungdomars möjligheter och den svenska högskolan som är öppen för alla oavsett föräldrarnas ekonomi, om vår syn på jämställdhet och vår föräldraförsäkring och förskolan, och om att Sverige fortfarande är ett av världens mest jämlika länder.

Sverige förändras dock, och vi står inför stora framtidsutmaningar. Arbetslösheten stiger från en redan hög nivå. Skolresultaten faller från en ganska låg nivå. Klyftorna ökar mellan människor, och det växer en oro och en främlingsfientlighet.

Man frågar sig lite grann: Vilka samhällsreformer genomförs i Sverige i dag som nästa generation stolt kommer att berätta om på sina resor runt om i världen? Är det pensionärsskatten? Är det den sänkta krogmomsen? Eller är det läx-RUT bara för de barn som har föräldrar som har råd att betala för det?

Herr talman! Det är de vägval och prioriteringar som görs i dag som avgör hur Sverige kommer att klara jobben, klara skolan och klara välfärden i framtiden. Det jag vill tala om i dag är att det finns en

annan väg för Sveriges ungdomar, att det finns en annan väg för Sverige, att Sverige faktiskt kan bättra.

I den förra partiledardebatten varnade jag för att varslen ökade och för att arbetslösheten skulle öka, inte minska. Vi socialdemokrater ville sätta in åtgärder för att stimulera efterfrågan i ekonomin och lindra konsekvenserna av den varselvåg som svepte in över Sverige.

Nu kan vi välkomna regeringen tillbaka till verkligheten. Bubblan har spruckit. Borgs fantasifulla prognoser har visat sig vara felaktiga. Men att göra felaktiga prognoser för Sverige handlar inte bara om siffror på ett papper. Det handlar om riktiga människor, om 35 000 fler som kommer att bli arbetslösa i år. Insatser borde ha satts in redan i höstbudgeten om regeringen räknat rätt och riktigt.

Herr talman! I den socialdemokratiska budgeten finns efterfrågestimulanser för hushållen – höjt barnbidrag, bättre försäkringar för dem som jobbar, sänkt pensionärsskatt. Vi har tagit höjd för den stigande arbetslösheten genom stora satsningar på omställning och utbildning.

Vi investerar i en modern näringspolitik som stärker svenska företag så att de bättre kan konkurrera om jobben globalt. I dag växer över 80 procent av de nya jobben fram i små och medelstora företag. För att Sverige ska klara jobben i framtiden och för att de här företagen ska kunna expandera och anställa krävs det en ny politik. Det är en insikt som vi bär med oss när vi socialdemokrater omprövar och utvecklar vår jobbpolitik.

Därför krävs det mer av innovationer och ökad efterfrågan på nya produkter. Därför tänker vi driva fram innovationsupphandlingar. De små och medelstora företagen behöver tillgång till kapital. Därför har vi

föreslagit en statlig riskkapitalfond. Sverige är ett exportberoende land. Därför ökar vi exportstödet för svenska företag. Vi bygger en ny företagspolitik på en säker visdom: Jobb skapas inte genom att försämra livet för människor i vårt land, utan genom nya order till växande företag. (Applåder)

Herr talman! Sverige har utmärkt sig och varit framgångsrikt i världsekonomin. Vi har insett hur viktigt det är med trygghet för att våga ta språnget in i framtiden. Samhället måste skydda också den svagaste parten. Det skapar både rättvisa och effektivitet, och det gäller även de små företagen i vårt land.

Det är lättare att ta steget och våga anställa ytterligare en person om man vet att någon är med och delar risken. Därför har vi föreslagit att staten ska ta över ansvaret för den andra sjuklöneveckan.

Det är också lättare att växa och anställa fler om man får in sina fordringar i tid, så att företaget kan betala sina räkningar och skatter och klara nödvändiga investeringar. Därför föreslår vi i dag kortare betalningstider. Se till att företagen får betalt inom 30 dagar!

Men regeringen anser att småföretagare även i framtiden ska fungera som banker åt de stora företagen. Det är inte rimligt. Kortare betalningstider skulle betyda långt mycket mer för många av dessa småföretag än regeringens ofinansierade sänkning av bolagskatten.

Herr talman! Politik måste alltid blicka framåt. Den måste alltid handla om framtiden; man måste vilja någonting. Allting kan inte vara svårt. Allting kan inte vara omöjligt. Allting är inte omöjligt med jobben. Allting är inte omöjligt med klimatpolitiken. Allting är inte omöjligt med kvinnojourerna i Sverige. Man måste vilja något som politiker för att åstadkomma förändring. (Applåder)

Tack vare 1990-talets stora högskoleutbyggnad är Sverige i dag ett av de länder i världen där andelen unga med högre utbildning är som störst. Men enligt Högskoleverket kommer Sverige att ha en lägre utbildningsnivå i framtiden, inte en högre utbildningsnivå. Länder som Storbritannien och Polen har redan sprungit om oss. Trots att ungdomsarbetslösheten är rekordhög minskar regeringen antalet högskoleplatser med 20 000 i år och nästa år. Och trots att nästan alla framtida jobb kräver en gymnasie- eller högskoleutbildning drar regeringen ned 1 miljard kronor på högre utbildning och 1,3 miljarder på gymnasieskolan nästa år.

Det är inte klokt!

Herr talman! Sverige har nu den första regeringen i historien som sänker utbildningsambitionerna för nästa generation: färre högskoleplatser, yrkesprogram utan teoretiska ämnen och ett ettårigt gymnasieprogram. Så agerar en regering som inte tror på Sveriges ungdomar.

Effekterna av regeringens skolpolitik ser vi redan i grundskolan. Statsministern talade i sitt jultal om hur resultaten sjunker både i absoluta tal och i jämförelse med andra länder. Men regeringen vägrar att ta ansvar. Regeringen väljer konsekvent att investera i annat än i skolan. I min första partiledardebatt med Fredrik Reinfeldt valde han krogmomsen framför en satsning på kvaliteten i skolan. Förra gången var det bolagsskatten som var regeringens viktigaste prioritering. Varje gång regeringen får chansen väljer man bort skolan.

Vi socialdemokrater gör precis tvärtom. Vi tar vårt ansvar för framtiden här och nu. Vi tänker vända utvecklingen i svensk skola. Alla elever ska nå målen.

Därför har vi föreslagit en miljardsatsning på mindre klasser i lågstadiet så att lärarna får mer tid för varje elev, så att de kan ge individuell hjälp både till dem som hamnat efter och till dem som behöver utmaningar inför framtiden. Vi tänker investera i lärarnas kompetens och utveckling och i sommarskola för de elever som hamnat efter och inte fått godkända betyg. Vi socialdemokrater garanterar läxhjälp åt alla, inte bara åt dem vars föräldrar har råd att betala. För mig är detta en fråga om värderingar och om människosyn. (Applåder)

Herr talman! Dagens unga är en fantastisk generation, mer välutbildade, självständiga och öppna mot omvärlden än någon generation tidigare, uppvuxna i en värld som blir mindre tack vare resor, språkkunskaper och ny teknik. På en punkt liknar de dock alla tidigare generationer: Dagens unga vill också känna den frihet det innebär att få ett arbete, få en egen lön, få flytta hemifrån och att kunna skapa sin egen framtid.

Vi socialdemokrater har bestämt oss för att knäcka ungdomsarbetslösheten. Vi garanterar att ingen ung människa ska vara arbetslös mer än sex månader. Vägen dit stavas jobb och utbildning.

Vi har därför satsat 4,8 miljarder kronor i vår budget på ett stopp för ungdomsarbetslösheten, på traineeplatser, på utbildningskontrakt och yrkesintroduktionsjobb. Vi investerar brett i utbildning för att minska rekryteringsgapet på arbetsmarknaden.

På kort sikt skulle det minska arbetslösheten. På längre sikt skulle det stärka Sverige inför framtiden.

Herr talman! Regeringen gick till val på jobben. När arbetslösheten i stället ökar hittar man på olika nya statistiska definitioner. Man väljer sedan att dela upp människor i olika grupper, som om arbetslösheten

blev ett mindre problem då. Sanningen är den att Sverige har lyckats sämre med jobben än något annat nordiskt land. Vi har nu den högsta arbetslösheten i Norden.

Under den förra partiledardebatten frågade jag därför Fredrik Reinfeldt: När ska er politik ge resultat? När kommer jobben? Jag fick inga svar den gången. Men nu har statsministern lämnat besked: Jobben kommer inte.

Herr talman! Socialdemokraterna har en strategi för Sverige för att våra företag ska vinna nya marknadsandelar och växa och för att våra unga ska garanteras en framtid i utbildning eller arbete. Det är därför som vi är framtidspartiet i svensk politik. Det är så vi sätter Sverige i arbete. (Applåder)

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Om jag förstod det rätt ska våra unga resa runt i världen och skämmas över den sänkta krogmomsen. Låt mig då säga att jag tycker att de ska åka runt i världen och vara stolta över att bo i ett land som har så höga välfärdsambitioner och så god ordning i sin ekonomi. Det tror jag att de flesta andra människor runt om i världen skulle hålla med om.

Våra unga kan också vara stolta över att vi har gjort insatser som gör att fler kan få jobb i hotell- och restaurangbranschen. Jag skäms inte för det; jag förstår mig inte på Socialdemokraterna med de ständiga påhoppet på människor som jobbar i restaurangbranschen som Socialdemokraterna tror går att ersätta med massvis med andra jobb som ska komma från oklart vad.

Jag tycker att det är fantastiskt att vi nu ser en växande restaurang- och

hotellnäring i Sverige. Det ger unga jobb. Det ger väldigt ofta jobb för utrikes födda som har svårt att komma in någon annanstans. Berätta om det och var stolta över Sverige! Det är jag. (Applåder)

Mikael Damberg har nu varit med i några partiledardebatter. Det måste vara svårt att vakna på morgonen och tänka: Okej, hur ska jag nu göra i dag för att undvika att tala om det som är vår politik?

Varenda debatt går till på precis samma sätt. Mikael Damberg talar om det lilla men glömmer det stora. Han säger att politik handlar om att vilja. Ja, men vad vill då Socialdemokraterna? Med kirurgisk precision ser Mikael Damberg till att vi inte får höra detta i partiledardebatterna. Berätta om den massiva skattehöjning som ni föreslår. 30 miljarder i höjda skatter är mer än vad Håkan Juholt, mer än vad Mona Sahlin och mer än vad de rödgröna föreslog inför valet 2010. Hur ger det jobb att göra det dyrare att anställa unga? Förklara det! Och förklara vad ni ska göra med bolagsskatten, en fråga som du inte ville svara på i höstas. Nu är den 22 procent sedan årsskiftet. Ska den höjas eller sänkas om Socialdemokraterna får makten?

En massiv bidragsutbyggnad och borttagande av tidsgränser i sjukförsäkringen som åter kommer att öppna för förtidspensionering som svaret på hur man löser arbetslöshetens problem är den socialdemokratiska politiken. (Applåder)

Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att statsministern har svårt att vinna debatten om skattechock, eftersom han vet att vi inte föreslår några höjda fastighetsskatter och återföring av förmögenhetsskatt. Vanliga löntagare i Sverige får ingen höjd skatt med Socialdemokraternas förslag.

Regeringen har lite problem med en sak, och det är verkligheten. Det är lite talande att statsministern ägnar nästan all sin kraft åt att tala illa om oppositionen i stället för att berätta vilka nya insatser han har för att bekämpa arbetslösheten.

Dagens Nyheter utvärderade för en tid sedan skattesänkningarna. Åtta av elva reformer har inte gett något resultat. De kostar miljardbelopp för samhället men skapar inga nya jobb. Hade ungdomarna som sitter här på läktaren och lyssnar trott att de här skattesänkningarna skulle fungera hade inte ungdomsarbetslösheten ökat i Sverige med de här förslagen. Då hade den väl minskat. Låt oss använda skattepengar effektivt, titta på varje skattekrona och se vad vi kan göra för att investera så att fler jobb växer fram.

I mitt anförande talade jag om konkreta insatser, statsminister. Det kanske vore intressant om statsministern funderade över om han kunde vara konkret. Vilka nya insatser planerar regeringen för att få fart på jobben och se till att människor kommer i arbete?

Jag talade om fler högskoleplatser. Jag talade om en stor skolinvestering som handlar om att minska klasstorlekarna men också om investeringar i lärare. Jag talade om en aktiv näringspolitik, om innovationer, exportstöd, riskkapital, innovationsupphandling, borttagandet av den andra sjuklöneveckan, som vi vet betyder jättemycket för små företag och gör att de inte vågar anställa.

I dag säger vi: Låt småföretagare få betalt i tid, efter 30 dagar, så att de klarar sin likviditet och kan anställa en person till. Det är ju i de små och medelstora företagen som de nya jobben kommer.

Det vore intressant om statsministern hade några nya besked och några viljor till förändring av svensk politik. (Applåder)

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna inser inte hur skatter fungerar. Höjer man skatterna med 30 miljarder är det alltid hushållen som betalar. Alla skatter flyttas över på kunder om man fördubblar arbetsgivaravgiften för unga, vilket ni föreslår. Om man kraftigt höjer krogmomsen skjuts det över i höjda priser och kostnader som sedan landar på vanligt folk. Det är så det fungerar.

I er värld tror ni inte att 30 miljarder i höjda skatter har någon påverkan på någonting. Det är helt felaktigt. Man kan inte höja skatterna med 30 miljarder utan att det leder till ökade kostnader och till att jobb förstörs. Det är det som är den blinda fläcken som ni inte förstår, och därför har ni ingen fungerande jobbpolitik.

Dessutom vill ni använda detta för en massiv bidragsutbyggnad. Det ska löna sig mer att inte jobba. Det är budskapet från Socialdemokraterna. Och ni ska ta bort alla tidsgränser i sjukförsäkringen som gör att vi kommer att återse stora flöden av förtidspensioneringar – det som ni använde för att dölja arbetslösheten. Det är den medicin som ni ordinerar för Sverige. Den har testats. Den fungerar inte. Den kommer inte att vara svaret på våra problem i framtiden heller. (Applåder)

Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag har inga problem med att stå upp för en svensk modell som behandlar sjuka och arbetslösa sjyst, att man inte behöver gå från hus och hem om man drabbas av arbetslöshet utan får en period av omställning för att kunna ta de nya jobben. (Applåder)

Där skiljer vi oss åt. Men ta de sista orden på allvar, statsministern! Du sade: Låt oss titta på om det har fungerat. Men om regeringens insatser av skattesänkningar, till exempel krogmomsen, har varit så fantastiska,

varför har priserna då inte sjunkit? Det var ju det som var poängen med dem.

Titta på era förslag och se om de gav resultat! Gav de inte resultat, gör någonting annat i stället, för just nu ökar arbetslösheten, statsministern. Den minskar inte. Ungdomsarbetslösheten biter sig fast på en jättehög nivå. Och det vi vet om ungdomsarbetslösheten är att de ungdomar som drabbas av arbetslöshet saknar en utbildning för att kunna ta de nya jobben. Låt dem få en utbildning! Se till att bygga ut högskolan, inte dra ned med 20 000 platser! Se till att satsa på gymnasieskolan, inte dra ned med 1,3 miljarder kronor. Det är skillnad i politik, herr statsminister! (Applåder)

Anf. 23 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Mikael Damberg ägnade en del av sitt inledningsanförande åt utbildning, och jag ska återkomma till det i mitt anförande. Nu tänker jag dock fortsätta på det spår ni nyss var inne på om skattehöjningarna – 30 miljarder kronor! Det är ungefär en procent av bruttonationalprodukten.

Mikael Damberg hade i första replikrundan med statsministern här ett resonemang om att regeringen har vallat fel. Det ska väl anknyta till årstiden, antar jag. Men låt oss då granska Socialdemokraternas egen skidvalla, 30 miljarder i höjda skatter mitt under en lågkonjunktur. Jag bad mina medarbetare att studera och göra allt vad de kunde för att hitta en enda nationalekonom i hela världen som kan rekommendera att man i en lågkonjunktur bör drämma till med rejäla skattehöjningar. Man behöver inte tro på Keynes, men om man nu tror på Keynes kan man titta på vad han säger. Keynes säger att i en lågkonjunktur bör man sänka skatter, att man bör stimulera ekonomin. Höjda skatter och åtstramningar gör man i högkonjunktur. Okej, en del tycker att Keynes

är ute. Då kan man titta på Friedman. Inte ens han, en högerekonom, föreslår detta. Det finns inga nationalekonomer som föreslår det. Jag har inte hittat några, så jag tänkte att Mikael Damberg skulle få en chans att berätta var ni har fått den här idén ifrån.

När det var högkonjunktur 2007 och 2008 ville ni höja skatterna, men inte med 30 miljarder utan mycket mindre. Nu är det lågkonjunktur, och då ska det drämmas till ordentligt och med kirurgisk precision ska pengarna tas in från företag som anställer unga människor.

Statistiska centralbyrån sade att den sänkta restaurangmomsen har gett 5 000 jobb. Det är naturligtvis en ungefärlig siffra, men det är den bästa beräkning som hittills finns. 5 000 jobb är ingenting värt. Det ska bara utraderas.

Mikael Damberg, berätta vilken skidvalla det är ni har! Vilka vallningsråd följer ni egentligen? Var har ni fått idén ifrån att just i en lågkonjunktur är det en god idé att drämma till med 30 miljarder i skattehöjningar? (Applåder)

Anf. 24 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! När argumenten tryter skarvar man lite med statistiken. Det är inte första gången som vi har jobbat med siffertricksandet här i riksdagen. Det är inte 30 miljarder i skattehöjningar. Den bolagsskattesänkning som vi föreslår är en *sänkning* med 8 miljarder kronor, inte en höjning. Men så kan man leka med orden.

SCB har sagt att antalet anställda i restaurangbranschen har ökat med 5 000. De har inte sagt att det är krogmomssänkningen som har skapat ökningen. Det har inte gjorts någon oberoende undersökning av krogmomssänkningen och vilka effekter den har fått. Låt oss titta på vilka

effekter den har fått. Vi vet att den inte har skapat några sänkta priser. Vi vet också att krogbranschen har ökat år för år under ganska lång tid därför att fler människor går på krog. Vi vet också att det är väldigt många fler människor som har bidragsanställningar i krogbranschen i dag. Det är bra, för då kanske man får sitt första möte med arbetslivet, en subventionerad anställning på restaurang någonstans. Det är bra jobb. Jag har inget emot det. Men du måste titta på om effekten av era skattesänkningar ger resultat, för det vi ser just nu är att verkligheten talar emot regeringen. Om effekterna av era åtgärder har gett så bra resultat, varför sjunker då inte ungdomsarbetslösheten? Varför ökar långtidsarbetslösheten om allt ni har gjort har varit så fungerande och perfekt?

Låt oss rikta insatserna till de ungdomar som i dag inte får jobb. Låt oss se till att vända på resonemanget. Ni har infört ett aktivitetsförbud så att unga människor inte får hjälp av Arbetsförmedlingen de första tre månaderna. Låt oss i stället se till att vi garanterar unga människor jobb eller utbildning efter en viss tid så att vi inte får långtidsarbetslöshet bland unga människor. Det är en annan politik. Låt oss rikta insatserna – de skatteundantag som inte har gett effekt – till de små företagen så att de kan anställa fler genom att vi tar bort den andra sjuklöneveckan. Låt oss se till att de får betalt i tid så att de kan anställa en person till. Jag tror att det är en mer fungerande jobbpolitik än den regeringen aktivt har drivit igenom och som inte har gett resultat. (Applåder)

Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Min fråga till Mikael Damberg var: Vilken nationalekonom stöder ni er på? Du hade kunnat ta en enda av alla i hela världen, du hade kunnat ta en som är underkänd i sina studier till och med eller du hade kunnat nämna någon som har idén att man ska höja skatterna i

lågkonjunktur. Du svarade ingenting. Och det är rätt svar. Det finns förmodligen ingen. Det finns ingen som rekommenderar detta. Det är totalt fel medicin i en lågkonjunktur att drämma till med 30 miljarder i skattehöjningar.

Vad är det för siffertrixande med detta? Jag förstod vad du sade med siffertrixande före jul, men nu sedan den 1 januari har vi ju sänkt bolagsskatten så att den är på 22 procent. Ni föreslår en höjning till 24 procent. Det är en höjning med 8 miljarder per år i skattehöjningar. Det är inget siffertrixande med det. Fråga din kompis Gustav Fridolin i den rödgröna alliansen! Han förstår att höjer man skatterna på bensin köper folk mindre bensin. Det är därför han vill höja skatterna på bensin. Varför vill ni då höja skatterna på jobb och på ungdomsjobb? Det blir ju naturligtvis färre ungdomsjobb då.

Det är inte bara det, Mikael Damberg, att ni har vallat med fel valla. När ni väl har lagt på den felaktiga vallan åker ni med full fart åt fel håll i spåret. (Applåder)

Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Om man läser vår budget ser man att vi gör insatser riktade direkt till människors plånböcker så att de ska ha råd att efterfråga, därför att vi ser att konjunkturen viker nedåt. Ni valde att sänka bolagsskatten med 16 miljarder. Då kan ju någon annan av Alliansens företrädare senare säga: Peka på en ekonom som säger att det här är efterfrågepolitik och att det här skapar nya jobb i Sverige i dag. Det är ingen som säger det. Det är en annan typ av skattesänkning. Bolagsskatten är viktig för Sverige. Vi ska ha en konkurrenskraftig bolagsskatt, men man måste vara varsam med skattemedlen.

Vi gör i stället så här: Vi lägger 10 miljarder i en efterfrågestimulans till människor. Barnfamiljerna får höjda barnbidrag. Pensionärerna får mer pengar i plånboken genom att vi sänker pensionärsskatten som ni har infört i Sverige. Vi gör det också billigare att vara med i trygghetsförsäkringarna för dem som jobbar på svensk arbetsmarknad. Det ger mer pengar i plånboken, men det ger också utrymme att göra offensiva investeringar i utbildning och arbete. 73 000 nya jobb och utbildningsplatser i Sverige – det är en bättre politik för Sverige. (Applåder)

Anf. 27 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna och Mikael Damberg följer en ganska känd modell under sina år i opposition. Det är en modell som går ut på att först hitta ett lagom nedsättande ord för regeringens reformer, till exempel pigjobb eller krogmoms, för att sedan skälla så mycket som det går och därefter gradvis ändra sig när man ser att regeringens reformer ger resultat.

Vi kan konstatera att 5 000 nya jobb skapades enligt SCB under förra året inom restaurangbranschen. Enligt Vårdföretagarna har det de senaste åren skapats 10 000 nya jobb inom vårdsektorn. Det blev också 75 000 nya RUT-användare förra året och 1 600 nya RUT-jobb. Tillsammans motsvarar de här nya jobben ett fullsatt Globen. Det är nya jobb i tider av varsel och kris i övrigt.

Jag undrar, Mikael Damberg: Hur kommer det sig att ni med så tydlig kraft säger nej till nya tjänstejobb? När ni har en affärsplan som tydligen går ut på att värna småföretagen lägger ni på ett bräde 30 miljarder i skattehöjningar. Ni fördubblar restaurangmomsen, kapar RUT-avdraget, inskränker valfriheten, och som lök på laxen fördubblar ni arbetsgivaravgiften för små företag som i dag går på knäna och som har unga anställda. Jag tycker inte att det är vare sig smart eller heder-

ligt. Dessutom passar ni på att glömma bort att berätta om de här 30 miljarderna varje gång ni pratar om er näringslivspolitik.

Hur många Globen, Mikael Damberg, behöver vi fylla med nya jobb innan Socialdemokraterna omprövar sin politik och faktiskt ser att jobben skapas inom tjänstesektorn och att också unga människor har rätt till ett jobb? (Applåder)

Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Strategin från de borgerliga partierna är att tala om allt elände som skulle inträffa i Sverige om Socialdemokraterna vann valet. Problemet för dem är att de styr Sverige, och det är ingen direkt framgångssaga som Annie Lööf kan berätta. 100 000 arbetslösa unga människor i Sverige – hur många Globen är det? Varför ökar arbetslösheten i stället för att minska om regeringen är så förträfflig och gör allting rätt?

Apropå att ändra sig finns det en sak som kan få regeringen att förändra sig väldigt snabbt, och det är att vi socialdemokrater lägger fram ett förslag. Då tvingas regeringen att ändra sig samma dag. När vi säger i dag att vi tycker att 30 dagars betalningstid till små företag är en bra idé – någonting som regeringen underkände i november när man lade fram sin proposition – säger näringsministern: Vi ska nog titta på det, och händer ingenting får vi nog gå på Socialdemokraternas förslag. Det är tur att Socialdemokraterna finns där som en motor i svensk politik och driver på en utveckling för fler och nya jobb och en aktiv näringspolitik. (Applåder)

Ärligt talat, i stället för att ägna så mycket tid och kraft åt att försöka tala ned sina motståndares argument och förslag kanske man skulle ägna en del kraft åt att utveckla egna, nya förslag. Börja till exempel

med näringspolitiken och de små företagen. Titta på vårt förslag om att slopa ansvaret för den andra sjuklöneveckan. Fråga de små företagen runt om i Sverige om det inte vore en viktig insats för att få fart på jobben i Sverige.

Jag vet att Centerpartiet diskuterar en mängd olika förslag i dag i den aktuella debatten, men väldigt få av dem handlar om näringspolitik och om hur man får fram fler och nya jobb. (Applåder)

Anf. 29 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Det är möjligt att Socialdemokraterna delvis står för en motor i svensk politik. Synd bara att man tittar i backspegeln. Titta på den motion som Socialdemokraterna väckte i december om betalningstider. Där finns inte ett ord om ett obligatorium på 30 dagar. Det finns inte ett ord om det, utan fem i tolv går man ut och berättar inför partiledardebatten att nu är man för det här. Regeringen har lagt fram ett skärpt förslag om betalningstider. Små företag ska inte agera bank åt stora företag. Det är därför vi inför just de här skärpta betalningstiderna. Jag kommer med stor noggrannhet att följa utvecklingen på det här området.

Mikael Damberg presenterar andra förslag. Innovationsupphandling är ett. Hallå, vi har det i svensk politik sedan två år tillbaka! Han säger också att vi behöver satsa mer på kapital till små företag. Vi presenterade ett investeraravdrag för att gynna investeringar i små företag i höstens budget. Vi lägger också 2 miljarder extra på innovationssatser riktade till små företag i höstens budget. Håll dig till fakta, Mikael Damberg! (Applåder)

Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Regeringen gör en del. Framför allt tvingas man att agera

när vi sätter press på regeringen. Det är det vi ser nu i frågan om betalningstider. Från att inte kunna säga att småföretagare ska få betalt efter 30 dagar när det gäller andra företag byter man nu fot och säger: Jo, det kan vi nog tänka oss att göra. Vi ska följa frågan noga.

Det är bra om ni följer våra förslag noga, därför att vi har fler bra förslag när det gäller att få fart på näringslivet och få fler jobb. Jag hoppas att Annie Lööf kan vara mer aktiv i den debatten och inte bara tala om vad oppositionspartierna talar om.

Jag hade trott att Centerpartiet i den här debatten skulle välja att lyfta upp frågan om regionalpolitik och landsbygdsutveckling. Det är en fråga som berör många människor i vårt land som är oroad över att utvecklingen går åt fel håll. Nu tog Annie Lööf inte upp det i sitt replikskifte med mig, men jag hoppas att hon gör det i sitt anförande. Den neddragning med 20 000 platser på universitet och högskolor som regeringen nu föreslår är kirurgiskt preciserad till de små och medelstora högskolorna runt om i Sverige som våra partier förut var överens om var motorer för drivkraften för nya jobb och utveckling regionalt i Sverige. (Applåder)

Anf. 31 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Mikael Damberg från Socialdemokraterna tar återigen upp satsningen på läxhjälp. Jag vill påminna om vad jag, vill jag minnas, sade i den förra partiledardebatten, att det handlar om 22 öre per elev och dag. Det är trots allt en ganska beskedlig satsning, måste jag säga. Och visst, satsningar på skola och utbildning är givetvis viktiga och ett steg i rätt riktning. Det är alldeles uppenbart.

En annan väg för Sverige, säger Mikael Damberg. Socialdemokratin säger sig vilja stärka a-kassan, men man gör ingenting aktivt för att

hitta en majoritet för detta i Sveriges riksdag, trots att en sådan borde finnas. Varför gör man inte det? Ska man låta en borgerlig regering ta initiativet till och med i den frågan? Det verkade nästan så när jag lyssnade på vad Fredrik Reinfeldt sade häromdagen och tidigare även företrädare för de andra regeringspartierna. Det är i så fall mycket märkligt. Det är anmärkningsvärt.

Vi har i tidigare replikskiften hört att man höjer jobbrelaterade skatter med nästan 30 miljarder. Är det verkligen rätt medicin i dessa tider av hög arbetslöshet och en varselvåg? Man står och ser på när den borgerliga regeringen ägnar sig åt en utpräglad lönedumpningspolitik genom extremt generösa regler för arbetskraftsinvandring trots att vi redan har ett överutbud av arbetskraft i Sverige, trots att en stor del av dem som kommer som arbetskraftsinvandrare till vårt land är lågkvalificerade, söker låglönejobb, konkurrerar med dem som redan står allra längst från arbetsmarknaden. Också där står socialdemokratin och ser på och gör ingenting.

Det är, herr talman, exempel på sådant som slår mot vanligt folk i Sverige, mot helt vanliga löntagare i Sverige i dag. Socialdemokraterna må kalla sig för framtidspartiet, men något parti för vanliga löntagare är det inte, inte nu och sannolikt inte heller i framtiden. (Applåder)

Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag är säker på att jag inte behöver upplysa Jimmie Åkesson om att han i den här riksdagen utgör ett indirekt stöd för regeringen. Han till och med låter som regeringsföreträdarna när han kritiserar oss för vår politik. Det är han som bär upp den nuvarande regeringen, inte jag. Socialdemokraterna lägger fram alternativa förslag. Om andra partier röstar för dem eller inte får vara upp till dem. När

Jimmie Åkesson tar upp frågan om trygghet på arbetsmarknaden tycker jag att folk ska se upp. Lösningen, Jimmie Åkesson, är nämligen inte att försvaga tryggheten för de anställda på svensk arbetsmarknad, vilket Sverigedemokraterna föreslår.

I sitt arbetsmarknadspolitiska program föreslår Sverigedemokraterna att man ska ta bort möjligheten för fack och arbetsgivare att tillsammans komma överens om hur man hanterar uppsägningar. I stället ska arbetsgivarna själva undanta fem personer från turordningsreglerna. Jag lovar dig, Jimmie Åkesson, att det inte blir någon tryggare arbetsmarknad genom att arbetsgivarna själva helt kan bestämma vem i Sverige som blir av med jobbet.

Det är ingenting annat än ren högerpolitik som Jimmie Åkesson föreslår i sitt arbetsmarknadspolitiska program. (Applåder)

Anf. 33 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vi behöver förvisso ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Det är jag alldeles övertygad om. Det som Mikael Damberg tar upp känner jag däremot inte igen i detalj.

Nu handlar det i första hand om a-kassan där det rimligen finns en viss samsyn. Det skiljer lite i detaljerna om man läser Socialdemokraternas och vår höstbudgetmotion, men det gäller mycket små detaljer. Om det verkligen finns ett genuint intresse för att stärka tryggheten för människor som nu förlorar sina jobb, som blir varslade, om det verkligen finns ett sådant genuint intresse hos den svenska socialdemokratin, då finns det också möjlighet att nå en majoritet i Sveriges riksdag för att stärka a-kassan. Men av någon anledning vill Socialdemokraterna inte göra det. Varför, Mikael Damberg, vill ni inte det? Varför söker ni inte majoritet i Sveriges riksdag för att stärka a-kassan? (Applåder)

Anf. 34 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att vi i varje budget sedan vi hamnade i opposition, och sedan regeringen försämrat a-kassan, har lagt fram skarpa förslag om att förbättra a-kassan både för att fler människor ska kunna komma med i försäkringen, få en ordentlig försäkring när de blir arbetslösa, och för att det ska vara en omställningsförsäkring över till nya jobb. Det är vad vi socialdemokrater står för. Om andra partier delar vår uppfattning kan de rösta på de förslagen. Det är så det går till i Sveriges riksdag.

Vi har inget organiserat samarbete med Sverigedemokraterna. Vi har inget samarbete alls med Sverigedemokraterna. Vi tycker nämligen inte att vi som politiska partier har samma värdegrund. Om ni ibland röstar på våra förslag, Jimmie Åkesson, så fine, gör det, precis som vi ibland röstar på andra partiers förslag. Det är ett val vi gör. Ni får fatta de besluten, inte vi. Vi står upp för en trygg och bra a-kassa som leder till omställning på svensk arbetsmarknad. Tyvärr har regeringen försvagat a-kassan och drivit ut 500 000 människor ur försäkringen. Det bär Sveriges regering ett tungt ansvar för. (Applåder)

Anf. 35 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att den här debatten varit ganska belysande för läget i svensk politik. Vi har en växande arbetslöshet, vi har en vikan-de konjunktur, och jag har inte hört ett enda förslag från regeringen för att göra någonting åt det, för att lägga om politiken och möta det. Det är beklämmande.

När jag däremot lyssnar på Mikael Damberg finns det mycket jag som vänsterpartist håller med om. Vi behöver en aktiv politik för jobben, vi behöver satsningar på skolan, vi behöver fler lärare, fler barn behöver klara sin utbildning. Vi behöver en ny regering och en ny statsminister i det här landet.

Vi står inför många uppgifter. En av dem är att reparera den svenska välfärden, som alltmer trasas sönder av kortsiktiga privatiseringar, som alltmer domineras av vinstintresse, inte av kvalitetstänkande och behov. Vi ser hur skatteplaneringen i riskkapitalbolagen sätts i system och miljarder undandras välfärden. Det blir färre anställda. Det blir fler otrygga jobb.

Här har Vänsterpartiet och Socialdemokraterna delvis olika syn, men jag vet att inte heller Socialdemokraterna är tillfreds med dagens situation. De senaste dagarna har det kommit två konkreta förslag som kan göra något åt situationen. Vi har föreslagit att det offentliga inte ska upphandla från företag som är skrivna i skatteparadis. Jag skulle vilja höra vad Socialdemokraterna tycker om det. Är det inte rimligt att vi inte ger våra skattepengar till dem som sätter undandragande av skatt i system?

Det andra förslaget lades fram av Landsorganisationen i går och handlar om att vinstintresset inte ska få styra välfärden, att företag med vinstintresse inte ska få bedriva de centrala delarna av välfärden. Det finns en svaghet i LO:s förslag, nämligen möjligheten till kommunala undantag, men som helhet tycker jag att det är en mycket intressant modell för att komma till rätta med vinstlöseriet i välfärden. Var står Socialdemokraterna? (Applåder)

Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag delar Vänsterpartiets kommentar om att alla snart kommit med förslag om att skattepengarna ska gå till det som de är till för och att säkra att vi håller hög kvalitet i välfärden – förutom regeringspartierna, som på något sätt verkar vara helt nöjda med dagens ordning. Den enda fråga regeringspartierna varit tydliga med är att man ska försöka komma åt skatteplaneringen.

Det är jättebra om man kan komma åt skatteplaneringen, men några konkreta förslag för att röja upp i den villervalla, den oordning, som funnits på svensk välfärdsmarknad har inte kommit från regeringspartierna.

LO har kommit med sitt förslag. Där finns mycket som är bra och som i stor utsträckning liknar de förslag vi socialdemokrater har presenterat. Där finns också ett och annat som lite grann skiljer sig från våra förslag. LO:s förslag får stå för dem. Vi socialdemokrater har lanserat våra förslag som innebär att ingen vinst ska få ske på bekostnad av kvalitet, att man ska kunna höja kvalitetskraven för att se till att inte personaltätheten minskas i skolan eller i äldreomsorgen. I stället ska man se till att pengarna används till det som de är till för.

Vi ställer hårdare krav på vem som får driva välfärdsverksamhet. Det gäller både kompetens och seriositet och även att man som ägare i välfärdens verksamheter är långsiktig. Man ska förhindra onödig resursförbrukning och betala skatt i Sverige, naturligtvis. Vi har förslag om en lag om investeringsskydd, om att ha öppna böcker så att vi får insyn. Vi har förslag om offentlighetsprincip, meddelarskydd. Vi har en lång rad förslag som skulle skärpa kraven på svensk välfärdsmarknad och se till att de företag som kommer att operera i välfärden i framtiden, de friskolor och privata vårdbolag som finns i Sverige, opererar efter samma kvalitetskrav och inte tummar på kvaliteten för att göra vinster.

Det är Socialdemokraternas besked inför framtiden. Vi väntar fortfarande på regeringens uppfattning. (Applåder)

Anf. 37 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag kan även nu hålla med om det mesta som Mikael

Damberg säger, men det saknas en komponent – vinstintresset. Att man plundrar välfärden på vinstpengar och tar dem ur verksamheten, det ska bort. Det är uppenbart att i dag är Vänsterpartiet, ett starkare vänsterparti, den enda garanten för att få bort det privata vinstintresset ur välfärden.

Jag skulle också vilja fråga Mikael Damberg hur han ser på att så många av välfärdsföretagen är skrivna i skatteparadis. Kalmar kommun, där Vänsterpartiet styr tillsammans med Socialdemokraterna, har bestämt att inte upphandla från företag som har kopplingar till skatteparadis. I Helsingfors har de finländska Socialdemokraterna tagit initiativ till att inte upphandla från skatteparadis. Är det inte dags att vi gör samma sak här? Varför ska våra skattepengar gynna dem som systematiskt försöker undandra sig beskattning? (Applåder)

Anf. 38 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag kan garantera Jonas Sjöstedt att jag är lika upprörd som andra över företag som försöker undgå att betala skatt. Jag tycker att man ska bedriva bra verksamhet och göra rätt för sig. Det gäller både privatpersoner och företag, oavsett vilken sektor det gäller.

Du vet säkert också att vår principuppfattning är att kommuner och landsting ska kunna ställa krav vid upphandlingar beroende på vad man anser lämpar sig i verksamheten, om man finner det viktigt. Men det finns en skillnad mellan våra två partier. Vänsterpartiet går längre och ifrågasätter ibland om ska vi ha kvar fristående skolor i Sverige framöver och om man ska få ha en privatläkare som gör vinst. Ska de bort ur sjukvårdssystemet framöver?

Vi tror att det är bra med valmöjligheter. Det vi vill garantera är att kvaliteten håller en hög nivå, att samma krav ställs och att man inte drar ned på bemanningen i skolan eller äldreomsorgen för att plocka ut en massa vinster. Valfriheten är här för att stanna, men kvalitetskraven måste skärpas. Det är vårt besked till svenska folket. (Applåder)

Anf. 39 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Jag undrar hur glad Mikael Damberg blev över den omfamningen från Jonas Sjöstedts sida.

Mikael Damberg sade i sitt inlägg att vi kanske lever i världens friaste land. Jag väljer att tolka det positivt som att Mikael Damberg tycker att det är bra. Han talade om att vi har en befolkning som är bättre utbildad och självständigare än tidigare. Ändå är Socialdemokraterna i full färd med att utforma förslag som fråntar medborgarna möjligheten att välja utförare inom välfärdsområdet.

I kammaren är vi eniga om att vi ska ha en gemensam finansiering av vården, skolan och omsorgen. Vi har samma kvalitetskrav på verksamheter oavsett om de bedrivs i privat eller offentlig regi. Men vi har olika utförare. Socialdemokraterna har ägnat tid åt att hitta nya lager av regleringar att lägga på företagen. LO bidrog i går med ytterligare ett lager av regleringar att lägga på de här företagen. Den gemensamma idén är att makt flyttas från medborgare till kommun- och landstingspolitiker. Möjligheten för andra att bedriva verksamhet försämras.

Jag har otroligt svårt att begripa varför man lägger så mycket möda på att diskutera organisationsformen och om det ska vara möjligt med vinst eller företagande. För mig är det viktiga naturligtvis kvaliteten. Varför är det inte kvaliteten som tar er uppmärksamhet utan i stället ägandefrågorna, Mikael Damberg? (Applåder)

Anf. 40 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Ibland undrar man om vi lever i samma verklighet, om vi har läst samma dokument och lyssnat till samma debatter.

Göran Högglund är ändå lite förvånande, tycker jag. Han väljer att vifta bort frågan om de kvalitetsbrister vi har sett i offentlig sektor och i skattefinansierad privat verksamhet i Sverige. Det är inte en stor fråga för honom. Men de här vägningarna av blöjor har faktiskt skett i äldreomsorgen i Sverige. Förskolor har tagit bort barnens mjölk och sagt att de inte har råd med den men ändå kvitterat ut väldigt stora summor i vinst för ägarna. Man har dragit ned på personalen i skolan, så att det inte funnits tillräckligt med lärartid för eleverna. Det är problem som vi politiker måste våga diskutera. Kvalitetskraven kanske har varit för slappa, så att medborgarna inte fått den kvalitet de förtjänar.

Men det är kanske inte för inte som Expressens ledarsida utnämnde socialministern till en megafon för de privata vårdbolagen. Jag vet inte om Kristdemokraternas väljare känner sig bekväma med den bilden av sin partiledare. Jag tror att det är viktigt att man står på medborgarnas sida.

Varför talar vi om organisationsformen? Jag vänder på frågan, Göran Högglund: Vad är det som är så farligt med att säga att man ska ställa krav på bemanning i äldreomsorgen, så att de anhöriga vet att det är bra verksamhet för mamma och pappa i äldreboendet? Vad är det som är så kontroversiellt med att säga att kostnaderna för lärare och personal i skolan måste hålla en viss nivå, även inom privat verksamhet, för att barnen ska få det de förtjänar i svensk skola? Varför är det så svårt för Kristdemokraterna att ställa krav på kvalitet i privat driven verksamhet? (Applåder)

Anf. 41 Socialminister GÖRAN HÖGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Mikael Damberg försöker få det till att jag viftar undan kvalitetsfrågorna. Det är precis tvärtom. Jag vill att vi ska diskutera kvaliteten i stället för att hålla på och diskutera regleringar av vilka som ska få bedriva verksamhet på det här området. Det som ska avgöra är vilken kvalitet man presterar. Faktum är att tillgängligheten i den svenska vårdsektorn och omsorgssektorn har ökat under senare år, inte minskat. Vi får fler utförare. Vi driver kvalitetsutvecklingen i rätt riktning.

Vad säger då Socialdemokraterna? Ja, det här med kvalitetsarbete kanske är mindre viktigt. Det centrala är vem som driver verksamheten och vilka vinster som görs. Men låt oss fokusera på kvaliteten! Det är väl ändå det som medborgarna bryr sig om och som är viktigt för oss. Om det är som Mikael Damberg säger, att vår befolkning är bättre utbildad och självständigare än tidigare, är det väl rätt att det är där makten ska ligga, med tydliga krav på kvaliteten i verksamheten, vare sig den bedrivs i offentlig eller privat regi. (Applåder)

Anf. 42 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Då får man väl fundera på vilka av de krav jag räknade upp som Kristdemokraterna verkligen reagerar mot och säger är fel. Är det att ingen vinst ska kunna ske på bekostnad av kvaliteten i välfärden? Man ska inte kunna dra ned på lärartimmarna i skolan eller dra ned på personalen i äldreomsorgen för att tjäna mer pengar.

Är det vårt krav på att kompetens, seriositet och långsiktighet ska krävas av dem som är ägare av verksamhet inom offentlig verksamhet? Eller är det kravet på att man ska ha ett ersättningssystem som utgår från de behov som de som finns i verksamheten har?

Är det kontroversiellt att vi vill ha en lag om investeringsskydd, så att man inte ska kunna sälja ut offentlig verksamhet till underpris, vilket görs i ett antal borgerliga kommuner runt om i Sverige? Är det kontroversiellt att vi ska ha öppna böcker, insyn, offentlighetsprincip och meddelarskydd för personalen, så att de kan larma om det finns problem i verksamheten?

Är det ett problem att vi ska ha skärpt tillsyn av dessa verksamheter? Vad av detta är det som Kristdemokraterna reagerar så starkt emot? Kan det vara så att socialministern faktiskt agerar som en megafon för de privata vårdbolagen? Jag hoppas inte det. (Applåder)

Anf. 43 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det är trevligt att vara tillbaka, även om jag får erkänna att jag varje gång jag lämnar min dotter på förskolan längtar lite till de där dagarna av babysim, Nalle Puh och besök på Rissnekyrkans öppna förskola, då man får ägna sig åt det där lilla, samtidigt som tankarna växer till att handla om det där stora. Det är sådana saker en sådan här debatt borde handla om: inte vilken rubrik vi vill ha, utan vilken framtid vi vill ha, inte vilka opinionsresultat vi ska nå, utan vilken värld vi vill bygga, inte vad någon annan borde göra, utan vad vi kan göra nu.

Jag skulle vilja prata om ett löfte som världens politiker gett till min dotter och alla andra barn. Vi har lovat att möta klimathotet och bromsa den globala uppvärmningen. Trots det åker alldeles för många runt på toppmöten för att göra ingenting, lova ingenting och sedan komma hem och skylla misslyckandet på något annat. Därför rusar nu världen på mot en global uppvärmning på fyra grader. Det skulle resultera i klimatförändringar med helt oöverskådliga konsekvenser av mänskligt lidande, med svält, extrem hetta, torka, sjukdomsspridning,

krig och konflikter och miljontals människor på flykt – allt det innan min dotter ens nått pensionsåldern. Så ser ett sviket löfte ut.

Nyligen presenterade Alliansen sin klimatpolitik. Man kallar den för Färdplan 2050. Med den färdplanen kommer Sverige fortfarande om 40 år att släppa ut uppemot 30 miljoner ton växthusgaser årligen. Det är ingen Färdplan 2050. Det är en Färdplan 4 grader.

Herr talman! Det vi kallar vårt samhälle är summan av alla de små beslut, alla de små handlingar som människor gör varje dag. Det är när människor tror på framtiden, tror på sig själva och tror på varandra som de startar företag, utbildar sig eller hjälper sin medmänniska. Därför finns det bara ett sätt att bygga ett samhälle. Det är att bygga det för alla.

Ett samhälle som bara är för några upphör till slut att alls vara ett samhälle. När människan däremot ger upp är då hon håller tyst eller håller med den som pekar finger. Det är så lätt att skylla den egna motgången på någon annan, på stockholmarna eller lantisarna, på invandrarna eller svennarna. Ett samhälle där framtidstron byts mot fingerpekande står inte rustat för att möta de utmaningar vi har framför oss.

Därför måste vi fråga oss: Vilken framtidstro känner den förälder som källsorterar, tar bussen, köper ekologiskt och sedan kommer hem och slår på tv:n och hör någon politiker från något toppmöte säga att klimatansvar får någon annan ta?

Vilken framtidstro känner den som i dagarna varslats från sitt jobb, den som ställer sig i bostadskön bara för att upptäcka att den har fått könummer 360 000 eller barnet som sitter längst bak i klassrummet och inte hinns med?

Varje år lämnar 12 000 barn den svenska skolan utan att ha fått med sig vad de behöver för att gå vidare till gymnasiet. Det handlar om barn som halkar efter, som sluter sig och blir tysta eller som stör de andra på lektionerna. Det är så det brukar låta i klassrummet när barn ger upp framtidstron.

Man räknar med att en enda ung person som inte får en ärlig chans i skolan har en samhällskostnad på uppemot 15 miljoner kronor. Det är 15 miljoner kronor för ett enda barn, och det är 12 000 barn varje år. Det är en matematik i uppgivenhet och havererad samhällsekonomi som ingen ansvarsfull politiker borde kunna blunda för. (Applåder)

Ändå skär Alliansen nu i skolan. Nästa år skär man i anslaget till gymnasieskolan motsvarande lönekostnaden för flera tusen gymnasielärare, för 7 procent av landets lärare, en handfull lärare på en normalstor gymnasieskola. När man ska chocksänka bolagsskatten är det barnen som får betala.

Man säger att man ska klara det utan att det påverkar undervisningen, att man kan effektivisera skolan utan att dra ned på lärare. Jag har hört det förut. Jag fanns själv i skolan under 1990-talets nedskärningsår. Jag såg vad effektivisering betydde.

Jag såg vad det innebar när fritidsgrupperna växte, när kuratorn fick gå, när allt färre vuxna syntes i korridorerna och klasserna blev större. Låt mig säga det: Det blev inte effektivare. Det enda som hände var att allt fler uppgifter lades på alltmer stressade lärare. Till slut fick lärarna vara allt annat än lärare.

Nu är jag själv lärare, och jag har själv sett vad det inneburit när Alliansen har gett Jan Björklunds experimentlusta fri lejd i svensk

skola. Skolan har blivit föremål för ett regn av slarvigt genomförda och underfinansierade reformer.

Innan en reform ens blivit verklighet har man redan hunnit hålla presskonferens på Utbildningsdepartementet om att reformera reformen. Men det har inte hjälpt. Skolresultaten har fortsatt att sjunka. I slutändan har alla de fina orden inneburit att lärare har fått ägna mer tid åt att fylla i papper och mindre tid till att vara med sina elever.

Sverige behöver en ny skolpolitik. Det är en skolpolitik som litar till lärarna, en skolpolitik där vi satsar på skolan. Vi satsar på att varje elev ska få tid med sin lärare. Det handlar inte om nya storslagna reformer. Det handlar inte ens om att riva upp allt det som nu har gjorts, utan det handlar om tillit och resurser.

Ni har hört mig tala tidigare om vikten av höjda lärarlöner, att lärare ska värderas för sitt jobb och få möjlighet att utveckla sig i sitt yrke. I veckan har jag presenterat en ny del i Miljöpartiets skolpolitik. Det handlar om att alla lärare ska få tid med sina elever.

Vi vill återanställa dem som gör mötet mellan lärare och elev så bra. Vi vill bygga upp det som är viktigt för särskilt det barn som håller på att halka efter. Det är elevhälsan, skolbiblioteket och fritidshemmet. Vi vill befria lärarna från onödiga pappersuppgifter. Inget papper i världen kan vara viktigare än lärarens möte med eleven.

Sverige behöver ha en skolminister som litar till lärarnas kompetens och inte en skolminister som tror sig vara bättre lärare än lärarna själva och inte kan hålla sig från att berätta för lärarna var de ska stå i klassrummet, när de bör använda iPad eller när de ska använda svart tavla.

Det barn som räcker upp handen längst bak i klassrummet, han behöver tid. Låt oss ge honom all den tid han behöver.

Herr talman! Det mesta är ännu ogjort. Jag vet hur vi kan möta de utmaningar Sverige står inför. Vi kan satsa på framtiden. Vi vill bygga ett Sverige där varje barn får en ärlig chans i skolan. Det ska inte spela någon roll om man är född i Stockholm eller i Göingens skogsbygder, i innerstaden eller i Rissne. Det är ett Sverige där min dotter får chans som de killar som hon växer upp med och samma lön när hon tar sitt första jobb.

Det är ett Sverige där vi hedrar det löfte vi gett våra barn, möter klimathotet och lämnar jakten på mer, mer och mer bakom oss för ett samhälle där vi i stället tar hand om varandra och varken sliter på människa eller miljö. Vi skapar i stället nya jobb i gröna industrier och växande företag.

Det gör vi genom att rusta upp miljonprogrammets bostadsområden, lägga räls, bygga ut kollektivtrafiken och börja tillverka våra bilbränslen själva, odla maten till våra skolor och äldreboenden på den svenska landsbygden och se till att alla människor får möjlighet till jobb och framtidstro.

Det mesta är ännu ogjort. Därför känner jag framtidstro. Därför tror jag på en politik som bygger på en vision, en idé om vart vi ska. Fredrik Reinfeldt har varnat för visioner. Jag vill varna för en regering utan visioner. Som alla som läst Nalle Puh vet: Har man ingen aning om vart man ska är det lätt att man går vilse. (Applåder)

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Håller man tal som Gustav Fridolin just gjorde bygger

man förväntningar. Jag tror inte att han missade någonting. Alla ska få mer av allting.

Nu kan jag avslöja att Gustav Fridolin inte bara är lärare, han är också riksdagsledamot, och ibland är han också språkrör för Miljöpartiet. Vi har en roll i riksdagen där vi ska motsvara våra väljare och försöka söka politisk makt. Det gäller att svara på frågan: Hur ska du åstadkomma allting du nu har antytt och lovat svenska folket?

Jag kan berätta att vi har åtta partier i riksdagen. Inget parti är större än 30 procent. För att kunna möta alla de behov och alla de förväntningar som finns måste vi formera majoriteter. När jag ställs till svars ställs jag tills svars som regeringschef för en regering som består av fyra partier. Tillsammans samlar vi drygt 49 procent av väljarna i Sverige bakom oss.

Nu har den person som aspirerar på att bli regeringschef om vi förlorar makten i en intervju i Ekot börjat berätta vad som ska ske om vi får en annan regering.

Märkligt nog nämnde han ingenting av det som Gustav Fridolin nu har nämnt – ingenting. Jag har i stället punktats det som han sade att de nu ska göra om de får makt och inflytande.

Följande saker utlovades: Vi ska fördubbla arbetsgivaravgiften för att anställa unga under 26. Vi ska fördubbla restaurangmomsen i Sverige. Vi ska ta bort lagen om valfrihetssystem, som i realiteten låter kommunalråd bestämma i stället för medborgarna. Vi ska avskaffa den särskilda del av RUT som handlar om läxhjälp. Vi ska höja skatten på inkomster över 60 000 kronor i månaden.

Detta blir regeringspolitik om Socialdemokraterna kommer till makten. Gustav Fridolin ska se till att detta blir möjligt. Nu vill jag höra med Fridolin: Kan vi bocka i alla fem punkter här, bara tre eller bara en? Och kan Gustav Fridolin förklara varför ingenting av det du nämnde i talet nämndes i Ekointervjun av Stefan Löfven? (Applåder)

Anf. 45 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det finns nog ett antal politiska tv-program som söker programledare efter valet. Jag tror att vi precis såg en ansökningshandling.

Jag tycker att det är roligt att Fredrik Reinfeldt väljer att använda sin replik till att understryka varför Miljöpartiet behövs. Det var inte så länge sedan som jag hörde både Moderaterna och partier på den andra kanten berätta att de ska bli de nya miljöpartierna. Då är det rätt skönt att vara med i originalet. När den tillfälliga vinden vänder och strategierna börjar tala om någonting annat så hör vi annat i anförandena här. Men behovet av klimatansvar kvarstår. Behovet av att ta ansvar för framtiden kvarstår. Behovet av att göra investeringar i klimat och skola kvarstår. Det var därför detta jag ägnade mig åt i mitt anförande.

Det finns två sätt att göra repliker i en sådan här debatt. Det ena är att lyssna på det som någon säger och sedan gå upp och ställa en fråga om det. Jag hade bestämt mig för att ställa en fråga om Fredrik Reinfeldts klimatpolitik och försökte hitta någonting i hans anförande som handlade om det. Tyvärr kom det ingenting, så jag fick ställa en fråga som jag hade tänkt ut innan. Fredrik Reinfeldt hade gjort ett helt papper för att tänka sig att han inte skulle lyssna på vad jag hade att säga och sedan gå upp och ställa en fråga om sitt papper.

Fredrik Reinfeldt vet att vi har lagt fram ett budgetförslag som är fullt finansierat. Vi finansierar en utbyggd ROT till att också gälla dem som bor i hyreshus. Vi finansierar snabba tåg som binder ihop Sverige och bättre kollektivtrafik i städerna och mellan städerna. Vi gör stora satsningar på skola och småföretagande. Jag berättar gärna om den finansieringen om det var det Fredrik Reinfeldt undrade om. (Applåder)

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Vi har fyra regeringspartier, och alla dessa tycker inte helt likadant. Moderaterna har uppfattningar om vad vi skulle vilja göra för framtiden. Vi är beredda att säga det till väljarna.

Ni som följer debatten märker att man vill att jag ska svara för regeringens politik – det vi har gjort gemensamt – och ta ansvar för den. Ta ansvar, Fredrik Reinfeldt! Det är en viktig och frekvent förekommande rad i dessa debatter. Det är fullkomligt naturligt.

Gustav Fridolins parti samlar 7 procent av Sveriges väljare. Han - nu framställa det som att Miljöpartiet ensamt skulle bära regeringsmakten. Jag kan berätta att det är föga troligt. Alltså måste Gustav Fridolin svara på det som är allas vår vardag när vi är här som riksdagsledamöter och som partiledare. Vad är det vi ska göra tillsammans med andra?

Den person som ni har satsat på som regeringschef har nu angivit sina fem första tydliga punkter. Den som vill kan kontrollera i protokollet att jag svarade på Gustav Fridolins fråga om klimatet. Svara nu på min fråga! Är det en bock eller tre bockar, eller håller ni med om alla fem?

Anf. 47 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Statsministern var ganska intresserad av mitt cv. I detta cv ingår att jag har suttit och budgetförhandlat med den socialdemo-

kratiska regeringen. Vi lade tillsammans med Socialdemokraterna fram 16 budgetar. Jag var delaktig i en del av dessa förhandlingar, och jag är nöjd och stolt över det som vi då åstadkom.

Givetvis kommer förhandlingar att ta vid efter nästa val. Alla som ser att vi har ett behov av att bygga om Sverige för en ny tid och att rusta klimatet och skolan kommer jag att vara beredd att förhandla med. Det finns ett begrepp som heter projicering. Fredrik Reinfeldt har ibland lite problem med att samla majoritet. Han gjorde inte det i förra valet. Det har blivit tuffare i opinionsmätningarna. Nu ställer han frågor till oppositionen om hur de ska lyckas samla majoritet i nästa val. Det kommer vi att göra genom att gå ut och berätta om vår politik, få människors hjärtan att klappa för den och engagera människor genom att se till att vi bygger om detta land för en ny tid. (Applåder)

Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag ska som sagt återkomma till utbildningsfrågorna i mitt anförande. Men jag vill tala om det som Gustav Fridolin inledde med, nämligen klimatet.

Låt oss förflytta oss några månader tillbaka i tiden, till augusti, och till Köln i Tyskland. Trumpeterna ljud, och flaggorna fladdrade i vinden. Det var ett nytt kraftverk som invigdes – ett totalt nybyggt kraftverk. Det var ett kolkraftverk för brunkol. Det producerar 2 000 megawatt. Det är mycket; det är den el som behövs för att försörja uppemot 3 ½ miljon hushåll. Detta kraftverk är nu en del i den tyska kärnkraftsavvecklingen – den kärnkraftsavveckling som Gustav Fridolin på DN Debatt under förra året skrev om som en förebild för Sverige.

Gustav Fridolin nämner inte den kolkraftsutbyggnad som sker. Han talar om vindkraft, solenergi och annat som vi alla är för. Det är bara

det att tyskarna säger att de förnybara energikällorna inte räcker. Låt mig säga att detta bara är ett av de kolkraftverk som nu invigs. I Tyskland är partierna överens. Möjligen kan Fridolin skylla på den borgerliga regeringen i Tyskland. Jag kan säga att Die Grünen, de gröna, också är överens om att kolkraftsutbyggnaden behövs om man ska lägga ned kärnkraften. Detta är ett kraftverk som ger 2 000 megawatt. Man ska bygga ut 10 000 megawatt kolkraft nu fram till 2020. Det är mer än vad som behövs för att försörja alla Sveriges hushåll med elektricitet. Det är en enorm mängd kolkraftverk. Och detta är bara utbyggnaden – Tyskland har redan nu mycket kolkraft. Berätta, Gustav Fridolin, varför du inte nämner detta när du skriver din artikel om att Tyskland ska vara en förebild! Är det detta du menar? Ska vi ersätta kärnkraften med olja, kol och gas? Den tyska energipolitiken riskerar att bli katastrofal för klimatambitionerna. Varför nämner du inte det? (Applåder)

Anf. 49 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag har givetvis inga anmärkningar på Jan Björklunds medarbetare. Men om jag hade varit Jan Björklund skulle jag ha bett dem att göra en lite bättre artikelsökning. Om de hade gjort det hade de hittat ganska många artiklar både av mig och av andra miljöpartister som oroas av den tyska utbyggnaden av kolkraft. Tillsammans med våra gröna partivänner i Tyskland har vi försökt stoppa många av de kolkraftverk som byggs ut i Tyskland. Vi har försökt göra det, och vi har blivit engagerade i det ganska mycket därför att ett av de företag som har byggt kolkraftverk är det statligt ägda Vattenfall. Det är ett företag som alliansregeringen nu har ansvar för. Låt mig återkomma till det, herr talman.

Tyskland har slagit in på en modig väg. Man säger att man vill bygga ett förnybart energisystem. Man vill ta de siffror som den tyska ut-

vecklingen har haft vidare. Till 2010 hade man minskat utsläppen av växthusgaser med nästan 25 procent. Sverige redovisade att vi hade minskat våra med 9 procent.

Vi skulle kunna slå in på denna väg i Sverige. Vi har internationellt sett mycket goda förutsättningar att bygga ett helt förnybart energisystem. Vi har förutsättningar för energieffektivisering, som jag återkommer till i debatten, inte minst i miljonprogrammets bostäder. Vi har förutsättningar att bygga ut det förnybara. Om man tittar på de utredningar som har lagts fram både till den tidigare den regeringen och till den nuvarande alliansregeringen ser man att Sverige skulle kunna klara att bygga ett förnybart energisystem och bli ett föredöme – ett sådant där land som det skrivs debattartiklar om i andra länder.

Herr talman! Jag nämnde Vattenfall. Med tanke på Jan Björklunds fråga och höga tonläge vill jag ställa en fråga till Jan Björklund och alliansregeringen: Kan Jan Björklund garantera att Alliansen, som förvaltar ägandet av Vattenfall, kommer att se till att Vattenfall inte deltar i uppförandet av några nya kolkraftverk i Tyskland eller annorstädes? (Applåder)

Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag har stor förståelse för att Gustav Fridolin till varje pris vill tala om något annat än det jag tog upp. Det spelar naturligtvis ingen roll för klimatet vem som äger kraftverken i Tyskland. Vi kan diskutera ägarpolitik och Vattenfall i ett annat sammanhang. Nu talar vi om klimatet och utsläppen, och de ökar kraftigt på grund av den politik som Gustav Fridolin vill kopiera i Sverige.

I Tyskland står kärnkraften för bara 20 procent av elförsörjningen. I Sverige står kärnkraften för mellan 40 och 50 procent, och ni vill

avveckla den precis lika fort här som man nu gör i Tyskland. I Tyskland leder det till katastrofala utsläpp. Det säger alla. Jag var i Tyskland förra veckan och talade med både experter och politiker. De säger att de ökar detta medvetet eftersom de avskyr kärnkraften mer än koldioxidutsläppen. Det säger de på allvar. Så låter aldrig du, Gustav Fridolin, men det är sanningen. Du avskyr koldioxidutsläpp – det gör vi alla – men du avskyr kärnkraft mer, och därför kommer också din politik att leda till ökade koldioxidutsläpp i Sverige. Ni vill väl, men ni är naiva. (Applåder)

Anf. 51 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Ja, jag är nog ganska naiv. Jag brukar nämligen tycka och tro att de ord man säger i den här kammaren också stämmer överens med den politik man för. Men när jag lyssnar på Jan Björklund inser jag att det är en föreställning som jag nog får ge upp lite grann.

Jan Björklund säger att han avskyr koldioxidutsläppen, men han säger att det är ointressant att hans regering är med och bygger ut kolkraftverk i Tyskland. Han säger att det är ointressant vem det är som äger den där kolkraften. Jaha, så man behöver inte längre ta ansvar för sina handlingar? Det är ett väldigt praktiskt sätt att regera. Snart får vi väl höra att det är ointressant vem som stiftar lagar och vem som lägger fram budgetförslag till riksdagen också. Med den synen ska man kanske fundera på hur man vill regera framöver. Jag tycker att det är intressant att ni är en regering. Jag tycker att det är intressant att ni tar ansvar för de beslut ni fattar, och ett av de besluten har varit att låta Vattenfall bygga kolkraftverk i Tyskland. (Applåder)

Anf. 52 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! I somras skrev Gustav Fridolin tillsammans med partikamraten Tina Ehn en ovanligt ärlig bekännelse på DN Debatt. Man

kritiserade såklart regeringen, men man konstaterade samtidigt: "Även vi har alltför ensidigt utgått från stadens verklighet när vi formulerat vår politik."

Hoppsan! Det var en ganska oväntad omprövning från Miljöpartiet. Jag, som brinner för landsbygdens villkor, kände en stor glädje över att det är fler som driver på den utvecklingen. Men glädjen blev mycket kortvarig. Det påminner mig lite om uttrycket att ha ett minne som en guld fisk.

Under sommaren snurrade man ett varv, och sedan presenterade man en budgetmotion som innehöll allt annat än den stora omprövning som skedde på DN Debatt. Miljöpartiet presenterade en lastbilsskatt riktad mot åkeriföretagare på landsbygden. De presenterade en höjd bensinskatt, en gödselskatt, det vill säga 300 miljoner i påslag för Sveriges bönder, och en flygskatt. Alla de här skatterna omfattar 50 miljarder på fyra år, och fakturan skickas till människor som bor på landsbygden.

Bensinen föreslås bli 70 öre dyrare. Det är såklart inget problem för dem som bor i Vasastaden men stora problem för dem ska köra ungar- na en mil till fotbollsträningen eller har fyra mil till närmaste mataffär. Vi är många som vet att järnvägen inte går till varje mataffär. Den går inte varje industri och inte till varje hem. Därför är det viktigt att inte beskatta avstånd utan i så fall utsläpp.

Jag har svårt att se att Miljöpartiets budgetmotion har någonting annat än just stadens perspektiv. Var det bara fina ord på papper någon må- nad tidigare? Hur kan man få en levande landsbygd när man kommer med en skattesmäll på 50 miljarder och fakturan skickas till lands- bygdsbefolkningen? (Applåder)

Anf. 53 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Mycket stort tack för frågan! Det var en viktig debattar- tikel för mig, för Tina Ehn och för Miljöpartiet. Det var en redogörelse för den politik som gällt i Sverige under lång tid. Den har gällt under den tid som vi samarbetade med Socialdemokraterna och under alli- ansregeringens tid.

Vi har sett att klyftan mellan stad och land har vidgats. De regionala och sociala klyftorna har vidgats i Sverige, som Maud Olofsson så klokt sade. Det gäller klyftorna mellan innerstad och förort och mellan storstad och landsbygd. Vi har kunnat se att se de stora reformer som genomförts på senare år, de stora skattesänkningarna och försäm- ringarna i trygghetssystemen, ensidigt har gynnat storstadsregionerna. Vi har varit för en del av de förslagen, och andra har vi varit kritiska till. Men sammantaget har effekten blivit att det har blivit svårare att bo på svensk landsbygd. Människor har fått ge upp bygder som de älskat.

Därför föreslog vi tre viktiga saker för att ingen någonsin ska behöva ge upp den bygd man älskar utan att fler ska kunna flytta dit de vill. Den ena var jobb på svensk landsbygd. Det handlar om sänkt arbets- givaravgift för småföretag och satsningar som gör att det blir lättare för en lantbrukare att sälja sin mat till den lokala skolan eller tillverka biogas och bilbränslen av gödsel.

Den andra saken handlade om bildning och kultur. Vi vill stoppa rege- ringens nedskärning på de små högskolorna och stoppa nedläggningen av små byskolor och folkbibliotek.

Den tredje var att bryta oljeberoendet. Det går inte längre att skräm- mas med att det är Miljöpartiet som är ansvarigt för bensinpriserna. Vi

har inte varit med och påverkat dem på många år. Alliansregeringen har höjt dem mer med sina skattepåslag än vad vi gjorde, och den stora förändringen beror på de globala oljepriserna. Ska man kunna leva på svensk landsbygd i framtiden, där man behöver bilen, måste vi bryta beroendet av olja, börja tillverka våra bränslen själva och bygga ut alternativen. (Applåder)

Anf. 54 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Sedan Miljöpartiet var stödparti och stödhjul till Socialdemokraterna har mycket hänt för att förbättra livsvillkoren på landsbygden. Vi har bland annat nästan fördubblat anslagen till enskilda vägar. Jag vet att det betyder mycket för dem som bor i min hemby Maramö. Vi har fördubblat stödet till kommersiell service, det vill säga stödet för att kunna ha kvar bensenmacken eller mataffären. Dessutom har vi gjort stora satsningar på det gröna och förnybara, och landsbygden är nyckeln till den gröna omställningen.

Men min fråga kvarstår. Vi behöver göra mycket för landsbygden, och jag har så svårt att förstå varför receptet för en levande landsbygd ska vara en straffbeskattning på 50 miljarder, Gustav Fridolin. Det handlar om en lastbilsskatt som riktas mot landsbygdens åkeriföretag, en flygskatt, en gödselskatt som riktas mot de svenska bönderna samt en kraftigt höjd bensinskatt. Förklara hur skatter på 50 miljarder kan bidra till en levande landsbygd, Gustav Fridolin! (Applåder)

Anf. 55 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag hade varit mycket glad om det hade varit som centerledaren sade, det vill säga att det faktiskt har blivit enklare att bo var man vill och önskar i Sverige. Men det är inte den upplevelse man har när man bor på den svenska landsbygden. Man ser att offentliga servicen läggs ned, att telenäten ska tas bort, att det blir längre till posten

och att byskolan och folkbiblioteket försvinner. Man måste flytta för att få en högre utbildning eftersom regeringen skär ned antalet studieplatser på de regionala högskolorna i landet. Då upplever man inte att det är lättare att bo kvar. Då måste många ge upp bygder man älskar.

Ska man kunna bo på landsbygden i framtiden måste vi bryta oljeberoendet, precis som jag sade. För att göra det måste vi börja tillverka mer alternativa bränslen i Sverige. LRF har lagt fram många bra förslag på hur man kan öka tillverkningen av biogas. Vi har med dem i vår budgetmotion. Alliansen har det inte.

Vi måste öka andelen närproducerade varor som vi handlar upp. När skolor och äldreboenden handlar upp mat ska de göra det från det lokala näringslivet. Vi har sådana förslag. Alliansregeringen har det tyvärr inte.

Anf. 56 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag läste en intervju med bland annat Gustav Fridolin i Dagens Nyheter strax före nyår. Där sade han många saker, och bland annat sade han följande: "Genom att skylla arbetslöshet och sjunkande skolresultat på invandring, helt utan stöd i statistiken, så krattar man manegen för partier som vill sätta människa mot människa. Det är ansvarslost."

Fru talman! Det jag hakar upp mig på i det här sammanhanget är detta "helt utan stöd i statistiken".

Jag blir givetvis väldigt nyfiken på vad det är Gustav Fridolin har missat i det här sammanhanget.

Jag skulle vilja läsa upp lite statistik. Jag ber om ursäkt om det är tråkigt, men det är viktigt i det här sammanhanget.

Vi kan titta på arbetslösheten. Vi har i dag en arbetslöshet vad avser inrikes födda på ungefär 5 ½ procent. För utrikes födda, generellt, ligger den kring 15–16 procent. När det gäller utomeuropeiska invandrare ligger den kring 20–21 procent. Det är alltså en väsentlig skillnad.

Rimligen måste det då ha stöd i statistiken att säga att åtminstone en viss del av den här problematiken beror på en stor invandring. Vi kan titta på skolresultaten, statistiken från 2011 vad gäller behörighet till gymnasiet efter årskurs 9. När det gäller inrikes födda ligger siffran på ungefär 90 procent. För dem som är födda inom EU ligger den kring 69–70 procent. För dem som är födda utanför EU-området är siffran när det gäller behörigheten till gymnasiet 44 procent. Det är en väsentlig skillnad mellan födda i Sverige och dem som har fötts i en annan del av världen.

Jag frågar, fru talman: Vem är det egentligen som påstår sådant som är helt utan stöd i statistiken? (Applåder)

Anf. 57 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Jimmie Åkesson! Det är så – det har jag inte förnekat, och jag tackar för möjligheten att tydliggöra det – att vi har en strukturell diskriminering på den svenska arbetsmarknaden. Man kan till exempel se hur mycket svårare någon som är utlandsfödd, som har en längre och högre utbildning, har att få jobb jämfört med någon som är svenskfödd. Man brukar räkna med att utan diskrimineringen hade ytterligare ungefär 50 000 utlandsfödda haft jobb. Det är kostnaden vi betalar som samhälle och som dessa 50 000 människor betalar för den strukturella diskrimineringen.

Vi har ganska många förslag för att bryta den strukturella diskrimineringen och ge fler vägar till arbete för människor som har kommit till Sverige från andra länder.

Jag har faktiskt inte hört några förslag från Sverigedemokraterna på hur man ska bryta diskrimineringen, men jag skulle tycka att det vore jätteintressant om Jimmie Åkesson ville redovisa något sådant förslag i sin replik.

Det som, fru talman, Åsa Romson och jag tog upp i den intervju som Jimmie Åkesson hänvisar till, var att vi allt oftare upplevt, inte minst när Alliansen pressas i fråga om samhällsproblem, att de här samhällsproblemen förvandlas till att bli en integrationsfråga. Vi tycker att det är viktigt att vi pratar om integrationspolitik och att vi pratar om hur vi till exempel bryter diskrimineringen, precis som jag gjorde. Men vi tycker att det blir märkligt när hela arbetslöshetsdebatten eller skoldebatten kommer att handla om att det kommer människor från andra länder.

Om man tittar på dem som lämnar nionde klass i Sverige och har kommit till svensk skola efter sjuårsåldern, som utbildningsministern ganska ofta hänvisar till i intervjuer, ser man att det är 5 000 individer. För de 5 000 måste vi ha en bra skola, så att de får de bästa möjligheterna. Men deras påverkan på statistiken, när 100 000 årligen lämnar skolan, är som alla förstår relativt begränsad.

Anf. 58 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Man pratar om till exempel skolresultat. Och Gustav Fridolin säger att man låter invandringsfrågan prägla hela den debatten. Det är intressant. Men man kan heller inte bortse från det. Man kan inte bortse från att den här regeringen, och även tidigare regeringar, för en politik som innebär att det kommer många människor, unga och barn, i skolan som inte kan vare sig läsa eller skriva. De kan inte språket. Det kräver naturligtvis enorma resurser.

Det säger sig självt att ju fler de blir desto större blir de resurser som krävs. Och eftersom vi inte har obegränsat med pengar kommer det att gå ut över de övriga eleverna i skolan. Därför kan man inte bortse från det i det här sammanhanget. Tvärtom är det en oerhört betydelsefull del i det här.

Sedan gäller det förklaringen till att invandrare är arbetslösa i högre utsträckning: strukturell diskriminering. Jag trodde att Miljöpartiet ville profilera sig som ett parti för Sveriges företagare. Men nu beskyller man i stället Sveriges företagare för att ägna sig åt diskriminering och vara själva anledningen till att vi har utanförskap och segregation i Sverige. Det tror jag inte att ni vinner särskilt många företagare på. (Applåder)

Anf. 59 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Tänk om det vore så väl att det bara var bland företagen som det fanns strukturell diskriminering. Jag är rädd för att den finns i den offentliga sektorn också, kanske till och med här i riksdagen, kanske till och med på Miljöpartiets riksdagskansli eller på Sverigedemokraternas riksdagskansli. Jag vet inte hur ni jobbar aktivt för att se till att de människor som du månar om i den här debatten faktiskt ska få en väg in på den svenska arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag förstod tidigare att det möjligen retar några av mina kolleger i den här debatten att jag ibland hänvisar till det jag har gjort som lärare och det jag gör som lärare på folkhögskola. Då kommer ni att bli mer retade under den tid som jag får behålla det här förtroendeuppdraget.

Jag vet mycket väl, Jimmie Åkesson, att det är en särskild utmaning när man möter en elev eller deltagare som kommer direkt från krig.

Jag har själv gjort det många gånger. Jag vet vad det innebär. Men det vi påpekade var inte att vi inte ska göra särskilda insatser för dessa 5 000 i svensk skola, utan det var att anledningen till att Sverige halkar efter i de internationella bedömningarna av utbildningssystemet och att vi har problem i svensk skola över hela linjen inte kan kopplas till dessa 5 000. Det är att skylla dåliga skolresultat på elevernas hårfärg. Det kommer vi aldrig att göra. (Applåder)

Anf. 60 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Välkommen tillbaka, Gustav Fridolin! Det finns mycket av det som du sade i ditt inledningsanförande som jag håller med om. Jag tror att vägen ur krisen är de gröna investeringarnas väg. Det är det moderna sättet att möta en ekonomisk kris, att satsa på moderna kommunikationer, renovera bostäder och satsa på grön energi, till exempel. Jag håller också med om väldigt mycket av det du säger om den svenska skolan.

Men det finns ett område där jag tycker att ni i Miljöpartiet har gjort ett allvarligt misstag. Det handlar om er uppgörelse med regeringen om arbetskraftsinvandring. Vi börjar nu se resultaten av den uppgörelsen. Vi kan se hur det på restaurangerna i Stockholm arbetar människor, som kommer hit från andra länder, väldigt många timmar till väldigt liten lön.

Vi kan se hur man handlar med arbetserbjudanden – det var en stor skandal på McDonalds. Man har sålt dem för dyra pengar till människor som blir skuldsatta för att komma hit och arbeta.

Att det har blivit så här beror på att ni tillsammans med regeringen har skapat ett system där all makt ligger hos arbetsgivarna och väldigt lite makt ligger hos löntagarna. Då får vi se det här, inte bara i restaurang-

branschen. Vi ser det när det gäller skogsplantering och också i andra sektorer. Det här menar jag är ett stort misstag.

Vi har flera gånger lagt fram förslag om hur man kan skärpa det här, hur man kan komma ifrån de här problemen. Man kan göra erbjudandet om arbete legalt bindande, så att de inte får ha lägre lön. Man kan ge amnesti åt den som berättar om missförhållanden, som i dag riskerar att skickas ut ur landet. Man kan uppdra åt Skatteverket att följa upp anställningarna och se att de betalar de skatter som de ska göra. Och man kan skärpa sanktionerna.

Men nu undrar jag: Är det inte dags för Miljöpartiet att se – man gör ju fel ibland, och man kan mena väl, men det kan bli fel – att det här faktiskt blir helt tokigt? Det här gör att människor utnyttjas på ett brutalt och hänsynslöst sätt på den svenska arbetsmarknaden.

Det här gav väldigt mycket makt till oseriösa arbetsgivare och väldigt lite skydd för utsatta löntagare.

Anf. 61 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Jonas Sjöstedt, för frågan! Jag håller med om mycket av det som Jonas Sjöstedt säger. Men jag tycker att Jonas Sjöstedt missar en del av historieskrivningen.

Hur såg det ut på svensk arbetsmarknad innan de här reformerna gjordes? Var det så att det inte kom människor från andra länder för att göra de jobb som Jonas Sjöstedt beskriver? Eller var det så att de här människorna var i en ännu mer utsatt situation, att de fick arbeta helt utanför den ordinarie arbetsmarknaden, att de fick arbeta och verka som papperslösa, helt på nåder av arbetsgivaren? Det är en mer korrekt beskrivning av verkligheten.

Reformen när det gäller arbetskraftsinvandring har inneburit att svenska företag har kunnat växa genom att de har kunnat hitta kompetent personal när sådan saknas i närområdet. Men det har också inneburit att delar av svensk arbetsmarknad som tidigare var dold, illegal, har blivit regulariserad. Och när den blir det har vi också möjlighet att tag i de stora problem som finns på den här arbetsmarknaden. Vi har möjlighet att göra någonting så att människor får en starkare situation, får möjlighet att våga påtala missförhållanden och inte behöver utnyttjas på det sätt som har beskrivits.

OECD har utvärderat den svenska arbetskraftsinvandringen och konstaterat att den i huvudsak funkar bra men att vi har problem att tag i, och det är precis de här problemen. Vi måste se till att vi har kontroller så att det avtal som den som kommer hit får håller både genom en kontroll innan och en kontroll efter. Vi måste göra sådana kontroller särskilt i de branscher där problemen är som störst. Vi måste se till att man kan utdöma sanktioner mot de arbetsgivare som hänsynslöst utnyttjar människor till att jobba långa timmar och utan en god arbetsmiljö. Så kan vi bygga en bättre arbetskraftsinvandring till Sverige.

Anf. 62 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Först vill jag understryka att jag inte är emot arbetskraftsvandring. Men jag är emot att människor utnyttjas hänsynslöst, vilket görs i det här systemet.

Det är faktiskt så att det Gustav Fridolin talar om är sådant som vi föreslår men som inte fungerar i det system som ni är ansvariga för. Då är frågan: Är det inte dags att ompröva det och säga att det här blev fel och det här måste vi skärpa kontrollen över?

Svartarbetet finns ju kvar, och de papperslösa finns kvar. Nu har man

öppnat en väg till att utnyttja människor hänsynslöst på svensk arbetsmarknad. Många av dem som kommer hit kommer till yrken där det är hög arbetslöshet i Sverige, till exempel restaurangbiträden och städare. Det är alldeles uppenbart att det sker, därför att man ser chansen att utnyttja dem hårdare. Det var väl inte riktigt det som var meningen med den här reformen.

Anf. 63 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Den som jobbar i Sverige jobbar enligt svenska villkor och får lön enligt svensk kollektivavtalsmodell. Det är den svenska arbetsmarknadsmodellen, och den ska vi värna. I den ingår att man har möjlighet till arbetskraftsinvandring.

Jag är glad att höra Jonas Sjöstedt säga att man är för arbetskraftsinvandring; det brukade inte låta så. Det innebär att vi nu har ett brett stöd för att det ska finnas möjlighet för människor att komma till Sverige och möjligheter för företag att hitta arbetskraft till de arbeten man behöver få utförda för att företaget ska kunna växa. Det tycker jag är mycket bra.

Men vi måste ha en arbetskraftsinvandring där människor inte utnyttjas hänsynslöst. Jonas Sjöstedt kan kalla det ett erkännande av att det finns problem med reformen. Jag kan kalla det ett erkännande av att vi har problem på svensk arbetsmarknad. Det är en rimlig beskrivning. Men det är problem som vi har haft länge och som vi nu på grund av den här reformen faktiskt kan ta tag i, och jag hoppas att vi tillsammans med regeringen har möjlighet att lägga fram sådana förändringar av arbetskraftsinvandringen innan mandatperioden är slut.

Anf. 64 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Krisen fortsätter. Prognosen för den närmaste tiden är sämre än vad vi tidigare kunde förutse. Men debatten om de kortsik-

tiga problemen får inte skyla den viktiga diskussionen om de långsiktiga utmaningarna. Det går bättre för Nordeuropa än för Sydeuropa, och det gör att många trots allt har attityden att vi nog kan luta oss tillbaka något – det kommer att fixa sig.

Det räcker dock inte i längden att vi är bättre än Grekland och Spanien. Ska vi bygga ett starkt Sverige också för nästa generation måste vi inse att det är Kina, Indien och Asien vi ska konkurrera med, inte Sydeuropa. Vår ekonomi måste nu byggas och rustas för att också långsiktigt bli mer konkurrenskraftig. Det är bara en stark och dynamisk ekonomi som ger den ekonomiska tillväxt som kan garantera välstånd och social välfärd också i nästa generation.

Det är inte akut just i veckan, men det är Folkpartiets uppfattning att Sverige under de närmaste åren behöver genomföra ett antal strukturreformer – både skattereformer och arbetsmarknadsreformer – för att göra vår ekonomi mer dynamisk. 1900-talets svenska modell är inte nödvändigtvis rätt modell för 2000-talet.

Våra marginalsatser var de högsta ända till dess att Holland skulle införa den här Depardieusatten. Nu har vi de näst högsta marginalskatterna i världen. De måste pressas nedåt. Värnsatset måste bort, och arbetsrätten måste moderniseras och liberaliseras. Vi måste acceptera lägre ingångslöner för de allra yngsta ungdomarna. Det är bättre att en 19-åring har jobb med lägre lön än går arbetslös med socialbidrag.

Europeiskt samarbete är inte ett problem. Målet med förhandlingarna som nu pågår om bankunionen måste vara att vi ska få våra villkor uppfyllda och att Sverige ska bli medlem i denna bankunion. Mer europeiskt samarbete är en del av lösningen och inte en del av problemet. (Applåder)

Fru talman! Lidandet i Syrien är ohyggligt. Krig och konflikter slår sönder länder och regioner tyvärr också i vår tid. Män, kvinnor och barn flyr undan granater, beskjutning, förtryck och våld. De allra flesta flyktingarna samlas upp i grannländerna. De samlas i Syriens grannländer, i Somalias grannländer. Det är dessa ofta fattiga länder som bär den tunga flyktingbördan. Inte vi.

En mindre del av dem som flyr från krigen kommer till Europa. Sverige ska ha en human flyktingpolitik. Vi kan inte ensamma lösa alla problem i världen, men vi kan dra vårt strå till stacken. Men det faktum att vi tar emot flyktingar i Sverige innebär naturligtvis också att vi får integrationsutmaningar. Vi måste erkänna att den svenska integrationspolitiken hittills inte har lyckats så väl som vi har önskat.

Invandringen till Sverige har även skiftat karaktär. En större andel invandrare kommer nu från länder med en mycket låg utbildningsnivå. Detta ställer nya krav på svenskt flyktingmottagande. Den som är vuxen men som knappt har gått i skolan kommer till exempel att få svårt att tillgodogöra sig vanlig traditionell sfi-undervisning några år på skolbänken. Vi kommer att behöva tänka om.

Invandrarundervisningen i grundskolan lades upp för några decennier sedan när invandringen kom från Finland och Jugoslavien. Nu när allt fler tonåringar kommer från länder där de knappt har gått i skolan och inte ens kan läsa på sitt eget modersmål är det nya utmaningar, och skolans integrerande uppgift fungerar inte så väl som vi skulle önska. Vi kommer att behöva genomföra stora reformer också fortsatt för att förbättra integrationen, men lösningen på integrationsproblemen är inte att stänga Sverige.

Fru talman! Vi befinner oss mitt i en reformperiod inom svenskt skol-

väsen som är historiskt omfattande. Bakgrunden är att resultaten har sjunkit oavbrutet i ett par årtionden. Vi kommer att behöva ha tålamod och uthållighet i reformarbetet, för de stora effekterna i form av resultatförbättringar kommer att komma först på sikt.

Trots att skolan är kommunal satsar staten, apropå vad som har sagts här tidigare, nu i år väsentligt mer på skolan än vad staten gjorde 2006 när de rödgröna partierna styrde. De senaste åren har det varit fler studenter i svenskt högskoleväsen än någonsin tidigare. Det talades om nedskärningar här innan, men det är fler studenter än någonsin förr som de senaste åren har gått i svensk högskola.

Veckan före jul fick eleverna i årskurs 6 betyg för första gången i Sverige på 30 år. Man måste i princip vara lika gammal som jag själv eller äldre för att ha fått betyg på mellanstadiet. Detta är en viktig reform. I inget annat land är frågan om betyg speciellt kontroversiell, kan jag berätta. Jag frågade Bertel Haarder, som då hade varit utbildningsminister i nästan 20 år, när de börjar ge betyg i Danmark, och då var han tvungen att titta på sina medarbetare. Det är ingen fråga som diskuteras.

I Sverige är det däremot extremt kontroversiellt att man ska kontrollera resultaten i skolan. Hade de rödgröna partierna vunnit valet 2010 hade eleverna i årskurs 6 inte fått betyg nu. Men nu fick de det. Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill helt avskaffa betygen. Vänsterpartiet vill dessutom avskaffa läxorna i skolan.

Den serie av reformer som alliansregeringen genomför när det gäller nytt betygssystem, ett tydligare kunskapskrav i alla ämnen, ny betygsskala med fler steg, tidigare betyg och nationella prov vid fler tillfällen och i fler ämnen är ett uttryck för en mycket stark vilja från regeringen

att öka skolans fokus på resultat. Det är resultat som utvärderas och bedöms.

Låt mig understryka att det framför allt är barn som kommer från hem som saknar studietradition som är vinnarna när det gäller detta. Det är arbetarklassens barn och i synnerhet arbetarklassens pojkar som har varit de stora förlorarna i den kravlösa skolan. Det är för dem vi nu gör de viktiga insatserna.

På mellanstadieskolorna i Sverige har det den gångna hösten som nästan aldrig förr diskuterats mål, resultat, hur prestationer ska bedömas och vad som ska förbättras. Detta skapar oro. En del blir till och med provocerade av alla diskussioner kring detta, men det är helt rätt metoder. Det leder till ökat fokus på kunskapsresultat, på vad eleverna ska lära sig och på vad man behöver förbättra. Det är det som har varit avsikten. Detta har varit regeringens hela syfte med reformen, att få i gång dessa processer. Jag höjer inga skolresultat. Regeringar höjer inga skolresultat. Riksdagar höjer inga skolresultat. Det är lärare och elever som höjer dem. Men genom våra reformer och vilka styrsystem vi har underlättat eller försvårat vi dessa processer.

Det är Folkpartiets uppfattning att Sverige om några år, när det nya betygssystemet har satt sig, ska gå vidare och flytta ned betygen ytterligare ett par årskurser, ned till årskurs 4 har jag nämnt. Det är inte exakt, men vi ska flytta ned betygen ett par årskurser så att vi hamnar ungefär i paritet med resten av Europa. Decennier av flummig skolpolitik byts nu mot en utbildningspolitik där kunskapsresultaten hamnar i fokus, och de barn som har det allra svårast blir de största vinnarna på detta. (Applåder)

Fru talman! Sverige är nu Europas mest ambitiösa forskningsnation.

Medan många länder i Europa skär ned sina forskningsresurser och forskare får sparken på löpande band bygger Sverige ut forskningen. De två forskningspropositioner som har lagts fram under min tid som utbildningsminister har ökat de statliga forskningsanslagen i Sverige med 30 procent. Det är unikt i västvärlden just nu, och det är också unikt under en så kort tidsperiod i svensk historia.

I internationella undersökningar ligger Sverige numera också främst i Europa när det gäller innovationsklimat, att forskning ska resultera i något som samhället kan ha glädje av, antingen det är kommersiella produkter eller andra användbara kunskaper. Vi är bland de främsta i världen när det gäller innovationsklimat. Detta bådär gott för framtiden.

Fru talman! I princip i alla opinionsmätningar är de rödgröna partierna något större än Alliansen. Det varierar, men de är något större i samtliga i princip. Vid ett val i dag hade ni varit större än vi och fått bilda regering. Frågan är vilka som ska bilda regering om detta inträffar. En ren socialdemokratisk regering med 30 procent överlever inte speciellt länge. När Alliansen lägger ett motförslag om budgeten faller ju den regeringen. Det är sanningen. Ni tre rödgröna måste komma överens. Det enda regeringsalternativ som skulle ha någon chans mot den nuvarande regeringen är en rödgrön konstellation i någon form. Frågan är när ni tänker berätta det och vad ni har för politik, för i dag spretar det mer än någonsin. Era repliker på varandra är ju skarpare än de på oss. När tänker ni berätta om er gemensamma politik? I dag finns det bara ett regeringsdugligt alternativ i Sverige, och det är alliansregeringen. (Applåder)

Anf. 65 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag lyssnade noga på anförandet. Till en början trodde jag

att vice statsministern ville debattera den svenska modellen med statsministern, men jag överlåter den interna borgerliga debatten till era regeringssammanträden. Det verkar inte som om ni har samma bild när det gäller Sveriges framtidsförutsättningar.

Jag tänker ställa frågor om skolpolitik, för den är viktig. Jag tror att det handlar om Sveriges framtid. Det var bra att Jan Björklund tog upp den i sitt anförande.

Strax före jul presenterade Skolverket ny internationell statistik som visar att de redan oroande låga resultaten i svensk skola fortsätter att försämrats. Skolverkets generaldirektör konstaterar att det är en fortsatt bekymmersam utveckling. Pirls visar att Sverige tappar kraftigt i den tidigare paradgrenen läsning. Timss visar att Sverige ligger under genomsnittet av OECD-länder i matematik och något över snittet för naturvetenskap. Samtidigt minskar likvärdigheten i svensk skola. Vilka som är dina föräldrar blir alltmer viktigt för vilka resultat du får i svensk skola.

Efter sex år med Jan Björklund som ansvarig för svensk skola stiger alltså andelen elever som inte kommer in på gymnasiet, och kunskapsresultaten fortsätter att sjunka. Efter alla förändringar i gymnasieskolans yrkesprogram har andelen sökande rasat från 35 procent till 29. Andelen som läser vidare på högskolan minskar kraftigt. År 2006 var Sverige på plats 10 bland OECD-länderna. Nu är vi på plats 17 när det gäller andelen unga som läser vidare på högskolan, och regeringen föreslår 20 000 färre platser på högskolan. Till det kommer kaos med lärarlegitimationen och Lärarlyftet, som alltför få deltar i.

Jan Björklund brukar säga att det kanske tar tio femton år att vända det här. Det är väldigt lång tid. Men internationella erfarenheter visar att

det går att göra mycket snabbare än så, om man gör rätt saker.

I Björklunds värld var det förut sossarnas fel att det gick dåligt. Nu kanske det är elevernas eller lärarnas fel. Är det inte dags, Jan Björklund, att erkänna att du är ansvarig för svensk skolas utveckling nu? (Applåder)

Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är jag som är ansvarig.

(MIKAEL DAMBERG (S): Bra!)

Det är därför vi lägger om hela den svenska utbildningspolitiken från den flummiga politik som rådde förut. Det är så jag tar mitt ansvar. (Applåder)

Det är inte så att resultaten började sjunka 2006. De började sjunka långt tidigare, Mikael Damberg. Det är inte det som vi har gjort sedan 2006 som har orsakat de sjunkande resultaten, hur du än vänder och vrider på det.

Jag har också läst statistiken över hur lång tid det tar att vända en utveckling. Om man inför ett RUT-avdrag för städning får man effekt omedelbart. Folk börjar använda det direkt. Det syns i statistiken direkt. Hur lång tid tar det innan studentbetygen åker upp i statistiken om vi inför en ny läroplan kan vi diskutera. Det går inte direkt. Eleverna kan ju inte omedelbart, från en dag till nästa, ha mera kunskaper därför att vi inför nya läroplaner. Det tar tid. Hur lång tid? Sex år från det att man genomför reformen, säger den här internationella studien, och reformerna genomförs ju nu. Professor Per Thullberg granskar när

man kan förvänta sig effekter av reformerna. Han kommer att redovisa detta i vår.

Då kan man ställa frågan varför vi inte genomförde reformerna snabbare. Varför genomförde vi dem inte direkt hösten 2006? Då hade de kanske gett effekt nu. Det var därför att det inte fanns några förberedda reformer.

Jag kan berätta hur det gick till när jag kom in på Utbildningsdepartementet i oktober 2006. Då hade resultaten ändå sjunkit i 15 år. Jag öppnade översta byrålådan och tänkte att här finns det nog förberedda reformer. Den var helt tom. Jag öppnade nästa byrålåda. Den var också helt tom. Jag vände på skrivbordsunderlägget. Inte ens en post it-lapp fanns det om tankar på vilka reformer man borde göra. Det är sanningen. Den arbetsro som borde ha funnits i våra klassrum hade lagt sig över det socialdemokratiska Utbildningsdepartementet. (Applåder)

Vi lägger nu om hela den svenska utbildningspolitiken. Vi gör upp med område efter område som ni flummade till under årtionden. Det kommer att ta tid innan det ger resultat. Jag erkänner det. Jag medger det. Jag säger det själv hela tiden. Förvänta er inte snabba resultat! I höstas gjordes det en stor Pisaundersökning. Den kommer att redovisas senare i år. Jag törs säga att den kommer att visa på fortsatt sjunkande resultat. Studentbetyg och slutbetyg kommer att fortsätta sjunka innan de vänder uppåt. Det kommer att bli så. Vi måste vara beredda på det. Det är uthållighet som gäller. Vi lämnar en flummig skolpolitik och går in för en kunskapspolitik. (Applåder)

Anf. 67 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Ju längre tiden går sedan statsrådet blev minister, desto mer blir det den tidigare regeringens ansvar vad som händer i svensk skola. Det där håller inte riktigt.

Man brukar säga att nya regeringar får en smekmånad på hundra dagar. Det har vi hört allihop. Jan Björklund står här i talarstolen och begär av oss att han ska få en smekmånad på 10–15 år som skolminister innan han kan redovisa resultat av sina skolreformer. Det håller inte.

Internationella erfarenheter visar att det går att vända utvecklingen i ett skolsystem mycket snabbare än så. Men det förutsätter att man också gör rätt saker. Vissa av de förändringar som Jan Björklund radar upp och har genomfört är bra reformer. Men när han blir trängd angriper han hårdare. Det fanns ett skollagsförslag framme som du i princip har lagt fram med små justeringar här och var. Det var inte en liten sak som låg i skrivbordslådan, vill jag säga.

Oavsett detta – det görs inte rätt investeringar. Man måste göra stora investeringar för bättre lärare, investeringar i utbildning, men också för mindre klasser för att verkligen få en bra utveckling i svensk skola. Det föreslår vi i vårt budgetalternativ. Det hoppar ni över. (Applåder)

Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det var modigt av Mikael Damberg att använda skollagen som ett exempel på något som fördröjdes. Det fanns ett färdigt skollagsutkast 2001 i den förra regeringen. Jag är medveten om det. Det lades inte fram före 2006. Varför? Därför att de rödgröna inte kunde komma överens. Miljöpartiet sade nej när Socialdemokraterna och Vänstern ville stoppa friskolorna. Det var bakgrunden.

Det väcker några frågor, när Mikael Damberg säger att det har hänt så lite under min tid som utbildningsminister. Trots att det har varit fler reformer än 1842 händer det för lite. Det väcker frågorna: Vad är er reformagenda? Vad är den gemensamma reformagendan? Är det med

Miljöpartiet som vill avskaffa betygen, eller är det med Vänsterpartiet som ska förbjuda läxor? Är det detta som ska höja Sveriges kunskapsresultat? Det är de frågorna ni måste redovisa svaren på. Det räcker inte att du står och kritiserar mig. Det får du gärna göra. Det har ni all rätt att göra, och det ska ni göra.

Men vad är ert gemensamma alternativ, mer än att ni ska gå tillbaka till den politik som skapade problemen? (Applåder)

Anf. 69 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jag har med mig en griffeltavla här i talarstolen i dag. Jag tänkte nämligen att utbildningsministern ska få ägna lite tid åt något som jag har ägnat en hel del sena kvällar åt, nämligen att rätta prov. På griffeltavlan ser vi inte vilket prov som helst utan det här är utbildningsministerns provresultat. Före jul redovisade en av de stora lärarfackliga tidningarna 23 av de viktigaste måtten för svensk skola och hur de har utvecklats sedan 2006 då utbildningsministern tillträdde. Det är fråga om mått på vad vi politiker gör för skolan, vilka lärare som finns, vilken utbildning de har, hur vi ser till att det finns fritidspedagoger och specialpedagoger, och det är fråga om mått på vilka möjligheter barnen som går i skolan får och till exempel resultaten på de nationella proven i matematik.

Det är 23 tydliga mått – 23 frågor på provet. Ändå ser vi resultaten. 18 resultat går åt fel håll eller ligger stilla på låga nivåer, och 5 pekar uppåt. Det är 5 rätt av 23 på ett prov. Vilket betyg hade utbildningsministern satt på ett sådant provresultat? (Applåder)

Anf. 70 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Resultaten i svensk skola är inte bra. De är underkända. Det är därför vi lägger om politiken.

Ni får gärna inbilla svenska folket att de sjunkande resultaten började med mig. Jag tror inte att de går på det eftersom de vet att det inte är sant. Det började med er politik. Det värsta är att till skillnad från Mikael Damberg har Miljöpartiet ingenting lärt. Ni vill gå tillbaka helt och hållet till den politik som skapade de 23 problemen. Ni har röstat emot i princip varje reform och varje förslag till förändring vi har lagt fram, och ni vill riva upp betygen i skolan.

Det är bra att vi nu vet att resultaten sjunker på nationella prov. Men om ni hade fått bestämma hade vi inte haft nationella prov. Då hade vi inte vetat om att resultaten sjönk. Det är sanningen. Ni har röstat emot de reformer vi har föreslagit och genomfört. Det är sanningen. Jag är helt medveten om att när vi kartlägger resultaten blottläggs de dåliga resultaten. Sedan kan ni kritisera mig för det. Men att vi för det första redovisar resultaten och för det andra vidtar åtgärder är den seriösa attityden att möta denna situation.

Matematiken är det stora krisämnet, precis som Gustav Fridolin nämner här. Resultaten har sjunkit under lång tid. Det är ett riktigt krisämne i skolan. Det är bland annat på grund av den trend som Miljöpartiet har stått bakom, nämligen att eleverna ska lära sig själva i stället för att lärarna ska undervisa. Det är de flummiga undervisningsmetoderna som ligger bakom detta. Eleverna lämnas åt sig själva att sitta och räkna sida upp och sida ned, lektion efter lektion. Det har ansetts fullt att lärarna ställer sig längst fram i klassrummet och berättar för eleverna hur de ska göra. Det har inte varit okej.

Nej, Gustav Fridolin, gå hem och gör hemläxan. Det är den politik du står för som har förts i ett antal årtionden, och det är den som har skapat problemen. (Applåder)

Anf. 71 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jag får väl erkänna att jag har hört det där förr. Varje gång man lämnar tillbaka ett prov till en deltagare som inte är helt nöjd med provresultatet brukar det vara något fel. Det är fel på frågorna eller fel på läraren. Likadant är det när Jan Björklund konfronteras med utvecklingen i svensk skola. Det är alltid någon annans fel – elevernas fel, lärarnas fel, Miljöpartiets fel – men det är aldrig Jan Björklunds eller Alliansens ansvar.

Utbildningsministern älskar att upprepa osanningar om Miljöpartiets skolpolitik. Vi vill inte avskaffa betygen. Vi har en skolpolitik som bygger på resurser och tillit. Det ska vara tillit till lärarnas profession och tillit till elevernas nyfikenhet. Vi vill ge kontinuerlig uppföljning till varje elev.

Men nu var det inte Miljöpartiets skolpolitik det handlade om utan resultaten i svensk skola sedan 2006 som den här undersökningen pekar på. Det är sådant som att tusen färre specialpedagoger finns i skolan i dag än när Jan Björklund tillträdde.

Ärligt talat: Utbildningsministerns provresultat är inget vidare. Du har snart varit minister längre än någon annan i modern tid, och siffrorna pekar åt fel håll. Det är tid att du tar ansvar för det. (Applåder)

Anf. 72 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! En intressant aspekt med Gustav Fridolins utbildningspolitik är att svaret på nästan allt är mer resurser och mer pengar. Det beror på att ni har beröringsskräck mot de saker som handlar om kunskapskrav. Då blir svaret i stället mer resurser till allt.

Låt oss då granska lite hur resurstilldelningen ser ut när Miljöpartiet styr och när Alliansen styr.

Skolan är kommunal – skyll inte det på mig, det får du ta ansvar för. Ditt parti var med och försvarade kommunaliseringen. Jag tror inte att det är en bra idé, men nu är det som det är. Trots att skolan är kommunal ger staten i dag 6 miljarder mer till skolväsendet än vad staten gjorde 2006 när ni stod bakom budgeten i det rödgröna samarbetet. Det är en kraftig ökning av statens anslag till skolan. Vi kan jämföra på andra sätt. Det finns tre levande exempel. Nu är skolan kommunal. Låt oss se på tre jämförbara kommuner. Låt oss se på de tre storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö. I Stockholm styr Alliansen, i Göteborg och Malmö styr de rödgröna partierna. Stockholm satsar betydligt mer på skolan per elev räknat än vad Göteborg och Malmö gör. Satsa gärna i opposition, Gustav Fridolin, men satsa också gärna när ni styr. (Applåder)

Anf. 73 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jan Björklund är lite som den siste mohikanen i svensk politik. Han för en tapper men ensam kamp i vildmarken mot de nya realiteterna. Jag tänker närmast på det envisa framhårdandet med att vi ska ge upp vår valuta och gå med i EU:s valutaunion. Jan Björklund går ett steg längre. Han vill att vi också ska gå med i bankunionen med hull och hår.

Vad är syftet med bankunionen? Ett av de långsiktiga syftena är att man ska kunna göra skulderna gemensamma när de uppstår i bankväsendet. Det har varit en kärna i EU:s krispolitik att när bankerna gör förluster vältras de över på skattebetalarna. Det är så EU:s politik ser ut. Nu ska de inte bara vältras över på de nationella skattebetalarna utan nu ska det ske på EU-nivå. Det innebär att ESM, stödfonden som ska bildas i EU, ska gå direkt in och rekapitalisera banker. Det innebär också att om Sverige blir euromedlem under de förutsättningarna har förutsättningarna ändrats. Det innebär att de hundratals miljarder i

skulder som nu växer och som måste lösas ut hamnar till stor del på de svenska skattebetalarna.

Jag funderar här om det verkligen är Folkpartiets avsikt. Är ni beredda att gå in med svenska skattepengar rakt in i misskötta banksystem i andra länder?

Anf. 74 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedts alternativ är att upplösa eurosamarbetet och att varje land ska kunna devalvera. Innebörden i devalvering är att skjuta över skulderna på andra. Det måste man ha klart för sig. Devalvering innebär att någon annan betalar, det vill säga andra länder. Det är landet som devalverar som bestämmer.

En stor fördel med eurosamarbetet och det europeiska samarbetet är att om det ska skrivas ned skulder på ett land är det beslut som man måste bli överens om. Om man i stället låter länder devalvera är det bara ett land som bestämmer och vältrar över det på de andra utan att man är överens om det.

Det är just det som är kärnan: Ska vi samarbeta i Europa, eller ska var och en sköta sig själv och strunta i andra? Det är väl det som är skillnaden mellan din och min vision för Europa. Jag tror på samarbete i Europa.

Jag tror däremot att man ska sätta upp mycket stränga villkor för bankunionen. Och regeringen har gjort det – vi har satt upp stränga villkor. Min ambition är att vi ska uppnå de villkoren i förhandlingarna, och då ska vi gå med. Det innebär inte att man skickar någon blank check till dem som missköter sig, utan det är tvärtom mycket stränga krav. Det är en svensk modell, där staten eller den som går in och hjälper banker

att inte gå under också ska ta över ägandet.

Det gjorde vi i Sverige på 90-talet på ett otroligt framgångsrikt sätt, får vi säga i efterhand. Den svenska modell som man hade på 90-talet är väl den som Europa bör använda sig av. Det är innebörden i de svenska kriterierna.

Jag skäms inte ett ögonblick, Jonas Sjöstedt, för att jag i en världsdel där man i generation efter generation i tusen år inte har gjort annat än att slå ihjäl varandra står för ökat europeiskt samarbete, till skillnad från dig. Det skäms jag inte ett ögonblick för. (Applåder)

Anf. 75 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jan Björklund är en god retoriker. Ibland är han lite för god. Han undviker att svara på den egentliga frågan, och i stället kommer en bombmatta av diverse påståenden och allmänna debattinlägg. Det var inte det jag frågade om.

Jag frågade specifikt om ni var beredda att gå in och lösa ut bankernas skulder i andra länder. Euron kommer att förändras om ESM sätts i sjön. De skrivningar som finns, att man ska kunna rekapitalisera banker med stora förluster, innebär de facto att den katastrofala valutaunion som du omhuldar så mycket blir ännu värre. Då innebär den dessutom att du riskerar svenska skattepengar för att betala förluster i andra länders banksystem.

Det är faktiskt det detta innebär. Är det inte dags att ompröva detta envisa krigande i skogen som den siste mohikanen och inse att det kanske är där den röda linjen går och att vi inte ska vandra över den?

Anf. 76 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! De länder som har provat den röda linjen vill undantagslöst gå in i eurosamarbetet.

Det europeiska samarbetet handlar naturligtvis om att få en god ekonomisk utveckling i Europa. Det kan innebära, precis som det gjorde i Sverige på 1990-talet, att stater ibland måste gå in och stötta upp banker. Då är det inte bankernas ägare man gör det för. Det är för att vanliga människor som har besparingar och lån i sina banker inte ska ställas på bar backe. Det var så vi gjorde i Sverige på 90-talet, och det var mycket framgångsrikt. Man tar då över ägandet i bankerna, och när de har kommit på fötter säljer man dem. Vi gjorde det med god marginal.

Så måste fler länder i Europa göra, och kan vi samarbeta kring detta tycker jag att det är väldigt bra. Europas framtid ligger i att vi samarbetar mer med varandra, inte att vi upplöser samarbetet. Jonas Sjöstedts linje, att inte bara Sverige ska stå utanför utan det bästa vore om hela samarbetet upplöstes, vore katastrofal för Europa. Det är mer samarbete som är lösningen, inte mindre. (Applåder)

Anf. 77 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Vintersport verkar ha varit mode i dagens partiledardebatt, och vi har pratat om olika former av valla. Men om vi har Swix grön eller Swix blå är petitesseer i sammanhanget. Oppositionens jobbpolitik är värre än så. Det är som att åka Vasaloppet baklänges, helt oavallat och med Gustav Vasas gamla träskidor. Det är fel tänkt, det är otidsenligt och det är ett ineffektivt sätt att möta de utmaningar vi står inför. Socialdemokraterna tror att en skattechock på 30 miljarder ska få småföretagens hjul att snurra, att en dubblerad arbetsgivaravgift som främst småföretag som nu går på knäna har störst förtjänst av ska få

fler unga människor anställda eller att en höjning av restaurangmomsen ska få människor att strömma till restauranger runt om i Sverige och skapa fler jobb. Det är feltänkt, otidsenligt och ineffektivt.

Jag tycker att det är bra att vi diskuterar hur jobben ska bli fler, men det oroar mig att oppositionens politiker verkar tro att jobben trillar ned från himlen eller att jobben skapas med en saltad skattenota. Så är naturligtvis inte fallet. Jobben växer fram runt om i landet av driftiga eldsjälar och entreprenörer som kan och vill växa. Vi i Centerpartiet vill ge dem förutsättningarna att göra just detta.

Alliansregeringen har under de senaste fem åren sänkt kostnader, förskat företagare och investerat i välfärden. Förra året presenterade vi en offensiv tillväxtbudget, som trädde i kraft för bara några dagar sedan.

För några månader sedan sade Socialdemokraterna att den här investeringsbudgeten var både vidlyftig och oansvarig. Vidlyftig och oansvarig kallade man detta från högsta ort.

Det här är en satsning på 23 miljarder på jobb, företagande och utveckling i hela landet. Pengarna läggs framför allt på infrastruktur, innovation och forskning, bättre förutsättningar för att investera i små företag, sänkt bolagsskatt och fler vägar till jobb för unga.

Det är bara genom en offensiv politik som vi kan möta krisen och ha en fortsatt hög och hållbar tillväxt. Vi behöver en tillväxt som gör att människors frihet ökar och att vi i framtiden har råd med världens bästa skola för våra barn och världens bästa vård för dem som behöver den.

Centerpartister, och för den delen resten av Sverige, diskuterar nu vårt kommande idéprogram. Våra visioner är i ett 10-, 20- och 50-årsperspektiv. För mig är det självklart att social trygghet, decentralisering och självbestämmande samt grön och långsiktig tillväxt kommer att vara i fokus i den diskussionen framåt.

För dem som undrar dementeras jag gärna att vårt kommande program kommer att heta Bonde söker fru.

Fru talman! Det är en svindlande insikt att världens bnp 22-dubblades under 1900-talet. En av vår tids största utmaningar är att matcha den utvecklingen. Fler människor behöver lyftas ur fattigdom, klyftor behöver minskas och framför allt behöver tillväxten ske samtidigt som vi radikalt minskar vår påverkan på miljön. Det är tufft, men det är inte omöjligt.

Jag vägrar att tro på en utveckling där hållbarhet enbart kan nås om vi trycker på paus, om vi slutar att sträva framåt eller, ännu värre, om vi nekar andra runt om i världen den utveckling som har gjort att vi mår bättre, lever längre och äter oss mer än mätta. Om vi ska klara att bygga en hållbar tillväxt för framtiden är gröna jobb och gröna företag nyckeln till just detta. Samma uppfinningsrikedom som tog oss till månen, som uppfann penicillinet och som skapade internet kommer att se till att våra flyg och bilar i framtiden drivs med energi som inte påverkar klimatet, att våra råvaror är hållbara och att vår konsumtion inte tillåts pressa planetens gränser.

Sverige har alla möjligheter här. Vi har alla möjligheter att ligga i framkant i utvecklingen mot en grön ekonomi. Vi har naturresurser i form av förnybara råvaror, vatten, vind och bioenergi. Sverige är dessutom ett av världens mest innovativa länder. Vi är ett av de länder

inom OECD som satsar mest på forskning och innovation. Det ger oss goda möjligheter att kombinera vår tillgång på naturresurser med en industri och forskning i världsklass. Det är möjligheter som vi ska ta till vara.

Fru talman! Om vi ska klara dessa utmaningar krävs det att vi använder våra fördelar både i städerna och på landsbygden. Sverige utanför Stockholms tullar är allt annat än en tärnande region. Tvärtom är det där vi hämtar våra råvaror som världen skriker efter – mat, energi och mineraler, för att bara ta några exempel.

Ibland får jag känslan av att oppositionens politik bara går ut på att göra landsbygden till ett Skansen, en plats där tiden ska stå stilla, en rekreationsplats för storstadsbor i behov av rekreation. Man säger sig vilja ha en levande landsbygd, men samtidigt vill man inte tillåta att någon bor intill Sveriges 100 000 sjöar. Man hävdar att man vill lösa klimatproblemen men verkar inte vilja använda skogen, som är nyckeln i den omställningen. Man vill köra miljöbilar. Man vill använda mobilen till telefonkonferenser. Man vill börja använda lågenergilampor. Men man verkar inte vilja bryta mineralerna som är nödvändiga för just denna miljöteknik. Man vill gärna ha vindkraftverk – men helst inte där det blåser.

Resultatet av oppositionens samlade politik skulle bli en våt disktrasa över utvecklingen i stora delar av landet. Det är inte bara orättvist, utan det är direkt kontraproduktivt. (Applåder)

En levande landsbygd är inte något valfritt. Det är inget vi kan kosta på oss när vi har betalat alla andra räkningar som pockar på i statens hög av utgifter. En levande landsbygd är en förutsättning för hållbarhet och grön utveckling.

Det du åt till frukost, biogasen i din bil, stålet i bron som du passerade på väg till jobbet, vindkraftselen som laddar din mobil eller trästommen i ditt hus – allt har levererats av landsbygden. Sedan 2006 har elkraften från biobränslen, i första hand skogsråvara, fördubblats, andelen biodrivmedel i transportsektorn fördubblats och vindkraften sexdubblats.

För en centerpartist finns det givetvis fler saker på att-göra-listan för att ytterligare förstärka utvecklingen mot ett hållbart samhälle.

Framför allt vill vi fortsätta med en miljöpolitik med långsiktiga spelregler och teknikneutrala styrmedel. Vi behöver stärka det internationella miljöarbetet med högre internationella målsättningar. Vi vill se fler gröna bilar och införa ett bonus malus-system likt det man har i Frankrike, där de som släpper ut mest betalar en högre premie och de som släpper ut mindre betalar en lägre premie. Vi vill se över för att gynna dem som producerar småskalig energi med solceller på taket eller vindkraft på gården genom en nettodebitering som ska införas.

Fru talman! Landsbygden är naturligtvis beroende av tätorter och städer. Men de som bor i Stockholm, Göteborg och Malmö är också beroende av att hela Sverige lever och levererar.

Vi behöver inte miljöpartistisk Skansenpolitik eller socialdemokratiska paketlösningar kryddade med kraftigt höjda skatter på småföretagande. Vi behöver göra det billigare att anställa. Vi behöver ytterligare sänka kostnaderna för svenskt jordbruk, som producerar nära, klimatsmart och sund mat. Vi behöver plocka bort onödigt regelkrångel. Vi måste förbättra kommunikationerna i hela landet.

Fru talman! Låt mig vara tydlig med detta: Landsbygden behöver inte räddas. Där finns kraften. Landsbygden behöver ges luft under vingarna och friare tyglar.

I budgeten miljardsatsar Centerpartiet och regeringen på infrastruktur, bredband, innovationer och energiforskning, så att fler entreprenörer kan hitta gröna lösningar och skapa jobb och nya värden i jord, skog och vind.

Men framför allt innebär det nya, gröna jobb i Storuman, Skövde och Simrishamn men också i Stockholm. Det innebär ett långsiktigt grönt och hållbart samhälle. Vi har stora utmaningar framför oss.

Möjligheterna finns, om vi tittar utanför Stockholms tullar och också innanför. Vi är beroende av varandra. Det hållbara samhället bygger på gröna jobb och gröna företag. (Applåder)

Anf. 78 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Det börjar märkas lite i salen att klockan tickar mot lunch. Jag skulle vilja skicka en hälsning till en miljon skolbarn, som snart sätter sig ned för att äta. Jag hoppas att maten smakar gott och att den är näringsriktig och ger energi hela vägen fram till eftermiddagen. Jag hoppas att den inte har flugits över halva jordklotet och att den inte har skumpat runt i en trång lastbil över Europa. Jag hoppas att kycklingarna inte har trängts in på en liten yta utan har fått möjlighet att leva något som liknar ett naturligt liv.

Jag hoppas helt enkelt att maten är ekologisk och djurvänlig och kommer från någon lokal lantbrukare. Men jag vet att det är en rätt from förhoppning att det är på det sättet.

På finkrogarna och i grönsaksdisken finns det gott om ekologiskt och närodlat. Men ute i landet uppmanas skolchefer att i stället räkna kronor och ören när de upphandlar mat till våra skolbarn.

Sverige har en av världens hårdaste djurskyddslagar. Det ska vi vara stolta över. Men vad spelar det för roll om vi själva till våra skolor och äldreboenden köper kött från länder där man helt struntar i hur korna och grisarna har haft det? Vilken signal sänder det till en lantbrukare som gör allt för att följa reglerna och behandla sina djur väl?

Vi ser hur tufft det är för många bönder, hur många tvingas lägga ned. Vi pratar om tusentals och tiotusentals arbetstillfällen på den svenska landsbygden.

Därför vill jag fråga centerledaren: Är det verkligen rimligt att svenska skolbarn äter mat från djur som har behandlats på ett sätt som vi aldrig skulle tillåta i Sverige?

Anf. 79 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Svaret är nej. Gustav Fridolin har varit borta några månader, och jag skulle vilja uppmana honom att läsa på. Under en tid har vi haft en översyn av lagen om offentlig upphandling. Det är precis den som styr hur kommunpolitiker och tjänstemän ute i kommunerna väljer att upphandla till äldreboenden och skolkök.

Det finns en tydlig inriktning. Jag satt i finansutskottet när vi tittade på detta. När vi då skickade in våra synpunkter till kommissionen – detta är ju en EU-fråga, som Gustav Fridolin säkert vet – var vi faktiskt eniga mellan alla partier om att det är viktigt att främja små företag och en miljömässig och hållbar produktion. Det är vi eniga om från svensk sida.

Jag skulle vara mer än lycklig om fler barn fick äta sund och säker mat i våra skolor. Därför har vi genom Kommerskollegium tagit fram en handbok i hur man ska hantera lagen om offentlig upphandling. Jag

vet att det finns kommuner som köper in både svenska ägg och svenskt kött. Jag tycker att det är jättebra. Vi har i dag en lagstiftning som med-ger just detta. Det handlar om tillämpningen, och jag förutsätter att kommunpolitiker runt om i landet tar sitt ansvar och ser till att tillämpa den lag som finns.

Är det något som oroar mig vad gäller sund, svensk, säker mat och svensk livsmedelsproduktion är det Gustav Fridolins eget partis skattehöjningar. Det handlar om 300 miljoner vad gäller gödselskatten till svenska bönder. Jag hade varit glad om vi hade haft fler bönder här i landet, men jag vet att de inte är så många. De ska alltså dela på dessa 300 miljoner. Det kommer inte att leda till mer livsmedelsproduktion här i landet – inte heller de andra saltade skattenotorna vad gäller bensinskatt, flygskatt, lastbilsskatt och annat som Miljöpartiet hittar på. Garanten för svensk landsbygd finns hos alliansregeringen. (Applåder)

Anf. 80 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Centerledaren behöver inte skrämmas med miljöskatten på handelsgödsel. Vi vill återföra varenda krona till de svenska lantbrukarna.

Jag är glad att Kommerskollegiums råd om upphandling inte har gått samma väg som Livsmedelsverkets råd om hur man handlar ekologiskt, som alliansregeringen stoppade eftersom ni tyckte att det var något slags handelshinder att ge den typen av råd. Det ger kanske en möjlighet att komma vidare i den här frågan och få mer närodlat i svenska skolor och äldreboenden.

Men fortfarande upplever 76 procent av landets kostchefer att det är svårt eller mycket svårt att köpa in närproducerad mat, och de upplever att lagen om offentlig upphandling är ett stort hinder. Miljöpolitik

behöver inte alltid vara så komplicerat. Det som är bra ska vara billigt, och det som är dåligt ska vara dyrt. För en lantbrukare ska det aldrig löna sig med långa transporter, massiv användning av konstgödsel eller genmanipulerat foder eller dålig djurhållning. Däremot ska det löna sig med närodlat, ekologiskt och ett starkt djurskydd.

Därför vill jag fråga centerledaren: När får vi den nya lag om offentlig upphandling som har utretts på riksdagens bord?

Anf. 81 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag är otroligt glad att även Gustav Fridolin nu verkar vilja prata om bönderna och den gröna näringen i Sverige, som är en viktig del, förutom de andra företag som vi har inom det svenska näringslivet.

Företag mår bra av sänkta skatter, goda villkor och förenklade regler men också av god infrastruktur och kommunikationer. Det är de delarna som Centerpartiet och alliansregeringen har jobbat med under de år som vi har suttit vid makten.

Vi har gjort en översyn av lagen om offentlig upphandling. Men jag vill påpeka att det finns kommuner som i dag tillämpar regelverket som kan köpa in svenskt kött och svenska ägg och uppenbarligen kan göra det inom lagens gränser. Tillämpningen behöver bli bättre runt om i landet. Men det är inget som vi kan lagstifta fram, utan det ligger i varje persons tillämpning av den lag som finns i dag.

Anf. 82 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Häromdagen meddelade Arbetsförmedlingen att arbetsmarknadsläget fortsatt är väldigt ansträngt och har försvagats under december månad. Det totala antalet inskrivna ökade till 414 000 per-

soner, vilket motsvarar 8,9 procent av den registerbaserade arbetskraften. Det är alltså en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med december förra året.

Under 2012 uppgick antalet varsel till nästan 66 000. Enligt Eurostat har Sverige under den senaste tiden tillsammans med krislandet Spanien haft den sämsta utvecklingen av arbetsmarknaden i EU. Oavsett om man väljer att kalla detta för massarbetslöshet eller något annat kan vi nog ändå rimligen vara överens om att det handlar om en massa människor – alldeles för många.

När statsministern frågades ut i *Agenda* i söndags fick vi inte mycket till svar om vad vi ska göra åt den närmast katastrofala situationen. Jag vill påstå att Fredrik Reinfeldt uppträdde undanglidande och andades uppgivenhet. På frågan om statsministern är beredd att genomföra det som man från regeringens sida själv anser är den mest effektiva jobbskapande åtgärden, nämligen ytterligare jobbskatteavdrag, blir svaret att det kan ske först när det finns ekonomiskt utrymme. Sannolikt blir det då inte under den här mandatperioden.

Trots detta har regeringen de senaste åren ansett sig ha haft utrymme att genomföra en rad andra dyra och ineffektiva reformer, i första hand för att stimulera okvalificerade låglönejobb. Resultatet har varit minst sagt nedslående. Till exempel kom det för någon vecka sedan en ny uppföljning av sänkningen av krogmomsen, som visade att den visserligen kan ha skapat vissa jobb men i så fall väldigt få och dyra jobb. I debatten nämndes tidigare att det skulle handla om 5 000 jobb, och den siffran är nog i överkant. Även om den siffran skulle stämma handlar det ändå om en kostnad på styvt 1 miljon kronor per skapat jobb. Det är alltså väldigt dyra jobb. Det är inte effektivt jobbskapande.

Tyvärr är detta symtomatiskt för den här regeringen. Det är missgrepp efter missgrepp, vilket gör att pengar som skulle kunna användas både till effektiva jobbskapande åtgärder och till välfärden i stället försvinner i ett svart hål.

Till detta kommer regeringens ansvarslösa invandringspolitik – ett ständigt tillflöde av nya arbetslösa. Invandringen var under 2012 större än någonsin, och den väntas bli ännu större i år. Det är knappast något som gör situationen på arbetsmarknaden bättre, och det slår framför allt mot dem som står allra längst ifrån arbetsmarknaden.

Fru talman! Den senaste tiden, inte minst de senaste dagarna, har debatten om vår försvarsförmåga varit omfattande och i hög grad också klagörande. Även om Sveriges dryga procent av bnp innebär att vi lägger avsevärt mindre resurser på vårt försvar jämfört med snittet i våra nordiska grannländer är det ändå en ansevärd summa pengar. För denna ansevärda summa får vi en försvarsmakt som enligt överbefälhavaren kan hålla tillbaka ett anfall under högst en vecka, och då förutsatt att angreppet sker mot ett begränsat mål.

Med detta säger sig försvarsministern vara nöjd. Det räcker med detta, för sedan kommer ganska snart andra länder att komma och stödja och hjälpa oss när vi är under anfall. Samtidigt går dock Natochefen ut och säger att detta inte stämmer. Åtminstone kan vi inte räkna med någon hjälp från Nato.

Detta är anmärkningsvärt, fru talman, och mer anmärkningsvärt är givetvis att försvarsministern ändå i sitt tal till Folk och försvar så sent som i går fortsatt att påstå att man har ambitionen att försvara hela Sverige. Jag menar att det är helt osannolikt att försvarsministern själv tror på det hon själv säger i det här avseendet.

Nu kommer kanske inte ÖB:s beskrivning av läget som någon överraskning för oss i politiken, utan det är en naturlig effekt av den försvarsmodell som den nuvarande regeringen har drivit under lång tid med en majoritet här i riksdagen. Jag menar att det självklara vore att Försvarsmakten hade förmåga att motstå också ett angrepp i större skala och inte enbart på en enskild punkt, som försvarsministern är nöjd med. Man frågar sig givetvis vilken del av Sverige det är som då ska försvaras och vilka delar det är som ska ges upp. Vilka ska lämnas i sticket?

Möjligen hänger detta ihop med statsministerns närmast totala avfärdande av en eventuell hotbild mot Sverige, trots att exempelvis Ryssland nu rustar för tusentals miljarder kronor.

En sådan nonchalans menar jag vittnar om en oförståelse för hur försvaret fungerar. Även om det inte finns någon reell hotbild nu eller i en nära framtid är det den långsiktiga hotbilden som måste ligga till grund för hur vi bedömer och rustar vårt försvar i dag. Det kan ta årtionden att bygga upp en tillräcklig försvarsförmåga för att kunna stå emot ett angrepp. Jag betvivlar att ens Fredrik Reinfeldt har möjlighet att bedöma vilken hotbild som finns mot Sverige om 20–30 år, för det kan ingen bedöma i dag. Just därför behövs det åtminstone en plattform så att vi om hotbilden skulle förändras snabbt kan öka försvarsförmågan.

Fru talman! Det här är ett vägval för Sverige. Det handlar om försvarsförmåga och om vårt oberoende. Det är uppenbart att regeringen föredrar kortsiktiga opinionsvinster framför långsiktigt ansvarsfull politik.

I Sverigedemokraternas förslag till försvarsbudget tillförs Försvarsmakten 20 miljarder kronor över en fyraårsperiod för att kunna påbörja återtagandet av ett försvar som kan försvara hela Sverige. Det är åtminstone vår ambition.

Fru talman! Ett annat område jag skulle vilja lyfta fram som eftersatt är kriminalpolitiken. Jag och partikolleger till mig har stått i den här talarstolen gång på gång och tagit upp viktiga förslag för att komma åt framför allt grov och upprepad brottslighet, och gång på gång har vi fått massivt mothugg från samtliga partier i den här församlingen.

Nu har vi under vintern kunnat notera en viss förändring av den här trenden, inte minst när Moderaterna ser ut att ta efter vår kriminalpolitik i fråga efter fråga. Det har gällt systemet med tvåtredjedelsfrigivning, där Moderaterna och justitieministern nu tycks ansluta sig till vårt förslag om att slopa detta åtminstone när det gäller återfallsförbrytare. Det har gällt den så kallade ungdomsrabatten som tillämpas för unga brottslingar mellan 18 och 21 år. Vi har lagt fram det förslaget här i riksdagen tre år i rad. I samtliga fall har övriga partier, även Moderaterna, gått emot. Men nu verkar man alltså ha ändrat sig.

Det har gällt förbud mot tiggeri, som är en fråga som har uppmärksamats mycket den senaste tiden. Så sent som i december förklarade sig justitieministern beredd att se över den här frågan och utreda om man kan kriminalisera dem som organiserar sådan verksamhet. Det är en fråga som vi har drivit under ganska lång tid. Det finns många exempel på detta, och min poäng är att detta tydligt visar att vi Sverigedemokrater faktiskt påverkar politiken. Trots alla utfästelser om att vi ska hållas borta från alla former av inflytande får vi ändå möjlighet att påverka.

Frågan är då hur allvarligt man från regeringens sida tar detta. Vad blir det för konkret politik från regeringen? Handlar det om verkliga ambitioner eller om att man kastar upp testballonger för att tillfredsställa en intern opinion? Har Fredrik Reinfeldt och Moderaterna med sig övriga regeringspartier i de här frågorna?

Fru talman! Mer detaljerad statistik över brottsligheten det gångna året kommer från Brottsförebyggande rådet först senare i vår, så vi får säkert anledning att återkomma till hur situationen har utvecklats. Som jag sade i ett tidigare replikskifte noterade jag dock att Rikspolisstyrelsen har presenterat siffror över hur uppkläringen har sett ut under större delen av 2012, och det är som sagt ingen munter läsning.

Det är uppenbart att bara pengar och mer prat inte räcker för att vända trenden. Det krävs en genuin politisk vilja för att bryta denna utveckling långsiktigt. (Applåder)

Anf. 83 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Det är en väl beprövad teknik att försöka hävda: Vi uppfann allt. Kanske ska det parti som sist kom in i riksdagen vara lite mer ödmjukt. Under den tid som Sverigedemokraternas sympatisörer mest sprang runt i kängor och med järnrör var vi många som sedan länge framfört dessa förslag.

Vi har också ändrat så att vi fått en skärpning av straff som följer av upprepad brottslighet. Vi har också insatser som sätts in mot livsstilskriminella, för vi vet att en liten andel kriminella begår en hög andel av brotten. Vi har också arbetsplaner som polis och samverkande myndigheter sätter in mot grovt organiserad brottslighet. Vi ska, ofta med hjälp av Kronofogdemyndigheten och Skattemyndigheten, se till att det gör ont varhelst den grova organiserade brottsligheten dyker upp. Vi hittar dem som är förtidspensionärer och lever på bidragsfusk samtidigt som de begår allvarliga brott.

Jimmie Åkessons påstående att inget av detta finns stämmer alltså inte med verkligheten. Vi har genomfört detta.

Jag framförde i dag min oro över mängdbrottsligheten. Här finns mer kvar att göra. Men stora insatser har som sagt gjorts.

De senaste dagarna har det framstått som att i princip alla riksdagens partier står för en kraftig militär upprustning. Det är dock bra när det som framförs i medierna hänger ihop med det man föreslår i riksdagen. Det skapar trovärdighet hos väljarna.

Det kanske förvånar att det inte finns några stora anslagsökningsförslag från något annat parti än Sverigedemokraterna. För nästkommande år har jag hittat 2 miljarder. Det bygger dock på en fullständigt osammanhängande budget som grundar sig på fantasier om vad som går att göra med asyl- och migrationspolitiken. Därför raseras hela möjligheten att kräva att detta skulle kunna vara något seriöst och framtidsinriktat. Det är så det måste hänga ihop. Klarar man inte sin finansiering finns inte heller satsningarna. Här klarar inte Sverigedemokraterna läxan.

Anf. 84 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har inga problem med finansieringen. Läser man vår budget, vilket jag betvivlar att statsministern har gjort, ser man att det i högsta grad hänger ihop.

När det gäller kostnader och besparingar i migrationspolitiken får statsministern gärna presentera en egen modell för hur det egentligen ser ut, om vi nu har så fel. Det gör han dock inte utan spelar på sin höga trovärdighet som statsminister och kritiserar oss ensidigt och säger utan saklig kritik och utan att presentera egna fakta och alternativ: Ni har fel. Ni är inte så smarta. Ni kan inte det här. Det hänger inte ihop.

Det betyder inte att det är sant. Det är inget seriöst sätt att möta en politisk motståndare på. Om du har synpunkter på vår migrationspolitik, Fredrik Reinfeldt, ge oss då saklig kritik som bygger på fakta. Tala om vad konkret som är fel. (Applåder)

Men det gör aldrig Fredrik Reinfeldt. Jag tror, fru talman, att det är för att han mycket väl vet att den invandringspolitik som han har fört så länge han har varit statsminister och som tidigare statsministrar och regeringar har fört är ansvarslös. Jag tror att ni någonstans inser att detta inte håller, att det inte går.

Skälet till att ni aldrig bemöter oss kritiker sakligt är att ni inte kan det, för det finns inga sakliga argument. Det finns inga fakta som bestrider det vi säger. Det vi säger bygger på fakta och saklighet. Det ni säger bygger på rena påhitt och känslor. Det är inget seriöst sätt att styra ett land och inget seriöst sätt att kritisera en politisk motståndare på. När det gäller kriminalpolitiken, som jag trodde att vi egentligen skulle tala om, är det jättebra om statsministern har tyckt så här länge. Men ni har haft sex år på er att genomföra det, varför har ni inte gjort det? (Applåder)

Anf. 85 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson framstår ofta som cool, men när han får möjlighet att ge sig på invandrarna kommer känslorna. Det är alltid så. Kan han ge sig på invandrarna blir det känslösamt.

Jimmie Åkesson ska nog inte underskatta hur mycket jag läser. Över 90 procent av asyl- och migrationspolitiken ska försvinna, och med detta framstår en fantastisk finansiering. Den är helt frikopplad från verklighet, från internationella konventioner och från vad som är möjligt att genomföra. På detta bygger ni ert budgetalternativ. Detta är saklig kritik. Jag har inte hört hur ni kommer runt det.

När det gäller värnkraften och Sverige har vi byggt om vårt försvar för att vara insatsberett och inte förrådsställt med ett år av återtagande för att kunna fungera. Vi ska vara insatsberett fram till 2019 för att kunna möta nya typer av hot. Varför? Jo, för att Försvarsberedningen i bred samverkan i riksdagen har sagt att hoten ser annorlunda ut. Vi tror inte att vi under den tid vi kan överblicka får ett ensidigt militärt angrepp som bara syftar till att ta och hålla svensk terräng. Det är inte jag som säger detta utan Försvarsberedningen, och för detta har vi utformat vårt svenska försvar.

Anf. 86 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Försvaret är en kossa som man kan mjölka på pengar när man behöver dem för att sänka krogmomsen eller annat. Kortsiktigt behöver man inte ta ansvar för det, utan ansvaret ligger på dem som styr landet om 20–30 år när det finns en reell hotbild. Det är då problemen kommer, inte i dag. Därför är det lätt att komma undan med att man struntar i att prioritera vår försvarsförmåga. Jag tycker att det är ansvarslöst. Därför vill jag lägga mer resurser på försvaret, vilket Fredrik Reinfeldt mycket riktigt påpekade alldeles nyss.

Återigen: Vad gäller besparingarna i invandringspolitiken presenterar Fredrik Reinfeldt inget alternativ. Fredrik Reinfeldt talar inte om vad alternativet är. Fredrik Reinfeldt bemöter inte sakligt utan säger svepande: Ni har fel. Detta är omöjligt att genomföra.

På vilket sätt är det omöjligt att genomföra? Det hänvisas till internationella konventioner. Vad är det för internationella konventioner som Sverige ensidigt har skrivit på? Andra länder kan föra en ansvarsfull invandringspolitik, varför kan inte Sverige? Om det finns internationella avtal som gör att vi ensidigt inte kan föra en ansvarsfull politik måste dessa avtal omförhandlas. Det säger sig självt. (Applåder)

Anf. 87 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson talar ofta om invandring, väldigt ofta faktiskt. Man skulle kunna gå så långt som att säga att Jimmie Åkesson tar varje tillfälle han får att tala om invandring, förutom ett. Det är när det handlar om människor, när generaliseringar ersätts av en människa och siffrorna får namn.

I Bengtsfors demonstrerade nyligen hundratals personer mot att familjen Ceman ska utvisas till Kosovo efter åtta år på orten. Pappan i familjen jobbade som polis under det serbiska styret och är därför rädd att familjen ska bli förföljd om den tvingas återvända. Sonen Nermin spelar fotboll i Bengtsfors IF och drömmer om att bli tandläkare här i Sverige.

I Halmstad bor den 78-åriga änkan Vahide Selimi. Hon har sina tre barn här i Sverige, alla med svenskt medborgarskap. Nu hotas hon av utvisning. Inför detta hot svarar hon: Det är bättre att de dödar mig först.

I fredags träffade min kollega Maria Ferm en gömd familj i Karlsborgs kommun. Pojken i familjen är, enligt en läkare som hjälper dem, mycket djupt apatisk. Om familjen utvisas är det inte troligt att pojken får den sjukvård han behöver.

Detta är tre familjer vilkas öden är exempel på svensk flyktingpolitik som den ser ut. Det är familjer vilkas situation kommit oss alla till del. Om dessa har dock Jimmie Åkesson ingenting sagt.

Nu har du din chans. Vad har du att säga om svensk flyktingpolitik om du talar till alla upprörda människor i Bengtsfors, till Vahide Selimis svenska barn i Halmstad eller till dem som hjälper familjen med den sjuka sonen i Karlsborg?

Anf. 88 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har inte hört Gustav Fridolin i något sammanhang säga något om det faktum att regeringen flyttar pengar, som man kan hjälpa flyktingar med, från biståndsbudgeten till den budget som ska betala för bostäder, bidrag och annat till ytterligare invandrare. Jag vet inte om Gustav Fridolin tycker att det är bra eller dåligt. Det lägger jag mig inte i. Jag har inte hört Gustav Fridolin kritisera det.

Jag menar att kärnan i problemen med svensk flyktingpolitik är att vi prioriterar så fel. Runt om i världen är ungefär 40 miljoner människor på flykt, många i sina hemländer, andra i det omedelbara närområdet. Det är relativt få som tar sig till Sverige eller andra mer välmående länder i vår del av världen. De allra flesta flyktingarna finns kvar i sitt närområde.

Om man vill sätta en gloria på sitt huvud kan man göra som Gustav Fridolin och lyfta fram de enskilda ömmande exemplen och säga att det är förskräckligt. Det är självklart att det är förskräckligt. Det finns så många mänskliga tragedier i det som kallas flyktingpolitik. Vad gör Gustav Fridolin för att hjälpa de 40 miljoner människor som är på flykt runt om i världen? Det hjälper inte att stå i riksdagen och sätta en gloria på sitt huvud och ge ett exempel på någon som uppenbarligen genomlever en enorm tragedi. Det hjälper inte. Det som hjälper är att rikta resurserna till hjälp på plats i närområdena. Det skulle hjälpa många fler flyktingar än Gustav Fridolin någonsin kommer att hjälpa. Så är det, och det är det jag vill göra. (Applåder)

Anf. 89 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Det svar vi fick var att familjen Ceman aldrig borde ha kommit till Bengtsfors, att Vahide Selimi aldrig borde ha kommit till sina svenska barn i Halmstad och att familjen i Karlsborg aldrig borde

ha kommit dit där de kunde få vård.

I min hemkommun sköts en stor del av brandförsvaret av deltidsbrandmän. Bli aldrig en sådan, Jimmie Åkesson. Av det Jimmie Åkesson säger låter det som att man, om man ser en brand, möjligen ska spruta vatten på den, men om några försöker ta sig ut ur huset ska man säga åt dem att stanna kvar för att de ska få hjälp i trädgården där flammorna når dem.

Vi ska givetvis hjälpa dem som kommer till oss på samma sätt som vi hjälper till att bygga en trygg värld. Vi sitter här för att vi vill bygga ett samhälle på det sätt som vi tror är bäst. Jag tror att ett sådant samhälle är ett samhälle där vi är humanistiska också mot de människor som jag har nämnt.

Jimmie Åkesson tror på ett annat samhälle. Jag respekterar det, men för att den respekten ska växa hos fler tror jag att det vore bra om ni tog ansvar för vad politiken skulle leda till. Om ni säger att nio av tio av dem som kommer till Sverige inte ska få möjlighet att stanna här handlar det om sådana människor som dem jag har nämnt i dag. (Applåder)

Anf. 90 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Vi vill minska asyl- och anhöriginvandringen kraftigt. Det hänger ihop med att den svenska politiken är väldigt extrem om vi jämför med hur det ser ut i andra länder i vår del av världen. Gustav Fridolin tillhör det parti som står för den kanske mest extrema invandringspolitikerna i den här församlingen och som vill göra en redan extrem politik ännu mer extrem. Jag vill inte det. Jag vill tvärtom att vi ska föra en ansvarsfull politik.

Min utgångspunkt är att flyktingpolitiken ska fokusera på att hjälpa så många människor som möjligt. För Gustav Fridolin handlar det mer om att känna sig duktig och god och sätta en gloria på huvudet. Den glorian är på sned, Gustav Fridolin. Din politik hjälper inte särskilt många människor. Min politik hjälper många fler. (Applåder)

Anf. 91 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag ska ställa en fråga om Sverigedemokraternas kärlek till de svenska storbankerna. Ni är bland dem som vill sänka bolagsskatten. Det som genomförs har en bruttokostnad på 16 miljarder kronor. Det är en tydlig grupp av företag som är extremt stora vinnare på detta; det fanns en lista i Svenska Dagbladet nyligen. Det är de svenska storbankerna som SE-banken, Handelsbanken, Nordea och Swedbank. De rakar hem miljoner och miljarder till kassakistorna. De här bankerna gjorde förra året 60 miljarder kronor i vinst efter skatt. För Sverigedemokraterna är det en prioritet att de ska få mer pengar. Det är ännu viktigare än att till exempel ha fler undersköterskor i äldreomsorgen eller fler lärare i skolan – sådant som vi tycker är viktigt.

Jag vill ha en förklaring till varför det är så viktigt för Jimmie Åkesson att se till att storbankernas vinster ökar när de redan är så höga.

Anf. 92 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har i dag hört flera komiska replikskiften med Jonas Sjöstedt där han kopplar sådant som är bra eller dåligt till något som inte har med saken att göra men som kan låta bra för dem som röstar på Jonas Sjöstedt. Det är lite ohederlig retorik.

Jag tror inte att någon, i alla fall inte jag, tycker att det är en bra idé att sänka bolagsskatten för att i första hand gynna storbanks. Det är inte vad det handlar om. Det förstår också Jonas Sjöstedt.

Jonas Sjöstedt är väl medveten om att det behövs stimulanser för husfallen i tider av ekonomisk nedgång. Det behövs också stimulanser för näringslivet. Vi är medvetna om att svenskt näringsliv, inte minst svenska exportföretag, i dag är utsatta för ett ganska hårt tryck av flera skäl, bland annat för att andra länders köpkraft minskar. Då måste vi göra något. Alternativet är möjligtvis att man lämnar företagen i sticket så att de får gå i konkurs och staten kan överta all tillverkning, eller vad nu Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet vill. Vi som vill ta ansvar tycker att det kan vara en bra idé att stimulera.

Jag vet inte om Jonas Sjöstedt har missat att vi är ett av de partier som hårt driver att bankerna ska överta ansvaret för stabilitetsfonden. Det ska vara bankerna och inte de svenska skattebetalarna som ska stå för finansieringen. Man bör givetvis överföra en del av vinsten. Det kanske Jonas Sjöstedt har missat. Jag vet inte vad Jonas Sjöstedt tycker i den frågan; det är möjligt att han håller med mig.

Anf. 93 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Jimmie Åkesson för svaret. Jag tycker inte att det är något riktigt bra svar. Ni röstar ju för en politik som ökar bankernas vinster med miljarder. Om man ska hålla ihop en budget måste plus och minus gå ihop. Det innebär att det blir mindre pengar någon annanstans. Ni framställer er gärna som ett parti som värnar pensionärer och vill ha mer pengar till äldreomsorgen. Ni vill ha en bättre skola och så vidare, men när det gäller att fördela de stora summorna väljer ni SE-banken, Handelsbanken, Swedbank och Nordea. Jag menar att det är en form av hyckleri.

På vilket sätt stimulerar det ekonomin att de får lite större vinst? Det skulle jag vilja få förklarat. Hur blir det fler jobb? Hur många jobb räknar Jimmie Åkesson med att de här miljarderna kommer att skapa i

Sverige eftersom ni tycker att det är så viktigt att ge dessa miljarder just till bankerna?

Anf. 94 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det är en märklig retorik. Ska man rösta emot allt som gynnar en bank bara för att det gynnar en bank även om det är bra på en massa andra sätt? Om det gynnar en bank ska man inte få rösta för det. Det är ju en väldigt märklig ingång i politiken, men det är precis det som Jonas Sjöstedt säger. Man får gärna tycka så, men jag tycker inte så. För mig är det inte så intressant om något som jag tycker är bra i allmänhet också gynnar en bank. Jag röstar för det ändå.

Anf. 95 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Kära ledamöter! Åhörare! Det ingår i jobbet som partiledare att ta emot en del kritik. Det känner mina kolleger också till. Det fungerar på det sättet. Ibland kan den vara välförtjänt, ibland kan man tycka att den är mindre välförtjänt. Ibland händer det att man får kritik som man helt enkelt inte begriper hur den hänger ihop.

I somras lanserade vi i Vänsterpartiet en modell för att skapa en välfärd fri från privata vinster. Vi ville konkretisera och utveckla hur vi ska få alla skattepengar att gå dit de ska. Vi ville visa dem som sade att det inte är möjligt att det är fullt möjligt att göra. Det sker i våra grannländer.

Det blir en hel del debatt om våra förslag. Jag tycker att det är ett bra och ett viktigt konkret samtal, och vi välkomnar att det fortsätter. I går såg vi till exempel att Landsorganisationen lade fram ett förslag som liknar vårt, där syftet är att ta bort vinstslöseriet ur välfärden. Det finns också svagheter i LO:s förslag, till exempel att man öppnar ett kryphål för kommunerna. Men i huvudsak är det positivt.

Vi fick förstås en hel del kritik när vi lade fram vårt förslag. Det var helt väntat. Det finns nämligen många som tjänar bra på att tingens ordning fortsätter. Det finns stora vinster att göra här, och det görs också stora vinster. Det är uppenbart att det är de som har ett egenintresse i detta som är de mest aktiva i denna debatt.

Men det var också här som det obegripliga argumentet dök upp, det argument som man först inte riktigt förstår hur det hänger ihop. Det är påståendet att det skulle vara bra för jämställdheten att ha privata vinster i välfärden. Det har faktiskt varit en bärande del i vissa personers, både politikers och företagares, argumentation att detta egentligen är en jämställdhetsreform. Kanske riktar man detta mot oss eftersom vi är ett feministiskt parti som tycker att jämställdheten är så viktig.

Detta resonemang går ut på att privatiseringarna och vinsthysterin i välfärden skulle öppna dörrar för kvinnor att bli företagare och entreprenörer och att konkurrensen på marknaden på sikt skulle göra att de får bättre arbetsvillkor och får bättre betalt. Dessa påståenden återkommer ofta. Problemet är att det inte finns några belägg för dessa påståenden om att det är bättre arbetsvillkor och bättre betalt på den privata sidan.

Vi tror att det är precis tvärtom, och vi menar att man ska ta bort vinsterna just därför att vi värnar jämställdheten. Jag ska också helt tydligt säga att min avsikt inte är att raljera över kvinnligt företagande. Det är viktigt att jämställdheten ökar på många områden. Vi behöver fler kvinnor med makt i svenska företag. Det finns ett glastak som ligger ovanligt lågt i delar av näringslivet, och det måste ändras. Men som feminist och som skattebetalare vill jag att varje krona ska användas så effektivt som möjligt. Jag vill att varje krona ska komma till

nytta och faktiskt stärka jämställdheten. Där är en väl fungerande välfärd en av de absolut viktigaste jämställdhetsfrågorna.

Fru talman! 80 procent av dem som arbetar i välfärden är kvinnor. Tillsammans är de fler än 900 000. De bär upp den svenska välfärden med sitt arbete. Oavsett hur mycket man privatiserar kommer de att vara oändligt många fler än de kvinnliga direktörerna i välfärdsföretagen. Dessa kvinnor har ofta för låga löner, för liten rätt till utbildning och för liten rätt till heltid. Många har det tufft på arbetsmarknaden. Där behöver det göras stora insatser för att de ska få en bättre arbetsmiljö, bättre betalt och bättre möjligheter att göra ett bra arbete.

Under den gångna hösten har vi haft en kampanj som heter Prata om jobbet. Vi har varit ute och bett människor berätta om hur de har det på sina arbetsplatser. Många av dem som hör av sig jobbar just i välfärdssektorn. De vittnar om hur tung arbetssituationen är.

En kvinna som kom upp till mitt kontor arbetar för det stora privata välfärdsföretaget Carema. Hon berättade hur de som var kritiska till missförhållanden frystes ut på arbetsplatsen. Hon berättade att personalen var rädd att säga ifrån därför att man då inte fick någon förlängning av den tillfälliga anställningen. Hon berättade om hur vinsttänkandet genomsytrade verksamheten och ställdes före behov och kvalitet.

Det är tydligt att de privata vinsterna i välfärden sker på både brukarnas och personalens bekostnad. De privata äldreboendena med vinstintresse har i genomsnitt 10 procent lägre bemanning. Det är från en utgångspunkt som redan är för låg på många av de kommunala äldreboendena. I skolan är det ännu tydligare. Lärartätheten är 17 procent lägre i fristående gymnasieskolor än i kommunala. Vad betyder detta i

praktiken? Jo, det betyder att det är undersköterskan och läraren som får mindre tid för sitt arbete, som får mindre tid att sätta sig ned med den som egentligen behöver det och som får springa snabbare genom korridorerna. Det är dessa kvinnor som betalar privatiseringens pris. För oss är det helt enkelt så att deras arbetsmiljö och deras rätt till bra arbetsvillkor är viktigare än att några kvinnor kan bli direktörer i privatiserade välfärdsföretag därför att de gör jobbet och därför att de är den stora majoriteten. Det är dessa kvinnor som vi värnar.

Naturligtvis löser man inte alla problem genom att ta bort det privata vinstintresset. Jag inbillar mig inte att det är så enkelt. Ibland kan debatten förenklas alltför mycket. Det har funnits stress och dålig arbetsmiljö inom stora delar av välfärdssektorn under mycket lång tid. Men att gömma privatiseringar och vinstkaruseller bakom att det skulle vara bra för jämställdheten håller helt enkelt inte. Det har verkligheten visat. Lösningen är i stället utbildning, att vara tillräckligt många, att ha rätt att arbeta heltid och att ha en demokratisk organisation där man har både inflytande och ansvar.

Fru talman! Alla som arbetar ska ha möjlighet att försörja sig på sitt arbete. Det kan låta som en självklarhet, men så är det faktiskt inte i dag. Mer än en miljon människor arbetade deltid under andra kvartalet 2012. Av dem var 70 procent kvinnor. Det är kvinnorna som arbetar deltid. Orsakerna varierar. En del vill arbeta deltid. Men väldigt många – var tredje – säger att de skulle vilja arbeta mer.

För den som jobbar deltid är det ofta mycket svårt att klara försörjningen för sig själv och för sina barn. Man blir helt enkelt beroende av någon annan. Man kan inte försörja sig själv. Det är framför allt i de kvinnodominerade yrkena som det ofrivilliga deltidsarbetet breder ut sig. Inom vård, omsorg och delar av den privata tjänstesektorn är del-

tider det enda som man kan få på många ställen. Det är också otrygga anställningar, framför allt timvikariat och behovsanställningar. Detta är en av de viktigaste förklaringarna till inkomstklyftan mellan kvinnor och män. De otrygga anställningarna är särskilt vanliga hos de privata arbetsgivarna, hos dem som har ett vinstintresse.

Dessa kvinnor som arbetar deltid betalar inte bara genom lägre inkomst. Deltidsarbetet ger sämre utvecklingsmöjligheter, sämre löneutveckling och lägre ersättningar från socialförsäkringar, a-kassa och så småningom pensionssystem. Det är kvinnorna som drabbas av det ofrivilliga deltidsarbetet. I de branscher där män dominerar ser det inte ut så här. Man kan jämföra olika delar av till exempel handeln. Där har det varit möjligt att organisera det på ett annat sätt. Man kan fråga sig varför det ofta är möjligt när det är männen som arbetar.

Men det är ingen naturlag som säger att det måste vara så här, att kvinnors arbete värderas lägre och att deras rätt till heltid inte tas på allvar. Det handlar om makt, och det handlar om maktförhållanden mellan män och kvinnor. Kvinnors frihet och oberoende har växt under årtionden av tröget arbete. Men det är dags att arbetsmarknaden också anpassar sig till det.

Rätten till heltid bör stärkas genom ändringar i lagen om anställningsskydd. Deltidsanställning ska ingå som ett alternativ om man vill det, men heltid ska vara norm. Det skulle ha verklig effekt på jämställdheten. Det gynnas inte av utvecklingen i den privatiserade tjänstesektorn och i den privatiserade vårdsektorn.

Fru talman! Det som jag talar om ligger väl i linje med det som de som arbetar i välfärden själva beskriver. Kommunal går in i den kommande avtalsrörelsen med krav på ökad jämställdhet och tryggare anställ-

ningar. Man lägger särskild vikt vid att förbättra för de visstidsanställda. Det finns mycket att göra, men det kräver att man vill göra det. Jag tycker att regeringens ambitionsnivå har sjunkit. Man talar om jämställdheten ungefär som man talar om klimatet, nämligen att det är någonting som händer och som vi inte kan göra särskilt mycket åt. Men vill man göra det kan man göra det. I den utvecklingen är den privatiserade välfärden ett hinder och inte en tillgång. (Applåder)

Anf. 96 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedt talade länge om välfärden. Göran Hägglund kommer att återkomma till en del av detta.

Jag vill instämma i att deltidarbete är någonting som huvudsakligen kvinnor genomför i Sverige. Det är en av våra största arbetskraftsreserver.

Tyvärr tycker jag att Vänsterledaren ofta delar in sin värld i det som är privat och det som är offentligt. Det privata är dåligt, och det offentliga är bra, och utifrån det ska man också bedöma deltidarbete. Jag tror inte att det är riktigt så enkelt. Jag tror att omsorgstrycket på kvinnor också är en förklaringsfaktor som leder till att många kvinnor, oavsett om de jobbar offentligt eller privat, hamnar i deltidarbete. Då vill det till att man säkrar kärnan i välfärden, bra kvalitet i förskolan och bra skola för barnen. Också RUT-avdrag, som Vänsterpartiet bekämpar, hjälper många människor att lätta på omsorgstrycket. Det vill till att förslagen man är med om eller bekämpar också understöder det man vill åstadkomma rent politiskt.

Låt mig också säga att vi har utformat jobbskatteavdragen just för att öka drivkraften framför allt för deltidarbetande, som alltså har sett en kraftig förstärkning av vad som kommer i plånboken av eget arbete.

Det har gjort det mer möjligt bland annat för ensamstående kvinnor att klara försörjningen, vilket vi också uppfattar är en svår utmaning för många.

Tillbaka till min fråga, som jag ställde också till Miljöpartiet: Jag hörde att Jonas Sjöstedt i replikväxlingen med Socialdemokraterna önskade både en ny regering och en ny statsminister. Kan Jonas Sjöstedt då svara på frågorna: Vilken regering? Vem ska vara statsminister?

Kan Jonas Sjöstedt sedan också svara på hur han ser på de fem punkter som Stefan Löfven har lovat blir regeringspolitik om makten ges 2014 och som jag här håller upp på ett papper? Är ni redan överens? Ställer också Vänsterpartiet upp på den fördubblade arbetsgivaravgiften för unga, den fördubblade restaurangmomsen, borttagandet av lagen om valfrihet, avskaffandet av läx-RUT och höjningen av skatten för inkomster över 60 000? Är ni redan klara med detta?

Anf. 97 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Statsministern får ursäkta: Jag har mycket hellre Stefan Löfven som statsminister än Fredrik Reinfeldt. Det är bara så. Jag vill ha en statsminister som tar jobben på allvar. Jag vill ha en regering där idéerna inte är slut. Jag vill byta statsminister. Jag vill ha en rödgrön regering i Sverige, och jag tycker att de flesta av förslagen låter bra. Jag genomför gärna dem. (Applåder)

Det finns en viktig skillnad här. Det är lätt att vara enig när det är slut på idéer, och det är någonstans där alliansregeringen är. Då är det lätt att säga: Vi är överens. Det kommer nämligen ingenting nytt, och då är det inte så mycket att bråka om. Det finns också en viktig skillnad här. Det är att ni är fyra partier, men du vet ju att det är ni i Moderaterna som bestämmer. Det vet väljarna också. Vem man än röstar på av de

fyra allianspartierna är det ni i Moderaterna som i praktiken bestämmer vad som får och inte får göras. Ofta recenserar ni det helt öppet när de andra partierna kommer med förslag.

Det är till och med så att era röster är avgörande för att två av dessa partier ska komma in i riksdagen. Det är inte bara så att ni i praktiken bestämmer, utan det är i praktiken era väljare som avgör vilka partier som kommer in i riksdagen, eftersom de har svårt att göra det av egen kraft. För mig är det inget riktigt föredöme när det gäller samarbeten mellan partier. Jag vill att det ska spela roll att man röstar just på mitt parti. Sedan förhandlar jag gärna, och jag kompromissar gärna. Om heltiden: Vi genomför rätt till heltid i flera kommuner. Individualiserad föräldraförsäkring är en nyckel för att bryta dessa strukturer.

Anf. 98 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Varje gång vi har förhandlat har jag noterat att alla allianspartier säger att de har fått genomslag för sin politik. Så tycker jag att förhandlingar ska genomföras.

Det unika vi har haft i svensk politik vid de senaste valen är att vi före valet har berättat vad vi vill göra om vi tillsammans får regeringsmakten. Jag vill understryka att Vänsterpartiet och även Miljöpartiet tidigare stod här och höll långa tal om allting som ska komma om ni får makt och inflytande, men det ni glömmer att berätta är att en stor del av detta ska skäras bort. Det är bara det att i er värld och enligt er syn på demokrati ska väljarna inte få reda på det. Vi ska tydligen få följa spännande nattliga förhandlingar.

Jonas Sjöstedt har just meddelat att en röst på Vänsterpartiet alltså är en röst på Stefan Löfven, men han kan inte lova att en röst på Vänsterpartiet är en röst på Vänsterpartiet i regeringen. Det har du nämligen

ingen aning om, Jonas Sjöstedt, och det har ni inte heller enats kring. Du har just sagt att du ställer upp på hela listan. Det är bara det att denna lista, som Stefan Löfven har satt upp, är Socialdemokraternas budgetförslag – ni tycker alltså inte detta. Ni har andra förslag, men du har redan sagt att du ställer dig bakom alla fem punkterna.

Nu kommer du snart att säga att du inte har sagt någonting, och det är det som är problemet: Vi har ingen aning.

Anf. 99 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Statsministern får ursäkta; det är lite svårt att läsa listan på det här avståndet.

Jag skulle vilja säga till Fredrik Reinfeldt: Underskatta inte väljarna! De vill ha verkliga alternativ att välja mellan. Jag tror inte att de vill ha en allians mellan tre partier där ett parti bestämmer allt – där man vet att det egentligen är så. De vill kunna lägga sin röst på Miljöpartiet, Vänsterpartiet eller Socialdemokraterna och veta att det faktiskt spelar roll. Sedan kommer vi precis som i Norge eller Danmark, Island, Göte-borg, Umeå eller Malmö att kunna komma överens och förhandla. Vi är nämligen beredda att kompromissa, och det vet väljarna också. De får dock möjlighet att påverka politiken genom sitt val, vilket de inte får genom Alliansen.

De får också, vilket är viktigast av allt, idéerna som kan ta Sverige ut ur massarbetslösheten, som tar klimatfrågan på allvar och som vill skapa ett jämlikare samhälle. Allt det saknar ni. (Applåder)

Anf. 100 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedt satte fingret på helt rätt öm punkt i sitt anförande, nämligen att Vänsterpartiet försöker kalla sig feminister

och samtidigt är emot de sektorer där kvinnor arbetar. Jag är feminist, och jag tycker att kvinnor ska ha samma möjlighet till löneutveckling, en god arbetsmiljö och karriär som män.

Vänsterpartiet kallar sig feminister, men de säger att en undersköterska inte ska få välja bort en dålig arbetsgivare eller själv bli vd för sitt eget företag. För mig är det helt obegripligt. Över 100 000 människor arbetar i dag inom privata vård- och omsorgsföretag. I enkäter visas det tydligt att anställda inom privata vård- och omsorgsföretag är mer nöjda med sin arbetssituation och sin lön, och de är mer nöjda med sin arbetsmiljö och arbetsbelastning. Dessutom är sjukfrånvaron 33 procent lägre bland dem som arbetar inom privata vårdföretag.

Under en feministisk täckmantel för Vänsterpartiet nu en politik som nekar kvinnor i välfärden möjligheter som är självklara för män i andra sektorer. Man säger ja till att män som driver läkemedelsföretag ska kunna gå med vinst trots att det är skattefinansierat, men man säger nej till att medicinera, som vårdpersonalen gör. Man säger ja till att den manliga förlagschefen ska få gå med vinst när förlaget gör läromedel, men man säger nej till den pedagogiska kvinnan i klassrummet. På samma sätt är det med kvinnliga RUT och manliga bygg-ROT.

Jag tycker att Vänsterpartiet har barrikaderat sig i dubbelmoralens högborg. Hur känns det, Jonas Sjöstedt, att försöka vara feminist men samtidigt neka kvinnor alla möjligheter till karriärutveckling, löneutveckling och en god arbetsmiljö? (Applåder)

Anf. 101 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Ja, Annie Lööf, jag tror inte att det är platt skatt, månggifte och avskaffad skolplikt som för fram kvinnornas position i Sverige – jag tror att det krävs helt andra saker. Jag ska berätta om några av de saker vi vill göra.

Vi vill tillföra sjukvården och skolan mer resurser så att man får bättre arbetsförhållanden. Vi vill att man ska ha rätt att arbeta heltid. Vi vill att alla som arbetar i äldreomsorgen ska ha rätt att få utbildning, med vikarier och betalning, för att kunna göra ett riktigt bra arbete. Vi vill att man ska ha kollektivavtal. Många som arbetar i privata företag i hemtjänsten har inte det och är utlämnade till mycket svåra arbetsförhållanden. Vi vill att man ska höja kvinnors löner, och i flera kommuner där vi styr gör vi faktiskt det, precis som vi till exempel genomför rätt till heltid.

Detta är politik i verkligheten. Det är sådant som faktiskt förändrar någonting, långt ifrån det retoriska snömoset om att det är ett fåtal kvinnliga direktörer som har betydelse för jämställdheten. Merparten av kvinnorna gör jobbet på golvet, och det handlar om deras verklighet och deras arbetsvillkor. Det är dem vi väljer att försvara. (Applåder)

Anf. 102 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag märker att denna fråga tydligt stressar Vänsterpartiet – att försöka kalla sig feminist men å andra sidan göra allting som nekar kvinnor möjlighet till såväl karriärutveckling och möjlighet att välja mellan fler arbetsgivare som en god arbetsmiljö.

Hälften av alla kvinnor jobbar inom offentlig sektor. Det finns mycket kvar inom såväl ideell och offentlig som privat omsorg och vård att göra mycket bättre. Det jag riktar in mig på här är dock varför Vänsterpartiet tycker att det är okej att sätta in ett fönster och göra avdrag för det men fel att putsa samma fönster. Varför är det okej att tjäna pengar på skattefinansierade läkemedel men inte att medicinera? På punkt efter punkt skiljer sig Vänsterpartiet beroende på om det är mansdominerade branscher eller kvinnodominerade branscher. Jag tycker att det är dubbelmoral och hyckleri.

Jonas Sjöstedt! Varför nekar ni kvinnor samma utveckling som män har i mansdominerade branscher?

Anf. 103 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Annie Lööf ägnar sig åt det som är skenbar logik, kan man säga. Varför kan man göra vinst när man bygger en skola men inte när man driver en skola? Varför kan man göra vinst när man bygger en riksdag men inte när man driver en riksdag? Det kan man också fråga sig.

Det handlar naturligtvis om helt olika slags verksamheter. Det handlar om olika logiker. Det handlar om att varje skattekrona ska användas där den är avsedd därför att tiden är en viktig faktor. Omsorgen går inte alltid att mäta i pengar, och vinstmotivet driver fel. Det gör att man drar ned på bemanning och får fler otrygga anställningar. Det ser vi i praktiken.

Den här regeringen har, Annie Lööf, väldigt lite att lära Vänsterpartiet om jämställdhet. Effekten av er ekonomiska politik är att inkomstklyftan mellan kvinnor och män har ökat med 40 procent – 40 procent på sex år! Vi går bakåt när det gäller jämställdheten under er ledning. Så fungerar er ekonomiska politik. Detsamma gäller till exempel för värvningsfrekvensen mellan kvinnor och män, där skillnaden blir större. Du är med i en regering som faktiskt ökar ojämlikheten mellan könen. Jag vill vara med i en regering som gör precis tvärtom. (Applåder)

Anf. 104 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Vi har inom vårdens och omsorgens område, Jonas Sjöstedt, en väldigt positiv utveckling. Vi kan se att vi har nöjdare patienter och nöjdare brukare inom äldreomsorgen. Vi har fler läkare än någonsin. Vi satsar mer pengar än vad Sverige har gjort historiskt. Vi

mäter upp en allt bättre kvalitet, och vi har en allt bättre tillgänglighet. Vårdcentralerna är fler och ligger allt tätare. Arbetade timmar är fler, antalet anställda är större och så vidare. Det finns ändå brister som vi bör ta itu med – jag kommer att prata mer om det senare.

Jonas Sjöstedt ger sig på det som inte är problemet, nämligen vilka som är utförarna. Det tycker jag är signifikativt. Jag tycker att diskussionen borde handla om hur vi åstadkommer en ännu bättre äldreomsorg där den palliativa vården för en döende, en person som vi inte längre kan behandla med hopp om bättring, ska fungera på bästa möjliga sätt. Jag tror faktiskt inte att det spelar någon stor roll om det är privat eller offentligt utförd vård, utan det handlar om kvaliteten.

Ändå ägnar Jonas Sjöstedt närmast all tid och all kraft åt att bekämpa verksamheter som drivs av andra än kommuner och landsting. Jag tycker att det är ett ganska stort bekymmer.

Jag skulle vilja ha Jonas Sjöstedts och Vänsterpartiets stöd i arbetet med kvalitetsparametrarna, för det är det som det handlar om. När människor får välja själva tilltror jag människor förmågan att göra det. När den äldre damen väljer en privat utförare framför den kommunala hemtjänsten betror jag henne möjligheten att göra det. Däri ligger den stora skillnaden. Grunden för Jonas Sjöstedts intresse för det här är snarare ideologiskt än kvalitetsmässigt motiverad.

Anf. 105 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att Göran Hägglund säger någonting viktigt i början av sitt anförande. Det finns väldigt mycket bra sjukvård i Sverige. Det finns väldigt mycket bra äldreomsorg. Ibland glömmer vi i debatten att det normala är att det är bra och att man gör ett väldigt bra jobb och är stolt över sitt arbete. Det tycker jag är viktigt att komma ihåg.

Men det finns mycket som vi kan göra någonting åt. När jag kommer in på ett äldreboende är det vissa saker som man alltid möter: Vi skulle behöva vara några till; vi är för få. Vårdtyngden har ökat, men vi är färre som arbetar. Vi skulle vilja arbeta heltid. Vi skulle vilja ha rätt till utbildning.

Det är precis det som är vår politik. Vi tror att det är bra för personalen, och vi tror att det är bra för de äldre också. Det är precis det ni inte gör. Det är det som är skillnaden.

Vi kan se hur privatiseringarna inte bara leder till lägre bemanning och fler otrygga anställningar. De drar också servicen mot storstädernas centrum och utarmar servicen både i förorter och på landsbygd. När marknaden styr så styr man dit där vinsten finns, inte där behoven är störst. Det märks allt tydligare runt om i Sverige. När det gäller skolan och förskolan, äldreomsorgen och sjukvården menar vi att det ska vara behoven som styr. Det ska inte spela så stor roll var du bor; du ska ha samma rätt. Det fixar inte marknaden, och det här håller på att tippa över i Sverige.

Göran Hägglund sade att man ska lägga mer fokus på omvårdnaden av de döende. Jag är helt överens om det, och jag är säker på att man på många privata äldreboenden gör ett alldeles utmärkt jobb. Den Caremasköterska som jag berättade om sade hon att för henne var det droppen när man sparade in på vak när människor var döende, för att göra större vinst. Jag säger inte att det är det normala hos de privata, men det hände där, och det hängde ihop med vinsttänkandet. Det leder fel när man tar hand om människor.

Sedan ska vi skilja två saker åt: Valfrihet är en sak – valmöjligheter tror jag kan vara bra – och vinst är något annat.

Anf. 106 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Valmöjligheter kan vara bra, men det förutsätter att det finns alternativ att välja mellan. Finns det bara till exempel kommunalt driven verksamhet är valmöjligheten för mig som äldre eller som patient synnerligen begränsad. Jag tror att det är viktigt att det finns en flora av verksamheter med tuffa kvalitetskrav, med en effektiv tillsyn och noggranna uppföljningar oavsett om verksamheten drivs privat eller offentligt.

Vi har sett att antalet småföretag under de senaste åren i vårdsektorn har ökat med 1 900. Det är jättemånga nya företag som kommit till. 60 procent av dessa drivs av kvinnor. När man pratar med människor som jobbar inom den här verksamheten och frågar vad som är skillnaden nu när de jobbar där i stället för i kommuner eller landsting är det vanligaste svaret: Korta beslutsvägar, jag har ett större inflytande över hur vi lägger upp arbetet. Däri tror jag att det finns mycket näring att hämta för den offentliga verksamheten, och det behövs säkert kunskapsöverföring åt det hållet också. Men det förutsätter mångfald, Jonas Sjöstedt.

Anf. 107 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! I den stora undersökning som Kommunal nyligen presenterade säger de flesta medlemmar att de hellre jobbar åt en offentlig arbetsgivare. De har ändå en betydande erfarenhet av det vi talar om. Det vi ser i dag är en utveckling mot att de stora kapitalstarka riskkapitalbolagen dominerar alltmer och slår ut den idéburna verksamheten. Jag var hos Stadsmissionen i Linköping till exempel, och de sade: Vi kan inte bedriva äldreomsorg i konkurrens med Carema och Attendo. Vi kan inte ha en rimlig kvalitet med tanke på hur de betar sig och hur buden läggs. Det är där vi är i dag.

Jag tycker att vi ska vara självkritiska till hur det offentliga har skötts. Men jag tror att man måste ha en demokratisk organisation, man måste kunna ha olika inriktningar på verksamheten och inflytande för personalen. Ingenting av detta erbjuds av riskkapitalbolagen. Det är fullt möjligt att kombinera valmöjligheter, utveckling och inspiration med att inte låta verksamheter dräneras på resurser som är till för barnen och de äldre. (Applåder)

Anf. 108 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Som kristdemokrat vill jag gärna använda de tillfällen som bjuds till att diskutera frågor som kanske mer sällan befinner sig i politikens fokus och passa på att föra in resonemang som inte alltid fångas upp i ekonomiska kalkyler eller i bnp-kurvor. En sådan fråga kunde vi se en del reportage om i förra veckan. Många av oss tv-tittare och tidningsläsare kunde se nyheter som på ett drastiskt sätt belyste situationen för många av våra barn och ungdomar.

Vi fick lära oss bland annat att förskrivningen av sömnmedel till barn har ökat med inte mindre än 227 procent på sex år. Även användning av läkemedel mot ångest och oro har ökat. Nästan 50 000 barn behandlades förra året med sömnmedel, antidepressiva läkemedel eller neuroleptika. Där det är mest ändamålsenligt för alla barn att behandlas med läkemedel ska det självklart göras. Men finns det inte ett skäl för vuxenvärlden, för oss, att fundera över de bakomliggande orsakerna? Vad är det som gör att så många barn och ungdomar i så stor utsträckning behöver medicineras för att klara av vardagen?

I ett inslag kunde vi höra neurologen Lena Leissner. Hon sade så här: Det signalerar att det är någonting som våra barn och ungdomar inte klarar av med vårt samhälle i dag. Och det är vårt ansvar som vuxna att ta reda på vad det är, att gå till botten med detta och åtgärda de bakomliggande problemen i stället för att skriva ut ett recept.

I en artikel i Svenska Dagbladet bekräftar psykiatern Anna Lundh också att förändringar i vårt sätt att leva spelar roll för barnens ökande psykiska besvär. Hon säger: ”Vi måste fråga oss om vi ska ha ett samhälle där 10 procent av barnen kvalar in under diagnosen adhd eller om det också har att göra med hur vi organiserar vårt samhälle.” Någon har ställt frågan så här: Varför mår inte våra barn så bra som de faktiskt har det?

Ingen tycks i dag sitta inne med hela och fulla sanningen om hur vi kommer till rätta med den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar, men det är förstås inte ett skäl att blunda för problemen. Är de här frågorna viktiga? Har de med politiken att göra? Ja, mitt svar på båda frågorna är förstås: Självklart, det här har med politik att göra. Även de frågor som inte har de lätta svaren bifogade behöver förstås diskuteras, för vad kan vara viktigare än att bygga ett samhälle som ger våra barn och ungdomar framtidstro, en vilja att gå vidare och glädje i livet?

Hur åstadkoms tid för att bygga de livsviktiga relationerna mellan föräldrar och barn, mellan människor i stort? Hur skapas utrymme för vila och återhämtning i en tillvaro där aktiviteter pågår och pockar på ungdomarnas uppmärksamhet 24 timmar om dygnet, 7 dagar i veckan, 365 dagar om året?

Herr ålderspresident! Vi måste i all vår strävan att åstadkomma det goda samhället säkerställa goda uppväxtvillkor för våra barn och unga. Mycket i politiken handlar om ekonomi, och det ska inte råda någon som helst tvekan om att jag och Kristdemokraterna ser betydelsen av tillväxt, entreprenörskap och jobb och att vi driver på för en positiv ekonomisk utveckling med alla de medel vi har. Men alla de frågor som vi hanterar är inte ekonomiskt betingade. Ibland är kanske inte

svaren mer politik utan mindre politik. Ibland behöver politiken ta ett steg tillbaka för att göra det möjligt för människor och familjer att finna lösningar utifrån just sina egna behov och önskemål. Och just när det gäller uppväxtvillkoren för våra barn och unga är inte lösningen enbart högre tillväxt eller jämnare fördelning. Det handlar om många andra saker, om hur vi utformar familjepolitiken, om att uppvärdera familjerna och föräldraskapet, om vuxnas ansvar för sina barn, om relationer och, för att ta till riktigt stora ord, om samhällsgemenskap. Herr ålderspresident! Jag ska övergå till att tala om våra äldre.

På fredag sker årets första pensionsutbetalning. Inkomstpensionärerna kan glädja sig åt en ökning av pensionerna med 4,1 procent. Och vad betyder det? Ja, i genomsnitt innebär det 468 kronor mer per månad i plånboken. Det är den högsta reala pensionsökningen någonsin.

Därutöver kommer den fjärde av skattesänkningar för pensionärerna. Totalt har då skatterna för pensionärerna sänkts med 14 miljarder kronor. För garantipensionärerna motsvarar skattesänkningen en extra pensionsutbetalning per år. Jag tar det igen: För en garantipensionär motsvarar skattesänkningen en extra pensionsutbetalning per år. För ogifta pensionärer höjs också bostadstillägget med 170 kronor per månad. 2013 blir ett bra år för landets pensionärer.

Herr ålderspresident! Varje årskull som har gått i pension under de senaste tio åren har kunnat räkna med att den genomsnittliga livslängden blir 30–40 dagar längre än för föregående årskull. Vi lever längre för varje år som går och varje årskull. Det är förstås en fantastisk utveckling. Allt fler friska och aktiva år läggs ovanpå den yrkesverkamma tiden. Allt fler väljer också att arbeta vidare längre, och det är förstås väldigt positivt. Det är bra för den egna ekonomin, det är bra för utbudet av arbetande personer och bra för livskvaliteten för den

som vill jobba vidare. Men förr eller senare är det ändå så, hur obehagligt det än kan låta för alla i kammaren, att sjukdomar kommer i kapp oss.

Vi vet hur den demografiska situationen ser ut, och den ställer oss inför väldigt stora utmaningar. Alla har vi tagit del av larmrapporter och skandaler i äldreomsorgen som upprört oss. Det har varit i kommunal regi och i privat regi, och var det än förekommer ska det förstås bekämpas. I alla de sammanhang där vården och omsorgen fungerar så väl som den faktiskt gör på många håll blir knappast rapporteringen över huvud taget kommen till stånd.

Herr ålderspresident! Regeringen bedriver tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting ett arbete för att förbättra vården, inte minst för de mest sjuka äldre. Regeringen satsar 4 miljarder kronor under en fyraårsperiod på att driva på utvecklingen, och det finns naturligtvis påtagliga skäl att fortsätta det arbetet. Det finns brister. Men vi börjar också som ett resultat av detta arbete att kunna avläsa en del framgångar.

Viktiga steg har tagits för att åstadkomma en bättre och mer värdig vård och omsorg. Stora resurser satsas, inte i första hand som generella bidrag utan riktade bidrag som är prestationsbaserade. Det behövs förändrade synsätt och arbetssätt för att åstadkomma resultat, och detta förändrade arbetssätt ger nu resultat.

Andelen äldre personer som har olämpliga läkemedel har minskat i alla Sveriges landsting. Vård i livets slutskede utvecklas. Det är inte längre bara på några få hospice eller särskilda palliativa enheter som människor får en god vård vid livets slut. Ytterst få människor är numera ensamma i dödsögonblicket.

Det arbetas intensivt för att förebygga att människor skadas och säkerställa att hälsan bibehålls. Varje månad genomförs nu 19 000 medicinska riskbedömningar för äldre på sjukhus, i hemtjänsten och i särskilda boenden. Genom att vård- och omsorgspersonalen arbetar med olika insatser för demenssjuka minskar behoven av läkemedel och tvångsåtgärder. Både personal och anhöriga vittnar om framsteg. Det är självklart bra för de människor som det handlar om men också bra för personalen. Vi kan se kraftiga ökningar när det gäller antalet demensutredningar, från 523 år 2011 till 6 643 förra året.

Det sker stora framsteg, men mycket jobb återstår. Vi vet, mot bakgrund av den demografiska situationen, att vi behöver ställa om, att vi bättre behöver möta de krav som kommer att ställas också i morgon, nästa år och om tio år. Detta arbete pågår, och jag kommer inte att ge mig, vi kommer inte att ge oss från alliansregeringens sida, förrän alla äldre i vårt land får en god omvårdnad. (Applåder)

Anf. 109 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag skulle vilja ställa en fråga om Alliansens hållning på det utrikespolitiska området.

De har varit många genom historien – Saddam Hussein i Irak, Idi Amin i Uganda, Augusto Pinochet i Chile – och till listan över diktatorer som har använt de blodigaste medel för att hålla sig kvar vid makten och hålla sitt folk i förtryck fogar vi nu ännu en, Syriens Bashar al-Asad.

Genom tv och twitter är vi många som de senaste månaderna har sett hans illdåd och den fruktansvärda situationen i Syrien. Det vilar en djup tragik i att världssamfundet än en gång misslyckats med att stoppa ett blodbad i vardande. Hela den internationella rättsordning

som vi byggt upp finns där just för att användas när sådant här sker. Ett stort antal länder kräver nu i ett brev att de verktyg som vi byggt upp används, att vi gör tydligt för Syriens diktator att han inte kommer att undkomma rättvisan utan ställas inför rätta i Internationella brottmålsdomstolen.

En enda EU-regering har valt att inte underteckna det brevet, och det är den svenska alliansregeringen. För mig är detta fullständigt obegripligt, och därför vill jag fråga Kristdemokraternas ledare: Varför vill Alliansen inte ställa Bashar al-Asad inför rätta i Internationella brottmålsdomstolen? Och om man vill det, varför valde man att inte underteckna det här brevet?

Anf. 110 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr ålderspresident! Det som pågår i Syrien är bland det allra mest vedervärdiga som vi kan se på den internationella arenan. Historiskt är det här också förfärliga illdåd där civilbefolkningen betalar det högsta priset. Det är en regim som uppenbarligen inte skyr några som helst medel när det gäller att klamra sig fast, trots att dess dagar är räknade, och betar sig på ett helt oacceptabelt sätt. Vi har sett de försök som FN har gjort att åstadkomma kraftinsatser från det internationella samfundet men där Ryssland och Kina tyvärr har blockerat de möjligheter som hade kunnat finnas.

Jag tycker för min del att det inte finns några skäl att lägga fingrarna emellan utan att vi ska ta varje möjlighet vi har och självklart väga av dem mot vad som är mest effektivt för att åstadkomma det enda självklara, nämligen att den blodbesudlade regimen i Syrien ska störtas och att Syrien ska bli ett demokratiskt land där människor får en möjlighet att leva i fred och frihet.

Anf. 111 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Sverige firade inrättandet av Internationella brottmålsdomstolen, som var ett stort steg framåt för freden och för den internationella rätten. I det här fallet handlar det om att sätta tryck på Syriens diktator al-Asad, och det handlar om att isolera honom och hans regim. Men det handlar också om att verka lugnande i ett Syrien som alltmer slits isär genom att klargöra att krigsförbrytare oavsett sida kommer att ställas inför rätta, och så handlar det om frågan om vilka principer som ska styra. Menar vi allvar med de vackra orden om de mänskliga rättigheterna och att de gäller alla överallt på jorden, eller är det någonting som regimer kan strunta i när de vill?

Ledare som beordrar blodbad mot civila ska ställas inför rätta och dömas hårt och obevekligt. Sverige ska inte darra på manschetten, utan i varje sådant läge ska vi stå upp för den internationella rättsordningen. Därför är jag, och jag menar det, uppriktigt förvånad över att Sverige som enda EU-land valt att inte underteckna brevet med det här kravet. Jag skulle vilja ha en förklaring till varför vi inte har gjort det.

Anf. 112 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr ålderspresident! Det är fantastiskt att det har kunnat åstadkommas en sådan här domstol, och jag tror att det här är en fantastisk möjlighet för det internationella samfundet att ställa människor inför rätta. Det kan också i bästa fall spela roll i avskräckande syfte så att folkmord eller annat inte kommer till stånd.

Jag har inte själv ställts inför den här frågan. Jag tycker att det är självklart att vi med de medel vi har ska verka för att diktatorn i Syrien ställs inför rätta och ställs till svars för de kränkningar av mänskliga fri- och rättigheter som han har gjort sig skyldig till.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

18/3 2013

Frihet i globaliseringens tid

Programkommitténs förslag till nytt partiprogram för folkpartiet

Innehåll

1 Inledning.....	3
1.1 Liberalismen.....	3
2 Människor i utveckling.....	5
2.1 Social rörlighet	5
2.2 Kunskap är makt.....	5
2.2.1 Lärande lek i förskolan	6
2.2.2 En skola för kunskap.....	6
2.2.3 Stärk lärarrollen	8
2.2.4 Det livslånga lärandet	8
2.2.5 Högre utbildning och forskning.....	8
2.3 Kultur och medier	9
2.4 Jämlika villkor.....	10
2.4.1 Jämställdhet	10
2.4.2 Likabehandling.....	11
3 Välförhållanden	13
3.1 Den fria ekonomin.....	13
3.1.1 Svensk ekonomi i globaliseringen	14
3.1.2 Ett skattesystem för tillväxt	14

3.1.3 Företagandet	15
3.1.4 Arbetsmarknaden	15
3.2 Rörlighet för en öppen värld	16
3.2.1 Försvara asylrätten.....	17
3.2.2 Integration i ett öppet samhälle	18
3.3 Trygghet och stöd	19
3.3.1 Ekonomisk trygghet	19
3.3.2 Folkhälsa och förebyggande hälsovård	20
3.3.3 Hälso- och sjukvård	20
3.3.4 Äldreomsorg	21
3.3.5 Valfrihet i vård och omsorg.....	22
3.3.6 Funktionsnedsättning.....	22
3.3.7 En bättre start för utsatta barn	23
4 Ett hållbart samhälle	24
4.1 Miljö och klimat	24
4.2 Energi.....	25
4.3 Naturvård	26
4.4 Jordbruk, skogsbruk och fiske.....	26
4.5 Transporter och infrastruktur.....	27
4.6 Bostäder	27
5 En demokratisk värld.....	29
5.1 Det civila samhället	29
5.2 Rättssamhället.....	29
5.2.1 Rättstrygghet.....	29
5.2.2 Rättssäkerhet och integritet	30
5.3 Det levande folkstyret.....	31
5.3.1 Ett starkt Europasamarbete	32
5.4 Globalt samarbete.....	32
5.4.1 Global utveckling.....	32
5.4.2 Säkerhets- och försvarspolitik	33
5.4.3 Stärk världens demokratikrafter	33
6 Liberalismen – en frihetsrörelse	35
6.1 Arbetet fortsätter	35
Bilaga	37

1 Inledning

1. Folkpartiet liberalerna är Sveriges liberala parti. Vårt uppdrag är att utifrån liberala idéer ta strid för varje människas frihet att forma sitt eget liv.
2. Under århundraden har liberaler identifierat, bekämpat och rivit hinder för människans frihet. Dessa insatser har lagt grunden till mycket av dagens samhälle, och arbetet fortsätter.
3. I globaliseringens tid, när människor knyts samman och nationsgränser blir mindre viktiga, skapas nya möjligheter men också nya utmaningar.
4. För att Sverige ska kunna ha fortsatt höga ambitioner för välfärden behövs socialliberala reformer för en mer dynamisk ekonomi, en mer dynamisk arbetsmarknad och ett mer gynnsamt klimat för entreprenörer och företagare.
5. För att alla ska ha jämlika förutsättningar att förbättra sin tillvaro behövs socialliberala reformer som skapar nya möjligheter för dem som har det svårast. Allra viktigast är en skola som genomsyras av kunskap och bildning, och som har höga ambitioner för alla.
6. För att alla människor ska känna trygghet när förändringarna går allt snabbare behövs en socialliberal politik för stabila välfärdssystem som ger stöd och ger individen nya livschanser.
7. För att övervinna miljöproblemen och hejda klimatförändringarna behövs en socialliberal miljöpolitik byggd på globalt samarbete, kunskap, ekonomiska styrmedel, nya idéer och ny teknik.
8. För att friheten inte ska bli ett privilegium för vissa behövs internationell solidaritet och stöd till demokratikrafterna i ofria länder. De demokratiska värdena måste försvaras också på hemmaplan, och varje tendens till rasism, ojämställdhet, inskränkthet och intolerans bekämpas.

1.1 Liberalismen

1. Den enskilda människan är liberalismens utgångspunkt. Målet är hennes frihet och livschanser.
2. Varje människa är unik och har förnuft, känsla, samvete och ansvar. Oavsett bakgrund, begåvning eller styrka måste alla människor få många möjligheter att utvecklas.
3. Vi har alla rätt till liv, frihet och sökande efter lycka. Samtidigt har vi ansvar för att dessa rättigheter tillkommer var och en. Liberal individualism är därför oförenlig med egoism. Respekten för att alla individer är jämlika i värde och värdighet innebär att varje människa har rätt till självbestämmande.
4. Liberalismen betraktar alla människor som jämlikar, men inte som lika. Alla ska ha jämlika möjligheter att göra sina egna livsval och utvecklas som självständiga individer. Skillnader som följer av människors fria val ska inte utjämnas av politiker. Liberal rättvisa handlar om lika förutsättningar, inte om lika resultat.
5. Det liberala samhället förblir oavslutat och i ständig förändring, eftersom varje människa måste få chansen att svara på frågan om vad som är viktigast.
6. Det socialliberala uppdraget är att förbättra varje individs livschanser genom att utjämna de förutsättningar som befinner sig bortom den enskildes kontroll. Friheten får inte bli ett privilegium för de resursstarka. Politiken ska prioritera att öka friheten för dem som har minst frihet.
7. Det liberala samhället förutsätter tankefrihet. Varje människa har rätt att fritt och öppet uttrycka sin åsikt, bilda opinion för den och försöka övertyga andra, uttrycka sig konstnärligt och söka ny kunskap. Varje människa har rätt att uttrycka sin religiösa tro och utöva sin religion i gemenskap, liksom frihet att inte tillhöra någon religion. Tryck- och yttrandefrihet, föreningsfrihet, mötes- och demonstrationsfrihet är nödvändiga delar av tankefriheten.

8. Det liberala samhället förutsätter politisk frihet. Den politiska makten ska vara begränsad och utövas genom folkstyre. Liberalismen sätter en tydlig gräns för den offentliga makten. De frågor som ska bli föremål för politiska beslut är de som hör till den gemensamma sfären i samhället. I ett samhälle där den politiska makten med oinskränkt beslutsrätt tar över människors privatliv finns ingen frihet.

9. Det liberala samhället förutsätter ekonomisk frihet. Äganderätten, rätten att köpa, sälja och ge bort egendom, rätten att starta företag och rätten att söka sig till ett visst yrke är nödvändiga för att den enskilda människan ska kunna forma sin tillvaro. Den fria marknadsekonomin är det mest framgångsrika ekonomiska system som finns för att skapa välstånd, men också det enda kända system som går att förena med individuell frihet. Alla marknadsekonomier är inte demokratier, men alla demokratier är marknadsekonomier.

10. Varje individ har rätt till kunskap och grundläggande ekonomisk och social trygghet. I en dynamisk ekonomi skapas den utveckling och välfärd som ökar människans möjligheter. I det liberala samhället får individen nya chanser, hela livet.

11. Liberal feminism handlar om kvinnors och mäns lika rätt till frihet, ansvar och makt. Det liberala uppdraget går ut på att frigöra individen från de begränsningar som bristande jämställdhet innebär, och bekämpa de attityder och föreställningar som ligger bakom.

12. I det liberala samhället råder respekt och tolerans för olika sätt att leva. Olika slags påtvingad konformism ska inte sätta tvångströja på individen.

13. I det liberala samhället är statens roll avgränsad till de gemensamma uppgifterna. Vaksamhet på hur den offentliga makten utövas, och en sund skepsis mot ökade offentliga maktanspråk, är självklart för liberaler.

14. Den enskildes värdighet och integritet får inte kränkas. Staten ska behandla alla människor med hänsyn och respekt och skydda den enskildes rätt så länge hon inte kränker andra människors rättigheter.

15. Alla har rätt att leva i ett samhälle präglad av rättstrygghet. Få saker drabbar den enskilda individen så hårt och bidrar så mycket till ojämlikhet som att rättsstaten inte fungerar.

16. Även den privata makten kan missbrukas. Marknadsekonomin kräver spelregler för att upprätthålla en sund konkurrens.

17. Det liberala samhället bärs upp av individer i gemenskap. Det måste alltid vara den enskilda människan som avgör vilka gemenskaper man vill tillhöra och känna delaktighet med. Tradition och kulturell bakgrund kan vara viktiga identitetsskapare men får aldrig bli en förevändning för att förneka en människa valmöjligheter eller begränsa hennes livschanser.

18. De liberala värderingarna är internationella och universella. Friheten känner inga nationsgränser och har varken kön, hudfärg eller religion. Friheten är fullt förverkligad först när den gäller alla människor på jorden och den sista diktatorn har fallit.

2 Människor i utveckling

1. Vi lever i en värld där människans möjligheter aldrig varit större. En värld som förändras snabbt och där förändringar ställer nya krav.

2. Sverige ska vara ett jämställt land där varje människa har chans att förbättra sin situation och den sociala rörligheten är hög. En människas bakgrund ska betyda mindre, och hennes förmåga, ambition och livsdrömmar ska betyda mer.

3. Kunskap är den viktigaste faktorn för att stärka varje människas livschanser. Utbildningssystemet ska ha höga förväntningar och prioritera kunskap, kreativitet och kritiskt tänkande. Bildningstraditionen ska hållas levande och kulturens frihet värnas.

2.1 Social rörlighet

1. Ingen människa ska vara fången i de villkor han eller hon föddes in i. En socialliberal huvuduppgift är att sträva efter jämlikhet i livschanser. Den sociala rörligheten ska underlättas.

2. Även i dagens Sverige lever människor i maktlöshet, men orsakerna varierar. Otillräcklig skolgång eller bristande integration är förklaringen för en del. För andra växer maktlösheten när det egna jobbet försvinner. Bristande tillgänglighet skapar ofrihet för den som lever med en funktionsnedsättning. Fördomar och könsrelaterat förtryck håller människor kvar i maktlöshet. Med uttrycket "det glömda Sverige" vill socialliberaler rikta ljuset på de människor som själva har svårt att göra sina röster hörda.

3. En dynamisk ekonomi, trygga uppväxtvillkor, en skola med höga kunskapsmål, en välfungerande arbetsmarknad och starka sociala trygghetssystem är några områden som är avgörande för att varje människa ska kunna utveckla sin potential. Att motverka fördomar, gruppträck och intolerans är centralt för att öka jämlikheten. Att öka friheten för de människor som just nu lever i "det glömda Sverige" är en oskiljaktig del av det socialliberala uppdraget.

2.2 Kunskap är makt

1. Kunskap är en enskild människas viktigaste redskap för att växa. Utbildning bryter barriärer och öppnar nya vägar.

2. Sverige ska vara en ledande kunskapsnation. En kunskapsnation byggs från grunden av många kunniga individer med höga ambitioner. Efter att kunskap under lång tid nedvärderats i svensk skola behövs stora och långsiktiga förändringar. Sverige ska ha ett utbildningsväsende i världsklass.

3. Sverige har en stark bildningstradition som måste hållas levande. Bildning och kunskap stärker den enskildes egenmakt och förmåga att orientera sig och fatta egna självständiga beslut. Därför värnar liberaler bildningstanken, främjar bildningsresor och stödjer den fria folkbildningen.

4. En likvärdig skola är en förutsättning för att alla elever ska få samma möjligheter. Det svenska skolsystemet ska bidra till att utjämna skillnader mellan elever genom att de som har störst behov ska få mest stöd.

5. Varje elev ska varje dag mötas av höga ambitioner och ges hjälp att nå högt uppsatta mål utifrån sina egna förutsättningar. Lusten att lära ska uppmuntras. Kunskap, kreativitet och kritiskt tänkande ska genomsyra skolan.

6. En framgångsrik skola förutsätter att läraryrket har hög status och ett tydligt pedagogiskt ledarskap. De mest lämpade ska attraheras av läraryrket och få goda förutsättningar för sitt arbete.

2.2.1 Lärande lek i förskolan

1. Förskolan ska ta tillvara barns naturliga lust att lära. Genom en blandning av lek och pedagogik utvecklas barn och lär sig om världen. En ambition ska vara att de flesta barnen kan läsandets grunder när de lämnar förskolan.

2. Förskolan har en avgörande roll för att lägga grunden för ett barns utveckling. Därför ska alla barn erbjudas plats i förskolan från ett års ålder. Om kommunen inte klarar detta åtagande ska familjen få ersättning för att kunna ordna barnomsorgen på egen hand. Den allmänna förskolan ska successivt byggas ut.

3. Förskolan är till för barnen. Alla barn, även barn till arbetslösa och föräldralediga, ska därför ha möjlighet att delta i förskolans heldagsverksamhet. Barn till utrikesfödda stimuleras i sin språkutveckling och klarar i större utsträckning grundskolan genom att delta i förskolan.

4. Förskolan ska ge en trygg och säker omsorg. Verksamheten ska ledas av legitimerade förskollärare. För att ge alla barn lika förutsättningar ska förskolan arbeta aktivt med genusfrågor.

5. Den öppna förskola ska mötas av pedagogiskt utbildad personal.

6. Barnomsorg ska erbjudas på obekväm arbetstid till de familjer som behöver det på grund av sitt arbete och sin familjesituation.

2.2.2 En skola för kunskap

1. Kunskap är skolans huvuduppgift. Varje människa har en naturlig lust att lära sig. Skolans uppgift är att stimulera och utveckla denna egenskap. Tydliga kunskapskrav, tidiga insatser så att ingen kommer efter, trygga klassrum och studiero är en förutsättning för lärande.

2. Skolans likvärdighet behöver förbättras. En skola med jämn och hög kvalitet är den absolut viktigaste faktorn för att skapa jämlika livschanser och öka den sociala rörligheten. Detta är särskilt betydelsefullt för elever som fått en svår start i livet eller kommer från hem utan studietradition.

3. Varje förälder har ett ansvar att utifrån sina förutsättningar stödja sitt barn. Varje elev har också ett eget ansvar för sina studier.

4. Utbildningssystemet ska inte vara värderingsfritt. Skolan ska aktivt verka för demokrati och mänskliga rättigheter. Genom hela utbildningssystemet behövs aktivt genusarbete för att flickor och pojkar ska möta likvärdiga förväntningar och få likvärdiga chanser.

5. Utvärdering behövs för att mäta kunskap och garantera stöd och hjälp i tid. Tidiga betyg och kontinuerliga kunskapsmätningar hjälper eleven själv, läraren och föräldrarna att få överblick över hur eleven utvecklas i sina studier.

6. Varje elev har rätt till likvärdiga förutsättningar, oavsett var eleven bor. Huvudmannaskapet för den offentliga grund- och gymnasieskolan ska därför vara statligt.

7. Kvaliteten och valfriheten ska värnas. Full etableringsfrihet ska råda för fristående skolor och förskolor som drivs av seriösa och långsiktiga ägare som uppfyller kvalitetskraven. Villkoren mellan offentliga och fristående skolor ska vara lika. Skolor som inte klarar kvalitetskraven ska stängas.

8. Skolan ska vara icke-konfessionell. Undervisningen och andra för eleverna gemensamma aktiviteter ska vara öppen för alla och fri från förkunnande, också i friskolor som drivs av huvudmän med religiös inriktning.

9. För att tillvarata barns lust att lära ska skolstarten ske vid sex års ålder. Den obligatoriska grundskolan ska vara tio år och indelad i tre stadier. Elevernas rätt till lärarledd undervisning ska stärkas genom ökat antal lektioner per läsår. Sommarskolor ska ordnas för elever som inte ännu nått kunskapsmålen eller är intresserade av fördjupning.

10. Skolan ska ge möjlighet till läxhjälp för elever. Fritidshemmen ska i ökad utsträckning stödja skolarbetet, till exempel genom läxhjälp.

11. Skolan ska erbjuda stimulans och utvecklingsmöjligheter också för elever som är högpresterande i något ämne. Möjlighet ska finnas för elever att gå före i undervisningen eller att läsa i elitklasser.

12. För att öka elevens valfrihet och motverka bostadssegregationens effekter ska rätten till skolskjuts eller annan transport till skolor utanför det egna bostadsområdet förstärkas.

13. Alla elever har rätt till stöd och utmaningar oavsett individuella förutsättningar. Specialpedagogiskt stöd och tillgång till speciallärare är av största betydelse. Mer insatser ska inriktas på de tidiga skolåren.

14. Skolan ska vara tillgänglig för barn och ungdomar med funktionsnedsättning, både fysiskt och metodmässigt. Skolgång i anpassad skolform ska vara en valmöjlighet för elever som använder teckenspråk eller behöver hörselanpassad studiemiljö. I särskolan ska barn och ungdomar med utvecklingstörning försäkras en trygg studiegång, byggd på specialistkunskap och utbildning utifrån egna förutsättningar.

15. I skolor i områden som präglas av låga skolresultat, låg utbildningsnivå och hög arbetslöshet är utmaningarna stora. Det behöver därför bli mer attraktivt för lärare att söka sig till sådana skolor, till exempel genom bättre löne- eller anställningsvillkor.

16. Den elev som är nyanländ till Sverige ska mötas av höga förväntningar och en undervisning som är anpassad till elevens förkunskaper. Alla skolor ska erbjuda introduktionsgrupper för nyanlända när tillräckligt många elever söker sig dit. Nyanlända som inte aktivt väljer skola ska erbjudas plats i den introduktionsgrupp som har de bästa resultaten.

17. Nyanlända barn ska tidigt få hjälp och tid att lära sig svenska. Elever med annat modersmål än svenska ska kunna utveckla och fördjupa sina kunskaper i modersmålet.

18. Språkkunskaper blir allt viktigare i en öppen värld. Redan från grundskolans årskurs ett bör eleverna börja läsa engelska. Antalet världsspråk som kan studeras i skolan behöver ökas. Gymnasieelevers möjlighet att studera utomlands ska öka genom att skolpengen följer med vid utlandsstudier i upp till ett år.

19. Avhoppen från gymnasieskolan måste minska. Ungdomar har olika mål, ambitioner och förhoppningar. Gymnasieskolan ska erbjuda högkvalitativ utbildning inom både teoretiska och yrkesinriktade områden, och alla ska oavsett studieval kunna läsa in högskolebehörighet. Yrkesutbildningarna ska ha nära anknytning till arbetsmarknaden och stärka elevens kontakter med arbetslivet. Läringsutbildningar ska vara ett naturligt alternativ för unga som vill lära sig ett yrke.

20. Elever som saknar gymnasiebehörighet ska ha möjlighet att läsa in enstaka och yrkesinriktade gymnasiekurser. Studietiden ska vara flexibel och anpassad till arbetsmarknaden. Efter avslutad kurs ska yrkeskunskapsbevis utdelas.

21. Gymnasieskolan ska avslutas med en yrkes- eller studentexamen. Utbildningar som leder till högskolebehörighet ska avslutas med examensprov.

2.2.3 Stärk lärarrollen

1. Lärarens roll är central för elevers framgång i skolan. Det som händer i klassrummet är avgörande för hur mycket en elev lär sig. Läraryrkets status ska höjas och lärarna avlastas administration så att de kan ägna sig åt undervisningen.

2. Det ska löna sig att vara en skicklig pedagog. För det behövs ökad lönespridning och bättre karriärmöjligheter så att duktiga lärare vill stanna och utvecklas i yrket. Lektorstjänster och andra särskilt kvalificerade tjänster ska finnas.

3. Läraryrkets ställning och kvalitet upprätthålls med hjälp av en lärarlegitimation. Lärarutbildningarna och lärarnas fortbildningsmöjligheter ska fortsatt stärkas. Fokus ska vara på ämneskunskaper och pedagogisk förmåga.

4. Det ska finnas flera vägar till lärarlegitimation. Personer med dokumenterad ämnes- eller yrkeskunskap ska kunna läsa in kompletterande pedagogisk utbildning. Personer med forskarutbildning ska kunna tillgodoräkna sig såväl ämneskompetens som undervisningserfarenhet.

5. I en välfungerande skola finns en tydlig ledare. Rektorsrollen ska fokusera på det pedagogiska ledarskapet på skolan.

2.2.4 Det livslånga lärandet

1. På en allt mer rörlig och krävande arbetsmarknad ställs krav på vidareutbildning och omskolning i en allt högre takt. Därför ska individen ha goda möjligheter att förnya sin kompetens under hela arbetslivet.
2. Den som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning ska ha rätt att när som helst komplettera sina kunskaper genom vuxenutbildning. Särskilt viktigt är det att arbetslösa ges goda förutsättningar att höja sin kompetens.
3. Individen måste ges större möjlighet att senare i livet välja ny inriktning, förnya sina kunskaper och likaså förbättra resultat på tidigare utbildningar även om man erhållit godkända betyg från dem. Detta åstadkoms genom en väl fungerande och flexibel vuxenutbildning samt en yrkeshögskola med hög kvalitet.
4. Anställda ska kunna gå ner i lön och arbetstid för att kompetensutveckla sig på deltid. Arbetsmarknadens parter ska genom skattelättnader uppmuntras att bygga upp öronmärkta medel för individens kompetensutveckling. Dessa medel ska kunna kombineras med studiemedel.
5. Individens avdragsgilla pensionssparande ska breddas till ett pensions- och kompetenssparande och gränsen för det avdragsgilla beloppet höjas. Ett särskilt avdrag för egeninitierad fortbildning ska införas.
6. Folkbildningen är en viktig aktör i arbetet med att höja kunskapsnivån i samhället. För att möta olika människors behov ska utbildningsmöjligheter som skapas av offentliga och privata aktörer kompletteras med goda villkor för den fria folkbildningen.

2.2.5 Högre utbildning och forskning

1. Högre utbildning och forskning bidrar till individens utveckling och kritiska tänkande, samtidigt som den bidrar till samhällelig och ekonomisk utveckling. Ytterst är både utbildning och forskning uttryck för människans kunskapssökande och längtan efter att förstå mer om sig själv och sin omvärld.
2. De akademiska lärosätenas oberoende ska värnas. Fler statliga högskolor och universitet bör överföras i stiftelseform. Utländska toppuniversitet ska uppmuntras att etablera filialer i Sverige.
3. Individen ska alltid ha goda möjligheter till utbildning. Högre utbildning av god kvalitet ska finnas tillgänglig i hela landet. Studentinflytandet ska värnas.
4. All högre utbildning ska vara forskningsanknuten. Statens roll är att finansiera utbildningen, att fastställa mål för den och att utvärdera dess kvalitet. Varje högskola bestämmer själv, utifrån kvalitetskraven, vilka utbildningar som erbjuds och hur utbildningen bedrivs.
5. Hög akademisk kvalitet och stor efterfrågan på utbildningen ska leda till ökade resurser för högskolan. Låg kvalitet på en utbildning ska kunna leda till att utbildningen stoppas. Treterminssystem och intensivkurser ska kunna erbjudas för den som vill fullfölja utbildningen snabbare.
6. Studiemedelssystemet ska skapa förutsättningar för alla oavsett ekonomisk bakgrund att studera på akademisk nivå. En examensbonus ska finnas för studenter som fullföljer sin utbildning på utsatt tid. Åldersgränserna i studiemedelssystemet ska slopas och ersättas av principen att den som inte gått i pension ska kunna få studiemedel.
7. För att Sverige ska vara en kunskapsnation i en internationaliserad värld behövs konkurrenskraftiga och långsiktiga villkor för forskning och utveckling, både i akademien och i näringslivet. För det behövs goda villkor för doktorander och forskare, ökad samverkan mellan högskola och näringsliv och bättre villkor för näringslivets forsknings- och utvecklingsverksamhet. Avdragsrätt ska finnas för privatpersoners gåvor till forskning.

8. Fortsatt höga statliga forskningsanslag är nödvändigt. Forskningsanslagen ska fördelas utifrån kvalitet. Kvalitet handlar inte bara om kortsiktiga resultat, utan även om att ta risker och ifrågasätta invanda frågeställningar.

2.3 Kultur och medier

1. Tankens och ordets frihet är grunden i liberal kulturpolitik. Den liberala kulturpolitikens uppgift är inte att styra kulturen, utan att förbättra förutsättningarna för det konstnärliga skapandet och individens bildning.

2. Ett öppet samhälle behöver även litteratur, konst och andra kulturella uttryck som provocerar och utmanar. Den konstnärliga friheten ska värnas.

3. Utgångspunkten för kulturpolitiken är kulturens betydelse för att vidga rummet för tanken, reflektionen och fantasin. Kulturens ekonomiska och samhällsliga betydelse ska erkännas, men kulturpolitiken ska värna kulturens eget värde gentemot rena nyttoändamål.

4. Kulturpolitiken ska sträva efter kvalitet. Vad som är kvalitet definieras av professionen. Konstnärligt skapande av hög kvalitet ska ha goda villkor. Sverige ska erbjuda attraktiva förutsättningar för etablering och upprätthållande av konstnärliga miljöer på hög internationell nivå.

5. Det offentliga ska på alla nivåer gynna mångfalden i kulturlivet, öka kulturens tillgänglighet för hela befolkningen och skapa ekonomiska förutsättningar även för sådan kultur som är av hög kvalitet utan att vara kommersiellt lönsam.

6. Mångfalden i kulturlivet ska öka genom att fler kulturinstitutioner görs självständiga från staten. Fler stiftelser för kulturfinansiering ska skapas. Privat finansiering ska stimuleras genom ökad avdragsrätt för gåvor och gynnsamma skattevillkor för kultursponsring. Offentlig finansiering ska ske i former som garanterar kulturlivets oberoende gentemot politisk detaljstyrning.

7. Statliga museer ska ha fri entré. Biblioteken har en central roll för att alla ska ha kostnadsfri tillgång till litteratur och annan kultur.

8. Kulturarvet – vårt gemensamma minne i form av historiska lämningar, kulturlandskap, arkiv, traditioner, dialekter och annat – utvecklas ständigt genom att samtiden ger sitt bidrag. Det kulturarv som finns i Sverige är en del av mänsklighetens gemensamma kulturarv och ska hållas tillgängligt för kommande generationer.

9. Kulturskaparnas rätt att bestämma över sina verk är en förutsättning för kulturens frihet. Upphovsrätten ska anpassas till ny teknik och nya distributionsformer. Digitala allmänningar ska underlättas och formerna för att avstå rättigheterna till verk förenklas. Skyddstiderna för olika kulturformer bör bli mer enhetliga och skyddstiden för verk av avlidna bli kortare.

10. Sverige ska vara ett föredöme på området kultur av och för barn och ungdomar. Kultur ska ta större plats i skolan, och kvaliteten i musik- och kulturskolan ska säkras genom skapandet av ett nationellt kunskapscentrum.

11. Läsandet ska vara högt prioriterat i skolans alla stadier. Genom att läsa och skriva utvecklar eleven sitt språk och tänkande. Utbildade bibliotekarier ska ansvara för skolbiblioteken. Alla ska i skolan få läsa svenska och internationella skönlitterära klassiker.

12. Amatörkulturen ger möjligheter för enskild utveckling, stärker det civila samhället och blir för många även en brygga över till professionellt kulturutövande. Stödet för en levande amatörkultur kan med fördel ske via folkbildningens strukturer.

13. Sverige ska öka sitt engagemang i det internationella kultursamarbetet. Attraktiva förutsättningar för etablering och upprätthållande av konstnärliga miljöer på hög internationell nivå ska skapas. Sverige ska verka internationellt för den konstnärliga friheten, och erbjuda fristäder för förföljda kulturskapare.

14. Mediernas oberoende måste värnas. Den svenska tryck- och yttrandefrihetslagstiftningen ska upprätthållas gentemot europeiska rättstraditioner med mindre heltäckande konstitutionellt skydd för det fria ordet.

15. Reklamskatten ska avskaffas och en borte tidsgräns för det nuvarande presstödet slås fast. En fristående fond ska inrättas för att stödja granskande journalistik.

16. Public service-medierna blir allt viktigare för det gemensamma samtalet i samhälleliga och kulturella frågor. Public service ska fortsatt ha brett uppdrag och sträva efter kvalitet och relevans. Bevakningen av vår omvärld, framför allt Europa, ska utvecklas. Finansieringen ska vara teknikoberoende och ge public service-medierna ett skydd från kortsiktiga politiska beslut.

2.4 Jämlika villkor

2.4.1 Jämställdhet

1. Det liberala jämställdhetsuppdraget tar sikte på kvinnors och mäns lika rätt till frihet, ansvar och makt. Det handlar om att frigöra individen genom att bekämpa den bristande jämställdheten och de värderingar som ligger bakom.

2. Sverige är inte ett jämställt land. Patriarkala maktstrukturer begränsar individens frihet och möjlighet att delta fullt ut i samhället. Insikten att denna ofrihet särskilt drabbar kvinnor och att dessa maktstrukturer måste brytas gör Folkpartiet liberalerna till ett feministiskt parti.

3. Den bristande jämställdheten är en fråga för såväl kvinnor som män. Därför måste jämställdhetsarbetet tydligt involvera pojkar och män.

4. Barn och ungdomar har rätt till en uppväxt där de fritt kan utveckla sin personlighet utan att begränsas av könsbundna krav och förväntningar på livs-, studie- och yrkesval. Därför ska förskolan och skolan arbeta aktivt med jämställdhets- och genusfrågor såväl i undervisningen som i skolmiljön.

5. Jämställdhetsperspektiv behövs i hela samhället och ska genomsyra offentliga verksamheter och regelverk. Kvinnor och män ska ha jämställda förutsättningar att utbilda sig, arbeta och göra karriär. Det förutsätter jämställda villkor inom utbildning och arbetsliv.
6. Förbudet mot könsdiskriminering ska upprätthållas på alla samhällsområden.
7. Jämställdhet förutsätter delat ansvar för hem och barn. Valfärdstjänster som barn- och äldreomsorg är centrala för att både kvinnor och män ska kunna förvärvsarbeta. Möjligheten att köpa hushållstjänster underlättar för både kvinnor och män att förena arbete med ansvar för hem och barn.
8. Skillnaden i ekonomisk makt mellan kvinnor och män är en central jämställdhetsfråga. Offentliga arbetsgivare ska vara förebilder i att motverka ofrivillig deltid, som särskilt drabbar kvinnor, och förbättra möjligheterna till lönekarriär i kvalificerade kvinnodominerade yrken som lärare och sjuksköterskor.
9. Bristen på kvinnor i näringslivets högsta positioner är ett betydande maktproblem. Det offentliga ska visa vägen genom jämställd karriärutveckling och rekrytering till myndigheter och offentligt ägda bolag.
10. Mångfald inom välfärdssektorn är en viktig jämställdhetsfråga, eftersom möjligheterna att byta arbetsgivare, göra karriär och starta eget då blir mer likvärdiga.
11. I ett jämställt samhälle måste det vara möjligt att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete eller företagande. Föräldraförsäkringen ska tydligare stimulera vårdnadshavare att dela på föräldraledigheten, bland annat genom en förstärkt jämställdhetsbonus. Om det visar sig att utvecklingen mot jämställt uttag behöver stimuleras ytterligare kan ännu en månad i försäkringen öronmärkas åt vardera föräldern. Vårdnadsbidraget ska avskaffas.

12. Mäns våld och förtryck mot kvinnor är den mest extrema uttrycket för kvinnors utsatthet och har sin grund i synen på kön, makt och sexualitet. Alla former av våld i relationer och könsrelaterat våld ska förebyggas. Sexualbrottslagstiftningen måste utgå från brottsoffrets rätt till sexuell integritet. Insatserna för att förebygga och förhindra könsrelaterat våld måste fokusera på förövarna. Dömda ska erbjudas behandling.

13. Brott ska aldrig relativiseras med hänsyn till patriarkala traditioner eller hedersbegrepp. Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt hot mot individers frihet och en jämställdhetsfråga som berör både kvinnor och män.

14. Religiös särlagstiftning inom familjerätten står i motsats till jämställdhet och kvinnors frigörelse, och ska inte tillåtas i Sverige.

15. Det ska vara förbjudet att köpa sex. Prostitution är i dag ofta en del av den gränslösa organiserade människohandeln. Den viktigaste insatsen är att få bort efterfrågan. Prostituerade ska få skydd och stöd att gå vidare.

2.4.2 Likabehandling

1. Alla ska ha samma rätt att forma sitt liv och bilda familj oavsett könsidentitet eller könet på den man älskar. Därför ska all lagstiftning vara jämlik i förhållande till sexuell läggning eller könsidentitet.

2. Liberaler ska verka för ett öppet samhällsklimat där ingen känner sig tvungen att dölja sin kärlek eller sin könsidentitet, och ingen förutsätts vara heterosexuell så länge inget annat sägs. Det allmänna har ett särskilt ansvar att se till att skola, vård, äldreomsorg och annan service ges på jämlika villkor.

3. Sverige ska verka i EU och internationellt för hbt-personers rättigheter som en del av de mänskliga rättigheterna. Diskrimineringsskyddet på EU-nivå ska stärkas. Rättsakter inom ramen för EU-samarbetet ska erkänna den samkönade familjen fullt ut.

4. Samernas, sverigefinnarnas, tornedalingarnas, judarnas och romernas ställning som nationella minoriteter och samernas ställning som urfolk ska erkännas i grundlagen. Skolan ska ge alla elever kunskap om Sveriges urfolk, nationella minoriteter och minoritetsspråk. Det offentliga ska understödja välfärdstjänster och ett kultur- och medieutbud med minoritetsspråksprofil. Individens möjligheter att använda minoritetsspråk i kontakten med myndigheter ska stärkas.

5. Sametingets roll som förvaltningsmyndighet ska tydligt skiljas från rollen som folkvalt organ för samer. Samernas rätt att utöva renskötsel och utnyttja marker i enlighet med urminnes hävd ska garanteras. En nordisk samekonvention ska upprättas.

6. Barn och ungdomar har rätt att respekteras som individer och i takt med åldern få ta ett ökande ansvar för sin egen tillvaro. För att tydliggöra barns och ungdomars rättigheter ska FN:s barnkonvention införlivas i svensk lag.

7. Äldres rätt till självbestämmande ska hävdas och alla tendenser till åldersfördomar bekämpas. Förbudet mot åldersdiskriminering ska upprätthållas i alla samhällsområden.

3 Välstånd

1. Globaliseringen innebär framsteg och förändringar i en allt snabbare takt. Samtidigt innebär detta att konkurrensen hårdnar och att kraven på omvandling höjs.

2. Sverige ska vara ett land som präglas av en dynamisk ekonomi. Ett öppet, fritt land som erbjuder kreativa miljöer och som lockar till sig människor, idéer och kapital. Ett land där man kan förverkliga sina drömmar och samtidigt veta att den som har det svårt får nya chanser att komma igen. Sverige ska vara ett öppet land som välkomnar nya invånare och som tar ansvar för en human flyktingpolitik.

3. Sverige ska ha goda villkor för de välståndsbildande krafterna. Det ska löna sig att arbeta, starta företag, utbilda sig och ta ansvar. Det ska löna sig att ta risker, vara entreprenör och tänka nytt. Människor ska försörja sig själva så långt som möjligt.

4. Med stigande välstånd höjs människors förväntningar på välfärdsutbudets kvalitet. Sverige ska vara ett land med väl fungerande och gemensamt finansierad välfärd. Ett land där jämlikhet inte innebär att alla ska ha det likadant, utan att alla kan förbättra sina livschanser. Sverige ska vara ett land där den sociala välfärden håller högsta kvalitet, präglas av valfrihet och är tillgänglig för alla på likvärdiga villkor.

3.1 Den fria ekonomin

1. Marknadsekonomin är det ekonomiska system som går att förena med demokrati, personlig frihet och ett hållbart samhälle. En marknadsekonomi grundad på starkt skydd för äganderätt och goda samhällsinstitutioner ger också förutsättningar för ett samhälle med effektivt resursutnyttjande och växande välstånd.

2. Marknaden fungerar bäst i samhällen som präglas av tillit, hederlighet och ansvarstagande, men också i sådana samhällen måste marknaden regleras genom politiska beslut. Lagar och regler ska slå vakt om äganderätt, konkurrens på lika villkor, rättssäkerhet och att enskilda människor har likvärdiga och goda möjligheter att nå sina livsmål.

3. Den enskilda människans skapande och arbete utgör grunden för vårt gemensamma välstånd och samhällets utveckling. Fri företagsamhet och fler människor som tar steget att bli företagare är avgörande för hög sysselsättning och långsiktig konkurrenskraft i den svenska ekonomin.

4. Tillväxt skapar möjligheter. Att en ekonomi står stilla eller krymper ger allvarliga konsekvenser för människors välfärd när livschanserna minskar och sociala orättvisor och arbetslöshet ökar som följd.

5. Alla har rätt till en grundläggande ekonomisk standard. Om vissa människor på grund av fattigdom eller utanförskap uteslås från möjligheten att delta i samhällslivet på jämlika villkor inskränks deras frihet, och den sociala sammanhållningen hotas. Den socialliberala marknadsekonomin måste därför kombineras med en generell välfärdspolitik med omfördelande inslag.

6. Den socialliberala ekonomiska politiken syftar till att bekämpa fattigdom, inte rikedom. Målet är bättre möjligheter för den som har ett sämre utgångsläge. Det viktigaste fördelningsspolitiska verktyget är skola, sjukvård, socialförsäkringar och andra tjänster som vi bekostar gemensamt.

7. I en fungerande marknadsekonomi har konsumenten kunskap och makt att fatta beslut. Därför behövs en stark konkurrenslagstiftning och konsumentlagar som ger rätt till korrekt produktinformation. Konsumenter ska ha tillgång till budget- och skuldrådgivning och opartisk konsumentvägledning i hela landet. Målet ska vara att all konsumentlagstiftning är harmoniserad på hög nivå i hela EU.

3.1.1 Svensk ekonomi i globaliseringen

1. Sveriges välstånd byggs genom global handel, och som liberaler bejaktar vi de möjligheter som skapas i en öppen värld. Ökad efterfrågan stärker Sveriges välstånd och svenska företags växtkraft. Globaliseringen ökar även förändringstrycket i hela ekonomin. Förmågan till dynamik och kreativitet blir allt mer avgörande för att skapa välstånd och finansiera den gemensamma välfärden.

2. Sverige ska vara en stark röst för frihandel, i första hand genom globala avtal men annars genom regionala överenskommelser. EU ska helt avskaffa tullar och andra handelshinder mot omvärlden. Svenska exportfrämjande verksamheter ska stärkas.

3. Sverige är särskilt beroende av den europeiska marknaden. Det är avgörande för vårt välstånd att EU-samarbetet och euron fungerar väl. Den inre marknaden ska utvecklas och reformtaket för konkurrenskraft och produktivitet vara hög.

4. Den europeiska valutan, euron, är både ett politiskt och ett ekonomiskt projekt. Genom en gemensam valuta fördjupas den integration som ytterst syftar till att omöjliggöra konflikter mellan Europas länder. Den skapar också förutsättningar för ökad rörlighet och fördjupning av den inre marknaden. Det ligger i Sveriges intresse att den monetära unionen stabiliseras genom gemensamma regelverk och fördjupat ekonomiskt samarbete. När detta är uppfyllt ska Sverige införa euron som valuta.

5. Stabila offentliga finanser och låg statsskuld skapar utrymme för Sverige att möta kriser utan att välfärden hotas. När förutsägbarheten i statens agerande ökar stärks också den enskildes trygghet.

6. Globaliseringen skapar regionala möjligheter och utmaningar inom Sverige. Förutsättningarna för företagande, innovationer och tillväxt ska stärkas i hela landet. Viktigast är generella åtgärder för att förbättra företagsklimatet och infrastrukturen, samt en fungerande offentlig service.

3.1.2 Ett skattesystem för tillväxt

1. Den ökade rörligheten över gränserna förändrar förutsättningarna för svensk ekonomi. För att vårt land ska vara attraktivt för kapital, företag och högutbildad arbetskraft behöver skatterna vara internationellt konkurrenskraftiga.

2. Sverige ska fortsatt vara en välfärdsnation i världsklass. Viktigast för att klara välfärdens finansiering på lång sikt är en god ekonomisk tillväxt. För välfärdens skull behöver därför skattepolitiken förändras i takt med den ökade globaliseringen och gynna de välståndsbildande krafterna.

3. Det ska löna sig bättre att arbeta, utbilda sig och ta ansvar. Skatteskalen ska göras plattare genom att värnskatten avskaffas och färre betalar statlig skatt. Marginalskatterna ska på sikt inte skilja sig väsentligt från läget i jämförbara konkurrentländer. Skatten på arbete ska sänkas.

4. Det ska löna sig bättre för den enskilde att spara. Ett eget sparande ökar individens trygghet och oberoende. Därför ska ett grundavdrag på kapitalinkomster införas.

5. Utrymmet för skattesänkningar skapas av en växande ekonomi och ett mer effektivt utnyttjande av resurser. Skattesänkningar ska inte finansieras genom sänkta ambitioner i välfärdspolitiken.

3.1.3 Företagandet

1. Sveriges välstånd byggs av företagsamma och strävsamma människor. I ett dynamiskt samhälle möts företagare och entreprenörer av positiva attityder. Goda villkor för företag och företagare skapar tillväxt och fler jobb, vilket i sin tur säkrar den generella välfärden.

2. Regelbördan för småföretag ska minska och offentliga beslut analyseras ur småföretagarperspektiv. Företagare ska få bättre möjlighet att göra avsättningar till den egna pensionen. Den som vill starta företag ska ha större rätt till tjänstledighet än i dag.

3. Goda möjligheter att försörja sig själv genom företagande – så kallat levebrödsföretagande – vidgar arbetsmarknaden och ökar människors frihet.

4. Skattesystemet behöver förändras för att förbättra investeringsklimatet och möjliggöra en vital marknad för privat riskkapital. En skatterabatt för forskning och utveckling ska finnas. Företagandet ska ha så goda villkor att fler internationella bolag väljer att ha huvudkontoret i Sverige.

5. Företagens sjuklöneansvar bör slopas, samtidigt som arbetsgivarnas incitament att förebygga arbetsrelaterade skador och sjukdomar och bidra till rehabilitering av anställda ska bli tydligare.

6. Enskilda alternativ i välfärdssektorn spelar en viktig roll för att driva på kvalitetsarbetet och öka mångfalden och därmed den enskildes valfrihet. I alla kommuner, landsting och regioner ska det finnas rätt att utmana offentligt driven verksamhet. Offentlig upphandling ska ske på sätt som ger skattebetalarna låga kostnader, säkrar likabehandling och stimulerar konkurrens.

7. Det offentliga ska endast driva affärsverksamhet om det finns ett starkt samhällsintresse. Det offentliga ska inte driva verksamheter som tränger ut fungerande privata alternativ eller försvårar nyföretagande. Staten ska inte äga flygbolag, banker och telebolag.

3.1.4 Arbetsmarknaden

1. Globaliseringen förändrar arbetsmarknaden. När gamla jobb och arbetsuppgifter försvinner behövs ett attraktivt företagsklimat som gör att nya arbetstillfällen växer fram. En socialliberal arbetsmarknad kännetecknas av låga trösklar och hög rörlighet i kombination med starka trygghetssystem som bidrar till att den enskilde kommer tillbaka i arbete så snart som möjligt.

2. Hög sysselsättning är avgörande för välfärden. Vi människor lever inte för att arbeta, men för att stärka den enskildes möjlighet till ett självständigt liv och för den gemensamma välfärdens skull är det viktigt att hävda arbetslinjen och sträva mot full sysselsättning. Individen har ett ansvar att så långt som möjligt försörja sig själv. Det ska alltid löna sig att arbeta.

3. Sverige ska vara ett land där kunskap värderas högt. Därför är ökad lönespridning önskvärd, så att kompetens, ansvarstagande och erfarenhet premieras bättre i alla slags yrken. Lägre ingångslöner gör det också lättare för den som saknar erfarenhet att få sitt första jobb.

4. Den fackliga friheten och möjligheten till kollektivavtal är en viktig del av förenings- och avtalsfriheten. Den svenska arbetsmarknadsmodellen, där villkoren i huvudsak bestäms genom avtal och inte i lag, bidrar till ansvarstagande på arbetsmarknaden.

5. För att sänka trösklarna till arbetsmarknaden och göra den mer dynamisk måste arbetsrätten anpassas till nya förhållanden. Skillnaden mellan osäkra tillfälliga jobb och hårt reglerade tillsvidareanställningar behöver minskas. Turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd (Las) ska utgå ifrån kompetens, inte anställningstid. En förändring av arbetsrätten ska kombineras med ett bättre omställningsstöd för den enskilde i form av generell och förstärkt statlig arbetslöshetsförsäkring och ökade möjligheter till kompetensutveckling.

6. Fler anställda bör ha inflytande över sin egen arbetstid, till exempel genom en timbank eller en arbetstid som varierar över året.

7. Framväxten av jobb som inte kräver formella kunskaper eller erfarenheter ska underlättas, till exempel genom utökad avdragsrätt och sänkt skatt för arbetsintensiva verksamheter. Den offentliga sektorn ska ta ökat ansvar för att människor som står långt från den ordinarie arbetsmarknaden ska kunna få jobb. Särskilda välfärdsjobb med enklare arbetsuppgifter ska införas för att underlätta för dessa personer att bli mer anställningsbara.

8. Den som blir av med jobbet måste få större trygghet i omställningen. Därför ska arbetslöshetsförsäkringen vara allmän och statlig, och ge en inkomstrelaterad ersättning till alla som har arbetat en viss tid. Taket och ersättningsnivån ska vara generösare i början, för att successivt trappas ner samtidigt som Arbetsförmedlingens aktivitet trappas upp och kraven på rörlighet utökas.

9. Ansvaret för unga utan arbete ska ligga hos Arbetsförmedlingen, inte socialtjänsten. För att undvika att unga arbetslösa hamnar i försörjningsstöd ska arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen ersättas med ett relativt lågt inkomstvillkor. Ungdomar som inte kvalificerat sig till arbetslöshetsförsäkringen ska få en särskild ungdomsersättning, som kopplas till krav på utbildning, praktik eller annan motprestation.

10. Arbetsförmedlingens myndighetsuppdrag ska tydligt skiljas från utförarrollen. Privata aktörer ska bidra till att utveckla matchningen på arbetsmarknaden.

11. Den enskilde ska alltid ha många möjligheter att lära nytt och utvecklas. Möjligheten att vidareutbilda sig eller lära sig ett helt nytt yrke mitt i livet måste förbättras kraftigt.

12. Fler kunniga människor ska lockas att arbetskraftsinvandra till vårt land och bidra till vårt gemensamma välbefinnande.

13. En av samhällets största orättvisor är svårigheten för personer med funktionsnedsättning att hitta egen försörjning. En huvuduppgift är därför att riva hindren på arbetsmarknaden. Ett system med jobbcheckar ska ge arbetsgivare enkel information om vilka stödformer som en arbetssökande är berättigad till. För att fler ska kunna få anställning på den reguljära arbetsmarknaden ska lönebidraget reformeras, med inspiration från det danska systemet med flexjobb.

14. Att äldre ges större möjlighet att fortsätta arbeta ökar den enskildes valfrihet och förbättrar samhällsekonomin.

3.2 Rörlighet för en öppen värld

1. Vår vision är att fri rörlighet världen över erkänns som en mänsklig fri- och rättighet. Som liberaler strävar vi efter att stegvis förverkliga det långsiktiga målet om en värld där människor kan röra sig fritt utan politiska hinder och där var och en själv kan bestämma var han eller hon ska söka skydd, bo och arbeta. Viktigast i dag är att värna asylrätten och driva på för en gemensam och human flyktingpolitik i hela EU.

2. Stängda gränser gör världen fattigare. Att människor flyttar till arbete bidrar till utveckling.

3. Den fria rörligheten för individer är grunden i Europasamarbetet. Möjligheten för tredjelandsmedborgare som tar ansvar för sin egen försörjning att invandra till EU och mellan EU-länder ska stärkas.

4. EU:s visumpolitik ska lättas upp. Den långsiktiga ambitionen är att helt avskaffa visumkraven.
5. Arbetskrafts- och företagarinvandringen bidrar till Sveriges tillväxt, och student- och forskarinvandringen stärker Sverige som kunskapsnation. Både tillfällig arbetskraft och nya invånare ska välkomnas.
6. Det ska bli enklare att få tillstånd att komma hit för att söka arbete eller starta företag för den som kan försörja sig under tiden i Sverige.
7. Reglerna för förlängning av uppehållstillstånd för den som vistas här lagligt ska förenklas. Asylsökande som får jobb under pågående asylprocess ska enklare kunna växla spår och ansöka om uppehållstillstånd som arbetskraftsinvandrare.
8. Utländska studenter ska ha rätt att söka arbete i Sverige också efter fullföljd utbildning. Utländska doktorander och deras medföljande ska få samma rättigheter beträffande permanent uppehållstillstånd och arbetstillstånd som gäller för personer med uppehållstillstånd för arbete.
9. Den enskilde har ett försörjningskrav för anhöriga som invandrar till Sverige. Försörjningskravet ska inte gälla vid återförening mellan föräldrar och minderåriga barn. Flyktingar och skyddsbehövande samt personer som varit långvarigt bosatta i Sverige ska inte omfattas av försörjningskravet för att ta hit sin närmaste familj.
10. De generella välfärdssystemen ska underlätta en trygg migration både in i och ut ur Sverige. En ökad mellanstatlig samordning är önskvärd så att personer som flyttar mellan länder inte ska riskera att falla utanför de nationella systemen för skydd vid t.ex. arbetslöshet eller sjukdom.

11. Även om invandringen är reglerad lever många människor utan tillstånd i Sverige, så kallade papperslösa. Att de vistas här utan tillstånd gör inte att de saknar de grundläggande mänskliga rättigheter som tillkommer alla. Så länge de befinner sig här ska de ha tillgång till skolgång och sjukvård och skyddas mot exploatering. Att vara papperslös är inte att vara rättslös.

3.2.1 Försvara asylrätten

1. Asylrätten är en grundläggande mänsklig rättighet. I länder som präglas av förtryck och förföljelse riskerar människor sina liv för frihet.

2. I dagens Europa respekteras inte asylrätten fullt ut. Det måste skapas trygga och lagliga flyktvägar till EU. Sverige ska verka inom EU-samarbetet för att göra det möjligt att få inresevisum för att söka asyl. Transportörsansvaret ska avskaffas.

3. EU:s asylpolitik ska vara human och rättssäker och i linje med internationella konventioner, och ansvaret för flyktingmottagandet fördelas jämnare mellan länderna för att fler flyktingar ska få skydd. EU-länderna ska ta gemensamt ansvar för en rättssäker asylprocess och sanktioner utdömas vid brister i kvalitet. Sverige ska arbeta för att alla EU-länder tar emot kvotflyktingar och för att de länder som gör så i dag ökar sin kvot.

4. Då stora konflikter utbryter ska EU tillfälligt slopa visumkraven gentemot personer som flyr från området, och FN:s medlemsländer ta ett större ansvar för att avlasta angränsande regioner.

5. Asylprocessen i Sverige behöver förändras för att leva upp till folkrättsliga åtaganden. Kritik från FN:s flyktingorgan UNHCR och FN:s tortyrkommitté ska vägleda svensk asylprövning. Särskild hänsyn ska tas till barns asylskäl och ensamkommande barn ska särskilt värnas. Avvisningar och utvisningar från Sverige ska utvärderas och kvalitetsgranskas. Ingen ska utsättas för skadlig eller förnedrande behandling under avvisning eller utvisning.

3.2.2 Integration i ett öppet samhälle

1. Sverige ska vara ett öppet land som välkomnar nya invånare, ett land där vi oavsett ursprung skapar en gemensam framtid.

2. Integrationen är en ömsesidig process mellan människor, där känslan av samhörighet är resultatet. Språk, jobb, kunskaper om det nya landet och frihet från diskriminering är medel och förutsättningar för den processen.

3. Huvudprincipen för integrationspolitiken är att den ska vara generell. Den ska bygga på lagar och regler som tillämpas lika för alla. Reformen som sänker trösklarna till arbets- och bostadsmarknaden stärker också möjligheten för nya invånare att skapa sig en framtid i Sverige.

4. Att underlätta introduktionen i det nya landet är avgörande, framför allt vad gäller att lära sig språket, hitta egen försörjning, finna en bostad och skaffa sig kunskap om samhället. Kortvariga insatser behövs därför under den första tiden i det nya landet. Arbete och kunskaper i svenska språket är viktigast för att människor från andra länder snabbt ska komma in i samhället.

5. Den som är nyanländ har både ansvar och rättighet att skaffa sig kunskaper i svenska. Det är av största vikt att svenskundervisningen kombineras med drivkrafter till egen försörjning och när män och kvinnor i samma utsträckning.

6. Att fullt ut tillhöra ett samhälle är att acceptera landets demokratiska institutioner som legitima och följa de spelregler och lagar dessa formulerar. Det handlar också om att se samhällsförhållandena som en gemensam angelägenhet där vi har att delta i formandet av den gemensamma framtiden. Medborgarskapet är det tydligaste steget att visa att man önskar denna tillhörighet. Liberalismen utgår från ett inkluderande medborgarbegrepp.

7. Vad som räknas som svenskt är inte statiskt. Traditioner, sociala normer och livsstilar kommer alltid att förändras, och vetskapen om detta ger också en trygghet i mötet med nya influenser.

8. Svenska är och ska vara det samhällsbärande språket. Samtidigt innebär internationaliseringen större behov av flerspråkig service. För att nyanlända så fort som möjligt ska kunna ta personligt ansvar i kontakten med det allmänna ska vi sträva efter att förverkliga visionen om en flerspråkig förvaltning i stat och kommun. Språkkunskaper ska ses som en extra merit i arbetslivet.

9. En förutsättning för att integrationen ska lyckas är ett effektivt arbete mot diskriminering. Det ska kosta att diskriminera och den som drabbas ska kunna få hjälp att få upprättelse. Den offentliga sektorn ska vara en förebild genom icke-diskriminerande rekrytering i myndigheter och offentliga bolag.

10. Staten ska inte styra var nyanlända ska bo. Det är angeläget att nyanlända har förutsättningar att bo i kommuner med god arbetsmarknad. Kommuner bör inte kunna säga nej till att ta emot nyanlända.

11. Utbildning om hur det svenska samhället fungerar ska erbjudas alla som flyttar till Sverige. För den som vill ansöka om medborgarskap ska det vara obligatoriskt att ha genomgått kursen.

12. Att bli medborgare är för många den slutliga bekräftelsen på samhörighet med det nya hemlandet. Samhället bör bekräfta betydelsen av detta val genom frivilliga ceremonier. Alla ska ha möjlighet att ansöka om medborgarskap efter två års vistelse i Sverige. Grundläggande svenskunskaper ska vara ett villkor för medborgarskap.

3.3 Trygghet och stöd

3.3.1 Ekonomisk trygghet

1. Generella socialförsäkringar är en hörnsten i den socialliberala välfärdspolitiken. Socialförsäkringarna är ett solidariskt sätt att skapa inkomsttrygghet oavsett individens egen risknivå, så att även den omfattas som inte skulle kunna teckna försäkringsskydd på den öppna marknaden. Genom att större delen av befolkningen omfattas kan premierna hållas låga. Socialförsäkringarna ska därför vara generella och obligatoriska.

2. Socialförsäkringarna ska erbjuda trygghet när individen inte kan försörja sig själv vid sjukdom, arbetsskada, arbetslöshet eller föräldraledighet. Även om det alltid behöver finnas en självrisk ska ersättningen motsvara större delen av inkomstbortfallet, upp till ett takbelopp som ska inkludera det stora flertalet av de försäkrade. En grundnivå ska finnas för personer som har låga inkomster.

3. Det ska finnas ett tydligt samband mellan förmåner och inbetalade premier. Detta bör ske genom att taken i socialförsäkringarna höjs successivt i kombination med att socialförsäkringsavgifterna på inkomster ovanför taket avvecklas i den takt som samhällsekonomin tillåter.

4. Socialförsäkringarna ska anpassas till studerandes och företagares situation. Företagares möjlighet att välja nivå på försäkringsskyddet ska öka.

5. Arbetslöshetsförsäkringen ska vara allmän och statlig. För att arbetslöshetsförsäkringen ska ge inkomstskydd och samtidigt drivkrafter att söka nytt arbete bör den vara tidsbegränsad med högre ersättning den första tiden och därefter en stegvis avtrappning.

6. Sjukförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet vid både kortvarig och kronisk sjukdom, och ska vara kopplad till stöd och rehabilitering för att underlätta återgång till arbete. Den som

efter långvarig sjukskrivning provar att arbeta ska kunna göra detta och sedan om så krävs återgå till sjukförsäkringen.

7. Föräldraförsäkringen ska göra det möjligt för föräldrar att stanna hemma utan alltför stort ekonomiskt bortfall. Taket i inkomstbortfallsskyddet ska därför ligga tillräckligt högt för att omfatta den breda majoriteten löntagare och företagare.

8. Den enskilde ska alltid kunna förbättra sin kommande pension genom att arbeta längre. Rätten att stanna kvar i arbetslivet till en viss ålder, liksom den lägsta åldersgränsen för uttag av pension, bör knytas till hur medellivslängden utvecklas. Den enskildes möjlighet att själv förvalta en del av pensionskapitalet är en viktig del av pensionssystemet. Pensionärer med hög boendekostnad och låg pension ska få ett särskilt ekonomiskt stöd vid sidan av pensionen.

9. Den viktigaste faktorn för att ge barn en ekonomiskt trygg uppväxt är goda förutsättningar för föräldrar att kunna försörja sig och sin familj. Goda möjligheter att kombinera arbete och föräldraskap, bland annat genom tillgång till barnomsorg, är en central del av en liberal familjepolitik.

10. Barnbidraget ska vara skattefritt och lika för alla. Barnfamiljer med låg inkomst och hög boendekostnad ska kunna få särskilt stöd.

11. Många ensamstående föräldrar har särskilt svårt att klara ekonomin. Stödet till ensamstående behöver utformas så att marginaleffekterna sänks och fler klarar sig utan behovsprövade bidrag. Separerade föräldrar ska betala underhåll utifrån sin betalningsförmåga. Staten ska endast träda in med bidrag när en förälder saknar möjlighet att ta sin del av underhållet.

3.3.2 Folkhälsa och förebyggande hälsovård

1. Varje människa har rätt att få kunskap om hur hälsan påverkas av de egna levnadsvanorna, inklusive användande av tobak, alkohol och narkotika. Hälsofrämjande och förebyggande insatser är centrala inslag i välfärdspolitiken. Kunskap om hur de egna levnadsvanorna påverkar hälsan ska förmedlas från skolan och uppåt.
2. Folkhälsoarbetet och de förebyggande hälsoinsatserna ska vila på kunskap och respekt för individens självbestämmande. Den enskildes motivation ska styra alla insatser som erbjuds.
3. Utvecklingen av antibiotikaresistens hotar folkhälsan. Sverige ska arbeta i EU och globalt för en ansvarsfull antibiotikaanvändning, både bland människor och på djur, baserad på medicinska bedömningar.
4. Det tobakspreventiva arbetet ska bedrivas målmedvetet och nyrekryteringen hållas tillbaka genom information, punktskatter och förbud mot tobaksreklam. Passiv rökning ska motverkas. Alla som använder tobak ska ha tillgång till tobaksavvänjning via hälso- och sjukvården.
5. Sverige ska ha en restriktiv alkoholpolitik. Särskilt viktigt för att minska alkoholens skadeverkningar är att ungdomar skjuter upp sin alkoholdebut, att högkonsumenter i riskzonen nås av insatser och att den totala alkoholkonsumtionen hålls nere, bland annat genom en hög alkoholskatt. Systembolagets detaljhandelsmonopol ska behållas. I EU ska hänsynen till folkhälsan väga tyngre än jordbruksintressen.
6. Den som blir beroende av droger i någon form förlorar sin frihet. Nolltolerans ska råda mot narkotika i alla led av hanteringen. För att avhålla från narkotikadebut ska användning vara kriminaliserad. De brottsbekämpande insatserna ska koncentreras mot de kriminella som profiterar på missbruket genom tillverkning, smuggling och försäljning.

7. En nära samverkan mellan polis, socialtjänst och missbruksvård är viktig för att personer som hamnat i missbruk ska erbjudas hjälp. Ideella organisationer står för en viktig del av stödsatserna till personer med beroendeproblem och ska få stöd av det allmänna för detta.

8. Missbruksvården ska vara vetenskapligt grundad. Missbruksvården ska i största möjliga mån minska det mänskliga lidandet genom exempelvis substitutionsbehandling och sprututbytesprogram som kombineras med rehabilitering. Att stärka den enskildes motivation för att själv bryta missbruket är avgörande för framgång. Tvångsåtgärder ska förekomma om det krävs för att rädda människoliv.

3.3.3 Hälso- och sjukvård

1. Vården ska vara jämlik. Var och en har rätt till god vård och omsorg oavsett bakgrund, kön, ålder, ekonomi eller bostadsort. Vård och omsorg ska i huvudsak betalas över skattsedeln och ska alltid organiseras utifrån individens behov.

2. Patienten ska ha valfrihet inom alla områden där så är möjligt. Hälso- och sjukvårdslagen ska fastslå individens rätt att välja mellan olika offentliga eller privata vårdgivare. Valfriheten för patienter ska gälla inom hela EU.

3. Patientmakten ska stärkas och hälso- och sjukvården vara tydligt serviceorienterad. Patienten ska enligt lag ha rätt till information om var behandlingen kan ges och rätt att välja mellan olika offentliga eller privata vårdgivare, även om detta betyder behandling på annan ort.

4. Patientens insyn i vård- och behandlingsprocessen behöver stärkas. Grundregeln ska vara att patienten har tillgång till sin journal och bestämmer vilka som ska få ta del av den. Information om olika vårdgivare, vad gäller exempelvis behandlingsresultat och väntetider, ska vara lätt tillgänglig på nätet.

5. Vårdgarantin ska omfatta hela vårdkedjan, från diagnostik och undersökningar till återbesök och rehabilitering. Vårdgarantin ska utformas med hänsyn till patienter med särskilda behov, såsom täta kontroller.

6. Den som behöver vård på sjukhus ska ha rätt att ligga i eget rum. Detta är viktigt för både privatlivets och patientsäkerhetens skull.

7. Vård, behandling och rehabilitering av fysiska och psykiska sjukdomar ska ges på vetenskaplig grund. Personal i legitimationsyrken ska alltid arbeta i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Kunskap om alternativmedicin måste finnas för att kunna bedöma eventuell inverkan på den medicinska behandlingen.

8. Det behövs en utökad nationell samordning och ett ökat samarbete över nationsgränserna på vårdområdet. Detta stärker likvärdigheten och valfriheten, förbättrar vårdmöjligheterna för sällsynta diagnoser och ökar tillgången till hälso- och sjukvård i landets glest befolkade delar.

9. Ett husläkarsystem där patientansvaret ligger i primärvården gynnar särskilt multisjuka och äldre medborgare. Avancerad sjukvård i hemmet ska vara ett väl utbyggt alternativ för dem som så önskar. För patientens skull ska vistelserna på akutsjukhus så långt möjligt minimeras och kommunerna ha hög beredskap att ta emot patienter som behöver fortsatt omsorg.

10. All vårdrelaterad statistik ska analyseras ur ett genusperspektiv. Kunskapen om skillnader mellan kvinnors och mäns sjukdomsbilder måste förbättras och hbt-kompetensen inom vården stärkas.

11. Kvinnan har rätt att bestämma över sin kropp. Aborträtten ska värnas och Sverige verka internationellt för att rätten till abort erkänns som en del av de mänskliga rättigheterna.

12. Tandvårdsförsäkringen ska vara generell och stimulera till förebyggande åtgärder och regelbundna kontroller. Ingen ska tvingas avstå från tandvård på grund av låg inkomst. Tandvård för barn och ungdomar ska vara helt kostnadsfri.

13. Rätten till vård och behandling är lika självklar för både fysiska och psykiska sjukdomar. Psykisk hälsa ska vara ett uttalat folkhälsomål. Även all behandling av psykisk ohälsa ska omfattas av patientsäkerhetslagen.

3.3.4 Äldreomsorg

1. Medicinska framsteg och bättre folkhälsa har skapat ett av vår tids viktigaste framsteg: den stigande medellivslängden och – för de allra flesta – fler friska år. Detta är en stor mänsklig vinst som leder till en ny syn på åldrandet och tillvaron som äldre, men också innebär utmaningar för att säkerställa en äldreomsorg av hög kvalitet.

2. Äldreomsorgen ska vara serviceorienterad och ha som uppgift att underlätta för den äldre att utforma sin vardag efter sina önskemål. Självbestämmande och valfrihet är lika viktigt för alla oavsett ålder.

3. En god äldreomsorg är en rättighet för alla som behöver den, oavsett ekonomi. Den offentligt finansierade äldreomsorgens kärnåtaganden ska vara skattefinansierade.

4. Äldreomsorgen ska präglas av valfrihet för den enskilde och mångfald i utbudet. Att olika aktörer erbjuder verksamhet och möjliggör fler alternativ för både brukare och anställda, till exempel omsorgsprofil eller språkkompetens. Avdragsrätten för hushållstjänster skapar ytterligare alternativ för äldre människor.

5. För att stärka den enskildes makt över sin vardag ska äldreomsorgens åtagande tydliggöras i en omsorgsgaranti med mätbara kvalitetskrav. Om omsorgsgarantin inte uppfylls ska den äldre få ersättning. Individens egna önskningskrav ska tydliggöras i ett "Leva livet-kontrakt" som ska ligga till grund för innehållet i den dagliga omsorgen.

6. Trygghetsboenden ska vara ett alternativ för äldre som önskar bo med personal till hands och möjlighet att äta gemensamma måltider. Trygghetsboenden ska inte vara biståndsbedömda.

7. Stödet till anhöriga som tar hand om sina nära behöver förbättras. Anhörigstödet ska ingå i omsorgsgarantin. En anhörig som ger vård och hjälp till äldre ska kunna påverka stödets utformning och även få vissa försäkringsförmåner. Den civila sektorn ska få en större plats inom omsorgen om äldre och avlastningen till anhöriga.

3.3.5 Valfrihet i vård och omsorg

1. Var och en som behöver vård och omsorg i någon form ska ges stor makt att välja. Valfriheten i välfärdstjänsterna stärker individens makt och ska tillämpas på alla områden där så är möjligt.

2. Privata och offentliga utförare ska verka på lika villkor och ska omfattas av samma ersättningsregler och kvalitetskrav. En mångfald av utförare ökar valmöjligheterna för individen och ger en bredare arbetsmarknad för personalen.

3. Etableringsfrihet ska råda i hela landet för den som lever upp till kraven. Vinstdrivande företag ska kunna verka i välfärdssektorn så länge kvalitetskraven uppfylls. Den utförare som håller otillräcklig kvalitet eller gör sig skyldig till allvarliga brister ska inte ha tillstånd att bedriva verksamhet inom välfärdssektorn.

4. Tillsynen ska ske i statlig regi utifrån nationellt fastställda kvalitetsnormer. Brukarmedverkan i kvalitetsarbetet ska underlättas, och meddelarfriheten för privat personal garanteras i lag. Auktoriserade kvalitetsrevisorerna ska kunna anlitas som externa rådgivare av utförare, patient- och äldreorganisationer eller andra intressenter.

5. Idéburna organisationer som bedriver vård och omsorg utan vinstsyfte ska ges goda möjligheter.

3.3.6 Funktionsnedsättning

1. Att bestämma över sitt eget liv är en grundläggande rättighet. Den liberala politiken för människor med funktionsnedsättning är en del av det liberala frihetsuppdraget. Målet är att funktionsnedsättningen så långt som möjligt inte ska hindra individen från att leva ett självständigt liv och utveckla sina unika förmågor.

2. Samhällets insatser ska skapa förutsättningar för ett självständigt och ansvarstagande liv, men däremot inte lägga livet till rätta. Den enskilde ska ha makt över sin vardag. Valfrihet ska garanteras även för behovsprövade insatser.

3. Sverige är långt ifrån ett tillgängligt land. Den offentliga miljön, inklusive kollektivtrafiken, ska vara tillgänglig. Systematisk tillsyn behövs för att få bort lätt avhjälpta hinder. Generösa anpassningsbidrag ska finnas för äldre fastigheter. Bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering.

4. Personlig assistans är avgörande för många möjlighet att leva ett självständigt liv. Den personliga rättigheten till assistans ska värnas i lag och likvärdigheten i bedömningarna förbättras. Kommuner som inte uppfyller sina åtaganden ska betala skadestånd.

5. En sysselsättningsgaranti ska finnas för alla med en psykisk eller rörelserelaterad funktionsnedsättning enligt lagen om stöd och service (LSS). Tillgången till gruppboenden och andra anpassade boenden för den som omfattas av LSS behöver förbättras.

6. En väl fungerande habilitering och tillgång till hjälpmedel är i många fall en förutsättning för möjligheten till arbete och utbildning. Valfrihet ska råda för den som behöver habilitering.

7. Undervisning i teckenspråk ska vara fritt tillgänglig för alla som behöver det, liksom anpassade läromedel för elever och studenter som behöver det på grund av sin funktionsnedsättning.

3.3.7 En bättre start för utsatta barn

1. Alla barn förtjänar en bra start i livet. Barn och unga med svåra hem- eller uppväxtförhållanden tillhör samhällets mest sårbara. De stödjande strukturer som finns i förskola, skola, fritidshem och föreningsliv kan ge stadga åt en i övrigt instabil tillvaro. En hög kvalitet i verksamheter för barn och ungdomar är därför särskilt viktig för barn i utsatta situationer.

2. Tidiga och förebyggande insatser är avgörande. Socialtjänsten ska erbjuda ett brett utbud av öppna insatser som ges utan att de medverkande blir föremål för myndighetsutövning. Valfrihet ska finnas inom de öppna insatserna, t.ex. familjerådgivning. När en hel familj behöver socialtjänstens stöd ska barn ha rätt till ett eget ombud.

3. Innan tvångsomhändertagande blir aktuellt ska socialtjänsten kunna föreskriva obligatoriska åtgärder på hemmaplan, t.ex. obligatorisk föräldramedverkan i samtalsprogram.

4. Det offentliga ansvar är särskilt stort för de barn som placerats från sina föräldrar. Familjehem ska få utbildning och stöd för att klara sitt uppdrag. Placerade barns fri- och rättigheter ska vara tydligt angivna i lagen, och placerade barn ska ha rätt att få information.

5. För placerade och omhändertagna barn är skolgången ofta avgörande. Varje barn som placerats från sina föräldrar ska garanteras allt det stöd som behövs för att klara utbildningen. Skräddarsydda insatser och specialpedagogiskt stöd är viktiga investeringar i barnets framtid.

6. Fler familjehemsplacerade barn bör få sina familjehemsföräldrar som vårdnadshavare. Möjligheten till adoption av barn som väntas tillbringa hela uppväxten i familjehem bör öka.

4 Ett hållbart samhälle

1. Mänskligheten står i dag inför globala utmaningar som klimatförändringar, brist på rent vatten, utarmning av den biologiska mångfalden och livsmedelsförsörjning för en växande befolkning. Dessa utmaningar hänger samman.

2. Att bryta beroendet av fossila bränslen är nödvändigt för klimatet. När förnybar energi byggs ut måste hänsyn tas till biologisk mångfald och naturvärden.

3. De krav på förändring som miljöhoten innebär får inte leda till ökad isolering mellan länder, detaljstyrning av människors vardagsliv eller motverkande av den fria ekonomins förutsättningar.

4. Sverige ska vara en förebild och en pådrivande kraft i det globala arbetet för ett hållbart samhälle. Ett land som visar ledarskap och förenar välstånd med ansvar för miljö och klimat. Fler gemensamma beslut på EU-nivå och global nivå är nödvändiga, både för miljöns skull och för att skapa rättvis konkurrens.

4.1 Miljö och klimat

1. Miljöproblemen kräver handling på global, nationell och lokal nivå. På grund av mänsklig aktivitet håller klimatet på att rubbas, den biologiska mångfalden minskar i snabb takt och havsmiljön är allvarligt skadad. Vattenförsörjningen är hotad på många ställen på vår planet. Näringsläckage urlakar den odlingsbara jorden och övergöder haven.

2. Det finns både ekologiska och ekonomiska argument för att slå vakt om miljön. Djupast sett är det en moralisk fråga. Vi har inte rätt att lämna över en värld till våra barn som är fattigare än den vi ärvde av våra föräldrar. Denna förvaltarskapstanke bottnar i en liberal idétradition som manar till ett ansvarsfullt nyttjande av naturens resurser.

3. Varje människa har ett eget ansvar för sina handlingar i rollen som ägare, brukare, producent eller konsument. Liberal miljöpolitik handlar om ansvarstagande utifrån kunskap och marknadsekonomiskt tänkande. Ett samhälle som främjar kunskap och nytänkande har bäst möjlighet att ta sig an miljöutmaningarna. Liberal miljöpolitik tar avstånd från symbolpolitik och åtgärder som dövar samveten i stället för att rädda miljön.

4. EU-samarbetet är vårt viktigaste instrument för att driva på miljöarbetet. EU:s ambitioner på miljö- och klimatområdet måste höjas och regelverken skärpas.

5. Klimatförändringarna är vår generations största miljöhot. Endast genom globala överenskommelser kan de klimatpåverkande utsläppen minskas i tillräcklig omfattning för att hålla ökningen av jordens medeltemperatur under kontroll. Ambitionerna för det internationella samarbetet i klimatfrågor måste höjas, och Sverige ska tillhöra de pådrivande krafterna.

6. För att stabilisera klimatet är miljöanpassning inom transportsystemet, energisystemet och jord- och skogsbruket särskilt viktiga utmaningar. Generella och teknikneutrala ekonomiska styrmedel, såsom koldioxidskatt och handel med utsläppsrätter, är det mest effektiva redskapet. De ekonomiska styrmedlen bör i första hand samordnas på EU-nivå, till exempel genom minimiskatter.

7. Teknisk utveckling är en central del av lösningen på dagens miljöproblem. Därför behövs fortsatt höga ambitioner för forskning och utveckling. Sverige ska erbjuda internationellt attraktiva forskningsmiljöer på miljöområdet.

8. Principen att förorenaren betalar ska upprätthållas. Vi vill driva en tillväxtpolitik där effektivisering stimuleras. Därför behöver miljöavgifter och miljöskatter höjas samtidigt som andra skatter sänks och andra satsningar genomförs för att stärka näringslivets konkurrenskraft. Vid offentlig upphandling ska tydliga miljö- och klimatkrav ställas och långsiktigt hållbara produkter premieras.

9. Sverige omges av hav som behöver skyddas genom avtal mellan alla kuststater. Det behövs tydliga sanktioner vid överträdelse av bestämmelser gällande utsläpp, vattenrening, transportsäkerhet och fiske.

10. Alla har rätt till rent vatten. Dricksvattenförsörjningen måste säkras och fler yt- och grundvattentäkter ges skydd.

11. Kemikalielagstiftningen ska utgå från försiktighetsprincipen. Den europeiska kemikalielagstiftningen behöver skärpas, och särskild hänsyn tas till barn och ungas känslighet samt till den samlade effekten då flera olika kemikalier samverkar. Tillsynen behöver förbättras och sanktionerna skärpas. Det behövs ett globalt samarbete inom FN för att få bort användningen av de farligaste kemikalierna.

12. Avfallets miljöpåverkan ska minskas genom fungerande återanvändning. Ett kretslopp av växtnäring mellan stad och land måste utvecklas. Målet ska vara att alla grundläggande råvaror, såsom växtnäring och mineraler, ska cirkulera i produktionssystemet och att de små mängder med farliga ämnen som ändå återstår ska hanteras på ett miljösäkert sätt. Avfallspolitiken måste förebygga att tungmetaller, läkemedelsrester och andra farliga ämnen sprids i naturen.

4.2 Energi

1. Energifrågan är global. Klimatförändringarna fortsätter, samtidigt som det alltjämt finns stor tillgång till relativt billiga fossila bränslen. Energisystemet behöver ställas om så att alla människor får tillgång till el och annan energi producerad på ett sätt som varken hotar klimatet eller utarmar värdefull natur.

2. EU:s gemensamma energipolitik ska utvecklas. Detta behövs både för att näringslivet ska ha jämlika villkor och av säkerhetspolitiska skäl.

3. Energisystemets miljö- och klimateffekter ska minskas genom energieffektivisering och en successiv introduktion av klimatneutrala produktionsformer. För att driva på miljöanpassningen behövs generella regelverk för utsläpp och säkerhet, samt ekonomiska styrmedel. Staten ska i största möjliga mån vara neutral mellan energislag som uppfyller miljö- och säkerhetskraven.

4. Höjningar av miljöskatter och slopade subventioner ska kompenseras med skattesänkningar som bibehåller näringslivets konkurrenskraft och enskilda människors köpkraft.

5. För alla energislag ska finnas tydliga miljö- och säkerhetskrav. Det finns en stor potential att fortsätta bygga ut förnybara energislag, bland annat vindkraft, solenergi, biogas och vågkraft.

6. Utbyggnad av vindkraft ska koncentreras till redan exploaterade områden och platser med relativt låga värden för naturvård, kulturmiljö och friluftsliv. Vindkraftsparker får inte inkräkta på skyddade naturområden, och särskild hänsyn ska tas till miljöerna i kust- och fjälllandskapet.

7. Vattenkraften kan utvecklas genom effektivisering, inte genom ökad exploatering. Denna modernisering ska också innebära krav på att kraftverken lever upp till dagens miljöregler. De fyra nationalälvarna ska fredas från utbyggnad, liksom övriga i lag skyddade vattendrag samt bäckar, åar och andra mindre vattendrag. Anläggningar för vattenkraft ska vara utformade så att skadorna för vandrande fisk minimeras.

8. Kärnkraften är viktig för klimatneutral elproduktion. Nya kärnkraftsreaktorer som klarar högt ställda säkerhetskrav ska kunna byggas i Sverige. Fortsatt forskning och utveckling behövs för att minimera riskerna vid drift samt hantering av bränsle och avfall.

4.3 Naturvård

1. Naturvården måste få en renässans. För att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i form av olika naturtyper och arter behövs ökade restaureringsinsatser och fler skyddade sammanhängande områden både på land och i vatten. Staten ska sträva efter god samverkan med markägare och lokalbefolkning i naturvården.

2. Allmänhetens tillgång till skog, mark och stränder ska värnas. Värdefulla fjäll-, skogs- och kustområden, kulturlandskap samt sjöar och vattendrag ska ha ett starkt skydd.

3. För den biologiska mångfaldens och friluftslivets skull behövs det ett starkare strandskydd i trakter med högt exploateringsstryck. Det bör samtidigt vara lättare att få dispens från strandskyddet i områden med lågt exploateringsstryck.

4. Allemansrätten ska värnas. Allmänhetens möjlighet att utan avgifter kunna röra sig i skog och mark tillhör det mest centrala i den svenska synen på människans relation till naturen. Särskilda friluftsanläggningar ska kunna finansieras via användaravgifter.

5. Allt fler arter hotas av utrotning. Hotade växter och djur ska skyddas genom fridlysning, information och biotopskydd. Det internationella samarbetet mot smuggling och olovlig jakt ska fördjupas.

6. Sverige ska ha livskraftiga stammar av alla de fem stora rovdjuren: björn, järv, lo, varg och kungsörn. Dialog med lokalbefolkningen i berörda områden är en viktig del av rovdjursförvaltningen.

4.4 Jordbruk, skogsbruk och fiske

1. Den växande befolkningen innebär stora utmaningar när det gäller att trygga en hållbar livsmedelsförsörjning. Att öppna marknader för handel stimulerar livsmedelsproduktion och effektiv användning av åkermark. Ny teknik och ekonomiska styrmedel driver på miljöanpassningen.

2. Ett hållbart jord- och skogsbruk är en del av lösningen på dagens miljöutmaningar. Redan med nuvarande teknik skulle jord- och skogsbruket kunna vara självförsörjande på hållbar energi. Det finns goda möjligheter att förbättra avkastningen på ett miljövänligt sätt genom att anpassa växtsorter, bruksmetoder och näringsämnen efter lokala förhållanden. Rätt använd kan bioteknik bidra till att få fram bättre skördar och näringsinnehåll.

3. EU:s jordbrukspolitik behöver reformeras i grunden. Samtliga direktstöd och marknadsregleringar ska fasas ut så snart som möjligt, och i stället behövs ökade satsningar på landskapsvård, miljöskydd och bevarad biologisk mångfald. Jordbruks- och livsmedelspolitiken ska ha ett tydligt konsument- och hållbarhetsperspektiv.

4. Ett kretslopp där näringen går från jord till bord och sedan tillbaka till jorden är avgörande för en hållbar livsmedelsförsörjning. Läckaget av näringsämnen från odlingsmark och hushåll ut i sjöar, vattendrag och hav behöver bromsas och återvinning av biologiskt avfall introduceras i bred skala. Särskilt viktigt är detta i ljuset av att fosfor är på väg att bli en bristvara.

5. Jordbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader. Därigenom förstärks drivkrafterna för effektivisering och klimatsmart teknik.

6. Skogsnäringen bör ges frihet under ansvar att bedriva skogsbruk. Skogens potential inom förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion ska tillvaratas. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka. Avverkningsmetoder måste kunna variera utifrån miljöhänsyn. Både staten och skogsnäringen har ett långtgående ansvar att skydda skogens ekosystemtjänster och bevara den biologiska mångfalden.

7. Från statens sida ska skogspolitiken inriktas på naturvård, miljöhänsyn och biologisk mångfald men även bättre förutsättningar för turism och friluftsliv. Tillsyn och sanktioner ska präglas av tydlighet och rättssäkerhet. De återstående gammelskogarna ska ges starkare skydd.

8. Fisket måste bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt och hålla sig inom ramen för vetenskapliga bedömningar av vad bestånden tål. Fiskemetoder som skadar havsbotten och de lokala ekosystemen ska avvecklas.

9. Hur vi hanterar våra djur är ett mått på vår civilisation och en förutsättning för en god folkhälsa. All djurhållning måste garantera djuren ett värdigt liv och en anständig död. Kontrollen av att nationella lagar och EU-regler efterlevs måste skärpas.

4.5 Transporter och infrastruktur

1. Människors frihet och välbefinnande gynnas av goda kommunikationer. Rörligheten för människor, idéer, kapital, varor och tjänster ska underlättas, såväl i städer som på landsbygden. Så skapas nya möten, nya idéer och ökad dynamik i samhället och i ekonomin.

2. Sverige behöver fortsatt stora investeringar i infrastruktur. Järnvägsnätet för gods- och persontransporter är i starkt behov av upprustning och utbyggnad, liksom vissa delar av vägnätet. För att höja investeringstakten ska fler nya projekt kunna avgiftsfinansieras.

3. Sverige ska vara en föregångare vad gäller IT-infrastruktur. Särskilt viktigt är det att möjliggöra bättre IT-kapacitet utanför städer och i glesbygd.
4. Frihandel leder till effektivare hushållning med resurser och snabbare teknikspridning. Ökade transporter påverkar dock i sin tur miljön. Internationella överenskommelser behövs om skatt och avgifter på utsläpp från långväga transporter.
5. För att stimulera till övergång till klimatneutrala bränslen och energieffektiva fordon behövs ekonomiska styrmedel där varje transportslag successivt bär en allt större del av sina miljökostnader. Hela transportsektorn ska på sikt införlivas i EU:s utsläppshandelssystem.
6. I städer med trängsel- eller miljöproblem bör nyttotrafik och kollektivtrafik ges större utrymme på bekostnad av privatbilism. Detta görs genom god stadsplanering och miljöavgifter, t.ex. trängselavgifter, som ska beslutas på lokal eller regional nivå. Det behövs sammanhängande stråk för att underlätta gång- och cykeltrafik både inom och mellan samhällen.
7. Transportpolitiken måste erkänna bilens roll på landsbygden. De enskilda vägarna är avgörande för en levande landsbygd och glesbygd.

4.6 Bostäder

1. Makt över det egna boendet är viktigt för den enskildes frihetskänsla. Målet är att alla ska kunna ha en bostad med en upplåtelseform som stämmer med de egna önskemålen och den egna livssituationen.
2. Det byggs för få bostäder. I dag sker den stora folkökningen i städer och andra tätorter. Det innebär utmaningar för att skapa utrymme för ökat byggande samtidigt som skönhetsvärden och kulturarv bevaras.

3. För att öka byggandet i Sverige bör konkurrensen öka och kommunernas rätt att ställa lokala byggkrav begränsas. Byggnormerna bör ses över för att ge möjlighet till mindre bostäder med något enklare standard. Lösningar som sänker kostnaden för att bygga tillgängligt bör eftersträvas. För att förkorta planeringstiderna för byggprojekt ska överklagandeprocessen förenklas.

4. Framtidens samhällen måste byggas på ett miljömässigt hållbart sätt. Plan- och byggregler ska stimulera energieffektivitet. Det behövs samhällsplanering för att klara klimatförändringarnas följder, till exempel höjda vattennivåer.

5. I samhällsplaneringen ska det kommunala planmonopolet användas i högre grad för att skapa förutsättningar för kollektivtrafik till nya områden. I större städer är förtätning av miljöskäl att föredra framför utglesad kringbebyggelse.

6. Bostadsmarknaden på expansiva orter präglas av inlåsnings effekter och stelhet. Detta drabbar särskilt dem som vill få fotfäste och komma in på bostadsmarknaden: ungdomar, invandrare och nyinflyttade.

7. För att det ska vara attraktivt att bygga och äga hyresfastigheter behöver hyressättningen i större utsträckning avspejla efterfrågan. Alla förändringar av bruksvärdes systemet måste kombineras med regler som ger hyresgäster långsiktigt förutsebara villkor och ett skydd mot plötsliga höjningar av hyran för den befintliga bostaden.

8. Ökad trygghet är en central fråga för att lyfta utsatta bostadsområden. Av avgörande betydelse är att rättssamhället har tydlig närvaro och att alla boende känner tryggheten i att brott beivras. Attraktiva offentliga rum ökar känslan av trygghet.

9. Det förebyggande arbetet mot vräkning, särskilt av barnfamiljer, behöver stärkas. Hyresvärdar ska alltid ha som ansvar att förvarna socialtjänsten när det uppstår risk för vräkning.

5 En demokratisk värld

1. Globaliseringen förändrar världen. Våra ömsesidiga kontakter med andra länder och världsdelar fördjupas. Vi liberaler välkomnar detta. Vi bejakar det europeiska samarbetet och fortsätter arbeta för en öppnare värld.

2. De fria länderna har ett ansvar att underlätta spridningen av den samhällsmodell som förenar demokrati, marknadsekonomi och mänskliga rättigheter. Sverige ska vara en stark röst för dessa värden och ge stöd åt de människor som utmanar förtrycket.

3. Sverige ska vara ett land där vi tar gemensamt ansvar för att utveckla demokratin, där rättstrygghet råder och där det civila samhället blomstrar.

5.1 Det civila samhället

1. Människan är beroende av kontakter med andra. För att skapa ett stabilt samhälle, där människor tillåts växa, känna trygghet och utveckla sig själv och sin omgivning behöver vi förankringar, fasta punkter i livet och sammanhang där vi känner oss bekräftade och hemma. Det skapar en grund för ökat ansvarstagande, samarbete och tilltro mellan människor.

2. Den bästa garantin för ett civiliserat samhälle är sociala nätverk som skapar tillit. Kopplingarna som skapas mellan människor i frivilliga möten skapar den förmåga till fredlig samverkan som möjliggör demokrati, marknadsekonomi och välfärd.

3. Det civila samhället ökar det demokratiska deltagandet och människors inflytande i samhällsliga processer. Den offentliga makten ska söka dialog med civilsamhällets aktörer.

4. Utrymmet för ideella insatser i vård och omsorg, utbildning och kultur, bistånd och totalförsvaret ska öka. Det offentliga ska i sin samverkan med civilsamhället respektera civilsamhällets oberoende.

5. Politiken ska bidra till att det civila samhället ges goda förutsättningar. Det ska vara enkelt och uppskattat att engagera sig i en idrottsklubb, scoutklubb, folkbildningsorganisation, social hjälporganisation, intresseorganisation eller någon annan del av det civila samhället.

6. Trossamfunden är en central del av det civila samhället. Staten har ett ansvar för att säkra en fri religionsutövning, men ska inte ta ställning för en viss religion eller vissa samfund. För att Svenska kyrkan ska stå helt fri från statlig styrning ska den särskilda lagen om Svenska kyrkan avskaffas.

7. För att stärka civilsamhällets finansiering ska avdragsrätten för enskilda gåvor till ideella organisationer utökas kraftigt. Möjligheten att tillfälligt gå ned i arbetstid och lön för att utföra ett förtroendeuppdrag behöver öka.

5.2 Rättssamhället

5.2.1 Rättstrygghet

1. Rättsstaten ska stärkas. Sverige ska vara ett tryggt land att leva i. Alla kan bidra till ett tryggare Sverige, men det är endast staten som ska bekämpa brott och ansvara för en fungerande rättsordning. Effektiviteten i rättsväsendet behöver förbättras så att handläggningstiderna kortas, fler brott anmälas och klaras upp samt färre brottsanmälningar avskrivs.

2. Ingen människa föds kriminell eller är dömd att förbli kriminell. Dåliga uppväxtvillkor, missbruk och socialt utanförskap ökar risken för kriminalitet. En socialliberal rättspolitik förenar brottsbekämpning med ett brett förebyggande arbete samt med en kriminalvård som ger individen förutsättningar att bryta med en kriminell livsstil.

3. I ett samhälle med öppnare gränser krävs också starkare internationell samverkan mot brott. Det europeiska polissamarbetet Europol ska utvecklas till en europeisk polismyndighet med befogenhet att utreda gränsöverskridande brott, och åklagarsamarbetet Eurojust bli en europeisk åklagarmyndighet med rätt att bedriva förundersökningar. Gemensamma brottsregister och gemensamma polis- och insatsstyrkor bör upprättas.

4. Polisverksamheten ska vara samlad i en nationell myndighet med lokal närvaro i hela landet. Synlighet och närhet är avgörande för polisens långsiktiga förtroende och möjlighet att förhindra brott.

5. En stor del av alla brott sker under inflytande av alkohol och andra droger. Narkotikahandeln är också en central inkomstkälla för den organiserade brottsligheten. En effektiv brottsbekämpning hänger därför ihop med en restriktiv alkoholpolitik och nolltolerans mot narkotika.

6. Tidiga och tydliga insatser för unga brottslingar ökar möjligheten att bryta ett kriminellt beteende. Samarbetet mellan polis och socialtjänst behöver utvecklas och rättsprocesser med ungdomar som misstänkta eller målsägande handläggas snabbare. Kvaliteten på den slutna ungdomsvården ska förbättras och alla intagna garanteras individuell uppföljning.

7. Insatser för att stödja brottsoffer är ett huvuduppdrag för både rättsväsende och socialtjänst. Även barn som bevittnar våld inom familjen är brottsoffer. Brottsofferjourerna och kvinnojourerna är ett omistligt komplement till samhällets stöd.

8. Skadestånd som döms ut i domstol ska utbetalas i förskott av staten, som sedan återkräver beloppet av den dömda. Den allmänna rättshjälpen ska stärkas.

9. Nämndemannasystemet ska reformeras och rekryteringen breddas genom bättre villkor och utbildning. Den som är nämndeman ska aldrig låta partipolitiken påverka ställningstagandena. Nämndemän ska finnas i första instans.

10. Straffsystemet ska förändras så att återfall och upprepad brottslighet ger strängare påföljd, liksom medverkan i organiserad brottslighet.

11. Kriminalvården ska präglas av tydlighet och humanitet. Förhållandena för de psykiskt störda intagna måste förbättras. Alla fängelsedömda som behöver det ska erbjudas behandling för att bryta ett destruktivt beteende, och ska också få möjlighet att lära sig ett yrke.

12. Den som avtjänat sitt straff ska få ökade möjligheter till ett tidsbegränsat jobb med offentligt stöd för att underlätta anpassningen till ett vanligt liv. Det civila samhället kan stärka den enskildes väg ut från den brottsliga banan när nya nätverk behövs för att etablera en ny start på livet.

5.2.2 Rättssäkerhet och integritet

1. Rättssäkerheten och skyddet för de medborgerliga fri- och rättigheterna behöver förstärkas. Därför ska en författningsdomstol inrättas i Sverige. Justitieombudsmannens ställning ska stärkas, bland annat genom att JO ges rätt att utöva tillsyn över hur myndigheter lever upp till svenska åtaganden enligt internationella konventioner.

2. Den enskildes möjligheter att hävda sina rättigheter gentemot myndigheterna måste öka. Tillsynen över myndigheternas maktutövning mot enskilda behöver utvecklas genom starka tillsynsmyndigheter för bland annat polis, kriminalvård och socialtjänst. Rätten till kompensation eller skadestånd vid myndigheters misstag eller övergrepp behöver förbättras.

3. Skyddet för den enskildes integritet ska stärkas. Åtgärder som påverkar den personliga integriteten negativt är endast berättigade om ett motstående intresse väger uppenbart tyngre och åtgärden är effektiv. Alla nya lagförslag ska analyseras ur integritetssynpunkt. Datainspektionen ska omvandlas till en heltäckande integritetsinspektion.

4. Övervakning och registrering ska inte användas för andra syften än vad som var de ursprungliga motiven eller vad som var känt för den individ som lämnade uppgifterna. Om samhällsutvecklingen gör att nya behov uppstår måste det avgöras politiskt och i vissa fall rättsligt om dessa behov väger tillräckligt tungt för att vidga insamling och användning av uppgifterna.

5. Restriktivitet ska råda när det gäller kameraövervakning på gator och torg. Alla ska enkelt kunna få information om på vilka platser kameraövervakning förekommer och inte.

6. Den enskildes rätt att få insyn i privata företags hantering av personuppgifter måste öka. Det behövs en ökad medvetenhet om företags lagring av personuppgifter exempelvis på nätet och i kunddatabaser.

5.3 Det levande folkstyret

1. Ansvar för demokratins fortlevnad ligger ytterst hos medborgarna själva. Det behövs ett ständigt och uthålligt arbete för att upprätthålla demokratiska värderingar. Varje generation behöver på nytt erövra demokratin.

2. Demokratin förutsätter aktiva medborgare och ett levande demokratiskt samtal. Det behövs fler möjligheter att följa den politiska processen och påverka beslutsfattandet. Särskilt viktigt är det att motverka maktklyftor som baseras på skillnader i kunskap eller tilltro till den politiska processen.

3. För att förstärka väljarens makt ska procentspärren i personvalet slopas, så att ett partis kandidater tar mandat i samma ordning som de fått personkryss.

4. Antalet riksdagsledamöter ska minskas för att skapa större helhetssyn. I samband med detta bör valkretsarna bli större och riksdagsutskotten färre, så att även mindre partier kan ha representation från hela landet och i alla utskott.

5. Parlamentarismen bör förtydligas genom att riksdagen endast ska kunna avsätta en regering genom att välja ny statsminister. En karensregel bör införas för statsråd som går vidare till enskilda uppdrag där känslig regeringsinformation kan komma till användning.

6. Partiernas skyldighet att redovisa källorna för sin finansiering ska regleras i lag.

7. Oavsett bostadsort har individer rätt att få likvärdig kvalitet på vården, omsorgen, socialtjänsten och andra välfärdstjänster. De ekonomiska villkoren för kommuner och regioner behöver därför utjämnas med avseende på faktorer som inte går att påverka. Utjämnningssystemet ska innehålla drivkrafter för tillväxt.

8. På regional nivå ska Sverige vara indelat i direktvalda regioner med ansvar för bland annat sjukvård, kollektivtrafik, näringslivsutveckling och regionplanering. Staten ska underlätta för de kommuner som vill gå samman för att höja kvaliteten på servicen och minska sårbarheten.

9. Offentlighetsprincipen är en förutsättning för granskning och debatt. Offentligt finansierad verksamhet ska så långt som möjligt omfattas av samma regler om sekretess och meddelarskydd oavsett om den bedrivs i allmän eller privat regi. Extra viktigt är detta i vård, skola, omsorg och andra områden som särskilt påverkar enskilda människor.

5.3.1 Ett starkt Europasamarbete

1. Samarbetet i Europa gör Sverige rikare, gör vår omvärld tryggare och ger oss möjlighet att lösa gränsöverskridande problem. Fred, demokrati och mänskliga rättigheter, brottsbekämpning, ekonomi, handel och hållbar utveckling är några av de frågor som Europas länder behöver hantera gemensamt och där Sverige ska vara med och göra en insats. Som liberaler vill vi att Sverige ska delta fullt ut i Europasamarbetet.

2. EU ska vara en union som är öppen och demokratisk och där medborgare känner förtroende för det europeiska samarbetet. Nationalism, protektionism och stängda gränser ska höra till historien.

3. EU ska stå öppet för alla europeiska länder som respekterar demokratin och de mänskliga rättigheterna och har en fungerande marknadsekonomi. Inget land som ligger helt eller delvis i Europa och uppfyller dessa krav ska stängas ute från unionen.

4. Vår vision är ett federalt Europa som står starkt och enat i de frågor där samarbete behövs, och som lämnar andra frågor åt medlemsländerna och medborgarna själva. Federalism bygger på principen att maktindelningen mellan unionen och medlemsländerna regleras i grundlag. Ett sådant system innebär en tydligt reglerad makt- och ansvarsfördelning där EU ägnar sig åt frågor där de lokala, regionala och nationella nivåerna inte räcker till.

5. Europaparlamentet och rådet bör betraktas som två delar i ett tvåkammarparlament. De nationella parlamentens inflytande i EU-samarbetet ska stärkas.

6. EU-samarbetet ska på alla områden så långt som möjligt ske med deltagande från samtliga länder. Om några länder fördjupar sitt samarbete på ett område måste det ske i former som gör det möjligt för fler länder att ansluta sig efterhand. Ett Europa där det egentliga beslutsfattandet sker i andra forum än EU:s egna leder till att Sverige tappar inflytande.

7. Social-, arbetsmarknads-, kultur-, turism- och mediepolitiken ska till största delen återföras till nationell nivå. Jordbruket ska omfattas av samma marknadsekonomiska och miljöpolitiska principer som andra näringar. Jordbruksstödet, utom landsbygdsstödet, ska avvecklas. Regionalstödet ska minska och koncentreras till satsningar som stärker konkurrenskraften och förmågan att hantera strukturomvandlingar.

8. EU ska ha en offentlighetsprincip och meddelarfrihet med samma innebörd som i den svenska lagstiftningen. Alla utbetalningar av EU-bidrag, även sådana som förmedlas via nationella myndigheter, ska kunna spåras till den enskilde mottagaren.

9. Respekten för de mänskliga rättigheterna behöver stärkas inom EU-länderna. EU ska årligen offentliggöra rapporter om situationen för de mänskliga rättigheterna i varje medlems- och kandidatland. Varje gång ett medlemsland fällt i Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna ska överträdelsen analyseras också ur EU-synpunkt. Systematiska brott mot de mänskliga rättigheterna ska få konsekvenser som kan trappas upp stegvis. Till dessa följder hör minskade eller indragna utbetalningar, eller i grova fall suspenderad rösträtt i rådet och parlamentet.

5.4 Globalt samarbete

5.4.1 Global utveckling

1. Demokrati, frihandel, privat äganderätt och marknadsekonomi är de viktigaste faktorerna till utveckling. Globaliseringen av världen har inneburit att andelen extremt fattiga har minskat dramatiskt. Samtidigt återstår många utmaningar.

2. Arbetet för varje människas rätt till goda livschanser stannar inte vid det egna landets gränser. Politisk ofrihet, förtryck av kvinnor, svält och undernäring, infektionssjukdomar, brist på skolgång och sjukvård bjuder varje liberal till handling.

3. Demokrati ska vara ett övergripande mål för utvecklingsbiståndet. Biståndet till demokratiserande krafter, institutionsbyggande och rättsstatliga strukturer samt jämställdhet behöver ökas kraftigt. Den rikare världen ska bidra med tekniskt och ekonomiskt klimatbistånd till de fattigaste länderna.

4. Ett generöst och effektivt bistånd handlar om solidaritet och ansvarstagande för vår omvärld. Det svenska biståndet ska uppgå till en procent av bruttonationalinkomsten. Det långsiktiga målet ska vara utvecklingen i världen leder till att biståndet inte längre behövs och därmed kan avvecklas.

5.4.2 Säkerhets- och försvarspolitik

1. Grunden för Sveriges säkerhetspolitik ska vara samarbete med andra demokratier. Nato är den absolut viktigaste samarbetsorganisationen för säkerhet och ömsesidigt försvar i Europa, och är hörnstenen i det transatlantiska samarbetet mellan Europa och USA. Sverige ska söka medlemskap i Nato.

2. Europeiska unionen är det främsta forumet för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. EU:s insatser i ett stort antal civila och militära fredsoperationer har bidragit till konfliktförebyggande och stabilitet världen över.

3. Sverige måste alltid ha en nationell försvarsförmåga. Mot bakgrund av utvecklingen i vårt närområde behöver det svenska försvaret stärkas. Om det krävs för landets försvar ska en könsneutral värnplikt kunna tillämpas på nytt.

4. Det finns ett stort behov av internationella kris- och konflikthanteringsförmågor. Fler civila och militära fredsinsatser behövs. Fler svenskar bör ställas till förfogande för internationella insatser i FN:s, EU:s eller Natos regi.

5. Många fria stater är beroende av odemokratiska regimer för sin energiförsörjning. Att bryta behovet av olja och gas är inte endast en miljöfråga utan i högsta grad en säkerhetspolitisk fråga.

6. Sverige ska inte exportera vapen till diktaturer. I företag som svenska staten äger helt eller delvis ska finnas kriterier gällande affärsrelationer med odemokratiska regimer. Vid försäljning av statliga tillgångar eller intressen av strategisk art ska företag som kontrolleras av diktaturer inte accepteras som köpare.

5.4.3 Stärk världens demokratikrafter

1. En fortsatt demokratisering är den viktigaste faktorn för en långsiktigt fredlig utveckling. Demokrati är ingen lyx som bara passar länder som har nått en viss utvecklingsnivå. Varje människa har rätt att få leva i frihet. Demokratien har avgörande betydelse för att minska risken för konflikter inom och mellan länder. Demokratier startar inte krig mot andra demokratier.

2. Sverige ska vara en röst för global frihet och ge stöd åt de modiga människor som verkar för demokratisering av världens återstående diktaturer. Ingen enskild händelse skulle bidra lika mycket till ökad frihet som om Kina skulle demokratiseras.

3. Informationsutbyte och kontakter med omvärlden är avgörande för demokratikrafterna i världens ofria stater. Det fria informationsflödet ska försvaras. Sverige ska verka för att tillgång till hela internet erkänns som en del av de mänskliga rättigheterna.

4. EU:s grannskapsavtal med unionens grannar söderut måste innehålla samma krav på demokrati och mänskliga rättigheter som med grannarna österut, och tydliga krav om respekt för kvinnors rättigheter ska ställas. Handelsförmåner ska villkoras med politiska reformer.

5. Förenta nationerna (FN) har en särställning som den viktigaste globala aktören för fred och säkerhet, konfliktlösning och internationell samverkan. FN:s roll försvåras dock allvarligt av bristande effektivitet och motsättningar mellan demokratier och diktaturer. Sverige ska bidra konstruktivt till att FN reformeras.

6. Internationella brottmålsdomstolens roll för att lagföra brott mot mänskliga rättigheter ska stärkas. Det ska finnas ett demokratikrav för medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

7. Sverige ska verka för att dödsstraffet avskaffas i världen.

6 Liberalismen – en frihetsrörelse

1. Liberalismen är en frihetsrörelse som formats successivt i engagemanget för den enskilda individen. Liberaler kan vara stolta över framgångar, glada över att fler nu kallar sig liberala, men med det uppdrag vi tagit på oss kan vi aldrig slå oss till ro. Vi ska ständigt identifiera, bekämpa och riva hinder för friheten.

2. Historiskt sett har liberalismen sina rötter i de idéer som formulerades under den humanistiska renässansen. Viktiga bidrag till den tidiga liberalismens utveckling gjordes på 1600-talet, där den så kallade ärorika revolutionen i England innebar de första stegen mot parlamentarism och rättssäkerhet.

3. I 1700-talets upplysningstid formulerades de liberala principerna för näringsfrihet och tryckfrihet. Den amerikanska revolutionen 1776 blev det dittills radikalaste genombrottet för liberala idéer.

4. Liberaler på 1800-talet var pådrivande för frihetliga idéer som föreningsfrihet, religionsfrihet och frihandel. Det var inom den liberala idéströmningen som principer om jämställdhet och politisk demokrati kom till sitt tidigaste uttryck. På 1800-talet utvecklades även de socialliberala idéerna om allmän skolgång, arbetarskydd och sociala skyddsnet.

5. Den svenska liberalismen har alltid varit en bred rörelse som samlat människor från stad och land, från kulturradikaler till frisinna med förankring i folkrörelserna. Några centrala namn är Anders Chydenius som var pådrivande för offentlighetsprincipen 1766, Adolf Hedin som i det sena 1800-talet drev på för utökad rösträtt och sociala reformer, Anna Whitlock som var förgrundsgestalt i kampen för kvinnors rösträtt, Selma Lagerlöf som var en av initiativtagarna till Folkpartiets bildande och Bertil Ohlin som på 1930-talet formulerade den moderna socialliberalismens grunder.

6. Det finns en stark kontinuitet från de tidiga liberala partierna till Folkpartiet liberalerna. År 1868 bildades Nyliberala partiet, ett radikalt riksdagsparti med rösträtt, religionsfrihet och sociala reformer på programmet. Sedan detta parti splittrats stod riksdagen utan liberal gruppering under några årtionden, men 1895 bildades den nya liberala riksdagsgruppen Folkpartiet, som 1900 ombildades till Liberala samlingspartiet. År 1902 fick Liberala samlingspartiet en nationell partiorganisation i form av Frisinnade landsföreningen, som hade starka band till rösträttsrörelsen. Efter partisprängningen 1923 levde Sverige med två liberala partier fram till 1934, då en återförening skedde under den nygamla beteckningen Folkpartiet. År 1990 kompletterades namnet till Folkpartiet liberalerna.

6.1 Arbetet fortsätter

1. Det Sverige som finns i dag är till stor del präglad av liberala framgångar. Men arbetet fortsätter.

2. Det var en liberal statsminister som åstadkom att parlamentarism och allmän och lika rösträtt för både kvinnor och män förverkligades i vårt land. I dag arbetar vi för att fördjupa demokratin i EU och visar solidaritet med kampen mot diktatur oavsett var den förs.

3. Det var liberala pionjärer som drev fram den allmänna folkskolan i Sverige och formulerade folkbildningstanken. I dag tar det liberala kunskapsidealet sig uttryck i vår politik för att den svenska skolan och forskningen ska vara världsledande.

4. Det var liberaler som kämpade för att Sverige skulle vara öppet för omvärlden, från 1800-talets frihandelsstrid och framåt. I dag är det liberaler som står upp för en human flyktingpolitik och driver på för fördjupad samverkan mellan länderna i Europa.
5. Det var liberaler som tog strid för både ekonomisk frihet och väl utbyggda sociala skyddsnät. I dag arbetar vi för bättre villkor för entreprenörer, ökad valfrihet i välfärdssektorn och jämlik tillgång till välfärdstjänster.
6. Det var liberaler som var först med att föra in miljöfrågorna i svensk politik, och som framgångsrikt kämpade för att rädda de sista stora älvarna från utbyggnad. I dag arbetar vi för att möta klimathotet och andra miljöutmaningar genom en miljöpolitik baserad på vetenskap, teknikutveckling och ekonomiska styrmedel.
7. Det var liberaler som formulerade idén att den enskilda människans rätt att bestämma över sitt eget liv går före traditioner eller gruppnormer, och liberaler var de första att kräva en lag mot könsdiskriminering. I dag arbetar vi vidare för jämställdhet och mot all slags diskriminering och intolerans.
8. Det finns en tydlig linje mellan den liberala traditionen och framtidens liberala uppgifter. Världen förändras och utmaningarna förändras, men liberalismens uppdrag är och förblir att riva hindren för varje människas frihet.
9. I tider av stora förändringar är idépartier bättre lämpade att möta utmaningarna än partier som är lierade med starka gruppintressen. Folkpartiet liberalerna är ett socialliberalt parti som förenas av idéerna.
10. Välkommen att delta i arbetet för frihet i globaliseringens tid.

Bilaga

Programkommittén

I programkommittén har ingått:

Christer Nylander (ordförande)

Thomas af Bjur

Adam Cwejman (representant för Liberala Ungdomsförbundet t.o.m. september 2012, därefter ledamot)

Axel Darvik

Ulrika Francke

Liselott Hagberg (t.o.m. september 2012)

Lars Hultkrantz

Jan Jönsson

Karin Karlsbro

Fredrik Malm

Frida Johansson Metso

Lennart Nordfors

Linda Nordlund (representant för Liberala Ungdomsförbundet fr.o.m. september 2012)

Thomas Olofsson

Marit Paulsen

Mats Persson

Paula Röttorp

Jasenka Selimovic

Anna Starbrink

Maria Weimer

Staffan Werme

IngMarie Westh

Suzanne Åkerlund

Sekretariatet har utgjorts av Åsa Malmström (huvudsekreterare) och Martin Andreasson (biträdande huvudsekreterare).

Reservationer

Reservation 1

Under avsnitt 2.2.5, "Högre utbildning och forskning", reserverar sig Axel Darvik för tillägg av en ny punkt 9:

"Universitet och högskolor har ett uppdrag att bidra till nya innovationer och kommersialisering av forskningsresultat. Forskare ska kompenseras för patenterbara uppfinningar inom ramen för sin tjänst men lärarundantaget som fråntar universiteten rätten till patent ska avskaffas."

Reservation 2

Under avsnitt 2.4.1, "Jämställdhet", reserverar sig Adam Cwejman till förmån för att en mening stryks i punkt 11: "I ett jämställt samhälle måste det vara möjligt att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete eller företagande. Föräldraförsäkringen ska tydligare stimulera vårdnadshavare att dela på föräldraledigheten, bland annat genom en förstärkt jämställdhetsbonus. Om det visar sig att utvecklingen mot jämställt uttag behöver stimuleras ytterligare kan ännu en månad i försäkringen öronmärkas åt vardera föräldern. Vårdnadsbidraget ska avskaffas."

Motivering:

"Det räcker fullgott att stärka incitamenten genom en ökad jämställdhetsbonus. Men att frånta föräldrar flexibilitet och valfrihet att själva styra upplägget på föräldraskapet är ett steg bakåt, inte framåt."

Reservation 3

Under avsnitt 2.4.1, "Jämställdhet", reserverar sig Jan Jönsson och Suzanne Åkerlund till förmån för att punkt 11 ges lydelsen:

"I ett jämställt samhälle måste det vara möjligt att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete eller företagande. Föräldraförsäkringen ska tydligare stimulera vårdnadshavare att dela på föräldraledigheten. Ännu en månad i försäkringen ska öronmärkas åt vardera föräldern. Vårdnadsbidraget ska avskaffas."

Reservation 4

Under avsnitt 2.4.1, "Jämställdhet", reserverar sig Staffan Werme till förmån för att punkt 11 ges lydelsen:

"I ett jämställt samhälle måste det vara möjligt att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete och företagande. Föräldraförsäkringen ska tydligt stimulera vårdnadshavare att dela jämställt på föräldraledigheten, utan att frånta föräldrarna ansvaret för sitt föräldraskap. Föräldraförsäkringen ska ersätta merparten av den förlorade förvärvsinkomsten, oavsett vilken av föräldrarna som tar ut föräldraförsäkringen. Vårdnadsbidraget ska avskaffas."

Reservation 5

Under avsnitt 3.1.1, "Svensk ekonomi i globaliseringen", reserverar sig Adam Cwejman och Paula Röttorp till förmån för att punkt 4 ges lydelsen:

"Den europeiska valutan, euron, är både ett politiskt och ett ekonomiskt projekt. Genom en gemensam valuta fördjupas den integration som ytterst syftar till att omöjliggöra konflikter mellan Europas länder. Den skapar också förutsättningar för ökad rörlighet och fördjupning av den inre marknaden. Olikteterna i EU-ländernas ekonomier innebär dock ännu stora påfrestningar på euron, varför Sveriges fulla deltagande i valutasamarbetet bör invänta en större regelmässig och ekonomisk integration."

Reservation 6

Under avsnitt 3.1.2, "Ett skattesystem för tillväxt", reserverar sig Jan Jönsson till förmån för att punkt 3 ges lydelsen: "Det ska löna sig bättre att arbeta, utbilda sig och ta ansvar. I ett första steg ska värnskatten avskaffas, så att principen 'hälften kvar' uppnås, och färre ska betala statlig skatt. Marginalskatterna ska på sikt inte skilja sig väsentligt från läget i jämförbara konkurrentländer. Skatten på arbete ska sänkas."

Reservation 7

Under avsnitt 3.1.2, "Ett skattesystem för tillväxt", reserverar sig Jan Jönsson till förmån för att punkt 5 ges lydelsen: "Utrymmet för skattesänkningar skapas av en växande ekonomi och ett mer effektivt utnyttjande av resurser. Samtidigt höjs ständigt människors förväntningar på välfärdsutbudets kvalitet. Skattesänkningar ska därför inte finansieras genom sänkta ambitioner för välfärdspolitiken."

Reservation 8

Under avsnitt 3.1.2, "Ett skattesystem för tillväxt", reserverar sig Axel Darvik till förmån för tillägg av en ny punkt 6: "På sikt behövs en skattereform där skatter på arbete, kapital och sparande sänks, medan skatter och avgifter på konsumtion, fasta skattebaser och miljöfarlig verksamhet höjs. Kommunerna ska själva kunna bestämma om de vill ta ut fastighetsskatt och anpassa denna till lokala förhållanden."

Reservation 9

Under avsnitt 3.2, "Rörlighet för en öppen värld", reserverar sig Frida Johansson Metso och Linda Nordlund till förmån för att punkt 7 förses med en ny mening: "Reglerna för förlängning av uppehållstillstånd för den som vistas här lagligt ska förenklas. Asylsökande som får jobb under pågående asylprocess ska enklare kunna växla spår och få uppehållstillstånd som arbetskraftsinvandrare. Papperslösa som har ett lagligt arbete ska, likt arbetskraftsinvandrare, få uppehållstillstånd."

Motivering:

"Partiprogrammet i övrigt anser att migranter som kan försörja sig själva ska tillåtas göra det i vårt land utan att mötas av politiska hinder. Texten tycker dessutom att asylsökande ska ha större möjligheter att byta spår och få uppehållstillstånd som arbetskraftsinvandrare samt att det ska vara enkelt för den som är här att förlänga sitt uppehållstillstånd. Resonemanget kommer bland annat utifrån insikten att dagens system, där arbetstagaren måste lämna Sverige för att söka från utlandet, är ett system som är dyrt och tidskrävande för den enskilde och för arbetsgivaren – ett system utan fördelar eller vinnare. Samma resonemang är giltigt för papperslösa som har arbete och lever här."

Reservation 10

Under avsnitt 3.2, "Rörlighet för en öppen värld", reserverar sig Frida Johansson Metso, Lennart Nordfors och Linda Nordlund till förmån för att punkt 11 förses med en ny mening:

"Även om invandringen är reglerad lever många människor utan tillstånd i Sverige, så kallade papperslösa. Att de vistas här utan tillstånd gör inte att de saknar de grundläggande mänskliga rättigheter som tillkommer alla. Så länge de befinner sig här ska de ha tillgång till skolgång och sjukvård och skyddas mot exploatering. För att minska utsattheten ska möjligheten att anmäla brott utan att utvisas införas. Att vara papperslös är inte att vara rättslös."

Reservation 11

Under avsnitt 3.2.1, "Försvara asylrätten", reserverar sig Frida Johansson Metso till förmån för att punkt 4 ges lydelsen: "Då stora konflikter utbryter ska EU tillfälligt slopa visumkraven gentemot personer som flyr från området, och FN:s medlemsländer ta ett större ansvar för att avlasta angränsande regioner, exempelvis genom att evakuera civila ur akuta situationer."

Motivering:

"Den nuvarande skrivelsen, enbart att FN:s medlemsländer ska ta ett större ansvar, kan exempelvis tolkas som en upprepning av åsikten att fler länder ska ta emot kvotflyktingar. Syftet med den nya skrivelsen är att understryka behovet av ett mer aktivt skydd av civila och ett moraliskt ansvar för världens flyktingar – ett ansvar som idag huvudsakligen tas av grannländer i konfliktregionen. Vi har tidigare sett detta ansvar tas upprepade gånger när västländer haft delansvar för konflikten – så som evakueringen från Kosovo – men sällan annars. Vår skyldighet att skydda civilas liv sträcker sig längre än till att vänta och se hur många som lyckas ta sig hit för att söka asyl."

Reservation 12

Under avsnitt 3.3.1, "Ekonomisk trygghet", reserverar sig Adam Cwejman och Paula Röttorp till förmån för att punkt 1–3 samt 5 byts mot följande text:

"De offentligt finansierade trygghetssystemen ska erbjuda trygghet när individen inte kan försörja sig själv vid sjukdom eller arbetslöshet. Socialförsäkringarna ska innehålla en självrisk och ett tak. Vill individen komplettera skyddet är detta möjligt genom t.ex. avtal på arbetsmarknaden och gruppförsäkringar. En grundnivå ska alltid finnas för personer som har låga eller inga inkomster."

Motivering:

"Vi vänder oss mot att göra a-kassan obligatorisk och ambitionen att ständigt höja taken i socialförsäkringarna.

Statens ansvar för medel- och överklassens försörjning bör inte öka."

Vid bifall av reservationen får konsekvensändringar göras i avsnitt 3.1.4 punkt 5.

Reservation 13

Under avsnitt 3.3.2, "Folkhälsa och förebyggande hälsovård", reserverar sig Adam Cwejman och Linda Nordlund till förmån för att punkt 5 ges lydelsen:

"Sverige ska ha en restriktiv alkoholpolitik. Särskilt viktigt för att minska alkoholens skadeverkningar är att ungdomar skjuter upp sin alkoholdebut, att högkonsumenter i riskzonen nås av insatser och att den totala alkoholkonsumtionen hålls nere, bland annat genom en hög alkoholskatt. Tillgången på alkohol bör vara hårt reglerad

genom ett licenssystem eller andra typer av speciella tillstånd. I EU ska hänsynen till folkhälsan väga tyngre än jordbruksintressen.”

Motivering:

”Systembolaget motiveras i dag primärt med argument rörande minskad tillgänglighet. Trots detta ser vi en marknadsanpassning som inneburit bland annat att systembolaget har varit drivande i att göra lådvinet populärt i Sverige och att hemkörning nu är ett alternativ. Med hårt reglerad alkoholförsäljning genom ett licenssystem eller andra typer av speciella tillstånd parat med täta inspektioner kan de alkoholpolitiska målen uppnås – utan monopol.”

Reservation 14

Under avsnitt 3.3.2, ”Folkhälsa och förebyggande hälsovård”, reserverar sig Adam Cwejman och Linda Nordlund till förmån för att punkt 6 ges lydelsen:

”Den som blir beroende av droger i någon form förlorar sin frihet. Ingen människa gör det aktiva valet att bli missbrukare. Domstolar ska kunna döma till vård av missbruk, men ingen som brukar eller missbrukar narkotika ska kunna straffas. De brottsbekämpande insatserna ska koncentreras mot de kriminella som profiterar på missbruket genom tillverkning, smuggling och försäljning.”

Motivering:

”Missbruk av narkotika, alkohol och tobak är ett samhällsproblem och ingen människa gör det aktiva valet att bli missbrukare. Inställningen att användning av narkotika ska vara kriminaliserad är mot bakgrund av detta inhuman. Att missbrukare av alkohol får vård medan narkotikamissbrukare straffas är en bidragande faktor till att många som skulle behöva hjälp inte vågar söka den. Statistik från EMCDDA (Europeiska centret för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk) visar att antalet dödsfall i den vuxna befolkningen till följd av narkotikamissbruk per capita är högre i Sverige än i jämförbara länder med en vårdorienterad narkotikalagstiftning. Faktum är samma statistik även visar att Sverige är ett av de europeiska länder där flest individer per capita dör av narkotikarelaterade orsaker. Portugal avkriminaliserade innehav och bruk av droger redan 2001, och de portugisiska erfarenheterna visar att både dödsfall och smittspridning bland opiatmissbrukare minskat sedan dess. Extra anmärkningsvärt är att Portugal inte sett någon ökning av drogkonsumtionen bland unga såsom befarat – utan tvärtom en minskning. Detta går på tvärs mot erfarenheterna i grannländerna Spanien och Italien, som trots en mer restriktiv narkotikapolitik sett marknaden för illegala droger växa under det senaste decenniet. Sverige bör följa i Portugals spår lägga om narkotikapolitiken från straff till vård, för en mer effektiv politik som leder till att färre människor fastnar i missbruk.

Källor:

EMCDDA, <http://www.emcdda.europa.eu/stats12#display:/stats12/drdrfig7a>

C. E. Hughes & A. Stevens ”What can we learn from the Portuguese decriminalization of illicit drugs?” *British Journal of Criminology* (2010) Nr 50, sid. 999–1022”

Reservation 15

Under avsnitt 3.3.2, ”Folkhälsa och förebyggande hälsovård”, reserverar sig IngMarie Westh för att en mening i punkt 8 stryks:

"Missbruksvården ska vara vetenskapligt grundad. Missbruksvården ska i största möjliga mån minska det mänskliga lidandet genom exempelvis substitutionsbehandling och sprututbytesprogram som kombineras med rehabilitering. Att stärka den enskildes motivation för att själv bryta missbruket är avgörande för framgång. Tvångsåtgärder ska förekomma om det krävs för att rädda människoliv."

Motivering:

"Partiprogrammet bör undvika exemplifieringar och därmed låsa partiet för just dessa två metoder. Dessutom rimmar särskilt det andra exemplet illa med styckets första mening. Det går idag inte att hävda att sprututbytesprogram vilar på vetenskaplig grund. Erfarenheter är inte heller odelat positiva."

Reservation 16

Under avsnitt 3.3.4, "Äldreomsorg", reserverar sig Frida Johansson Metso till förmån för att stycke 5 förses med en ny mening med lydelsen:

"För att stärka den enskildes makt över sin vardag ska äldreomsorgens åtagande tydliggöras i en omsorgsgaranti med mätbara kvalitetskrav. Om omsorgsgarantin inte uppfylls ska den äldre få ersättning. Individens egna önskningar ska tydliggöras i ett 'Leva livet-kontrakt' som ska ligga till grund för innehållet i den dagliga omsorgen. Parboendegarantin i äldreomsorgen ska utvidgas till att gälla även en nära vän eller släkting."

Motivering:

"Dagens parboendegaranti är begränsad till kärlekspar, men det är lika viktigt att exempelvis två äldre väninnor, vars respektive gått bort, inte drar sig för att söka vård för att det skulle innebära ensamhet och skilsmässa från det enda sällskap de har."

Reservation 17

Under avsnitt 4.6, "Bostäder", reserverar sig Adam Cwejman till förmån för att punkt 3 ges lydelsen:

"För att öka byggandet i Sverige bör konkurrensen öka och kommunernas rätt att ställa lokala byggkrav begränsas. Byggnormerna bör ses över för att ge möjlighet till mindre bostäder med något enklare standard. Lösningar som sänker kostnaden för att bygga tillgängligt bör eftersträvas. Sveriges rekordlånga planeringstider kan kortas ned genom att enbart tillåta överklaganden där det förekommer uppenbara lagbrott mot plan- och bygglagen."

Motivering:

"Att förenkla överklagandeprocessen är idag inte tillräckligt. Snitttiden för arbetet från detaljplan till färdigt bygge är i Sverige tio år, i Tyskland är motsvarande tid två år. Skillnaden är att i Tyskland är det enbart möjligt att överklaga när det är uppenbara lagbrott. Det går således inte att överklaga byggen där byggandet i sig stör eller där det finns en oro för ökad trafik etc. Dagens möjligheter till överklaganden lamslår svenskt byggande."

Reservation 18

Under avsnitt 4.6, "Bostäder", reserverar sig Axel Darvik och Jan Jönsson till förmån för att punkt 6 stryks och ersätts av följande:

"Många bostäder i miljonprogrammets områden är idag av otillräcklig standard. Staten och kommunerna har ett särskilt ansvar för att rusta upp och förnya dessa områden av både sociala och miljömässiga skäl. För särskilt eftersatta bostadsområden införs därför statligt garanterade upprustningslån."

Reservation 19

Under avsnitt 4.6, "Bostäder", reserverar sig Axel Darvik till förmån för att punkt 8 inleds med två nya meningar enligt följande:

"Den sociala integrationen är viktig för att skapa fungerande samhällen. Alla bostadsområden ska innehålla en viss andel lägenheter med lägre hyror. Ökad trygghet är en central fråga för att lyfta utsatta bostadsområden. Av avgörande betydelse är att rättssamhället har tydlig närvaro och att alla boende känner tryggheten i att brott beivras. Attraktiva offentliga rum ökar känslan av trygghet."

Reservation 20

Under avsnitt 5.2.1, "Rättstrygghet", reserverar sig Linda Nordlund till förmån för att punkt 5 ges lydelsen:

"En stor del av alla brott sker under inflytande av alkohol och andra droger. Narkotikahandeln är också en central inkomstkälla för den organiserade brottsligheten. Det är därför viktigt att samhället har resurser att hantera missbruk av alkohol och droger."

Reservation 21

Under avsnitt 5.2.1, "Rättstrygghet", reserverar sig Adam Cwejman, Linda Nordlund och Paula Röttorp till förmån för att punkt 9 ges lydelsen:

"Nämndemannasystemet ska reformeras och rekryteringen breddas genom bättre villkor och utbildning. Den dömande makten ska vara skild från den politiska makten, och nämndemännen ska därför inte rekryteras via de politiska partierna. Nämndemän ska finnas i första instans."

Reservation 22

Under avsnitt 5.4.1, "Global utveckling", reserverar sig Adam Cwejman, Linda Nordlund och Maria Weimer till förmån för att punkt 4 ges lydelsen:

"Sveriges bistånd ska vara effektivt. Mottagarlandets ägarskap och egna drivkraft är centrala för att bistånd ska kunna bidra till långsiktigt hållbar utveckling. Vanligtvis brukar principen om kvalitet framför kvantitet råda i användandet av skattemedel. Men i biståndsfrågan har fokus i stället kommit att hamna på vilken summa vi skickar snarare än på vilken effekt pengarna har i mottagarlandet. Uppdraget som ges till Sida är i dag i för låg utsträckning kvalitetsstyrt i användande av tilldelade medel. Historiskt sett har detta lett till slöseri i form av exempelvis flera ineffektiva projekt och uppdrivna konsultarvoden, detta då det inte har funnits incitament för resurseffektivitet. Biståndet kan – och bör – dock vara generöst även utan ett enprocentsmål varje år. Det viktigaste i biståndsfrågan är inte att vi som givarland känner oss generösa utan att pengarna gör nytta i mottagarlandet. Det långsiktiga målet ska vara att biståndet inte längre behövs och därmed kan avvecklas."

Från centerpartiets hemsida på Internet:

Partistyrelsens förslag till idéprogram 18 februari 2013

Innehållsförteckning

En hållbar framtid 4

Våra rötter 4

Stora Utmaningar nu och i framtiden 5

Hållbara idéer 7

Frihet 7

Lika möjligheter 7

Grundläggande trygghet 8

Decentralisering 8

Självägande 8

Kretsloppstänkande 9

Öppenhet 9

Jämställdhet 9

Hållbar politik 10

Miljö och grön tillväxt 10

Klimathotet 10

Förnybar energi 11

Djur och natur 11

Hela landet bidrar 12

En entreprenörsdriven ekonomi 12

Marknadsekonomi och frihandel 12

Jobben först 13

Hållbara skatter 13

Konkurrens och karteller 14

De gröna näringarna 14

En bättre välståndsdefinition 14

Civilsamhälle och kulturliv 14

Kultur 15

Ett digitalt civilsamhälle 15

Staten och samhället 16

Lika tillgångar till samhällsservice 16

Ett samhälle byggt underifrån 17

Integritet 17

Välfärd 18

Vård och omsorg 18

Utbildning 19

Sociala skyddsnät 20

Migration och Integration 20

Migrationen berikar 20

Dagens utmaningar och vår vision 21

En fri och fredlig värld 21

Ett demokratiskt Europa 22

Världssamfundet 22

Reservationer 24

4

1 En hållbar framtid

2 Centerpartiet tror på varje människas rätt och förmåga att själv forma sin egen framtid. Det är
3 därför vi vill att makt ska finnas så nära människor som möjligt. Det är därför vi försvarar
4 individens frihet från förmynderi och påtvingad kollektivism. Det är därför vi tror på ett
5 gemensamt ansvar för att ge alla människor maximala chanser i livet och utjämna de orättvisor
6 som arv och uppväxt skapat. Det är därför vi vill bevara vår planet och ekosystemet, som är den
7 långsiktiga grunden för frihet och välfärd. Det är därför vi tror på människors rätt att bygga en
8 framtid varhelst i vårt land de vill bo, vart än de känner att de hör hemma.

9 Centerpartiets liberalism är social, decentralistisk och grön. Den är jordnära och frihetlig. Den
10 bygger på rättvisa och hållbarhet. Den ser samhället som större än bara staten, som en gemenskap
11 där alla behövs. När många får vara med och ta ansvar för tryggheten och solidariteten byggs en
12 välfärd som är mycket starkare än vad staten ensam förmår.

13 Vi är en öppen folkrörelse som välkomnar alla som delar vår dröm om en friare och bättre värld.
14 Vi tror på en levande debatt och det fria ordet som grund för ett samhällsklimat där människor
15 kan göra sina röster hörda och påverka sin vardag. Centerpartiet är Sveriges mest öppna parti.
16 Vår politik bygger på reformer som är långsiktigt hållbara – därför bär vårt idéprogram namnet
17 ”En hållbar framtid”.

18 Våra rötter

19 Våra idéer är resultatet av många människors långa strävan för ett rättvisare, friare och grönare
20 samhälle.

21 Centerpartiet har sina rötter i landsbygdsbefolkningens och de självägande böndernas
22 månghundraåriga kamp för frihet och rättvisa i Sverige. Självägande bönder utgjorde den folkliga
23 basen för den frihetsrevolution som ägde rum i mitten på 1800-talet. I samverkan med andra
24 progressiva krafter krävde och uppnådde bönderna demokrati, yttrandefrihet, näringsfrihet,
25 frihandel och ett slut på privilegier och pålagor. Bönderna stod i opposition inte bara mot kungen,

26 adeln och prästerna, som levde på att beskatta dem, utan även mot borgarståndet, som försvarade
27 skråväsendet. Bönderna spelade också en avgörande roll för införandet av folkundervisningen
28 och den första allmänna folkskolan. Den landsbygdsliberala rörelsen kombinerade strävan efter
29 ökad ekonomisk frihet med värnande om de allra fattigastes livsmöjligheter. Dessa reformer blev
30 grunden för Sveriges snabba marsch mot demokrati och välförhållanden.

31 Som en följd av denna folkrörelsetradition är centerpartister kooperationernas, församlingarnas,
32 de ideella föreningarnas, biståndsorganisationernas, folkbildningens och företagarnätverkens
33 ryggrad varthän du vänder dig i landet. Med Centerpartiets rötter i bonderörelsen följer också vår
34 förankring i miljöfrågorna. Vi har bildats av människor som levt av jordens kretslopp, därför vet
35 vi att mänskligheten inte överlever utan att ta hänsyn till naturens villkor.

5

36 Centerpartiet grundades för drygt hundra år sedan för att försvara vanliga människors rätt mot
37 överhögheten. Vid bildandet betonades likvärdiga villkor för alla, oavsett varifrån man kom och
38 oavsett vilken bakgrund man hade, men också individens frihet och rätt att forma sin egen
39 framtid. Det moderna Centerpartiet fick sitt namn i samband med ATP-striden och
40 partiprogrammet 1959, med ökat fokus på individuella val, miljö och decentralisering.

41 Vårt parti har också tidigt hävdat kvinnors ställning i samhället. Under lång tid har Centerpartiet
42 varit en förändringskraft för viktiga jämställdhetsreformer. Många kvinnor i ledande politisk
43 ställning i Sverige har varit centerpartister. Den första utrikesministern, den första
44 departementschefen och den första partiledaren som varit kvinna, representerade Centerpartiet.
45 Centerpartiet är byggt av människor med starkt internationellt engagemang, i en tradition av
46 global rättvisa och demokratisering. Sedan mitten av förra seklet har centerpartister i praktiskt
47 handling byggt solidaritet från södra Afrika till Östeuropa. Tydligare än något annat parti tog
48 Centerpartiet, på grundval av allas lika rätt och värde, ställning mot talet om "social turism" och
49 de så kallade övergångsreglerna och stod framgångsrikt upp för fri rörlighet även för de nya
50 central- och östeuropeiska medlemsstaterna i EU.

51 I dag är Centerpartiet ett värderingsstyrt parti som svarar på de utmaningar som finns i såväl de
52 största städerna som på landsbygden. Vår idédebatt hämtar kraft och inspiration från människors

53 livsvillkor i hela landet. Vi arbetar med alla samhällsfrågor, vi representerar många olika

54 perspektiv från många olika platser och vi bärs upp av gemensamma värderingar.

55

56 Stora utmaningar nu och i framtiden

57 Vi lever i globaliseringens era, präglad av snabba förändringar. Teknologin och ekonomin knyter

58 människor från avlägsna platser allt närmare varandra, samtidigt som en allt snabbare

59 urbanisering samlar mänskligheten i allt större städer.

60 Globaliseringens kraft är i grunden en fantastisk möjlighet. I Asien, Afrika och Latinamerika

61 finns nu en verklig chans att med hjälp av reformer utrota svält, farsoter, fattigdom och nöd.

62 Innovationer sprids snabbt och kommer många till del. Utbytet med omvärlden har gjort både

63 Sverige och andra länder mångfalt rikare.

64 Men det finns också utmaningar. Ett ohållbart utnyttjande av ekosystemets kapacitet och klimatet

65 håller på att dramatiskt försämra livsmöjligheterna och uttömma oersättliga naturvärden för

66 kommande generationer, med risk för naturkatastrofer och hungersnöd. I många länder med ökat

67 välbstånd minskar barnkullarna och befolkningen åldras, samtidigt som kraven på kvalitet i

68 välfärden stegras. De ekonomiska kriser som skakat världen i början av 2000-talet visar hur

69 sårbara och beroende vi är av varandra. Allt större krav ställs på svenska företags konkurrenskraft

70 och innovationsförmåga i denna föränderliga värld.

71 Om politiken inte förmår att hålla jämna steg med utvecklingen så är det de mest utsatta och med

72 minst marginaler som kommer att drabbas hårdast. Sverige har i årtionden levt med ett utbrett

73 utanförskap. Kortsiktiga särintressen har rest hinder för människor som önskar arbeta och bidra, i

6

synnerhet de med svagast ekonomisk 74 ställning. En allt mer globaliserad värld och ett Sverige i

75 förändring kräver en mer flexibel och inkluderande arbetsmarknad.

76 Särskilt utsatta är människor på platser som hamnat i en negativ spiral av utflyttning, alltmer

77 frånvarande samhällsservice och försvagade nätverk mellan människor. Spiralerna måste vändas

78 uppåt genom att tillåta entreprenörskapet att växa i hela landet samtidigt som det sociala kapitalet

79 återuppbyggs med hjälp av samhällets offentliga och civila krafter.

80 Vi har idag möjlighet att skapa ett samhälle med frihet och utvecklingsmöjligheter för alla.

81 Teknologin och globaliseringen, vårt ökade behov av kvalitet och närhet i upplevelser och

82 konsumtion, skapar alla grogrund för entreprenörskap på många platser i vårt land. Innovationer

83 öppnar för lösningar på omställningen till ekologisk hållbarhet som sedan kan spridas globalt.

84 Det borde i vår tid vara möjligt att leva väl och växa överallt i vårt land, och att göra det i

85 harmoni med ekosystemets kretslopp.

86 Sverige kommer under många årtionden ha stort behov av reformer byggda på solida, hållbara

87 principer, som ökar människors möjligheter att själv bygga sin egen framtid. Reformerna så

88 hållbara att de klarar att möta det internationella omvandlingstrycket, så hållbara att de ger alla en

89 chans att ta del av välbefinnandet och så hållbara att de klarar omställningen till ett

90 klimatsmart kretsloppssamhälle.

7

91 Hållbara idéer

92 I över hundra år har Centerpartiets idéer varit med och format samhällets utveckling. Vår

93 drivkraft att bidra till ett bättre samhälle för kommande generationer är stark. Centerpartiet

94 arbetar för långsiktig hållbarhet på alla politiska nivåer. Nyckeln till en hållbar framtid är att

95 frigöra människors kreativitet och skaparkraft oavsett var i Sverige eller världen man bor.

96

97 Alla människor har lika rätt och värde. Alla har samma grundläggande rättigheter och

98 skyldigheter. Vi bekämpar alla strukturer, formella och informella, som förtrycker eller

99 diskriminerar människor på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck,

100 funktionsnedsättning, trosuppfattning eller etnicitet.

101 Frihet

102 Varje människa är född fri. En människas frihet kan i grunden endast begränsas av hänsyn till

103 andra människors lika rätt till frihet. Alla ska kunna bestämma mer över sina egna liv genom

104 egna och fria val.

105 Demokratin förutsätter en allmän acceptans och respekt för människors olika åsikter, oavsett om
106 det handlar om politiska ståndpunkter, religion eller annan typ av livsåskådning. Yttrandefrihet,
107 religionsfrihet och föreningsfrihet är därför orubbliga principer, som även innefattar frihet att
108 avstå från religion och från att organisera sig.

109 Men frihet i Centerpartiets mening är inte förunnat de få och de privilegierade. Alla människor,
110 oavsett bakgrund, ålder, kön eller härkomst, ska ges möjlighet att utöka sina livschanser och
111 känna frihet. Centerpartiet försvarar därför både så kallat negativa friheter; frihet från tvång, våld
112 och förmynderi, och så kallat positiva friheter; frihet från fattigdom, sjukdom och okunskap.
113 Valfriheten är en viktig princip och en nyckel för att förena frihet med rättvisa. Inom exempelvis
114 välfärden ska den offentliga finansieringen skapa förutsättningar för likvärdighet och rättvisa,
115 medan rätten att få göra egna val ger människor friheten att utforma sin välfärd efter sina egna
116 behov.

117 Lika möjligheter

118 När vi stärker möjligheterna för dem som har det sämst lyfter vi hela samhället. Vi tror på ett
119 gemensamt ansvar för att ge alla maximala möjligheter i livet, att utjämna de orättvisor som arv
120 och uppväxt skapat. En offentligt finansierad skola, vård, omsorg, brottsbekämpning och
121 ekonomisk grundtrygghet främjar social rörlighet och värnar omsorgen om varandra. Ett centralt
122 mål för Centerpartiet är att det ska finnas likvärdiga möjligheter att arbeta, bo, leva och driva
123 företag i hela vårt land.

124 Särskilt viktigt är att värna varje barns rätt att bli respekterad och att bli sedd för den man är.
125 Utbildning och bildning, värn mot sjukdom och fattigdom, villkorslöst skydd mot våld och
126 förnedring inom och utom hemmet, är grundläggande för att varje barn ska kunna känna trygghet
127 och frihet att växa och utvecklas.

8

Rättvisa handlar om jämlikhet, men inte likformighet. Att vi vill 128 ha likvärdiga möjligheter för alla
129 människor innebär inte att dessa möjligheter används på samma sätt och måste få samma utfall.

130 Grundläggande trygghet

131 Människor har en rad grundläggande behov: mat, kläder, boende och vård. Det är uppenbara
132 exempel på nödvändigheter som vi har ett gemensamt ansvar för att alla ska ha tillgång till. De
133 som drabbats av sjukdom, funktionsnedsättning eller arbetslöshet bör därutöver garanteras en
134 ekonomisk trygghet som förhindrar att de fastnar i livslång fattigdom och som ger den enskilde
135 stöd att ställa om och komma tillbaka. Efter ett avslutat arbetsliv, ska man vara trygg i
136 försörjningen för resten av livet.

137 Den grundläggande tryggheten måste vara så heltäckande att ingen tillåts rasa igenom
138 skyddsnäten, och så stark att den klarar av att ge alla en ny chans i livet. Centerpartiet har respekt
139 för att trygghet innebär olika saker för olika människor. Vi anser att tryggheten är störst i ett
140 öppet och fritt samhälle där människor kan mötas och knyta sociala band.

141 En viktig del av tryggheten är rättstryggheten. Ingen ska ha rätt att ta ifrån oss vår frihet och
142 trygghet genom kriminella handlingar. Kriminalpolitiken ska därför både förebygga och
143 avskräcka från brott, stödja brottsoffer och stimulera dem som har begått olagliga handlingar till
144 en ny livssituation utan brottslighet.

145 Decentralisering

146 Vi tror på människans förmåga att ta ansvar för sig själv och för andra. Centerpartiet kommer
147 konsekvent, inom alla områden och på alla nivåer, att verka för decentralisering av beslut så att
148 människor kan öka makten över sina liv. Decentralisering handlar om att flytta tillbaka makten
149 närmare människors vardag.

150 För att stärka det personliga självbestämmandet, för att öka det regionala och lokala självstyret,
151 måste principen vara att beslut i första hand ska fattas av människor själva, eller så nära den
152 enskilda människan som möjligt. Beslut som endast berör en mer lokal nivå, eller bara individen
153 själv, bör inte flyttas upp till en högre nivå, som ofta är fallet idag. Detta ställer krav på
154 meningsfulla och demokratiskt tillsatta beslutsnivåer på lokal och regional nivå med legitimitet
155 och insyn, så att människor aktivt kan delta i besluten. En del i decentraliseringen är att öka
156 brukarinflytandet så att de elever som går i skolan och de som bor inom äldreomsorgen ska ha

157 möjlighet att påverka sin närmiljö och livssituation.

158 Självägande

159 Äganderätten är central för ett samhälle där människor kan förverkliga sig själva och sina
160 drömmar. Bonden som äger sin egen mark, familjen som äger sin egen bostad, pensionären som
161 lyckats samla ett sparkapital, för alla dem innebär tillgången till ett eget kapital att de blir mindre
162 sårbara och mindre beroende. Det ger dem större självbestämmande och utrymme att tänka
163 långsiktigt. Möjligheter skapas för fler att investera i sina drömmar, stora som små, och skapa
164 egna verksamheter. Personligt ägande är, även för den med knappa resurser, ett sätt att öka både
165 frihet och trygghet. Det är en förutsättning för att både förvalta och förädla våra resurser.

9

Brott mot äganderätten, med konfiskatoriska och godtyckliga 166 beskattningar och ingrepp,
167 underminerar förtroendet och långsiktigheten i samhället.

168

169 Kretsloppstänkande

170 Naturens kretslopp är grunden för allt mänskligt välbefinnande. Tillgång till rent vatten, ren luft och en
171 giftfri miljö är en fundamental rätt för alla människor och en förutsättning för frihet i en vidare
172 bemärkelse. Naturen förser oss med de grundläggande tjänster som krävs för att vi ska kunna
173 bruka marken, för att vi ska kunna klara livsmedelsförsörjningen och för att vi ska kunna ha
174 tillgång till många andra fundamentala nyttigheter. Vi har en skyldighet att bruka utan att
175 förbruka, att inte föröda kretsloppen för kommande generationer. Det handlar både om rättvisa
176 och om respekt för våra barns och barnbarns frihet.

177 Öppenhet

178 Ett öppet land, en öppen attityd till andra och till varandra, det utgör grunden för vår ekonomiska
179 rikedom, och långt viktigare; källan till, och uttrycket för, vår själsliga rikedom och moraliska
180 resning.

181 Vårt lands välbefinnande har i alla tider byggt på ett ständigt utbyte med omvärlden. I flera hundra år
182 har vi präglats av emigranter, återvändare och invandrare. Centerpartiet välkomnar att samhället
183 består av människor med olika bakgrund och erfarenheter, där alla är lika värda och där

184 gemenskapen ska vara öppen för alla. Vi vill göra upp med de system och strukturer som hindrar
185 människor från att vara delaktiga i samhället. Vi vill riva de murar och den uppdelning mellan
186 innan- och utanförskap som en exkluderande politik skapat.

187 Tekniska landvinningar, nya idéer och hårt arbete har fört jordens folk närmare varandra. Det
188 fanns en tid då vi betalade tull vid stadsgränsen. Sedan dess har vi förenat både Norden och EU
189 genom fri rörlighet och fri handel. Centerpartiet vill fortsätta att avlägsna de hinder som finns för
190 enskilda människors rörlighet i världen. Vi vill se en framtid där Sverige är ett land dit människor
191 kommer med en dröm om ett bättre liv och bidrar till att bygga vårt samhälle.

192 Jämställdhet

193 Centerpartiet är ett feministiskt parti, som utmanar och bryter rådande maktförhållanden och
194 kollektiva orättvisor. Feminism handlar om att försvara rätten och friheten att vara den man är. I
195 ett ojämnt samhälle begränsas vars och ens frihet. I ett liberalt samhälle behandlas vi utifrån de
196 individer vi är, inte utifrån vilket kön vi har. Våra gemensamma system måste därför vara så
197 uppbyggda att flickor och pojkar, kvinnor och män, har samma möjligheter. Detta inkluderar en
198 fungerande förskola och äldreomsorg, en jämställd skola och vård och ett jämställt ansvar för
199 hem och familj. Kön ska inte avgöra lön, inte heller status, inflytande i samhällets och
200 näringslivets styrelserum eller möjligheten att skapa ekonomiska tillgångar.

201 Våld mot kvinnor, sexualiserat våld, hedersrelaterat våld och kränkningar av den kroppsliga
202 integriteten är begränsningar av människans frihet som aldrig får accepteras. Det gäller oavsett
203 om det sker i Sverige eller i andra länder, och inte minst när det används som vapen i krig och
204 konflikter. Vi vill se ett samhälle fritt från våld i hemmet, människohandel och prostitution.
10

205 Hållbar politik

206 Med dessa värden som grund strävar vi efter en hållbar politik för ett grönare, friare, tryggare och
207 rättvisare samhälle i ständig utveckling.

208

209 Miljö och grön tillväxt

210 Centerpartiets ska vara en ledande kraft i Sverige och internationellt för att ställa om till hållbar
211 utveckling.

212 Hittills har mänskligheten sett allt för kortsiktigt på miljön och nyttjandet av naturens resurser.

213 En allt dyrare räkning har ständigt skickats vidare till nästa generation.

214 Det är fullt möjligt att skapa välbstånd på naturens villkor genom att värdesätta ekosystemen och

215 bejaka grön tillväxt och entreprenörskap. Vi kan skapa ett samhälle där det alltid är lönsamt att

216 vara miljövärdande och olönsamt att agera miljöförstörande. Med försiktighetsprincipen och med

217 principen att förorenaren betalar för sin miljöpåverkan och naturen prissätts till sitt rätta värde,

218 kan vi förhindra och förebygga oåterkalleliga skador på både människa och natur.

219 Centerpartiet spelar i detta sammanhang en viktig roll för den gröna omställningen i Sverige. Vi

220 är ett av få gröna, miljöorienterade partier i världen som aldrig förordat en planekonomisk,

221 utopisk agenda. Genom att kombinera starkt miljöansvar med tilltro till teknikens och

222 utvecklingens kraft har vi alltsedan 1960-talet placerat miljön i centrum för politiken och

223 åstadkommit inte bara visioner utan konkret handling. Vi har både lyft fram problemen och fått

224 till stånd åtgärder och satsningar gällande förurning, återvinning, bioenergi, koldioxidskatt,

225 kemikalielagstiftning och grön skatteväxling. Därigenom har vi direkt bidragit att Sverige visar

226 vägen för andra länder. Vår miljöpolitik har gjort det möjligt att kombinera starkt miljöansvar

227 med god ekonomisk tillväxt.

228 Detta är Centerpartiets roll även i framtiden: att inte bara peka på miljöproblemen utan att finna

229 de politiska lösningarna.

230 Fortfarande är miljöproblemen långt ifrån lösta utan tvärtom i många fall accelererande. Dagligen

231 används kemikalier vars effekter på människan och naturen är skadliga eller okända. Gifter i

232 mark och vatten, klimatförändringar, vattenbrist, utfiskning och utarmad biologisk mångfald på

233 land och i hav, är exempel på miljöpåverkan som kommer att begränsa människors frihet och i

234 vissa fall hota själva förutsättningarna för vår överlevnad.

235 Klimathotet

236 Klimatförändringarna är det största miljöhotet mänskligheten känner. Dess konsekvenser riskerar
237 att underminera frihet och välfärd för kommande generationer. Snabba konkreta åtgärder för
238 klimatet lönar sig, medan passivitet kommer att bli extremt kostsamt.

239 Vi måste återupprätta vår gemensamma äganderätt till vårt klimat, som annars förlösas på allas
11

vår bekostnad. Ytterst är lösningen i klimatfrågan att 240 få till stånd en global prissättning på
241 koldioxid som motsvarar de höga kostnader utsläppen åsamkar mänskligheten. Det ska vara
242 olönsamt att fortsätta släppa ut och lönsamt att ställa om. Omställningen kan påskyndas med grön
243 skatteväxling, med ökade skatter på klimatförstöring och sänkta skatter på arbete och annan
244 välbefinnande verksamhet.

245 Pris på utsläpp kan samla kraften från miljontals entreprenörer och mångfald fler konsumenter
246 och mobilisera marknadsekonomin fulla omvandlingstryck för att finna de lösningar som gör
247 omställningen så snabb och effektiv som möjligt. Sverige är ett exempel på att en sådan
248 klimatomställning driven av ekonomiska styrmedel kan gå hand i hand med stark tillväxt och god
249 välfärdsutveckling.

250 Klimatfrågans unika dilemma är att utsläppen har samma effekt oavsett var på klotet de sker. Den
251 kräver därför att alla världens ledande ekonomier minskar sina utsläpp drastiskt. Världens rika
252 länder måste bidra till att utvecklingsländer snabbare kan nå en hållbar utveckling.

253 Detta dilemma löses inte med en avvaktande attityd. Parallellt med att världens länder haft svårt
254 att komma överens om verkningsfulla internationella spelregler för klimatpolitiken har vi sett hur
255 EU, enskilda länder, regioner och städer alla gjort viktiga insatser för att axla ansvaret. Frånvaron
256 av internationella bindande avtal får inte hindra nationer och regioner från att under tiden gå före
257 och tillämpa skärpta krav. Höga ambitioner stärker entreprenörskap, utveckling av miljöteknik
258 och initiativ inom civilsamhället. En sådan grön tillväxt kan vara ett globalt föredöme.

259 Förnybar energi

260 Sverige har både möjlighet och skyldighet att inom mindre än en generation bli ett samhälle med
261 hundra procent förnybar energi, helt fritt från fossil energi. Omställningen till ett helt förnybart
262 samhälle är ett projekt värdigt att samla samhällets alla förmågor.
263 För att nå dit krävs tydliga ekonomiska styrmedel och långsiktiga satsningar på forskning och
264 utveckling för framtidens klimatsmarta och förnybara teknik. Att bryta oljeberoendet i
265 transportsektorn och att nå svenska klimatmål förutsätter att Sverige på sikt endast tillåter
266 försäljning av fordon som kan gå på förnybara drivmedel.
267 Sverige har unika förutsättningar att vara ett internationellt föregångsland med sina stora
268 förnybara resurser av bioenergi, vattenkraft, vindkraft och världsledande företag inom viktiga
269 teknikbranscher. Detta öppnar nya möjligheter till grön tillväxt och export av miljöteknik och
270 energitjänster.

271 Djur och natur

272 Den biologiska mångfalden behövs för att ekosystemen ska kunna fortleva. Utarmningen av
273 artrikedomen berövar kommande generationer värdefulla resurser och upplevelser. Bevarande av
274 biologisk mångfald, och de miljöer den beror av, är en investering i framtiden. På samma sätt
275 som en global prissättning på koldioxid är nödvändig för att komma till rätta med
276 klimatproblemet så behövs en bättre prissättning av våra ekosystem. Världen måste bli bättre på
277 att räkna med vad ett samhälle tjänar på att förvalta den biologiska mångfalden.

12

278 Naturen har omistliga värden som många måste kunna ta del av. Allemansrätten är en unik
279 rättighet som ger människor frihet att njuta av naturen och som få länder i världen kan erbjuda.
280 Det är viktigt att balansen mellan äganderätt och allemansrätt inte störs genom en
281 kommersialisering av allemansrätten.

282 Människan är, som tänkande varelse, unik och har ett särskilt ansvar att agera så att andra levande
283 varelser också kan fortleva. Ett tydligt ansvarstagande och respekt för djur och natur kan och bör
284 kombineras med en stark äganderätt. Det man äger har man också ett ansvar för att vårda.

285 Hela landet bidrar

286 En levande landsbygd är förutsättningen för ett hållbart samhälle. Landsbygden är platsen för
287 framväxten av den gröna energin. Sverige måste fortsätta att visa vägen för hur skogen kan
288 utvecklas som källa till biomassa och som kolsänka. Svenskt jordbruk kan ta ledningen för den
289 klimatsmarta, sunda och säkra maten. Förutom skogen och vattnet så kommer den stora
290 utbyggnaden av vindkraft och solkraft i huvudsak att ske på landsbygden. Naturnära turism och
291 upplevelser kan skapa både förståelse för miljöutmaningarna och nya jobb. Allt detta ger en unik
292 möjlighet för landsbygden att ta ledningen i grön näringslivsutveckling för nya företag och
293 hållbara jobb.

294 Samtidigt kräver urbaniseringen miljövänliga och klimatsmarta lösningar i städerna genom
295 effektiva transporter och samutnyttjande av gemensamma ytor. Att bygga mer hållbara städer är
296 en av de största miljöutmaningarna i Sverige och andra länder. Oavsett om vi bor i staden eller på
297 landsbygden, behöver hela landet bidra. Staden och landet behöver varandra i omställningen till
298 ett hållbart kretsloppssamhälle.
299

300 En entreprenörsdriven ekonomi

301 Endast en politik som bejakar entreprenörskap kan göra det möjligt för människor att förverkliga
302 sina drömmar. Den enskilda människans initiativkraft, företagsamhet och ansvars känsla är
303 grunden för ekonomiska framsteg. Stabila statsfinanser och penningpolitik, utbildning och social
304 trygghet kan alla lägga grunden för en stark ekonomi. Men förutsättningen för att uppnå full
305 sysselsättning och ett konkurrenskraftigt näringsliv är att företagande och jobbskapande inte
306 omöjliggörs av höga skatter och orimlig byråkrati.

307 Det är enskilda människor som startar, driver och utvecklar företagen och som därmed skapar
308 jobben i hela vårt land. Endast så kan vi skapa det ökade välstånd som genererar de skatter som
309 finansierar en gemensam välfärd med hög kvalitet.

310 Goda villkor för entreprenörer, egenföretagare och små företag är avgörande för att skapa nya
311 jobb. Små och nystartade företag har svårare att bära omfattande byråkrati, är känsligare för
312 godtyckliga och rigida regler och har svårare att hävda sig i de offentliga beslutsprocesserna.

313 Marknadsekonomi och frihandel

314 Sverige ska vara en välfungerande marknadsekonomi, fri från planekonomiska pekpinnar. Fritt
13

315 företagande och fri handel är avgörande för ett gott samhälle.

316 Tullar och handelshinder begränsar konsumenters och producenters val. Denna typ av hinder
317 missgynnar ekonomisk utveckling eftersom konsumenterna och producenterna tvingas betala när
318 priset på varor höjs som ett utslag av protektionism. Utan handel och möjlighet till ekonomiska
319 reformer riskerar fattiga länder hållas kvar i fattigdom och miljoner människor hindras från att
320 skapa välstånd.

321 Jobben först

322 Jobben är grunden för hela samhällets utveckling; för jämlikhet, jämställdhet, välfärdens
323 finansiering, integrationen och inte minst för tillväxt i hela landet. Eget arbete är fundamentalt för
324 såväl frihet som trygghet för den enskilde. En av samhällets absoluta huvuduppgifter är därför att
325 ge alla människor som kan chansen att arbeta och försörja sig själva, till sin fulla förmåga.
326 Ett företagsklimat som ger fler och växande företag och därmed fler jobb, med en arbetsmarknad
327 som är öppen för alla, är förutsättningen för att människor ska kunna påverka och förbättra sina
328 egna och sina barns livsvillkor. Då måste vi också på alla sätt uppmuntra och understödja
329 skapandet av jobb i hela landet. Alla hinder som står i vägen för att anställa måste granskas och
330 så långt som möjligt undanröjas.

331 Centerpartiet förespråkar en modell där spelreglerna för arbetsmarknaden i mesta möjliga mån
332 fastställs mellan arbetsmarknadens parter i stället för genom lagstiftning. Det skapar en flexibel
333 och långsiktigt hållbar arbetsmarknad och flyttar makten närmare dem som berörs.

334 Reglerna på arbetsmarknaden bör i lika hög grad skydda dem som inte har jobb, dem som har en
335 svag ställning på arbetsmarknaden, så kallade outsiders, som dem som har fast anställning och är
336 medlemmar i fackföreningen, så kallade insiders. Av både rättvise- och sysselsättningsskäl bör
337 lagar och regler inte sätta outsiders i underläge eller köra över den fria avtalsrätten.

338 Sverige står inför ett växande globalt konkurrenstryck, där produktion flyttas till låglöneländer.

339 Vår konkurrenskraft som industrination måste därför försvaras och förstärkas så att det även

340 fortsättningsvis kan skapas och utvecklas industriföretag, i större och mindre skala, i Sverige.

341

342 Hållbara skatter

343 Beskattning är vårt sätt att som medborgare finansiera gemensamma offentliga angelägenheter.

344 Beskattning begränsar dock människors självbestämmande, därför bör skattemedel användas

345 sparsamt så att de bidrar till att stärka människors livsmöjligheter och egenmakt.

346 Sverige är ett litet land med stor öppenhet mot omvärlden. Våra skatter behöver vara globalt

347 konkurrenskraftiga, stimulera till entreprenörskap och göra det möjligt för människor med små

348 inkomster att leva på sin lön.

349 Det ska löna sig att arbeta. Det ska också löna sig att utbilda sig och arbeta hårdare, att skapa och

350 bygga upp företag. Därför måste skatteskalen göras mindre brant, så att den inte bestraffar

351 ansträngningar och utveckling, som annars riskerar att utebli och aldrig komma samhället till del.

14

Skattebördan på jobbskapande i företag bör göras så liten som möjligt. 352 Beskattningen bör gynna

353 det personliga, direkta och arbetande ägandet framför det opersonliga, indirekta och

354 institutionella ägandet. Grön skatteväxling bör uppmuntras, med ökad skatt på miljöförstöring

355 och minskad skatt på arbete.

356 Konkurrens och karteller

357 Konkurrens är en viktig drivkraft för utvecklingen av marknadsekonomin. Monopol, oligopol och

358 karteller är hot mot den sunda konkurrensen som bör motverkas. Ekonomin ska ha givna och

359 förutsägbara spelregler, som förhindrar en ekonomisk centralisering som sätter

360 marknadsmekanismerna ur spel.

361 Offentlig verksamhet ska inte försöka konkurrera ut det privata näringslivet. I förlängningen

362 hotar sådan offentlig inblandning möjligheterna till arbetstillfällen, välfärd och utveckling.

363 De gröna näringarna

364 En levande landsbygd, livskraft i hela landet och konkurrenskraftiga gröna näringar är nyckeln
365 till hållbar utveckling. Sveriges förmåga att sluta kretsloppen och värna biologisk mångfald är
366 beroende av produktionskraften i våra skogs-, åker- och betesmarker. I en värld där behovet av
367 livsmedel och biomassa ständigt ökar vill vi att Sverige ges förutsättningar att bidra fullt ut. Det
368 svenska lantbrukets konkurrenskraft, både inom EU och gentemot övriga världen, ska
369 säkerställas. Skogen är en avgörande svensk exportnäring, nödvändig för grönt och hållbart
370 jobbskapande på landsbygden, som bör ges förutsättningar att vara världsledande. Även
371 vattenbruket är en grön näring med stor potential som måste tas till vara. Det kan såväl producera
372 mat av hög kvalitet som skapa sysselsättning på landsbygden.

373 Lantbruket och skogsbruket kan tillsammans med andra landsbygdsföretag bygga vidare på en
374 turismnäring som är avgörande för arbetstillfällen i många delar av landet. Genom forskning, nya
375 kunskaper och ny teknik kan de gröna näringarna i ännu högre grad bidra till Sveriges
376 ekonomiska utveckling. Förutsättningar för vår välfärd produceras till stor del av basindustrin,
377 som också har sin hemvist på landsbygden. För att jobb och företagande ska utvecklas måste vi
378 ha bra vägar och järnvägar och en god digital infrastruktur i hela landet.

379 En bättre välbefindighetsdefinition

380 Ekonomisk tillväxt är ett relevant och etablerat mått på kortsiktig välbefindighetsutveckling, men
381 tillväxtbegreppet behöver kompletteras med andra mått som gör att vi kan mäta välbefindighet ur ett
382 mer långsiktigt såväl ekologiskt som socialt perspektiv. Vi behöver sätta ett ekonomiskt värde på
383 vårt naturkapital och på miljön. Om hänsyn tas till förbrukningen av miljökapitalet ger det en mer
384 rättvisande bild. Beräknas värdet av de tjänster naturen tillhandahåller, så kallade
385 ekosystemtjänster som pollinering och vattenrening, skapas bättre underlag för ekonomiska
386 beslut.

387

388 Civilsamhälle och kulturliv

389 Det civila samhället är en fundamental del av varje välfungerande demokrati och välfärdsstat, en
390 språngbräda till demokratisk fostran och kreativt skapande. Det solidariska ansvaret för att

förbättra människors livsmöjligheter kan 391 inte enbart delegeras till det offentliga, många
392 människor måste uppmuntras och tillåtas vara med och bygga medmänskliga nätverk som kan nå
393 fler. Det civila samhället måste ha en självständig roll, bortom både staten och snävt
394 kommersiella intressen.

395 Demokratin, den demografiska utvecklingen och människors önskan om ökad makt över sin egen
396 vardag kräver ökat utrymme för idealitet, socialt entreprenörskap, ekonomiska föreningar och
397 företagande. Politikens uppgift är att riva hinder och röja väg för denna utvecklingskraft. Med
398 digitaliseringen och globaliseringen uppstår civilsamhället på fler sätt än vad vi traditionellt varit
399 vana vid. Det betyder att människor finner gränsöverskridande gemenskaper som bör bejakas på
400 samma sätt som de traditionella. Politiken kan stödja civilsamhället genom att involvera det i fler
401 processer, finansiera dess infrastruktur och beskatta det så lite som möjligt.

402 Kultur

403 Kultur är både djupaste mening, ytligaste underhållning, kunskap och gemenskap, och en
404 betydande del av näringsliv och handel. Kulturen, både i utövandet och konsumtionen, är en
405 grundläggande del av människors självförverkligande och delaktighet i samhället.
406 Bildning breddar våra horisonter, ökar vår frihet och egenmakt, stärker den demokratiska
407 grunden för samhället och möjligheterna till livslångt lärande. Ett samhälle med blomstrande
408 kultur och bildning, som innefattar flertalet medborgare, är ett av de ädlaste mål vi kan hoppas
409 på.

410 Politikens roll i kulturen är inte enkel. Ett statligt stöd till kultur har uppenbara vinster för
411 samhället, i allt från att stärka civilsamhället och skapa plattformar för unika talanger, till att
412 vårda ett kulturarv som kan förmedla viktiga insikter om vår historia och hembygd. Att ge alla,
413 oberoende av var vi bor, oberoende av vilken kulturell och social bakgrund vi har, en chans att få
414 tillgång till kulturvärden och skapande, det är en självklar del av den offentliga uppdraget, i
415 synnerhet för den offentligt finansierade utbildningen.

416 Samtidigt frodas skaparglädje med ett mycket stort mått av frihet. Politiken ska akta sig för att
417 agera smakdomare och diktera kulturens innehåll. Allt för ofta blir olika kulturyttringar föremål

418 för politiska prioriteringar på ett sätt som i förlängningen riskerar att hämma kreativitet. Även när
419 kulturen är offentligt finansierad får den bäst av att så långt som möjligt slippa politiska
420 pekpinnar och ingrepp.

421 Tillgången till oberoende medier som står fria från politisk kontroll och censur är en avgörande
422 del av demokratin och av granskningen av det offentliga samhället. Monopol inom media, privata
423 som offentliga, bör motverkas.

424 Ett digitalt civilsamhälle

425 Informations- och kommunikationsteknologi har bidragit till att sudda ut nationsgränser och fört
426 människor världen över närmare varandra. Internet har skapat en sfär som i många stycken står
427 frikopplad från vanliga politiska maktmedel. Det innebär i grunden enorma möjligheter till nya
428 mötesplatser, kunskap, kultur och utveckling. Centerpartiet motsätter sig en centralisering av
429 makten över internet. Vi bejakar ett digitalt civilsamhälle med ett starkt skydd för yttrande- och
430 16

430 informationsfrihet samt den personliga integriteten. Vi ser med oro på auktoritära regimers vilja
431 att på politisk väg kontrollera och begränsa den frihet som digitaliseringen möjliggör.
432 Digitaliseringen utmanar vår traditionella syn på upphovsrätten, som måste utvecklas så att den
433 fungerar med de nya villkor som den teknologiska revolutionen skapat. Om upphovsrättsskyddet
434 för idéer och verk blir för utdraget i tiden och för brett definierat riskerar det att förhindra
435 entreprenörskap, innovation och nya affärsmodeller. Upphovsrätten måste bejaka och belöna
436 skaparkraften snarare än att bevaka etablerade intressen. Upphovsmännens rätt att få ersättning
437 för sitt arbete måste säkras.

438

439 Staten och samhället

440 Staten är till för att underlätta, inte att hindra, människors möjligheter att göra det mest möjliga
441 av sin egen förmåga och att våga växa bortom sina egna gränser. Statens uppgift är att garantera
442 människors grundläggande fri- och rättigheter. Dess institutioner ska säkra rättsordningen och
443 spelreglerna på marknaden. Dess mål bör vara att skydda de svagaste och mest utsatta, att öppna
444 livschanser för alla genom likvärdig utbildning, vård och omsorg, samt att erbjuda en
445 grundläggande ekonomisk trygghet i livets olika skeden.

446 Men erfarenheten visar att offentliga institutioner och myndigheter med tiden tenderar att skapa
447 behov av ännu mer makt. Följden blir att den offentliga makten växer på bekostnad av
448 människors självbestämmande, sätter käppar i hjulet för enskilda människors initiativ och
449 entreprenörskap samt brister i respekten för människors integritet. I värsta fall leder det till att
450 makt centraliseras och flyttas allt längre bort från de människor som berörs.

451 Centerpartiets uppgift är att se till att staten gör det den är till för, så effektivt som möjligt, och
452 därutöver undviker att genomreglera och överbeskatta människor. Människan, inte staten, ska
453 vara politikens mått.

454 Staten är den enda enheten i samhället som får utöva tvång och våld. Därför måste den makt som
455 staten utövar vara föremål för kontroll. Konstitutionella fri-, och rättigheter är i detta
456 sammanhang medborgarnas viktigaste verktyg. Vi vill se en rättighetslagstiftning, ett tydligt
457 samhällskontrakt med utkrävbbara rättigheter. Politiska beslut och juridiska domslut måste kunna
458 överklagas så att medborgerliga och mänskliga fri- och rättigheter kan försvaras. En
459 författningsdomstol är ett naturligt inslag i ett samhälle som värnar enskilda människors frihet.
460 För oss är de grundlagsskyddade fri- och rättigheterna, som exempelvis yttrande, tryck- och
461 meddelarfrihet, självklara och ska garanteras.

462 Lika tillgång till samhällsservice

463 Alla ska kunna leva och förverkliga sina drömmar oavsett var man vill bo. Centerpartiets uppgift
464 är att utgå från olika förutsättningar och utmaningar i olika delar av landet. Det gäller såväl
465 städer, små samhällen som landsbygd. Alla människor ska garanteras tillgång till fysisk och
466 digital infrastruktur samt väl utbyggd utbildning. Järnvägen till samhället, vägen till huset,
467 bredbandet till skärmen och vägen till världens kunskap – alla dessa ska vara öppna och
17
468 tillgängliga för alla.

469 För att ett samhälle ska fungera och vara attraktivt för både boende, företag och besökare krävs
470 en fungerande samhällsservice. Det offentliga ska garantera att en sådan grundläggande
471 samhällsservice finns, i hela landet. Samtidigt behöver vi stimulera och pröva nya lösningar.

472 Människors rättigheter ska vara tydliga, men kan tillgodoses på olika sätt beroende på var man
473 bor och vilka förutsättningar och möjligheter som finns lokalt.

474 Ett samhälle byggt underifrån

475 Vårt samhällsbygge börjar med den enskilda människan. Det han eller hon inte klarar av ensam
476 löser man gemensamt i byalaget, arbetslaget, familjen eller i andra grupper av människor. På
477 samma sätt fungerar det när människors beslutsmyndighet flyttar in i det politiska systemet. Beslut som
478 måste fattas på högre nivåer än kommunen skickas uppåt. Ett samhälle byggt underifrån är en
479 beslutsmodell som bygger på federalistiska principer och som knyter an till Centerpartiets långa
480 tradition om ett decentraliserat beslutsfattande – där makten finns så nära den enskilda människan
481 som möjligt.

482 Genom föreningslivet äger och driver människor tillsammans viktiga samhällsfunktioner som
483 kommer alla till del. Det är positivt och ska uppmuntras.

484 Beslut ska fattas på relevant nivå. Individen ska ha rätt att fatta beslut om sin hemtjänst,
485 kommunen om skolans verksamhet, landstingen om sjukvården, nationen om ekonomisk trygghet
486 och EU om gränsöverskridande miljö- och klimatfrågor. Det borgar för demokratiskt inflytande
487 och ett mer decentraliserat samhällsbygge.

488 Med decentralisering som verktyg vill Centerpartiet ge varje människa och varje del av landet
489 makt att ta itu med de egna utmaningarna. De grundläggande krav vi ställer på välfärd och
490 trygghet måste kunna upprätthållas, för oss är likvärdighet i hela landet avgörande. Men kraven
491 kan nås på olika sätt och olika delar av landet kan finna de olika lösningar som bäst tar vara på de
492 egna förutsättningarna. Med regioner och kommuner med starkt självbestämmande kommer
493 effektiva lösningar på olika samhällsutmaningar att mejslas fram. Det ger människor, kommuner
494 och regioner reell makt och fler valmöjligheter.

495 Sverige har utvecklats mot en allt mer komplicerad stat. Lokalt och regionalt finns en brokig
496 samling av stora och små kommuner, kommunalförbund, regionförbund, landsting och ett fåtal
497 nyetablerade regioner. Det gör det svårt för medborgarna att utkräva demokratiskt ansvar. Därför

498 behöver regioner skapas som ger människor bättre överblick över det demokratiska
499 beslutsfattandet, mer inflytande och större påverkan. Genom att decentralisera makt och
500 inflytande i frågor som arbetsmarknads-, infrastruktur- och tillväxtpolitik kan invånarna regionalt
501 få råda över viktiga framtidsfrågor. Vi överbryggar statens stuprörstänkande och gör små
502 kommuner mindre sårbara. Samtidigt ser vi gärna fler kommunindelningar där medborgarna så
503 önskar.

504 Integritet

505 Respekten för den enskildes personliga integritet är en grundsten i varje demokrati. En egen
506 personlig sfär där människor utan övervakning kan forma och utbyta tankar och skapa relationer
18
507 är en förutsättning för personlig utveckling och ett fritt offentligt samtal.

508 Ett starkt integritetsskydd är en omistlig del av ett öppet och demokratiskt samhälle. Det är
509 viktigt med en maktindelning där politiska beslut och andra maktbefogenheter inte centraliseras till
510 ett fåtal institutioner och individer. Öppenhet och transparens är grundförutsättningar för frihet,
511 demokrati och för att förhindra korruption och övergrepp.

512 All lagstiftning bör prövas mot dess påverkan på människors personliga integritet. Det måste
513 finnas en proportionalitet mellan lagstiftningens inskränkning av medborgarnas integritet och
514 lagarnas syfte. Samtidigt måste det finnas ett skydd mot både statliga och privata ingrepp i
515 människors privatliv. Alla måste ha möjlighet att försvara sina rättigheter i domstol.
516

517 Velfärd

518 Den offentligt finansierade välfärden ska vara av hög kvalitet och vara tillgänglig för alla. Det är
519 positivt att både företag, offentliga institutioner och civilsamhället är med och utvecklar
520 välfärden.
521 Oavsett om den offentligt finansierade välfärden utförs av kommuner, landsting, företag,
522 kooperativ eller föreningar måste den enskilda individens valfrihet stå i centrum. Genom den
523 dynamik som många olika utförare skapar kan såväl offentligt som ideellt och privat drivna
524 verksamheter utvecklas. Detta medför också att en mer attraktiv arbetsmarknad med fler

525 karriärvägar och arbetsgivare att välja på, vilket förbättrar förutsättningarna för medarbetare att
526 utvecklas. Vårdpeng, skolpeng, omsorgspeng och jobbpeng är nycklar för att förena rättvisa med
527 självbestämmande. Utformandet av dessa bör underlätta välinformerade val och ett fokus på
528 kvalitet.

529 Allt fler människor lever och får vara friska längre. Det är mycket positivt, men i ljuset av att allt
530 färre i framtiden ska försörja allt fler, kommer välfärdens utformning och finansiering bli central.
531 Centerpartiet vill se en välfärd som är gemensamt finansierad men som ger större valfrihet och
532 där fler aktörer bidrar till ökad innovation, effektivitet och kvalitet. Det som det offentliga
533 finansierar ska vara likvärdigt för alla och med samma goda kvalitet till alla. Det ska inte finnas
534 gräddfiler som gör det möjligt för vissa att få en snabbare tillgång till eller högre kvalitet på den
535 offentligt finansierade sjukvården eller omsorgen än andra. Tillgången till snabb vård i den
536 offentligt finansierade sjukvården ska ske efter behov och inte efter betalningsförmåga.
537 Människors rätt till valfrihet är det som ska trygga att den offentligt finansierade välfärden
538 anpassas till individens behov. Samtidigt ska människor ha stor frihet att, utöver det offentliga
539 vård-, omsorgs- och välfärdsåtagandet, själva investera i sin egen hälsa och sin egen utveckling.

540 Vård och omsorg

541 God vård i hela landet är viktigt för den enskilda individens känsla av trygghet. Det är viktigt att
542 sjukvården tar hänsyn till att människor är olika och att förutsättningarna ser olika ut i olika delar
543 av landet.

19

Alla ska kunna se fram mot en trygg ålderdom med hög livskvalitet och 544 h värdighet i livets
545 slutskede. Människor med fysisk och psykisk funktionsnedsättning, unga människor med psykisk
546 ohälsa eller personer med missbruksproblem måste få det stöd som behövs.

547 Alla måste ha inflytande över sina egna liv också när det gäller välfärdstjänster. Valfrihet är
548 viktigt för människors självbestämmande i livets alla skeden. Genom att uppmuntra många olika
549 aktörer inom vården kan också vården utvecklas för att möta lokala och individuella behov.

550 Utbildning

551 Lika rätt till god utbildning är vår viktigaste frihetsskapare. Utbildningssystemet är det starkaste
552 verktyg ett samhälle besitter för att utöka möjligheterna för alla, oavsett social och ekonomisk
553 bakgrund. Att undvika att dessa möjligheter i Sverige idag blir alltmer ojämlika är en av de
554 största utmaningarna inom överskådlig framtid.

555 Utbildning, från förskola till forskning, är grunden för jobb, företag och för vårt lands
556 konkurrenskraft. En skola med eleven i centrum är den enskilt viktigaste reformen för att fler
557 unga människor ska börja vuxenlivet med godkända kunskaper och ett riktigt jobb.
558
559 Förskolan ska bygga på en god pedagogik och ta vara på barnens naturliga nyfikenhet och lust att
560 lära. Föräldrar ska ha friheten att välja de lokala lösningar för förskolan som passar deras familj
561 bäst. Genom att tillåta och välkomna en mångfald av lösningar baserat på familjernas egna behov
562 möjliggörs också tillgången till bra förskola för barnen i hela landet.

563 Grundskolan ska ta vara på varje barns kreativitet, nyfikenhet och lust att lära. Skolan måste se
564 varje elevs möjligheter och utmaningar att nå sina mål och lärarnas kompetens och pedagogik är
565 avgörande för detta. Att tidigt ge alla barn grundläggande färdigheter - som att kunna läsa, skriva
566 och räkna - måste prioriteras, eftersom de är förutsättningen för allt annat lärande. Det offentliga
567 ska garantera att utbildningen lever upp till höga krav på kvalitet och ge alla elever rätt till det
568 stöd och den tid som krävs för att kunna lämna skolan med fullgoda kunskaper och godkända
569 betyg. Modern pedagogik och digitala lärverktyg ska ha en självklar plats i skolan för att fler
570 elever ska kunna lära sig mer. Utbildningens grund är kunskapsinhämtning och inte vilken tid
571 som tillbringas i klassrummet.

572 Alla barn har rätt till en bra utbildning oavsett var de bor. Lagstiftning och regelverk måste
573 erbjuda stor frihet att lokalt lösa denna uppgift på bästa sätt. Föräldrarnas och barnens rätt att
574 välja skola är central, samtidigt som föräldrarna och eleverna bör få ett ökat ansvar och inflytande
575 över barnens skolgång.

576 Möjligheten för elever och studenter att fritt välja utbildning ska vara så stor som möjligt. Det är

577 viktigt med högre utbildning och fria lärosäten som självständigt kan bedriva högkvalitativ
578 forskning och utbildning. Fria universitet och högskolor gynnar både forskning, utbildning och
579 tillväxt i ett långsiktigt perspektiv. För ökad innovationskraft och starkare konkurrenskraft är
580 attraktiviteten för utländska studenter såväl som för internationella forskare av vikt – liksom ökad
581 samverkan med näringslivet.

20

582 För att öka möjligheterna till högre utbildning behövs det en mångfald av lärosäten i hela landet,
583 med frihet att själva utforma utbildningen, som en del av ett samhälleligt ansvar. Lokala,
584 regionala och privata initiativ bidrar till att stärka dessa möjligheter. De mindre högskolorna och
585 nyare universiteten står för utmärkt forskning och är en viktig motor för regional tillväxt genom
586 sin nära koppling till det omkringliggande näringslivet.

587 Den som förlorat arbetet, eller gått in i en återvändsgränd, måste kunna se nya möjligheter öppna
588 sig till teoretisk eller praktisk omskolning eller vidareutbildning. Folkhögskolorna med sin
589 koppling till civilsamhället, liksom de mer yrkesorienterade utbildningarna, med koppling till
590 näringslivet, spelar här en särskild roll. Möjligheten till ett livslångt lärande är berikande både för
591 individen och samhället. Staten bör uppmuntra och skattemässigt gynna enskildas och
592 arbetsgivares investeringar i, och sparande till, fortbildning och kompetensutveckling. Den
593 största tryggheten en människa kan ha är tryggheten att kunna få ett nytt arbete.

594 Sociala skyddsnät

595 Välfärden ska omfatta sociala skyddsnät som förmår skapa en god ekonomisk grundtrygghet i
596 perioder av föräldraledighet, sjukdom och arbetslöshet. Tryggheten ska vara så finmaskig att den
597 inte godtyckligt utesluter vissa grupper eller låter vissa falla igenom. Samtidigt får inte
598 bidragsfällor och trösklar göra det olönsamt att återgå till arbete och egen försörjning.

599 Arbetslöshetsförsäkringen ska vara en tydlig omställningsförsäkring. Sjukförsäkringen ska hjälpa
600 den enskilda att tillfriskna och få den rehabilitering som krävs för att kunna återgå i arbete.
601 Föräldraförsäkringen ska premiera ett jämställt uttag av föräldraledighet och av vården av sjuka
602 barn. Pensionssystemet ska vara långsiktigt hållbart och säkerställa en god inkomstnivå.
603 Samtidigt bör förutsättningarna förbättras för dem som vill fortsätta arbeta eller vara företagare

604 även efter den allmänna pensionsåldern.

605

606 Migration och integration

607 Centerpartiet strävar efter öppna gränser, fri rörlighet och en generös flyktingpolitik. För ett parti

608 som bygger sina värderingar på alla människors lika rätt och värde finns inget annat logiskt

609 ställningstagande än att verka för en värld där människor kan röra sig fritt över gränserna. Den

610 ömsesidiga fria rörligheten inom EU bör utvidgas så att den omfattar hela världen.

611 Så länge det finns länder som kränker fundamentala mänskliga principer är möjligheten att

612 fly det enda sättet att erbjuda alla människor ett skydd för sina grundläggande fri- och rättigheter.

613 Att få söka sig en fristad och en försörjning, inte bara inom det land där man är född, utan också

614 utanför landets gränser, är en mänsklig rättighet. Sverige har också genom konventioner i Förenta

615 Nationerna (FN) och andra internationella avtal förbundit sig att erbjuda flyktingar en fristad.

616 Migration berikar

617 I århundraden har människor kommit till, men också lämnat, Sverige. Mellan 1850 och 1930 tog

618 omkring 1,2 miljoner svenskar båten över Atlanten till följd av fattigdom, magra skördar och

619 religiös förföljelse. Idag söker sig människor istället till oss i Sverige.

21

620 Sverige blev, och är, ett välmående land tack vare omfattande utbyte med omvärlden. Ett utbyte

621 som handlar om såväl invandring och utvandring som handel och internationellt samarbete. Ökad

622 migration och handel är delar av den tilltagande globaliseringen. Den som begränsar utbytet med

623 omvärlden begränsar också Sveriges möjligheter att utvecklas.

624 Vi lever i ett mångkulturellt samhälle. Det är en styrka. Öppnare gränser gör att avståndet mellan

625 människor minskar och att kontakterna mellan olika delar av världen stärks. Utan invandring

626 skulle Sverige vara ett fattigare land, såväl ekonomiskt som kulturellt och intellektuellt.

627 Dagens utmaningar och vår vision

628 Vi måste bli bättre på att ta vara på det kunnande och den företagsamhet som finns hos de

629 människor som kommer till oss. Att snabbt kunna få utbildning eller arbete är en

630 grundförutsättning. Arbetsmarknaden får inte systematiskt placera dem som har sämre
631 språkkunskaper eller annan etnisk bakgrund, och som inte etablerat sig fullt ut i Sverige, i
632 underläge. Det är inte gränserna som ska stängas, utan arbetsmarknaden som ska öppnas.
633 Detta gäller även boendet. Om människor av samma etniska ursprung väljer att bo på samma
634 ställe ska det vara för att de vill det, inte för att de måste. Om ett bostadsområde hamnar i en
635 negativ spiral, där endast de som inte kan flytta vidare blir kvar, är det samhällets skyldighet att
636 upprätthålla och förstärka samhällets grundfunktioner och rättsordning, så att de som bor där fullt
637 ut känner sig trygga, som en del av samhället, och inte får sina livsmöjligheter nedmonterade.
638 Utmaningar på arbetsmarknaden och boendet i många av våra kommuner idag får inte hindra
639 Centerpartiets långsiktiga vision om öppenhet.

640 Främlingsfientlighet är ett av de mest allvarliga hot vårt samhälle och vår demokrati står inför.
641 Den bryter ned den ömsesidiga respekten och värdigheten människor emellan, fräter sönder
642 samhällskontraktet inifrån och underminerar de principer om öppenhet och utbyte med
643 omvärlden som Sveriges välstånd vilar på. I förlängningen öppnar främlingsfientligheten vägen
644 för en återkomst av ideologier vars utgångspunkt är att alla människor inte har samma värde.
645 Varje individ har rätt att skapa sin egen identitet. Val av identitet eller grupptillhörighet ska inte
646 påverka hur man behandlas. Diskriminering, strukturell rasism och intolerans, i alla dess former,
647 ska motverkas. Detta måste vara en självklar del av arbetsmarknadens, utbildningens och
648 rättsväsendets grundläggande funktionssätt.

649

650 En fri och fredlig värld

651 Utrikes- och säkerhetspolitiken syftar ytterst till att värna universella mänskliga fri- och
652 rättigheter. Sverige är som litet land starkt beroende av sin omvärld. Utmaningar som är
653 gemensamma för många nationer, som tullmurar, klimatfrågan och internationell brottslighet, kan
654 bara lösas genom internationellt samarbete. Vi, som är medborgare i demokratiska länder med
655 yttrandefrihet, har ett särskilt ansvar att stå upp för dem, som till priset av svåra uppoffringar och
22

656 ibland med livet som insats, kämpar för frihet och värdighet i länder med diktatoriska och
657 förtryckande regimer.

658 Dagens internationella ekonomiska beroende ökar betydelsen av icke-militära medel.
659 Samarbetsorganisationer som FN och EU, handelsavtal och bistånd, kan knyta länder närmare
660 varandra så att konflikter undviks och förtryckta människors rätt kan försvaras. Det nordiska
661 samarbetet, som överbryggat många europeiska konstellationer, spelar en viktig roll.

662 Tyvärr finns ibland inga andra metoder än de militära för att säkra fred och frihet. Vi kan inte
663 förutsätta att avspänning och demilitarisering ska prägla vår värld. Sverige måste därför kunna
664 försvara sitt eget territorium. Sverige bygger säkerhet i Norden genom ett eget försvar samt
665 genom nära militärt samarbete med demokratier i vår närhet. Centerpartiet vill att Sverige ska
666 bistå i internationella fredsinsatser, gärna i ökad utsträckning under direkt FN-ledning.

667 Ett demokratiskt Europa

668 EU har bidragit till att krigens Europa blivit ett fredens och stabilitetens Europa. Det
669 demokratiska samarbetet, den fria rörligheten, handeln och den europeiska integrationen har fört
670 människor närmare varandra genom ömsesidigt utbyte.
671 Men i en tid av allvarliga utmaningar finns ett tydligt behov av att reformera EU.
672 EU måste bli smalare, men vassare, göra färre saker men göra dem bättre. På områden som
673 klimatomställningen, frihandeln och den gränsöverskridande brottsligheten bör den gemensamma
674 politiken bli kraftfullare för att lösa de utmaningar vi står för. Däremot måste unionen avhålla sig
675 från att gripa in i ländernas skatter, välfärd och sociala trygghetssystem.
676 Unionens byråkrati får inte överskugga demokratin. Centralmakten i Bryssel får inte utökas på
677 bekostnad av EU-medborgarnas självbestämmande. Lösningen är inte att resa nya barriärer
678 mellan EU:s länder utan att öka transparensen och medborgarnas direkta inflytande. Principen
679 måste vara att beslut fattas så nära medborgaren som möjligt och att endast de beslut som måste
680 fattas gemensamt beslutas på EU-nivå. EU:s ledare måste söka sitt mandat från medborgarna och
681 stå till svars inför dem. EU är och förblir ett samarbete mellan självständiga nationer, men det
682 måste bli tydligare hur den enskilde medborgaren i EU kan förändra den förda politiken. En
683 tydligare demokratisk kontroll kommer ställa högre krav på vilka frågor EU-företrädare tillåts
684 flytta upp på EU-nivå.

685 Världssamfundet

686 Fred, skyddet av mänskliga rättigheter och hållbar utveckling är hela världens ansvar. Förenta
687 nationerna erbjuder en arena för världens länder att diskutera gemensamma utmaningar, men FN
688 måste utvecklas och reformeras för att fullt ut bli en organisation som kan bära detta ansvar.
689 I en värld med omfattande miljö- och klimatproblem måste FN ta ett större ansvar för att driva på
690 för globala, bindande avtal och effektiva åtgärder. Det är världens fattiga som drabbas allra
691 hårdast när klimatet ändras, havsnivån stiger, katastroferna blir allvarigare, och naturresurser
692 förbrukas. För att en hållbar framtid ska bli möjlig måste klimatarbetet och
693 fattigdomsbekämpningen gå hand i hand.

23

694 Den dag kommer att komma, då alla människor i världen är fria och lever i demokratier, så stark
695 är frihetens och rättvisans kall på den mänskliga naturen. Men vägen dit är lång och vanskelig. Vi
696 lever i en tid då diktaturerna och deras hantlangare retirerar, men där hundratals miljoner
697 människor fortfarande lever i förtryck. Därför ankommer det särskilt på oss, medborgare i de
698 demokratiska länderna, att inte kompromissa med våra ideal utan förenas i en strävan efter alla
699 människors fri- och rättigheter.

24

700

701 Reservationer till PS programförslag

702

703 En hållbar framtid

704

705 1. Reservation av Maria Söderberg

706 Rad 9

707 Första meningen föreslås lyda:

708 Centerpartiet är ett ekohumanistiskt, grönt, decentralistiskt, socialliberalt parti.

709

710 2. Reservation av Hanna Wagenius och Anna Sandström

711 Rad 9

712 Förslag till omskrivning av texten:

713 Centerpartiet är ett liberalt, decentralistiskt parti. Vi anser att människor själva ska styra över sina

714 egna liv utan att utsättas för tvång, våld eller förtryck. Frihet innebär samtidigt att människor är

715 ansvariga för sina handlingar.

716

717 Hållbara idéer

718

719 3. Reservation av Hanna Wagenius och Anna Sandström

720 Rad 100

721 Förslag till tillägg:

722 Staten ska inte hindra samtyckande människor från att gifta sig med varandra även om de skulle

723 vara av samma kön eller fler än två i en relation.

724

725 Självägande

726

727 4. Reservation av Johan Linander, Abir Al-Sahlan, Torbjörn Egerhag, Fredrick Federley,

728 Hanna Wagenius och Anna Sandström

729 Rad 167

730 Förslag till tillägg:

731 Alla ska ha rätt att bestämma över sin egendom såväl under livet som hur egendomen ska

732 fördelas efter livets slut.

733

734 Jämställdhet

735

736 5. Reservation av Anna Sandström

737 Rad 193

738 Förslag till ändrad text under jämställdhet till förmån för denna text:

739 Centerpartiet är ett feministiskt parti, som utmanar och bryter rådande maktförhållanden och

740 kollektiva orättvisor riktade mot kvinnor. Feminism handlar om att försvara rätten och friheten att

741 vara den man är. I ett ojämnt samhälle begränsas vars och ens frihet.

742

743 Diskriminering hindrar människor från att förverkliga sin fulla potential, därför kan

744 diskriminering aldrig accepteras. Alla människor har samma grundläggande rättigheter.

25

Centerpartiet accepterar inte att människor förminskas 745 och begränsas av diskriminerande
746 strukturer, oavsett om de är formella eller informella.

747

748 Diskrimineringsgrunder varierar över tid, men historiskt har övergrepp mot, och

749 omyndigförklarande av, kvinnor varit en av de mest omfattande formerna av diskriminering. Ett

750 ojämnt samhälle hotar människors frihet. Strävan efter jämställdhet handlar därför om alla

751 människors rätt att få vara den man är, tillgodogöra sig sin frihet och nå sin fulla potential.

752

753 6. Reservation av Torbjörn Egerhag

754 Rad 200

755 Förslag till tillägg:

756 Centerpartiet är beredda att öppna för någon form av kvotering om så krävs för att öka

757 jämställdheten i familjer och på arbetsmarknaden.

758

759 En entreprenörsdriven ekonomi

760

761 Hållbara skatter

762

763 7. Reservation av Hanna Wagenius och Anna Sandström

764 Rad 350

765 Förslag till omskrivning av mening:

766 Därför måste skatteskalen göras platt...

767

768 8. Reservation av Maria Söderberg

769 Rad 355

770 Förslag till tillägg:

771 Alla delar av landet ska ges likvärdiga förutsättningar för utveckling och tillväxt.

772 Därför krävs styrmedel som möjliggör en aktiv distriktpolitik. Exempel på sådana styrmedel är

773 ett väl fungerande skatteutjämnningssystem geografiskt differentierade arbetsgivaravgifter och

774 decentraliserade skattebaser. I det senare fallet bör fastighetsskatten på vattenkraftsanläggningar

775 överföras från staten till berörda kommuner/regioner och en naturresursskatt/avgift införs.

776

777 De gröna näringarna

778

779 9. Reservation av Maria Söderberg

780 Rad 369

781 Förslag till tillägg:

782 Åkermarken är en begränsad tillgång som måste skyddas. Med olika medel ska

783 självförsörjningsgraden av livsmedel ökas, vilket även möjliggör ökad export av livsmedel av

784 hög kvalitet.

785

786 Civilsamhälle och kulturliv

787

788 10. Reservation av Anna Sandström

789 Från Rad 395

26

Förslag till ändrad text i stycket 790 till förmån för denna text:

791 Om det offentliga blir allt för ambitiöst, och tar på sig allt fler uppgifter och garanterar allt fler

792 delar av människors liv, riskerar detta konkurrera ut de frivilliga initiativ som skulle uppkommit i

793 dess ställe. För Centerpartiet är det naturligt att det offentliga enbart ska lösa problem som

794 uppenbart inte kan lösas av människors gemensamma ansträngningar inom ramen för

795 civilsamhället.

796

797 Kultur

798 11. Reservation av Anna Sandström

799 Rad 403

800 Förslag till ändrad text i avsnittet till förmån för denna text:

801 Människan är en social varelse. Samhället utvecklas ständigt i människors möten med varandra. I

802 dessa möten utvecklas vår kultur, oavbrutet, som ett uttryck för människans inneboende behov att

803 uttrycka sig.

804

805 Kultur är ett begrepp som inbegriper i stort sett all social verksamhet och kulturlivet är en viktig
806 del av människors självförverkligande och möjlighet att förhålla sig till det omgivande samhället.
807 Centerpartiet ser stora värden med ett rikt kulturliv i alla delar av Sverige och världen. Att
808 värdera kulturen högt är dock inte detsamma som att ställa olika kulturella verksamheter mot
809 varandra. Allt för ofta blir olika kulturyttringar föremål för politiska prioriteringar på ett sätt som
810 i förlängningen riskerar att hota och hämma människors frihet och kreativitet. Kulturen måste bli
811 mer fristående från pekpinnar och politiska ingrepp.

812

813 Tillgången till oberoende medier som står fria från politisk kontroll och censur är också en
814 avgörande del av demokratin. Medierna står för en viktig del av granskningen av det offentliga
815 samhället vilken kräver ett reellt oberoende av detsamma.

816

817 Staten och samhället

818

819 12. Reservation av Maria Söderberg

820 Rad 458

821 Förslag till strykning av mening:

822 En författningsdomstol är ett naturligt inslag i ett samhälle som värnar enskilda människors
823 frihet.

824

825 Ett samhälle byggt underifrån

826

827 13. Reservation av Fredrick Federley, Per Åsling, Hanna Wagenius och Anna Sandström

828 Rad 493

829 Förslag till tillägg:

830 Decentralisering innebär i praktiken en ständig strävan efter att föra beslut och makt tillbaka till
831 en nivå så nära den enskilda människan som möjligt. I en sådan process är det avgörande att varje
832 beslutsnivå har mandat och kan agera med den kraft som är nödvändig. Därför är det viktigt att
833 också decentralisera skattebaser, avgifter och möjligheter till vissa regionala regleringar och

27

lagstiftning. Det kan handla om regioner men också kommuner so 834 m måste få större makt att
835 agera utifrån sina förutsättningar så också deras del av landet kan få växa.

836

837 Valfärd

838

839 Utbildning

840

841 14. Reservation av Hanna Wagenius

842 Rad 551– 586

843 Förslag till ändrad text till följande text:

844 Utbildning är grundläggande i ett demokratiskt samhälle. Alla barn har rätt att få de kunskaper

845 gör dem till delaktiga samhällsmedborgare. Under ett barns första år i livet har föräldrar och

846 målsmän ett särskilt ansvar för barnens uppväxt. Centerpartiet anser att dagens skolplikt, som

847 utgår från barnets plikt att befinna sig i skolan, bör förändras till en läroplikt så att det i juridisk

848 mening framgår att det är föräldrar, och målsmän som har en plikt att se till så att barnen får en

849 fullgod utbildning.

850

851 I ett tillstånd av globalitet där arbetsmarknaden vidgats till att omfatta hela världen är det

852 omodernt att garantera barnens rätt till utbildning genom att mäta tiden i klassrummet. Skolan

853 måste vara i ständig utveckling och kunskap inhämtas med nya redskap. Även återkopplingen

854 från skolan till elever och föräldrar kan nu ske på nya sätt.

855

856 Alla barn har rätt till en bra grundskoleutbildning oavsett var de bor. Lagstiftning och regelverk

857 måste erbjuda stor frihet att lokalt lösa denna uppgift på bästa sätt. Det är viktigt att utgå från

858 varje barns behov och att varje individ blir sedd. Tidig språkinlärning ska vara prioriterad

859 eftersom det egna språket är förutsättningen för ett livslångt lärande.

860

861 All utbildning är inte obligatorisk. Från en viss ålder är barn och ungdomar kapabla att själva

862 göra egna livsval. Det offentliga samhället bör garantera att utbildningen lever upp till rimliga

863 krav på kvalitet. Däremot finns det ingen anledning att i lag kräva att varje kommun måste driva

864 skolverksamhet i egen regi.

865

866 Möjligheten för elever och studenter att fritt välja utbildning ska vara så stor som möjligt. När det
867 gäller den högre utbildningen är det nödvändigt med fria lärosäten som kan bedriva forskning och
868 utbildning självständigt. Centerpartiet menar att fria universitet och högskolor gynnar såväl
869 forskning som utbildning i ett långsiktigt perspektiv.

870

871 Centerpartiet ser ett behov av en mångfald av lärosäten som möjliggör högre utbildning i hela
872 landet. Därför är det också positivt med lokala, regionala och privata initiativ som bidrar till att
873 stärka dessa möjligheter.

874

875 Sociala skyddsnät

876

877 15. Reservation av Hanna Wagenius och Anna Sandström

878 Rad 599-604

28

879 Förslag till ändrad text till följande text:

880 Ett rättvist trygghetssystem är ett system där alla behandlas lika av staten vad gäller ekonomisk
881 ersättning. För att ett trygghetssystem ska vara tryggt måste systemet vara enkelt, tydligt och
882 lättöverskådligt. Systemet måste självklart också vara fördelningspolitiskt solidariskt. Det leder
883 oss till den givna slutsatsen att vi bör ha ett system där alla har rätt till samma
884 grundtrygghetsersättning. På detta sätt får vi en garanterad trygghet för alla på lika villkor
885 samtidigt som vi ger möjligheten för den som så önskar att komplettera det statliga
886 trygghetssystemet med privata försäkringsalternativ. Dagens inkomstbortfallsprincip konserverar
887 ekonomiska klyftor i samhället och kan inte ses som långsiktigt hållbar.

888

889 En fri och fredlig värld

890

891 16. Reservation av Johan Linander

892 Rad 663-664

893 Förslag till strykning av mening:

894 Sverige måste därför kunna försvara sitt eget territorium.

895

896 17. Reservation av Johan Linander

897 Rad 666

898 Förslag till nytt stycke

899 Vi måste också anpassa vår försvarsförmåga efter nya hot mot landet. Det största hotet mot

900 Sverige är inte längre militärt utan teknologiskt i form av IT-attacker för att komma åt värdefull

901 information hos myndigheter och företag för att sabotera verksamheter. Hoten kommer numera

902 inte enbart från andra stater utan även från andra aktörer.

Från moderaternas hemsida på Internet:

ANSVAR FÖR EKONOMIN OCH FULL SYSSELSÄTTNING

I dag presenterar statsminister Fredrik Reinfeldt och finansminister Anders Borg slutrapporten från arbetsgruppen ”Ansvar för ekonomin och full sysselsättning”.

Nya Moderaterna söker väljarnas förtroende för att tillsammans med de andra partierna i Alliansen ta ansvar och skapa förutsättningar för fler jobb och ökad trygghet. Våra huvudprioriteringar för den fortsatta reformagendan är:

- Ansvarsfull ekonomisk politik med starka offentliga finanser
- Stärkt arbetslinje och fler i jobb
- Återupprätta kunskapslinjen
- Trygghet och sammanhållning

Det är genom att värna dessa fyra områden vi lägger grunden för ett samhälle med full sysselsättning, trygg välfärd och god sammanhållning. Förutsatt att de offentliga finanserna tillåter det är därför inriktningen att genomföra förslagen i en prioritetsordning där jobbskatteavdraget – som riktar sig till låg- och medelinkomsttagare – förstärks, brytpunkten för statlig inkomstskatt höjs och skatten för pensionärer sänks samt resurser till skolan, sjukvården och polisen tillförs.

Sverige står inför en rad utmaningar. Att säkra framväxten av fler jobb och ökad sysselsättning i en tuff ekonomisk omvärldsmiljö är den viktigaste. Ansvar för hållbara offentliga finanser är utgångspunkten för den ekonomiska politiken och ett nödvändigt villkor för alla reformer. Därför är alla förslag som presenteras i rapporten villkorade mot att deras genomförande inte äventyrar de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.

Andra skatteförslag som till exempel bolags- eller ägarskatterna kan först bli aktuella när reformerna ovan – viktiga välfärdssatsningar och skattelättnader för främst låg- och medelinkomsttagare – har genomförts och om de offentliga finanserna och det ekonomiska läget så tillåter. Givet våra tydliga ambitioner för skattelättnader för låg- och medelinkomsttagare och för förstärkt välfärd samt utgångspunkten att reformutrymmet är begränsat gör vi idag bedömningen att värnskatten inte kommer att kunna avskaffas under kommande mandatperiod. Värnskatten som är en extra skatt på studier och entreprenörskap och skadlig för företagande och framväxten av nya jobb bör dock avvecklas på sikt. Ett eventuellt framtida borttagande av värnskatten kräver att prioriterade fördelningspolitiska reformer och andra viktiga skattereformer har genomförts.

Bifogade filer [ansvar for ekonomin och sysselsattning.pdf](#) Publicerad: torsdag, mars 14, 2013 - 09:13

Från kristdemokraternas hemsida på Internet:

Nu skapas ny politik inför 2014

Kristdemokraterna fortsätter att utveckla sin politik och tillsätter fem nya grupper inom områdena: det civila samhället, sjukvård, äldreomsorg, landsbygd samt bostadspolitik.

– Människors vilja att engagera sig ideellt är i dag större än någonsin, men sättet man engagerar sig på ser inte ut som för 20 år sedan. Vi måste utveckla en politik för att underlätta människors engagemang och stärka civilsamhället, säger David Lega som leder gruppen om det civila samhället.

– Vi har sedan tidigare ett fokus på barn och unga och tar fram politik för familjen, skolan, rättspolitik och ungdomsarbetslöshet. Nu tillsätter vi också grupper som stärker vår politik i på fler områden, säger partisekreterare Acko Ankarberg Johansson.

Frågorna om sjukvård, äldreomsorg, landsbygd och bostadspolitik bevakas redan i dag av olika ledamöter. Genom de nya arbetsgrupperna får även frågan om det civila tydliga talespersoner.

– Det är viktigt att det civila samhället fortsätter vara starkt. Med alla teaterföreningar, körer och frivilligorganisationer engagerar föreningslivet en stor del av befolkningen. Alla dessa gemenskaper har ett värde för samhället som inte går att mäta. Politikens uppgift är att underlätta detta och bevaka att det inte hotas av exempelvis EU:s förslag om moms för föreningar, säger David Lega.

Han har själv över 30 års engagemang i idrottsrörelsen och är bland annat ordförande för Göteborgs Handikappidrottsförbund och ledamot i Riksidrottsstyrelsen.

Arbetsgruppernas politiska arbete ska vara framtaget innan hösten 2013 och kommer med redan tillsatta grupper ligga till grund för Kristdemokraternas valmanifest 2014.

De tre nya utvecklingsområdena för politiken är:

Det civila samhället

För Kristdemokraterna är civilsamhället en av samhällets grundbultar. Det fria föreningslivet och ideella engagemanget måste erkännas för dess betydelse i samhället. Därför är det av stor vikt att utveckla en politik som betonar politikens gränser och respekterar gemenskapernas egna kompetensområden.

Ordförande för arbetsgruppen: David Lega, andre vice partiordförande samt kommunalråd i Göteborg. Övriga medlemmar är Lennart Koskinen, Sofia Modigh, Veronica Kerr, Johan Davidson.

Äldreomsorg

Varje person har ett unikt värde och ska kunna åldras i trygghet med bibehållet oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg. Det finns ingen åldersgräns som upphäver rätten att bestämma över sin egen vardag. Som ansvariga för äldreomsorgen i regeringen har Kristdemokraterna ett viktigt arbete framför sig och tillsätter därmed en arbetsgrupp för att arbeta fram förslag till förbättringar för svensk äldreomsorg.

Ordförande för arbetsgruppen: Maria Larsson, barn- och äldreminister. Övriga medlemmar är Malin Appelgren, Magnus Oscarsson, Andreas Sturesson, Birgitta Södertun.

Sjukvård

Kristdemokraterna har i Alliansregeringen ansvaret för hälso- och sjukvården. Vi har gjort tydlig skillnad i svensk sjukvård och infört reformer som bland annat kömiljarden och nationell vårdgaranti. Kristdemokraterna vill fortsätta utveckla en sjukvård i världsklass med en tydlig och behovsstyrd hälso- och sjukvårdspolitik.

Ordförande för arbetsgruppen: Karin Johansson, statsekreterare Socialdepartementet. Övriga medlemmar är Anders Andersson, Monica Selin, Patrick Vigren, Mia Frisk.

Senast ändrad 2013-03-22